باسمه تعالی

فهرستبرگه منابع چاپ سنگی - اداره مخطوطات

شماره ثبت: ۷۰۷۱

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵ هـ ۴۴۷ م ۱۲۸۰

سرشناسه: هدایت، رضاعلی بن محمدهادی، ۱۲۱۵-۱۲۸۸ ق.

عنوان قراردادی:

عنوان: مظاهر الانوار فی مناقب ائمة الاطهار علیهم السلام

کاتب: محمدعلی تبریزی تاریخ کتابت:

محل نشر: تبریز ناشر: دارالطباعه آقا رضا تاریخ نشر: ۱۲۸۰ ق.

صفحه شمار: ۴۷۵ ص مصور☐ درسی☐ گراور یا افست☐

زبان: فارسی ابعاد: ۲۲ x ۳۵ نوع خط: نسخ

روش تهیه: وقفی☐ اهدایی☐ خریداری☑ ارسالی☐

توضیحات: خریداری از آقای اشجعی تاریخ ثبت: (د) ۱۳۸۰

یادداشتها: ۱. در انتها اشعاری از مولف در مدح ائمه اطهار آمده است.

موضوع(ها): ۱. چهارده معصوم - سرگذشتنامه. ۲. اسلام - تاریخ. ۳. چهارده معصوم - معجزات

شناسه(های) افزوده: الف. میرزا مهدی، مصحح. ب. تبریزی، محمدعلی، کاتب. ج. عنوان.

فهرستنگار: اسفندیاری تاریخ فهرستنگاری: آذر ۸۸

هذا کتاب مظاهر الانوار فی مناقب الائمة الاطهار علیهم السلام

بسم الله الرحمن الرحیم

این نامه که بنعت احمد مختار است پر منقبت ائمهٔ اطهار است در دانا کرچه نور واحد اسمش از روی صفت مظاهر الانوار است
افتتاح صحایف بنام مناجی باید که نفوس قدسیهٔ انبیا مظاهر انوار جمال اوست و ابتدا دفاتر بذکر وهابی شاید که قلوب صافیهٔ اولیا مخازن اسرار
جلال و جلیلی که بمدلول کان الله ولم یکن معه شیء در خلوتخانهٔ خاص احدیت متفرد بود و الان کما کان بجمیلی که بمفاد کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف بیشکا
عا و احدیت جلوه نموده و لیس کمثله شیء ذات الذواتی که همه ذرات موجودات تسبیح تنزیه ذاتش خوانند که وان من شیء الا یسبح بحمده و نور الانواری که تمام مخلوقات
وجود در پرتو انوار صفاتش دانند که الله نور السموات والارض و هو غنیی که بمضمون ان الله لغنی عن العالمین عامهٔ مخلوقات از پیشگاه جلال او خوانند
که ان الله خلق من خلقه و خلقه خلو منه و هو لطیفی که بندا و الله لطیف بعباده بندگان خاص خود را بشرف جمال خود بخواند که اولیائی تحت قبابی لا
یعرفهم غیری قدیری که بر فنون قدرت بعوالم ادر نشر و ابجا کرده و لقد خلقنا السموات والارض و ما بینهما فی ستة ایام و حکیمی که بر طبق کنت کنزا
چهل روز در آب تخمیر نموده که خمرت طینة آدم بیدی اربعین صباحا معبودی که باشارت ما خلقت الجن والانس الا لیعبدون عبادت خاصهٔ خود را بر ملائکه
استیثار فرموده که انی اعلم ما لا تعلمون و دیعی که ببشارت انی جاعل فی الارض خلیفة آدم خاکی را بر همه موجودات اختصاص خلافت بخشیده که و علم
آدم الاسماء کلها در صورتی که بو البشر را قابل اتصاف بصفات الهی نموده که ان الله خلق آدم علی صورته و بنیاد کنانسان کامل را اشارت بتخلقوا باخلاق
سر بلند فرموده که الانسان سری و انا سره قادری که ابقا و فنا همه ممکنات بامر او مربوط و موقوف است که یمحو الله ما یشاء و یثبت عالمی که امانه و احیا همه
کاینات بحکم او منوط و معطوف است که یفعل الله ما یشاء و یحکم ما یرید بی سوئی که بسوی حضرت او سوئی نیست که اینما تولوا فثم وجه الله و هستی که هستی
ذات او نیستی که کل شیء هالک الا وجهه موجدی که وجود و عدم و منازل از منزلگاه مراحل ذات اقدس او مستغنی ذات و خالق وجود و عدم قدیمی که حدوث
و قدم و قدم از شاهراه منازل صفات مقدسه او مستغنی فیض او باعث علت و قدم خالقی که هر چه بجز اوست مخلوق و معلول اوست که والله خالق کل
امره و رازقی که هر که بجز اوست روزی خور و مربوب اوست که نحن قسمنا بینهم معیشتهم جباری که مقربان ملاء اعلی را در سرادق جبروتش راه نه که
ما منا الا له مقام معلوم و بلندیی که از کنه ذاتش عقول انبیا آگاه نه که من ذا الذی یشفع عنده الا باذنه عادلی که بمصداق من یعمل مثقال
ذرة شرا یره بصغیر و عید تهدید بنیا سد بدبی هستی مغرور نکند و غافری که بمنطوق ان الله یغفر الذنوب جمیعا مژده و عده نوید بسعد بکوش دل
خاطفان دور نکنده اطی که در معرفت کنه ذاتش عقل کل حیران که ما عرفناک حق معرفتک صمدی که در درک حقیقت صفاتش نفس کل در هیمان که ما عبدناک

3 حق عبادتک سبحان من حارت لطایف الاوهام فی بیداء کبریائه و عظمته سبحان من لم یجعل للخلق سبیلا الی معرفته الا بالعجز عن معرفته قال امیر المومنین علیه السلام
کیفیة النفس لیس المرء یدرکها فکیف کیفیة الجبار فی القدم هو الذی انشا الاشیاء مبتدعا فکیف یدرکه مستحدث النسم عربیة فالیا ذا الطول عن
واصف تنزهت یا ذا المن عن مدح مدح و لا انت موصوف بلا مجرد و لا انت محسوس و لست بجاه و لا انت فی شیء من الکل داخل و لا خارج عنه و هذا
عقیدة ان الله اعز من ان یری و اظهر من ان یخفی مع کل شیء لا بالمقارنة و غیر کل شیء لا بالمزایلة شعر و قد شهدت کل شیء له بتوحیده عند اهل
الشهود سنا فی هستی و صف او بوقت دلیل نطق تشبیه خامشی تعطیل تا که انا تا که غافلان کوشند تا کرزانکه غافلان کوشند ما کردار
و اعلا الحق چون کرمانیم از ذات مطلق چه گوئیم چون چه خبر داریم ع فتعالی شانه عما یقولون همان به که اعتراف بقصور دانش و ادعای ضعف بینش نمائیم و زبان
عجز و مسکنت و اظهار حاجات بنوعی و سبیل مناجات برانیم که ای وای خداوند ای دارای بی پایان توحد و احد و نابید بوده تو و تو باشی و بوده ما نکاسته
نه افزوده هر چه پایدار هر چه از بوده همه نزدیک تو داجویان هر چه خاموش و هر چه گوینده همه اندر ره تو پوینده کر چه از ما بهی که بینه نیست هم خود
افزون نیست کی سد نزد عقل بینده افریده در افرینده هر چه پیدا و هر چه نهانست همه بر وحدت تو برهانست هر چه جوئیم از آن بر دوی تو
هر چه گوئیم از آن فزونی تو چون که روی ندیده بنهفته است دیده نادیده کفته ناگفته است اگر کسی خارج ابهام خارج نامهٔ این نامه است البته هم حضرت
خاتم الرسل است که ز ان از ذات جامع صفات و کل اسماء عظم محمد المصطفی الهادی النبی اجل المرسلین بن عبد الله نبی الکریم خیر النبیین و
البرهان متضح فی الحجر نهلا و عقلا و اوضح اللیم له السلام من الله السلام و فی دار السلام تراه شافع الامم هو اول العدد و صاحب الابد روحه
نسخة الاحدیة فی اللاهوت و جسده صورة المعانی الملکوت و قلبه خزانة الحی الذی لا یموت طاوس الکبریا و حمام الجبروت النبی الامی العربی الابطحی الهاشمی
القرشی صلی الله علیه و آله و سلم المولف احمد مرسل امام رسل خواجه کاینات و علت کل مافیه نظمهای کون و کان منصور بخت پس و زون خوانده
دانا حکیم بی بدلش اولین فکر و آخرین عملش برهان خلقت العالم لاجلک همه عالم مرآیای صفات نمانده است بدلیل خلقتک لاجلی ذات اوانیه ذات حضرت
بلی علت غائی ابن آفرینش ان ذات پاکست و موید بش لولاک لما خلقت الافلاک کاهی باشاره لی مع الله وقت لا یسعنی فیه ملک مقرب محفل حدت را شمع
و زمانی بایمای من رآنی فقد رای الحق صاحب مقام جمع الجمع زبان حقیقتش به ترانهٔ کنت نبیا و آدم بین الماء والطین مترنم است و در نهول صافی و منشور
رسالتش بخاتم و ما ارسلناک الا رحمة للعالمین مختم و بدین صفت ناطق و هی عظیم الخلق که در مقام ما اوذی نبی مثل ما اوذیت بصبر ثبات مبکر ایلیا
کال عزم در مراتب تشفع نکرم اهد قومی انهم لا یعلمون بی سر اید عربیه نبشری لنا معشر الاسلام ان لنا من العنایة رکنا غیر منهدم لما دعی الله داعینا لطاعته
باکرم الرسل کنا اکرم الامم المولف داعی و هادی و سراج منیر حاشر و عاقب و بشیر و نذیر معنی او زخوج و انجم پیش صورتا و که کنا یا از کونش حقیقت قرآن
صورت خامش و روضهٔ رضوان اطلاقی لا معنی حدیث انا کالشمس و علی کالقمر دارای از هدایتش خبر من کنت مولاه فعلی مولاه در حرمی از ولایتش المولف کرچه
ذات آفتاب کرچه تو هست این بکند ذاکال ظهو لیک مه از آفتاب نیست جدا و زنبی بو تراب نیست جدا هر چه بود و بود نبی و ولی همه اجزای احمدند و علی کامل کنت انا
و علی نورا بین یدی الرحمن قبل ان یخلق عرشه باربعة عشر الف عام و ایضا ان الله خلقنی و علیا نورا واحدا قبل آدم باربعین الف عام عربیة و الی
ابو آدم صورة و لی فیه معنی شاهد بابوتی قال النبی صلی الله علیه و آله و لایة علی بن ابی طالب علیه السلام و لایة الله و حبه عبادة الله و اتباعه فریضة الله و اولیائه اولیاء
و اعدائه اعداء الله و حربه حرب الله و سلمه سلم الله و امره امر الله و نهیه نهی الله قال النبی صلی الله علیه و آله قال الله تعالی ولایة علی بن ابی طالب حصنی و من دخل
حصنی امن من عذابی قال ایضا صلی الله علیه و آله انا شجرة و فاطمة فرعها و علی لقاحها و الحسن و الحسین ثمرها و شیعتنا اهل البیت اوراقها فمن تمسک
بهذه الشجرة ایضا من توصل بشیخ او بشریخ منه علی فیشحذ الشیطان و هو مرتد ایضا ان اخی و وزیری و خیر من اخلفه بعدی علی بن ابی طالب ایضا اسکو
من بعدکم منه و اذا کان ذلک فالزموا علی بن ابی طالب فانه الفاروق بین الحق والباطل ایضا الحق مع علی و علی مع الحق لن تزولا حتی یردا علی الحوض قال صلی الله
علیه و آله من اراد ان ینظر الی آدم فی علمه و الی نوح فی حلمه و الی موسی فی هیبته و الی عیسی فی عبادته فلینظر الی علی بن ابی طالب قال صلی الله علیه و آله انا مدینة
العلم و علی بابها فمن اراد العلم فلیات الباب ایضا علی منی و انا من علی و هو ولی کل مومن من بعدی و هو اول من آمن بی و فاروق هذه الامة و صدیق الاکبر
ایضا انا و علی من شجرة واحدة و الناس من اشجار شتی ایضا من فارق علیا فقد فارقنی و من فارقنی فقد فارق الله ایضا روی احمد بن حنبل عن انس

مالك قلنا لسلمان سل النبي صلى الله عليه وآله من وصيه فقال سلمان يا رسول الله من وصيك قال صلى الله عليه وآله يا سلمان من كان وصي موسى فقال
يوشع بن نون قال صلى الله عليه وآله يا سلمان فان وصيي ووارثي ويقضي ديني وينجز موعدي علي بن ابي طالب ايضا خلقت انا وعلي من نور واحد قبل
ان يخلق آدم عشر الف عام فلما خلق الله آدم ركب ذلك النور في صلبه [illegible] في صلب عبد المطلب ففي النبوة وفي علي الخلافة ايضا يا علي انت مني بمنزلة هارون من موسى
الا انه لا نبي بعدي ايضا روى ابن مغازلي الشافعي عن النبي صلى الله عليه وآله قال الذكر علي العبادة ايضا عنوان صحيفة المؤمن حب علي بن ابي طالب شعر
ابا حسن ان كان حبك مدخلي جهنم كان الفوز عندي جحيمها وكيف يخاف النار من كان موقنا بانك مولاه وانت قسيمها ايضا روى خطيب خوارزمي باسناد
عن النبي صلى الله عليه وآله قال لو اجتمع الناس على حب علي بن ابي طالب لما خلق الله النار ايضا قال النبي صلى الله عليه وآله لعلي عليه السلام ما عرف الله الا انا و
انت وما عرفني الا الله وانت وما عرفك الا الله وانا وايضا روى صاحب المناقب الخوارزمي قال النبي صلى الله عليه وآله لكل نبي وصي ووارث وان عليا وصيي
ووارثي ايضا روى ابن مغازلي الشافعي في الجمع بين الصحاح الستة عن ابي سعيد الخدري قال انا كنا نعرف المنافقين ببغضهم علي علي بن ابي طالب وبالاسناد عن
ام سلمة قالت قال رسول الله صلى الله عليه وآله لا يحب عليا منافق ولا يبغضه مؤمن ايضا ان عليا وشيعته هم الفائزون يوم القيمة ايضا روى ابن شيرويه
ديلمي في كتاب الفردوس عن معاذ قال رسول الله صلى الله عليه وآله حب علي حسنة لا تضر معها سيئة وبغضه سيئة لا تنفع معها حسنة ايضا قسمت الحكمة
عشرة اجزاء فاعطي علي تسعة والناس جزء واحدا ايضا اوحى من امن بي وصدقني بولاية علي بن ابي طالب فمن تولاه فقد تولاني ومن تولاني فقد تولى الله
ايضا لما اسري بي ليلة المعراج فاجتمع على الانبياء في السماء فاوحى الله الي سلهم يا محمد بماذا بعثتم فقالوا بعثنا على شهادة ان لا اله الا الله وعلى الاقرار
بنبوتك وبولاية علي بن ابي طالب عليه السلام ايضا من تقدمة تقويم الايمان من مصنفات العالم الرباني السيد السند محمد باقر الداماد قدس سره روى الحافظ ابو نعيم
الاصفهاني في كتاب الحلية مسندا ان رسول الله صلى الله عليه وآله قال لا تسبوا عليا فانه ممسوس في ذات الله واورد فخر الدين الرازي في التفسير الكبير عن كعب بن
عجرة عن رسول صلى الله عليه وآله وروى في السمطين بسند المتصل الى اسحق بن كعب بن عجرة عن ابيه عن رسول صلى الله عليه وآله وهذا حديث عجيب ايضا روى
صاحب المناقب قال النبي صلى الله عليه وآله لو ان الشجر اقلام والبحر مداد والارض كتاب والجن حساب ما احصوا فضائل علي بن ابي طالب عليه السلام پس درين صورت
مصراع كس را چه زور و زهره كه وصف علي كند از انجا كه علي را جز خدا و پيغمبر نشناسد بعضي از اخبار كه در حقيقت يكي از صد هزار است درين محل مسطور شد كه
مزيد تشريف و ترصيف اين ديباچه شود و چون آثار و وقايع و معجزات آنحضرت بعد از وقايع حالات حضرت ختمي منزلت صلى الله عليه وآله درين دفتر نگاشته ميشود اظهار
بولايت آنجناب بقانون متداوله درين مقام پسنديده نيامد فايده احاديث [illegible] هزار مرتبه از همچه درين نعت ائمه معصومين عليهم السلام بتحرير آمده بشير
خواهد بود لهذا هم بچند حديث در مناقب و فضايل ائمه اثنى عشر عليهم السلام مي پردازد زيرا كه در تمام اين كتاب مدائح و مناقب اين بزرگواران مذكور و مسطور ميباشد
الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا ان هدانا الله الحديث فقد روى الصدوق طاب ثراه مرفوعا عن امير المؤمنين عليه السلام قال ان الله خلق نور
محمد صلى الله عليه وآله ونوري من قبل ان خلق الخلق باربعمائة الف عام واربع وعشرين الف عام وخلق منه اثنا عشر حجابا والمراد بالحجب الائمة الطاهرين
كما ورد عنهم في زيارة الجامعة اللهم صل على نبيك المنتجب وعلى اوصيائه الحجب ايضا عن ابي حمزة الثمالي قال سمعت علي بن الحسين يقول ان الله خلق محمدا
وعليا والطيبين من غرته من نور عظمته واقامهم اشباحا من نور ضياء يسبحونه ويقدسونه قبل المخلوقات ثم قال عليه السلام اتظن ان الله لم يخلق
سواكم بل والله لقد خلق الله الف الف عالم والف الف آدم وانت في آخر تلك العوالم ايضا قال امير المؤمنين عليه السلام يا سلمان ويا جندب لا يكمل المؤمن
ايمانه حتى تعرفني بالنورانية فاذا عرفني بذلك فهو مؤمن ممتحن امتحن الله قلبه للايمان وشرح صدره للاسلام وصار عارفا بدينه مستبصرا ومن قصر عن ذلك
فهو شاك مرتاب يا سلمان ان معرفتي بالنورانية معرفة الله ومعرفة الله معرفتي وهو الدين الخالص ايضا عن ابي حمزة عن ابي جعفر الصادق عليه السلام قال
الله سبحانه تفرد في وحدانيته تكلم بكلمة فصارت نورا ثم خلق من ذلك النور محمدا وعليا وعترته ثم تكلم بكلمة فصارت روحا واسكنها ذلك النور
ابدانا فنحن روح الله وكلمة الله احتجب بنا عن خلقه فما زلنا في ظلة خضراء نسبحه ونقدسه حيث لا شمس ولا قمر ولا عين تطرف ثم خلق شيعتنا وانما سموا شيعة
لانهم خلقوا من شعاع نورنا روي عنهم عليهم السلام انهم قالوا نزلونا عن الربوبية وارفعوا عنا حظوظ البشرية فانا عنها منزهون وعما يجوز عليكم مبعدون
فنحن اسرار الالهية المودعة في الهياكل البشرية ثم قولوا ما استطعتم فان البحر لا ينزف وسر الغيب لا يعرف وعظمة الله لا يوصف ايضا ورد عن ابي عبد الله

عليه

عليه السلام انه قال ان الله سبحانه وتعالى اثنى عشر الف عالم اكبر من السموات والارض ونحن الحجة عليهم [illegible] فرموده اند نحن والله الاسماء الحسنى التي لا يقبل الله
من العباد عملا الا بمعرفتنا المؤلفه يك نوبده تو برج مي بين بكدرده و دو درج بين اللهم احينا حيوة محمد وذريته وامتنا مماتهم وتوفنا
على ملتهم واحشرنا في زمرتهم ولا تفرق بيننا وبينهم طرفة عين ابدا في الدنيا والاخرة **اما بعد** بنده غافل از نهايت و بدايت **رضا قلي**
المتخلص بهدايت از آغاز شباب تا انجام مشيب كه در شهر اوطهران اسكونت داشت گاهي بملازمت ملوك و گاهي بعزلت و سلوك ايام حيات ميگذاشت و غالب اوقات
مشغول اوامر هوا بود و هوس بود ممالك خود فرمانروا بمقتضاي نفسانا هر وقتي طبع را بمغازلي رغبتي و هر چند ديگر گون حالتي بود در شعر مدتي مقالها در
رسالها داشت و نظما و نثرا ايام مهابا بنامها مي نگاشت و از هدايت نامه هدايتي نيافت و از انيس العاشقين پرتو انسي نيافت از گلستان ارم بوي ايماني نشنيد
رياض العارفين كل عرفاني نچيد از بحر الحقايق گوهر تحقيقي بدست نيامد از لطايف المعارف لطيفه معارفي روي ننمود و از فهرس التواريخ عبرتي از دهر
حاصل نيامد از مجمع الفصحا جمعيتي بخاطر نرسيد از مفتاح الكنوز مفتاحي نبود از مدارج البلاغة درجه نفرمود و تدوين اينهمه اشعار
بشعري نيرزيد و تفسير اينهمه ديوان بتعويذ ديوانيفتاد ع چون عمر تبه كردم چندانكه نگه كردم از آن كالاسودي و از آن ازردي بر بخواست از مناد
ندامت حاصل امد از وزارت و وزرا فرد عملي [illegible] در پي بود غرض از ذلك شبا شيب در وفا و صحبت واعلاء الامر ببعض مناقب و عزائي توسل
و از بواطن فيض مواطن ائمه عليهم السلام استمداد همت نمود و قريب بپنجهزار بيت بوزن مثنوي كتابي در وقايع شهادت حضرت خامس آل عبا و اصحاب
و شهداي كربلا موسوم بمنهج الهداية منظوم كردم و از آن پس بخاطر رسيد كه كتابي در آثار و وقايع حضرت رسول مختار صلى الله عليه وآله و ائمه معصومين
الطاهرين سلم الله عليهم اجمعين برنگارم چون بهمه بخود در كمال و جمال نگاشته بود تا انتها نوعي ان تقليد نموده تغيير در اسلوب و تحقيقي در
امضا ان انسب بود لهذا مجملي از حالات و غزوات و معجزات حضرت خاتم النبيين برنگاشتم و حالات فخر الوصيين و محاربات و شهادات آنحضرت را
بدان موصول داشتم و در هر بابي كه بنام ظهوري ناميده شد حالات هر معصومي تا زمان شهادت مختوم بمرثيتي كردم و برخي از خوارق عادات و آثار هر يك
در سلك بيان آوردم چون نور خورشيد جلال و جمال حضرت حبيب ذو الجلال در دوازده برج امامت و ولايت و كمال باهر و ظاهر است لهذا ترتيب و تقسيم اين
تركيب محتوي بر يكنور و دوازده ظهور و يك حجاب بر خاتمه كتاب در ذكر اصحاب و بدين ملاحظه كه هر يك از ائمه اثنا عشر مظهر انوار ذات خير البشري
باشند اين خجسته كتاب موسوم آمد **بمظاهر الانوار** في مناقب ائمة الاطهار **النور** في ماثر شافع يوم النشور **ظهور اول** در بيان وقايع و
احوال و آثار و كردار حضرت فخر الاوصياء و اولو الاولياء امير المؤمنين علي المرتضى عليه السلام الى يوم الفنا مشتمل بر دوازده طلوع **ظهور دوم**
در ذكر حالات سعادت حضرت امام بي همال امام حسن مجتبى عليه السلام مشتمل بر دوازده قبس **ظهور سيم** در لطائف حالات و كمالات حضرت امام همام سيد
الشهداء حسين عليه السلام محتوي بر دوازده تجلي **ظهور چهارم** در بيان مناقب و مصائب حضرت سيد الساجدين و زين العابدين علي بن الحسين
عليه السلام منطوي بر دوازده اشراق **ظهور پنجم** در ترقيم حالات و كمالات حضرت امام همام محمد الباقر عليه السلام مبني بر دوازده لمعه
ظهور ششم در آثار و اطوار حضرت امام بزرگوار جعفر بن محمد الصادق عليه سلام الله الملك الخالق مشتمل بر دوازده لايحه **ظهور هفتم**
در كمالات و كرامات حضرت امام والامقام مطاع موسى الكاظم عليه السلام مشتمل بر دوازده ضياء **ظهور هشتم** در ذكر مهاجرت و مسافرت و معجزات
و خرق عادات حضرت امام گردون غلام علي بن موسى الرضا عليه السلام مشتمل بر دوازده شعاع **ظهور نهم** در احوال حقايق منوال امام انام حضرت محمد
التقي الجواد عليه السلام مشتمل بر دوازده جلوه **ظهور دهم** در تذكار اطوار و اسرار حضرت امام عالي مقدار امام علي النقي عليه السلام مشتمل بر دوازده سراج
شعله **ظهور يازدهم** در احوال و اقوال ولي ايزد متعال امام همام حسن العسكري عليه و على آبائه الصلوة والسلام مشتمل بر دوازده
ظهور دوازدهم در ولادت باسعادت و ظهور و غيبت و جلال و هيبت و خفا و رجعت و خروج معدلت حضرت خاتم الائمة و هادي الامة
كاشف الغمة حجة الله مهدي صاحب الامر والزمان عليه و على آبائه صلوات الله الملك المنان مشتمل بر دوازده بها **الحجاب** في خاتمة الكتاب و ذكر
بعض امجاد الاصحاب رضي الله عنهم **النور في ماثر شافع يوم النشور صلى الله عليه وآله** ارباب سير و اصحاب خبر نسب همايون حضرت خير البشر
در دفاتر خود بدين ترتيب ضبط و ثبت نموده اند مابذلك اختلافي غالبا چنين تصحيح و تصريح نموده اند **و هو محمد** صلى الله عليه وآله بن عبد الله

بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصی بن کلاب بن مرة بن کعب بن لوی بن غالب بن فهر بن مالک بن نضر بن کنانة بن خزیمة بن مدرکة بن الیاس بن
مضر بن نزار بن معد بن عدنان بن اد بن ادد بن همیسع بن نبت بن حمل بن قیدار بن اسمعیل بن ابرهیم بن تارخ بن ناخور بن ارغو بن اسروع بن قالع بن
شالخ بن عابر بن ارفخشد بن سام بن نوح بن لمک بن متوشلخ بن اخنوخ بن برد بن مهلائیل بن قینان بن انوش بن شیث بن ادم علیهم السلم قال النبی
صلی الله علیه وآله اذا بلغ نسبی الی العدنان فامسکوا چون ذکر احوال انبیاء عظام واجداد کرام حضرت خاتم الانبیا صلی الله علیه وآله مفصلا در تواریخ
مضبوطست ومقصود ازین مجمل احوال ائمه معصومین سلم الله علیهم اجمعین است فقیر به تشریح ان نمی پردازد ولکن بر سبیل اجمال در مقدمه این دفتر اسما
شاونام نامی اباء واجداد واجداد انحضرت را فهرست گونه معلوم مرقوم میسازد وحسن القول فی قصر الکلام حضرت ادم ابو البشر در ابتدای این دوره بخلعت
نبوت وتشریف ابوت مفتخر وخلیفه رحمن وبشر شده همه فرشتگان روحانی وجسمانی نماز بردند جز ابلیس که بواسطه طینت ناری سرکشی کرده وبادم خاکی
سجده نبرد وابرویش بباد رفت وحضرت ادم را از حوا فرزندان شد وپس از هزار سال رحلت یافت وفرزندان را بمتابعت شیث وصیت نمود حضرت شیث علیه السلم
نبی وفرزند وخلیفه ادم علیه السلم بود واورا اوریا بن خوانند وهبة الله نیز دانسته اند ومدت عمر انحضرت نهصد ودوازده بود که رحلت نمود انوش بن شیث چون نود
ساله گردید قینان ازاو بوجود امد مدت عمرش هشتصد وچهل بود ونهصد وپنج نیز گفته اند قینان بن انوش در هفتاد سالگی مهلائیل ازو بوجود امد وهشتصد و
چهل سال عمر یافت مهلائیل مدت نهصد سال در قید حیات بود گفته اند بابل اول شهریست که او بنا فرمود ودر شصت وپنج سالگی برد ازو بظهور امد برد بن
مهلائیل بباء موحده وبا مثناة تحتانی وباضافه الف یعنی یارد نیز خوانده اند وعمر شرا نهصد وشصت شمرده اند در زمان وی پرستش بت شایع امد در صد و
شصت ودو سالگی از زنی برکه نام فرزندی بدنیا اورد واخنوخ نام کرد ادریس انحضرت را اخنوخ وخنوخ وادریس ومثلث بالنعمه خوانند وهرمس الهرامسه دانند
یعنی حکیم الحکما وهرمس نام ستاره مشهور بعطارد است وچون پیغمبر ثالث است اورا بنام سیثمش گفته اند وبهفتاد ودو لغت بمردم تکلم اموخت چنانکه ربع مسکون
کرد که حکمت وشریعت الواح داد ندایلاوس ولاوس واسقلنیوس وامون نام انهاست وهمه علوم که از دانشهای زمینی واسمانی بانحضرت الهام شد اخر الامر به
رجوع کرد وازمان ومرگ مصون بماند وزنده جاوید گشت در شصت وپنج سالگی متوشلخ ازوی متولد شد متوشلخ زنی عربا نام بخواست ودر صد وهشتاد وهفت
سالگی ازو لمک بعرصه وجود امد وبعضی لامخ ولامک خوانده اند ومعنی ان بزرگست ونهصد وشصت ونه سال زیست لمک در صد وهشتاد ودو سالگی زنی قینوش
نام بنت براکائیل بن محوائیل بن اخنوخ بن قین بن ادم ونوح از ان بدنیا امد نوح بصد وبیست سال بعد از رحلت ادم متولد شد بعد از صد وپنجاه عمر به نبوت مبعوث گردید
ونهصد وپنجاه سال به تبلیغ رسالت مامور بود بعد از طوفان ششصد سال بود ویکهزار وهفتصد سال زندگانی یافت ونام او در سریانی یشکر بوده است وچون پس از
طوفان پدر انسانها بود که ادم ثانیش خوانند وشیخ الانبیا گفتند وعوج بن عنق که دختر زاده ادم بود وسه هزار وششصد سال عمر داشته وزمان موسی را دریافته
معاصر حضرت نوح بود ودر طوفان بوادر اسیا میبود سام بن نوح از انبیا غیر مرسل است واولاد انحضرت بسیار بودند وبنوزده زبان تکلم مینموده اند واو دختری را
بنکاح اورد وارفخشد ازو متولد شد مدت عمر شرا پانصد سال نکاشته اند ارفخشد بن سام زنی مرجانه نام بخواست وازو عابر بوجود امد که هود مشهور است وبعضی
فیما بین ارفخشد وهود شالخ را واسطه دانسته اند اشاره بعضی از مورخین بر انند که هود پیغمبر پسر عبدالله بن خارث بن عاد بن عوص بن ارم بن سام بن نوح است وجمعی
بر انند که بعد از نوح تا زمان حضرت ابرهیم که مدت هزار ودویست سال بوده غیر از هود وصالح پیغمبری درین میانه ظهور نفرموده لهذا ابا برابن از انحضرت نیز میباشی
وحضرت هود بر قوم عاد مبعوث شد که از فرزندان عوص بن ارم بوده اند وهیکلها عظیم وجثه های قوی داشته اند که به نفرین او هلاک شدند وگویند نور محمدی
که از ادم با همه اجداد رسول بود بعد از هود بشالخ منتقل گردید شالخ او را فرزند عابر مشهور بهود دانسته اند وزنی امیشا نام زنی بوده قالع پسر شالخ ومادر او
عروه بنت صفوق بن عولم بن سام بن نوح است وبعد از او اشروع بوده وبعضی اسرع وجمعی سارع خوانده اند وتوفیق در میان این دو نام انست که یکی عربی ودیگری
عبرانی خواهد بود اسروع مادر او دختر کوبل بن عویلم بن سام بود وچون در خیرات ومبرات سرعت مینموده او را سارع خواندند ارغو پسر سارع است گویند
بمعنی قیام این نام استعمال شده ناخور پسر ارغو است وبعضی بخاء غیر معجمه دانسته اند وگفته اند بمعنی روز است مادر او سملکه بنت عراحیل بن شابوده واو زنی
بخواست مکنی نام بنت سلمی بن خولبا وازاو تارخ بوجود امد تارخ فرزند ناخور است وپدر حضرت ابرهیم خلیل واو زنی بخواست ادنی نام بنت عمر وحضرت ابرهیم ازو
بدنیا امد حضرت ابرهیم خلیل الرحمن نام ان حضرت را ابراهیم وبراهام وبراهم وابرهم نیز خوانده اند وبعضی اب رحیم یعنی پدر مهربان نوشته اند وانحضرت پیغمبر رب عظیم

الشان وجلیل القدر وتارخ را اذر لقب داشته اند بفتح ذال وضم ذال نیز صحیحست بعضی گفته اند جد مادری انحضرت اذر نام داشته وبرخی گویند نام عمش بوده
وعرب جد مادری وعم را پدر میخوانند وظهور انحضرت در عهد نمرود بن سخاریب کوشل بن عاد بن عوص بن ارم بن سام بن نوح بوده وبعضی نمرود بن کنعان بن کوش
بن حام گفته اند که در زمین بابل تختگاه سلطنت بلجه اعلی فراشته بود وبالاخره دعوی الوهیت مینمود وتفصیل حالات انحضرت در تواریخ مسطور بلکه در السنه و
افواه مذکور است ولوط بن هاران بن تارخ که برادر زاده ابرهیم بود باو ایمان داشت وبدان نبوت رسید وساره دختر هاران برادر بزرگ ابرهیم درحبالهٔ حضرت
در امد وهاجر خدمتکار خود را نیز بابرهیم بخشید وازان حضرت اسماعیل متولد شد مدت عمر شریف انحضرت را یکصد وهشتاد سال وبعضی دویست سال دانسته اند
حضرت اسمعیل ابو الاولاد بوده واورا ابو العرب گفتند ودر زمین مکه معظمه که ابراهیم بنا کرده بود متولد شد ودر انجا بزیست وپس از فوت هاجر زنی از
قبیله جرهم بجهة خود بخواست غماره بنت سعد بن اسامه بابد خطبه کردند وبالاخره مطلقه شد پس از ان دختر حارث را که بزرگ قبیله بنی بکر بود واز ان زن قیدار بوجود
امد بعد از صد وسی وهفت سال رحلت یافت وبعضی صد وسی گفته اند اسحق برادر خود که مادرش ساره بود نمود قیدار بن اسماعیل چون از ظهور ادم تا اسماعیل
همه در حفظ وحرمت بود وچون حضرت رسول عربی باولاد خود سفارش نموده بود ند اسماعیل از اولاد اسحق وغیره درعرض یکصد سال بعقد خود در اورد وان
نور از جبین وی در هیچیک انتقال نکرد تا انکه دویست سال از عمر او گذشت تا اخر در خواب مامور شد که زنی غاضره نام را بنکاح اورد وچنان کرد ونطفه حمل منعقد شد واثار
حمل بر غاضره ظاهر شد یعقوب پیغمبر بقید ادر غیبت او اینجا دم او ساید قیدار برحمت پروردگار پیوست حمل بن قیدار بعد از پدر بزرگوار رسید بحد
شباب زنی سعیده نام از طایفه خود بخواست واو را فرزندی ذکور امد نام او نبت کرد وان نور در او ظاهر بود نبت بن حمل گفته اند پدر ومادرش را ایمن میبرد
نبت ازو متولد شد مادرش بمرد وحمل بجهة حفظ ان کودک را بر کرده بغاری برد وخود فوت شد وکودک بماند بعد چهل روز طایفه از عرب بدان غار رسیدند
واو را دیدند واو را یکسال کمان بردند وگفتند مکر خدا او را از زمین بر رویانیده لهذا او را نبت نام کردند پس از ان نور به فرزند او همیسع انتقال یافت همیسع بن نبت
بر همه اولاد اسحق سروری یافته شام ویمن وحجاز وقطاط مصر همه را متصرف او بود وبعضی از فرشتها اسیلا یافت هر کس او را دید سجده وی کردندی مادرش
خارثه بنت مراد بن ذرعه بن حمیر بود وبعد از همیسع ان نور منتقل بادد گردید ادد بن همیسع اول کسی است از اولاد اسماعیل پیغمبر که کتاب اموخت و
بیست وچهار نوع خط نوشته مادر او حبیبه بنت قحطانست وبعد از ان باد رسید اد بن ادد او را اد از ان گفتند که بلند اواز بود واواز نیز اد را دارد
میل رسید مادر او سلمی بنت حارث بن مالک بود واز او منتقل بعدنان گردید عدنان گفته اند او را عدنان از ان گویند که انس وجن بواسطه حفظ
ظهور نور حضرت خاتم الرسل از رشک وحسد در مقام هلاک وی بودند واو را خداوند حفظ میفرمود روزی هشتاد سوار در صدد کاه قتل او کمین کردند
چندان مقاتله نمود که اسبش کشته شد بکوه گریخت وبحق نالید دستی پیدا شده از دامن کوه او را بقله کوه برده وهیبتی باعدا رسید که از ان صدا همه بمردند
واو متخلص شد مادر او بنت یعرب بن قحطان بوده است معد بن عدنان کنیتش ابو قضاعه است وقضاعه از مشاهیر فرزندان او بوده گویند معد بنی
بغایت دلاور وشجاع بوده اند چنانکه ضحاک بن معد با معد دو دی تو بنی اسرائیل تاخت وبسیار را اسیر ساخت ومادر او از قوم عدنان بود واز او فرزندی بوجود امد
که مظهر نور نبوت احمدی صلی الله علیه وآله بود واو را نزار نام فرمود نزار بن معد نزار مشتق از نزر ونزر قلیل را گویند وچون بوجود امد معد هزار
اشتر قربان کرد گفتند چرا اسراف نمودی معد گفت اسراف نکردم بلکه نزر قلیل است ونزار نام او نهاد مادر او معانه بنت جوش بن عد بن ادد بن جرهم است واز او
فرزندی بظهور امد که مظهر نور محمدی صلی الله علیه وآله بود مضر بن نزار گویند او را مضر بدان سبب گفتندی که هر چشمی که او را بدیدی از عشق وی بفرار
شدی واو پیوسته در تقویت ملت ابرهیم علیه السلم جهد تمام مینمود وشریعت انحضرت را ترویج میفرمود مادر او عاتکه بنت معد بن عدنانست واز او پسری بهم
رسید الیاس نام کرد الیاس گویند چون مضر از فرزند نا امید یاس حاصل کرد خداوند باو پسری عنایت کرد او را الیاس نام نهاد واو بزرگ قبیله وسید عشیره
بود وگفته اند که بانگ وزمزمه تسبیح از صلب خود استماع میکرد بعضی گویند در ایام تلبیه حج چنین بود مدرکة بن الیاس فرزند ارجمند اوست ومادر
او خندف بنت عامر بن حاشره واو را بنکاح خود در اورد واو را فرزندی شد خزیمه نام کرد خزیمة بن مدرکه او نیز در خواب نمودند بره بنت ادبن طابخة را
اختیار کند چنان کرد واز او کنانه متولد شد کنانة بن خزیمه بزرگ قوم بود واو را فرزندی امد که او را نضر خواند نضر بن کنانه بقول جمهور مورخین
ملقب بقریش بوده وگفته اند که قریش نام ابی است در بحر بزرگتر از دوابها وچون او بزرگ قوم بود او را قریش خواندند روزی در حجر بخواب بود که درخت سبزی از پشت

او دمیده و پاره از شاخها او باسمان رسید اوراق اغصان او از عالی نور بود و قومی سپید دیگر از ان اغصان متعلق از ظهر او با اسمان کشیده و شاخهای ان بعد
او لبن و ابو بن ترتیب یافته بکاهنی گفت و او تعبیر کرد که عز و شرف بر تو و کسب مسلم خواهد شد گفته اند که مادرش بره بنت مر بن اد بن طابخه بوده و او زنی بخواست
و فرزندی اورد و نامش مالک کرد **مالک بن نضر** مادر او جندله بنت حارث بن مضاض الجرهمی است و مالک ملک عرب بود **فهر بن مالک**
نام او عامر است و مادر او عاتکه و فرزند او غالب است **غالب** نام مادر او لیلی است بنت سعد بن هذیل بن مدرکه بن الیاس و از و منتقل بلوی شد **لوی بن**
غالب مادر او سلمی است بنت عمرو بن ربیعه الخزاعیه و از او بکعب منتقل شد **کعب بن لوی** مادر او بنت مادیه است از بنی قضاعه و از و مره ظاهر شد
مرة بن کعب مادر او وحشیه است بنت شیبان بن محارب بن فهر و از او منتقل بکلاب شد **کلاب بن مره** مادر او هند است بنت سریر بن
ثعلبه بن مالک بن النضر و نور حضرت نبوی از و منتقل بقصی شد **قصی بن کلاب** نام او زید است و او را قصی از ان گفتند که از مکه بیرون رفته بود و مادر
او فاطمه است بنت عمرو بن سعد دار الندوه را قصی بنیاد کرد و اشراف مکه معظمه در وقت مهمات در ان جمع شدندی و مشورت کردندی و این قاعده تا زمان رسول
الله صلی الله علیه و آله بود و سقایت و اختیار سقایت زمزم و حجابت خانه با او بود و بعد از و بفرزندش عبد مناف رسید **عبد مناف** نام او مغیره است و مادر او حبا بنت حلیل
بن حبشیه بن سلول بن عمرو بن حارث بن عامر بن خزاعه و منا یکی از بتان بوده و مغیره عاتکه بنت مره را بخواست هاشم و عبد الشمس از و توام متولد شدند پیشانی
ایشان بهم چسبید و بعضی از هم جدا نشد اخر بشمشیر جدا کردند دانائی گفت در میان اولاد ایشان شمشیر قطع و فصل خواهد کرد و هاشم جد حضرت رسول
الله صلی الله علیه و آله و امیر المومنین علیه السلام بود و عبد الشمس جد بنی امیه و چنان شد که ان دانا گفته بود مغیره را دو پسر دیگر بود نوفل و مطلب نوفل جد
جبیر بن مطعم و مطلب جد اعلی شافعی بوده **هاشم بن عبد مناف** او را عمرو نام بوده و بجهت علو رتبه او را عمرو العلا می نامیدند و چون از جهت مهمان
طعام بسیار اوردی و نان در کاسه برای ترید شکستی او را هاشم خواندند چه هشم شکستن نان است در کاسه بجهت ترید و هر روز شتری ذبح میکرد و بمردم ترید
میداد و بواسطه ان نور قیصر روم دختر خود را بوی عرضه کرد و او قبول ننمود و در خواب مامور شد و سلمی دختر عمرو را بنکاح اندر اورد و از و عبد المطلب ظاهر شد چون
هاشم بتجارت شام رفته بود و سلمی در مدینه بود عبد المطلب در مدینه صغیر بماند **عبد المطلب** عبد المطلب را شیبة الحمد نام بود زیرا که چون از مادر
بزاد بر سرش موی سپید بود بعضی اسم او را عامر گفته اند بعد از پدرش هاشم مطلب عم او در مکه رئیس بود و از حال برادرزاده استحضار حاصل نمود فی الفور بتنهائی
سوار شده بمدینه رفته او را در ردیف خود کرده روی بمکه نهاد هر که در راه از شیبة الحمد پرسید که تو کیستی و مطلب تو را از کجا اوردی گفتی منم عبد المطلب چون بمکه در
و عمش فرمان یافت وی بزرگی و ریاست یافت او را فرزندی شد حارث نام و او را ابو الحارث کنیت شد و وفیه ده پسر و شش دختر او را بهم رسید اما پسران حارث
و ابو لهب و حجل و مقوم و ضرار و زبیر و ابو طالب و عبد الله و حمزه و عباس بعضی غیداق و قثم و عبد الکعبه را بر اینها افزوده اند اما دختران صفیه و عاتکه و بیضا
و بره و امیمه و عبد الله از زبیر و ابو طالب کوچک تر بود و پدر او را همیشه در نظر داشت واقعه ابو یکسوم ابرهه اشرم که از جانب نجاشی و از آن ملک یمن بخرابی مکه
معظمه امد و ان سپاه را اصحاب فیل مینامیدند و از طیر ابابیل و حجاره سجیل شکست خوردند و هلاک شدند در زمان جناب عبد المطلب اتفاق افتاد و اهل تواریخ
و اهل سیر خبر گویند در سالی که این امر غریب و واقعه عجیب روی داد که عرب انرا عام الفیل نام کردند حضرت مقدس نبوی متولد شد و گفته اند پنجاه روز بعد از ان واقعه
بوده که انحضرت در عالم شهادت ظهور نموده **عبد الله** در صلب عبد المطلب و بطن فاطمه بنت عمرو بن عایذ بن عمران بن مخزوم بظهور امده و در ان وقت
کهنه و منجمان و ارباب کتاب از اثار علویه دریافتند که والد خاتم پیغمبران و باطل کننده ادیان مختلفه دیگر اوران متولد شده گویند یکی از اثار وجود او بر
اهل کتاب ان بود که جامه که بخون حضرت یحیی پیغمبر ملطخ کرده بودند و داشتند در شب ولادت عبد الله ان خون خشکیده تر و تازه شد و از اطراف و اکناف
بخیال اهلاک و اتلاف عبد الله بام القری امدند ولی خداوند حفیظ او را از کید اعدا حفظ نمود و بر او دست نیافتند و از عبد الله حالات و کرامات
عجیبه در خواب و بیداری ظاهر میشد که خود حیران بود و چون به مرتبه بزرگواری اظهار کرد از اسرار ربانی و حکمت سرمدی و زمان قرب بروز و ظهور نور محمدی صلی الله
علیه و آله با خبر گردید و نهایت شعف و خرمی که نبود در بیت بسیج الکحل حسن جمال و جوانی عبد الله بمنزله رسید که تمام زنان عرب شیفته جمال بیمثال او
شدند اخر الامر بحسب تقدیر امنه دختر وهب بن عبد مناف زهری را بخواست بعقد ازدواج در اورد و او صدف گوهر وجود مبارک حضرت خاتم الانبیا صلی
الله علیه و آله شد و پس از اندک وقتی عبد الله بجوار رحمت الهی پیوست و در یثرب در دار النابغه مدفون شد مدت عمر شریفش بیست و پنج سال بود المولفه

چون

چون ماه که ناگه زیر ابر چون مهر که درخشنده جوزهره تابید نهان کشتن ای ضوس درخشید و فرو رفت ای دریغ و نهایت دلتنگی بجهة عبد المطلب
و همه آل لوی و غالب رخ نمود **گفتار در بیان تاریخ و سال ولادت کثیر السعادت حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله**
از امنه منقولست که گفته در حین حمل انحضرت اصلا علامت حمل از قبیل ثقل و ضعف و الم در من ظاهر نبود و ندانستم مگر انکه ماه دو هفته حامله ام
ولی حیض از من قطع بود و پس از شش ماه در میان خواب و بیداری شنیدم که کسی بمن گفت ای امنه بدانکه به پیغمبر این امت حامله پس مرا بیهوشی شد و قرب وقت
وضع حمل من همان شخص باز بمن گفت که بگوی اعیذه بالواحد الصمد من شر کل حاسد و گفت چون فرزند تو متولد شود او را محمد نام کن و من چنان کردم
کردم که بیاد مانده صورت واقعه را باز نمان گفتم باشارت ایشان گویند چون از من برآمد در حلقه اهنین بگوش و گردن خود کردم باز ان شخص حلقه ها
از من بدر افکند و مرا از ان منع کرد هم امنه گفته که در اغاز حمل بخواب دیدم که نوری از من جدا شد که از عکس ان کوشک بصری را که از بلاد شام است دیدم
و گفته اند که نکته در پیشاهده انست که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در هنگام مسافرت شام از بصری بیشتر نرفته اند الحاصل گویند ولادت ان
حضرت در عام الفیل بوده و بعد از چهل یا پنجاه از ان واقعه وجود مبارک از عالم غیب بعالم شهود بروز نموده است و بعضی در همان روز دانند و بعضی بعد
زیاده از اینها دانسته اند بعضی در دوازده ربیع بعضی در رمضان نوشته اند و روز دوشنبه سه شنبه بوده و گفته اند که نزول وحی و خروج از مکه و نزول بمدینه
و رحلت انحضرت هم در روز دوشنبه اتفاق افتاده و ولادت انحضرت در صبح صادق پیش از طلوع افتاب هنگام طلوع عقرب از منازل قمر و گویند از نور موافق
هفتم سال قران علویین مطابق بیست و هشتم نیسان بوده از شهور رومیه و هفدهم دیماه بوده از شهور فرس که امروز ابلغ است سی زمانی یعنی فرس قدیم
سر هش گویند بعد از چهل و دو سال از ابتدای سلطنت نوشیروان عادل گذشته چنانکه در خبر است که حضرت رسول فرمود انی ولدت فی زمن الملک
العادل و گویند از هبوط ادم شش هزار و ششصد و سه سال گذشته بود و گفته اند هشتصد و هشتاد و دو سال از زمان اسکندر رومی گذشته بود و از زمان حضرت
مسیح تا انروز ششصد سال امتداد یافته **ابو معشر بلخی گفته** طالع ولادت انحضرت در بیستم درجه جدی بوده در حالیکه زحل و مشتری در عقرب و مریخ در
خانه خود بحمل و افتاب نیز در حمل و در شرف و زهره در حوت بشرف و عطارد نیز در حوت و قمر در اول میزان و راس در جوزا بشرف و ذنب در قوس بشرف بخانه
اعدا بوده گویند انحضرت در مکه معظمه در خانه متولد شدند که بعد ها مشهور بسرای محمد بن یوسف شده و ان کوچه در شعبی است مشهور بشعب هاشم
انخانه بمیراث بحضرت رسول صلی الله علیه و آله منتقل شد و انحضرت انرا بعقیل بن ابیطالب بخشیدند و فرزندان او بعد ها بمحمد بن یوسف ثقفی فروختند و
انخانه را داخل سرای خود کرد که بیضا مینامیدند بعد از ان مادر هرون الرشید انخانه را خریده مسجد ساخت **در بیان اثار ظهور انحضرت**
عروه بن زبیر روایت کرده که قریش را بتی بود در بتخانه که هر سال بکرو بزیارت ان می امدند و عید کردندی و قربانی و عیش و عشرت می نمودند و شراب میخوردند و در
بتخانه اعتکاف می جستند شبی از شبها عید نزد ان بت رفتند دیدند از طاق بتخانه برو افتاده او را برجا او نهادند باز افتاده تا چند بار او را مستحکم و مقید
کردند و حیران بودند که سبب چیست باعث این امر چیست صدائی از جوف ان بت شنیدند که گویا میگفت عربیة تردی لمولود اضائت بنوره جمیع
فجاج الارض بالشرق و الغرب و خرت له الاوثان طرا و ارعدت قلوب ملوک الارض جمعا من الرعب عاقبت معلوم شد که ان واقعه در شبی بوده که
علی الصباح انحضرت متولد شد شیخ زرندی گوید کان من اعظم الحوادث عند مولده صلی الله علیه و آله انشقاق ایوان کسری ثم تعاقبه کذلک الی
زماننا فی سنه ست و اربعین و سبعمائه ثم الله اعلم الی ای مدة بقی و گفته اند که در شب ولادت کثیر السعادات حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله که کاسر مد
اکاسره و هادم قصر قیاصره بود تزلزل در ارکان قصر و ایوان کسری در افتاد و چهارده کنگره از ان فرو ریخت و حدوث این حادثه غبار غم بر فرق انوشیروان
فرو بیخت و در این تحیر و تفکر بود که از جانب فارس خبر رسید که اتشکده که هزار سال افروخته بود و هرگز خموش نشده بود بی علتی و سببی ناگاه خاموش
شده چون زمان خموشی اتشکده و ریختن شرفات ایوان مطابق و در یک وقت معلوم شد مزید واهمه و اضطراب حیرت و ضجرت کسری گردید و زوال کسری در دست
سلطنت و مملکت خود دید موبد موبدان که بمعنی اقضی القضاة و اعلم علما باشد بعرض رسانید که من نیز امشب بخواب دیدم که اشتران تند و سرکش اسبان
تازی را همی کشیدند تا از رود اروند یعنی دجله بغداد گذشته باین سو امدند و در زمین عجم و شهرهای فارس پراکنده شدند انوشیروان از موبد موبدان تعبیر این
خواب پژوهش و پرسش نمود موبد پارسی پاسخ داد که بگمان چنان اید که در سرزمین عرب امری شگرف و شگفت و عجیب و غریب اتفاق افتد که اثر ان بسر

دهد

وغرب عالم خواهد رسید و همانا عرب بملک عجم اند آیند انوشیروان نامه بنعمان بن منذر که از جانب او حکومت حیره میراند فرستاد که از بلاد عرب تحقیق کند دانائی
زیرک بایران فرستد تا از وحال عرب استکشاف شود نعمان عبد المسیح را که از کار آگهان جهان و دانایان عرب بود نزد کسری روانه نمود او تحقیق این خوا
ب و آن امور اتفاقیه نمود وی گفت از عهده این سؤال الا خال من سطیح کاهن که در شام است بر نیاید کسری او را با ورود نزد سطیح مأمور نمود و او از مدائن
بجانب شام مراجعت نمود **ذکر خلقت سطیح کاهن** ارباب تواریخ نگاشته اند که سطیح کاهنی بود از بنی ذئب و او را خلقتی عجیب بود در اعضای
او استخوان نبود و جمیع اصابع بدن او مفاصل نداشت و بر نشستن و رفتن قادر نبود الا انگاه که قهر و غضب کردی مانند خیکی پر باد کشته بنشستی گویا
سطیح بود که از گوشت همانا او را سطیح خواندندی و چون میخواستند که او را بجائی نقل کنند می پیچیدند بدوش میکشیدند همانا گویند روی او در سینه او
بوده و سر گردن نداشته و چنین گفته اند در ایام سیل عرم بوجود آمده و ساکن جابیه بوده و با گروه از دار مار بیرون رفته و در شام ساکن بود و تا ظهور
حضرت خاتم النبیین و خیر المرسلین محمد بن عبد الله صلی الله علیه و آله در عالم بزیسته و مدت عمر او را قریب بششصد سال بشمار آورده اند گویند چون خواستی
کار کهانت کند و از حوادث خبر دهد مانند شکی روغن او را حرکت و جنبش دادندی پر باد کردی و بنفس در افتادی و از مغیبات خبر دادی وهب بن منبه گفته
کار سطیح پرسیدند که علم کهانت از که اموخته گفت مرا صاحبی و رفیقی است از جنیان که او استماع اخبار صحیحه از فرشتگان سماوی کند مرا خبر دهد چه از ان زمان
که موسی کلیم در طور سینین بوده و حق تعالی با او تکلم فرموده از انها بمن خبر میدهد الحاصل انوشیروان عبد المسیح را نزد او فرستاد وقتی رسید که او در مرض
موت بود چندانکه بر او سلام و تحیت فرستاد از او جوابی استماع ننمود عبد المسیح مایوس شده گریستن اغاز کرد و این ابیات خواندن گرفت **عربیة** اصم ام یسمع
غطریف الیمن ام فاز فازلم به شاو العنن یا فاصل الخطة اعیت من و من وکاشف الکربة فی الوجه الغضن اتاک شیخ الحی من آل سنن
وامه من آل ذئب بن حجن رسول قیل العجم کسری للوسن لا یرهب الموت ولا ریب الزمن یعنی ایا کر شده یا میشنوی بزرگ و مهتر یمن یا خو مرده
و موت بر او طاری و عارض شده ای فاصل و حاکم امری عظیم که ان امر متحیر کرده است جماعتی را وای کاشف غشاوه کرب و اندوه از روی کسی که شکسته خاطر با
از جهة بسیاری حزن که باو رسیده امده است نزد تو شیخ قبیله که از آل سنن است و مادر او از آل ذئب بن حجن یعنی خویش تست و فرستاده و رسول پادشاه عجم است
و قطع کرده راه دور و دراز و نترسیده از مرگ و افات زمانه که در راه می باشد چون سطیح این اشعار فصیح عبد المسیح استماع کرد بسخن در امد گفت عبد المسیح
جاء الی سطیح علی جمل یسیح وقد اوفی علی الضریح بعثک ملک بنی ساسان لارتجاس الایوان و خمود النیران و رؤیا الموبذان رای ابلا صعابا تقود
خیلا عرابا قد قطعت الدجلة وانتشرت فی بلادها یا عبد المسیح اذا ظهرت التلاوة وبعث صاحب الهراوة وفاض وادی السماوة وغاضت بحیرة ساوه و
خمدت نیران فارس لم تکن بابل للفرس مقاما ولا الشام للسطیح شاما یملک منهم ملوک و ملکات علی عدد الشرفات ثم تکون هنات و هنات و کل
ما هو آت آت ثم قضی سطیح وفات یعنی عبد المسیح امده است بجانب سطیح بر شتری و امانده از رفتار بجهتو که سطیح در شرف انست که در قبر در اید فرستاده است
ملک بنی ساسان از برای اضطراب و تزلزل ایوان و افتادن کنگره ها ان و فرو نشستن اتش اتشکده فارس و خواب موبد موبدان که دیده شتران سرکش اسپان
عربی را میکشیدند تا از دجله گذشتند و در بلاد فارس منتشر گشتند ای عبد المسیح وقتی که پیدا شود تلاوت یعنی خواندن قران و ظاهر شود صاحب عصا و این
اشاره بظهور حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم است که سطیح بکنایه بلکه صریح گفته و روان شود رود خانه سماوه و فرو رود دریاچه ساوه و بمیرد
فرو نشیند اتش اتشکده فارس بابل مقام فرس و شام مقام سطیح نباشد یعنی حکومت ملوک فرس در زمین بابل و کوفه نخواهد بود و شام مقام سطیح نباشد یعنی
سطیح باید بمیرد و در شام نماند و علم کهانت او تمام شود و از ساسانیان بعدد کنگره ها که از ایوان در افتاده حکومت و پادشاهی کنند از زنان و مردان ایشان بعد
از شدائد و عظام بدید اید و هر چه امدنی باشد بیاید پس سطیح بعد از اتمام این کلام بیفتاد و بمرد و عبد المسیح مراجعت کرده کیفیت را بانوشیروان در میان
نهاده نوشیروان را بملاحظه اینکه چهارده تن دیگر از اولاد او بعد از وی در ایران پادشاهی خواهند کرد و امتدادی خواهد بود فی الجمله تسکینی وارامی بود دا
گفت من بهر سهم که در زمان من امری حادث شود بعد از من و بعد از چهارده سلطان دیگر تشویش نباشد و ندانست که حکومت ده کس از انها در چهار سال تمام شود
چنانکه پادشاهی دو تن از انجمله چهار ماه بود و اخر ایشان یزدگرد شهریار که در زمان تسلط عمر بن خطاب بدست سپاه سعد وقاص سلطنت او مختل شده خراسان
شده در عهد عثمان بن عفان در مرو شاهجهان بدست اسیابان کشته شد گفته اند که چون سطیح بمرد علم کهانت برافتاد و همانا حکمت در روی جواز و امثال

او

او اخبار بظهور وجود حضرت رسول مختار بوده **تحقیق** قال النبی صلی الله علیه و آله و سلم لا کهانة بعد النبوة محققین گفته اند که مراد از کاهن در
حدیث من اتی کاهنا او عرافا فقد کفر بما انزل علی محمد صلی الله علیه و آله مدعی کهانت باشد بعد از ظهور نبوت نه انکه بحقیقت کهانت موصوف باشد
چرا که کاهن حقیقی اسکونی بود مانند شق و سواد بن قارب و خزیم و تصدیق صادق کفر نباشد اما چون انعلم را حق تعالی بعد از ظهور نبوت پیغمبر ما صلی الله
علیه و آله از میان خلق برداشت بدلیل حدیث اول که هر که بعد از ان دعوی کهانت کند هم کاذب باشد هم مکذب پیغمبر صلی الله علیه و آله این چنین مدعی مر
کافر میباشد والله اعلم بالصواب **ایضا من آثاره صلی الله علیه و آله** از حوادث و وقایع ولادت انحضرت جریان وادی سماوه بوده و ان
رودیست در بلاد شام که قبل از ان هزار سال اب ان رود منقطع شده بود و جاری نگردیده و فرو رفتن اب دریاچه ساوه که مطلقا از ان اثر نماند
و تواند بود که بعد نکامله الهی که از دریاچه ساوه فرو رفته از رود سماوه بر امده باشد و فیض از عجم مقطوع و بعرب افاضه شده باشد که مزید احت
اباد و خلق عرب و بلد عرب که منسوب بانحضرت بوده اند گردیده باشد یا خشکیدن ان رود دلیل بر قهر حضرت خالق و دود نسبت بمجوس ایران باشد چنانکه
انشکده که قبله و معبد مجوس بود و ان را تعظیم و تبجیل می نمودند بر رغم انف ان طایفه ضاله خاموش شد که بطلان ملت خود و ظهور حقیقت ملت و
متنبه کردند چنانکه صبا ره در مدیح حضرت خاتم الانبیاء از اثار ظهور و بروز وجود انحضرت گفته **نظم** ز رود سماوه خشکی دریاچه ساوه
خمود نار اتش خانه کسری غرفه کسری **در ارضاع انحضرت و بعضی غرایب امور** گویند انحضرت تا یک هفته شیر مادر نخواست
میل میفرمود پس از ان ثویبه چند روز شیر داد تا حلیمه سعدیه برای ارضاع انحضرت مقرر امد حلیمه بنت ابو ذویب از بنی سعد بن بکر و از شرایف قوم خویش
بوده و صاحب استیعاب او را از صحابیات شمرده وقتی خدیجه چهل گوسفند و یک شتر بحلیمه داده بود ابن عباس رضی الله عنه گفته است که اشراف و اکابر عرب را
قاعده و قانون ان بود که فرزندان خود را بمراضع دایگان می سپرده اند و غالبا بقبیله و حی بنی سعد می برده اند که اهل شهر می اورده اند زیرا که هوای بادیه صحرا
بهتر بوده و طیب هوا و عذوبت اب در صبا و فصاحت می افزوده و از این باب است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله مفاخرت فرماید و گوید انا اعربکم من قریش
واسترضعت فی بنی سعد بن بکر و ان قبیله در میان عرب بفصاحت و بلاغت و صفای هوا و سلامت مکان معروف بوده اند و هر سال دو نوبت در ربیع
و خریف زنان ان قبیله که در حوالی حرم بوده اند بمکه میامده اند و اطفال ایشان را گرفته بقبایل خود می برده اند ابن عباس گفته که حلیمه سعدیه میگفت در ان
سال در قبیله ما تنگی و قحط روی داده بود و ما دراز گوشی تمام در کمال لاغری داشتیم و شتری بی شیر و من در ان ایام حامله بودم و اتفاق افتاد که چند روز ان
قفر و اضطرار از غذائی تحصیل ننمودم و بگرسنگی بسر می بردم بعد از وضع حمل و بیخوابی و ضعف شبی از شبها بخواب دیدم که شخصی امد مرا بر داشته در جوی
سفید تر از شیر غوطه داد و بمن گفت که از این اب بیاشام تا شیر تو فراوان گردد و خیر و برکت در تو و اسباب معاش تو بهم رسد من از ان اب میخوردم و او تحریص می
کرد که بیشتر بخور و لذتی از خوردن اب می بردم که بتقریر بر نمی اید پنداشتی که اب کوثر است و جوی تسنیم جنات نعیم است اظهر عسل و شیر بهشت است که لذة للشاربین دارد
و کرانه و سینه بنهاد و دستی بمن گفت ای حلیمه نباید که بر بطحا روی که بواسطه امری غنی و عزیز شوی چون بیدار شدم صحت و صفا و قوتی در نهاد خود دیدم که جرات ما
و شیر من بیفزود و زنان قبیله چون مرا میدیدند حیرت میکردند و میگفتند که ای حلیمه دیروز گذشته ضعیف و لاغر و زرد چهره بودی چگونه شد که بیکشب چنین شدی
ملوک میمانی همانا در تو شانی و سری هست و چون هنگام امدن زنان قبیله به بطحا در رسید من نیز روانه شدم و چون بحوالی بطحا رسیدم از غیب ندای شنیدم
که باید آگاه باشید که امسال خدا بر زنان حرام کرده که دختران را بزایند تا بدهند از فرزندان ذکور بزایند بواسطه مولودی که در طایفه قریش بهم رسیده است خداوند
این اکرام بهمه انام کرده است خوشا زنی که قابل دایگی انطفل قریشی باشد ای زنان بنی سعد بشتابید تا ابن سعادت اکرام در یابید چون زنان قبیله از این قبیل ندا
غیبی شنیدند همگی ازواج خود را مطلع کرده بتعجیل متوجه مکه شدند و برفتند من بر ان دراز گوش لاغر سوار بودم و عقب دنبال زنان افتادم و ایشان بر من
سبقت گرفتند و پیش از من بشهر رفتند و از اطراف خود اوازی میشنیدم که هنیئا لک یا حلیمه بیا اگاه از شکاف کوهی که در راه بود مردی بیامد بقامت تا بلند
نخل با سوق و حربه نور در دست داشت و نزد من امد دستی بر شکم دراز گوش وامانده من زد و بمن گفت ای حلیمه خداوند بشارت فرستاد و مرا امر کرد که مراقب
حال تو باشم و شیاطین را از تو دور کنم برو بمکه تا سعادت دنیا و عقبی دریابی من با شوهر خود گفتم شنیدی و دیدی گفت اری این ترا چه میشود که مانند خوفناکان
در اندیشه باری خیر فیتم تا بدو فرسنگی مکه منزل ساختیم شبانگاه بخواب دیدم که درختی سبز و بزرگوار با شاخ و برگ بسیار من شتافته اند و مرا بر [illegible]

ساخته بود ایشان بخانه دید که انواع رطب بران بود و تمام زنان بنی سعد نزدیک من گرد آمده بودند ناگاه از اندرخت رطبی تازه در دامن افتاد برداشتم و
بدهان اکذاشتم طعمی از ان دیدم که شبیه وجود آن طعم در ذائقه من نبود تا وقتی که محمد بن عبد الله از من مفارقت نمود چون بمکه رسیدند زنان بر من سبقت کرده بودند
هر رضیعی که در مقابل اشراف قریش بود مانند بنی مخزوم و غیرهم همه را قبول کرده بودند و من ملول و افسرده خاطر و حیران بماندم که آثاری از ان ایام ظاهر شد
ناگاه مردی دیدم بزرگ و با حشمت و هیبت و پرسیدم این کیست گفتند عبد المطلب بن هاشم بزرگ مکه است و ندا میکرد که ای زنان شیرده کسی باقی مانده
از شما که فرزند کسی را قبول نکرده باشد من نیز دراو رفتم و گفتم من باقی مانده ام و انکه میجویم منم گفت من آنت گفتم از بنی سعد گفت نامت چیست گفتم حلیمه
متبسم شده گفت بخ بخ خصلتان جیدتان سعد و حلیم بهما عز الدهر و عز الابد انگاه بمن فرمود که ای حلیمه نزد من کودکیست یتیم که نام او محمد است صلی الله علیه و آله و من
عرض کردم او را بر تمام زنان بنی سعد هیچ کدام او را قبول نفرمودند گفتند یتیم است و خیر و نفعی از یتیم متصور نمیشود ما کرامت ابا میخواهیم اما تو او را قبول
میکنی تا بواسطه ان نور اغنیا حاصل کردی و گفتم مرا مهلت ده که تا با شوهر خود مشورت کنم گفت تا که نیست در باطن من الهامی شد او را قبول کردم عبد المطلب خوش حال
کردید تا او رفتم تا بسرای آمنه رسیدیم دیدم صاحب جمال تو انا در کمال الجمال و بها و حال مرا با او نفرستاد پس طفلی دیدم که او را در صوف سفید پیچیده بودند
و حریر سبزی در زیر او گسترده بخواب رفته بود چون او را دیدم دلم روشن شد سینه اش نمودم چشم گشود و در روی من تبسمی نمود و نوری در جبین او دیدم که
حیران ماندم او را در کنار خود گذاشتم پستان چپ بدهن او دادم نگرفت پستان راست در دهنش گذاشتم بمکید **نکته** اهل تحقیق گفته اند که از بدو حال و استرحمت عدل
از آنحضرت بظهور آمد که از پستان راست شیر تناول فرمود و دانست که او را شریکی خواهد بود پستان چپ را بجهة او گذاشت و در شیر ان نصرت نمود و بمین اصحاب
یمین خود در حقیقت واضح و ظاهر است چنانکه از آیات قرانیه بعد ها بظهور آمده است و حلیمه گفته که همیشه از پستان راست من شیر مثل مینمود و در پستان
چپ نصرت نمیشد و هم او گفته که عجب تر اینکه تا محمد صلی الله علیه و آله شیر نمیخورد پسر من شیر نمی خورد تا بعد شیر آنحضرت او بخورد مفلد مینمود و این نکات
همه آیات باهره و آثار ظاهره بر بزرگواری پاکی فطرت و صفا طینت آنحضرت است چنانکه بعض محققین گفته اند **نظم** بر تیمی را که سرمد حق کشد کرد
او در یتیم باز شد حلیمه گوید آمنه با من گفت که من دوش بخواب دیدم که با من گفتند اگر فرزند خود را بشیر دهی بکسی از قبیله بنی سعد که نسبت با بی ذویب داشته
بسیار گفتم ای آمنه من از ان قبیله ام و کنیت پدرم و شوهرم هر دو ابا ذویب است و شوهر بانو توصلت پس شبی چند در مکه بودم شبی بیدار شدم دیدم سبز جامه
بر بالین محمد صلی الله علیه و آله ایستاده که و یحافظ و نگهبان اوست شوهر خود را بیدار کردم بدی نمودم و عزید حسن ظن او شد گفت پنهان دار و تا کسی
مکوی که من شنیدم ام در عرب طفلی بظهور آید که بزرگی رسد و همه شنیده اند که در ین سال و لادت او شده و احبار دروغ است که تو کسی با او نکاهداشت و محبتان
گفته اند اجتماع اطعام کوار انیست و از غصه آرام ندارند امید وارم که این طفل آن باشد که ازان نشان داده اند و ما برکت او سعادت یابیم حد رخشی کرد
بعد از هفت روز عبد المطلب و آمنه سپاس آنحضرت را بحلیمه نموده و او را انعام و اکرام فرموده روانه قبیله بنی سعد ساختند اخرسعد با او و الکذاشتند
حلیمه گوید در هنگام مراجعت از مکه در راه چیزها دیدم و سخنها شنیدم که همه دلالت بر بزرگی ان طفل میکرد از جمله ان دراز گوش لاغر من چنانچه مدتی
راه طی میکرد که بر همه تا بکران دم راکب زنان مرد این بنی سعد پیش میجستند و همه حیران بمانده بودند که عجب تبدیلی در حال راکب و مرکوب ظاهر گردیده است و چون
بمکان خود رسیدیم در انسان مراحی و ارزانی و زیادتی نعمت و دولت وسعت و بسیاری اب و علف و امن و فراخی چهار پایان و اغنام و دواب از اندازه فزون شد و دیم
در کذشت و غنی شدیم کار بجائی رسید که همه طوایف بنی سعد میمنت قدم انکودک را دانستند محبت او را در دلها گرفتند چون هنگام تکلم ان طفل رسید اول
تکلمی که فرمود این بود که لا اله الا الله قدوسا نامت العیون و الرحمن لا تاخذه سنة و لا نوم هم میفرمود که الله اکبر الله اکبر الحمد لله رب العالمین هم
حلیمه گوید که چون محمد صلی الله علیه و آله براه افتاد و کودکان را میدید که لعب و بازی میکردند از ایشان اجتناب میکرد میگفت ما را برای لهو و لعب نیافریده اند
و روزی چند امی یا لیدکه کودکان دیگر در صحرا و در ماچند انکه ایشان در سال تمو میکردند از صنفها او صلی الله علیه و آله ان بود که بر گزیده بخوبی نداشت و
مدتی چیچ هیچ نمیکرفت و بر هر چه دست میگذاشت بسم الله میگفت و از هیبت او من شوهر خود را از نزد خود راه نمیداد و گاه بود که کوسفند انبره دوی
امد و سر او را می بوسید و میبوسید و میرفت هر روز نوری چون آفتاب جلوه فرمود میان و ظاشیه او میشد تا از منجلی میگشت **مؤلف گوید**
که الجنس مع الجنس میل او مهبط انوار الهی و محط فیوضات نا متناهی بود نزول نور بر نور چه غرابتی دارد **نظم** ذره ذره کاندرین ارض و سما

[illegible]

جنس خود را هم چو کاه و کهرباست بلکه آن نوری که حلیمه میدید نور وجود انور او بود که بر افلاک رجوع مینمود زیرا که نور الانوار وجود فایض الجود آنحضرت
بود و با جسام مجرده فلکی نور و روشنائی عطا میفرمود و در اخبار آمده که همه عالم و ادم از نور آنحضرت و جود و روح خلقت یافته بودند و نور او بچندین هزار سال
قبل از خلقت ادم و عالم بتسبیح و تهلیل بر حضرت رب جلیل میگفت و تحقیق اینمطالب در مقام خود خواهد شد انشاء الله تعالی و اکنون از بیان صورت احوال
آنحضرت صلی الله علیه و آله دور میمانیم پس بدان بجوع کردن او لیست هم حلیمه گفته که همه روزه دو مرغ سفید میدیدم که نزد محمد صلی الله علیه و آله می
امدند و گاه در جامه او پنهان میشدند و بکرسیان او فرو میرفتند و گاه دو مرد سفید جامه نزد او می امدند **و من آثاره صلی الله علیه و آله** حلیمه گفته است که روزی
از من پرسید که ای اماه چگونه است که شب برادران خود را نمی بینم که در این خیمه میایند و روزها انها را نمی بینم گفتم روزها با گوسفندان در صحرا میکردند که گوسفندان
چرا کنند و شب باز میایند فرمود چرا مرا با انها نمیفرستی که مشغول شوم و کاری کنم دیگر روز او را سرمه کشیدم و لباس نیکو پوشانیدم و گردن بند از جزع یمانی بجهة
حرز در گردن او او بختم آنحضرت صلی الله علیه و آله از بر داشته بدر افکند و فرمود مرا حاجت بدینها نیست نگهبان و حافظ من با من خواهد بود و مرا حفظ خواهد نمود
و با اطفال من بصحرا میل فرمود و چوبی بر رسم عصا در دست مبارک گرفت در حوالی خیام ما بچرانیدن انعام ما پرداختند چون نیم روز شد دیدم پسرم حمزه آشفته
و مشوش و پریشان بخیمه امد و فریاد بر کشید که یا اماه برتعجیل محمد صلی الله علیه و آله را دریاب گفتم چه شده گفت با هم راه میرفتیم ناگاه دیدیم دو مرد امده
او را در ربودند و بفراز کوهی برده بخوابانیدند و شکم او را پاره کردند دیگر ندانستم چه شد مشکل که تا رسید شما زنده بماند حلیمه گوید من و شوهرم بتعجیل
بتاختیم و بحوالی کوه رسیدیم دیدیم محمد صلی الله علیه و آله بر سر کوه نشسته و با سمان نظاره میکند چون ما را دید تبسمی نموده سر و چشمش بوسیدم
گفتم فدای تو شوم ترا چه شد گفت ای مادر من برادران ایشان بود دیدم که دو تن بر من حاضر شدند که سپید پوشیده بودند در دست یکی از انها طشتی از زر
پر برف بود و مرا بر بوده بفراز کوه اوردند و شکم من تا سینه بشکافتند احشام برآورده بدان برف شستشو کرده بجای باز نهادند و دیگری دست فرا برده دل
مرا بر اورد و دو نیمه کرد سویدائی که با خون الوده بود بیرون انداخت و گفت هذا حظ الشیطان منک یا حبیب الله و بعد دل مرا بر از چیزی کردند و بر ان مهر نمودند
و مرا خوشبی از ان روی داد پس مرا هموار نرکردند تا همه امت و من فرون امد و میاد و چشم مرا بوسیدند و گفتند مترس و تا بسمار رفتند و اگر بخواهی تو را انجا بم که ار انجا
با سمار رجوع کرده اند و در ین حال شما بمن رسیدید حلیمه چون این سخنها عجیب شنیدم و او را برداشته بخیمه امد و شوهرم او گفت که این طفل را جن در یافته و ممسوس
نموده او را باید بمکه برد و حال او بعبد المطلب باز گفت تا چاره کند او را بحوالی مکه اوردند در نزدیکی دروازه مفقود شد چون بعبد المطلب باز گفتند چند انکه جستجو
کردند نشانی بدست نیاوردند و بحرم امده پس از طواف این رجز همی خواند **عربیة** یا رب رد راکبی محمدا ردا الی و اتخذ عندی یدا انت الذی جعلته لی عضدا
یا رب ان محمدا لم یوجدا فان قومی کلهم تبددا هاتفی ندا کرد که ای عبد المطلب خدا او را حافظ است و اکنون در تهامه زیر درختی نشسته است عبد المطلب او را
باز جسته بخانه اورد و صدقه ها کرد و در شان شق صدر اختلافی هست **مؤلف گوید** در نظر محققین امامیه در ین خبر اشکالی است که در دیگر دل پاک
پیغمبر صلی الله علیه و آله نصیبی از بهر شیطان بوده و انبیا همه از هر شر خارج نموده **لمؤلفه** او سراپا پیکری از نور بود حظ شیطان از دل او دور بود
این بیانها غیر بجا هیچ نیست خلوت حق جای شیطان هیچ نیست گویند کاهنی و قیافه دانی بعبد المطلب گفته بود که این فرزند را نیکو محافظت کن که قدم
او بجای قدم حضرت خلیل الرحمن مشابه است و عبد المطلب همیشه با بو طالب سفارش محافظت حضرت محمد صلی الله علیه و آله را مینمود و از ان روز بار ابو طالب در
مقام حفظ و حراست او بود و محبت قلبی با از داشت و آمنه والده آنحضرت وفات یافت و ام ایمن متوجه حضانت انجناب بود گویند عبد المطلب بتهنیت سیف
ذو الیزن رفت و در خلوت بعبد المطلب گفت از کتب سالفه بر من واضح شده که فرزندی از نسل تو پیدا شود که در خورد یتیم کردد و هما نا نام او محمد صلی الله علیه
و آله باشد در بزرگی بزرگ و سلطان و پیغمبر عالم گردد و عرب و عجم مطیع او شوند و همه علامتهای او بیان کرد چون پرسید که آیا از این آثار هیچ بر تو معلوم گردیده است
عبد المطلب مطمئن گشته قصه باز گفت و تصدیق بدان نشانها نمود سیف گفت او را از یهود و امرا حسود محافظت کن اما دو بیغ که من قبل از بعثت او وفات خواهم
کرد و الا با او خدمتها میکردم و ارز و مندیها میبردم و بعد از مراجعت عبد المطلب بمکه معظمه هما نا خشکسالی پدید امد و مردم را بخواب نمودند که بدعا و تضرع بفلان
باران خواهد امد و انصفات عبد المطلب بود و با ستسقا رفتند و حضرت محمد صلی الله علیه و آله را عبد المطلب همراه برده دعا کرد و باران چندان شد که ابو قبیس
بعبد المطلب گفتند هنیئا لک یا ابو البطحا **ذکر وفات عبد المطلب** چون حضرت برگزیده بیچون و دیده کاف و نون را بجانب اعلی باطاعت مراد رسانید

هشت بیست عبد المطلب از جهان بیرون شد و بهشت بیست عم آن مشهور بابوطالب که عم اعیانی حضرت محمد صلی الله علیه و آله بود بر پرورش و محافظت محمد صلی الله علیه و آله سپارش نمود وفات عبد المطلب و انوشیروان پادشاه عجم و در خلافت حاتم طائی در یک سال اتفاق افتاد و عمر عبد المطلب را صد و بیست نیز گفته اند چون دوازده سال و دو ماه از عمر مبارک حبیب الله در گذشت ابوطالب آنحضرت را با خود بسفر شام برد و در راه بدیر بحیرا راهب رسیدند و بحیرا از کتب آسمانی و مکاشفات روحانی واضح شده بود که رسول عربی را خواهد دید سالها بود که انتظار دیدار آنحضرت را میکشید چون کاروان قریش بحوالی دیر رسیدند راهب بفراز دیر رفته نظر میکرد قطعه ابری بر سر کاروان دید که بحرکت ایشان حرکت و بسکون ایشان سکون میکرد دانست که باید پیغمبر دین قافله باشد و چون پیغمبر صلی الله علیه و آله و ابوطالب بدیر رسیدند در پای درختی منزل کردند و ابر بر فراز سر ایشان بایستاد راهب ضیافت ایشان و دعوت کرد همه بدیر آمدند و خود بفراز دیر رفت دید که آن قطعه ابر بر بالای همان درخت ایستاده پرسید که آیا از شما کسی هست که در بیرون باشد گفتند جوانی محمد نام صلی الله علیه و آله بر سر منزل مانده استدعای حضور او کرد حضرت آمده در پهلوی ابوطالب نشست الحاصل بحیرا علامات پیغمبر آخر الزمان صلی الله علیه و آله را که دانسته بود در آنحضرت مشاهده نمود بحیرا در خلوت تحقیق حال آنحضرت نموده ابوطالب را از آن کار مژده داد و زیاده سفارش کرد و از حضرت محمد صلی الله علیه و آله استدعا کرد که شانه و کتف او را برهنه کند علامت و نشان نبوت را بدید و بر قدم او افتاد و ایمان آورد و چند نفر از راهبان در مقام عداوت با آنحضرت برآمدند و بحیرا ایشانرا ساکت و آرام کرد و چون از راهبان چنین تصدیقها واقع شد چون سال بیستم ولادت شد آمد فرشتگان بر وی ظاهر میشدند و بخدمتش میآمدند روزی آنحضرت صلی الله علیه و آله با ابوطالب گفت که دوش سه تن بر من ظاهر شدند و گفتند این اوست اما وقت ظهورش نرسیده و پس از چند روز با ابوطالب فرمود سه تن بر من ظاهر شدند دست بر شکم من نهادند و [illegible] ابوطالب حضرت را نزد کاهنی برد حالات او را بیان کرد کاهن جمیع اعضای حضرت را نیک نگریست و احتیاط تمام کرد و علامت کتف وی را مشاهده نمود گفت ای ابوطالب این جوان را هیچ مرضی نمی بینم و هرگز جن و شیاطین با او راه نیابند این فرشتگان خدا که بر او ظاهر میشوند و او را مقامی عالی خواهد بود و هم در آن ایام حضرت محمد صلی الله علیه و آله بخواب دید که مردی بروی ظاهر شد و دست بر دوش او نهاد و دست در سینه او برده دلش را بدر آورد و بدست گرفت و گفت دلیست نیک در بدنی پاک و دل مبارکش را بجای خود نهاده برفت لنظمه

عشق این خانه میخواست النفائش بهانه میخواست چون ثنایی نداشت کعبه گل دوست برد پی بکعبه دل هر کجا خانه خدا باشد خالی پاک و با صفا باشد خانه حق دل محمد بود جلوه گاه احد خود احمد بود مظهر لایزال احمد بود خانه ذو الجلال احمد بود در اعتنا

محبت و اسباب مواصلت خدیجه با آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم

مخفی نماناد که در آن ایام که از خاندان قریش و از احفاد لوی در مکه معظمه زنی بود صاحب جمال و صاحب مال و از خانواده ارباب جلال که خدیجه نام داشت و نسب او بدینگونه است خدیجه بنت خویلد بن اسد بن عبد العزی بن قصی بن کلاب بن مرة بن کعب بن لوی بن غالب بن فهر که مادر او نیز بچند واسطه بلوی میرسید و جده او نیز با دو بطن نسب بلوی میرساند و نام مادرش فاطمه بود و نام جده اش هاله و خدیجه پس از مرگ دو شوهر مالی وافر و حشمتی متکاثر یافته بود و اموال خود را بشرط مضاربه بتجارت میداد تا متمول و صاحب ثروت شد بحدی که کارکنان او هشتاد هزار شتر از بهر بازرگانی داشتند و بر بام خانه او قبه از حریر سبز با طنابهای ابریشم متمثل بتمثال چند برافراخته بودند و این جلالت و نبالت او را اعلامی کافی بود و بزرگان عرب طالب تزویج او آمدند و بکس تن در نداد و تقدیر بر چنان امضا کرد که روزی خدیجه در قبه خود نشسته بود و با جمعی از احباب خود مصاحبت مینمود در این اثنا حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله از آن کوچه عبور میداشت حبر یهودی او را بدید و بخدیجه گفت اگر این جوان که از این راه میگذرد بدین خانه بخوانی بس نیکوست که با وی صحبتی دارم خدیجه کنیزکی بدو فرستاد استدعای حضور حضرت محمد صلی الله علیه و آله کرد از حسن اخلاق خود قبول فرموده بدان خانه توجه نمود پس از نشستن یهودی بوی عرض کرد که میخواهم کتف خود را بگشایی و علامات که بر دوش داری مرا بنمایی ملتمس او مبذول افتاد و یهودی بر مهر نبوت آنحضرت صلی الله علیه و آله بوسه داد و گفت بخدا سوگند که این مهر نبوت و علامت پیغمبریست و از انبیا و اوصیای سابقه بما چنین خبر رسیده خدیجه گفت اگر عم محمد صلی الله علیه و آله حاضر بودی چگونه توانستی کتف او دیدن و از او بوسیدن زیرا که اعمام او را از یهود دور دارند که مبادا بوی آسیبی رسانند آن حبر یهود گفت بخدا کس نتواند آسیبی رساند و او پیغمبر آخر الزمان خواهد بود و کارهای خطیر خواهد نمود چون حضرت محمد صلی الله علیه و آله از آنجا برآمد در دل خدیجه

از روی محبتی ظهور کرد با مرد یهودی گفت تو چه دانی که او چنین خواهد بود گفت از نور ثنا علامات ظاهر شده که همه از او بظهور آمده و خواهد آمد از جمله علامات بعد یکی آنست که زنی از بزرگان قریش بنکاح او در آید که سیده عشیره باشد این سخن را از من نگاه دار تا کی ظاهر شود و چون برخواست که برود بخدیجه گفت نگران باش که محمد صلی الله علیه و آله را از دست نگذاری که سعادت دو جهان در پیوستن او بدست آری از این سخنان در دل خدیجه تخم محبت و فکرت کاشته آمد و نیکو با نسوان قریش در مسجد الحرام بود که یکی از دانایان یهود بر آن گذر کرد و گفت عنقریب در زمان شما پیغمبری مبعوث گردد هر یک بتوانید او را بشوهری خود قبول نمائید همه [illegible] آن نسوان همه سنگ پاره بر آن یهود افکندند و سخن او را باز نشمردند و لیکن این اندیشه در دل خدیجه قوی گشت و مستعد ابتغا شد با ورقة بن نوفل بن اسد که بنی عمش بود گفت میخواهم شوهر اختیار کنم که سزاوار باشد در نیز دم نمی بینم و ورقه بر مذهب عیسی بود و علمی وافر داشت و از کتب آسمانی دانسته بود که پیغمبر عرب صلی الله علیه و آله مبعوث شود و زنی از قریش بحباله نکاح خود در آورد و از او فرزندان بزرگوار متولد شوند و آن زن سیده قوم خویش خواهد بود و گمان بخدیجه کرده بود در جواب گفت اگر خواهی ترا عجیب مکشوف دارم قدری آب حاضر کرده بر آن عزیمه خواند و گفت بدین آب غسل بر آر و چیزی از انجیل و زبور نوشته بدو داد و گفت این نوشته را شب در زیر بالین نه و هر کس که شوی تو خواهد شد شب در خواب بینی خدیجه چنان کرد شب در خواب دید که مردی صاحب جمال فرشته خصال با روئی و موئی در حد کمال [illegible] قامتی معتدل و چشمی مکحول و سیما و ابروان گشاده و لبها نازک و سرخ و گونه ها گلرنگ داشت و ملیح و صبیح بود و عمامه بر کتف نهاده بود و ابری بر سر سایه نموده بر اسبی نورانی سوار بود که لجام زرین و زینی مرصع و مکلل بجواهر رنگین داشت و روی اسب مانند روی انسان و پای او چون پای گاو نموده و آن سوار از خانه ابوطالب آمد خدیجه چون او را بدید در بر گرفته بر دامن خود نشاند و در روی او حیران ماند پس از خواب برآمد خواب از چشمش برفت در اندیشه و خیال صبح کرد و بورقه شرح حال بیان نمود ورقه گفت اگر این خواب راست باشد رستگار خواهی بود آنکس که در خواب دیده همانا محمد بن عبد الله است که بنبوت و ختم آن سزاوار خواهد رسید چون خدیجه این شنید و دیده هارا بایکدیگر موافق یافت آتش محبت در کانون دلش تابان لمؤلفه

عشق آمد و زد خیمه بصحرای دلش سودا بفروخت در سویدای دلش اول قدم از پیش ببند پای دلش دل رفت و نشست عشق بر جای دلش

چون خانه خلوت شد در خلوتگاه حالت انجذاب عیان گشت و گریه بر وی غالب آمد که بنا کرد

عربیة فاستمطرت لؤلؤا من نرجس وسقت وردا و عضت على العناب بالبرد

اما از آنجانب جناب ابوطالب در اندیشه افتاد که سر انجام در کار برادر زاده بر گوارش حاصل شود روزی با او گفت که من در خیالم که زنی بجهت تو بیابم و مالی در دست ندارم و بخاطرم میرسد که چون خدیجه دختر خویلد با مال خویش و حسنا اموال بسیار است و هر سال انجار ببلاد میفرستد تجارت بمضاربه کند بجهت تو نیز از او سرمایه بستانیم تا سفری کنی و سودی یابی و اسباب معیشت و سرانجام خانه زنی بدست آید حضرت فرمود تو مختاری و ابوطالب و عباس و برادران بکراهت نزد خدیجه کردند در آن وقت خدیجه در هوای آنحضرت این شعر انشاد مینمود عربیة

کم استر الوجد و الاجفان تهتکه و اطلق الشوق و الاعضاء تمسکه جفانی القلب لما ان تملکه فری فوا اسفا لو کنت املکه ما ضر من لم یدع منی سوی رمق لو کان یسمح بالباقی فیترکه

چون سخن خدیجه بدینجا رسید ناله حلقه در بشنید همانا از اولاد سروری بدلش آمد و تفال بفتوحی کرد کنیز را گفت بنگر کیست در پس در و این شعر بگفت عربیة

ابا ریح الجنوب لعل علم من الاحباب یطفی بعض حربی و لولا تحملوک الی منهم سلاما اشتریه و لو بعمری و حق ودادهم انی کتوم و انی لا ابوح لهم بسری آرانی الله وصلهم قریبا و کم یسر اتی من بعد عسر فیوم من فراقکم کشهر و شهر من وصالکم کدهر

پس آن کنیزک برفت و باز آمد و گفت ای سیده من اینک فرزندان عبد المطلب بر در اند خدیجه شاد شد و گفت زود در بگشای که افتتاح کار است و میسره خادم را گفت که فرشی نیکو بگستر و خوشبوئی های لایق بنه و این اشعار بگفت

عربیة الذ حیاتی وصلکم و لقاکم و لست الذ العیش حتی اراکم و ما استحسنت عینی من الناس غیرکم و لا لذ فی قلبی حبیب سواکم علی الرأس و العینین حمله سعیکم و من ذا الذی فی فعلکم قد عصاکم فها انا مجنون علیکم باجمعی و روحی و مالی یا حبیب فداکم و ما غیرکم فی الحب یسکن مهجتی و ان شئتم تفتیش قلبی فاکم

پس کار انجمن آراسته کردند و ایشان در آمدند و خود در پس پرده بنشست و گفت ای بزرگان مکه و حرم کلبه مرا رشک باغ ارم فرمودید همچنان که دار بدر برادر زاده است ابوطالب گفت بحاجتی آمده ام که سود من آنست همانا برای پسر برادر خود محمد صلی الله علیه و آله بدینجا آمده ام خدیجه چون این شنید بر حصول مقصود دل قوی کرد و این ابیات بگفت عربیة

بذکرکم یطفی الفؤاد من الوقد و رؤیتکم فیها شفا اعین الرمد و من

قال انی اشتقی من هواکم فقد کذبوا لومتی فیه من الوجد وما لی الا ملی سرور ابهر بکم وقد کنت مشتاقا الیکم علی البعد تشابه سری فی هواکم
وخاطری فابدی الذی اخفی واخفی الذی ابدی انگاه گفت محمد صلی الله علیه و اله کجاست که حاجت او از لبهای خود بشنوم عباس چون شنید برخواست و در
کوه وی حضرت محمد صلی الله علیه و اله را دریافت که در خوابگاه ابرهیم خفته و ردا بر خود کشیده و اژدهای عظیم بر بالینش … کل او … جنبا کند … باد زند
عباس پیش محمد صلی الله علیه و اله برسید و بدفع اژدها شمشیر برکشید … عباس فریاد برکشید که ای برادر زاده مرا دریاب پیغمبر چشم گشود
واژدها ناپدید و فرمود این فرشته است … محافظ بر من موکلست عباس گفت فضل تو بر ما پوشیده نیست … بخانه خدیجه رویم که میخواهد … این
کند حضرت برخواسته روانه شد و نور او بر خانه خدیجه سبقت کرد خدیجه گفت ای میسره … که آفتاب دران افتاده میسره
گفت قبه زار روزنه نیست بیرون شده دریافت که نور جبین حبیب رب العالمین است خدیجه را بشارت داد که این فروغ روی محمد است صلی الله علیه و اله که در
قبه تافته و قبه روشنی یافته پس اعمام استقبال آن خورشید سپهر اقبال نمودند و او را بر صدر جا دادند خدیجه طعامها و خوردنیها و فواکه بیرون فرستاد و خود
در پس پرده بنظاره امد و گفت ای سید من کلبه مرا روشن کردی و وحشتها را بمواست تبدیل نمودی آیا می خواهی که امین باشی در اموال من و بجهت من تجارت
کنی حضرت محمد صلی الله علیه و اله فرمود راضی باشم و خواهم که بسوی شام سفری کنم خدیجه گفت درین سفر صد اوقیه زر و صد اوقیه سیم و دو شتر با
حمل آن مقرر کردم آیا راضی میباشی پس ابو طالب گفت او راضی شده و ما راضی شدیم وای خدیجه تو محتاج چنین امینی که تمام عرب بر دیانت و امانت وی
اتفاق دارند خدیجه گفت ای سید من آیا توانی حمل بر شتر بست پیغمبر فرمود توانم خدیجه گفت شتری حاضر کردند و آن شتر مست بود و گردنکش و مع هذا
حضرت محمد صلی الله علیه و اله بجانب او شد شتر مست … زانو زد و سرش پای او نهاد و آنحضرت دست بر پشت او سود و شتر بزبان فصیح گفت و کیست مانند من که
سید انبیا دست بر پشت من کشید زنانی که در نزد خدیجه بودند گفتند این نباشد مگر سحری بزرگ که از این بهتر ساحر نباشد خدیجه فرمود این سحر نباشد بلکه
این آیات و کرامات است و این شعر بگفت **عربیه** نطق البعیر بفضل احمد مخبرا هذا الذی شرفت به ام القری هذا محمد خیر مبعوث اتی فهو
الشفیع و خیر من وطی الثری یا حاسدیه تمزقوا فی غیظکم وهو الحبیب و لا سواه فی الوری انگاه بسوی محمد صلی الله علیه و اله دید و گفت ای سید
من این جامه که در بر داری درخور سفر نباشد حضرت محمد صلی الله علیه و اله فرمود مرا جز این جامه نیست خدیجه بگریست و حکم داد که دو جبه قباطی مصری و دو
مدرعه … و دو برد یمانی و یک عمامه عراقی و دو موزه از پوست … و عصا از خیزران حاضر کردند و گفت این جامه ها را بر بالای تو فراخ است مهلت ده تا کوتاه کنند
حضرت صلی الله علیه و اله فرمود هیچ جامه با اندام من ناموافق نیفتد اگر کوتاه بود چون بپوشم بلند شود و اگر بلند باشد بعد پوشش کوتاه شود و آن جامه ها را در بر کرد
چنان بود که فرموده و از میان جامه چون بدر تمام در زیر غمام میتافت خدیجه بدو نگریست و گفت **عربیه** اوتیت من شرف الجمال فنونا ولقد فتنت
بها القلوب فتونا قد کونت للحسن فیک جواهر فبها دعیت الجوهر المکنونا یا من اعار الظبی فی فلتاته للحسن جیدا ساحیا وجفونا انظر
الی جسمی النحیل وکیف قد اجریت من دمع العیون عیونا اسهرت عینی فی هواک صبابة وملئت قلبی لوعة وجنونا انگاه ناقه صهبای خویش را
از بهر سواری آنحضرت صلی الله علیه و اله بدو رسانید میسره و ناصح دو غلام خود را در خدمت او مامور نموده و بدیشان سپارشها نمود بالجمله چون اسباب سفر
بانجام رسید آنحضرت وداع کرده سوار شد میسره و ناصح در رکابش روانه شدند و خدیجه را دل برفت و این ابیات بگفت **عربیه** قلب المحب الی المحبوب
مجذوب وجسمه بید الاسقام منهوب وقائل کیف طعم الحب قلت له الحب عذب ولکن فیه تعذیب افدی الذین علی خدی لبعدهم
دمی و دمعی مسفوح و مسکوب ما فی الخیام وقد سارت رکائبهم الا محب له فی القلب محبوب کانما یوسف فی کل ناحیة والحی فی کل بیت
فیه یعقوب دربیوقت مردم مکه در ابطح انجمن شده بودند و انجمن داشتند که تا آنحضرت صلی الله علیه و اله وداع کند چون پیغمبر بابطح رسید ماه
آفتاب همی تافت و دوستان او را تکرم کردند و دشمنان … عباس عم آن … بگفت و بخواند **عربیه** یا مخجل الشمس و البدر المنیر اذا
تبسم الثغر و لمع البرق منه اضا کم معجزات رأینا منک قد ظهرت یا سید ذکره یشفی به المرضا **المعجزة** گویند چون حضرت صلی الله علیه و اله
که شتران خدیجه را … به اتمام بار بسته اند دانست که اشتر و بار بسیار و خادمان اندکند بمحض فضل و ترحم انها برامد و کرده بارها را بر شتران حمل کرد
و اما ماه آنحضرت میتابید عرق از جبین مبارکش … مقطر بود عباس خواست که سایبانی بجهة تابش آفتاب آنحضرت است نماید از حضرت رب

العالمین

العالمین بجبرئیل امین حکم شد که بگنج بهشت بگو بید که آن ابری که … قبل از خلقت آدم از بهر حبیب خود محمد صلی الله علیه و اله
افریده بگیر و بر سر آن بگستر تا … آفتاب او را زحمت ندهد ناگاه مردم ابری بر سر حضرت صلی الله علیه و اله سایه گستر دیدند و متعجب شدند عباس
گفت این بنده در نزد خدا گرامی تر از آنست که محتاج بمظله ما باشد این بیت بگفت **عربیه** وقفا الهوی بی حیث انت فلیس لی متقدم
منه ولا متاخر مع القصه کاروانیان از انجا کوچ کردند چون بجحفة الوداع که در شش منزلی مکه است رسیدند مطعم ابن عدی گفت ابکر و شما …
در اندیش است از اینجا تا شام … و مغوله ها بهم انگیز بسیار است … را امیر کنید تا مخالفت و منازعت در میان
پیدا نگردد و بنی مخزوم ابو جهل را و بنو عدی مطعم را و بنو النضر نضر بن حارث را و بنی زهره احیحه بن جلاح را بر خود امیر کردند بنی لوی ابو سفیان را
خواستند میسره و رافع و کسان خدیجه گفتند ما جز محمد بن عبد الله صلی الله علیه و اله را امیر نخواهیم و بکس تمکین نکنیم لعین ابو جهل چون شنید برآشفت
و تیغ برکشید گفت اگر شما محمد صلی الله علیه و اله را بر خود مقدم دارید سر این تیغ بر شکم خود نهم و خود را هلاک کنم و …
حمزه بن عبد المطلب شیر بیشه شجاعت برآشفت و با ابو جهل گفت تو مارا بکشتن خود بیم کنی و حال آنکه بخدا قسم از خدا میخواهم که دست و پای تو را قطع
و چشمانت را کور کند حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله فرمود اغمد سیفک یا عماه و لا تسفهوا سفرکم بالشر دعوهم یسیرون اول النهار
و نحن نسیر آخره فان التقدیم للقریش پس ابو جهل با مردم خود بیکسو شد آغاز مخالفت نمود **المعجزة** چون کاروان بوادی الاموات رسیدند
قافله سالار کاروان موجود و هادی که راه … حضرت محمد بن عبد الله علیه الصلوة فرمود ابری مستعد می بینم که … انست که از باران
سیل بدین جبل … رسد از صحرا بکوه باید میل کرد ندا در کاروان در دادند و بدامان کوه روی نهادند الا مصعب نامی همه موافقت کردند
و او این امر صعب را سهل شمرده از سهل بجبل روی ننهاد … بناگاه باران … شد و سیل پدید شد او را با اموال او سیل در ربوده ناپدید کرد و مردمان
چهار روز در دامان جبل ماندند تا سیل باران بگذرد و آن سیل همه روزه در ازدیاد بود **المعجزة** میسره عرض کرد که این سیل تا سه
روز تمام نخواهد شد اگر مرضی نی بمکه مراجعت نماییم حضرت حبیب الله صلی الله علیه و اله او را پاسخ نفرموده بخود مشغول شد همانا در عالم
خواب دید که ملکی با او گفت که فردا محمل بربند بدر کنار وادی سیل گاه توقف نماید تا مرغی سفید ظاهر شود و در آب با بال خود خطی رسم
کند و بنام خدا آن خط را گرفته با مردم خود برود که بیم غرق نخواهد بود و از آب و رودخانه بسلامت عبور خواهید نمود علی الصباح آن حضرت
صلی الله علیه و اله با بشارت غیبی و نشان لاریبی رفتار نموده از آب بسلامت در گذشتند جز دو تن که بسم الله نگفتند بسم اللات و
العزی گفتند غرق شدند ابو جهل با اهل خود این بدید از راه حسد جهل و انکار گفت ما هذا الا سحر عظیم مردم گفتند ای پسر هشام این سحر
نیست و الله ما اظلت الخضراء و لا اقلت الغبراء افضل من محمد صلی الله علیه و اله حسد ابو جهل از تعریف مردم بیفزود **المعجزة** ابو جهل
در پیش بود بچاهی رسیدند و آب برداشتند و چاه را پر کردند که چون حضرت رسول صلی الله علیه و اله از دنبال در رسد آب نیابد و هلاک شود
چون محمد صلی الله علیه و اله بدانجا رسید چاه را انباشته دید دعا کرد و از زیر قدمش آب جاری شد همه را کفایت نمود و این خبر مزید بغض
عداوت ابو جهل شد **المعجزة** و چون بوادی زبار رسیدند اژدهای عظیم در راه دیدند شتر ابو جهل از آن برمید او را محکم بر زمین زد که استخوان
در پهلو شکسته شد خود را بکناری کشید که چون حضرت محمد صلی الله علیه و اله در رسد مگر او را زیانی از اژدها باشد حضرت محمد صلی الله
علیه و اله فرمود ای ابو جهل چرا … و در راه ایستاده گفت تو سید عربی من شتر سوارم که بر تو سبقت جویم عباس خواست تقدم
حضرت رسول صلی الله علیه و اله او را منع فرمود و خود پیش رفت شتر آنحضرت صلی الله علیه و اله خواست … حضرت او را … فرمود و اژدها بر حضرت
صلی الله علیه و اله سلامها کرد و گفت من از طایفه جنم و نام من هام بن هیم است بحضرت ابراهیم ایمان آوردم و مرا مژده بدید تو داد گفت …
بملاقات محمد صلی الله علیه و اله خواهی رسید الحمد لله که ترا دریافتم پس بامر حضرت اقدس بکنار رفت و قوافل عبور کردند شادی و سرورها اوردند
و عباس بن عبد المطلب این ابیات در مدح حضرت خواجه کائنات صلی الله علیه و اله گفته بر موالف و مخالف خواندن گرفت **عربیه**
یا قاصدا نحو الحطیم و زمزم بلغ فضائل احمد المتکرم واشرح لهم ما عاینت عیناک من فضل الاحمد السحاب الارکم قل وات

علیه السلام بیاید چون نزدیک شدند راهب آمده کلاه بر کف و بدیدار هر یک نگریست و انعامات که سید انبیا دید هیچ یک نیافت فریاد بر آورد که واخیبتاه این
بیت انشاد کرد **عربية** یا اهل مجد تقضی العمر فی اسف منکم وقلبی لم یبلغ امانیه یا ضیعة العمر ان لم اصل الوذ به من قربکم
لا ولا وعد ارجیه پس روی بدان گروه کرده گفت آیا کسی از شما بر جای مانده است ابو جهل گفت بلی جوانی خرد سال که روز مزد زنی است و از جا
او بسفر آمده در منزل گذاشته ایم هنوز این سخن تمام نکرده بود که حمزه علیه السلم بجست و مشتی چنان بر دهانش زد که ابو جهل از آن صدمه بر پشت
افتاد و گفت چرا نگوئی بشیر و نذیر و سراج منیر و او را نگذاشته ایم بر سر متاع خود مگر بجهة امانت و دیانت او و نیکوتر از همه ما او باشد و بوی
راهب نگریست و گفت آنکتاب که در دست داری مرا ده و بگو چه خبر در آنست نام که از کار تو بگشایم فلیق راهب گفت که این سفر ثبت که صفت پیغمبر
آخر الزمان صلی الله علیه و آله کرده اند و من جویای او هم عباس گفت اگر او را ببینی بشناسی گفت آری عباس او را بر داشته نزدیک حضرت محمد بن عبد الله
صلی الله علیه و آله آورد راهب سلام داد و تحیة فرستاد حضرت نیز فرمود و علیک السلم ای فلیق بن یونان بن عبد الصلیب راهب عرض کرد که نام من و پدران
من از کجا دانستی فرمود همانکه تو را از من خبر داده مرا از تو خبر کرده راهب سر در قدم آنحضرت گذاشت و استدعای حضور آنجناب در مجلس خود کرد رسول
امین صلی الله علیه و آله فرمود سپردم قافله متاع خویش بمن سپرده اند و رفته اند راهب عرض کرد که اگر عقالی کم شود شتری در عوض دهم پس آنحضرت
صلی الله علیه و آله باتفاق راهب روانه شد گویند آن دیر را دو در بود یکی بسیار کوتاه و در برابر آن در صورتی چند ساخته که چون کسی بدرون
دیر شود ناچار خمیده گردد و عظمت آن صور را ساجد شود و راهبها با حضرت رسول صلی الله علیه و آله را با متحان از آن در خواست برد چون حضرت
صلی الله علیه و آله بدر رسید راهب خمیده بدرون شد و طاق پست بلند گردید و حضرت رسول صلی الله علیه و آله بی خمیدگی درون شد مردم
انجمن برخواسته حضرت محمد صلی الله علیه و آله که صدر انبیا و بدر رسل بود بالا دوید چون بدر صدر جای دادند و راهب و دیگر نصاری برپای ایستادند
و میوه ها آوردند و خدمتها کردند و راهب بدرگاه ایزد واهب استغفار کرد که مهر نبوت را ببیند جبرئیل در رسید و جامه از کتف آنحضرت دور کرد راهب آن را
دید بسجده در افتاد چون برخواست عرض کرد که تو آنی که من میجستم و خداوند را شکرها گفت و ابو جهل بغایت ملول و آشفته گردید و برخواست از مجلس
برفت و دیگران نیز بهیچ برفتند حضرت رسول صلی الله علیه و آله در نزد فلیق راهب توقف فرمود راهب عرض کرد که ای سید من بشارت باد تو را که
خداوند گردن کشان عرب و عجم را در نزد تو ذلیل کند و کتاب آسمانی بر تو نازل شود و ادیان را باطل کنی و بتها را بشکنی و دین تو تا آخر الزمان باقی خواهد ماند
از تو امیدوارم و متوقعم که رهبانان را امان دهی و از ایشان جزیه ستانی پس روی بمیسره کرده گفت خاتون خود را از من سلام رسان و بگو که ظفر یافتی از محمد
صلی الله علیه و آله بر همه کارها و رنجها کار او را از دست مده که خدای نسل این پیغمبر را از فرزندان تو خواهد گذاشت و میسره گفت که زنهار برحذر باش
از یهودان شام که عداوت تمام با این رسول دارند پس از وداع او حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله مسافرت کرده بشام رسیدند و در خارج
شهر مقام کردند

ذکر ورود حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله بشام و وقایع و معجزه در آن مقام

چون قافله قریش بشام رسیدند مردم انبوه شده متاع آنها را بخریدند و رسول صلی الله علیه و آله در
از هر چیزی نفروخت و اعدا شادمان شدند که امتعه خود گران بها فروختند و منفعت بردند و بازار انور را خیار کاسد و سرمایه متاعش فاسد
خواهد شد روز دیگر مردمی که در اطراف شام بودند شنیدند که قافله از حجاز آمده و متاع بسیار دارند باجتماع تمام بشام آمدند وقتی رسیدند که بجز
متاع رسول مطاع صلی الله علیه و آله چیزی باقی نمانده بود تمام امتعه خدیجه را بقیمتهای گران خریدند **المؤلفه** این هویدا است که
یوسف چو ببازار آمد بر و خادش همه خلق خریدار آمد **المعجزه** سعید بن مطور یکی از احبار یهود بود و نزدیک حضرت محمد بن عبد الله
صلی الله علیه و آله آمد و مشتری یک حمل پوست که باقی مانده بود شد و بوجود مبارک حضرت صلی الله علیه و آله آثار نبوت دید و دانست که این
پیغمبر آخر الزمان است صلی الله علیه و آله و دلیل او غمگین شد و با خود گفت این است که ما را ذلیل و زنان ما را بی شوی خواهد کرد بحضرت عرض نمود که من
این حمل را خریدارم بشرط آنکه بخانه من آئی که برکت قدم محترم تو برکتی در خانه من و مال من بهم رسد پیغمبر صلی الله علیه و آله قبول نموده بهمراه او
بخانه او رفته در هنگام اراده مراجعت سعید شقی مکری اندیشید و سنگ آسیائی بزرگ خود داده بدو فرا داد که چون آنسرور خواهد که از خانه

بالایات فی السبل الذی ملاء الفجاج بسیله المتراکم ونجا الذی لم یخط قول محمد وهو الذی احاط بوسط جهنم والبئر لما ان امر بنا
الظماء فدعا الحبیب الی الاله المنعم فاصبح عوما ثم سال انهرا وغدا الحسود بحسرة وتهمم والهام ابن ابی جهم لما ان رای خیر البریة جاء
کالمستسلم ناداه احمد فاستجاب ملبیا وشکا المحبة کالحبیب المغرم من عهد ابرهیم طال مکانه یرجو الشفاعة خوف جسر جهنم من دا انما
احمد فی الفضل من کل البریة من فصیح واعجم وبه توسل فی الخطیئة آدم فلیعلم الاخبار من لم یعلم چون عباس از این مدیحه فصیحه بپرداخت
نثری نیز انشا کرد و گفت **عربية** یا للرجال ذوی البصائر والنظر قوموا انظروا امرا هولا قد خطر هذا بیان صادق فی عصرنا
من سید عالی المراتب مفتخر آیاته قد اعجزت کل الوری من ذا یقایس عدها او یحصی منها الغمام نظلله مهما مشی ان یسیر نظلله واذا حضر
وکذلک الوادی لئن مرادها بالسیل ینجب بالحجارة والحجر ونجا الذی قد طاع قول محمد وهو الخالف مستقر فی سفر واذال عنا
الضیم من حر الظماء من بعد ما ادنا التغلغل والضجر والبئر فاضت بالمیاه واقبلت تجری علی الارض اشباه النهر والهام فیه عبارة
ودلالة لذوی العقول ذوی البصائر والفکر کاد الحسود یذوب مما عاینت عیناه من فضل لاحمد قد ظهر یا للرجال الا انظروا واتوا
تعلوا علی نور الغزالة والقمر الله فضل احمدا واختاره ولقد اذل عدوه ثم احتقر چون نثر این گفته تمام کرد حمزه رضی الله عنه گفت
عربية ما نالت الحساد فیک مرادهم طلبوا نقوص الحال منک فزادا کادوا وما خافوا عواقب کیدهم والکید مرجعه علی من کادا
ما کل من طلب السعادة نالها بمکیدة او ان یروم عنادا یا حاسدین محمدا و بنیکم حسدا نمزق منکم الاکبادا الله فضل احمد الاخیار کما
ولیسوق بملکه الوری و بلادا ولیملان الارض من ایمانه ولیهدین عن الغوی من حادا پس حضرت محمد بن عبد الله صلی الله علیه و آله از
استماع این مدایح ایشان را مشمول عنایت و توجه فرمود و از آن وادی کوچ دادند و در منزل دیگر که کنار آب بود آب نیافتند مردم قافله که از
کرامات آن مظهر آیات غافل بودند اظهار اضطراب و وحشت نمودند **المعجزه** حضرت محمد صلی الله علیه و آله دستهای خود را تا مرفق عریان
فرموده در دو دستها فرو کرد و بر برداشته خدا را بخواند ناگاه از میان انگشتان چشمه بجوشید چندان جاری شد که عباس عرض کرد که بس است
اموال ما غرق شود پس از آن آب بخوردند و برداشتند **المعجزه** و حضرت صلی الله علیه و آله خرمائی بخواست و تناول فرمود و هسته‌های آن را
در خاک پنهان نمود و بعباس فرمود که خواهم در اینجا نخلستانی بنا دهم و از ثمر آن بهره یابم و پس از کوچ عباس را معهود کرد و از آن نخلستان که گفتم
خرما حمل کرده بیاور عباس باز گشت و در اینجا نخلستانی عظیم یافت و از آن خرما شتری بار کرده بحضرت آورد و مردمان بخوردند و ابو جهل فریاد می زدند
که این خرما که این ساحر پدید کرده مخورید **المعجزه** چون حضرت محمد بن عبد الله صلی الله علیه و آله از آن منزل کوچ دادند و عقبه ایله
نمودار شد در انجا دیری و راهبی چند بودند که رئیس ایشان فلیق ابن یونان بن عبد الصلیب بود و او مدتی خبر ظهور آنحضرت را که در کتب دیده بود انتظار
می برد و چندان گریسته بود که چشمانش ضعیف شده بود و میگفت آنحضرت صلی الله علیه و آله در مکه ظهور کرده و باین منزل خواهد آمد و من او را خواهم
دید هر وقت مرا بشارت دهید از شما خوشنود شوم روزی رهبانان قافله را دیدند و در مقدمه اش مرد نورانی که ابر بر سر آنحضرت صلی الله علیه و آله سایه
افکنده است فلیق را با خبر کردند او احوال عجیب بحداد و دلش طپید دعا کرد که چشمش بنور جمال حضرت حبیب ذو الجلال صلی الله علیه و آله منور شود
از یمن خلوص آنحضرت صلی الله علیه و آله بینا شد پس برهبانان گفت که دیدند مرده و منزل او را در نزد خداوند تعالی و از شوق این ابیات بگفت
عربية بدا النور من وجه النبی واشرقا واحیا نجابا الصبابة محرقا وابرء عیونا قد عمین من البکا واصبح من سوء المکاره مطلقا
آنگاه گفت ای فرزندان اگر این پیغمبر صلی الله علیه و آله مبعوث در میان اینگروه هست یک علامتش اینست که در زیر این درخت فرود خواهد آمد این
شجر که از عهد عیسی تا کنون خشکیده تا امروز خواهد شد و علامت دیگر آنکه از این چاه خشک آب خواهد کشید چون سید حضرت از مردم جدا شد
بزیر درخت نشست و فی الفور درخت سبز شد و ثمر داد پس بر سر چاه آمد و چاه خشک را دید آب دهن مبارک در چاه افکند و چاه پر آب گردید و مملو گشت راهب
فرزندان را بدعوت قافله فرستاد و گفت بگوئید این قوم بگوئید که بولیمه من تشریف بیاورند فرستاده راهب بپیش قافله آمد چشمش بر ابو جهل افتاد پیغام را
بگفت ابو جهل گفت ای قوم راهب این برای من طعامی آماده کرده بیائید بدعوت او حاضر شویم گفتند بارها بدین خوب که سپاهیم گفت محمد این صلی الله

علیه

من بیرون رود از بام این اسیا سنک را بجانب سر او بزیر افکن که کشته شود زن قبول کرده چون حضرت محمد بن عبد الله صلی الله علیه و اله از در
خانه او بیرون امد نظر زن بر او افتاد دستش بلرزید و قوتی سنک را حرکت داده بزیر افکند که حضرت چند قدم از در خانه او کذشته بود و دو پیش
مقارن زیر امدن سنک بدر امدند سنک بی درنک بر سر ایشان فرود امده کشته شدند پس سعید بن قطور از خانه بیرون دوید و فریاد بر اورد که
این زن بخانه من امد و طعام ابخورد و اطفال مرا بکشت و اینک میرود یهودیان این سخن شنیده با شمشیر از خانه بیرون دویده جمع شدند و حضرت
رسول صلی الله علیه و اله از دروازه شام بیرون رفته و ایشان بیرون امدند و بنیاد مکابره و منازعت نهادند حضرت حمزه چون شیر اشفته در
ایشان تاخت و ایشان را منهزم ساخت یهودان فریاد بر اوردند که ای اعراب اول کسانیکه از این زن ادیت ببینند شما خویشان او و اقوام او خواهند بود
این سخنان بجائی نرسید و از حمله حمزه پراکنده شدند و اموال ایشان غنیمت اعراب شد چون در منازل قریب بمکه رسیدند میسره بخدمت حضرت
صلی الله علیه و اله امد و عرض کرد که انسب انست که خود مژده صحت و سلامت و سود مراجعت سفر را بخدیجه ببری حضرت رسول صلی الله علیه و اله
قبول فرموده راه مکه در پیش کرفت زمین در زیر قدم نافه اش نوردیده شد بکوهستان مکه در رسید غیب بجواب فرمود و جبرئیل مامور شد که انقبه
که از قبه های بهشت که دو هزار سال پیش از ادم خداوند تعالی بجهت حبیب خود افریده بود بر کیرد و بر فراز سر ان حضرت صلی الله علیه و اله بدارد
و در پیشاپیش علمهای نور بکشند تا انحضرت وارد مکه شود و چنین کرد و خدیجه بر بام قصر خود نشسته بود ناکاه دید که از جانب شعاب مکه وادی
سوی معلی قبه نورانی پدید میاید و کره هوا همه پر نور کردیده و خدیجه در حال خدیجه دیکرکون شد و بارنان میکفت ایا من بیدارم یا بخواب اندرم کفتند
بیداری کفت این قبه و اینکه کان نورانی شما ببینید کفتند نه نوری می بینیم که بر اسمان بر میشود زیاده نمی بینیم خدیجه کفت من قبه سبزی میبینم
سواری از افتاب درخشنده تر بایاما در درون ان قبه همی اید بکمانم که ان ناقه صهبا منست و ان سوار محمد صلی الله علیه و اله باشد همچنان نظر براه
میداشت تا انحضرت از درکاه معلی در امد و فرشتکان با قبه بر اسمان شدند و رسول اهنک خانه خدیجه کرد و کنیزکان بشارت قدوم انحضرت را
در دادند خدیجه برهنه پای بصحن خانه دوید چون در بکشادند انحضرت فرمود السلم علیکم یا اهل البیت خدیجه کفت و اوا ابا دتو را سلامتی
ای نور چشم من پیغمبر فرمود بشارت باد تو را که مال تو بسلامت رسید و منافع حاصل کردید خدیجه کفت سلامتی تو از بهر من بشارتی کافی
و منفعتی است وافی چه تو نزد من از هر چه هست کرامی تری و چون اثر افتاب و غبار سفر در روی انحضرت دید بدیهه کفت **عربیة** جاء
الحبیب الذی اهواه من سفر والشمس قد اثرت فی وجهه اثرا عجبت للشمس من تقبیل وجنته والشمس لا ینبغی ان تدرک القمرا
انکاه عرض کرد که کاروانیان را در کجا کذاشتی انحضرت فرمود در جحفه پرسید چه روز از انجا جدا شدی فرمود ساعتی پیش حبیب همانا خدای
دفین را در زیر قدم من بپیچید و منزل دور را نزدیک کرد این خبر بر بهجت خدیجه بیفزود و سرورش زیاد شد پس عرض کرد که چنان خواهم که باز کردی
و بهمراه کاروانیان در ائی و از این سخن مقصودش ان بود که انقبه و کروه فرشتکان را هنکام امدن با حضرت محمد صلی الله علیه و اله دیده بود اباذ که
دیده شود تا مرد در مقاسیر و اندیشه ملون بود و میخواست بمقام تحقیق و یقین و تمکن رسد تا در متابعت و موافقت خود با انحضرت مسابقت بر دیکران
کیرد و خدمت انحضرت را در پذیرفت پس قدری زاد و اب زمزم با انحضرت داده وداع نمود و انحضرت صلی الله علیه و اله راه بر کرفت خدیجه همی نکریست تا
دید که انقبه و انفرشتکان در رسیدند بدانسان که از نخست بود با حضرت صلی الله علیه و اله همراهی کردند و برفتند تا از نظر محو شدند و چون
حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و اله بمنزل جحفه رسید چنان امد از زمان که میان بود که کاروانیان و میسره چنان دانستند که انحضرت صلی الله
علیه و اله هنوز بمکه نرفته پرسیدند و شنیدند که رفته و باز کشته شبهه نمودند اب زمزم و نان خانه خدیجه را دیدند و شناختند میسره شادمان شد
و در کاروان ندا در داد و مردم شادمان شدند و بوجهل کفت ای ساحرها محمد صلی الله علیه و اله عزیب نباشد که چنین کارها کند و غافل که

بیت انکه بر افلاک رفتارش بود بر زمین رفتن چه دشوارش بود **ذکر مراجعت حضرت محمد بن عبد الله صلی الله علیه و اله از سفر شام بمکه معظمه و شکوفتن درا نمقام**

روز دیکر کاروان بجانب بطحا کوچ دادند و مردم مکه باستقبال بیرون رفتند و خدیجه غلامان خویشان خود را با حشمتی تمام برسم پذیره بجانب

کاروان سالار ارتسام ملکه سرخیل قوافل موجودات و سر حلقه سلسله ممکنات و خواجه کائنات حضرت محمد امین صلی الله علیه و اله و فخر زمان
و زمین فرستاد و قربانی در راه انفرزند جلیل حضرت اسماعیل نمودند و در احترام و احتشام انحضرت فرو نماندند و انحضرت وارد شد و سود سفر را با خدیجه
پدیدار کرد و خدیجه پدر خود خویلد را بشارت داد انکاه میسره را در خلوت بخواند و پرسش حالات انحضرت از وی کرد و بر تفصیل از ایات و معجزات
و خوارق عادات انچه دیده بود باز کفت از امور غریبه و عجیبه و پیغام فلیوق راهب و تفضلات حضرت خداوند واهب تا خدیجه بنا کرد خدیجه از کثرت شوق و شکر
این اخبار میسره را وزن و فرزندش را ازاد کرد و اورا دو شتر و دویست درهم با خلعتی شایسته ببخشید و حکم داد که از عاج و ابنوس کرسی نهادند و حضرت
رسول را که نور عرش بود بر کرسی جا دادند و دیکر باره از سفر و معاملات انحضرت استفسار نمود و کفت بیدار تو بر من مبارک افتاد و این شعر انشا
کرد **بیت** فلو اننی امسیت فی کل نعمة ودامت لی الدنیا و ملک الاکاسرة فما سویت عندی جناح بعوضة اذا لم یکن عینی لعینک ناظرة پس کفت ای سید من نور اد رنود من حق بشارتی است اکر فرمائی حاضر کنم حضرت فرمود من نخست عم خود جناب ابو طالب را به بینم پس باز ایم
و از انجا بخانه ابو طالب رفت ابو طالب او را در بر کشید و بوسید و پرسید و باز کفت که مرا ارزوست که برای تو زنی مناسب پیدا کنم و هر چه خدیجه
بتو دهد در ان کار صرف نمایم حضرت صلی الله علیه و اله فرمود تو بمنزله منی و اختیار داری و از انجا سر و تن شسته جامه سفر بکسوت حضر بدل
کرد و روی بخانه خدیجه اورد **بیت عربیة** دنی فرمی من قوس حاجبه سهما فصادفنی حتی قتلت به ظلما واسفر عن وجه
واسبل شعره فبات یباهی البدر فی لیلة ظلما ولم ادر حتی زار من غیر موعد علی رغم واش ما احاط به علما وعلمنی من طیب حسن حدیثه
منادمة یستنطق الصخرة الصما انکاه کفت ای سید من تو را هر حاجت نزدیک میاید از من بخواه بفرمای هیچ حاجت داری انحضرت صلی
الله علیه و اله از این سخن شرمکین شد و جبین مبارکش عرق کرد پس خدیجه سخن بکردانید و کفت ابو طالب که در نزد من است چون اخذ فرمائی بچه کار عزم
داشت فرمود عم من ابو طالب بر انست که از بهر من هم از خویشان من زنی بنکاح کند و نیز دو شتر از بهر سفر بدست اورد خدیجه عرض کرد ایا راضی نمیشی
که من از برای تو زنی خطبه کنم انحضرت فرمود راضی باشم خدیجه کفت زنی از برای تو میدانم که در جود و جودت و کمال و جمال و عفت و طهارت از
زنان مکه پیش است هم از طایفه تست و با تو خویش است و از تو بقلیلی قانع و بی هیچ مانع ولی دو عیب دارد یکی اینکه پیش از تو دو شوی کرده دیکر انکه سال
از تو بزرکتر است حضرت رسول را از شرم و عصمت و حیا عرق بر جبین نشست و ساکت شد خدیجه کفت چرا سخن نکوئی بخدای که تو محبوب منی و من در
هیچ کار مخالف با تو نه نپسندم و دل جز تو نبندم و این اشعار بکفت **عربیة** یا سعد ان جزت بوادی الاراک بلغ قلیبا ضاع منی هناک
واستفت غزلان الفلا سائلا هل لاسیر الحب منهم فکاک وان تری رکبا بوادی الحمی سائلهم عنی ومن لی بذاک نعم سروا و
استصحبوا ناظری والان عینی تشتهی عن تراک ما فی من عضو ولا مفصل الا وقد رکب منه هواک عذبتنی بالهجر بعد الجفا
یا سیدی ماذا جزاء بذاک فاحکم بما شئت وما ترتضی فالقلب لا یرضیه الا رضاک انحضرت صلی الله علیه و اله در جواب فرمودای
دختر عم تو را ثروت و مال فراوانست و من مردی فقیر و بی سامانم مرا زنی باید که چون من بی بضاعت و قانع باشد تو ملیکه زمانی و صاحبه دورانی
جز ملوک را نشایی خدیجه کفت اکر مال تواند کست مال من بسیار است و هر چه هست از تست و تو را بحق کعبه و صفا سوکند میدهم که ملتمس مرا
بپذیر فرما باش این بکفت و اشکش بچکید و این ابیات بخواند **عربیة** والله ما هب نسیم الشمال الا تذکرت لیالی الوصال
ولا اضاء من نحوکم بارق الا توهمت لطیف الخیال احبابنا ما خطرت خطرة منکم فداء الوصل فی بال جور اللیالی خصنی
بالجفا منکم ومن یامن جور اللیال رقوا وجودوا وارحموا واعطفوا لا بد لی منکم علی کل حال انکاه عرض کرد که هم اکنون برخیز و
خویشان خویش را نزدیک من بدین کار روانه کن و از کابین بزرک بیم مکن که من از مال خویشتن خواهم داد پس حضرت محمد بن عبد الله صلی الله علیه و اله
با ابو طالب و سایر اعمام کفت که بخانه خویلد رفته خدیجه را بجهة من خواستکاری نمایید ابو طالب کفت خدیجه را ملوک خواستند سر فرو
نیاورد و تو مردی فقیری اکر از او سخنی شنیده شاید بمزاح باشد ابو لهب کفت ای برادر خود را بدهان عرب میفکن هرکز تو در خور خدیجه
نباشی عباس بر اشفت و کفت جمال و جلال محمد صلی الله علیه و اله از همه عرب بیش است اکر خدیجه از او مال خواهد سوار مشوم و از ملوک

جهان خواسته میاورم پس قرار بر این نهادند که صفیه بنت عبد المطلب نزد خدیجه رود و استمزاجی کند و خبر دهد صفیه برفت
و پرسید و رضا شنید و باز آمد و باز گفت و جز بو لهب همه شادان شدند و نزد نوفل رفتند و او سعی کرده اعمام حضرت محمد صلی الله
علیه و آله متغیر و رنجیده باز گشتند و خدیجه چون بشنید مشوش شد و ورقة بن نوفل بن اسد بنی عم خود را بخواست و با او درد دل گفت
و لیکن تصریح نکرد و او گفت محمد بن عبد الله هم تو را شایسته است و هر یک از بزرگان مکه را عیبی است خدیجه گفت اگر از او عیبی میدانی بیان کن ورقه
گفت اینک معیوب او را اکنون نیکو کرد شمار عربیة اصله اصیل و فرعه طویل و طرفه کحیل و خلقه جمیل و فضله عمیم و
جوده عظیم خدیجه گفت همه از فضل او گفتی هم عیب او را برشمار عربیة قال وجهه اقمر و جبینه ازهر و طرفه احور و ریحه
اطیب من المسک الاذفر و لفظه احلی من السکر و اذا مشی کانه البدر اذا بدر و الوبل اذا مطر خدیجه گفت ای عم از عیب او مرا آگهی
ده تو همه فضایل او گوئی قال یا خدیجه مخلوق من الحسن الشامخ و الحسب الباذخ و هو احسن العالم سیرة و اصفاهم سریرة اذا
مشی یتحدر من صبب شعره کالغیهب و خده ازهر من الورد الاحمر و ریحه اذکی من المسک الاذفر و لفظه اعذب من الشهد و
السکر عربیة لقد علمت کل القبائل و الملا بان حبیب الله اطهرهم قلبا و اصدق من فی الارض قولا و موعدا
و افضل خلق الله کلهم قربا خدیجه گفت من او را دیده ام و جز او کس بشوهری نخواهم کرد ورقه گفت اگر چنین است پس به یقین بدان که
عنقریب محمد صلی الله علیه و آله بدرجه نبوت رسد و پادشاه دنیا و آخرت گردد مرا چه دهی که من تو را مشیر بودم و بنام خدیجه گفت مال
همه در پیش نظر تست هر چه خواهی برگیر گفت من از او لطف او و شفاعت او و رضای او خواهم و بس و ورقه نزد خویلد آمده با او عتاب آغاز کرد و
او را با این امر رغبت از ملال بنی هاشم ترهیب نموده باتفاق خود برداشته بخانه ابو طالب آورد و عقد خواهی کرد و قرار بر گذشتن این امر دادند
و در حضور همه بنی عبد المطلب ورقه را وکیل خود نمود و در خانه کعبه در حضور همه اکابر قریش تصدیق نمود که آن وکالت ورقه نمود و ورقه سوی خانه را
بخدیجه بیان کرد و زیب و زینت در منزل او داد و اسباب عیش و سرور مزوج چیدند و به تهیه زفاف پرداختند و مجلس شریف ساختند و
ملائکه مقربین مخلوقات حق واسپه زمین و زمان و عرش و کرسی در سرور و انبساط و فرح و اهتزاز در آمدند اکابر قریش به دعوت آن عیش نشستند
ابو جهل خواست بر کرسی اعلا مسند شود میسره او را منع کرد که این جای محمد است و اولاد عبد المطلب حضرت محمد صلی الله علیه و آله را مقدم
بر خود نموده با احتشام تمام آمدند و حمزه شمشیر خود را بر دوش نهاده پیشاپیش حضرت محمد بن عبد الله صلی الله علیه و آله میامد تا رسیدند
بخانه خدیجه و همه قریش برخواسته مقدم او را عظیم شمردند و تعظیم و تکریم نمودند الا ابو جهل عنود حسود و حمزه او را بر نخاستند و چنان
نشر که خون از بینی ناخوش جاری شد و مردم آن جنگ را اصلاح باز آوردند و جناب ابو طالب خطبه بلیغ آغاز فرمود و گفت خطبة غراء
الحمد لرب هذا البیت الذی جعلنا من زرع ابرهیم و ذریة اسمعیل و انزلنا حرما امنا و جعلنا الحکام علی الناس و بارک لنا
فی بلدنا الذی نحن فیه ثم ان ابن اخی هذا لا یوزن برجل من قریش الا رجح به و لا یقاس به رجل الا عظم عنه و لا عدل له فی الخلق و
ان کان مقلا فی المال فان المال رفد جار و ظل زائل و له فی خدیجة رغبة و لها فیه رغبة و لقد جئناک لنخطبها الیک برضاها
و امرها و المهر علی فی مالی الذی سالتموه عاجله و آجله و له و رب هذا البیت حظ عظیم و دین شایع و رای کامل پس ابو طالب
خاموش شد و ورقة بن نوفل و خویلد خدیجه تصدیق و ابرام کردند و عبد الله بن غنم که یکی از مردم قریش است در تهنیت این اشعار انشاد کرد
عربیة هنیئا مریئا یا خدیجة قد جرت لک الطیر فیما کان منک باسعد تزوجت من خیر البریة کلها و من ذا الذی فی الناس
مثل محمد به بشر البران عیسی بن مریم و موسی بن عمران فیا قرب موعدا اقر به الکتاب قدما بانه رسول من البطحاء هاد و مهتد
و ندائی از آسمان رسید که ان الله تعالی قد زوج الطاهر بالطاهرة و الصادق بالصادقة پس حجاب مرتفع شد و حوریان بدست خویش
طیب بر آن مجلس نثار همی کردند و میگفتند هذا من طیب محمد صلی الله علیه و آله و در این هنگام خدیجه چهل سال داشت و بروایتی بیست و هشت سال
بود و اولاد عبد المطلب و بزرگان قریش برخواسته بخانه های خود رفتند و زنان ماندند و آنچه از اسباب عیش و خرمی و ذبح اغنام و انعام فراهم

وطعام

وطعام بود چندان وسعت و فراوانی یافت که بهمه اهالی مکه رسید و در شب زفاف با احتشامی تمام آنحضرت صلی الله علیه و آله با اعمام بخانه
خدیجه صدیقه در آمد و صفیه دختر عبد المطلب این شعرها همی خواند عربیة جاء السرور مع الفرح و مضی النحوس مع الترح
انوارنا قد اقبلت و الحال فینا قد نجح بمحمد المذکور فی کل المفاوز و البطح لو ان یوزن احمد بالخلق کلهم رجح و لقد بدا من
فضله لقریش امر قد وضح ثم السعود لاحمدا و السعد عنه ما برح بخدیجة بنت الکمال و بحر نائلها طفح یا حسنها فی حلیها
و الحلم منها ما برح هذا النبی محمد ما فی مدایحه کلح صلوا علیه تسعدوا و الله عنکم قد صفح و مادام که خدیجه در حبال نکاح حضرت
محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم بود آنحضرت زنی دیگر قبول نفرمود و از او حضرت رسول را اولاد شد پسر اول را قاسم نام نهاد و دوم را
عبد الله نام نهاد و ملقب بود بالطیب الطاهر زیرا که نام پدر حضرت رسول صلی الله علیه و آله را داشت و چهار دختر از خدیجه مر حضرت را
متولد شد رقیه و زینب و ام کلثوم و چهارم فاطمه بود پسران آنحضرت قبل از بعثت رحلت نمودند زیرا که حکمت بالغه سبحانی قرار گرفته بود
که فرزندان حقیقی حضرت رسالت از صلب جد و برادر حقیقی و داماد حقیقی آنحضرت علی بن ابیطالب علیه السلم بروز و ظهور نمایند و پیشوای
دین و ائمه معصومین علیهم السلم باشند و هر یک در محل خود مذکور خواهند شد تحقیق لطیفة چون نور وجود حضرت
خاتم الانبیا صلی الله علیه و آله قبل از خلقت آدم بچندین هزار سال موجود بود و در مراتب همه انبیا و مرسلین بدین ظهور نمود و
حکمت ربانی اقتضا کرد که همه مراتب کمالات انبیا را در یابد تا اکمل و افضل از همه گردد و هم آنحضرت صلی الله علیه و آله فرمود که هر چه در
تمام بنی اسرائیل ظهور کرده باید نمونه و نشانه از آنها در امت من ظاهر گردد و حضرت یوسف بن یعقوب از انبیای بنی اسرائیل بود و در صغر با
حسن و جمال مسلم عهد خویش بود و چنانکه در کتب مسطور است از طفولیت و حداثت سن بجهة یوسف اتفاقات افتاد از جمله تعلق و تعشق
زنی زلیخا نام بر او چنانکه مشهور است حضرت رسول صلی الله علیه و آله نیز بحسب صورت در کمال و جمال بوده اند و املح از یوسف بوده اند فرموده
اند لهذا توفیق با یوسف صدیق بحسب صورت و امور ظاهر نیز بهم رسانیدند چه یوسف در طفولیت از پدر و مادر بری شد و مملوک و محتاج زلیخا
گردید که شوهر دیگر کرده بود و از زن بری بحسب ظاهر مالک و مخدوم بوده و در پرده با وی اظهار عشق و میل مینموده و انجر الامر بواسطه
غلبه محبت و اشارت غیبی او را در حبال نکاح خود در آورد احوال خدیجه صدیقه با حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله نیز چنین بود
لمولفه ماه یوسف رخ ما گر سوی بازار آید ای بسا یوسف مصرش خریدار آید بالجمله حضرت رسول صلی الله علیه و آله مدتها
با خدیجه بسر برد و در سال سی و پنجم ولادت حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم استحکام بنیان خانه کعبه اتفاق افتاد که سنگ
چند بود بر هم چیده و بلندی دیوار آن بقد قامتی و سقف نداشت و در وسط آن چاهی بود که نذور در آن میریختند شبی دزدان بدزدیدند
لهذا در مقام انتظام امر و استحکام بنیان بر آمدند و حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله نیز با ایشان در این کار موافقت کرده دیوار خانه را
بقدر هشت ذرع بلند کردند و سقف بر آن گذاشتند و بر شش ستون مبنی ساختند و حجر را از خانه بیرون گذاشتند ... لمولفه
کعبه بر پا ز سنگ و گل کردند صورتی از برای دل کردند

در ظهور آثار بعثت حضرت پیغمبر آخر الزمان محمد المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم و تحقیق نبوت و رسالت و وحی و الهام بر وفق مشرب محققین اهل شریعت و اسلام معلوم باد و مجهول نماناد

که لفظ نبی بر چند معنی است و در اینجا مقصود همانست که اختیار همی افتد که نبی خبر دهنده را گویند و این لفظ ماخوذ از نبا باشد که بمعنی
خبر است اما در اصطلاح شریعت نبی آنکس است که از خدای بر انگیخته باشد و از جانب خدای خبر دهنده بود بی واسطه احدی اما اگر
ملکی واسطه باشد زیانی ندارد و حکمای اسلام از برای نبی سه صفت نهند اول آنکه از شدت اتصال بمبادی عالیه بی تعلیم و تعلم
از اخبار غیب اخبار کند دویم آنکه هیولای عالم در قبول صور مختلفه تابع نفس او باشد و او را در همه عالم آن حکومت باشد که در بدن خویش
که گوئی همه عالم بدن او باشد سیوم آنکه مشاهده ملائکه نماید و کلام خدا را بطریق وحی استماع فرماید و حرفهای حقه نبی آنکس را دانند

کم

کہ القای وحی بدو شود و از ذات و صفات و اسما و احکام الهی خبر دهنده بود پس اگر با سیاستی است شریعتی و اگر نه تهی نباشد آنگاه که نبی مبعوث بود با القای دیگر کسان رسولش خوانند و او مردمان را بکمالی که در حضرت علمیت برای ایشان مقرر شده با اقتضای استعدادات اعیان ثابته ایشان برساند و خواه آن کمالی بود و خواه غیر آن باشد **رسول** بمعنی پیغمبر است و قومی رسول را آن نبی دانند که صاحب کتاب و ناسخ شریعتی باشد جماعتی نبی مرسل را آن دانند که جبرئیل القای وحی الهی کند خواه او را کتابی و صحیفه باشد خواه نباشد و گروهی نبی غیر مرسل آنکس را دانند که در رؤیای صادقه بدعوت قومی مبعوث شود و طایفه در معنی رسول و نبی جدائی ندانند **اولو العزم** بمعنی صاحب عزم است و جمعی جمله پیغمبران را اولو العزم دانند جز یونس را و گروهی انبیای اولو العزم آنان را دانند که شریعتی نهاده اند و برخی گویند اولو العزم آن انبیا باشند که بعد از تبلیغ رسالت مأمور بقتال و جهاد دند و درجه خاتمیت از همه این درجات پیغمبری برتر بود و آن مخصوص پیغمبر آخر الزمانست **اما وحی** بمعنی القا باشد و گاهی روح گویند و از آن وحی خواهند و از اینجاست که جبرئیل را روح الامین خوانند زیرا که جز او هیچ فرشته وحی پیغمبران نیاورد **اما الهام** بمعنی تلقین باشد و آن از جانب خدای القائی است که در قلب جای کند و گروهی بر آنند که فرق در میان وحی و الهام آنست که وحی بواسطه فرشته آید و الهام بی واسطه باشد و از اینجاست که احادیث قدسیه را با اینکه کلام خدای باشد وحی و قرآن نخوانند و هم وحی بر چند گونه است **اول** خوابهای راست است که از آن رؤیای صادقه خوانند **دویم** آنکه جبرئیل در دل انبیا القا کند بی آنکه او را ببینند **سیوم** آنکه جبرئیل بصورت یکی از مردمان در آمده القای وحی کند چنانکه گاهی بصورت دحیه کلبی بر رسول خدا در آمد و گاه بود که بعضی او را میدیدند **چهارم** آنکه بانگی از غیب شنیده و گوینده پیدا نبود چنانکه بر رسول الله صلی الله علیه و آله وقتی مانند درای جرس رسید و این اشد صور وحی بود چه در آن وقت اگر آنحضرت بر مرکبی بودی هر دو دست آن مرکب بخمیدی و اگر بر کسی تکیه کرده بودی بیم شکستن اعضای او بودی **پنجم** آنکه جبرئیل بصورت اصلی خود ظاهر شد و وحی بگذاشتی **ششم** آنکه جبرئیل در آسمان وحی آوردی چنانکه در معراج رسول خدای را بود **هفتم** آنکه خدا بی واسطه غیری با نبی سخن کردی چنانکه در کوه طور موسی را بود و در شب معراج پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم را روی داد و عنقریب در مقام خود بیاید **هشتم** آنکه خدای بی واسطه حجاب سخن فرمودی و این خاص از همه پیغمبر آخر الزمان بود و در قصه معراج مذکور خواهد شد بالجمله این عالم را از انبیا چاره نیست زیرا که عقل مردم را آن کفایت نباشد که بی مدد انبیا و معاونت پیغمبران هدایت توانند یافت **لمؤلفه** عقل ار پسنده بود رسل از چیست بارنی نه کار ابرد بیچون است این را که خلق عقل و خرد خوانند نزویر و مکر و حیله و افسونست و این انبیا را صاحب ناموس خوانند **و ناموس** بمعنی تدبیر سیاست است پس شریعت را که ناموس الهی خوانند ناموس اکبر باشد چه اندروی سیاست سیاسات و غرض از شریعت کار بعدل کردن و راه بوسط بردن است زیرا که نیکوئیها همه در عدالت خیرات و مبرات و از نیکی ستدن و بدی کردن دادن و میانه روی کردن همه از عدل بدید آید و اعتدال در این جهان سبب بقای مردمان گردد و در آن جهان دستگیر نفوس ناطقه شود و انبیا که از یکسوی اتصال بمبادی عالیه و اطلاع بر حقایق اشیا و امور مغیبه دارند و از سوی دیگر بارتباط ماده و صورت با مردمان انباز باشند و طریق عبادت که مقصود از آفرینش هم اوست بنمایند گفتار و کردار ایشان سند قول و فعل مردمان باشد **در عصمت** باجماعت انبیا باید که از گناه اندک و بسیار و سهو و نسیان معصوم باشند و گروهی هیچ خطا بر دامن عصمت ایشان فرو ننشیند چه اگر از نبی بسهو یا بعمد خطا پدید شود مردمان باید متابعت او نمایند و اگر نه او را بمنع و زجر از عصیان باز دارند و هیچیک از این نزدیک عقل روا نباشد و این انبیا بمعجزه شناخته شوند **اما معجزه** خارق عادتیست مقرون بتحدی با عدم معارضه و خرق عادت اثبات یا نفی امریست که عادت جاری نشده باشد و مراد از مقارنت تحدی آنست که وقوع معجزه مطابق و مقارن دعوی باشد و غرض از عدم معارضه آنست که دیگران بمثل آن نتوانند آورد تا از جمله سحر و شعبده شمرده نشود و جز این را معجزه نخوانند چه تواند بود که نفوس احداث امور غریبه کنند با استعانت ادوات مخصوص پس آن سحر باشد و اگر بقوت بعضی از روحانیان کاری غریب صادر کنند آن عزایم باشد و اگر بقوت اجرام فلکیه باشد از دعوت کواکب خوانند و اگر

با امتزاج قوی سماویه و ارضیه باشد از طلسمات گویند و اگر بخواص عنصریه باشد از نیرنجات نامند و اگر به نسبت علوم ریاضیه باشد از اجل خوانند و هیچ یک از این جمله معجزه نتواند بود و اما اگر این خرق عادت از انبیا صادر شود معجزه نام دارد و چون از ائمه و اولیا پدید آید از کرامات خوانند **در تعداد انبیا علیهم السلام** بروایتی انبیا صد و بیست و چهار هزار اند و از این جمله سیصد و سیزده تن مرسل بودند و بروایتی هشت هزار اند و از ایشان چهار هزار تن در بنی اسرائیل و چهار هزار تن در امم مختلفه بوده اند و نام بیست و هشت تن از جمله انبیا در قرآن مجید مذکور است و در کتب تواریخ مورخین خاصه تاریخ ناسخ التواریخ تألیف ادیب اریب فصیح لبیب میرزا محمد تقی کاشانی متخلص به سپهر که از دانایان معاصرین است مفصلا مسطور است و این مختصر گنجایش زیاده از این نخواهد داشت **در فضیلت حضرت پیغمبر آخر الزمان بر سایر پیغمبران صلوات الله علیهم اجمعین**

علمای اسلام باتفاق خاتم الانبیا را از دیگر پیغمبران افضل و اشرف دانند و آنحضرت بر سپید و سیاه و پست و بلند و جن و انس و ملئکه و تمامت آفرینش مبعوث بود و از جمله فرشتگان مقرب برتری داشت و بعد از او ابرهیم خلیل بر دیگر انبیا فزونی دارد **در ذکر بعضی از عقلای عرب که قبل از بعثت طالب مذهب حق شدند و خبر از بعثت پیغمبر آخر الزمان دادند** گویند جماعت قریش هر سال یکروز عید میگرفتند و از روز به نزدیک بتی از اصنام خود اعتکاف کرده قربانی مینمودند و گرد آن بت طواف میکردند و در عیدی گاهی چنان اتفاق افتاد که **ورقة بن نوفل** بن اسد بن عبد العزی بن قصی بن کلاب بن مرة بن کعب بن لوی که پسر عم خدیجه است با جمعی از عقلای عرب در نکوهش کیش بت پرستی و قوانین زمان جاهلیت صحبتها داشت بالاخره در مقام تحقیق و تفحص بر آمده و جویای دین ابرهیم شد و چون بدست نیاورد روی در ملت مسیح کرد و در این عالمی تجربه شد **دیگر عبید الله** بن جحش بن رباب بن یعمر بن صبرة بن مرة بن کبیر بن غنم بن دودان بن اسد بن خزیمه است که مادر عبید الله امیمه دختر عبد المطلب بوده و او نیز از پرستش بت روی بپیچید طالب دین حنیف حضرت ابرهیم خلیل شد هم چنان در حیرت بود تا حضرت رسول صلی الله علیه و آله مبعوث شد و وی ایمان بحضرت آورد و زن او که دختر ابوسفیان بود هم مسلمان شد و از مهاجرین حبشه بوده ولی در حبشه کیش نصاری گزید و با آن دین درگذشت و بعد از او رسول ام حبیبه را بنکاح خود در آورد **و دیگری** عثمان بن حویرث است پسر اسد پسر عبد العزی پسر قصی او نیز از حیرت بقسطنطنیه رفته نصرانی شد **دیگر زید** بن عمرو بن نفیل بن عبد العزی که هم از قریش بوده است پرستش اصنام را ترک کرده و این اشعار بگفت **عربیه** أرباً واحداً أم ألف ربٍّ ادین اذا تقسمت الامور عزلت اللات والعزی جمیعاً کذلک یفعل الجلد الصبور فلا عزی ادین وکان ربّاً لنا فی الدهر اذ حلمی یسیر ولکن اعبد الرحمن ربی لیغفر ذنبی الرب الغفور بالجمله زید در جستن دین ابرهیم اصرار کرد و او پشت بدیوار کعبه میداد و میگفت ای جماعت قریش والذی نفس زید بن عمرو بن نفیل بیده ما اصبح منکم احد علی دین ابرهیم غیری و گاه میگفت الهی اگر میدانستم کدام روش و کدام نزد تو پسندیده تر است بدان آئین ترا عبادت میکردم آنگاه بسجده میرفت و بر کف دست خود سجده میکرد چون مردم را از شنعت میکرد عمش او را در کوه حری بداشت و بدو نگاهبان گماشت و نمی خود را بکعبه در انداخته عمش او را منع و عتاب کردی این بیت گفته از کعبه بیرون شد **شعر** لاهمّ انی محرم لا حله وان بیتی اوسط المحله عند الصفا لیس بذی مضله از مکه بجزیره و موصل سفر کرد و از آنجا بشام شد از راهبی از دین حنفیه سوال کرد او گفت پیغمبری در شهر تو پدید شده که این اوقات زمان بعثت اوست و او بر دین ابرهیم مبعوث خواهد بود زید چون این بشنید راه مکه گرفت و در راه دزدان او را بکشتند و ورقة بن نوفل از این خبر بگریست و بر او مرثیه گفت و در زمان او از رسول صلی الله علیه و آله سوال کردند حضرت فرمود که او امت زیده است و او یگانه شریعتی داشته **و دیگر** یکی از احبار یهود دو سال قبل از بعثت در میان بنی قریظه آمد مریض شد چون میخواست عالم را بگذارد گفت ای قوم من از آنجهت بمدینه آمدم که شنیدم پیغمبری مبعوث شود و در مدینه بماند خواستم خدمت او را دریابم و مقدر نبود اکنون شما را وصیت میکنم که چون او را دیدید بدو ایمان آرید و بنی قریظه باین سبب در ظهور رسول او ایمان آوردند

طلحة بن عبد الله روزی در بازار بصره براهبی رسید که او تفحص حال مردم مکه همیکرد طلحه کفت من از مکه ام راهب پرسید که آیا احمد در مکه دعوت خود آشکار اکرده است طلحه کفت کدام احمد راهب کفت پسر عبد الله پسر عبد المطلب ما نادر این ماه مبعوث خواهد شد و خاتم پیغمبرانست و بر زمینی هجرت کند که سنکستان و نخلستان بسیار دارد و طلحه چون بشنید بمکه آمد و بحضرت صلی الله علیه و آله ایمان آورد **و دیگر** روزی ابو هریره و کروهی از بنی خثعم نزد بتی نشسته داوری میکردند ناکاه ندائی در رسید که ای مردمان [illegible] و اندام دار بیدار و دست بدار برد بتان می کذارید [illegible] روشنائی ببینم که بهر کجا شام برد ابدان فروغ پیغمبریست از بنی هاشم که نبوت خویش در مکه آشکار کند و چندان آن هاتف بود که مردمان این سخنان بشنیدند و از بر کردند و چون متفرق شدند خبر دعوت آنحضرت بشنیدند **ابن حواس المقبل** قبل از بعثت میکفت ترکت الخمر والخمیر وجئت الی البوس والتمویر لنبی یبعث هذا اوان خروجه یکون مخرجه بمکة و هذه دار هجرته وهو الضحوك القتال یمتری بالکسرة والتمرات ویرکب الحمار العاری فی عینیه حمرة وبین کتفیه خاتم النبوة یضع سیفه علی عاتقه لا یبالی من لاقی یبلغ سلطانه منقطع الخف والحافر **و دیگر عبد الله بن سلام** قبل از بعثت میکفت ما شناسیم پیغمبر را بهتر از آنکه فرزندان خود را چه صفت او را از کتب متقدمین معلوم کرده ایم **دیگر** چنان اتفاق افتاد که رسول خدای با جماعه سفر کنندکان روزی در ابطح سیر میفرمودند ناکاه دو تن در رسیدند و سلام کردند بر آنحضرت یکی کفت عجب است که ما کرن اندیده ایم که جواب سلم تواند باز داد جز تو آنکاه پرسید که درین شهر احمد نامی هست حضرت رسول کفت جز من نیست پس آنمرد از شتر بر آمد و کتف مبارک حضرت را کشود و بدید و کفت شهادت میدهم که تو پیغمبر آخر الزمانی و بجهان [illegible] خواهی شد پس حضرت باو زاد و راحله داد دعا فرمود و رخصت نمود **عمکلان حمیری** در بلده بصره با عبد الرحمن بن عوف کفت تو را بشارت باد که در مدینه پیغمبری از میان قوم تو مبعوث شده و نامه بد آنحضرت صلی الله علیه و آله نوشت چون عبد الرحمن بمکه آمد حضرت رسالت صلی الله علیه و آله باو فرمود امانتی و رسالتی که از برای من داری بیار و عبد الرحمن نامه را بداد و بجهة او نعیمی حاصل شد **اوس بن حارثه** پیش از بعثت آنحضرت صلی الله علیه و آله مردم را بآمدن او بشارت میداد و از [illegible] مردم بسیار بوده اند **اشارة لطیفة** که تمام انبیا بوجود ظهور حضرت پیغمبر آخر الزمان صلی الله علیه و آله خبر داده اند و نور آنحضرت صلی الله علیه و آله در جبین آدم بود تا بتدریج و توالی منتقل بعبد الله عبد المطلب شد و هر چه زمان ظهور جسمانی آنحضرت نزدیکتر میشد آثار و آیات بعثت آنحضرت صلی الله علیه و آله زیاده بروز مینمود چنانکه قرب بایام بعثت آنحضرت صلی الله علیه و آله در این اشخاص مذکوره و جمعی دیگر [illegible] قریب بر تحقیق ظهور و بروز نمود مثلا چون آفتاب از تحت الارض میل بفوق الارض کند ظلمت [illegible] و آثار نور [illegible] روشنی [illegible] صفائی پدید آید تا خورشید از مشرق اشراق کند و بالکلیه رفع تیرگی کردد و لهذا **نظم**
بود نور نبی خورشید اعظم
که از موسی پدید و که ز آدم
زمان خواجه وقت استوا بود
که از هر ظل و هر ظلمت جدا بود

در ذکر بعضی از خلق و خلق حضرت پیغمبر آخر الزمان صلی الله علیه و آله و سلم بدانکه ان الله جمیل و یحب الجمال

آنحضرت صلی الله علیه و آله که حبیب حضرت ذو الجلال بود بحسب صورت نیز در کمال جمال بودی روی چون بدر و قامتی معتدل و موی نه جعد و نه افتاده داشت و از نرمه کوش فروتر نمیکذاشت اکر فرق شدی کیسو میان آن شکافی [illegible] و جانب سر در او بودی ابروان مقوس باریک و بینی کشیده و رنگ [illegible] چهره که در هنگام غضب ملتهب میشد لبها هموار و نازک و در لب زیرین خالی داشت دهانی باندازه و دندانها سپید و کردن مبارکش در کمال صفا و روشنی اعضا همه متناسب و در کمال اعتدال و اغلب اوقات محزون میبود و کمتر تکلم میفرمودی و که مدام در ذکر و مشاهده و فکر بود بیشتر وقت خنده اش تبسم بودی و جای معین بجهة نشستن نداشت هر جا که بودی می نشست تا هر کس می نشست و عزم بر خواستن نمیکرد بر نمیخواست و هر کس او را با مری میخواند مضایقه نمیفرمود و سر زنش بکسی نمیکرد و در خواب با بیداری یکی بود یعنی [illegible] میشنید در شب تاریک نور رخسارش فروزنده بود چنانکه عایشه سوزن کم شده را در شب تاریک بنور عارض او پیدا

ازهمها

از فرجا عبو میفرمود تا دو رو بوی خوش از آنحضرت بمشام میرسید چون در آفتاب میرفت همیشه ابری بر سرش سایه می انداخت تمام لغات و لسان ذات [illegible] قادر بر خواندن و نوشتن بود اگر چه شاگردی [illegible] علم نکرده بود [illegible] تحمل مینمود با آنهمه تواضع مهابتی از او در دل خلق بود که بر رویش نظر نمیتوانست کرد و بر اطفال سلام میکرد [illegible] و فراش آنحضرت صلی الله علیه و آله عبائی بود و پوستی اکنده بلیف خرما تا آخر او بودی از مجلسی بر نمیخواست که کم از بیست و پنج نوبت استغفار کرده باشد روزی هفتاد بار استغفر الله و اتوب الیه [illegible] سواک بسیار میزد و هنکام خواب چهار میل سرمه [illegible] در چشم داشت و سه میل در چپ میکشید و متحمل همه خدمات و زحمات خود میکشت کاهی از کرسنکی سنک بر شکم میبست [illegible] درشت و خشن میپوشید و اکثر [illegible] می نشست و کاه برهنه پا [illegible] داشت و زیر صورت می نهاد کاهی [illegible] مزاح اما سخن باطل نمیفرمود از صغیره و کبیره معصوم بود و آنحضرت همیشه پیغمبر بود و داشت چنانکه فرمود کنت نبیا و آدم بین الماء والطین و قبل از بعثت بشریعت خود عمل میکرد و موید بروح القدس بود و ملکی از جبرئیل بزرکتر همیشه حافظ او بود چنانکه با ائمه اطهار علیهم السلام بود و چون خصایص و صفات و شمایل آنحضرت مفصلا در کتب مسطور است مولف از نکارش زیاده این معذور است **شعر** [illegible] **تحقیق**

حضرت رسول صلی الله علیه و آله [illegible] از مردم کناره میکرفت و غالبا در کوه حرا بسر میبرد [illegible] خدیجه [illegible] حالات او بنوعی [illegible] آثار و آیات غیبی زیاده کشت و هر شب جبرئیل را بخواب میدید [illegible] منصور میشد و اشیاء از حجر و مدر با وی تکلم میکردند [illegible] که حضرت صلی الله علیه و آله [illegible] خدیجه اظهار [illegible] آنحضرت صلی الله علیه و آله فرمودند [illegible] شد خدیجه کفت این فرشته خداوند است [illegible] از برهنه کردن سر من اجتناب نمودی [illegible] که این روح القدس است که بر حضرت رسول صلی الله علیه و آله ظاهر میکردد و حضرت رسول صلی الله علیه و آله هر روز بکوه حرا [illegible] خدیجه نیز پریشان خاطر بودی که آیا چه خواهد بود و کار بکجا خواهد انجامید **در ذکر ظهور و بروز بعثت حضرت خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله و سلم آغاز بعثت بحضرت را**

روز بیست و هفتم رجب که با نوروز عجم مطابق بود دانسته اند و بعضی در رمضان و بعضی در دوشنبه ربیع الاول شمرده اند و آنحضرت در ابطح تکیه بر دست مبارک نموده بخواب رفته بود و جناب علی بن ابیطالب یکطرف و جعفر بن ابوطالب بطرف چپ حمزه عم حضرت از جانب پای آنحضرت خفته بودند که جبرئیل و میکائیل و اسرافیل وارد شدند و جبرئیل چنانکه در کتب معتبره مسطور است سوره اقرا با آنحضرت آورد و در نوبتی دیکر با هفتاد هزار فرشته فرود آمد هم چنین میکائیل با هفتاد هزار و کرسی از نور بکذاشتند و آنحضرت بران رفته متوج بتاج نبوت کردید و لوای حمد بدستش دادند و بر کشتند آنحضرت چون از کوه حرا بر آمد نور جلال از جمال مبارکش میتافت و هیچکس را امکان نظر بر آنحضرت نبود و همه نباتات و جمادات بر وی بسلام میکردند چون جبرئیل بر آنحضرت وارد شد [illegible] دثرونی دثرونی و زملونی زملونی خدیجه کفت [illegible] و سوره یا ایها المدثر قم فانذر [illegible] نازل شده است [illegible] جبرئیل بصورت اصلی [illegible] مدهوش شدی [illegible] ثم قال المولوی [illegible]
ان پر جلیل تا ابد مدهوش ماند جبرئیل
و شرح حال رسول را چون خدیجه بورقه کفت ورقه که از بزرکان مذهب عیسی بود کفت این آثار نزول روح القدس است و برهان نبوت محمد صلی الله علیه و آله و در حرم بر حضرت رسالت [illegible] کفت [illegible] که جبرئیل بآنحضرت نماز [illegible] و حضرت علی علیه السلم و خدیجه با آنحضرت اقتدا کردندی و کفار قریش آنحضرت را استهزا مینمودندی و حضرت علی پیش از بعثت در خدمت آنحضرت

[illegible]

خانه او میرفت و اول کسی که بدو ایمان آورد او بود بلکه در بطن تمام بل در عوالم ارواح اتحاد حقیقی داشتند بالجمله بعد از آن مدت سه سال نزول وحی
منقطع شد و حضرت ملول و مشوش بود و گاه گاهی از کثرت جذبه الهی و محبت خداوندی و قطع نزول وحی آنحضرت خود را از کوه حرا بزیر افکند
و جبرئیل او را نصیحت و دلداری نمودی و در این سه سال اسرافیل ملازم حضرت بودی و گاه بصوت ناصلی خود را بدو نمودی و شیاطین از عروج
سموات و استراق سمع ممنوع شدند و شیطانها نالیدند و حضرت علی ناله او را شنید رسول صلی الله علیه و آله فرمود همانا هر چه من می بینم تو می بینی
و هر چه من میشنوم تو میشنوی الا آنکه تو را رسالت نیست و در این سال زید بن حارثه مولای آنحضرت شرف اسلام یافت و ابوبکر نیز مسلمان شد و عثمان
بواسطه او اسلام یافت دیگر زبیر بن العوام بن خویلد برادرزاده خدیجه بود دیگر عبد الرحمن بن عوف و سعد بن ابی وقاص و طلحة بن عبد الله و
ابو عبیده و هو عامر بن عبد الله بن الجراح است و ابو سلمه و ارقم و عثمان بن مظعون و عبیدة بن الحارث و سعید بن زید و خواهر عمر و اسماء و عایشه
دختران ابوبکر نیز ایمان آوردند و جمعی دیگر از مردان و زنان بتدریج و تواتر و توالی اسلام آوردند که اسامی ایشان در تواریخ مسطور است و تا مدت سه سال
پنهانی دعوت مردم میشد بعد بحکم وحی و امر دعوت آشکارا شد و آنحضرت صلی الله علیه و آله بکوه صفا بر آمده ببانگ بلند قریش را بخواند و دعوت رسالت
خود آشکارا ساخت و مردم غالب انکار نمودند و در عداوت و بغض و حسد خود بیفزودند ابو لهب مردم را متفرق کرد گفت برادرزاده من دیوانه است
و گوش بحرف او مدهید و سنگ بر آنحضرت افکندن گرفت و در این وقت تبت یدا نازل شد و پس از این حال آیه وانذر عشیرتک الاقربین نازل آمد
و حضرت رسول بعلی بن ابیطالب امر کرد که صاعی گندم نان کند و یکپای گوسفند طبخ کرده شوربا و قدحی شیر آماده کرد و فرزندان عبد المطلب را
در شعب ابوطالب دعوت فرماید و چنین کرد و چهل تن در سرای ابوطالب آمدند و عباس و حمزه و بو لهب با ابوجهل در آمدند و برسم جاهلیت
مر حضرت رسول الله را تحیت گفتند و حضرت جواب بسلام فرمود و ایشان را بنشاند و آنخوردنی را نیز علی علیه السلم پیش آورد و بعلت قلت بنا
طبع ایشان بود آنحضرت بسم الله گفته فرمود بنام خدا خوردن گیرید این نیز بر ایشان گران بود و شروع بخوردن کردند تا بکلی سیر شدند و
آن غذا هم چنان بر جای بود بولهب سخت در عجب شد که از طعامی قلیل جمعی کثیر سیر آمدند گفت ای محمد نیکو سحر عظیم توانی و با بنی هاشم
توانگر فتنه در فرزندان بدارند تا خرمی بر بینی و الا بسبب فتنه تو و کار تو ما را باید تا تمام قبایل عرب مصاف داد و قریش حمل ابهه جوش و جیش نتوانند
کرد و هیچ کس با قوم خود این بد که تو در پیش داری اندیشه نکند حضرت رسول صلی الله علیه و آله در آن انجمن سخن نفرمود و ایشان پراکنده شدند
و برفتند و حضرت رسول صلی الله علیه و آله با علی علیه السلم فرمود امروز ابو لهب در تکذیب من مبادرت کرد و من از این روی سخن نکردم هم فردا
دعوت کن ایشان را تا بتبلیغ رسالت خود کنم علی علیه السلم هم بدانگونه تهیه غذا کرده ایشان را دعوت کرد **ذکر ولایت و وصایت
علی علیه السلم** دیگر روز که اعاظم قریش بدعوت حضرت رسول الله آمدند و غذا خوردند محمد مصطفی صلی الله علیه و آله فرمود ای
گروه قریش گمان ندارم که هیچ از شر نعیب من و کتاب من گرانبهاتر آورده ام آورده باشند زیرا که در آن منفعت دو جهانی است و دانسته اید که من
هرگز دروغ نگفته ام گفتند میدانیم که تو راستگوئی فرمود من رسول خدا بر همه عالمیان و مامورم که پیش از دیگران عشیره و اقربای خود را
دعوت کنم و بر شما نشان شما باید خویشان من و از این طعام خوردید همه سیر شدید و مانند مائده بنی اسرائیل طعام بر جا است و این معجزه آیتی است که دیدید
هر که بمن ایمان نیاورد خدا او را بعذاب سخت گرفتار خواهد کرد و بدانید ای فرزندان عبد المطلب که خدای پیغمبری نفرستاد الا که برای او از
اهل او وزیری و نایبی و وصی و خلیفه و وارثی بگماشت هر که پیشتر از شما ایمان بمن آورد چنین خواهد بود کیست که بمن ایمان آورد تا خلیفه و وارث
و وصی من گردد و این فرمایش آنحضرت رسول صلی الله علیه و آله سه بار بر زبان آورد و هیچکس جوابی نداد الا حضرت علی بن ابیطالب علیه السلم که بر
خواست و ایشان قبول کرد و حضرت صلی الله علیه و آله بار سیوم او را نزد خود خواند و با او بیعت فرمود و آب دهان مبارک را در دهان او کرد
و باین مناصب مفتخر نمود ابولهب گفت خوب پاداش پسر عم خود کردی که فرمان پذیر تو شد و دهانش را از آب دهن انباشتی پیغمبر فرمود از علم
و حلم و دانش خود او را مملو ساختم پس آن جماعت از مجلس بیرون شدند و بطعنه و سخره خنده میکردند و با بوطالب گفتند که بعد از این تو باید
محکوم فرزند خود باشی و متابعت وی کنی و بر مزید انکار و عداوت ایشان کردند **و من الوقایع** روزی در دامن کوه حرا پیغمبر صلی

الله

الله علیه و آله و اصحاب او در نماز بودند یکی از ایشان که کافر بودند بر آنجا گذشتند این حال دیدند و سنگ عظیم بر پشت سعد وقاص زدند و
در حالت سجود پشت او بدرد آمد و چون نماز تمام شد سعد برخواست استخوانی که در آنجا افتاده بود بر داشته بر سر آن مشرک زد که خون از سر
روان شد و او بقریش شکایت کرد در بر خصمی حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله و اصحاب او بیفزودند و چند بار اجتماع نموده با بوطالب
از رسول شکوه کردند و بجائی نرسید وقتی ابوطالب آنحضرت را گفت قوم زیاده از حد رنجش یافته اند رسول فرمود من از خود سخن نگویم خدا مرا
که بگو و ممکن نیست که ترک دعوت کنم مگر جان بر سر این کار نهم این بگفت و گریست ابوطالب گفت ای محمد صلی الله علیه و آله دانم که تو بر حقی و راست گوئی
و نور انصرت کنم از کس مترس و بکار خود به پرداز تا من زنده ام کس نتواند تو را بیازارد رسول الله از سخنان او شاد شد و در دعوت بیفزود و هر کس
بمکه آمدی کفار قریش او را از ملاقات حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله منع کردندی و گفتندی او شاعر و مجنون و ساحر است و لو را کلامی
است که مردم را بفریبد و بدان کلام در میان پدر و پسر جدائی افکند زنهار نزد او مشوید و افسون او مشنوید وقتی حضرت رسول صلی الله علیه و آله
در طواف بود و اکابر قریش در طنز و طعنه و تمسخر و استهزای آنحضرت اصرار می داشتند و حضرت صلی الله علیه و آله صبر میفرمود تا گفتن
یا معشر قریش اما والذی نفسی بیده لقد جئتکم بالذبح یعنی بخدا که آورده ام برای شما کشتن از این سخن رعبی بدل کفار افتاد و روز دیگر
باهم متعهد شده چون رسول در آمد برخواستند و ردای آنحضرت را بر گردنش پیچیدند و سخت کشیدند چنانکه نفس حضرت صلی الله علیه و آله
تنگ گرفت ابوبکر فریاد برآورد که آیا میکشید مردی را که میگوید پروردگار من الله است کفار چون شنیدند در وی آویختند و ریش ابوبکر کندند و
سر او را بشکستند و او مدهوش افتاد بنی تیم بشنیدند و بیامدند و او را ببردند و زن ابولهب در آن ایام همی گفت **عربیة** مذمما قلینا
و دینه ابینا و امره عصینا از آن ملعونه حضرت محمد صلی الله علیه و آله را مذمم نام نهاده بود یعنی ما با مذمم دشمنیم و از دین او ابا
داریم و امر او را مخالفت میکنیم و وقتی دیگر ابولهب چندان سنگ بر آنحضرت انداخت که قدمین آنحضرت صلی الله علیه و آله مجروح شد و خون
از آن روان بود و وقتی ابوجهل آنحضرت را دشنام داد و اذیت کرد و چون حمزه از شکار برگشت شنید و متغیر شده در مجمع قریش رفته بضرب کمان
سر ابوجهل را بشکست و منازعتی در پیوست و بخدمت حضرت صلی الله علیه و آله آمده ایمان آورد و شعرها در مدح رسول صلی الله علیه
و آله گفت و بر مردم بخواند **فی المعجزة العجیبة** روزی مردی با بطح در آمد که هفده شتر و غلامی چند در دنبال
داشت و پرسید که کجاست پیغمبری که در مکه مبعوث شده تا بوصیت پدر خود این اموال بدو سپارم ابو البختری ابوجهل را بدو نشان داد
و او گفت آن آثار که بمن گفته اند در این نیست بالاخره پیغمبر صلی الله علیه و آله را بدید و بشناخت و پیغمبر صلی الله علیه و آله قبل از اظهار او فرمود
توئی ناجی بن منذر که هفده شتر و هفده غلام سیاه بجهة من فرستاده و نام غلامان و رنگ لباس ایشان را نادیده بیان کرد ناجی تصدیق
نمود و تسلیم کرد ابوجهل فریاد برآورد که ای آل غالب اگر مرا در خصمی محمد یاری نکنید خود را خواهم کشت و این مال از ندوات کعبه است چرا او
تصرف نماید و در اطراف بگشت و چندین هزار کس بروی جمع شدند و بنی هاشم نیز جمعیت کردند جناب ابوطالب با ابوجهل فرمود تو را با محمد صلی
الله علیه و آله چه خصمی است چرا فتنه و فساد میکنی گفت این مال بجهة مکه آورده اند و تصرف کرده حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود
ما از شتران سوال میکنیم تا آنها جواب دهند بو جهل پس از آن پیش آمد از زبان تا شتران سوال کرد جوابی نشنید و چون رسول الله صلی الله علیه
و آله پرسید اشتران بسخن گویا شدند و بر نبوت او تصدیق کردند و گفتند ما را بجهة او فرستاده اند و تا هفت نوبت در جواب پرسش همین
پاسخ دادند و حضرت آن اموال را بخانه برد و این معجزه منتشر شد و مزید قبول عامه و زیادتی حسد اعدا گردید **در جسارت
کفار با آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم** وقتی آنحضرت صلی الله علیه و آله در نماز
و سجده بود و بحکم ابوجهل شکنبه شتری که کشته بودند عقبة بن ابی معیط آورده در سجود بر شانه و کتف آنحضرت صلی الله علیه و آله نهاد و او
هم چنان در سجده بود و کفار استهزا و خنده و خوشحالی میکردند چون حضرت رسول سر از سجده بر داشت سه بار فرمود اللهم علیک بقریش
و نام جمعی از کفار برد و هر که در آن روز نام برده شد در غزوه بدر کشته شدند ابوطالب چون بشنید در خشم رفته شمشیر بربست با رسول تا حمزه و

جمعی

جمعی بمجلس قریش آمده کمانی در دست ابو جهل بود و حمزه پیش تاخته کمان او را گرفته چنان بر سر ابو جهل زد که سرش شکافت و او را برداشته
بر زمین زد و مردم فراهم آمده ابو جهل را از دست حمزه بیرون کردند اما قریش از بیم نتوانستند سخنی گفت ابو طالب بفرمود که حمزه موی زنخ
انجماعت را با ان پلیدیهای مشیمه الرده و اعشنه کرد و خفت و خواری تمام با عزه قریش رسید و حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله را از
ابو طالب خوشنود شد **ذکر بلال** وقتی کفار قریش بلال را که مسلمان شده بود گرفته در بطحای مکه بر پشت انداخته سنگی
گران بر سینه او نهادند و او را میزدند که از دین حق برگردد و او احد احد میگفت آخر الامر ابو بکر او را با غلامی معاوضه کرده بنجات داد
و بحضرت رسول بخشید تا آزاد کرد **ذکر عمار یاسر** عمار با پدر ایمان آورده بود با مادرش سمیه مادر او را کفار گرفته در
میان دو شتر بستند و حربه بر قبل آن مسلمه زدند و بکشتند و عمار را اذیتها کردند تا آخر الامر به تدبیر و تقیه خلاص شد و پیغمبر او را تحسین
و تصدیق فرمود چون آزار کفار قریش بر مسلمانان از حد گذشت بحکم حضرت رسول صلی الله علیه و اله بلکه بامر کردگار اصحاب حضرت
رسول صلی الله علیه و اله با جمعی از نسوان بهجرت حبشه مامور شدند و برفتند و تفصیل اسامی انها در تواریخ مسطور است و کفار انها را
از نجاشی حاکم حبشه بخواستند و او نداد و با انها صحبت داشت و باسلام میل کرد و عریضه بخدمت حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله
فرستاد و حضرت او را دعا فرمود **ذکر جسارت ابو جهل** وقتی ابو جهل لعین سنگ بر پیشانی آنحضرت انداخته خون
روان شد و حضرت رسول صلی الله علیه و اله بکوه رفته چند روز بماند و جبرئیل بر آنحضرت صلی الله علیه و اله نازل شد که هر چه حکم
بفرمائی خدا با کفار قریش خواهد کرد و من الان بجای آورم حضرت رحمة للعالمین قبول نفرموده و علی علیه السلام رفته آنحضرت را بخانه آورد
و کفار اجتماع کرده بخانه آنحضرت سنگها ریختند بالاخره مراجعت نمودند اگر آنچه نسبت به آنحضرت صلی الله علیه و اله از کفار قریش و
نادو بی ادبیهائی که با آنجناب نمودند مفصلا بخواهم برنگارم کتابی مبسوط و مفصل خواهد شد چون درین نامه مقصود اجمال است
معذور دارند **ذکر آمدن چهار فرقه و معجزه چهار پیغمبر خواستن از حضرت**
رسالت پناه صلی الله علیه و اله و سلم جمعی از کفار قریش بحضرت رسول صلی الله علیه و اله
آمده گفتند تو میگوئی پیغمبر و از انبیای گذشته برتر معجزه نوح و طوفان و معجزه موسی و کوه را بر سر اصحاب خود نگاهداشتن و معجزه
ابرهیم و افسردن آتش و معجزه عیسی که از خورش شبانه مردم خبر دادی بجهه ما آشکار کن و انقوم چهار گروه شدند و جبرئیل بر حضرت رسول
صلی الله علیه و اله نازل شد که حقتعالی سلام میرساند که معجزه انبیا را بدیشان بنمای که من هر چه تو خواهی چنان کنم پس حضرت رسول الله صلی الله
علیه و اله با گروه **اول** که طوفان نوح را خواسته بودند فرمود بکوه ابو قبیس بر آیید تا آب نوح مشاهده کنید و چون کار شما بهلاکت رسد
بعلی علیه السلام ملتجی و متوسل شوید تا نجات یابید ایشان بکوه بر شدند ناگاه دیدند که از آسمان ابر باران ببارید و از زمین آب بجوشید
و آب فراز هم بر آمد چندانکه بگردن مردم رسید و انها بفراز کوه شدند و آب زیادت شد تا قریب بهلاکت شدند پس بامر پیغمبر بعلی متوسل شدند علی را
دیدند که بر روی آن دریای آب ایستاده و دو کودک دو طرف او هستند انجماعت بعضی دست علی را گرفته بعضی دستهای آن دو کودک را گرفتند
و از توجه ایشان آب اندک اندک فرو نشست و از کوه بزیر آمدند علی ایشان را بخدمت رسول الله برد و حال عرضه کردند و تصدیق برسالت آن
حضرت کردند و حال علی و دو کودک را گفتند حضرت رسول فرمود آن حسنین باشند که هنوز در عالم شهود نیامده اند **اما فرقه دوم**
به بیابان شدند دیدند که از آسمان و زمین آتش بارید و جوشید و گرفت و تابش آتش در تن ایشان اثر کرد که بسوزند درین حالت زنی دیدند
در هوا ایستاده که اطراف مقنعه اش آویخته بود ایشان بفرموده حضرت رسول الله متوسل بدو شدند و گوشه‌های مقنعه اش بگرفتند و ایشان را
از آتش بر آورده در هوا برد و آخر الامر بخانه‌های ایشان فرود آورد و از آتش بیرون شدند و بخدمت رسول آمده حال عرضه داشتند و حضرت
فرمود آن زن فاطمه خواهد بود **اما فرقه سیوم** در کنار کعبه جای داشتند و سخنان پیغمبر را بکذب نسبت کردند و معجزه کوه
موسی خواسته بودند ناگاه دیدند که کعبه از جای بر آمد و بر فراز سر انها بایستاد چنانکه بیم است که اگر بیفتد همه هلاک شوند پس حمزه را دیدند

که نیزه خود در زیر خانه کعبه استوار کرد و گفت دور شوید چون ایشان رفتند کعبه بجای خود فرود آمد و انها بر سند نزد رسول الله آمدند
و اقرار کردند و اسلام آوردند **اما فرقه چهارم** رئیس انها ابو جهل ملعون بود و حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله
بدو فرمود که سخن این سه فرقه شنیدی و معجزه سه پیغمبر دیدی اکنون چه گوئی ابو جهل گفت اگر سخن انها بر صدق باشد تواند بود
که خیالی بر انها جلوه کرده باشد حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله فرمود چون تو بر سخنان ایشان اعتماد نداری پس چگونه باور کنی
که شام و عراق و چین در عالم خواهد بود زیرا که ندیده ابو جهل گفت مرا از شنیدن و خوراک خانه من خبر ده تا شبهه از میان برود حضرت صلی
الله علیه و اله فرمود تو دوش مرغی بریان کردی و لقمه از آن بخوردی برادرت ابو البختری ناگاه در رسید از غیرت از بخل در زیر دامن بنهفتی
و چون او برفت سینه مرغ را بخوردی و باقی را بجهة امشب در خبره نهادی دیگر آنکه ترا سیصد دینار بود و صد دینار از کیسه و دو صد دینار
از دیگر کس و از دیگری پانصد و از دیگری هفتصد و از دیگری هزار دینار در نزد تو امانت بود تو در مال مردمان خیانت کردی و همه را
دفینه بجهت خود نهادی که انکار کنی ابو جهل گفت من مرغ نخورده ام و این کارها نکرده ام بفرمود تا جبرئیل آنچه از مرغ باقی بود فی الفور
حاضر کرد گفت ای ابو جهل این مرغ را میشناسی گفت مرغ نیم خورده در عالم بسیار باشد رسول فرمود ای مرغ ابو جهل مرا بکذب نسبت میدهد
تو گواهی ده آن مرغ بسخن در آمده گفت ای محمد تو حبیب خدا و رسولی و ابو جهل دشمن خداست و من نیم خورده اویم و بر او لعنت باد در بخل
او را با برادر بیان کرد پس پیغمبر فرمود ای ابو جهل ایمان بیاور ابو جهل گفت گمان من آنست که چیزی چند بخیال مردمان در افکنی و این
جمله را اصلی نباشد و نمودی بود است پیغمبر صلی الله علیه و اله آیا هیچ جدائی توانی جست میان آنچه از این مرغ شنوی تا این سخن که از قریش
بشنوی ابو جهل فرق نتوانست نهاد حضرت فرمود چون تو سخن کلمات ایشان را محض خیال ندانی پس هر چه با حواس خود ادراک کنی خیالی
انکار و در پی آن مشو آنگاه دست بر سینه مرغ نهاد و مرغ درست شد و گوشت باز آورد و با جبرئیل فرمود آن زرها را حاضر نمود و آنحضرت
صره‌ها را برگرفت و صاحبان آنها را بخواست و بایشان داد گفت این امانت شماست که ابو جهل در آن خیانت روا داشت آنگاه همیان که
در آن سیصد دینار ابو جهل بود برگرفت فرمود ای ابو جهل بمن ایمان بیاور تا زر خود بستانی و خداوند مال تو برکت دهد ابو جهل گفت ایمان
نیاورم اما زر خود را خواهم گرفت دست فرا برد که کیسه را بگیرد حضرت با مرغ فرمود که بگیر ابو جهل را و آن مرغ بر جسته ابو جهل را گرفته
بهوا برد و بر بام خانه اش فرود آورد و پیغمبر با مؤمنین فرمود که این معجزه را خدای برای ابو جهل بظهور رسانید و این مرغ از مرغهای بهشت خواهد
بود و در بهشت مرغانی بقدر شتر هستند که پرواز کنند و چون مؤمن قصد خوردن مرغ کند پرش در هوا ریخته شود و بریان شود و نزد مؤمن آید
و چون از او بخورد باز درست شود و پرواز کند پس از آن زر ابو جهل را بر درویشان و مساکین قسمت فرمود **طفیل بن عمرو**
مردی شاعر و دانا بود چون آیات قرآنی بشنود دانست که کلام بشر نخواهد بود به پیغمبر ایمان آورد و بقبایل و طایفه خود رفته جمعی کثیر را مسلمان
نمود و بخدمت رسول آورد و سالها در همه غزوات در رکاب بود و آخر الامر در یمامه شهید شد و عمرو بن طفیل فرزند او بود **فی المعجزة**
مردی از اراش بمکه آمد شتری با بو جهل بفروخت و ابو جهل زر بوی نداد روزی آن مرد از اشراف انجمن قریش آمد و قصه باز گفت و گفت کیست
از شما که زر من از ابو جهل گرفته بمن بدهد چون مردم عداوت او را با محمد رسول الله صلی الله علیه و اله میدانستند بطعنه و سخریه او را برسول
الله راه نمائی کردند او نزد رسول آمد حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله او را برداشته بدر خانه ابو جهل رفته در بکوفت ابو جهل را گفت
قیمت شتر این اراشی را بده تا برود ابو جهل قیمت شتر را داده او را روانه کرد چون قریش بشنیدند انگشت حیرت بدندان گزیدند و از ابو جهل
سبب این کار پرسش کردند ابو جهل گفت چون محمد صلی الله علیه و اله در بکوفت و از خانه سر بیرون کردم شتری بزرگ بر فراز سر خود دیدم
که بدان سر و دندان هیچ فحلی ندیده بودم و بترسیدم و اگر زر نداده بودمی و محمد را بر خشم نمودن کرده بودمی فی الفور آن شتر سرم را بکندی و تنم بخاک افکندی
ذکر احوال عمر بن خطاب روزی ابو جهل گفت که ای قوم قریش هر که محمد صلی الله علیه و اله را بکشد او را صد شتر
سرخ موی و هزار اوقیه زر بر من است عمر بن الخطاب تعهد این امر کرد و در راه به نعیم بن عبد الله برسید و گفت بکشتن محمد میروم نعیم

مسلمانی خود بنهفت عمر را کفت اکر او را بکشی با بنی عبد المطلب چکونه خواهی بود عمر کفت اکر بود را از محمد صلی الله علیه وآله دردل حیرت
اول ترا بکشم کفت بی من مصلحت ترا ملاحظه میکنم و با هم تا ابطح بیامدند در ابطح مردمان کوسفند را از بهر ذبح دست و پای بر بسته بودند
چون خواستند خنجر بر حنجر او نهند کوسفند بسخن اندر آمد و کفت یا آل ذریح امر نجیح رجل یصیح بلسان فصیح یدعوکم الی شهادة ان
لا اله الا الله وان محمدا رسول الله پس از اینحال دهشتی در مردمان افتاد و دست از آن کوسفند بداشتند عمر با خود کفت کاری بزرک پیش
آمده زودتر باید کار محمد را صلی الله علیه وآله تمام کرد و او را از میان برداشت والا کار او عظیم کردد و بروایتی اینصورت را عمر بخواب دیده علی ای
حال با سعد ابی وقاص در راه دچار شد سعد بدان مخن کفت هان ای عمر آهنک کجا داری عمر کفت بقتل محمد صلی الله علیه وآله میروم
سعد کفت آیا بعد از قتل او ایمن توانی بود عمر کفت اکر دل تو بسوی او است اول تو را کفایت کنم سعد کفت از من نزدیکتری داری که او را اتباع
کشته عمر کفت کیست سعد کفت خواهرت فاطمه و شوهرش سعید بن زید بن عمرو بدین محمد در آمده اند عمر قصد خانه خواهر کرده و در نبوت
خباب بن ارت در خانه فاطمه بود و سوره مبارکه طه را بدو میاموخت عمر کوش فرا داشت و بشنید در بکوفت و خباب بشناخت و بکریخت
و فاطمه در بکشاد و صوت سوره نهان کرد عمر کوسفندی بکشت و کبابی بخواست و چون حاضر شد سعید و فاطمه از آن نخوردند و کان عمر بهین
پوست کر مسلمان شده اند دلم اماد و خواهر را بزد و اقرار کردند عمر آن صحیفه که سوره در آن بود از ایشان طلب کرد فاطمه کفت غسل بر آر تا بتو
دهم ناچار غسل کرد و سوره بخواند چون بدین آیت رسید وان تجهر بالقول فانه یعلم السر واخفی عمر بکریست و کفت چه نیکو کلامیست
چون سخن بدینجا رسید خباب از بیغوله بدر آمد و کفت امیدوارم که بدعوت پیغمبر مخصوص شده باشی زیرا که دوش شنیدم که حضرت رسول
الله صلی الله علیه وآله میفرمود اللهم اید الاسلام بابی الحکم بن هشام او بعمر بن الخطاب الله الله ای عمر جهد کن که تو باشی عمر کفت ای
خباب مرا دلالت کن نزد رسول الله صلی الله علیه وآله جناب کفت در خانه حمزه است یا در دار ارقم بالجمله عمر بدر سرای حمزه آمد و در بکوفت
چون یاران حلقه بشنیدند در بکشودند و بدرون آمد و حضرت رسول الله صلی الله علیه وآله خود پیش آمده دو بازوی عمر بکرفت و کفت
اکر بصلح آمده خوب والا روی سلامت نبینی عمر کفت باسلام میل کرده ام و کلمه شهادت کفت و حضرت رسول از شادی تکبیر بلند فرمود
و مسلمانان همه تکبیر کفتند و عمر را استقبال کردند و باز آمدند و بنشستند بر خواستند و راه حرم کرفتند و حمزه از یک جانب و ابوبکر از طرفی
و علی علیه السلام از پیش روی و سایر اصحاب از دنبال آنحضرت صلی الله علیه وآله همی رفتند و عمر شمشیر بر کشیده پیشاپیش همی شد بزرکان
قریش این بدیدند از عمر پرسیدند که در چه حالی کفت بدین محمد رفته ام و هر که با او خلاف کند با همین شمشیر با او جنک آغازم و کافران اهنک
او کردند علی علیه السلام حمایت عمر کرده با کافران در آویخت و ایشان را دور کرد و حضرت رسول الله صلی الله علیه وآله دو رکعت نماز کذارد
بخانه مراجعت فرمود **ومن الوقایع اللطیفة** چنان افتاد که روزی رسول در مسجد الحرام نشسته بود و کروهی از فقرای
امت مانند عمار و جناب صهیب و ابو فکیهه و اشباه ایشان در حوالی حضرت بودند و کفار قریش نظر حقارت در اینها می نکریستند و طنز
و تمسخر کردند که اینهایند اصحاب محمد که خدا از میان ما هدایت کرده است و بر تکبر در آن جماعت میدیدند و برسول خدای عرض کردند که پس
در خدمت تو درویشان و فقیران و غلامان و مسکینان جای دارند و ما از آن بزرکتریم که با امثال ایشان در مجالست و مصاحبت توانیم کرد
و از برای ما عاری بزرک و ننکی عظیمست چنانکه سابقا در هدایت نامه منظوم شده **للمؤلفه** ان صنادید قریش بی وفا در
حسد از عزت ان احبیفا / کاین کدایان خشن پوشان کراند / زرد رخساران بیهوشان کراند / مرده کابی زرد روی و زار تن
آمده از کور بیرون با کفن / لیفخر ما جمله را اندر کمر / پارهٔ پشمینه اندر کرد سر / خامش و بی خنده و افسرده اند / پیشتر از مرک کوئی مرده اند
هر کاه این فقیران را ز خود دور کنی ما با تو مجالست کنیم و الا مجالست **نظم** هم نشین ما چو تو باید کسی / کز مرا و را چاکران باشد بسی
این چه قوم اند و چه خلقند ای عجب / جمله ماتمدار و زار و خشک لب / کاه چشمان بار شان کاهی بهم / کاه کریان کاه نالان که دژم
پشم شان جامه است سر تا سر چو میش / ای عجب چون ند شان از جمله بیش / مع القصه رسول الله صلی الله علیه وآله بمضمون انا منکم

وجلیس

وجلیس المساکین فرمود من مؤمنان را از خویشتن دور نتوانم کرد قوم کفتند پس انکاه که ما نزد تو آئیم بفرمای تا ایشان بیرون شوند و با ما
در یک انجمن جای نکنند عمر بن خطاب عرض کرد این بد نباشد تا ببینیم قوم چه کنند پس انجماعت بدین صحیفه خواستند و قرار بر
نوشتن بود پس این آیت نازل شد ولا تطرد الذین یدعون ربهم بالغدوة والعشی یریدون وجهه ما علیک من حسابهم
من شیء وما من حسابک علیهم من شیء فتطردهم فتکون من الظالمین یعنی بار مداران از مجلس خود مران درویشان را که بامداد و شبان
باذکر پروردکار خود باشند و از دنیی و عقبی چشم پوشیده جز خدای نجویند و جز خدای نخواهند بلکه پای بر سر کونین نهاده همه اراده
حق کنند نیست بر تو از حساب اعمال این چنین مردم چیزی و نیست از حساب تو بر ایشان چیزی که ایشان را برانی همانا در این سخن هم خدای
مکانت و قدر مرتبت و بزرکواری حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وآله وسلم را باز نماید و فرماید اینان درویشان و فقیران که از خویشتن
برسته اند و با خدای پیوسته هم اشعهٔ انوار تو و فروغ دیدار تو اند لاجرم چنانکه حساب تو با تو نیست بلکه با منست هم حساب ایشان که
اجزای تو و اعضای تو اند با من خواهد بود و هم چنانکه اکر حساب خویشتن را با خود دانی از جملهٔ ظالمان باشی حساب اینان درویشان و مؤمنان
که فانی در تو اند و در حقیقت اجزا و اعضا تو اند اکر با خود دانی هم از ظالمان خواهی بود و هم چنان خدای فرماید وکذلک فتنا بعضهم
ببعض لیقولوا اهؤلاء من الله علیهم من بیننا الیس الله باعلم بالشاکرین یعنی هم چنانکه پیش از تو آزموده ایم فقرا را با اغنیا هم
چنان آزمودیم بعضی از اشراف را ببعضی از ضعفا در امور دین و مقدم ساختیم این ضعیفان را بر بزرکان عرب در سبقت بایمان تا کویند
این مردمند که خدای بایمان و هدایت منت نهاد بر ایشان از میان ما انکاه میفرماید آیا نیست خدای داناتر بشاکران نعمت اسلام پس
مکانت قدر مسلمانان و اندرویشان که ایمان بخدای و رسول داشتند بر کافران معلوم افتاد و بر خصومت پیغمبر صلی الله علیه وآله
بیفزودند تا انحضرت بر شعب ابوطالب در آمد **ذکر شعب ابوطالب علیه السلام** وابوطالب دید که تمام کفار
قریش با یکدیکر در قتل محمد صلی الله علیه وآله ممهد کردیده اند و بمخالفت آل عبد المطلب و بنوهاشم همداستان شده اند مخالف
و مؤالف بنی هاشم را با زن و فرزند کوچ داده بدره که بشعب ابوطالب مشهور شده رفتند و بجز ابولهب همه در حفظ و حراست رسول الله
موافقت کردند و او تخلف کرده با ایشان نرفت و جناب ابوطالب در آن دره دیده بانان کماشت و حمزه را همه شبها با شمشیر آخته بپاسبانی
پیغمبر خدا باز میداشت و علی علیه السلام را فدای رسول ساخته هر شب در بستر رسول بخسبانید که اکر بر رسول شبیخون آرند رسول
بسلامت بماند و علی فدای او شود پس کفار در دار الندوه پیمان کردند بقطع دوستی و آمد و شد و داد و ستد و خویشی و معامله با بنی هاشم
و در این باب صحیفه و عهد نامه نوشتند بخانهٔ ابوجهل تا اهل سپردند و جناب ابوطالب در این باب قصیدهٔ بلیغه فرموده و اظهار خلوص
بحضرت رسول نموده و از انجمله است **عربیة** الا ابلغا عنی علی ذات بیننا / لؤیا وخصا من لوی بنی کعب / الم تعلموا انا
وجدنا محمدا / نبیا کموسی خط فی اول الکتب / وان علیه فی العباد محبة / ولا خیر ممن خصه الله بالحب / فلسنا ورب البیت
نسلم احمدا / لعزاء من عیظ الزمان ولا کرب / الیس ابونا هاشم شد ازره / واوصی بنیه بالطعان وبالضرب / و در این ایام
اکر دوستان خوردنی بشعب ابوطالب میخواستند برد اهل مکه خاصه ابوجهل علیه اللعنه منع مینمود تا کار بجائی رسید که فریاد
اطفال بنی عبد المطلب از سورت جوع بلند بود و بعضی دوستان از خارج و داخل بابها آذوقه و خوردنی میرسانیدند و این معامله سه
سال امتداد یافت و بعضی مشرکین از آن پیمان پشیمان شدند هشام بن عمرو بن حارث که با ایشان نسبتی داشت کاهی با اهل شعب باری از
خوردنی میرسانید روزی نزد زهیر بن ابی امیه آمد کفت مادر تو عاتکه دختر عبد المطلب است چکونه راضی میشوی که خالوهای
تو بعسرت باشند هشام کفت من یک تنم برای من رفیقی پیدا کن کفت من رفیقم کفت سیوم ما کیست مطعم بن عدی را سیوم کرد و ابو البختری
پنجم ایشان شد و زمعة بن اسود بن المطلب بن اسد ششم ایشان شد فردا بمکه آمده در انجمن قریش بنیاد سخن و نقض عهد نهادند
و در این اثنا ابوطالب بحرم در آمده بنشست ابوجهل کمان برد که بستوه آمده میخواهد محمد صلی الله علیه وآله را تسلیم ایشان کند

ابوطالب گفت ای قوم برادرزاده‌ام خبر داده که حق تعالی صحیفه را ارضه بحکم خدای خورده و جز نام خدا باقی نمانده صحیفه را حاضر کنید اگر او راست
گفته شما را با او چه خلافست و اگر دروغ گفته هم اکنون او را تسلیم کنم ایشان شاد شده صحیفه را بیاوردند تمام را ارضه خورده بود جز لفظ باسمک
اللهم که در جاهلیت بر سر نامها می‌نگاشتند مردم شرمسار و نادم شدند الا ابوجهل و مطعم بن عدی دست انداخته آن صحیفه را بدرید و گفت
ما بیزاریم از این صحیفه قاطعه ظالمه و نوفل و دیگران پنج تن ممهد متعهد باتفاق جمعی از قریش بشعب ابوطالب رفتند و ایشان را آورده در خانهای
خود جا دادند للمؤلفه گر زخصمان منهزم کرد رسول حکمت یزدان برون از عقول هر کرا الله محبوبش کند گاه غالب
گاه مغلوبش کند قلب احمد هست بین الاصبعین نوران مافوق نور المشرقین هست بین الاصبعین ذوالجلال وان اصابع
خود جلالست و جمال گر شود غالب ز لطف و رحمتست ور شود مغلوب هم از حکمتست گر بسنج و نالان ذران کوه و کمر گو نماند چون
کند شق القمر **در بیان معجزه عظیمه شق القمر** مجمل این مفصل آنست که حبیب بن مالک از اعاظم
محتشمان عرب و ملکی مقتدر بود و با جهل هزار عرب از حمیر و غیره قصد طواف بیت الله نموده بجانب مکه می‌آمد ابوجهل بعزی ابوبکر را
دیده بود گفت که شنیده‌ام محمد صلی الله علیه و آله همه روزه دعوی رسالت میکند و آرام نمیگیرد و بلات و عزی که همه قریش با او خویش [illegible]
باستقبال حبیب بن مالک میروم و او را بمکه میآورم که محمد را حاضر کند و او را ملزم نماید و شر او را از سر ما دفع کند و محمد نتواند با او سخن
کردن آنگاه که حبیب غلبه کند چهره محمد صلی الله علیه و آله و مردم او را با سیاهی و خاکستر تیره کنم ابوبکر بخدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله
آمده ماجرا باز گفت در آنوقت جبرئیل بصورت اصلی خویش بر رسول فرود آمد هفتاد هزار بال بود و هزار سر و در دهان هر یک هزار زبان و با هر زبان
سلام ایزد بر رسول موحد رسانید که رب العزه میفرماید که من افضل و اشرف از تو انبیا و پیغمبری نیافریده‌ام هیچ توهمی و بیمی در دل راه
مده که من با توام و بدست تو از حبیب معجزه آشکار خواهم کرد که بر ملوک جهان فخر کنی و او دختری دارد که سمع و بصر و دست و پای درست ندارد
و همراه آورده که در مکه شفا یابد و از آب زمزم بدو بنوشاند و عنقریب با جهل هزار مرد برسد و دختر او بدست تو شفا یابد و هر چه از تو
طلب کند بران قادر خواهی بود مع القصه ابوجهل و دیگران او را پذیره شدند و از حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله شکوه و بد
گوئی بسیار کردند عمرو بن هاشم گفت ای ملک در میان بنی هاشم پیغمبری پدید آمده که دین و مذهب خدایان و پدران ما را انکار میکند میگوید
من رسول خدایم و باید همه عالم را فرمان پذیر شوند و بشریعت من عمل کنند و گاه باشد که بر آسمان نگرد و گوید جبرئیل بمن نازل شود و پیغام رسانید
و فرشتگان بمن فرود آیند و کلام خدا بر من الهام شود و شریعت تازه و عبادات غریب تکلیف کند و ما از دست او بتنگ آمده‌ایم و در میان
ما فتنه در انداخته و قوم ما را مختلف ساخته پناه بتو آورده‌ایم و خواهشم که او را بمجلس خود بخوانی و پرسش کنی و اذیت او از میان برداری
تا ما آسوده خاطر و ایمن شویم حبیب گفت چنین کنم و ابوجهل و کفار شادمان شده نار کشیدند و یکدیگر را بشارت همی دادند و این اخبار
برسول رسید و حبیب بن مالک با بطح در آمد و ابوجهل مردم مکه را جمع کرده بخدمت حبیب رفت و گفت ای سید کریم اینک همه قریش
در خدمت تو حاضرند بجز بنی هاشم و بنی عبد المطلب که داعیه بزرگی و سلطنت پیدا کرده‌اند بفرمای تا ایشان را حاضر نمایند پس حبیب
جهل مرد از بزرگان انجمن را بطلب ابوطالب و بنی هاشم فرستاد ابوطالب با بزرگان بنی هاشم روانه شد و صفها همه از بهر ایشان بشکافتند
تا نزد حبیب در آمدند و بر او سلام کرده جواب شنیدند و در پیش روی او بنشستند و مردمان چشمها بر بنی هاشم بدوخته بودند تا چه
شود حبیب بن مالک آغاز سخن کرد و گفت ای ابوطالب در حشمت و بزرگی و مجد و بخت و نجابت شما جای سخن نخواهد بود لیکن مردم بطحا
و اعاظم صنفا شکایت از یتیمی و غلامی دارند که در میان شما نشو و نما کرده و گمان میکند که پیغمبر است و هیچ پیغمبر تا مدعی نباشد [illegible] او را معجزه ساطع
و برهانی قاطع بر دعوی خود بود و هم اکنون بگویست که اعلام از آن بیش بکر خود را بر نبوت بستاید معجزه و برهان خود را بنماید تا مردم بدو اقرار
کنند و اگر او را اینها نباشد او را از این معنی منع نمایند و شما خود آگاهید که این کار جز با پیغمبران بزرگ و معجزه سترگ بر اولاد ابراهیم راست نیاید
و هم از شرف و نجابت شما در میان عرب شما را از خون ریختن محفوظ داشته و الا شما میدانید اگر مردی در میان عرب پدید آید که خدایان شما

دشنام داده‌اند الفضل است فرمود ابوطالب ای ملک این مرد بی حجتی سخن نگوید بلکه با این جماعت گوید من رسول خدایم بشرط معجزه و برهان و شما را
بخیر دنیا و عقبی میخوانم و بعبادات شایسته و عدالت و مروت در آموزات معاش شما و ایملک ترا به پدران گذشته‌ات سوگند میدهم که از این
گروه بپرس که هرگز از محمد سخنی بکذب و دروغ شنیده‌اید و خلاف امانت و دیانت از او دیده‌اید مردمان بجمله گفتند او راستگوی امین است و پاک
دامان و عفیف و قانع و شاکر و مرتاض و کم خوار و کم خواب میباشد جز اینکه چیزی آورده که ما متحمل آن نتوانیم شد پس حبیب گفت که من دوست دارم
که او را ملاقات کنم و با او سخن بگویم و بشنوم حجت او را خود منکرم ابوطالب گفت حاجب خود را بجانب او فرست و او را بمجلس خود دعوت کن که او از برای
خطابی که نکند و بجهت هیچ جوابی عاجز نشود لاجرم حبیب حاجب خود را باحضار حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله مامور نمود ابوطالب
بحاجب گفت بجانب خدیجه شو و در سرای او پیغمبر بکوب و چون محمد صلی الله علیه و آله بیرون آمد با او بگوی اعمام تو در مجلس حبیب اجتماع دارند
و ترا دعوت میکنند ابوجهل بحاجب گفت که اگر محمد صلی الله علیه و آله از آمدن باین مجلس اباکند بر تست که بر ما او را حاضر نمائی ابوطالب گفت
ای ابوجهل لا ام لک آنچه بهم دارد که حاضر نشود بالجمله حاجب رفت و در سرای حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله بزد و آنحضرت بیرون آمد
چون حاجب او را بدید عظمتی و هیبتی از او در دل حاجب جای کرد که عقلش برفت از اسب فرود آمد و دست حضرت را ببوسید و گفت ای سید عبد
مناف حبیب بن مالک ترا بمجلس خود دعوت کرده است و همه اعمام تو نیز در آنجا حضور دارند رسول خدا فرمود نیکو کرده است بشتاب و الحق برو که
اینک بر قفای تو خواهم رسید حاجب برگشت و آنحضرت صلی الله علیه و آله بسرای اندر آمد و جامه که در خور آن روز بود در بر کرده و استعمال
بوی خوش کرده آهنگ بیرون شدن فرمود خدیجه ایستاده میگریست و پیغمبر او را از گریه باز میداشت در آنوقت جبرئیل فرود آمد و گفت خدا
سلامت میرساند و گوید اندیشه مکن که من با توام از یمین و شمال و خلف و امام تو میشنوم و می‌بینم و من در منظر بلندم پس گفت ای محمد را بهمراه تو مامور
کرده است و سی هزار فرشته تا منتصر بالای سر خود نظر کن تا ببینی حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله بر فراز سر خود نظاره کرد صفهای
فرشتگان بدید که بدست‌ها [illegible] ایستاده اند است که اگر مردمان بنگرند از پای در افتند عرض کردند که بسوی مردم [illegible] فرمای و معجزه آشکار
کن در آنوقت چهره پیغمبر از فرح و سرور چون آفتاب درخشنده شد و جانب انجمن حبیب رهسپار گشت و نور دیدار آنحضرت صلی الله علیه و آله در اندام
و جنبا مکه بتافت و فرشتگان در گرد او گرد پیغمبر میرفتند و تهلیل و تقدیس و تکبیر میگفتند و از آنجانب مردمان در مجلس حبیب انتظار میبردند و ابو
جهل علیه اللعنه شعری چند بر میخواند که از آنجملاتست **عربیة** حبیب اخینا و افضل الاحر بینا من الساحر الکذاب بین [illegible]
و حبیب با ابوطالب نیز هر یک شعری چند بخواندند و مردمان بمناظرات ایشان در نظاره بودند و کفار قریش میگفتند اگر محمد صلی الله علیه و آله
در این مجلس حاضر نشود او را [illegible] خواهیم کشت در آنوقت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله در رسید و نور جلالش دیده‌ها را فرو
گرفت و همه نظرها بجانب او انداختند عقلها برمید و دلها درهم شد حضرت محمد مصطفی حبیب خداوند تعالی را جلال خدائی و جمال الهی مانند
رشته یاقوت درخشنده وارد شد و صد و نود تن از اکابر قبایل در آن مجلس حاضر بود شکوهها از آنحضرت یافتند که همه بر پای خواستند و بنی عبد
المطلب از جای بجنبیدند و رسول خدا بیامد و بر صدر بنشست و خدای تعالی هیبتی از او در دل مردم پدید آورد که هیچکس را نیروی تکلم نماند حتی شتران
نیز رها کردند و اسبان صهیل بر نیاوردند در آنوقت حبیب بن مالک نام حبیب خداوند مالک الملک سخن آغاز کرد و گفت ای محمد مشایخ عرب گویند
تو میگوئی من از جانب خدای بر خاصه و نبای پیغمبر و از انبیای سلف بهترم آنحضرت فرمود چنین است خدای فرستاده بحق آشکار اکنم اگر چه
مشرکین مکروه شمارند حبیب گفت ای محمد خدای از برای هر پیغمبر معجزه و کرامتی و خوارق عادتی کرامت کرده است چنانکه سفینه نوح و خمود آتش ابراهیم
و نرم شدن آهن بر داود و شفا دادن امراض را بر عیسی پس از این خارق عادتی و معجزه بباید تا مردم تصدیق کنند رسول الله فرمود چنین باشد چه معجزه می‌خواهی
تا برای تو ظاهر کنم حبیب گفت میخواهم ظلمت عالم را فرو گیرد چنانکه تیره که شب چراغ روشنی ندهد و آنگاه بر کوه ابوقبیس روی و قمر را از هنگام
که تمام باشد بخوانی و او بیاید و بسوی کعبه هفت نوبت طواف کند و در پیش روی کعبه سجده نماید و آنگاه از کعبه بسوی جبل ابوقبیس مانند تو سخن گوید چنانکه
همه کس بشنود و فهم کند آنگاه بجیب تو در آید و از دو نصف شده یک نیمه از آستین راست تو بیرون آید و جانب مشرق شود و نیمه دیگر از آستین چپ تو

بدرآید وراه مغرب کیرد انکاه هرد و بسرعت بر کردند و بایکدیکر ملحق شوند و صورت قمر کردند و بر اسمان در جای خود قرار کیرند اکر چنین معجزه از تو
صادر شود انم که رسول خدائی و پیغمبر بر یکی و الا با او ر نکنم ابو جهل چون این تکلیف غریب و امر عجیب بشنید شاد شد ما شد ازجای بر خواست
حبیب را دعا و ثنا کفت که خدای ترا رحمت کند که این غم را بر داشتی و دل ما را در راحت انداختی حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله فرمود ایا
این چیزی دیکر خواهی کفت نه حضرت پیغمبر فرمود بعون الله تعالی چون افتاب بمغرب رود قدرت خدای را با تو اشکار کنم این بکفت و بر خواست و مردمان
بر خواستند و بنی هاشم کرد انحضرت را فرو کرفتند و علی علیه السلم از پیش روی پیغمبر صلی الله علیه و اله مردمان از انشکافت و راه بکشاد تا بخانه
رسیدند از ان سوی ابو جهل با مشرکین کفت ازدیکها سیاه بکیرید و انرا با خاکستر و بول شتر بیامیزید که عنقریب بنی هاشم رسوا شوند و رخسار ایشانرا
سیاه کنم اما خدیجه هنوز میکریست که حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله برکشت پیغمبر فرمود ای خدیجه ایا کمان میکنی که خدا دشمنان را بر من نصرت
دهد بیم مکن و دل قوی دار و شاد باش که خدا از ان بزرکتر است که مرا بدشمن واکذارد انکاه بمحراب خویش رفته نماز کذاشت و کفت یارب وعدک
وعدک یا من لا یخلف المیعاد در ینوقت جبرئیل فرود امد و کفت ای محمد صلی الله علیه و اله خدای تر اسلام میرساند و کفته قسم بعزت و جلال خود
که اکر بخواهی اسمان ها را بر زمین فرود ارم ای محمد من فرا بطاعت تو باز کذاشته ام هر ازانکاه پیش از انکه پدرت ادم را خلق کنم هر چه میخواهی فرما
بخوان که سر بفرمان تو دارد رخسار پیغمبر صلی الله علیه و اله از فرح و سرور در فروغ شد و بیشتر از هر سجده بر خاک نهاد پس جبرئیل کفت ای محمد
صلی الله علیه و اله اینک من حاضرم بعزت پروردکارم سوکند که اکر بخلاف فرمان تو کند او را از مکان خود محو کنم هم اکنون من از پیش روی تو
خواهم بود بیرون شو و معجزه خویش را ظاهر کن با الجمله بنی هاشم در سرای پیغمبر بودند تا افتاب غروب کرد انکاه عباس با ابو طالب کفت ای
برادر ایا محمد صلی الله علیه و اله میتواند این کار کرد ابو طالب کفت هم اکنون این امر را با شعری سؤال کنم و شعری کفت در بیضی که کاش میدانستم
که محمد صلی الله علیه و اله مسئول حبیب را با جابت مقرون خواهد داشت یا در ان تاخیری خواهد کفت چون ان شعر بخواند هاتفی در جواب او
هم بشعر سخن کفت که محمد رسول پروردکار است و خدای کفیل او است و کذب دشمنان را باز نماید چون حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله سخن هاتف
بشنید کفت ای عم شک در قلب تو در نیاید سوکند با خدای تو و غیر تو باید انتظار برد از پسر برادر تو چیزی را که چشم تو بدان روشن شود
مع القصه هنکام شام که خواص و عوام بر جبل ابو قبیس انتظار داشتند حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله علی علیه السلم و حمزه و ابو طالب
و نیز را با خود بر داشته بجانب کوه روان شد چون بر فراز جبل رسید جبرئیل ندا کرد که ای محمد صلی الله علیه و اله بخوان پروردکار خود را تا اطاعت
کند انچه از او طلب کند پس رسول خدا صلی الله علیه و اله سر بر داشت و کفت اللهم یحیی علیک یا من لا یخلف المیعاد یا من لا یخفی علیه خافیة
فی الارض و لا فی السماء اجبنی فیما دعوتک انت تعلم ما سالوه هنوز سخن پیغمبر با تمام نرسیده که خدای فرشته ظلمت را بکماشت
تا جهان را چنان تیره کرد که نور دیده ها نمیکشت حبیب کفت ای محمد صلی الله علیه و اله این تیره کی بر ما است اکنون بفرمای تا قمر چنان شود که خواستیم
پس رسول خدا چشم فرا داشت و بیانک بلند فرمود که ایها القمر المنیر المتردد فی فلک التدویر اخرج الاية التی اودع فیک بحق من خلقک
بناکاه دیدند که قمر چون اسپی دونده بسرعت تمام همی امد و مردم بدو نکران بودند تا بکعبه رسید و نور شد در فراش بود پس هفت نوبت طواف
کرد انکاه در پیش روی کعبه سجده نمود و بجانب پیغمبر صلی الله علیه و اله امد و عرض کرد بزبان فصیح که اشهد ان لا اله الا الله وحده
لا شریک له و اشهد ان محمدا رسول الله پس بکریبان انحضرت فرو شد و از استین سر بدر کرد و دیکر باره بکریبان شد و دو نیمه کشت نیمه از
استین راست برامده بمشرق شتافت و نیمه دیکر از چپ بطرف مغرب رفت انکاه باز امد بیکدیکر پیوستند و ماه تمام شده بجای خود با دیدار شد
ابو جهل ملعون با وجود این معجزه قاهره باهره عظیمه کفت ان هذا السحر مبین و اما حبیب فریاد بر داشت که ای محمد تویی رسول الله و
سخن تو بر صدق است و جمعی کثیر بدان حضرت ایمان اوردند و بنی هاشم از پیش روی انحضرت صلی الله علیه و اله همی رفتند و از شادی چهرها
تابناک داشتند و مردم میکفتند سوکند بخانه کعبه و زمزم و صفا که ما هرکز چنین معجزه نشنیده ایم و ندیده ایم پس رسول الله بسوی خانه خود
باز امد و خدیجه انحضرت را پذیره شد و کفت یا رسول الله من معجزه تو را بر بام خانه خود همی دیدم و از ان عجب تر اینکه این کودک که در شکم من دارم

سخن کفت و کفت یا اماه لا تخشی علی ابی و معه رب المشارق و المغارب پس رسول خدا تبسم فرمود و کفت خدا عطا نکرده است هیچ پیغمبر را معجزه
جز اینکه مرا بدین مخصوص داشته و در ینوقت جناب ابو طالب ابن ابیاتها کفت **عربیة** الم تران الله جل جلاله اتانا ببرهان علی
ید احمد و ابدا ظلاما حالکا فمحت به عیون الوری فی کل غور و منجد و اقبل بدر التم من بعد ظلمة الی ان علی فرق الحطیم بمعهد
و طاف ببیت الله سبعا و حجه و خر امام البیت فی خیر مسجد و سار الی اعلی قریش مسلما و اکرم نسل الهاشمی محمد و قد غاب بدر
التم فی وسط جیبه و فی ذیله اهوی علی رغم حسد و عاینته فی الافق برکض واضحا مبینا بعقد بالعزیز الممجد و عاینته نصفا
فی الشرق واحدا و فی الغرب نصف عز شک للملحد

در بیان معجزه دیکر از حضرت صلی الله علیه و اله و سلم

روز دیکر حضرت رسول الله بمجلس حبیب بن مالک توجه فرمود و او را باسلام دعوت
نمود و کفت ای حبیب بکو لا اله الا الله و انی محمد رسول الله عرض کرد که من اینکلمه را نخواهم کفت جز اینکه از بهر من عهد کنی و پیمانی کنی انحضرت
صلی الله علیه و اله تبسم نمود و کفت همانا شفای دختر خود را قصد کرده که او را چشم و کوش و زبان و دست و پایی نباشد و در هود جشن جای
داده حبیب حیران شد و کفت ای عجب تو از کجا خبردار شده که من با احدی نکفته ام و این عیب را از همه بنهفته ام رسول الله فرمود خدای تعالی مرا
اخبار فرموده است حبیب کفت ایا خدای تو تواند او را شفا داد قال نعم یحیی العظام و هی رمیم کفت اکر او شفا یابد ایمان اورم پس حضرت رسول
الله صلی الله علیه و اله فرمود او را حاضر کردند و عبای خود را که از پشم کوسفند فدای حضرت اسماعیل بود بر روی انجاریه کشید انکاه با ندا
فهم او را با خطاب فرمود که ایها النطفة المخلوقة من ماء مهین البی لا تسمع الکلام و لا ترد الجواب ارجعی خلقا سویا مثل القمر بهجة و جمالا
فی الفور اندختر تندرست شد اعضایش صحت یافت بینا و شنوا و پویا و کویا کردید و کفت اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد
ان محمدا عبده و رسوله و حاضران همه متعجب شدند و حبیب بن مالک با کروهی موفور ایمان اوردند و بولایت خود رفته نبوت حضرت نبوی صلی
الله علیه و اله را مشتهر و منتشر کردند **اشاره واضحة** محققین کویند الارواح جنود مجندة پاکی ارواح با خبث باطن از قرابت
و خویشی و نسب و حسب برونست چنانکه اقارب و اعمام رسول صلی الله علیه و اله را با انحضرت مناسبت روحانی نبوده است و در مقام انکار و
اضرار انحضرت صلی الله علیه و اله بر امده اند و پیوسته ابو جهل که از قریش بود بواسطه اتضاد روحانی در مقام بغض و عداوت نسبت با انحضرت صلی
الله علیه و اله بر میامده و ابو لهب که عم انجناب بود انکار مینمود و بلال که از حبشه و صهیب که از روم و سلمان که از عجم بوده اند تصدیق نبوت
انحضرت صلی الله علیه و اله میکرده اند نعم ما قیل **بیت** حسن ز بصره بلال از حبش صهیب از روم ز خاک مکه ابو جهل این چه بو العجبی است
و چندانکه ابو جهل معجزه دید حمل بر سحر کرده جهل و کفرش زیاده کردید و هر چند بو لهب ایات و کرامات و انوار جلال و جمال مشاهده کرد بهب
نفائس النهاب افزود ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء **نظم** دید احمد را ابو جهل و بکفت زشت نقشی کز بنی هاشم شکفت
کفت احمد مر و را که راستی راست کفتی کر چه کج افراستی دیکری دیدش بکفت ای افتاب نی ز شرقی نی ز غربی خوش بتاب کفت احمد را است
کفتی ای عزیز ای رهیده تو ز دنیای نه چیز حاضران کفتند کای صدر الوری راست کو کفتی دو ضد کو را چرا کفت من اینه ام مصقول دست
ترک و هندو در من ان بیند که هست هر که را اینه باشد روبرو زشت و خوب و خوش را بیند در او **اشارة بوفات**

ابو طالب علیه السلم

چون جناب ابو طالب بهشتاد سالکی رسید و رنجور شد دانست که زمان وداع و ودایع دنیویست و
نا بید از مال و اولاد و اطفال چشم بپوشید چنانکه لبید کفته **عربیة** و ما المال و الاهلون الا ودیعة و لا بد یوما ان ترد الودایع
اولاد عبد المطلب را جمع کرده اول بتمجید حضرت رسول رب مجید محمد مصطفی صلی الله علیه و اله و خدمتکاری او و ثانیا بحرمت و تعظیم
بیت الله بضیحت و وصیت فرمود حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله با این عم اکرم امده موالف و مخالف را در انجا مجتمع دید فرمود خلوا
بینی و بین عمی پس با بالین جناب ابو طالب امد و نشست و کفت انک اعظم الناس علی حقا و احسنهم عندی یدا و لانت اعظم حقا من والدی
و انکاه کلمه توحید بروی عرضه کرد و عباس کوش میداشت که ابو طالب لبهای خود را حرکت میداد و بیان میکرد پس رحلت نمود و حضرت رسول

صلی الله علیه و آله براو بگریست و علی علیه السلام را گفت که پدرت را بپوش که خلعت مغفرت براو بپوشانند و چون جسد او را برکنار لحد
حضرت رسول چند قدمی پیش او میرفت و او را در مقام حجون دفن کرد و بخاک سپردند

از اشعار جناب ابوطالب است

که قریب بوفات خود گفته **شعر** اوصی بنصر النبی الخیر مشهده علیا ابنی و شیخ القوم عباسا و حمزة الاسد الحامی حقیقته
و جعفرا ان یذودوا دونه الناسا کونوا فدا لکم امی و ما ولدت فی نصر احمد دون الناس اتراسا و بعد از چند روز خدیجه هم از دنیا
بدنیا مد **تحقیق** بعضی از علمای عامه بجهت صلاح و اصلاح حال خود و غلو در کفر آبای و اجداد خلفای ثلثه و کتمان حق حضرت
ابوطالب را کافر دانسته اند و میگویند اسلام نیاورده بجهت اینکه بگویند که پدر حضرت علی علیه السلام نیز مانند پدر دیگر خلفا مسلمان نبوده
ایمان نیاورده و او را از این جهت در مرتبه و شرافت بر دیگر خلفا نخواهد بود چنانکه در کتب خود ذکر کرده اند از جمله ملا نور الدین عبد الرحمن
جامی در سلسلة الذهب گفته **نظم** بود بوطالب ابن عبد المطلب مر نبی را عم و علی را اب چون نکرد از صفا ایشان نیست
دین بیامد ناخوش آن خامه کار کرد نسبتش شد مقرر سقر جو بولهبش ملا جامی از ابلهی و خامی تعصب ذکر سقر است
نعوذ بالله با آنجناب نسبت داده و در این کتاب عبد الرحمن مرادیست و بعضی از علمای سنت و جماعت نیز باسلام و ایمان او قایل شده اند
چنانکه از اسناد بعد علمای عامه رسیده که چون علی علیه السلام خبر فوت ابوطالب را بحضرت رسول صلی الله علیه و آله آورد فرمود تا جایزه
او را ستر کن و تا کفن کوی علی چنان کرد و باز آمد باز پیغمبر فرمود برو او را غسل ده و تا کفن کوی علی علیه السلام حسب الامر خواجه کاینات
صلی الله علیه و آله عمل کرده و حضرت او را دفن فرمود و در کتب علمای عامه اخبار بسیار است که دلالت بر شوق او و تصدیق او و نصرت و تقویت
رسول و دین رسول الله صلی الله علیه و آله و حاجت بذکر آن نیست که موجب تطویل خواهد بود و اشعار آنجناب را که در بالا رقم
مرقوم کرده ایم گواه بر صدق و خلوص و اسلام و ایمان او است چه مضایقه که ظاهرا بملاحظه کفار قریش کتمان میفرموده است بالجمله
منزلت و اخلاص و صدق نیت و حمایت ابوطالب حضرت رسالت را صلی الله علیه و آله بیش از آنست که بتحریر آید و قول تمام از راه عداوت با علی
مرتضی علیه السلام است چنانکه همه میگویند که علی علیه السلام قبل از همه کس بیعت با حضرت رسول صلی الله علیه و آله کرده و ایمان آورده
و حال آنکه ده دوازده سال بیشتر نداشته و این طایفه متعصب ضاله گویند اسلام و ایمان کودک نابالغ را در ده سالگی صحیح و ثابت نیست
یکی دیگر مسلمان شده اند اعتبار اسلام آنها بیشتر است و غرض و مرض آن قوم در این سخنان بر منصف و منصف من ظاهر است
نعم بیست

در ذکر رحلت خدیجه کبری علیها الرحمة

خدیجه کبری نیز با اندک زمانی
بعد از ابوطالب جهان فانی را بدرود گفته حضرت او را دفن کرده همانا در آنوقت نماز بر مردگان واجب نبوده و در آن ایام حضرت فاطمه
زهرا پنجساله بود و بهانه والده ماجده را میگرفته آنحضرت بنوازش فرمی او را مشغول داشته تسلی میفرموده و آنحضرت
وان سال را عام الحزن خواند بعد از وفات ابوطالب کفار قریش بحضرت رسول صلی الله علیه و آله غالب آمدند و در دشمنی
ابرام میکردند تا بمرتبه که ابولهب با آن دشمنی بحمایت رسول الله برخواست و کفار گفتند او نیز اسلام آورده است و عاقبت حضرت رسول را در مکه
زیستن صعب افتاد و روی بجانب طایف نهاد و از اطوار ایشان ستمها کشید و طعنها شنید و او را بسحر و جنون و شعر و کهانت نسبت کردند
و از نزد خود راندند و سنگها بر آنحضرت انداختند چنانکه پاهای مبارکش مجروح کردید و خون از قدمین او جاری شد و زید بن حارثه در ان
حادثه در خدمت آنحضرت بود و سر او را سنگ شکستند و آنحضرت از ملاقات کشته بباغی رسید که از عتبه و شیبه بود در
سایه دیوار آرام گرفت و دستها برداشته چنین مناجات فرمود که اللهم انی اشکو الیک ضعف قوتی و قلة حیلتی و هوانی علی
الناس انت ارحم الراحمین و انت رب المستضعفین و انت ربی الی من تکلنی الی عدو بعید یتجهمنی او الی عدو ملکته امری ان لم
یکن بک غضب علی فلا ابالی و لکن عافیتک هی اوسع لی اعوذ بنور وجهک الذی اشرقت له الظلمات و صلح علیه امر الدنیا و
الآخرة ان ینزل بی غضبک او یحل علی سخطک لک العتبی حتی ترضی و لا حول و لا قوة الا بک و این کلمات در وقت شدائد بر

مردمان

مردمان دعای بزرگ شد و معنی آن چنین است الهی شکایت و ناله میکنم از ضعف قوت و قلت صبر و حیلت خود و ذلت و خواری خود
در حضرت عزت و بارگاه عظمت تو ای مهیمن ای ارحم الراحمین و مددکار ضعیفان و مسکینان پروردگار من تو مرا بکه وا میگذاری
بدوستی که چون مرا ببیند روی خود ترش نماید یا بدشمنی که او را بر من بهره باشد اگر بلای تو از غضب نیست از آن باک ندارم لکن عافیت تو واسع تر است
پناه میگیرم بنور جمال تو که روشن کننده تاریکیهاست و باصلاح آورنده کار آخرت و دنیاست از آنکه سخط و غضب تو بر من نازل شود
تو را میرسد عتاب تا وقتی که راضی شوی و لا حول و لا قوة الا بک چون پیغمبر این کلمات بگفت از قضا عتبه و شیبه در باغ از آن باغ
بودند و رسول را بدیدند و از وقایع طایف و قوم ثقیف هم استحضار حاصل کرده بودند و دل ایشان بر رسول بسوخت و غلامی
عداس نام طبقی انگور دادند و او را نزد رسول فرستادند رسول بسم الله فرمود و از انگور تناول نمود عداس به مذهب نصاری بود
و این سخنان نمیدانست و از روی و موی و اخلاق رسول در حیرت ماند و در و مینگریست رسول از او پرسید که از کجائی گفت از نینوا رسول
فرمود از قریه آن مرد صالح یونس بن متی میباشی عداس گفت تو از کجا میشناسی فرمود او پیغمبر و برادر من است و من نیز پیغمبرم گفت از
توریة و انجیل نام تو را شنیده ام و کلمه گفته اسلام آورد و دست و پای رسول را بوسید عتبه با شیبه گفت محمد غلام تو را از راه بیرون
برد بالجمله رسول از آنجا ببطن نخله تا مکه یکشب اقامت نمود و در آنجا در وقت نماز هفت تن از جن نصیبین آمدند و اسلام آوردند
و طوایف خود را آگاه ساختند جمعی کثیر چون آمدند بخدمت رسول حضرت خداوند جلیل با ایشان ملاقات فرموده اسلام کردند
و دیگر روز بمکه آمده آنحضرت را مطعم بن عدی در جوار خود گرفته اما بیش از یک شبی نبود

آغاز اسلام انصار

و خوله بنت
حکیم که زن عثمان بن مظعون بود برسول الله عرض کرد که چرا زن نگیری که بخدمات تو پردازد حضرت فرمود که را بگیرم گفت اگر باکره خواهی
عایشه دختر ابوبکر و اگر ثیب سوده بنت زمعه فرمود هر دو را خواستگاری کن ابوبکر عایشه را خبر داد و حضرت صلی الله علیه و آله او را
خطبه فرمود و او شش ساله بود و سوده را نیز بنکاح در آورد و با او زفاف کرد و او بعد از خدیجه بود بعد از یک سال مردم در موسم حج بمکه آمدند
و کفار قریش با ایشان گفتند که زنهار فریب محمد را صلی الله علیه و آله نخورید و او مردی دیوانه است سخن او را مشنوید یکی گفته که چون
بمکه آمدم و دیدم مردی را که گیسو دراز و روی درخشان بود و مردم را بخیر خود میخواند و از پس او کسی سنگ میزد و در دنبال او
مردی دیدم که میگفت زنهار سخنان او مشنوید و مردم میگفتند زنهار سخنان او مشنوید و کنار کردند
دیوانه است پرسیدم گفتند آن محمد بن عبد الله است و این عم او ابولهب است نعم ما قال الحافظ **شعر** در کارخانه عشق از کفر
ناگزیر است آتش کرا بسوزد گر بولهب نباشد مع القصه در سالی شش تن از اهل مدینه بمکه آمدند اول اسعد بن زراره دوم
عبادة بن صامت سیوم رافع بن مالک چهارم قطبة بن عامر پنجم عقبة بن عامر ششم جابر بن عبد الله و ایشان معارف خزرج بودند
و رسول الله ایشان را بدید و سخن گفت و حال باز گفت و اسلام قبول کردند و گفتند ما خبر نبوت تو را پیش از این شنیده ایم و چون بمدینه
شدند قوم را خبر دادند و سال دیگر بمکه آمدند و اسعد بن زراره و ذکوان بخدمت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله رسیدند اسعد را
سعادت یاری کرد و ایمان برسول آورد و ذکوان نیز مسلمان شده بمدینه رفتند و مردم را خبر دادند دوازده تن از اکابر مدینه از ایشان
بمکه آمدند و بخدمت رسول رسیدند و ایمان آوردند و عهد کردند که اگر رسول بمدینه شود در خدمت او کوتاهی ننمایند و او را اجابت و تقویت
کنند و حضرت صلی الله علیه و آله بمشاوره عباس عم خود که بجای ابوطالب ممکن بود مصعب را باتفاق اهل مدینه بمدینه فرستاد و او بخانه
اسعد بن زراره در آمد و اهل مدینه میخواستند که عبد الله ابن ابی را بر خود امیر کنند و چون دیدند که او از کار رسول آگاه شد بآن امر راضی نبود
و ریاست خود را طالب بود و سعد بن معاذ چون آمدن مصعب و توقف او در خانه اسعد بن زراره بشنید و شمشیر بدست گرفت
اسید را فرستاد و اسید بود که ایمان آورد و اسعد بیامد و آیات بشنید و مسلمان شد و کار مصعب
در مدینه بالا گرفت

ذکر معراج رسول الله صلی الله علیه و آله بطریق اجمال

ودرین سال که دوازدهم از بعثت بود معراج آنحضرت صلی الله علیه و آله روی نمود و آن امری مشهور و معروفست و تفصیل آن در کتب مسطور از نگارش مفصل آن اخبار مستغنی دارند که خارج از سیاق این کتابست ولی اجمالا ازان بیان میشود که جبرئیل در آمد و پیغام آورد فرشته با او بود با میکائیل و شق صدر و غسل دل اتفاق افتاد و بر براق سوار شد و تا مسجد اقصی برفت و در راه بر مدینه و طور سینا و بیت لحم عبور و در آنجا نماز گذارد و چون بمسجد اقصی رسید براق را بر حلقه در ببست و در مسجد مقتدا شد ارواح انبیا را و عقب او اقتدا کردند و همه انبیا رسول الله صلی الله علیه و آله را تحیت و تهنیت گفتند و از علوم خود بیاموختند و معراج از نور زد بدکر پلههای آن از جواهر بود و بران بر آسمان شد و بر ملئکه قهر و لطف و بهشت و دوزخ گذار کرد و همه را بدید و بشناخت و فرمود که بیشتر اهل بهشت را فقرا دیدم و اهل جهنم را اغنیا و متکبران و زنان یافتم الحاصل و انبیا را در سموات بدید و گفت و شنید و همه انبیا او را برادر خواندند و ابرهیم علیه السلم فرزند خواند و چون از سدره گذشت رسول مقدم شد و جبرئیل موخر شد و در نزد حجاب جبرئیل بایستاد که و ما منا الا وله مقام معلوم پس برفت تا از هفتاد حجاب بگذشت که هر حجابی پانصد سال راه بود رفرف ظاهر شد که سبز بود و نورانی و بران سوار شد تا بر پای عرش رسید و از انجا هزار بار خطاب آمد که یا محمد ادن منی و در هر باری قربی تازه حاصل شد تا بمرتبه دنی رسید و از انجا بمرتبه تدلی و از انجا بخلوت قاب قوسین او ادنی و محققین گفته اند که ثم دنی اشاره بمقام نفس آنحضرتست صلی الله علیه و آله فتدلی اشاره بمقام قلب اوست فکان قاب قوسین اشاره بمقام روح آنحضرتست او ادنی اشاره بمقام سر اوست نفس او در خلعت و دل او در محبت و روح او در قربت و سر او در مشاهده بود و مشاهده انوار جمال و جلال عزت و وحدت واقع شد اوامر و نواهی و عبادات معین شد هم در اخبار معراج آمده که فرشتگان پرستش خیال علی علیه السلام آرزو نمودند و نظر کرد آنحضرت بجانب راست عرش و صورت علی علیه السلم و ائمه معصومین تا قائم آل محمد صلوات الله بنظر آنحضرت جلوه کرد و آنحضرت صلی الله علیه و آله فرموده که چون در آسمانها نام علی را از فرشتگان شنیدم گمان کردم که او در انجا از من نامورتر است و ملک الموت گفت قبض روح همه عالم در دست منست الا تو و علی علیه السلم که خدا بدست قدرت خود قبض روح شما را خواهد کرد و چون حضرت رسول صلی الله علیه و آله بزیر عرش رسید علی را دید گفت یا علی تو پیش از من آمدی جبرئیل گفت این فرشته ایست بصورت علی برای کرامت علی و چون فرشتگان آرزوی دیدار علی کنند بزیارت او آیند و حکم شد که فاطمه را بعلی علیه السلم و آنجا پرستش خیال علی کردند و گفتند خوب خلیفه ایست برای تو در مناقب خوارزمی آمده که رسول صلی الله علیه و آله فرمود در شب معراج خدا با من بلغت علی خطاب و الهام نمود عرض کردم پروردگارا تو مرا خطاب کردی یا علی گفت بلغت علی با تو خطاب کردم که او را دوست داری مع القصه رسول فرمود از آسمان فرود آمدم جبرئیل با من بیامد تا بخانه ام هانی و این همه سیر و سلوک در شبی بود از شبها و بعضی گفته اند از سه ساعت و باز آمدن آنحضرت بیش نبوده صلی الله علیه و علی آله و در قصه معراج آنحضرت اختلافات عامه و خاصه بسیاراست و کسی را در وقوع آن سخنی نیست و بعضی از حکما مانند بو علی سینا آن را تاویل کرده اند و بعضی از علما در آن قال دارند

نظم

ماه عرصه آسمان را در شبی
میبرد اندر سپهر و مذهبی
چون به یکشب بر بدی براق را
از چه منکرم شوی معراج را
بر نصد ماه آسمان در بیتم
کرد بریک ایمای او مه شد دو نیم

علی الصباح آنحضرت در حجر نشسته بود ابو جهل آمد و از راه تمسخر در نزد حضرت نشست و پرسید که چیزی تازه آورده که بشنویم یا نه حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود بلی شب گذشته سفر کردم گفت کجا گفت به بیت المقدس شدم و از انجا بسموات رفتم ابو جهل گفت شب انجا بودی و صباح در مکه هستی فرمود بلی گفت این سخن که با من گفتی نزد قوم هم خواهی گفت فرمود بلی ابو جهل فریاد برآورد که ای گروه بنی کعب بشتابید و سخن تازه بشنوید مردم جمع آمدند و گفت ای محمد آنچه با من گفتی با این گروه بگوی رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود امشب از بیت المقدس و از انجا باسمانها سیر دادند مردمان خنده و تمسخر کردند و دستها بر هم زدند و بر سر نهادند و گروهی از مسلمانان که در دین و یقین ثباتی نداشتند مرتد شدند انها که مسجد اقصی را دیده بودند نشانهای مسجد اقصی را پرسیدند حضرت بتمامی بیان کرد و مطابق بود پس کفار گفتند

قافله قریش بشام سفر کرده اند باید در راه آنها را دیدی آنحضرت فرمود در روحا طایفه از آنان که شتر گم کرده بودند می جستند و ایشان را قدحی آب در منزل بود و من از آن نوشیدم چون برسند بپرسید که آبی در قدح شان داشتند یا خالی شده بود گفتند این یک نشانیست و از طایفه خبر داد که در ذی مر و بر ایشان گذشتم و دو تن بر یک شتر سوار بودند و شتر ایشان از من رمید و یکی بیفتاد و دستش بشکست این خبر را نیز بجهه نشان نگاه داشتند پس از قافله خاص قریش پرسیدند فرمود بر انجا عبور کردم در تنعیم و ایشان را بر دو شتر خاکستری رنگ مخطط حمل بود و پیشاپیش قافله بودند و فردا وقت طلوع آفتاب برسند گفتند این علامت دیگر است فردا صبح قریش برفتند و در ثنیه جای گرفتند تا باشد که آفتاب برآید و قافله نرسد و محمد صلی الله علیه و آله را انکار کنند و بکذب نسبت دهند بالجمله آفتاب برآمد و آن دو تن رسیدند و قافله بیامد و هر چه حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فرموده بود بتمامی درست آمد و دروغش ثابت شد و مع هذا ابو جهل کفار نا اهل آن معجزه را سهل دانسته ایمان نیاوردند

ذکر بیعت انصار در عقبه با رسول مختار صلی الله علیه و آله و سلم

مصعب با پانصد تن از اوس و خزرج بمکه آمد و شبی در عقبه منا با حضرت خاتم الانبیا بیعت کردند و قرار رفتن بمدینه دادند و عباس با ایشان مقالات و ملاقات کرد و انها تعهدات در باب رسول الله صلی الله علیه و آله نمودند و درین بیعت شرط حرب و جهاد هم اضافه شد از این رو مردم مکه این را بیعت الحرب نام کردند و حضرت رسول صلی الله علیه و آله دوازده تن از انها را بنقابت قوم برگزید و فرمود این دوازده تن مانند حواریون عیسی باشند چون کار بیعت بپایان رسید شیطان مردم را بر بانگ بلند بیا گاهانید و انصار انکار کردند و بمدینه رفتند و بعد از سه ماه دیگر حضرت رسول صلی الله علیه و آله از مکه بمدینه هجرت فرمود و اصحاب خود را برفتن مدینه مرخص فرمود و بتدریج رفتند و بمدینه رسیدند گویند ابو بکر نیز خواست که برود حضرت صلی الله علیه و آله فرمود من نیز اراده دارم ابو بکر دو شتر بعلف بسته منتظر وقت بود و کفار قریش مجلسی آراسته مشاوره میکردند در کشتن محمد و شیطان بصورت شیخ نجدی در انقول ترغیب کرد و جبرئیل حضرت رسول صلی الله علیه و آله را آگاه کرد که شب در بستر خود نخوابد و در راه هجرت در پیش باید و حضرت علی علیه السلم را در بستر خواب خود جای داد و سفارشها فرمود و بعد از خود بهجرت مدینه امر نمود کما قال الشاعر

نظم

در شب غار ثور زوج بتول
خفت آسوده بر فراش رسول
حفظ از کید دشمنانش کرد
جان خود را فدای جانش کرد

ناگاه قریش هجوم کردند در خانه رسول الله صلی الله علیه و آله و علی را در بستر او دیدند و بسیار جسارت و بی ادبی با آنحضرت نمودند و بدن مبارک حضرت را مجروح کردند و او را محبوس نمودند و حضرت خود فرموده که شب صدائی شنیدم که هاتفی گفت یا علی و بدن من که درد میکرد به شد و در خطابی دوم زنجیر و قید از من دور شد و در صدای سیوم در باز شد و بیرون آمدم و در اخبار است که جبرئیل و میکائیل در آنشب بر سر علی آمدند و از اینگونه صدا مخلوط شدند و گفتند بخ بخ یا علی مثل باهی الله بک ملائکته و این آیه در این باب نازلست و من الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضات الله و الله رؤف بالعباد و گویند ابو جهل در هنگام دیدن علی گفت ببینید که محمد صلی الله علیه و آله این جوان را فریب داده در بستر خود خوابانیده که این کشته شود و او رها گردد و حضرت علی فرمود ای ابو جهل من چندان عقل دارم که از حکم پروردگار فریب نخورم و بمحض محبت و صداقت و دوستی و اتحاد و رضای خدای در اینجا مانده ام و خود را فدای رسول الله صلی الله علیه و آله کرده ام مع القصه رسول الله در آنشب بغار ثور رفته ابو بکر هم در خدمت او بود و چون قریش او را نیافتند به تفحص شتافتند تا بدر غار رسیدند دیدند که اثر خانه عنکبوت بر در غار است و کبکی یا کبوتری در انجا آشیانه ساخته و بیضه گذاشته اند ندانستند که در یکشب بحکم خدا بجهه حفظ رسول صلی الله علیه و آله این امور صورت گرفته است مراجعت کردند و ابو بکر چون آمدن آنها را فهمید و صدای آنها را شنید از ضعف نفس و عدم ایقان زیاده مشوش شد چندانکه رسول میفرمود یا ابو بکر لاتحزن ان الله معنا او مطمئن نمیگشت آخر الامر رسول الله صلی الله علیه و آله با او در دیگر در آن غار نمود و گویند که حضرت صلی الله علیه و آله با او دریا و کشتی نمود و گفت اگر از این در غار آیند از آن در بیرون رویم و در این کشتی نشینیم و بدیار روم و بدست آنها نیفتیم لهذا ابو بکر اندکی آرامی گرفت و کفار قریش برگشتند و در اطراف بسراغ رسول افتادند و هر کس که خبری آورد وعده دادند

مردم در صحرا پراکنده شدند و حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود دو شتر را که به ساربان سپرده بودند بحوالی غار آورد و شب سوار شده
راه مدینه در پیش گرفتند و در منزل قدید بخیمهٔ ام معبد رسیدند و بزی لاغر که سالها بود شیر نمیداد خواستند و دعا کردند و شیر بسیاری داد
که خوردند و صاحب خیمه ظرفهای خود را از آن مملو کرد و حیران شد و در راه سراقه خواست آنحضرت را بگیرد چون نزدیک میشد تا سه بار پایهای
اسپش بزمین فرو میرفت آخر عجز کرد و خلاص شد بریدهٔ اسلمی با هفتاد نفر آمد که آنحضرت را بگیرد و حضرت فرمود او را نام چیست گفت بریده فرمود
او سرد شده از کفر پس پرسید از چه طایفه است گفت از بنی سلیم فرمود الحمد لله سالم شدیم و بریده ایمان آورد و عمامهٔ خود را لوا ساخته در مقدمه
رسول الله صلی الله علیه و آله بمدینه آمد پدید تا آن زمان از رسیدن آنحضرت مژده دادند و مردم فرحناک شدند و استقبال کردند حضرت رسول صلی
الله علیه و آله طایفهٔ بنی عمرو بن عوف جمع شدند و وجدها کردند و طایفهٔ خزرج چون با اوس خصومت داشتند جرات آمدن نانمودند و نکردند پس
ابو بکر اصرار کرد که وارد مدینه شویم پیغمبر فرمود تا علی علیه السلام نیاید بمدینه نمیروم ابو بکر گفت مشکل است علی باین زودی بیاید رسول فرمود
خواهد آمد ابو بکر پیغمبر را در آنجا گذاشته بمدینه رفت و شب توقف کرد بعد از نماز عشا اسعد بن زراره نقاب افکنده در آمد پیغمبر با او التفات
فرمود عرض کرد بجهت عداوهٔ اوس و خزرج در روز نیامدم که مبادا فسادی شود حضرت او را پناه داد و پانزده روز در آنجا بماند تا علی از مکه آمد و رسول
بمدینه داخل شد و فاطمه دختر رسول و فاطمه بنت اسد مادر او و فاطمه بنت زبیر و ایمن بن ام ایمن و ابو واقد همراه آنحضرت بودند و در راه با
کفار جنگها کرده تا آنها را سالم بمنزل رسانید

ذکر ورود رسول الله صلی الله علیه و آله بمدینه

هر کس از اهالی مدینه استدعا میکردند که حضرت رسول در خانه و محلهٔ ایشان منزل فرماید آنحضرت فرمود هر جا شترم بخوابد بر حسب وحی منزل
من خواهد بود و زمام شتر را رها فرموده شتر باختیار خود میآمد تا آخره بر زمینی رسید که متعلق بدو یتیم سهل و سهیل نام بود شتر در آنجا
بخفت و چندانکه کردند بر نخواست و آنحضرت فرود آمد بر در خانهٔ ابو ایوب انصاری مادر ابو ایوب اسباب آنحضرت را بخانه برد و هر روز و هر شب
مردم بجهت آنحضرت شام میآوردند عبد الله بن سلام که از احبار یهود بود بعد از سوالات بسیار مسلمان شد و عهدی نوشته شد که با یهود خیانت
نکنند در امان باشند و آن زمین دو نفر یتیم را خریدند و مسجد ساختند و تا مدت هفده ماه رو به بیت المقدس نماز میگذاشتند بعد از آن بحکم
خداوند تعالی و تقدس کعبه را قبله کردند و درین سال یا سال دیگر فاطمهٔ زهرا را بحکم وحی خدائی و الهام شب معراج بعلی مرتضی خطبه نمودند
شعر زهره آمد در کنار مشتری و درین سال سلمان فارسی شرف اسلام دریافت و انشاء الله شرح حالش در سلک اصحاب در
خاتمهٔ کتاب مسطور خواهد شد هم درین سال عقد مواخات فیما بین اصحاب بسته شد و علی علیه السلام را با خود برادر فرمود اغلب اصحاب
رسول بواسطهٔ گرمی و بدی هوای مدینه مریض و بیمار شدند و برای اعلام وقت نماز موذن و اذان مقرر شد و مخصوص بلال آمد **فی**
المعجزة در خارج مدینه گرگی بمیان گوسفندان در آمد و گوسفندی ربود و شبان از او پس گرفت گرگ بسخن آمد و گفت رزقی که خدا
بمن داده بود از من پس گرفتی راعی حیران شد و گفت عجب تر ازین روز ندیده ام که گرگ سخن کند گرگ گفت از این عجب تر آنست که مردی در
مدینه از گذشته و آینده خبر میدهد راعی بخدمت رسول الله آمد و ماجرا را عرض کرد رسول تصدیق او را نمود و گفت این نشانه آنست از نشانهای
قیامت و سعد بن زراره که یکی از نقبای دوازده گانه بود وفات یافته و در بقیع غرقد مدفون شد و درین سال دوم از هجرت روزهٔ رمضان فرض
شد و درین سال امر بجهاد شد **قاعده** بدانکه هر لشکر که حضرت رسول بنفس نفیس در آن حاضر بوده او را غزاه خوانند و هر یک که خود
در آن نبوده سریه نامند و مجموع غزوات آنحضرت نوزده است و بیست و یک نیز گفته اند و بیست و نه نیز رفته اند و سرایای آنحضرت را چهل و هشت
الی پنجاه و شش شمرده اند **غزوهٔ ابوا** در آخر سال اول از هجرت سعد بن عباده را در مدینه خلیفه کرده بقصد قریش تا ابوا رفته بنی
ضمره بصلح پیش آمده آنحضرت رجوع فرمود **سریهٔ عبیده** عبیدة بن الحارث را با شصت نفر بر سر جمعی که از مکه بدر آمده
بودند مامور فرمود جنگی اندک شده مراجعت نمودند **سریهٔ حمزه** حمزه را بر سر قافلهٔ قریش فرستاده نگذاشتند که جنگ شود
از هم جدا شدند **سریهٔ سعد** سعد وقاص را بقصد کاروان قریش فرستادند قافله گذشته بود برگشتند **غزوهٔ**

ابواط

ابواط در سال دوم از هجرت با دویست کس بعزم کاروان قریش حرکت فرمودند قافله گذشته بودند آنحضرت برگشتند **غزوهٔ**
عشیره مذکور شد که ابو سفیان بتجارت شام میرود تا پانصد پنجاه کس از مدینه حضرت رسول برداشته بمنزل عشیره رفته مصالحه
شد و برگشتند درین سفر حضرت رسول علی علیه السلام را بجهت خفتن بر روی خاک ابو تراب لقب فرمود و از باب تحقیق معنی این لقب را نظیر لقب آدم
که ابو البشر میگفتند آمده میفهمند یعنی علی عالی پدر اهل خاکست که مخلوقات باشند **غزوهٔ بدر الاولی** کرز بن جابر
فهری شتران رسول الله را از حوالی مدینه برد آنحضرت رسول صلی الله علیه و آله علم بدست خود بسته بزوج بتول علی علیه السلام داد
و با جمعی رفت تا نواحی بدر و آنها گذشته بودند برگشت **سریهٔ عبد الله** عبد الله بن جحش بر سر قافلهٔ قریش مامور شد
ببطن نخله رفت بعد بیر قافله غافل ماندند و سپاه اسلام آنها را غارت کردند و قتل و اسیر دادن قافله اتفاق افتاد و مراجعت کردند
و آتش جنگ در میان قریش مکه و انصار مدینه افروخته گردید **غزوهٔ بدر کبری** در سال دوم از هجرت ابو سفیان با قافله
قریش از شام مراجعت مینمود بحضرت رسول خبر دادند سیصد و پنج نفر در رکاب آنحضرت صلی الله علیه و آله بودند و در لشکر اسلام هفتاد
شتر و دو اسب بیشتر نبود و شش زره و هشت شمشیر داشتند و هر سه چهار نفر را شتری بود که بنوبت سوار میشدند و حضرت رسول الله
صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام را یک شتر بود مشرکان قافلهٔ قریش را معلوم شد که رسول صلی الله علیه و آله قصد آنها دارد
آدمی بمکه فرستاد کفار را خبر دادند و مدد خواستند جمعی کثیر بیرون آمدند الا ابو لهب که بعوض خود عاص بن هشام بن مغیره را فرستاد و سپاه
قریش نهصد و پنجاه مرد جنگی و صد اسب و هفتصد شتر با آنها بودند و زنان مغنیه با خود آورده بودند زمینی که لشکر حضرت صلی الله علیه و آله
در آن بودند ریگستانی بود که پای در آن فرو میرفت و زمین معسکر قریش زمینی خاک بود و مردم مدینه از این رهگذر ملول بودند حق تعالی
بمحض رحمت بارانی فرستاد که ریگستان سخت شد و زمین معسکر قریش گل و لای گردید و حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله زمینها که محل
کشته شدن قریش بود بدست مبارک باصحاب نشان میداد و میفرمود هذا مصرع فلان بن فلان و بعد از محاربه چنان شد و هر کس در همان
جا که رسول الله خبر داده مقتول گردید بجهت رسول عریش ساختند که حفظ از حدت و شدت آفتاب کند چون قریش وارد شدند و خواستند
آب بردارند از حوضی که مسلمانان ساخته بودند مسلمانان خواستند مانع شوند رسول الله صلی الله علیه و آله از منع منع فرمود و هر کس
از آن آب خورد کشته شد مگر حکیم بن حزام که بر اسب سواره گریخت گویند اسود بن عبد الاسد مخزومی از قوم کفار گفت که من میروم و از حوض مسلمانان
آب میخورم که برای من فخری باشد و چون آمد حضرت حمزه او را منع فرمود و ممانعت شد و حمزه شمشیری بر ساق او زد او در افتاد و بسینه میرفت
که خود را بحوض رساند و سوگند خود را راست کند حمزه کارش را تمام کرد عمیر بن وهب برگرد لشکر اسلام گشت و برگشته بقریش گفت زیاده از
سیصد نفر نخواهند بود و لیکن کوچ بر شتران آنها مرگ و زهر بار کرده اند بجز شمشیر خویش پناهی و امیدگاهی ندارند تا چندین تن نکشند
یکتن از ایشان کشته نگردد حضرت رسول صلی الله علیه و آله رایات متعدده بهر کس داد و صفوف سپاه را بیاراست و فرمود تا من نگویم حرکت مکنید و اگر
بر سر شما آیند تیر بیندازید اما صبر نگهدارید و خود بعریش رفته متوجه بود اول کسی که از کفار بمیدان در آمد عتبه و شیبه و ولید بودند مبارز
خواستند از سپاه اسلام سه نفر از انصار بمعرکه رفتند عوف و معوذ و عبد الله گفتند شما کفو ما نیستید بنی اعمام خود را میخواهیم حضرت رسول
صلی الله علیه و آله فرمود حمزه و علی و عبیده بمیدان رفتند عبیده با عتبه و حمزه با شیبه و علی با ولید مقابل شدند و حمزه و علی غنیم خود را
بکشتند و عبیده غنیم خود را مجروح ساخت و علی و حمزه کارش را تمام کردند ولی ضربتی بر ساق عبیده رسیده که مغز استخوان از ساقش میریخت
عرض کرد یا رسول الله صلی الله علیه و آله آیا من شهید نیستم فرمود شهیدی عبیده خوشنود و در هنگام مراجعت در راه فوت شد معاذ و معوذ پسران عفرا ابو
جهل را کردند و بیاختند ع چونان دو شهباز سبق جو بیکدگر با ابو جهل رسیدند معاذ ضربتی بر ساق ابو جهل زد که جدا کرد پسر ابو جهل
عکرمه ضربتی بر دوش معاذ زد که دستش جدا شد و آویخته بود معاذ با آن دست بریده او بجنگ جنگ میکرد و آخر بتنگ آمده دست بریده
در زیر پای خود نهاده بزور جدا کرد و بجنگ پرداخت و معوذ ضربتی بر ابو جهل زده کارش را بساخت و گویند معاذ با آن زخم که بر دستش رسید

بود

بود و قطع شده بود تا عهد عثمان زنده بود معوذ دران جنگ شهید و رسول الله قوم را مژده بفتح و فیروزی و مدد و نزول جبرئیل
و از عریش بیرون آمده فرمود سیهزم الجمع و یولون الدبر و مشتی خاک و سنگریزه برگرفته بر کفار پاشید و فرمود حمله کنید بر کفار که نصرت
یابید و بادها وزید در قفای یکدیگر که علی علیه السلام فرمود دیدم فرشتگان بزرگ بودند که با چندین هزار فرشته بمدد رسول الله
با کفار محاربه می نمودند و گفته اند که بر اسبان ابلق سوار بوده و مشرکان آواز شیههٔ اسبان می شنیدند و آنها را نمیدیدند و هر کس حمله بکافری
میکرد فی الفور میدید که سرش بر زمین افتاده عبد الله بن مسعود بر سر ابو جهل رسید دید پای او قطع شده ولی زنده است ریش او را
گرفته بعد از مکالمات سرش را از بدن جدا کرده بخدمت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله آورد و حضرت حمد خدا را گفته در آن روز هفتاد
نفر کافر کشته شدند و هفتاد نفر اسیر شدند و از مسلمانان چهارده کس شهادت یافتند و از جملهٔ اسرا عباس عم رسول الله بود و شب
بند ناله میکرد و حضرت رسول الله را خواب نمی برد مردی برخاست و بند او را سست کرد تا بخفت رسول فرمود چه شد که ناله عم خود را نمی
شنوم گفتند بند او را سبک کردیم آرام گرفت رسول فرمود بند همه بندیان را سست سازند که ظلمی واقع نشود بیست و چهار کس از اکابر قریش را
که کشته شده بودند در چاهی از چاههای بدر ریختند و خاک بر آنها کردند و روز سیوم رسول الله حرکت فرمود و ذو الفقار که شمشیر
منبه بن حجاج بود از غنیمت این غزوه رسول بعلی علیه السلام بخشید و فقرات آن دوازده بود هم تا از دو سو میبرید و آخر بدست بنی العباس
افتاد و در راه مدینه عقبة بن ابی معیط که مشیمهٔ شتر بر دوش رسول الله در مکه نهاده بود بامر رسول کشتند و دیگری نضر بن حارث
بود که رسول صلی الله علیه و آله را ایذای بسیار می نمود چون رسول بمدینه آمد استقبال کردند و تحیت و تهنیت گفتند و ابو لهب در مکه
بر تعزیت و اندوه قریش و قتل اصحابش ترک عیش کرد و بعد از هفته بدرک رفت و حضرت رسول صلی الله علیه و آله اسرا را بعلم قتل و
تبول فدا نداد و عباس عم رسول مسلمان شد **غزوهٔ بنی قینقاع** یهود بنی قینقاع را با مسلمانان خلاف شد و تیغ
بکشیدند و بر رسول انکار کردند و بر فتند رسول الله علم بسته بحمزه سپرد و بقلعهای آنها تشریف برد محاصره کرده بستوه آمدند و عبد الله
ابی بن سلول از آنها حمایت کرده آخر حکم رسول بجلای آن طایفه شد و با راضی شام رفتند و غالب بمردند **غزوهٔ ذات السویق**
چون ابو سفیان بن حرب از جنگ بدر فرار نموده بمکه شد و نیت سوار اکثر بود داشته شبی در منزل سلام بن مشکم بماند و از آنجا تا ناحیهٔ عریض
که دو سه میل بمدینه مسافت دارد آمده دو نفر زارع را بکشته چون خبر حرکت رسول الله را شنید راه مراجعت گرفت حضرت رسول الله تا دو منزل
از عقب او راند و او انبانهای آرد خود را در راه انداخت و گریخت و مسلمانان برگرفتند و این غزوه را باین نام خواندند و غزوهٔ قرقرة الکدر
هم درین سال بود و حضرت برفت و با غنیم جنگی نشد و باز گشت **وقایع سال سیوم از هجرت و**
غزوهٔ غطفان برسول الله عرض کردند که جمعی از بنی ثعلبه و محارب در موضع ذی امر از مواضع نجد اجتماع
کرده اند که بر سر قرای مدینه آیند رسول الله با چهار صد و پنجاه کس تا موضع ذی امر براند کفار فرار کرده بر فراز جبال و قلل بر آمدند و فتح
باران بر آنحضرت و یاران فرو بارید رسول الله جامهٔ خود را بدر کرده بر درختی انداخت که خشک شود و بر سبیل استراحت در سایهٔ درخت آرام
گرفت کفار بر کوه میدیدند دعثور نام مردی اشجع ایشان شمشیر برکشیده ناگاه بر سر رسول الله صلی الله علیه و آله رسید و بایستاد
و گفت من یمنعک الیوم منی رسول فرمود حق تعالی فی الحال جبرئیل را رسانید که بر سینهٔ دعثور زد و او بیفتاد و شمشیر او را حضرت
برداشته بر سر او رفت و فرمود من یمنعک منی دعثور گفت هیچکس و تصدیق به نبوت رسول کرده مسلمان شد و حضرت شمشیر او را بازداد
بقوم خود رفت گفتند چه شد که کاری نساختی گفت مردی سپید بلند بالای بر سینه من زد و مرا انداخت و دانستم محمد رسول الله صلی
الله علیه و آله و با او ایمان آوردم و قوم او بر سبب او مسلمان شدند و رسول بمدینه آمد هم درین سال کاروان قریش بشام میرفتند زید بن
حارثه بحکم رسول صلی الله علیه و آله بر آنها تاخته بعضی را گرفته بمدینه آورد بیست هزار درهم خمس آن شد و تتمه بر مهاجر و انصار قسمت شد
و این را سریهٔ قرده گویند و کعب بن اشرف یهودی مردی شاعر بود و رسول را هجو گفتی و باشارت رسول او را بکشتند و هم درین سال ابو رافع

تاجر حجاز بقتل آمد و هم درین سال حضرت امام حسن علیه السلام متولد و غزوهٔ احد واقع شد **ذکر غزوهٔ احد**
ابو سفیان در مقام تلافی رزم بدر برآمده تدارک و تهیهٔ لشکر کرده از اطراف مدد خواست و عباس از مکه رسول را اعلام کرد و کفار از مکه
بیرون آمدند و سه هزار مرد بودند که هفتصد زره پوش در آنها بود و دویست اسب و سه هزار شتر و پانزده هودج زنان با خود داشتند و تمام
بزرگان قریش اتفاق کرده بودند آمدند و در ذو الحلیفه سه روز بماندند و رای رسول صلی الله علیه و آله آن بود که از مدینه بیرون نروند و اخر
اصحاب بیرون رفتند و سه لوا عقد کرده لوای خاصه را بعلی علیه السلام و دو را باوس و خزرج در لشکر اسلام صد نفر زره پوش بود و
بمراجعت رخصت فرموده و در بنی نجار فرود آمد و از دو طرف پاس لشکر میداشتند علی الصباح هر دو سپاه از خوابگاه برخواستند و نماز
فجر را حضرت رسول صلی الله علیه و آله در کوه احد گذاردند و چنان بایستادند که کوه احد در قفا و مدینه در مقابل روی و عینین بر یسار
واقع شد و کوه عینین شکافی داشت که جای خطر بود رسول الله عبد الله جبیر را با پنجاه کس بآنجا مامور فرمود و گفت چه مغلوب شویم و چه
غالب شما از اینجا حرکت مکنید و از طرفین صفوف آراستند نخست ابو عامر با پنجاه کس از طرف کفار تیر انداختن مبادرت جست و سنگ بر لشکر اسلام
می انداختند و مسلمانان نیز چنان کردند و ابو عامر بکریخت تیر اندازان لشکر اسلام بر جماعت هوازن غلبه کردند طلحة بن ابی طلحه که صاحب لوا
ضلالت بود مبارز طلب نمود از طرف لشکر هدایت شاه ولایت علی بن ابیطالب و اسد الله الغالب بیرون رفت چون بیکدیگر نزدیک شدند
در اثنای جنگ برق ذو الفقار برو تافت و قریش را تا مغز بشکافت رسول و مسلمانان تکبیر گفتند عثمان بن طلحه علم برداشت جناب حمزه شمشیر
بر میان هر دو شانهٔ او زد که کتفش را ببینداخت چنانکه شش او ظاهر شد ابو سعد بن طلحه علم برداشت سعد بن ابی وقاص تیری بر حنجره اش زد که چون
سگ زبانش از دهانش بیرون افتاد مسافع بن طلحه علم برداشت عاصم تیری بر او زد که بر گشت ولی بمرد مادرش عهد کرد که در کاسهٔ سر عاصم
شراب بخورد و مسافع بجهنم رفت حارث برادرش که وارث او بود بجربا مداد تیر عاصم به برادر ملحق شد ابطاة بن شرحبیل علمدار شد صاحب ذو الفقار
حیدر کرار بیک ضربت او را بدار البوار فرستاد و علم قریش نگونسار شد بجملهٔ اهل اسلام کفار از معسکر خود بیرون رفتند خالد بن ولید خواست
که از شکاف کوه در آید نتوانست و چون تیر اندازان حافظ آن شکاف دیدند لشکر اسلام بغنیمت گرفتن پرداخته اند ایشان نیز پراکنده شدند
که غنیمت جمع کنند خالد بن ولید و عکرمة بن ابو جهل فرصت غنیمت دانسته از شکاف کوه بر قفای سپاه اسلام در آمده شکست در سپاه در افتاد
و شیطان فریاد زد که محمد صلی الله علیه و آله را کشتند لشکر اسلام چنان مشوش شدند که بر یکدیگر زخم میزدند و مصعب بن عمیر علمدار مهاجر
کشته شد و چهارده کس از اصحاب بر نزد رسول الله باقی ماندند گویند در آن روز مسلمانان بگریختند و رسول الله در خشم شد علی را دید
که در پهلوی او ایستاده فرمود چگونه است که تو بمسلمانان ملحق نشدی و نرفتی علی گفت یا رسول الله صلی الله علیه و آله ان لی بک اسوة رسول
فرمود کفار را از من دور کن حیدر کرار غیر فرار چندین بار کفار را بشمشیر زده منهزم فرمود و رسول مکرر میفرمود انه منی و انا منه و می شنیدند
که هاتفی میگفت لا فتی الا علی لا سیف الا ذو الفقار و در آن روز چهار نفر از کفار بقتل سید ابرار و رسول مختار متعهد شدند و سنگ بر آن
حضرت صلی الله علیه و آله انداختند چندانکه بر پیشانی و روی و دندان مبارک آنحضرت آسیب رسانیدند و حلقهای خود بر رخسار آن برگزیدهٔ معبود
فرو نشست و سید عالم خون خود را بر سر و روی خود میمالید و میفرمود چگونه امید فلاح دارند قومی که با رسول چنین میکنند و باز در مقام
رحمت و دعا میفرمود اللهم اغفر لقومی فانهم لا یعلمون و عتبة بن ابی وقاص بسنگی که بر آنحضرت انداخته بود لب زیرین حضرت را مجروح کرد
و دندان رباعیه از طرف شیب بشکست و آنحضرت در گودی افتاد **لمؤلفه** زهی مقصود حق زین آفرینش زهی چشم روان
اهل بینش نبی السیف سلطان حقیقت عیان از تو شریعت تا طریقت که سنگ بکف تسبیح گفته که دندان در ره اسلام سفته
گویند در آن روز قریب بهفتاد ضرب شمشیر بآنحضرت حواله شد و خدا او را حفظ کرد و چون دو زره بر روی یکدیگر پوشیده بود ضربها بر آن
حضرت کارگر نیفتاد آخر بصدمهٔ شمشیری بواسطهٔ سنگینی دو زره آنحضرت در گودی که در پهلوی او بود افتاد و زانوهای آنحضرت مجروح شد
و طلحة بن عبد الله آنحضرت را در بغل گرفت و از ضرب شمشیر ابن قمیه حفظ کرد و شمشیر دست او را که حایل کرده شل نمود بالجمله آوازه

در انداختند که محمد صلی الله علیه و آله را کشتیم و این خبر تا بمدینه رسید و از این خبر همه اصحاب رسول الله صلی الله علیه و آله پراکنده شدند و جز علی المرتضی علیه السلام و ابودجانه و سهل بن حنیف در نزد رسول نماندند و صاحب تاریخ روضة الصفا نوشته که ابوبکر و عمر هم گریخته بودند که بعد از سه روز بیکرکه اطلاع از زنده بودن رسول صلی الله علیه و آله حاصل کرده از منزل عریض باز گشتند و بتوسط امیرالمؤمنین بخدمت حضرت رسالت رسیدند و حضرت فرمود که لقد ذهبتم الی العریض الحاصل آن پنج تن که متعهد قتل رسول الله شده بودند بعضی در آن روز کشته شدند و بعضی آن سال را بسر نبردند ابی بن خلف چون رسول صلی الله علیه و آله را دید که از کوه بر آمده سواره بشعب احد میرود قصد حضرت کرد حضرت رسول صلی الله علیه و آله حربه بجانب او انداخت بر گردنش آمده اندک مجروح کرد و او فرار کرده فریاد بر آورد که محمد صلی الله علیه و آله مرا کشت و در راه بهمان زخم اندک بجهنم واصل شد ابن قمیه در آن سال بر بالای کوهی خفته بود نام جعفر را که کوهی شاخ بر شکم او نهاده او را بکشت

ذکر شهادت حمزه

دختر حارث بن عامر بن نوفل وحشی را گفته بود که محمد صلی الله علیه و آله یا علی علیه السلام یا حمزه علیه السلام را اگر بکشی بعوض پدر من که در بدر کشته اند تو را آزاد کنم وحشی بر رسول الله و علی المرتضی دست نیافت حمزه را دید که مانند شیر دمان کف بر لب آورده بی احتیاط و ملاحظه اطراف با کفار جنگ میکند و سباع عبدالعزی خزاعی از صف کفار بیرون آمده حمزه سر راه بر او گرفته او را بضرب شمشیر آبدار همراه آتش دوزخ کرد و وحشی در پس سنگی کمین کرده غافل حربه خود را که بمنزله زوبین و تل و خشت بود پرتاب کرده بر عانه جناب آمده از طرف دیگر بیرون بود و حمزه متوجه وحشی شده بگریخت و حمزه بجانب سپاه اسلام میرفت ناگاه در راه افتاد و وحشی خود را بحمزه رسانید شکم او را بشکافت و جگر او را بیرون آورده نزد هند زن ابوسفیان و مادر معاویه آورد و او بمکید و آن ملعونه بر سر حمزه رفته او را مثله کرد و آلاتی که بران مایل بود از او جدا کرد و حمزه را بگذاشته برفت و سایر مقتولان را مثله کرد بعد از آنکه کفار دست از جنگ کشیدند و راه مکه گرفتند معلوم شد که حمزه شهید شده حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله بر سر نعش او آمد و بسیار متغیر گردید و فرمود بعوض حمزه هفتاد نفر از ایشان خواهم کشت جبرئیل این آیه آورد وان عاقبتم فعاقبوا بمثل ما عوقبتم به و لئن صبرتم لهو خیر للصابرین پیغمبر فرمود اصبر و از آن داعیه درگذشت و بجهت حمزه هفتاد بار استغفار فرمود و کفاره آن سوگند داد صفیه خواهر حمزه از دور پیدا شد رسول صلی الله علیه و آله بزبیر فرمود مادر ترا بر گردان که حمزه را با این حال نبیند مبادا طاقت نیاورد زبیر صفیه را از فرموده رسول الله صلی الله علیه و آله آگاه کرد صفیه گفت میدانم حمزه در راه خدا شهید شده خدا مرا صبوری خواهد داد و چون صفیه حمزه را بدید باز گشته از خدا آمرزش بجهت او طلبید و لکن میگریست چنانکه از گریه او رسول الله صلی الله علیه و آله و فاطمه علیها السلام بگریه درآمدند و رسول فرمود یا عم لن اصاب بمثلک ابدا و فرمود که اگر نه خوف آن بودی که بر صفیه دشوار آید و یا بعد از من سنتی گردد حمزه را مدفون نمیکردم و میگذاشتم تا در قیامت خدا او را از اندرون سباع و طیور حشر فرماید پس فرمود او را دفن کردند و شهدای احد را غسل نفرمود و فرمود زملوهم فی ثیابهم و دمائهم فانه لیس من کلم فی الله الا هو یاتی الله یوم القیمة اللون لون الدم و الریح ریح المسک پس شهدا را غسل ندادند و نماز بر آنها نگذاردند و مدفون ساختند

تحقیق ذوقی گویند که جناب حمزه در جوانی در معارک و غزوات تن خود در زره و سر خود در خود و مغفر محفوظ داشتی و در اواخر حال که از پرتو نور نبوت حضرت رسول الله قلبش منور شد حفظ بدن را رعایت نکردی و بی زره جنگ نمودی و مشتاق شهادت فی سبیل الله بودی چنانکه منظوم کرده اند **نظم**

در جوانی حمزه عم مصطفی با زره میشد مدام اندر وغا
اندر آخر چونکه در غزو آمدی بی زره خود را بصفها بر زدی
خلق پرسیدند کای عم رسول ای هزبر صف شکن شاه فحول
نی تو لا تلقوا بایدیکم الی تهلکه خواندی ز پیغام خدا
پس چرا تو خویش را در تهلکه اندر اندازی چنین در معرکه
گفت حمزه چونکه من بودم جوان مرگ میدیدم وداع این جهان
لیک از نور محمد من کنون نیستم این شهر فانی را زبون
از برون حس لشکرگاه شاه پر همی بینم ز نور حق سپاه
خیمه در خیمه طناب اندر طناب شکر آنکه کرد بیدارم ز خواب
آنکه مردن پیش چشمش تهلکه است امر لا تلقوا بگیرد او بدست
وانکه مردن پیش او شد فتح باب سارعوا آید مر او را در خطاب
الحذر ای مرگ بینان بارعوا العجل ای حشر بینان سارعوا
کو خطا کرد او و زو خاطی مگوی

دربود پر خون شهید او را مشوی
خون شهید از آب اولیتر است این خطا از صد ثواب اولیتر است

مع القصه قریش دلهانی بمکه برگشتند و رسول الله صلی الله علیه و آله بمدینه آمد و زنان عرب بر کشتگان خود تعزیت و نوحه خواستند و لیکن بر سر مرقد حمزه سید الشهدا آمده شیون کردند بعد بتربت کشتگان خود رفتند و رسول الله فرمود بعد از این روز دیگر هرگز قریش بر ما غالب نشایند و خدا ما را بر ایشان ظفر و نصرت داده و خواهد داد و لا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احیاء عند ربهم یرزقون در باب کشتگان احد از حضرت احد نزول یافت و مومنان شادمان شدند و حضرت رسول کشتگان احد را زیارت میفرمود و میگفت هر که ایشان را سلام کند تا قیامت جواب باز دهند و جمعی گفته اند که سلام دادیم و جواب شنیدیم و هم در اواخر این سال قضیه سریه رجیع واقع شد که کفار هفت تن از رسول بجهت تعلیم خود خواستند و بعضی را بکشتند و بعضی را بمکه بردند و بدار زدند و تفصیل آن در کتب مسطور است از جمله عاصم بود که در راه کشته شد و نعش او را سیل برد و بدست کفار نیفتاد زیرا که سلافه صد شتر وعده بود بهر کس که سر او را بیاورد و نذر کرده بود که بخونبهای کشتگان خود در کاسه سر او شراب بخورد و خبیب و زید را بمکه بردند خبیب را دختر حارث بن عامر بصد شتر خرید که بکشد و زید را صفوان بن امیه خریدار شد و داری بر پا کردند و ایشان را بر بالای دار بردند خبیب بعد از دو رکعت نماز این ابیات بگفت **عربیة**

فلست ابالی حین اقتل مسلما علی ای شق کان لله مصرعی
و ذلک فی ذات الاله و ان یشا یبارک علی اوصال شلو ممزع

پس خبیب را بر دار کردند و روی او بجانب مدینه بود و چندانکه او را از دوستی رسول الله صلی الله علیه و آله منع کردند نپذیرفت و بر کفار نفرین کرد و برسول سلام فرستاد زید بن اسلم گوید در خدمت رسول صلی الله علیه و آله بودم حال بروی متغیر شد و فرمود جبرئیل آمده سلام خبیب را از مکه بمن میرساند علیه السلام و رحمة الله و خبیب را کشتند و زید را نیز بر دار زده شهید نمودند زبیر و مقداد از جانب رسول خفیه بمکه رفتند و جسد خبیب را از دار بر آورده بجانب مدینه روان شدند هفتاد سوار از دنبال ایشان برفتند چون زبیر نعش خبیب را بر زمین نهاد که مدافعه با کفار کند نعش خبیب را زمین ببلعید و مفقود شد و کفار مخذول بمکه برگشتند و درین سال شراب حرام شد و آیت تحریم نازل شد که یا ایها الذین آمنوا انما الخمر و المیسر و الانصاب و الازلام رجس من عمل الشیطان فاجتنبوه لعلکم تفلحون و در سال پنجم آیه حجاب نازل شد و غزوه بنی المصطلق اتفاق افتاد و حضرت رسول الله مظفر آمد و جویریه در نکاح حضرت رسول صلی الله علیه و آله در آمد و درین سال قضیه افک عایشه اتفاق افتاد و شرح آن در کتب مسطور

در ذکر مجملی از غزوه احزاب مشهور بخندق

چون حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله یهود حوالی مدینه را بجهت غدر و نفاق و کفر و شقاق ایشان بجلای وطن امر فرمود متفرق شده بمکه رفتند و روسای ایشان ابوسفیان و کفار قریش را بحرب رسول الله تحریک نمودند و عهد بستند و طوایف را فریفتند و وعده دادند آخر الامر چهار هزار کس جمع شدند لوای ترتیب داده بعثمان بن طلحة بن ابی طلحه دادند و از همه طوایف اعراب سپاهی موافقت کردند و روی بمدینه نهادند و خبر بحضرت رسول صلی الله علیه و آله رسید و با اصحاب مشاورت فرمود و سلمان رضی الله عنه عرض کرد که در عجم مقرر است که چون سپاهی بسیار قصد شهری کنند و اهل آن شهر کم باشند بر گرد شهر خندقی حفر کنند و آن را بپارسی کنده گویند و خندق معرب آنست و سپاه نتوانند از اطراف بشهر درآیند مگر از راه معین و از آنجا سپاهیان گرفته مدافعه نمایند حضرت را این رای پسندیده آمد و چنین قرار داد و چون مولف این غزوه را منظوم نموده اگر اشعار آن مرقوم افتد معذور دارند **لمؤلفه**

در مکه بر کین یثرب سروش همی کرد زین دیو آهرمن خروش
سپه کرد آنجا گروها گروه ز شهر و بیابان ز دشت و ز کوه
سواران گردافکن رزمسان دلیران خنجر زن نیزه باز
همایون هیونان شان در شتاب چو پیک تجه کشتی که بر روی آب
همه دیو سان بر نشسته بدو ز غوشان فلک پر غریو
سپاهی میان بسته افزون ز مور ولی موشان گاه کین شیر زور
بعدت چو مور و بحدت چو مار بجوشش چو آب و بکوشش چو نار
همه مور با اژدری مار ساز همه مار با افعی مور زاد
همه آب با آتش سرد سوز همه نار با آب آتش فروز
همی دشت در زیرشان چاه شد همی چهره با نوه شان ماه شد
پیمبر چو بشنید کامد سپاه بجان کینه جوی و بدل کینه خواه
بدل گفت دریا کند سود ها

کرانسیل رنج اوچنان دورنها   ولی خشک سالست گاه دی است   بمردم که جنگجویی است   زشهر و زبرزن به تنگی درند
اگر چند کین تو زو جنگ آورند   بفرمود کز شهر بیرون کشند   همه سالشکر بهامون کشند   برون رفت فرخ پیمبر ز شهر
نفرمش بصحرا بها داد و بهر   همان پارسی مرد پر هنر بود   اما سروران هم هش پاکزین   چو آن پارسی مرد در کار دید
موالی که خصم بسیار دید   بدان تا ز هر سو نیارند تاخت   یکی کنده بر گرد لشکر بنا   برسم عجم کنده ساختند
بپرداختن کنده پرداختند   همه خاک زان کنده بیرون کشید   همانا که از هر کس افزون کشید   همه هر چه زان کنده برداشتند
دو پهلوی آن کنده انباشتند   ز زیر و بر کنده آمد دو راه   یکی سوی ماهی یکی سوی ماه

حضرت رسول الله با سه هزار کس از مدینه یثرب بیرون آمد چون بعضی از اطراف مدینه از عمارات و بنای و سور مسکد بود در طرف کوه سلع فضائی وسیع بود و رسول الله آن موضع را بجهة معسکر و خندق اختیار فرمود چنانکه سلع در پس پشت و خندق در پیش روی واقع بود و معسکر در زیر کوه سلع اتفاق افتاد خیمه از ادیم سرخ بجهة آنحضرت صلی الله علیه و آله بر پای کردند و موضع خندق را خط کشیده هر ده کس را چهل ذرع مقرر شد و اسباب حفر از قبیل تبر و بیل و تیشه و کلند و زنبیل فراهم کرده مشغول شدند حضرت یاران را مدد میفرمودند تا خوشدل کار کنند و چون سلمان در این کار مهارت داشت مهاجرین و انصار هر یک میگفتند سلمان منا و حضرت فرمود سلمان رجل منا اهل البیت و سلمان برابر ده تن کار میکرد هر روز پنج گز که پنج گز عمق داشت میکند هوا سرد بود و از فاقه کار بر مردم تنگ بود و حضرت رسول انهار را امداد و مرافقت میفرمود روزی قطعه سنگی بزرگ در غایت صلابت پیش آمد از شکستن آن عاجز ماندند رسول الله صلی الله علیه و آله بادو کرسنگی و سنگ بر شکم بستن بشکستن آن سنگ خاره مبادرت فرمود و میتین گرفته ضربه بر آن سنگ زد و برقی جست و پاره از آن خاره شکست رسول الله فرمود الله اکبر مفاتیح شام را بمن دادند بخدا که شام و قصور احمر شرا ای بینم دو ضربه دوم شکستن پاره دیگر آن سنگ فرمود مفاتیح فارس را بمن دادند قصور سفید مداین را می بینم ضربه سیوم بر آن سنگ زد و تمام را بشکست و گفت الله اکبر مفاتیح یمن را بمن دادند بخدا سوگند که ابواب صنعا را می بینم و اینفقرا مؤلف در بیتی چند مختصر منظوم کرده که خالی از فصاحتی نیست **لمؤلفه**

پیمبر بدان کار همراز بود   بکندن در آن کنده انباز بود   یکی خاره سنگ اندر آمد به پیش   کجا خاره کرپاره کوه بیش   ببین
ببیل و به تیشه و کلند   پیمبر از آن صخره بشکست کند   سه ره زد بر آن سنگ و زان برق جست   بهر باره یکپاره خاره شکست
سه ره برد نام جهان آفرین   سپس گفت پیغمبر بی قرین   بشه داد و بنمود ایزد بمن   همه شام و ایران زمین و یمن   بدان پارسی
مرد پاک از نهفت   نشانهای قصر مداین بگفت

چون علامات قصر مداین را فرمود سلمان که دیده بود تصدیق نمود و گفت بخدا سوگند که تو پیغمبر خدائی و رسول الله صلی الله علیه و آله یاران را خبر داد که ملک امت من باینجا خواهد رسید و کنجهای قیصر و کسری در راه خدا نفقه خواهند شد و در مدت شش روز آن خندق تمام شد و مسلمانان کار عیال و اطفال و خانه های مدینه را مضبوط کردند و مستعد قتال و جهاد شدند **لمؤلفه**

بشش روز آن کنده انجام یافت   دل بد دل از بیم آرام یافت   رسیدند اعدا گروها گروه
هفتند یکسر در و دشت و کوه   بیغما چو مرغان بطیران شدند   بخندق رسیدند و حیران شدند   تو گفتی که یاجوج آن لشکرا
بره کنده شان سد اسکندرا   در نکه کریدند بر آن شتاب   چو کشتی که از بی ساحل اید ز آب   ز حیرت بگفت و شنود آمدند   بدان
سوی خندق فرود آمدند

گروه بنی اسد غطفان و فزاره و یهود از بنی قریظه مدینه آمدند و قریش و کنانه از طرف اخر وادی بر آمدند و از هیبت و شوکت و حشمت ایشان دلهای ضعفای اهل اسلام از جای برفت و چشمهاشان از رعب خیره بماند چنانکه حق تعالی میفرماید اذ جاؤکم من فوقکم و من اسفل منکم و اذ زاغت الابصار و بلغت القلوب الحناجر و تظنون بالله الظنونا هنالک ابتلی المؤمنون و زلزلوا زلزالا شدیدا چون جنود اعراب بجوش احزاب بکنار خندق رسیدند حیرت کردند و بر آن طرف خندق منزل کردند **لمؤلفه**

همه خوکرده سنانها و ترکش   مهیا نمودند دلها پر آتش   در اندیشه تا چاره کار چیست   بدان شهر بان راه پیکار چیست   همی گفت

هرکس از آن تازیان   کزین سو شد آب شد تازیان   همان پارسی مرد ناپارسا   با فسون نمودی بسیمان فارسا   دم انجیر پشیمان
چو ندید   همه پشت ما هم چو چنبر خمید   ز افسون او شد بما کار تنگ   سر ما فرو ماند در زیر سنگ

چو اعراب چند ندیله بودند و متعارف نبود گفتند سلمان پارسی بدینسیگفتند مع هذا محاصره کردند و کار بر اهل اسلام تنگ شد منافقین میگفتند که ما را محمد صلی الله علیه و آله بگنجهای قیصر و کسری وعده میداد خود محصور شده و ما ایمن نیستیم که بقضای حاجت رویم و یاران هم خدا و رسول صلی الله علیه و آله ما را جز غرور و فریب نمیدهند این آیه نازل شد که و اذ یقول المنافقون والذین فی قلوبهم مرض ما وعدنا الله و رسوله الا غرورا و یهود بنی قریظه از قریش امداد میخواستند که بر مدینه غارت آرند و رسول صلی الله علیه و آله جمعی بحراست مدینه مامور فرمود و این امر محاصره الی بیست و هفت روز طول کشید و اصحاب پراکنده خاطر شدند و شبها رسول صلی الله علیه و آله ما اسما بحراست معابر خندق پرداختی و بعضی شبها جنگ سنگ از طرفین اتفاق افتادی **لمؤلفه**

شبانگاه چون مهر بنهفت چهر   بر اسنا شد این فراز سپهر   همه جنگیان خیمه بگذاشتند   گذرگردان کنده برداشتند   پیمبر بخرگاه و یارانش پیش   سپا
عدو گرد خندق پریش   همی راه جستند نزدیک ما   کجا اهرمن سوی مه برده راه   لب کنده آکنده از سرکشان   چنان کاسمان اندر ره
کهکشان   سپاه پیمبر بسنگ و بتیر   ز خندق براندندشان ناگزیر   رمیدند و دوراز هجوم نجوم   که هست از شهاب اهرمن را رجوم
بر آمد بر این کار هم روز بیست   ندانست مردم که پیروز کیست

بعضی اصحاب از خاطر بمصالحه قرار کرفت که ثلث خرمای یثرب را بطایفه فزاره دهند که انها با قریش موافقت ننمایند انجام نپذیرفت و اخر الامر قرار بر جنگ و کارزار شد **ذکر عمرو بن عبدود**

یکی روز جنگ اندر انداختند   دلیران باورد کنار آختند   سوی خندق آهنگ کردند راست   که آن
آن بهین شاه یثرب کجاست   سپه زاد لیکی سپهدار بود   که بر جنبش هنگ و سالار بود   کوی شیردل پهلوی پیلتن
کمان گیر و خنجر کش و تیرزن   یکی لخت کوهی بنفتی برین   کز آن جنبشش بوم رزمین   ز فولاد خودی بسر شاهوار
چنان چون دری بر سر کوهسار   سر خود از مهر روشنتر ش   سپیدتن نهفتاو جوشن دربرش   هیون هیکلی بر فراز هیون
ببر پیکر چو کوه و بقامت ستون   سر و تن نهفته و خود و زره   در ابرو زکین چین و بند و گره   تن و جوخوار از سرش تا لشی
دل خاکرا از تپش ناپیشی   تو گفتی که مکر زنده پیل مست   دو خرطوم پیچیده اش از دو دست   نگون از کمرگاه تیغ سطبر
بتابش چو برق و ببارش چو ابر   بکف نیزه اش راست چون ستون   کمانی چو سرو و سپر از که نگون   ز رخشش همه بر فلک گرد خاست
عنان از گران کرد و پیکار خواست   بزد تکیه بر نیزه آن شور بخت   چو کوهی ز آهن برون بد ز رخت   فرو داشت چون پاره لخت رنگ
چو رویین نهفت در خون نهنگ   نفسها گره گشت در سینه‌ها   بلا نر افرامش شد کینها   هر آنچه رکان سرخ چون چشم شیر
شد از بیم او زرد هم چون زریر   دلیران ز پاسخ بر بسته لب   شد اندر نظر روزشان تیره شب   تو گفتی مهانش گهی بسته اند
ز خجلت بر پیش سر افکنده اند   تنی از بزرگان خیل قریش   که خود را گمان داشت بر خیل جیش   ان بفته باید نفته لفت
بهر فرد بهم هر انکو شنفت   که وقتی ابی پیش با کاروان   سوی شام بودم ز بطحا روان   پی غارت ما سواران هزار
رسیدند آماده کارزار   مر این کرد بفراشت تیغ نبرد   سپر آشتری بر ... حمله کرد   سواران که مان برده انگاشتند
ز بیمش همه روی بر کاشتند   ورا عمرو خوانند در کارزار   برابر بود با سواران هزار   ببرشنا کان ابفرد بهم   تو گفتی شد از
بهم دلها دو نیم

در روضة الصفا آورده است که چون عمرو بن عبدود در احد همراه قریش نیامده بود در این رزم بتلافی مافات آمده بود که این کار را تمام کند و او مردی دلیر و شجاع و قوی هیکل بود و اسب خود را که هکلو نام داشت جهانیده مبارز خواست تمام اصحاب رسول الله صلی الله علیه و آله از بیم سر در زیر افکندند و کان علی رؤسهم الطیر چون اصحاب متامل و متفکر بماندند حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله بر سید که سبب توقف و تحیر چیست عمر بن خطاب که خود را از اکابر اصحاب میدانست عرض کرد که این سوار عمرو بن عبدود است و اشجع ابطال عرب است

وقتی تا قافله که عمرو در آن بود بتجارت شام میرفتیم در راه هزار نفر سوار بر سر ما آمدند و ما طمع از جان و مال خود ببریدیم و منتظر قتل و نهب و غارت بودیم عمرو متغیر شده شمشیر برکشید و کره شتری میگذشت او را در ربود و بر سر دست بجای سپر برگرفت و بر هزار تن حمله برد و ایشان را بشکست و فرار داد اصحاب از شنیدن قصه عمرو بن خطاب بیشتر بیم اضطراب بهم رسانیدند حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود ای اصحاب آیا در میان شما دوستی نباشد که شر این دشمن خدا را کفایت نماید هیچکس جواب نداد الا علی بن ابیطالب علیه السلام که گفت یا رسول الله انا ابارزه حضرت رسول ساکت شد باز عمرو عبدود رجز خوانده اظهار شجاعت کرده مبارز طلب کرد علی المرتضی اجازه خواست و نیافت بار سیم عمرو مبارز خواست و گفت گویا کسی نیست در میان شما که بمیدان من آید شاه اولیا علی مرتضی از رسول اذن جنگ خواست حضرت رسول صلی الله علیه و آله زوج بتول علی علیه السلام را رخصت محاربه او فرمود **للمؤلفه** پیمبر نگه کرد سوی علی که ای مظهر هر خفی و جلی چه گوئی درین دزد ای تیغ حبیب هم آورد این مرد خود جز تو کیست محیط شجاعت یکی موج زد حضیض جهان کند بر اوج زد بخندید گفتا که ای شیر ژیان نترسد که یک دشت پر مادیان کراز جوجه مرغی بود موجه زن کجا جوجه مرغ شاهین شکن نگهدار من چون خدای بزرگ بود پیش من میش هر تره گرگ چه بیم از سر و تن کرش فربهاست که نیروی یزدان نیرو ده است کرا و بیل زفت است اندر بدن سر و نیز سنگ است بر کندن شود کنده از تیشه پیل عرین چو از گرگش آید سر و بر سرین شوم تا ببینم چه کوه است کار ز من کندم و فیروزی از کردگار تن نازک بنهفت اندر زره سر زیب دستار و برد گره گرفت از نبی تیغ دشمن شکار که خوانند آن را عرب ذوالفقار تو گفتی که شیر برآورده شود شده خشمگین از پی صید گور همی غرش آورد بگذارد کام بیاورد که رفت و بر کف نام که نک پور عمران و حیدر دم چو موسی عمران بکف اژدرم حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله در وقت رفتن علی گفت خدایا ابو عبیده را در بدر از من گرفتی و حمزه را در احد گرفتی و من مانده ام و این علی که برادر و ابن عم منست فلا تذرنی فردا و انت خیر الوارثین و در حق حضرت حیدر کرار دعا نمود و چون در مقابل عمرو رسید **للمؤلفه** نگه کرد عمرو اندر آن فر و برز نه مغفر نه خنجر نه ژوبین نه گرز بسر مغفر و پاره در زیر نه بدست اندرش غیر شمشیر نه پیاده خرامان بمیدان جیش چو مستی که سوی گلستان بعیش جوانی به پیکر چو شیر ژیان برو سینه فربه و لاغر میان بدندان ستاره بچهره چو ماه همه رخ سپید و همه مو سیاه رخی رنگ آن نه المثل می بشهر خطی از زنخ چون بگلبرگ تیر دو نرگس مکحل چو چشم غزال دو ابرو فرازش دو مشکین هلال دهان هم چنان حقه لعل ناب دو رسته در آن حقه در خوشاب ببالا میانه بگردن بلند بجبهه گشاده بتن زورمند عمرو از علی علیه السلام پرسید که ای جوان کیستی و از چه طایفه و پدرت کیست و نامت چیست علی علیه السلام فرمود **للمؤلفه** علی خوانده یزدان اعلی مرا هم از هر ولی کرده اولی مرا منم پور بوطالب سرفراز که زو بود فخر مهان حجاز چو بشنید و پرسید بشناختش همی عمرو از حیله بنواختش که من آشنا بودم با پدر نخواهم کت اندر شود دود سر تو برگرد زی خیمه واسوده باش نژند از گاه رزم مست بغنوده باش بروز جوانی و عهد شبا درنگ از مکربن بجوئی شتاب هم آورد من نیستی در نبرد که من سام یل را نخوانم بمرد برزم من آید اگر اژدها نیابد ز نیش خدنگم رها اگر زنده پیل و گر نره شیر نشاید که رو بد برزم دلیر که پیلم بنیروی و شیرم بچنگ بسی کشته ام زین دو در روز جنگ بدو گفت شیر خدا اف کم که من شیر حقم نه شیر علم نگه کن که مرگست در شستن ندیده است در رزم کس پشت من علی علیه السلام گفت شنیده گفته که هر کس از من یکی از سه چیز بخواهد اجابت کنم عمرو گفت آری علی گفت یا ایمان بخدا بیاور و در حرب رسول الله صلی الله علیه و آله نباش یا از جنگ مراجعت کن و مارا با قریش واگذار یا از اسب پیاده شو و با من جنگ کن کما قال المؤلف **للمؤلفه** شنیدم که گفتی یکی زین سه کار پذیرم ز من گر کسی خواستار نده باز شو با که بگرا بدین و یا هم نبردم فرود آر زین چو بشنید عمرو این دو گفتار محال سوم مر کزم نامدی در خیال که کس با من این نکته گوید همی بمیدان رزمم نبرد جوید همی همانا که روز تو آمد بسر که این آرزو کرده ای پسر بگفت این واز اسب آمد بزیر غضبناک و غران و نازان چو شیر گویند عمرو از اسب برآمده از شدت غضب و حمیت جاهلیت اسب

عمرو

خود را با شمشیر پی کرده و نیز گفته اند که دست فرا روی اسب زد که روا پس و اپس از میدان برفت و شمشیر برکشیده بر سر شیر خدا تاختن کرد و با یکدیگر در آویختند **للمؤلفه** به تیغ و سپر مرد و دست آختند دلیرانه بر یکدگر تاختند هوا جمله پر گرد و پر خاک شد غبار زمین بر با فلاک شد بشمشیر تازی گشادند دست یلی حق پرست و گوی بت پرست دم تیغها سوده شد سر بسر ز بس خورد بر مغفر و بر سپر در اندیشه دلها ز دور رزمگاه بر ایشان نظاره دو رویه سپاه سر عمرو در مغفر و خود بود ز بس ضربت تیغ بی بود بود تنش نیز در کبر و برگستوان نشد کارگر تیغ بر پهلوان ببرداشت دستا دست خدا که محو بنی بود و مست خدا بل جنگ جو اخت چون دست و تیغ سپر بر سر آورد شاه ای دریغ فرود آمد آن تیغ چون بر سپر سپر را ببرید هم سر بسر بدستار تیغ عدو در رسید ز دستار بگذشت و بر سر رسید سر عرش سا را در بدای شگفت از این کار عبرت بباید گرفت چه افند لی کرد پولاد ناب که بگذشت بر تارک بوتراب بقهر اندر آمد سپهر جلال کف بد روش کرد جفت هلال چنان زد که بر گردنش ذوالفقار که رخشنده برق زند بر چنار سرش همچو کهپاره از تن گسیخت تنش همچو کوهی ز تب لرزه ریخت بخاک اندر افتاد بالای او همی رفت خون از سراپای او تو گفتی که کوهی نگون شد بخاک بجنبش در آمد سمک تا سماک از آن دست و زان بازوی بیقرین خداوند بر دست خود آفرین **نکته** اینکه صاحب روضة الصفا و بعضی نوشته اند که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بعمرو فرمود که نه تو گفتی که کسی از طرفین نمیدانیاید اینک پسر تو نجات تو میباید چون عمرو در قفا نظر کرد علی شمشیر بر ران او راند و قطع شد و بر علی انداخت و علی گفت الحرب خدعه این قولها صحیح نیست از این حرف رایحه غرض و مرض مصنف بر منصف استشمام میشود و شجاعت و شأن حضرت شاه اولیا و برهان اصفیا از آن گذشته است که خدعه و تدبیر روا دارند صاحب جامع الحکایات نیز بخلاف رای صاحب روضة الصفا نوشته و میر محمد شفیع حسینی صاحب کتاب مستطاب بحر الفواید که سید محقق و حکیم و فقیه و محدث و عارف بوده نیز بر نهجی که فقیر منظوم و مرقوم نموده نگاشته و این قول اصح دانسته الحاصل چون علی علیه السلام سر او را بنظر رسول رسانید رسول الله صلی الله علیه و آله خوشوقت شد و فرمود ضربة علی علیه السلام یا مبارزة علی یوم الخندق افضل من اعمال امتی الی یوم القیمة و بعد از کشتن عمرو ضرار بن الخطاب و هبیرة بن وهب حمله بر حضرت اسد الله الغالب علی بن ابیطالب کردند آنحضرت متوجه ضرار شد همین که چشم ضرار بر حیدر کرار افتاد فرار کرد و گفت که بچشم من چنان نمود که مرگ مجسم شده است و نوفل و هبیره اندک خونداری کرد تا زخمی از شمشیر حضرت امیر کبیر علیه السلام بدو رسید زره خود را بجانب آنحضرت انداخته بگریخت آمد نوفل بن عبدالله خود را بخندق در انداخته بجانب کفار بگریخت مسلمانان سنگسارش کردند فریاد بر آورد که از این بهتر میتوان کشت حضرت حیدر کرار با ذوالفقار او را بدار البوار روانه فرمود چنانکه در نظم بدان اشارت شده **للمؤلفه** دو تن پهلوان هر نام یلی یکی حمله بردند سوی علی چو دیدند آن دست و بازوی و چنگ که از خون عمرو است یاقوت رنگ یکی شیر دیدند با قهر و خشم بهر یک مرگ مجسم بچشم ندیدند در خویش تاب ستیز نهادند ناچار رو در گریز بدان تا ز ره کردن نره شیر زره از بر افکند گردی دلیر در افکند خود را بخندق یکی بر و سنگ بارید هر کودکی یکی سنگسار آن دگر سنگسار که زد بد اندر دم حیدر فرار چون خواهر عمرو جسد برادر را دید که زره و لباس او را بدر نیاورده اند گفت ما قتله الا کفو کریم روز دیگر کل احزاب بالاتفاق حرکت کرده مبادرت بمبارزت جستند و مهاجرین و انصار حضرت رسول مختار صلی الله علیه و آله در خدمت حیدر کرار بمدافعه و منازعه پرداختند تا هنگام غروب آفتاب جنگ در پیوسته بود بمرتبه که حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله نماز ظهر و عصر و مغرب را بعد از فراغ از غزا قضا فرمود و جمع کثیری در میان کشته شدند و شب هنگام بمنازل خود باز آمدند در همان شب بر وفق تقدیر رب علیم و تدبیر نعیم لشکر کفار حرکت نموده فرار کرده روانه مکه شدند

ذکر غزوه بنی قریظه

در همان روز مراجعت بحکم جبرئیل حضرت رسول جلیل مامور بدفع جهود بنو قریظه شد با سه هزار نفر مرد کارزار نماز شام در بنو قریظه گذاشتند و حضرت شاه اولیا و فخر اوصیا

علی المرتضی علم حضرت پرچم را میکشید تا بر نزدیک حصار یهود بر زمین کوفت یهود سبّ و دشنام بر رسول الله میدادند علی علیه السلام
شنید و تاب نیاورده بحضرت رسول الله صلی الله علیه و آله گفت که نزدیک حصار فرود آمدن خوب نیست حضرت رسول صلی الله علیه
و آله فرمود معلوم است در باب من سخنان گفته اند که تو آنرا شنیدی چون من برسم آنسخنان نتوانند گفت پس نزدیک حصار تاختند و فرمودند
ای قرده و خنازیر فرود آیید جهودان گفتند ای ابوالقاسم صلی الله علیه و آله تو جهول و فحاش نبودی امروز ترا چه شده رسول
از این سخن از غایت حیا واپس رفت و نیزه کوچکی که در دستش بود از خجلت بیفتاد آخر الامر بعد از پانزده شبانه روز یهود بستوه آمده
بزیر آمدند و قرار مصالحه بر جلاء وطن دادند بعضی را گرفته بمدینه بردند و کشتند در سال ششم حج خانهٔ کعبه فرض شد و بعضی در سال
نهم دانند و هم در این سال غزوهٔ ذات الرقاع اتفاق افتاد و بعضی گویند این غزوه بعد از خیبر وقوع یافت و هم در این سال غزوهٔ بنی لحیان
اتفاق افتاد و هم غزوهٔ ذی قرده وقوع یافت و شرح این غزوات در تواریخ ثبت است و صلح حدیبیه در این اوان روی داد و جمعی از
قریب بار نداد شدند و حکمتهای آن بعد از صلح بتدریج بظهور رسید و حضرت رسول صلی الله علیه و آله از آنجا بمدینه مراجعت نمود
در سال هفتم از هجرت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فرستادها بسلاطین روانه نموده و آنها را باسلام دعوت فرموده هیچ
بیشتر از پادشاه عجم خسرو پرویز بی ادبی نکرد و او نامه را درید بقول شیخ نظامی **بیت** دریدن نامه کردن شکن را نه نامه بلکه
نام خویشتن را و حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله او را نفرین کرد و بقتل رسید هرقل و نجاشی بتحف و هدایا گذرانیدند و انکار
نکردند و صورت حال نجاشی نیکو و مقبول است **ذکر قتل خسرو پرویز** چون خسرو پرویز نامهٔ رسول عربی صلی
الله علیه و آله را درید از کثرت غرور حکمی بباذان ملک یمن نوشت که این مرد را که در عرب دعوی نبوت میکند گرفته نزد من
بفرست باذان بابویه نام مردی دانا و زیرک و شجاع را با خرخره نام روانهٔ خدمت رسول الله صلی الله علیه و آله نمود چون بزمین طائف
رسیدند ابوسفیان و بعضی از قریش در آنجا بودند خوشوقت شدند القصه آن دو نفر بمدینه آمدند بابویه سخن آغاز کرد و گفت شاهنشاه
پرویز ترا از باذان صاحب یمن خواسته که نزد او فرستد اگر آمدی واسطه ام تو در نزد پرویز شود و ترا عفو کند و اگر نیائی کسری یعنی
خسرو ترا و قوم ترا هلاک کند چون حضرت صلی الله علیه و آله نامه را برخواند و سخن ایشان بشنید تبسم فرموده و ایشانرا باسلام
دعوت نمود و گویند آنها لباسهای ابریشمین پوشیده بودند و یارهای زرین در دست داشتند و ریشها تراشیده و سبلتها گذاشته
بودند فرمود شما را که باین لباس و این وضع مامور کرده گفتند پروردگار ما پرویز حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود پروردگار
ما امر فرموده که ریش نتراشیم و شارب بزنیم گویند آیند و گستاخانه که دلیرانه تبلیغ رسالت میکردند از رعب حضرت و هیبت و حشمت
رسول الله صلی الله علیه و آله گوشهای شانه آنها میلرزید پس جواب نامه خواستند حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود امشب
آرام بگیرید و فردا بیائید تا آنچه خدا بخواهد جواب نامه بگویم پس بیرون آمدند و با یکدیگر گفتند طرفه رعبی و سهمی از این مرد در دل ما
در افتاده ما او را تا حال از اهل است و بر حقست فردا که بحضور حضرت آمده پاسخ خواستند رسول فرمود دوش در ایران پرویز را پهلو دریده
کشتند و باذان خبر دهید تا تاریخ ضبط کند که هفت ساعت از شب گذشته بقتل رسیده است و گویند که آن شب سه شنبه دهم جمادی
از سال هفتم از هجرت بوده پس از مراجعت خرخره و بابویه از شیرویه پسر خسرو پرویز نوشته بباذان حاکم یمن رسید که پرویز کشته شد و تو مانا
مردی که در عرب دعوی پیغمبری میکند کاری مدار و او را بحال خود بگذار نعم ما قال الشاعر **بیت** دریدش خنجر شیرویه پهلو برتا
زر دریدن نامهٔ او خسرو پرویز بروا **ذکر خیبر و غزوهٔ خیبر** بعد از بیست روز از صلح حدیبیه حضرت
رسول الله صلی الله علیه و آله ارادهٔ قلع و قمع جهودان خیبر فرمود و با مهاجران و انصار حرکت نمود روانهٔ خیبر شد یهودان مدینه
اهالی خیبر را خبر داده استعداد سپاه کردند و قلعه های خود را مضبوط نمودند و حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله از راه وادی یمان
قلاع خیبر در آمد و در منزلی که او را منزله می نامیدند و اهالی از ورود پیغمبر صلی الله علیه و آله استحضار بهم نرسانیدند نهایت اضطراب

دستونر

و تشویش داشتند و بحفظ قلاع خود پرداختند و در حصارها بماندند و خیبر هفت قلعهٔ مستحکم داشت هر یک بنامی موسوم و در
هر یک جمعی دلیران و بزرگان بودند چنانکه مختصری از حالات ایشانرا مؤلف در بحر تقارب منظوم نموده **لمؤلفه** ز امر نبی خیبری
سر کشید پیمبر غزا را بخیبر کشید چو هفت آسمان هفت باره بود که هر باره را سر بسیاره بود همه در زد و لشکری بیشمار درد
بزیر لوا جیش خونخوار در سر باره بر آسمان برین بن کنده بر پشت گاو زمین بشب اندران مشعل پاسبان چو کیوان درخشنده
بر آسمان یهودان بهر باره پرخاشخر همه تیغ بربسته برکین کمر همه رزم جویان شمشیرزن نبردی پلنگ افکن و شیرزن
چو آگاه گشتند از کار جیش ببریدند امید از سور و عیش در دژ ببستند و جستند جنگ گرفتند شمشیر و خنجر بچنگ
ازین سوی و زان سو همه رزم بود ولی رزم در چشمشان بزم بود و از اتفاقات حسنه شبی جهودان خیبر بالکلیه بخواب بودند علی
الصباح که بیدار شدند سپاه اسلام بر گرد حصار خود بدیدند که دور تا دور را مانند حلقهٔ انگشتری احاطه کرده اند آذوقه و ذخیره را
در حصن ناعم و حصن صعب مضبوط ساختند و دلیران و جنگجویان ایشان بحصن لطاة مجتمع شده مقدمهٔ منازعه و محاربه بظهور
آوردند و سپاه اسلام چهار صد درخت خرما از نخلات خیبر را قطع کردند و معسکر همایون حضرت رسالت صلی الله علیه و آله در موضع
رجیع قرار گرفت و رایت سپاه نصرت آیات اسلام یکی سیاه بود که آنرا عقاب لقب کرده بودند و یکی سفید بود و همه روزه از طرفین جنگ در
می انداختند و قریب به پنجاه کس از لشکر اسلام مجروح شدند و چون هوا گرم بود و از رطب نارسیده بسیار خوردند اغلب اهالی اردو
گرفتار تب گردید و بحکم حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله بآب سرد معالجه شدند غلام عامر یهودی که شبان گوسفندان اهل
خیبر بود بخدمت رسول الله آمده مسلمان شد و گوسفندان خیبر را بر اشرف اهالی خیبر داد غلام حبشی باتفاق مسلمانان جنگ کرده تا
شهادت رسید و رسول خدا در شأن او فرمود عمل قلیلا و اجر کثیرا **فی الوقایع** مرحب یهودی یکی از شجاعان ایام خود بود
و هر روزه از حصار برآمده با مسلمانان مقابله و مقاتله مینمودی و بعضی را کشتی و بعضی را زخم زدی و برگشتی از جمله روزی با عامر بن
اکوع مبارزت جست ضرب شمشیری بر سر عامر زده عامر شمشیری بدو حواله کرده بر پای خویش رسیده مجروح شد و او را بارگاه رسول
الله صلی الله علیه و آله آوردند بالآخره بآن زخم رحلت کرد و او را در منزل رجیع با محمد بن مسلمه در یک جا دفن کردند روزی گوسفندان
آنها از قلعه بیرون آمدند دو ده کان اسلام بتاختند و گوسفندان آن گله ربوده بخدمت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله آوردند
و ذبح نمودند روزی حباب بن منذر علم را برداشته با سپاه اسلام یکبار حمله بردند و جنگ کردند تا حصار صعب بسهولت مفتوح شد
و آذوقه و امتعه و اطعمه و افر غنیمت اهل اسلام شد از جمله مشکهای خمر را میدریدند و عبدالله حمار مردی که قدری از آن خورده
پیغمبر صلی الله علیه و آله او را بنعلین تادیب فرمود و عمر او را لعنت کرد رسول صلی الله علیه و آله فرمود ای عمر چنین مگوی که او خدا
و پیغمبر خدا را دوست میدارد **ارباب سیر** گویند حضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلم درین سفر رمد داشتند
و در رکاب نصرت مآب رسول مختار صلی الله علیه و آله نبودند و پیغمبر را نیز از گرمی هوا صداعی بود و در منزل آرام داشت **لمؤلفه**
رمد داشت در شهر شیر خدا ازیرا بماند از پیمبر جدا از آن رزم و پیکار آگه نبود بدل بود اگر تن بهمره نبود امیران همه
روز رایت بدست برفتند و نامد بر اعدا شکست زدند بازگشتند در دست باد همه شب بشبگاه خفتند شاد بی گفت فردا سپاهم
درفش بدان کاو ز خون خاک از دبنفش رسول و خدا را بود دوستدار نجوید گه جنگ جوی فرار صاحب روضة الاحباب
گفته که یکروز ابوبکر علم برداشته بدر حصار رفت و فتحی نشد و یکروز عمر خطاب رفت و کاری نگشود و رسول الله فرمود لاعطین
الرایة غدا رجلا کرارا غیر فرار یحبه الله و رسوله یفتح الله علی یدیه و در روایتی آنکه بمحمد بن مسلمه فرمود بشارت باد ترا که فردا قاتل
برادر ترا مقتول میسازند و در آنشب همه اصحاب در آرزو بودند که شاید ایشان باشند و قریش میگفتند ظاهر است که علی نخواهد
چرا که در مدینه برمد گرفتار است و درین معرکه حاضر نیست چنانکه مؤلف گوید **لمؤلفه** همی گفت هر کس که این خود منم که

پیمبر

پیرونو کین پوزو مردافکنم علی اندرین جنگ و پیکارنیست وکر نه جز او کس سزاوار نیست بتوجه حضرت رسول مختار صلی الله علیه
واله ملکه بالهام فادرکرد کار اسد الله الغالب علی بن ابیطالب علیه السلم از شهر حرکت نموده علی الصباح بخدمت رسول الله صلی الله
علیه واله رسید ورسول اب دهان مبارک در چشم علی علیه السلم ریخته رمد تمام ودیده حق بینش را از درد ارام حاصل شد وعلم بدست
اوداده بفتح حصارش مامور فرمود حسان بن ثابت درین باب منظوم کرده **عربیه** وکان علی ارمد العین یبتغی دواء فلما لم
یحس الداویا شفاه رسول الله منه بتفلة فبورک مرقیا وبورک راقیا وقال ساعطی الرایة الیوم صارما کمیا محبا للاله
موالیا یحب الهی والاله یحبه به یفتح الله الحصون الاوابیا فاصفی بها دون البریة کلها علیا وسماه الوزیر المواخیا
لمولفه چو خورشید از نور پرتو بداد علی سوی لشکر که امد ز شهر رسولش بخود خواند ونزدیک کرد ز اب دهان
دیده اش نیک کرد بدو داد رایت دعا نیز خواند شه جنگجو جانب در براند مکر بود سنکی به پیش حصار در ان سنک رایت نمود
استوار بدیدش ز دز دیده بان یهود ازان دیدنش بیم در دل فزود تو گفتی که شیر است کامد بجنگ کر در خون شیران بیاغشته
چنگ ز شه نام پرسید وبر گفت نام شدان دیده بان را همه کار خام بحارث خبر داد و ماتم گرفت دل اهل دز را از ان غم گرفت
بنا چار حارث سوی جنگ تاخت دو تن را بشمشیر خود کار ساخت ببالید و گفتا هم اورد کو میان شما مرد میدان مرد کو
علی جنبش اورد ازان جایگاه بدان مرد گمراه بربست راه یکی تیغ افراخت بر پیکرش ز مرکب بخاک اندر امد سرش فغان از دل
سخت مرحب بخواست برادر بخون دید و مرکب بخواست **در صفت مرحب یهودی گوید**
قوی هیکلی بود بر سان بو که از بیر و بیش بد بواند عزبو هر انکه که بالا بر افراشتی بلندی بفد پیج کز داشتی یکی رمح در دست
ان شور بخت سنانش سه من پیکرش چون درخت زبس فربهی چون تنش در زره زره را ببد ربه بند کره دو خفتان بیر
بر سر بکرد کر یکی خود چون دیگ اهن ببر سر خود براخر بوشنش تن بیره در بیر کون جوشنش به بند انکه رضا بی ایکون
چنان کاژدری کشته از که نکون کر ازان بسان کرازان نکین تو گویی بخواهد در بدن زمین بخشم اندر امد سوی رزمگاه
شد از کرد ره حمله اور بشاه علی راند بر خود او تیغ کین ز تارک بدید تا پشت زین نظاره براو بر دو رویه گروه دو نیمه نکون
شد چو دو لخت کوه سر اید بر انشه بی قرین سروش از جهان افرین افرین کویند مرحب بخواب دیده بود که شیری او را درید
لهذا رجزی که حضرت اسد الله علیه السلم میخواند در حقیقت تعبیر خواب او را کوش زد او میفرمود وازان رجز است **بیت**
انا الذی سمتنی امی حیدره ضرغام اجام ولیث قسوره وانیکه بعضی گفته اند دیگری مرحب را کشته است صحتی ندارد زیرا که
شعرای عرب نظمی گفته اند وازانجمله است **نظم** علی حمی الاسلام فی قتل مرحب غداة اعتلاه بالحسام المصمم گویند
هفت تن از ابطال خیبر بر علی غالب حمله ور شدند وهر هفت کشته امدند **لمولفه** سپس هفت تن از یهودان کرد
گزیدند تا با شیر حق دست برد بدان هفت تن شه چو پیکار کرد یکی را دو کرد ودو را چار کرد بیفتاد از دست حیدر سپر برزم یهودان
پر خاشخر یکی تن ز یهودان سپر تا بستان کرزان شد از بیش خنده زنان کر در نابی و قهر اندر امد بجوش بدز تاخت غرنده ان
پیل زوش دری اهنین بود بر ان حصار همی وزنش از هفتصد تا هزار بزد دست در حلقه در بزور بجنباند و اندر دز
افتاد شور بکندان در اهنین را بچنگ سپر کرد و شد با یهودان بجنگ ز شه خواستند اهل خیبر امان ز تیغش سر انکند
دران زمان هفتاد کر ره فکندش ز سر هفتاد کس بجنبید در زهی قدرت و نیروی کردگار که از نیروی وی چنین گرد
کار همی کفت کردون بدکای خوشا ز کار تو ای شاه خیبر کشا در چرخ بر رفته پست تواست کرش بر کنی دست دست تو است
وبعضی گفته اند هشتاد وجب در را از قفا بدو در افکند وابن بیت را باستشهاد اورده اند **عربیه** علی رمی باب المدینة خیبرا
ثمانین شبرا وافیا لم یثلم علی ای حال چون علی خوشحال مراجعت نمود حضرت رسول الله صلی الله علیه واله او را استقبال نمود

واورا در بر گرفت و بر میان هر دو چشمش بوسه زد و فرمود کار تو مذکور وسعی تو مشکور است من و خدا و ملائکه از تو راضی هستیم پس
حضرت رسول الله بجهت قموص رفتند و کنج ابن الحقیق را تفحص کردند و پسر او انکار کرد و گفت خرج سپاه شده و سوگند خورد رسول
فرمود اگر دروغ گوئید خون شما مباح خواهد بود قرار براین دادند و اخر الامر بحکم خبر اسمانی پیدا شد و بدست امد و کنانه را بمحمد بن
مسلم دادند که بعوض خون برادر بکشد و سایر یهودان را عفو فرمود و زنان ایشان را اسیر نمود و غنیمت بستدند اهل لشکر را احصا کردند
هزار و چهار صد مرد بودند غنایم را بعد از اخراج خمس تقسیم نمودند **ومن الوقایع** گویند چون حضرت رسول صلی
الله علیه واله بقموص در امدند زینب دختر حارث یهود گوشت دست و شانه بزغاله را کباب کرده بزهر الوده بخدمت حضرت صلی
الله علیه واله اورد چون رسول لقمه ازان بردهان نهاده ناگاه فرمود این بزغاله میگوید که مرا بزهر الوده اند زینب را بخواست و
او تصدیق کرد گویند ایمان اورد و رسول بجهت دفع زهر حجامت بر کاهل فرمود ولی بشر بن البراء بدان زهر که خورده بود وفات یافت
گویند صفیه از جمله سبایای خیبر و از نسل هرون بود در نکاح رسول الله صلی الله علیه واله درامد و خبر فتح خبیر بعباس و مسلمانان
مکه رسید شادی نمودند و کفار را غم بر غم و ماتم بر ماتم افزود **در ذکر فدک** چون یهودان انجا از کار خیبر خبر
شدند بخدمت رسول امده قرار مصالحه دادند که نصف خیبر از رسول الله باشد و نصف از انها و چنین شد و فدک خاص رسول
الله بود تا زمان خلافت عمر که غصب کرد و گفته اند که بحکم وحی رسول الله وثیقه نوشته فدک را بفاطمه زهرا و حسنین بخشید
ذکر رد شمس در حین مراجعت از خیبر رسول الله صلی الله علیه واله بمنزل صهبا رسید و درین منزل وقت نماز
عصر حضرت رسول الله صلی الله علیه واله سر در کنار سرور اولیا علی المرتضی نهاده بخواب رفت و بقول اصح اثار نزول وحی بر رسول
ظاهر شد و تا نماز مغرب بامتداد یافت و حضرت امیر المومنین علیه السلم نماز عصر نگذاشته بود بعد از غروب بحکم دعای حضرت
رسول افتاب بعد از غروب طالع شد و بر کوه و زمین تافت تا حضرت شاه اولیا علی مرتضی نماز بگذاشت و در کتب عامه و خاصه
تصحیح و توثیق این حدیث کرده اند و موید صدق این خبر حدیث رسول الله است که فرمود یکون فی هذه الامة کل ما کان فی بنی
اسرائیل حذو النعل بالنعل والقذة بالقذة و بجهت یوشع وصی حضرت موسی رد شمس اتفاق افتاده بود تا ظاهر است که رسول
الله از موسی و علی مرتضی از یوشع وصی او بدرجات بسیار افضل واشرف واکملست و رد شمس دفعه دیگر نیز در ایام جنگ نهروان
حضرت علی بن ابیطالب و قوع یافته انشاء الله در مقام خود مذکور و مسطور خواهد شد **ذکر وادی القری**
چون حضرت رسول الله بوادی القری رسید یهودان انجا احتشاد واستعداد جنگ کرده صف بر اراستند و حضرت رسول انها را
دعوت بر اسلام ومصالحه فرموده قبول نیفتاد لاجرم بمحاربه و مضاربه کشید و منهزم شدند و غنیمت وافر بدست مسلمانان افتاد
ویهود تیما جزیه پذیرفتند و در اثنای راه مدینه اهل اسلام تکبیر ها با بانگ بلند میگفتند رسول فرمود اهسته باشید زیرا
که شما کسی را نمیخوانید که غایب باشد و نشنود بلکه سمیع وقریب است **ذکر لیلة التعریس** در این شبها که
براه مدینه میرفتند شبی حضرت بجهت خواب فرود امد و بلال را فرمود تو بیدار باش و بخفت و وقتی بیدار شدند که افتاب بر امده
بود حضرت فرمودند از اینجا حرکت کنید که شیطان درین وادیست و چون از انجا بگذشتند نماز را قضا فرمودند و بمدینه رسیدند
هم درین سال ابوبکر را بر سر بعضی از کلاب مامور فرمود برفتند و مظفر باز امدند و در این سال سریه چند بر سر بعضی از طوایف کفار
فرستادند و برگشتند وهم در این سال اصحاب را بتدارک سفر مکه امر فرمود **ذکر توجه حضرت رسالت
پناه صلی الله علیه واله بسفر مکه معظمه** ارباب سیر و اصحاب خبر گفته اند
که در ماه ذی قعده سال هفتم از هجرت حضرت رسول مختار امر فرمود که هر که در سفر حدیبیه بوده باید درین سفر حاضر
باشد و عمره حدیبیه را قضا کند پس از شهر مدینه بیرون امده صد اسب جنیبت وهفتاد شتر هدی همراه بود وسلاح از

خود و زره و شمشیر فراوان بود تعهد شتران بناجیه اسلمی و حفظ اسلحه با محمد بن مسلمه و جبه خانه با بشر بن سعد محول شد و هر یک با جمعی
از پیش روان شدند بعضی اصحاب گفتند یا رسول الله سلاح بهمراه میبری بمکه و در روز صلح حدیبیه قرار شد که چنین نکنی فرمود در مکه
بیرون نیاوریم ولی بهمراه باشد بلکه ضرور شود و حضرت رسول از ذو الحلیفه احرام بعمره بسته تلبیه آغاز کرد و اصحاب لبیک گویان
روانه شدند و مقدمة الجیش چون بمر الظهران رسیدند بعضی از قریش در آنجا بودند و آگاه شدند و بدیگران خبر دادند که اسلحه همراه آورده اند
و قریش مکرز بن حفص را بخدمت رسول الله فرستادند و مطمئن برگشته رسول فرمود شتران هدی را در وادی طوی بداشتند و جبه خانه را
در بطن یاجج فرود آوردند و خود آنحضرت بر ناقه قصوی سوار شده تلبیه گویان از ثنیه حجون بمکه در آمدند رسول سواره بمسجد
الحرام در آمدند و استلام حجر فرمود بمحجنی که در دست داشت و عبد الله بن رواحه مهار شتر آنحضرت را میکشید و این رجز میخواند **عربیة**
خلوا بنی الکفار عن سبیله   قد انزل الرحمن فی تنزیله   فی صحف تتلی علی رسوله   بان خیر القتل فی سبیله   نحن ضربناکم علی تأویله
کما ضربناکم علی تنزیله   ضربا یزیل الهام عن مقیله   ویذهل الخلیل عن خلیله   یا رب انی مؤمن بقیله   انی رأیت الحق فی قبوله
عمر خطاب از فضولی گفت ای عبد الله در حضور رسول الله و در حرم شعر میخوانی رسول الله فرمود میشنوم ای عمر این شعر در کفار
مانند تیر است کذا بعد از آن رسول بعبد الله فرموده بگو لا اله الا الله وحده نصر عبده و اعز جنده و هزم الاحزاب وحده ابن رواحه
این ذکر آغاز کرد و اصحاب با او موافقت کردند و از مسجد بیرون آمده و سواره سعی میان صفا و مروه کرد و بمروه شتران هدی را نحر کردند
و رسول سر تراشید و باندرون خانه مکه در آمد و تا نماز پیشین توقف نمود و نماز گذارد و سه روز توقف فرمود و میمونه بنت حارث را خواستگاری
کرد و بعد از سه روز باصرار قریش بر وفق تعهد حدیبیه از مکه بیرون آمدند و عماره دختر حمزه شهید را بهمراه آوردند و رسول را گفتند
چرا عماره را بنکاح خود در نمیاوری فرمود او دختر برادر رضاعی من حمزه است و در اینسال رسول نامه بملک غسان جبله بن ایهم نوشت و او
مسلمان شد و بالاخره در خلافت عمر نصاری شد هم در این سال فروه بن عمرو جذامی که از قبل پادشاه روم عامل عمان بود اسلام آورد
وقایع سال هشتم در این سال عمرو بن عاص و خالد بن ولید و عثمان بن طلحه عبدری مسلمان شدند
و هم در این سال غالب بن عبد الله لیثی بر سر بنی الملوح رفته مواشی ایشان را غارت کرده بمدینه آمد و هم غالب بر سر اهالی فدک تعیین شده
و مقاتله عظیمه شد و دواب آنها را آبیاوردند و در این سال رسول حضرت رسول الله را که بموته میرفت امرای روم در راه بکشتند و رسول الله
امر بزم موته فرمود و زید بن حارثه را امیر لشکر فرمود و جعفر بن ابو طالب را نیز مأمور و عبد الله بن رواحه را نیز روانه ساخت و فرمود که اگر
زید کشته شود جعفر امیر باشد اگر جعفر کشته شد عبد الله و پس از او مسلمانان هر کرا خواهند برخود امیر نمایند گویند مردی از یهود
در آن مجلس حاضر بود و گفت هر سه این امراء کشته میشوند و قرار انبیای بنی اسرائیل نیز چنین بوده که هر کرا بدین طریق نام برده اند کشته میگردید
و با ایشان گفت وداع نمایید رسول الله صلی الله علیه و آله را و چون ایشان برفتند شرحبیل حاکم آنحدود آماده جنگ شد و بقیصر خبر داده
صد هزار مرد بجنگ اسلامیان معین شد چون مقابله کردند زید علم برگرفته چندان جهاد کرد که کشته شد و بعد جعفر بن ابیطالب علم گرفته
از اسب پیاده شد و اسب خود را پی نموده چندان جنگ کرد تا کفار دست راستش را بینداختند آن بزرگوار علم بدست چپ گرفته محاربه کرد
تا دست چپ آنجناب را قطع کردند و او علم بر دوش گرفته تا کافری او را بدو نیم زد و بدرجه شهادت رسید عبد الله عمر گفته که نود زخم تیر و
نیزه و شمشیر بر بدن جعفر دیدم بعد از او عبد الله رواحه سه روز بود که چیزی نخورده بود و جهاد میکرد و عمش مقداری گوشت بدو داد چون
بدندان گذاشت خبر شهادت جعفر شنید بینداخت و گفت ای نفس جعفر از دنیا رفته و تو هنوز بدنیا مشغولی پس علم برداشته جنگ میکرد
تا بر انگشت او زخمی رسید از اسب پیاده شد و انگشت را در زیر پا نهاده بکند و بیفکند و گفت ای نفس **نظم** هل انت الا اصبع
دمیت و فی سبیل الله ما لقیت   تا خود گفت اگر بجهة زوجه خود ان نگاه داری من از زوجه اطلاق دادم و اگر بجهة غلامان خود مینازی انها را
آزاد کردم و اگر بباغ و بساتین خود تعلق داری از برای رسول خدا بخشیدم اکنون در دنیا هیچ نداری چرا بشهادت مکرهی پس با دل قوی

بمجاهده و جهاد پرداخت تا بشهادت رسید خالد بن ولید علم برداشت و با بقیه و تغییر صفوف لشکر داد و مقدم را بساقه و ساقه را بمقدمه
میمنه را بمیسره و میسره را بمیمنه برد سپاه روم چنان دانستند که بجهة اهل اسلام مددی تازه رسیده در اضطراب افتادند و پای ثبات ایشان از
پیش بدر شد فرار بر قرار گزیدند و لشکر اسلام بر ایشان چیره شدند و خالد گفته در آن روز نه شمشیر در دست من شکست و آخر الامر کفار هزیمت
رفتند و غنیمت بسیار بدست اسلامیان در افتاده مراجعت کردند **فی المعجزة** در صحاح اخبار از طرق عامه وارد شده که
خدا رسول را از احوال اهل موته آگهی داد و زمین موته و معسکر در نظر رسول جلوه کرد و برای العین مشاهده فرمود و خبر داد که
اخذ الرایة زید فاصیب ثم اخذها جعفر فاصیب ثم اخذها ابن رواحه فاصیب پس خالد سیف الله برداشت و فتح کرد و گویند که حضرت رسول بگریست و فرمود
جعفر را خدا دو بال از یاقوت سرخ داده که در بهشت طیار است **تحقیق لطیفة** بعضی از علما اصول را حمل بر
معنی ظاهر کرده اند و طایفه از محققین گویند مراد از دو بال صفت ملکیه و قوت روحانیه است که بجعفر کرامت شده و در قرآن
مجید تعبیر از عضد بجناح وارد شده است حیث قال الله تعالی فی قصة موسی و اضمم یدک الی جناحک و گفته اند که چون رسول
پسر جعفر بجای او بدی بعبد الله فرمودی السلام علیک یا ابن ذی الجناحین و گویند او را در خواب دیدند که در بهشت با مرغان بهشتی
پرواز میکند از این جهة او را جعفر طیار خوانندی **لمؤلفه** هست جعفر را دو بال معنوی   خوش بجنت می پرد ای مولوی
نی ز بس بشنو که جعفر در سرشت   خود بهشت آمد بهشت آمد بهشت   **و من الوقایع** جبرئیل آمد و رسول را از مقام
جعفر و زید و عبد الله خبر داد مقام جعفر اعلی از مقام هر دو بود و سبب پرسیدند گفت بواسطه شرافت اخوت علی علیه السلام است و رسول
فرمود که مقام عبد الله از آن پستتر از هر دو است که در ولایت علی تردد داشت و نفس او بر او غلبه کرد پس حضرت بازماندگان جعفر را به
تعزیت و توجهی خاص مخصوص داشت هم در این سال بنو القین و بنی قضاعه اتفاق بر تاخت و غارت حوالی مدینة الرسول صلی الله علیه و آله
کردند عمرو عاص با مأموریت مامور و روانه شد دویست نفر دیگر با ابو عبیدة الجراح بمدد او از دنبال روان شدند و کفار بگریختند و ایشان
اغنام بعضی را بدست آورده معاش کردند تا رجعت نمودند و او او در حضرت رسول الله شکوه کردند که چندین خلاف کرد از جمله تا آنکه آتش
کرباد شمنان حرب کنیم رسول از عمر سبب پرسید او عذرها آورد و آخر گفت سوء سفر همین بس است که زنده و سلامت برگشته ایم **نکته**
الحق در این سریه شجاعت عمرو عاص و پایه و منزلت عمر و ابا بکر ظاهر شد که مأمور بامارت او بوده اند و هم در این سال ابو عبیده را امیر
سیصد نفر فرموده بطرف قبیله جهینه فرستاد و عمر مأمور بمطاوعت او بود **و من الغرایب** منقول است از جابر بن عبد الله
که در این سفر چندان عسرت کشیدیم که سه روز بجز مایه قناعت میکردیم و چون بلب دریا رسیدیم ماهی بقدر کوهی کوچک بر لب دریا افتاده
بود و قریب نیم بکماه از آن ماهی همه لشکر میخوردیم و هنوز بود گویند ابو عبیده امر کرد که دو ضلع از اضلاع آن ماهی را نصب کردند و مردی
بلندتر از همه اهل لشکر بر شتری بالاتر سوار شده از زیر آن عبور کرد و مع هذا سر آن سواره بر آن استخوان نرسید و در صحیح مسلم و مسند
احمد حنبل مسطور است که سیزده نفر در کاسه چشم آن ماهی رفته نشستند و غذای گرفتند چون بمدینه باز آمدند و حال آن ماهی با رسول الله
صلی الله علیه و آله عرض کردند فرمود بخورید روزی که خدا از دریا بجهة شما بیرون انداخته و اگر چیزی از آن دارید بما نیز نصیبی از آن بدهید
یکی را قدری از آن گوشت بود بحضرت صلی الله علیه و آله آورد و رسول الله از آن تناول فرمود **و من الاخبار**
در مصالحه حدیبیه مقرر بود که هر کس خواهد در امان رسول صلی الله علیه و آله در آید در امان باشد و هر که خواهد در عهد قریش
در آید در امان باشد کسی مزاحم کسی نشود در این سال در میان خزاعه که در عهد رسول بودند و بنی بکر که در عهد قریش مکه بودند بجهة آنکه
مردی رسول الله را هجو گفته بود و خزاعه با وی نزاع کردند منازعه شد و بالاخره بکر جنگ و مصاف کردند قریش نقاب انداخته با بنی بکر
موافقت کرده با خزاعه جنگ کردند و چنان دانستند که کسی نخواهد دانست در همان وقت بحکم وحی حضرت رسول صلی الله علیه و آله
در مدینه آگاه شد بعد از سه روز فرستاده ایشان با چهل نفر از خزاعه بمدینه رسیدند عمرو بن سالم خزاعی در مسجد رسول در برابر رسول

الله نا بیشانقصیدهٔ که مشعر بر این حکایت بود و منظوم نموده بود بر سبیل تظلم تکلم نمود و بعضی از ان اینست **عربیه** یا رب
انی ناشد محمدا ٭ حلف ابینا و ابیه الاتلدا ٭ ان قریشا اخلفوک الموعدا ٭ ونقضوا میثاقک المؤکدا ٭ هم بیتونا بالوتیر هجدا ٭ و
قتلونا رکعا و سجدا ٭ حضرت رسول الله فرمود حسبک یا عمرو و برخواست و ردای مبارک بر زمین میکشید و میفرمود نصرت داده نشوم
اگر نصرت ندهم بنی کعب را در آنچه نصرت میدهم و ابری در آسمان بود فرمود ان هذه السحاب لتستهل بنصر بنی کعب آنگاه با بیشان گفت با زگردید که گویا
می بینم ابو سفیان آمده تجدید عهد خواهد کرد و میخواهد در مدت مصالحه بیفزاید و حال آنکه او خایب و خاسر است و خاسر بمکه باز
خواهد گشت و قبول نخواهم کرد از ان طرف قریش اضطراب نمودند و ابو سفیان را راضی نمودند با مدن مدینة الرسول کردند چون بمدینه آمد بخانهٔ دختر
خود ام حبیبه که از ازواج حضرت رسول الله بود رفت ام حبیبه آن فراش را در نوردید و گفت تو مشرکی و روا نبود که بر فراش رسول پاک بنشینی
ابو سفیان رنجیده از پیش او بدر رفت و بحضرت رسول چندانکه الحاح در امر مصالحه کرد اصلا جوابی نشنید و همچنین او را در جواب خود
نیاورده نومید بمکه باز شد قریش از مصالحه مایوس شدند و بعد از رفتن او حضرت بتهیهٔ جنگ امر فرمود و قدغن فرمود که پنهان
دارند و طرق را ضبط نمایند و اول رمضان در مدینه مسلمانان جمع باشند و حاطب بن ابی بلتعه بقریش نوشت که یا معشر قریش ان رسول
الله جائکم بجیش کاللیل و یسیر کالسیل و آن نوشته را بزنی داد که در موی سر خود بیافت و روانهٔ مکه شد خداوند عالم رسول را از ان سر
آگاه کرد حضرت صاحب سر خویش علی بن ابیطالب را فرستاد در روضهٔ خاخ از نو اگرفته رقعه را برسول رسانید عمر بن خطاب بر حاطب برآشفته
گفت یا رسول الله بفرما کردن او را بزنم رسول فرمود او از اصحاب غزوهٔ بدر است و گناه او مغفور است عمر از خطای خود بگریه در آمد و ترک
فضولی کرد پس حضرت رسول صلی الله علیه و آله ابو قتادهٔ انصاری را با هشت صد کس بقبیله اضم فرستاد تا مردم از گمان سفر مکه بیرون
روند رسول در چهارشنبه دهم رمضان از مدینه بیرون آمد و در منزل صلصل زبیر بن العوام بر رسم طلیعه با دویست سوار پیشاپیش
میرفت و در راه عباس بخدمت حضرت رسید و در رکاب بود و ابو سفیان بن الحارث بن عبد المطلب پسر عم رسول و عبد الله بن ابی امیة بن
المغیرة پسر عمهٔ رسول صلی الله علیه و آله در راه رسیدند و بشفاعت ام سلمه بار یافتند و رسول صلی الله علیه و آله چون بمنزل مر الظهران
رسید که چهار فرسنگی مکه است فرود آمد و دوازده هزار سوار در رکاب نصرت مآب سعادت انتساب آنجناب حاضر و فرمود که هر یکی آتشی
افروزد تا ربیشه طاقت کفار را بسوزد قریش از ان جیش خبردار شدند ابو سفیان و جمعی از اکابر بتجسس اخبار از مکه بدر آمدند و در صحرا جیش
شبهه کردند عباس با ایشان رسید ایشانرا دلجوئی داد و ابو سفیان را ردیف خود ساخته بار دوی همایون رسول الله صلی الله علیه و آله آورده
بحضرت رسول شفاعت او را نموده و ابو سفیان از بیم جان ظاهرا اسلام کرده و بسلامت ماند و بمراجعت مکه ماذون شد و در راه بر پشته بر آمد
و جنود مسعود نبوی را که میگذشتند تماشا میکرد و حضرت میمون و عباس هر فوجی را بجهة او تعریف میکرد ابو سفیان گفت ای عباس ملک
برادرزادهٔ تو وسیع شد عظیم شد عباس گفت این سلطنت نیست ملک خدایی و نبوت است گویند در ان روز سعد بن عباده علم انصار را برداشته
بود و با هزار سوار از انصار بر ابو سفیان بگذشت گفت امروز روز خونریختن است و اوس و خزرج کینهٔ روز احد را با بد تلافی کنند چون ابو سفیان
بشنید برسید برسول الله عرض کرد که یا رسول الله قوم ما را فرموده بکشند و الحاح کرد و سوگند داد حضرت فرمود که امروز روز مرحمت
و روز عزت قریش است و روز حرمت خانهٔ کعبه خواهد بود علم را از سعد بن عباده بامر رسول الله گرفتند گویند با پسرش دادند بعضی گویند بقیس پسر سعد
سپردند ابو سفیان هراسان بمکه رفته مردم را خبر داد و گفت در امان باشید **لطیفه** چون حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله
بمنزل ذی طوی رسید و آن لشکر آراسته را دید و بخاطر آورد که تنها از مکه بگریخت و اکنون خداوند این ابهت و حشمت با و عطا فرموده
و با این قدرت بمکه میرود سر در زیر انداخته تواضعا لله چنانکه محاسن مبارکش بر پالان شتر میرسید و بر پشت شتر سجدات شکر الهی
بظهور میآورد در فوجی و دسته و جمعیتی را با علی و امیری از ازواج معین و بجانبی معین مقرر فرمود که در مکه در آیند و خیمهٔ مبارک او را
در حجون بر پا کنند و آن ادیم سرخی بود و عکرمة بن ابی جهل و صفوان بن امیه و سهیل بن عمرو با جمعی بر سر راه خالد بن ولید که از طرفی

معین مامور بود بود در آمدند و جنگ در گرفت و جمعی بقتل رسیدند حضرت رسول صلی الله علیه و آله برق شمشیر را دید از دمی
بتجسس آن امر فرستاد خالد عرضه داشت که تقدم از ایشان شده و ضرورت یافته الحاصل هفتاد نفر در آن روز از قریش بکشتن آمدند و پیغمبر
بجنگ امر نفرموده بود مرد برافروخت که بخالد بگو مردم را نکشد آن مرد بخلاف گفت چون از او سؤال رفت عرض کرد یا رسول الله صلی
الله علیه و آله چون خواستم منع کنم مردی برآمد که سر بر آسمان و پای بر زمین و حربه در دست مرا گفت خالد را بگو که منع فیهم السیف و لا
ترا بکشم من از بیم جان چنان گفتم رسول الله فرمود صدق الله و صدق رسوله من در روز احد و شهادت حمزه گفته بودم که هفتاد نفر بعوض
عم خواهم کشت در آن روز حق تعالی فرمود و امروز خواست که آنچه بر زبان رسول او رفته راست کند پس رسول الله صلی الله علیه و آله
فرمود کسی را از قریش مکشید و تیغ مکشید الا جماعتی که ماذون شدند تا نماز دیگر و هر که از بنی بکر دست یابند بقصاص مثل سابقه بقتل
رسانند و از اهل مکه هر که در خانهٔ خود بود و در بر خود بست در امان بود و حضرت رسول بخانهٔ ام هانی شد و بعضی را ابو سفیان
امان داد گویند در آن روز بلال و عثمان بن طلحه سورهٔ مبارکهٔ انا فتحنا را بصوت بلند میخواندند تا رسول صلی الله علیه و آله بمکه
و مسجد الحرام شد و مراجعت فرمود **تحقیق** گویند سیصد و شصت بت بر طاق کعبه و بر زمین کعبه چیده بودند که
پایهای آنها بر زمین محکم بود و بمحض فرمایش رسول که بنی فرمود جاء الحق و زهق الباطل ان بتها بخود بر رو در میافتادند بت
هبل و اساف و نایله را بشکستند **تدقیق** صاحب روضة الاحباب گوید بتی چند بر جایی بلند نصب کرده بودند که دست
بر آن نمیرسید حضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام عرض کرد یا رسول الله پای بر دوش من نه و این اصنام را فرود آور
رسول فرمود تو را طاقت ثقل نبوت نیست تو پای بر کتف من نه و این کار کن علی مرتضی امتثالا للامر الاعلی پای بر کتف رسول صلی الله
علیه و آله نهاد و آن بتها را از طاق حرم بطحا بر زمین افکند در آن حالت حضرت رسالت از شاه ولایت پرسید یا علی خود را چگونه می بینی
در چه حالتی یابی گفت یا رسول الله چنان می بینم که حجب مکشوف شده و گویا سر من به ساق عرش رسیده و بهر چه دست دراز می
کنم دست من میاید حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود یا علی خوشا حال تو که کار حق میکنی و خوشا حال من که بار حق میکشم و روایتی آنکه
رسول فرمود یا علی رسیدی بآنچه میخواستی علی گفت خود را چنان می بینم که اگر خواهم دست بر آسمان برسانم پس بتها بر حرم رسول
الله صلی الله علیه و آله از نزدیک میزاب خود را بر زمین افکند و چون بر زمین رسید تبسمی فرمود رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود
یا علی چه چیز ترا بخنده آورد گفت اینکه از چنین جایی بلند خود را بیند اختم و از من بمن نرسید رسول فرمود ای علی چگونه آزاری بتو
میرسید که محمد ترا بالا برد و جبرئیل بزیر آورد **مؤلف این کتاب گوید** در این محل بعضی اسرار و گفتار
بعضی اقوال و اشعار که نگارش مجملی از آن مایهٔ بشارات و برمکانت و مرتبهٔ شاه ولایت اشارات آمد که تنبیه ریشهٔ خوارج است
و تبشیر عرق جان تواصب و اظهار بعضی از آن مناسبت **نظم** بیا ای شیخ در میخانهٔ ما ٭ شرابی خور که در کوثر نباشد
اما گوش خر بفروش و دیگر گوش خر ٭ کاین سخنها در نیابد گوش خر **توضیح** در اخبار آمده که در شب معراج رسول
الله رسول فرمود دستی بر شانه و پشت من رسید که از آن برودتی و راحتی در قلبم در آمد که لذت آن فراموش نمیشود و چون پای
علی علیه السلام در آن وقت بر شانهٔ من آمد همان لذت حاصل شد و یکی از شعرای عرب این ابیات پر طرب را بمعنی صورت نظم داده
ابو الطیب احمد متنبی جعفی گفته **عربیه** قیل لی قل بعلی مدحة ٭ ذکرها یخمد نارا موصدة ٭ قلت لا اقدم
فی مدح امرء ٭ ضل ذو اللب الی ان عبده ٭ والنبی المصطفی قال لنا ٭ لیلة المعراج لما صعده ٭ وضع الله بظهری یده
فاحس القلب ان قد برده ٭ و علی واضع اقدامه ٭ فی محل وضع الله یده ٭ و این معنی را بپارسی نیز نظم داده اند دیگری در
مدح حضرت وصی نبی و شاه اولیا علی مرتضی گوید **رباعی** ای بعد نبی بر سر تو تاج نبی ٭ وی داده شهان در
شوکت تاج نبی ٭ ای تو که معراج تو بالا ترشد ٭ یکقامت احمدی ز معراج نبی ٭ سخنگویی دیگر پایهٔ خیال بالاتر از این

نهاده و زبان به بیان معانی غریب برکشاده کویند **بیت** غرض زبت شکنی ها جز این نبود نبی را که دوش خود بکف
پای مرتضی برساند وحکیم شفائی صفهانی که مردی فاضل و از معاصرین صفویه بوده در مثنوی نمکدان حقیقت در
هنکام مدح شاه اولیا کوید **نظم** چون کروهی یکانه اش دیدند بخدائیش می پرستیدند حبذا پایه بلند
کمال که شود مشتبه بحق متعال چون هوای شکست عزی کرد مصطفی کف خویش کرسی کرد انکه مهر نبوتش خوانی
نقش پای علیست تا دانی همانا این شاعر در این معنی غلو کرده و غالی و تالی طرف افراط و تفریط را کرفته آمد و هر دو
ناستوده است **ع** مستقیمی دل عارف بود و معتدلی مع القصه حضرت رسول الله صور انبیا و ملئکه که کفار در
حرم منقوش کرده بودند محو و مطموس نمود و بظاهر و باطن خلق را از صورت پرستی منع فرمود و بر اهل مکه عفو فرمود
و از باطل بحق دعوت کرد و حکایت حضرت یوسف و برادران بخاطر حضرت آمد و بر مجرمان قریش عطوفت فرمود **بیت**
عزیز مصر برغم برادران غیور ز قعر چاه برامد باوج ماه رسید **ومن الغرایب** حضرت رسول الله صلی
الله علیه و اله خالد بن ولید را بموضع نخله بخراب کردن بتخانه عزی مامور فرمود خالد بتخانه را خراب کرده برکشت حضرت
فرمود در انجا چیزی دیدی خالد عرض کرد ندید رسول الله صلی الله علیه و اله فرمود بدرستی تو عزی را منهدم نساخته دو مرتبه
خالد بانجا شد زنی سیاه برهنه پراکنده موی بر او ظاهر کشت او را بکشت و باز آمد رسول صلی الله علیه و اله فرمود آن عزی
بود بتخانه منات را نیز بحسب امر فرزند ابرهیم بت شکن یعنی حضرت رسول الله خراب میکردند صورت زنی بدین شیاهت دیدند
و کشتند و شیاطین موکله برت چنین باشند الحاصل همه قبایل عرب در طاعت آمدند الا هوازن و ثقیف و سی هزار مردم جمع
کردند و بر دو روزه راه مکه در پهلوی طایف جائی است که او را ذو المجاز خوانند و دشتی است که او را وادی حنین نامند و در انجا آماده
مصاف شدند و سردار ایشان مالک نام بود **ذکر غزوه حنین** چون حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله
و سپاه اسلام نزدیک بوادی حنین رسیدند مالک بن عوف شب سبقت کرفته لشکر خود را بان وادی در اورده بود که جاها
تنک را کرفته و تهیه جنک کرده بود و سپاه اسلام وقت طلوع صبح در وادی حنین که در تنکی بود از راه و طریق نشیب در آمدند
و مضیقی داشت که نتوانستند به یکباره رایند بضرورت فوج فوج شده از محال متعدده در امدند و خالد ولید مقدمه لشکر اسلام
بود هوازن کمین کرده بودند ناکاه از مکمن بدر امده تیرباران کردند خیل خالد فرار کردند و پس او دیکران بکریختند و چندانکه رسول
الله صلی الله علیه و اله خواست که بخیکان را باز دارد نایستادند پس حضرت رسول صلی الله علیه و اله با قلیلی از اصحاب ثبوت
با ایستاده از صد نفر الی ده نفر نیز کفته اند و بعضی چهار نفر کفته اند علی و عباس و ابن حارث و عبد الله بن مسعود و هر که از اعدا
بر رسول الله حمله میاورد از ضرب ذو الفقار ولی الله کشته میشد و حضرت رسول الله چندانکه میخواست بنفس مبارک بر اعدا
حمله کند زمام استر او را داشتند و نمیکذاشتند و حضرت رسول مکرر میفرمود انا النبی لا کذب انا ابن عبد المطلب **تحقیق**
بر ارباب عقول واضحست که سواری حضرت رسول الله در چنین روزی بر استر و ایستادن در میان سی هزار دشمن ابر و
حمله بردن بر اعدا و نام مبارک خود بردن بآواز بلند جز از راه توکل بخدا و ثبات در یقین و اطمینان بحضرت رب العالمین را
دیکر ندارد و لهذا در این باب در قرآن امده ثم انزل الله سکینته علی رسوله و علی المومنین و انزل جنودا لم تروها
کویند انحضرت بعباس کفت یاران را بانک زن و بانیطرف بخوان عباس کفت یا معشر انصار یا اصحاب بیعة الشجره و بعضی
آواز او را شنیدند و بشناختند قریب صد کس خود را بحضرت رسول الله صلی الله علیه و اله رسانیدند پس حضرت رسول
الله فرود امد و مشتی خاک و رمل برکرفت و بجانب دشمنان پاشید و فرمود شاهت الوجوه و بعد از ان سوار شد انخاک
بتمام عساکر هوازن رسید و بقولی فرمود انهزموا و رب محمد و اینجا دعا خواند اللهم لک الحمد و الیک المشتکی و انت

المستعان و جبرئیل آمد کفت امروز تو را تلقین کردند انچه بموسی تلقین کردند در روز شکافتن دریای نیل و در قرآن مجید تعبیر از
ان رمی چنین وارد شده که و ما رمیت اذ رمیت و لکن الله رمی و لیبلی المومنین منه بلاء حسنا و چون صد کس در نزد رسول مجتمع
شدند قوم هوازن بشکستند و در ان روز دیدند که مردان سفید پوش بر قوم کفار شمشیر میزدند و کفته اند که پنجهزار فرشته بمدد رسول
امدند که بر اسبان ابلق سوار بودند و دستارهای سرخ بر سر داشتند و علامه بین الکتفین کذاشته بودند **فی المعجزة**
شیبه بن عثمان جمحی کفته که من همراه قریش بطرف حنین امدم که اکر فرصت یابم در مغلوبه جنک شاید تو انم محمد را بخون پدر و برادر
خود بکشم چون جنک در پیوست و یاران او بکریختند و محمد از استر بزیر امد از عقب او با شمشیر در امدم دیدم زبانه آتش مثل برق در
میان من و او پیدا شد که نزدیک بود بسوزم پس دست خود را بر چشم خود نهادم از غایت خوف و دیدم رسول الله التفاتی بجانب من کرده مرا نزد
خود خوانده دست بر سینه من نهاد و فرمود بار خدایا او را از شر شیطان نکاه دار بمحض این کار عداوت من تمام شد و محبتی قوی در دل من افتاد
و رسول الله مرا کفت برو با کفار مقاتله کن چنان کردم ایمان اوردم مع القصه کروه کفار شکست خورده سه فرقه شدند طایفه با مالک بن
عوف بطایف رفتند و جمعی باوطاس و بعضی ببطن النخله کریختند و چهار کس از اسلام و هفتاد کس از کفار در این جنک کشته شدند و کویند
شکست اول اسلامیان ان بوده که بر غلبت خود معجب شدند و مایه این عجب ابو بکر کردید و رسول او را منع فرمود **ذکر غزوه**
طایف حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله عزم طایف فرمود و بنی ثقیف حصار خود را پیراسته و مردمان خود را اراسته مستعد
قتال بودند و جمعی از اصحاب حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله را کشتند و مجروح کردند و چهل روز زمان محاصره بطول انجامید چون حضرت
رسول بقطع نخیلات ایشان فرمان داد مضطرب شدند و از در ضراعت در امدند **ومن الاسرار** کویند که
جابر بن عبد الله کفت که در ایام محاصره طایف رسول صلی الله علیه و اله علی علیه السلم را بخواست و سر در کوش او نهاد و بسیار نجوی
فرمود تا بحدی که از طول ان نجوی اصحاب ملول شدند و چون از رسول صلی الله علیه و اله پرسیدند فرمود من با او نجوی نکردم الله
تعالی با او نجوی میکرد و راز میکفت یعنی مرا خدا امر کرده که در کوش او اسرار بکویم **کما قیل** میان بلبل و کل بود درمی سخنی
نکرد فهم بجز نکته دان ذو فطنی بصورتست چو بلبل ولی بمعنی کل کل است یوسف و بلبل مثال پیرهنی الحاصل همانا
در ان سال فتح طایف مقدر نبوده و رسول الله رجعت فرموده و از غنایم حنین و اوطاس و طایف شش هزار برده و اسیر و بیست و چهار
هزار شتر و چهار هزار اوقیه نقره و زیاده از چهل هزار کوسفند بدست مسلمانان در افتاده بود هر مردی را چهار شتر و چهل کوسفند اکر سوار
بود و از ده شتر و صد و بیست کوسفند نصیب رسید بقریش نیز برای تالیف قلوب چیزهای بسیاری داده شد **فی العطاء**
ابو سفیان بحضور امد و عرض کرد مرا عطیتی کرم بفرما حضرت رسول چهل وقیه نقره بدو بخشید و صد شترش بداد کفت نصیب پسر من
یزید را بده صد شتر و چهل اوقیه دیکر بفرمود عرض کرد که قسمت معاویه پسر دیکرم کو چهل اوقیه و صد شتر دیکر مرحمت فرمود شد
ابو سفیان کفت پدر و مادرم فدای تو هم در زمان جنک کریمی و هم در وقت اشتی و بتمام قریش عطیه داد و اینها همه از خمس بود **ایضا**
عباس بن مرداس اسلمی شاعری معروف بود و او را کمتر از صد شتر داد و او شعری کفته بر رسول صلی الله علیه و اله خواند رسول فرمود
زبان او را قطع کنید بعضی نفهمیدند و کمان سخط بردند حضرت علی بن ابیطالب علیه السلم او را صد شتر داده و خوشنود شد معنی فرمایش
رسول ظاهر شد **ومن الوقایع** در ان روز قسمت انصار کمتر از مهاجرین و قریش بود و انصار برنجیدند رسول بر خاطر
انها مشرف شده و ایشان را جمع فرمود و التفاتها نمود و اختصاصها بفرمود تا شاکر و خوشنود و واثق شدند و حکمت تالیف قلوب قریش بر ایشان
واضح شد و مشعوف کردیدند **ومن الاتفاقات الحسنه** چون حضرت رسول صلی الله علیه و اله فرموده بود
که اکر مالک بن عوف بیاید و مسلمان شود اموال و اسرای او را رد خواهم نمود مالک بشنید و بیامد و در جعرانه بحضور سید کاینات صلی
الله علیه و اله رسید و مسلمان شد و اهل و عیال و اموال موعود با عطائی نامحدود باز یافت و در مدح و شکر کذاری رسول قصیده

کفته که از انجمله است **عربیة** ما ان رایت ولا سمعت بمثله فی الناس کلهم بمثل محمد اوفی واعطی للجزیل اذا ندی
ومتی تشاء تجرک غنا فی غد وحضرت او ابر قوم او و قبایل دیکر که مسلمان شده بودند مثل ثماله و سلمه و بهم امیر فرمود و
از ہمدان قبایل باکروه ثقیف مقاتله کرده و کاروان انها بردی تا مسلمان شدند دوازده روز از ذیقعده سال هشتم باقی بود
که رسول صلی الله علیه و اله از جعرانه احرام بست و بمکه در آمد و طواف خانه بجا آورد و ارکان عمره قیام فرمود و عتاب بن اسید را
بحکومت مکه تعیین کرد و ابو موسی اشعری و معاذ بن جبل را در مکه گذاشته که تعلیم قرآن و احکام شرعیه نمایند و روزی یک درم برا
حاکم از بیت المال معین فرمود و در اخر ذیقعده بمدینه مراجعت نمود و درین سال از ماریه قبطیه رسول الله را فرزندی بزاد
و او را ابرهیم نام نهاد **ذکر منبر رسول الله صلی الله علیه و اله و ستون حنانه**
کویند در مسجد رسول ستونی از تنه درخت نخلی که قطع کرده بودند باقی بود و رسول صلی الله علیه و اله بران تکیه میفرمود و مردم را
موعظه مینمود و درین سال اصحاب عرض کردند که خلق بسیار شده اند و ایستاده موعظه کردن باعث درد پای مبارکست اگر فرمایی منبری
بسازیم و منبری سه پله بساختند و بگذاشتند و جمعه که حضرت رسول الله از ان ستون بگذشت و بجانب منبر شد و اغاز خطبه و موعظه
نمود ان ستون آواز رسول بشنید و تن مبارک او را ملاصق نمود ندید بنالید چنین و ناله کرد مثل آواز شتری که بچه خود را گم کرده باشد چنین
برکشید و همه اهل مسجد بشنیدند و بر وای شکافته شد حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله از منبر بر آمده که بان نزد ان ستون
رفت و دست بران مالید و او از در بر کرفت **نظم** استن حنانه از هجر رسول ناله میکرد چو ارباب عقول در میان
مجلس وعظ آنچنان کز وی آکه کشت هر پیر و جوان در تحیر مانده اصحاب رسول کز چه نالد استن با عرض و طول کفت پیغمبر
چه خواهی ای ستون کفت جانم از فراقت کشت خون مسندت من بودم از من تاختی بر سر منبر تو مسند ساختی پس رسول الله
فرمود اگر خواهی ترا نخلی تازه و پر بر کنم و اگر خواهی در بهشت نشانم تا دوستان خدا از ثمر تو بخورند اخر ستون اخرت را اختیار کرد و او را در زمین
دفن کردند محققی کوید **نظم** فلسفی کو منکر حنانه است از حواس اولیا بیکانه است نطق اب و نطق خاک و نطق دل
هست محسوس حواس اهل دل **تحقیق** درین قصه دلالت است که حق تعالی خلق ادراک میکند در بعضی جمادات تا
مانند حیوانات بلکه حیوانات ناطق میکردد و این قصه مؤید قول انجماعت که ایه و ان من شیء الا یسبح بحمده را حمل بر ظاهر میکنند
ولکن هر کوش را قوت استماع ان تسبیح نیست الحاصل حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله بر منبر نشستی و پایها بر پایه دوم گذاشتی چون
ابوبکر قهرا خلافت یافت بر پایه دوم نشست و چون عمر بجای او نصب شد بر پایه اول نشست و پای او بر زمین بود و در زمان او چندان بیحرمتی
برسول و اهل بیت او روی داد که حرمت رسول صلی الله علیه و اله و خانه او و دختر او و داماد او باقی نماند و کسی را یارای ایراد و منع از خلفا
و عملهای شنیعه انها نماند عثمان بی محابا پای بر منبر نهاده بر مرتبه اول که جای رسول الله صلی الله علیه و اله بود نشست و مدتی همین
که چه بکویم مردم منتظر و خاموش بودند اخر الامر معاویة بن ابی سفیان از شام بمروان حاکم مدینه نوشت که منبر رسول الله را از مسجد او کنده
بشام برای من بفرست تا باعث اعتبار من شود مروان چون خواست پایهای او را از زمین بکند هوا تیره و تار و ستاره آشکار شد و فتنه در میان
خلق افتاد و او از ترس کفت خیال حرکت دادن و بردن بشام ندارم میخواهم بحکم معاویه بر پلههای او بیفزایم تا در سال سی صد و پنجاه و چهار
آتش در مدینه افتاد و منبر بسوخت و اولاد بنی عباس با این تصرفات او را بودند و بحکم وراثت ضبط و نقل مینمودند **وقایع**
سال نهم از هجرت رسول صلی الله علیه و اله و سلم
انحضرت درین سال عمال صدقات بهر جا مقرر فرمود از جمله بشر بن سفیان کعبی را به بنی کعب از خزاعه فرستاد بنو کعب و بنی تمیم بر سر
ابن ذات الاشطاط مجتمع بودند و زکات مال خود را بدادند بنو تمیم زکات مال در نظر بسیار امد و با هم موافقت کرده مانع شدند بشر بمدینه
امد و شرح حال عرض کرد رسول پنجاه سوار معین فرموده بر فتند و در هنکام فرصت بسیاری از اولاد و اموال بنی تمیم بیاوردند ایشان

بعد از اطلاع اجتماع کرده چند نفر از اکابر و اعاظم خود را بر داشته با خطیب و شاعر خود بمدینه امدند چون رسول الله بمسجد امد
ایشان خود را عرض کردند و کفتند ما مردمانی هستیم که مدح ما زین و ذم ما شین است رسول فرمود انخدا تعالی است که ذم او شین و مدح
او زین است اکنون مقصود شما چیست کفتند ما شاعر خود را آورده ایم که با تو مفاخره کنیم و قدر منزلت خاندان ما معلوم شود حضرت رسول صلی
الله علیه و اله فرمود که ما بالشعر بعثت ولا بالفخار امرت ولکن بیارید تا چه دارید زبرقان بن البدر جوانی را کفت برخیز و خطبه بخوان خطبه
مشتمل بر شرف و فخر قبیله بنو تمیم بخواند رسول الله ثابت بن قیس را فرمود جواب او را خطبه بخواند بهتر و فصیح تر از خطبه ایشان پس شاعر
ایشان زبرقان برخواست قصیده در مفاخره طایفه خود بخواند و بعضی از ان اینست **عربیة** نحن الکرام فلا حی یعادلنا
نحن الرؤس وفینا یقسم الربع ونطعم الناس عند القحط کلهم من الشریف اذا لم یونس الفزع اذا ابینا فلا یابی لنا احد
انا کذلک عند الفخر نرتفع حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله حسان بن ثابت را طلبید و فرمود جواب ایشان بکوی حسان
بدیهة انشاد نمود **عربیة** ان الذوائب من فهر و اخوتهم قد بینوا سنة للناس تتبع یرضی بها کل من کانت
سریرته تقوی الاله و کل الخیر یصطنع اکرم بقوم رسول الله شیعتهم اذا تفاوتت الاهواء والشیع اهدی لهم
مدحا قلب یوازره فیما احب لسان حایل اضع اقرع بن حابس برخواست و این شعر بخواند **عربیة** اتیناک کیما
یعرف الناس فضلنا اذا اختلفوا عند اذکار المکارم وانا رؤس الناس من کل معشر وان لیس فی ارض الحجاز کدارم
وان لنا المرباع من کل غارة نکون بنجد او بارض التهایم حضرت رسول با حسان فرمود جواب بکوی حسان کفت **عربیة**
بنی دارم لا تفخروا ان فخرکم یعود وبالا عند ذکر المکارم وافضل ما قلتم من المجد والعلی ونادتنا من بعد ذکر المکارم
فان کنتم جئتم لحقن دمائکم واموالکم ان تقسموا فی المقاسم فلا تجعلوا لله ندا و اسلموا ولا تفخروا عند النبی بدارم
والا ورب البیت مالت اکفنا علی رؤسکم بالمرهفات الصوارم پس اقرع کفت بخدا این مرد از عالم غیب مدد میرسد و او را
نصرت و تایید داده اند و هیچ از او در بغ نداشته اند خطیب او بهتر از خطیب ما و شاعر او بهتر از شاعر ماست پس بصدق انصاف
در امده مطیع و منقاد شدند و کامل الاسلام کشتند و حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله سبایای ایشان را رد فرمود و عطا
بر آن بیفزود تا خوشنود باز کشتند هم درین سال بعضی سریه ها اتفاق افتاد که در تواریخ مسطور است **ذکر حال**
بنی طی حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله علی المرتضی علیه السلام را با صد شتر سوار و پنجاه اسب دار بجزاب کردن
بتخانه فلس که در قبیله طی بود فرستاد حضرت علی مرتضی هنکام صباح چون افتاب بر سر ان طایفه پرتو انداخته ان بتخانه را ویران و
از ان بت پرستان اسیران کرفته عدی بن حاتم که رئیس ان حی بود و شیخ و پیشوای طایفه طی بهزیمت شد و اشتر و دواب بسیاری
اهل ایمان را غنیمت افتاده از جمله سه زره و سه شمشیر بی نظیر بود چون اسرا و غنایم بمدینة الرسول وصول یافتند ال حاتم را بغرب
مسجد بنی جای دادند و هر روزه حضرت خاتم بر ال حاتم عبور میفرمود و دختر حاتم اظهار سوکواری و ماتم می نمود و او زنی بود با کمال
فصاحت و نهایت ملاحت و صباحت روزی برخواست و کفت یا رسول الله هلک الوالد و غاب الوافد فامنن علی من الله علیک
انحضرت فرمود وافد تو کیست کفت برادر من عدی بن حاتم فرمود او کریزان از خدا و رسولست دیکر روز چون رسول میکذشت دختر حضرت خاتم
خاتم همان سخن معروض داشت و حضرت رسول صلی الله علیه و اله ملتمس او را قبول فرمود و او شفاعت دیکر اسرا و سبایا را کرد
و رسول الله صلی الله علیه و اله همه را بوی بخشید و شیخ مصلح الدین سعدی این معنی را چنین منظوم کرده که مرقوم میشود
قطعة شنیدم که طی در زمان رسول نکردند منشور ایمان قبول فرستاد لشکر بشیر نذیر کرفتند از ایشان کروهی اسیر
بفرمود کشتن بشمشیر کین که ناپاک بودند و ناپاک دین زنی کفت من دختر حاتمم کرم کن بجای من ای محترم که مولای
من بود ز اهل کرم بفرمان پیغمبر نیک رای کشادند زنجیرش از دست و پای در ان قوم باقی نهادند تیغ که رانند سیلاب

خون بیند دریغ برای بشمشیر زن کفت زن مرا بزنا جمله کردن بزن مروّت نه بینم رهائی زبند بر تنها و یاران
مردی کنند همی کفت کریان بر احوال طی بسمع رسول امد اواز وی که کر دولت از کف بیرون شد رواست جوان
الحاتم کجاست بجشودش انقوم بکسر عطا که هرکز نکرد اصل کوهر خطا وان دختر شرح حال خود و کرامت حضرت رسول
الله صلی الله علیه و اله بر برادر خود عدی کفته عدی از او مشاوره کرد و او برادر را باطاعت رسول الله و قبول اسلام ترغیب کرده
عدی بن حاتم طائی بخدمت رسول امده مسلمان شد و تفصیل ان در ضمن وقایع سال دهم انشا الله **ذکر توبهٔ**
سبعیهٔ غامدیه و رجم او اورده اند که دو سال قبل از این زنی سبعیه نام از قوم غامد بحضرت
رسول امد و اقرار بزنا کرد و عرض کرد که یا رسول الله صلی الله علیه و اله مرا پاک ساز از کناه یعنی اجرای حد شرعی و رجم بر من بفرما
رسول الله که رحمة للعالمین بود فرمود این باز کرد و از خدا امرزش خواه و بدرکاه او توبه و انابه کن عرض کرد می خواهی مرا باز کردانی
چنانکه ماعز بن مالک را باز کردانیدی و حال انکه من نیز ابستن است از زنا رسول فرمود تو ابستنی از زنا کفت اری انحضرت فرمود صبر کن
تا وضع حمل کنی چون وضع حمل کرد و برسول عرض شد رسول الله صلی الله علیه و اله فرمود بواسطهٔ تربیت طفل صغیر نتوان
حکم برجم کرد الا اکه او از شیر کرفته شود سیوم بار ان زن امد و پارچه نان بدست طفل خود داده بود عرض کرد که طفلم از شیر مستغنی
و نان خوار است در باب من حکم بفرما و طفل خود را در مجلس نهاده مصمم قتل و رجم با یستاد و حضار در ان زن حیران بماندند و از ایمان
او و صدق او تعجب کردند بعد از اصرار ان زن رسول الله بفرمود زمین را کندند تا محاذی سینهٔ ان زن و او را در ان کو اندر اوردند ان
زن بی واهمه در ان کو بایستاد تا سنکسارش کردند و هیچ اضطراب نکرد کویند خالد بن ولید بمقابل روی در امد و سنکی بقوت بر
سر ان زن زد سرش بشکست قطرهٔ خون بر روی خالد ولید بپاشید خالد او را دشنام داد حضرت رسول الله فرمود ای خالد بر او
تندی مکن بخدائی که نفس من در ید قدرت اوست که این زن غامدیه توبه کرده که اکر عشار و طمغاچی چنان توبه کنند هر اینه
امرزیده شوند انکاه رسول الله بفرمود که او را بیرون اوردند و نماز بر او کذاردند و مدفون کردند **مؤلف کوید**
که خالد بن ولید در باطن منافق و پلید بود و حکایت خطای وی در قتل مالک بن نویره و کرفتن زن وی در کتب هر قوم
و ترجیح این زن در صدق و صفا و توبه از زنا بر وی امری معلوم است نه همه شیر زن که مردان مرد بکرداو نرسند **بیت**
نه هر کو زن بود نامرد باشد زن ان مرد است کو بی درد باشد التائب من الذنب کمن لا ذنب له علو مرتبهٔ توبهٔ سبعیهٔ
غامدیه بر توبهٔ نصوح در نظر معرفت و عقل در کمال ظهور و وضوح است فتامل و افهم **ذکر غزوهٔ تبوک**
درین سال هرقل روم نوشتند که مردی که دعوی نبوت میکرد هلاک شد و اهالی ولایت او قحط و تنکی کرفتار ند و ملک
او را بسهولت توان بدست اورد هرقل مردی از عظمای روم را بابا دنام و چهل هزار کس بضبط مدینه مامور کرد چون رسول
الله اکاه شد بتجهیز لشکر کرده ولی خلق در نهایت عسرت و پریشانی بودند سپاه اسلام از اطراف مهیا و اماده شدند و هر کس
بقدر خویش اذوقه و زاد مهیا ساختند با لاجره خواه و بخواه مسلمانان قرار بر سفر دادند کویند لشکر تبوک سی هزار کس بودند
و دو دانک از ان عثمان تجهیز کرد هر کس بقدر قوة و قدرت از نقد و جنس هر چه داشتند بیاوردند و جمعی از غزوهٔ تبوک اعراض کردند
و مردم را بر نشانیدند و عذر اوردند و جمعی در مدینه بماندند و چون حضرت رسول صلی الله علیه و اله بر ثنیة الوداع بیرون
میشدند علی بن ابیطالب علیه السلام را نایب خود در مدینه فرمود علی عرض کرد که چرا مرا از خدمت خود محروم می فرمائی و در ین غزوه بهمراه نمی
بری فرمود اما ترضی ان تکون منی بمنزلة هرون من موسی الا انه لا نبی بعدی یعنی ای علی ایا راضی نیستی که با شی نسبت بمن
بمنزلهٔ هارون نسبت بموسی لکن فرق اینست که هارون با موسی مرتبه نبوت یافت و بعد از من هیچ کس را مرتبه نبوت نخواهد بود
بلکه مراد از منزلهٔ هارون اینست که همچنانکه نبوت بعد از موسی در اولاد هارون بود خلافت و امامت در تو و اولاد تو خواهد

بود با زواج خود فرمود علی علیه السلم را بر شما خلیفه کردم باید سخن او را بشنوید و فرمان برداری او را بکنید در هنکام شمارهٔ لشکر
بقولی سی و بقولی چهل هزار مرد و تا هفتاد هزار نیز کفته اند که بحساب اندر امد لواهای متعدد بدست مبارک بسته بهر کروهی داد و
بمبارکی و فرخی حرکت نمود و درین سفر معجزات بسیار بظهور رسید **فی المعجزة** و دیعة بن ثابت با بعضی از اهل نفاق در
مقدمهٔ جیش میرفتند و میکفتند این مرد میخواهد قصور و حصون شام را بکیرد و مفتوح کند هیهات هیهات سید عالم رسول الله صلی الله
علیه و اله با عمار یاسر فرمود برو و نزد ان جمع و بکو تو نها از این سخنان توبه کنید و اکر انکار کنند بکو چنین و چنان با یکدیکر کفته اید
معجزهٔ دیکر چون بدیار حجر رسیدند رسول صلی الله علیه و اله فرمود از این اب میاشامید و خمیر مکنید و طبخ مکنید
و بشتر مدهید و تنها از خیمهٔ خود بیرون مروید دو تن بیرون امدند یکی را اختناق شدید کرفت و بدعای رسول رفع شد و دیکری را
باد برده بکوه طی انداخته بعد از مراجعت رسول الله صلی الله علیه و اله او را بمدینه اوردند **معجزهٔ دیکر** هم در منزلی
اب نبود مردم بستوه امدند رسول الله صلی الله علیه و اله دعا کرد و بی ابر باران بارید و کار سازی کردند و ابر بشکافت و افتاب بر امد
معجزهٔ دیکر در منزلی شتر رسول الله فرمود کواهی میدهم که من پیغمبر خدایم مع هذا منافقین امری اتفاقی شمردند
صلی الله علیه و اله کم شد مردم بجستجوی ان رفتند مردی منافق کفت محمد که از اسمان خبر میدهد چرا نمیداند شترش در کجاست
رسول صلی الله علیه و اله بنور فراست نشنیده دریافت فرمود هر چه بمن وحی شود میدانم و هر چه نشود نمیدانم پس نشان شتر داد بر فتند
و بیاوردند **معجزهٔ دیکر** شبی از عقبه بایست کذشت امر حضرت صلی الله علیه و اله منادی ندا در داد که پیش از رسول
کسی سوار نشود و بر ین عقبه نکذرد پس رسول صلی الله علیه و اله با حذیفه و عمار بر ان عقبه بر امدند دوازده سوار دیدند که در ان شب
ارادهٔ غدری با رسول داشتند رسول الله بانکی بر ایشان زد بکریختند و رسول صلی الله علیه و اله فرمود اینها جماعتی هستند که
الی یوم القیمه منافق خواهند بود اراده کرده بودند که شتر مرا رم دهند تا بیفتم بعد از ان فرمود بار خدایا ایشان را بدبیله کرفتار
کن حذیفه پرسید دبیله چیست رسول الله صلی الله علیه و اله فرمود شعلهٔ از اتش که بر دل ایشان افتد و هلاک شوند و این
حدیث را مسلم بدو طریق روایت کرده که مال ان واحد است و اسامی ان اشخاص نیز از قول حذیفة الیمان معین است و در کتب علما
مبسوط است **معجزهٔ دیکر** سهیل بن بیضا کوید در ان راه مار بزرکی بنزد رسول امد بایستاد و پس از مدتی بکناری شد
مردم از رسول صلی الله علیه و اله پرسیدند فرمود این مار از ان نفر است یعنی جنیانی که در مکه پیش من امدند **معجزهٔ دیکر**
روزی فرمود فردا بچشمهٔ تبوک رسیم و پیش از من کسی بان اب دست نزند چون رسیدیم بعضی پیش رفته و دست زده بود رسول الله
صلی الله علیه و اله در غضب شد و مع هذا فرمود قدری از ان چشمه اب اوردند و دست و روی بدان شست و فرمود دوباره در ان چشمه
ریختند اب چشمه بجوشید و چندان شد که کفایت تمام لشکر را کرد و بعدها هم در از دیاد بود **معجزهٔ دیکر** در ورود
تبوک ابوذر غفاری راحلهٔ خود را بر دوش داشته و پیاده می امد مردم بواسطهٔ انکه دور بود او را نشناختند عرض کردند اثار مردی پیاده میاید
ظاهر است رسول الله فرمود ابوذر است که شتر او در راه مانده و بار خود را بر دوش کشیده میاید چون رسید چنین بود و رسول صلی الله
علیه و اله او را تعظیم فرمود و مرحبا کفت و فرمود رحم الله اباذر یمشی وحده و یموت وحده و یبعث وحده و اخر الامر در زمان حکومت عثمان
ابوذر را از مدینه بواسطهٔ سعایت معاویه و صدق و قول و عدم اخفای حق اخراج کرده بربذه بردند و در انجا به تنهائی در زینب تا فوت شد
معجزهٔ دیکر خرمای قلیل را بخدمت حضرت صلی الله علیه و اله اوردند دعائی بر ان دمید و سیر شدند جمعی کثیر از ان بخوردند
و بر جای بود **معجزهٔ دیکر** شبی بادی وزید رسول الله صلی الله علیه و اله فرمود این باد بجهة فوت منافقی میوزد چون
بمدینه رفتند معلوم شد که در انشب منافقی مرده بود مع القصه حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله چون به تبوک رسید هرقل جاسوس
بار دوی او فرستاد و از اخلاق و صفات رسول تحقیق کرده بهرقل خبر داد هرقل دانست که او رسول خدا است مردم را ببدو دعوت کرد قبول نکردند

وخواست اسلام بکر بنید از خلاف خلق روم اندیشه کرد در هر صورت کسی بمنازعه رسول نفرستاد وحضرت رسول الله صلی الله علیه وآله
از چندی توقف بمشاوره اصحاب مراجعت فرمود ودرین سال مسجد ضرار که ساخته وافراخته ابو عامر راهب بود در مدینه خراب کرده وابو عامر
بار سول در مقام نفاق درآمده بود وبروم رفته بود ومنافقین مکه که با او موافق بودند بامر او این مسجد را ساختند وزیران خالی بود ومقصود
شان آن بود که رسول در آن درآید ومسجد منهدم کردد رسول بحکم وحی خراب فرمود ودر آن آتش زدند وآخر مزبله اهل مدینه شد
نظم پس پدید آمد که آن مسجد نبود خانه حیلت بد ودام جهود **ذکر سوره برائت** درین سال
سوره برائت نازل شد حضرت رسول الله صلی الله علیه وآله ابا بکر را فرمایش فرمودند وقرار دادند که بمکه رود وبر منافقان بخواند
وبعضی احکام سیما ابلاغ کند چون او برفت جبرئیل نزول کرد وگفت امر خداست در باب سوره که لا یؤدیها عنک الا انت او رجل منک
ونیز امر شده که علی برود رسول الله علی را فرستاد که هر جا ابو بکر را ببیند آیات سوره را از او بستاند وخود برده باشد ابو بکر در منزلی بود که
آن را عرج گویند صبحگاهان رغای ناقه غضبای رسول الله بگوشش رسید بعد از انتظار حضرت علی علیه السلام را دید که درآمد وسوره را
از او گرفت واو را امر بمراجعت کرد ابو بکر بترسید پرسید که آیا در باب من چیزی نازل شده علی فرمود نه ابو بکر سوره ها را باز داده مراجعت نمود
وعلی علیه السلام بمکه رسید وسوره برائت را باواز بلند بر مشرکان بخواند وعهد قریش را باطل کردانید وخلق را تعلیم مناسک حج فرمود
واز اختراعات جاهلیه منع فرمود که برهنه طواف نکنند وندا داد که امان نباشد اگر مسلمان شدند خوب الا خونشان بهدر باشد وبعد
هیچ مشرک مرخص نیست که بمسجد الحرام داخل شود حضرت شاه اولیا وفخر اوصیا بعد از تبلیغ رسالت مراجعت بخدمت حضرت رسالت
نمود وآنچه گذشته بود معروض داشت **وقایع سال دهم از هجرت** خالد بن ولید بر بنی الحارث بن
کعب مامور شد وایشان را دعوت باسلام کرد وتعلیم نمود وجمعی را با خود بمدینه آورد ودرین سال وفود عرب بحضرت آمدند واز آنجمله عدی بن
حاتم طائی بود **ذکر عدی** عدی بن حاتم طائی گفته که چون بدلالت خواهر خود بخدمت حضرت رسالت رسید فرمود
چه کسی گفتم عدی پسر حاتم برخواست وبجانب خانه خود روانه شد دید که در راه پیرزنی نزد وی آمد وسخنی داشت وعرض کرد وحضرت
رسول ساعتی نیک تامل ومواسات فرمود وحاجت او را روا کرد وبعد بخانه خود شد با خود گفتم این طریقه وشیوه پادشاهان وجباران
نیست همانا اخلاق انبیا وکرامت است وچون بخانه شدیم وساده از ادیم که بلیف خرما اکنده بود بر داشت وبرای من بینداخت فرمود بر
این بنشین گفتم نی بلکه تو بر آن بنشین چندان مبالغه فرمود که من بر آن نشستم وخود بر روی زمین نشست در دل خود گفتم این ادب وخوی ملوک
نیست آنگاه با من بنا کرد که تو چه مذهب داشتی وچه میکردی این جایز نبود در مذهب تو پس بیقین شدم که او پیغمبر خداست پس گفت ای
عدی شاید که مانع داخل شدن تو در دین اسلام قلت مال وکثرت احتیاج مسلمانان باشد بخدا که عنقریب مال در میان مسلمانان بسیار
شود وشاید که مانع کثرت اعدا وقلت اصحاب باشد بخدا که اگر عمر دراز یابی خواهی دید که مسلمانان بسیار شوند ودشمنان کفار کم کردند
بمرتبه که از قادسیه زنی بر شتر خود سوار شود وتنها بمکه رود واز کس نترسد واگر پنداری که سلطنت در دست دیگران است زود باشد که ببینی
کوشکهای سفید از زمین بابل بدست اهل اسلام فتح شود عدی گوید بشرف اسلام مشرف شدم ودوام از آن امور را مشاهده نمودم
یعنی قصر کسری ودیدم زن از قادسیه بحج البیت رود وامر دیگر هم وقوع حاصل کند ودر این سال وفود از طوایف عرب بسیار بمدینه الرسول آمدند
واسلام قبول کردند **فی المعجزه** گویند ده نفر از غامده بحضرت رسول آمده در اثنای مصاحبت با ایشان رسول الله فرمود
طفلی را بر سر راحله خود گذاشته بودید در خارج مدینه واینک دزدی آمده عیبه از آن شما بدزدیده صاحب عیبه حاضر بود وتصدیق
کرد رسول فرمود آن جوان در قفای دزد رفت وعیبه را بدست آورد چون بیرون رفتند چنان بود ومزید ایمان ایشان شد ودر اندرین سال
جریر بن عبد الله بجلی بحکم پیغمبر خفی وجلی هدم بتخانه ذی الخلصه واقع کردید **ذکر خبر مباهله** حضرت رسول
الله صلی الله علیه وآله نامه بنصاری نجران نگاشت واسلام بر آن قوم عرضه داشت چهارده کس از اساقفه وجاثلیق وقسیسان ایشان

بمعاضده ومحاجه بمدینه آمدند مقدم ایشان عبد المسیح ملقب بعاقب دیگری هم نام سید ملقب باسقف که از نصاری صلیبها در کردن ولباسها
فراخ وابریشمینه در بر وانگشتریها طلا در انگشت بمسجد رسول الله صلی الله علیه وآله اندر آمدند وچندانکه سخن کردند رسول التفاتی
نفرموده جواب نداده بالاخره از اصحاب رسول سبب پرسیدند حضرت امیر المومنین علیه السلام گفت تغییر لباس وپوشش وانگشتری وصلیب
دهید تا مورد سوال وجواب شوید چنان کردند ورسول الله جواب سلام ایشان باز داد گفتند ما تقول فی السید المسیح رسول فرمود عبد
اصطفاه الله وآیت منزله ان مثل عیسی عند الله کمثل آدم خلقه من تراب ثم قال له کن فیکون الحق من ربک فلا تکن من الممترین
فمن حاجک فیه من بعد ما جاءک من العلم فقل تعالوا ندع ابنائنا وابنائکم ونسائنا ونسائکم وانفسنا وانفسکم ثم نبتهل فنجعل
لعنة الله علی الکاذبین بر ایشان خواند واقرار نکردند وبنا بر مباهله شد برفتند ومشاوره کردند عاقب گفت عواقب امور را ملاحظه می
کرد مصلحت در مباهله ندانست وجزیه ومصالحه را اصلح واسلم از اسلام شمرد واسقف گفت اگر فردا محمد با کثرت بمباهله آید
علامت ضعف نفس اوست ودلیل بر غلبه شما واگر بتنهائی یا با چندتن از خواص خود آید دلیل بر حقیت واطمینان وکمال نفس اوست
وشما مغلوب بلکه هلاک خواهید شد فردا رسول الله بیرون آمد حسن در دست وحسین بر دوش وعلی وزهرا در قفا وبعو
دست ید الله نزد دسته وانهار ادر عبای خود بنهفت ومستعد مباهله شد اسقف از انها پرسیدند وشان وحسب هر یک بفهمیدند
ونیک بترسیدند وگفتند روبهائی بینیم که چون بخدا روی کنند کوهها از جا برکنند واین طریقه مباهله طریقه انبیای سلف است
ومباهله با انبیا مایه تلف پس از آن کار در گذشتند ومباهله نمودند وبمصالحه وجزیت معینه مایل گشتند ونوشته داد وستد
کردند ورسول الله صلی الله علیه وآله باسقف فرمود که اکنون مهربانی ولی ترا می بینم که چون بمنزل رسی بخوری وبخسبی واز انقلاب و
اضطراب بالان معکوس بر شتر لهی وباز آئی وآخر چنان شد اسقف باز آمد واسلام کرد ودرین سال باذان صاحب یمن در گذشت
وملک او را رسول الله صلی الله علیه وآله بر پسران او تقسیم فرمود **ذکر مامور شدن حضرت اسد
الله الغالب علی بن ابی طالب علیه السلام بمسافرت یمن ومظفر
ومنصور کردیدن** حضرت رسول الله صلی الله علیه وآله جناب ولایت مآب علی ولی الله را به یمن
مامور فرمود لوائی بدست مبارک عقد فرمود وعمامه بجهه آنحضرت بپیچید ودو علاقه گذاشت قریب بذراعی از جانب پیش روی ودیگری
قریب بشبری از قفا او بجهه همانا ایمائی بود که تو را بشیر ولایت در پیش است وکمر خلافت در قفاست وسیصد نفر از ارباب جلادت
بهمراهی او بستان تا بنصد حضرت رسول الله صلی الله علیه وآله نامزد فرمود بان مفخر العباد امتثال فرمود واسرار بیشمار در گوش
او القا کرد کار بجوی بیان نمود وگفت ای علی تو را امیر ساختم وبر مفارقت تو در یغ مینمایم برو بسا خاک یمن وتا ممکنست مبادرت بمبارزت
مجوی وسخنان حق را با آن قوم بگوی بعد از نصایح ووصایا او تعلیم امور شریعت وقضایا او روانه شد وبعد از وصول وفرمان ومکتوب
رسول صلی الله علیه وآله بجهه قبیله همدان باز آن ولی همه دان همان واسلام بحصول آمد ونیز ضرورت شد حضرت مظفر
آمد وخالد بن ولید وبریده بن الحصیب در امر جاریه که متصرف آنحضرت واقع شد حسد بردند وغدر کردند واز او بحضرت رسول شکوه نمودند
ورسول الله صلی الله علیه وآله فرمود لا تقع فی علی فانه منی وانا منه وهو ولیکم من بعدی **ومن الوقایع** صاحب
روضة الصفا گفته که عمرو بن معدیکرب صاحب صمصام مشهور در عرب که اشجع ابطال عهد بود بمدینه آمد واسلام کرد ودر
آن اثنا قاتل پدر خود را بدست در کریبان او زده بحضرت رسول الله صلی الله علیه وآله آورد که انتقام پدر کشد رسول فرمود اهدر
بالاسلام ما کان فی الجاهلیه عمرو برگشته بولایت خود روی کرد ودر راه طایفه از بنی حارث را غارت نمود بخانه خود رفت هذا
رسول الله صلی الله علیه وآله بعلی علیه السلام در باب تنبیه او امر کرد وخالد ولید نیز در آنحدود بجهتی که حکم ابو الحسن علی علیه السلام
داشت مامور بود اما مخالفت نمود الحاصل چون علی المرتضی بطایفه زبید که قوم عمرو معدیکرب بودند رسید قوم بعمرو گفتند که یا ابا

ثور چون بنی ابن جوان عرب صلی الله علیه واله را کر باج خراج کرفتن از ما و تو مید بطرف خواهد امد عمر از کثرت غرور کفت چون مرا
ببیند معلوم شود و بعد از تلاقی فریقین عمر و پای جلادت بمیدان نهاد و دست دعوی بر کشاد حضرت شهریار خیبر کشا علی المرتضی افضل
جنک او فرمود با نکی بر او زد که ما ابا ثور عمرو را او همه کرفته که خود داری نتوانست کرد و از پیش بدر رفت عزیمت هزیمت نمود و فرار اختیار کرد
سپاه اسلام چون ضرغام در طایفه ابا ثور در افتادند و برادر زاده عمرو را بکشتند و زن او را با بعضی زنان اسیر کردند و حضرت شاه
ولایت مراجعت فرموده خالد بن سعید را که از همراهان او بود در انجا بجهت انجام امورات کذاشت عمر معدیکرب نزد او امده اظهار اسلام کرده
واهل و عیال او را با او رد نمود **جز الاتفاقات** در اخبار امده که چون یمن از یمن قدوم حضرت علی المرتضی غیرت
مرغزار و چمن شد کعب الاحبار که از علمای یهود بود بخدمت انحضرت امد شد نمود بعضی سخنان حقایق بیان شنید بعضی
اثار ولایت دید و اسلام کزید **ایضا** ابوسعید خدری کوید حضرت ولایت پناهی صاحب مقام ید اللهی از یمن مقداری طلا
خالص که از معدن ناساخته بودند بحضرت رسول الله فرستاد و رسول صلی الله علیه واله ان را بچهار کس از اهل قبول تقسیم فرمود ناکاه
مردی بر خواست که چشمان او بدر کاسه فرو رفته بود و هر دو استخوانهای رویش بر امده پیشانی بلند و لحیه انبوه و سر تراشیده داشت
و ازاری پوشیده دامن بر میان زده کفت یا رسول الله بترس از خدا و رعایت عدالت کن حضرت رسالت فرمود وای بر تو ایا من بنستم
سزاوار ترین خلق بترسیدن از خدا و چون انمرد برفت خالد بن ولید کفت یا رسول الله مرخص بفرما کردن این منافق پلید را بزنم
رسول فرمود نی شاید نماز کذار باشد خالد کفت بسیا نماز کذاران باشند که بزبان کویند چیزی را که در دل ایشان نباشد حضرت
فرمود من مامور نیستم که تفتیش دلهای مردم کنم و بواطن ایشان را بشکافم ابوسعید خدری کوید پیغمبر در قفای انمرد میدید و میکفت شان
اینست که بیرون اید از نسل اینمرد قومی که قران را تازه و تر خوانند ولی از حنجره ایشان تجاوز نکند یعنی در دل ایشان خبر نداشته باشد بیرون روند
از اسلام چنانکه تیر از صید بیرون رود اکر با ایم انقوم را قتل کنم چنانکه هیچکس از ایشان را زنده نکذارم **تحقیق** الله اعلم شاید انمرد از
ابا و اجداد خوارج بوده باشد یعنی خوارج از اولاد او باشند و اکنون نیز بدین نشانه نسل او در میان اهل اسلام بسیارند هو لون
بافواههم ما لیس فی قلوبهم **نظم** بس منافق کاندرین ظاهر کرهیت خون صد مومن بپنهانی بریخت **ذکر
حجة الوداع** حضرت رسول الله صلی الله علیه واله بقبایل پیغام فرستاد که هر کس را اراده حج بیت الله است تا
ملحق شود تا قاعده و قانون حج را تعلیم کیرند مردم بسیار از جوانب بدین عزیمت حرکت کردند و در ماه ذیقعده از مدینه بر امدند و در ذو الحلیفه
لحضت فرمود و فاطمه زهرا و ازواج را در هوادج همراه بر داشته بروایتی صد بیست و چهار هزار مرد همراه رسول الله بوده اند و روز
یکشنبه چهارم ذیحجه در ذی طوی نزول اجلال فرموده و از طرف اعلی بمکه معظمه در امده بدان تفصیل که در کتب اخبار است حج
کذارده و حضرت امیر المومنین را که در صفحات یمن بودند اخبار و احضار فرموده بود در مکه بدان حضرت رسید و بعضی از همراهان منافق
از علی علیه السلام برسول شکوه کردند رسول فرمود ارفعوا السنتکم عن علی فانه خشن فی ذات الله غیر مداهن فی دین الله
یعنی زبان از علی در بندید و از او شکایت و کله نکنید که او مردی درشت است در ذات خدا تعالی از راستی نمیکذرد و مداهنه
و فرو کذاشت نمیکند در دین خدا تعالی و فرمود من دو چیز در میان شما میکذارم که چون دست در ان زنید کمراه نشوید و ان قران
است و عترت من که اهل البیت منند و این هر دو جدا نشوند از یکدیکر تا انزمان که در کنار حوض کوثر بمن برسند پس بنکرید تا بعد
از من با این هر دو بچه طریق سلوک خواهید کرد و فرمود که شما مسئول خواهید بود از من یعنی در قیامت از شما پرسند که محمد چکونه
معاش کرد با شما جواب دادند که هیچ وجه فرو کذاشت نفرمودی رسول دست بر اسمان بر افراشت و سر کردن فرمود اللهم اشهد
پس فرمود ای مسلمانان سه چیز سینه ها را از کینها پاک کند یکی اخلاص در عمل دیکر نیک خواهی برادر مومن دیکر لزوم جماعت
القصه بعد از اعمال و مناسک و طواف و نماز و قواعد و نوابین بر وفود دین مبین از مکه بیرون امد و ده روز بیشتر بوقف فرموده

بود **ذکر ورود جبرئیل و وحی رب جلیل و امدن رسول الله بمنزل
غدیر خم و خلیفه کردن علی بن ابیطالب علیه السلام را در انمنزل**
چون حضرت رسول الله صلی الله علیه واله اراده مدینه فرمود جبرئیل امین بامر رب العالمین نزول بر رسول الله نموده پیغام
الهی رسانید که ای محمد صلی الله علیه واله در تبلیغ رسالت و شرایط نبوت چنانکه شایسته و بایسته بود اقدام نمودی اکنون وقت رفتن تو
از جهان فانی و امدن بعالم باقیست باید که خزاین اسرار ربوبیت و ودایع اثار الوهیت و لکه شمه از ان خلافت و ولایت و ارشاد و هدایت است
بعلی بن ابیطالب علیه السلام که بمنزله نفس نفیس تست بسپاری و او را امام و پیشوای جمیع مسلمین کنی بیعت او بر جمیع مکلفین لازم کردانی
حضرت نبی مصطفی جناب علی المرتضی را خواسته سر کرد کار را با او در میان نهاده و در افشای این سر و نفس این امر متامل بود چه حضرت رسول
میدانست که این معنی بر اکثر اصحاب نفاق شاق خواهد بود کویند عایشه با مر خلوت پی برده و حضرت صلی الله علیه واله از افشای ان منع
کرده او اخر الامر بحفصه بنت عمر خطاب ابراز نموده و بمدلول **ع** کل سر جاوز الاثنین شاع بعمر واو بابو بکر رسید و شیطان کار در
دست شیطان افتاد و منافقان بیکدیکر اطلاع دادند و در فکر قتل رسول الله افتادند و حضرت رسول از صفا قلب دانست که از عایشه این
امر بروز کرده با او کفت افشیت سری والله یجازیک بعملک بعد از ان در طی منازل مدینه مجد شده منزل بمنزل میامد تا بموضع کراع غمیم
رسید جبرئیل نازل شده این اخبار مشتمله بر نهایت اهتمام اورده که فلعلک تارک بعض ما یوحی الیک وضایق به صدرک و اظهار روز
در تاخیر این امر نمود و بعد از اندک زمانی بمنزل غدیر جحفه که مشهور است بغدیر خم رسیدند جبرئیل امین دیکر باره بجهت تاکید نزول نمود
که یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالاته والله یعصمک من الناس یا رسول برسان یعنی ای رسول من
برسان انچه از خدای تو بتو رسید و اکر نرسانی تبلیغ رسالت نکرده باشی و اکر در این امر مساهله نمایی چون نرسانیدن همه دارد همانا بعض حکم رسانیدن
که هیچ تبلیغ رسالت نکرده باشی و اکر تو را از منافقان که همراه اند دغدغه باشد خدا نکهبان تست اندیشه مدار پس با اینکه جمعی از پیش رفته بودند
و هوا در نهایت کرمی بود و نیم ساعت بظهر مانده بود و انجا محل نزول قافله نبود رسول الله فرود امده انها که از پیش رفته بودند بمراجعت امر
کرده بود و انان که در قفا بودند نیز رسیده بودند تا بمدن تاکید فرمود و زمین را از خار و خس پاک کردند و منبری از پالانهای شتران چیدند و حضرت
رسول صلی الله علیه واله بر ان منبر بالای بر امده خطبه بلیغه مشتمل بر فواید عظیمه بیان فرمود که بعضی از ان اینست **خطبه
روز غدیر خم** الحمد لله نحمده و نستعینه و نعوذ بالله من شرور انفسنا و من سیئات اعمالنا لا هادی لمن اضل
ولا مضل لمن هدی و اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمدا عبده و رسوله **اما بعد** معاشر الناس و ما قصرت فیما بلغت
ولا قعدت عن تبلیغ ما انزله وانا ابین لکم سبب هذه الایة ان جبرئیل هبط الی مرارا ثلثا یامرنی عن السلام رب السلام ان اقوم فی هذه المشهد
واعلم کل ابیض و اسود ان علی بن ابیطالب اخی و وصیی و خلیفتی والامام من بعدی الذی محله منی محل هرون من موسی الا انه لا نبی بعدی
ولیکم بعد الله و رسوله نزل بذلک ایة انما ولیکم الله و قراء الایة ثم قال صلی الله علیه واله بعد کلام فاعلموا معاشر الناس ذلک و
افهموه واعلموا ان الله قد نصبه لکم ولیا واماما فرض الله طاعته علی المهاجرین والانصار و علی التابعین باحسان و علی البادی و
الحاضر و علی العربی والعجمی و علی الحر والمملوک والصغیر والکبیر و علی الابیض والاسود و علی کل موجود امضی حکمه و جاز قوله و نافذ امره
ملعون من خالفه مرحوم من صدقه قد غفر الله لمن سمع و اطاع له معاشر الناس انه اخر مقام اقوم فی هذا المشهد واسمعوا و اطیعوا
وانقادوا لامر الله ربکم فانه هو مولیکم و علی امامکم ثم الامامة فی ولدی الذین من صلبه الی یوم القیمة و این خطبه ایست طولانی در
اخر ان فرمودند که الا فلیبلغ الشاهد منکم الغایب پس رسول الله صلی الله علیه واله بزیر امد و مردم را امر بیعت و تهنیت علی علیه السلم
امر فرمود و دران صحرا قریب بصد بیست هزار کس بودند فوج فوج دسته دسته میامدند و مبارکباد بعلی علیه السلم و بیعت میکردند و میکفتند
السلم علیک یا امیر المومنین و عمر خطاب بر ان تهنیت و القاب افزود و کفت بخ بخ لک اصبحت مولای و مولی کل مومن و مومنة و هنو

مردم متفرق نشده بودند که جبرئیل نزول نموده و آیهٔ کریمهٔ الیوم یئس الذین کفروا من دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دینا
بیاورد و علامهٔ حلی ره در منهاج الکرامه گفته که چون امر وصایت تمام شد حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود ایها سید المرسلین و امام المتقین و قائد
المحجلین هذا ولی کل مؤمن من بعدی و ان علیا منی و انا منه و هو ولی کل مؤمن و مؤمنة **حکیم ناصر خسرو راست**
علی بود آنکه از فرمان رب العرش پیغمبر   وصی کردش در آن مجمع که منبر بود پالانش   همان مشهور شیر نر که اندر بدر و در خیبر
هوا از بر خون بارید بر خصمان خدانش   و حسان بن ثابت انصاری که مداح رسول الله صلی الله علیه و آله بوده باذن رسول در تهنیه علی علیه السلام
و ولایت او در غدیر خم نظم نموده   یناديهم يوم الغدير نبيهم   بخم و اسمع بالرسول مناديا   يقول فمن مولاكم و وليكم   فقالوا
و لم يبدوا هناك التعاديا   الهك مولانا و انت ولينا   و لن تجدن منا لك اليوم عاصيا   فقال له قم يا علي فانني   رضيتك
من بعدي اماما و هاديا   فمن كنت مولاه فهذا وليه   فكونوا له انصار صدق مواليا   هناك دعا اللهم وال وليه   وكن للذي
عادى عليا معاديا   نخص بها دون البرية كلها   عليا و سماه الوزير المواخيا   و رسول الله بحسان فرمود که یا حسان لا تزال مؤیدا
بروح القدس ما نصرتنا بلسانك **ومن الاسرار الولایة** مرویست که در آن روز جبرئیل بصورت جوانی خوش روی
و نیکو لباس معطر ببوهای خوش در آن مجلس حاضر شد بعد از اتمام امر وصایت فرمود والله ما رایت کالیوم قط ما اکد ما شد لابن عمه انه عقد
له عقدا لا یحله الا کافر بالله العظیم و برسوله الکریم و ویل طویل لمن حل عقده یعنی بخدا که ندیدم هم چو امروز هرگز که بچه شدتی و حکومتی
تاکیدی از برای پسر عم خود عقد ولایت نمود بسیکه حل این عقد نکند الا کسیکه کافر بخدا و رسول او باشد و برای آنکس است ویل طولانی
و عمر خطاب از اصحاب ابوبکر ابن خطاب از آن جوان شنیده بود پس عمر بحضرت رسول الله صلی الله علیه و آله آمد و آنچه از آن جوان شنیده بود
برسول الله عرض کرد رسول فرمود ای عمر دانستی که آن جوان که بوده است گفت لا والله ندانستم رسول الله فرمود آن جبرئیل امین بود پس مرا ای
عمر از آنکه تو کشایندهٔ آن عقد باشی که خدا و رسول و مؤمنان از تو بیزار خواهند شد **ومن المعجزات و الآیات**
حارث بن نعمان فهری که سردار و رئیس آن قوم بوده در آن روز بحضرت رسول صلی الله علیه و آله آمد و در کمال تغیر گفت ما را بوحدانیت خدا و
نبوت خود امر کردی و شنیدیم بنماز و روزه و زکوة مال مجبور ساختی و اطاعت کردیم باینهمه راضی نشده خلافت را به پسر عم خود حواله کردی و او را
بر ما امیر نمودی این کار برای توست یا از خدا مامور شدی رسول الله سوگند یاد کرد که از خدا مامور شدم پس حارث از مجلس برخواست از غایت نفاق
و نهایت شقاق گفت الهی اگر آنچه محمد میگوید حق است حکم کن که از آسمان سنگی بر سر من فرود آید که مرا تاب شنیدن این حکایت نیست راوی گفته
که هنوز او براحلهٔ خود نرسیده بود که سنگی از آسمان بر سر او فرود آمد و بجهنم رفت و مقارن آن سأل سائل بعذاب واقع نازل شد الی آخره و طوایف
بمکان و محل خود رفتند رسول الله صلی الله علیه و آله بجانب مدینه آمد و وارد شد بعد از چند ابرهیم فرزند صلبی حضرت رسول بجوار رحمت الهی فا[ئز]
شد در آن روز آفتاب گرفت و مردم از آن دانستند و رسول صلی الله علیه و آله فرمود و مردم را بطاعت و عبادت ترغیب کرد فرمود آفتاب و ماه دو
آیتند از آیات الله و بمرگ کسی گرفته نشود **ومن الاسرار** و در این سال جبرئیل بصورت جوانی سپید روی سیاه موی در کمال حسن و بها
و نظافت و صفا بمجلس رسول صلی الله علیه و آله آمد زانو بزانو نشسته هر دو دست خود بر دو زانوی رسول نهاد و از حقایق ایمان و ایقان و بهشت و دوزخ
و حشر و نشر سؤالات کرد و رسول صلی الله علیه و آله همه را جواب داد و او بیرون رفت چنانکه حضار همه آن جواب و سؤال را بشنیدند و هر یک بقدر
فهم خود نصیبی از آن بردند سید عالم صلی الله علیه و آله فرمود آن جوان که بیرون شد بجوئید فی الفور از دنبال او بیرون آمدند و اصلا اثری نیافتند
و حیران بماندند رسول صلی الله علیه و آله فرمود که هر بار که جبرئیل بصورتی نزد من آمدی او را بشناختمی الا این بار که چون برفت دانستم که جبرئیل بوده

ذکر وقایع سال یازدهم از هجرت رسول الله صلی الله علیه و آله و کیفیت عروض مرض بر جسم حضرت رسول الله و انتقال بعالم بی زوال و جوار رحمت قادر متعال

چون حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله از

حجة

حجة الوداع بمدینة الرسول وصول یافت ملهم غیبی در دل مطهرش از روی فقرهٔ قرب ذات پاک احدیت رازی الهام کرد که برجعت طایر روح پر فتوح
باشیان الامکان مسرور شد **تحقیق** ذات مقدس حضرت نبوی صلی الله علیه و آله را کون در عالم مکان موجب مزید کمال و افضال
دانستن این کوته نظری و بی بصیرتیست زیرا که کمال حضرت همیشه بالفعل و بالذات بلکه عین کمالات و کمال صفات بوده و خواهد بود و تزاید و اکمال یا
تنزل و زوال را راه بدان عدیم المثال مخصوص نبوده و نباشد کنت نبیا و آدم بین الماء و الطین شاهد این مقال است و حدیث نور وجود او بچند هزار
سال قبل از خلق عالم شاهد این حال در مظاهر همه انبیا تکمیل افراد بشر در هر عهد فرموده روزی چند نیز در بین خود مسعود بیکر مطهر بتمیمهٔ
تکمیل اهل این عصر ظهور نموده **نظم** من ملک بودم و فردوس برین جایم بود   آدم آورد در این دیر خراب آبادم   و چون هنگام
رجوع بعالم لا امکان آمد ارجعی الی ربک راضیة مرضیة شنید مرغ روح از غایت سرور و وجد در طپید و نجات از قفس جسم طلبید
خلل در ارکان این قفس افکند و بشکستن قفس رای کرد آری **لمؤلفه** بصحرا که کنج قفس خوشتر بر وطن باشد   نه بر عقابی که
مرغی قفس شکن باشد   و طایر بلند پرواز همتش بقوت بال اقبال بر قفس قالب غالب آمد و بخلاصی از این بند طالب لاجرم آثار شکستن
در قفس بظهور رسید و اسباب تفرقهٔ عناصر اجتماع یافت و مرض بر مزاج غلبه کرد جمعی پریشان خیال در آن کنار مقام نبوت بخیال محال
افتاده و نسبت این خیال بخود دادند از جمله مسیلمهٔ کذاب و اسود بن کعب عبسی و طلیحة بن خویلد اسدی و زنی سجاح نام از بنی تمیم در
میان طوایف عرب بدعوی نبوت برخواستند **نظم** کلاغی تک کبک در گوش کرد   تک خویشتن را فراموش کرد
مسیلمة بن یمامه در سال دهم با وفد بنی حنیفه بمدینه آمد چون قوم او مسلمان شدند او تخلف نمود و در
مکان خود توقف جست و گفت اگر محمد صلی الله علیه و آله بعد از خود حکومت را بمن دهد مسلمان شوم رسول صلی الله علیه و آله را
شاخ خرمائی در دست بود باو فرمود اگر این شاخ خرما را از من بخواهی بتو ندهم و آنچه بر تو مقدر شده خواهد شد حضرت را بخواب نموده
بودند دو سوار از طلا که در دست داشت و از آن ملول بود و گفتند باد بر آن دمید هر دو معدوم شدند بدو کاذب تعبیر رفت که بعد از رسول
دعوی کنند و بر باد روند یکی مسیلمه بود در یمامه و یکی اسود در صنعا و مسیلمه خود را رحمن یمن نام کرد و میگفت چنانکه جبرئیل بر رسول وحی
آورد رحمن نام مردی بمن وحی میاورد و رسول در عهد خود او را کذاب لقب فرمود و پس از حضرت قریب صد هزار کس باو گرویدند و فتنه و بلا
گرفت و معجزات او بالعکس نتیجه بخشید که آب دهان در چاه و درخت بخشکید الحاصل مدتها بود تا در زمان حکومت ابوبکر وحشی قاتل حمزه
او را بکشت سجاح را نیز بزنی گرفته بود و جمعی باو عقیدت داشتند **شعر** بومسیلم گفت من خود احمدم   دین احمد را بتیغ بر هم
زدم   مر مسیلم را لقب کذاب ماند   ان محمدا اولو الالباب ماند **اما اسود بن کعب عبسی** او را ذو الحمار گویند
زیرا که حمار بمعنی معجر است و او مقنعه بر روی خود میافکند و بعضی سحیف ذو الحمار خوانده اند و گفته اند او میگفته که شخصی بر من ظاهر
میشود که بر خر سوار است و او گاهی شعبده باز بوده و دل مردم را بافسون بخود مایل و راغب مینموده و گاهی امور عجیبه از او بظهور میرسید که
او را دو شیطان بوده یکی سحیق و دیگر شقیق و گاهی از امورات باو اخبار مینموده اند و چون باذان حاکم یمن از عالم رفت او بر ملک یمن
یافته و مرزبانه زن باذان را بگرفت فروة بن مسیک که از جانب رسول صلی الله علیه و آله در آنجا عامل بوده با ابوموسی اشعری بحضرموت رفت
مرزبانه را او برنجانید و مرزبانه نیز عم خود فیروز دیلمی و دیگران قرار نهاده شبی ذو الحمار را از خمر بیخودتر از حمار کرده فیروز و جمعی خانه را
سوراخ کرده در آمدند و او را بکشتند و او صدائی مثل گاو میکرد حارسان گفتند چه خبر است مرزبانه بدر آمد گفت خاموش شوید که بر پیغمبر شما
وحی نازل میشود و از ثقل و گرانی وحی ناله میکند ایشان باور کردند و برفتند انتهی ع در جهان دیگر کلم باید چنین   و حضرت رسول
الله هنوز در حیات بودند که بطریق مکاشفه و وحی از این قضیه اخبار فرمودند و خبر رسید رسول فرمودند که فاز فیروز **طلیحة اسدی**
وقتی در سفر بود و آب نداشتند گفت ارکبوا اعلالا و اضربوا امیالا تجدوا ابلالا یعنی سوار شوید بر اسب من و بروید میلی چند که آب مییابید
چنان کردند تا برسیدند و این مایهٔ فتنهٔ مردم صحرا نشین شد و او دعوی نبوت کرد و میگفت جبرئیل بمن نازل میشود و از نماز سجود برانداخت

در زمان ابوبکر خالد بر سر او تاخته او بشام گریخته پس مدتی مسلمان شد و در جنگ نهاوند کشته شد **در خبر جیش اسامه**
لعن الله من تخلف عنها در بیست و ششم ماه صفر رسول فرمود اصحاب ساخته شوید بغزوهٔ روم روند و بکر اسامة بن
زید را بخواند و امارت لشکر داد و فرمود برو بنواحی ابلی که پدرت را کشته اند و در رفتن تعجیل نمای که ایشان پیش از رسیدن تو مطلع نکردند
مستعد حرب نشوند و روز دیگر از ماه مذکور که چهارشنبه بیست و هشتم بود صداع حضرت را عارض شد و به تب رسید و مع هذا لوائی بجهت اسامه
بست و اسامه منزل جرف را معسکر کرد و ابوبکر و عمر و عثمان و سعد وقاص و ابوعبیدة الجراح و سعید بن زید و قتادة بن نعمان و سلمة بن اسلم
و جمعی از مهاجر و انصار را مامور فرمود که همراه اسامه بروند و تصریح و تاکید در رفتن ایشان کرد و فرمود جهزوا جیش اسامة و لعن الله من تخلف عنها
توضیح همانا نگاه داشتن علی علیه السلام در نزد خود و با سمت والا کردن این اشخاص در هنگام مرض بر عاقل واضح است که بجهت انتظام
امر خلافت علی علیه السلام و سد راه خلاف ایشان بوده و خلافت علی بوده یاران نیز این معنی را دریافته در رفتن تجاهل و تساهل مینمودند و هر روز عذری
میاوردند و سرداری اسامه را بهانه کردند که این غلام بر ما چرا امیر باشد رسول صلی الله علیه و اله بشنیده عصابه بر سر مبارک بسته بیرون آمد و
خشمناک فرمود اکرام و طعن در امارت او میکنید البته میلبرین در سر موته طعن بر امارت پدر او زید نموده اید بخدا اگر زید سزاوار امارت
بود هر اسامه نیز سزاوار است و او از دوستان تمام دارد پس متابعت کنید او را و زود تر بروید و از منبر بزیر آمده بخانه شد و مردم فوج فوج همی آمدند نزد
اسامه و مکرر میفرمود جهزوا جیش اسامة و این بود در این باب مبالغه تمام مینمود در یازدهم ماه اسامه بوداع رسول الله صلی الله علیه و اله آمد که
چه رسول الله در شدت مرض بود ولی بدست مبارک اشاره دعا نمود و مرخص فرمود چون اسامه از موضع جرف حرکت میکرد بعضی از ماموربن حاضر
نبودند و حکایت تخلف خلفای ثلثه از جیش اسامه از تواتر گذشته و علمای عامه بعضی عذرهای ناموجه آورده‌اند که بر بصیر و دانا واضحست که
اصلاح افساد انمی‌توان کرد و تخلف از جیش اسامه منظور عامه است تاریخ نزول سورهٔ اذا جاء نصر الله رسول را از سفر آخرت بیقین آگاه کرد که وللآخرة
خیر لک من الاولی و بکاه بشیر رسول اصحاب را از موت خود نیز آگاه نمود کریست کر بسینی از روی رحمت بر امت و با ایشان وداع کرد و گویند حضرت
رسول صلی الله علیه و اله در مرض موت بجهت اهل قبرستان بقیع غرقد نیز طلب آمرزش فرمود و شبها با نجا شدی و استغفار کردی و باز آمدی
نکته گویند ابوبکر بخدمت رسول صلی الله علیه و اله آمده عرض کرد که میخواهم متحمل پرستاری تو شوم رسول قبول نفرمود و آن حضرت
در کمال حدت و شدت تب بود و بر بستر خود میغلطید هر کس از روی وظیفه دست بر اندام آنحضرت صلی الله علیه و اله می نهاد تاب نمیاورد و رسول
فرمود که بلای انبیا از دیگران افزونتر است و اجر ایشان زیاده است **نظم** حق تعالی اکرم و سرور دنج و درد بر تن ماهی نهد های شیر مرد
خوف جوع و نقص اموال و بدن جمله بهر نقد جان ظاهر شدن داد مر فرعون را صد ملک و مال تا بکرد او دعوی عز و جلال
در همه عمرش ندید او درد سر تا ننالد تا خدا آن بدگهر داد او را جمله ملک اینجهان حق ندادش درد و رنج و اندهان درد آمد
بهتر از ملک جهان تا بخوانی مر خدا را در نهان رسول از مادر بشر بن براء پرسید که در باب مرض من مردم چه میگویند گفت میگویند ذات
الجنب است رسول فرمود چنین نیست بلکه از اثر آن گوشت مسموم است که با پسر تو در خیبر خوردیم و خدا میخواهد مرا از شهادت نصیبی باشد و فرمود
رب اغفر لی و الحقنی بالرفیق الاعلی **فی التسلیم و الرضا** گویند جبرئیل آمد و گفت حق تعالی میفرماید اگر شفا خواهی بدهم
و اگر خواهی بمیرانمت بیامرزمت رسول گفت من امر خود واگذاشته‌ام هر چه خدا خواهد چنانکه گویند **عربیة** هو لی له حتم تعطف
ام جفا و مشربه عذب تکدر ام صفا و کلت الی المحبوب امری کله وان شاء احیانی وان شاء اتلفا زمان مرض آنحضرت را ده
روز الی چهارده گفته اند **لطیفه** عایشه گوید ندیدم هیچ کس را متشابه تر از فاطمهٔ زهرا برسول الله از حسن سیرت و استقامت منظر
و وقار و قیام و قعود چون او بر رسول الله در آمدی آنحضرت برخواستی و استقبال او نمودی و او را بوسیدی و بر جای خود بنشاندی و گفتند در این
وقت فاطمه را بخواست و چیزی در گوش او فرمود او گریان شد بکرّت دیگر سخنی بگوشش گفت و بخندید همانا اول از فوت خود خبر داده و او گریست
و ثانیاً از ملحق شدن فاطمه بخود خبر داده و او فرحناک گردید **بیت** **نظم** جزو کز کل دور شد بیکار شد عضو کز تن قطع شد مردار شد

فی الاخبار در صحاح احادیث و صحیح بخاری و مسلم مرویست که ابن عباس گفت که یوم الخمیس و ما یوم الخمیس ثم بکی حتی خضب دمعه
الحصباء او حصبا مردم سبب پرسیدند گفت روز پنجشنبه مرض رسول الله صلی الله علیه و اله اشتداد یافت خواست که وصیت نامه نوشته
شود تا کسی را در امر وصایت و خلافت او شبهتی نباشد فرمود هلموا اکتب لکم کتابا لن تضلوا بعده ابدا عمر خطاب و بعضی اصحاب حاضر بودند
چون ساعتی قبل از آن بر منبر بعضی فرمایشات در سفارش اهل البیت فرموده بود عمر دانست که چه خواهد نوشت و آن معنی مخالف مطلوب او
بود گفت دعوا الرجل فانه لیهجر و او لیهذو حسبنا کتاب الله یعنی گفت عمر واگذارید این مرد را که از غلبهٔ مرض نمیداند چه میگوید تا آنکه
عیاذا بالله عمر گفت هذیان میگوید بس است ما را کتاب الله و مردم در گفتگو مخالفت کردند و بلند شد سخنها اختلاف رسول الله صلی
الله علیه و اله فرمود برخیزید از پیش من و در روایتی آنکه دوات و کاغذ آوردند و عمر کاغذ را درید مانع شد عبدالله عباس گوید ان الرزیة
کل الرزیة ما حال بین رسول الله و بین ان یکتب لهم ذلک الکتاب لاختلافهم منقولست که آنحضرت بعد از این فقره سه وصیت فرمود یکی
آنکه مشرکان را از جزیرهٔ عرب بیرون کنند دیگر آنکه وفود اعراب را جوایز و صلات دهند راوی این حدیث که سلیمان احول است گوید نمیدانم که سعید بن جبیر
وصیت سیم را اصلاح در گفتن ندید یا او گفته من فراموش کرده‌ام محمد بن جریر طبری گوید سیوم امر بمتابعت کتاب الله و عترت بود طبری گوید
که تو اگر شوید کرد دفن کنند فرمود هر که بمن نزدیکتر است از رجال و چون این سخن بفرمود احوال آنحضرت متغیر شد چنانکه پنداشتند بیهوش
شد و فریاد ماتم آنحضرت کردند گفتند چنانچه مهیدیم که خشک بر دماغ غالب شده فرمود معاذ الله که در هنگام رحلت هوش از من برود و حضرت امیر
المؤمنین علیه السلام گفته تا نفس آخر این تغییری در عقل و شعور آنحضرت بهم نرسید **تدقیق** همانا از شوق لقای پروردگار هر وقت
که غیبتی از صورت و جسم بجهت آنحضرت پیدا آورده باطن جمعیت غلبه میکرده و التفاتی بعالم حس نمینموده حاضران میبرده اند که آنحضرت بی
هوش شده است و از اضطراب چنین حسابهای عامیانه میکرده اند **لمؤلفه** آنکه عقل عالم از عقلش یکی است وانکه جان آدم
از روحش دمی است کردنی از خود رود بیهوش نیست وردنی ساکت شود خاموش نیست تا آنحضرت عرض کردند که انصار گرد
مسجد برآمده خاطر نبودند رسول فرمود مرا بیرون برید دستی بر دوش علی و دستی بر دوش فضل بن عباس نهاده و عباس پیش پیش میرفت
و رسول صلی الله علیه و اله بر پایهٔ اول منبر نشست و با انصار الطافها مخصوص فرمود و از موت خود بدانها خبر داد و سفارش نمود با انصار
و انصار ابقریش فرمود و صبر امر کرد همه را و خلق را بخواند و برائت ذمه و قصاص آنچه خواست مردی دعوی سه درهم کرد فرمود تا بدهند دیگری
گفت سه درهم از غنیمت خیانت کرده‌ام محول تا بمرد شد در حق همه حضار دعا فرمود و در اواخر حضرت را حالت تب و تشدد و نماز کردن نبود
گویند عایشه به پدر خود پیغام کرد که رسول میفرماید تو نماز بگذار **در خاتمهٔ عرض** و در هنگام قبض روح آنحضرت صلی
الله علیه و اله عزرائیل و اسماعیل با هفتاد هزار فرشتهٔ رحمت بیامدند در آن وقت فاطمه بر بالین پدر نشسته بود و التفات رسول تا او بود
و تا قدرت تکلم بود با او کلمه کلمه مکالمه میفرمود تا چشم حق بین بر هم نهاد فاطمه گفت واکرباه حضرت فرمود هیچ کرب اندوه بعد از امروز
بر پدر تو نیست پس عایشه پیش آمد و گفت یا رسول الله چشم بگشای و در من نگاهی کن رسول صلی الله علیه و اله فرمود وصیت همانست که
در برون بنو کرده‌ام و با همه از ازواج فرمود که در خانه نشینید پس امام حسن و امام حسین علیهما السلام را پیش خواست حسن روی بر روی رسول و
حسین سر بر سینهٔ او نهاد و رسول صلی الله علیه و اله هر دو را ببوسید و بوسید و حسنین بگریستند و از گریهٔ ایشان دیگران بگریه در آمدند
و رسول صلی الله علیه و اله نیز بگریست ام سلمه عرض کرد که گناهان تو معفو است چرا میگریی فرمود بگریه رحمت لامتی که بعد از من حال ایشان
بکجا خواهد کشید آنگاه فرمود بخوانید برای من برادر من علی را و فرمود فلان بهودی پیش من فلان مبلغ دارد که برای تجهیز جیش اسامه
گرفته بود در نهاد دین او را از ذمهٔ من اداکن ای علی تو اول کسی باشی که بر لب کوثر بمن رسی و بعد از من امور مکروهه بتو خواهد رسید صابر باش
اگر همه عالم دنیا خواهند تو عقبی جوی و نماز را مستحکم کردان و گویند آنحضرت در مرض موت چهل بنده آزاد کرد و در وقت رحلت دست مبارک را
حرکت میداد و میفرمود الرفیق الاعلی که ناگاه دست آنحضرت بر زمین مایل شد روح مجرد از جسم مقدس زایل و بوی خوشی در آن خانه پیدا

میرسید که کس چنان بوی نشنیده بود **بکیت** رفتان طاوس قدسی سوی عرش چون رسید از قدسیانش تو بعرش
از زمین و اسمان و از جن و انس و فرشته و ملک فریاد وا محمداه در زمین و فلک بپیچید حضرت فاطمه زهرا از همه بیشتر ندبه و زاری و نوحه و
بیقراری مینمود کویند بعد از پدر بزرکوار تا روز رحیل از ان معصومه مظلومه کسی شاد و خندان ندید **نقل است** که پرده در میان
مردان و زنان کشیدند و از ناحیه خانه اوازی شنیدند که کوینده میکفت و پیدا نبود که السلم علیکم اهل البیت و رحمة الله و
برکاته و کل نفس ذائقة الموت و انما توفون اجورکم الی یوم القیمة علی فرمود که میدانید این کیست کفتند نه فرمود خضر نبی علیه السلم
بوده که بتعزیت و تسلیه شما امده است کویند که شیون اهل البیت با صحاب رسید حال ایشان مختل و عقل ایشان مهمل ماند بعضی الکن
شدند مانند عثمان بن عفان بعضی مریض و لاغر شدند مانند عبد الله انیس و بعضی بجبل کرفتار شدند مانند عمر خطاب میکفت بخدا
قسم که رسول الله صلی الله علیه و اله نمرده ولی او را صعقه و اغتشی چنانکه موسی را واقع شد امید وارم که چندان در دنیا بماند که
دست و زبان منافقان و کذابان را ببرد و بعضی منافقان کفتند اکر او پیغمبر بودی نمردی عمر شمشیر کشید بر در مسجد نا بیستاد که هر کس کوید
محمد صلی الله علیه و اله مرده او را خواهم کشت و مردم در شک افتادند تا اسما بنت عمیس دست بر شانه انحضرت نهاده مهر نبوت برداشته این
سبب یقین او و بعضی شد و ابو بکر چون سخن عمر شنید کفت ای عمر رسول رحلت فرموده مکر نشنیده که خدا فرموده انک میت و انهم
میتون پس اهالی مدینه دل بر مرک رسول نهادند و ابو بکر و عمر بسقیفه بنی ساعده رفتند که کار خلافت را خود برای خود راست کنند و
رسول بر جا مانده ایشان بفکر خود افتادند حضرت امیر المومنین علی و عباس و فضل و قثم و اسامه بن زید و صالح بن جبشی در انجا حاضر
بودند هر یک مددی میکردند ولی حضرت شاه ولی علی رسول الله را هم در لباس او غسل دادند و قطره چند اب در کوشه چشم و کونات
رسول الله صلی الله علیه و اله جمع شده بود علی المرتضی علیه السلم لب بران نهاده بیاشامید سبب مزید علم او کردید انحضرت را کفن کردند
و بکذاشتند و نماز کردند و مردم فوج فوج میامدند و نماز میکردند و میرفتند و نعش مطهر او را هم در انجا که میخفت و مینشست در خانه و
حجره او دفن کردند و اخر کسی که از قبر مطهر بیرون امده وصی و ولی و داماد او علی علیه السلام بود و صورت قبر او را مسطح و بقولی مربع بر آوردند
و اب بران پاشیدند و همکی بدر حجره فاطمه زهرا شدند و فاطمه پرسید که چه کردید پدرم را کفتند مدفون کردیم فرمود چکونه شما را دل داد
که ان تن پاک را در زیر کل و خاک کذاشتید و فریاد بر اورد و بر تربت رسول الله صلی الله علیه و اله امده مشتی از ان خاک پاک برداشته
در دیده انباشته کریه اغاز کرد و این دو بیت خواندن کرفت **عربیة** ماذا علی من شم تربة احمد ان لا یشم مدی الزمان
غوالیا صبت علی مصائب لو انها صبت علی الایام صرن لیالیا کویند این نظم از علیست و فاطمه مناسب خوانده
و این دو بیت را بخواندن علیا جناب انتساب است **عربیة** نفسی علی زفراتها محبوسة یا لیتها خرجت مع الزفرات
لا خیر بعدک فی الحیوة و انما ابکی مخافة ان تطول حیاتی و این سه بیت منسوبست بفاطمه زهرا که در مرثیه پدر خود کفته
عربیة اذا اشتد شوقی زرت قبرک باکیا انوح و اشکو لا اراک مجاوبی فیا ساکن البطحاء علمتنی البکاء و ذکرک
انسانی جمیع المصایب فان کنت عنی فی التراب مغیبا فما کنت عن قلب الحزین بغایب پس کفت بابی انت و امی یا رسول الله
ان الجزع لقبیح الا علیک و ان الصبر لجمیل الا عنک و بعد از ان این ابیات بکفت **مرثیة** ما فاض دمعی عند نائبة
الا جعلتک للبکاء سببا و اذا ذکرتک سامحتک به منا الجفون ففاض و انسکبا انی اجل ثری حللت به عن
ان ارتی بسواه مکتئبا و از جمله مراثی که حسان بن ثابت اسدی مداح حضرت محمدی کفته اینست **مرثیة** ما بال عینک
لا تنام کانما کحلت ماقیها بکحل الارمد جزعا علی المهدی اصبح ثاویا یا خیر من وطاء الحصی لا تبعد یا ویح انصار النبی
و رهطه بعد المغیب فی سواد الملحد **نظم** نو بهار من کجا شد انکل سیراب کو میتوان دیدن بخوابش وی دریغا
خواب کو کریکو یم ور بخندد هیچ انکار م مکن کریه را اصل و خنده را اسباب کو عبد الله بن زید انصاری که مستجاب

الدعوة بود کفت خدایا دیده بی دیدار رسول صلی الله علیه و اله نمیخواهم از من بستان دیده ظاهرش فی الفواد نور بینایی غایل
شد و لی دیده باطنش بیشتر بینش یافت بلی **رباعی** ان دوست که دیدنش بیاراید چشم بی روی وی از کریه نیاساید
چشم ما را ز برای دیدنش باید چشم چون دوست نباشد بچه کار اید **عربیة** اصبر لکل مصیبة و تجلد
و اعلم بان المرء غیر مخلد و اذا اتتک مصیبة تشجی بها فاذکر مصابک بالنبی محمد فما فقد الماضون مثل محمد و لا
مثله حتی القیامة یفقد و ما حملت من ناقة فوق رحلها ابر و اوفی ذمة من محمد **نقلست** که اعرابی کاوی
بسر تربت مطهر خیر البشر صلی الله علیه و اله امد چون چشمش بران مرقد منور افتاد کفت اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا
عبده و رسوله پرسیدند که از چه چیز دانستی که این قبر رسولست کفت من این قبر و صاحب انرا ندیده بودم لکن از مشاهده انوار
الهی درین مکان الهام غیبی بدل من رسید که این قبر پیغمبر است و ایمان باید باو اورد و انمرد اعرابی این ابیات بکفت **عربیة**
مررت علی قبر النبی محمد فکلمنی و القبر غیر مکلم و بالقبر اثار النبوة قائم تصدع منه قلب کل مسلم و ان کنت لم
اعهدک یا سید الوری فقبرک بنبی ان فیه مکرم **ایضا** شیخ محمد بن عبد الله عتبی که از اکابر مفسران است کوید
نزد قبر حضرت رسول صلی الله علیه و اله نشسته بودم اعرابی در امد و بر انسرور سلام کرد و کفت **عربیة**
یا خیر من دفنت بالقاع اعظمه نطاب من طیبهن القاع و الاکم نفسی الفداء لقبر انت ساکنه فیه العفاف و فیه
الجود و الکرم پس کفت من ظلم بر نفس خود کرده ام و میخواهم از رسول صلی الله علیه و اله که بتوسط او خدا مرا بیامرزد عتبی کوید
من زیارت کرده و بر کشتم و مرا خواب در ربود حضرت رسول صلی الله علیه و اله را بخواب دیدم که فرمود ای عتبی اعرابی را بشتاب و در یاب و بده
مژده که خدا او را عفو کرد و بیامرزید پس از عقب اعرابی شتافتم و او را دریافتم و شرح خواب خود را باو کفتم و او خوشحال شد
و برفت و عمر مبارک حضرت اختلافی کرده اند مختار و مشهور اینست عمر انحضرت شصت و سه سال بوده در چهل سالکی مبعوث شد
و سیزده سال در مکه بود و وحی بر او میامد و ده سال در مدینه بسر برد **عربیة** صلی الاله علی روح تضمنها قبر فاصبح
فیه العدل مدفونا قد حالف الحق لا یبغی به بدلا فصار بالحق و الایمان مقرونا محقق کرمانی در ترجیعات مناقب
و نعوت انسلطان سریر جبروت و مالک ملک ملکوت بسی نیکو کفته است **نظم** بنشین بملک جهان جان که تو شاه تخت لعمرکی
که بمتکای جلال و شان فسر ز بعبر تو متکی تو چه بحر بیحد و منتهای رشحات بحر تو عینها رشحات هستی ما سوی ز بجا و جود تو اندکی
دو جهان چو انیه سر بسر ز تو هر یکی شده جلوه کر ز هر ایینه در نظر نشود مشاهده جز یکی رخ افتاب سپهر رب شده
پرده کی و جهان چو شب شب احتجاب تو نی عجب که بتافت مهر چو کرمکی چه شود بهی قدمی بره همه عاشقان غرق خون ز تفا
دنست سپهر دون شده در جناب تو مشتکی من و غیر لعل تو مشربی من و غیر وصل تو مطلبی من و غیر عشق تو مذهبی من و غیر راه تو
مسلکی رخ نیکوان همه دیده ام ز بنان حدیث شنیده ام دیکری بنر بتو کزیده ام که مراست عقلی و مدرکی چو براه کوی وفا سپهر
بمدح شاه صفا سپی بشنو ز سعدی فارسی ز عنصری مرز رودکی بلغ العلی بکماله کشف الدجی بجماله حسنت جمیع خصاله
صلوا علیه و اله احصا اسما حسنا و القاب مستطاب حضرت نبوت ماب خالی از اشکالی نیست عبد الرحمن واسطی در انوار جلیه من
الاسماء المصطفویة اورده که پیغمبر را هزار نامست و بعضی علما بجمع و ضبط ان مبادرت جسته اند و اکر بخواهم از اخلاق و عادات و معجزات
انحضرت درین کتاب منقول دارم کتابی دیکر بر این باید افزود و از مقصد باز مانم علما و فضلا در کتب خویش مفصلا مضبوط کرده اند و در
بحر الفوائد میر محمد شفیع حسینی که از نفایس کتب است مفصل و مبوبست **عربیة** اوجزت ذکری و فی الایجاز فائدة
و للکرام من التطویل تصدیع **در ذکر اولاد حضرت رسول الله** صلی الله علیه و اله مهر اولاد
انحضرت صلی الله علیه و اله از خدیجه کبری بود غیر ابراهیم که از ماریه قبطیه متولد شده و کویند انحضرت را سه پسر و چهار دختر

بوده قاسم عبد الله ابراهیم و طاهر و طیب لقب ایشانست اند قاسم در مکه متولد شده و ان اکبر اولاد ان قدوه امجاد بوده هم در مکه در
زمان جاهلیت وفات یافت و دو سال زیاده نزیست عبد الله هم در مکه متولد شد فوت شد ابراهیم در سال هشتم از هجرت در مدینه متولد
شد و در سال دهم فوت شد و اما دختران زینب و او را رسول الله به پسر خاله اش ابو العاص بن ربیع بن عبد العزی بن عبد الشمس بن عبد مناف
عقد کرد و از او پسری شد نماند و امامه دختر او بود و علی بن ابیطالب علیه السلام بعد از فاطمه زهرا بوصیت او امامه را بخواست و فات زینب در سال
هشتم از هجرت بوده دیگر رقیه بود و او را پیش از ظهور نبوت با عتبة بن ابی لهب نکاح کرده بود و باغوای کفار قریش مطلقه کرد و بنفرین
حضرت رسول صلی الله علیه و آله عتبه را در سفر شیری بدرید بعد ها رسول الله رقیه را بعثمان داد و در سال دویم از هجرت رقیه فوت شد
دیگر ام کلثوم بود او را با پسر دیگر ابو لهب نکاح شد و بواسطه عداوت قبل از زفاف طلاق داد و بعد از رقیه بعثمان رسید و در سال نهم

از هجرت فوت شد **فاطمة الزهراء علیها السلام** کنیت او ام محمد و القاب او مبارکه و طاهره و زاکیه
و راضیه و مرضیه و بتول و ولادت او در سال پنجم از واقعه فیل بر پنج سال پیشتر از نبوت و بقولی در سال چهل یکم بوده است گویند چون
خدیجه بخواهش خود بنکاح حضرت محمد المصطفی در آمد زنان مکه معظمه طعنه زنان آمد شد و دوستی و آشنایی او را قطع کردند و او تنها
بماند و از تنهایی ملول بود چون بفاطمه علیها السلام حامله شد آن طفل نفیس در شکم مادر بتکلم در آمد و با خدیجه غالبا سخن کردی
و او را مشغول داشتی روزی رسول الله بر خدیجه وارد شد دید تنهایی با کسی متکلم است و در آنجا کسی پیدا نیست چون رسول الله پرسید
گفت یا رسول الله اینکودک در شکم من گاهی با من سخن میگوید رسول الله فرمود این جبرئیل است و بنده طاهره معصومه مبارکیست که تو را
و دوام و نسل اولاد من از او خواهد بود و بواسطه او اولاد من در دنیا نخواهند بماند و چه ائمه بزرگوار که از و بظهور ایند و گویند در ایام
وضع حمل هیچیک از زنان قریش بمحافظت و موانست خدیجه نیامدند او تنها و ملول بماند ناگاه چهار زن در آمدند و با او بودند خدیجه از ایشان
پرسید که شما کدام زنانید که شما را نمیشناسم گفتند ما خواهرهای توایم ساره زن ابراهیم و آسیه زن فرعون و کلثوم خواهر موسی و مریم
مادر عیسی و چون فاطمه متولد شد ایشان گفتند و سلام کردند و حضرت رسول الله خبر داده که نطفه پاک فاطمه از سیبی بوده که جبرئیل از بهشت
آورده و او حوراء انسیه است و زبده وجود است که در خارج مصور و متشکل شده و فطام بمعنی باز داشتن کودک از شیر است و ازان او را فاطمه نام
شد که خون حیض و رحم بر او حرام شد چون از نور زاهره موجود شد او را در عالم ارواح زهرا خوانند جز مریم و زهرا را بتول نامیدند زیرا که
از حیض بری بودند و رسول الله صلی الله علیه و آله بحکم خدا او را بعلی مرتضی خطبه کرد و نه سال بود و هجده سال و ماهی زیاده در عالم
نزیست و چون در حالت نزع رسول از مفارقت پدر شکوه کرد رسول او را مژده داد که زود بمن رسی و او خوشنود شد **سلمان
فارسی رحمه الله گفته** که روزی بخانه فاطمه رفتم دیدم دستاس میکند و دستش مجروح و خون آلود
شده گفتم چرا بجاریه خود فضه رجوع خدمات نمیکنی گفت بامر رسول روزی خدمت خانه با منست و روزی با فضه است درین اثنا فرزندش
حسین بگریستن آمد من او را گفتم بحسین مشغول شو و من دستاس کردم چون موذن اذان ظهر بگفت بمسجد آمدم و کیفیت را با علی گفتم
بسیار گریست و بعد بیرون رفته و شادان باز آمد رسول الله سبب فرح از علی پرسید عرض کرد که بخانه رفتم دیدم دستاس خود بخود گردان
و فاطمه علیها السلام در خوابست رسول صلی الله علیه و آله فرمود فرشتگان خدمت آل رسول الله را مینمایند و بدان مشغولند **ایضا**
مرویست که فاطمه بجهت عبا جو که از یهودی قرض کرده بود چادر خود را بمراهنه داد یهودی در اوطاق خانه خود نهاد شب هنگام زن یهودی
دید که ازان چادر نوری مانند چراغ در آن اوطاق روشن است بشوهر قصه کرد شوهر تجربه کرد و همسایگان یهود گفت همه دیدند و همه
از ان معجزه باهره بواسطه نبوت رسول اقرار کردند و اسلام آوردند **جابر بن عبد الله گوید** که روزی مردی فقیر بخدمت
رسول آمد عرض کرد برهنه ام مرا بپوشان و گرسنه ام مرا سیر کن و فقیرم مرا غنی ساز رسول را چیزی نبود که بدو دهد گفت او را ببرید بخانه فاطمه
و خانه فاطمه حجره بود در پهلوی حجره رسول در همانخانه که گاهی رسول با آنجا آرام میگرفت چون آن فقیر را بآنجا بردند فاطمه را چیزی

نبود

نبود که باو دهد الا پوستی گوسفندی دباغت یافته که شبها حسنین بر آن استراحت میکردند فاطمه آن پوست را بآن فقیر داد و گفت یا عرضها
من این پوست را چکنم فاطمه را گردن بندی که بها بود که دختر حمزه بوی داده بود بر آن بفقیر داد آن فقیر با پوس بمسجد آمد برسول قصه باز گفت
رسول الله فرمود این را بفروش شاید خدا برای تو وسیله کند و گریست پس عمار یاسر عرض کرد که یا رسول الله اگر مرخص کنی من اینها را بخرم رسول
فرمود که اگر همه ثقلین در خریدن اینها مشارکت کنند خدا را ضی خواهد بود عمار گفت بچند میفروشی آن فقیر گفت بنان و گوشت که سیر شوم و چیزی که ستر عورت
کنم و خرجی که بخانه برسم عمار گفت آنرا من میخرم به بیست اشرفی و بیست درهم و برده یمانیه و شتری که ترا بمنزل برساند و خود بنی چند آنکه سیر شوی
آن فقیر خوشنود شد عمار هر چه گفته بود بدو داد و او را نیز در رسول آورد اعرابی شکر نعمت گفت و فاطمه را دعا کرد و عمار گردن بند را در برده یمانی
پیچید و بغلام خود که از خیبر بدست آورده بود داد و فرستاد بنزد حضرت رسول و گفت تو هم از رسول خواهی بود چون رسول چنان دید غلام و
گردن بند را فرستاد نزد زهرا و فاطمه غلام را آزاد کرد و گردن بند بکرفت آن غلام خندید فاطمه سبب پرسید گفت از برکت این گردن بند
گرسنه سیر شد برهنه بود پوشیده شد فقیر غنی شد غریبی بوطن رسید غلامی آزاد شد حق تو بتو باز گشت **بیت** نان دهی در راه
حق نانت دهند جان دهی در راه دین جانت دهند **ایضا مرویست که** روزی علی بن ابیطالب علیه السلام بفاطمه
گفت که گرسنه ام چیزی داری که خورده شود فاطمه گفت با وجود روزه مرا هیچ خوردنی در دست نیست علی گفت چرا مرا اطلاع ندادی که فکری
کنم گفت یا ابا الحسن حیا میکنم که بتو تکلیفی کنم که طاقت آن نداری پس علی علیه السلام از خانه برآمد و یک اشرفی قرض کرد و در دست او بود
که چیزی بجهت خانه بخرد مقداد را دید در آن گرمی هوا دید که عرق عرق بر جبین او ریخته میاید فرمود چه باعث شد ترا در بیرون آمدن از خانه درین وقت
و گرمی هوا مقداد در گفتن ابا کرد و علی علیه السلام اصرار نمود آخر الامر گفت مرا از خانه بیرون آورد که گرسنگی عیال و اطفال که تاب شنیدن و دیدن
ناله و گریه کودکان را نداشتم پس علی مرتضی گریست و گفت بخدا سوگند که مرا نیز احتیاج بیرون آورده و یک اشرفی قرض کرده ام بجهت اینکار
و اکنون تو استحقاق بیشتر داری بتو دهم و با صرار آنرا بعمار داد و از خجالت بخانه باز نیامد و بمسجد رفت و نماز جماعت رسول الله صلی الله علیه و آله
در مسجد بود چون رسول خواست بخانه رود اشاره بعلی و لی کرد و باهم برفتند تا بدر حجره علی رسید گفت یا علی چیزی داری که امشب مهمان تو شوم
علی علیه السلام سر بزیر انداخت و ساکت شد همانا رسول بوحی و خبر جبرئیل از قصه اشرفی و مقداد آگاه بود و جبرئیل برسول امر الهی
رسانیده بود که امشب در حجره علی علیه السلام افطار کن و دست علی را گرفته داخل حجره شدند دیدند که فاطمه بنماز مشغول است و طبقی سر پوشیده
در آنجا گذاشته است که بخار از آن میجهد و رسول الله با فاطمه تفقد کرد پس فرمود اگر چیزی داری بیاور فاطمه آن طبق را برداشته نزد پدر
بزرگوار آورد و بر زمین نهاد چون چشم امیر المومنین علی علیه السلام بر طبق طعام افتاد و بوی آن بمشامش رسید حیران ماند بفاطمه گفت من
صبح گرسنه بودم و گفتم اگر چیزی داری بیا گفتی دو روز است که چیزی نخورده ام و اطفالم گرسنه اند پس رسول نشارتی داد گفت علی علیه السلام
و گفت یا علی این بعوض آن اشرفی است که داده و این مائده بهشتی است که از آسمان فرود آمده ان الله یرزق من یشاء بغیر حساب پس رسول الله
که بار خدا شکر و ثنا کرده گفت حمد میکنم خدا را که شما را از دنیا نبرد الا که یکی را رتبه مریم داد و دیگری را رتبه غنیمتی ذکریا کلما دخل علیها
زکریا المحراب وجد عندها رزقا الی آخره و بطریقی دیگر هم حدیثی وارد شده است که دلالت بر ورود و نزول مائده بر حضرت فاطمه زهرا
علیها السلام میکند ارنی **نکته** وجود حضرت فاطمه لطیفه ربانی که از فرط مناسبت و اتحاد با وجود نبوی و وجود علوی برزخ لا
یبغیان نبوت و ولایت و مظهر انوار ائمه اطهار گردید **بیت** فاطمه عرش علی ذو المنن گوشوارش آن حسین و آن حسن و
احادیث مفصل از حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله در تمجید و تعظیم فاطمه زهرا و جلالت شان او در کتب عامه و خاصه بسیار است
که ایراد همه آنها باعث تطویل خواهد بود از جمله حدیث شفاعت قیامت مشهور است پس رجوع با صل مطلب اولیست **در رحلت حال
فاطمه علیها السلام** بعد از رحلت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فاطمه چندان گریست که اهل مدینه
از گریه و ناله او آرام نداشتند زیرا که محبت فیما بین او و پدر بزرگوارش از حد بیا گذشته بود و چون زمان رحلتش از دنیا به پیوستن

برید

ببرید برو کوارش نزدیك بود تا او جوانش بعلی مرتضی علیه السلم و با حسنین علیهما السلم مدینه در نظرش تاریك بود اهل شهر از گریه او
بستوه امدند و از و بحضرت علی مرتضی علیه السلام شکوه کردند در بیرون مدینه بیت الاحزانی ترتیب داد روزها در انجا شدی و بگریستی
و شب باز امدی و چون ثلثه و متابعان ایشان از کار سقیفه بنی ساعده پرداختند و کار خلافت ابو بکر را مضبوط ساختند در صدد اتمام بیعت
اصحاب برامدند کفتند تا علی مرتضی علیه السلم بیعت نکند کار خلافت رونق نگیرد قنفذ غلام خود را عمر با حضار علی بمسجد امر کرد و علی
مرتضی بجمع کلام الله مشغول بود و عذر اورد و در بروی خود بسته در خانه نشسته ام بتعزیت رسول مشغولم دیگر روزه اصرار در بردن او کرد و
خالد بن ولید که سفاکی پلید بود با قنفذ مامور باوردن علی المرتضی علیه السلام شدند و حکم شد که اگر علی در نگشاید در خانه او را
بسوزانند و داخل شوند و هیمه بهمراه اوردند و در را بسوختند فاطمه علیها السلم در پس در رفت و کفت ای عمر ترا با ما چه عداوتست
پدر مرده و عزادارم و ما را اسوده نمیکذاری چون پاشنه در را بسوزانیدند عمر لکدی بر در زد و در بر پهلوی فاطمه دختر رسول الله
صلی الله علیه و اله امد و صدمه و اسیبی سخت بان حضرت رسانید چنانکه طفلی که محسن او را از رسول نام بود و هنوز متولد نکردیده
در شکم فاطمه سقط شده شهید شد و عمر تازیانه بر بازوی فاطمه زد و فاطمه فریاد وا محمداه بر کشید و علی علیه السلم خواست مدافعه
کند عمر شمشیر او را بربود و بجا الد داد علی عمر را بر زمین زده خواست بکشد وصیت رسولش بنظر امد و از جانب ابو بکر مدد رسید و علی مرتضی را
باکراه و اجبار بمسجد بردند ابو بکر از منبر بزیر امد و بنیاد ملایمت و عذر خواهی نمود و کفتند که همه اصحاب بعد از رسول اجماع کرده با ابو بکر بیعت
نمودند تو نیز بیعت کن علی فرمود اگر نکنم چه کنید کفتند ترا بکشیم فاطمه زهرا بمسجد امده غوغا شد دست علی را مردم کرفته بدست ابو بکر
سودند و کفتند علی بیعت کرد و او را از خوف طغیان عامه بخانه خود روانه نمودند حضرت فاطمه را اندوه بیفزود و بیقراری اضافه شد
و از دنیا دل سرد تر کردید و بر سر مرقد مطهر پدر رفته بسیار کریست و این ابیات برخواند **عربیة** قد کان بعدك انباء
وهنبثة لو کنت شاهدها لم تکثر الخطب انا فقدناك فقد الارض وابلها واختل قومك فاشهدهم ولا تغب یعنی
بعد از رفتن تو از دنیا نایبه و حوادث چند بر ما رخ داده که اگر تو حاضر و زنده بودی انها رخ نمی نمود و حال ما امروز که از میان ما
بیرون رفتی حال زمین است که باران از ان بریده و قوم و ذریه تو از دست بدر رفتند پس بنگر بر ایشان چه میکذرد **عربیة**
تجهمتنا رجال فاستخفت بنا اذ غبت عنا فنحن القوم نغتصب ابدت رجال لنا نجوی صدورهم مصیبة حالت دونك
الکتب جمعی از مردان قوم تو ما را ذلیل و خوار کردند و بما استخفاف نمودند و اهانت و اذیت رسانیدند بمجرد انکه از نظر ما
غایب شدی پس ما ایم امروز مظلوم و از حق خود دور افتاده و غصب کرده شده و اینها همانها میباشند که کینه های کهنه در سینه
و دل دارند چون تو رفتی ظاهر ساختند کینه های خود را **عربیة** فقد رزینا بما لم یرزه احدا من البریة لا عجم ولا
عرب فسوف نبکیك ما عشنا و ما بقیت منا العیون بهمال لها سکب بدرد و مصیبتی کرفتار شدیم که هیچکس از عجم و عرب مبتلا نشد
و چندان بر تو خواهیم کریست تا چشمان ما باقیست باشکی که چون باران بها جاری باشد و بعد از این زاریها بخانه باز امد **من**
الوقایع ام سلمه کفته روزی بدیدن فاطمه علیها السلم رفتم پرسیدم چکونه بسر میبری کفت الحمد لله در میان دو غصه
بسر میبرم یکی فوت نبی صلی الله علیه و اله یکی ظلم بر وصی علیه السلام و هتك حرمت و حجاب عزت انکسیکه صبح کرده امامت ان
بر غیر قرار خدا و رسول **ایضا** روزی بعلی کفت پدرم رسول را بخواب دیدم فرمود بزودی نزد من خواهی امد در کتب نوشته اند
که چون بیست و هفت روز از رحلت رسول صلی الله علیه و اله کذشت فاطمه بیمار شد و تا روز چهلم در حیات بود و چون علی مرتضی بخانه
امد کفتند در باب فاطمه را کمان نداریم روز را بشب برساند و چنان شد و بعد از بعضی وصایا و سپردن حسنین با میر المومنین
علیه السلم با دیده اشکبار بسان پدر بزرکوار جان داد **ع** دو شبر دوست رفت و یار بر یار کویند در حال نزع و وصایا این
دو بیت بر علی مرتضی بر خواند **عربیة** ابکنی ان بکیت یا خیر هاد واسبل الدمع فهو یوم الفراق یا قرین البتول

اوصیك بالنسل فقد اصبحا حلیف الاشتیاق ابکنی و ابك للیتامی و لا تنس قتیل الطغاة بارض العراق کویند و فی
که حسنین بر روی سینه فاطمه افتاده بودند و نوحه میکردند علی بن ابیطالب میکریست ناکاه هاتفی ندا در داد که ای وصی رسول
الله حسنین را از سینه فاطمه بردار که تزلزل در ملکوت افتاد و دختران او زینب و ام کلثوم نوحه میکردند و علی علیه السلم این
ابیات را میخواندند **عربیة** فراقك اعظم الاشیاء عندی وفقدك فاطم ادهی الثکول ساابکی حسرة و انوح
شجوا علی خل مضی اسنی سبیل الا یا عین جودی و اسعدینی فحزنی دائم ابکی خلیلی پس فاطمه را بعد از تغسیل و
تکفین نزد مرقد رسول امین برده و میفرمود و اخرناه علی الرسول ثم من بعده علی البتول و چون امعصومه را بعد از نماز
در قبر نهاد بر سر قبر او خواند **عربیة** ذکرت ابا ودی فبت کانی برد الهموم الماضیات وکیل لکل اجتماع
من خلیلین فرقة وکل الذی دون الفراق قلیل وان افتقادی فاطما بعد احمد دلیل علی ان لا یدوم خلیل
اری علل الدنیا علی کثیرة وصاحبها حتی الممات علیل یرید الفتی ان لا یموت خلیله ولیس الی ما یبتغیه سبیل
ولیس جلیلا رزء مال وفقده ولکن رزء الاکرمین جلیل لذلك جنبی لا یواتیه مضجع وفی القلب من حر
الفراق غلیل **مؤلف کوید** چون معرفت و شناختن پایه و مقام اهل بیت رسول علیهم السلم بالا
از مقدار عقل و ادراك و فهم امثال ما کوته نظران است که کرفتار عوالم حس و وهم و جسم و جهالتیم و اگر بخیال خود چیزی
کوییم بیان واقع نیست ولی انقدر دانیم که عزت این اهل البیت در نزد پروردکار زیاده از انهاست که دیده ایم و شنیده ایم یا خوانده
ایم و نوشته ایم لهذا بذکر حکایتی که از کبیران این خاندان مولانا حسین کاشفی سبزواری در ضمن تفسیر خود نقل کرده است
اختصاص میشود و اهل معرفت و تحقیق را موجب بصیرت در مراتب خدمه این خاندان نبوت بنیان خواهد بود و هی هذه
حکایت عجیبة مالك دینار کفت سالی بحج میشدم انجا که وداع کاه بود زنی را دیدم ضعیفه که بر چهار پا
یکی بس ضعیف نشسته و دل بر حج و طواف بیت الله بسته مردم بر کرد او در امدند بدو میکفتند که برکرد این نکه خدا تعالی
بر تو رحمت کناد که این راه راهیست صعب و دراز و تو بس ضعیفی و راحله تو نیز ضعیف است **ع** ترسم نرسی بکعبه ای اعرابی
ان زن میکفت که من نیز چنان امده ام که بر کردم و بهر حال خواهم رفت و هم او کوید که چون بمیان بادیه رسیدیم قافله برفت و
راحله او بماند و او را بکذاشتند و راه بر داشتند من نیز خواستم که بروم این خبر بیاد امد که حضرت رسول الله فرمود المومن
اخو المومن لامه و ابیه ان جاع اطعمه و ان عری کساه و ان خاف امنه و ان مرض عاده و ان مات تشیع جنازته پس باز ایستادم
و با او موافقت کردم کفتم ای زن نیز ترا کفتم که راحله تو ضعیف است و خود نیز تنها و ضعیفه و این راه راهیست صعب و دراز میان که
بارمانی و بمقصد نرسی و در راه هلاك شوی منتظر جواب بودم حرفی نشنودم دیدم که اعتنایی بکفتار من نکرده سر بر اسمان
کرده و کفت الهی لا فی بیتی ترکتنی و لا الی بیتك حملتنی بعزتك وجلالك لو فعل بی هذا غیرك لما شکوته الا الیك یعنی ای خدای
من نه در خانه خودم کذاشتی و نه بخانه خود رسانیدی بعزت و جلال تو که اگر این با من غیر تو کردی شکایت او جز با تو نکردمی راوی
کوید هنوز از مناجات او حالی عجیب روی داد و هنوز این شکایت تمام نکرده بود که از کوشه بیابان شخصی در رسید زمام ناقه بدست
کرفته ناقه را بخوابانید بدو کفت بر نشین و او را بر نشاند و چون باد از پیش من برفت و دیگرش ندیدم چون بطواف رسیدم ان ضعیفه را
در یافتم و جانب او شتافتم کفتم ای مادر بحق انکه با توان کرامت کرد که دانم تو مرا بکوی که کیستی و این عزت بچه طاعت حاصل کردی کفت
ای مالك دینار انا شهده بنت مسکه بنت فضه خادمة الزهراء بنت الرسول صلی الله علیه و اله کفت من شهده دختر مسکه ام
و مادرم دختر فضه بود که از جواری خدمتکذاران خانه فاطمة الزهراء دختر حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله بوده است و این همه
مقام و عزت منست و نیز دلیل بر منزلت من بلکه بواسطه رابطه خدمه این خاندان است که خداوند لطیف با من مسکین ضعیفه چنین اکرام

مرید و بزرگوارش نزدیک بود با وجود انس بعلی مرتضی علیه السلام و با حسنین علیهما السلام مدینه در نظرش تاریک بود اهل شهر از گریه او
بستوه آمدند و از و بحضرت علی مرتضی علیه السلام شکوه کردند در بیرون مدینه بیت الاحزان ترتیب داد روزها در انجا شدی و بگریستی
و شب باز امدی و چون ثلثه و متابعان ایشان از کار سقیفه بنی ساعده پرداختند و کار خلافت ابو بکر را مضبوط ساختند در صدد اتمام بیعت اصحاب
اصحاب بر امدند کفتند تا علی مرتضی علیه السلام بیعت نکند کار خلافت رونق نکیرد قنفذ غلام خود را عمر با جضار علی بمسجد امر کرد و علی
فرمود بجمع کلام الله مشغولم و عهد اورد و در بروی خود بسته در خانه نشسته ام بتعزیت رسول مشغولم دیکر روز ه اصرار در بردن او کردند
خالد بن ولید که سفاکی پلید بود با قنفذ مامور باوردن علی المرتضی علیه السلام شدند و حکم شد که اکر علی در نکشاید در خانه اورا
بسوزانند و داخل شوند و همه بهمراه اوردند در را بسوختند فاطمه علیها السلام در پس در رفت و کفت ای عمر ترا با ما چه عداوتست
پدر مرده و عزادارایم و ما را اسوده بمیکذاری چون پاشنه در را بسوزانیدند عمر لکدی بر در زد و در بر پهلوی فاطمه دختر رسول الله
صلی الله علیه و اله امد و صدمه و اسیبی سخت بانحضرت رسانید چنانکه طفلی که محسن اورا از رسول نام بود و هنوز متولد نکردیده
در شکم فاطمه سقط شد شهید شد و عمر تازیانه بر بازوی فاطمه زد و فاطمه فریاد وا محمداه بر کشید و علی علیه السلام خواست مدافعه
کند عمر شمشیر او را ربود و بخالد داد علی عمر را بر زمین زده خواست بکشد وصیت رسولش بنظر امد و از جانب ابو بکر مدد رسید و علی مرتضی را
باکراه و اجبار بمسجد بردند ابو بکر از منبر بزیر امد و بنیاد ملایمت و عذر خواهی نمود و کفتند که همه اصحاب بعد از رسول اجماع کرده با ابو بکر بیعت
نمودند تو نیز بیعت کن علی فرمود اکر نکنم چه کنید کفتند ترا بکشیم فاطمه زهرا بمسجد امده غوغا شد دست علی را مردم کرفته بدست ابو بکر
سودند و کفتند علی بیعت کرد و اورا از خوف طغیان عامه بخانه خود روانه نمودند حضرت فاطمه را اندوه بیفزود و بیقراری اضافه شد
و از دنیا دل سرد تر کردید و بر سر مرقد مطهر پدر رفته بیت اکریست و این ابیات برخواند **عربیة** قد کان بعدك انباء
وهنبثة لوكنت شاهدها لم تكثر الخطب انا فقدناك فقد الارض وابلها واختل قومك فاشهدهم ولا تغب یعنی
بعد از رفتن تو از دنیا نایبه و حوادث چند برما رخ داده که اکر تو حاضر و زنده بودی انها رخ نمی نمود و حال ما امروز که از میان ما
بیرون رفتی حالت زمین است که باران ازان بریده و قوم و ذریه تو از دست بدر رفتند پس بیا ببین برایشان چه میکذرد **عربیة**
تجهمتنا رجال فاستخف بنا اذ غبت عنا فنحن القوم نغتصب ابدت رجال لنا نجوى صدورهم مصیب حالت دونك
الكتب جمعی از مردان قوم تو ما را ذلیل و خوار کردند و بما استخفاف نمودند و اهانت و اذیت رسانیدند بمجرد انکه از نظر ما
غایب شدی پس ما ایم امروز مظلوم و از حق خود دور افتاده و غصب کرده شده و اینها همانها میباشند که کینه های کهن در سینه
و دل دارند چون تو رفتی ظاهر ساختند کینهای خود را **عربیة** فقد رزینا بما لم یرزه احدا من البریة لا عجم ولا
عرب فسوف نبكیك ما عشنا و ما بقیت من العیون بتهمال لها سكب بدرد و مصیبتی کرفتار شدیم که هیچکس از عجم و عرب مبتلا
و چندان بر تو خواهیم کریست تا چشمان ما باقیست با شکی که چون باران بها جاری باشد و بعد از این زاریها بخانه باز امد **من
الوقایع** ام سلمه کفته روزی بدیدن فاطمه علیها السلام رفتم پرسیدم چکونه شب بسر بردی کفت الحمد لله در میان دو غصه
بسر میبریم یکی فوت نبی صلی الله علیه و اله یکی ظلم بر وصی علیه السلام و هتک حرمت و حجاب عزت انکسیکه صبح کرده امامت ان
بر غیر قرار خدا و رسول **ایضا** روزی بعلی کفت پدرم رسول را بخواب دیدم فرمود برو بزدی نزد من خواهی امد در کتب نوشته اند
که چون بیست و هفت روز از رحلت رسول صلی الله علیه و اله کذشت فاطمه بیمار شد و تا روز چهلم در حیات بود چون علی مرتضی بخانه
امد کفتند در باب فاطمه را کمان نداریم روز را بشب برساند و چنان شد و بعد از بعضی وصایا و سپردن حسنین بامیر المومنین
علیه السلام با دیده اشکبار دنیا پدر بزرگوار جان داد **ع** دوست بر دوست رفت و یار بر یار کویند در حال نزع و وصایا این
دو بیت بر علی مرتضی برخواند **عربیة** ابكنی ان بكیت یا خیر هاد واسبل الدمع فهو یوم الفراق یا قرین البتول

اوصیك

اوصیك بالنسل فقد اصبحا حلیف الاشتیاق ابكنی و ابك للیتامی و لا تنس قتیل الطف بارض العراق کویند وفات
که حسنین بر روی سینه فاطمه افتاده بودند و نوحه میکردند علی بن ابیطالب میکریست ناکاه هاتفی ندا در داد که ای وصی رسول
الله حسنین را از سینه فاطمه بردار که تزلزل در ملکوت افتاد و دختران او زینب و ام کلثوم نوحه میکردند و علی علیه السلام این
ابیات را میخواندند **عربیة** فراقك اعظم الاشیاء عندی و فقدك فاطم ادهی الثكول سابكی حسرة وانوح
شجوا علی خل مضی اسنی سبیل الا یا عین جودی واسعدینی فحزنی دائم ابكی خلیل پس فاطمه را بعد از تغسیل و
تكفین نیز در مرقد رسول امین برده و میفرمود و اخرناه علی الرسول ثم من بعده علی البتول و چون ان معصوم را بعد از نماز
در قبر نهاد بر سر قبر او خواند **عربیة** ذكرت اباودی فبت كانی برد الهموم الماضیات وكیل لكل اجتماع
من خلیلین فرقة وكل الذی دون الفراق قلیل وان افتقادی فاطما بعد احمد دلیل علی ان لا یدوم خلیل
اری علل الدنیا علی كثیرة وصاحبها حتی الممات علیل یرید الفتی ان لا یموت خلیله ولیس الی ما یبتغیه سبیل
ولیس جلیلا رزء مال وفقده ولكن رزء الاكرمین جلیل لذلك جنبی لا یواتیه مضجع وفی القلب من حر
الفراق علیل **مؤلف کوید** چون معرفت و شناختن پایه و مقام اهل بیت رسول علیهم السلام بالا
از مقدار عقل و ادراك و فهم امثال ما کوته نظران است که کرفتار عوالم حس و وهم و جسم و جهانیتم و اکر بخیال خود چیزی
کوییم بیان واقع نیست ولی اینقدر دانیم که عزت این اهل البیت در نزد پروردکار زیاده از انهاست که دیده ایم و شنیده ایم بلوا
ایم و نوشته ایم لهذا بذکر حکایتی که از کنیزان این خاندان مولانا حسین کاشفی سبزواری در ضمن تفسیر خود نقل کرده است
اختصار میشود و اهل معرفت و تحقیق را موجب بصیرت در مراتب خدمه این خاندان نبوت بنیان خواهد بود و هی هذه
حکایت عجیبة مالك دینار کفت سالی بحج میشدم انجا کروداع کاه بود زنی را دیدم ضعیفه که بر چهار پا
یکی بس ضعیف نشسته و دل برحج و طواف بیت الله بسته مردم بر کرد او در امده بودند و میکفتند که برکرد این نکر خدا تعالی
بر تو رحمت کناد که این راه راهیست صعب و دراز و تو بس ضعیفی و راحله تو نیز ضعیف است **ع** نرسم نرسی بکعبه ای اعرابی
ان زن میکفت که من نیز چنان امده ام که برکردم و بهر حال خواهم رفت و هم او کوید که چون بمیان بادیه رسیدیم قافله برفت و
راحله او بماند و اورا بکذاشتند و راه برداشتند من نیز خواستم که بروم این خبر را با یاد امد که حضرت رسول الله فرموده المومن
اخو المومن لامه وابیه ان جاع اطعمه وان عری كساه وان خاف امنه وان مرض عاده وان مات شیع جنازته پس باز ایستادم
و با او موافقت کردم کفتم این زن نیز راکفتم که راحله تو ضعیف است و خود نیز تنها و ضعیفه و این راه راهیست صعب و دراز میباید کرد
باز مانی و بمقصد نرسی و در راه هلاك شوی منتظر جواب بودم حرفی نشنودم دیدم که اعتنایی بکفتار من نکرده سر بر اسمان
کرده و کفت الهی لا فی بیتی ترکتنی ولا الی بیتك حملتنی بعزتك وجلالك لو فعل بی هذا غیرك لما شكوته الا الیك یعنی ای خدا
من نه در خانه خودم کذاشتی و نه بخانه خود رسانیدی بعزت و جلال تو که اکر این با من غیر تو کردی شکایت او جز با تو نکردمی راوی
کوید هنوز از مناجات او جا یکی غریب روی داد و هنوز این شکایت تمام نکرده بود که از کوشه بیابان شخصی در رسید زمام ناقه بدست
کرفته ناقه را بخوابانید و کفت برنشین و اورا بر نشاند و چون نادر پیش من برفت و دیکرش ندیدم چون بطواف رسیدم انضعیفه را
در یافتم و جانب او شتافتم کفتم ای مادر بحق انکه با تو ان کرامت کرد که دانم تو مرا بکوی که کیستی و این عزت بچه طاعت حاصل کردی کفت
ای مالك دینار انا شهده بنت مسكه بنت فضه خادمة الزهراء بنت الرسول صلی الله علیه و اله کفت من شهده دختر مسکه ام
و مادرم دختر فضه بود که از جواری و خدمتکاران خانه فاطمه الزهراء دختر حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله بوده است و این
مقام و عزت منست و نیز دلیل بر منزلت من بلکه بواسطه رابطه خدمه انخاندان است که خداوند لطیف با من مسکین ضعیف چنین اکرام

کند

کند **رباعی** من خود که ام و در چه شمارم چه کسم تا همسری سگانش باشد هوسم در قافله که اوست دانم نرسم این
بس که رسد ز دور بانگ جرسم **ایضاً** از ام ایمن مرویست که گفته چون فاطمة الزهراء از عالم رفت قسم یاد کردم که دیگر در مدینه توقف
نکنم چه که تاب نیاوردم قصد مکه کردم در عرض راه تشنگی بر من غلبه کرد دو دست بسوی آسمان بلند کردم و گفتم یا رب خدایا من کنیز و خادمه
فاطمه ام چگونه راضی میشوی که در این صحرا از عطش هلاک شوم ناگاه دلو آب سردی در میان آسمان و زمین در پیش رو من پیدا شد و آن را
بنوشیدم بحق فاطمة الزهراء که تا هفت سال تشنه نشدم و احتیاج باب هم نرسانیدم و در روزهای گرم بکارهای صعب میپرداختم
و اصلاً اثر حرارت و تشنگی در من ظاهر نمیشد **لمؤلفه** زهی ای که کفش سلسبیل است بباطن ساقی آن جبرئیل آمد
کنیزان را چو این عزت بدرگاه ببانو تا چها از عزت و جاه

ظهور اول از کتاب مستطاب مظاهر الأنوار فی مناقب ائمة الأطهار در بیان ولادت و ولایت و امامت و وصایت و شرافت و خلافت و مقامات و کرامات و غزوات و مدت حیات و تاریخ شهادت و وفات حضرت سلطان اولیا و سرور اصفیا و فخر اوصیا امیر المؤمنین و امام الموحدین و ولی الکونین و والد الحسنین ابو الأئمة علی بن ابیطالب علیه و علی ابنائه السلام مشتمل بر دوازده طلوع است

ولایت الله نورکشت زنوا اشکار رونق دیگر گرفت عالم بی اعتبار سر ولایت رسید رمز نهایت رسید نور ولایت رسید
شاه عظیم الوقار کرد نبوت غروب یافت ولایت طلوع جست یکی اختتام ماند دگر برقرار

طلوع اول

در ذکر ولادت و نسب حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام و ذکر ایمان و مقامات عالیه والدین آنحضرت و هو علی بن ابوطالب بن عبد المطلب
بن هاشم بن عبد مناف و مادر آنحضرت فاطمه بنت اسد بن هاشم بن عبد مناف است و نام جناب ابوطالب عمران بوده و عبد مناف نیز
گفته اند چون فرزند اکبر ایشان را نام طالب بود ابو طالب کنیت او شد و از راه تعظیم بدان مشهور اند و ابوطالب بسیار بزرگوار و ستوده
خصال و با فضل و کمال بوده تا اینکه معاصرین او همه بت پرست بودند و او از راه صفای جبلی دل و استقامت عقل کامل بر پرستش
بتان نمود و به بدعتهای جاهلیت عرب اقدام نفرمودی **منقولست** که در شب معراج رسول الله در زیر عرش خدا چهار نور
بدید گفت الهی این نورها چیست ندا رسید که اول عبد المطلب و ثانی ابوطالب و سیوم عبد الله و چهارم طالب فرزند
بزرگتر ابوطالب است و در اوقاتی که حضرت رسول الله محمد مصطفی هنوز بحسب صورت بوجود نیامده بود جناب ابوطالب از اشارات آباو
اجداد و بشارات اساقفه و رهبانیون مسیحی منتظر ظهور آنحضرت بود و بعد از ولادت سعادت محبت داشت و بعد از عبد المطلب در ظاهر و
باطن همت بر محافظت و تقویت حضرت رسول الله میگماشت و حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله در خانه او بود تا بسن رشد و شباب رسید
و سابقاً اشارتی باسلام و ایمان ابوطالب رفت و مذکور شد که جماعت عامه بخصوص تا این جناب غرضی دارند و در مقام اثبات کفر او میباشند
که باعث مرتبا و برابای خلفای ثلثه نباشد و میگویند از راه حمیت حمایت برادر زاده خود محمد را مینمود و اما کافر و بت پرست بود نعوذ بالله
من هذه العقیدة بلی شان و منزلت فرزند خود را که وصی رسول الله صلی الله علیه و آله و ولی حق تعالی است نداشته ولی در مقام خود
مؤمن صدیق بوده و بسیار باید از اشرف بر پیراست کما قال الشاعر **عربیة** وکم اب قد علا بابن له شرفا کما علا برسول الله
عدنان مع القصه جناب ابوطالب را در مدایح حضرت رسول الله قصاید غراست که همه شاهد بر مدعاست از جمله قصیده لامیه
که در مدح رسول صلی الله علیه و آله و جلالت او گفته و بر کل قریش خوانده هشتاد بیت است و در آن ضمن فرموده **عربیة**
لعمری لقد کلفت وجدا باحمد واخوته داب المحب المواصل فمن مثله فی الناس ای مؤمل اذا قاسه الحکام عند التفاضل

حلیم رشید عادل غیر طائش یوالی الها لیس عنه بغافل اکنا ابتغاه علی کل حالة من الدهر جدا غیر قول التهازل
لقد علموا ان ابننا لا مکذب لدینا ولا یعنی بقول الأباطل فاصبح فینا احمد فی ارومة تقصر عنها سورة المتطاول
فدیت بنفسی دونه و حمیته و دافعت عنه بالذرا و الکلاکل در خبر است که چون محمد مصطفی صلی الله علیه و آله بعد از
وفات عمش ابوطالب بمدینه شد در مدینه قحط و غلاء و خشکسالی بود برسول صلی الله علیه و آله الحاح آوردند بدعای آنحضرت صلی
الله علیه و آله بارانی باران شد که اصحاب مشوش شدند و بدان آنحضرت صلی الله علیه و آله پناه جستند و حضرت دعا کرد اللهم حوالینا و
لا علینا پس بمعجزه رسول الله صلی الله علیه و آله آن سحاب باندازه زمین شهر مدینه بشکافت و در حوالی شهر ببارید و در مدینه فروغ
آفتاب بتافت رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود اکرام روز عم ابوطالب بودی بسیار مسرور میکردید بعضی از اصحاب عرض کردند مگر این شعر را
او بخاطر آورده اید که فرموده **عربیة** وابیض یستسقی الغمام بوجهه ثمال الیتامی عصمة للأرامل حضرت رسول
صلی الله علیه و آله فرمود چنین باشد **و من الأخبار** در روز قتی که حمزه سر ابو جهل را با کمان بشکسته و بخدمت حضرت
رسول الله صلی الله علیه و آله آمده ایمان آورد ابوطالب از ایمان حمزه بسیار شاد شد و این شعر بگفت **عربیة** وصبرا ابا
یعلی علی دین احمد وکن مظهرا للدین وفقت صابرا وحط من اتی بالدین من عند ربه بصدق وحق لا تکن حمز کافرا
فقد سرنی اذ قلت انک مؤمن فکن لرسول الله فی الله ناصرا وناد قریشا بالذی قد اتیته جهارا وقل ما کان احمد ساحرا
بر منصف ظاهر است که بحمزه علیه السلم برادر خود فرموده است که بصدق و حق متابعت کن او را و مباش ای حمزه کافر یعنی مخالفت کردن با او
و صادق نبودن با او کفر است پس معلوم میشود که قول عامه در باب آنحضرت محض عداوت با علی مرتضی علیه السلم است و حال اینکه همه کفار
در نزد ایشان معذورند و بعضی از علمای ایشان از لعن بر معاویه و یزید منع کرده اند و مع هذا در کفر ابوطالب اصرار دارند **لمؤلفه**
داند انکس که هوشکی دارد گوش حکمت نیوشکی دارد کان سخنهای مبغضان غرض است که بدلها ز بغض شان مرض است
الحاصل جناب ابوطالب علیه السلم بحضرت رسول الله صلی الله علیه و آله ایمان آورده بود و از برای نصرت ایمان خود را مخفی میداشت
و این سخن بر جلالت قدرش بیفزود و او را چهار پسر بود و یک دختر اول طالب دوم عقیل سیوم جعفر چهارم علی علیه السلام
و این چهار ان هر یک از یکدیگر بده سال مقدم و مؤخر بودند و نام دختر او ام هانی بود و علی علیه السلم و اخوان او اول کسند که از طرف
پدر و مادر هر دو هاشمی میرسانند و بنی هاشم حقیقی محض ایشانند و نام علی مشتق از رب اعلی است چنانکه در معراج خطاب برسول
الله صلی الله علیه و آله ذو المعارج رسید که ای محمد اقرء منی علیا السلام و قل له انی احبه واحب من یحبه یا محمد من حبی لعلی
اشتققت له اسما من اسمی فانا العلی العظیم و هو علی و انا محمود و انت محمد **محققین گفته اند** که نام علی نام خدا
و نام خدا علی و الله و علی را اسم ذات دانسته اند نه از اسمای صفات لهذا در نظمهای خود گفته اند هر یک از اسمای حسنا اسم وصفی
از صفات اسم خاص عین ذات کبریا نام علی اسم اعظم غیر ذات حق مدان ای بی هوش اسم اعظم اسم خدا نام علی و
مؤید این مقالست آنچه خود جناب ولایت مآب علیه السلم در خطبه شریفه فرموده که انما کتب اسمی علی العرش و استقر علی السموات فقامت
و علی الأرضین فاستقرت و علی الجبال فقرت و علی الریح فذرت و علی البرق فلمع و علی الورق فهمع و علی السحاب فدمع و علی
الرعد فخشع و علی النور فسطع و علی اللیل فدجی و اظلم و علی النهار فانار و تبسم **نظم** دارد استقرار عرش از نام شاه
اولیا لا جرم بر عرش دارد استوا نام علی آسمانها و زمینها قائم از نامش بود هست قوم زمین و هم سما نام علی و نام دیگر
آنحضرت حیدر است چنانکه در خیبر بر رجب فرمود **ع** انا الذی سمتنی امی حیدره و کنیت آنحضرت بعد از ولادت حسنین ابو
الحسن و ابو الحسین و حسن او را ابو الحسین و حسین او را ابو الحسن خطاب میکردند و حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله او را
پدر میگفتند و رسول صلی الله علیه و آله او را ابو الریحانتین خطاب میفرمود که روزی وقتی رسول الله صلی الله علیه و آله با وی گفت

سلام علیك یا ابا الریحانتین علیك بریحانتی من الدنیا فعن قلیل ینهدم رکناك والله خلیفتی علیك یعنی سلام بر تو ای
پدر دو ریحانه بر تو باد که دو ریحانهٔ من از دنیا آگاه باش که عنقریب دو رکن حیات تو شکسته شود همانا دو رکن یکی خود رسول
صلی الله علیه و اله بود و دیگری بتول زیرا که چون رسول رحلت فرمود علی گفت یک رکن حیات من شکسته شد و چون زهرا برفت فرمود
که رکن دیگر شکسته آمد و یکی از القاب آنجناب چنانکه گذشت ابو تراب است زیرا که بر خاک خفته بود این لقب یافت دیگر ابو محمد است و ابو
السبطین و ابو الشهدا و ابو الائمه و القاب آنحضرت کثیر از آن است که احصا توان نمود و در روز غدیر خم بحکم جبرئیل امیر المؤمنین لقب یافت
و دیگر اسد الله و خلیفة الله ید الله و قدرة حق و عدل و قسوره و شحنة النجف و امیر النحل و یعسوب الدین و المسلمین و مبیر
الشرك و المشرکین قاتل الناکثین و القاسطین و المارقین و المرتضی و نفس الرسول و اخ الرسول و زوج البتول و سیف الله
المسلول امیر البررة و قاتل الفجرة و قسیم الجنة و النار صاحب اللوی و سید العرب و خاصف النعل و کشاف الکروب و صدیق
الاکبر و فاروق الاعظم و باب مدینة العلم و مولا و وصی الرسول و ولی الله و قاضی دین الرسول و منجز وعد الرسول و کرار غیر
فرار و کاسر اصنام الکعبه و رمق الطیر و هازم الاحزاب و قاصم الاصلاب داعی و شاهد و هادی و ذو القرنین و قائد
الغر المحجلین خطیب الخطبا و قدوة اهل الکسا امام الائمة الاتقیاء ممیت البدعة و محیی السنة و اللاعب بالاسنة لیث
الثری غیث الوری مفتاح الندی مصباح الدجی شمس الضحی المعتصم بالعروة الوثقی و الفتی اخو الفتی و الذی انزل
فیه هل اتی الهاشمی المکی المدنی الابطحی الطالبی الرضی المرتضی القوی الحبری اللوذعی الاریحی الوفی الکوکب الازهر
الصارم الذکر صاحب براءة و غدیر خم و ساقی الکوثر و مصلی بالقبلتین و اعلم من فی الحرمین و الضارب بالسیفین و الطاعن
بالرمحین و ابن عم المصطفی و شقیق النبی المجتبی سلام الله علیه و علی اولاده اجمعین الی یوم الدین **نظم**

اسم خوانندی دو مسمار ابجوی مه نبر بالاذان نز اندراب جوی نقش نگین انحضرت الملك لله الواحد القهار بود در
شمایل انحضرت علیه السلم نوشته اند که قامتی باندازه داشته و چشمی گشاده و چهره درخشنده و اصلع و بطین و طویل
الیدین و بشاش بوده قبل از ولادت او از او خبر داده بودند ابو المویهب چون در راه شام پرسش حال محمد رسول الله صلی الله
علیه و اله کرد و انحضرت را بدید و گفت او ستاو دست پرسید که آیا برای عم او علی نام فرزندی متولد شده گفتند نی گفت خواهد
شد و او اول کسی است که بوی ایمان آرد و بدو از همه اقرب بود **و من الایات الباهرة** مثرم بن دعیب
بن شفیام زاهبی صد و نود سال بود و در کوه لکام شام که معبد مرتاضان و رهبانان است مقام بود دیدار روی دیدار پیغمبر
آخر الزمان صلی الله علیه و اله انتظار بردی وقتی جناب ابوطالب را گذار در آنجا افتاد مثرم سر او را بوسه زد و پرسید از
کجایی گفت از تهامه ام گفت از چه طایفه گفت از بنی هاشم مثرم دیگر باره بوسه بر سر ابوطالب علیه السلم زد و گفت الحمد لله
الذی اعطانی مسئلتی و لم یمتنی حتی ارانی ولیه پس فرمود ترا بشارت باد ای ابوطالب که خدا مرا الهامی کرده که در آن بشارت
تست ابوطالب پرسید چه الهام و بشارت گفت ولد یخرج من صلبك هو ولی الله تبارك اسمه و تعالی ذکره و هو امام
المتقین و وصی رسول رب العالمین بمحمد تتم النبوة و به تتم الوصیة و هو علی ابوطالب گفت باور نکنم الا ببرهانی عینی
پس مثرم گفت اگر خواهی دعا کنم که خدا چیزی بتو عطا کند پس دعا کرد و از خوردنیهای بهشت چیزی خواست طبقی ظاهر شد
که در آن خرما و انگور و انار بود و ابوطالب از آنها تناول نمود و انها پس از خوردن ابوطالب بحویل جستند یا بجه که بعد از مباشرت
از آن نطفهٔ صاحب ولایت علیه السلم منعقد شد **و من المعجزات** فاطمه بنت اسد مادر اسد الله الغالب
گفته که در سرای ما درخت نخلی بود که خشکیده ثمر نمیداد روزی رسول الله بخانهٔ ما بود و دستی بر اندرخت کشید ثمر شد
هر روز طبقی از آن خرما میچیدیم و میخوردیم و رسول صلی الله علیه و اله از آن با اطفال میداد و روزی دستی بر آن نمیرسید

بتوجه رسول الله صلی الله علیه و اله شاخهای نخل فرود آمد و دست بر آن رسید و ثمر چیده شد من گفتم خدایا مرا فرزندی ده که نظیر
و بدیل رسول الله صلی الله علیه و اله باشد بعلی علیه السلم باردار شدم و گویند چون فاطمه بنت اسد بعلی علیه السلم حامله شد زمین را
زلزلهٔ عظیم در آمد و مکه جنبش کرد جماعت قریش از اصنام خود یاری خواستند و پناه بدانها بردند و اصنام بروی افتادند ابوطالب گفت
ای قریش خداوند امشب کسی را خلق کرده که اگر اطاعت او نکنید و اقرار بولایت او ننمایید زمین از جنبش نایستد و همه تهامه ویران شود گفتند
آنچه تو گویی چنان کنیم پس ابوطالب دست بغابر داشته گفت الهی و سیدی اسئلك بالمحمدیة المحمودة و بالعلویة العالیة و بالفاطمیة
البیضاء الا تفضلت علی تهامة بالرافة و الرحمة پس زمین بایستاد و مردم عرب این کلمات را بنوشتند و در شداید میخواندند و مینمودند
از کجاست و حقیقت آن چیست و گویند در ایام حمل علی از بطن مادر فاطمه بنت اسد سخن میگفت و گویند روزی جعفر با مادر خود سخن می گفت
و علی علیه السلم از بطن مادر او را پاسخ میداد و جعفر از این حدیث مدهوش بیفتاد و چون بهوش آمد اصنام را دید که از کعبه بزیر افتاده اند
پس فاطمه گفت یا قرة العین تخدمك الاصنام فی بطنی داخلا فکیف شانك خارجا چون این راز با ابوطالب بگفت او گفت وقتی در
سفر در چار شیری شدم شیر در پیش من تضرع و تذلل کرده دم بر زمین کرفته خطاب کرد که انت والد اسد الله و ناصر رسول الله و مربی
نبی الله و از آن روز محبت در دل من رسوخ یافت و بکلمه ایمان آوردم و جلالت و شان این فرزند نیز بدانستم گویند چون مدت حمل
علی علیه السلم بپایان رفت روزی فاطمه آهنگ کعبه کرد عباس بن عبد المطلب و یزید بن قعنب و جمعی از بنی هاشم در برابر کعبه نشسته بودند
ناگاه دیدند فاطمه آمد و دست بر داشته گفت ربی انی مؤمنة بك و بما جاء من عندك من رسل و کتب و انی مصدقة بکلام جدی ابراهیم
الخلیل و انه بنی البیت العتیق و بحقك الذی بنی هذا البیت و بحق هذا المولود الذی یکلمنی و یونسنی فی بطنی الذی اعلم انه آیت من
آیات جلالك و عظمتك الا ما یسرت علی ولادتی ناگاه دیوار کعبه بشکافت و فاطمه بدرون رفت و دیگر باره حایط بهم آمد قریش
چون این بدیدند در حیرت افتادند و خواستند در خانه بگشایند و بدرون روند هیچکس را ممکن نشد تا سه روز بگذشت چهارم روز
فاطمه بیرون آمد و علی علیه السلام را بر دست داشت و فرمود من بر زنان این عالم مزیت دارم زیرا که آسیه عبادت خدا را پوشیده همی کرد
در منزلی که خدا دوست نمیداشت که عبادت او در آنمکان نمایند و از برای مریم نخلی سبز کرد و ثمر داد اینك مرا بخانهٔ خود راه داد و روزی
من همه میوهای بهشتی بود و چون خواستم بیرون آیم از هاتفی شنیدم که گفت علیا علی نام او را از نام بلند خود مشتق نموده و علی خوانده
نطوبی لمن احبه و اطاعه و ویل لمن عصاه و ابغضه **سید حمیری گفته** ولدته فی حرم الاله و امه فی
البیت حیث فناؤه و المسجد بیضاء طاهرة الثیاب کریمة طابت و طاب ولیدها و المولد فی لیلة غابت نحوس نجومها
و بدت مع القمر المنیر الاسعد ما لف فی خرق القوابل مثله الا ابن امنة النبی محمد و چون نظر ابوطالب بروی افتاد علی
فرمود السلام علیك یا ابت و رحمة الله و برکاته ابوطالب دست فاطمه را گرفته علی علیه السلم را بر سینه نهاد و بسوی ابطح آمد و ندا در
داد **مناجات** یا رب لیل الغسق الدجی و القمر المبلج المضی بین لنا من علمك المقضی ماذا تراه فی اسم ذا الصبی
در این وقت سحابی پدید آمد ابوطالب را فرو گرفت و هم چنان علی بر سینه او بود و تا او صبح کرد و لوحی بیافت که این خط بر آن نوشته بود
نظم خصصتما بالولد الزکی و الطاهر المنتجب الرضی ان اسمه من شامخ علی علی اشتق من العلی پس آن لوح را
ابوطالب در کعبه در آویخت و هم چنان او یخته بود تا هشام بن عبد الملك بر گرفت علی ای حال آنحضرت در رجب یا شعبان در حرم کعبه
بر زبر رخامهٔ حمرا متولد شد **مصراع** یعنی که علی بیت خانه زاد معبود طالع ولادت آنحضرت را گفته اند که بطالع عقرب و
زهره و قمر در خانهٔ طالع بود و مریخ و زحل در حوت جای داشت و عطارد و آفتاب و مشتری در سنبله بودند از اینکه صاحب بیت المال
در وبال است مال دنیا مطلقه آنحضرت بود و از اینکه مریخ و زحل در بیت پنجم که منسوب باولاد است بوده اند فرزندان او را به تیغ که منسوب
بمریخ است و باسم و زهر که نسبت با زحل دارد شهید میکردند با لجمله آنحضرت مختون و مقطوع السره متولد شد و انتساب اسما روشن گشت

ونور در کواکب بیفزود و ابوطالب مردم را همی گفت که امشب ولی خدا متولد شده است و صفات او را همی شمرد چون حضرت محمد مصطفی
صلی الله علیه و آله بخانهٔ ابوطالب آمد علی علیه السلام را بدید او در اهتزاز آمد و بر روی رسول الله بخندید و گفت السلام علیک یا رسول
الله ورحمة الله وبرکاته وازان پس گفت که قد افلح المؤمنون الذین هم فی صلوتهم خاشعون پس رسول الله گفت قد افلحوا بک انت والله امیرهم
تمیرهم من علومک فیمتارون وانت والله دلیلهم وبک یهتدون بحقیقتی که رستگار شدند بتو سوگند بخدای تو امیر ایشانی و خورد
میدهی ایشان را از علوم خود پس ایشان متنعم میشوند و تو بخدا دلیل ایشانی و بتو هدایت میشوند پس پیغمبر صلی الله علیه و آله دست
فرا برد و علی را بگرفت وازان در گوش او گفت وشهادت بوحدانیت خدا و رسالت رسول الله صلی الله علیه و آله داد و صحف آدم
وشیث و توریه وانجیل و فرقان چنانکه بود سراسر بخواند و رسول فرمود علی منی وانا منه ولحمه لحمی ودمه دمی من احبه احبنی ومن
ابغضه ابغضنی انگاه بفاطمه فرمود برو و حمزه را از علی علیه السلام مژده ده گفت چون من بروم او را که شیر دهد انحضرت صلی الله علیه و آله
فرمود من او را سیراب کنم فاطمه بیرون شد و رسول زبان در دهان علی نهاده از زبان او دوازده چشمه کشوده شد همانا آن روز را یوم الترویه
خواندند و چون فاطمه مادر او بیامد فروغ و بها و صفای علی علیه السلام را فزونتر دید و او را بگرفت کوشید چندانکه دست یدالله را در
قماط بپیچید علی علیه السلام دست بزد و آن قماط را بدرید تا پنج قماط پاره ساخت نوبت ششم فاطمه او را بقماطی سخت محکم بست علی آنرا
نیز بدرید و دست برآورد و یا اماه لا تقمطینی فانی ارید ان اتضرع الی الله تعالی بیدی وابتهل وابتل باصابعی فاطمه دست باز داشت
وحیرت نمود روز دیگر رسول صلی الله علیه و آله درآمد و چون علی او را بدید سلام داد و بخندید و اشارت کرد که از آن شربت دوشین
مرا بچشان فاطمه مسرور شد گفت عرفه ورب الکعبه وان روز عرفه خوانده شد و روز سیم عاشر شهر ذی حجه بود و از این حدیث معلوم میشود
که ولادت انحضرت در هفتم ذیحجه بوده چنانکه بعضی گفته اند و اغلب اوقات رسول الله صلی الله علیه و آله مهد او را نزدیک فراش خود نهاده
جنبش میداد و سخنان میفرمود که او بخواب بود و میگفت هذا اخی وولیی وناصری وصفیی وذخری وکهفی وصهری ووصیی وزوج
کریمتی وامینی علی وصیتی وخلیفتی وگاهش بر دوش مبارک نهاده او را بر شعاب و جبال و وهاد و تلال که سیر میداد صلی الله علی الحامل والمحمول

ایضاً در کتب عامه و خاصه مسطور است که چون فاطمه بنت اسد بحضرت اسد الله علی حامله بود هر وقت حضرت رسول الله صلی الله
علیه و آله بخانهٔ او میرفت فاطمه بی اختیار از جای میجست وقتی حضرت رسول از او سبب پرسید عرض کرد که این جنینی که در شکم دارم بمحض
آمدن تو حرکت میکند اگر روی من بجانب دیگر باشد روی بتو میکند و در حال او را با نور الهی ذاتیست که من عالم بآن نیستم وخدا و رسول
خدا بهتر میدانند و حضرت رسول تبسمی نموده شرحی از حال علی بیان نمود و اکثر علمای سنت وجه اینکه علی را کرم الله وجهه می
نویسند همین وجه را گفته اند و مؤلف این کتاب در یکی از قصاید مدایح انجناب باین معنی نیز اشارتی کرده و گفته **لمؤلفه**

علی ولی مظهر قدرت حق | که اسمش بود مشتق از رب اعلی | ببک حرف اعلی فزون از علی شد | بهر یکپایه از وی فزون حقتعالی
چو نور نبی اولین خلق آمد | علی نیز نور نبی شد بمعنی | دوئی نیست در نور جز با تعین | تعین یکی زاد و کرد از تجلی بمعنی یکی
بوده اندر بصورت | علی بود هارون نبی بود موسی | چنان چون از آن پیشتر بد حقیقت | گهی بود موسی گهی بود عیسی نبی را
علی جسته اندر مشیمه | بدو روی کردی بهر جای مأوی | از آن عامه اش کرم الله وجهه | نگارند در نامه ها گاه املی کسی کاو
چنین راست اندر مشیمه | بفر است کز هر ولی اوست اولی | علی دین حق را بحق داد رونق | بشمشیر لا غرب باو وی فرنجی

محققی گوید که این از صفات نفس قدسی است که کودکی در شکم مادر بحقیت رسول صلی الله علیه و آله عهد و اکمل جهان
قائل شود و تصدیق کند بخلاف خلفای ثلثه که سالها بت پرستی کردند و در کفریات داشتند و مشرک بودند و در امور که بحسب عقل
صحیح بطلان آن صریحست بسر بردند و بعد از ظهور حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله بمحض عقل و اخلاص باو
ایمان نیاوردند بلکه او را انکار و آزار کردند و بعد از اینکه خواستند متابعت کنند معجزه خواستند بعد از مشاهدهٔ معجز نیز دید

وتوهم کردن نهادند و ایمان آوردند و بعد از آن در امور دین خبطها و غلطها کردند چنانکه لولا علی لهلک عمر در کمال اشتهار است پس
معلوم میشود که استعداد نفوس ایشان در مرتبهٔ بعضی اواسط الناس که مرتبهٔ حکمای اسلامیه است مثل افلاطون و ارسطو و امثالهم
نبوده چه ایشان بعقل خود وحدت خدا را دانستند و بت پرستیدن در نداده اند بلکه بعضی از ایشان در منع خلق از بت پرستی کشتند پس در
صورتیکه استعداد ایشان در مرتبهٔ اواسط الناس نبوده در مرتبهٔ اعلای ناس که انبیا اند البته نخواهد بود تا بمرتبهٔ حضرت خیر البشر
صلی الله علیه و آله که اشرف و اکمل انبیاست چه رسد پس معلوم میشود که خلیفهٔ بر حق بعد از نبی مطلق امیر المؤمنین صلوات الله و ائمهٔ
معصومین علیهم السلم خواهند بود که در علم و فضل و بزرگواری ایشان کسی انکار نتواند داشت و ایشانند خلفای رسول الله صلی الله
علیه و آله و مروج و مکمل شریعت حقه اند صلوات الله علیهم اجمعین **لمؤلفه** نور ذات احمد کم چون مهر | در ده و دو برج
گشته جلوه گر | ان ده و دو برج گردون شرف | زین ده و دو برج پر نور لطیف | ان بنورانیت ایشان را شناخت | کز صفا
خانهٔ بنه افلاک تاخت **الحدیث** حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فرموده من و علی را پانصد هزار سال پیش از خلق
عالم خلق فرمود از یک نور و تقدیس و تمجید میکردیم ذات حق را تعالی و تقدس و چون آدم صفی را آفرید نور ما در جانب راست او قرار داد
ونور علی را در جانب چپ او ع که دل در پهلوی چپ باشد از تن پس انتقال کردیم در اصلاب طاهره وارحام طیبهٔ انبیا و اولیا
وبهمین طور آمدیم و در همه جا با هم بودیم و متفق بودیم تا رسیدیم بعبدالله پس من و علی دو مظهر پیدا کردیم مرا از صلب عبدالله و
رحم آمنه بعالم شهود آورد و علی را از صلب ابوطالب و رحم فاطمه ظاهر کرد اگر در صورت دو شده ایم در معنی یکی هستیم انا وعلی من نور واحد
هم در احادیث نبوی آمده وانا کالشمس وعلی کالقمر **لمؤلفه** مه بلی ز آفتاب گیرد نور | هست این نکته در کمال ظهور
نور مه ز آفتاب نیست جدا | و ز نبی بوتراب نیست جدا | و بعضی احادیث مطوله درین باب هست که حاصل آن بالمآل همین است
که مختصر آن مسطور شده مذکور شد و گویند ابوطالب در ولیمهٔ ولادت علی علیه السلم سیصد شتر و هزار گاو و گوسفند ذبح کرد
و آن روز را یوم النحر نام شد مردم بطواف کعبه میرفتند و بعد بخانهٔ ابوطالب می آمدند و او را بعلی غالب تهنیت میکردند

ذکر رؤیا و مکاشفهٔ فاطمه بنت اسد مادر اسد الله الغالب صلوات الله علیه

از فاطمه مادر علی علیه السلم نقل کرده اند که وقتی از بعضی کهنه در باب علی سخنانی شنیدم و شبی بخواب دیدم
که کوههای شام حرکت میکنند و براه افتاده اند و پیراهن از فولاد و آهن پوشیده اند و نعره های هولناک از آنها ظاهر میشود و دیدم
که کوههای مکه هم براه افتاده روی بدانها میروند از آنها هم نعره ها در جواب آنها بلند میشود و کوه ابو قبیس مانند اسب تیز رو میدوید
و آلات حرب با او بود و میریخت و مردم بر میداشتند و دیدم چهار شمشیر و یک خود که مطلا بود من برداشتم چون بمکه رسید یکی از آن
شمشیرها از دستم بآب اندر افتاد و فرو رفت شمشیر دیگر در میان زمین و آسمان پرید و قرار گرفت و شمشیر دیگر از دستم بزمین افتاد
و شکست شمشیر چهارمین در دستم شیری عظیم شد و از دستم بیرون رفته رو کرد بآن کوهها که میغریدند و میامدند و آنها را پاره
پاره و ریزه ریزه میکرد و همه مردم میترسیدند و فرار میکردند درین اثنا دیدم که محمد صلی الله علیه و آله آمد و گردن آن شیر را بگرفت و آن
شیر مطیع و منقاد او شد مانند آهوی رام کرده و من از اضطراب از خواب برآمدم آخر الامر این خواب را بکاهن دانا باز گفتم او گفت چهار پسر از تو
متولد شود و یک دختر همانا یکی در آب غرقه شود و دیگری کشته شود و دیگری بمیرد و عقبی از او نماند و دیگری شجاع و دلیر و جنگجو
و خونریز و دلیر و سلطان شود که مردم از و بترسند و همانا در دست محمد آمده و مطیع و رام او شود و امام و پیشوای مردم گردد فاطمه گفته
چهار پسر زادم طالب و عقیل و جعفر و علی و دختری فاخته نام مکنی بام هانی و در وقت زادن علی بخواب دیدم که عمودی از آهن از مغز سر من
برآمده بالا رفت تا باسمان رسید و دوباره برگشت در بیداری از آن کاهن تعبیر این رؤیا پرسیدم گفت همانا این مولود قتال ابطال و
کفره و فجره خواهد شد که مقام و نام بلند حاصل کند و بتو بر گردد یعنی هلاک نشود تا تو هستی و چون علی متولد شد حضرت محمد مصطفی

صلی الله علیه وآله سی ساله بود وبسیار خوشوقت وشادمان شد واغلب رسول الله متوجه تربیت او بود ومیفرمود او برادر ووصی وبادر من
خواهد بود وبعد از نکاح خدیجه محبت خود را نسبت بعلی بخدیجه اظهار کرد وخدیجه کمال احترام وخدمت باو میکرد ولباسها نیکو باو می
پوشانید وهدایا بخانه ابو طالب بجهة او میفرستاد تا بمرتبه که مردم علی را قرة العین خدیجه میگفتند ودر اواخر حال حضرت رسول
الله علی را بخانه خود آورده همیشه با او میزیست وجعفر را عباس عم او مربی بود وطالب وعقیل در نزد ابو طالب بودند وطالب در
غرق شد ووفات یافت وجعفر در غزوه موته چنانکه گذشت شهید شد وذو الجناحین لقب یافت وعقیل مدتها با علی علیه السلام
بود چنانکه در مقام خود مذکور خواهد شد در هنگام مبعوث شدن رسول علی علیه السلام ده ساله بود وجمعی عامه گویند که علی
در ده سالگی برسول ایمان آورد وایمان او ثباتی ندارد زیرا که به بلوغ نرسیده وانها که دیر برسول صلی الله علیه وآله ایمان آوردند
ایمان ایشان اوثق واعلی است سبحان الله **بیت** نور خورشید در جهان فاش است آفت از ضعف چشم خفاش است
گاهی بر ابو طالب طعنه زنند واو را کافر خوانند وگاهی بر اسلام وایمان علی نقض کودکی بندند وبر عقل وبینش خود خندند

ومن الوقایع والاخبار گویند وقتی امیر المؤمنین حضرت علی علیه السلام در کوفه بودند وخطبه بلیغه در
منبر خوب بیان مینمودند ابن کوا بر خواست وگفت یا علی ترا خدا این مقام ورتبه داده است وپدر تو در آتش دوزخ معذب است حضرت
فرمود ساکت شو خدا دهانت را بشکند بحق آنکسی که محمد صلی الله علیه وآله را برسالت فرستاده اکر پدرم شفاعت کند در هر چه گنا
کار که بر روی زمین است شفاعت او پذیرفته ومقبول خواهد بود چگونه کسیکه پسرش قسیم جنت ونار است در آتش باز بماند بحق رسول
الله صلی الله علیه وآله که نور ابو طالب بر نور همه خلایق غلبه دارد الا بر نور پنج تن محمد ومن وفاطمه وحسن وحسین وائمه اولاد ما
لکن نور او از نور ماست که از خدا پیش از خلق نموده است هم از اشعار ابو طالب است که دلیل واضح بر ایمان او میباشد که فرموده

عربیة یا شاهد الله علی فاشهد انی بالواحد رب احمد من ضل فی الدین فانی مهتدی هم از اشعار آن
جنابست که در مدح حضرت رسول الله صلی الله علیه وآله گفته **عربیة** ودعوتنی وعلمت انک صادق ولقد
صدقت وکنت قبل امینا ولقد علمت بان دین محمد من خیر ادیان البریة دینا والله لن یصلوا الیک بجمعهم حتی اوسد
فی التراب دفینا

الحدیث الاخری مرویست از ابو بصیر که عرض نمودم بحضرت امام جعفر صادق علیه السلام
که مردم میگویند ابو طالب در ضحضاحی است از آتش جهنم فرمود دروغ گفته اند لعنت خدا بر ایشان باد بخدا قسم اکر ایمان ابو طالب را
در یک پله میزان نهند وایمان همه خلق را در یک پله دیگر هر آینه ایمان ابو طالب راجح وثقیل تر خواهد بود وامیر المؤمنین علیه السلام
نیابت حج بجهة عبد الله وآمنه پدر ومادر رسول الله صلی الله علیه وآله وبجهة ابو طالب میکرد تا حیات داشت ووصیت فرمود
که بعد از وفات او نیز نیابت حج از برای ایشان بگیرند **الحدیث** از جناب امام زین العابدین علیه السلام پرسیدند که ابو طالب
مؤمن بود فرمود آری عرض کردند که جمعی او را کافر میدانند امام فرمود عجب امریست که طعن بر ابو طالب میزنند ونمیدانند که طعن بر
حضرت محمد است صلی الله علیه وآله چرا که خدای تعالی نهی فرموده که کافری زنان مؤمنه بر قرار دارند در چند آیت از قرآن مجید
وهیچ کس شبهه وشک ندارد در اینکه فاطمه بنت اسد که زوجه ابو طالب بود از مؤمنات بود که سبقت باسلام آوردند ودر حدیث
چند وارد شده که او بعد از ده نفر ایمان برسول الله آورده وتربیت وپرستاری رسول با او بوده وحال آنکه در خانه ابو طالب بوده
تا از دنیا رفت واینکه پیغمبر صلی الله علیه وآله در میان همه اولاد ابو طالب علی را اذن داد که به تغسیل وتکفین او پردازد اصرح دلیلیست
بر اسلام وایمان جناب ابو طالب زیرا که جعفر در سلک مهاجرین حبشه بود وحاضر نبود وعقیل هنوز ایمان نیاورده بود ومحض علی
علی علیه السلام به تجهیز وتکفین او پرداخت وحضرت رسول صلی الله علیه وآله بر جنازه عم اکرم خود گریست وجبرئیل نازل شد که ابو طالب
مرد ودیگر ناصری در مکه نداری در اینجا نمان لهذا رسول الله از مکه بیرون رفت

ذکر حال فاطمه بنت اسد

مادر

مادر امیر المؤمنین علی فاطمه بنت اسد بن هاشم است که به پیغمبر ایمان آورد وچون پیغمبر بمدینه هجرت کردند فاطمه نیز با پسر خود علی بن
ابیطالب علیه السلام بمدینه آمد ودر مدینه فوت شد حضرت امیر المؤمنین گریان بخدمت رسول آمد رسول گفت یا علی خدا چشم ترا
نگریاند چرا میگریی عرض کرد که مادرم وفات یافت حضرت رسول الله گریان شده فرمود بلکه مادر من فوت شده بخدا قسم که اطفال
خود را گرسنگی میداد ومرا سیر میکرد وگیسوان ایشانرا میزد ولباس مرا میشست وانقدر که مرا رعایت میکرد باولاد خود نمیکرد درخت
خرمائی در آنخانه بود هر روز از آن خرما نیکها بجهة من ذخیره میکرد واز اطفال خود دریغ میداشت پس رسول الله به تعجیل بر خواست
مشغول به تجهیز فاطمه شد ودراعه خود را باو پوشانید بجای کفن وچون تشییع جنازه او میکردند وقدمی برمیداشتند حضرت
رسول میایستاد وتأمل میکرد وبا سر انگشتان راه میرفت وپای برهنه کرده بود وچون نماز کردند بر او هفتاد تکبیر بر او گفت وچون قبر او را
میکندند خود در قبر او رفته لحد را بدست مبارک کند پس خود در لحد خوابید بعد از آن فاطمه را در لحد نهادند بنفس نفیس او را
تلقین شهادتین فرمود وچون خاک بر قبر او ریختند وخواستند برگردند رسول الله صلی الله علیه وآله توقفی فرمود وفرمود ابنک
ابنک لا جعفر ولا عقیل ابنک علی بن ابیطالب پس اصحاب عرض کردند که امروز امور غریبه از رسول صلی الله علیه وآله دیدیم و
سبب هیچ یک را نفهمیدیم پا برهنه میرفتی وبا سر انگشتان قدم میزدی واهسته گام برمیداشتی وهفتاد تکبیر گفتی ودر لحد خوابیدی
وپیراهن ودراعه خود را باو پوشیدی واخر فرمودی ابنک ابنک علی لا عقیل ولا جعفر حضرت رسول الله فرمود اما پا برهنه وبنای
وبسر انگشتان رفتن من بجهة آن بود که هفتاد هزار فرشته وملائکه در اطراف جنازه او مجتمع بودند وتشییع مینمودند خواستم مزاحم
ایشان نشوم وپا برهنه بجهة حرمت ایشان میرفتم وهفتاد تکبیر از آن گفتم که ملائکه هفتاد صف شدند هر تکبیری برای صفی بود لهذا
هفتاد بار تکبیر گفتم واما خفتن من در قبر بجهة آن بود که روزی در حیات او نقل ضغطه قبر را میکردم از شدت آن فاطمه بگریست وگفت وا
ضعفاه این بدن ضعیف من چگونه تاب صدمه فشار قبر را دارد از آن رو در قبر او خفتم که خدا او را وسعت در قبر او دهد واو را از هول ضغطه
قبر نجات دادم اما آنکه درع خود را او را کفن کردم برای آنست که روزی حکایت قیامت ومحشور شدن مردم را برهنه در حضور جمع بسمع
او رسانیدم بسیار گریست وگفت واسوآتاه که از رسوائی برهنه گی در حضور خلایق نامحرم چه خاک بر سر کنم چنان کردم که از برکت لباس من
برهنه محشور نشود بلکه با ستر در قیامت آید اما اینکه گفتم ابنک ابنک لا عقیل ولا جعفر بل علی علیه السلام سرش آن بود که ملکین
یعنی نکیر ومنکر آمدند واز او پرسیدند که من ربک گفت الله ربی پرسیدند من نبیک گفت محمد صلی الله علیه وآله نبیی گفتند
من ولیک وامامک خجالت کشید وحیا کرد که بگوید فرزندم من او را تلقین کردم وگفتم پسرت علی امام تو که وصی من است نه جعفر
ونه عقیل اگرچه بصورت وبسن بزرگتر اند از علی وچنین گفت پس خداوند عالم قبر او را روضه کرد ووسعت داد واز قبر او دری بگشاد
تا مقامات عالیه روحش او را در بهشت بدهم واو اول زنیست مؤمنه بعد از خدیجه وآمنه **طلوع دویم**
چون حضرت رسول صلی الله علیه وآله از دار دنیا نقل فرمود وجناب ولایت مآب امیر المؤمنین علیه السلام به تجهیز وتکفین آنحضرت
اشتغال داشت منافقین مهاجرین وانصار که همیشه انتظار چنین روزی را می بردند ومدتها در این امر با یکدیگر مشاوره ها ومعاهدها
کرده بودند اجتماع نموده بجائی که از اسقیفه بنی ساعده مینامیدند رفته در باب خلافت گفتگو کردند وچند نفر را نام مذکور
نمودند آنگاه قرار دادند که امیری از انصار وامیری از قریش معین نمایند بان نیز نایستادند گفتند باید از قریش امیری وخلیفه معین
کرد وبسعی عمر بن خطاب این امر را برای ابو بکر بن ابو قحافه مقرر کردند وچون ابو بکر مردی پیر وجاهل بود ودر امورات تابع عمر خطاب
میگشت عمر مصلحت حال خود را در آن دید که او را مقدم بر خود بدارد تا بعد از او بر او قرار گیرد لهذا بتفصیلی که در کتب تواریخ مسطور است
با ابو بکر بیعت کرده ومردم را با اکراه ودلخواه بر بیعت ابو بکر دعوت کرد وبیعت نمودند وکار خود را ساخته وپرداخته نمودند وگفتند
اجماع خلق نص ووصیت را باطل میکند واخبار جعلیه ومجعوله بگوش مردم زدند وعوام تن در دادند پس بتقویت عوام خواص را

مسلم

۴۸ مستاصل و واضح نمودند **سلمان گفته** که انصار سعد بن عباده را می خواستند و ابوبکر میگفت که من تصدیق میکنم
که ابو عبیده و عمر سزاوار این کارند و آنها تصدیق میکردند که ابوبکر احق و اولیست طایفه اوس بواسطه اغراض سابقه با خزرج که سعد
از آنها بود بر بیعت ابوبکر تقدم جستند چنانکه سعد که بیمار بود در زیر دست و پای مردم بماند و قریب بهلاکت بود و در میان عمر و قیس
بن سعد نزاع شد و سعد در این امر همداستان نشد تا ابوبکر بمرد و در زمان خلافت عمر بامر او پنهانی سعد را بکشتند مع القصه سلمان
بخدمت حضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلم آمده عرض کرد که تو بکار کفن و دفن رسول الله مشغولی و مردم با ابوبکر بیعت کردند و او
رفته بر منبر رسول صلی الله علیه و آله و مردم بر بیعت او بر یکدیگر سبقت میگیرند علی علیه السلام از سلمان پرسید که اول کسی
که با او بیعت کرد شناختی گفت نه مردی پیر بود تکیه بر عصای خود کرده آمد و در میان دو چشمهای او علامت سجود بود که بر پله ها
کرد و گفت الحمد لله که از دنیا نرفتم تا تو را بدیدم بر منبر رسول و پس گفت دستهای خود را بده ابوبکر داد و او بیعت کرد و گفت روزی است
مثل روز آدم از منبر بر آمد و برفت و مردم ویرا بخشیدند و با ابوبکر بیعت کردند حضرت شاه ولایت علیه السلام فرمود ای سلمان آن پیر شیطان
بوده و پیغمبر صلی الله علیه و آله مرا خبر داد که در غدیر خم چون مرا بخلافت نصب فرمود پیروان ابلیس آمدند نزد او یعنی شیطان و گفتند
دیگر برای امت مرحومه معصوم دستی نماند چرا که ایشان امام و خلیفه خود را شناختند دیگر گمراه نشوند شیطان غمناک شد و آدم
نزد پس رسول صلی الله علیه و آله بمن گفت که مردم نقض بیعت ترا خواهند کرد و اول کسی که با مخالف تو بخلافت بیعت کند ابلیس است
که در صورت مردی پیر با عصا بیاید و با ابوبکر بیعت کند و در میان ابالسه مفاخرت نماید که دیدید چگونه این امت را بضلالت افکندم
لقد صدق علیهم ابلیس ظنه الآیه در این مقام است الی آخره و چون شب در رسید حضرت علی علیه السلم با بعضی اصحاب ملاقات و مقالات فرمود
چهل نفر تعهد کردند که فردا بخدمت آنحضرت آیند و الا چهار نفر نیامدند که سلمان و ابوذر و مقداد و زبیر بودند شب دوم و سیوم نیز بهمین
نهج گذشت لهذا حضرت صاحب ولایت علیه السلام در خانه عزلت گزیدند و بجمع کلام الله مشغول شد و بعد از اتمام از تنزیل و تاویل و ناسخ
و منسوخ آن قرآن را برداشته بمسجد آمد و گفت ایها الناس شما دانید که رسول علم خود را بمن آموخته و من کلام خدا را با این تفصیل
که رفع شبهها کند جمع کرده ام و بجهة اتمام حجت نزد شما آورده ام که فردا نگوئید ما غافل بوده ایم و ندانسته ایم و تو ما را بیاری خود نخواندی
و حق خود را بیاد ما نیاوردی عمر گفت ما از قرآن مستغنیم و خود قرآن داریم پس صاحب ولایت و سراج هدایت بخانه باز گشت عمر با ابوبکر
گفت تا علی با تو بیعت نکند کار خلافت مستحکم نشود او را احضار کردند ابوبکر بخدمت علی علیه السلم رسول آمد و گفت اجب خلیفه رسول الله
صلی الله علیه و آله علی علیه السلم فرمود سبحان الله چه زود تهمت بر رسول خدا بستند کی رسول او را خلیفه خود فرمود فرستاده
ابوبکر باز شد و ماجرا بگفت باز آمد و گفت اجب امیر المؤمنین ابوبکر حضرت شاه ولایت فرمود این لقب را رسول الله صلی الله علیه و آله
بامر اله در غدیر خم بمن داد و شما همه تهنیت گفتید و اکنون امیر المؤمنین شده اید و لختی از این گونه سخنان پیغام کرد و مخاوفت و
و مکاوحت ایشان شدید تر شد تا باصرار عمر خطاب چنانکه در ضمن حال صدیقه کبرای حق معصومه عظمای حق فاطمه بیان باشد
بیامدند و بیحرمتی کردند و در را بشکستند و در مسجد علی را بقهر بمسجد بردند و اظهار بیعت او را با ابوبکر مشهور کردند **لمؤلفه**
روباه بازی فلک حیله باز بین   کز روبهی چه حمله بشیر عرین رسید   والا مقداد و ابوذر و سلمان و زبیر کس دیگر حضور
اصحاب علانیه اظهار موافقت و اخلاص با امیر المؤمنین علی علیه السلام نکرد و گفتگو در میان ایشان بسیار شد و فایده نبخشید تا شد
آنچه شد و کردند آنچه کردند و نفاق و شقاق پنهانی آنان بظهور و بروز رسید و اسلام و ایمان آنها بکفر و ارتداد کشید این حکایات
و وقایع از آن مشهور تر است که نگارش خواهد بلکه تا دامان واقعه و ذکران حادثه عمر شیعیان را بکاهد **محققی**
گوید در عهد رسول الله صلی الله علیه و آله هر کس اظهار کلمه شهادت کردی و بظواهر شرایع اقرار و اقدام نمودی حکم
اسلام بر او جاری شدی و چون دوره ولایت که نسبت بدوره نبوت بطون آن ظهور و معنی آن صورت است رسید و ایمان خواستند

معلوم

معلوم شد که همه دعوی بی معنی و نفاق بی وفاق بود **قال رسول الله صلی الله علیه و آله** ۴۹
الناس کلهم هالکون الا العالمون والعالمون کلهم هالکون الا العاملون والعاملون کلهم هالکون الا المخلصون والمخلصون
فی خطر عظیم **لمؤلفه** چون پیمبر دین حق میخواست فاش   بس میان بستند خصمان در خفاش   از یکی بس واحمد
آن سلطان پاک   معجزات آوردی از یزدان پاک   وز دگر سو مرتضی تیغ آخته   مشرکان را سر زتن انداخته   آن یکی از وعده
خلد و نعیم   وان دگر از وحشت نار و جحیم   وان دگر از بهر حفظ مال و جان   دین او جستند کافر در نهان   ظاهرا نام همه
شد مسلمین   باطنا این خاین آمد وان امین   حق بکافر جان دهد هم نان دهد   لیک هر کس را کجا ایمان دهد
تا نه پنداری که نقص انبیاست   کز کجی رامی به نه نماید راست   آفتاب خاور برای کی کناه   گر نگردد لعل از او سنگ سیاه
من الوقایع سلمان فارسی رضی الله عنه گفته که چون حضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلم را
بمسجد بردند و عمر اصرار کرد که با خلیفه خدا و رسول یعنی ابوبکر بیعت کن علی گفت اگر بیعت نکنم چه خواهید کرد گفتند ترا می
کشیم و او از استحقاق خلافت و اثبات وصایت خود دلایل و براهین و اخبار و آثار گذشته نقل میکرد مردم میگفتند اللهم نعم
ابوبکر ترسید که مردم از وی برگردند گفت آنها که تو میگوئی همه را شنیده ایم و لکن بعد از آنها از پیغمبر شنیدیم که گفته ما اهل بیت را خدا برگزید
برای آخرت و خلافت و نبوت در خانواده ما جمع نخواهد شد علی فرمود این حدیث را دیگر هم از تو که شنیده عمر گفت صدق خلیفه
رسول الله صلی الله علیه و آله و ابو عبیده و سالم غلام حذیفه و معاذ بن جبل نیز تصدیق کردند علی علیه السلم فرمود آری وفا
بصحیفه خود کرده اید که در کعبه گذاشته اید و عقد بیعت بسته اید که چون محمد رسول الله صلی الله علیه و آله از دنیا برود این
امر را از خانواده او بر گردانید ابوبکر حیران شده گفت تو از کجا شنیده علی علیه السلم فرمود اینک سلمان و مقداد و زبیر حاضرند
که چون شما این کار را کردید و صحیفه بر این عهد نوشته بمکه فرستادید جبرئیل رسول الله را خبر داد و رسول الله اظهار فرمود
و این اصحاب حاضر بودند و از رسول صلی الله علیه و آله شنودند سلمان گوید ما تصدیق کردیم و مقداد بعلی عرض کرد که اگر
بجهاد مأموری من اختیار نفس خود را دارم و حاضرم من نیز برخواستم و امثال این گفتم پس ابوذر برخواست و گفت ای امت متحیر گمراه
خدا میگوید ان الله اصطفی آدم و نوحا و آل ابراهیم الی آخر الآیه عترت پیغمبر خدا محمد مصطفی اهل بیت نبوت و محل ملائکه
اند و مهبط وحی و موضع رسالت و علی وصی اوصیا و صدیق اکبر و فاروق اعظم و اولی از مؤمنان است بنفس ایشان پس مقدم
بدارید هر که را خدا و رسول مقدم داشته اند پس عمر برخواسته با ابوبکر گفت نشسته و هیچ نمیگوئی و بدین سخنان بیهوده گوش
میدهی این مرد از تو یاغی است و بیعت نمیکند بگو تا بیعت کند یا ما گردن او را بزنیم در آن ساعت دو سبط رسول الله حسنین ایستاده
بودند از استماع این سخن بگریه در آمدند شاه ولایت با ایشان فرمود گریه مکنید که ایشان ما را نمیتوانند کشت ام ایمن آمد و سخنان
حق گفت بحکم عمر او را زدند و از مسجد بیرون کردند و بریده برخواست و سخن از روی انصاف و ایمان گفت او را نیز زدند و اخراج از
مدینه کردند زبیر را زدند و شمشیر او را از دستش گرفته شکستند و از او بیعت خواستند و سلمان را نیز زدند و گردن او را
بپیچانیدند که مدتها کج بماند و ابوذر نیز همین اجبار و روی بیعت نکرد ابوذر نیز سخنان درشت بعمر گفت و بجای نرسید و اخبار که در
مدح علی علیه السلم و قدح آنان شنیده بودند می گفتند و آنها را حالتی بود که از کمال انکار از قدح و مدح تبرا جسته بودند و حضرت
امیر المؤمنین از حدیث تابوت جهنم و دوازده نفر در آن بودن نفر پنجمی فرمود و آن چهار نفر مؤمن و خدا پرست شهادت دادند
و در فشات قلب منافقان مزید علت شد و بر کفر و ضلالت آنها بیفزود بلی **ع** نرود میخ آهنین بر سنگ **و ایضا**
در هنگامی که منافقین بر تزویر صلاح کار خود را بدلجوئی عباس عم حضرت دانستند و بجانب او رفتند ابوبکر بعباس اظهار
کرد که با جماع خلق و تصدیق مؤمنین این امر بر من مقرر شد و نخواستند برادر زاده تو علی را و عمر گفت ای بنی هاشم ما را

ببرید

کیر بدکه چنانکه رسول الله صلی الله علیه و آله از شما ست از ما هست عباس کفت اکر شما بعلت انتساب برسول این حق را صاحب
شده اید پس حق ما را اکرفته اید زیرا که ما احق و اولی و انسب و اقرب برسول صلی الله علیه و آله میباشیم و اکر برضا شاوره مؤمنان
و مسلمانان کرده اید اخر ما هم مؤمن و مسلمان بودیم و هستیم چرا با ما مشاوره نکردید و ما را مطلع ننمودید و ما مشغول بتهیه غسل و
کفن و دفن رسول الله صلی الله علیه و آله بودیم و شما در فکر خلافت و خلاف افتادید و اینکه کفتی که پیغمبر از ما و شما هر دو هست بلی ما
بمنزله شاخ آن درختیم و شما همسایه اید و این ابیات بکفت **عربیة** ما کنت احسب هذا الامر منحرفا عن هاشم ثم منها
عن ابی الحسن الیس اول من صلی لقبلتکم واعلم الناس بالآیات والسنن واقرب الناس عهدا بالنبی ومن جبرئیل
عون له فی الغسل والکفن من فیه ما فی جمیع الناس کلهم ولیس ما فی الناس ما فیه من الحسن من ذا الذی ردکم عنه فنعرفه
ها ان بیعتکم من اول الفتن **ایضا** در کتاب احتجاج و غیره از حضرت امام جعفر صادق نقل کرده و روایت نموده اند
که چون ابوبکر در امر خود مستقل شد و همه با او بیعت کردند ابوبکر با یاران خود مشورت کرد در مضمحل کردن و مستاصل کردن اهل البیت
و محتاج کردن علی علیه السلم تا مردم را نظر بر ایشان باز نباشد پس عامل فدک را که از جانب علی و فاطمه معین بود فرستادند و عزل
کردند و فدک را ضبط نمودند و حضرت رسول از روز یکه فدک را بتصرف اورده بود بعنوان عطیه بفاطمه زکیه موهبت فرموده بود
چون خبر ضبط آن بفاطمه علیها السلم رسید با جمعی از زنان قریش بمسجد امده حجابی و پرده در میان او و ابوبکر و سایر مردمان بداشتند
و فقرای ببانی فرمود که بعضی از آن را ترجمه اینست که ای ابوبکر آیا شما را خدا مخصوص بحکمی کرده که پدر مرا از ان بیرون و خارج نموده آیا
کوئید که اهل دو ملت از یکدیکر ارث نمیبرند و من و پدرم از یک ملت نیستیم یا اینکه عموم و خصوص قرآن را شما بهتر از پدرم و پسر
عم میدانید پس از برای تو باشد این فدک که مهیا و اماده و کوچ کرده در روز قیامت بتو خواهد رسید نعم الحکم الله والزعیم محمد و
الموعد القیمة وعند الساعة یخسر المبطلون ولا ینفعکم اذ تندمون ولکل نبأ مستقر وسوف تعلمون من یاتیه عذاب یخزیه ویحل
علیه عذاب مقیم پس روی بانصار فرموده و کفت ای معشر انصار ملت اسلام و پشت و بازوی دین این چه اغماض است که در حق من می
کنید و تغافل مینمائید در مظلمه من آیا پیغمبر نفرموده المرء یحفظ فی ولده چه زود در دین حدث احداث بدعت نمودید حال انکه
میتوانید حق را مطالبه کنید و مرا مدد کنید در اخذ حقم آیا شما را بخاطر میرسد که محمد صلی الله علیه و آله مرد و همه امور خطب جلیل
استوسع وهیه واستنهر فتقه وانفتق رتقه واظلمت الارض لغیبته وانکسفت النجوم لمصیبته واکدت الامال وخشعت الجبال
واضیع الحریم واذیلت الحرمة عند مماته فتلک والله النازلة الکبری والمصیبة العظمی لا مثلها نازلة ولا بایقة عاجلة ولقبله
ما حل بانبیاء الله ورسله حکم فصل وقضاء حتم وما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل افان مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم
منقلبوا خاسرین ایها اهضم تراث ابیه وانتم بمرائی منی ومسمع ومنتدی ومجمع تلبسکم الدعوة وتشملکم الحیرة وانتم ذو العدد والعدة
والاداة والقوة وعندکم السلاح والجنة توافیکم الدعوة فلا تجیبون وتاتیکم الصرخة فلا تغیثون وانتم موصوفون معروفون
بالخیر والصلاح فاتلتم العرب وتحملتم الکدة والتعب وناطحتم الامم وکافحتم البهم تا آخر الامر فرموده فان حزتم بعد البیان واسررتم
بعد الاعلان ونکصتم بعد الاقدام واشرکتم بعد الایمان الا تقاتلون قوما نکثوا ایمانهم بعد از آن فرموده اینها را که کفتم نه از راه
این بود که شما را نمیشناختم و غدر و خذلان شما بر من ظاهر نشده بود و اینچه کفتم از جوش زدن و تنکی دل بود و اتمام حجت و اینچه می
کنید خدا می بیند و جزا میدهد وسیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون فاعلموا انا عاملون وانتظروا انا منتظرون پس ابوبکر
کفت ای دختر رسول الله صلی الله علیه و آله پدرت مهربان بود بمؤمنین و بر کافران عذاب الیم دوست میداشت شما را مکر سعید دشمن
نمیداشت مکر شقی و تو صادقی در قول خود ولی من بکوش خود شنیدم از پدرت که کفت نحن معاشر الانبیاء لا نورث ذهبا ولا فضة ولا
دارا ولا عقارا وانما نورث الکتاب والحکمة والعلم والنبوة وما کان لنا من طعمة فلولی الامر بعدی ان یحکم فیه بحکمه و من فدک را

منصرف شده ام برای مخارج اسلحه و تهیه سفر مجاهدین فی سبیل الله پس فاطمه فرمود رسول خدا مخالف کتاب خدا امر نمینمود
و از ان بیرون نمیرفت خدا در قرآن کفته یرثنی ویرث من ال یعقوب الی اخره و چند ایه دیکر از قرآن خواند و اخر کفت کلا بل سولت لکم
انفسکم امرا فصبر جمیل والله المستعان علی ما تصفون و در مراجعت قدری با امیر المؤمنین مکالمه و اظهار دلتنکی کرد و انحضرت او را ساکت
نمود و بروایتی انکه ابوبکر فدک را رد کرد و نوشته داد چرا که ام ایمن و علی علیه السلم شهادت دادند و عمر کفت شهادت علی علیه السلام
مسموع نیست چرا که خود شوهر اوست و ام ایمن زنیست از خدمه او و نوشته ابوبکر را کرفته بدرید و کویند چون از فاطمه شاهد طلب کرد
علی علیه السلام کفت ای ابوبکر اکر چیزی در تصرف کسی باشد و دیکری بر او ادعا کند شاهد از که می خواهی کفت از مدعی کفت پس
چرا در باره فاطمه حکم بعکس ما انزل الله میکنی و از او شاهد مطلبی ابوبکر ساکت شد و عمر کفت واکذار ما را که ما در بر جواب سخنان
و حجتهای تو نیستیم واکر شاهد عادل اوردی قبول میکنیم والا فی مسلمانانست پس علی کفت قرآن خوانده ابوبکر کفت بلی کفت انما
یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا در شان اهل البیت است هرکاه العیاذ بالله کسی تهمتی بر فاطمه زند چه خواهی
کرد کفت او را حد میزنم کفت در اینصورت کافر میشوی کفت چرا علی علیه السلام فرمود بجهت انکه شهادت خدا را در عصمت و پاکی او رد
نموده و شهادت مردم را قبول کرده و فدک در حیات رسول صلی الله علیه و آله در تصرف فاطمه بوده است و تو از او کرفته و میکوئی مسلمانان
کفته اند که ان فی اهل اسلام است و شهادت داده اند و حال انکه پیغمبر فرموده البینة علی المدعی والیمین علی من انکر و تو بینه از مدعی
علیه خواسته و قول مدعی که خودت باشی نموده پس در میان مردم همهمه شد بعضی میکریستند میکفتند والله حق بجانب علی است و موثر
در رای مردم و کار ابوبکر بهم رسید و علی علیه السلم بسوی خانه مبارکه خود رفت و از این امورات توهم مخالفین افزوده بملاحظه اینکه مبادا
در میان مسلمانان حادثه روی دهد بیشتر در فکر دفع و رفع و خواری عزیز رب العزة حضرت شاه اولیا و فخر اوصیا امیر المؤمنین علی بن
ابیطالب علیه السلام افتادند اری **بیت** هر درونی که نفاق اندیش شد چون دلیل ازری نفاقش بیش شد **ایضا**
در کتب اسلامیه در جست که چون ابوبکر فدک را غصب نمود حضرت ولایت مآب شرحی بابوبکر نوشت که شقوا متلاطمات امواج الفتن
بحیازیم سفن النجاة تا اینکه فرموده فکانی بکم مترددون فی العماء کما یتردد البعیر فی الطاحونة اما والله لو اذن لی بما لیس لکم به علم لحصدت
رؤسکم ان اجسادکم کحب الحصید بقواضب من حدید ولقلعت من شجعانکم ما اقرح به اماقکم واوحش به محالکم فانی مذ عرفتمونی
العساکر ومفنی الجحافل ومبید خضرائکم ومخمد ضوضائکم وجزار الدوارین اذ انتم فی بیوتکم معتکفون یعنی می بینم شما را که در وادی
جهالت و کوری متحیر بود و میکردید مثل کردیدن شتری بر دور اسیا بخدا قسم اکر اذن داشتم در ان چیزیکه شما نمیدانید سرهای شما
از بدنها میچیدم مثل دانه جو و کندم با شمشیرها و فولادها و انقدر میشکافتم کله سرهای شجاعان شما را که چشمها شما در مصیبت ایشان
مجروح میشد منازل شما را ویران میساختم چه مرا میشناسید از روزیکه مرا دیده اید هلاک کننده لشکرها و فانی کننده قشونها
تمام کننده رونق و سبزی زمینها و خاموش کننده اتشها و سر از تن جدا کننده شجاعان و پهلوانان در هنکامی که در خانههای خود
خزیده بودید و منم رفیق و برادر شما یعنی من همانم که همه جا با من بودید و کارهای مرا دیدید حال من تغییری نکرده ام لعمر انی ان تحبوا ان
نکون فینا الخلافة والنبوة وانتم تذکرون احقادا بدر وثارات احد اما والله لو قلت ما سبق من الله فیکم لتداخلت اضلاعکم فی اجوافکم
کتداخل اسنان دوارة الرحا فان نطقت تقولون حسد وان سکت یقال جزع من الموت هیهات هیهات الساعة یقال لی هذا انا
الموت الممیت خواض المنیات جوف لیل خامد حامل السیفین الثقیلین والرمحین الطویلین ومکسر الرایات فی غطامط الغمرات
مفرج الکربات عن وجه خیر البریات والله ابن ابیطالب انس بالموت من الطفل الی محالب امه چون این نامه ولایت ختامه بابوبکر سر
خیل عامه رسید بنهایت بترسید و مشوش شد نزد عمر خطاکه سامری ان کوساله خوار بود او را با فسون و حیله نکاهداری کرده از تشویش
علی علیه السلم آرام کرد **نکته** کویند چندانکه فرعون از معجزات موسی علیه السلم دلش نرم میشد و میخواست که دعوی خدائی نکند

و بخدائی خفیفی اقرار کند نابلیس مجمل اینکه هامان بیشکار و وزیر او بود و مهر رسید چندان وسوسه میکرد که فرعون را بر سر کار اول و دعوی
الوهیت میاورد پس گناه فرعون بیشتر بر گردن هامان بوده است و نفاق و کفر ابوبکر و مخالفت با وصی رسول و ولی خدای بیشتر
باصرار و تحریص عمر بوده است زیرا که عمر او را دست آویز جهة اشتغال امر خلافت بجود کرده بود و آن بیچاره نادان همیدانست و عمر وقت
تزلزل بهم میرسانید و میخواست از خلافت ظلم و جور استعفا کند عمر او را مانع میامد و نمیگذاشت چنانکه بعضی اخبار بران دلالت
دارد **و من ظهورات الولایة** شیخ مفید در ارشاد نقل کرده از حضرت صادق که روزی در ایام
خلافت ابوبکر حضرت صاحب الولایة المطلقة علی بن ابیطالب علیه السلم در بنی نجار با او بر خورد و ابوبکر سلم کرد و مصافحه کرد با علی
و گفت یا ابا الحسن همانا در دل تو از من ملالی هست از من و از خلافت من و مرا درین باب اضطراری بوده است و مردم مرا مجبور کردند
در بیعت با من و من راضی نبودم و نظر بانکه پیغمبر صلی الله علیه و اله گفته بود لا یجتمع امتی علی الضلال باجماع امت تن در دادم حضرت
صاحب ولایت علیه السلام و بر امت علی علیه السلم فرمود ای ابوبکر امت پیغمبر آنانند که از وصیت او عدول نکردند و سنن او را رد نکردند
و وفا بعهد خدا و رسول صلی الله علیه و اله کردند و تغییر و تبدیل ننمودند اجماع عوام را اعتباری نخواهد بود امت من و امثال من میباشیم
ابوبکر گفت یا علی اگر شهادت بدهد کسی که تو باور داشته باشم باینکه تو سزاوارتری از من بخلافت رسول این امر را بتو وا میگذارم
هر که را خوش باید کو بیاید حضرت شاه اولیا فرمود ای ابوبکر رسول الله صلی الله علیه و اله در چهار جا بیعت مرا از شما گرفته اول
در دار الندوه که بیعت اول پیغمبر بود از انصار در مکه معظمه دویم در بیعت الرضوان در زیر درخت در سال مصالحه حدیبیه سیوم
در روزی که نشسته بود در خانه ام سلمه چهارم در غدیر خم در مراجعت از حجة الوداع و همه گفتند در آن روز سمعنا و اطعنا الله و رسوله
و عمر گفت بخ بخ لك یا اخی ابوبکر گفت چیزی میگویی که در خاطر من نمانده حال اگر حاضر بود پیغمبر و از او چیزی میشنیدیم رفع شبهه
ما میشد دریغ که فوت شد و مارا بدست سببی نیست که رای او را بفهمیم و بان رای عمل کنیم حضرت شاه ولایت از استماع این سخنان
احوال باطن ظاهر شد امد که فرمود ای ابوبکر پیغمبر نمرده و اکنون بحسب روحانیت زنده است و تو او را مرده میدانی اکبر المؤمن حی فی الدارین
نشنیده و هرگاه او را ببینی و بحضرت او بشنوی خود را خلع میکنی گفت بلی شاه ولایت علی علیه السلام گفت حیه ندکن ابوبکر عهد کرده
و گفت یا ابا الحسن مرا استهزا میکنی پیغمبر مرده چگونه دیده و زنده و سخنگو خواهد شد گفت با من تا بحقیقت امر برسی رفتند تا بمسجد
قبا و چون رسیدند امیر المؤمنین علیه السلام از پیش داخل شد ابوبکر از دنبال امد ناگاه دید حضرت رسول الله در قبله مسجد نشسته
و چون ابوبکر نظرش بر رسول افتاد خود را انداخت بر زمین و سر بزیر افکند حضرت رسول صلی الله علیه و اله بانگ بروی زد که ارفع
راسك ایها الضلیل المفتون پس ابوبکر سر خود را بلند نمود و گفت لبیك یا رسول الله صلی الله علیه و اله احیوة بعد الموت فرمود
ویلك یا ابا بکر ان الذی احیاها لمحیی الموتی انه علی کل شیء قدیر ابوبکر ساکت شد نگاه بصورت انحضرت میکرد و حیران مانده رسول
فرمود وای بر تو ای ابوبکر فراموش کردی عهدهایی را که از تو گرفتم بجهة علی علیه السلم در آن چهار موضع مذکور گفت فدای تو شوم
فراموش نکرده ام فرمود چرا امروز با علی منازعه میکنی و او بیاد تو میاورد تو میگویی فراموش کرده ام ابوبکر عرض کرد فهل من توبة فهل یعفو
الله عنی اذا سلمت الیه الامر حضرت فرمود نعم و انا الضامن علی الله ذلك ان وفیت پس از نظر ابوبکر غایب شد و ابوبکر خاشع و تایب
در دامن شاه ولایت درآویخت و گفت الله الله فی یا علی بیا برویم بمسجد رسول تا بر منبر روم و نقل کنم انچه دیدم و شنیدم و خود را
خلع کنم و تسلیم کنم بتو علی فرمود بلی اگر شیطان تو تورا اغوا نکند و راه نزند و این اشاره بعمر بود ابوبکر گفت اگر او مرا نگذارد من او را بگذارم
و معصیت کنم علی فرمود لکن او را اطاعت خواهی نمود و من نگردم این را مکر بجهة تاکید حجت پس دست یکدیگر را گرفته میرفتند و ابوبکر
مانند بوقلمون رنگ برنگ میشد و مردم او را چنان مبهوت میدیدند و حیران بودند تا شیطان او عمر علیه اللعنة و النیران باو رسید گفت
ای خلیفه خدا ترا چه شده و در کجا رفته بودی ابوبکر گفت یا ابا حفص دست بدار از من که دیگر سخن ترا نخواهم شنید گفت اکنون بکجا میروی

گفت

گفت بمسجد گفت نه وقت مسجد و نماز است گفت بگذار مرا که حاجتی بسخن گفتن تو ندارم پس دقیقه تامل نموده انگاه گفت ای خلیفه رسول
قبل از رفتن بمسجد بخانه برو و تجدید وضو کن انگاه بمسجد رو که بهتر است ابوبکر رو بعلی کرده گفت شما برو به مسجد که من خواهم امد
حضرت امیر علیه السلم خندید گفت نگفتم که شیطان تو ترا نخواهد گذاشت که بحق میل نمایی پس شاه ولایت علیه السلم تنها بر مصلحت رو
بمسجد رفته عمر و ابوبکر بخانه رفتند و در را بستند بمقالات نشستند و اتفاقی که افتاده بود مفصلا بعمر بیان کرد عمر بخندید و گفت اینها
از عالم تغییر خیالست علی تو را ابو اهمه انداخته و خیالی بر تو مجسم ساخته سحر و شعبده در عالم انبیا است و مخصوص اینطایفه است
مرده زنده نکردد و سخن نگوید ابوبکر گفت ای عمر چه سخنها میگویی و علی علیه السلم بمن گفت که تو شیطان منی و راست گفت و مرا
در آتش جهنم میاندازی عمر گفت ای ابوبکر اکنون در اینجا منم و تو مرا بکم و خود را بایمان نسبت میدهی همانا گذشته ها را فراموش
کرده آن شبی که در ماه رمضان اول که روزه واجب شد گفتن مگر در نظرت نیست اکنون بیادت میاورم که حذیفة الیمان و سهل بن
حنیف و نعمان الازدی و خزیمة بن ثابت در روز جمعه از ماه رمضان بدر خانه ات امدند که قرضی که بایشان داده بودی رد کنند تو مرا
از خانه تو شنیدند در پیش در ایستادند و گوش فرا داشتند ام بکر زن تو بتو میگفت که آفتاب شانه تو را سوخت برخیز و داخل او طاق
شو و از مقابل در دور شو مبادا یکی از یاران محمد صلی الله علیه و اله بشنوند زخم ترا و بروند نزد محمد صلی الله علیه و اله و شهادت
دهند و خون ترا بریزند تو خود میدانی که هر که بعد از روزه رمضان را حلال افطار کند مستوجب حد شرعیست و تو
گفتی که مادرت بعزایت بنشیند برخیز و از شب مانده که بر طاقست بیاور و جام را از مدام پر کن بده و او چنان کرد حذیفه و دیگران که در پشت
در بودند می شنیدند که چه گفتی و چه کردی و در آن جا شنیدند که چون سیر و مست شدی این ابیات را گفتی **عربیة**

ذرینی اصطبح یا ام عمرو   فان الموت نقب من هشام   یقول لنا ابن کبشة سوف نحیا   وکیف حیاة ابلاء و هام
ولکن باطل قد قال هذا   وانکا من خاریف الکلام   الا اهل مبلغ الرحمن عنی   بانی تارك شهر الصیام   وتارك
کل ما اوحی الینا   محمد من اساطیر الکلام   فقل لله یمنعنی شرابی   وقل لله یمنعنی طعامی   ولکن الحکیم رای
حمیرا   فالجمها فتامت باللجام

و چون حذیفه و یاران این شنیدند در خانه تو گفتند ای دشمن خدا مخالفت امر خدای
و رسول میکنی و ترا با ان طعام و شراب برداشتند و بدوش کشیده بردند نزد پیغمبر و نظم و نثر ترا عرض کردند من مضطرب شده
نزدیک تو امدم و تو را گفتم بگو من شراب را در شب خورده بودم و مست شده بودم و در روز مست بودم و این اعمال را از روی سکر کرده بودم
و هیچ شعوری نداشته ام و لکن خود ابیه پیجوی بزن و بعد از مدتی این عذر بخواه بلکه کشته نشوی و تو چنان کردی و از آن مهلکه فارغ
شدی و رسول الله فرمود بیدارش کنید عرض کردیم که شعوری ندارد و در سکر است و اصلا عقل ندارد و رسول الله صلی الله
علیه و اله فرمود وای بر شما می بینید که شراب عقل را چگونه زایل میکند و بار میخورید گفتم بلی یا رسول الله صلی الله علیه و اله
امرؤ القیس گفته **عربیة** شربت الخمر حتی زال عقلی   کذاك الاثم یذهب بالعقول   انگاه رسول صلی الله
علیه و اله فرمود مهلت دهید او را تا بهوش اید و تو تامل کردی و هیچ نگفتی تا پس از مدتی و انگاه بر تعلیم من گفتی که این مستی
شبانه بوده و ندانستم که رمضانست و توبه خواهم کرد و بدین تزویر از حد رستی و از قتل جستی ای ابوبکر انگاه که محمد صلی الله علیه و اله
زنده بود ما با او ایمانی نداشتیم و اکنون که مرده تو میگویی او را دیدم و چنین و چنان بمن گفته همانا در مرده کی بر رسول ایمان اورده
پس ابوبکر خندید و گفت من و تو میدانیم که او ساحر بوده است حال هم بر همان عقیده مذهب باقی هستیم حال با علی چه باید
کرد گفت در مسجد انتظار مرا میکشد و با او وعده و عهد کرده ام عمر گفت که من میروم و عهد او را میخواهم تو در خانه باش چون عمر
بمسجد امد دید که علی علیه السلم در پهلوی منبر نشسته گفت یا علی ترا چه میشود که در اینجا نشسته هیهات هیهات از خیالات
که بار دیگر خود برسی انگاه خندید امیر المؤمنین و گفت وای بر تو ای عمر و وای بر امت پیغمبر که بفتنه تو افتاده اند و روانه شد

بمنزل

بمنزل خود و عمر نیز برگشت **من الوقایع** از جابر جعفی مرویست که ابو بکر صدقات دهامه و فدک را که غصب کرده بود در ٩٢
عهده اشجع بن مزاحم ثقفی کرد و او مردی شجاع بود و برادران او در غزوه هوازن طایف در دست اسد الله الغالب علی بن ابیطالب
علیه السلم کشته شده بودند و او را کینه دیرینه در سینه بود و چون بیرون آمد اول بمزرعه متعلق باهل بیت که از اما نفیا میگفتند
برداخت و از اما جقوق علی نصرت نمود و اهالی قریه علی علیه السلم را خبر دادند و حضرت ولایت پناه عمامه سیاه بر سر بست و براکه غراء او بود
با علامت قهر و غضب دو دو شمشیر بر کمر بست و بر مرکب سحاب سوار شد که بنی عم سیف ذوالیزن بجهة او فرستاده بوده و اسب مرتجز را
جنیب میکشیدند و حسنین و عمار یاسر و فضل بن عباس و عبد الله بن جعفر و عباس را همراه برد و امام حسین را بطلب اشجع فرستاد
و گفت اجب امیر المؤمنین اشجع گفت کیست امیر المؤمنین امام حسین فرمود علی او گفت بلکه ابو بکر است پس گفت اجب علی بن ابیطالب
اشجع گفت که من سلطانم و او رعیت من زیرا که ضبط این مزارع با منست و او از اجزای رعایای منست و من با ابو بکر بمیل بیعت کردم و او
باکراه پس فرق در میان بسیار است امام حسین ناچار مراجعت کرده گفتگو را معروض داشت پس عمار نزد او رفته سخن بملایمت گفت و او
دشنام داد عمار شمشیر بر کشید و سواران اشجع که حاضر بودند دور او را گرفتند علی علیه السلم فرمود بخویشان خود که بروید و او را کشان
کشان بیاورید رفتند و بیاوردند حضرت باو فرمود بچه دلیل مال ما را بر خود حلال کرده او گفت که تو بچه دلیل خون مردم را بر خود
مباح ساخته و میریزی حضرت فرمود در جنگ هوازن بحکم خدا و رسول برادرانت مقتول شدند و خدا ترا هلاک کند او نیز بحضرت
بهمین لفظ جواب داد و زیاده بر اینها گفت که من گفتن نیارم و نوشتن نیز نتوانم فضل بن عباس بضرب شمشیر سر او را از دست راست
او انداخت اصحاب او که سی نفر بودند بر فضل هجوم آوردند حیدر کرار دست بر قبضه ذو الفقار برد و برق تیغ و برق چشم آنحضرت را
دیده الطاعه الطاعه گفتند و خونبهای برادر بخشیدند و بحکم امیر البرره و قاتل الکفره سر ملعون فاجر را برداشته نزد خلیفه کسی فرستادند و قصه
بدو شرح کردند و مردم را بخواند و فصلی سخن براند کس را از وجوه حیله نشناختم هر کس طرحی انداخت بتدبیر عمر طلبید خالد بن ولید را با جمعی
سوار و پیاده مامور شدند که علی را بخدمت خلیفه بیاورند و اگر نیاید اسیر و قتیل سازند چون گرد لشکر خالد قریب شد حضرت شاه ولایت
عمدا تکیه کرد و التفات نفرمود پس از روی تعجب با خالد فرمود یا ابا سلیمان چه چیز ترا باینجا آورد خالد سخنان نرم و درشت گفت و حضرت امیر المؤمنین
بر آشفت که ای کنیز زاده من نه مالک بن نویره ام خالد گفت عزیزان تو مانند شیر است و در سوراخ خزیدن تو مانند روباه و حضرت حیدر
کرار پشت ذو الفقار بر پشت آن بی ادب زده از اسب بر افتاد مثنی بن صباح که از همراهان او بود با الحاح در آمد و ضراعت و شفاعت کرد حضرت
حیدر کرار بخشید و صحبت مبادرت فرمود و هم وقتی دیگر خالد را بگرفتن اسد الله فرستادند و آنحضرت میل آهنین را چون حلقه در گردن او کشیده
در گردن خالد هم چون قلاده انداخته بپیچید و او بدان هیات روانه مدینه کرد مردم بر او بخندیدند و هیچ چاره ندیدند آخر الامر منافقین
بشفاعت عباس و بنی هاشم او را بخدمت شاه ولایت آوردند و عجزها کردند حضرت امیر المؤمنین با پنجه مبارک آن آهن پیچیده را موم وار
قبضه قبضه هم گرفت و همی کند و بر خالد میزد تا تمام شد درین کار نمونه معجزه داود و نرم شدن حدید در دست آن وحید بدیع بصیرت
جلوه نمود **للمؤلفه** چون ولی ایزد و معصوم بود / آهن اندر دست حیدر موم بود **ایضا** هم در کتب علما آمده
که وقتی ابو بکر با خالد بن ولید که او را سیف الله لقب کرده بودند معاهده کرد که چون علی در مسجد بنماز مشغول شود در قفای او حاضر
باش و چون من نماز را تمام کنم و سلام دهم با شمشیری که همراه داری او را بکش اسما بنت عمیس از این کار اطلاع حاصل کرده کنیزک خود را
بعلی فرستاد و گفت ان الملاء یاتمرون بک لیقتلوک فاخرج انی لک من الناصحین حضرت شاه اولیا بمسجد آمده بنماز مشغول شد و خالد
نیز مهیای کار شمشیر در زیر عبا گرفته مترصد قتل ثانی آل عبا بود و ابا بکر در اثنای نماز ازین معاهده نادم شده نماز را بسیار طول
داد و آخر الامر قبل از سلام نماز گفت یا خالد لا تفعل ما امرتک به السلام علیکم و رحمة الله و برکاته حضرت امیر المؤمنین از خالد پرسید
که این چه امر بود که از آن نهی نمود گفت گفته بود ترا بکشم حضرت فرمود میکشتی گفت آری اگر منع نکرده بود اکنون قتیل بودی امیر المؤمنین

علیه

٩٣ علیه السلم بدو انگشت حلق او را گرفته بر زمین افکند و بر سینه او نشست و خالد بدست و پا زدن افتاد و کس را یارا نبود که او را خلاص
کند آخر الامر عباس او را بحسنین سوگند داد و خالد را رها کرد و خالد را بیهوش بخانه او بردند و چند روز بیخود افتاده بود **للمؤلفه**
خالدا از لاف ترک تازی چند / تا دم شیر شرزه بازی چند / وای این شیر در دریدن سیب / پیش شیر ار نه زور روبه چیست
طلوع سیوم چون مدت خلافت ابو بکر بدو سال و پنج ماه رسید و مریض شد عمر را از جانب خود خلیفه کرد
و بدار البوار رفت لهذا عمر را خلیفه خلیفه رسول الله صلی الله علیه و آله نام کردند و او لقب امیر المؤمنین را بر خود بست در زمان او
بلاد بسیار در تصرف اهل اسلام آمد و کار اسلام قوت گرفت و تصرفات در امور شریعت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله نمود و حلال
و حرام را تغییر داد و جمعی را بظلم و عدوان بکشت و در مقام تذویر و اظهار زهد و قناعت خود را ممتاز کرد و نماز تراویح و دست بستن
در نماز و عول و تعصیب در ارث و تحریم متعه حج و متعه نسا از تصرفات و بدعتهای اوست و خالد بن ولید بسبب کشتن مالک بن
نویره که با عمر دوستی داشته بعد از فوت ابو بکر و خلافت عمر از بیم عمر گریخته بشام رفت و سعد بن عباده انصاری را که با عمر عداوت داشت
و بشام رفته بود بکشت و بمدینه باز آمد و این خدمت نزد عمر منزلتی حاصل کرد و عمر او را محبتها نمود و عمر مغیرة بن شعبه را با ثبوت
زنا اغماض کرده حد را از او باز داشت و علاوه بر آن شهود را حد قذف زد و زن حامله را که زنا کرده بود حکم کرد آوردند و از ترس
بچه خود را سقط کرده بینداخت و امیر المؤمنین علی عمر را ملامت و تضییع کرد تا دیه او را از بیت المال بداد و روزی نبود که چندین خطا
نکند علی علیه السلم او را ملامت نفرماید لولا علی لهلک العمر مشهور است **محققی گوید** که در نفی خلافت حضرت امیر
المؤمنین علی بن ابیطالب صلوات الله علیه که بنص خفی و جلی وصی و خلیفه رسول الله صلی الله علیه و آله بود منافقین باین عذر
متمسک شدند که اجماع بر خلافت ابو بکر شد و وصیت رسول ممضی نشد و اجماع غلبه کرد هرگاه اجماع دلیلست پس چرا ابا بکر عمر را
بخلافت خود تعیین کرد و عمر شوری را می بایست ایشان نیز خلیفه تعیین نکنند و باجماع عامه واگذارند و هرگاه اجماع حجة نمیتواند شد
پس در مبنای امر خلافت ابا بکر چرا متمسک باجماع شدند در امثال آمده که چون شتر مرغ را گویند بار بکش گوید من مرغم و مرغ را
و چون گویند پرواز کن گوید من شترم زهی انصاف مردم که خلیفه رسول صلی الله علیه و آله را رد نمودند و خلیفه ابو بکر را قبول کردند
آری جنسیت علت ضم است **قال الحافظ** پری نهفته رخ و دیو در کرشمه حسن / بسوخت عقل ز حیرت که این
چه بو العجبی است / درین چمن گل بیخار کس نچید آری / چراغ مصطفوی با شرار بو لهبی است **و من الاتفاقات**
در ارشاد القلوب آمده که چون حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله در زمان حیات خویش بجهة ترجیح علی علیه السلم بر دیگران الا
در خانه علی علیه السلم هر دری که از مسجد بود بر بست عباس عم خود را نیز حکم فرمود که دری که از مسجد دارد بر بندد او نیز بست
از روی چند استدعا کرد که مرخص فرماید که ناودانی از خانه من بمسجد گذاشته شود که مرا نیز شرافتی باشد رسول الله بحکم خدا او را
ماذون ساخت و بدست مبارک ناودانی بر بام خانه عباس بسوی مسجد قرار داد و فرمود لعنت خدا بر کسی که این ناودان را از خانه
عباس موقوف دارد و منع کند و در مدت خلافت ابو بکر هم برقرار بود در خلافت عمر روزی آبی از آنجا بر رخوت عمر ترشح کرد عمر در غضب
رفته بغلام خود امر کرد که ناودان را بر کنده بخانه عباس افکند عباس از اینمعنی بحضرت امیر المؤمنین علی شکوه برد پس علی ذو الفقار را
برداشته بمسجد آمد و بقنبر فرمود ناودان را بجای آن نصب کرد و فرمود بحق صاحب این قبر و منبر که اگر کسی این ناودان را بر کند او را هم
کشته و هر کس امر کند گردن او خواهم زد چون عمر این سوگند و حکم شنید بترسید و بمسجد آمد و نظری بر آن کرد و گفت ابو الحسن را بجهة
این ناودان نباید رنجانید و عباس از اسد الله الغالب ممنون و خوشنود شد **ایضا** و حضرت رسول بواسطه دعوت و خدمتی
سوق عکاظ را که در مکه بود بعباس عطیه داده بود و بهر جمعی شام قوم کرده و ملعب شام و خط یمن و حجره از عراق عرب را نیز باستدعای عباس
بدو بخشیده بود که بعد از فتح متعلق باو باشد و نوشته داده بود و بر مانع لعنت فرموده بود چون نوشته رسول الله صلی الله علیه و آله را

عباس

عباس و عمر و در میان عباس و عمر ... ساکرد و در میان عباس و عمر
عباس بعمر بود و از مداخل انجا مطلع شد منشور رسول الله را فورا بدرید و ابهن بران انداخت و سیاکرد و در میان عباس و عمر
منازعه و گفتگو شد و عباس سخن بر نجید و ملول شد و بخانه رفته از غصه مریض شد و تا ایام وفات با عمر ملاقات نکرد **للمؤلفه**
منشور نبی عمر کرازکین بدرید   بهلوش ابولؤلؤ مردانه شکافت   شیرویه جگر کهش بسا این بدرید   پرویز چو منشور شه دین بدرید

من آثار الولایة العلویة

جناب علامه محدث مجلسی در کتاب مستطاب بحار الانوار از کتاب مناقب تالیف
بعضی از مشایخ خود از مفضل بن عمر جعفی و او از حضرت امام جعفر صادق نقل کرده که امیر المؤمنین علی علیه السلام را خبر دادند که عمر خطاب
نسبت با وی بی ادبی کرده سلمان را بخواست و فرمود برو بر نزد عمر و بگو چنین خبری بمن رسیده و نخواستم ترا رسوا کنم حال بکفاره آنقول
و عمل مالی که از خراسان برون آورده اند نزد تو و خیانت در انمال کرده بفرست نزد من تا بمسلمانان که استحقاق دارند داده شود و از سر
تو بگذرم و الا ترا رسوا کنم سلمان گوید چون فهم پیغام علی علیه السلام را بعمر رسانید رنگ عمر متغیر شد و اعضایش برعشه در آمد
و دست و پایش سست شد و زبانش کند گردید پس گفت ای سلمان سخنی در خانه خود در خلوت گفته ام و نمیدانم علی علیه السلام از کجا
شنیده است و مالی هم که دیروز از خراسان نزد من آورده اند کسی نمیداند الا من و آنکه آورده است والله والله که پسر ابوطالب نیز
ساحریست دانا و کامل سلمان گفت خوب نکردی که استناد سحر بعلی علیه السلام دادی گفت گوش کن ای سلمان اگر ساحر نیست این امور
مخفیه را از کجا دانسته است پس سحرهای او را من دیده ام که حد ندارد گفتم بجز این چه دیده عمر گفت بعضی از آنها را بتو میگویم که تو متنبه
و آگاه و بینا گردی و بساط موافقت با او در نوردی و بجانب ما میل کنی تا از نعمتهای دنیوی منتفع شوی و بدانکه در شرق و غرب عالم
از و ساحرتری نخواهد شد بعد از آن سلمان دید که چشمان عمر سرخ شد برخواست نشست و گفت روزی من و علی علیه السلام در خلوت نشسته
بودیم و تقسیم خمس را منکر دیم و سخن میراندیم ناگاه علی سخن را قطع کرده گفت باش تا من باز آیم که امر ضروری اتفاق افتاده است و برفت بعد
از اندک وقتی باز آمد و بر عمامه و تن او غباری بسیار نشسته بود گفتم ترا چه شد ای ابوالحسن و بکجا رفتی و چه ضرورتی روی داد گفت رفتم
نزد لشکری از ملائکه که رسول خدا صلی الله علیه و آله در میان آنها بود و میخواستند که بمشرق بروند بشهری که او را صحو میگویند فتح و سلم
کردم بر او و باز آمدم و این غبار آنهاست که بر من نشسته من از استماع این سخن بخنده در آمدم گفتم یا ابا الحسن مردی در قبر خود پوسیده
تو میگویی او با ملائکه مرفت و او را دیدم و سلم کردم و بدین زودی برگشتم و این محالست دیدم غضبناک شد گفت ای عمر مرا تکذیب میکنی
گفتم در خشم مرو که این هیشود و باز خندید علی گفت اگر بنمایم که تو ببینی و نتوانی انکار نمود چه گویی تو بر خواهی کرد از این سخنان اگر کفتی گفتم
آری بمن بنما که من خود ببینم گفت برخیز و برویم بیرون مدینه و رفتیم و علی مرا گفت دیده برهم بنه من چشم بپوشیدم پس دستی بر چشمان من کشید
و گفت دیده بگشا ای غافل چون چشم بگشادم بخدا ای سلمان که رسول خدا را با ملائکه دیدم و هیچ تغیر برای من مجال انکار نماند
و حیران ماندم و نگاه بر صورت محمد مصطفی دوخته بودم رسول الله صلی الله علیه و آله انگشتان خود را بدندان گزیدند و گفتند ای عمر اکفرت
بالذی خلقک من تراب ثم من نطفة ثم سویک رجلا پس افتادم و بیهوش شدم چون بهوش آمدم علی گفت دیدی ای عمر رسول الله
صلی الله علیه و آله را گفتم بلی دید گفت حال نگاه کن نگاه کردم اثری از آنها نبود پس علی بخندید و من متحیر شدم و اجرد انستم
که سحر است و او از همه مردم ساحرتر است و از آن روز تا بحال از و میترسم اگر نه امیدوار بودم که از او برید تا مار فنی شوی این معانی را بتو
گفتم و از تو نهفتم تو دوستی را از او قطع کن و با ما باش تا مدام را بود هم و حاکم انجا شوی سلمان گفت ای عمر چرا از او میترسی مگر
چیزی دیگر دیده که مایه ترس تو شده است عمر گفت آری

من الکرامات و خرق عادات

روزی دیدم علی خشمناک و متغیر نزد من آمد و کمانش در دستش بود گفت ای عمر دوستان خود را منع کن که شیعیان مرا چندین
اهانت نکنند و نرنجانند و الا اسرار اوران میشوی که اذیت من بتو رسد گفتم ای پسر ابوطالب اینقدر لاف و گزاف بگذار مگر بر من
تسلطی نخواهی یافت بناگاه دیدم که علی بغضب در آمد و گفت ای پسر خطاب تو مرا همیشه ناشناسی و من اینک خود را بتو می شناسانم که

شناسائی بحق من پیدا کنی این بگفت و کمانی که در دست داشت بر زمین زد و بگمان گفت بگیر او را من نظر کردم دیدم کمان او اژدهای عظیم
شد و دهان باز کرده بر من حمله کرد دهانا کوهی بزرگ بود و اژدهای سترگ **للمؤلفه** کوهی رونده و بدنش چون بزرگ تل
کوهی جهنده و دهنش چون سیاه غار   تن کوه و موی بیشه و دندانش چون درخت   دم دود و کام کوره و انفاس چون شرار
چشمان او درخشان در دود کون نفس   چونان که فرقدان بدرخشد شبان تار   من مشوش و مضطرب شدم فریاد بر کشیدم که
الله الله الامان یا امیر المؤمنین ببابا او که من خدمتها بتو کردم و ابوبکر خالد ولید را گفته بود تورا بکشد من نگذاشتم و بر روی منبر رفته
گفتم ان بیعة ابابکر کانت فلتة وقی الله المسلمین شرها فمن عاد الی مثلها فاقتلوه و مردم گفتند که عمر از بار خود برگشته و طعنه میزدند
بر او وای علی دوستان تو مرا اینهمه آزار میرسانند و شناعت میکنند و برای خاطر تو صبر مینمایم پس شر این اژدها را از من دفع کن که
مرا می بلعد پس دیدم علی بخندید و گفت ای ضعیف النفس زود فرود آمدی ما اهل بیتیم و بجز ری فانع میشویم دوباره دست
بر آن زد و بمن گفت هان میگوئی بار دیگر الامان الامان هیچ نمیگویم مگر صدق پس علی مرتضی دست انداخته اژدها را بگرفته
دیدم همان کمان چوبست که در دست او بوده و مانده و سپس علیه السلام از اژدها نموده از آن وقت تا اکنون از او اندیشه دارم و میترسم که وقتی
مرا هلاک کند **نظم** عصا در دست موسی اژدها شد   همه باطل فرو برد و عصا شد   کمان در دست حیدر همچنان بود
که ثعبان شد چو بگرفتش کمان بود

جناب سلمان فارسی گوید

از عمر پرسیدم که دیگر از سحرهای علی
علیه السلام چه دیدی عمر گفت ای سلمان خانواده ایشان پشت در پشت بسحر معروف و مشهور است پدرم نقل کرده که وقتی با عبدالله
بن عبد المطلب که پدر محمد بود و ابوطالب پدر علی در کاروانی بشام میرفتیم چون بمنازل راه برسیدیم شنیدیم که جمعی از ابطال عرب که از اهل
غارات و سرقات بوده اند تا بسعد ادی تمام بر سر قافله ما میایند تا برسیدیم و خواستیم متفرق شویم و هریک بجانبی رویم دیدیم ابوطالب
و عبدالله نشسته اند و کمال آرام دارند گفتیم مگر شما از امر قطاع الطریق و آمدن ایشان بر سر این فریق استحضاری ندارید که چنین
مطمئن نشسته اید گفت کجا بگریزیم گفتیم پس چاره چیست گفت بدین جزیره پناه میبریم و متاع خود را جمع مینمائیم گفتیم مگر دیوانه شده
در اینجا جزیره کی بوده گفت نگاه کنید پیش روی خود را چون نظر کردیم دیدیم جزیره بزرگی پیداست و باتفاق او حرکت کردیم دیدیم در پای
ابی پیدا و جاده خشک دارد با او رفتیم تا بجزیره رسیدیم و چون همه با متاع خود جمع شدیم ابوطالب خطی مدور بر گرد همه قافله کشید
و گفت خاطر جمع دارید که دشمنان آمده است نیابند ناگاه دیدیم سواران دزد رسیدند و تا لب دریا آمدند و ایستادند و بر یکدیگر نظاره
کردند و گفتند ما در این سرزمین هرگز دریا و جزیره ندیده بودیم پیری در میان آنها بود گفت بپرسید که در میان این قافله از آل عبد المطلب
واولاد او کسی هست گفتند ابوطالب پسر او در میان ماست آن پیر بایاران خود گفت که از این قافله درگذرید که بر ایشان ظفر نیابیم ایشان
نشنیدند و از راه خشک بجانب دریا و جزیره روان شدند همینکه بوسط راه رسیدند در آب دریا غرقه شدند و باقی بایستادند و از
پیر سبب پرسیدند پیر گفت سالها پیش از این وقتی بغارت قافله قریش آمدیم عبدالله پسر عبد المطلب در آنها بود قافله را حرکت داد و
بهمواری و تانی میرفتند و ما چند آنکه میتاختیم بایشان نمیرسیدیم و چون شب میرسید فرود میامدند و او خطی بر گرد قافله میکشید
چون ما بخط میرسیدیم نمیتوانستیم عبور کرد و داخل قافله شد پس سه روز در قفای ایشان میتاختیم و بایشان نمیرسیدیم و در خط نمیتوانستیم
داخل شد تا خود را بایشان رسانیدیم و ایشان بوادی در آمدند از کسی که بدر آمده بدیشان تاختن بردیم و ایشان بتانی حرکت میکردند و ما نمیرسیدیم
دانستیم که از سحر عبدالله است و مایوس شده ایشان را واگذاشتیم و بیابانی از مرکب ها در آن تاختن و تاز بیهوده بمردند پس ناچار دزدان
برگشتند و خطاب گفت که بحکم ابوطالب کوچیدیم و بشام رفتیم و برگشتیم در آن صحرا دریا و جزیره هرگز ندیدیم چون سخن عمر از قول پدرش بنهایت
رسید عمر گفت ای سلمان اینها همه از سحر است تو فریب مخور سلمان گفت اینچه گفتی شنیدم اکنون جواب پیغام علی را چه خواهی داد گفت
بجز دادن آن تنخواه و مال چاره ندارم آن مال را بسلمان سپرده و بخدمت علی برده تا مرا او بفقرا قسمت کردند و شرح حال را مفصلا

بخدمت حضرت شاه ولایت علی المرتضی عرض کرد حضرت فرمود بلی ای سلمان آنچه میگفتند همه را میشنیدم اینست ادراک مردم در شان ما
لمؤلفه معجزه و سحر را نکرده ز هم فرق   معجزه را سحر خواند ابله نادان   مظهر فرعون بود او بضلالت   شاه ولایت نشان
موسی عمران   که بمعجزهای این چنین بتوان یافت   از ولی کردگار خاطر سلمان

ومن الاخبار والوقایع

در فضایح النواصب از قاضی کبیر ابو عبد الله محمد بن علی الشافعی نقل کرده باسناد خود تا حارثه بن زید که گفت در سنوات خلافت و تسلط
عمر بن الخطاب روزی با او بسفر مکه معظمه رفتم و ملازم صحبت او بودم روزی بنزد او رفتم دیدم که میگوید انک تعلم خیبتی لبیک و کنت ما
من سترک چون نحر ابدیه از این کلام سکوت کرد و من در اندیشه افتادم و این عبارت در خاطر سپردم تا تحقیق از او کرده باشم بعد از انقضای ایام
حج می آمدیم بمدینه در عرض راه وقتی فرصتی کردم و آمدم نزدیک شتر او و گفتم یا امیر المؤمنین ترا بخدا قسم میدهم که میخواهم از تو سؤالی کنم
جواب مرا بده گفت هر سؤالی کنی جواب خواهی شنید گفتم در فلان روز در مکه آمدم بخدمت و چنین عبارتی شنیدم قصد شما از این عبارت
چه بود دیدم عمر متغیر شد و رنگش تغییر یافت و گویا سنگی بدهان او انداخته شد هیچ نگفت پس گفتم متغیر مشو و غضب مکن که بحق خدای کعبه
که مرا از جهالت کفر بیرون آورده داخل در هدایت اسلام کرد که قصدی و غرضی ندارم مگر سؤال از برای خدا دیگر نهی ندارم این سخن را
چون شنید خندید گفت ای حارثه رفتم روزی در نزد پیغمبر و آزار و مرض او سنگین شده بود خواستم خلوت کنم دیدم فضل بن عباس و علی
بن ابیطالب نشسته اند نشستم تا ابن عباس هم رفت در فکر بودم که چه قسم علی را روانه کنم و مطلب خود را بگویم دیدم پیغمبر صلی الله علیه
و آله نگاهی بمن کرده گفت ای عمر برای مطلبی آمده میخواهی از من سؤال کنی که بعد از فوت من خلیفه کیست گفتم بلی راست فرمودی یا رسول الله
صلی الله علیه و آله مقصود اصلی من همین بود فرمود ای عمر اینست خلیفه من و وصی من بعد از من و اشاره بعلی فرمود عرض کردم راست فرمودی
یا رسول الله فرمود علی خزانه دار سر منست هر که او را اطاعت کند مرا اطاعت کرده است و هر که با او خلاف کند با من کرده است هر که او را منکر
شود گویا نبوت مرا انکار کرده است بعد از آن علی را نزدیک خود برده پیشانی او را بوسید او را در بر کشیده بسیار گریست و از شدت گریه نمیتوانست خود را
ضبط کند و بعلی فرمود ای برادر دوست تو خدا است و ناصر تو خدا است هر که ترا دوست دارد خدا او را دوست دارد هر که ترا دشمن دارد خدا او را
دشمن دارد تو نبی وصی من و خلیفه من در امت من بعد از من و بهما نظر بصورت خود بر صورت علی علیه السلام نهاده بود که من میشنودم از او
کردم که کاش بجای او میبودم بعد از آن رسول الله رو بمن کرده فرمود ای عمر هر کاری که ناکثین یعنی آنان که بیعت علی را میشکنند میکنند
و هر تجاوز از حقی که قاسطین می نمایند هر خروج از دین که مارقین بعد از من نسبت بعلی علیه السلام کنند با من کرده باشند تا ابد صبر کند تا خدا
او را گشایش دهد حارثه گوید چون این سخنان از عمر شنیدم بی اختیار گفتم ای عمر وای بر تو با وجود این سخنانی که از پیغمبر صلی الله علیه و آله شنیدی
پس چگونه بر او سبقت گرفتید و حق او را از دست او بیرون کردید جواب داد که امری بود باتفاق افتاد گفتم از جانب خدا بود یا از جانب علی گفت از جانب
هیچ کدام الملک عقیم و الشیطان قوی و الا حق حق علی علیه السلام بوده **ایضاً** حکم ابن مروان اموی روایت کرده که در ایام خلافت
عمر امری اتفاق افتاد که از حکم آن عاجز شد عمر مضطرب شد از مهاجر و انصار که بر گرد او جمع بودند پرسید که ای اصحاب رسول الله صلی الله
علیه و آله وای مهاجرین و انصار او چه میگوئید در این امری که اتفاق افتاده همه گفتند تو ای امیر المؤمنین و خلیفه رسول الله صلی الله علیه و آله
اختیار در دست تست پس عمر بخشم آمد و گفت ای معشر مؤمنین از خدا بترسید سخن شایسته بگوئید شما همه میدانید صاحبش کیست و کرا شایسته
است باین مقام و این احکام گفتند شاید منظور شما علی ابن ابیطالب است گفت مگر شما نمیدانید مگر امروز کسی هست که سوای او از علی تجاوز کند
از روی که عالم بر پا است مگر مادر دهر مثل علی زاییده است گفتند پس او را احضار کن تا بیاید فرمود که عمر گفت هیهات هیهات او شیخ قریش است
و بزرگ بنی هاشم و نزدیکترین خلق به رسول الله صلی الله علیه و آله با او بی ادبی نتوان کرد بر خیزید تا برویم بخانه او و مردم بر خواستند و عمر در
نهایت تغییر احوال میگریست و مردم بعلت گریه او میگریستند و این آیه را میخواندند ایحسب الانسان ان یترک سدی الم یک نطفة من منی یمنی
ثم کان علقة فخلق فسوی تا آمدند بخدمت حضرت شاه ولایت چراغ هدایت و صاحب وصایت امیر المؤمنین علی علیه السلام رسیدند و

مسئله

مسئله خود را از او پرسیدند و جواب صواب شنیدند و مراجعت کردند پس عمر از آنحضرت علیه السلام عذر خواهی کرد و گفت والله یا ابا الحسن
خدا و رسول او تو را خواستند اما مردم قوم و طایفه نخواستند حضرت امیر المؤمنین علیه السلام فرمود یا ابا حفص تو خواهد بود از اینجا و از آنجا
و از همه جا روز قیامت روز معینی است و وعده گاه هر کس در آنجاست و فصل هر نزاعی در آن روز خواهد شد دنیا را دوامی نخواهد بود پس عمر هر دو
دستهای خود را بر هم میزد و رنگ از روی او رفته بود و بیرون آمد بخانه خود رفت و مع هذا تا بود متنبه نشد بعد از آن خود هم بجهت دیگران اسباب
خلافت خلافی چید مردم عهد ما نهار ایمان کردند روی بحضرت ولی پروردگار و وصی رسول مختار نیاوردند سبحان الله ما الملک وجه
نیکو گفته است حکیم سنائی غزنوی **نظم** ای بدنیای ضلالت در گرفتار آمده   دین برادر یکسخن باید ز ما باور داشتن
یوسف مصری نشسته با تو اندر انجمن   زشت باشد چشم خود بر نقش آذر داشتن   احمد مرسل نشسته کی روا دارد خرد   دل اسیر
سیرت بوجهل کافر داشتن   تا دل عیسی مریم باشد اندر بند تو   کی روا باشد دل اندر بند هر خر داشتن   بحر پر کشتی است لیکن
جمله در گرداب خوف   بی سفینه نوح نتوان چشم معبر داشتن   من سلامت خانه نوح نبی بنمایمت   تا توانی خویشتن را ایمن از
شر داشتن   رو مدینه علم را در جوی و پس در وی خرام   تا کی آخر خویش را چون حلقه بر در داشتن   چون همی دانی که شهر علم را
حیدر در است   خوب نبود غیر حیدر میر و مهتر داشتن   کی روا باشد بافسون و حیل در راه دین   دیو را بر مسند قاضی اکبر
داشتن   من چه گویم چون تو دانی مختصر عقلی بود   قدر خاک افزونتر از گوگرد احمر داشتن   از تو خود چون می پسندد عقل
نابینای تو   بار کین زاهر تسنیم و کوثر داشتن   مر مرا باری نباید روی اعتقاد   حق زهرا بردن و دین پیمبر داشتن
آنکه او را بر سر حیدر همی خوانی امیر   از ره معنی نیارد پاس قنبر داشتن   تا سلیمان وار باشد حیدر اندر صدر ملک   زشت
باشد دیو را بر تارک افسر داشتن   آفتاب اندر سما با صد هزاران نور و تاب   زهره را کی زهره باشد چهره انور داشتن
خضر نام آورد لیلی را کمر بسته چو کلک   جاهلی باشد ستور لنگ رهبر داشتن   گر همی خواهی که چون مهرت بود مهرت بود
مهر حیدر بایدت با جان برابر داشتن   چون درخت دین بباغ شرع حیدر نشاند   باغبانی زشت باشد غیر حیدر داشتن   جز کتاب
الله و عترت ز احمد مرسل نماند   یادگاری کان توان تا روز محشر داشتن   از گذشت مصطفی مجتبی جز مرتضی   عالم دین را ندیدم
کس معمر داشتن   از پس سلطان ملکشه چون نمیداری روا   تاج و تخت سلطنت را جز که سنجر داشتن   از پس سلطان دین
پس چون روا داری همی   جز علی و عترتش محراب و منبر داشتن   هشت بستان را کجا هرگز توانی یافتن   جز بمهر حیدر و شبیر و شبر
داشتن   تا تو را جاهل شمارد عقل کی سودت دهد   مذهب سلمان گرفتن صدق بوذر داشتن   علم چه بود فرق کردن از
حق تا باطل   نه کتاب زرق شیطان جمله از بر داشتن   بندگی کن آل یاسین را که تا در روز حشر   همچو بی دینان نباید چهره
اصفر داشتن   مؤلف گوید اخبار و احادیث در شان حضرت صاحب ولایت علی المرتضی از طرق خاصه و عامه زیاده از آنست که بتوان
همه را در این نامه نگاشت ولی از طرق عامه بمضمون الفضل ما شهدت به الاعداء بعضی احادیث نوشتن خالی از حکمتی نخواهد بود و از انجمله است
ایضاً از انس فرزند مالک آمده است و او بین العامه ثقه و معتبر است و از احباب خلفای ثلثه بوده محمد بن عبد الوهاب بسند
خود از او روایت کرده که در خدمت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله بقبرستان بقیع غرقد رفتیم در جنب سدی بی برگ و بار در آن حوالی بر از
بود رسول الله در آنجا نشست و مرا فرمود که ای انس برو علی را بیاور من رفتم و او را از خانه بیاوردم و علی به مجلس آمد بحکم رسول صلی الله
علیه و آله در پهلوی او نشست و رسول با او سخن میگفت و رخسار علی شکفته و نورانی تر میشد من نظاره میکردم دیدم جامی از زر
ناب مرصع بجواهر خوشاب در آنجا پیدا شد چهار گوشه داشت بر گوشه از آن نوشته بود که لا اله الا الله محمد رسول الله و بر گوشه دیگرش بدوم
که لا اله الا الله محمد رسول الله علی ولی الله و سیفه علی الناکثین و القاسطین و المارقین و بر رکن سیوم نوشته بود لا اله الا الله
محمد رسول الله ایدته بعلی بن ابیطالب علیه السلام بر رکن چهارم نوشته بود نجا الله المعتقدین لدین الله الموالین لاهل بیت رسول

الله

اللهم صلی الله علیه و آله من حیران بماندم و در میان آن نظر کردم دیدم در آن انگور و رطب است و حال آنکه فصل هیچ یک نبود رسول و علی بخوردند با ما
رسید آنگاه جام از میان برداشته شد و بردارنده او ناپدید پس رسول صلی الله علیه و آله بمن فرمود ای انس اینجا بهشت بود ای انس مگر می‌بینی سیصد و
سیزده پیغمبر بر پای ایستاده نشسته اند و سیصد و سیزده وصی ایشان بوده و در میان انبیا از من عزیزتر و در همه اوصیا از علی وصی من عزیزتر نیست
ای انس بن مالک هر که خواهد نظر کند با آدم صفی علیه السلم در علم او و با براهیم علیه السلم در وقار او و با سلیمان علیه السلم در حکومت او و بیحیی علیه السلم
در هدایت او و با ایوب علیه السلم در صبوری او و با اسماعیل علیه السلم در صدق او پس نظر کند بعلی بن ابیطالب علیه السلم و خدا بجهت هر
پیغمبری وصیی و دو وزیر معین فرموده مرا بچهار کس مخصوص کرده دو در آسمان جبرئیل و میکائیل است و دو در زمین و آن علی و حمزه اند
اشارة بعضی از عوام عامه چهار خلیفه را چهار یار گویند همانا بغلط رفته اند چهار یار حضرت رسول محمد صلی الله علیه و آله این چهار
بوده اند که سبق ذکر یافت و در اینکه وصی او علی از حمزه و جبرئیل و میکائیل افضل و اشرف است شبهه نیست **بیت** غاشیه طاعتش
کشند بدوش بر فلک جبرئیل و میکائیل **فی اسرار الولایة** در کتاب احتجاج از حضرت امام حسن عسکری ع
منقولست و آنجناب از حضرت امام زین العابدین روایت نموده که روزی بعد از رحلت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله علی ولی الله
علیه السلم در مدینه بودند که شخصی از حکمای یونان که در حکمت طبیعی و فلسفه بر امثال دعوی اعلمیت مینمود نزد حضرت علی بن ابیطالب آمد
عرض کرد که ای علی من شنیده بودم که محمد صلی الله علیه و آله دعوی نبوت میکند و دیوانه است آمدم او را ببینم و معالجه کنم الکنون میگویند او
مرده است و تو را میگویند که ابن عم او و وصی است آمدم تو را ببینم اگر مرضی داری مداوا کنم و در روی تو زردی شدیدی می‌بینم و ساقهای پای تو هم بسیار
باریک است و گمان میکنم که با این پاها نتوانی راه بروی یا کاری بکنی که متحمل چیزی سنگینی شوی حضرت ولی مطلق و خلیفه حق فرمود که بگو به
بینم دوای بیماری که زردی روی را بیفزاید گفت ای دوا اینجا با او رد و گفت رنگ صورت هر کس که زرد است هر گاه قدری از این بخورد
در همان ساعت نابود خواهد مرد حضرت ولی کل آن دوا را که دو مثقال زیاده سم بود بر دهان ریخته عرقی کرد و آن طبیب مشوش شده گفت چرا چنین
کردی و خون خود را بگردن من افکندی و مردم مرا ملامت خواهند کرد حضرت شاه ولایت فرمود مشوش مباش و دیده بر هم نه و بگشا چون
که حضرت امیر عارض خود را بوی در کمال سرخی و صفا جلوه فرمود و او متحیر بماند پس حضرت فرمود اکنون قوت مرا هم ملاحظه کن ستونی در آنجا بود
که عمارت بر آن واقع بود و بر آن عمارت سنگین دو طاق فوقانی ساخته بودند حضرت ید الله دست انداخته آن ستون را چنان بلند فرموده که عمارت فوقانی
و تحتانی حتی دیوارهای اطراف بهوا ایستادند پس آن مرد حکیم مدهوش شد پس آن ساعتی بخود آمد گفت مثل امروز امر عجیب و غریب ندیده بودم
اما آن شخص محمد نام بر زبان کون خارق عادات قادر بوده یا نه حضرت فرمود علم من از علم او است و از من قادرتر بود چنانکه وقتی شخصی ثقفی نیز
وی آمده گفت اگر جنون داری تا تو را معالجه کنم رسول فرمود میخواهی چیزی بنمایم که مرا پیغمبر دانی و مجنون نخوانی گفت آری گفت بخوا
تا به بینی طبیب ثقفی گفت این درخت نخل را بخوان که حرکت کند نزد تو آید حضرت رسول الله بخواند نخل زمین را میشکافت و میآمد طبیب
گفت بگو برگردد حضرت حکم فرمود نخل مراجعت کرده بجای خود ایستاد آن شخص یونانی گفت که این قضیه است که از پیغمبر میکنی و او مرده است من چگونه
باور نمایم اگر اینکه درخت که در برابر است اجزای او منفرق سازی و میان آنها دوری بعیدی اندازی چنانکه بنظر نیاید و مشخص نشود که بوده است و
دو باره مثل اول نمائی من باور توانم نمود حضرت علی بن ابیطالب علیه السلم فرمود تو خود رسول من باش و از جانب من برو در پیش درخت و
هر چه میخواهی حکم کن تا بحکم من چنان شود آن یونانی بر پیش درخت رفته و پیغام علی علیه السلام را گفته بهر طوری که خواسته بود صورت گرفت اول
درخت بکلی معدوم شد حتی اجزای او نابود نماند و در ثانی دوباره اجزاء منفرقه جمع و درخت با برگ و بار شد چنانکه بود یونانی گفت میخواهم
جای خوشه رطبی که اکنون فصل آن نیست خوشه رطب ظاهر شود و بهمان کیفیت بطول زمان سبز شود و زرد شود و سرخ شود و رسیده گردد
حضرت علیه السلم چنان کرد یونانی گفت میخواهم که دست من دراز شود و بخوشه آن برسد بچینم و بخورم و یکی از خوشه های درخت چندان
دراز شود که باید در اینجا بدست من برسد و از آن بخورم حضرت امام اولیا علیه السلم فرمود اگر چنین شد خوردی و ایمان نیاوری حجة خدا

حجة خدا بر تو تمام شده و فی الفور خواهی مرد پس حکم فرموده چنان شد که او خواسته بود و او نیز تصدیق بولایت آنحضرت کرده ایمان آورده
مسلمان شد حکیم یونانی حکیم ایمانی گردید نعم ما قال **نظم** چو یونان اب بگرفته است خاک شاه بر شو که ایک چشمان این راهب
ره بنیان یونانی که فهم در بهشت نسیه نتوانی رسید تو ولی خود را از این دوزخ که نقد است رهانی **فی المعجزة و**
الکرامة در کتب عامه و خاصه مذکور است که ابو العصماء آمد نزد حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله و پرسید که باران کی
آید و این شتر من که حامله است بچه آن نر خواهد بود یا ماده و روزی من کجا خواهد بود و کی خواهم مرد پس این آیه نازل شد که ان الله عنده علم الساعة
و ینزل الغیث و یعلم ما فی الارحام الحاصل آن مرد مسلمان شد و قرار داد که برود طایفه خود را بیاورد که مسلمان شوند و حضرت نیز باو
قرار داد که هشتاد شتر ماده بصفتهای معینه باو بعد از آمدن عطا فرماید و بحکم حضرت رسول صلی الله علیه و آله علی بن ابوطالب نوشته نو
نماند حجة از جانب رسول و بوی داد و او برفت و چون باز آمد رسول صلی الله علیه و آله رحلت کرده بود و خلافت بدست متعصبین افتاده
بود بمنزل ابوبکر رفته مطالبه هشتاد نفر شتر نمود و سند رسول الله صلی الله علیه و آله را نشان داد ابوبکر گفت این محمد صلی الله علیه و آله
نوار شیخندی کرده و در زمان رحلت شمشیر و زره و اسباب او را بحکم وصیت علی بن عمش از میان برد و او را چیزی هم نمانده اگر طلبی داری از او
مطالبه کن که در همه معاملات وصی او است سلمان فارسی رضی الله عنه در آن مجلس اینکلمات شنید از افسوس دست بر دست خود زد و با بوبکر
گفت خوب نکردید که کار را از دست صاحب کار بگرفتید رسوا شدید پس ابو العصماء را برداشته رو بجانب حضرت شاه اولیا آورد و در بکوفت حضرت
علیه السلم از درون خانه گفت ای سلمان ابو العصماء عیسی را نا خوب بیاور و داخل شد و حضرت امیر مقرر فرمود که من وصی او هم و دین او را ادا خو
کرد و امر فرمود که در مسجد رسول الله صلی الله علیه و آله ندا کردند که فردا علی دین رسول الله را ادا میکند هر کس میخواهد به بیند و بداند
در خارج مدینه حاضر شود مردم فردا همه بتماشا اجتماع کردند امیر المؤمنین علی ولی الله با فرزندان خود بیرون آمد امام حسن را بخواست و در گوش
او چیزی گفت و با ابو العصماء عیسی فرمود برو بهمراه او و شتران خود را بگیر مردم در حیرت افتادند و دیده گشادند امام حسن بنزدیک آن تل
رفته دو رکعت نماز بجا آورده پس چیزی خواند و تازیانه رسول صلی الله علیه و آله را بر آن تل زد ناگاه تل شکافته شد و سنگی ظاهر شد که
نام خدا و رسول بر آن مسطور بود امام حسن تازیانه بر آن سنگ زد آن سنگ شکافته شد مهار شتری ظاهر گشت با بو العصماء فرمود این مهار را
بگیر و بکش او مهار را گرفته روانه شد از دنبال یک یک هشتاد شتر ماده سرخ موی سفید چشم سیاه حدقه با جلیهای حجازی و هودجهای یمنی
از سنگ یک یک بیرون آمدند آنها را کشید بیاورد نزدیک وصی حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله و همه صحابه و تابعین از مهاجر و انصار
بدیدند و حیرت کردند پس فخر الاوصیا و سلطان الاولیاء علی المرتضی فرمود ای ابو العصماء هشتاد شتر خود را گرفتی بهمان صفات که در سند
بود با همان اسباب گفت آری فرمود آن نوشته رسول را بمن ده که آن حجة را باو داد و علی بگرفت و او برفت و علی فرمود بخبر رسول الله این ناقه ها
قبل از ناقه صالح بود و هزار سال سابق بر این در این محل بامر خالق عز و جل برای چنین روزی معین و بجهت اثبات چنین امری مبین خلق شد
و منه البدء و الیه العود **لمؤلفه** این کار چو آغاز نه بنیاد آمد   از معجز صالحم همی یاد آمد   یک ناقه برای صالح آمد از
سنگ   و ز بهر علی ز سنگ هشتاد آمد   **طلوع چهار دهم** در بعضی اسرار و معجزات و خوارق عادات
حضرت ولی کاینات علیه السلم که مشهور عام و خاص گردید اگر چه آنحضرت را پایه اعلی از آن است که باین معجزات شناخته شود ولی بجهت بصیرت
دوستان او برخی مذکور میشود **حکایة عجیبة و الغریبة** جوانی نیکو صورت پاکیزه سیرت پاک طینت
از اهالی و اعالی بیت المقدس بشرف اسلام و ایمان مشرف شده بود و در مدینه بطاعات و عبادات حضرت پروردگار اشتغال داشت
و صایم النهار و قایم اللیل بود و بفقر و فاقه و درویشی و قناعت میگذراند و اغلب بزیارت مرقد مطهره منوره رسول الله صلی الله علیه و آله
تشفی قلب میکرد و شبها در مسجد مدینه با فرش نا هموار بسر میبرد **لمؤلفه** بود مسکینی غریبی بی نوا   رسته جان او ز قید ما سوا
جامه چون صبح صادق چاک چاک   دامنی مانند جیب صبح پاک   گیسوانش همچو روز او سیه   رخ درخشان چون دو شنبه مه

از نمد پشمین کلاهی بر سرش — رخ درخشان تابان چو مهر انورش — تاج شاهی را چو فانی دیده بود — تاج پشمینی بران بکزیده بود
در مدینه بطاعت پرودکار روز و زیارت مرقد رسول مختار بگذرانید موسم حج بیت الله الحرام در رسید و بزیارت بیت الله شایق آمد در هنگام
تصمیم عزم و حرکت از مدینه نزد عمر بن خطاب که بخلافت منصوب بود و حقه سربسته مقفل برسم امانت بوی سپرد و با پیاده کان قافله براه افتاد
و از کثرت اشتیاق و صدق و وفا بر خار و خاره میافتاد و بر میخواست و میرفت و مضمون این بیت هفته میکفت **نظم** جمال کعبه چنان
میدواندم بنشاط — که خارهای مغیلان حریر می‌آید — اتفاقا فارغ از طوایف نصاری که مطرح ابصار و مطمح انظار بود در آن سفر بعزیمت
طواف و قطع مرحله مینمود روزی نظرش بر آن جوان آمد و دلش از کف برفت چندانکه خود را ملامت کرد نفس ندامت نیافت **بیت**
چو دیده دید دل از دست رفت و چاره نماند — نه دل ز مهر شکیبد نه دیده از دیدار — نفس بروی غلبه کرد و هوا غالب آمد و دل از یاد آرام
برکرفت و همراه با آن جوان اشعار عاشقانه خواندن در کرفت که **عربیة** یا فاتنی بدلاله وجماله — وبنور طلعته وحسن خصاله
وبظرفه وبطرفه وفتوره — وبقده وبخده ونجاله — وبلطفه وبعطفه وقوامه — وبخصره وبروده وكماله — اعطف على قلب كئيب
ناحل — لم يبق منه السقم غير خياله — لم يدر ما طعم المنام بليله — ونهاره متفكر في حاله — يبكي فيبكي كل ذي قلب له — مما يشاهد
من تطلي بلباله — ويلوم عذاله نصحا ولا — يصغي اذا ابدا الى عذاله — حكم الغرام عليه حتى انه — لم يخطر السلوان وظ بباله
مع القصه در هر جا که آن جوان منزل کرفتی آن زن مفتونه در حوالی او مقام جستی و بدیدار وی آرام کرفتی تا کار بجایی رسید که روزی در منزلی از منازل
خود را بوی رسانید و اظهار مغازله و معاشقه کرد با آن جوان از او اجتناب و احتراز واجب داشته زن بد تصریح کرد و مراد نفس در میان آورد جوان امتناع
جست و او را مایوس نمود و آن زن پس از یاس بد کفت که اکنون که کام من ندهی از مکر و کید من نرهی جوان پناه بخدا برد و بحفظ آن زن اصغی ننمود از نقد
و جنس همراه بود خورجینی که زاد و راحله آن جوان در آن بود در هنکام خواب از زیر سر وی بدزدید مبلغی نقد در آن کذاشته دیکر بار در زیر سر آن
جوان بنهاد برفت و در هنکام رحیل فریاد برآورد که نقدی از من مسروق و مفقود شده قافله سالار مردم قافله را بخواند تفحص کرد و مطایای
هر کس را بکاوید در خورجین آن جوان باز جست وی را بجرم سرقت بکرفتند و بزدند و زجر کردند و مقید نمودند بهمراه بردند چون بمکه رسیدند
آن جوان التماس نمود که مرا در طواف دهید بعد از فراغ بند نهید چنان کردند و او بعد حج نزد میر کاروان باز آمد و بر بند نهاد چون او را
کریزنده و ستیزنده ندیدند بند در مراجعت بهمراه داشتند آن زن در راه اشتباه رسید با او فسا کرد و ابلیس و برادیده کفت این تن بزنا در دادی
و حمل کرفتی چون بمیان طایفه روی چه کنی و چه کویی کار تو بحد رجم خواهد کشید زن را اضطراب در افکند و کفت ای پیر صافی ضمیر مرا تدبیر راه
نمایی کن ابلیس کفت نزد میر قافله رو و بکو فراست و تقدس آن جوان را دیدم و در حوالی او منزل کردم نیم شبی برخاسته خود را بر وی من انداخته و بزور
و عنف کام را ساخته تا او را بکشتن ندهی ملکه از کشتن رهی زن چنان کرد و ابلیس نیز در خاطر مردم وسوسه افکند که دزدی او را دیدیم اینک زنا را
نیز شنیدیم آن جوان فقیر را کرفتند و زجر بی حساب کردند و مقید بمدینه آوردند و بعمر بن خطاب آن قصه کفتند و جمعی شهادت بر سرقت و زنای
او دادند خلیفه بیخبر نیز او را خواسته تا وی سنکسار کرد و آن بیچاره حیران و خموش بود تا کار بقتل و حد رسید مردم کرد آمدند و بروی لعنت و شنعت کردند
آن مرد خداپرست پناه بخدا برد و از او نجات خواست بناکاه صاحب ولایت مطلقه شاه اولیا علی مرتضی علیه السلام از خانه بدر آمده بمسجد
آمد و فرمود این غوغا از چیست و حال این جوان چکونه است همان سخنان باز کردند حضرت امیر مومنین فرمود این جوان نه دزدی کرده و نه زنا نموده
هر دو نسبت کذبست و او از هر دو بری و عزیت مردم حیران شدند و سخنان بتصدیق و تکذیب فرو ماندند ولیکن کردکار را این کفت **ع** راستی آور
که شوی رستکار — زن همان سخنان دروغ باز کفت علی علیه السلام فرمود ای زن تو با این جوان عشق آوردی و اظهار مقصد کردی و او ابا کرد و او را
متهم بدزدی نمودی و نقد خود را در خورجین او نهادی و او را مردم آزار کردند و خوار نمودند و در مراجعت با شیطان فسا کردی و سبب تدبیر آن پیر که
ابلیس شریر بود چنان و چنین کفتی و هر دو دروغ کفتی و سخنان تو بفروغ این جوان از پاکان و دوستان خداست و این بلا هم از راه امتحان در راه اهل
خاص امتحان بارت وی مقبول است کرد دوستان خدا و رسول است ای عمر اکر خواهی بدانی تحفه سربسته که در وقت رفتن بتو سپرد بکو بیاورند تا بدانی

کر امیر دادرس خدا خود را مجبوب کرده پس با سلام روی آورده عمر حقه را بیاورد و باز کرد در آن آلت تناسل دیدند و از پنهان فهمیدند زنا
بد اشتند تا محل تو بکذاشت و در کورستان بهر حفره تا سینه وی بکندند و او را رجم کردند آن جوان تا بود در مکه بود و خدمت مرقد مطهر
حضرت رسالت را مینمود تا رحلت نمود و بجنت شتافت **المولفة** در بلا بودند اهل دین — رحمة الله علیهم اجمعين
کر همی خواهی نشان اولیا — با زجو الابتلاء الابتلاء **و فی المعجزة** در خرایج از سلمان فارسی رضی الله عنه
روایت کرده که زنی عالمه و عابده ام فروه نام در مدینة الرسول بودی که اوقات خود را بعبادات و طاعات شرعیه مصروف نمودی و او از طایفه انصار
بود و با امیر المومنین علی علیه السلام اظهار ارادت مینمود چون مردم را تحریص بر نقض بیعت ابوبکر میکرد او را احضار کرده بتوبه امر کرد وی
نپذیرفت و بر ابوبکر بر آشفت و کفت ای ابوبکر تو خلیفه و پیشوا نیستی بلکه امیری بر خلق که تو را خود خواسته اند و دکان تو را برای رواج کار
خود آراسته اند و وصی حقیقی و خلیفه تحقیقی خدا و رسول خدا علی بن ابیطالب است که بهمه صفات کمال اتصاف دارد و عالم بظاهر و باطن عالمست
ابوبکر کفت مرا خدا بجهة بندکانش اختیار کرده است و نظام کار بدست من نهاده است و آنچه باید بدانم میدانم ام فروه کفت تو امام بودی بایستی
چنانکه در قرآن علی را ذکر کرده که وجعلنا منهم ائمة یهدون بامرنا لما صبروا اکر تو امامی مرا خبر ده که اسما هفت آسمان چیست ابوبکر کفت اسم آنها را
خالق آنها داند ام فروه کفت اکر جایز بودی که زنان تعلیم دهند هر آینه اسم آنها را میکفتم ابوبکر کفت اکر دانی بکوی و الا تو را میکشم کفت اسم
آسمان اول ایلول و دویم ربعول و سیوم سحقول و چهارم ذبلول و پنجم ماس و ششم ماخو و هفتم ابوث ابوبکر متحیر بماند کفت این چه
میکویی رد حق علی ام فروه کفت چه میشنوی بکویم در باب کسی که امام ائمه و وصی اوصیا باشد و اسما و زمین روشن نبود و توحید خدا
تمام و کامل نشود مکر بمعرفت او و لکن تو نقض عهد نمودی و دین خود را بدنیا فروختی ابوبکر و اصحاب او متغیر شده کفتند او مرتد است و قتلش لازم
پس عوام الناس بحکم ابوبکر ام فروه را چندان بزدند که هلاک و مقتول شد او را انجا کردند و بعد از چهل روز حضرت امیر المومنین علیه السلام
در خارج مدینه در سر مزارع و قرای خود بود چون بشهر آمد و بشنید که ام فروه را کشته اند بر سر قبر آن زن مومنه رفت چهار کلاغ دید که هر یک
نعیقی بزدند و در منقار هر یک دانه ناری بود و از رخنه قبر او بقبر او میانداختند و آن زاغان فریادی کردند و علی علیه السلام فرمود میکنم انشاء
الله و بر سر قبر ام فروه با ایستاد دست سوی آسمان بلند کرده و کفت یا محیی النفوس بعد الموت و یا منشئ العظام الدارسات احی لنا ام فروه واجعلها
عبرة لمن عصاك ناکاه شنید که هاتفی کفت امر خود را مجری بدار یا امیر المومنین و ام فروه بیرون آمد و خاکها از بر بیفشاند پیراهنی از سندس سبز
بخود پیچیده بود و کفت یا مولای پسر ابو قحافه خواست خاموش کند و پنهان سازد نور تو را و خدا نخواست مکر روشنایی تابید از او پس ام فروه
بهمراه علی علیه السلام بمدینه و خانه خود آمد و مردم مطلع شدند و عمر و ابوبکر او را بدیدند و مبهوت کردیدند و کفتند اکر علی قسم بخدا دهد خدا او را بنده
کردن همه مرده کان همانا زنده کند کویند که ام فروه را شوهر داد و از او فرزند حاصل آمد و مدتها در کیتی زنده بود و پس از شش ماه بعد از شهادت
حضرت شاه ولایت از عالم فانی درکذشت همانا این معجزه نظیر معجز حضرت عیسی است بلکه بالاتر از آنست چرا که **نظم** کرد عیسی مرده زنده
باز مرد — خرم آنکو جان بدین عیسی سپرد — زنده این سالها در دهر ماند — قاتل او مرد و اندر قهر ماند **در ذکر**
بعضی وقایع ارباب تواریخ و سیر در دفاتر خود نکاشته اند که چون عمر بن الخطاب بعد از ابوبکر مدت ده سال
و چند ماه بامر خلافت عامه اشتغال ورزید در ذی حجه بضرب حربه ابولولو غلام مغیرة بن شعبه کشته شد تفصیل این اجمال آنکه
عبدالله بن زبیر کوید با اتفاق عمر رفتیم به بازار و او تکیه بر دست من داده بود که ناکاه ابولولوی غلام مغیره آمد نزد عمر کفت ای عمر صنعت
من آسیا سازی است و آقای من بر من خراجی بسته که از عهده آن بر نمیایم کفت چند است ابولولو کفت یک اشرفی هر روز از من میکیرد و تو در نزد
او واسطه من شو که خراج مرا کم کند عمر کفت با این حرفت این خراج بسیار نباشد اکر آسیایی بجهة من بسازی بجهة تو تخفیف از او بکیرم ابولولو
متغیر شده کفت آسیایی بجهة تو بسازم که شهره شود عمر باندیشه فرو رفت و کفت این غلام عجمی مرا تهدید میکند علی الصباح ابولولو خود را
در مسجد بعمر رسانید شش ضرب با او زد یکی از آنها بر ناف وا آمد و تا پهلوی او رسید بد مردم خواستند او را بکیرند سیزده نفر دیکر را زخمدار کرد

وگویند بر خود نیز زخمی زده بان درگذشت و بعضی جز این گفته اند چون جراح بر سر عمر آمد نبیذی بوی داد وان از پهلوی او بیرون آمد
جراح گفت معالجه نخواهد شد آن در شهر ذی حجه بوده است و گویند در میان شیعه نهم ربیع المولود روز قتل او دانند و در وصیت
خود گفت که چون بمیرم یکی از آن شش نفر را که رسول در هنگام رحلت از ایشان راضی بوده بر خود خلیفه نمایید علی و عثمان و عبد الرحمن بن عوف
و سعد بن وقاص و طلحه و زبیر پس دست عبد الله بن عباس را گرفته آهی کشید گفت از مردن اندیشه ندارم ولکن میترسم بر این امر خلافت
بعد از من بکدام نااهل برسد عبد الله گفت چه میگویی درباره علی که امر او ظاهر است بود در حسب و نسب و سبقت و رحمت و قربت و عفت
و عصمت گفت راست میگویی یا ابن عباس من میدانم که اگر با او شود مردم را براه راست خواهد داشت لکن منع میکند مرا از او شوخی و مزاح
بسیاری حرص او بر خلافت بعد از آن هر یک را از آن شش نفر نقصی گفت و تاسف بسیاری بر فوت معاذ بن جبل و ابو عبیده جراح و سالم
غلام حذیفه خورد و طلحه هنوز بمدینه نیامده بود گفت انتظار او را بکشید اگر نیامد آن پنج نفر دیگر بروند در حجره عایشه و مشاوره کنند
و تا سه روز نماز بر مردم صهیب کند و عبد الله پسر من نیز در مشورت شریک باشد اما امیر نیست باز گفت طلحه شریک است با شما اگر آید و الا
حاضر کنید و اگر بعد از حضور راضی نشود راضی کنید ضامن من که میشود از برای طلحه سعد وقاص گفت من ضامنم تخلف از گفته تو نشود
بعد از آن با طلحه انصار را طلبید و گفت پنجاه نفر از انصار مسلح بردار و این شش نفر را در حجره عایشه بکن خود بر در حجره بایست تا مدت سه روز
مشاوره کنند اگر پنج تن متفق شدند و یک نفر مخالف نمود سر او را با شمشیر بینداز و اگر چهار نفر موافق شدند و دو نفر مخالف اند هر دو را
بکش و اگر سه نفر به یک طرف افتادند و سه نفر بطرف دیگر در هر طرف که عبد الرحمن بن عوف است او را قبول کن و آن سه نفر دیگر را گردن بزن و اگر
هیچ اتفاق نکردند بعد از سه روز هر شش نفر را بکش و هر که را مسلمانان خواهند بعد خود اختیار نمایند ابو طلحه بموجب وصیت او وفا
نمود اول طلحه شاهد گرفت که من حق خود را بعثمان بخشیدم نه از راه محبت با او بلکه از راه عداوت با علی زیرا که طلحه پسر عم ابو بکر بود و از
بنی تیم بود و زبیر چون چنان دید گفت من حق خود را بعلی بخشیدم و چهار نفر را شاهد گرفت زیرا که پسر عمه حضرت علی بود بعد از آن سعد وقاص
گفت من نیز حق خود را به پسر عم عبد الرحمن بخشیدم چه هر دو از بنی زهره بودند پس عبد الرحمن گفت من نیز حق خود را از این امر بیرون میکنم که
اختیار تعیین از دو نفر با من باشد پس ابتدا نمود با امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب علیه السلم گفت بیعت میکنم با تو بکتاب الله و سنت پیغمبر صلی
الله علیه و آله و سیرت شیخین ابو بکر و عمر آنحضرت علیه السلم فرمود بر کتاب خدا و سنت پیغمبر صلی الله علیه و آله پس عبد الرحمن دست خود را
بعثمان داد و همین عبارت مذکور گفت و عثمان قبول کرد و باز دست خود را بعلی علیه السلم داد و همان عبارت شروط ثلثه را باز کرد حضرت
امیر المؤمنین دو شرط اول را قبول فرمود و شرط سیم که سیرت شیخین باشد قبول نفرمود عبد الرحمن دست بعثمان داده اعاده همان شروط کرد
و عثمان قبول کرد تا سه مرتبه و در مرتبه ششم بعثمان گفت السلم علیک یا امیر المؤمنین و خلافت بر عثمان مقرر شد و با او بیعت کردند
و حضرت امیر بعبد الرحمن بن عوف فرمود بخدا که این کار را نکردی مگر آنکه از عثمان امید داشتی امید دارم که رفاقت شما بعداوت مبدل شود
و چنین شد و در میان ایشان بزودی نقاری پیدا شد که با یکدیگر تکلم نکردند تا عبد الرحمن مرد و ابن ابی الحدید گفته که چون عثمان عمارت طاق
و زوار اساخت و مردم را دعوت کرد عبد الرحمن نیز حاضر شد چون عمارت و طعام را دید گفت ای پسر عفان آنچه را در حق تو تکذیب میکردم
اکنون تصدیق میکنم و من پناه میبرم بخدا از بیعت تو پس عثمان متغیر شده امر کرد تا او را از خانه اخراج کردند و قدغن کرد که کسی نزد او نرود
و با او تکلم نکند چنین ماند تا بمرد و عثمان طریقه ملوک و سلاطین و جبابره را در پیش گرفت و ظلم بسیار و تعدی بیشمار بر مردم روا داشت و اقربا
و خویشان خود را رعایت و حمایت وافی کرد و مردم از او بستوه آمدند و مصریان بشکوه بمدینه آمدند و محمد بن ابا بکر را با ایالت خواستند او ناچار بداد
و روانه شدند و در راه غلام او را دیدند که بجانب مصر میرود تفتیش کردند و نوشته عثمان را از او گرفتند و خواندند که سفارش بحاکم سابق مصر
کرده بود که ایشان را بعد از ورود گرفته دست و پای قطع کرده چندانکه مستاصل کند که دیگران با مدد قادر نباشند پس مصریان برگشته بمدینه
آمدند و اثبات آن امر کردند و بر عثمان بشوریدند و حضرت امیر المؤمنین علیه السلم بجانب عثمان رفته او را نصیحت و موعظه نمود چون سود نه

بخشید

بخشید بجانب خود مراجعت فرموده در خانه نشست و دخیل امری نشد آخر الامر مردم عثمان را محاصره کردند بالاخره بر سر او ریخته او را کشتند
و از همه بیشتر تحریک بر قتل او عایشه میکرد و مکرر میگفت اقتلوا نعثلا قتل الله نعثلا و نعثل نام مردی یهودی که عثمان بوی مشابهت داشت
و در هجدهم ذی حجه در سال سی و پنجم از هجرت او را کشتند و مدت عمر او هشتاد و شش سال بود و اول کسی که داخل بر او شد محمد بن ابا بکر بود که ریش او را
گرفت و او را دیگران کشتند نعش او را در مزبله از مزابل مدینه افکندند و بعد مخفیه بیرون آورده در مقبره یهودان دفن کردند خلافت وی
نزد و ازده سال طول کشید **ظلمات ثلثه** در ذکر نسب خلفای ثلثه اما ابو بکر نامش عبد العزی بود بواسطه پرستش عزی
و چون مسلمان شد رسول الله او را عبد الله نام کرد و بکر نام پسری داشته کنیت او ابا بکر شده و زن او ام بکر بوده و پدرش ابو قحافه نام بود و معلم
اطفال یهود بود در پیری بروزی چهار درهم اجیر عبد الله بن جدعان بود **در بیان نسب عمر** پسر خطاب بن نفیل بود
و پدرش هیمه کش بود و همانا حطاب را مصحف کرده خطاب خواندند مشهور شد و در بعضی اوقات ولید بن مغیره بن مخزومی هیزم کشی در اسفار
نامور بوده و عمر نیز شتر چرانی او و مفاخرت میکرد و او را ابن ضحاک الزانیه بر میشمردند و ضحاک کنیز حبشی بود از عبد المطلب که برای او در
صحرا شتر میچرانید نفیل پدر خطاب با آن کنیز مقاربت بحرام کرد خطاب از او پیدا شد بعد از آنکه خطاب بالغ شد در مادر خود رغبت نمود دختری از
او بهم رسید او را در چیزی پیچیده از ترس مولای خود بر سر راه مردم انداخت هاشم بن مغیره آن طفل را برداشته تربیت نمود و نام او را حنتمه گذاشتند
و چون به بلوغ رسید خطاب او را دید نشناخت و بدو رغبت نمود و هاشم او را بدو داد و از وی عمر بهم رسید پس بدین حساب خطاب پدر و جد و خال
عمر خواهد بود و حنتمه مادر و عمه و خواهر وی باشد و شیخ کلینی از حضرت صادق نقل کند که مادر خطاب کنیز زبیر بن عبد المطلب بود نفیل با او وطی
نموده و خطاب از او بهم رسید زبیر بملک الروم داخل شد ملک از او خواهش کرد که خطاب را با نفیل و الدش رد کند تا او را به بند چون رد نمود
و فردا صبح در مجلس ملک حاضر شدند چون ملک او را دید خندید زبیر از سبب خنده ملک پرسید گفت گمان میکنم مادر این پسر از عرب نباشد
بعلت آنکه چون او را دید مقعد خود را ضبط نمود صدای بیرون آورد و چون مراجعه بمکه نمود اشراف قریش را واسطه نمود نزد زبیر از برای رد خطاب و
او قبول نمیکرد تا آنکه عبد المطلب را واسطه نمودند و او این جواب داد و میگفت که شیطان را دولتی و تسلطی خواهد بود و پسر این پسر شیطان خواهد بود
و می ترسم آخر بمار بپیش شود و حال که شما اصرار دارید داخل مسجد او را داخل کنید بر من تا او را داغ کنم و داغی بر پیشانی او گذارد و عهد نامه نوشتند
و تمام قریش مهر کردند که او و اولاد خطاب ریاست نکنند در هیچ مجلسی صدارت بر بنی هاشم نجویند و امر و نهی بر ایشان نکنند و با ایشان قسمت از هیچ چیز
نبرند و از حضرت امام جعفر الصادق علیه السلم الله الملک الخالق فرموده که آن صحیفه در نزد ما هنوز هست فاعتبروا یا اولی الابصار
محققی گوید ملاحظه نمایید که از چنین حسب و نسبی چه میزاید و بجز نیرو و مکر و شیطنت و ملعنت از او چه میباید نمی بایست اعتبار
دنیا که مانند علی بن ابی طالب بزرگواری در خانه عزلت جوید و عمر بن خطاب بطریق خلافت و امارت مومنین و فتح بلاد و رتق و فتق امور عباد
پوید جهت عداوت او با مرتضی علی ظاهر و باهر است چنانکه حکیم فردوسی در شاهنامه بمدح علی مرتضی علیه السلم گفته است **نظم**
محبت شه مردان مجو ز بی پدری **بیت** و دیگری گفته است که یزدان بسوزد بآتش تنش نباشد بجز بی پدر دشمنش
که دست غیر گرفته است پای مادر او قال النبی صلی الله علیه و آله و سلم لا یحب علیا الا طاهر الولادة **در ذکر نسب**
عثمان بن عفان او پسر عفان و عفان پسر ابی العاص و او پسر امیه بوده و اولاد امیه را بنی امیه خوانند و امیه را دو پسر
بود یکی دیگر را حرب نام بود و ابن حرب خود پدر ابو سفیان است که او خود پدر معاویه پدر یزید بوده است و مردم چون عثمان را بکشتند معاویه ملعون بزعم
اینکه پدران ما و عثمان با هم بنی عم بوده اند دعوی خونخواهی عثمان میکرد و بر اصحاب علی علیه السلم و خود آنحضرت بسته بود که ایشان قاتلند و همین
قدر در توصیف عثمان مذکور و نسب او کفایت است و بعضی باقی حال او در دفاتر و تواریخ مسطور است و حاجت به تکرار ندارد و او انجب خلفای ثلثه
بوده و اصل او از قریش بوده بنی عم بنی هاشم است و مع هذا سوء اعمال او و سوء حال و سوء خاتمه او ظاهر است در تواریخ آمده که عمر شش
از هشتاد سال بود است چون مهاجر و انصار و طوایف اقطار ملک عرب موافقت کردند و عثمان را کشتند نعمان بن بشیر انگشت بریده نایله زن عثمان را

با پیراهن

باید از خون او داد بود داشته از مدینه بشام رفت و معاویه بن ابو سفیان که والی شام بود و از ابنای عم عثمان و از طایفه بنی امیه بود بخون خواهی عثمان
برانگیخت چنانکه تفصیل آن در کتب عامه و خاصه از ارباب سیر مسطور است و بعد از قتل عثمان تمام خلق بالاجماع بدرب خانه داماد رسول
و زوج بتول و وصی پیغمبر امیرالمؤمنین حیدر آمدند و استدعای امامت و خلافت صوری و معنوی آنحضرت کردند و از خلفای گذشته شکوه نمودند
و براطلها اراده [illegible] و اخلاص بیشتر مینمودند و از کثرت ازدحام مردم ردای مبارک آنحضرت دریده شد و حسنین [illegible] نزدیک بود در زیر پای مردم بمانند اصرار
بلیغ در قبول این امر کردند و حضرت علی المرتضی چون بظاهر و باطن مردم را میشناختند قبول خلافت صوری نمیکردند زیرا که میدانستند مردم
اهل هوا و هوس و غرض و مرض‌اند بعضی میخواهند که خواهش ایشان بعمل نیاید منکر خواهند گردید لهذا فرمودند ای مردم مرا بحال خود بگذارید و دست
از من بردارید دیگری را بجهة خود پیدا کنید که چون گذشتگان با شما عادت کرده اند با شما مدارا کند که این امر است بسیار مشکل و [illegible]
که نفوس ضعیفه شما تاب نخواهد آورد و عقول ناقصه شما ادراک دقایق امور و افعال مرا نخواهد کرد بجواب گفتند که یا امیرالمؤمنین
از خدا بترسید این فتنه عظیم که تا اکنون برپا شده [illegible] شریعت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله از میان میرود و امر مسلمانان و اطراف
مختل میشود و دشمنان بر اهل اسلام غلبه میکنند و این شریعت است که بضرب شمشیر تو و سعی برادرت رسول الله صلی الله علیه و آله قوت
گرفته چگونه راضی میشوی که ضعیف تر شود حضرت امیرالمؤمنین فرمودند من هم یکی هستم مثل شما هر کس را اختیار نمایید حرفی ندارم و اگر اصرار کردید
و مرا بر این امر والی کردید بر تقلید سیرت گذشتگان از خلفای ثلثه رفتار نخواهم کرد با آنچه خود میدانم از کتاب الله و سنت عمل خواهم نمود همه
تصدیق نمودند که یا امیرالمؤمنین علیه السلام **ع** بهر چه حکم کنی بر تو چون و چرا نکنیم [illegible] صاحب اختیاری [illegible] عمل نمایید برای که علم و فضل
و مقام تو از همه عالم بیشتر است ما را این بس که تصرف در کار تو کرده تابع باشیم پس بالاجماع تمکین و نصیحت بقبول و دخل شاه ولایت و امیرالمؤمنین
و ولی المسلمین نمودند مضمون این منظوم گویا شده که **نظم** ای شاه مسلمانان وی جان مسلمانی پنهان شده و آمده
در شهر پریشانی ای آتش و آنش هم میکش و هم میکش سلطان سلاطینی در مسند سلطانی شاهنشه هر شاهی صد
اختر و صد ماهی هر حکم که میخواهی میکن که همه جانی گفتی بشما دارم وین گله نگه دارم از شیر عجب باشد این نادره چوپانی گر
نیست و گر هستیم گر غافل و گر مستیم ما هیچ نمیدانیم آن کن که تو میدانی که جامه بگردانی گویی که رسول من [illegible]
گر جامه بگردانی لاحول کنان آید دیوی که تو بگماری باران نکند ساکن گرد [illegible] از خاک درت باید [illegible]
ناسوت درت آید جو سیل ربانی لهذا حضرت امیرالمؤمنین اسد الله الغالب علی بن ابیطالب سکوت فرمودند و قوم اصحاب و غیرهم از مهاجرین
و انصار دسته دسته و فوج فوج و طایفه طایفه با آنحضرت بیعت نمودند و [illegible] فرمودند حضرت علی المرتضی خطبه بلیغه فصیحه خواندند
در آن ضمن نصایح و موعظه مردم بود که ای کسانیکه مستغرق شده اید در دنیا و عمارات عالیه و مزارع و انهار و مراکب اهوار و جواری
نفسانیه خود ترتیب انجام داده اید [illegible] بدانید که تفاوت میان ما و فرومایگان نگذاشتید و ما را در بعضی حقوق با ایشان برابر داشتید که [illegible]
هر کس بدین اسلام داخل شد و بقبله ما نماز کرد مستوجب حقوق و احکام مسلمانی گردید و همه بندگان خدایند تا شما اگر سبقت در اسلام
دارید در مال تفاوت نخواهم گذاشت بلی تفاوت در فضیلت و اجر و ثواب است **بیت** [illegible] تفاوت
[illegible] و [illegible] و جزای نیکان قرار داده و ما عند الله خیر للابرار و چون فرداشود [illegible] در دنیا
[illegible] و عرب و عجم و [illegible] سیاه [illegible] مسلمان و آزاد باشد پس مردم متفرق شدند [illegible]
و در اندیشه [illegible] بودند که [illegible] از معاش و عادت [illegible] اکنون [illegible] ذلک فضل الله یؤتیه
من یشاء

ذکر خلافت و امامت ظاهری حضرت سید اوصیا و سلطان اولیا امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب صلوات الله علیه و علی اولاده اجمعین

[illegible] بلبل از دم [illegible]
[illegible] خوش [illegible]
[illegible]
[illegible] موسوی [illegible]
[illegible] در مقدس [illegible] وصول [illegible] بود حضرت امیرالمؤمنین و وصی خیر النبیین علی
المرتضی صلی الله علیه و آله بر وساده ولایت و مسند وصایت برنشست و در بیت المال گشودند و خلایق از لاحق و سابق و موالی و عبید
و سیاه و سپید عرب و عجم و ترک و دیلم که در حوزه اسلام درآمده بودند اجماع کردند حضرت شاه ولایت عبدالله بن رافع کاتب خود را نشاند
و ابتدا از مهاجرین نموده و بعد از آن با انصار پرداختند و حتی غلامان سیاه از آزاد و بنده معین و مشخص از سهم بنده دار [illegible]
منتفع و مسرور شدند و همانا ارباب [illegible] بمضمون این [illegible] اشارت میکردند که **نظم** [illegible]
[illegible]
بعضی از ارباب حرص و طمع از اصحاب بعلت قلت قسمت ایشان و برابری با غلامان برنجیدند و بر ایشان گران آمد و بعضی قسمت را انکر منعدم این اول
باش بود که از برای دنیا طلبان حاصل شد

ذکر طلحه و زبیر

طلحه و زبیر در شب بخدمت حضرت ولایت
آمدند و در هنگامی بود که بحاسبه بیت المال میرسیدند و چراغی در نزد آنحضرت بود چون طلحه و زبیر نشستند حضرت شاه اولیا علیه السلام
امر فرمود [illegible] چراغی دیگر روشن کردند [illegible] ابن [illegible] امام و الانعام علی علیه السلام فرمودند چراغ نخست از بیت المال
بود که بکار حساب بیت المال اشتغال داشتم و چون اکنون بر با خاستم و شما نزد من آمدید و باید صحبتی داشت ظلم باشد که چراغ بیت المال برافروخته
باشد لهذا چراغ برافروختم طلحه و زبیر سکوت کرده برخاستند و بر ایشان بسیار بد [illegible] حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام
[illegible] شاه اولیاء [illegible] مرقوم کرده که مردم بر عثمان شوریدند و او را بکشتند با من بیعت کردند تو نیز از اهالی شام با من بیعت
نما [illegible] امیرالمؤمنین [illegible] نامه بر زبیر نوشته که ای امیرالمؤمنین [illegible] بیعت کرد مردم بجهة تو
[illegible] طلحه و شما [illegible] مستوفی [illegible] والی و لایت را [illegible] مردم را بخواهند طلب کرد
خون عثمان لهذا طلحه و زبیر از علی علیه السلام خواهش حکومت کوفه و بصره کردند [illegible] حضرت شاه ولایت قبول
نفرمودند [illegible] ایشان اشعار فرمودند [illegible] کردند متضمن [illegible] و بعد از آن [illegible] مکه معظمه رفتند
حضرت شاه اولیا [illegible] ایشان را مرخص فرمود و [illegible] طلحه و زبیر [illegible] کشته
شوند [illegible] از اهل [illegible] گفتند ما در بیعت علی بیستیم با کراه و اجبار از ما
بیعت گرفتند مردم را اغوا کردند از بیعت امیرالمؤمنین و در مکه عبدالله زبیر را که خواهرزاده عایشه بود فرستادند نزد عایشه و گفتند چون عثمان
مظلوم بوده و او را کشته اند تا میر سیم امر [illegible] رسول صلی الله علیه و آله مختل شود چنانکه [illegible] چون عثمان را کشتیم
عایشه گفت مرا با این امر کسی تعجیل نکرده است و از امهات مؤمنین ام سلمه در مکه است او را ببینم و مشاورت کنم تا چه گوید چون عایشه نزد ام سلمه
شد و آن سخن اظهار کرد ام سلمه از آن کلمه فریادی بلند برآورد که همه شنیدند و گفت ای عایشه تو دیروز در مکه که عثمان را محاصره کرده بودند
[illegible] امیرالمؤمنین شد و او را مظلوم نخواند
و [illegible] رسول الله صلی الله علیه و آله در باب علی علیه السلام [illegible] خلاف [illegible] رسول
[illegible] پس عایشه از موافقت ام سلمه ناامید شد باز گشت [illegible] زبیر را اغوا کرد [illegible]
[illegible] ام سلمه او را ملامت کرد [illegible] اصلاح امر مسلمین است و ام سلمه [illegible]

کفت **عربیة** لو کان متصمّا من ذله احد کانت لعایشة الغنی علی الناس کم سنة لرسول الله دارسة وتلو

ای من القرآن مدراس قد ینزع الله من قوم عقولهم حتی یکون الذی یقضی علی الراس

بیان رفتن عایشه دختر ابو بکر از مکه معظمه باتفاق طلحه و زبیر بجانب بصره

پس طلحه و زبیر عایشه را بر داشتند و روانه شدند بسمت بصره و ام سلمه نامه بخدمت حضرت امیر المومنین علیه السلم نوشته ازاین امر
خبر داد و کفت طلحه و زبیر عایشه را حرکت دادند بجانب بصره و عبد الله بن عامر را نیز همراه خود بردند و دعوی خون خواهی عثمان را میخواهند نمود
و خدا جزای انها را خواهد داد و من چون قابل خدمت نیستم عمر بن ابی سلمه فرزند خود را که از جان عزیز تر است بخدمت تو فرستادم که در رکاب
تو باشد و هر خدمتی که داری متوجه شود و او را منظور نظر التفات خود بفرما و او در جمیع غزوات در رکاب ولایت مآب حضرت علی بن ابیطالب علیه السلم
بود و او را اخر حاکم بحرین فرمود منقولست که چون عایشه مصمم سفر بصره شد شتری بجهة محمل او طلب نمودند یعلی بن منیه شتر دیبا بزرکی
بجهة هودج عایشه اورد و عایشه را بسیار از ان شتر خوش امد درین اثنا معلوم شد که ساربان نام ان شتر را عسکر نهاده عایشه مشوش
شد و کفت این شتر را نمی خواهم چه بخاطرش امد رسول الله صلی الله علیه و اله فرموده بود سوار شتری که او را عسکر خوانند میشوی پس زبیر کفت کران
شتر را عوض کردیم و او را فریفته کجاوه او را بر همان شتر عسکر نام بار کردند در هنکام سوار شدن حفصه دختر عمر را نیز راضی کرده که همراه او برود
عبد الله بن عمر اطلاع یافته امده اسباب خواهر خود را کرفته او را از رفتن منع کرده بر کردانید عایشه همی رفت تا بآب حوئب رسید که قبیله بنی
عامر بن صعصعه در انجا نشسته بودند سکهای انجماعة رو بشتر عایشه اورده حمله نمودند بحدی بر شتر حمله کردند که شتر رم نمود فایده
که مهار شتر را میکشید کفت نمی بینید که سکهای حوئب چه بسیار اشک اند و بسیار صدا میکنند عایشه چون نام حوئب شنید کفت باز دارید
شتر مرا و بر کردانید مرا که بیاد امد حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله که فرموده بود که بر تو سکان حوئب بانک خواهند کرد زبیر و طلحه
و همراهان او مضطرب شده کفتند این آب حوئب نیست ساربان خطا کرده و هشتاد نفر بیاوردند و شهادت بدروغ دادند که ان اب نیست پس عایشه
رضا برفتن شد میرفت و چون بنهر ابو موسی رسید که قریب ببصره است عثمان بن حنیف که از جانب امیر المومنین علی علیه السلم عامل بصره بود
مطلع شد ابو الاسود دوئلی را که معروف است فرستاد که تحقیق خبر نماید سبب امدن عایشه و طلحه و زبیر و همراهان او را بیابد و خبر بدهد
چون ابو الاسود امد و بخدمت عایشه کفت بطلب خون عثمان مظلوم ببصره امده ایم او کفت قاتلان عثمان در بصره نیستند در مدینه خواهند بود
کفت در نزد علی هستند ولی امده ام که اهالی بصره مرا اعانت نمایند در طلب خون عثمان و مکافات او و جنک کردن با ابو تراب کفت تو زنی
از امهات مومنین و باید در پس پرده عصمت بنشینی و عثمان بکر بن نورا چه مناسبست بشهرها امدن و جمعیت کردن و محاربه کردن با علی
و حال انکه عثمان از بنی عبد منافست و تو که دختر ابو بکری از بنی تیم خواهی بود تو را با این خون خواهی چه بر کرد و بخانه خود بنشین و فتنه مینکیز
عایشه کفت بر نمیکردم و حال انکه من ام مومنینم و زن رسول الله و دختر خلیفه او و همه کس شان مرا میدانند و حرمت حرم رسول را میدانند
و کسی با من جنک نخواهد کرد عثمان بن حنیف کفت بخدا با تو چنان جنکی کنم که کس نکرده باشد چون از طلحه و زبیر و همراهان ایشان نیز پرسش
کرده همین را در یکخیال و یکمقاومت و یک کلام دید چندانکه ایشان را موعظه و نصیحت کرده سودی نبخشید پس عثمان بن حنیف با جمعی از
اهالی بصره بیرون رفته در خریبه بمقابله و مقاتله صف بر اراست و جنکی دلیرانه کرد و از طرفین جمعی مجروح شدند و ایشان را از امدن
ببصره منع نمود تا الاخره مردم در میان افتادند و قرار مصالحه دادند که دار الاماره و بیت المال در دست عثمان باشد تا علی علیه السلام
بیاید و او را بفریفتند غافل کردند و بتحریک طلحه در اخر شب ریختند بر سر عثمان بن حنیف و پنجاه نفر را کشتند و او را اسیر کردند
محاسن او را تراشیدند و عبد الله بن زبیر را بر سر بیت المال کماشتند و ضبط کردند و پنجاه نفر از اهل بصره را بکشتند و فساد کردند و احنف را
که با شش هزار کس در انحوالی اماده بود بخواندند و وعده و وعید کردند او قبول ننمود و این اخبار بخدمت حضرت امیر المومنین علیه السلم رسید

ذکر حرکت امیر المومنین علیه السلام

حضرت فخر اوصیا سلطان اولیای

خدا

خدا امیر المومنین علی علیه السلم از این امور اطلاع حاصل فرموده احنف را بخوانده حاکم مدینه فرمود و قثم بن عباس را بمکه فرستاد و خود
با شش هزار کس بذی القار که نزدیک بکوفه است امد امام زاده بزرکوار امام حسن را با عمار بکوفه مامور کرده از اهالی انولایت امداد و سپاه طلبید
و نامه بکوفیان نوشته ایشان را جبهة الاسلام و سنام عرب خواند ابو موسی اشعری که کوفیان را سامری بود و از قبل عثمان حکومت کوفه داشت مردم را
از موافقت با علی علیه السلم و مخالفت با عایشه و زبیر ممانعت کرده نکذاشت که بیرون ایند اخر الامر صلاح دید و حضرت با مالک اشتر بکوفه رفته ابو
موسی را اخراج کرده و شرحی مبسوط در مناقب علی مرتضی علیه السلم بیان کرده مردم را مایل و از فتنه را زایل ساخته دوازده و نه هزار کس جمع
اوری کرده و بجانب بصره اورده سه هزار کس نیز از توابع بصره و شیعیان امیر المومنین علیه السلم جمع امدند و بیست هزار کس شدند و حضرت امیر المومنین
نامه بعایشه نوشته که از خانه خود بیرون امده و در خدای و رسول صلی الله علیه و اله عاصی شده زنان را چه کار است این امور را بخدا معصیتی کرده
که کناه ان از کشته شدن عثمان بیشتر است مع هذا این نوشته فایده نبخشید موجب اسرار انطایفه کردید دوازدهم جمعه دهم شهر جمادی الاخر سال
سی و ششم از هجرت با جمیع لشکر خود که بیست هزار بودند با لشکر عایشه و طلحه و زبیر که سی هزار شده بودند و بیشتر انها از بنو ضبه بودند
و چهار هزار مرد مسلح و مکمل از بنو ضبه کرد شتر عایشه را داشتند و او را نوعی از ثواب و طاعت رسول الله صلی الله علیه و اله می پنداشتند
و از حوالی صبح الی وقت ظهر حضرت امیر المومنین علیه السلم ایستادند ایشان را موعظه و نصیحت فرمودند و تقدم در محاربه و مضاربت ننمودند
بلکه اصلاحی که صلاح حال خلق است و رضای خالق در میان اید و وسواس شیطانی و هواجس نفسانی ایشان را مملو کرده بود که موعظه ولی
کردکار در کوش ایشان اثری ننمود بلکه بر ضلالت و بطالت انها افزود پس حضرت امیر المومنین علیه السلم فرمود تا مسلم مشاجعی قرآن فرستاد در
ایشان و فرمود که شما را دعوت بکتاب الله میکنم نخست دستهای مسلم را قطع کردند سپس او را شهید نمودند و ولی خدا قبل از وقوع این امر بهمین
تفصیل شهادت مسلم را بمسلم خبر داده بود و او قبول نموده پس حضرت امیر زبیر را طلبیده با او محاجه فرمودند و او را الزام داده مجاب نمودند
عهد کرده و سوکند خورده که جنک نکند چون بر کشت او را ملامت کردند که از شمشیر علی علیه السلم ترسیدی و تهدید کردند اخر عبد الله پسر او
او را اغوا کرده و عایشه نیز سخنان کفت و زبیر مکحول غلام خود را بکفارت قسم ازاد ساخت و بر لشکر حضرت امیر لشکر شکن تاخت باز حضرت ولی
الله لشکر را بجنک رخصت ندادند و بایستادند لشکر عایشه حضرت ولی کردکار را تیرباران نمودند و سپاه حضرت امیر علیه السلم عجزها کردند و لابها
اوردند تا از صلح مایوس شد امام جن و بشر همه اهل ان دو سپاه فرمود مردم را بجنک رخص نمود

ذکر جنک جمل

حضرت ولی کردکار ذو الفقار بر کمر بسته و علم مبارک را بدست فرزند نامدار محمد حنفیه داد و کویند و علم بدست داشت و طرف میمنه
لشکر را بدلیر پرخاش خو مالک اشتر و سعید بن قیس سپرد و میسره را بعمار یاسر و شریح بن هانی داد و محمد بن ابی بکر که از اخلاص کیشان ایشان بود
و قلبش از انوار اسرار و محبت شاه ولایت لبریز بود در قلب کذاشت و عدی بن حاتم را در پهلوی او باز داشت و در جناح زیاد بن کعب و حجر بن عدی
و در کمین عمرو بن حمق و جندب بن زهیر و بر پیادکان سپاه ابو قتاده انصاری را سر خیل کرده و نعره الله اکبر از بیست هزار نامور مسلمانان بلند کردید و حضرت
دست بر قایمه ذو الفقار از نیام بر اورده **لمؤلفه** بدو کفت کای سر فکن ذو الفقار یکی قرن اسودی از کارزار
همانا که زنکت مرا غوش شد   همه کار جنکت فراموش شد   فسانست زنکین دل خصم بود   بدین سنک زنکت
بباید زدود   مرا بازوان نیز بیکار ماند   تنم غاری از رزم و بیکار ماند   کنون بعد سی سال ازان روزکار   مرا روز رزم و
نو از روزکار   ببر است انکه اسودی اندر قراب   رسیده است روز طعان و ضراب   برون ای و اماده جنک باش   چو الماس
چون برق و چون سنک باش   بکفت این و بفراخت بازوی و تیغ   تو کفتی که خوناب بارد زمیغ   همی رعد دیدند و باران و برق
ز خون بحر و کردان دران بحر غرق   ز شمشیر حیدر بار ورد کاه   بکلکون رخسار خورشید و ماه   بفرق انکه ان تیغ بفراختی
دو نیمش ز بالا نکون ساختی   بیکدم زبنده تیغ دو دم   وجود جهانی نمودی عدم   ز تف هوای و ز خون کروه   بجوشید
بحر و بجوشیده کوه   ز فریاد کوس و نوای زنک   بتوفیده خاک و بکافیده سنک   نبادلیران لشکر از دو طرف بهم بند

درزمان

در معرکه در خاک و خون افتادند سرهای بی تن مانند گوی و دست و پای توسن چون چوگان بوده و جسمها مجروح بی روح در زیر سم ستوران ملتهب
اشهبان سوده شد دران روز جنگ دو لشکر تا دو ساعت از شب گذشته قایم بود شبا هنگام با چار و ناکام بمنازل و معسکر خود باز گشتند
و بترتیب کشتگان خود پرداختند کان دمساز روز دیگر دو دریای لشکر چون بحر اخضر بتموج و جوش درامدند و با نعره و خروش با یکدیگر در آویختند
چندانکه ممکن بود از طرفین مبارزان مقابله و مقاتله کردند و دست بشمشیر و نیزه بردند بالاخره در هم ریختند و خاک میدان را بخون
در امیختند بنو ضبه در محافظت شتر عایشه نهایت ثبات ورزیدند بمرتبه که دست و پای هفتاد تن جدا شد و یکدیگر دست زمام ان
جمل بگرفتند نام اوران بتفصیل که در کتب تواریخ استنا امثال و اقران مبارزت جستند و دلیریها بکار بردند عاقبت الامر شکست در
سپاه عایشه در افتاده بنو ضبه بیشتر کشته شدند و لشکر امیر المؤمنین چندان تیر بر هودج عایشه باریده بودند که مانند خار پشت شده
بود **لمؤلفه** همه تیر باریده شد چون تگرگ همه کرد رزمه از نبید برگ هودج زبس خورده تیر درشت تو گفتی
که کردیده چون خار پشت پس امیر المؤمنین علیه السلام فرمود باعث ثبات سپاه عایشه ایستاده گی و ثابت بودن جمل است از پی کیند کار او را
طی مالک اشتر و دلیران دیگر مانند شیر نر بران جمل حمله اوردند و یکپای او را قطع کردند یکی از بنو ضبه بجای پای وی دست بپای او و او را نگه
داشت و نگذاشت بر آمدن نگذاشت دیگر پای او را بیفکندند و بنو ضبه بجای پای او را بر پای نگاه داشتند بدین مضمون رجز می خواندند **عربیة**
انا ابو برزة اذ جدّ الوهل خلقت غیر زمّل ولا وکل ذا قوة ولا شباب مقبل لا جزع الیوم علی قرب الاجل نحن بنی ضبّة
اصحاب الجمل ننعی بن عفّان باطراف الاسل لا عار بالموت اذا حمّ الاجل الموت احلی عندنا من العسل ردّوا علینا شیخنا
ثم بجل حضرت ولی مطلق و مظهر قدرت حق فرمود ببیند از اند دستها ابن شتر را از پای در اید چون دستها او را انداختند شتر بر پهلو
افتاد و عمار یاسر بند محمل را بشمشیر ساطع قاطع و هودج را کاسر امد حضرت اسد الله الغالب محمد بن ابو بکر فرمود در باب خواهر او را
که جز تو کسی سزاوار نیست که نزدیک او شود محمد نزدیک او امده او را اعلام کرده و از ان مهلکه قرین سلامت بخانه عبد الله بن خلف خزاعی برده و
عایشه محمد را ابد خدمت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بجهة امان زبیر شفیع انگیخت و حضرت هانکار امان داد و گویند از سپاه عایشه شانزده هزار
الی بیست هزار مقتول امدند از لشکر حضرت جیل صد و هفتاد هزار سوار و هفتاد سوار کشته شد مروان حکم بر کناری ایستاده بود و نیز بر لشکر علی
تیری بر لشکر جمل میافکند گویند بر تیر او طلحه هدف شد تلف امد و زبیر از لشکرگاه کناره جسته بود و میرفت و چون بوادی السباع رسید احنف بن
قیس با بنی تمیم در انجا مقیم بودند گفت ابن مرد آتش فساد افروخت و اکنون بخانه خود خواهد رفت عمرو بن جرموز نزد زبیر رفت گفت از تو سؤالی دارم
او لا عثمان را تنها گذاشتی بلکه تحریص کردی مردم را بر کشتن او پس با علی بیعت کردی و عهد شکستی انگاه زن رسول الله را بر شتر نشانیدی
و بصره کشانیدی و چون فتنه را گرم کردی از مردم شرم کردی اکنون بنزدیک زن خود خواهی شد نیز و قتی پسر خود عبد الله را بامامت مقدم داشتی
و در قفای او نماز گذاشتی راه هیچ بلیه نمیکذاشتی پس او را بکشت و سر او و شمشیر او را بحضور علی علیه السلام اورد انحضرت بدان نگریسته و پس
بگریست و گفت این شمشیر بسا غمها از روی رسول سترده و اورد رسول صلی الله علیه و اله منیکه فرمود زبیر و قاتل او هردو از اهل نار ندابن
جرموز چون این بشنید از غیرت و خشم شکم خود را بدرید چنانچه کشته شد رسول صلی الله علیه و اله فرمود و بعایشه سه طلاق داده و او را از اخبار
گذشته رسول الله صلی الله علیه و اله یاداوری نموده او نادم روانه مدینه شد و شیخ ابن ابی الحدید در قصیده که گفته در مدایح انحضرت علیه
السلام گفته هم اشاره بجنگ جمل کرده انجا که گوید **عربیة** فافزع الی مدح الوصیّ ففیه تطهیر النجس ربّ السلام
والقوا ضب المقانب الخمس والبیض والبیض القوا طع والغطارفة الحمس والجامحات الشامسات وفوقها
الصید الشمس من کل موّار العنان مطهم صعب سلس للشرک منها ما تم والطیر منها فی عرس عفت رسوم
العسکر الجملی قدما ماندرس گویند شیخ حسن بصری بخدمت حضرت امیر المؤمنین رسید ملامت بحضرت نموده که چرا اینهمه مسلمانان را در انجا
کشتی انحضرت خطبه بلیغ فرموده و جوابهای شافی کافی ادا نموده او و امثال او را ملزم ساخته و بعد از ان حسن از ارادت کیشان گردیده بود و رفع

شبها او شد العلم عند الله و پس از انتظام امر بصره در دوازدهم رجب عزیمت کوفه فرمودند و بهر بلدی عاملی فرستادند و همه اطاعت نمودند
مگر بعضی از بلاد جزیره که در تصرف معاویه بود و حضرت امیر علیه السلام جناب مالک اشتر را بدان صفحات مامور فرمود و او جنگی عظیم با ضحاک
بن قیس عامل معاویه علیه الهاویه کرده مظفر امد و او را بشارت جعفر کرد پس حضرت امیر المؤمنین جریر بن عبد الله البجلی را با نامه روانه شام فرمود و بمعاویه
مرقوم داشت که ما شام را بتو وا میگذاریم اگر متابعت ما میکنی و تصدیق برخلافت ما داری با عظما و اشراف شام با نزد ما و الا مهیای جنگ
باش چون جریر بن عبد الله بشام رسید معاویه او را معطل نموده عمرو بن العاص را احضار کرده و با او مشاوره نمود و گفت سر کار برای ما روی داده یکی
که بجنگ محمد بن حذیفه از زندان مصر در دیم لشکر فرستاد قیصر روم بر سر من سیوم نامه علی علیه السلام وامد جریر بن عبد الله البجلی و ورود علی بکوفه است
عمرو عاص گفت لشکری میفرستم بمصر کار محمد بن حذیفه را تمام میسازیم و قیصر را نیز بتحف و هدایا ارام میکنیم اما کار معارضه با علی مشکل
و تو قابل تقابل او نیستی و در مقابله و مقاتله با او صرفه در این معامله نخواهی برد ولی اگر مرا چیزی دهی بقدر امکان ترا یاری و هواداری
کنم معاویه علیه الهاویه او را بامارت مصر وعده داد پس معاویه و عمرو بن عاص مردم را از خواص و عوام تحریک و اغوا کردند باینکه علی علیه السلام عثمان را
کشته و باید طلب خون عثمان از او کرد و بوعد و وعید و تدبیر و تهدید خلق را باین کار بداشتند شرحبیل که از عظمای زمان بود بسوی او نامه
کرده و مردم شام را با التمام با او دل گرم ساخت و حکایت خون عثمان را دست اویز نموده جریر را بعد از چهار ماه معطل او در شام جواب داد
موافق کرده روانه کوفه نمود و حضرت امیر علیه السلام او را برنجید و او توهم نموده فرار کرده بقرقیسا رفت و جماعتی از طایفه با او موافق شدند و با علی سنا
کردید از ری **بیت** عشق از اول سرکش و خونی بود تا گریزد هر که بیرونی بود و حضرت امیر المؤمنین علیه السلام از اطراف
بجهة مصالح لشکرها طلبید که بجنگ معاویه حرکت فرمایند در مدتی از همه جا فوج فوج سپاه از سوار و پیاده براه افتاده و در میان حضرت امیر
المؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام و معاویه بن ابو سفیان سفرا و مکاتیب تردد کردند چون طرفی حق صرف و طرفی باطل محض بود اصلاح
تبدیل بصورت نبست و دل بر جنگ نهادند زبان بر بستند بازو گشادند

طلوع بنجم دربیان حرکت کثیر البرکت حضرت وصیّ خاتم النبیّین امیر المؤمنین علیه السلام از کوفه بغزوه صفّین

در تواریخ مسطور است که حضرت امیر المؤمنین علی مرتضی علیه السلام در روز جمعه در مسجد کوفه نماز گذارده و خطبه بلیغ خواند
و مردم را مامور فرموده بخروج از شهر کوفه و خود بنفس نفیس بیرون امده و عدد سپاه کینه خواه انولی الله بر نود هزار بر سید زنان
لبید و شریح بن هانی را با دوازده هزار کس مقدمة الجیش قرار داده از پیش روانه فرمود و خود از دنبال راه برگرفت و گویند هشتاد کس
از اصحاب بدر و هشتصد نفر از اشخاصیکه در سفر مکه ملازم رکاب نصرت انتساب حضرت رسالتماب در موضع حدیبیه بشرف بیعت حضرت
امیر المؤمنین علیه السلام مشرف شدند و معاویه شصت لشکر کرد تا صد بیست هزار کس بموضع صفین امد و سراپرده و خرگاه بر زد و معسکر
بساخت و اب را بپهلوی خود بگرفت و بران مستحفظ گماشت و مشرک بد اختر ابو الاعور با دوازده هزار کس بدین کار مامور شد الحاصل حضرت
امیر المؤمنین علیه السلام با جمعی از اصحاب رسول الله صلی الله علیه و اله و مؤمنین و موثقین و اعیان و اشراف خلق بعزم رزم معاویه علیه
الهاویه قطع منازل میفرمود و از جمله معروفان انقوم یکی اویس قرنیست که حضرت رسول صلی الله علیه و اله و سلم از او خبر داده بود احمد بن
اعثم کوفی در فتوح خود اورده که سلیمان بن مهران گفته که چون اویس قرنی بخدمت حضرت شاه ولایت امیر المؤمنین علیه السلام امد من در انجا
بود که حضرت از ورود او مسرور شد و اویس بخدمت حضرت سلطان اولیا امد و سلام کرد و حضرت علیه السلام بقدم او بشاشت و مرحبا گفت و او را
نیک بپرسید و مهربانی کرد و مردم نشناختند او را که او اویس قرنی است و حدیث رسول الله صلی الله علیه و اله در باب او بر یکدیگر بخواندند در
ان سفر اویس هم صحبت امیر المؤمنین علیه السلام بود و در خدمت انحضرت تحصیل علوم الهی و تکمیل نفس مینمود و کدام تکمیل نفس از این بیشتر
که با مصحف و شمشیر و ابریق از مقام خود پیاده و تنها براه افتاده و در خدمت انحضرت بود و در رزم صفین در رکاب او شهید شد

بمنّه کمال نفسانی خود رسید **مصراع** واجب آمد چونکه آمد نام او شرح حالی از او نگاشتن تا غافلان از او با خبر گردند

ذکر سید التابعین اویس قرنی

حال اویس قرنی از عبدالله بن عباس پرسیدند گفت او مردی بود در تقوی و زهد و عبادت بزرگ و درجهٔ عظیم داشت و در وصف او رسول الله فرموده بود **الحدیث** انّی لاجد نفس الرحمن من قبل الیمن و عبدالله گوید از حضرت رسول شنیدم که فرمود در امت من مردی باشد که او را اویس قرنی نامند او را روز قیامت درجهٔ شفاعت باشد بعدد طایفهٔ مردم قبیله ربیعه و مضر درجهٔ او چنانست که اگر خدا را سوگند دهد بمطلبی البته خدا اجابت کند او را هر کس او را ببیند من بعد سلام مرا باو رسانید امیر المؤمنین علیه السلام گفت کسی هست در میان ما که او را ببیند رسول صلی الله علیه و آله فرمود تو او را خواهی دید و عمر نیز خواهد دید و از او طلب دعای خیر کنید حضرت سلطان اولیا علیه السلام پرسید که او را چه نشانست رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود که او مردیست میش چشم و سرخ روی و جامهٔ ژنده پوشد در بند روی و ریا نباشد معروفیت نجوید و او را نشناسند و حضور و غیبت او نزد خلق یکسان باشد چون غایب شود او را طلب نکنند چون حاضر آید بملاقات او بشاشت ننمایند و چون سلام کند او را جواب ندهند و هر کس این صفات شنید مایل بدیدن او شد وقتی عمر از مردم کوفه پرسید که اویس نام در میان شما هیچ کس هست گفتند مردی مجهول است و با او مسخره میکنند و کسی اعتنا بشان او نکند گفت رسول الله صلی الله علیه و آله از او بما خبر داده که او بکوفه رسد مردی مریض باشد بدعای او خدا رفع مرض نماید و او مردی از دوستان خدا خواهد بود بعد شنیدن این کلمات مردم کوفه با او آشنا کردند و او را محترم نگاه داشتند و او از آنجا غایب شد کسی از او خبر نبود وقتی در مکه عمر حال او را از مردم پرسید مردی گفت مرا برادر زاده اویس نام هست ولی قابل آن نیست که معروف باشد او شتران ما را بصحرا برده میچراند حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام و عمر بن خطاب بنا بر سفارش رسول خدا بدیدن اویس رفتند او را در میان درختان اراک دیدند که در جامهٔ صوف سفید پوشیده بنماز مشغول بود در نهایت خضوع و خشوع و خضوع نماز همی گذاشت پس از نماز نزد او شدند عمر از او پرسید تو کیستی گفت شتر چرانم گفت از نام تو میپرسم گفت بندهٔ خدایم و بندهٔ بنده او عمر گفت همه عالم بندهٔ خدایند نام تو چیست گفت مرا اویس خوانند حضرت امیر المؤمنین علیه السلام فرمود در پهلوی چپ تو علامتی است جامه یکسوی کن تا بنگریم که حضرت رسول صلی الله علیه و آله بما خبر داده اویس جامه بر کشید و بدیدند و سلام رسول الله صلی الله علیه و آله بر او رسانیدند و اویس بسیار بگریست گفت بر من و بر این پیغام و سلم و کلم بغیبتم همانا اویس دیگر خواهد بود و مرا بگوئید که شما کیستید حضرت امیر المؤمنین علیه السلام نام خود و عمر را باز گفت و گفت ما را دعا کن گفت من چه باشم که دعا کنم و بر خواسته مرحبا گفت و با هر دو مصافحه کرد چون باز طلب دعا کردند بعد اصرار دستها بر آورده گفت اللهم هذین یذکران انهما یحبانی فیک و یدرزانی فاغفر لهما و ادخلهما فی شفاعة نبیهما محمد صلی الله علیه و آله و سلم عمر گفت اندیشه دارم که قدری نفقه و کسوه بجهه تو بیاورم اویس گفت مرا حاجت نیست برای که دو جامه در بر دارم کلیم و نعلینی را نیک مرتب کرده ام و چهار درم نیز از خداوند این شتران بمن رسیده و حاضر است تا آنها تمام شود چندان عمر خواهم یافت که این جامه ها پاره و این درمها صرف شود این شما دوچار اندیشه افتاده اید برای این دنیا بجه مشغولید که این دنیای غدار دست برسینهٔ چندین مرا باز داشته تا جان نهاده است و بسیار سرها ازپای در آورده هر کس که اندیشهٔ عمر امروز بر دل نهد حیات زندگانی فردا هم بر کرد و هر کس که اندیشهٔ فردا بر کرد اندیشهٔ عمر یکهفته در شما اگر هم کس کرد یکهفته فرا پیش نهد کار یکماهه را استعداد کند و چون دل در عمر یکسال بست حتی یکساله بر گیرد و نیز همانا که بدان رسد و هر که ترک این دنیای فریبنده بگوید دل در زخارف او نبندد و همت بر جهان باقی مقصور کرد آنکه مرادها خویشتن در آنجهان ببیند و نعمتهای آنجهان از خود و خود سایر نعمتهای شود گویند عمر باو گفت چرا بخدمت رسول الله نیامدی و او را ندیدی اویس گفت تو او را دیدهٔ گفت بلی دیده ام اویس گفت همانا جبه او را دیدهٔ پس از شمائل رسول صلی الله علیه و آله پرسید عمر از عهده بر نیامد عمر گفت کاش کسی بودی که این خلافت را که بر گردنم افتاده از من بخریدی بیک نان پاره اویس گفت تو واگذار هر که خواهد بر گیرد و از این سخنان حرفی فهمیده شود و برون و معنی آن خبرانست که در خلافت امیر المؤمنین بخدمت حضرت آمده بیعت کرد و در راه او شهید شد الحاصل پس از این کلمات برایشان سلام کرد و ایشان را همانجا بگذاشت و برفت و شتران را در هم آورد و بچرا برد و از دیده دور و غایب شد و گویند بعد از آن بمدتی ربیع بن خثیم او را

برلب

برلب فرات دید که نماز همی کرد و بعد از نماز براه افتاد و برفت و ربیع در دنبالش بسیار شتافت اما او را نیافت و هرم بن حیان او را در حوالی فرات ملاقات و با او مقالات کرد و نام او و پدر او را نشنیده بگفت هرم گفت از کجا نام مرا و پدر مرا دانستی گفت ارواح مؤمنان یکدیگر را شناسند عزم رفتن کرد گویند هرم التماس اخلاص کردم گفت مرا بدل یاد کن تا من تو را نیز یاد کنم و گویند از پیش من برفت و دیگر او را ندیدند تا در لشکر حضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب بغزوهٔ صفین آمد **و من الوقایع** چون امیر المؤمنین بزمین بابل رسید از آنجا بشتاب براند و از آن زمین مدت کرد و چون بزمین کربلا که مشهور است به نینوا رسید خرمابنی چند در آنجا دید ببرید و بعبدالله عباس گفت میدانی این چه زمینست و گریست عبدالله گفت نمیدانم گفت اری اگر میدانستی تو هم مانند من بگریستی و چندان گریست که اشک آنحضرت از محاسن مبارک بسینهٔ مبارک او رسید و آهی برکشید و فرمود مرا چه افتاده است با آل ابوسفیان پس فرزند بزرگوار خود حسین را بخواند گفت یا اباعبدالله صبر کن بر محنتها و نظاره کن که پدرت از آل ابوسفیان چه می بیند فردا تو هم مثل آن از ایشان بربینی پس سوار شد و ساعتی در زمین کربلا بگشت مانند کسی که چیزی گم کرده باشد از اسب بزیر پس فرود آمد و وضو کرد و نماز گذارد و متوجه بخود شد بخواب رفت و بیدار شد چنانکه کسی از چیزی ترسیده باشد

ذکر زمین کربلا

عبدالله عباس را بخواند و فرمود اینک خوابی دیده ام که جماعتی مردان سفید روی با علمها سفید از آسمان بیامدند و شمشیرها حمایل داشتند گرد این زمین خطی در کشیدند و این درختان خرما دیدم شاخها خود بر زمین میکشیدند و جوی دیدم پر از خون تازه میرفت و حسین علیه السلام دیدم که در میان آن جوی خون فریاد میخواست و کس او را فریاد نمیداد و مدد نمیکرد و آن مردان سفید پوش میگفتند صبر کنید ای آل رسول الله صلی الله علیه و آله و بدانید که بر دست بدان چنین کشته میشوید بهشت مشتاق شماست ای حسین پس مرا تعزیت میدادند که ای ابوالحسن خرسند باش قیامت چشمان نور الحسین علیه السلام روشن خواهد کرد و آن راست گوی صادق یعنی رسول الله صلی الله علیه و آله مرا گفته بود که بدین زمین حسین کشته خواهد شد با جمعی از فرزندان فاطمه و این بقعه معروفست بکربلا و روز قیامت جماعتی را از اینجا برانگیزانند که بیحساب بر بهشت روند پس گفت ای ابن عباس در این زمین چراگاه آهوان بجوی جستم و باز آمدم بگفتم حضرت بر خواست و آمد و دید مشتی پشکل آهوان بر چید مانند زعفران زرد بود و بوی مشک میداد فرمود روزی عیسی بر این زمین گذشت و پشکهای آهوان بوید دعا نمود که این پشکها را خدا چندان محافظت کند تا من بیایم ببابم و ببویم و خدا ببرکت دعای عیسی مریم این پشکها را از آفات سماوی و ارضی مصون و محفوظ نگاه داشته تا اکنون و فرمود ای پروردگار عیسی از برکات عمر کشندگان فرزند من بردار و با واز بلند بگریست و چندان گریست که غش کرد و همه قوم از گریستن او گریستند و دلتنگ شدند چون از غش و بیخودی فراغت روی داد و حضرت امیر المؤمنین برخواسته هشت رکعت نماز بگذارد هر دو رکعت که میگذاشت می نشست و سلام میداد و آن پشکها را می بوسید و پسر خود حسین علیه السلام را می نواخت و دلداری و صبر میفرمود و مشتی از آن پشکها برداشته در جامه بست و فرمود ای پسر عباس چون این پشکها خون شود علامت آنست که حسین را کشته اند بالجمله چون بساباط رسیدند و از ساباط مداین بجائی آمدند که کوشکها و بناهای کسری در آن بسیار بود مردم همه تماشا کردند و در آنگاه مردی این بیت بخواند **بیت** هبت الرّیاح علی محل دیارهم وکانّهم کانوا علی میعاد امیر المؤمنین بدو فرمود اگر این آیت از کتاب الله بجای این بیت میخواندی اولی بود کم ترکوا من جنات و عیون و زروع و مقام کریم و نعمة کانوا فیها فاکهین کذلک و اورثناها قوما آخرین و چون بانبار رسیدند اسبان خود بینها با بیاوردند و امیر المؤمنین قبول نفرموده

فی المعجزة پس بدیر راهبی رسید سپاه او در آن منزل آب بچنگ نیامده بود سخت تشنه و خسته بودند حضرت از راهب حال پرسید او گفت مرا از دو فرسنگی آب آورند و در اینجا آب نایابست حضرت علیه السلام اسب جولانی داد و بکدی میان آنها را ملاحظه فرمود پس حکم بکندن موضعی نمود چون بکندند سنگی عظیم ظاهر شد دو مرد بخواستند که آن سنگ را از جای بر کنند نتوانستند و حضرت امیر علیه السلام فرود آمد و گوشهٔ آن سنگ عظیم را گرفته حرکتی داده یکسو افکند و آبی خوشگوار در آنجا پدید آمد که کل حبش و دواب مراکب تمام از آن بخوردند و کار سازی کردند و رفتند و چون بمنزل دیگر رسیدند آب خوب نیافتند حضرت فرمود از آن چشمه و آن منزل اگر بتوان آورد نیکوست جمعی برفتند و چندانکه بگشتند چشمه ندیدند و از راهب پرسیدند او سوگند یاد کرد که ما هرگز در اینجا آب نیافته ایم و شنیده ام که هفتاد وصی پیغمبر از آن آب خورده اند

ولکن

ولکن بجائی نتوان برد قوم باز کشتند شنیده را بگفتند حضرت امیر المؤمنین بشنید و جواب نگفته سکوت فرمود چون یکدو منزل برفتند
رسیدند راهبی دران بود و کتابی بخدمت حضرت بخراو صیا علیه السلام آورد گفت چنانچه شنیده ام که بخط عیسی مسیح است حضرت گرفته بکرم
کرده بود داد و گفت ازان بخوانند و فصلی ازان در صفات حضرت خواجه کاینات صلی الله علیه و آله برخواند و بعد ازان نبشته بود که در حلت رسول
صلی الله علیه و آله در میان امت اختلاف پیدا شود و وصی او از لب ابن ابی عمرو کند و بدین صفات است و چون راهب را معلوم شد که آنحضرت است در
رکاب او همی بود تا در صفین کشته شد آنحضرت فرمود او را شسته دفن کردند و حضرت فرمود او از اهل بیت ماست و درجه بلند دارد در منزل
رفته مکتوبی بمعاویه نوشته او جوابی بخط امیر ارسال داشت و سخنان عامیانه نگاشت اخر الامر حضرت امیر المؤمنین بوی نامه عنبرین ختام
مرقوم فرمود که بعضی ازان اینست که مرا عجب می آید که تو حضرت رسول الله را در پیش من معرفی مینمایی مثل اینکه تو شب و روز با او بوده
و من اصلا او را ندیده ام و این مثل انست که خرما به بصره و زیره بکرمان فرستند گویند این چه چیز است اینکه نوشتی خلافت بعد از مصطفی
صلی الله علیه و آله از صدیق و فاروق بوده و عثمان ثالث ایشان بوده و فوت انها مرا شکسته این سخنان را با تو چه مناسبت است اگر امان نیک
بوده اند تو را چه انها تعلق بما دارند ان الابرار لفی نعیم و ان الفجار لفی جحیم تو بر و اندازه خود نگهدار و بکار خویش بنشین پا باندازه گلیم
دراز کن هم چنانکه رسول را بر همه انبیا برجیست ما را بر جمله مهاجر و انصار تفوق است یعنی که هر کس از ما در راه خدا شهید شد او را چه
حرمتی و شرفیست حمزه عم من را سید الشهدا گویند و رسول بر جسد او هفتاد تکبیر گفت و بدست مبارک خویش او را بخاک در نهاد و برادر من جعفر
که در راه خدا کشته شد و الجناحین الطیار فی الجنة لقب دادند و اگر نه انستی که خدای تعالی از مفاخرت و خودستایی خوش نیاید چیزها بی نوشتم
که هیچ مؤمنی یکی از انها انکار نمیکرد با کسی که در همه حال از تواضع و اشرفیت برابری مکن که ما صنایع خدای تعالی باشیم و علم ما از ان می دارد
که مار مردم می آمیزیم و مخالطت مینماییم ای معاویه شما را وزیت از ماست و شجره ملعون از شماست هاشم عبد المناف از ماست و امیه که نسل
اخلاف است از شماست شیبة الحمد عبد المطلب از ماست و کذاب مکذب از شماست اسد الله از ماست و طرید رسول الله صلی الله علیه و آله از
شماست طیار از ماست و دشمن کتاب و سنت از شماست سیدة النسا از ماست و ام جمیل حمالة الحطب از شماست مرا خود بنگر داماد ی
رسول صلی الله علیه و آله بس است در باب خون عثمان اولاد عثمان بیایند و دعوی کنند بر من تا ثابت شود که قاتل او کیست تا حکم از الله و سنت
مناسبت دارد دعوی خون عثمان اینکه دعوی شمشیر کردی اینکه شنیدی که پسران عبد المطلب از شمشیر بترسند باید در جنگ پشت بر دشمن کنند
باش تا شمشیرها بینی که هنوز دسته و قبضه انها از خون پدر و عم و خال و برادر تو در اسلام تو رنگین است و السلام چون ذکر و نسب و اسلام بنی هاشم و بنی
امیه بمیان آمد اگر چه خارج از سوق کلام است بذکر حکایت تفنن میرود **في الحكايت** گویند که هشام بن عبد الملک مروان
در ایام خلافت خود روزی بشکار رفت و در ان صحرا قافله دید که پیری معمر صاحب لدی چند در انها بود و از شامکوه همی رفتند هشام
با غلامی نزد قافله شد بران پیر صاحب ضمیر سلام کرده جواب شنید و وطن پیر پرسید او کوفه گفت و از قبیله و مولد استفسار کرد پیر گفت از هر قبیله
باشیم تو را سودی ندهد حاصلی نبخشد هشام گفت همانا شرم میداری از قبیله و مولد خود شرح دهی پیر بخندید گفت چون تو ابلهی که پر چشم
و منظر و بد لهجه خنک بدید بر دانشی حسب و نسب نو دلیل کرفتم و حسب و نسب من بر دل من خوش شد و من مردی ام از قبیله حکم و مادر من
سلولی است هشام گفت ما را با قبیله چه مواصلتی و قرابتی است هشام گفت عجب ناخوش نسبی و حسبی که تو داری خوشا کسی را که اینچنین حسب و نسب
شیخ معمر گفت تو نسب خوب بیان کن هشام گفت که من از قریشم پیر گفت قریش طایفه بزرگ و در ان قبیله عالی همتان و صاحب حشمتان و دونان
و لئیمان نیز هستند باز نمای که تو از کدام قومی هشام گفت از بنو امیه که هیچ کس در شرف مانند انها نخواهد بود شیخ چون بشنید بخندید
گفت مرحبا بک یا اخا امیه تا این زمان که نسب خود پوشیده میداشتی و مرا بخویشتن در غلط افکنده بودی پس نیکو کردی که بگفتی
کرد این اندیشه از خاطر من برفتی و بجای شرمت باد از این نسب و ننگ باد از این حسب که بنی امیه در جاهلیت دزد بوده اند و چون مسلمان
شدند غصب اهل طهارت بر دست گرفتند ریش و مفتی آشامها بوده و امیر شما جبار در هر محاربه پشت بدشمن داده که بحیله ابد در

محفلی ابو بکر خود بیخته اید ابو سفیان و معاویه و پسرش هم از شماست که بکدو پسر با مصطفی و مرتضی جنگ کردند عتبة بن معیط که رسول نبت او
از قریش فرمود شما آورده از خون پدر زن داد دید علی بن ابیطالب بدست خود کردن او را زد و پسر ولید که در کوفه از مستی دو رکعت نماز صبح را با خلق
چهار رکعت کرد امام و پیشوای طایفه شما بود که گفت امروز نشاطی دارم اگر میخواهید بیشتر تمام کنم و چون این قضیه را با علی علیه السلام گفتند او را
برهنه فرموده حد زد حکم بن عاص را که رسول صلی الله علیه و آله از مدینه معزول و با پسرش مروان اخراج فرمود هم از شماست عبد الملک مروان که
حجاج امیر الامرای او بود هم از شماست و پسران عبد الملک که خانه کعبه را ویران کردند نیز از شما بوده اند یکی از زنان شما هند ملعونه است که شوهر
از آن است بکر را اینکه وحشی را بجور ام کرده راه داد تا عم رسول حمزه بریخت و جگر او بخایید در روز احد با زنان دف میزد و شعر میخواند و شجره
ملعونه که در قرآن آمده اشارت بر بنی امیه است و همه عالم چنین تاویل کرده اند پس اول و اوسط و آخر شما همه دد و بد میباشید طرار بند حما
و مکار چون هشام این سخنان شنید مبهوت شد پیر برفت و بدانست که او از بنی امیه است و راه بکر را نیز پنهان شد برست **و من الوقايع**
معاویه ابو الاعور فرمان داد تا مقدمه جیش حضرت امیر المؤمنین مقدمه جنگ و حرب و طعن و ضرب بعمل آورد چون بهم برسیدند اشتر بر ابو الاعور حمله برد
و او را بشکست و او خاک مذلت بر سر بیخته بگریخت و چون معاویه از دو لشکر امیر المؤمنین علی علیه السلام را ساخته و پرداخته و با شکوه هم کرده
بدید ازان جنبش لشکر هیبت بتر سید عیش بر خود تلخ و بکثرت سپاه خود دل خوش کرد و چون لشکر امیر مؤمنان وارد شد خواستند آب برگیرند
ابو الاعور بدان اخر مانع آمد و بحضرت امیر عرض کردند صعصعة بن صوحان و شبث را نزد معاویه فرستاد و در باب آب پیغام چون آنجا رسید معاویه گفت چون عثمان
تشنه کشتند ما نیز قاتلان او را آب ندهیم تا تشنه کشته شوند آنست که سپاه شام و لایت با تشنه بمانند و فردا بالاجماع از ابو تراب علیه السلام
که ساقی کوثر بود آب طلب کردند امیر مؤمنان ایشان را مرخص فرمود که آب از دست اهل نار باز پس ستانند و ایشان را واپس نشانند حرث بن حجر کندی علم
اشعث و حرث بن هشام النخعی علم مالک اشتر بدست گرفتند که جز خوانان باد لیران و جوانان چون باد صرصر آتش سرکش در طلب آب از پیش حضرت
ابو تراب در حرکت آمدند و جنگ قوی شد بعضی از سپاه شام کشته شدند و بعضی گریختند بعضی غرقه شدند و از میان آب آتش جهنم رسیدند چون
بدست لشکر ساقی کوثر افتاد شامیان گفتند که ما آب نخواهید داد تا که منادی امیر المؤمنین علیه السلام ندا کرد که آب مباح است و با هیچ کس در آن
نیست هر که خواهد برگیرد پس شامیان نیز آب برگرفتند **في التدوير** آنجا که لشکرگاه امیر المؤمنین علی بود بهتر از لشکرگاه
معاویه بود و آب نیز در دست ایشان نزدیک بود معاویه برانداز بری بخاطر رسید بر تیری نوشته بارد کوفیان انکه که من از راه خیرخواهی شما
میدهم که معاویه میخواهد بند فرات بگشاید و آب بارد و شما بر بند که بیخبر همه غریق بحر فنا شوید چون آن راز بر حضرت ولی بی نیاز مکشوف شد
باور نکنید که اینکار معاویه تدبیر خود او رست که شما را از این معسکر دور کند کوفیان باور نکردند بالاخره کوچیدند بجای دیگر منزل کردند حضرت
شاه اولیا چون دید که قوم همه رفتند ناچار او هم حرکت کرده نزد سپاه رفته چون سپاه علی از انجا برخواستند سپاه معاویه بجای ایشان آمدند آنگاه
بدانستند که علی علیه السلام راست فرموده بود و این تدبیر بود که معاویه نمود چاره نداشتند و انفعال یافتند و از آب دور شدند دیگر روز دو سپاه
برابر استادند و مبارز خواستند صالح بن فیروز شامی در برابر مالک اشتر آمد کشته شد مالک بن ادهم آمد کشته شد زیاد بن عبد الله آمد برادر ملوق
شد مالک بن روزه حمیری آمد کشته شد جنگ مغلوبه شد شرحبیل و اشعث بن قیس همآورد شدند اشعث بر او طعن نیزه بکار برد شرحبیل از اسب
افتاد ابو الاعور نزد اشعث آمد زخمدار شد بگریخت اشعث و مالک سپاه شام را از معسکر سابقه خود بیرون کردند بجای خود باز گشتند و
امیر المؤمنین علی عرض کردند که ایشان ما را ستدی و از لشکرگاه ما بیرون کردند و ما بشمشیر ایشان را بیرون کردیم و بمعسکر خود آمدیم و اکرم
فرمای آب با ایشان ندهیم امیر المؤمنین علیه السلام راضی نشد و فرمود از کرم من بعید است آب باید داد پس حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
بدست سعید بن قیس و بشیر بن عمرو پیغامی بمعاویه فرمود و نصیحت نمود که دنیا گرای آن نکند که از جهت او چندین رنج کشند که مال بد
ارند و اخر بگذارند چندانکه سعید بشیر از اینگونه سخن کردند سودی نداد و ایشان برگشتند انچه گذشته بود با امیر المؤمنین علیه السلام
باز گفتند دیگر بار حیله کرد شیث بن ربعی و یزید بن قیس و زیاد بن خوصه و عدی بن حاتم را بنصیحت او فرستاد چندانکه از هر در سخن

بد در نکرفت بازکشند کان عثمان بها کرد و نام مالک و عمار یاسر و محمد ابو بکر و جمعی از خواص صحابه و مخصوصان امیر المؤمنین ببرد و هم در
محاربت اصرار کرد و دیگر روز شامیان صف برآراستند و عبید الله ابن عمر خطاب از طرف معاویه بمیدان آمد حضرت امیر المؤمنین پسر محمد
بن ابابکر را در برابر او فرستاد میان آن دو امیرزاده جنگی صعب شد و از هر دو جانب خلق بسیار کشته شدند و نماز شام بازکشتند مع القصه از
اول ماه ذی حجه تا آخر آن در سوم هر روز طایفه با طایفه منازعه مینمودند و در محرم آسوده بودند و در چهارشنبه غره صفر هر دو
لشکر مهیای جنگ شدند **لمؤلفه** دو لشکر پی رزم برخواستند چو دو کوه آهن صف آراستند تو گفتی که
الوند و البرز بود همه خاره اش نیزه و گرز بود ز نیزه هوا چون نیستان شده ز خون خاک رنگین میستان شده ز زهها
کفها ز خنجر رها سپرها چو پرویزن از تیرها سر خشت برکنده سرها ز تن تن کردنان از خفتان کفن ز نکیسو هزاهز
بخنجر زنان ز سو بی ز هم بازه بخصم افکنان ز ناچخ کر بر تارک هر کروه سر سرکشان پر و ناج خروه همه یک بدیگر بر
آشوفتند همی کرز بر بر زها کوفتند جندل ابن عبد الله مذحجی بمیدان آمد و او مردی نامدار و یکانه و دلیر فرزانه بود که اشتر
نخعی او را پسندیده بود و بر سپاه شام حمله کرد به نیزه و شمشیر چندین کس بکشت و با جایگاه خویش آمد عوف بن عوف الحارثی از سپاه شام
به پیش صف آمد مبارز خواست علقمه ابن قیس از اصحاب امیر المؤمنین علیه السلام بیرون شد **لمؤلفه** بزد نیزه و از اسب برداشتش
چو بر بابزن مرغ بفراشتش پس آنکه فرود آوریدش بخاک زمین گشت تا کنده بروی مغاک حصین ابن منذر با رایت
امیر المؤمنین علیه السلام علم سپاه برداشته با پانصد سوار از سپاه بر صفی که عمرو عاص با جمعی در آن بود حمله کرد و جمعی را بینداخت و
معاویه در او حیران بماند و سیصد سوار بمقابله او فرستاد امیر المؤمنین علیه السلام صد سوار دیگر بمدد او روانه کرد و ایشان را برده
معاویه تاختند و جمعی را پریشان ساختند اهل شام ستوه آمدند و پریشان شدند احمر غلام عثمان بر کیان زخمی زد و بکشت امیر المؤمنین
از آن در خشم شد گفت خدای مرا بکشد اگر او را زنده بگذارم و بر او حمله کرد و احمر ندانست که او کیست و بجانب او آمد **لمؤلفه**
ندانست مسکین که شیر خداست به هنگامه رزم نر اژدهاست دلیرانه آمد همی در برش در اندیشه کز تن ببرد سرش
ز زین برگرفتش ولی امین چنان پشه بر زدش بر زمین سر و پهلوی و پای در هم شکست سرین کاهش از فرق بر رو نشست
معاویه غلامی حریث نام داشت او را بجنگ تحریص کرد و گفت پسر ابن علی مکر ده که تو را نیز چون احمر کند عمرو عاص گفت معاویه تو را نا امید
نخواهد بود تا علی علیه السلام در او نیز تازی بر او نزن تا خویش بر حریث خبیث بمیدان در آمد حضرت امیر المؤمنین علیه السلام دستار بزرگ
بدل کرد و بر اسبی دیگر نشست حریث در برابر او آمد و اسب بر انگیخت اسد الله الغالب علیه السلام هم از گرد راه تیغی بر سر او زد که تا سینه
سرا و چندین کام بدو را فتاد امیر المؤمنین علیه السلام جولانی نمود و این رجز بسرود **عربیة** الا احد روی فی الحرب کم
ابا حسن ولا ترو موه قدن من العین فانه یدقکم دق الطحن فلا یخاف ذا الهیاج من من وقد عذی الناس فی وقت
السن معاویه بدانست که اگر حریث را کشته جیدکرا آراست بعمرو عاص گفت که تو حریث را بکشتن دادی که او را بفریفتی و مغرور
ساختی و بدینها شیر انداختی در آن هنگامه هایل حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بر یکی از شجاعان سپاه شام حمله کرده متوجه او بود عمرو بن
الحصین السکونی از قفای امیر المؤمنین علیه السلام در آمد که بخنجر نیزه بر آن حضرت زند سعید بن قیس الهمدانی بدانست که عمرو چه اندیشه دارد سعید
بانک بر عمرو زد تا او بر گشته متوجه سعید شد سعید نیزه بر عمرو زده او را از اسب بر افکند که فی الفور عمرو بدرک اسفل و اصل شد معاویه
از کشته شدن عمرو بغایت سر افکنده و ملول شد ذی الکلاع حمیری را بقتل سعید همدانی تعیین کرد او هزار سوار برداشته بجانب طایفه همدانی
آمد امیر المؤمنین علیه السلام سعید را از خیال انشای اعلام فرمود سعید با طایفه همدانی مستعد قتال ذی الکلاع شد و در هم آویختند و
تا خونها ریختند و عاقبت ظفر سعید و قبیله همدان را بود امیر المؤمنین سعید طایفه همدان را تعریف و توصیف فرمود و دل کرم کرد دیگر
روز سپاه عراق و شام معرکه جنگ را کرم ساختند ملک بن جریر بمیدان رفته در دست بشیر بن عقبه بدلاوری اش مقتول آمد ملک ابن الحارث

بمیدان آمد بشیر را مجروح کرد شمر ذی الجوشن بیرون آمد تا ادهم با بلی نبردی کرده مراجعت نمود ابو ایوب انصاری بیرون آمده بر سراپرده
معاویه تاختند جمعی را مجروح ساخته باز کشت و معاویه از سراپرده بدر رفت و چون ابو ایوب باز کشت معاویه بسراپرده خود رجعت نمود و از خجلت و خشم
دو ملول گشت کر چرا در مقام مدافعه ابو ایوب بر نیامدند مردی از شام نام او مترفع بن منصور گفت من همین کار را خواهم نمود و اسب تاخته روی
بخیمه امیر المؤمنین آمد ابو ایوب بدو رسید شمشیری بکردن او زد و از آنسو بکذشت و از سرعت و تندی شمشیر سر بر کردن او بماند چون اسب شتاب
بتاخت سر از طرفی و تن از طرفی در افتاد و علی علیه السلام و اصحاب آن ضرب دستا فرین خواندند مردی از اهل کوفه هم او در خور او زخمی از
اسب در انداخت چون خواست سر او را جدا کند دید برادر او ست مردم گفت چرا حرانی قصه باز گفتند گفت بکش او را کفت تا امیر المؤمنین علیه السلام
چگوید امیر فرمود که دست از او بدار و او را مکش پس او را رها کرد و او بلشکر معاویه شد این سپاه امیر المؤمنین آمد دیگر روز جنگ عظیم شد و از اصحاب
امیر المؤمنین هفتصد کس از معاف سپاه معاویه بخاک افکندند پس قیس بن سعد بن عباده که مردی بلند اطراف و طویل القامه بود بمیدان آمد شرار
طاه از لشکر معاویه برابر او رسید قیس تیرا با طعن رمحی مجروح کرده از میدان باز کشت عمرو عاص بمیدان آمده هاشم مرقال او را زخمی زده تا باز
کشت عبد الرحمن بن خالد بن ولید از سپاه شام بمیدان در آمد مالک اشتر نخعی شمشیری بر خود او زده تا بینه سر او بشکافته مراجعت کرد معاویه
بحربه و سلاح پوشیده از صف بدر آمد سعید بن قیس همدانی برابر او تاخت معاویه کریزان بازکشته خود را بسراپرده خود انداخت مالک اشتر نخعی
بمیدان آمد مبارز خواست عبد الله بن عمرو چون نزدیک آمد مالک او را شناخت سخن بتر سید از مالک ما الحاح نجات یافته برگشت و میگفت الحمد لله
که بچنگال شیر سپاه نیفتادم عمرو عاص بمیدان آمد امیر المؤمنین علیه السلام برابر او رمحی زد و بیکبار بخت و از اسب در افتاد و کشف عورت کرد و بدان توسل
نجات یافت **لمؤلفه** بدین حیله آن زرد روباه پیر بروباه بازی رها شد ز شیر بلی شیر روباه را نشکرد بروباه
بیچاره رحم آورد چندین بود قبیله عک از سپاه معاویه و قبیله همدان از سپاه علی ابن ابیطالب علیه السلام دلیرها کردند پیاده شده در یک
دیگر بیختند و از یکدیگر کشتند و ظفر همدان را روی نمود **مخفی نماناد** که غزوه صفین بد میتی بزرک واقع شد و در قرب
سیصد هزار سپاه در آن بیابان اجتماع داشتند محاربه این دو سپاه مدت یازده ماه بطول انجامید همه روزه مصاف و رزم آراسته میشد
بیرون از طرفین بعضی مقتول و بعضی مجروح میآمدند اگر مؤلف این کتاب چنانکه در کتب سیر تواریخ مفصلا رو نامه کرده اند بخواهد نگاشت
خارج از سیاق این نامه است لهذا اکر با یجاز و اختصار اکرائیده بذکر بعضی کلیات قناعت نماید معذور دارند و نام اختصار عدا استخصار نکذارند
و این حروب و ضروب از فی الحقیقه کمال شجاعت و شجاعت کمال ذات مستغنی الصفات حضرت فخر الاوصیاء و قدوة الاولیاء علی المرتضی شمارند
چه اینها مآثر افعال جسمانی آن حضرت است که صورت آن در دفاتر و مکاتیب مسطور است یا در السنه و افواه مذکور **بیت** او علی مطلوب است
ما دبی کی دبی اکه شد از سر علی **عربیة** هو النبأ المکنون والجوهر الذی تجسد من نور من القدس زاهر
وذو المعجزات الواضحات اقلها الظهور علی مستودعات السرائر ووارث علم المصطفی وشقیقه اخا و نظیرا فی العلی
والأواصر الا انما الاسلام لولا حسامه لعفطة عنز او قلامة حافر الا انما التوحید لولا علومه لعرضة ضلیل
وهبة کافر هو الآیة العظمی ومستنبط الهدی وحیرة ارباب النهی والبصائر تعالیت عن مدح فابلغ خاطب
بمدحک بین الناس اقصر قاصر صفاتک اسماء وذاتک جوهر بری المعانی من صفات الجواهر یجل عن الاعراض
والأین والمتی ویکبر عن تشبیهه بالعناصر پس رجوع بوقایع آن واقعه کنیم روز دیگر دلیر شجاع قیس بن سعد بن عباده باطایفه
علم برداشته دستبردی بنهایت نمود و سپاه شام را منهزم کرد و شکستی فاحش بسپاه معاویه روی نمود پس عروه دمشقی آمد و ندا در داد که ای علی
اگر معاویه از مبارزت تو میترسد بجنگ تو مبارزت نمیکند اینک من آماده ام و حضرت اسد الله الغالب علیه السلام بر آن سوار تاختن آورد
شمشیری بر کتف او فرود آورد که از زیر کتف دیگر سر بر کرد و بخاک هلاک افتاد و علی فرمود بمعاویه خبر ده از جای مکان خود ابو الاعور سلمی
بمیدان آمد با جمعی از سپاه شام سعید بن قیس و اشعث و اشتر بمحاربه او شدند و سه هزار کس از آن سپاه بکشتند **ذکر شهادت**

اویس رحمه الله اویس قرنی که در میان پاکان بود شوق جانبازی و شهادت در راه امام غازی بهم رسانید
توبره پر از سنگ کرده بجنگ اندر آمد و شمشیر برکشید جهاد کرد و چون از شمشیر درگذشت سنگ بر شامیان بارید چندان جهاد نمود که
شرف شهادت یافت و بهمراه عمار و شرف شناخت **لمؤلفه** آنان که بر مقام سعادت شتافتند اعلی‌تر از شهادت منزل نیافتند
اندر رکاب اکمل انام و شاه دین دادند سر به راه حق و سر نتافتند پس عمار یاسر بیرون آمد از صف و میگفت خدایا تو میدانی اگر
بدانم رضای تو درین است که خود را در دریا بیندازم بیندازم و اگر بدانم در آنست که شمشیر خود بر سینه خود بگذارم بگذارم و در برابر هیچ عملی اطهر
از جهاد با این سپاه بدنهاد نمیدانم و با سایر رفیقان روی بجهاد نهاد ابو نوح حمیری گوید ذو الکلاع سراغ مرا میکند گفتم از من چه میجوید
گفت آیا عمار یاسر در میان شما است و دل بر جنگ نهاده گفتم آری گفت همراه من بیا و من تو را در پناه میگیرم که از شامیان شوم تو بجنگ سد
و از تو سؤالی دارم همراه او برفتم عمرو عاص پرسید که عمار یاسر در میان شما است گفتم بلی از اصحاب خاص رسول الله در میان ما هستند چرا
حال عمار میپرسی گفت بعلت اینکه از رسول الله شنیدم فرمود در میان شام و عراق دو لشکر محاربه خواهند کرد با یکی از آنها امام حق و علم
هدایت و عمار یاسر در زیر آن علم است و هم شنیدم که رسول صلی الله علیه و آله بعمار فرمود که تقتلك الفئة الباغیة و فرمود عمار از
حق جدا نشود و مفارقت نجوید و نخورد آتش دوزخ از او چیزی را ابو نوح گفت اینک عمار مستعد قتال و در میان ما است عمرو عاص گفت اگر
توانی او را بمن برسان ابو نوح برگشته قصه با عمار باز گفت عمار با ده سوار همراه آمد و با کارزار آمد عمرو عاص گفت ای عمار بخدا قسم دست از
جنگ بدار بدو آنکه خون مردم مگر ما مسلمانان نیستیم و بوحدانیت خدا و نماز و قرآن و کعبه شما قائل نمیباشیم عمار یاسر فرمود الحمد
لله که از دهان تو بیرون آمد قبله و دین و سنت که خدا در ما است نه در شما و تو ضال مضلی و کور پیغمبر صلی الله علیه و آله مرا خبر داده که با
عمار با ناکثین قتال خواهی کرد و الحمد لله که با اصحاب جمل جهاد کردم و فرموده با قاسطین نیز جهاد خواهی کرد اینک آن شمایید و با شما
قتال میکنم و نمیدانم مارقین را خواهم دریافت یا نه ای عمرو نمیدانی که پیغمبر بعلی علیه السلام گفت من کنت مولاه فعلی مولاه خدا و رسول
و علی مولای منند و الحمد لله تو مولا نداری عمرو گفت چه میگویی در قتل عثمان که علی او را کشت عمار گفت خدای علی او را کشت و علی با خدا
بود علی مع الحق و الحق مع علی علیه السلام گفت ای عمار آیا تو نیز داخل قاتلان او بودی گفت آری بوده‌ام و هستم عمرو عاص گفت چرا او را
کشتید عمار گفت خواست دین حق را تغییر دهد او را کشتیم عمرو روی بعسکر شام کرده گفت الا تسمعون خود اقرار بقتل عثمان میکند عمار گفت
فرعون هم در جواب موسی گفت الا تستمعون پس اهل شام برگشتند عمار نیز با ده سوار بصفوف خود آمد

ذکر شهادت هاشم مرقال پسر عتبة بن ابی وقاص و جناب فخر الاصحاب عمار یاسر رحمة الله علیهما

پس عمار یاسر صحابه رسول
الله علیه و آله زره در پوشید و شمشیر بربست و بر اسب نشسته فریاد میزد که الرواح الرواح الی الجنة در آن روز علم امام اسلام بدست شجاع
قتال هاشم مرقال بود و او پسر عتبه و بنی عم عمر سعد ملعون است و بشجاعت و دلیری معروف بوده و ببلند بردن علم موصوف علم بر گرفته
پیش شد شمشیر میزد و دلیر میکشت تا کشته شد و ببهشت عدن برفت پس عمار آمد خدمت حضرت حیدر کرار علیه السلام و گفت ای حضرت
تا بمصاف رو و در این پیری آنچه شرط اخلاص است بجای آرم حضرت امیر المؤمنین علیه السلام که واقعه هر کس را از ناصیه او نوشته میخواند
نظری در او نمود و فرمود مهلا رحمك الله چون ساعتی گذشت عمار آمد و اعاده نمود حضرت شاه اولیا و برهان اوصیا باز فرمود مهلا رحمك
عمار ساکت شد و متفکر شد فرمایش رسول الله صلی الله علیه و آله که در چندین سال قبل باو فرموده بود که تقتلك فئة الباغیة
بخاطرش آمد باز بحضرت امیر المؤمنین علیه السلام روی کرده اذن محاربه و جهاد خواست امیر المؤمنین علیه السلام بی اختیار مفارقت
او بگریه در آمد از مرکب پیاده شده دست در گردن عمار کرده او را وداع نمود و فرمود جزاك الله یا ابا الیقظان خیرا فنعم الاخ کنت و نعم
الصاحب عمار دانست که همان روز است که رسول الله خبر داده بگریست و وداع کرده سوار شد علی المرتضی نیز سوار شد عمار [illegible]

شهادت

شهادت بجهاد و نهاد و داد مردی و مردانگی داد پس از کوشش و جوشش بسیار عطش بر او غلبه کرده روی بیاران آورده آب خواست گفتند
نداریم یکی از رفقا گفت جامی شیر بهمراه من است بجای آب بنوش عمار جام را گرفته گفت الله اکبر رسول صادق فرموده که آخرین توشه تو از
دنیا شیر خواهد بود گفت توشه آخرین منست آن پیر نخجاخ (؟) بمیر که موئش چون شیر بود جام شیر را گرفته بنوشید و چون شیر نر بر خروشید و
روی بلشکر شام بدفرجام نهاده بنیاد مقابله و مقاتله نهاده و این ابیات در رجز همی خواند **عربیة** نحن ضربناکم علی
تنزیله فالیوم نضربکم علی تأویله ضربا یزیل الهام عن مقیله و یذهل الخلیل عن خلیله او یرجع الحق الی سبیله
ناگاه زخمی از رمحی بر تهی گاه او رسید و بر زمین در افتاد چنانکه شیر که خورده از جراحت او بیرون آمد پس عمار بقفا افتاده و برحمت خدا و قرب مصطفی
وصول یافت و مدت عمر آن بزرگوار نود و چهار بود که رحلت نمود چون حضرت امیر المؤمنین علیه السلام از واقعه عمار استماع فرمود بر سر او
آمد و چون او را بدان حالت دید فرود آمده سر او را بر زانوی خود نهاد **بیت** سر خسته را بر سر زانو نهاد شه شهره بر روی رخشان
نهاد از واقعه عمار بسیار ملول و دلتنگ شد این دو بیت بفرمود **عربیة** الا ایها الموت الذی لست تارکی
ارحنی فقد افنیت کل خلیل اراك بصیرا بالذین احبهم کانك تنحو نحوهم بدلیل و فرمود انا لله و انا الیه راجعون
پس فرمود هر که در مصیبت عمار دلتنگ نشود او را از مسلمانی نصیبی نخواهد بود و خدای بر عمار رحمت کناد هر وقت در خدمت
حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله سه کس بوده‌ام چهارم عمار بوده و اگر چهار بوده‌اند او پنجم آنها بوده و رسول صلی الله علیه و آله در
باب او فرموده یدور الحق مع عمار حیث ما دار یعنی هر کجا عمار باشد حق با او باشد کشنده عمار در دوزخ خواهد بود پس بر او نماز گذارد
و هم بدست خود او را بخاک سپرد **لمؤلفه** ای خوش آنکه ز دل بر همه کز ولی مطلقش باشد بسر ای که رفتا
قاتل عمار شد لشکری که قایدش خمار شد لشکری از کفر و عصیان و شقاق لشکری از بغی و طغیان و نفاق عمرو عاص
با معاویه گفت که لشکر ما عمار یاسر را بکشتند گفت کشته باشد عمرو گفت رسول الله در باب او بچندین سال پیش از رحلت فرموده
بود تقتلك فئة الباغیة اکنون فئه باغیه ما بهم و تو معاویه گفت او را علی کشته نه ما زیرا که آن پیر نود ساله را بهمراه خود آورده در حقیقت
قاتل عمار علیست نه ما پس عمرو عاص گفت پس قاتل حمزه عم رسول الله صلی الله علیه و آله حضرت مصطفی بوده نه وحشی معاویه گفت
ای عمرو این پسر موسوس خود را از من دور کن که فتنه می‌انگیزد و آنچه مذکور شد قول احمد اعثم کوفی است صاحب تاریخ فتوح اما صاحب
ریاض الشهادة گفته که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام چون شنید که معاویه گفته قاتل عمار علی است فرمود پس بر این تقدیر قاتل حمزه رسول
نه وحشی

در ذکر جنگ بزرگ و شب لیلة الهریر صفین

در روز
دهم ربیع الاول بعد از طلوع فجر و ادای نماز صبح از دو طرف صفها بیاراستند و دلیران و سروران علمها بدست گرفته بمیدان
در آمدند و سواران دو رویه لشکر با پیادگان جا بر جا بایستادند و دل بر جنگ نهادند حضرت اسد الله الغالب علی بن ابیطالب بیاری
علم نصرت توام آمده قلب و جناح و میمنه و میسره چون کوه آهن برپا کرد و از طرف نیز معاویه و سپاه شام بعرصه معرکه در آمدند و از دو طرف
مقدمات جنگ از قبیل تیر و سنگ بظهور رسید پیاده با پیادگان ساختند و جنگ در انداختند سواران اسبها بجولان آوردند
و رجز خواندن گرفتند و طوایف تکبیر بگفتند و طبل فرو کوفتند **لمؤلفه** نعره‌ها از بس بافلاک شد بجواست غو شور
کفی ز هر صف بجواست نه هر سو دم نای و شیپور بود سرافیل را نفخه صور بود همی از خروشیدن گاودم غزاله فلك را ره
گم کرد یکی چهره از گرد چون آبنوس نموده دگر زرد چون سندروس یکی تن سپر کرده در پیش تیغ یکی تیر پرتاب سر زد
گریغ یکی در طعان و یکی در ضراب دهان پر ز خاك و مژه پر ز آب طلسمی تن و جان در آن هم چو گنج بر او تیر پران چو مار شکنج
گویند در آن روز حضرت علی مرتضی علیه السلام زره حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله بپوشید و دستار مبارک رسول مختار بر سر نهاد
و شمشیر او بربست و بر اسب آنحضرت برنشست و رایت آنحضرت را بفراشت و در میان هر دو صف آمده با بیات او سپاه را بوجوب لزوم این

محاربه

مخاربه و منازعه تاکید همی کرد و دل همی داد مسلمانان چون [illegible] و زره و شمشیر و سپر و اسب سواری حضرت رسول صلی الله علیه و آله
بدیدند پنداشتند که مگر حضرت رسول است که بعصا ایشان ایشان را حال بگشت و از طبیعت بکلی بر آمدند **لموع لقبه**
هر کسی هر کس که این مسلمانان است که به چشم ما که [illegible] است اگر این علی ولی خداست چرا پای تا سر همه پیغمبر است
وگر خود رسول است باز آمده است چرا چون علی رزم ساز آمده است بلی [illegible] محمد ز نا هر علی است بمعنی و صورت نبی
ولی است پس اسد الله الغالب ده هزار مرد مسلح مکمل یکدل و یکروی و یک حمله تا خود بر داشته فرمود چون من بر سپاه معاویه
حمله کنم شما بر یکبار موافقت کنید و چنان باشد که ده هزار کس یک حمله کرده باشیم این بگفت و اسب از جای بر کرد و چنان حمله بر سپاه شام
کردند که پای ثبات ایشان از پیش برفت و چندان کشته بر زمین افتاد که دست و پای اسبان تا بزانو گلگون بود معاویه گفت ای عمرو
امروز روز صبر است عمرو گفت لا والله امروز روز مرگست اگر حمله دیگر کنند مرگ خواسته جانها باطل خواهد بود دلیر [illegible] مالک اشتر
با آل خود همی گفت ای دلیران جنگ کار پیشانی شجاعت شیر خورده اید و در میدان [illegible] نمایند ابدا امروز روز مردی و دلیری
و هنگام [illegible] و شیری حمله کنید حمله [illegible] از کوه اهن اشتر امروز بر اسب [illegible] بر نشسته بود **نظم** برادمی
بر چو نان [illegible] بدستش اندر تیغ [illegible] [illegible] اگر [illegible] بر چشم [illegible]
کذر شمشیر [illegible] برد [illegible] کمان کردی که اخگر آتش است **نظم** نعوذ بالله [illegible]
[illegible] همی تیغ راندی مرد افکند [illegible]
تیغ در نیام کرده رمح بر آورد چندان حمله کرد که رمح فرو شکست و این رجز همی خواند **عربیة** بقیت وفری [illegible]
العلی ولقیت اضیافا بوجه عبوس ان لم اشن علی ابن حرب غارة لم تخل یوما من نهاب نفوس خیلا کامثال [illegible]
[illegible] تعدو بفتیة الکریهة شوس [illegible] الحدید علیهم فکانه [illegible] برق او شعاع شموس [illegible]
قایم بود تا آفتاب بنصف النهار رسید و نماز ها فوت شد و وقت نماز پیشین بگذشت ابو الهیثم بن تیهان چندان بکشت تا [illegible] شهید
و خزیمة بن ثابت ذو الشهادتین و جوی بگفت و حمله کرد و جمعی بکشت و بشهادت حقیقی رسید پس دو پسر خالد [illegible] بکشتند
و هم کشته شدند [illegible] زهیر کشته شد مالک بگریست امیر المؤمنین علیه السلام بگفت یا مالک [illegible] چشم تو را نگریاند [illegible]
جواب داد که [illegible] میگریم که [illegible] دوستان تو شهید شدند و من هنوز زنده ام [illegible] ای [illegible] امیر المؤمنین [illegible]
دعا گفت و این دو بیت [illegible] بخواند **عربیة** ای یومیک من الموت افر یوم لم یقدر او یوما قدر یوم لا یقدر لا
تحذر الردی ومن المقدور لا ینفع الحذر القصة جنگ ساعت بساعت [illegible] بود تا اسبان مانده شد سواران [illegible] زانوها
بر زمین زدند و [illegible] شمشیر همی زدند [illegible] شد [illegible] و غبار هوا گرفت و جهان تیره شد چنانکه [illegible] یکدیگر را نمیدیدند
پدر پسر را و پسر پدر را و برادر برادر را [illegible] نماز ها فوت شد و به تکبیر و اشارت نماز میگذاردند [illegible] و ضرب [illegible]
میکردند **لموع لقبه** در و دشت از خون هر نوجوان پر از لاله و غنچه و ارغوان همه لاله از گونه لاله رنگ
همه غنچه اش از دهن تنگ [illegible] [illegible] خون پاشیده بود [illegible] چهره ها خراشیده بود [illegible] سیاه
پر از توده مشک کافور راه [illegible] خون که افسرده ماند [illegible] یاقوت و بیجاده [illegible] ماند [illegible] شنگرف [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ز بس تن زمین کشته [illegible] [illegible]
جان فلک مانده انباشته [illegible] خاک گفتی [illegible] شام بود [illegible] صبح تا شام بود ز خون [illegible] چندان [illegible]
[illegible] پس شب در رسید هم چنان جنگ در پیوسته بود [illegible] مبارزان از یکدیگر باز نگشتند [illegible]
و خواب [illegible] تا کار بدانجا رسید که یکدیگر را بدست میگرفتند و میکشتند بدندان میگزیدند [illegible] حضرت [illegible]

دراز

در آن شب تا یکاه متفکر و حیران بود و گاهی سر بر آورده بر آسمان نظاره همیکرد و این مناجات همی نمود اللهم الیک نقلت الاقدام و افضت
القلوب و رفعت الایدی و مدت الاعناق و طلبت الحوایج و شخصت الابصار ربنا افتح بیننا و بین قومنا بالحق و انت خیر الفاتحین یعنی
چنین بود که ای بار خدایا قدمها بدرگاه تو شتابند و دلها ترا شناسند و دستها بسوی تو دراز و حاجات اندر گاه تو خواهند ای خدا میان ما
و قوم ما صلح کن و تو بهترین حکم کنندگانی و چون از آن فارغ شد در تاریکی شب بر آن [illegible] دشمنان [illegible] حمله [illegible]
هر گاه امیر المؤمنین علیه السلام [illegible] مبارزی از اهل شام بکشتی تکبیری بلند بگفتی ابو محمد احمد بن اعثم کوفی صاحب فتوح نوشته که
تکبیر آن حضرت را بشمردند پانصد و بیست و سه تکبیر بر آمد صاحب مستقصی آورده که در معجم کبیر از ابن سعید روایت کرده مقتولین که علی
در لیلة الهریر زیاده از هفتصد کس از ابطال رجال را بدست خود کشته و بعضی گفته اند که یکهزار و پانصد و بیست و سه تن بقتل آورده
لموع لقبه شنیدم که در رزم صفین شب همی مرد کشت آن امیر عرب بهر ضرب سر هنگ از پا فکند بهر کشته تکبیر
گفتی بلند شمردند تکبیر آن نامدار ز پانصد فزون بیست بعد از هزار و احمد اعثم کوفی گوید که تا الصباح [illegible] مقتولین
شش هزار کس رسید که در آن شب کشته شده بودند و بعضی هفتاد هزار کس گفته اند گویند در آن شب چندین بار [illegible] تیغ
کج شد و آن را بر زانو نهاده راست میکرد و میفرمود اگر از رسول الله صلی الله علیه و آله نشنیده بودم که لا فتی الا علی لا سیف الا ذو الفقار
هر آینه او را امروز بر زمین می شکستم و گفته اند چهار هزار کس از لشکر اسد الله الغالب و سی و دو هزار کس از لشکر معاویه بقتل آمدند و لشکر
معاویه در آن شب صدای سگ میکردند و از بیم میرفتند و شبی می نمودند معاویه متفکر بود که با ابن عباس پناه آورد یا بقیصر روم بگریزد
مرحال تا صبحگاه خود زاری کرده و چون شب بسر رسید آفتاب طلوع کرد هم چنان جنگ و روز و شب بر قرار بود و دو لشکر دست از یکدیگر نکشیدند
بودند و بر یکدیگر تیغ و خون میریختند **لموع لقبه** دگر روز جنگ انبوه شد زمین از تن کشتگان کوه شد کمان [illegible]
[illegible] بود کش از ره زه دم بکل ناله بود از آن پر بسی بودها جوان برادی در خدنگ [illegible] روان [illegible] تن [illegible]
تن گلرخان چون تن خار پشت لب تیر در گوشها گفته [illegible] بدل رمح را طعنهای دراز همه دشت گفتی پر از لاله است همه چرخ
پر موی و ناله داشت فتاده بهر سو سر و پای و دست شده سنگ بر جای جای نشست پر از لعل و یاقوت و بیجاده سنگ همه
خاره کرد [illegible] بیجاده رنگ تن زخمها عرقه در موج خون دهان موجها گرستان که نگون [illegible] سپاه [illegible] لشکر [illegible] که
آنها را محصور نموده بودند طبل میزدند و میگفتند علی منصور جز پای نمانده بود که کار تمام شود معاویه علیه الهاویه مشوش و پریشان
خاطر آمده به عمرو بن عاص گفت فکری کن که لشکر عرب تمام شدند و ما مغلوب ماندیم و عنقریب کشته به شام نیاییم و هم اینک ما را میکشند
کشند عمرو عاص گفت حکم کن که هر چه قرآن نزد همه لشکر است بر سر نیزه ها کنند و نیزه ها را بالا دارند و فریاد بر آرند که ای مسلمانان شما و ما هر دو
اهل اسلام و امت رسول انام میباشیم آنچه حکم قرآن است بدان تا مان فرمایید و تعدی مفرمایید ای معاویه این از آن حیلها است که مایه
فتنه و اختلاف لشکر و اشیان ما خواهد شد **ع** تا چه بازی رخ نماید بیدقی خواهیم راند پس یاران معاویه چنین کردند و آن مصحف
که عثمان نوشته و بزرگتر از همه بود و هم داشت بر سر چهار نیزه بستند و در برابر سپاه امیر المؤمنین علیه السلام بداشتند که اهل اسلام و
ایمان کردند و گفتی بگفتند چون سپاه عراق این بدیدند و این سخنان شنیدند بهم بر آمدند اشعث ابن قیس که یکی از عظمای سپاه بود نزد علی
علیه السلام آمده گفت که همه روز میگفتی که من بسنت رسول صلی الله علیه و آله و حکم کتاب الله با ایشان عمل خواهم کرد ایشان بزبان [illegible]
میباشند اهل اسلام مینمایند ایشان را اجابت کن و الا با تو موافقت نکنیم امیر المؤمنین علیه السلام فرمود که در این ها فریب و دسیسه اندکه
مغلوب و مخذول شده اند این تدبیر اندیشیده اند که فراغت یابند و شما که بینید مکر و فریبی کرده اند دست از جنگ باز مدارید که آثار فتح ظاهر است
اشعث گفت معاذ الله تا ما ایشان را محاربه نکنیم و در برابر معاویه رفته سخن گفت و بحکم معاویه مردی از ایشان مصحف بر سر نهاد که الم تر الی
الذین اوتوا نصیبا من الکتاب یدعون الی کتاب الله لیحکم بینهم ثم یتولی فریق منهم و هم معرضون خلاصه معنی آیه که حق تعالی [illegible]

با کتاب خدای میخوانند تا میان ایشان باید آنچه خدای فرموده حکم کنند ایشان ابا می‌نمایند و از قبول حکم خدا اعراض میکنند در میان مردم کلمات
مختلف پدید آمد دسته‌ای از جنگ باز ایستادند و سخن گفتند در این اثنا سفیان بن ثور البکری گفت ای اهل عراق ما با اهل شام جنگ می
کردیم که ایشان را با کتاب خدای میخواندیم اکنون ایشان نیز ما را بکتاب خدا میخوانند چگونه اجابت نکنیم الحاصل بیست هزار مرد مسلح
که اکثر قران خوان بودند و بر پیشانیها اثر سجود بود آمدند و گفتند ما عثمان را بکشتیم که با ما بکتاب و سنت رفتار نمیکرد و اکنون تو هم به
کتاب الله رفتار نکنی ترا بکشیم یا کرهاً بدست معاویه بسپاریم تا این فتنه فرو نشیند و خلق آسوده شوند امیر المؤمنین همه را می‌شنید
و کوشش میکرد و بحجت در آن مؤمنین خداپرست همی دید که او را با یمان و اسلم دعوت همیکردند **ع** که کننده تا در بن خانمان جمله عو
و فرمود ای گروه اول کسی که مسلمان شده و بقران خواندن پرداخته من بوده ام و در اول و وسط من بهمه گفتم که بکتاب خدا و سنت
رسول صلی الله علیه وآله عمل باید کرد و با من نتوان گفت که تو از حکم خدا و کتاب الله عدول مینمائی بلی دیروز امیر بودم امروز مامور
خواهم بود و در بعضی سخن نمیتوانم گفت که زبان من بسته است زیرا که شما سخن نمی‌شنوید **بیت** بر من سخن نبست نبرسند
بلی سخن چون یک سخن بنوش نرسید سخن سرای و من دانم که این خدیعت است شما خود دانید پس گفتند بفرست و مالک اشتر را
باز خوان تا دیگر محاربه نکند حضرت امیر فرستادند که مالک بیاید او عرض کرد که کار قریب بفتح است باز گشتن کار بجنگ را خام میکند باز
آن مردم غوغا کردند که تو خود گفته مالک بر نگردد دوباره حضرت امیر علیه السلام آدمی فرستاد از ماجرای فتنه و سخنهای که گفته مالک را با خبر
کردند مالک باز گشت روی بدان بیست هزار مرد نامرد کرد و گفت لعنت خدا بر شما که فتنه کردید و کار را مهمل گذاشتید بقدر لحظه فتح می
شد فرصت ندادید گفتند بعد از ابراز قران هر گاه مهلت دهیم داخل اهل گناه باشیم مالک اشتر گفت که اگر اکنون که دست از جنگ برداشته
اید خود را بر حق دانید آنچه گذشته نا حق بوده پس همه اسلاف و اشراف شما که در معرکه کشته شده اند بدوزخ رفته اند گفتند از
الوقت فی الله بوده والان هم لله ترک جنگ میکنیم مالک گفت این پیشانیهای سیاه شما را فریب داده که دلهای شما را سپید شمردیم شما را
خداشناس و حق‌بین گمان بردیم اکنون معلوم شد آنچه معلوم شد که شما فیما بین حق و باطل فرق نکرده اید و روی بحقیقت ایمان نیاورده اید
و هنوز در میان علی و معاویه شبهه و تردید دارید بلکه اکنون معاویه را مسلمان و علی را کافر میشمارید و تازیانه بر روی اسبان آن طایفه زد و بدشنان
لعنت و نفرین همی کرد آنان نیز تازیانه بر اسب او زدند و با او بد گفتند کار بجائی رسید که بمکاوحت و فضیحت کشید حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
ایشان را منع فرمود و معاویه بر بود و بر عمرو عاص قرار دو حکم از دو طرف داد که با یکدیگر گفتگو نمایند خوارج راضی بدین امر شدند بمالک گفتند که باید
چنین کرد امیر المؤمنین علیه السلام ساکت بود سر بزیر افکنده بود و فرمود من نمیخواهم فتنه در میان شما ببینید من هم مثل ابن عبدالله مأمورم
نه امیر حال که اصرار دارید بر خلاف رای من و حرف مرا نمیشنوید بر من خروج کرده اید خود میدانید من صبر میکنیم تا هر چه مقدر است بروز کند
معاویه اشعث را مایل بخود کرده بود و میخواست که حکم از جانب علی او باشد و آن خوارج ملعون ابو موسی اشعری که از جانب عثمان در کوفه بود
امیر المؤمنین علیه السلام او را عزل فرمود حکم قرار دادند و او در برابر عمر عاص گاوی بود احمق در برابر روباه محیل حضرت امیر علیه السلام فرمود
ای قوم اگر حکم خواهید قرار داد پس از قریش انسب است عبدالله عباس یا حسن فرزند من اولی تا باشد خوارج گفتند اینها بتو وابستگی
دارند و طرف ترا ملاحظه خواهند کرد فرمود پس مالک اشتر باشد که مردی عاقل است و الا عمر عاص ابو موسی را خواهد فریب داد و او
در عرب بند و برودها معروف و مثل است سخن بجائی رسید چون قرار شد که چیزی نوشته شود که هشت ماه زمان مهلت طرفین تا باشد حکمین
آنچه صلاح دانند تعیین نمایند در ضمن نوشته نوشتند که امیر المؤمنین علی علیه السلام و معاویه چنین مقرر کردند عمر عاص گفت اگر علی علیه السلام
امیر المؤمنین میدانستیم چرا کار بدینجا میکشید بنویسید علی ابن ابیطالب حضرت امیر المؤمنین علیه السلام فرمود این لقب را از کاغذ محو کنید
اخنف ابن قیس گفت که محو مکن که میترسیم بر نگردد علی فرمود صدق رسول الله و صلح نامه حدیبیه در نظرش آمد **فی المعجزه**
چون در حدیبیه سهیل قرار مصالحه در میان رسول الله صلی الله علیه وآله و ابو سفیان و سایر کفار قریش میداد صلح نامه را علی

مرتضی مینوشت و در آنجا نوشته بود که محمد رسول الله سهیل گفت اگر ما او را رسول الله میدانستیم چرا با او مخالفت میکردیم رسول صلی
الله علیه وآله بعلی علیه السلام فرمود رسول الله را محو کن علی علیه السلام را دشوار بود که نام رسول الله را از صفحه بزداید خود رسول الله محو فرمود
و فرمود یا علی برای تو نیز چنین روزی اتفاق خواهد افتاد که لقبت را از نوشته پاک کنند و این هم از معجزات بوده که رسول الله چهل سال قبل از آن
خبر داده صلی الله علیه وآله **للمؤلفه** همه نیرنگ چرخ حقه باز است کدامین حقه باز از حقه سازاست پس ابو موسی
اشعری و عمر عاص بدومة الجندل که نام محلی است بمشاوره رفتند و علی علیه السلام بکوفه باز آمد و معاویه بشام رفت و آسوده شد **مؤلف
گوید** با وجود اینهمه قدمت و سبقت ایمان و خدمت علی علیه السلام با خدا و رسول صلی الله علیه وآله و آن زحمات و ریاضات و اخطار
و آن نصوص بر خلافت و وصایت آنحضرت علیه السلام مردم ابوبکر و عمر و عثمان را بر او مقدم داشتند بعد از اینکه سی سال مضی شد و عثمان
بسوء اعمال خود کشته شد مردم بعد از تجربه خلفای باطل بحق مایل شدند بعد طلحه و زبیر عایشه را با حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
مقابل نمودند و اگر بزحمت بیست هزار مردم بر حضرت ولی خدا علیه السلام موافقت کردند سی هزار کس تابع شتر عایشه و عایشه شدند و بعد
معاویه را با او همسر دانستند اگر او را نود هزار کس بود و معاویه را صد و بیست هزار پس از یازده ماه کوشش و جوشش تزویر و مکر عمر عاص و بر نیزه
کردن قران باعث شبهه مردم شد و ابو موسی اشعری را حکم بجهة عزل و نصب او مقرر کردند و از آن پس خوارج قران خوان علی علیه السلام را منکر قران
دانستند که گفته انا کلام الله الناطق و در خدا کافر شده خون او را مباح دانستند با او مقابله کردند و او را دشنام دادند و چون معاویه بخلافت
رسید علی علیه السلام را کشتند و پسران او را با آن تفاصیل شهید نمودند و هفتاد سال بر منابر آن ذات پاک لعن کردند عاقل زیرک ملاحظه
نماید که دنائت طبع دنیا و اهل دنیا در چه مقام است و با ابرار چگونه ضد است و با اشرار تا چه مرتبه موافق و متحد است سبحان الله مالک
الملک یکی از فضلا چه نیکو گفته **عربیة** فیا عجبا من الدنیا وعادتها ان لا تساعد غیر الوغد والدانی من کان
نص رسول الله عینه لامرة الشرع تبلیغا باعلان بین الجماهیر فی بیداء قد ملئت بکل من کان من اعقاب عدنان
وقال صحب رسول الله قاطبة بخ لذاک وکان الاول الثانی من بعد ما شدد الرحمن امرته علی الرسول باحکام واتقان
فقال بلغ والا فادر انک ما بلغت حق رسالات وتبیان تقدمه اناس لیس عندهم نص الاله ولا منطوق برهان حتی
اذا احدث الاحداث نعثلهم بین الیهود بتحقیر وخذلان من بعد ذاک ابن هند قام مدعیا مموها امره من ثار عثمان
من امة جهلت ممن بها خلت اهل الخلافة بین الانس والجان لا اضحک الله سن الدهر ان له نواعدا عدلت عن کل میزان
علیهم اللعن مادام السما وجری علیهم اللعن ما کر الجدیدان این شعرها که در اخبار نوشته مشهور غالب آن از روی اخبار متواتر
است که اهل سنت و جماعت روایت جامع اند و این نظمها سابقا از شیخ ابن ابی الحدید است که از فضلای اهل سنت بوده تا نگویند که علما
امامیه از راه عداوت بر اینها دروغ و لعن و طعن بسته اند **ع** بربسته دگر باشد و بررسته دگر **ذکر حال حکمین**
چهار صد نفر از اهالی با نفاق عراق با ابو موسی اشعری که عبدالله عباس نیز در میان آن جمع بوده و چهار صد کس از اهل شام شو که عمر عاص
محیل با اینها بوده بدومة الجندل شدند و عمر عاص از ابتدا ابو موسی را در هر حال بر خود مقدم داشته بر حرمت و عزت او بیفزود و او را سخنان می
گفت و در مقام نماز بدو اقتدا میکرد و میگفت تو بزرگ اسلامی و آنچه رای تو بدان قرار گیرد که را با رای مخالفت است تا آنکه ابو موسی بطرفی
که سابقه میل رغبت داشت رجوع کرد و گفت اولی آنست که خلق بطریقه امیر المؤمنین عمر رفتار نمایند و احیای سنت او کنند و نیکوست که
عبدالله بن عمر را امام و خلیفه و پیشوای انام کنیم که او مردی دیندار است و علی مردی خونریز است و معاویه دنیا طلب است هر دو را خلع نمائیم
عمر عاص گفت نیکو میگوئی و صلاح امت میخواهی عمر عاص او را بفریفت و گفت فردا در مسجد رویم و آنچه در میان است بگوئید هر دو را
خلع کنیم مردم هر کس را خواهند بغیر علی و معاویه بر خود امیر کنند بلکه ترا بخواهند یا دیگری را قبول نمایند روز دیگر ابن عباس ابو موسی را بدید
و بدو گفت که عمر مردی محیل مزور است بگمانم که ترا فریب دهد و کار خود بکند زیرا که معاویه ایالت مصر باو داده و او صرفه خود جوید مبادا

کاری کنی که در دنیا بدنام شوی و بر او تقدم مجوی بنکر که اول چه کوید پس سنجیده در برابر او سخن بکذار ابو موسی کفت خاطر جمع دار که او با من
حیله نجوید و جز راست نکوید پیمان بموافقت کرده است و عهد بسته است علی ای حال روز دیکر با هم بمسجد شدند مردم از اطراف اجتماع
نمودند بو موسی بعمرو کفت بمنبر برای و آنچه مقرر کرده ایم تبرای و او را خلع کن تا من نیز چنان کنم عمرو کفت حاشا از اول منزل تا حال کی بر تو
تقدم جسته ام که اکنون جویم تو شیخ عهد و بزرک اسلامیانی بمنبر شو و بکوی بر زبانی آنکه مرا امر حضرت کن تا بر او و آنچه باید پس ابو موسی
منبر شد و کفت ایها الناس من و عمرو چنان مصلحت دانسته ایم که این دو هیچ کدام نباشند و مسلمانان بالاجماع بجهت خود امیری تعیین کنند
و من که وکیل اهل عراقم علی علیه السلام را از خلافت خلع کردم چنانکه این انکشتر را از انکشت بیرون کنم پس اشارت کرد بعمرو که تو نیز بیا و بکوی
یعنی معاویه را خلع کن عمرو عاص بر پایه منبر رفته کفت ایها الناس شنیدید که ابو موسی که وکیل اهل عراق بود چه کفت و علی را خلع کرد کفتند
آری کفت بر قول من نیز شاهد باشید که چنانکه این انکشتر در انکشت خود نصب کردم معاویه را نصب کردم بخلافت ابو موسی بر آشفت و کفت لعنت
خدا بر تو باد که با من غدر کردی عمرو عاص و وی بر یکدیکر دشنام دادند شریح بن هانی تازیانه بر عمرو زد و عبد الله عمر تازیانه بر موسی زد و کار بجایی کشید
که در همان مسجد اختلاف کلمه و نزاع و محاربه پدید آمد مردم اصلاح کردند بو موسی کوشه بر شتر خود سوار شده بجانب مکه رفت چه وی مراجعت
بکوفه نداشت و عمرو بجانب خود شده بمعاویه صورت ماجرا بنوشت و او را بخلافت مژده داد و این خبر بکوفه رسید حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام
ملول و دلتنک شد فرمود دیدید که سخن من نشنیدید عمرو شما را فریفت و از معاویه تقویت کرد بعضی از خوارج نیز ندامت یافتند و از آن اصرار
بلیغ خویش حیف و دریغ خوردند ع دریغ سود ندارد چو رفت تیر از شست و با خود کفتند که حکم حکم خداست ما را چه تا باعث شد
که حکم تعیین کردیم پس ابلیس در خاطر ایشان افکند وسوسه القا کرد که اکر علی بر حق بود چرا قبول حکم نمود و ساکت شد پس کنا
براءت و بر معاویه و علی هر دو منکر شدند و ستارکان و ستاره بر مذهب خود بیفزودند و بعضی عثمان و علی و معاویه را انکار نمودند و در بیرون
کوفه در دهی که آن را حروراء کفتندی اجتماع کردند بنیاد خلاف و نزاع نمودند و با ابن عباس نوشتند که علی و معاویه هر دو کافر شدند و ما
قاری و نمازی و خدا پرستیم و بر هیچ یک اعتقاد نداریم ابن عباس با امر حضرت امیر المؤمنین بجانب ایشان شد سخن کفت و باز آمد
بعلی علیه السلام عرض کرد که ندانم در باره ایشان چه کویم نماز و روزه و قران را مواظبت و ملازمت کنند و جبای ایشان از اثر سجود علامت
و قران را تاویل و در توجیه سخنان باطل کویند حضرت امیر فرمود در امر ایشان توقف کنید تا از ایشان خونریزی و آزار مسلمانان بظهور رسد
ما را کاری بر ایشان نخواهد بود انکاه دیکری نزد ایشان فرستاد که قصد شما از توقف در صحرا چیست جواب دادند که میخواهیم تو بیرون آیی و سه
روز و سه شب با ما باشی و توبه کنیم از نصب حکمین و استغفار جوییم از این کناه که تو و ما همه کرده ایم و انکاه برویم بر سر معاویه و با او جهاد کنیم حضرت
فرمود من کناهی نکرده ام شما چرا در آن روز با من موافقت نکردید و با مالک نزاع نمودید نصیحت مرا نشنودید صریح بمن کفتید که تو را
میکیریم بدست معاویه میدهیم یا خود میکشیم اکر این کار نکنی خود حکم تعیین نمودید و خود خطا کردید اکنون از آن نادم شده اید و بجنک معاویه
مایل آمده اید مرا با او قراری رفته تخلف نتوانم کرد چنانکه رسول معاهده که با یهود و کفار میفرمود خلاف آن نمینمود

ذکر خروج خوارج که ایشان را مارقین کویند

پس آن طایفه ضاله مضله با یکدیکر
اجتماع کردند و کفتند لا حکم الا الله و بیرون رفتند و عبد الله الکوا را بر خود امیر کردند و عبد الله بن خباب را که از صحابه حضرت
رسول بود و امیر المؤمنین علی علیه السلام او را بر نهروان عامل فرموده کرفته بکشتند و جاریه او را که از او حامله بود شکم بر دریدند و کلمه
طغیان و عصیان آشکارا ساختند و عدد ایشان بدوازده هزار کس رسید چون فتنه ایشان و راه کوفه مسدود کردند و بنهب و غارت و تعدی
دوستان و شیعه علی علیه السلام مبادرت جستند حضرت امیر عازم نهروان و تسکین فتنه خوارج شد کویند منجمی که در میان اصحاب حضرت
بود عرض کرد که در این ساعت سفر مکن که تو را و اصحاب تو را زیانی رسد اکر سه ساعت دیکر بکذرد و بروی ظفر تو راست علی فرمود اکر توانی بکو که
در شکم این مادیان بچه نر است یا ماده کفت اکر فکر کنم توانم کفت فرمود اکر تو را تصدیق کنم بقران تکذیب کرده باشم چرا که خدای

فرماید

فرماید ان الله عنده علم الساعة و ینزل الغیث و یعلم ما فی الارحام بعد از آن فرمود محمد ادعای این علم را نمود چرا اکر کسی داند که کدام
وقت خیر است و کدام شر است مستغنی خواهد شد از خدا استعانت مجوید و هر که تصدیق تو را کند تو را شکر و حمد نماید نه خدا را پس فرمود
اما مخالفت میکنیم تو را و در همین ساعت میرویم و فرمود اللهم لا طیر الا طیرک و لا ضیر الا ضیرک و لا اله غیرک پس حضرت فرمود ایها
الناس مبادا علم نجوم یاد کیرید مکر قدری بجهت تحقیق قبله و میقات نماز در شبهای صحرا و دریا که منجم چون کاهن است و کاهن چون
کافر و کافر در آتش خواهد بود و تو ای مرد منجم اکر شنیدم بعد از این نجوم خوانده تو را حبس مؤبد فرمایم و وظیفه تو ندهم پس پای در رکاب
مبارک نهاده سوار شد بنهروان رفته فتح فرمود و در مراجعت فرمود که اکر در ساعت منجم رفته بودیم مردم میکفتند که قول منجم اثری داشت
و محمد صلی الله علیه و آله منجم نبود و ساعتی تعیین نمینمود و ملک قیصر و کسری او را و امت او را مفتوح شد

طلوع ششم در ذکر رفتن حضرت امیر المؤمنین بجنک خوارج و مظفر باز آمدن بکوفه

قد بدی منکشفا متجلیا نور علی من حجاب احدی ابدی ازلی
جلوه کر کشت چو نور علی از پرده غیب غایبا ذان له کل نبی و ولی
پرده کی عشق ولی پرده آن حسن نبی عشق بر ترتیب خفی حسن کمالیست جلی
آن بود نور ظهور حق و این سر بطون لا یزال ابدا این ان ابدا لم یزلی
در بطونش متحقق مثل دو صفتی در ظهورش متفرد صفت بی مثلی
در علوش همه وصلست و بما مقربی در دنوش همه بعد است زما منفصلی
ذات او عین صفاتست و علو عین دنو بعد او قرب بود منفصلی متصلی
اشعری سر علوش بحقیقت نشناخت کور از نور دنوش بصر معتزلی
اشعری راست درین منظره عیب عوری نظر معتزلی راست قصور حولی
عارفان کشته ز تشبیه و تعطیل بری اشعری ذو التشبیه معتزلی ذو التعطیل
این بتفریط زره دور شد آن از افراط مستقیمی دل عارف بود معتدلی

زهی افراط و تفریط که طایفه در ذات علی اعلی صاحب ولایت مطلقه غلو کردند و بمقام الوهیت او قایل شدند و او را
کفتند چنانکه کفته اند **نظم** چون کروهی یکانه اش دیدند بخداییش همی پرستیدند حبذا پایه بلند کمال
که شود مشتبه بحق متعال و خهی تفریط که او را تابع و رابع خلفا شمردند و معاویه را بر وی اختیار کردند دانایی کوید آنها که بطرف
افراط میل کردند غالی شدند و آنها که بجانب تفریط کرویدند ناصبی کشتند دوستانش را دشمنان غالی نامیدند و دشمنانش را دوستان
خوارج نام کردند قومی بدوستی او مستحق نار و قومی بدشمنی مستعد هاویه آمدند و طریقه اعتدال در دست شیعیان ارادت سکال
اوست که از افراط و تفریط رسته اند **نظم** ناصبی آن باشد که جان را کفت جسم یا کی اسمی را مسمی کرد اسم غالی آن باشد
که تن را کفت دل یا که کل را کفت جان معتدل آنکه کوید دل دلست و کل کلست منصبی ناصبی غالی عادلست
الحاصل چون خوارج نوشته و رسول نصایح وصی رسول را قبول نکردند و فساد و عناد از حد اعتدال در کذشت چنانکه سابقا
اظهار شد امیر المؤمنین متوجه نهروان شد چون نزدیک نهروان رسیدند مردی را دیدند از یاران خود که بکنار راه آمده و سپر خویش
نهاده و بر آن نشسته بود امیر المؤمنین در او نکریست و دانست که او در جنک کردن با آن کروه در شک و شبهه است و چون
امیر المؤمنین بدو رسید او برخواسته و آنحضرت بجای او نشست در آن لحظه سواری را دید که از جانب نهروان میآید امیر المؤمنین او را
نزدیک خود بخواند و احوال خوارج بپرسید کفت آن قوم چون شنیدند که تو نزدیک نهروان رسیدی از آب عبره کرده برفتند حضرت
فرمود دروغ میکویی از آب نکذشته اند و سم اسبان ایشان تر نشده است از آب نکذرند تا در دست من کشته نشوند و قتل ایشان
در دست من قضایی است مبرم و حکمی است محکم البته تا بد واقع شود مردی از همراهان حضرت که ضعیف النفس بود در دل
اندیشه کرد که میروم و تحقیق میکنم اکر خوارج از آب کذشته اند بر میکردم و نیزه خود را در چشم این شیخ عرب که دعوی غیب میکند
میزنم پس بتاخت و بر پیش رفته بر او معلوم شد که از آب نهروان نکذشته اند و صاحب ولایت راست فرموده شرمنده باز کشته

اند

اندر آمد حضرت او را پیش خواست و فرمود بگیر نیزه خود را بر چشم این شیخ عرب خواهی زد تا یه او ایمان بحضرت آورده از شبهه و شک
بیرون رفت چون بنهروان رسیدند کل خوارج را دیدند که صفها راست کرده نیزه ها در روی امیر المؤمنین و لشکر او بداشته و همه
کان با واز بلند میگفتند که لا حکم الا لله و لو کره المشرکون امیر المؤمنین علیه السلام نفرمود تعبیه لشکر راست کردند و عبد الله
بن عباس را نزد آن قوم فرستاد تا او مشغول صحبت شد حضرت امیر المؤمنین خود در رسید در مواجهه آن قوم بایستاد و گفت السلام
علیکم ایشان جواب باز دادند فرمود منم علی ابن ابیطالب شما را با من هر حرفی و سخنی باشد بگویید تا مشتبه نماند خوارج گفتند اول آنکه
ما در پیش روی تو در بصره جنگ میکردیم چون خدای تعالی نورا بر ایشان ظفر و منصور کرد فرمودی هر چه دارند شما را مباح است الا
زنان و فرزندان ایشان چرا زنان و فرزندان ایشان بر ما مباح نباشد و مال ایشان باشد حضرت امیر المؤمنین علیه السلام فرمودند که اولا سبب جنگ
منع اهل بصره آن بود که ایشان بجنگ ابتدا کردند لا بد مدافعه بایستی البادی اظلم و چون بر ایشان ظفر یافتیم زن و فرزندان ایشان را روا
نداشتم برده گیرم زیرا که مسلمان بودند و دیگر آنکه اقتدا کردم بحضرت رسول صلی الله علیه و آله در فتح مکه و برده نگرفتن از زن و فرزند
کافران و منت نهادن بر ایشان خوارج ملزم شدند و بپاسخ گفتند که این بود گذشت چیزهای دیگر ما از تو در دل داریم حضرت شاه ولایت
فرمود بگویید گفتند در صفین از روی که صلح نامه مینوشتند گفتند ما تو را امیر المؤمنین اگر میدانستیم چرا جنگ میکردیم تو لفظ امیر المؤمنین را
محو کردی چون تو امیر مؤمنان نباشی پس امیر کافران خواهی بود و ما همه مؤمنانیم امیر کافر نخواهیم حضرت کیفیت مصالحه حدیبیه و فرمان
رسول را که بسبو ذکر یافت بدیشان تقریر کرد خوارج گفتند دیگر روز تحکیم گفتی در کتاب الله بنگرید اگر مرا افضل تر از معاویه دیدید بخلافت
احق و اولی دانید اگر تو را در اینکه از او فاضلتری شکی بوده است با طریق اولی بشک او اولی تریم امیر المؤمنین علیه السلام فرمود خدایا تو
میدانی که من این سخن از روی انصاف گفتم و انصاف می خواستم و غرضی دیگر نداشتم و دیگر قبول حکمین و تعیین ابو موسی میدانستم عمرو و ابو موسی
نفرستید گفتند اگر خلافت حق تو بود چرا بحکمین راضی شدی فرمود من راضی نبودم ساکت بودم و اگر هم راضی بوده ام نسبت برسول بوده که او در کار
بنی قریظه سعد بن معاذ را حکم کرد و او گفت باید همه را کشت و رسول قبول نمود الحاصل چون شاه ولایت بعضی از این فقرات تقریر فرمود ضد
کردند و از اطراف التوبة التوبة بر آمد امان خواستند شاه ولایت حکم فرمود که علمی بر گوشه بر گوشه میدان افراشتند فرمود هر که از آن
فوج بیرون آید و در زیر این علم رود در امان است پس جمعی از آنها بزیر علم آمدند و چهار هزار کس از آن خوارج ناکس ثابت قدم در لجاج و کفر و
عناد بماندند و آغاز سفاهت و وقاحت و عداوت نمودند

ذکر عبد الله بن وهب خارجی

عبد الله وهب که رئیس آن طایفه خبیثه بود بمیان صف آمد با واز بلند گفت الحمد لله الذی خلق السموات و الارض و جعل
الظلمات و النور ثم الذین کفروا بربهم یعدلون بدانید که علی از آن قوم است که از حق انحراف ورزیده است و حکمین تعیین نموده و خدا در
قران گفته اتبع ما اوحی الیک من ربک و در جای دیگر میفرماید و اصبر حتی یحکم و هو خیر الحاکمین و در جای دیگر میفرماید و من احسن من
الله حکما لقوم یوقنون و در جای دیگر میفرماید الا له الحکم الحاصل چون بعضی از این سخنان گفت مردی از اصحاب حضرت امیر المؤمنین
علیه السلام که او را حنظله گفتندی فریاد بر آورد که تو کیستی که خطبه برخوانی و آیات قران بعلی علیه السلام باز گویی ع ای مگس عرصه
سیمرغ نه جولانگه تست حضرت امیر المؤمنین علیه السلام فرمود که ای حنظله بگذار و دست از این سخنان بدار که غوایت و ضلالت این
قوم زیاده بر آنست که بدین سخنان براه هدایت باز آیند پس حرقوس ابن زهیر آواز داد که ای پسر ابو طالب در این جنگ که با تو کنیم بهشت
جاوید یابیم و اگر شهید شویم به بهشت شتابیم و این آیه بر خواند قل هل ننبئکم بالاخسرین اعمالا الذین ضل سعیهم فی الحیوة الدنیا
و هم یحسبون انهم یحسنون صنعا و گفت ما اهل نهروان از آن جمله ایم ابن الکوا نیز فصلی از عقاید فاسده خود بر گفت و جوابهای حق شنفت
و هدایت نیافت و با خوارج بمحاربه شاه ولایت علیه السلام شتافت چون آنحضرت دانست که جز بحکم شمشیر آنجماعت تیره ضمیر از سخنان
واهیه خود باز نگردند میمنه میمون را بحجر ابن عدی سپرد و میسره را بشبث ابن ربعی داد و بو ایوب انصاری را سردار جمیع سواران کرد و ابو

قتاده انصاری را سالار پیادگان کرد خوارج ملعون نیز صفوف برآراستند میمنه را بزید بن حصین و میسره را بشریح سپردند و حرقوس ابن زهیر
رئیس سواران شد و ابن الکوا سرهنگ پیادگان آمد عدی و اشجعی گفت من شنیدم که بی جهت با علی علیه السلام که نبی را وصی و خدا را ولی است
چرا جنگ باید جست با پانصد نفر از میان خوارج بیرون آمده بدشت کوفه شد جمعی نیز بزیر علم مخزوم که در طرفی بود آمده در امان زیستند و حضرت
امیر علیه السلام فرمود که با ایشان سبقت بجنگ نکنند شما اقدام مجویید چون خوارج دیدند که سپاه حضرت علیه السلام قدم پیش نمی نهند لشکر
بر ایشان حمله کردند و بهیأت اجتماعی لا حکم الا لله گفتند بر میمنه و میسره تاختند هشتن انتساب نصرت همراه بجانب هلاک انداختند حبیب
بن عاصم بحضرت گفت که این طایفه کافرند یا مسلمان حضرت فرمود که ایشان از اسلام بیرون آمده اند چنانکه تیر از کمان بدر رود اگر چه قران خوانند و
نماز گذارند ایشان را از حق خبری نیست و محاربه با ایشان باعث سعادات اخرویست حبیب چون این سخن بشنید گفت معلوم شد بوی
بجنگ آنجماعت آورده بعز شهادت رسید و او نهم کس بود

فی المعجزه

و حضرت شاه ولایت علیه السلام قبل از این محاربه فرموده
بود که ما با خوارج که مارقین عبارت از ایشانست جنگ عظیم اتفاق افتد و از لشکر ما کشته نشود الا نه نفر و از ایشان زنده نماند الا نه نفر
پس مردی از خوارج بیرون آمد نام او اخنس از طایفه طایی که در ایام صفین در رکاب شاه ولایت مآب مبارزتها کرده بود و حمله بر سپاه حضرت
علیه السلام آورده صف را بشکافت و از آنسوی صف بیرون شد و رجزی خواند و افتخاری کرد حضرت حیدر کرار دست بر قائمه ذو الفقار کرده بجانب
او مرکب برانگیخت و اخنس توقف نموده تا آنحضرت در او رسید

لمؤلفه

اگر چند اخنس دلیری نمود بجولانکه شیر شیری نمود
چو شمشیر شیر خدا بر فراشت تو گفتی که آن شیر خود جان نداشت
ز فرق زین اندر آمد نگون همه خاک از خونش شد لاله گون

حرقوس اسب تاخته خود را نزدیک بعلی مرتضی علیه السلام ساخته و خواست ضربتی بر علی علیه السلام زند دست خدا پیش دستی کرده شمشیری بر
مغفرش زد که مغفر را شکست و بر فرقش نشست اسب او تاخت و بر کنار جوی ش در انداخت بجهنم واصل شد بعد از آن مالک ابن الوهاج با مدد شعری
در مدح حرقوس خواند علی المرتضی بضربت هالک مالک را نزد مالک دوزخ سالک ساخت و عبد الله بن وهب که رئیس خوارج بود آواز
بلند گفت ای پسر ابو طالب این تطاول تا کی بنزد من آی تا کار یکرویه شود اسد الله الغالب فرمود ای ع شمشیر دو رویه کار یکرویه کند
چون بنزدیک آمد ذو الفقار برق کردار برق افروخت که خرمن وجود پسر وهب از آن لهب سوخت چون او کشته شد کل
خوارج از جای در آمدند و بر سپاه امیر المؤمنین زدند

لمؤلفه

دلیران بهم اندر آویختند بشمشیر خونها همی ریختند
ز بس گرد برخواست از دشت جنگ رخ مهر رخشنده شد قیر رنگ
زمین چون گلستان ز خون زلال هوا چون نیستان ز تیغ و نصال
ز پیکان ایشان جسته مرغ سپهر چو پرویزنی گشته زان مهر و چهر
بگردش بهر زخم هر پیلتن چو مرغی که گردنده بر بابزن
همی خون ببارید از ذو الفقار چو ابری که بارد بگاه بهار
چو بر سر رسیدی گذشتی ز تن چو بر زین رسیدی گذشتی زمین
اگر بر پیاده گر بر سوار بگیرا دو کردی دو او هم چهار
چو برق دمان آتش افروختی تن خصم چون خار و خس سوختی
شدی در دل پردلان شعله بار چنان کاتش افتد اندر چنار
در آن دشت گفتی که شد نهروان روان کشته هر طرف نهر خون

فی المعجزه

در هنگامی که حضرت امیر المؤمنین مصمم جنگ خوارج بود و احوال آن طایفه را با اصحاب بیان فرمودی
فرمود که حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله مرا فرموده که با ناکثین و قاسطین و مارقین جهاد خواهی کرد ناکثین اهل جمل و قاسطین اهل
صفین بودند و مارقین خوارج باشند و یکی از علامات آنست که در میان خوارج مردیست که او را ذو الثدیه گویند زیرا که در منکب او گوشت
پاره باشد و موییها از آن گوشت رسته مانند موی سبال گربه و چون آنرا بکشند و بکشند بقدر دستی دراز شود و چون بگذارند و جمع شود بر پستان
زنی ماند و جمعی از اصحاب شنیدند و چون تمام خوارج بقتل آمدند حضرت امیر المؤمنین علیه السلام فرمود در میان کشتگان آنقوم چنین مردیست
بجویید اصحاب و موالی جستند و نیافتند بحضرت شاه ولایت عرض کردند که در میان کشتگان خوارج چنین کسی نیافتیم شاید کشته نشده باشد
حضرت امیر فرمود بخدا که ذو الثدیه در میان خواهد بود دیگر باره تفحص و تجسس بلیغ کردند و کشتگانی که بر فراز یکدیگر افتاده بودند جدا

کردند جسد خبیث ذوالثدیه را از زیر چهل کشته پیدا کردند و بهمان تفصیل علامت مذکوره را بدیدند حضرت شاه ولایت سجدهٔ شکر الهی
بجای آورده و بر کشتگان خوارج عبور کرده فرمودند هی خیبتا شما که بواسطهٔ فریفته گشتن شما بهم شما بقتل انجامید پرسیدند که یا امیر المؤمنین
علیه السلام این جماعت را که فریب داده فرمود شیطان ایشان را اغوا کرده و بعمل خود مغرور شدند و آیهٔ شریفه زین لهم الشیطان اعمالهم الآیه
بخواندند و فرمود ای اصحاب اگر بسبب اعراض شما از کشتن خبر میدادم که رسول الله صلی الله علیه وآله این طایفه را چه وعده ها نیکو داده پس
بقرآن خواندن ایشان در شک و شبهه می افتید که قرآن از حلق ایشان بوده و در دل ایشان خبر نداشته و از دین بیرون رفته اند چنانکه تیر از
کمان بگریزد **تحقیق** از این خبر محقق میگردد که اظهار اسلام و خواندن کلام ملک علام و طاعات جسمانی از صلوة و صیام
بی اقرار بولایت مطلقه و محبت با اهل بیت طاهرین علیهم السلام رسول الله صلی الله علیه وآله فایده نخواهد بود و اگر بعضی از منکرین شاه
ولایت علیه السلام مانند نواصب و امثال ایشان بحسب صورت بطاعات و عبادات شرعیه فرعیه پردازند و ظاهر خود را در سلک مقدسین
منسلک سازند چون در دل ایشان انکار صاحب ولایت کلیه امیر المؤمنین و اولاد او میباشد ایشان را در زمرهٔ اهل ایمان نتوان شمرد
و یقولون بافواههم ما لیس فی قلوبهم در حق ایشان صادق است و منافقند ان المنافقین فی الدرک الاسفل و بمدلول انا مدینة العلم
و علی بابها هر کس از باب علم که ولایت است نرود در شهر علم نبی صلی الله علیه وآله که علم خدا است در نیاید **قال المؤلف**
بر شهر علوم نبی آمد علی در — وانکس که جز این داند از جنس حمر است — هر کس بسرای رود از در در آید — دروازه دیوار رود دزد
شریر است — بروی چه تقدم بود آن چند دغل را — ره بر دار نهد چه تقدیم بشیر است — کورند گروهی که از این مسئله دورند
هر کس که بصر دارد بالله نه بصیر است — مهر علی و حب علی خلد و بهشت است — کین علی و بغض علی نار و سعیر است الحاصل حضرت
امیر المؤمنین علیه السلام دواب و اغنام و اسلحهٔ خوارج را بسپاه نصرت پناه قسمت فرمود و اموال ایشان را بورثهٔ ایشان عنایت نمود و چنانکه سابقا
بدان اشارت رفت زیاده از نه کس از سپاه امیر المؤمنین بشهادت نرسیدند و زیاده از نه تن از خوارج زنده بدر نرفتند و این نیز معجزه بود که ظهور
نمود و کدام معجزه از این بیشتر خواهد بود که چهار هزار کس با چهار هزار کس مقاتله کنند از چهار هزار کس نه نفر کشته شود و از چهار هزار بکسر سه هزار
و هشتصد و نود و یک کس بقتل در رسند حال آنکه خوارج دوازده هزار کس بوده اند و گویند چهار هزار کس از آنها بیرون رفتند هشت هزار ماندند
و بعضی گفته اند چهار هزار ماندند علی ای حال حال بر آنگونه رفت که مذکور شده و منظوم آمده **قال المؤلف** چو از
کوفه شد آن شه راه دان — برزم خوارج سوی نهروان — خوارج همه داشتند که هزار — سواران دلیران و لی هشت بار — علی از سپاه عدد هم
داشت — ملی چار و آن نیز در بیم داشت — چو این چار وان هشت جستند جنگ — شد از خون شان رود یاقوت رنگ — از این چار نه تن
بکشتن رسید — وز آن هشت نه تن ز کشتن رهید — پس از آن نه تن که باقی ماندند دو نفر بخراسان افتادند و بسیستان رفتند و دو
مرد به یمن افتادند و دو به بلاد جزیره بموضعی که او را اشن گویند بکنار آب فرات و یکی از ایشان به تل قافان افتاد و دو تن از آن بدبختان
بعمان شدند و در آنجا زیستند و اولاد و احفاد از ایشان بماندند محلی که در کنار دریا و سواحل دریای عمان است که آن را مسقط نام کرده اند در آنجا
و نیست بر نیست بماندند و سلطنتی حاصل کردند گاهی مغلوب و گاهی غالب آمدند و تا امروز که سال هجری بر یکهزار و دویست و شصت و شش رسیده
دولت ایشان از مراکب سفاین خوارج و سپاه در مسقط برقرار است و بعضی از سواحل و سیاهها را بتصرف آورده اند ملکی بزرگ دارند و قلع
و قمع ایشان صعب بهم رسانیده زیرا که ممالک ایشان اصعب المسالک است و گاهی بحاکم فارس هدیه میفرستند امروز بزرگ آنان که او را خوارج امام
میدانند سعید نام بنسب از عرب که او را سلطان خوانند **بیت** تا بدید کرم انقصه آمده ایم — ما از این قصه کجا بیرون شدیم پس
حضرت شاه اولیا و تاج اوصیا علی مرتضی علیه السلام چون از کار خوارج بپرداخت خطبهٔ بلیغه انشاء و خلق را بمحاربهٔ معاویه علیه الهاویه برغیب
و تحریص فرمود جمعی از معاریف سپاه که اشعث اخبث در آنجمله بود متفق اللفظ و المعنی عرض کردند که اکنون ما همه شکسته شده و کند گردیده
اسبان ما واماندهٔ اند و لباس ما مندرس شده مقرر فرمایید که بشهر کوفه رفته بیم و تهیه و تدارک محاربه با لشکر معاویه ببرون آییم و بدانجانب

توجه نماییم حضرت امیر علیه السلام عذر پذیر قبول فرمودند و بجانب کوفه حرکت نمودند و چون بموضع نخیله که در خارج کوفه است رسیدند فرمود معسکر
هم اینجا است بشهر رفته استعداد سفر کرده بیرون آیید خود آنحضرت علیه السلام در نخیله توقف فرمودند کوفیان بخانه ها آمده شوق عیال
و مال و استراحت و فراغت ایشان را دامن گیر شده از مراجعت بمعسکر مانع آمد حضرت مقدس شاه ولایت نیز بحکم تقدیر با خاطر ملول بشهر
نزول فرمود کوفیان تمهید معذرت نمودند ولی مقبول نیفتاد و آنحضرت در ضمن خطب فصیحه شکایت ملیحه منطوی بر حکم و نصیحه از مردم
زمان و اختلاف دوران فرمودی چنانکه در نهج البلاغه مسطور است و بعد دیوان ولایت بنیان منسوب بآنحضرت منظوم مردم کوفه
اجماع نموده و بحضرت اقدس ولایت پناه عرضه داشتند که بهر جانب که حکم رود مطیع و منقاد و مهیا و آماده ایم و سر بر کف دست نهاده
حضرت ولایت منقبت فرمود تا حارث همدانی ندا در داد که بمعسکر نخیله جمع شوند بعد از روز دیگر زیاده از سیصد نفر جمع نشده بودند
و حضرت ولی مطلق و امام برحق دو روز در معسکر توقف فرموده از بی سببی سپاه محزون گردید با اطراف آدمی فرستاد که سپاه بجهت سفر
شام مهیا شوند که در همین ایام زمانه بدفرجام بساط سازی اسباب تفرقه فراهم کرد **ع** زمانه در گوییز آیین نهاد مخفی نماند که مالک
اشتر نخعی را در مراتب ارادت و خدمتگذاری آنحضرت مقام اعلی بود و قبل از غزوهٔ خوارج بمرز شهادت رسید لهذا چنانکه بایست کسی نبود
که خلق را حرکت دهد و با جماع کوشد و اشعث نیز باطنا همانا نوری در دل نداشت و همت بر انجام خدمت نمی گماشت کیفیت مقامات
درجات مالک رحمه الله علیه در خاتمهٔ کتاب در ضمن اولوا الالباب خواهد نگاشت **ع** هر سخن جایی و هر نکته مقامی دارد در روضة
الصفا آمده که معابر خواست بداند که عمر او بیشتر است یا عمر حضرت امیر علیه السلام نذر کرده سه نفر را معین نمود که متواتر و متوالی بشهر کوفه
در آیند در میان مسجد کوفه خبر فوت معاویه را بعلی علیه السلام دهند به بینید از او چه بروز خواهد کرد و چنین کردند و سه نفر از پی یکدیگر آمدند
و این خبر را گفتند حضرت امیر علیه السلام اعتنایی بسخن ایشان نکرده و فرمود ایشان دروغ است و او خواهد بود بعد از من و من پیش از او کشته خواهم شد
پس این خبر بمعاویه رسید و مطمئن و آسوده خاطر گردید **در ذکر حال شقاوت مآل عبد الرحمن**
بن ملجم مرادی لعنة الله الموء لفه جهان از آنکه هم چه خلق است و نوی کز ما
کس نشان زو چه بد چه نکوی — بکرد و کیتی بسا دیده ام — بسا را از این هر دو فهمیده ام — من ایدون گمانم که این تند دهر یکی
گرزه مار است بسیار زهر — به پیدای او جمله نقش و نگار — به پنهان او سر بسر زهر مار — ز کینی چه افسانه خوانم همی — که اسرار او را
ندانم همی — همان داند او و آنکه او کرده است — بپرورده است و بر آورده است — برو طعنه ما را سزاوار نیست — که در کار او جای گفتار
نیست — ارباب سیر نگاشته اند که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام قبل از محاربه نهروان محمد بن ابوبکر که از جانب آنحضرت بایالت مصر مأمور
بود مرقوم فرمود که بعضی از سواران چابک و دلیران باسل مصر را بکوفه فرست که برای محاربت مخالفان ضرور میشوند محمد بیست کس از اهل
مصر بکوفه فرستاد و بحضور حضرت شاه ولایت آمدند و شیخ ابو الحسن بکری گوید حاکم بمن بفرستاد در هر حال عبد الرحمن بن ملجم مرادی از آنجمله
بود چون بمرز بساط بوسی رسیدند سلام کردند و جواب شنودند و عبد الرحمن بر ایشان سبقت گرفته زبان بمدح و ثنای آنحضرت بگشاد و
هر یک احله یمانی و ردایی عدنی و اسبی عربی عطا فرمود عبد الرحمن این اشعار را در مدح آنجناب معروض داشت **عربیة**
انت المهیمن والمهذب ذو الندی — وابن الضراغم فی الطراز الاول — الله خصک یا وصی محمد — وحباک فضلا فی الکتاب
المنزل — وحباک بالزهراء بنت محمد — حوریة بنت النبی المرسل — بعد از آن عرض کرد یا امیر المؤمنین ما بیکاره نیستیم و بهر کاری
که ما مور داری اقدام کنیم پس آنحضرت از نام او پرسید گفت منم عبد الرحمن و نام پدرم ملجم مرادی حضرت امیر علیه السلام فرمود تو مرادی هستی عرض
کرد بلی آنحضرت فرمود انا لله و انا الیه راجعون و دست بر دست زده گفت لا حول و لا قوة الا بالله و بسیار او را نگریست و این شعر فرمود
عربیة انا انصحک منی بالوداد — مکاشفة وانت من الاعادی — ارید حیاته ویرید قتلی — عذیرک من خلیلک من
مرادی — اصبغ بن نباته گوید ده نفر یا بیشتر که آمدند بحضرت خلیفه کردگار بیعت کردند آنحضرت ابن ملجم را دو سه بار طلبید و بیعت تازه

کرد و او عهد و میثاق گرفت از ابن ملجم سبب بیعت حضرت و فرمود که نام انست که تو بعهد و بیعت خود وفا نکنی عبد الرحمن گفت کو یا امیر مرا
شنیدی و این نام من ترا خوش نیامد والله که من ترا بسیار دوست میدارم و دوستان ترا دوست میدارم و با دشمنان تو دشمنم و بسیار دلم می
خواهد که در خدمت تو باشم و در پیش روی تو شمشیر بزنم انحضرت علیه السلم تبسم فرموده و گفت یا اخا مراد اگر از تو چیزی بپرسم راست
خواهی گفت عرض کرد بلی فرمود دایه یهودیه داشتی که هر وقت گریه میکردی طپانچه بر روی تو میزد و میگفت ساکت شو ای شقی‌تر از پی کننده
ناقه صالح و میگفت بعد از بزرگ شدن از تو جنایتی عظیم صادر خواهد شد و بغضب الهی خواهی رسید عرض کرد بلی اینهمه راست است
یا امیر المؤمنین اما از تو کسی را دوست‌تر ندارم امیر المؤمنین فرمود بخدا قسم است که من کاذب نیستم و تو مرا خواهی کشت و وقت ان نزدیک رسیده
ابن ملجم عرض کرد که اگر چنین است پس مرا بجائی روانه بفرما که در انجا بوده باشم و چنین عملی از من صادر نشود انحضرت او را رخصت فرمود که به
یمن رفته باشد او بیمار شد و نتوانست برود و بعد از صحت شب و روز در خدمت انحضرت بود و حضرت امیر المؤمنین بوی نهایت التفات و مرحمت
و انعام و اکرام میفرمود و گاهی باو میفرمود که تو قاتل من خواهی بود و میفرمود ارید حیاته و یرید قتلی و عرض میکرد که اگر چنین است پس دستهای
مرا قطع بفرما حضرت میفرمود هنوز از تو چیزی ظاهر نشده چگونه جایز است ترا ازار کردن یا قصاص کردن قبل از گناه گویند چون از حضرت
شاه ولایت مکرر این تصریح و کنایه بروز کرد مالک اشتر و حارث بن الاعور عرض کردند که یا امیر المؤمنین این چه سخن باشد که تواند چنین کاری
کند اگر میفرمائی گردن او را بزنیم و شمشیرها برکشیدند حضرت شاه اولیا ازیشان فرمود شمشیرهای خود بغلاف کنید مرا چگونه جایز باشد که او را
هنوز از او غلطی سر نزده چگونه درباره او حکمی خواهم کرد و چون مرا غرض خشم خالیست **نظم** خشم بر شاهان شه و بر من غلام
خشم را من بسته‌ام زیر لگام | تیغ حلمم گردن خشمم زده است | خشم حق بر من همه رحمت شده است | چون اصحاب از کشتن عبد الرحمن
مایوس شدند و از ان طرف هم یقین کردند که علی مرتضی تا چیزی را بیقین نداند نمیفرماید بر خود مقرر کردند که مکمل و مسلح انحضرت را نگهبانی نمایند
شبی جمعی با اسلحه بخدمت حضرت علیه السلام امدند چون باراده نماز بمسجد از خانه بیرون امد انها را دید سبب پرسید کیفیت خیال خود را عرض
داشتند حضرت ولی کردگار بر انها دعا فرمود پس بانها فرمود شما مرا محافظت از بلای اسمانی مینمائید یا از بلای ارضی بعد از ان فرمود قل
لن یصیبنا الا ما کتب الله لنا و ایشان را مرخص فرمود که بخانه‌های خود رفتند الحاصل این وقایع همه قبل از سفر نهروان بوده و ابن ملجم در
کوفه بود و در این سفر نهروان هم در رکاب حضرت ولایت ماب میبود و جنگی با خوارج نیز کرد و حضرت باو دو اسب و دو شمشیر و دو نیزه و دو
عمامه و برد و ردائی انعام فرمود و او را بتبلیغ خبر فتح نهروان پیش از خود روانه کوفه نمود و او بکوفه امد و در محلات میگشت و مردم را از اخبار
اخبار اگاهی مینمود تا انکه بمحله بنی تیم رسید و از انجا عبور همی کرد و مژده همی داد و ناگاه بر خانه عالی بگذشت و ان خانه از زنی بود جمیله که در
ملاحت و صباحت بی‌نظیر بود و قطامه نام داشت و دختر سخینه بود و پدر و برادر او از جماعت خوارج بودند انزن چون ندای منادی شنید
از خانه بدر امد که بگو تحقیق حال پدر و برادر کند و بعبد الرحمن گفت نفسی فرود ای در اینجا بیاسا تا من از تو تحقیق حال خویشان خود که
در نهروان دارم کرده باشم و روی خود بدو نمود چون عبد الرحمن دیده بر ان زن افتاد جمالی بکمال دید دل از دست رفته فی الفور از اسب بزیر
امد و در دهلیز خانه انزن شد قطامه فرشی بر او گسترد و بالشی او را اورد و کنیزک خود را گفت تا موزه او را برکشید اب سرد اورده دست
و روی او را بشست و طعامی بجهة او حاضر کرد و مروحه در دست گرفته از او مگس میراند و حسن خود را بغنج و دلال بروی جلوه میکرد عبد الرحمن
در او حیران بماند و ساعت بساعت مهرش بیفزود و با وی مهربانی همی نمود و نظر از منظر او بر نمیداشت و بر تبسمها و تکلمهای محبوبانه کرد
و مرغ دل عبد الرحمن را بنمودن زلف و خال بیشتر بدام اورد پس بدو خطاب کرده گفت **رباعیة** یا بدر دجی له سما
الحسن فلک | ان کنت اذل فی الهوی الیوم فلک | یا من حشا حشاشة الصب ملک | ما انت من الانام بل انت ملک
با اینهمه التفات و مهربانی مرا شرمنده احسان و بنده فرمان کردی اگر پرسشی داری بگوی و اگر حاجتی داری بجوی انزن رعنا گفت شنیدم
از نهروان میائی میخواهم بدانم که چه اتفاق افتاده است کار بر چگونه گذشته از خوارج که مانده و که کشته شده عبد الرحمن تقریر میکرد

و او گوش داشته نام بعضی اقربای خود را میپرسید عبد الرحمن میگفت فلان را امیر المؤمنین چنان و چنین کشت و فلان را پسر او حسن و فلان را
پسر دیگرش حسین بقتل اورد و فلان را اصحابش مقتول ساختند تا بجائی که جز نه تن از ان چهار هزار کس زنده نماند ناگاه قطامه طاقت
نیاورده فریاد برکشید و نوحه کرد و بگریست و از پیش او بحجره دیگر شد نوحه و ندبه اغاز کرد عبد الرحمن متحیر و متفکر گردید از تقریر خود
نادم گردید و بر خود ملامت کرد که چرا او را از قتل عزیزان وی با خبر کردم و خنده‌های شیرین او را بگریه‌های تلخ بدل کردم و یکبار برابر نظر هم
کرد و از تعزیت فسوس همی خورد **لمؤلفه** بروی چون مهش از هر کناره | شتابان اشکها همچون ستاره | برغم چرخ
رای مرد اگاه | نجوم ثابت و سیار بر ماه | ز خون دل رخش گلگون چو لاله | بر ان رخ اشک چون بر لاله ژاله | ز بس سیلی که
بر روی بر اورد | سمن چون لاله‌اش نیلوفر اورد | سحابش لاله را پژمردگی داد | تگرگش غنچه را ازردگی داد | عبد الرحمن تیر مژه را
دل از کف رفته بود او را بخواند و در پیش خود نشاند و او نام و نسب مقتولان بپرسید و دلداری و تسلی خواهی از ان اخبار همی نمود انزن
ملعونه گفت اگر مردی پیدا شد که تلافی این عزیزان من کردی من تا زنده بودمی او را بنده بودمی شیطان از این سخن چیزی در دل عبد الرحمن بدید
انگه گفت ای جانانه قدری شکیب و ارام پیشه کن شاید کام تو براید و او را ساکت کرده بصحبت مشغول شد چنانچه او را از گریه خشک نمود و اظهار
محبت و تعلق و تعشق کرد قطامه ملعونه چون دید که عبد الرحمن فریفته حسن و جمال او شده دیگر باره خود ارائی و دلربائی پیشه کرده معجر از
بگیسو نمود و سینه و گردن بدو جلوه داد دمبدم اتش شوق و عشق شهوانی عبد الرحمن شعله ور شد و در نظاره او از خود بیخبر بود تا انکه بقطامه
گفت اکنون برادر ترا شناختم بلی او با من دوست و رفیق شفیق بود و من ترا از او خواستگاری کرده بودم و بمن وعده کرده بود اکنون که تو خود
مختاری اگر بصحبت من سر در ارائی پیمان بخواهی دید مقصودت براید قطامه گفت بزرگان قوم مرا خواستند و من تن در ندادم و اکنون با تو در غیبی
کردم اما شرطی دارد الحاصل سخنان ایشان دمبدم گرمتر و دل سنگین ایشان مرتبت در ظهور فتنه نرم شد تا گریه بخنده تبدیل یافت و تا
بعروسی کشید انزن ملعونه جامهای فاخر پوشید خود را براراست و پیراهنی رقیق که سینه و اندام او از زیر او نمایان بود دل نظاره گی برباید بر کرد و معجری
نازک بر سر بسته گیسوان را بیافت و بعضی جواهر در ان بیافت پای کوبان و عشوه‌کنان نزد عبد الرحمن امد عبد الرحمن در او خیره بماند اشعار
عاشقانه بخواند و از حیرت نمیدانست که در مدح او چه گوید حیران مانده با خود میگفت **عربیة** ما انت مادحها یا من یشبهها ما
والبدر لا بل انت هاجبها | من این للشمس خال فوق وجنتها | و مضحک فی نظام الدر فی فیها | من این للبدر اجفان مکحلة
بالسحر والغنج یجری فی حواشیها | و از دهن او از خود برفت و بجود امد زن بدو تصریح مطلب کرده گفت سه هزار دینار مهر منست و کنیزی و
کشتن علی قبول کن مرا و مال مرا و ضیاع و عقار مرا تمامی و خانه من از تو خواهد بود ابن ملجم تحاشی نموده این ملعونه سخنها که از خوارج در قدح علی
شنیده بود بخاطر عبد الرحمن انداخته شیاطین صوری و معنوی او را اغوا کردند و بشک و شبهه انکندند گفت این تو شیطان و رهزن من
شدی و مرا حیران کردی و اکنون نمیدانم چه گویم و این اشعار برخواند که در عشق او خود گفته است **عربیة** فلم ار مهرا ساقه ذو سماحة
کمهر قطامة من فصیح و اعجم | ثلاثة الاف و عبد و قینة | و ضرب علی بالحسام المصمم | فلا مهر اعلی من قطامة وان غلا | و لا فتک
الا دون فتک ابن ملجم | فاقسمت بالبیت الحرام و من اتی | الیه و لما من محل و محرم | لقد افسدت عقلی قطام و اننی لمنها
علی شک عظیم مذمم | لقتل علی خیر من وطی الحصا | اخی العلم الهادی النبی المکرم | لقد خاب من یسعی لقتل امامه و ویل
له من حق نار جهنم | بعد از ان گفت امشب را بمن مهلت ده تا تفکری کنم و فردا ترا خبر دهم پس اراده رفتن کرد در هنگام رفتن قطامه ملعونه
او را وداعی گرم کرده بسینه خود چسبانید و بوسید دل او را قوی کرد و بعضی اشعار که تشویق کند بر او خواند و تا در خانه با او همراهی نموده
برفت و ابن ملجم باز گشت و انشب او را خواب نبرده تا سحر بیدار همی بود و تفکر همی کرد و خباثت باطنی بهیجان و ظهور همی امد صباح بدو از یمن خبر
رسید که برادرت مرده و پدر و عمت نیز جان سپرده اند و اسباب و تنخواهی بسیار مخلف گشته و ترا طلب کرده اند بخبر نیز بر سر انجام و خبر بر دلالت کرد
و او عازم یمن شد و بخدمت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام امده سفارش نامه بحاکم یمن با خلعت گرفته شب قطامه را دیده وداع کرده

قرار بر مراجعت و انجام کار نداد و چون از کوفه برفت در صحراهای یمن شبی فرود آمدیم نیم شب صداهای عظیم شنید و دود و آتش پیدا بد
که رو بدو آمدند و اطراف و جوانب او فرو گرفتند او مدهوش شد و چون بخود آمد این ابیات بگوشش رسید و گوینده را نمیدید

عربیة اسمع دع القول یا ابن ملجم انک فی امر مهول معظم تضمر قتل الفارس المکرم اکرم من طاف ولبی واحرم
ذاک علی ذو التقی الاقدم فارجع الی الله لکیلا تندم یعنی گوش ده و بفهم ای پسر ملجم که تو در کار عظیم هولناکی افتاده
و در دل گرفته کشتن سوار مکرم و بهتر کسی که طواف و احرام نموده که علی بهتر کار مقدم باشد پس برگرد و توبه کن و بنا بر بجا
تا پشیمان نشوی آنگاه گفتند ای شقی آنچه در دل گرفته از کشتن امام عابد زاهد عادل راکع ساجد امام هدایت و علم تقوی و عروه
وثقی دین خدا ما دانسته ایم که در دل چه داری و ما از جنیانیم که در دست او مسلمان شده ایم و در این صحرا منزل داریم و نخواهیم کذا
که مثل تو شقی بر سر منزل ما خواب و راحت کند پس سنگهای عظیم بر او انداختند و او را از آن صحرا بیرون کردند لابد بقله کوهی رفته تا بامداد
تا صبح شد به یمن رفت و دو ماه بماند و مخلفات موروثی را جمع کرده از عشق قطامه آرام نگرفته برگشت در راه دزدان اموال او را غارت کردند
همیان زری که بر کمر بسته بود بدر بردند در راه کوفه بسیار جادر چند سید منزل گرفت و شب از اهل جادر معلوم شد که او از چاکران علی
علیه السلام است چون خوارج بودند قصد قتل او کردند او سگ اهل خیمه را در بغل کرده اظهار یگانگی میکرد گفتند چرا چنین میکنی ان آن
سگ گفت زیرا که ویرا میگفت مرحبا بسگ ایطا بقه که تا من محبتی کردند و تان واپی اوند اخر الامر در میان او و ایشان اتحاد و دوستی تمام
رسید گفتند ما چند نفریم از خوارج که قرار داده ایم علی علیه السلام و معاویه و عمرو عاص را بکشیم تا مردم آسوده شوند و از این حرب و محاربات
فارغ گردند ابن ملجم گفت کشتن علی با من و دو نفر دیگر متعهد قتل معاویه و عمرو عاص شدند و با یکدیگر عهد کردند که یک شب را در یکی به مصر
و در ماه رمضان سنه در میان این سه نفر را بکشند براک نام بصره رفته عمرو عاص را شبی درد دل بود و بمسجد نرفت خارجه نام امیر را به نیابت خود
بمسجد فرستاد در بین نماز براک او را بجای عمرو عاص بکشت و او را گرفته از کار و عقاید مطلع شدند و محبوس کردند و عنبری نام بشام رفته
معاویه را در محراب شمشیری زد و شمشیر بر دو بر ران ملعون آمده بعد از آن معالجه شد ابن ملجم بجانب کوفه آمد که در هنگام مقرره حضرت امیر
المؤمنین را بعز شهادت رساند و بعد از ورود بعشقبازی قطامه پرداخت و انتهاز فرصت میکرد که موقعی پیدا کند و شقاق خود را ظاهر نماید

بیت جهان را چه سازی که خود ساخته است جهاندار از این کار پرداخته است **حکایة** از اسمعیل بن عبد الله کوفی
روایت کرده اند که او گفت که چون در میان مردم و اصحاب حضرت ختمی مآب اختلاف ظاهر شد و عثمان کشته شد معاویه دعوی خلافت کرد من از مردم
عزلت گزیدم و خود را بسواحل دریا کشیدم همانا در دل من نیز شبهتی بود که حق با کیست و در طلب تحقیق میکشیدم مدتی در آن صفحات بودم
و اطلاعی در دست از اوضاع مردم نداشتم شبی در ساحل دریا عبور میکردم مردی بزرگوار دیدم که سر بسجده گذاشته با دل حزین و ناله در دشت
ناک مناجات میکرد در کناری بایستادم و گوش بر مناجات وی نهادم بخاطرم آمد که از اولیای خدا خواهد بود چون سر از سجود معبود برداشت
پای بر آب نهاد و بر روی دریا همی رفت من حیران بماندم و از دنبال او بانگ برداشتم که خدا ترا رحمت کناد تا من سخن بگوی که من راه بجوی برم
بجانب من ملتفت شد و گفت ای مرد تو هدایت کننده را در پس سر انداخته و خود را از راه حق دور ساخته در بیابانها سرگشته همی گردی وان
من راه هدی پرسی بر واز او سؤال کن و راه حق بجوی و چشم دل بگشای و حق را ببین **بیت** که گفت که چندین و ده قرا ببین و در قرا
بگردان و حق را ببین گفتم تو را بخدای که صریح بر گو که هدایت کننده کیست تا بشناسم و بخدمتش بشتابم گفت وصی محمد عربی صلی الله
علیه و آله و داماد و پسر عم نبی امیر مؤمنین و سلطان اصفیا و سالار اولیا علی المرتضی را در کوفه گذاشته و راه بوادی برداشته من از آنجا
روانه کوفه شدم شب در صحرای نجف ماندم که علی الصباح بکوفه روم ناگاه دیدم که مردی در آن صحرا پیدا شده بر تلی ایستاد و عبادت و مناجات همی
کرد و در آخر گفت ای خدای من آنچه برگزیده تو و رسول تو مرا بدان امر کرده در این امت بجای آوردم پس بر من ستم کردند و بحکم تو با منافقان
قتال جستم پس مرا بجهالت و سفاهت نسبت دادند و زبان طعن و تشنیع بر من گشادند من از ایشان دلتنگ شده و ایشان از من سیر آمدند

من

من دشمن ایشان شده و ایشان دشمن من از آنچه پیغمبرت مرا خبر داده است مانده است مگر یک خصلت که انتظار میکشم خدایا دشمنان من
مرا بر اکرم مرا از این عالم برهاند و بجوار رحمت تو برسان خدایا وعده فرمودی که هر گاه من لقای تو را بخواهم مرا بلقای خود مشرف فرمایی و از این گروه
مکروه برهانی مرا انس با رسول تو از من بکر فتی و با بتول بود و او هم وفات یافت اکنون من تنها مانده ام و از اشقیا خسته و ملول گشته ام سعادت
لقای تو را میخواهم چون لختی از اینگونه مناجات بدرگاه قاضی الحاجات روان شد بسوی شهر آمد و من بر اثر او همی رفتم تا در آمد و داخل خانه شد برسید
که این خانه از کیست گفتند مگر غریبی گفتم تازه آمده ام گفتند این خانه امیر مؤمنان علی ابن ابیطالب است بر حسرت من بیفزود و قدری گذشت اذان
نماز گفتند آنحضرت از خانه بدر آمد و بمسجد شد من نیز از عقب برفتم و نماز بگذاردم تا اینکه دیدم آنحضرت را بشمشیر در محراب بسعادت شهادت
رسانیدند دانستم که دعای آنحضرت بود که مستجاب شده و افسوس بر ایام غفلت و غیبت خود خوردم بلی **ع** در آرزوی دوباره بسیار کس است

ذکر ظهور شقاوت و کمال ملعنت عبد الرحمن بن ملجم مرادی علیه اللعنة و العذاب الی یوم الحساب

عبد الرحمن مرادی بجهة حصول مراد نفس بکوفه آمد و همیان زری که داشت در پیش قطامه گذاشت و هوسبازی و شهوت رانی از سر گرفت و موافقت اند ملعونه
از نو در گرفت بلی **ع** چراغی را که دودی هست در سر زود در گیرد مشاهده قوی تر شد و معاهده مستحکم آمد هر شب در خانه قطامه
شراب خوردی و با او صحبت داشته شبی بروز آوردی روزی حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بر در مسجد کوفه که از ابواب کنده مینامیدند نشسته
بود ناگاه عبد الرحمن عبور کرد و نزدیک آنحضرت بیامد و سلامی و تکریمی و تحیتی و تعظیمی بعمل نیاورد حضار گفتند یا امیر المؤمنین علیه
السلام دیدی این ملعون را که بچه استغنا و استکبار آمد و گذشت فرمود دعوه ان له شانا من الشان والله لیخضبن هذه من هذا یعنی وا
گذارید او را که برای او شغلی عظیم در پیش است و کاری بزرگ در نظر است بخدا سوگند که این از خون این رنگین شود و در این سخن اشارت
بلحیه مبارک و فرق مطهر خود کرد و بعد از آن ابن اشعث برخواند **عربیة** مامن الموت لانسان نجا کل امرء لابد
یأتیه الفنا یفد الانسان فی نفسه امرا و یأتیه الیه القضا لاتأمنن الدهر فی اهله لکل عیش آخر و انقضا
بین تری الانسان فی غبطة یمسی و قد حل علیه القضا و نگاه بعبد الرحمن مرادی میفرمودند تا از پیش چشم او رفت و فرمودند انا
لله و انا الیه راجعون و لا حول و لا قوة الا بالله شبی عبد الرحمن مرادی در منزل قطامه هنگامه شادی بر پا کرده بلهو و لعب مشغول بود
قطامه ملعونه خود را زیب و زینت افزوده و لباس خود را الوان نموده کاهی کف بر دف و دمی نی بر نای نهاد و کاهی لب بر لب عبد الرحمن میگذاشت
کنیزکان نیز بر بانگ چنگ و رقص همی کردند و دل عبد الرحمن را بدست آوردندی بلی خوب گفته اند **عربیة** و ان کان رب
البیت بالدف مولعا فشیمة اهل البیت کلهم الرقص عبد الرحمن را آتش شهوت شعله ور گشته و مستعد مقاربت قطامه شد قطامه
از معاشرت بمباشرت تن در نمیداد که مبادا آتش شوق تاب شهوت فرو نشیند و آنچه مقصود است بر نفس خود نگریست چندانکه از انظار و اصرار
بمیان آمد قطامه با انکار خود را بکنار کشید و گفت تا آنچه عهد کرده روی ندهد با این امید نخواهی رسید **بیت** لکن از مانعی بسوی
کنار من مطیع توام بیا و بیا الحاصل هر شب قطامه او را بشبی دیگر وعده دادی تا شب هجدهم رمضان در رسید شمشیر خود را داد
بر فساد زهر آب داد و روز در کوچهای کوفه همی گردید و عبد الله نام حارثی نیز با خود رفیق کرد روزی بمسجد آمد و نظرش بر علی مرتضی افتاد
که با میثم تمار در ره نشسته حضرت امیر او را بخواند و گفت ای عبد الرحمن در کوفه چه میکنی چرا نزد ما نمیایی عرض کرد که در بازارها سیر و تماشا
میکنم امیر مؤمنان فرمود برو بمسجدها که از همه جا بهتر است و در بازارها مگرد که نام خدا در آن برده نمیشود ابن ملجم مدتی تملق و تضرع
نموده برفت چون او در گذشت حضرت امیر بمیثم تمار فرمود ای میثم این قاتل منست و مرا خواهد کشت میثم عرض کرد چرا او را نمیکشی فرمود
قصاص پیش از قتل بر وفق شرع نیست عرض کرد او را از کوفه بیرون کن فرمود از بفعل برای چاره نیست پس برخواند که یمحو الله ما یشاء و
یثبت و عنده مفاتیح الغیب ام الکتاب میثم عرض کرد مرا که ما پیش از تو باد و چنین روزی به بینم وقت امرک استاد امیر المؤمنین فرمود

چیز است که علم آن با خداست و یکی از آن مرگست و اجل و این وعنده علم الساعة دانا آخر چند کلمه بر میثم تمار فرو خوانده و فرمود ای میثم لا حذر من قدر و اذا جاء القضا فلا مفر

ذکر شب نوزدهم رمضان المبارک

ام کلثوم دختر امام معصوم گفته که چون پدرم از نماز فارغ شد طبقی که در آن دو قرص نان جوین بود با کاسه شیر و قدری سوده نمک در نزد حضرت امیر المؤمنین علیه السلام گذاشتم چون نظر بر آن طبق کرد سر مبارک فرو افکند و گریه شدید کرد بمرتبه که صدا گریه آنحضرت بلند شد فرمود ای دختر هیچ فرزندی بر پدر خود بدی نکند و بجهة او بد نخواهد و تو امشب با پدر خود بدی کردی عرض کردم ای پدر بزرگوار چه غلط کردم فرمود در یک طبق دو نان خورش بجهة من آوردی مگر میخواهی فردای قیامت ایستادن من در نزد خدا اگر بسیار طول انجامد کی دیدی که پدر تو در سنت سنیه پیغمبر صلی الله علیه و آله تجاوز کرده باشد هرگز پیغمبر با هم دو نان خورش تناول نکرده است ای فرزند در حلال دنیا حسابست و در حرام آن عقاب بشنو رسول خدا مرا خبر داد که جبرئیل آمد و کلید گنجهای عالم بجهة او آورد و گفت خدا سلام میرساند که اگر خواهی تمام کوهها را برای تو زر خالص گردانم بی آنکه نقصی در مرتبه و شان تو بهم رسد حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود آخر دنیا چیست گفت مرگست فرمود مرا بدنیا احتیاجی نباشد بگذار مرا که روزی گرسنه باشم و از خدا سؤال کنم که مرا سیر کند و روزی سیر باشم و حمد او بجای آورم ای فرزند دنیا دار غرور و ذلتست هر کس هر چه در آن میکارد در آخرت ثمر آن بر میدارد یکی از آن دو نان خورش را بردار ام کلثوم گوید کاسه شیر را برداشتم و نان و نمک را بگذاشتم و او افطار و مشغول طاعت و عبادت شد آن شب بسیار از اوطاق بیرون میرفت و بر آسمان می نگریست و قلقی داشت و میخواند پس سوره یس را بر خواند و نشسته قلیل خوابی کرد و بیدار شد صورت نور را با جامه خود پاک میفرمود و میگفت اللهم بارک فی لقائک و مکرر میفرمود لا حول و لا قوة الا بالله بعد از آن اولاد و عیال خود را بخواست و بهر یک بسیار میگریست و فرمود ایشانرا من از میان شما خواهم رفت و اینک رسول الله را بخواب دیدم که مرا دریافت و فرمود با من بود بهمین زودی نزد من خواهی آمد و شقی ترین این امت ریش ترا از خون سر تو خضاب خواهد کرد سعی کن که درین دهه آخر رمضان زود تر بنزد من آئی که تو مشتاقم و آنچه نزد ماست بهتر است از آنچه در دنیا است پس با نوحه و ناله در آمدند مارا و حسنین را بصبر و سکون وصیت فرمود و دیگر باره بنماز پرداخت و در رکوع و سجود گریه مینمود و بیرون میرفت بآسمان بسیار نظاره میکردی و کواکب را میدید و میفرمود بخدا که من هرگز دروغ نگفته ام و امشب همان شبیست که بمن وعده داده اند و باز بمصلای خود بر میگشت میگفت اللهم بارک لی فی الموت و لا حول و لا قوة الا بالله میفرمود ام کلثوم گوید عرض کردم ای پدر امشب چرا اینقدر مشوش و پریشان خاطری و آرام نمیگیری فرمود ای فرزند بدان که پدرت قد قتل الابطال و خاض الاهوال و ما اعتریه خوف و لا دخل فی قلبه رعب اکثر مما دخل فی قلبه اللیلة یعنی پدر تو بسا دلیران را کشته و بسا معرکهای هولناک را طی نموده و فرو رفت در آنها ابدا خوف و ترس که امشب در دل من در آمده هرگز ظاهر نشده عرض کردم پدر امشب چرا اینقدر فال بد میزنی فرمود این فال بد نیست و این عهد پیغمبر است صلی الله علیه و آله و تخلف ندارد یا بنیة قد قرب الاجل و انقطع الامل پس متوجه نماز شد بخضوع دل مشغول شد و فرمود اگر مرا خواب برد در وقت سحر بیدار کنید و سحر بیدار شده در اوطاق را گشاده بفضای خانه آمد آمدند **مؤلف گوید** که آنچه از ظاهر این عبارات ظاهر میشود که آنحضرت علیه السلام بخوف و مشوش بودنه از راه بیم جان یا نقصان ایمان بوده چرا که خود فرموده والله ابن ابیطالب انس بالموت کانس الطفل الرضیع بثدی امه و فرموده ع السیف و الخنجر ریحاننا و فرموده لو کشف الغطاء ما ازددت یقینا و در دعا و مناجات سابقه شهادت و لقاء الله تعالی میخواسته و بعد از ضربت عبد الرحمن فزت و رب الکعبة فرموده الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم و لا هم یحزنون خود مشهور است بلکه آن انقلاب و گریه و بیخوابی و نگریستن که نمود همه از راه شوق و شعف و قرب لا یزال بوده و میخواسته که زودتر با مقام اعلی مستفیض گردد و طایر روح پر فتوحش از قفس ناسوتی آزاد گردد و بگلشن لاهوتی پرواز جوید لهذا ملکات ملکوتی خود را بوصول بعوالم باقی مژده همی داد که **عربیة** ابشروا یا قوم هذا فتح باب فقد نجوتم من شباب الاغراب افرحوا

جاء

جاء میقات الرضا من حبیب عنده ام الکتاب قال لا تأسوا علی ما فاتکم اذ بدا بدر حزوی للحجاب ذا مناخ اوقفوا بعرانا ذا نعیم لیس تحصیه الحسنا ان فی عتب الهوی الف الوفا ان فی صمت الولا لطف الخطاب الحاصل که بعد خود را به و اراده تشریف بردن بمسجد کرده بطی چند بجهة فرزندان آنحضرت بخانه آورده بودند در آن حین صدا میکردند و نزد آنحضرت آمدند و دامان او را بمنقار گرفتند گویا منع از رفتن میکردند در دنبال آنحضرت بال میزدند حضرت فرمود لا اله الا الله صوایح تتبعها نوایح و فی غد غد یظهر القضا یعنی این صیحهایست که از عقب آن نوحهاست و فردا صبح قضای الهی ظاهر شود و فرمود این مرغهارا رها کنید تا موا فی ذاتها انها شوید و چون بحوالی در خانه رسید کمر بند آنحضرت علیه السلام بحلقه در بند شد و باز شد و بیفتاد حضرت ازار را نشانه بر کمر بست و فرمود **عربیة** اشدد حیازیمک للموت فان الموت لاقیکا و لا تجزع من الموت اذا حل بنادیکا و لا تغتر بالدهر و ان کان یواتیکا کما اضحک الدهر کذاک الدهر یبکیکا یعنی ببند میان خود را از برای مرگ که مرگ ملاقات میکند ترا و جزع مکن وقتی که مرگ وارد شود بر درگاه تو و مغرور مشو بدهر هر چند با تو موافقت کند چنانکه ترا خندانید بار خواهد گریانید باز فرمود اللهم بارک لی فی الموت اللهم بارک لی فی لقائک ام کلثوم گوید گفتم وا غوثاه امشب خبر مرگ خود را بمن میدهی فرمود نه خبر نیست علامتها مردنست که پی در پی ظاهر میشود پس دید و برادرم امام حسن را بیدار کردم که برود با آنحضرت برسد چون در راه با آنحضرت برسید عرض کرد که حال زود راست هیچ شب بمن زودتر بمسجد میرفتید فرمود ای حسن خوابی غریب دیده ام که جبرئیل آمده بر کوه ابو قبیس و دو سنگ از آنجا برگرفت و بپای الکعبه رفت و آن دو سنگ را بر یکدیگر زد و ریز ریز شدند و خاک شد و آن خاک را بباد داد در مکه و مدینه خانه نماند که از آن خاک بر آن خانه نشست امام حسن فرمود تعبیر این خواب چیست فرمود اگر از روی صدق باشد پدرت کشته میشود و از این خبر همه اهل مکه و مدینه غم بر ایشان می نشیند امام حسن گفت میدانی که کی خواهد شد فرمود ندری نفس بای ارض تموت و لیکن پیغمبر بمن خبر داده که در رمضان و دهه آخر رمضان بدست ابن ملجم مرادی شهید خواهی شد و اینک نزدیکست امام حسن عرض کرد که میخواهم همراه تو بمسجد آیم و منفک نشوم حضرت علیه السلام او را سوگند بمراجعت داد و فرمود برو و استراحت کن هنوز روز داشت هنگام اذان بیدار شو و نماز بگذار امام حسن بخانه بازگشت و ام کلثوم در حوالی در خانه ایستاده بود و صحبتی داشت و در کمال ملال رفتند بفراش خود و ایشان را خواب در ربود پس حضرت ولایت منقبت بمسجد در رفتند و میفرمودند **نظم** خلوا سبیل المؤمن المجاهد فی الله لا یعبد غیر الواحد و یوقظ الناس الی المساجد و چون بمسجد رسیدند دیدند قنادیل خاموش شده نماز شب را در مسجد گذاردند و بعضی دعاها خواندند و هنگام اذان بر بام مسجد رفته اذان بلند گفتند که آن صدا بهمه اهل کوفه رسید مردم بیدار شده متوجه مسجد شدند

طلوع هفتم
در ذکر شهادت کثیر السعادت حضرت شاه اولیا علی مرتضی و برآمدن آفتاب ذات آنحضرت از زیر سحاب بشریت

باز شمس ازل از مطلع جان کرد طلوع چشم خفاش وشان گشت ز نورش ممنوع
جمع ذرات پریشان شده از سیب فراق فرقه فرقه همه گشتند و صلش مجموع
عاشقان کز حرم وصل سفر بگزیدند باز کردند بسوی وطن اصل رجوع
گشت جانشان همه با حضرت باقی موصول گشت دلشان همه از عالم فانی مقطوع
جمله افراخته کف جمله بر آراسته صف در قیامند و قعودند و سجودند و رکوع

چون گاه طلوع آفتاب ذات حمیده صفات حضرت سلطان اولیا و برهان اوصیا علی المرتضی علیه السلام از حجاب سحاب جسمانی در رسید و طاوس روح پر فتوح آنحضرت بجانب بستان قرب اله جناح بگشود آنحضرت در شب مذکوره از شهر مزبوره زود تر از همه شبها بر تفصیلی که سبق ذکر یافت بسوی خانه خدا شتافت همانا چون ولادت آنحضرت در خانه خدا بظهور رسیده بود بایستی که شهادت کثیر السعادت آنحضرت نیز در خانه خدا واقع شود تا اشارتی بحقیقت منه البدو و الیه العود رود چون بربام مسجد شد اذان بگفت و خفته گان ظاهر و باطن را از خواب غفلت بیدار فرمود و بسوی حق خواند بجانب محراب آمده بر بعضی

نوافل

نوافل پرداخت و خود را بجلوهٔ حضور آن پادشاه جلیل عبود متوجه و مستعد شهادت بمضمون این بیت سر تسلیم در پیش داشت که
کر تیغ بارد در کوی آن شاه کردن نهادیم الحکم لله چون آواز آنحضرت علیه السلام در هنکام اذان بخانهٔ قطامهٔ ملعونه رسید
آواز او را بشناخت و عبد الرحمن را که سرمست هم آغوش و هم خوابهٔ شیطان بود از خواب بیدار ساخت و او را بامری که معهود بود ترغیب نمود
آن اشقی الاشقیاء بقصد شاه اولیا علیه السلام شمشیر زهر آلود خود را در زیر لباس ملصق بر بدن نحس خود بربست و با دو نفر از موافقان
خود که از خوارج بودند از خانهٔ قطامه عزم خروج کرد و آن ملعونه دست در کردن او کرده او را ابو سعید تحریص و ترغیب در آن کار که بجهة انجام
آن میرفت نمود و شعری چند بر او خواند که یکی از آنها اینست **عربیّة** فخذها علی فوق راسک ضربة بکفّ شقیّ سوف
یلقی عقابها **تحقیق** شیخ ابو الحسن بکری مصنف کتاب انوار کوید که خبر صحیح آنست که آن ملعون آن شب در آن مسجد بخفت
و دو نفر دیکر از کسان قطامه که یکی را شبیب ابن بجره و دیکر برادر وردان نام بود بجهة امداد با خود آورده همراه داشت چون حضرت علیه السلام
اذان کفت و فرود آمد عادت آنحضرت چنان بود که اکر کسی در مسجد خفته بودی برفق و ملایمت و خواندن آیهٔ بیدار میکرد در آن شب نیز آیهٔ انّ الصلوة
تنهی عن الفحشاء والمنکر بر خواند و چون بدان ملعون رسید دید که روی بر زمین خوابیده سر پایش برود و فرمود برخیز که وقت نماز است و این
قسم بخواب که اینکونه خفتن خواب شیطان و اهل دوزخ است بلکه بر دست راست بخسب که خواب علماست یا بر دست چپ که خواب حکماست
یا بر پشت که خواب انبیاست آن شقی حرکتی نمود یعنی که خفته ام و خواهم برخواست و چنان پنداشت که چون بر روی خفته حضرت ولی مطلق و مخزن علوم
حق او را نخواهد شناخت و بدو نخواهد پرداخت حضرت ولی کردکار علیه السلام بدو فرمود که قصدی که تو اندیشیده کاریست که آسمانها را
از هم خواهد پاشید و زمینها را خواهد شکافت و کوهها را از هم خواهد ریخت و اکر خواهم خبر دهم که در زیر لباس چه داری و مصمّم چکاری
پس او را بدان حالت بکذاشت و بمحراب شد و بنماز قیام نمود رکوع و سجود را طول داد همانا منتظر قضای الهی و مستعد رضای خدای بود و عبد
الرحمن بن ملجم از دنبال بیامد و خود را بدو رسانید و مصمّم قتل آنحضرت علیه السلام بود و تامّل نمود تا رکوع و سجود اول باتمام رسید چون سر
مبارک از سجده برافراشت و تکبیر کفت آن ملعون شمشیر زهر آبداده خود را از قفا بر فرق مبارک امام اهل صفا علیه السلام بقوّتی هر چه تمام
تر فرود آورد از قضایای اتفاقیه آن شمشیر بر محل ضربت عمرو ابن عبد ودّ رسید از فرق تا موضع سجده کاه آنحضرت علیه السلام را بردرید
آن امام اهل هدی و شهید راه خدا آه بر نیاورد و در نهایت صبر و تحمّل بروی در افتاد و فرمود بسم الله و بالله و فی سبیل الله و علی ملّة رسول
الله فزت و ربّ الکعبه و سمّ انصما افی الفود در سر مبارک و بدن مطهّر حضرت امام تاثیر کرد و آنحضرت خاک از زمین بر میداشت و بر
زخم خونبار می انباشت و میفرمود منها خلقناکم و فیها نعیدکم و منها نخرجکم تارة اخری و جاء امر الله و صدق رسول الله ضربت دیکر
بر شبیب با آنحضرت حوالت نمود و از اضطراب و ارتعاش خطا شد بر طاق خورد پس زمین بلرزه در آمد و دریاها بموج و طوفان عظیمی بر
خواست و باد سیاه تند وزیدن کرفت و درهای مسجد بیکدیکر خورد و عالم سیاه شد **لمؤلّفه** تو کفتی سهمکین دیو بد امن
فرو قطرانش بکردون بر شد و از کف رها شد طرف دامانش و ملائکه آسمانها بناله در آمدند و جبرئیل امین فیما بین آسمان
و زمین فریاد میزد که تهدّمت والله ارکان الهدی وانطمست والله نجوم السماء واعلام التقی وانفصمت والله العروة الوثقی
قتل ابن عم المصطفی قتل الوصیّ المجتبی قتل علیّ المرتضی قتل والله سیّد الاوصیاء قتله اشقی الاشقیاء و این صدا بحکم خدا در همه
خانه های شهر کوفه بهمه رسید و هر کسی نیز خفته بود بیدار کردید مردم بهم بر آمدند و در کوچه و بازار میدویدند با الآخرة بجانب مسجد آمدند
و حضرت امیر المؤمنین علیه السلام خون از سر مبارکش بر صورت او و موی او جاری بود و با دست مبارک خون تارک را بر صورت خود میمالید و می
فرمود هذا ما وعدنا الله و رسوله و صدق الله و رسوله چون صدای جبرئیل باهل خانهٔ آن امام جلیل رسید و امام حسن و امام حسین
سراسیمه بجانب مسجد دویدند شنیدند که مردم میکویند قتل والله الامام العابد المجاهد الذی لم یسجد للصنم قطّ چون حسنین صدای
فریاد مردم را شنیدند ایشان نیز فریاد وا اباه برکشیدند و چون بمسجد آمدند دیدند که ابا جعده با جمعی میخواهند که آنحضرت را بجهة اتمام نماز بر

خیزانند و آنحضرت علیه السلام را یارای برخواستن نیست پس حضرت امام حسن بجای آن بزرکوار نماز کذارد و آنحضرت ع بر جای نشسته کذارد
جو شاه و شاهزاده و حضرت امیر نشسته بایما و اشارت نماز را تمام فرمود پس فرزندان حضرت با دلی پر حسرت بکریستن و نوحه کردن در آمدند
حضرت شاه ولایت دیدهٔ حق بین را کشود و فرمود ای فرزندان بر پدر شما امروز ترسی و جزعی نیست اینک جدّ شما صلی الله علیه و آله و جدّه
شما و مادر شما و تمام حوریان و ملائکه ارض و سما جمعند و انتظار مرا میکشند چشم شما روشن باد کریه مکنید پس در مسجد از زن و مرد ازدحام
عجیبی شد و همه بر سر و صورت میزدند و نوحه و فریاد میکردند و حضرت امام حسن سر پدر بزرکوار را بر زانوی و دامن نهاده بود از سر مبارک پدر
خوناب و از چشم پسر سیل آب جاری بود و اشک چشم امام حسن بر روی پدر ریخت چشم خود را کشود با امام حسن فرمود که کریه مکن که کریه تو دل
مرا بدرد می آورد و دیکر از برای پدرت بعد از امروز غم و اندوهی نیست زمن کذشت بعد از این باید بر شما کریست که چه زجرها خواهید برد و چه
زهرها خواهید خورد یکی را بآب هلاک کنند و یکی را بی آب مقتول سازند امام حسن عرض کرد ای پدر قاتل تو کیست فرمود پسر یهودیه عبد الرحمن
ابن ملجم مرادی عرض کرد از کدام در رفته تا بکرفتن او روند فرمود تامّل کنید او را خواهند کرفت و او را از در کنده داخل خواهند کرد چون
این فرمود دیکر باره بعالم بیخودی رفت کویند آن ملعون چون ضربتی بزد و از مسجد بیرون شد حذیفه نخعی بوی رسید و او را مضطرب دید
کفت بلکه امیر المؤمنین را تو کشته خواست بکوید نه بحکم باری کفت آری و او را بکرفت و بمسجد آورد و بعد از آن مردم او را ملامت کردند و برو
او خیو انداختند و لعنت نمودند و بخدمت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بردند حضرت بدو فرمود که ای پسر ملجم من با تو چه بد کردم که چنین کردی
آیا برای تو بد امیری بودم و با تو عنایتها ننمودم تو را چه بر این داشت آن ملعون در ابتدا هیچ نکفت امیر المؤمنین فرمود کان امر الله قدرا مقدورا
صاحب روضة الصفا نوشته که چون حضرت بدو فرمود که چه چیز ترا باعث بر کشتن من شد عبد الرحمن ملجم علیه اللعنة جواب داد که چهل
صباح شمشیر خود را تیز کرده از خدا تعالی مسئلت نمودم که بدترین خلق خدا را بآن مقتول نمایم امیر المؤمنین فرمود که از آن مقتولا بدو و انت
شرّ خلق الله بعد از آن ابن ملجم را سپرده فرمود اکر من بمیرم او را یک ضرب بیش نزنید و مثله مسازید که حضرت رسول صلی الله علیه و آله از
آن منع فرموده صاحب ریاض الشهادة کوید حضرت امیر المؤمنین علیه السلام او را با امام حسن سپرد و فرمود با این اسیر برفق و مدارا
کن امام حسن علیه السلام عرض کرد با اینکه تو را کشته باز رحمت و مروّت میفرمایی حضرت ولایت پناه فرمود ای پسران عبد المطلب خونخوار
مباشید و بجهة خود خون مردم را مریزید هر کاه من زنده مانم اولی بعقوبت و عفو میباشم و آنچه دانم خواهم کرد و اکر مردم تو ولی میباش
آنکه ضربت بیش با او مزنید که او یک ضربت بیش بمن نزده است و تا من زنده ام آنچه میخورم با او نیز بدهید دست و پای او را بزنجیر مکنید پس فرمود
مرا بخانه برید آنحضرت علیه السلام را بر کلیمی کذاشتند و یکسر آن را امام حسن و سر دیکر را امام حسین کرفته بدوش کشیدند و چون از مسجد بیرون آوردند
صبح روشن شده بود فرمود مرا بجانب مشرق بدارید چون بداشتند فرمود والصبح اذا تنفّس ای صبح تو شاهد و کواه باش که در روز قیامت از تو
کواهی خواهم که از بدایت عمر که با رسول خدا صلی الله علیه و آله نماز کردم هر کز طلوع نکردی که مرا خفته دیده باشی و همیشه من نور القحص
میدیدم و میجستم پس سجده فرمود و کفت خداوندا کواه باش که در قیامت بحضور همه انبیا کواهی دهی که هر کز با حال غیر اطاعت تو را ننمودم
و مخالفت پیغمبر تو را نکردم پس اهل کوفه از استماع این سخنان زار زار بکریستند و خروش بر آوردند چون حضرت بخانه رسید اهل بیت شیون
و نوحه کردند و حضرت ایشان را بصبر امر میفرمود و فرمود که رسول خدا در این شب حاضر شد و وعده داد که با آستین مبارک غبار از روی من میسترد و میفرمود
که ای ابو الحسن بسیار زحمت کشیدی و آنچه از تو خواسته بودند از قوّه بفعل آوردی و این دلالت بر رفتن من میکند کویند در آن حالت اثر سمّ شدّت
کرده و رنک مبارک آنحضرت از سفیدی بزردی مبدّل شد کاهی از خود میرفت و کاهی بخود میآمد دمی ملتفت عالم غیب بود و زمانی متوجه عالم
شهادت حضرت حسن ظرفی از شیر بآن حضرت داد قدری از آن میل فرمود و تتمّه را سفارش نمود که با ابن ملجم دهید و فرمود بحق من که با او نیکویی
کنید و دلجویی نمایید و برفق و مدارا با او سلوک کنید از آنچه میخورید و میاشامید با او نیز بدهید چون آن شیر را بجهة او بردند و سفارش
آنحضرت را ابلاغ کردند بسیار کریست و بر سر خود زد و خود را ملامت کرد اثیر ابن عمرو ابن هانی که بهترین اطبّا و حاذقترین حکمای آن شهر بود او را

بر سر حضرت آوردند بعد از دقت رقت کرد گفت این شمشیر مسموم بوده و ضربت آن در مغز و دماغ اثر نموده این زخم معالجه پذیر نیست
ع طبیب کیست مسیحا اگر شود بیمار و در شب بیستم اثر زهر بر پاهای مبارک آنحضرت رسید و نماز را نشسته فرمود و محمد بن حنفیه
گوید که در تمام آن شب ما را وصیت میفرمود بصبوری و از حوادث آینده اخبار میفرمود تا صبح شد بعضی مردم بعیادت آنسر حلقه اهل شهادت
شتافتند و حضرت بر ایشان میفرمود ایها الناس سلونی قبل ان تفقدونی و خففوا مسائلکم مردم میگریستند حجر ابن عدی
طائی که از اکابر اصحاب و مخلصین آنجناب بود شعری چند بر سبیل مرثیه خواند و گریست آنحضرت چشمان خود را گشود و فرمود ای حجر
چگونه خواهد بود حال تو در وقتیکه اشقیای این امت ترا بخوانند و بیزاری از من امر کنند عرض کرد ع شمشیر نگسلاند پیوند
دوستداران حضرت فرمود خدا ترا توفیق خیر داده است و جزای خیر بتو خواهد داد تفصیل شهادت حجر نیز در خاتمه این کتاب مرقوم
خواهد شد پس جامی دیگر از شیر تناول فرمود و گفت این آخرین روزی من از دنیاست و جامی بجهت آن اسیر برید چون شب بیست و
یکم داخل شد اولاد و اهل بیت خود را جمع نمود و وصیت مطولی بحضرت امام حسن کرد و اسرار امامت بدو تفویض نمود و همه را باطاعت
او سفارش کرد و با یکان یکان مهربانی و وداع فرمود و با امام حسن فرمود که چون من از دنیا رفتم مرا غسل ده و کفن کن و در تابوت بگذار
و هیچیک از شما پیش تابوت را نگیرد بلکه پایهای عقب تابوت را بردارید و بهر سو که رود متابعت کنید و بهر جا فرود آید قبر من در آنجاست
بعد از آن تو ای حسن پیش بایست و نماز کن بر من و هفت تکبیر بگو و بعد از من هفت تکبیر بر هیچ کس از اموات واجب نخواهد بود الا بر مهدی
که از نسل فرزندم حسین بهم خواهد رسید مع القصه چون نماز کردی موضع فرود آمدن تابوت را حفر کن که قبری آماده در آنجا
خواهد بود مرا در آنجا مدفون ساز و بعد از آنکه میخواهی بیرون آیی اگر دو باره آن لحد را کشف کنی مرا نخواهی دید زیرا که من بجدت رسول خدا
صلی الله علیه و آله ملحق خواهم شد ای فرزند هیچ پیغمبری نمیرد که اگر چه در مشرق مدفون باشد و وصی او در مغرب البته خدا جمع کند میان
ایشان و متصل میسازد روح و جسد هر دو را بیکدیگر و بعد از آن باز بر میگردد بجای خود در آن موضعیکه مدفون شده بعد از آن گفت
لحد مرا بخشت بلند کن و خاک بریز و قبر را مخفی دار که بعد از من کسی نداند زیرا که بنی امیه مضایقه ندارند که با جسد من و قبر من عداوت و
جسارت ورزند و تابوت مرا بر شتری بار نمایید که مردم چنان دانند که بمکه خواهید رفت الحاصل بعد از وصیتها و سفارشها و خبرها
و نصیحتها بحسنین از هوش رفت و باز بخود آمد فرمود اینک رسول خدا صلی الله علیه و آله و عم حمزه سید الشهدا و برادرم جعفر و همه
اصحاب پیغمبر صلی الله علیه و آله آمده ایستاده اند و میگویند یا ابا الحسن عجل قدومک علینا فانا الیک مشتاقون پس چشم خود را گردانید
بجانب همگی اهل بیت و فرمود استودعکم الله جمیعا حفظکم الله جمیعا الله خلیفتی علیکم و کفی بالله حسیبا آنگاه فرمود السلام علیکم یا رسل
ربی لمثل هذا فلیعمل العاملون ان الله مع الذین اتقوا و الذین هم محسنون و عرق چون دانهای مروارید از پیشانی آن امام مجید
جاری گردید و ذکر و تسبیح و تقدیس الهی مینمود و گفت اشهد ان لا اله الا الله و ان اخی محمدا رسول الله و فرشتگان رحمت در راه
ورود و عروج روح آنحضرت همانا بدین گونه سخن‌سرا و طرب‌افزا بودند و چنین مضامین بترانه می‌سرودند که **غزل**

منگر بهر گدائی که تو خاص از آن مائی   مفروش خویش ارزان که تو بس گرانبهائی   بعصا شکاف دریا که تو موسی زمانی
بدران قبای مه را که تو نور مصطفائی   بصف اندر آی تنها که سفندیار وقتی   در خیبر است برکن که علی مرتضائی
چو خلیل رو در آتش که تو خالصی و دلکش   چو خضر خور آب حیوان که تو جوهر بقائی   تو بروح بی زوالی ز درون نه تا جمالی
تو ولی ذو الجلالی تو ز پرتو خدائی   تو چنین نهان دریغی که بهیچ رو به معنی   بدران تو منغ تن را که تو بد خوش لقائی
ز غلاف خود برون آی که تو تیغ آبداری   ز کمین کان برون آ که تو نقد بس روائی   تو ز خاک سر برآور که درخت سربلندی
تو ببر بقاف قربت که شهپر همائی   پس شهباز مرغ روح پرفتوح آنحضرت بقاف قربت پیوسته از شکنج قفس غربت رست در آن
وقت اهالی حرم محترم آنحضرت ندای غیبی شنیدند که ساعتی بیرون روید و دوستان را بما واگذارید حاضرین بیرون آمده بنوحه

ندبه

ندبه و ناله پرداختند **لمؤلفه** هر چه گویم بعد از این ناگفتنی است گفتگوی غیب ناشنفتنی است آنگاه شنیدند
که هاتفی در میان آسمان و زمین میگوید **عربیه** بنفسی و مالی ثم اهلی و اسرتی فداء لمن اضحی قتیل بن ملجم
علی فائق الخلائق فی الوغا فهدت له ارکان بیت المحرم علی امیر المؤمنین و من بکت لمقتله البطحا و اکناف زمزم
یکاد الصفا و المشعران کلاهما یهدا و بان النقص فی ماء زمزم و اصبحت الشمس المنیر ضیاؤها لقتل علی لونها لون
دلهم و ظل له افق السماء کانه کثقة ثوب لونها لون عندم و ناحت علیه الجن اذ فجعت به حنینا کثکلی نوحها
بترنم و اضحی التقی و الخیر و الحلم و النهی و بات العلی فی قبرها المتهدم و دیگری نوحه میکرد و از وی میشنیدند
عربیه یا للرجال لعظم هول مصیبة فدحت فلیس مصابها بالهازل و الشمس کاسفة لفقد امامنا
خیر الخلائق و الامام العادل یا خیر من رکب المطی و من مشی من حافر او ناعل یا سیدی و لقد هدمت قوامنا
و الحق اصبح خاضعا للباطل و حضرت خضر علی نبینا و علیه السلام آمد بصورت مردی گریان و انا لله و انا الیه راجعون گویان در
برابر آنحضرت ایستاد گفت رحمک الله یا ابا الحسن و عبارات او مفصل و مطولست و زبده آن اینست که تو اول مسلمانانی و صبورتر
از همه مؤمنانی و از همه کس برسول الله انسب و اقربی و مثل کوهی بودی که از بادهای تند حرکت نکند و در آخر کلمات گفت که بخلت
عن البکاء و عظم رزیتک فی السماء و هدت مصیبتک للانام فانا لله و انا الیه راجعون رضینا عن الله قضاءه و سلمنا لله امره
فوالله لن یصاب المسلمون بمثلک ابدا **محمد بن حنفیه گوید** در همان شب او را غسل دادیم
امام حسن میشست و امام حسین آب میریخت و جسد آنحضرت خود بطرف راست و چپ میغلطید و احتیاجی بحرکت دادن کردن
نداشت و بوئی از و میوزید معطر چون او را کفن کردیم و در تابوت نهادیم پیش روی تابوت بخود بلند شد و عقب تابوت را حسنین برداشتند
و چون از خانه بیرون میبردند اهل بیت و دختران مطهره آنحضرت بنوحه و سوگواری و گریه و بیقراری در آمدند و همانا بمضامین این ابیات
با آنحضرت در خطاب بودند **نظم** ایکه تو از عالم ما میروی خوش ز زمین سوی سما میروی ای قفس اشکسته و جسته
ز بند پر بگشادی بکجا میروی سر ز کفن بر زن و ما را بگوی کز وطن خویش چرا میروی نی غلط عاریه بود این وطن
سوی وطنگاه بقا میروی چون ز قضا دعوت فرمان رسید در پی سرهنگ قضا میروی با که ز جنات نسیمی رسید
در پی رضوان رضا میروی یا ز تجلی جلال قدیم مضطرب و بی سر و پا میروی یا ز شعاعات جمال خدای مست ملاقات
خدا میروی یا بصفائی که خوشان روند خامش و مخفی و خفا میروی و چون سر پایان تابوت عالم کبرا را از کوفه بیرون
بردند در و دیوار بجانب او میل میکردند چنانکه مسجد حنانه حال معروف و مشهور است و چون از شهر بیرون شدند و برفتند بموضع
مطهر مرقد منور آن نور خدائی رسیدند سر تابوت بزمین آمد و بن تابوت را نیز بگذاشتند امام حسن و همراهان بر آنحضرت چنانکه وصیت
فرموده بود نمازی از روی خشوع و نیاز گذاردند پس موضع فرود آمدن جنازه را بمحض اینکه کاوشی کردند قبری آماده و لحدی مهیا
پیدا شد و لوحی در آنجا بود و بر آن نوشته بود که هذا ما ادخره نوح النبی للعبد الصالح الطاهر المطهر و چون نعش آنحضرت را برداشتند
صدای هاتفی شنیدند که گفت انزلوه الی التربة الطاهرة فقد اشتاق الحبیب و چون جسد مطهر آنحضرت را در آن مرقد نهادند حجابی
از سندس کشیده شد امام حسن گوشه از آن که برفراز سر بود بلند کرد رسول الله صلی الله علیه و آله و آدم و نوح و خلیل را بشناخت
و امام حسین گوشه آنرا از جانب مقدم مبارک برگرفت فاطمه زهرا و حوا و آسیه و مریم را در یافت که میگریستند بالجمله روی انور را بلحد
مضبوط کردند و خاک پاک بر آن ریختند **لمؤلفه** شگفتا که هفت آسمان برزمین بگنجید در تنگنای زمین بیک
ذره محجوب شد آفتاب بیک قطره مستور شد بحر آب بنالید بر آسمان خاک پاک چو آن پاک تن زامکان گشت خاک
مر این تن باور که در خاک شد تن و جان بدان عالم پاک شد ز بالا در آمد ببالا رسید ز هر جا که آمد بدانجا رسید

برش

نبرش خدا مفتخر شد بنجف که شد کوه مرجسم او واصل **العربیة** یا برق ان جئت الغری فقل له اتراک تعلم من
بارضک مودع فیک ابن عمران الکلیم وبعده عیسی یقفیه واحمد یتبع بل فیک جبریل ومیکال واسرافیل والملاء
المقدس اجمع بل فیک نور الله جل جلاله لذوی البصائر یستشف ویلمع فیک الامام المرتضی فیک الوصی المجتبی
فیک البطین الانزع الضارب الهام المقنع والوغی بالخوف للبهم الکماة یقنع والسمهریة تستقیم وتنحنی فکانها
بین الاضالع اضلع والمترع الحوض المدعدع حیث لا واد یفیض ولا قلیب یترع ومبدد الابطال حیث تالبوا
ومفرق الاحزاب حیث تجمعوا والحبر یصدع بالمواعظ خاشعا حتی تکاد لها القلوب تصدع حتی اذا استعر الوغی
متلظیا شرب الدماء بغلة لا تنقع متجلببا ثوبا من الدم قانیا یعلوه من نقع الملاحم برقع زهد المسیح وفتکه
الدهر الذی اودی بهر کسری وفوز تبع هذا ضمیر العالم الموجود عن عدم وسر وجوده المستودع هذا الامانة
لا یقوم بحملها خلقاء هابطة فاطلس ارفع تابی الجبال الشم عن تقلیدها وتضج تیها وتشفق برقع هذا هو
النور الذی عذباته کانت بجبهة آدم تتطلع وشهاب موسی حیث اظلم لیله رفعت له لالاؤه تتشعشع یا من
له ردت ذکاء ولم یفز بنظیرها من قبل الا یوشع یا هازم الاحزاب لا یثنیه عن خوض الحمام مدجج ومدرع
یا قالع الباب الذی عن هزها عجزت اکف اربعون واربع لولا حدوثک قلت انک جاعل الارواح فی الاشباح
والمستنزع لولا مماتک قلت انک باسط الارزاق تقدر فی العطا وتوسع ما العالم العلوی الا تربة فیها
لجثتک الشریفة مضجع ما الدهر الا عبدک القن الذی بنفوذ امرک فی البریة مولع والله لولا حیدر ما کانت
الدنیا ولا جمع البریة مجمع مرویست که در هنگام باز کشتن حضرت حسنین در حوالی خرابه های کوفه آواز حزین وناله زار
شنیدند داخل خرابه شده پیری رنجور وغریبی بیمار دیدند که خشتی در زیر سر نهاده ودر انجا افتاده کفتند ای مرد درین خرابه تنها چه
میکنی کفت غریبی وبیمارم ومدتیست که درینجا افتاده ام کفتند چکونه است که درین خرابه زیستی چه خوردی وچه کردی کفت درین عرصه مدت
همه روزه مردی میامد وبر بالین من می نشست وبا من مهربانی میکرد وپرستاری مینمود ودوا وغذا میداد ومیرفت وقتی نام او پرسیدم کفت
چه کار بنام من داری من برای خدا کفالت حال تو را میکنم کفتند شمایل او چکونه بود کفت من نابینایم چکونه اورا میتوانستم دید کفتند از او
نشانی وعلامتی میدانی کفت نه ولکن اینقدر میدانم که اکنون سه روز است که بر سر من نیامده است نمیدانم بر سر او چه آمده است چون پرستاری
من میکرد میکفت مسکین جالس مسکینا وغریب جالس غریبا بیشتر اوقات بذکر الهی مشغول بود وچون تسبیح وتهلیل میکفت چنان بکوش
میرسید که همه در ودیوار با او موافقت میکردند چون امامزادکان بزرکوار این کفتار بشنیدند بیکدیکر نکریستند وبی اختیار بکریستند آن مرد
بیمار پرسید که ای بندکان خدا شما کیستید وچرا کریه میکنید مکر از آن مرد خبری دارید کفتند آری او علی مرتضی بوده وسه روز است که اورا
نامی زخمی شدید زده وشهید شده واکنون از دفن آنحضرت باز میکردیم آن پیر چون این سخن بشنود ناله در آمد وایشانرا سوکند داد که مرا بر
تربت ابو تراب ببرید تا زیارت کنم وعذری بخواهم اورا بدانجا بردند وچندان جزع وفزع وزاری وبیقراری نمود که رحلت یافت پس اورا
نیز در انجا دفن نمودند وباز کشتند وداخل خانه شدند اهالی حرم ودختران وکودکان چون چشم ایشان بر ایشان افتاده کریه را بروده اندوه ما
خود نیاورده اند شیون ونوحه در کرفتند **ع** فریاد وفغان ز سر کرفتند وکودکان یتیم ودختران الیم قریب باین مضامین در مویه
وندبه میخواندند که **نظم** ای ساکن جان ما الم بکجا رفتی درخانه نهان کشته تا سوی هوا رفتی در روح نظر
کردی چون روح سفر کردی از خلق حذر کردی وز خلق جدا رفتی رفتی تو بدین زودی تو باد صبا بودی از نور خدا
بودی در نور خدا رفتی **ومن اسرار الولایة** صاحب مشارق الانوار آورده که در هنکام که امامین
همامین حسنین نعش مطهر ابا الحسن علی المرتضی علیه السلام را میبردند که دفن نمایند سواری نقاب بر بسته وبر اسبی نشسته

درو سید

درو سید کربوی مشک غالیه ازو میدمید سلام کرده با امام حسن کفت انت الحسن بن علی رضیع الوحی والتنزیل وفطیم العلم والشرف
الجمیل خلیفة امیر المؤمنین سید الوصیین امام حسن کفت نعم پس روی بحسین بن علی کرده کفت انت الحسین سبط نبی الرحمة ورضیع
العصمة وربیب الحکمة ووالد الائمة حسین کفت بلی پس فرمود سلم کنید بر من وبروید کفتند پدر ما بما وصیت فرموده که در راه تسلیم بکنیم
مکر بر جبرئیل وخضر پیغمبر تو کدام یک از اینهایی پس آن سوار کوشه نقاب از عارض چون آفتاب بر کنار کرد دیدند که خود علی مرتضاست علیه السلام
امام حسن کفت ای پدر جسم تو با ماست وتو در اینجایی این چه کار است فرمود من در ولادت ووفات همه خلق حاضر میشوم چکونه میشود که بر
جسد خود حاضر نشوم **بیت** درین مشهد که انوار تجلیست سخن دارم ولی با کفتن او لیست کویند چون خبر شهادت
حضرت ابو تراب باعراب نواحی کوفه رسید از اطراف روی بکوفه کردند واهل کوفه نیز در مسجد اجتماع نموده بتعزیت ومراثی مشغول شدند
کفتی نمونه محشر وفزع اکبر است وتمام زنهای اعاظم کوفه روی بخانه حضرت امیر نهادند وبدیدن کلثوم وزینب آمدند نوحه میکردند بالحان
عربی مراثی میخواندند وقیامت عظمی بر پای شد ودختران آنحضرت بر پدر نوحه میکردند ام کلثوم نوحه میکرد واین میکفت واشعار
خواند **عربیة** الا یا عین جودی واسعدینا الا فابکی امیر المؤمنینا وابکی خیر من رکب المطایا وفارسها ومن
رکب السفینا ومن صام الهجیر وقام لیلا وناجی الله خیر الخائفینا امام صادق بر تقی ومنه قد حوی علما ودینا
شجاع اشوس بطل همام ومقدام الاسا ور فی العرینا کمی باسل قرم هزبر حمی اروع لیث بطینا ضمر تارة فی الاسر لما
طغی واستقربن ودمنه حینا ومرحب قده بالسیف قدا وعمرو ذو الخمار علی الجبینا وبات علی الفراش بفی اخیه ولم یعبا بکید
الکافرینا وکل مناقب الخیرات فیه وحب رسول رب العالمینا قضی بعد النبی فدته نفسی ابو حسن خیر الصالحینا
اذا استقبلت وجه ابی حسین رایت البدر فات الناظرینا افی الشهر الحرام فجعتمونا بخیر الخلق طرا اجمعینا ومن بعد النبی
فخیر نفس ابو حسن وخیر الصالحینا فلا والله لا انسی علیا وحسن صلوته فی الراکعینا لقد علمت قریش حیث کانت
بانک خیرها حسبا ودینا الا قل للخوارج حیث کانوا فلا قرت عیون الشامتینا وقل للشامتین بنا رویدا سیلقی الشامتین
کما لقینا فلم تر خیر من رکب المطایا وذللها ومن رکب السفینا الا فابلغ معاویة بن حرب بان بقیة الخلفاء فینا
اشارة حضرت ام کلثوم را در حین تعزیه داری پدر بزرکوار دل بدین خوش بود که بقیة الله وبقیة الخلفاء امام حسن علیه السلام
در میان ایشانست وبعد از شهادت پدر بزرکوار علیه السلام خاطر خود را بدین تسلی میداد ونمیدانست که عنقریب آنحضرت را نیز بشهادت
خواهند رسانید وایشانرا با برادران عزیز آسوده نخواهند کذاشت وروی بر روی برادران مینهاد وصورت ایشانرا می بوسید وکیسوی ایشانرا می
بوسید وخود را از یاد پدر ببرادران مشغول میکرد اما از بازیچه روزکار غافل بود که برای دوستان خدا آسایش وراحت در دنیا موجود نکرده
است وعنقریب بفراق برادران وشهادت ایشان مبتلا خواهد شد **بیت** آن بوی کل وسنبل وناله بلبل خوش بود
دریغا که نکردند دوامی **اشارة بخاتمة کار ابن ملجم علیه اللعنة**
بعد از شهادت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام اورا بکشتند بدرک اسفل وعذاب مؤبد کرفتار کردید ودر کیفیت کشتن او سخنان مختلف
کفته اند که فایده چندان ندارد ومآل آن بکیست از منصور بن عمار که مردی بوده است دانا وسیاح پرسیدند که از غرایب ترین چیزی که در اسفار
دیده مارا خبر ده کفت در سفر دریا وسواحل مکرر دیدم که مرغی عظیم جثه همه روزه میامد وبر سنکی بزرک می نشست ومنقار میکشاد وهرچه
خورده بود ازدها بدفعات دفع میکرد نخستین سری از او بر میشد سپس بتدریج وبدفعات اعضا انسانی استفراغ مینمود تا آنکه تمام اجزا اجتماع
یافت وشخصی تمام میشد جان میکرفت وچون میخواست که حرکت کند از بیجه آن عنقای قهر وغضب الهی نجات جوید آن مرغ بر او قهر وغضب
میاورد وحمله میکرد وتمام او مخلب اورا میدرید ومیخورد وفرو میبرد ومیرفت تا بعد از روزی میامد بهمان نوعی که مذکور شد دفع ورفع واکل
ونقل میکرد روزی من در حیرت افتادم چون اجزای آن مرد تمام شد وزنده شد او را پرسید که بخدای مرا خبر ده که تو کیستی وکرفتار این عقوبت از

چنینی کفت منم عبد الرحمن بن ملجم قاتل علی مرتضی علیه السلم وهمانا تا قیامت با این زحمت و عقاب کرفتارم تا قیامت دوباره من جه
حکم شود و از عذاب دوزخ چه رسد والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب کویند چون خبر شهادت حضرت شاه علی مرتضی علیه السلم
بمعاویه علیه الهاویه رسید خوشوقت و اسوده خاطر کردید ولی ظاهر اظهار بی غرضی و سلامت نفس و حسن اخلاق کرد الحاصل
کذشت انچه کذشت و رسید انچه رسید

طلوع هشتم در بعضی فضایل و مناقب و کرامات و آیات حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام

از جابر بن عبد الله انصاری مرویست که روزی در مدینه در خدمت
حضرت رسالت منقبت صلی الله علیه و اله نشسته بودیم ناکاه اعرابی ژنده پوشی که لباسی در نهایت پاره کی داشت و علامت فقر و
احتیاج از ناصیه حالش ظاهر بود در امد سلم کرد و کفت **عربیة** اتیناک والعذراء تبکی برنة وقد ذهلت ام الصبی
عن الطفل واخت وبنتان وام کبیرة وقد کدت من فقری اخالط فی عقلی وقد مسنی ذل وفقر وفاقة ولیس لنا
شیء بمر ولا بحلی وما المنتهی الا الیک مفرنا واین مفر الخلق الا الی الرسل چون حضرت رسول الله و خاتم الرسل صلی الله
علیه و اله این اشعار اشنید بسیار کریست و فرمود ای معشر مردم خدا تعالی بر هر عملی جزائی قرار داده و بهشت نیز کفته جزای این عمل
غرفهای بهشت است غرفه های مثل غرفهای ابرهیم خلیل هر کرا ممکنست این عرب فقیر محتاج را خوشنود کند و صاحب غرفها
مذکور شود جابر کوید کسی جواب رسول الله صلی الله علیه و اله را نکفت و جناب امیر المؤمنین در زاویه مسجد بنوافل می پرداخت
اشاره بعرب کرده چون عرب نزدیک او شد حضرت وصی خاتم الانبیا انکشتر خود را از انکشت بدر اورده بوی داد اعرابی انکشتر را
بکرفت و کفت انت مولای بحر من الله فی الدنیا اقامة الدین حسنة فی الانام کلهم وانتم فی الوری میامین پس جبرئیل بر رسول
جلیل وارد شد پس از سلام الله این ایت اورد انما ولیکم الله ورسوله والذین یقیمون الصلوة ویؤتون الزکوة وهم راکعون الی
اخره پس رسول الله صلی الله علیه و اله برخواست و فرمود ایها الناس کدام یک از شما این عمل خیر را کرده که دوست و صاحب اخبار
همه مؤمنین شده کفتند هیچیک از ما عملی نکرده ام مکر پسر عمت علی مرتضی علیه السلم که در رکوع خاتم خود با این فقیر داده پیغمبر
فرمود غرفهای بهشت باو رسید و ایت را برخواند و مردم تصدیق و تحسین کردند حسان بن ثابت مدیحی در شان علی عرض کرد که بیتی از
ان اینست **عربیة** اباحسن لفدیک نفسی ومهجتی وکل مطیع فی الهدی ومسارع وشعرای عجم نیز در مناقب ان
حضرت اشاراتی باین مطلب کرده کفته اند **نظم** سائلی در نماز کر دیدی خاتمش در رکوع بخشیدی یکی از
فضل او غدیر خم است دیکری ایت و لیکم است **ایضا** ام سلمه روایت کرده است که حضرت رسول الله در حجره من
بود و کسوت خیبریه در بر داشت فاطمه قدری حریره پخته بود اورد بخدمت حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله انجناب فرمود علی
و حسنین را نیز حاضر کن چون حاضر شدند از ان حریره میخوردند رسول الله صلی الله علیه و اله زیادتی ان کسا بر روی ان جهار تن انداخت
کفت اللهم هؤلاء اهل بیتی وخاصتی فاذهب عنهم الرجس وطهرهم تطهیرا و سه مرتبه این را مکرر فرمود پس نزول وحی روی داد
و این ایت را خدا فرستاد انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا ام سلمه کوید من نیز سر خود را در زیر ان
کسا کردم کفتم یا رسول الله من از شما هستم فرمود انک علی خیر **ایضا** در امالی از حضرت امام محمد باقر روایت کرده که حسنین
بیمار شده بودند در طفولیت و حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله بپرسش انها رفت و یکدو نفر از اصحاب در خدمت پیغمبر بودند
یکی از اندو نفر بعلی کفت اکر نذری میکردی بجهة فرزندان خود بد نبود و خدا شفا میداد حضرت امیر سه روز روزه نذر کرد فاطمه نیز نذر
کرد و فضه خادمه ایشان نیز نذر کرد و سه روز روزه بداشتند و بجهة افطار چیزی نداشتند امیر المؤمنین علیه السلم سه صاع جو از شمعون
یهودی قرض کرد که بهای ان فاطمه بجهة ان یهودی پشم بریسد و از ان جو ارد کردند و پنج قرص نان جوین پختند و شب هنکام امیر

المؤمنین بعد از نماز بخانه خود امد که افطار کند نانها اوردند سایلی بر در رسید صدائی کرد و نانی خواست و کفت السلم علیکم یا اهل البیت
انا مسکین من المساکین والمسلمین اطعمونی فیما تاکلون اطعمکم الله من موائد الجنة حضرت امیر فرمود **عربیة** فاطم ذات
المجد والیقین یا بنت خیر الناس اجمعین اما ترین للبائس المسکین جاء الی الباب له الحنین یشکو الینا جائعا
حزین کل امرئ بکسبه رهین پس فاطمه او را جواب کفت **عربیة** امرک سمع یا ابن عم وطاعة ما لی من لوم ولا
رضاعة غذیت باللب وبالبراعة ارجو اذا اشبعت من مجاعة ان الحق الاخیار والجماعة وادخل الجنة فی شفاعة
وانچه در سفره بود بکلیه بدان مسکین دادند و خود کرسنه بماندند و شب نیت روزه کردند و در دویم روز نیز فاطمه ثلث دویم ان را
رشته و ثلث ان صاع را در عوض اجرت ان ارد نموده نان پخته در وقت افطار باز سایلی بر در خانه امد همانا طفلی یتیم مسلمان بود
و بعد از سلم انا یتیم من بنی المسلمین اطعمونی مما تطعمون اطعمکم الله من موائد الجنة حضرت امیر نان از دست کذاشته فرمود
عربیة فاطم بنت السید الکریم قد جائنا الله بها الیتیم من یرحم القوم غدا رحیم موعده فی جنة النعیم
فاطمه در جواب کفت **عربیة** فسوف اعطیه ولا ابالی واوثر الله علی عیالی امسوا جیاعا وهم اشبالی
اصغرهما یقتل فی القتال بکربلا یقتل باغتیالی لقاتلیه الویل مع وبالی و مجموع نانها را باین یتیم دادند و انشب نیز کرسنه
ماندند و باب کذرانیدند و باز روزه کرفتند شب سیم اسیری از اسرا مشرکین بر در ایستاد و کفت ما را بجبر اسیر میکنید و می بندید
و بما قوت نمیدهید امیر المؤمنین علیه السلم ان لقمه را که پاره از نان بجهة افطار برداشته بر زمین انداخت و خطاب بفاطمه فرمود
که **عربیة** فاطم بنت النبی الاحمد قد جائک الاسیر لیس یهتدی مکبل فی غله مقید یشکو الینا
الجوع قد تعدد من یطعم الیوم یجده فی غد عند العلی الواحد الموحد پس فاطمه فرمود **عربیة** لم یبق
مما کان غیر صاع قد دبرت کفی مع الذراع شبلای والله هما جیاع یا رب لا تترکهما ضیاع ابوهما للخیر ذو اصطناع
وما علی راسی من قناع الا عبا نسجتها بصاع یعنی نمانده بود مکر این صاع و دست و بازوی من از رشتن پشم وارد کردن
جو خسته شده است و طفلان من سه روز است کرسنه مانده اند خدا ایشان را از کرسنکی هلاک مکن که پدر انها در امر خیر ساعی است و
بر سر من مقنعه نیست که بپوشانم سر خود را مکر عبا که بیک صاع جو انرا بافته ام بدست خود پس ان نانها را نیز بالکلیه بان سایل اسیر دادند
و کرسنه ماندند روز دیکر حسنین را از کرسنکی تابی نبود و بر کل رویشان اثر نه امیر المؤمنین علی علیه السلم انها را کرفته بحضور رسول
خدا صلی الله علیه و اله که از ضعف و جوع میلرزیدند چون پیغمبر انها را بدید بجا ماند و سر شد فرمود یا ابا الحسن بسیار دلم را بدرد می
اورد انچه از شما می بینم پس انها را با خود همراه برداشته بخانه فاطمه امد و فاطمه در محراب نشسته بود و از جوع بیحال تر از فرزندانش بود حضرت
رسول الله صلی الله علیه و اله را دل بروی بسوخت و رقت کرد و فرمود وا غوثاه پناه میبرم بخدا که شما سه روز است چیزی نخورده اید
خداوندا اهل من از کرسنکی نزدیک بمردن اند ناکاه جبرئیل نازل شد و با او ظرفی مرصع بود و در ان مائده بهشتی بیاورد و بکذاشت پس هر پنج
نفر از ان طعام خوردند سیر شدند و سوره هل اتی باتفاق همه علما در شان امیر المؤمنین علیه السلم در این باب نازل شد کویند این
امر در روز بیست و پنجم ذی حجه روی داد و در این باب حکیمی شاعر کفته **نظم** جانب هر که با علی نه نکوست هر که کو باش من ندارم دوست
بر کمالات او بود برهان سوره هل اتی علی الانسان و سید نور الدین رحمه الله این رباعی در مدح انحضرت کفته **رباعی**
انشاه که او قسیم نار است و جنان در ملک و ملل صاحب سیف است و سنان ملک دو جهان مسخر اوست ولیک این دانستن
کرفت وا از ابنه نان **ایضا** انچه مفسرین در تفسیر والنجم کفته اند اینست که ستاره در خانه حضرت امیر المؤمنین علیه السلم
نزول کرد و شرح ان چنین است که چون حضرت سید المرسلین صلی الله علیه و اله بامر خداوندی از مقام و مرتبه و شان حضرت ولی
الله بیانات میکرد مزید حسد انکار منافقین میشد و میکفتند غلو میکند محمد صلی الله علیه و اله در علی علیه السلم تا انجا که

کرکراه شده بخدا هیچ اوراعتراض نکرده در نزد رسول مگر کشتن ابطال عرب در معارک که باعث تقویت کار رسول شده و این سخنان
برسول الله صلی الله علیه و آله میرسید تا وقتیکه نه نفر مفسد منافق در خانه اقرع بن حابس جمع شدند و در آن وقت صهیب رومی در آنجا
سکنی داشت و آن نه نفر آنچه در کتب علمای امامیه ضبط فرموده اند ابوبکر و عمر و عثمان و طلحه و زبیر و سعد وقاص و سعید بن
العاص و عبد الرحمن بن عوف و ابو عبیدة بن الجراح بوده اند و گفتند محمد در شأن علی بسیار اغراق میگوید تا بجائی که اگر میتوانست
ما را امر بپرستش او مینمود سعد گفت کاش از آن آیاتی که در شأن او نازل شده و معجزاتی که مانند شق قمر و غیره از او بظهور آمده در
شأن علی نیز بظهور می آورد پس از اینگونه سخنان بخوابیدند نیز بحکم خدا تعالی نازل شد ستاره از آسمان و بر سر دیوار خانه علی بن ابیطالب
بایستاد و میدرخشید روشنی آن در تمام خانه ها و کوچه های مدینه تافت و مردم یکدیگر را از خواب بیدار کردند و در آن روشنی ستاره
فرود آمدن او بر مدینه تحیر داشتند و جمعی از خانه ها بیرون آمدند و بجانب خانه رسول الله صلی الله علیه و آله روان شدند و بعضی نزد سیده
بودند و همه قال و قیل و غوغا و فغان داشتند آخر الامر رسول الله از خانه بیرون شده بمسجد تشریف آوردند و بمردم فرمودند چه
چه میشود شما را این ستاره ایست بحکم خدا از آسمان بر خانه علی فرود آمده و نزول کرده است شما مگر از نزول آن متوحش شده اید عرض
از پی فرمود مگر نه دیروز جمعی در خانه صهیب اجتماع کرده بودید چنین و چنان در باب علی سخنان میگفتید که چون است که خدا تعالی
مثل شق القمر برای علی نیز معجزه و آیتی ظاهر فرماید اینک این ستاره برهانی بر شأن اوست و آیتی هم نازل شده والنجم اذا هوی ما
ضل صاحبکم وما غوی الحاصل آن ستاره چندی بر بام خانه شاه اولیا علی مرتضی بماند که همه کواکب آسمان غروب کردند و پیغمبر نماز صبح
گذاشت و هوا روشن شد و آن ستاره بعد از روشن شدن هوا از آن بام بار دیگر عروج کرد و مردم همه نگاه میکردند که از نظرها در آسمان
غایب شد پس منافقین گفتند که اگر خدا میخواست آفتاب را بحکم علی میکرد و میگفت این خدای شماست او را پرستش کنید جبرئیل نازل شد و
سخن منافقین را بعرض رسول رسانید و گفت خدا تعالی میفرماید هر چه در باب علی بخواهی بظهور میرسانم پس رسول الله صلی الله
علیه و آله علی علیه السلام را بخواند و فرمود یا ابا الحسن مردم قناعت بستاره نکردند چیزی بتو میاموزم برو به بقیع و از آنجا آفتاب را
بخواه و بشنو که چه میگوید و بمردم امر کرد که همه همراه علی علیه السلام بروید و از کار او با خبر بشوید یکروز که حضرت شاه اولیا و سید اوصیا
علی به بقیع رفته و آفتاب را سلام گفته که السلام علیک یا خلق الله الجدید بناگاه مردم شنیدند که آفتاب گفت السلام علیک یا اخا
رسول الله و وصیه اشهد انک الاول والاخر والظاهر والباطن وانک عبد الله واخو رسوله حقا پس مردم از موافقین و منافقین
مبهوت و متحیر بخدمت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله آمدند و گذشته را باز گفتند اول و آخر و ظاهر و باطن را حضرت رسول
صلی الله علیه و آله بجهة ایشان بتاویل معنی فرمود و مع هذا بعضی از مردم غالی شدند **ایضا** جابر انصاری گوید در خدمت
رسول الله صلی الله علیه و آله بودیم سلمان فارسی را باحضار علی علیه السلام فرستاد و بیامد و مرا باحضار عمر و عثمان و ابوبکر و
عبد الرحمن بن عوف فرستاد حاضر کردم و رسول با علی آهسته سخن میگفت و عرق میکرد و رویش شکفته میشد پس سلمان را فرستاد
و بساط مومنیه خیبری که در خانه بود بیاورد ابوبکر و عمر و عبد الرحمن را فرمود بر سه گوشه آن بساط نشستند و سلمان هم بر گوشه نشست و
علی علیه السلام در وسط بساط نشسته و چیزی خواند و بساط بهوا گرفت و بر بالای هوا برآمد سلمان گوید ما را بغار از کوهی بلند بر زمین کوه
فرود آورد و با ابوبکر گفتم که رسول فرموده که بکهف اصحاب کهف چون رسید بر ایشان سلام کنید و ایشان را صدا کنید ابوبکر سلام کرده
جوابی نیامد و عمر و عبد الرحمن نیز چنان کردند اثری ظاهر نشد و امیر المومنین علیه السلام بمن فرمود تو نیز سلامی کن سلام کردم و ندا دادم
از درون کهف آوازی بمن رسید که ای سلمان تو بنده هستی ممتحن بایمان قلب و اجر تو بخیر است ولی ما ماموریم که جز انبیا و اوصیا
جواب سلام نگوییم پس امیر المومنین برخواسته صدای آهسته کرد دیدیم در غار گشاده شد و همه در افتاد و مانند چراغ چرخی
میدرخشید و مغار روشن شده بود و فریادها و هویها از درون غار برخواست و همراهان ما گریختند و بحکم حضرت صاحب

ولایت

ولایت باز آمدند و امیر المومنین با اصحاب کهف مکالمه میکرد و سلام مینمود بدیشان سپس بار همه گفتند علیک السلام و رحمة الله
و برکاته و علی محمد رسول الله خاتم النبوة منا السلام و بگو برسول که اصحاب کهف بتو سلام رسانیدند و بنبوت تو اقرار کرده بودند پیش
از مبعوث شدن تو و از برای تست یا علی وصایت پیغمبر آخر الزمان صلی الله علیه و آله و علی فرمود چرا سلام دیگران را جواب ندادید گفتند ما
ماموریم که تکلم ننماییم مگر به نبی یا وصی پس در رفتار بهم برآمد و آن چهار نفری که همراه بودند گریستند و گفتند دانستیم مقصود رسول را
از فرستادن ما با ایشان و با علی بیعت تازه کردند و باز بر اطراف بساط نشستند و بحضور رسول صلی الله علیه و آله باز گشتند اظهار ایمان
و اخلاص نمودند رسول الله فرمود دیگر نگویید سکرت ابصارنا بل نحن قوم مسحورون والله اکبر با آنچه میگویید وفا کنید هدایت یابید
ایدوما علی الرسول الا البلاغ المبین و اگر وفا نکنید ضرر آن بشما عاید خواهد شد تفصیل زیاده بر این نیز نوشته اند **ایضا**
ابن عباس گوید در مدینه در خدمت رسول بودیم که غوغایی برخواست و چهل شتر سوار با نیزه های بلند و جوانی گلروی شکرخند
با آه و فغان و عجز و تضرع در رسیدند رسول فرمود علی را بخواهید که او حلال مشکلات است و چون علی در رسید گفت دانستم چه حکایت
آن جوان عرض کرد که برادرم بشکار رفته گاوی کوهی را کشت ناگاه نیمی از بدن او بی حس و حرکت شد و سخن نتواند گفت هر گاه او را شفا حاصل
شود ما طایفه ما که چند هزار هیم مسلمان شویم پس امیر المومنین فرمود که اسم برادرت عجاج بن خلاخل بن ابی الغضیب بن مفضی بن
علاق بن ذهاب بن صعب بن سعد العادی چون آن جوان نام و نسب آبا و اجداد خود را شنید حیران شد و عرض کرد اینک برادرم در
کجاوه همراه است چون آن جوان مریض علی را دید بگریست و علی او را خوشنودی و اطمینان داد و شب هنگام علی با جمعی از خواص اصحاب
از مدینه بیرون شد فرمود تماشا کنید ناگاه دو آتش یکی کمتر و دیگری بیشتر در نظر آمد حذیفه گوید علی رفت در آتش کوچک و از آنجا
رفت در میان آن آتش که بزرگتر بود و صدای رعد بگوش ما میرسید تا آنکه دور بودیم مثل رعد میشنیدیم تا نزدیک بصبح بماندیم دیدیم آتشها
خاموش شد و علی مرتضی پیدا شد و سری در دست اوست که موی بلندی دارد و یک چشم در پیشانی اوست پس آن سر را آورد و انداخت در
نزد آن جوان که بی حس و حرکت افتاده بود و فرمود برخیز که دیگر آزاری نداری آن جوان فی الفور بهبود یافته اعضا و جوارحش صحت یافته بر
خواسته خود را بر روی پای مبارک انداخته اظهار عبودیت و اسلام کرده با همراهان خود مسلمان شدند و پرسیدند که این سر عجیب از کیست
فرمود از دیو و جن این جوان را آزار رسیده بود رفتم و با دوازده هزار کس از آن قوم مبارزت کردم و ایشان را کشتم و این سر رئیس آنهاست **ایضا**
حضرت امام حسین و جویریه و ابو رافع روایت کرده اند که در سفر صفین آنحضرت از اراضی کوفه عبور میفرمود و خود نماز عصر را فرموده
بود ولی بواسطه طول عبور مردم سپاه از شط فرات نماز مردم فوت شد و در میان آنها قال و قیل شد حضرت شاه ولایت پناه فرمود
ایتها الشمس المضیئه ارجعی الی موضعک آفتاب برگشت و مردم نماز کردند و آفتاب غروب کرد و رد شمس مکرر بجهة آنحضرت واقع شده است
ایضا و در کتب علما آورده اند که مکرر در مداین و ایوان کسری و حوالی شط فرات کاسه های پوسیده دیده و از آنها احوال پرسیده
بزبان آمدند و حال خود را از خیر و شر حیات و ممات مفصلا معروض داشتند که مردم شنیدند و بعضی مردم غلو کردند و غالی شدند
بعضی از آنها را آنحضرت فرمود در آتش انداختند و مع هذا آن طایفه ماندند و شط فرات امر فرمود که بایستد آب بایستاد و ماهیها بسر آب آمده
با آنحضرت تکلم کردند و گواهی بامامت او دادند و مردم شنیدند و اشعار گفتند از جمله این دو بیت است که مشعر بر آن معانی است
عربیة سلامی علی زمزم والصفا سلامی علی سدرة المنتهی لقد کلمتک لدی النهروان نهارا جماجم
اهل الثری وقد بدأت لک حیتانها تنادیک مذعنة للولا **ایضا** جابر بن عبد الله انصاری گوید در خدمت
آنحضرت بودم که بقبرستان یهود رسید و آنها را صدا زد همه از قبرها جواب دادند و از ندامت خود عرض کردند و گفتند تو بمنزله هارون
ابن امی پس حضرت نعره زد من غش کردم چون بهوش آمدم دیدم علی بر تختی از یاقوت سرخ نشسته و تاجی مجوهر و مکلل بر سر دارد و
درخشد رویش چون آفتاب عرض کردم این ملکی عظیم است فرمود ای جابر ملک ما اعظم است از ملک سلیمان و سلطنت ما از آدم

بشتر است پس برکشتیم و داخل کوفه شدیم **ایضاً** سلمان پارسی کوید وقتی با نحضرت عرض کردم که دلم میخواهد از معجزات شما
چیزی ببینیم حضرت فرمود انشاء الله تعالی و برخواست و بقنبر فرمود که اسب زین کرده بیارد و حضرت قبای سفید و کلاه سفید بر کرد و
سر نهاد و ماهر دو بر دو اسب سرخ زنک سوار شدیم انحضرت صدایی کرد و اسبها دو بال بر آورده بهوا بلند شدند چندان عروج کردیم که ذکر
ملائکه و آواز پر فرشتگان سما و برا می شنیدیم پس دیدیم بر لب بحر زخاری رفتیم که در نهایت تموج بود و لیکن خدا نکاه میداشت آن دریا کرد از
موج بیارامید پس پیاده شدیم و انحضرت دست مرا گرفته پای بر آب دریا نهاد میرفتیم بطوری که پای من تر نشد چه جا فرو رفتن بر آب و
دو اسب نیز بی قاید از دنبال ما بر روی آب می آمدند از دریا گذشتیم بجزیره رسیدیم مشتمل بر اشجار و فواکه و طیور و انهار و درختی عظیم
دیدیم که نه شکافی داشت و نه شکوفه و چوبی در دست انحضرت بود آن درخت را بجنبانید درخت شکافته شد و از شکاف آن شتری
ماده بدر آمد که طول آن هشتاد ذرع و عرض ذراع بود و کره شتری از دنبال او روان بود فرمود که ای سلمان نزدیک این شتر رو و از
شیر او بدوش و بنوش و بنوشیدم و ازان خوشتر چیزی نخورده بودم پس حضرت شاه اولیا صدایی دیگر فرمود که یا حنا دیدم شتری
که طول آن صد ذرع بود و سر او از یاقوت احمر و سینه آن از عنبر اشهب دست و پای او از زبرجد بیرون آمد فرمود از شیر او بخور دیدم
وکفتم این شتران بدین جمال و بها از کیست فرمود از تو و امثال تو از شیعیان مخلص ما و باز در خدمت انحضرت بجزیره رسیدیم و بر درخت
طعامی بود که بوی مشک از آن ساطع بود و مرغی بزرک آمده بر انحضرت سلام کرد چون پرسیدم فرمود این مرغ فرشته ایست موکل بر این
مائدها که برای دوستان ماست تا قیامت و خضر علیه السلام روزی یکبار باینجا میاید پس دست مرا گرفت و بر روی بحری دیکر عبور کردیم
و بجزیره دیکر رسیدیم که دران قصری ساخته از طلا و نقره بود هفتاد هزار فرشته در آنجا آمدند و بر او سلام کردند و برکشتند و حضرت
علی اعلی داخل آن قصر شد و من نیز حیران بتماشا بودم و شرح نیارم بود پس حضرت بر کرسی از زر که در آن قصر بود بر نشستند و مشرف شدیم
بر قصر و نکاه میکردیم مد برابر دریای سیاه بود که هر موجی از آن همانا کوهی عظیم متحرک بود و لیکن خدا بر آن بجلال نظر کرد موج بیارامید
فرمود ای سلمان این همان دریاست که فرعون را غرق کرد و از آن روز که جبرئیل فرعون و اتباع او را با بال خود بر داشته درین دریا
ریخت هنوز سر از بر میزنند و تا قیامت نکونسار همی خواهند رفت سلمان کوید من عرض کردم که تا ده فرسخ راه قطع کرده ایم انحضرت فرمود
ده مرتبه کرد عالم کشته ایم در صورتی که ذو القرنین کرد دنیا بر آمد بمشرق و مغرب برسید من چکونه نتوانم که خلیفه خدایم ای سلمان مکر
نخوانده عالم الغیب فلا یظهر علی غیبه احدا الا من ارتضی من رسول منم آن برکزیده رسول که بر غیب اطلاع دارم منم عالم ربانی منم
آنکه دشوارهای عالم بر من آسان شده منم آنکه بپیچیده میشود ارض در زیر پای من پس از غیب او را تصدیق کردند و بعد از آن سوار شدیم
چنانکه رفته بودیم بر هوا شدیم و بدر دروازه مدینه فرود آمدیم و در سر ساعت از شب اینهمه ذهاب و ایاب اتفاق افتاده بود و حضرت فرمود
که آصف از یکطرف راه عرش بلقیس را بیکطرفة العین بفارس برد و حال آنکه یک کتاب داشت و من بر همه کتابها انبیا که صد و بیست و چهار
هزار اند عالم هر کس شک کند در امری از امور ما شک در معرفت ما دارد و ما را نمیشناسد **ایضاً** اصبغ بن نباته کوید
تا حذیفه در خدمت انحضرت بودیم ابو موسی اشعری و عبد الله بن مسعود و مغیرة بن شعبه و ابو هریره و انس بن مالک در آمدند و از
انحضرت خرق عادتی خواستند و حضرت شاه ولایت بعد از بعضی فرمایشات از اتمام حجت فرمود خدایا کواه باش و بایشان فرمود برخیزید
و آمدیم بجبانه و هر که در آنجا آبی نبود و باغی سبز دیدیم و غدیرها و انهار و در آن ماهیها ناکاه پیدا شد قصری زرنکار و باغها بر بهار و طیور
و اشجار و انهار و دختران نارخسار و انحضرت سر پای بر زمین زد منبری از یاقوت سرخ بیرون آمد و بر آن رفت و حمد و ثنای خدا و رسول کفت
و صدای پر زدن ملائکه را می شنیدیم پس فرمود بیاور برای من ابلیس ابالسه و فرعون فراعنه را با دعظیمی و زنجیر کرفت و صدا
زنجیر میشنیدیم تا آوردند آن ملعون را و او اظهار پشیمانی از ظلم بر آل محمد میکرد و بحضرت شاه اولیا عجز مینمود علی فرمود خدا نیامرزد ترا
ای نحس نجس خبیث شیطان پس فرمود بما میشناسید اینها را عرض کردیم بلی جسد او همین است که در زنده کی او دیده بودیم حضرت

بدو

بدو فرمود کیستی عرض کرد منم ابلیس ابالسه و فرعون این امت منم آنکه انکار کردم حق نورانی علی و آیات و معجزات تو را سحر خواندم پس فرمود
بما که دیدید و شنیدید اکنون چشم بر هم کذارید چون دیده پوشیدیم خود را در موضع اول دیدیم راوی کوید با وجود این معجزه منافقان
بسحر و کهانت حمل کردند **ایضاً** میثم تمار که از اکابر مریدین و مخلصین شاه ولایت بوده کوید در مسجد کوفه در خدمت حضرت
امیر المؤمنین ع بودیم مردی بلند بالا که جامه خز پوشیده و عمامه زردی بسر و دو شمشیر بر کمر بسته بود آمد نشست و نظری بر
مردم کرده کفت ایکم المجتبی فی الشجاعة والمعتم بالبراعة ایکم المولود فی الحرم والعالی فی الشیم والموصوف فی الکرم ایکم اصلع الراس
والبطل الدعاس والمضیق الانفاس والاخذ بالقصاص من الناس ایکم غصن ابی طالب الرطیب و بطله المهیب والمصیب والعشیر النجیب ایکم
خلیفة محمد صلی الله علیه و آله الذی نصره فی زمانه و اعزبه فی سلطانه و عظم به فی شانه پس حضرت علی المرتضی سر بر آورده فرمود
ما لک یا ابا سعد بن الفضل بن الربیع بن المدرکة بن الحنیبة بن الصلب بن الحرث بن وعران بن الاشعث الروبی سل عما شئت پس آن مرد
کفت من از جانب شصت هزار مرد از طایفه عقیمه بسوی تو رسولم و جسد مرده را بهمراه من کرده اند که سبب قتل و فوت او بر قوم و طایفه
ما معلوم نیست و ما در نزاع ما شده و اکر حقیقت این امر معلوم نشود آن طایفه یکدیکر را خواهند کشت پس رحم کن بر ما و اکر وصی رسولی
امام عهدی او را زنده کن و ما را ابنده کن و اینک نعش او بر در مسجد حاضر است پس حضرت فرمود منادی ندا کرد که مردم کوفه در صحرای نجف
اجتماع کردند و کفت ایها الناس آنچه از ما می بینید از ما بکوئید و روایت کنید برای غایبان و افتری مبندید و ندیده مکوئید پس اعرابی
آمد و بحکم انحضرت شتر خود را بخوابانید و آن مرده را بیرون آورد و پرده سبزی بر روی او بود برداشت مردم نظاره کردند جوانی دیدند مانند
ماه تمام و کیسوها سیاه بسیار داشته ع هنوزش خط نرسته از بناکوش دل مردم بروی بسوخت و بر او همی نکریستند پس حضرت
اسد الله الغالب علی بن ابیطالب علیه السلام پرسید چند روز است که این جوان وفات یافته کفت چهل و یک روز است شب خوابیده
بود علی الصباح دیدند که در فراش سر او را بدین نسبت که می بینی بریده اند و در پهلوی او کذاشته اند در قاتل او اختلاف شده و پنجاه با پنجاه
و پنجاه نفرند که خون او با یکدیکر استاد میدهند پس شبهه ما را رفع کن ای وصی محمد صلی الله علیه و آله تا قاتل او را بشناسیم و قصاص
کنیم و فتنه از میان ما بر خیزد حضرت شاه ولایت فرمود آنچه من میدانم از علم خدایی اینست که قاتل او عم او بوده است زیرا که بر دختر
عم زنی دیکر قبول نموده اعرابی کفت با این اکتفا نکنیم و اکر من بکویم کسی باور ندارد و باز مایه فتنه و نزاع شود الا اینکه بر ما رحم کنی و
بر جوانی او و بر دل پدر و مادر او ببخشی و او را زنده کنی حضرت شاه اولیا و مسیح عهد و حجة خدا بر خواست و فرمود ای اهل کوفه همانا شنیده اید
که کاو موسی را بر کشته زدند و زنده شد و آن بعد از هفت روز بود من نیز بحکم خدا عضوی از خود را باین کشته چهل و یکروزه میزنم تا بدانند
که بر تمام اعجاز انبیاء بنی اسرائیل وصی رسول شما قادر است پس سر پای بر آن کشته زد و فرمود قم باذن الله یا مدرکة بن حنظلة بن
الغسان بن بحیر بن فهر بن سلام بن الطبر بن الاشعث میثم تمار کوید فی الفور آن جوان زنده شد بر خواست و کفت لبیک یا حجة الله و ولیه
فرمود ای پسر ترا که کشته است عرض کرد عمم حارث بن غسان فرمود برو نزد قوم خود و آنچه دانی و دیدی بدیشان باز کوی آن جوان سعادتمند
عرض کرد که هرکز نروم و از تو جدا نشوم تا اجلم در یابد فرستاده ایشان برود و آنچه دیده بکوید پس ماند در خدمت انحضرت و عبادت
میکرد تا در غزوه شهید شد و اهالی کوفه از این معجزه در اخلاص خود بیفزودند و بعضی غلو نمودند **ایضاً** عمار یاسر و زید بن
ارقم کوید در خدمت فخر الاوصیا علی مرتضی بودیم در روز دوشنبه هفدهم صفر که ناکاه غوغایی عظیم ظاهر شد و حضرت ولایت
منقبت بر صفه در مسجد کوفه که از آن دکة القضا مینامیدند نشسته بود و بقضای امورات شرعیه مردم میپرداخت چون همهمه
در کوچه و بازار کوفه شنید فرمود شمشیر مرا بیاورید ذو الفقار را آوردند کرفته بر زانوی خود نهاد و دست بر آن کذاشت فرمود ای
عمار بنکر تا کیست عمار کوید در بیرون مسجد دیدم زنی را در کجاوه بار و سوار کرده اند و هزار شتر سوار خشمکین شمشیرها را
برهنه ساخته دور او را احاطه کرده اند و باعتاب و خطاب تمام میاوردند و آن زن کریه و عجز و تضرع و زاری بدرکاه حضرت باری

مینمود

میبینی و میکشف یا غیاث المستغیثین و یا بغیة الطالبین و یا کنز الراغبین و یا ذا القوة المتین و یا مطعم الیتیم و یا رازق العدیم و یا
محیی کل عظم رمیم و یا عون من لا عون له و یا کنز من لا کنز له و یا طود من لا طود له الیک توجهت و بولیک توسلت و بخلیفة
رسولک قصدت فبیض وجهی و نفس کربتی پس بدان سواران گفتم بیایید که امیر المؤمنین شما را خواسته گفتند ما نیز بجهة این
کشتن این زن نزد آن مرد یگانه غار میم که ما را ازین ننگ دور دهد تا فارغ کند و بیامدند تا داخل مسجد شدند و آن زن را پیاده کرده رو
بحضور حضرت آوردند و مردم ازدحام کردند و جمع شدند پس مردی برخواست و گفت ای وصی رسول خدا این زن دختر منست و بحسن
معروفست و ملوک عرب او را خواستگاری نمودند و من ندادم و مردی بودم در قبیله خود از امجاد و انجاد عشیره خود و اکنون این
دختر مرا فضیحت کرده است و حمل بر آورده است برادران و اقوام قصد قتل او کردند و او گفته مرا بحضرت امیر المؤمنین علیه السلام
برید تا در باب من حکم بحق کند و من باکی ندارم و اگر او فتوی دهد بقتل من مرا بکشید و عذری نباشد آنحضرت زنرا طلبید و بهمین گونه
جوابها شنید فرمود لیا نام زنی که در کوفه قابله زنان بود بیارند و بیاوردند و چادری حایل کردند و آنزن را بدید بحمل او کرد و عرضه نمود بحضرت
حضرت ولی الله که از علوم غیب آگاه بود فرمود الله اکبر الله اکبر جاء الحق و زهق الباطل پس فرمود ای مرد پدر دختر تو حامله
نیست و خطایی نکرده مگر تو از اهل اسعار نیستی که از قرای شام است عرض کرد بلی فرمود اگر میتوانید قطعه برف حاضر نمایید عرض
کردند در قوه ما نیست که از نواحی دمشق برف بکوفه رسانیم و این ممکن نخواهد بود زیرا که حرارت هوا و طول عرض راه خواهد
گداخت و همانا از اینجا که مایم تا آنجا که برف بهم رسد دویست و پنجاه فرسخ راهست فرمود ایها الناس نظر کنید و دست یداللهی دراز کرد
از ولایت قطعه برف سفید حاضر نموده که آب از آن میچکید پس مردم کوفه از تعجب بهم بر آمدند علی عالی فرمود این خود دخترنیست
اگر خواهم کوه برف را در پنجا بفرمان خدا حاضر توانم کرد اکنون این برف را بزن قابله دهید که در زیر پای آن زن حامله بگذارد و بران
نشیند تا عجایب ببیند و بدانید فاصله علقه دفع شود که بوزن هفتصد و پنجاه درهم و دو دانق باشد لیای قابله برف را گرفته بامر
وصی رسول در زیر پای آن زن گذاشت چون قدری بگذشت زن با انقلاب در آمد و از و علقه جدا شد و آنرا بمسجد آوردند و بسنجیدند
هفتصد و پنجاه درهم و دو دانق کما بیش نبود حیرت مردم بیفزود و علی فرمود ای مرد بپرهیز از آنکه دختر تو حامله بوده و فسادی
نموده است درین ده سالگی شبی آبی میخورده این علقه با آب بدهان او شده و در معده و در شکم او بمانده روز بروز از خون و خلط
او پرورش یافته و بزرگ شده و ورم شکم آن زن بدین جهة بوده که حامله مینموده دست از قتل او بدارید و او را امتیاز ابد و عفیفه شمارید
پس پدر دختر و برادران و اقارب او خوشنود و خوشحال و سرافراز شدند و گریهای شادی کردند و بر حضرت علی مرتضی درود و ثنا گفتند
و آن پیر گفت اشهد انک تعلم ما فی الارحام و ما فی الضمایر و انت باب الله الذی یؤتی منه پس مردم عرض کردند که چند سالست
باران نمیبارد و تنگی و خشکسالی بسا برما راه یافته باران از خدا بطلب شاه اولیا دعا نموده طلب باران کرده اشارت با سمان نمود فورا
باران بارید تا بحدیکه کوفه دریایی شد پس مردم التماس ایستادن آن کردند دیگر باره بحکم خلیفة الله باران بایستاد و ابر زایل شد و
شمس طالع گشت و مردم متفرق شدند و هر کس درین کارها سخنی همی گفت و چیزی همی فهمید **ایضا** روزی آنحضرت بر
منبر کوفه بر شده بحکمه و موعظه سخن میراند و خطبه بلیغه میخواند مردی بپای خواست و گفت ای علی چرا عدالت در حکم نمیفرمایی و
براستی و انصاف قسمت حقوق ناس و بیت المال نمیکنی حضرت خلیفه رسول الله علی مرتضی فرمود اخسئوا یا کلب ایمرد فی الفور بشکل سگ
شد و جامه ها او پاره پاره شده در هوا رفت و اشک از چشمان میبارید و میمالید و دم لابه میکرد و عجز مینمود بامر حضرت بصورت نخست شد
و رخوت پاره پاره جمع شد بر تن و شکل اول لباس او گردید مردم را همهمه و ولوله روی داد و حیرت کردند در این اثنا مردی گفت یا امیر
المؤمنین تو را که این اختیار و جلالت و شانست چرا دفع شر معاویه از خود و دوستان خود نمینمایی و جمعی نیز بر قول او موافقت نمودند آن
جناب فرمود شما را بخاطر میرسد که مرا در دفع معاویه عجز است نه چنین است بلکه حکمتهای خداوندی اقتضای آنچه گذشته است

کرده است

کرده است و مقصد چنین است که متحمل این زحمات شویم و بحسب صورت رعایت مقامات و امتحانات کنیم و اگر می خواهید چیزی بر شما معلوم
شود الآن وا مروز را تاریخ بگذارید تا ببینید چه خبر از شام شما میرسد پس یکپای مبارک را از فراز منبر بجانب شام دراز کردند و حرکت
دادند بعد از چندی خبر رسید که در آن روز معاویه در شام بر منبر خطبه میخواند ناگاه پایی بر سینه او خورده از منبر بزیر افتاد و سر و
دماغ او شکست و فریاد بر آورد که الامان الامان هکذا عهدک الینا و مردم همه در شام پای آنحضرت را شناختند و دانستند

لمؤلفه
کسی کو ولی خدای و امام | چه فرقی به پیشش ز کوفه است و شام
نهان و عیان پیش او حاضر است | پاینده و رفته خود ناظر است
حضور است پیشش همه هر چه هست | چه دنیا چه عقبا چه بالا چه پست

طلوع نهم در فضایل و حالات حضرت امیر المؤمنین

باز از همه به حدیث عشق است | صد بار اگر شنیده باشی

از ابن عباس روایت کرده اند که رسول الله صلی الله علیه
و آله روزی در ایام حیات خود فرمود پنج چیز خدا بمن داده و پنج چیز بعلی داده اول جوامع کلم را بمن داده و جوامع علم را بعلی داده
و مرا نبی کرده و او را وصی و ولی بمن کوثر داده بعلی سلسبیل بمن وحی داده بعلی الهام مرا بمعراج برده و او را نیز بجایی که من رفتم
آورده حجابها رفع شد که من او را دیدم و او مرا دید و بمن وحی شد که نظاره بزیر کن چون نظر کردم حجابها دریده شد من علی را
دیدم علی مرا دید او بمن سخن گفت و من با او سخن گفتم و خدا بمن فرمود که علی وصی و وزیر و خلیفه تست و ملائکه بر او سلام کردند و همه
مرا تهنیت بوصایت او و وزارت او کردند و چون بزیر آمدم خواستم آنچه در عرش و آسمانها دیده و شنیده ام بعلی خبر دهم که او آن
همه بمن خبر داد و مستحضر بود دانستم که در معراج هر چه گذشته علی دیده و دانسته ابن عباس گوید عرض کردم وصیتی بمن بفرما یا رسول
الله صلی الله علیه و آله فرمود علیک بمحبة علی علیک بمودة علی پس فرمود بخدا سوگند که هیچ حسنه از کسی قبول نمیشود بی محبت
و ولایت علی اگر در ولایت علی صادق است طاعت او مقبولست والا اگر چه عملهای خوب دارد و ولایت علی قایل نیست او را بدوزخ
برند و اعمال حسنه او بدو فایده ندهد آتش دوزخ خشمناکتر است بر دشمن علی از دشمن خدا و از کسی که بر خدا شرک آورده دشمن
علی را دوزخ زودتر میسوزاند یا ابن عباس اگر فرضا اگر همه آدم و ملایک جمع شوند بر دشمنی علی همه را خدا بدوزخ فرستد از جمله علامات
دشمنی علی آنست که جمعی از امت من دیگری را که پست تر از علی باشند بر او ترجیح دهند و اعلی از علی را نشناسند خدا در پیغمبران از من بهتر خلق
نکرده و در اوصیا و اولیا بهتر از علی نیافریده ابن عباس گفته که مدتی از این فرمایش در گذشت و چون زمان رحلت حضرت رسالت رسید
رفتم و عرض کردم مرا وصیتی بفرما و دستور العملی بده فرمود هر که مخالفت کند علی را با آنکس مخالفت کن و در هر حال با علی موافقت کن و
طریقه او را از دست مده در هر طرف که علی است حق با اوست تو نیز بدان طرف میل کن و علی را امام خود بدان دشمن او را دشمن و دوست او را
دوست باش و شک در حقیقت او مکن که شک در علی شک در خداست

بیت
هر چه گویم عشق از آن برتر بود | عشق امیر المؤمنین حیدر بود

ایضا سلمان فارسی گفته روزی شیطان بجمعی رسید که در باب علی بد میگفتند و اظهار عداوت
میکردند خود را بصورت مردی برآن قوم ظاهر کرد گفتند ای پیر کیستی گفت منم ابو مره گفتند چه میگویی در باب علی گفت بقول رسول
الله او مولای شماست گفتند مگر تو هم از موالی اویی گفت نه لکن او را دوست میدارم و هیچ کس نیست که او را دشمن دارد مگر اینکه من
در مال و اولاد او شرکت کرده ام گفتند یا ابو مره اگر چیزی در باب او میدانی بما خبر ده گفت دوازده هزار سال عبادت کردم مرا باسمان
اول بردند دوازده هزار دیگر در سموات طاعت و عبادت کردم در آن اثنا روزی نوری دیدم که درخشید و کل ملائکه سموات بر او
سجده کردند و گفتند سبوح قدوس گفتم این نور کدام ملک مقربست یا کدام نبی مرسل است گفتند نه نور فرشته و نه نور نبی است این
نور طینت علی بن ابیطالب است **ایضا** صاحب ریاض الشهادة نوشته که از علی بن محمد صوفی منقولست که مدتی در کنار
دریا فرد او حیدا عبادت میکردم روزی شیطان را دیدم و از من پرسید که تو کیستی گفتم از بنی آدم گفت لا اله الا الله تو از جماعتی

هستی کر کمان میبرند که دوست خدایند و او را معصیت میکنند و تصور مینمایند که دشمن شیطانند و حال آنکه او را اطاعت
میکنند گفتم ایمرد تو کیستی شروع کرد بتعریف و توصیف خود و در اخر انها گفت منم ابو مرة لعین و مغضوب رب العالمین که مخلوق از نارم نه از طین گفتم بخدا
قسم میدهم ترا که علی بن تعلیم کنی که تقرب جویم بدان بایزد سبحانه و تعالی گفت قناعت کن از دنیا خود بعفاف و کفاف و در امر اخرت تو استعانت بجو بمحبت علی
که من اسمان و زمین عبادت کردم و هیچ ملکی مقرب و نبی مرسل را ندیدم که تقرب بخدا جوید بمحبت و ولایت علی این بگفت و پنهان شد محمد صوفی گفته که بعد
از این حکایت بخدمت حضرت امام محمد باقر رسیدم و این واقعه را بانحضرت نقل کردم امام فرمود ان ملعون بزبان خود ایمان اورده و بدل خود کافر شده و نیز اگر
از زن صالحه جنیه منقولست که شیطان را در جزیره بر روی سنگی دید که تضرع میکرد و میگریست و میگفت **عربیة**

شفیعی الی الله اهل العبا | وان لم یکونوا شفیعی من | شفیعی النبی شفیعی الحسن | شفیعی التی احصنت نفسها | فصلی علیهم اله المنن

ایضا ابو عبد الله فارسی این پیش روایت نموده که روزی حضرت امیر المؤمنین علیه السلم از کوفه بیرون رفت و قنبر در رکاب
او بود و چند نفر دیگر پرسید انچه من می بینم شما می بینید عرض کردند نمی بینیم فرمود شما خواهید دید بعد از ساعتی دیدیم مردی غریب با صورتی
عجیب پیدا ظاهر شد قامتی در نهایت درازی و بلندی سری در کمال بزرگی و دو چشم دراز بطول و چشمهای ادمی پس رسید و بحضرت امیر المؤمنین
علیه السلم سلام کرد انحضرت او را پرسید از کجا میائی گفت از گناهها میایم فرمود بکجا میروی عرض کرد بگناهها میروم حضرت فرمود تو بد مردی بوده و شقی
ادمی هستی عرض کرد از من شقی تر هم خدا خلق فرموده انحضرت فرمود کیست عرض کرد که چون من اباء و استکبار کردم عاصی و مردود و ملعون شدم مرا
اوردند باسمان چهارم عرض کردم که خدایا از من شقی تری هم خلق کرده یا نه خطاب کردند که برو نزد مالک دوزخ و تحقیق کن نزد مالک امدم و طبقه
اتش دوزخ عبور کردم هر طبقه از طبقه مقدم بر تو سوزنده تر و تیره تر بود بهر کدام مالک میگفت خاموش شو خاموش میشد تا من بتحقیق معذبین در
انها را تماشا میکردم در طبقه هفتم دو نفر دیدم که سر از زیر بر زنجیرها اتشین در چاهی اویخته اند معلوم شد که عذاب اندو از همه شدید تر است بمالک
گفتم کیستند این دو نفر گفت مگر بر ساق عرش ندیدی که نوشته بودند اشهد ان لا اله الا الله و محمد رسول الله ایدته و نصرته بوصیه علی بن ابیطالب
گفتم چرا دیدم گفت این دو نفر انهایند که ظلم کردند بعلی و اولاد او و غصب کردند حقوق ایشان را پس من دانستم که از من گناه کار تر و شقی تر خدا تعالی
افریده است **ایضا** فاضل مجلسی در بحار الانوار نوشته که در کتاب سلیم ابن قیس هلالی دیدم که گفته بود از سلمان و ابوذر و مقداد
حدیثی شنیدم و بعد از خود امیر المؤمنین نیز استماع کردم که رسول الله صلی الله علیه و اله با نحضرت گفته بود که مفاخرت کن بر تمامی عرب که ابن
عم و برادر تو از همه عرب و خویشان از همه و زوجه تو از همه کریم تر و پدر زنی تو و استغنا تو از همه خلق بیشتر و بردباری تو از همه کس بیشتر و تمام
تر و علم تو از همه افزون تر و از همه عالم شجاع تر و صاحب همت تر و زاهد تر و خلیق تر و صاف تر و خدا و رسول را از همه عالم دوست تر بیست سال بعد از من
تمام مصابرت بر ظلم قریش میکنی و با ناکثین و قاسطین و مارقین جهاد و قتال بر تاویل قران خواهی کرد چنانکه با پیغمبر قتال بر تنزیل قران همی کردی
و بعد از ان کشته خواهی شد و ریشت از خون سرت رنگین خواهد شد قاتل تو چون عاقر ناقه صالح خواهد بود **ابان بن ابی**
عیاش گوید که چون از سلیم بن قیس این حدیث را شنیدم بجهة حسن بصری گفتم او گفت من از ابوذر رسید [illegible]
کرد که من نقل کرده ام **وحسن بصری گفت** علی راست [2] در علم دین و فقه و حکمت و علی
راست شوری و رای و تدبیر بحق و صحبت با رسول الله صلی الله علیه و اله و علی راست فضیلت در خوش روی و حسن معاشرت و داماد پیغمبر صلی
الله علیه و اله و شجاعت و ثبات در رزم و جود و بخشش و علی راست علم بقضایا و احکام و علی راست قرابت به پیغمبر صلی الله علیه و اله و علی راست امتحانات
مخصوصه خدائی و علی در همه امر عالی است بعد از ان حسن گریه کرد تا انکه ریشش تر شد گفتم کسی دیگر صاحب این فضایل هست یا نه حسن بصری گفت
طلب امرزش از برای همه مومنین بکن و صلوات بر محمد و ال محمد بفرست و اعتقاد کن که علی بهترین ال محمد است و ال محمد بهترین عالمند گفتم یعنی از حمزه
و جعفر طیار علی بهتر خواهد بود و از فاطمه و حسن و حسین بهتر است حسن گفت بلی والله بهتر است و شکی در بهتری او نیست که هرگز اسم شرک و کفر بر او
جاری نشد و بت پرستی نکرد و شراب نخورد و کسی بر او سبقت در اسلام نگرفت مانند او احدی علم بخدا و سنت رسول بهم نرسانید و پیغمبر فاطمه

فرمود

فرمود را دادم بکسی که از تو بهتر نیست و در هنگام عقد اخوت بین الاصحاب علی را برادر خود خواند و در روز غدیر او را نصب کرد بخلافت و اخذ
کرد برای او بار ولایت انچه واجب کرد برای خود و گفت تو بمنزله هرون نزد موسی میباشی مگر در نبوت گفتم کیست بعد از تو بهتر از همه امت گفت فاطمه
و پسرانش و بعد از انها حمزه و جعفر پس باز گشت بحدیث کسا و ایه تطهیر **سلیم بن قیس گوید**
که با ابوذر گفتم عجیب ترین چیزی که از رسول الله صلی الله علیه و اله در باب امیر المؤمنین علی شنیده ذکر کن گفت شنیدم که میفرمود در زیر عرش
نود هزار ملک میباشند که تسبیح و ذکری ندارند مگر اطاعت و ولایت علی و درود و سلام بر او و بیزاری از دشمنان او و طلب مغفرت از برای شیعیان
او و خدا مخصوص کردانیده جبرئیل و میکائیل و اسرافیل را باطاعت علی و فرمود پیغمبر که اگر من و علی نبودیم خدا شناخته نمیشد و عبادت او میسر نبود
و ثواب و عقابی نبود و هیچ حجابی میان خدا و علی نیست چنانکه چیزی علی را از خدا نمیپوشاند چیزی نیز خدا را از علی حجاب و ستار و مانع نیست بلکه
علی است حجاب میان خدا و خلق بعد از ان بمقداد گفتم که اگر تو چیزی در باب علی علیه السلم شنیده بگوی **مقداد بن**
اسود گفت حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله فرمود خدای تعالی متوحد و منفرد بود در مملکت خود را بر انوار
و شعاعات نور شناسانید تفویض نمود بایشان مملکت خود را و اختیار بهشت و دوزخ خود را پس هر که را خواست که دل او را روشن و منور کرداند بمعرفت
خود و ظاهر سازد بر او اسرار عالم جبروت و ملکوت را میشناساند با و ولایت علی بن ابیطالب را و هر که را خواهد بپوشاند بر او بصیرت او را
معرفت علی را انکه هدایت نموده بحق کسی که جان من در ید قدرت اوست که ادم ابو البشر مستوجب خلق و نفخ روح نشد و قابل رجوع به بهشت و قبول توبه
نگردید مگر بمعرفت من و علی یعنی نبوت من و ولایت علی شفیع و واسطه ادم شدند و هم چنین از موسی و عیسی و سایر انبیا کسی بمقام خود نرسید
الا بواسطه من و علی و بعد از ان فرمود علی دیان این امت یعنی دین و جزا دهنده ایشانست بر هر عملی که از ایشان صادر شود و علی شاهد این
امت و متولی حساب ایشانست و صراط مستقیم و سنا عظیم سبیل خدا و طریق هدایت و بصیرتست و نجات از هولهای قیامت و اتش دوزخ
با و میشود و ایمنی از هر خوفی و محو گناهان و رفع مکاره و نزول رحمت خدا با وست و او عین الله یعنی چشم خدا که با و می بیند مخلوقات خود را
و زبان گویای خداست و دست قدرت پهن شده اوست بر بندگان او برحمت و وجه الله یعنی روی اوست در اسمانها و زمینها و پهلوی ظاهر
اوست و ریسمان قوی محکم اوست که میان او و خلق او کشیده شده و علی باب الله الاعظم است که هر که خدا را خواهد باو در یابد و بدر اید و خانه ایمنی خدا
که هر کز خواهد که هر که خواهد داخل ان شود ایمن از هر شری باشد و علم اوست بر پل صراط که هر که او را شناخت بگذرد و بهشت را در یابد و
هر که او را نشناسد نگون سار از صراط بجهنم اندر افتد **نظم**

بعد یزدان احمد انگه ولیست | ثالث خالق و رسول علیست
عقل و برهان و نص امر گواست | کان دو را جز علی سیوم نه رواست
دید معبود را بدیده جان | نیز رسید تا بدید عیان معبد
از مقصدش نبد خالی | بود یا یک نعبدش خالی
متحد با نبی است در همه چیز | جز نبوت که اوست اصل تمیز

طلوع دهم پوشیده نماند که اصول فضایل و کمالات چنانکه علما و حکمای اخلاق تصریح و توضیح نموده اند چهار است
حکمت و عفت و شجاعت و عدالت و اینها اصول فضایلند و هر چه بجز این چهار است منتهی میشود باینها و فروع این صفاتست و تحقیق
ان در کتب اخلاقیه مبسوط است اگر چه مکارم اخلاق را با نجناب میشناسیم که انحضرت با اخلاق و صفات الهی متخلق بود بقاعده حکما نیز انحضرت
در این فضایل سر امد اولین و اخرین مخلوقات و کاملین هر عهدی بوده است اما حکمت که فضیلت قوه نظریه و ادراک حقایق اشیاست باتفاق
همه حکما و علما و عرفاست که در هیچ علمی و عملی کسی بر انحضرت تقدم نداشته و مخالف و موالف نتوانسته اند انکار این امر کنند رسول الله صلی
الله علیه و اله فرمود علوم اولین و اخرین و ما کان و ما یکون الی یوم القیمه در نزد منست و جمیع علوم را علی مرتضی بتفصیل دارد و حدیث رسول
صلی الله علیه و اله در کمال اشتهار است انا مدینة العلم و علی بابها **ع** عجب خجسته حدیثی است [2] شک در او | و حضرت امیر
المؤمنین که باب ان مدینه است فرموده که هزار باب از علم رسول الله صلی الله علیه و اله بمن تعلیم فرموده که از هر بابی هزار باب دیگر مفتوح
شده و فضلای عامه و خاصه معتقدند که هیچ علمی نیست مگر انکه ماخذ و منشاء ان حضرت صاحب ولایت کلیه علی بوده و بواسطه او ظاهر

نموده

نموده تمامی قراء کتاب الله تصریح باعلمیت او در وجوه قراءت کرده اند و بعد از رحلت رسول الله متوجه هیچ امری نشد الا جمع کردن قران و جمع
قرائة قراء سبعه از انحضرت بوده و در علم تفسیر قران نیز چنین بوده ابن عباس و ابن مسعود و ابی بن کعب و زید بن ثابت از انحضرت فرا گرفته اند
ابن عباس گفته جل ما تعلمت من التفسیر من علی بن ابیطالب و ابن مسعود ان القران نزل علی سبعة احرف و ما منها الا و له ظهر و بطن و ان علیا
علم الظاهر و الباطن و شعبی گفته ما احد اعلم بکتاب الله بعد نبی الله من علی بن ابیطالب و حضرت ولایت منقبت فرموده جزئی و کلی و ظاهر و
باطن قران بر من واضحست و اگر خواهم هفتاد شتر در تفسیر فاتحة الکتاب بار کنم اما در علم فقه از فقهای کوفه مانند سفیان ثوری و حسن بن
صالح بن حی و شریک ابن ابی لیلی تفریع مسائل را بر قول علی میکنند و عنوان بابهای کتاب خود را از قول او مینمایند و اهل بصره چون حسن بصری
و ابن سیرین اخذ مسائل از شاگردان علی چون عبیده سلمانی و ابن عباس نموده اند و اهل مکه از ابن عباس و شافعی کتابی در تالیف نموده که اهل مدینه
متابعت او کرده و اخذ مسائل از انحضرت نموده اند ابو حنیفه خود شاگرد امام جعفر است و رجوع امام جعفر از اباء خود به انحضرت است و احمد حنبل و مالک را
انتساب بانجناب واضحست و در علم کلام تمام فرق مسلمین اخذ علوم از انحضرت کرده اند حتی خوارج که دشمنان انحضرت بوده اند و مرجع علم
زیدیه و معتزله از قاضی عبد الجبار بن احمد است و از ابی عبد الله بصری تا ابی الهذیل علاف از ابی عثمان طویل و او از واصل بن عطا و او از ابی هاشم
بن محمد و محمد حنفیه از پدرش علی مرتضی علیه السلام و واضع علم نحو ابو الاسود دئلی است و او شاگرد امیر المؤمنین است و بامر او تاسیس علم
نحو نمود و در فصاحت و بلاغت خطب خود موسس است و شیخ رضی گفته کان امیر المؤمنین مشرع الفصاحة و موردها و منشأ البلاغة و مولدها
و منه ظهر مکنونها و عنه اخذت قوانینها و خطب نهج البلاغه خود برهانی واضح و قاطعست و اشعار انحضرت خود مشهور است و خلیل بن احمد
واضع علم عروض شاگرد شاگردی از امام محمد باقر است بعد از ان تاسیس قواعد و اصول آن نموده در علم فلسفه نیز سرامد بوده چنانکه
بو علی سینا گفته لم یکن شجاع فیلسوفا قط الا علی بن ابیطالب و این نیز از غرایب حالات انحضرت است که جمع بین الضدین نموده در علم هندسه
نیز مهندسان تلامیذ انحضرت بوده اند چنانکه در عهد عمر خطاب وقایع چند اتفاق افتاد که محتاج شدند بعلم هندسه و همه عاجز ماندند و
الامر انحضرت حل ان مشکل فرمود و در علم نجوم معارضه انحضرت با منجمین و ایمان اوردن ایشان مشهور است

ومن الاسرار

ابو هامه باهلی روایت کرده که مردم داخل شدند بر حضرت رسالت پناه در هنگام ولادت امام حسین بجهة تهنیت او و بعد از ان کسی عرض
کرد که امروز تعجب کردیم از علی فرمود چه دیدید گفت امدیم که بر تو سلام کنیم و تهنیت کنیم ما را منع کرد از در امدن فرمود حالا صد و بیست و
چهار هزار ملک نازل شده اند بر رسول الله پس ما عجب داشتیم از این سخن و این را نقل بحضرت رسول پرسید از علی که از کجا دانستی که با این عدد
نازل شده اند گفت صد و بیست و چهار هزار لغت مختلف بگوش من رسید دانستم که هر کدام ملکی تازه باید باشند و این عدد را استنباط کردم
رسول الله فرمود زادک الله علما و حلما

ذکر تفسیر ناقوس

چون انحضرت عبور میفرمود بدیر نصرانی
در هنگامی که نصاری ناقوس میزدند و جمعی از اصحاب در خدمت انجناب بودند و انحضرت بهمان اهنگ ناقوس را تفسیر فرمود و گفت سبحان الله
حقا حقا صدقا صدقا ان المولی صمد یبقی یحلم عنا رفقا رفقا لولا حلمه کنا نشقی حقا حقا صدقا صدقا ان المولی یسائلنا و
یوقفنا و یحاسبنا یا مولانا لا تهلکنا و تدارکنا و استخدمنا و استخلصنا حلمک عنا فدجرانا یا مولانا عفوک عنا ان الدنیا
قد غرتنا و استهوتنا و استشغلتنا و استهلکتنا و استغوتنا یا ابن الدنیا جمعا جمعا یا ابن الدنیا دقا دقا تفنی الدنیا قرنا قرنا ما من
یوم یمضی منها الا یهوی منا رکنا قد ضیعنا دارا تبقی و استوطنا دارا تفنی تفنی الدنیا قرنا قرنا قرنا کلا موتی کلا
دفنا کلا فیها نقلا نقلا دفنا دفنا دفنا دفنا یا ابن الدنیا مهلا مهلا زن ما یاتی وزنا وزنا لولا جهلی ما ان کانت عند الدنیا
الا سجنا خیرا خیرا شرا شرا شیئا شیئا حزنا حزنا ماذا من ذا کم ذا ام ذا هذا اسنا هذا اسنا ترجو تنجو تخشی تردی عجل قبل الموت
وزنا ما من یوم یمضی عنا الا اوهن منا رکنا انا المولی قد انذرنا انا نحشر غرلا بهما بعد از ان صدای ناقوس دیر منقطع شد حضرت
شاه ولایت ساکت قسیسین دیر که عالم نصاری بود چون صدای انجناب را شنید و ان کلمات حقیقت ایات را استماع کرد از عالم

توحید و ایمان بویی برده بخدمت انحضرت امده مسلمان شد گفت دیده ام در کتابها که در اخرین انبیا وصی او تفسیر صوت ناقوس خواهد
کرد

ایضا

انحضرت بدختر پادشاه عجم فرمود نام تو چیست گفت جهان بانویه حضرت فرمود بلکه نام تو شهربانویه خواهد در حقیقت
چنان بود

ایضا

خاصه و عامه روایت کرده اند که اخبار از قریب بشهادت او دیده اند بر بالای منبر کوفه که دراعه پیغمبر صلی الله
علیه و اله پوشیده بود و کمر خود را گشاده و میفرمود سلونی قبل ان تفقدونی فان ما بین الجوانح منی علما جما هذا سفط رسول الله هذا
لعاب رسول الله هذا ما زقنی رسول الله من غیر وحی اوحی الی فلو ثبت لی الوساده فجلست علیها لافتیت اهل التوریه بتوریتهم و اهل
الانجیل بانجیلهم حتی ینطق الله التوریه و الانجیل فیقول صدق علی قد افتاکم بما انزل الله فینا و انتم تتلون الکتاب افلا تعقلون
ابن عباس گفته علم را منقسم بده قسمت کردند نه قسمت ان را مخصوص علی نمودند و یک قسمت از اول تا اخر دنیا بهمه مخلوقات قسمت
کردند و علی نیز در ان شرکت فرمود تا همه عالم

ومن اخلاقه علیه السلام

گویند انحضرت انبان نان خشکی بود و سر ان را مهر میفرمود عمر بن حریث گوید از انحضرت سبب پرسیدم معلوم شد که عمدا سر انبان را
مهمور میسازد که خدم و عیال انحضرت نان تازه از ارد نرم یا روغن در ان کیسه بنهادند و انحضرت با وجود پیری ان نانهای خشک
خشک فاق با اب یا نمک تناول میکرد و میفرمود همین قدر برای حفظ بنیه و سد رمق کفایت است وقتی حلوائی بخدمت انحضرت
اوردند انگشت در ان زد و فرمود بوی نیکو داری اما در مذاق علی طعم نرا نچشیده ام عرض کردند مگر حرامست فرمود نه و لکن ترسیدم نفسم تا بان مایل
شود و بخوردم و این ایه را خواندند اذهبتم طیباتکم فی حیاتکم الدنیا و استمتعتم بها الی الاخرة دیگر فرمودند رسول الله صلی الله علیه و اله میل نفرمودند

ایضا

وقتی انحضرت بیلی در دست گرفته بود در بعضی نخلات ابیار میفرمود زنی جمیله امد و خود را
نظر ان حضرت جلوه داد گفت ای پسر ابو طالب اگر مرا قبول فرمایی از این بیل زدن فارغ خواهی شد ترا مستغنی کنم بخزاین زمین و گنجهای دفین
که با تست پادشاهی کنی حضرت فرمود تو این کیستی گفت من دنیایم فرمود برو شوهر دیگر بجوی که من مرد تو نیستم و شروع فرمود به بیل زدن و فرمود

عربیة

لقد خاب من غرته دنیا دنیة و ما هی ان غرت قرونا بطائل
اتتنا علی ذی العروس ثنیة و زینتها فی مثل تلک الشمائل فقلت له غری سوای فاننی
عزوب من الدنیا و لست بجاهل و ما انا و الدنیا و ان محمدا رهین بقفر بین تلک الجنادل
وهبها اتتنی بالکنوز و درها و اموال قارون و ملک القبائل الیس جمیعا للفناء مصیرها و یطلب من
خزانها بالطوائل فغری سوای انی غیر راغب لما فیک من عز و ملک و نائل وقد قنعت نفسی بما قد رزقته فشانک یا
دنیا و اهل الغوائل فانی اخاف الله یوم لقائه فاخشی عذابا دائما غیر زائل

ایضا من عبادته

ابو درداء گوید در مدینه شبی دیدم علی را که خود را پنهان کرده بود در میان خارهای درخت مغیلان هر قدر او را جستم نیافتم تا انکه صدای حزین
و نغمه دلخراشی بگوشم رسید که میگوید الهی کم من موبقة و ان دعای مشهوریست که در اعمال نمازهای شب میخوانند از پی ان صدا رفتم
تا دانستم که انحضرت است خود را از او پنهان داشتم تا چند رکعت نماز کرد انگاه دعا خواند و گریست و نالید دیگر صدا او را نشنیدم گفتم البته از زحمت
بی خوابی او را خواب در ربوده چون نزدیک او امدم دیدم مثل چوبی خشکیده افتاده و پنداشتم از دنیا رفته دوان بخانه فاطمه امدم و او را گفتم
فاطمه گفت ای ابو درداء هر شب چندین بار باین حالت میشود که ادمی گمان میکند که او رحلت کرده است باز بخود میاید برگشتم و رفتم و اب بروی ان
حضرت پاشیدم تا افاقه شد و دیده گشود و مرا دید که میگریم فرمود ترا چه میشود ای ابو درداء عرض کردم از این حالت که در شما دیدم تشویش کردم و
مضطرب شدم فرمود چگونه باشد حال کسی که در برابر پادشاه مقتدر ردا بدکه هر چه حکم کند نتوان تخلف کرد الحاصل در احادیث بسیار

ایضا

وارد شده که هر شب هزار رکعت نماز میکرد و یک ختم قران مینمود در اخبار امده که وقتی تیری بر پای انحضرت خورده
بود و شکسته بود و پیکان در پی پای او مانده و اذیت مینمود و میبایست پیکان را بکشند و از ابیرون اورند و انحضرت قبول نمیفرمود
اخر الامر فاطمه زهرا گفت که اگر باید پیکان را بیرون اورد در وقت نماز است که انحضرت از خود میرود و خبری از جسم خود ندارد لهذا چنان کردند چون

بنماز

بنماز ایستاد پای او را شکافتند و پیکان را بیرون آوردند و جای آن را بخیه کردند و بعد از فراغ از نماز بر آنحضرت معلوم شد **نظم**
در نماز آنچنان ز خار رفتی کرد غافل از بسیار رفتی پر نبود آن تن نوشیدی کاه کندی و کاه پوشیدی تا خدا ساختی چو بزم حضور
جامهٔ تن ز خود فکندی دور بود غفلت ز سلخ پیکانش کر نبودن ز تن بر جانش **ایضا** از همه آنحضرت چیزها نوشته
اند از جمله اینکه وقتی چهار هزار درهم قرض اعرابی را ادا فرمود ملکی را بدوازده هزار درهم فروخت و چهار هزار با عرابی داد که مقروض بود بقیه را
هر کس خبر شد آمد و خواست قسمت کرد و بردند تا آنکه دیناری بجهت اخراجات غذای اهل خانه اش نماند و شب فاطمه با او در این باب گفتگو
کرد جبرئیل نازل شد و برسول خبر داد که بفاطمه بگو که مزاحم علی نشود با این مضمون که ای فاطمه ترا نمیرسد که مزاحم علی شوی فاطمه استغفار کرد
و تتمهٔ این حدیث طولانیست و تفصیلی دارد **ایضا** در کتب علمای اسلامیه آورده اند که وقتی آنحضرت با یکی از کفار در کار
زار بود آن کافر گفت شمشیر خود را بمن ده حضرت امیر المؤمنین علیه السلام از فرط کرم فی الفور شمشیر را بدو داد آن کافر از فتوت و کرم آنحضرت
بدو ایمان آورد **ایضا** نیز مشهور است که وقتی پهلوانی از مشاهیر کفار غلبه کرد و او خیو یعنی آب دهن بر روی مبارک آنحضرت
انداخت و آنحضرت در قتل او مسامحه کرد چون این حکایت را محققی منظوم کرده لهذا بعضی از آن نگارش مییابد و خالی از فایده نخواهد بود
نظم از علی آموز اخلاص عمل شیر حق را دان مطهر از دغل در غزا بر پهلوانی دست یافت زود شمشیری بر آورد و
شتافت او خیو انداخت بر روی علی افتخار هر نبی و هر ولی او خیو انداخت بر روئی که ماه سجده آرد پیش او در سجده گاه
در زمان انگند شمشیر آن علی کرد او اندر غزایش کاهلی گفت بر من تیغ تیز افراشتی از چه افکندی مرا بگذاشتی آنچه دیدی
کاین چنین خشمت نشست تا چنان برقی نمود و باز جست آنچه دیدی برتر از کون و مکان که به از جان بود بخشیدیم جان
در شجاعت شیر ربانیستی در مروت خود که داند کیستی راز بگشا ای علی مرتضی ای پس از سوء القضا حسن القضا باز گوی
باز بر افروخته باشد و یا ساعدش آموخته در محل قهر این رحمت ز چیست اژدها را دست دادن راه کیست گفت من تیغ از پی
حق میزنم بندهٔ حقم نه مأمور تنم شیر حقم نیستم شیر هوا فعل من بر دین من باشد گوا ما رمیت اذ رمیت در حراب من چو
تیغم و آن زننده آفتاب رخت خود را من زره برداشتم غیر حق را من عدم انگاشتم که نیم کوهم ز حلم و صبر و داد کوه را کی در
رباید تند باد کوهم و هستی من بنیاد اوست ور شوم چون کاه بادم یاد اوست جز بباد او نجنبد میل من نیست جز عشق
احد سر خیل من عرق نور م کر چه سقفم شد خراب روضه گشتم گر چه هستم بوتراب چون در آمد علتی اندر غزا تیغ را دیدم نهان کردن سزا
بخل من لله عطا لله و بس جمله لله ام نیم من آن کس زاجتهاد و از تحری رسته ام دامن اندر دامن حق بسته ام و آنچه لله میکنم
تقلید نیست نیست تخییل و گمان جز دید نیست چون خیو انداخت بر روی من نفس جنبید و تبه شد خوی من نیم بهر حق
شد و نیمی هوا شرکت اندر کار حق نبود روا تو نگاریده کف مولیستی نقش حق کرده من نیستی نقش حق را هم بامر حق شکن
بر زجاجه دوست سنگ دوست زن گبر این بشنید و نوری شد پدید در دل او تا که زنارش برید گفت من تخم جفا میکاشتم
من تو را نوع دگر پنداشتم قرب پنجه کس ز قوم و خویش او عاشقانه سوی دین کردند رو **ایضا** حضرت رسول
صلی الله علیه و آله در باب علی فرموده بود که ان علیا لخشن فی ذات الله لهذا آنحضرت در سیاست نهایت شدت و باس داشت و اغماض
نمیفرمود هرگاه مراعات اقربا و اولاد در امری خلاف رضای خدا نمینمود چنانکه روزی که گردن بندی از بیت المال ام کلثوم عاریت کرد و وا
پس داد علی از او و از عامل بیت المال مؤاخذه فرمود و جماعتی از راه دوستی در او غلو کردند و او را خدا خواندند کمال سیاست با آنها فرمود بعضی را
دست برید جمعی را در آتش بسوخت و خانهٔ بعضی را خراب کرد و مصقلة بن هبیره و جریر بن عبد الله از آن خانه خرابها بودند و سیاستهای آنحضرت
در جنگهای جمل و صفین و نهروان خود ظاهر است و در همهٔ آنها مصاب بود و آن کشتنها محضا لله بود بلکه مایهٔ نجات آن کفار گردید هر وقت
امری مشکل در اسلام روی دادی خلفاء از آنحضرت استمداد و استشاره کردندی و آنچه حق و عین صواب بودی در تقویت اسلام بفرمودی چنانکه

در تواریخ مضبوط است اینکه مدارا و مواسات با معاویه نکرد همین صواب و ملاحظهٔ حق بود چنانکه ابن عباس گفت اکنون که اول خلافت است
معاویه را از حکومت شام عزل مفرمای که مایهٔ فساد میشود تامل کن تا کار رواج گیرد آنگاه او را معزول کن حضرت فرمود این هاکه تو میگوئی نمیدانم
ولی این تدبیرات برای کسی خوبست که طالب سلطنت و ریاست و خلافت باشد آنکه با ساو محضا لله است و از جانب خدا مامور است تیر و مدارا
از او دور است و هر قدر باطلی طول بکشد او مواخذ است لهذا تصریح بعزل او و تقدیم بجنگ او فرمود که بر خلق معلوم شود که معاویه باطل است
و علی با او موافقت ندارد و پیداست که آنحضرت عدل صرف و حق محض بود و غالب مردم باطل محض و طالب دنیا بوده اند و از وجدا شده مخالفت
نموده اند چنانکه حال طلحه و زبیر مذکور شد عقیل برادر آنحضرت در کمال افلاس و فقر و زیادتی عیال و قلت مال بود و آنحضرت چیزی زیاد
از حق او بدو نداد و حدیدهٔ محمات بر دست او نهاد و او را تخویف از عذاب الهی نمود تا بجائی رسید که از محرومی و مایوسی بجانب معاویه شتافت
بعد از مراجعت حضرت او را ریاضت داد و چند آنکه اعدا خواستند انوار کمال او را بپوشانند ظهور و بروزآن بیشتر شد **نظم**
بی مدیحش نمیزنم نفسی لیک نتوان شناخت قدر کسی که نهفتند خالتش امت هم از بیم و هم از خست اشجع و افصح
افضل و اکرم از همه اعدل از همه اعلم خندق اسا بر و بدر و حنین خبر بتش رشک طاعت ثقلین کرد شرک از وجود
چون رفتی هر دم الله اکبر گفتی در لیالی چو شمع قایم بود چون فرشته همیشه صایم بود نفسی از سر هوا نزدی
بی عبودیت خدا نزدی خواندیش انزع البطین شه دین انزع از شرک و از علوم بطین ان سلونی حدیث چون گفتی کرد
جهل از جهانیان رفتی **ایضا** رسول در حدیث معراج فرموده در دست راست عرش قبه دیدم که فرشته بسیاری در اطراف
آن بودند و در نهایت عجز و انکسار بر آن قبه نظر مینمودند جبرئیل را پرسیدم که این منزل کیست که اینقدر جلال دارد گفت بهر بین چو شدم
دیدم علی در آنجاست گفتم ای جبرئیل مگر علی بر من سبقت گرفته است گفت نه و لکن ملائکه ملاء اعلی از بسکه با علی اخلاص دارند استدعا
کردند و خدا ملکی از بقیهٔ نور او خلق فرموده بصورت علی که او را زیارت کنند و هفتاد هزار فرشته بر آن صورت موکلند و آن صورت بر همان حال
بود تا در شبی که در دنیا ضربت بر سر علی مرتضی زدند و شهید شد اثر آن ضربت در سر آن ملک ظاهر شد و خون بر روی او جاری گشت و فرشته
گان مشوش شده عرض کردند که این چه صورتست و چه زخم است بدیشان خطاب رسید که اینک علی را در زمین همین نحو ضربت زدند و شهید
شد پس تمام افلاک از نعره و زاری فرشتگان پر شد و بر قاتل آنحضرت لعنت کردند و جبرئیل در میان زمین و آسمان آمد و صیحه زد و گفت الا
قد قتل امیر المؤمنین و تمام اهل کوفه این سخن را شنیدند و گوینده را ندیدند و نمودند گویا مشتبه بر ایشان شد **ایضا** از حضرت صادق
آل محمد مرویست که از مکنونات علم ماست و باید از غیر شیعیان خالص پنهان داشت در وقتی که جدم حسین بن علی را در کربلا شهید کردند
ملائکه چند با مر حضرت خداوند بکربلا نزول نمودند و شبیه و مثال جسد پاره پاره سید الشهدا و خامس آل عبا را با سمانها بردند و
پهلوی آن صورت که از علی مرتضی بود گذاشتند و همه روزه فرشتگان بزیارت آن دو صورت میآیند و بر ایشان نظاره میکنند و بر دشمنان
ایشان لعنت مینمایند تا قیامت قیام کند **نکته** بسی در این اخبار اسرار است و تدبر بجا خود نه جای گفتار از این حدیث معلوم میشود
که حضرت امام حسین با شاه ولایت در یک مرتبه در یک مقام میباشند یعنی علی و حسین در امامت و ولایت برابرند و احادیث در مناقب امیر المؤمنین
علیه السلام زیاده از حد و حصر است مع هذا بنو امیه حق او را انکار کردند و او را با بجنگ و علانیه شهید نمودند و مدت هفتاد سال او را بر منابر
لعن کردند و حال آنکه رسول فرموده بود لا تسبوا علیا فانه ممسوس فی ذات الله مفهوم این حدیث آنست که هر که علی را سب کند فرضا نعوذ بالله
خدا را سب و انکار و لعن کرده است بر اکه الوهیت ناطق و لا یتنست کما قال رسول الله صلی الله علیه و آله من سب علیا فقد سبنی و من سبنی فقد
سب الله و من سب الله اکبه علی منخریه فی النار این حدیث نیز دال است بر معنی ممسوس فی ذات الله و مؤید همان حدیث اولیست بلی کل ذی لب الی الله
واصل لهذا رسول الله فرمود که علی ممسوس در ذات خداست و سب او سب آن بوده که **نظم** هر پیغمبر همه گفتند مجنون شد علی ما نا
که آتش را نه خورد ستی نه خواب و نه نعاسستی عیان شد مستی جانش مکر جن کرده مس او را معا این شورش و سرش نه در دستر آسیبی

پیمبر کفت ممسوس است حیدر هست اشفته مزدان معنی کرچن با جان ممسوس نما بستی علی ممسوس فی ذات الله است ای قاصر اندیشا
علی را بد بجار عزت حق ادتما بستی جلال کبریا چون بحر و حیدر ماهی اسا ئی کر اندر بحر قدرت دایم او را انغماستی علی ممسوس
فی ذات الله امد لا بذات الله علی فرد را کی وصف لمساس و لماستی چون فضایل ان حضرت بحریست و تقریر نکنجد وان مختصر را کنجایش
وحوصلهٔ زیاده از این نیست ناچار عنان خامه را در کشیده و بمرثیه که در مدح انحضرت عرض شده قناعت نمود

طلوع یازدهم در مرثیه و ذکر شهادت حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام از کلام مؤلف کتاب

لمؤلفه چون ختم انبیا به بهشت برین رسید زاهل نفاق بسکه زیانها بدین رسید از حیلهٔ سر روبه
رهزن به شیر حق اوخ چه جورها که ز بیداد و کین رسید کنجی کرفت کنج خدا الاجرم زخلق منبر بدان سزد زد لئیم لعین
رسید ظلم نهان شان چو زاندازه در کذشت کاه ظهور عدل امام مبین رسید الوده کی منبر و محراب غسل یافت
از مقدمش بهر دو چو ماء معین رسید چون باطل مقابل هر حق مقر راست دین امتحان بدهر بحد یقین رسید از حیلهٔ
معاویهٔ شوم شاه شام بس رنجها بفخر زمان و زمین رسید واخر ز پور ملجم نبید بن ذون زشت دیدی چه بر وصی
رسول امین رسید زهر اب داده تیغ که سجده ای دریغ بر فرق عرش سای شه بیقرین رسید روباه بازی فلک حیله
بازبین کز رو بهی چه حمله به شیر عرین رسید بشکست اکر صدف ز برای ظهور در انصاف ده چه نقص به در ثمین
رسید هم وارث رسول بقرب رسول تاخت هم باعث جهان بر جهان افرین رسید چون مرغ وحش از قفس جسم پر
کشاد از فرش بر نشیمن عرش برین رسید در لامکان چو کشت مکین شاه لامکان بس فخر و بس شرف بمکان
مکین رسید چون بندکان که شاه در اید میانشان پیشش بخاک هر ملکی را جبین رسید بر عرش فخر کرد زمین
نجف ازاو بر خاک بزم اش چو تن نازنین رسید جور بنی امیه جهان را خراب کرد در دست دیو چون ز سلیمان نکین
هر جا که بود نام علی را کسی بمهر تیغ برهنه به سرش از کمین رسید هر کس که دوستدار علی بود وال او صد زخم
بر تنش ز نیزه و بیمین رسید کردند لعن و طعن بشاهی که نعمتش تا حشر در مقدم به رسیان و بنین رسید شد
شیر حق بقرب خدا شهریار شهر بکذاشت جیفه های جهان بر سکان دهر

طلوع دوازدهم

شیخ مفید در ارشاد از ابو اسحق سبیعی روایت میکند که بعد از شهادت حضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب روزی داخل
مسجد کوفه شدم دیدم پیری که مویهای عارض و ابرویش سفید شده تکیه بر ستون مسجد داده مثل باران اشک میریزد کفتم ای شیخ
کیستی و تراچه میشود کفت مردی هستم یکصد و کسری از عمرم رفته و در تمام عمر چنین ندیده مکر دو ساعت از روز کذشته تا دو ساعتی
از شب رفته کفتم احوال خود را بیان کن کفت از بنی اسرائیل بودم و ملکی داشتم در سواد و برای معامله امدم بکوفه بار و الاغهای خود را
بالکلیه در راه کم کردم و با حارث همدانی اشنا بودم شرح حال بدو کفتم کفت بیا برویم بخدمت امیر المؤمنین علی علیه السلام تا چاره کند
رفتیم و قصه کفتیم علی فرمود بحارث که تو برو بمنزل خود و مرا با این یهودی واکذار که من ضامن بار که و طعام او میباشم او رفت و علی دست
مرا کرفت کفت بیا که در کجا الاغان تو مفقود شده اند رفتیم و انمکان را نمودم دیدم چیزی فرمود و لبانش حرکتی نمود شنیدم که
میکوید والله ما علی هذا بایعتمونی یا معشر الجن اکر او الاغها و بارهای این مرد را نیاورید ای معشر جن عهد شما را میشکنم بعض
این سخن دیدم الاغان من با بارها حاضر شدند و امیر المؤمنین پیش افتاده و ان مالهای خود را اندم امدیم تا رحبهٔ کوفه و شب شده بود

ای یهودی

ای یهودی الاغهارا محافظت کن من بارها را بر تو میاورم چون بار کرفته شد فرمود تو بخواب و من محافظت بارها نورا خواهم کرد من خوابیدم
تا سحر شد بیدار شدم فرمود حال صبح است دیکر عیبی ندارد محافظت کن الاغهای خود را تا من بیایم و بمسجد رفته امامت کرد و باز امد و فرمود
کندم خود را بار کن بار کردیم و بمعرض بیع در اوردیم فرمود تو قیمت کن بفروش و من پول را صراف کنم که ترا فریب ندهند چنان کردیم تا فارغ
شدیم انکاه نخواه کندم را بمن داد و کفت حاجت دیکر داری کفتم بلی میخواهم بر بازار و بعضی چیزها بخرم فرمود من بهمراه تو میایم و ترا مدد
میکنم که تو در ذمهٔ ملایی و اعانت تو بر من لازمست پس بهمراه من امد به بازار تا فارغ شدم و کارسازی کردم انکاه مرا وداع نمود و من در حین
شکد در حین وداع تفکر کردم که مردی با ان احوالها که شنیده ام با من باین طور موافقت کند و مرا رفقت کند که از کیش او بیکانه ام هرکاه بمذهب
اسلام باشم البته در دنیا و اخرت مرا تنها نکذارد پس اندروی ارادت و شوق کلمهٔ شهادت پرسیده و فرمود و کفتم و مسلمان شدم و تمام
املاک خود و درین اوقات کفتم زمان پیری و شکسته کی منست هر انست که بخدمت امام هدی و ولی خدا بروم و در نزد او بمانم تا جان برم
مبا کش فشانم هزار امید امدم اکنون که بدینجا رسیده ام معلوم شده که انحضرت را شهید کرده اند چرا بر چنین امامی خون نکریم که در عمر
خود اکر عدالت داده ام همان وقت بوده که در خدمت او بوده ام مردم کوفه چون این سخنان شنیدند تازه شد درد دل و عزای ایشان و با
ان شعر یه وزاری در امدند مدت عمر شریف حضرت امیر المؤمنین علیه السلام شصت و سه سال پیش نوشته اند و بعضی شصت و پنج و شصت
و هفت نیز کفته اند علی ای حال در هنکام بعثت رسول الله صلی الله علیه و آله بقولی دوازده سال و بقولی چهارده سال بوده و پانزده
نیز کفته اند و مدت خلافت و امامت صوری انحضرت قریب به پنج سال کا بیش نیز کفته اند چهار سال و شش ماه و بیست و دو روز ضبط نموده اند
و شهادت انحضرت در چهلم هجری بوده است و عدد اولاد انحضرت بقولی بیست و هفت و بقولی بیست و هشت و بقول اصح سی و شش بوده اند
هفده پسر و نوزده دختر و از جمله حسنین علیهم السلام زینب کبری زینب صغری ام کلثوم از بطن فاطمه زهرا بوده اند و محسن سقط شده است
و محمد مشهور بابن الحنفیه مکنی بابو القاسم و رسول خدا نام و کنیت خود را بوی بخشید بود رقیه و عمر از بطن ام حبیبه عباس که او را ماه بنی
هاشم میکفته اند جعفر عثمان عبد الله هر چهار در کربلا شهید شده اند که از ام البنین بنت حزام بوده محمد اصغر مکنی بابی بکر عبد الله اصغر در کربلا
شهید شده یحیی و عون ام الحسن رمله نفیسه رقیه صغری ام هانی ام کرام جمانه امامه ام سلمه میمونه خدیجه صغری فاطمه صغری عبد الله
اوسط محمد اوسط ام کلثوم صغری رمله صغری نفیسه زوجات مطهرات انحضرت سوای کنیزان خاصه دوازده زن نکاحی بوده اند و عدد اصحاب
انحضرت سیصد و نود و پنج میرسد اغلب و اکثر انها صاحب کشف و شهود و علوم لدنی و خرق عادات بوده اند رحمة الله علیهم اجمعین

ظهور دوم از مظاهر الانوار فی مناقب ائمة الاطهار در بیان بعض اثار و اطوار و امامت و کرامت و معجزات و اخلاق و احوال حضرت امام همام حسن بن علی علیه السلام و ذکر وقایع حالات انحضرت با معاصرین ایام خویش و اشارت بشهادت ان امام مظلوم مسموم و بیان اولاد انجناب مشتمل بر دوازده قبس است و مدت عمر شریف انحضرت و زمان امامت و خلافت او از بیی موسی اینجا بامید قبس میباید

منزلود

قبس اول

حضرت امام همام حسن بن امیر المؤمنین علیهما السلام از سینه تا فرق مبارک شبیه بحضرت جد خود رسول
الله صلی الله علیه و آله و در نهایت جمال و بها بود گویند در هنگام کودکی و سن طفولیت حضرت امام حسن علیه السلام ابوبکر بن ابی قحافه
با حضرت امیر المؤمنین علیه السلام و جمعی از اصحاب رسول الله صلی الله علیه و آله براهی میرفتند که حسن علیه السلام با اطفال هم سال در آنجا
بصحبت و بازی اشتغال داشتند ابوبکر چون نظرش بر حسن علیه السلام افتاد او را بر دوش خود جای داد و گفت تو شبیه رسول خدایی
نه مانند علی مرتضی یعنی علی را مانند نیستی و حضرت شاه ولایت علیه السلام تبسم فرموده سخن او را تصدیق نموده گویند ولادت آنحضرت
در روز سه شنبه نیمه رمضان المبارک بوده و بعضی در شهر شعبان دانسته دو سال پس از هجرت و زمان دولت یزدجرد شهریار صاحب کشف
الغمه گفته که حضرت فاطمه زهرا و بتول عذرا علیها السلام نام آنحضرت را حرم نهاد و چون نزد رسول الله آورد حضرت فرمود حسن نیکوست و از آن
کتب مفهوم میگردد که نام آنحضرت و ولادت حضرت امام حسین علیه السلام حرم بوده و بعد از ولادت او این را حسن و آنرا حسین نام فرموده در
کتب سماوی نام حسن شبر است یعنی دوم اوصیا و اول عترت و کنیت آنحضرت ابو محمد است و از القاب پانزده لقب دارد اول ولی و وزیر زکی
سید طیب بر تقی عالم حجة قائم سبط شبل طوس سبطین اول سبطین اول آل عبا و شمایل آنحضرت را ذکر کرده که سفید پوست و
سرخ لب و سیاه چشم شهلا و مدور روی و بیره محاسن و مجعد موی و معطر بوی و مقوس ابروی بوده از میان سینه مبارک تا ناف موی
نازک کشیده داشته و محاسن مبارک نه انبوه و نه تنک بوده گردن مبارکش سفید و بلند چون ابریقی از نقره خام و قامت مبارک معتدل
نه بلند و نه پست محاسن را بوسمه خضاب فرمودی و امام حسین در اکثر این صفات با آنحضرت مشابه و مماثل بود اما امام حسن از کمر بالا برسول
شبیه بود و امام حسین از کمر بزیر بجد امجد اشبه و مادر رضاعی حضرت امام حسن ام الفضل زوجه عباس بوده که قبل از تولد آن
حضرت بخواب دید که عضوی از اعضای رسول بخانه او افتاده چون بحضرت رسول صلی الله علیه و آله عرضه داشت رسول الله فرمود
نیکو خوابی دیده زود باشد که فاطمه را فرزندی شود و تو او را شیر دهی و چنین شد مدتی که ام الفضل امام حسن علیه السلام را شیر دادی بشیر
قثم بن عباس بودی بعضی گویند آنحضرت ششماهه متولد گردیده اما اصح نه ماهست در هشتم روز از تولدش حضرت رسول صلی الله علیه و آله
کبشی بجهة عقیقه او ذبح فرمود و موی سر او را تراشیده بوزن آن نقره تصدق نمود و این سنت بماند و از حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله
مکرر شنیده اند که فرموده است حسن و حسین دو سید جوانان اهل بهشتند و پدر ایشان بهتر از ایشانست در احادیث وارد است که فاطمه علیها السلام
در مرض موت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله به پدر عرض کرد که حسنین فرزندان تو میباشند چیزی بایشان کرامت بفرما حضرت رسول
فی الاخبار صلی الله علیه و آله فرمود بحسن حلم و هیبت خود را عطا کرده ام و بحسین سخاوت و شجاعت خود را داده ام
وقتی رسول الله صلی الله علیه و آله بیمار بود و فاطمه حسنین را بخدمت پیغمبر صلی الله علیه و آله آورد و ایشان در حجره عایشه در خدمت رسول
الله بماندند و فاطمه برگشت و ایشان را خواب در ربود چون بیدار شدند شنیدند که والده ایشان بخانه مراجعت کرده بیرون آمدند که بخانه روند
بنا بر حکمتهای ربانی راه خانه را گم کردند و بحدیقه بنی نجار رفتند هوا باد و باران داشت و تیره بود چون بدانجا رسیدند یکدیگر را در بر
کشیده بخفتند حضرت رسول از خواب بیدار شد احوال سبطین خود را پرسید گفتند تنها بخانه شدند حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله در
اندیشه افتاد و از دنبال ایشان روانه شد ایشان را در خانه علی و فاطمه ندید بیرون آمد بتفحص پرداخت تا در حدیقه بنی النجار دید که در پهلوی
هم بخواب رفته اند و ابر تمام آفاق را گرفته و میبارد بجز جایی که بر فراز سر ایشانست که اصلا ابر و باران ندارد افعی عظیمی در آنجاست که موهای
سطبر چون نیهای نیستان در بدن او رسته و دو بال دارد یکی را بر روی حسن و دیگری را بر روی حسین گسترانیده و ایشان را حفظ مینماید چون افعی
حضرت رسول صلی الله علیه و آله را بدید برخواست و گفت اللهم انی اشهدک و اشهد ملائکتک ان هذین شبلا نبیک قد حفظتهما
علیه و دفعتهما الیه سالمین صحیحین حضرت رسول صلی الله علیه و آله از وی پرسید که تو کیستی عرض کرد من رسولی از جنهای نصیبین که بجهة
اینکه فراموش کرده اند آیه را از نزد تو فرستاده اند چون بدین موضع رسیدم شنیدم که منادی ندا در داد که یا ایتها الحیة هذان شبلا رسول
الله

الله فاحفظهما من العاهة و الآفات و طوارق اللیل و النهار و الحمد لله که ایشان را بسلامت داشتم تا بر سرتو رسیدم پس حضرت رسول حسن را بر دوش راست
و حسین را بر دوش چپ خود نهاده تا از ضعف و نقاهتی که داشت میآمد حضرت امیر المؤمنین علی و بعضی اصحاب رسیدند و چندانکه التماس
کردند که ایشان را بر دوش خود گیرند حضرت رسول صلی الله علیه و آله راضی نشد و نفس بنفس ایشان را آورد تا بخانه رسانید و فاطمه علیها السلام
رطبی بایشان آورد خوردند و بیرون رفت و با مر حضرت رسول صلی الله علیه و آله حسنین با یکدیگر کشتی میگرفتند رسول فرمود یا حسن شد علی
الحسین فاصرعه یعنی شدت کن و بگیر حسین را و او را بزمین بزن فاطمه در رسید و این امر بشنید عرض کرد ای پدر بزرگوار تعجب است که
بزرگتر را قوت و دل میدهید بر انداختن کوچکتر حضرت رسول فرمود جبرئیل ایستاده است و با حسین میگوید شد علی الحسن فاصرعه من میخواهم
اینکه دل حسن نشکند او را تقویت میکنم و این حدیث را همه اهل سنت روایت کرده اند و مجال انکار ندارند و مقامات ایشان از این اخبار ظاهر
میگردد **لموع لقه** حسن و عشق اند این شبر و شبیر شده مفتون بچهر یکدیگر حسن و عشق از برای اهل حضور
چون دو چشمند هر دو را یکنور حسن بی عشق را سروری نیست عشق بی حسن را ظهوری نیست

قبس دوم

عمران بن الحصین و جمعی از اصحاب حضرت خاتم النبیین صلی الله علیه و آله روایت کرده اند که رسول صلی الله علیه و آله فرموده هر چیزی
در دل کسی جا میگیرد و با و دل بسته میشود و هرگز اتفاق نیفتاده که در دل من جا گرفته شود چیزی مثل جا کردن این دو طفل و هر چیز را
بعد از علاقه فراموش کردم و علاقه بهیچ چیز ندارم الا بحسنین عمران گفت یا ابن حد یا رسول الله حضرت فرمود بیشتر از اینست که گفتم
بدرستیکه خدا مرا امر کرده است بدوست داشتن این دو طفل و هر که ایشان را دوست دارد او را نیز دوست دارم **ایضا** و در احادیث مستفیضه
وارد شده که پیغمبر صلی الله علیه و آله روزی مشغول گردید بنماز امام حسن آمد و با او در آویخت و حضرت صلی الله علیه و آله او را در
پهلوی خود بنشاند چون بسجده رفت سجده را بسیار طول داد و بعضی اصحاب سر از سجده برداشتند دیدند که حسن بر دوش حضرت رسول صلی
الله علیه و آله سوار شده و آنحضرت سجده را چندان طول دادند که بمیل خاطر خود بزیر آمد آنوقت سر از سجده برداشت بعد از اتمام نماز
عرض کردند که چندان سجده را طول دادید که ما را بخاطر رسید که وحی نازل شده رسول فرمودند وحی نزول نیافت ولی این پسر بر
شانه من سوار شده بود نخواستم فرود آورم تا خود فرود آید عرض کردند اینقدر محبت باو دارید فرمود چرا نداشته باشم و او بجای
منست هر که باین دعای دوستی کند باید او را نیز دوست بدارد و عنقریب در میان امت من دو فرقه با یکدیگر اختلاف ورزند و خونها بریزند
از برکت او صلح نمایند **ایضا** عروه بارقی گوید سالی در موسم حج بمکه رفتم و بخصوص حضرت رسول سعادت یافتم دیدم حسنین
در نزد او نشسته اند و ایشان را می بوسد و میبوید و سخنانی از روی محبت و مهربانی میگوید عرض کردم یا رسول الله اینها فرزندان شما
باشند فرمود پسرهای دختر منند از برادر و پسر عم من علی علیه السلام که او را از همه بیشتر دوست دارم و بمنزله چشم و گوش منست بلکه خود
منست و من از اویم و او و من گفتم تعجب میکنم از محبت تو باین دو طفل فرمود وقتی که بمعراج رفتم و در بهشت درختی دیدم خوشبو که از بوی آن
بسیار راحت یافتم و محظوظ شدم جبرئیل گفت تعجب از رایحه این درخت مکن که میوه آن از خوش بهتر و خوشبوتر است و از میوه آن بمن داد
و خوردم و سیر نمیشدم از خوبی آن درخت دیگر بهتر از آن دیدم و میوه اش بهتر و خوشبوتر از درخت اول نام آنها پرسیدم جبرئیل گفت
نام درختی حسن و نام دیگری حسین است و چون بزمین روی مباشرت کن با خدیجه که بوی و طعم این دو درخت نزد او از نطفه تو فرزندی
بهم رسد نام او را فاطمه کن و او را بده به پسر عمت و برادرت علی که از او دو پسر بهم خواهد رسید یکی را حسن نام کن یکی را حسین چون
این طفلها متولد شدند گفتم بجبرئیل که چه بسیار میل دارم بآن دو درخت بهشت و بوی آن جبرئیل گفت هر وقت میل بآنها
میکنی حسن و حسین را ببوی که بوی آن دو درخت از ایشان خواهی شنید من تجربه کردم دیدم راست میگوید پس هر وقت ایشان را می
بویم بوی درختهای بهشت را میشنوم پس فرمود حضرت که از پس این دو فرزند را دوست دارم میخواهم عمر خود را قسمت کنم با این دو
طفل و ایشان ریحانه منند و نور چشم و قوت دل من میباشند و پاره جگر منند **ایضا** از حضرت صادق روایت که
دیدی

وقتی امام حسن از مدینه رفت بمزارعی که در بیرون شهر داشتند و مردی از اولاد زبیر در خدمت او بود و در منزلی در زیر درخت نخل
فرود آمدند که ثمری نداشت زبیری گفت کاش این درخت خرما داشت میخوردیم حضرت امام حسن علیه السلم فرمود دلت رطب میخواهد
گفت آری امام دعائی فرمود درخت نخل فی الفور رطب تازه آورد و زبیری خورد جمالی که حاضر بود گفت بخدا این سحر است امام حسن علیه
السلم فرمود وای بر تو این سحر نیست این معجز فرزند پیغمبر است پس بالای آن درخت رفته چندانکه خواستند خرما چیدند و خوردند

ایضا مرویست که آنجناب در سفری پیاده بمکه معظمه میرفت و پاهای مبارک آنحضرت ورم کرده بود همراهان و موالی آنجناب
التماس کردند که قدری سوار شوند تا آن ورم تخفیف یابد آنحضرت قبول نفرمود و فرمود که در وقت ورود بمنزل مردی سیاه خواهد
آمد و با او روغنی است که ورم پا را نافعست هر قیمت که گوید از و بخرید چون رفتند آن سیاه پیدا شد حضرت فرمود بغلام خود که برو و روغن را
بخر و قیمت از ابده او برفت و سیاه پرسید روغن را از برای که میخواهی و آقای تو کیست گفت حسن بن علی علیه السلم غلام بخدمت امام علیه السلم
آمد و عرض کرد که من از شما قیمت روغن نمیخواهم ولی زنی دارم حامله و اکنون که میآمدم نزدیک بوضع حمل او بود و مرا اولاد ذکوری نیست
التماس دارم که دعا فرمایید که خدا بمن پسری تمام خلقت بدهد که محب و دوست شما اهل البیت بوده باشد حضرت دعا نمود و مژده دا
و غلام رفته خوشحال باز آمد و عرض کرد که چنین است که دعا فرمودید و مژده دادید فرزندی ذکور و صحیح و خوب متولد شد

ایضا حضرت امام زین العابدین علیه السلم فرموده که عم من امام حسن علیه السلم اعبد اهل زمان بوده و پانزده یا بیست و پنج حج
گذارده بود بپای پیاده و اسب و هودج و کجاوه را با آنحضرت میکشیدند و گاهی پای برهنه میرفت و چون ذکر مرگ یا قبر یا حشر یا ثواب
یا عقاب یا صراط را میشنید چندان میگریست که مدهوش میشد و چون نام خدا در نزد او مذکور میکردند صیحه میکشید و غش می
کرد و چون بنماز میایستاد بدنش میلرزید و چون یاد دوزخ میکرد مثل مار گزیده می پیچید و مینالید و مضطرب میشد **قبس**

سیوم مرویست که روزی حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله با جمعی از اصحاب و حضرت علی علیه السلم در دامن
کوه حرا تشریف داشتند و حذیفه الیمان نیز حاضر بود درین اثنا حسن بن علی علیه السلم که خورد سال بود از دور میآمد در کمال وقار
و آرام پیغمبر فرمود حسن را جبرئیل رهنمائی میکند و میکائیل او را از است باز میدارد و این فرزند من و حبیب من و پاره جگر منست بدوم
فدای او باد و پیغمبر برخواست و دست او را گرفته اظهار مهربانی و محبت فرمود و با خود آورده نشست و نشاند و ما همه بر پیغمبر نگاه میکردیم
و او چشم خود را از حسن برنمیداشت بعد فرمود که حسن بعد از من هادی و مهدی خواهد بود و این هدیه ایست که خداوند بمن کرده که خبر می
دهد مردم را از من و سنتهای مرا زنده میکند و متوجه امور من میشود خدا بیامرزد کسی را که او را بشناسد و اکرام کند او را کوید که
حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله درین سخنان بود که اعرابی در رسید و سگی همراه داشت چون پیغمبر او را دید فرمود این عرب
میاید و چنان بخشونت و تندی سخن خواهد گفت که بدن شما بلرزه در میاید چون رسید سلام نکرد و پرسید کدام از شما محمد است
صلی الله علیه و آله رسول فرمود منم محمد عرب گفت ای محمد پیش از این که ندیده بودم ترا دشمن میداشتم اکنون که دیدم دشمن تر دارم
و بعد گفت که تو گمان میکنی که پیغمبری و رسولی و حال آنکه دروغ میگویی و هیچ برهانی نداری پیغمبر فرمود تو چه دانی که برهانی
ندارم گفت اگر داری ظاهر کن رسول صلی الله علیه و آله فرمود اگر بخواهی خبر دهد ترا پاره تن من عرب گفت پاره تن چگونه سخن
کند و خبر دهد رسول الله بحسن فرمود ای فرزند برخیز و با او سخن بگوی اعرابی متغیر شده گفت تو خود نشسته و با این طفل میگویی با من
سخن گوید پیغمبر فرمود تو در کوچکی او نظر مکن و با او تکلم کن تا بدانی آنچه ندانی پس حسن سبقت کرد و گفت مهلا یا اعرابی با آدم نافهم
و احمق سخن نگفته بلکه تو نادان و احمق فان تک قد جهلت فان عندی شفاء الجهل ما سئل السئول و بحرا لا تقسمه الدوالی
تراثا کان اورثه الرسول ای اعرابی زبان خود را دراز کردی و از حد خود تجاوز نمودی و از طور خود تعدی کردی و نفس تو فریب داده
تو را و از ایمان خواهی رفت تا ایمان نیاوری گفت از کجا میگویی و تبسمی کرد امام حسن علیه السلم فرمود شما در میان طایفه خود اجتماع

کردید و آنچه از راه جهالت میدانستید در باره جدم رسول الله صلی الله علیه و آله گفتید و گفتند محمد صبو است و عرب او را نمی خواهند
و هر گاه او را بکشیم کسی نیست که طلب و تلافی خون او را بکند و تو تعهد کردی که من میروم و او را میکشم و با این نیت نیزه خود را برداشتی
و براه افتادی و در راه چشم تو کور شد و راه را گم کردی و شب تاریک بود و باد سیاه وزید و ابری بهطال در هوا پدید آمد و هوا تاریک
شد و باران متقاطر گشت و تو حیران و نابینا در دره ها میافتادی و برمیخواستی و باد ترا بر بوده با طراف میبرد و خارها و سنگها پا
و بدن ترا مجروح کردند راه بجائی نمیبردی و نه آثار روشنائی در آن صحرا ها میدیدی و برهنه تن در وادی و بیابانها هوا صاف شد و چشم
نور روشنی خود را در پیش ما دیدی و بسلامت بمقصد رسیدی و ناله و اضطراب تو تمام شد عرب چون تفصیل حالات خود را شنید
حیران ماند و گفت ای پسر تو از کجا اینها را دانستی و فهمیدی گویا تاریکی دل مرا گشوده و مطلع بر ما فی الضمیر من گردیدی و در همه جا با من
بوده یا آنکه علم غیب داری حال بگو به بینم اسلام چیست حضرت امام حسن علیه السلم کلمات توحید و شهادتین با فرمود و آن عرب
گویا شد و مسلمان گردید مرخص شده برگردید و طایفه خود شرح حال بگفته ایشان را بشرف اسلام مشرف نمود و هر وقت مردم امام حسن را
میدیدند میگفتند خدا باو کرامتی کرده که بهیچکس نفرموده است آری از زبده خاندان نبوت و ولایت این کرامت چه غرابت دارد

لمؤلفه

بچه شیر شیر خواهد بود — هم ز خورد دلیر خواهد بود
بچه بط اگرچه باشد خورد — آب بحرش فرو نخواهد برد
حسن است و حسین پور علی — کرد ایشان بشان نور علی
آن حسن مظهر جمال آمد — وان حسین مظهر جلال آمد
چون حسن حسن زایدی مظهر — بمدار اشدی بعید شر
وان حسین شهید مظهر عشق — بود از آن شد سرش بشهر دمشق

ایضا مرویست که روزی حضرت امام حسن علیه السلم در ابوا که مابین مکه و مدینه منزلیست نزول فرموده
بود و متوجه بنماز می بود که ناگاه زنی بدویه جمیله که در کمال حسن و جمال بود بر آنحضرت علیه السلم وارد شد بعد از فراغ از نماز و تمام
طاعت و عبادت خدای بی نیاز آن زن فرمود اگر حاجتی داری بگوی آن زن گفت بر رویت متعشقم و بوصلت متعلقم مسافتی بعید قطع
کرده ام و خود را بحضورت رسانیده ام شوهری هم ندارم میخواهم بوصالت اطفای حرارت عشق کنم و آتش شوق را بآب زلال وصال بنشانی
و در محفل دلجوئی من بنشینی چندانکه آن زن اصرار و ابرام کرد حضرت امام بجز میگریست و انکار فرمود آن زن بگریه در آمد در این اثنا حضرت
امام حسین علیه السلام نیز در آمد دید که برادرش میگرید او نیز از گریه حسن علیه السلام بگریه در افتاد هر یک از اصحاب که آمدند ایشان
رقت کردند و نفهمیدند که برای چه میگریند تا آخر الامر آن زن بیرون رفت و امام از آن منزل کوچ کرده روانه شدند و مدتی از این امر گذشت هیچکس از
هیبت و وقار آنحضرت از این حال سوال ننمود تا آنکه شبی از شبها حضرت امام همام حسن بن علی علیه السلم از خواب برآمد و بگریه در آمد امام
حسین علیه السلم از سبب گریه پرسید امام حسن علیه السلم فرمود ای برادر خوابی دیده ام حسین علیه السلم اصرار در گفتن آن خواب کرد امام
حسن علیه السلم گفت برای تو میگویم اما تا من زنده ام بهیچکس مگوی حسین علیه السلم قبول نمود امام حسن فرمود یوسف پیغمبر را در خواب
دیدم و مردم همه بتماشای او میرفتند من هم او را دیدم و از کمال حسن او بگریه در آمدم گفت پدر و مادرم فدای تو چرا از دیدن من میگریی
گفتم بیادم آمد تعلق زلیخا بتو و امتحانی که خدا در این باب در راه تو نهاد و سالها در حبس افتادی و آن گریه ها که یعقوب برای تو
کرد تا کور شد الحاصل احوال ترا بخاطر آوردم و از صبر تو تعجب کردم یوسف گفت امتحانی که خدا بتو کرد کمتر از آن نبود چرا تعجب
نکردی از آن زن جمیله بدویه که در منزل ابوا آمد در نزد تو و او رو خود داری کردی و عصمت را حفظ کردی و حال آنکه مانعی نداشت و
با تو تعشق کامل حاصل کرده بود پس خدا را حمد کردم که مرا از آن زن محفوظ بداشت **مؤلف گوید** اهل بیت حضرت رسول
صلی الله علیه و آله پاک و مطهر و معصوم بوده اند در صورتی که حسن بی پایان شاهد دنیا در نظر امام حسن جلوه نکند و این
گرد را از دامن جلال و ذیل همت خود برافشانند بجزئی از اجزای دنیای دون کی فریفته شود **نظم** از آن فرش نشیند
آمد که در خورد جلال او — جهان را تا بهم وسعت نبود امکان گنجایی — عروس دهر کو از بن مکن کاین بنیان یوسف

قبس چهارم

از عبدالله بن جعفر بن ابو طالب مرویست که وقتی نزد معاویه بن ابی سفیان رفتم و از راه مکر و حیله خواست فسادی کند میانه ما اهل بیت گفت ای عبدالله چه قدر تذلل و کوچکی می کنی در نزد پسران علی علیه السلم و حال آنکه پدر تو بزرگتر از علی بود و تو بزرگتری از پسران او و همه را باید که پیش اعمامی که باید تو را حرمت و تعظیم و توقیر نمایند نه تو ایشان را اگر مادر ایشان دختر پیغمبر بود میگفتم مادر تو که اسما بنت عمیس است از مادر ایشان کمتر نمی باشد عبدالله در جواب گفت که هیهات تو معرفت بحال ایشان و پدر و مادر ایشان چنانکه باید نداری بخدا قسم است که ایشان بهتر از من و پدر ایشان بهتر از پدر من و مادر ایشان بهتر از مادر من و جد ایشان بهتر از جد منست و تو غافلی که بگوش خود از رسول الله صلی الله علیه و آله در باره ایشان چه شنیده ام معاویه گفت بیا تا چه داری بگو و راست بگو و بیان کن عبدالله گفت بر شما گران خواهد بود معاویه گفت عیبی ندارد صاحب شما کشته شد جمعیت شما را که دلی سوخته داری هر چه بگویی از سوز دل شماست عبدالله گفت شنیدم از حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله در وقتی که از او پرسیدند از تفسیر وما جعلنا الرؤیا التی اریناک الا فتنة للناس والشجرة الملعونة فی القرآن پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود در خواب دیدم که دوازده کس از پیشوایان ضلالت بر منبر من میروند و فرود می آیند و امت مرا از پس میبرند و از راهی که دارند بر میگردانند دو نفر از طایفه قریش اند و سه نفر از بنی امیه و هفت نفر از اولاد حکم بن ابی العاص و همینکه بپانزده رسیدند کتاب خدا را مداخل دنیوی خود قرار میدهند و بندگان خدا را نیز پایمال میکنند ای معاویه شنیدم از رسول الله صلی الله علیه و آله که بر روی منبر میگفت و من و عمر بن ابی سلمه و اسامة بن زید و سعد بن ابی وقاص و ابو ذر و سلمان و مقداد و زبیر حاضر بودیم که آیا نیستم اولی بالمؤمنین من انفسهم بالاتفاق عرض کردیم بلی یا رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود آیا زنهای من مادرهای شما نیستند عرض کردیم بلی هستند فرمود هر کس که من مولای اویم این نیز مولای اوست اولی بنفس او است از خود او و دست خود را بر کتف علی ابن ابی طالب زد و فرمود اللهم وال من والاه وعاد من عاداه و بعد از علی حسن و بعد از او حسن اولیست ایها الناس چون من شهید شوم علی علیه السلم صاحب اختیار شماست و چون او شهید شود حسن و چون او شهید شود حسین و چون او شهید شود علی بن الحسین اولیست و ای علی تو او را خواهی دید سلم مرا باو برسان و چون او شهید شد فرزندم محمد بن علی صاحب اختیار مؤمنین است و تو ای حسین او را خواهی دید سلم مرا باو برسان بعد از آن همه را نام برد تا حضرت مهدی پس امیر المؤمنین بگریه افتاد و عرض کرد که فدای تو شوم آیا تو کشته خواهی شد رسول فرمود بلی بسم که بمن دهند شهید خواهم شد و تو ای علی بشمشیر کشته خواهی شد و فرزندم حسن مانند من بزهر شهید کشته خواهد شد و فرزندم حسین بشمشیر کشته خواهد شد در دست طاغی پسر طاغی و حرامزاده پسر حرامزاده پس معاویه از آن اشخاصیکه عبدالله گفت حضور داشتند پرسید تصدیق کردند و گفتند ما نیز شنیده ایم یعنی آنها که زنده مانده بودند مانند عمر بن ابی سلمه و اسامه الحاصل عبدالله گفت شنیدم از رسول الله صلی الله علیه و آله که گفت در بهشت عدن منزلی بهتر از منزل من سیزده نفر از اهل بیت من و اولاد من نیست که اول ایشان علی است بعد فاطمه و بعد از او نه نفر از اولاد امام حسین که همه طاهر و مطهر و هادی و مهتدی اند من از خدا تبلیغ میکنم و ایشان از من تبلیغ مینمایند ایشانند حجة خدا و خزانه دار علم من و معدنهای حکمت الهی و هر که ایشان را اطاعت کند خدا را اطاعت کرده است الی آخر الحدیث جناب میرزا محمد تقی کاشانی متخلص بسپهر در رثا منظوم

نظم

ای یکی جان پاک و چارده جسم	هر یکی زاده صد هزار طلسم
در مدایح چهارده معصوم چه نیکو گوید	
سبحان جلال را جمشید	شرفان جمال را خورشید
همت همتید و صفو صفا	عدن رحمتید و عدن وفا
همه بحر کرامتید و کرم	همه شاخ نعیم و باغ نعم
جز ولای شما کر داد دهد	جز ولای شما کر داد دهد

قبس پنجم

از علی بن ابرهیم قمی روایت است که چون غزوه صفین و محاربه حضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب با معاویه ابن ابی سفیان بطول انجامید یکی از غلامان روم که در آن عهد بود هر روزه از تجار و مردم دین استفسار از حالات ایشان مینمود و از قوت و قدرت حضرت امیر المؤمنین بر زوال ملک خود اندیشه کرد که مبادا بعد از گذشتن امر صفین بخیال ملک روم افتد

همینه از اخلاق و احوال و صورت و سیرت آنحضرت تفحص میکرد و صورت انبیا و سلاطین که گذشته اند را در خزانه داشت روزی که تجار اخبار از علی و معاویه نقل میکردند قیصر خازن خود را گفت فلان دو صورت را از خزینه بیاورد چون آورد و دید گفت شامی بر باطل و کوفی حجازی بر حقست و بعلی و معاویه نوشت که ریک دانا تر بن خانواده خود را نزد من بفرستید معاویه یزید پسر خود و علی علیه السلم حسن را فرستادند یزید بعد از ورود دست قیصر را که نصارای بوسید امام حسن چون وارد شد بهیچ طرف نظر نکرده سر بزیر انداخته تا بجای خود قرار گرفت و فرمود الحمد لله الذی لم یجعلنی یهودیا ولا نصرانیا ولا مجوسیا ولا عابدا للشمس والقمر ولا للصنم والبقر وجعلنی حنیفا مسلما ولم یجعلنی من المشرکین تبارک الله رب العالمین و قیصر روم صورت انبیا را که در خزینه داشت بیزید نموده احوال پرسید بجز لا اعلم جوابی نشنید هر چه تحقیق کرد یزید ندانست پس صندوق سیزده صندوقچه مزین مرصع آورد اول صورتی که بیرون آورد بینی بود بصورت ماه و بحضرت امام حسن داد و گفت این چیست و صورت کیست فرمود این صورت آدم ابو البشر است و بینی دیگر برآورد که بصورت آفتاب بود امام فرمود این صورت حواست و صفا و عمر هر دو را بیان فرمود و بینی دیگر را دید گفت صورت شیث است و عمر او هزار سال و چهل روز بوده دیگر برآورد فرمود صورت نوح است و هزار و چهارصد سال عمر یافته دیگر برآورد فرمود صورت ابرهیم جد ماست دیگر یعقوب و دیگری اسمعیل و دیگری یوسف دیگری موسی بود فرمود در بیست و چهل سال عمر یافته و ما بین او و ابرهیم پانصد سال بوده دیگر داود گفت داود است که با جالوت جنگ کرده الحاصل صورت انبیا و اوصیا ایشان را تا عیسی و اوصیا او بیرون آورد و حضرت امام حسن فرمود و چند صورت دیگر بیرون آورد فرمود اینها را نمیشناسم شاید صورت پادشاهان شما باشد قیصر همه را تصدیق نمود و گفت گواهی میدهم که علم اولین و آخرین با شماست بعد از آن قیصر صورتی دیگر بیرون آورد حضرت بگریه درآمد فرمود صورت مبارک جدم محمد مصطفی است و شصت و سه سال عمر کرد و از او نماند جز انگشتری و خاتمی که بر آن نقش بود لا اله الا الله محمد رسول الله و شمشیری و نان پاره و جبه پشمینه که از آن می پوشید بر خود و از او بیزید و ند وخت تا رسید بمغفرت خدای خویش قیصر گفت حال نیز در دست شماست گفت قیصر گفت این اول فتنه است در اسلام که امت او مسلط شد بر ذریت که وصی او ست و وزیر او و ملک جد شما را از دست شما بدر بردند

سؤال قیصر از امام حسن علیه السلام

کدامست آن هفت چیز موجود که در رحم خلق نشده است امام حسن فرمود اول آدم دوم حوا سیم گوسفندی که جبرئیل آورد از برای فدای اسمعیل زیرا که از بهشت آورده بود چهارم ناقه صالح که از سنگ بدر آمد پنجم ابلیس ملعون که از جهنم بیرون نیامده ششم ماری که شیطان را در دهان گرفته به بهشت برد هفتم کلاغی که خدا تعالی یاد کرده که چون هابیل را قابیل کشت در اختفاء او حیران مانده بود و او را راهنمائی کرد و قابیل فرا گرفت پس قیصر از ارزاق خلایق پرسید امام حسن علیه السلم فرمود ارزاق خلایق را که در آسمان چهارم است قسمت میکنند و نازل میشود بقدری که مقدر شده است و هر کس میرسد و قیصر پرسید که ارواح مؤمنان بعد از مرگ ایشان در کجا جمع شوند و یکدیگر را ملاقات نمایند امام فرمود نزد سنگ بیت المقدس که بمنزله عرش بودی زمین است در شبها جمعه ملاقات نمایند قیصر پرسید که ارواح کفار در کجاست فرمود در وادی حضرموت هستند تا قیامت شود و برزخ در آیند پس قیصر پس از اطلاع و استحضار از جوابهای امام حسن در باب صورتهای سلاطین و انبیا و احوال و مدت سال عمر آنها و سوالات دیگر مرتبه علم و فضل آن امام زاده والا مقام را بفهم و ادراک خود دانست و تحسین و تصدیق نمود و بر یزید و معاویه انکار کرد و سخط گفت و دانست که بوصایت و ولایت رسول الله صلی الله علیه و آله علی علیه السلم اولی و انسب است و معاویه در مقام غدر و ظلم و نفاقست و نامه باو نوشت که علم و فضل و اطلاع بر توریه و انجیل و علوم انبیا تابعی و وصی او خواهد بود و ما حسن بن علی و پسر او را آزمودیم حسن بن علی علیه السلم احق و اولی بود و چیزی در پسر تو ندیدیم و نامه دیگر کمال ادب بخدمت حضرت امیر المؤمنین علیه السلم نوشته که حق با تست و هر کس با تو مخالفت کند ظالم و مردود است و اگر مقاتله کند و کشته شود در جهنم خواهد بود و کشتگان سپاه را بهشت نعیم جزا باشد قبس

ششم

ششم

چون امام حسن از کار کفن و دفن پدر والا گهر خود امیر المؤمنین علی بن ابی طالب پرداخت و سوگواری و تعزیت
که بایست بانجام آمد بالتماس و استدعای اصحاب و شیعهٔ ابوتراب بر منبر کوفه رفت و خطبه در نهایت فصاحت و بلاغت خوانده بالآخره فرمود
ایها الناس درین ایام مردی از میان شما رفته که در رفتگان نظیری نداشته و در آیندگان نظیری نخواهد داشته و در زیر لوای رسول بشیر
مقصود رواج ملت داد و چون بعضی از صفات آن ذات بابرکات را بقدر عقل و بینش مردم با ایشان آشکار کرد گریه در گلوی آنحضرت گره شد و مردم
کوفه بی اختیار بگریستن درآمدند و در آخر آن کلمات فرمایشات فرمود منم فرزند رسول الله و پسر او و منم پسر بشیر و نذیر و فرزند سراج منیر
و از اهل بیت رسول الله و از خانواده که از رجس دورند و بعد از بیان نسب و حسب خود آنحضرت ساکت شد و نشست و ابن عباس برخاست
و گفت ای معشر مردم و گروه خلایق این مرد پیغمبرزاده شماست و فرزند علی مرتضی است با او بیعت نمایید مردم کوفه بمیل و شوق تمام بیعت کردند
و این بیعت در جمعه بیست و یکم ماه رمضان سال چهلم از هجرت وقوع یافت و بولایات عمال مقرر شد و ابن عباس را ببصره مأمور فرمود و چون
این اخبار بمعاویه رسید جاسوس و وقایع نگاران بکوفه و بصره فرستاد که از امور مطلع شود مردی حمیری که بکوفه آمده بود معلوم شد و او را
بقتل رسانیدند و عبد الله بن عباس نیز فرستاده که معاویه را در بصره بدست آورده بکشت و مراسلات در میان امام حسن و معاویه تکرار
یافت و نایره خلاف شعله کشید و معاویه با اشعث بن قیس و شبث بن ربعی و عمرو بن حریث و حجر بن عمرو و سایر رؤسای کوفه که اهل وطایفه
و قوت و شوکت داشتند نامه مشتمل بر وعد و وعید و تحبیب و تهدید نگاشته وعده دادن زر و سیم نمود و شرط امر را امر بر کشتن حضرت
امام عالی مقام امام حسن علیه السلام کرد و ایشان درین خیال افتادند و امام نیز ازین امور اطلاع یافت و روزها که بنماز و منبر و محراب میآمد
در زیر قبا زره میپوشید چنانکه در اثنای نماز تیری بر آنحضرت انداختند و بواسطهٔ زره اثری نکرد و معاویه بعد از سازش با عظمای کوفه و
اطمینان از مخالفت اهل عراق با آن زبده آفاق از شام آهنگ کوفه نمود با سپاهی جرار و جمعی خونخوار قطع مراحل و منازل میکرد و چون
این خبر محقق شد حضرت امام حسن علیه السلام بر منبر رفته مردم را بحرب و ترغیب بجهاد فرمود و مکرر گفت اخرجوا الی معسکرکم بالنخیلة
حتی ننظر و تنظرون و مردم سکوت نمودند و جواب ندادند عدی بن حاتم برخاست و گفت ای گروه منم عدی بن حاتم سبحان الله چگونه مردمید
و چرا جواب امام و پسر پیغمبر خود نمیدهید پس روی بامام حسن کرده عرض کرد یابن رسول الله صلی الله علیه و آله من اطاعت ترا میکنم اینک
روم بلشکرگاه هر که میخواهد بیاید و روانه شد پس از او قیس بن عباده و عقیل بن قیس و زیاد بن حفصه نیز رفتند و مردم را نیز با خود بردند حضرت
امام نیز بیرون رفت و مغیرة بن نوفل را در کوفه نایب فرمود که مردم را روانه کند مع القصه حضرت امام حسن با سپاهی بسیار حرکت کرده تا دیر
عبد الرحمن آمد و سه روز در آنجا توقف نمود که بقایای سپاه کوفه ملحق شوند بعد از آن عبد الله عباس را با دوازده هزار سوار مقدمه جیش قرار داد
و قیس بن سعد بن عبادة را نیز همراه او مأمور فرمود که اگر امری روی دهد بعد از یکدیگر امیر سپاه باشند و ایشان برفتند و امام حسن بساباط
آمد و در آنجا بعد از نماز و موعظه بلشکر چون شنید که کوفیان با معاویه پنهانی معاهده دارند که چون نزدیک برسد امام حسن را گرفته بوی بسپارند
خواست لشکر کوفه را امتحانی فرماید فرمود من مایل نیستم جمعیت مسلمانان بهم خورد و صلاح شما را میخواهم و نصیحت شما را در نظر دارم
اعتراض بر من منمایید و امر مرا مخالفت نکنید پس مردم بیکدیگر نگاه کردند و گفتند گویا با ما بدگمان شده اراده مصالحه با معاویه دارد
اگر چنین کند پس ما را با معاویه چه منتی خواهد بود و سعی ما ضایع خواهد شد پس آنحضرت علیه السلام از منبر برآمده بخیمه خود رفت و مردم کوفه
بایکدیگر گفتند حسن نیز مانند پدرش کافر شده و باید او را دفع کرد پس اتفاق نموده ریختند بخیمه حضرت امام حسن و خیمه او را غارت کردند
حتی آنکه مصلای او را از زیر پای او کشیدند و عبد الرحمن ازدی ردای او را از دوش مبارک کشید و چون حضرت امر را بدین منوال دید سوار
شده با بعضی شیعیان خود اراده مراجعت فرمود طایفه ربیعه و همدان او را از شر خوارج محافظت نمودند و دور او را داشتند چون بساباط رسیدند
که جای تاریکی بود ملعونی از بنی اسد که جراح بن سنان نام داشت آمده عنان اسب امام را گرفته و گفت کافر شدی ای حسن چنانکه پدرت علی کافر
شد و خنجری که در دست داشت ضربتی بر ران امام زد که ران حضرت امام را شکافته با استخوان رسید امام علیه السلام دست در گردن او انداخته

اورا

او را گرفته و هر دو بر زمین افتادند عبد الله خطل که از دوستان آنحضرت بود حربه بر شکم جراح بن سنان فرو کرد که از جراحت مستغنی شد و دیگری
ضربتی بر ران بیفزود و آن ملعون بدرک اسفل وصول یافت و حضرت امام حسن مجروح را بر تخته نشانیده بردند بمداین و در خانه سعد بن مسعود
ثقفی که از جانب امیر المؤمنین علیه السلام حاکم مداین بود منزل دادند و بمعالجه زخم آنحضرت پرداختند و مختار برادرزاده خیال نفاق و غدر
کرد و عمش او را شنیده او را ملامت کرد و توبیخ نمود و لشکر امام حسن نوشتند بمعاویه که زود بیا تا حسن را گرفته بتو سپاریم معاویه بتعجیل آمد
تا بمسکن و عبد الله بن عباس نیز آمد و با لشکر خود در برابر او فرود آمد معاویه بعبد الله نوشت که امام حسن بمن نوشته و خواهش مصالحه
کرده و امر خلافت را بمن تفویض نموده اگر تو هم مرا اطاعت کنی هزار هزار درهم بتو خواهم داد و الا بجواری خواهی آمد شب هنگام عبد الله
بن عباس شبانه خود نزد معاویه رفت صبحگاه از سپاه مردم حیران ماندند و قیس بن سعد بن عباده با امارت لشکر نماز برد و خطبه خواند و
مردم را بر ثبات در راه حمیت داد و سوار شده بمقابله لشکر معاویه رفت از آن طرف بسر بن ارطاة و جمعی از رؤسای لشکر معاویه پیش آمدند
و گفتند ای لشکر اینک امیر شما در نزد ماست شما چه پایداری میکنید ایشان قبول نکرده حمله بردند معاویه چندان که خواست قیس را
مانند عبد الله بفریبد او تن در نداد تا کار بجایی رسید که معاویه او را دشنام کرد و او معاویه ابو سفیان را لعن گفت معاویه بتدبیر عمرو بن عاص
نامه بحضرت حسن کرد و فرستاد او برفت و از احوال عبد الله و سایر لشکریان کوفه که با وی معاهده داشتند امام را خبر داد و از اطراف آن
فتور و پریشانی کار امام و مخالفت لشکر با آن سرور امام مطلع شد حضرت امام کرام را یأس از دولتخواهان و همراهان حاصل شد چون نیک دید
دانست که کسی با وی موافقت نکند الا قلیلی از شیعیان پدرش و اگر چنین نباشد مصالحه نکند او و معدودی چند از خواص شیعیان علی در معرض
هلاک خواهند بود ابقای اصحاب بخواهد کرد و قریب هفتاد سال بود که علی علیه السلام را بر منابر لعن میکردند و بکفر و زندقه نسبت میدادند
حضرت قبول مصالحه نمود بشرط چند و از جمله منع و رفع سب بر حضرت امیر المؤمنین بود دیگر آنکه هر یک از شیعیان ایشان در هر بلد باشند
در امان باشند و کسی متعرض ایشان نشود دیگر آنکه بیعت از امام نخواهد و معاویه را امیر المؤمنین خطاب نکند دیگر سالی هزار هزار درهم از
محل داراب جرد فارس بدهد که بمصارف اشخاصی که پدرانشان در جمل و صفین در خدمت امیر المؤمنین کشته شده اند برسد دیگر بعضی
امورات کلیه بمشاورت امام حسن علیه السلام کار کند چون قرار مصالحه داده شد حضرت امام حسن کوچ کرد و معاویه آمد بجانب کوفه و با مردم
کوفه گفت که نزاع من با شما با علی بجهة نماز و روزه و حج و زکات نبود چرا که در این سبقت داشتند بلکه برای امر سلطنت و خلافت صوری بود الحمد
لله که حال چنانکه میخواستم شد و در تحت حکم من درآمدید و مدعی از میان بدر رفت و سلطنت صافی و خاص شد عهودی که با حسن بن علی
کرده ام همه را در زیر پای منت بخواهم و فا بعهد میکنم نخواهم کسی بر من مسلط نیست که مواخذه کند چون این سخنان را در نخیله بیان کرد سوار
شده وارد کوفه شد علم او را حبیب بن حماد میکشید و خالد بن عرفطه پیشاپیش معاویه میرفت و از باب الفیل داخل مسجد کوفه شد و باطل
بر حق و ظلمت بر نور و شیطان بر جبرائیل بصورت غلبه کرد بر وفق اخبار و اسرار حضرت رسول مختار بنی امیه و بنی حرب بر بنی هاشم تسلط
و تغلب یافتند

فی المعجزة و الکرامة

گویند در ایام خلافت حضرت مولی الکاینات علی بن ابی
طالب علیه السلام و توقف در کوفه روزی آنحضرت بر منبر بمواعظ و حکم و حقایق و نصایح اشتغال داشتند مردی بآنحضرت عرض کرد
که خالد بن عرفطه وفات یافته حضرت ولی الله که از حقایق اسرار الله آگاه بود فرمودند دروغ است خالد نمرده است و نخواهد مرد
تا آنکه داخل شود باین مسجد از باب الفیل و علم گمراهی ضلالت و منصل با او باشد و از حبیب بن حماد بکشد شخصی از میان مردم برخاست و عرض
کرد منم حبیب بن حماد و از اخلاص کیشان شما میباشم امیر المؤمنین علیه السلام فرمود همین است که گفتم و چنین خواهد بود و جز این نخواهد شد
و این خبر بچندین گاه سابق گوشزد مردم کوفه شده بود تا آن گاه دیدند که حبیب بن حماد با علم معاویه داخل کوفه و علمدار او شد و خالد بن
عرفطه پیشاپیش معاویه میآمد و معاویه از دنبال داخل شد و از باب الفیل بدرون مسجد کوفه رفت مردم را قول علی اعلی بخاطر آمده اند
و بیخود گریستند و چاره نداشتند چون معاویه بمسجد شد نماز کرد حسن بن علی را گفت بر منبر برآی و با مردم بگوی که مصالحه کرده ام و خلافت

با معاویه

تا معاویه راست فراخی بیست و با او بیعت کرده ام تا مردم آسوده خاطر شوند حضرت امام حسن علیه السلم بمنبر رفت و بعد از مقدمات
در نعت رسول و مناقب علی علیه السلم فرمود ایها الناس احسن و اعلا از همه زیرکیها تقوی و پرهیزکاریست و از همه حمقها و بیعقلیها
بدتر فسق و فجور و مخالفت اوامر و نواهیست اگر از مشرق تا مغرب بپوئید بجوئید در حسب و نسب مانند من و حسین برادرم نخواهید
یافت و معاویه با من نزاع کرد در حقی که مخصوص من بود و من نظر بصلاح حال امت نمودم بجهت قطع فتنه جنگ را موقوف با او مصالحه
نمودم و حفظ جان مسلمانان را رعایت نمودم الحاصل بعد ازین اقرار و مصالحه حضرت امام روانه مدینه شدند و معاویه در کوفه بنظم ان
ساختن مشغول شد **ذکر زیاد بن ابیه** زنی فاحشه بود و شبی جمعی نادیده عقد مباشرت کردند
که یکی از اینها ابوسفیان بود پس از چندی پسری بزاد و زیادش نام نهاد بسبب اینکه پدرش معلوم او را زیاد بن ابیه خواندندی
بتدریج مردی دلیر و شجاع و مدبر شد و با ابوسفیان شباهت صوری داشت و دلش میخواست زیاد را بخود ملحق کند بمضمون حدیث
پیغمبر صلی الله علیه و آله که فرموده الولد للفراش و للعاهر الحجر این امر میسرش نبود با خلافت بوبکر و عمر و عثمان سپری
شد و روزی چند این امر تعلق بعلی بن ابیطالب گرفت زیاد را نظر بشجاعت او بفارس و اهواز امارت داد او بتصدیق خدمتی
کرد تا اینکه آنجناب بسعادت شهادت رسید در زمان حسن بن علی علیه السلام نیز زیاد بر سر کار خود بود و با معاویه مخالفت مینمود
آخر الامر تدبیری کردند که او را معاویه برادر خود بخواند شراب الملک کند تا روی بسوی معویه علیه الهاویه آورد چنین کرد و او را
بخود ملحق ساخت و والی عراقین کرد و چون او شیعیان و دوستان علی را بتحقیق میشناخت مقرر شد که همه را مقتول و منهدم کند
و چنان کرد از جمله حجر بن عدی و عمرو بن حمق و جمعی کثیر را بقتل رسانید و از این جهت مردم از مصالحه حسن بن علی با معاویه دلتنگ بودند
و یکی از اینها بحضرت امام حسن چنین خطاب کرد که یا مذل المؤمنین و مسود الوجوه حضرت امام حسن فرمود چون مقدر شده
که مدت این ملک این طبقه هزار ماه بکشد چاره بجز تمکین و صلح ندانستیم و این نیز مقدر بود و لیلة القدر خیر من الف شهر را بعضی
اشارت بهزار ماه مهلت سلطنت بنی امیه دانسته اند هم امام حسن فرمود که خود از جدم رسول الله صلی الله علیه و آله شنیدم که فرمود
چندان نخواهد گذاشت که اختیار این امت قرار گیرد بر مردی بزرگ شکم فراخ گلو که چندانکه بخورد سیر نشود و خدا را با او نظر لطف نباشد
و نمیرد تا آنکه کسی نباشد در آسمان و زمین که عذر افعال قبیحه او را بخواهد و از راه تعصب دین او را یاری کند و آن معاویه است و آنچه مقدر
است بعمل خواهد آمد **قبس هفتم** جناب امام حسن علیه السلم بعد از مصالحه روزی بر زیر نخلی با معاویه نشسته
بود گفت ای حسن بن علی پیغمبر وقتی وزن خرمایی که بر نخلی بود تا چیده معین فرمود و صدق داشت تو نیز ادعای علم غیب مینمائی و خود را
بفرزندی و وراثت او میستائی آیا میتوانی بگوئی که خرمای این نخله را وزن چنداست و چند من است فرزند نبی و ولی که علوم صوریه
و معنویه ابوین را وارثی بود فرمود اگر بخواهی بگویم که عدد این رطبها بر این نخله چنداست معاویه درختی از آن نخلات معین کرد
پس رسید حضرت امام حسن علیه السلم فرمود عدد خرمای این نخل از چهار هزار و چهار دانه بیش و کم نخواهد بود معاویه حکم کرد تا نخل را
بیفکنند و احصا کنند بعد از شماره چهار هزار و سه دانه بود حضرت امام فرمود درست بجوئید که من دروغ نگفته ام بعد از تحقیق
و تدقیق یکدانه در دست عبدالله بن عامر بمانده بود پس امام فرمود که اگر بخواهی خبر دهم ترا بهرچه میجوئی اما میترسم کافر شوی زیرا
که پیغمبر را کسی در زمان تکذیب نفرمود و همه اقرار بر نبوت او داشتند و تو مرا تکذیب میکنی و حال آنکه من در زمان تو هستم و خواهی گفت
این طفل بود کجا از جدش شنید بدانکه تو زیاد را خواهی برادر خود خواند و وفا بهیچ یک از این عهدها که با من کرده نخواهی نمود و حجر بن
عدی بن حاتم را خواهی کشت و سرهای دوستان ما را از بلاد ببلاد تو نخواهند آورد و بتدریج چنان شد که امام بمعاویه فرموده بود آنها را
کشتند و جمعی از شیعیان بمدینه آمدند و بحضرت امام حسن از معاویه شکوه کردند و از زیاد زیاده بنالیدند حضرت حسن دست به
نفرین زیاد بر آسمان بلند کرده دعا کرد وقتی خراجی بر سر انگشت او ظاهر شد و دست و بازو بشر و ورم بکرد و معالجه نیافت و بدوزخ

شتافت

شتافت **ومن الوقایع** روزی معاویه و امرای بنی امیه مجتمع بودند و یزید بن عمر عاص امام حسن را خواستند
که بر منبر رود و در میان اهل شام و کوفه خجل شود حضرت بر منبر رفته حمد و ثنای الهی و نعت رسول صلی الله علیه و منقبت پدر خود را علیه السلم
بیان فرمود و گفت منم سبط رسول الله و پسر پسر عم رسول و مادرم دختر رسول و اعمام بنی عم رسول بوده انا ابن من بعث رحمة للعالمین
انا ابن من بعث الی الجن و الانس اجمعین معاویه خواست او را خجالت دهد گفت ای حسن تعریف رطب از برای ما بکن ابن سحبان بگذار الکلام
حسن در آن بین فرمود الریح ینفخه و الحر ینضجه و اللیل یبرده و یطیبه و بلا فاصله شرحی در نعت پدر و مدح خود بیان فرمود که مردم
حیران شدند و هر کس او را نمیشناخت بشناخت معاویه از آن امر پشیمان شد چون فرود آمد معاویه بدو گفت که تو لبیبا خود را می پسندی
و تمنای خلافت و قبول عامه داری اما چیزی نیست برای تو حسن فرمود که خلیفه رسول کسی است که چون او رفتار کند اینکه در دست شماست
سلطنت عامه است که بظلم و تعدی حاصل کرده نه خلافت خاصه است که مخصوص اوصیاء رسولست و این خوانده اشاره بمعاویه نمود و ان
ادری لعله فتنة لکم و متاع الی حین و برخواسته از مجلس بیرون رفت و معاویه گفت بعمرو بن عاص نخواستی الا آنکه مرا تفضیح کنی چه اهل
شام چنان میدانستند که در حسب و نسب از من بهتری نیست و امروز حسن ما را رسوا کرد عمر عاص گفت آفتاب را پنهان نتوان کردن و نسب خود را
میدانی و نسب او را هم میدانی چگونه میتوانی خود را از او انجب و اولی و ازکی و اصلح بقلم دهی و بزرگتر از او بدانی **بیت** در محفلی که
خورشید اندر شمار ذره است خود را بزرگ دیدن شرط ادب نباشد **قبس هشتم** چون اصرار
معاویه و کارگذاران او در اضرار شیعیان و دوستان حیدر کرار از حد گذشت امام حسن ناچار عزم شام کرد و معاویه عذرها ناموجه
و نامسموع آورد در آن ایام که امام انام در شام مقام داشت روزی امرای بنی امیه متفق قرار دادند که معاویه حسن بن علی را در مجلس
بخواهد و با او در صحبت مناظره کنند و او را دشنام دهند و بجواب ملزم سازند در انظار اهل شام خوار و بی اعتبار دارند عمر بن عثمان
بن عفان و عمرو عاص و عتبة بن ابی سفیان و ولید بن عتبه و مغیرة بن شعبه باهم اتفاق کردند و امام حسن باصرار معاویه در آن
مجلس اندر آمد و معاویه آنحضرت را مرحبا گفت پس گفت که هر قدر من این جمع را منع کردم اطاعت من نکردند و ترا خواستند که ثابت
نمایند که عثمان را پدر تو بجهت تمنای خلافت کشته است در حالیکه مظلوم بوده است سخنان ایشان را بشنو و جواب بده و از من
اندیشه مکن حضرت فرمود در خانه تو این قسم صحبتها مناسبت ندارد معاویه عذر نشنید قوم را تحریض بر مناظره کرد نخست عمر بن عثمان
بن عفان گفت هیچ روز بدتر از آن روز نیست که خلیفه خدا عثمان ذوالنورین پدر مرا کشتند بنی عبدالمطلب بجهت طمع در جاه و مال فتنه
انگیزی کردند و او را کشتند و عقبی تو خون رسیدند و چه ذلتی است بر ما که حسن پسر علی زنده باشد و ما چون عثمان او را بکشیم و حال
آنکه نوزده خون دیگر از کشتگان بدر در گردن شما داریم بعد از آن عمر عاص گفت پدرت ابوبکر را نیز زهر داده و در خون عمر فاروق نیز شریک
بوده و فتنه در میان مردم انداخته و نوای حسن گمان میکنی که امیر مؤمنان و نواحی قریش مشهور شده و الحمد لله که پدرت کشته شد و جهان
مردم از دست او خلاص شد اکنون تو در دست ما و قادر بر قتل تو ایم الحاصل هر یک از آن گمراهان شر بنظیر این مضامین بحضرت امام
حسن گفتند و امام در جواب فرمود که ای معاویه از روی چشم بخدا که هیچکس مرا دشنام نداده و سب نکرده الا تو و اینها همه از دست تو
که پدرم نماز گذارد و قبله میگذاشت تو عبادت بت میکردی و در همه معارک فتح و نصرت و حمایت دین رسول صلی الله علیه و آله از علی
علیه السلم بود در جنگ بدر و خیبر و خندق خود میدانید که چها کرد و چه تجلیات از خدا و رسول بر او آمد و رسول در شأن تو گفته اللهم
لا تشبع بطنه اینست که شب و روز جوع البقر داری یاد داری ای معاویه که پدرت در جنگ احزاب بر شتر نشسته بود و تو مهار آن شتر را
و همچنین برادرت میکشیدید آنها را و حضرت رسول فرمود لعنت خدا بر راکب و قاید و سایق و هذا ابوسفیان را در هفت موضع قرآن لعن
کرده روزی که عثمان خلیفه شد پدرت در خلوتی با او گفت بهشت و دوزخ موهوم است خلافت را دست بدست بگردانید که از بنی امیه بیرون
نرود و تو و پدرت هنوز اسلام نیاورده بودید و با هر یک از خلفای ثلثه تو نفاق کردی و رسول الله در هنگام سخن شمار الچیا

امیه

لقب نهاده بود پس روی بعمرو عاص فرمود گفت مادر تو زنی زانیه بوده و پنج نفر در تو ادعا کردند فلان و فلان و اخر عاص غالب
شد در باب خون عثمان طلحه و زبیر و عایشه نتوانستند این تهمت را ثابت کنند و بر ما و شما بهانه در دست گرفته اند و مردم را تحریک
کردند بعداوت علی و تو ای مغیره زنا کردی و ثابت شد و لازم شد بر تو سنگسار کردن تو و عمر جانب ترا منظور داشته نگذاشت القصه
حضرت امام حسن شرحی مبسوط که بیان واقع بود در باب حسب و نسب هر یک از بنو امیه بیان فرمود که خجل و منفعل شدند تفصیل آن در کتب
شعبی و ابو مخنف و ریاض الشهادة حاجی محمد حسن قزوینی رحمة الله علیه که از مجتهدین امامیه بوده مسطور است و قدح بنی امیه زیاده
از اینهاست که بتحریر و تقریر براید و مؤلف را خوش نیست که جسارتها و بی ادبیهای آنها را با حضرت حسن مجتبی و علی المرتضی مرقوم دارد
لهذا زیاده نمینگارد اخر الامر حضرت حسن علیه السلم از شام مراجعت بجانب مدینه نمود و معاویه در فکر این افتاد که باید او را در خفیه
بشهادت رسانند که علانیه موجب رسوائی و رنجش خواطر عامه خلق خواهد شد گویند چون حضرت امام حسن از شام مراجعت فرمود
در موصل دوستی داشت که در انخانه منزل مینمود معاویه علیه الهاویه زهری نزد او فرستاد و او را بوعده و وعید بفریفت که زهر را
بکام امام کند و عالم را تلخ کام نماید چون حضرت حسن مجتبی بموصل امد و در خانه آن میزبان مهمان گشت منزل کرد آن ملعون سه بار آن زهر را
در ضمن خوردنی و اشامیدنی بانحضرت علیه السلم رسانید و از پروردگار عالمیان شفا یافت چون اصحاب و احباب آنجناب اطلاع یافتند آن میزبان را
بکشتند چون حضرت علیه السلم بمدینه رسید مروان بن حکم بن عاص از قبل معاویه در انجا حاکم بود معاویه باز زهر فرستاد و او جعده دختر
اشعث را بفریفت و بحضرت حسن داد

تحقیق

جعده دختر اشعث است و اشعث چنین است که آن فتنه‌ها که در صفین
میانه صفین اتفاق افتاده ما بیشتر از او بوده و خوارج متابعت او کردند و سالها بزرگ آنها بود دخترش بقتل حسن مجتبی مباشرت
کرد و پسرش محمد بن اشعث در کربلا با برادر حسن مجتبی حسین شهید کرد انچه کرد

ع

تا دیگر با قصه امدیم بعد از خوردن
ان زهر حسن بن علی علیه السلم بروضه مطهره جد امجدش صلی الله علیه و اله رفته تضرع و تخشع ورزید و خود را بر ان ضریح
منوره ملصق کرد رفع هلاکت شد بار دیگر ان ملعون زهر داد و هم شفا یافت و حضرت علیه السلم بدو بدگمان شد و الم و نقاهت با
بخاطر مبارکش رسید که بجهت تغیر هوا در آن تابستان بجانب موصل بنمین ایلچیدی در آن محال بیاساید بجانب موصل توجه
فرمود و در انجا توطن و تفنن کزید

ومن الوقایع

در شام کوری بود که کمال عداوت با خاندان نبوت داشت
چون شنید که حسن بن علی در موصل است سنان عصای خود را بزهر اب داده بموصل امد و اظهار اخلاص و صداقت نمود
هر روزه در رفقای انحضرت بنماز مشغول میشد حدیث می شنید و میگریست تا فرصتی یابد و خیال خود را بظهور اورد هرجا
که سراغ انحضرت را مینمود گذاری میکرد روزی حضرت امام حسن با شخصی بازاری که بر در مسجد دکان داشت که اظهار دوستی میکرد
بر خورد و با صرار او در پیش دکانش نشست و ان مرد موصلی از حضرت احادیث و اخبار میپرسید و حضرت بیان میفرمود کور علیه اللعنه
از مسجد بدر امد دانست که حضرت بر در دکان نشسته صحبت میدارد و کور کورانه عصا زنان نزدیک امد و سنان عصا را در فضا از برپشت
پای امام علیه السلم امد همینکه احساس کرد بعد از ان عصا را بزور کرده از کف پای انحضرت سر بر زد ان امام اهی کشیده بیهوش شد
ملازمان خواستند او را بیازارند امام فرمود که او در ظاهر و باطن کور است و با او کاری ندارند و او در راه شام گرفتار عبد الله بن
عباس شده فرمود تا او را گرفته بکشتند و بعضی گویند غلامان تن او را بسوختند و حضرت را پای ورم کرده مدتها در موصل بزحمت
مرارت آن زخم مبتلا بودند تا انکه بهبودی یافته روانه مدینه شدند و بمدینه رسیدند

قبس نهم

راوی از عبد الله بن زبیر روایت کرده است که روزی در خدمت حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله بودم و انحضرت مشغول بنماز
و عبادت خدای بی نیاز بودند در این اثنا دیدم که حسن بن علی علیه السلم که ظاهرا خورد سال بودند امدند و در وقتی که رسول الله
در سجده نماز بودند و سجود میفرمودند حسن امده بر کتف حضرت رسول صلی الله علیه و اله نشست و رسول الله بنابر کمال مهر

وجون

ومجون که نسبت بفرزند گزیده و نور دیده خود حسن داشتند سر از سجده بر نداشتند که مبادا از کتف و دوش انحضرت بیفتد و اسیبی بدو
رسد و ملول و گریان شود چندان سجود را طول دادند که حسن بمیل طبع از شانه و کتف انحضرت برخواست انگاه حضرت رسول سر
مبارک از سجده برداشت و نماز را اتمام فرمود و در شان امام حسن فرمود اللهم انی احبه و احب من یحبه یعنی ای خدای من این
من او را دوست میدارم و هر که محب اوست او را نیز دوست میدارم

لمؤلفه

هر که دارد رسول او را دوست
کر کشش دشمنست دشمن اوست

ومن معجزاته علیه السلام

روزی حضرت
امام حسن مجتبی بر بالای منبر فرمود که اگر ما بخواهیم خدای عالم مملکت شام را از برای ما عراق و عراق را شام و مرد را زن و زن را
مرد میفرماید مردی منافق منکر برخواست و گفت یا حسن این کجا تواند شد حضرت امام حسن بانگ بر وی زد که این شرم نداری که
در میان مردان سخن گوئی تو اکنون زن شدی و زنی مرد شد و شما انشا رویدو در راه با یکدیگر جمع شوید و نور افزند خشی د
و چنین خواهد امد چنان شد که حضرت فرموده بود ان مرد و زن بعد از مدتی پیش امام امده تضرع و زاری و اظهار عجز و شرمساری نمودند
حضرت دیگر باره دعا فرمود مانند اول شدند

لمؤلفه

انکه زن مرد و مرد را زن کرد
گلشن از خار و خار گلشن کرد
هم تواند برای روز نجات
سیئات مرا کند حسنات

ومن خرق عاداته

شخصی از شیعیان
همسایه ملحدی شقی و ظالم و منکر بود و از او بحضرت امام حسن علیه السلم شکوه نمود و استدعا کرد که شر او را بدعا رفع نماید امام
لب بجنبانید و فرمود برو که شر آن همسایه را از سر تو رفع نمودم ان مرد از نزد حضرت امام همام علیه السلم بجانب خانه رفت و در حال
این مقال بود چون بر در خانه ان همسایه شریر رسید دید از انجا هیچ اوازی بر نمیاید نزدیک شد در انخانه را بکوفت زنی به
پشت در امد حرد احوال ان شریر از وی پرسید زن گفت امری عجیب اکنون اتفاق افتاد مرد پرسید زن بیان کرد که شوهرم غذا
میخورد و مرضی نداشت در میان غذا خوردن بناگاه اضطرابی و قلقی در او ظاهر شد من بدو نزدیک رفتم شنیدم که میگوید
ای حسن بن علی از من چه میخواهی این بگفت و بیفتاد و در حال بمرد

ع

انکه جان بخشد اگر بکشد رواست

تحقیق مخفیه

چون یکی از شروط مصالحه حضرت امام حسن مجتبی علیه السلم با معاویه ابن ابی سفیان آن بود که تعیین خلیفه
بعد از معاویه بی مشورت و اذن امام حسن نباشد بعد از اینکه چندی از قضیه مصالحه گذشت معاویه در این فکر افتاد که باید کار
کرد که بی دغدغه و موانع خلافت بر یزید قرار گیرد و چون وجود فایض الجود امام واجب الاحترام را مخل و مانع این امر میدانست
در فکر شهادت و اندیشه هلاکت انحضرت افتاد در خفیه بر تدبیرات شیطانی کوشید اسبابها ساخت بمروان حکم که طرید
یعنی رانده حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله و سلم بود و معاویه او را در مدینه حاکم کرده پیغامها میفرستاد از جمله پیغام داد
که با جعده بنت اشعث که در حباله نکاح امام حسن بوده و باسما شهرت نموده اظهار دوستی کند و با وعده وصلت یزید دل او را
با اسباب و اموال تطمیع نماید تا او در مقام غدر و حیله دست بهلاکت و مسموم نمودن امام معصوم بر گشاید گویند پنج بار
ان امام والا تبار را زهر و سم چشانیدند و چون مقدر نبود معالجه یافت ولی اثار ان در بدن مبارک سرایت کرده بود از جمله وقتی معاویه
ملعون سمی معین بزهر پرورده بمروان حکم فرستاد و او در خفیه بجعده داد که بعد از معاشرت و مباشرت حضرت با او اندام حضرت را بدان
پاک نماید که اثر سم در اعضای انحضرت بروز کند و بمیرد موجب شهادت انحضرت شود جعده ملعونه در هنگام فرصت چنین کرد و چون
پس از ان مقدمه حضرت را عطش براو بنمود کوزه که از ان اب میل میفرمود پارچه بر سر ان بسته سر انرا مهر و نشان میفرمودند و بعد از آنکه
سم عطشی بر انحضرت غالب میبود که شبها اب میخوردند شبی جعده برنا این حضرت امد سوده الماسی که معاویه فرستاده بود بر پارچه لطیفی
که بر سر کوزه بسته بود ریخته تا انگشت سوده تا از ان پارچه تا اب رسید حضرت امام علیه السلم در هنگام بیداری اب که در ان واقع بود
ناب بوده رغبت نموده بمحض میل فرمودن حدت زهر در اعضای باطنیه اثر کرد و انحضرت بناله و اه در امدند و مبدا اثر سم از دیاد

نموده

نموده **لمؤلفه** ان آب تیغ چو بلبل کشتش آشنا   از کام تا بناف فرو سوخت زاشتعال   انقلاب در حال
انجناب ظاهر گردید حضرت امام حسین علیه السلام و خواهران آنحضرت بربالین امام آمدند و از آن حال مشوش شدند امام حسین
گفت ای برادر ما جان برابر مباش که عامل این عمل کیست تا اگر امری واقع شود با او مخاصمه کنم امام فرمود اگر با تو بگویم بقتل او
مبادرت نمائی امام حسین گفت بلی حضرت امام حسن فرمود اگر کان من تتبت بان شخصه مطابق واقعست عذاب او پیش از اینست
که تو با او کنی و اگر مطابق واقع نباشد حیفست که بیگناهی بکشتن رسد و آبا و اجداد و خاندان ما هیچیک غماز نبوده اند که من غماز
رباعی لمؤلفه جان دادن ما براه حق بازی نیست   جز فخر و جلال و جز سرافرازی نیست   غماز
کی کنیم در حق عدو   در سلسله رسول غمازی نیست   **قبس دهم** حضرت امام حسن را از
جمله وصایا با برادر خود یکی این بود که اگر جنگی و خونریزی واقع نشود مرا در خدمت جد امجدم صلی الله علیه و آله مدفون سازند
و اگر فسادی برانگیزند که باید خونی ریزند در بقیع غرقد بدفنم پردازند چون حضرت امام معصوم مسموم بجوار الهی رسید امام حسین و
جمیع موالیان بنی هاشم سلاح پوشیده جنازه حضرت را در سر قبر رسول نهادند و قبل از دفن عایشه بر این امر مطلع شد
بنا بر عداوت سابقه مروان حکم و خویشان عثمان را در منع دفن با خود موافق کرده با سلاح جنگ آمدند و خود تیر و کمان و ترکش همراه
خود برداشته بر استری سوار شده بدانموضع رفت و منع دفن نمود شیعیان غوغا کردند و فریاد برآوردند از جمله محمد حنفیه برادر امام
روبعایشه کرده این عبارت گفت تجملت تبغلت ولو عشت تفیلت   لک التسع من الثمن وبالکل تملکت   یعنی گاه بر شتر
سوار میشوی گاه بر بغل که استر است سوار میشوی و اگر بمانی بر فیل نیز سوار خواهی شد تو نیز یکزن از نه زن حضرت رسول صلی الله علیه و آله
میباشی و زنان از خانه حضرت نبوی ثمنی میرسید و بتو هم نه یکی از آن ثمن میرسید تو همه را تصرف کردی و بدیگران نداری بعبارة
اخری تو را از خانه رسول هشت یکیست و مالک الکل شده عایشه گفت تا محمد ترا چه میشود اینها فرزندان فاطمه اند تو خود پسر فاطمه نیستی
حضرت امام حسین بعایشه فرمود اگر پسر یک فاطمه نیست محمد پسر سه فاطمه است اول زهرا دوم فاطمه بنت اسد سیوم فاطمه مادر خود
از این سخنان مناقشه در میان مردم ظاهر شد و جنگ در گرفت خلق دو فرقه شده تا یکدیگر تیر انداختند چنانکه جنازه حضرت حسن را
تیرباران کردند و چند چوبه تیر بر نعش حضرت امام مظلوم رسید چون حضرت امام حسین دید که آتش فتنه بالا گرفته بنا بر وصیت امام
مسموم جنازه حضرت را بقبرستان بقیع غرقد برده جسم مبارک حضرت را مدفون نمودند و بمراسم تعزیه اقدام و قیام فرمودند
لمؤلفه یاری روزگار نظر کن که دشمنان   نگذاشتند پاره تن را بتن رسد   یارب کجا رواست که بعد از
عروج روح   از ظلم تیر بر تن پاک حسن رسد   گویند جعده مشهوره با سما بنت اشعث بعد از این کار خود را بمعاویه رسانید
که حسب الوعده زن یزید شود معاویه گفت تو با چنان شوهری چه کردی که با یزید کنی گیسوی او را باید استری توسن ببندند تا بلکه او را
کشت
قبس یازدهم در مرثیه حضرت امام همام حسن المجتبی علیه السلام لمؤلفه چون تیر حق
کز بهر عرش برین وطن   روباه بازی فلک افزوده در زمن   سر خیل اهل هاویه یعنی معاویه   نوکرد بر امام دوم
کینه کهن   آراست بهر قتل سلیمان دونکار   از مکر و حیله بزم مودت براهرمن   بنگاشت نامه ها بسوی جعده
از عناد   او را فریب داد بسوگند و مکر و فن   الماس سوده ریخت زن بدگهر در آب   و آتش فکند در جگر شاه دین حسن
با شوهری چنان زنی این غدر ظلم کرد   بی شبهه ناقصاست بی عقل و دین زن   زان آب آتشین که بباغ تنش گذشت
بی آب گشت جمله گلهای آن چمن   شد چون زمرد آن لب مانند عقیق   شد چون بنفشه آن تن همرنگ نسترن
چون کاه شد رخی که بدش رنگ ارغوان   چون بید شد قدی که بدش شکل نارون   پژمرد لاله رخ و نسرین عارض

افسرده

افسرده و غنچه لب و اندام چون سمن   از پاره جگر که ز حلقش بطشت ریخت   پر لعل آبدار شد آن طشت و آن لگن   بیرون
فتاد چون جگر پاره پاره اش   شد زان عقیقهای روان دامنش یمن   چون آفتاب در شفق او گشته غرقه خون   گردش چو انجم
اهل حرم گشته انجمن   بر دور او رجال سرا جمله مویه کن   بر گرد او زنان حرم جمله موی کن   زینب بخانه ناله کشیده و
حسین فغان   زهرا بخلد جامه دریده و علی کفن   بر فرش دوستان همه در گریه و الم   بر عرش قدسیان همه در ماتم و حزن
رو کرد بر برادر خود شاه دین حسین   گفت ای سرور سینه زهرا و جان من   کز زهر قهر داد بمن دهر عنقریب   سازد
ترا ز کینه بصد درد ممتحن   ما را ز آب کرده قضا قصد میکنند   بی آب و تشنه کام تو را سر جدا ز تن   منت خدای را
که بی فخر و منت است   بر ما از این شهادت و محنت ز ذوالمنن   چون قرب حق گزید بسمی چنان فظیع   خیرالبقاع مضجع
او گشت در بقیع   **قبس دوازدهم** شهادت کثیر السعادت حضرت امام همام حسن
ابن علی علیهما السلام در روز پنجشنبه هفتم شهر صفر سنه خمسین هجری چنانکه گذشت باغوای سر خیل اهل هاویه معاویة بن
ابی سفیان علیه اللعنة و النیران بوده و بقول شیخ مفید مدت چهل و هشت سال عمر نموده و اولاد امجاد آنحضرت چهارده نفر بوده اند
هشت پسر و شش دختر اما فرزندان ذکور ۱ زید ۲ حسن ۳ عمر ۴ قاسم ۵ عبدالله ۶ عبدالرحمن ۷ حسین اثرم ۸
طلحه و دختران آنحضرت ام حسن ام حسین فاطمه ام عبدالله ام سلمه رقیه و گویند از این فرزندان از هیچیک
نسل نماند الا از زید و حسن و گویند قاسم و عبدالله در کربلا بسعادت شهادت رسیدند و بعضی بدو عبدالله قایلند عبدالله
کبیر و عبدالله صغیر و بعضی گویند که عبدالرحمن نیز در کربلا شهادت یافته و گویند خبر رحلت جناب امام حسن علیه السلام
بمعاویه رسید عبدالله بن عباس را طلبیده گفت خبر داری که امام حسن وفات یافته است عبدالله گفت انا لله و انا الیه
راجعون ای معاویه حفره که بجهت تو مقرر شده بمرگ حسن مسدود نخواهد شد و تو در عالم تا قیامت بر مسند کامرانی باقی نخواهی
ماند معاویه گفت من در عمر خود حاضر جواب تر از ابن عباس ندیده ام گویند زمان مرض آنحضرت و زحمت و الم اندرونی آن
جناب از قبیل وجع و سوزش امعا و احشائی و اسهال مدت چهل روز ممتادی در روز چهلم اضطرابی در احوال آنحضرت ظاهر
شد و مکرر میفرمود اللهم انی احتسب عندک فانی لم احتسب مثلها حضرت امام حسین گفت ای برادر چرا اینقدر جزع میکنی
و حال آنکه وارد خواهی بر جد و پدر و مادر و جده و عم خود فرمود ای برادر جزع من برای آنست که داخل میشوم در امری که هرگز
در مثل آن امر داخل نشده ام عمر بن اسحق گوید که فراش آنحضرت را در صحن خانه گسترده بودند و مردم عیادت مینمودند بخدمت
حضرت امام حسن علیه السلام رفتم فرمود پیش از آنکه مرا بیاید بکنم تو را خدا عافیت دهد فرمود چگونه عافیت تواند
شد و حال آنکه پاره های جگر من ساقط شده است پس من گفتم گمان بکه داری که ترا مسموم کرده است فرمود ان یکن الذی اظن
فالله اشد باسا و اشد تنکیلا و ان لم یکن فلا احب ان یقتل بی بری گویند بعد از فوت آنحضرت معاویه بتعزیت نامه با امام حسین نوشت
و چهار هزار دینار که از داراب وفای فارس همه ساله میداد با امام حسین فرستاد **لمؤلفه** دل بپرداخت زکار یکی
و در تدبیر   گرچه تدویر بقتل دیگری باید کرد   ویلنای گردش افلاک کرا باور بود   کاین ستم بر پدری و پسری باید
کرد **شعر** بغض الولی علامة معروفة   کتب علی جبهات اولاد الزنا   من لم یوال من الانام ولیه   سیان
عند الله صلی ام زنا   آنحضرت در رحلت رسول الله شش سال و ششماه داشتند بعد سی و نه سال و ششماه با پدر بزرگوار خود بود
تتمه را بعد از حضرت امیر علیه السلام بامامت و خلافت گذرانید و خلافت عامه ششماه کشید **ظهور سیم**
از کتاب مظاهر الانوار فی مناقب ائمة الاطهار در ذکر بعضی حالات حقیقت دلالات

حضرت

حضرت سبط رسول و نور دیدهٔ بتول امام همام والا مقام امام حسین بن علی امیر المؤمنین سلام الله علیه و علی جده و ابائه و اولاده الی یوم القیام و بیان کرامات و معجزات و مصایب آنحضرت و تعداد اولاد و مدت عمر شریف و ایام حیات آنحضرت مشتمل بر دوازده تجلی خواهد بود بعون الله الودود تجلی اول در ذکر ولادت و القاب آنحضرت علیه السلام

ولادت با سعادت آنحضرت را در روز دوشنبه تا پنجشنبه شهر شعبان المعظم چهارم سال هجرت نگاشته اند و آنحضرت بعد از شش ماه از زمان حمل متولد شده بجز او و یحیی بن زکریا کسی که شش ماهه متولد و زیسته باشد باتفاق نیفتاده است چون آنحضرت تولد یافت فاطمة الزهراء علیها السلم او را بخدمت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله آورده حضرت رسول الله او را گرفته اذان در گوش راست و اقامه در گوش چپ او گفته او را حسین نام کرد و حسن و حسین یعنی شبر و شبیر است که نام پسران هارون وصی موسی بوده و القاب آنجناب سید تقی بر رشید طیب وفی زکی تابع سبط شهید خامس آل عبا و کنیت آنحضرت ابا عبد الله و ابو الائمه و ابو المساکین نیز گفته اند در تمام صفات با حضرت امام حسن موافق بوده و بحسب شمایل از سینه تا پای با جد امجد خود مشابهت داشته و بصورت به پدر بزرگوار حضرت حیدر کرار شبیه بوده اسما گوید روزی رسول الله فرمود حسین را نزد من آرید چون بردند همانا ادرار بر لباس زینده خود کرد و اظهار کراهت کرد رسول الله فرمود فرزندم را مرنجانید و اگر ادرار بر لباس ریخته و چکیده باشد تطهیر آن لباس آسان است و رنجانیدن حسین بر من دشوار خواهد بود و هم او گوید که من رفتم و باز آمدم چشمان حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله را گریان دیدم و سبب پرسیدم فرمود جبرئیل بر من نازل شده و خبر داده بکشته شدن حسین اسما گوید من عرض کردم که این طفل است و او را چرا کشند فرمود تقتله الفئة الباغیة من بعدی لا انالهم شفاعتی پس با اسما فرمود آنچه گفتم بفاطمه مگو که درینوقت که قریب العهد بولادت است غمناک خواهد شد ام سلمه گفته رسول الله شبی از حجرهٔ من بیرون شد و پس از مدتی باز آمد پریشان حال و خاک آلود و غمناک و چیزی در دست داشت عرض کردم یا رسول الله این چه حالتست فرمود مرا امشب بردند بموضعی از عراق که آنرا کربلا خوانند و نمودند که محل قتل فرزندم حسین و جمعی از اولاد و اهل بیت من خواهد بود و مشتی از خاک آن زمین برداشتم و همراه آورده ام بگیر و در شیشه نگاه دار هر وقت که این خاک مبدل بخون تازه شود بدانکه حسین مرا شهید کرده اند و منقولست که روزی حضرت رسول امام حسین را بر ران راست و ابراهیم فرزند صلبی خود را که بسبب ماریه بود بر ران چپ خود نهاده بود جبرئیل آمد و گفت خدا تعالی این هر دو را بجهة تو نخواهد گذاشت یکی را اختیار کن حضرت رسول الله حسین را بر ابراهیم اختیار فرمود و ابراهیم در گذشت و هر وقتی که رسول حسین را دید فرمودی اهلا و مرحبا بمن فدیته بابنی ابراهیم عبد الله بن عباس گوید من دیدم که جبرئیل با جمعی فرشته غمناک آمد و قبضهٔ از خاک کربلا آورده به رسول صلی الله علیه و آله واقعهٔ شهادت حسین خبر داد رسول فرمود ای جبرئیل کسی که فرزند من و دختر

زاده

زادهٔ مرا بکشد آیا فلاح یابد جبرئیل گفت کشندگان حسین فلاح و نجات نیابند میان دلها و زبانهای ایشان اختلاف افتد تا قیامت و ابن عوف گفته که فرشته در بالها با فرشتگان بجار اند و هنالک بحضرت رسول الله آمدند و او را بکشته شدن حسین اخبار کرد و از خاک کربلا آوردند و رسول آنخاک را ببوئید و ببوسید و بام سلمه سپرد چنانکه گذشت و خبر داده و در اخبار آمده که چون یکسال از عمر امام حسین بگذشت دوازده فرشته با صورتهای مختلف بحضرت رسول آمدند و گفتند بفرزند تو حسین همان رسد که بهابیل رسید و بدو آنمقدار ثواب دهند که بهابیل دادند و بقاتلان او هم آنقدر گناه که بقابیل رسید الحاصل در باب شهادت آنحضرت اخبار بسیار است که حاصل آن یکی اینست حضرت رسول بر کشندگان حسین نفرین کرده و فرموده اللهم اخذل من خذله واقتل من قتله ولا تمتعه بما طلبه هم در اخبار آمده که فرشته از ملاء اعلی بر رسول نازل شده و خبر رسانید که فرزند تو را مردی یزید نام خواهد کشت رسول فرمود زاد الله تعالی عذابا و آن فرشته گفت که کشندهٔ او از ملک خویش تمتع نبرد و خدای او را بر بدترین اعمال بگیرد و از اصحاب آتش باشد و هم در حدیث دیگر آمده که رسول الله دست راست بر سر حسن نهاده و دست چپ بر حسین و در آسمان نگریست و گفت خدایا منم محمد بندهٔ تو و اینها فرزندان منند و امت من او را بخواهند خذلان خدایا برکات خود را در آن واقعه هابله بر او بفرست و او را سرور شهدا کن و برکات از عمر کشندهٔ او بردار و قاتل او را مخذول گردان چون حضرت مصطفی این گفت آواز گریه از حضار بلند شد رسول الله فرمود ای امت امروز بر این سخن میگریید فردا که روز واقعهٔ او باشد او را مدد ندهید و یاری نکنید ای بار خدا تو او را یار و معین باش که تو بر همه چیز قادر و توانائی ابن عباس گوید که حضرت رسول چند روز پیش از وفات خطبه بخواند و مردم را نصیحت فرمود و سخن میگفت و اشک از چشمان او جاری بود و گفت ایمردمان بخواهم رفت دو چیز بزرگ در میان شما میگذارم کتاب خدا تعالی و فرزندان خویش را و هر که او را از یکدیگر جدا نشوند تا نزدیک من آیند بر لب حوض کوثر بدانید که من در انتظار وصول هر دو خواهم بود و من از شما در کار فرزندان خویش چیزی نمیخواهم که خدا تعالی فرموده است قل لا اسئلکم علیه اجرا الا المودة فی القربی بپرهیزید از آنکه در کنار حوض پیش من آیید و بعض فرزندان من در دل داشته باشید و بر ایشان ظلم کرده باشید بدانید که روز قیامت سه علم از امتان من پیش خواهد آمد که با هر علمی خلقی انبوه باشد یک علم سیاه باشد که پیش آید چنانکه فرشتگان از سیاهی آن بترسند بیاید و پیش من بایستد من از آن خلایق که با آن علم باشند بپرسم که شما کدام جماعتید ایشان نام من فراموش کرده باشند گویند ما اهل توحیدیم از عرب گویم منم احمد منم پیغمبر عرب و عجم گویند ما از امت توایم ای محمد گویم در حق فرزندان من و کتاب الله چه کردید که در میان شما گذاشتم ایشان گویند تقصیر کردیم کتاب را ضایع گذاشتیم و باوامر و نواهی آن عمل نکردیم و فرزندان تو را هلاک کردیم پس روی از ایشان بر تابم و ایشان تشنه از حوض باز گردند و روی ایشان سیاه و تاریک باشد پس علمی سیاه تر از آن پیش من آید و بایستد من از ایشان همان سؤال کنم و همان جواب دهند و باز گردانم ایشان را سیاه روی و تشنه از حوض پس علم سیم نزد من آید نورانی که از انوار آن خلقان متعجب باشند و رخسار ایشان چون بدر بدرخشد از ایشان سؤال کنم گویند ما از اهل توحید و از امت محمدیم صلی الله علیه و آله و از آن زمره ایم که بکتاب الله کار کردیم و حلال او را حلال و حرام او را حرام دانستیم و فرزندان محمد را دوست داشتیم و بر ایشان جانها بذل کردیم و با دشمنان ایشان جنگ کردیم و من ایشان را از حوض سیراب کنم و خوشدل گردانم و ایشان نزدیک من مسرور باز آیند **مؤلف** گوید که آنچه نوشته شد از ترجمهٔ تاریخ فتوح احمد بن اعثم کوفیست و صاحب ناسخ الشهادة حدیث را بایات نقل میکند و سند او منتهی میشود با بو ذر غفاری رضی الله عنه که در هنگامی که او را علیهم جور از مدینه اخراج کرده بود امیر المؤمنین علی علیه السلم مقداد و حذیفه و عمار یاسر و عبد الله بن مسعود بمشایعت و وداع او رفته بودند بعد از صحبتها ابو ذر گفت از حضرت رسول الله شنیدم که فرمود که بدترین اولین و آخرین دوازده نفرند شش کس از اولین قابیل و فرعون و هامان و قارون و سامری و دجال که نام او در اولین و خروج او در آخرین است

وشش نفر از اخرین که انها الطیر کوساله سامری و فرعون و قارون و هامان و سامری میباشد و بعد در باب ایات پنج علم کفته اول
علم عجل که کنایه از ابوبکر است دوم علم فرعون سیم علم هامان و هم چنین علمی منسوب بمعاویه و علمی منسوب بحضرت امیر المومنین
علیه السلام والعلم حق است که صفات ان در ضمن علم سیوم ذکر شده است و فاضل مجلسی در بحار ذکر کرده که تاویل و کنایه شاید
روات نباشد و کفته در اغلب اخبار عجل کنایه از ابوبکر کوساله است و فرعون کنایه از عمر و قارون عثمان والله اعلم پس بقول احمد اعثم
چون ذکر واقعه سیوم را رسول الله بیان فرمود کفت ایها المردم بدانید که جبرئیل مرا خبر داده است که امت من فرزندم حسین را در زمین
کربلا بخواهند کشت لعنت خدای بر کشنده حسین باد این کلمات بکفت و از منبر فرود امد و همه مهاجرین و انصار بدانستند که حسین
کشته خواهد شد **ومن الاخبار** در وقت تسلط عمر کعب الاخبار که دانا و عالم یهود بود بمدینه امده
احوال اخر الزمان و حوادث فتنه ها و جنکها از او می پرسیدند و او تقریر میکرد و کفت اعظم فتنه ها فتنه خواهد بود که هرکز فراموش
نشود و خدای تعالی در قران ذکر ان فرموده و ان را فساد خوانده است که ظهر الفساد فی البر والبحر و بدانید که ان فساد فتنه کشتن
حسین است پس کعب کفت مرا چنان مینماید که شما کشتن حسین را سهل و اسان میشمارید و نمیدانید که ان روز که او را بکشند درهای
اسمان باز کشایند و فرمان رب العزة در رسد که ای اسمان بر وفات حسین بکری اسمان بر واقعه او خون بکرید چون ببینید که کنارهای
اسمان از غرب و شرق سرخ شود بدانید که اسمان بر کشتن حسین میکرید بکفتند پیغمبران در عالم بالا کشته شده اند و اسمان خون
نکریسته است کعب الاخبار کفت شما کشتن حسین را خورد میشمارید کشتن او و واقعه اعظم از همه وقایع است که پسر دختر اخر الزمان است
و او را بظلم و عدوان بخواهند کشت و وصیت رسول که از جهة او کرده است ضایع خواهند کذاشت و خون مصطفی است که در
زمین کربلا بخواهند ریخت بدان خدای که جان کعب در قبضه قدرت او ست که کروهی از ملایکه از روز واقعه حسین تا انقراض عالم
بر وفات او خواهند کریست چنانکه کریستن ایشان ساعتی منقطع نشود و ان بقعه که حسین را خوابکاه باشد و بدانجا مدفون شود بهترین بقاع
عالم است و هیچ پیغمبر نبوده است که نیامده است و زمینی را که تربت حسین خواهد بود زیارت نکرده و نکریسته و ان پاره زمین را
هر روز فرشتکان بسلام امده زیارت کنند در هر شب ادینه و روز ادینه هفتاد هزار فرشته بر زمین ایند بر تربت حسین دل را زاری
کنند و بروی بکریند و فضل و مرتبت او را یاد کنند و او را در اسمان حسین مذبوح کویند و در زمین عبد الله مقتول خوانند روزی
که او را بکشند افتاب بکیرد و شبان ماه بکیرد و چهار سه شبانروز سیاه و تاریک شود از اسمان اواز نوحه و کریستن اید و خون تازه بارد
در وقت کشتن او کوهها بلرزد و دریاها بموج در اید اکر ندانی بودی که جمعی از فرزندان محمد صلی الله علیه واله و قومی از دوستان او
و پیکمادر او خواهند که خون او بخواهند و بر روی بکریند خدای تعالی از اسمان اتش بر جهانیان بباریدی پس کعب الاخبار کفت
همانا شما را از این سخنان که من کفتم تعجب میاید بر خاطر شما میکذرد که مکر چنین که من میکویم نخواهد بود بدانید که هر چه در
عالم بوده و خواهد بود از صلاح و فساد و خیر و شر و نفع و ضر خدای تعالی جمله با موسی عمران تا باز کفته است و عالمیان را مرد و زن
با اختلاف صور و سیر از ادم ابو البشر تا باز نموده است خاصه امت محمد را و شناخته که امتان و بهترین امتانند و مناجات کرد که بار
خدایا از میان چندین هزار امت محمد مصطفی صلی الله علیه واله را بهتر از همه بینم سبب ان چیست وحی در رسید که ای ادم حکم و
تقدیر من در حق بندکان بر این جمله است تو بدین قضا رضا ده و بدانکه فرزندان تو در دنیا یکدیکر را اختلاف کنند و در زمین فساد
بپا کنند هم چون قابیل و فرزندان حبیب من محمد را بکشند پس از پیغمبر کشتن مبین با جماعت کشندکان او از امت جد بر چشم ادم
صفه جلوه داد و مکشوف کرد تا ادم ان حالت بدید با جماعت بیشمار و بان را مطالعه کرد کفت یا رب کشنده این فرزند این پیغمبر بزرکوار کدام است
او بستان **هبیرة بن بریم** کو بدکمترا پدر خویش شنید که او کفت من سلمان را دیدم از اخبار کعب الاخبار
کفت سلمان کفتم او کفت که کفته راست میکوید و من زیاده از این چیزی شنیده ام که او کفته و ان اینست که هر چیز که در زمین است بر

کشتن

کشتن حسین بکرید تا ستاره ها روز واقعه او روی بر زمین نهند و کویند خدایا تو حکیمی و حلیمی می بینی که با فرزند تو چه میرود و مومن
سر از زمین بر نکرفته باشند که فرشته میان اسمان و زمین ندا کند که ای روحانیان سر از زمین بردارید که بحق عبادت رب العزة
وفا کرد پس سلمان کفت ای کعب هم پیش من ای و بدانکه در بحث حسن ثابت که روز واقعه حسین چند چشم از کریه کور شود بدان خدای
که جان سلمان در قبضه قدرت اوست که اکر سلمان در ان روز زنده بودی پیش روی حسین شمشیر زدی تا او را پاره پاره کنند و در برابر حسین
بینداختند که هر کس در پیش او کشته شود او را اجر هفتاد شهید از شهدای بدر و حنین باشد پس کفت ای کعب کاشکی مادر سلمان را
نزادی تا او این خبر نشنیدی شنیدی بخلاف ای کعب تو میکویی که الحسین کیست حسین سرور جوانان اهل بهشت است و پیغمبر در حق او
کفته حسین [illegible] است که چون او ارام نکیرد تا در حضرت رب الجلال ذکره با ایستد حسین انکس است که فرشتکان از سبب کشتن او بر سند
از فرشته از اسمان ایند و روی حسین را بوسه دهند و بر سینه خویش نهند جمله کروبیان و روحانیان کویند الها این پسر رسول است
و کوشت و پوست و خون او از کوشت و پوست و خون رسول است پس سلمان کفت ای کعب اکر تو از روز که با حسین جنک کنند در یابی
کن تا او را کسی که او را بکشند تو باشی و اکر نشود خاک او را زیارت میکن و ببین بدانکه تربت او هر که از فرشتکان خالی نخواهد بود و هر
که بر سر تربت حسین دو رکعت نماز بکذارد خدای تعالی او را از دشمنی اهل بیت مصطفی صلی الله علیه واله نکاه دارد تا انوقت که
بمیرد الحاصل سلمان از روی کار زاد در یافت و در سلطنت عمر بمدائن جهان را بدرود کرد و پیش از واقعه کربلا در کذشت رحمة
الله علیهم اجمعین **ایضاً** عتبة بن غزوان روایت کند که حضرت رسول الله صلی الله علیه واله نماز میکذاشت حسن و حسین
کودک بودند و امدند و بر پشت رسول الله نشستند و حضرت سجده را طول داد تا بر خواستند و پس از نماز ایشان را در کنار خود
نشانید کاهی این را میبوسید و کاهی ان را اصحاب کفتند یا رسول الله ایشان را دوست میداری فرمود ریحانتی من الدنیا چکونه
دو ریحانه خود را دوست ندارم سلمان فارسی روایت کرده که رسول الله فرمود الحسن والحسین ابنی و من احبهما احبنی
ومن احبنی احبه الله و من احبه الله ادخله الجنة ومن ابغضهما ابغضنی ومن ابغضنی ابغضه الله ومن ابغضه الله ادخله
النار **ایضاً** جابر بن عبد الله کفته که رسول فرمود اهتدوا بالشمس فاذا غابت الشمس فاهتدوا بالقمر فاذا غابت
القمر فاهتدوا بالزهرة فاذا غابت الزهرة فاهتدوا بالفرقدین فقیل یا رسول الله ما الشمس وما القمر وما الزهرة وما الفرقدین
فقال الشمس انا والقمر علی والزهرة فاطمة والفرقدین الحسن والحسین **ایضاً** خواجه محمد پارسا از علمای ما
صاحب کتاب فصل الخطاب نوشته که روزی امام حسین طعام میخورد کنیزکی بر سر وی ایستاده با کاسه طعام کرم کاسه از
دست وی بر سر حضرت امام حسین بیفتاد امام در وی نکریست کنیزک کفت والکاظمین الغیظ امام فرمود کظمت غیظی کنیزک
کفت والعافین عن الناس امام فرمود عفوت عنک کنیزک کفت والله یحب المحسنین امام کفت انت حرة لوجه الله سبحانه و منا
انکسا که تواند کفت که پاره از پیغمبر صلی الله علیه واله نباشد خدای در شان ایشان کفته نباشد انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس
اهل البیت و یطهرکم تطهیرا **ومن الوقایع** چون بعد از شهادت حضرت امیر المومنین علی بن ابیطالب
حضرت امام والامقام امام حسن اعوان و انصار خود را دنیا طلب دید و در باطن مایل بمعاویه و فهمید مصلحت در صلح با معاویه
دانست و از جمله شروط یکی ان بود که حضرت امیر المومنین را بحکم معاویه علیه الهاویه در دمشق و سایر بلاد متعلق بمعاویه و زیاد لعن و سب
مینمودند معاویه منع کند و دوستان او را در هر قطری از اقطار عالم باشند کرامی دارند و بیازارند و بعد از حکومت معاویه خلیفه از
جانب معاویه تعیین نشود و برضای خاطر مسلمانان واکذارند و تا مقید بود حضرت امام حسن و امام حسین در تعیین خلیفه در صدد
نیاید خلاف محقق نکردد و قیس بن سعد را امان دهد معاویه همه شروط را قبول کرد اکر چه وفا بدان ننمود پس امام حسن لعنت
کرد خواهش من اینست که امام حسین با من بیعت کند حضرت امام حسن فرمود ای معاویه از بیعت امام حسین مکذر که در نزد

اوکشته شدن بر بیعت او ترجیح دارد و حسین را نتوان کشت تا اهل بیت او را نکشند و اهل بیت او را نتوان کشت تا شیعهٔ او مقتول نکردند و این مهم بکدو دراز کشد پس معاویه از این خیال بحسب صورت درگذشت و معاویه خواهش کرد که امام حسن بر منبر رود و در باب مصالحه و واگذاشتن امر بمعاویه تصدیق و تحقیق فرماید که حضار بشنوند امام حسن بر منبر رفته بعد از حمد و ثنا فرمود خدا ما را اول هدایت داد و آخر از ریختن خون مسلمانان حفظ کرد و شما ای خلق مرا ملامت میکنید که امر را بغیر اهل آن واگذاشتم و این حق را در غیر موضعش نهادم قصد من صلاح حال امت بود و ان الله تعالی قال لنبیه صلی الله علیه و آله و ان ادری لعله فتنة لکم و متاع الی حین چون سخن بدینجا رسید معاویه بی طاقت شده گفت یا ابا محمد بس است فرود آی حضرت امام حسن فرود آمده بعد بجانب مدینه شد و معاویه بشام رفت و بعزل و نصب عمال و انتظام کار ملک خود پرداخت و رخنه های کار خود را مسدود ساخت و چون حضرت امام حسن را از سبب مصالحه پرسیدند فرمود چون اصحاب خود را مخالف در قتال دیدم صلح کردم بخدا اگر صلح نمیکردم جمیع شیعهٔ پدر من و من در معرض تلف بودند و اگر با جبال و اشجار بجنگ معاویه میرفتم عاقبت این امر باو تفویض مییافت و بر حضرت رسول مکشوف شده بود که بنی امیه بر منبر او متعاقب یکدیگر بر میآمدند و این معنی بر طبع مبارکش گران آمده انا اعطیناک الکوثر نازل شد و تفسیر و ترجمه آن در مقام خود مبین است الحاصل در این سال که سنه اربعین از هجرت بود خوارج با یکدیگر گفتند که اگر در محاربه با علی علیه السلام تردید داشتیم در وجوب محاربه با معاویه برای ما شبههٔ نیست پس با یکدیگر موافقت کرده تا ششصد نفر بموضع نخیله آمدند و معاویه بامام حسن نوشت که ایشان را بمحاربه دفع کن حضرت امام حسن جواب داد که جنگ ترا ترک کردم و بر سفک دما اقدام نباید نمود چنانکه بر همه روشن است که من دامن از خلافت درکشیدم بنا بر آنکه با اهل قبله مقاتله نکنم اگر مرا میل حرب بودی نخست با معاویه محاربه نمودمی من کنج عزلت را پسندیده بساط محاربت را در نوردیده ام مع القصه معاویه بعد از مصالحه بعهد خود وفا نکرد سب حضرت امیر المؤمنین را موقوف ننموده و تا زمان عمر عبد العزیز در میان مردم متداول بود و مدت هفتاد سال بنی امیه امیر المؤمنین را لعن و سب مینمودند و شیعیان او را مخفی و علانیه میکشتند و معاویه پس از استقلال در خلافت خود بفکر ولیعهد کردن یزید پسر خود افتاد و زیاد ابن ابیه را که پدرش معلوم نبود و مردی شجاع و دلاور بود بخود خواند گفت پسر ابو سفیانی و استلحاق معاویه بزیاد در سنه اربع و اربعین از هجرت وقوع یافت و او را حاکم بصره و کوفه کرد و خراسان و سجستان و بحرین و عمان را نیز بر کف کفایت او گذاشت و او در خمس و اربعین ببصره آمد و در شبی که اول ورود او بود هزار و سیصد کس را بکشت تا بصره انضباط یافت و در سنه تسع و اربعین معاویه پسر خود یزید پلید را بجانب بلاد روم مأمور کرد و فتح نمود و در این سال مروان بن الحکم را از ایالت مدینه عزل و سعید بن العاص را نصب کرد و در این سال حضرت امیر المؤمنین حسن بن علی علیهما السلام چنانکه سبق ذکر یافت در مدینه شهید شد و در این سال معاویه خواست منبر رسول را از مدینه بشام برد عالم تیره و تار شد و آفتاب منکسف گشت و ستاره پدید آمد دست از حرکت دادن منبر باز داشتند و در سنه احد و خمسین حجر بن عدی از اصحاب کبار حضرت امیر المؤمنین را بکشتند و جمعی از اعیان کوفه از بیم گریخته بخدمت حضرت امام حسین رفته در مدینه بماندند حاکم مدینه بمعاویه نوشت و او ترسید و نامه بحسین نوشت و آنحضرت او را از تشویش مطمئن فرموده در سنه ثلاث و خمسین زیاد بمرد و حکومت بصره بپسرش عبید الله بن زیاد علیه اللعنه رسید در خمس و خمسین استقلال یافت

ذکر حال معویه علیه اللعنة

معاویه چون از کار اطراف اطمینان حاصل کرد در فکر افتاد که یزید پلید را خلیفه کند و بوعد و وعید و تخویف و تهدید مردم شام و بصره و کوفه را خواه مخواه بالطبع و الاکراه بخلافت یزید گمراه راضی و مایل ساخت و هفت سال در ظاهر و باطن بفراهم کردن اسباب این کار پرداخت و والی مدینه با امام حسین و عبد الله عمر و عبد الرحمن بن ابو بکر و ابن زبیر تکلیف بیعت یزید کرد این چهار قبول ننمودند و در اواخر ایام عمر و سلطنت خود بتنهائی بمکه و مدینه آمده وقتی که وارد میشد امیر المؤمنین

حسین بن

حسین بن علی باستقبال او تشریف برد و مرحبا فرمود و معاویه با امام حسین در جواب گفت لا اهلا و لا مرحبا ای حسین تو بد تر را مانی که خون او بجوش آمده باشد و خدا خون ترا خواهد ریخت و با این سه نفر هم سخنان سرد گفت امیر المؤمنین حسین بمعویه گفت آهسته باش که ما اهل این سخنان نیستیم معاویه گفت اهل این سخنان و بدتر هم و شما کاری میخواستید خدا نخواست و آنچه ارادهٔ خدا بود ظاهر شد وقتی هم حضرت و آن سه تن خواستند بدیدن معاویه روند بار نداد باز گشتند و بمکه شدند و معاویه علانیه گفت که اگر امام حسین با پسر من یزید بیعت نکند دانم با او چه باید کرد و روزی در مدینه بمنبر شد و امام حسین و آن سه تن را بمسجد احضار کرده بود چون بمنبر شد بنا بر تندی و بر شرحی در تعریف یزید پلید بنا کرد و خلافت او را در میان آورد و گفت امام حسین و رفقای او در خفیه با یزید بیعت کرده اند جمعی از اهل شام برخواستند و گفتند اگر در آشکار بیعت نکنند حکم بفرما تا با شمشیر از آنها بیعت بگیریم و شمشیر بر کشیدند معاویه گفت دست نگه دارید و امام حسین ساکت نشسته بود نه انکار فرمود و نه اقرار و امر بر شامیان مشتبه شد و چون معاویه بجانب شام میرفت آثار قهر خداوندی در صورت او ظاهر شد و بواسطه مرض لقوه دهان و صورت او معوج و کج گردید و مردم بر او میخندیدند و او از حضور خلق انفعال میبرد و در ورود شام مرض او اشتداد یافت خوابهای پریشان میدید و میترسید هذیان میگفت و آتش در باطن او شعله ور گشته بود که عطش بر او غلبه داشت چندانکه آب میخورد عطش فرو نمی نشست بلکه میافزود گاه گاه از خود میرفت و از منزل و مقام جاوید اثری در او ظاهر میشد و از او میشنیدند که میگفت ای پسر ابو طالب من با تو چرا اخلاف کردم یا سیدی و مولائی اگر مرا عقوبت کنی سزاوارم و اگر عفو فرمائی از لطف تو بعید نباشد و گاهی میگفت ای حجر بن عدی و ای عمرو بن الحمق مرا با شما چه افتاده بود و روز بروز اضطراب او زیاده میشد و یزید بتجدید بیعت خود جمعی در نزد معاویه معین و واسطه کرده مجدد امر مردم شام را آوردند تا با یزید پلید بیعت کردند و معاویه در ضمن وصایا سفارش حضرت امام حسین بیزید نمود و بمنزل اصلی جاودانی و آنچه باید دریابد دریافت و مضمون این بیت را از صاحب ولایت مطلقه بگوش جان شنید که

نظم

ای وجودم میگریزی در عدم / در عدم من شاهم و صاحب علم

و فوت معاویه در سنه شصت از هجرت بوده و هشتاد و اند سال زندگانی نموده و تا قیام قیامت طعن و لعن خواص و عوام را بجهة خود باقی گذاشت حکیم سنائی غزنوی بس لطف فرموده است

نظم

پسر هند اگر چه خال من است / دوستی و هم بکاری نیست
ور نوشتی او خطی برای رسول / بخطش نیز افتخاری نیست
در دیاری که شیر مردانند / بخط و خال اعتباری نیست

چون ام حبیبه خواهر معاویه در سلک نسوان و زوجات حضرت رسالت بوده معاویه را خال المؤمنین میگفته اند چنانکه عایشه را ام المؤمنین میخواندند و وقتی هم معاویه در خدمت رسول کاتب صدقات بوده و بدان فخر مینموده لهذا حکیم بطریق کنایه و تصریح احقاق حقیت شیر خدا اسد الله الغالب و ابطال خلافت معاویه نموده است و میفرماید بخط و خال اعتباری نیست و دیگری از وی صریح تر ابطال او مینماید و میگوید

قطعه

داستان پسر هند مگر نشنیدی / که از او و سه کس او به پیمبر چه رسید
پدر او لب و دندان پیمبر بشکست / مادر او جگر عم پیمبر بمکید
خود بناحق حق داماد پیمبر بگرفت / پسر او سر فرزند پیمبر برید
بر چنین قوم تو لعنت نکنی شرمت باد / لعن الله یزیدا و علی آل یزید

حافظ ابرو گوید عجب تر از همه آنکه بعضی از مسلمانان او را در خلاف با امیر المؤمنین علی علیه السلام مجتهد خوانند و این معنی از ایشان غایت تغافل و تجاهل است

مؤلف گوید که از حمقای هر عهد چنین سخنان غرابتی ندارد لولا الحمقاء لخربت الدنیا نکو اجتهادیست که در مخالفت او با امیر المؤمنین چندین هزار کس از مسلمین و مؤمنین کشته شوند که یکی از آنها عمار یاسر باشد یکی اویس قرنی باشد و دختر اشعث را بفریبد که امام حسن بن علی علیه السلام را مسموم کند و مالک اشتر را در راه مصر مثال دهد که بزهر مقتول کنند و محمد بن ابی بکر را در جوف چهارپای نهند و بسوزانند و عبد الرحمن خالد را بزهر بکشند حرامزاده مانند زیاد ابن ابیه را

بخود

بجود استیلا کند و نقابون جبار بن عجم زندان و محبس و عوان و نیلول بجهة حضور خود مقرر کند و فی الواقع اگر اسبابی نمانی احمق نبودندی چگونه این امور صورت بستی و او را امیر المومنین و خلیفه رسول الله گفتندی

من الحکایات

یکی از اهالی دمشق بر مردی از اهل کوفه بشتری مدعی شد قصه بر حاکم شوم شام معویه بردند دمشقی پنجاه گواه بخصوص معاویه برده شهادت دادند که این ناقه از دمشقی است شتر را گرفته بدمشقی داد بعد از ان کوفی بمعاویه گفت که اصلحک الله این شتر من جمل است نه ناقه معاویه گفت هذا حکم قد مضی و چون خلوت شد کوفی را بخواست و بهای شتر بداد و گفت بعلی بگوی که با صد هزار کس که ناقه از جمل نشناسند بمحاربه تو میایستم و بمقابله و مقاتله تو خواهم امد سبحان الله مالک الملک در حقیقت اگر شامیان شوم همای از بوم و ناقه از جمل و جدی از نخل و خیر از شر و ماده از نر تشخیص میدادند با علی عالی بجهة معاویه علیه الهاویه مخاصمه و مبارزه نمیکردند عاقلی ملاحظه نماید که در اسم نیز چه قدر میان این اضداد و تقابل است که علی مشتق است انا علی و علو و یکی از نامهای خداست و معاویه ماخوذ از عوا و عوا فریاد سگ و روباه و امثال انست بلی الاسماء تنزل من السما بر این وجود نام خدای اعلی نازل شده و بر ان نام فریاد سگ وارد امده

بیت

مه فشاند نور و سگ عو عو کند
هر کسی بر خلقت خود می تند

ذکر فساد و عناد یزید پلید

چون معاویه هاویه را منزل ساخت و سقر را مقر کرد و خلافت او بر پسر پلیدش یزید رسید بمسجد رفته خطبه خواند و فصلی در شرف خود و پدر و دانش بیان کرد گفت دوشینه اگر بشکار رفته بودم بخواب دیدم که میان شام و کوفه رودی خون جاریست که نام انست که مرا با اعدا محاربه واقع خواهد شد و من میخواستم از ان خون بگذرم نمیتوانستم اخر عبید الله بن زیاد از ان جوی خون عبور نمود شامیان گفتند ما بحکم تو کمر بسته ایم و منتظر حرکت نشسته ایم در این اثنا بر تعریف پدر خود معویه پرداخت که در هیچ صفتی از صفات حمیده نظیر نداشت خاصه در بلاغت و فصاحت هرگز لکنتی بر زبان او راه نیافت ناگاه از درون صفها صدایی بلند شد که دروغ گفتی ای دشمن خدا هرگز پدر تو باین صفات متصف نبوده است این صفات حضرت رسول صلی الله علیه و آله بوده است تو و اهل بیت تو از این صفات عاری و بری بوده اند و خواهید بود مردم از دلیری قایل این سخن بهم برامدند چندانکه گوینده را جستند نیافتند پس یزید از منبر فرود امده بدار الاماره رفت و بعزل و نصب حکام و عمال اسطا امر خلاف و خلافت خود مصمم شد نامه بولید بن عتبه حاکم مدینه نوشت که معاویه مرا بخلافت خود نصب کرده اکنون تو از حسین بن علی و عبد الله بن عمر و عبد الرحمن بن ابو بکر و عبد الله بن زبیر بیعت مرا بخواه و اگر تمکین ننمایند سر ایشان را بفرست و پدرم بمن وصیت نموده که از اولاد ابو تراب جرات ایشان بر سفک دماء بر حذر باش و تو دانسته که جبار حقیقی انتقام خون عثمان از اولاد علی بواسطه بنی ابو سفیان و بنی امیه خواهد کشید پس مستعد باش ولید بن عتبه چون این حکم بر خواند حیران بماند و گفت انا لله و انا الیه راجعون مرا با حسین علی فرزند فاطمه و رسول الله صلی الله علیه و آله چه کار و از بیم فتنه فی الفور فرستاد مروان حکم را احضار کرد و با او مشاوره کرد مروان گفت فی الفور تا خبر فوت معاویه منتشر نشده بفرست این چهار نفر را بیاورند و بیعت بگیر و بخصوص از حسین و ابن زبیر غافل مباش و تاخیر روا مدار که جایز نخواهد بود

احضار کردن ولید حاکم مدینه حضرت امام حسین را بجهة ابلاغ حکم یزید پلید

حضرت امام والا مقام امام حسین علیه السلام در مسجد مدینه بعبادت و نماز قیام داشت که فرستاده ولید پلید حاکم مدینه که او را عمرو بن عثمان نام بود باحضار امام و عبد الله بن عمر و ابن زبیر امد امام فرمود تو برو من خواهم امد پس با ابن زبیر فرمود ای عبد الله ایا میدانی که ولید مرا و تو را برای چه طلب کرده است ابن زبیر گفت خبر امام حسین فرمود دوش در عالم رویا چنان دیدم که منبر معاویه نگونسار گردید و اتش در سرای او بارید همانا او مرده و ما را بجهت بیعت

باپرش

با پرسش یزید طلب کرده اند ابن زبیر گفت یا ابا عبد الله اگر چنین باشد چه خواهی کرد امام فرمود یزید مرد بیست خمار و فاجر و با سگ و یوز بازی میکند ما که بقیه آل رسول الله اییم اللهم چگونه جایز باشد که متابعت چنین کسی کنیم در اثنای این گفتگو دیگر باره فرستاده ولید باحضار امام سعید امد حضرت امام بانگ بر او زد و فرمود که گفتم برو میایم اگر دیگری نباید من خواهم امد قاصد بازگشته بولید ماجرا بگفت مروان گفت حسین غدر میکند و نخواهد امد ولید گفت او غدار نیست و بوعده وفا میکند پس امام حسین علیه السلام بر خواسته که برود عبد الله بن زبیر گفت فدایت شوم مبادا بانجا بروی و تو را نگهدارند و به بیعت مجبور نمایند حضرت امام حسین بخانه رفته سی نفر از اقارب و عشایر را بهمراه خود فرمود که مسلح بر در خانه ولید بنشینید اگر اواز مرا بر تغیر شنیدید در اییید و الا من بیرون ایم پس امام حسین علیه السلام بخانه ولید رفته بر نشست و از ولید و مروان احوال معاویه پرسید اه کشیده گفتند معاویه وفات یافته و اکنون ترا بجهة بیعت کردن یزید خواسته ایم امام فرمود مانند من کسی مناسب نیست که در سر خفیه بیعت کند فردا که این امر ظاهر و اشکار شود و عامه اهل اسلام مجتمع شوند هر چه مصلحت باشد رفتار خواهد شد ولید گفت یا ابا عبد الله سخن سنجیده فرمودی باز گرد و فردا باز ای مروان گفت ای امیر اگر حسین اکنون از این خانه بیرون شود دیگر دست بر وی نیابی او را حبس کن تا بیعت کند تا کشته شود

لمؤلفه

دکر بر او نشوی قادر ار رها کردد
کر مار خورد بر تدریج اژدها کردد

حضرت امام حسین فرمود یا ابن الزرقاء الزانیة اتقتلنی انت ام هو که را یارا باشد تو را یا او را که قصد قتل من نماید هر که چنین خیالی کند زمین را از خونش سیراب کنم نحن اهل بیت النبوة و معدن الرسالة و مختلف الملائکة بنا فتح الله و بنا ختم

لمؤلفه

امام گفت که ما ییم اهل بیت رسول
بسوی ما ز ملایک همیشه بود نزول
بما کشود و بما ختم کرد رب جلیل
بزرگی و شرف و مجد و مسند و اکلیل
یزید فاجر و میخواره است و بد کردار
چه بیعتی کندش سبط احمد مختار
بگفت این و ز جا جست زاده حیدر
برای اینکه نیاید هم رهان از در

مروان گفت ای ولید حسین رفت و دیگر بدست تو نیاید چرا او را نگرفتی ولید گفت هرگز چنین کاری نکنم که بکشتن حسین سبط رسول الثقلین تن در دهم پس بطلب زبیر فرستادند او نیز از مکه بیرون شده بود که بیزید مرقوم کردند مزید عداوت او کردید بود در گرفتن بیعت از حسین و کشتن ان فخر کونین اصرار و لجاج کرده احکام نوشت که از ابن زبیر در گذرد و بوصول نوشته سر حسین بن علی را بجهة من ارسال دار و پس ولید چون دکر باره مثال یزید دید بکار خود درماند و نوشته را بنهانی با امام حسین نمود و از و چاره کار جست

تجلی دوم در حرکت و هجرت سبط رسول الله از مدینه بعزم زیارت بیت الله

لمؤلفه

چون خامه قضا دو جهان پر نگار کرد
یکتا تر از هر دو جهان اختیار کرد
او را دو جلوه داد و یکی را رسول خواند
پس نام ان دگر شه دلدل سوار کرد
اندر یکی نبوت خود مستدام ساخت
واندر یکی ولایت خود استوار کرد
تسنیک تیمن همت این نکته کوی ساخت
تیغی بدست قدرت ان ذو الفقار ساخت
از زبده وجود همایون ان دو تن
تعداد نور قدرت خود هفت و چار کرد
بهر ظهور مهر جلالت ده و دو برج
ظاهر نمود و جلوه بهر یک هزار کرد
خورشید فیض و رحمت و ماه جمال خویش
در ان ده و دو برج شریف اشکار کرد
هر چند جمله مظهر انوار او شدند
هر چند جمله را اشرف و الابار کرد
از بهر حب خویش یکی را گزید خاص
در شهر بند درد و بلا شهریار کرد
اورد در زمین بلا بهر امتحان
بی ناصر و معین و وحید و غریب کنار کرد
باغ وجودش از عدم اب خشک ساخت
در اب دیده چهره او جویبار کرد
بر لاله های نورش باغش خزان رساند
وز خون نشان زمین و غا لاله زار کرد
او را شهید دشمن و اهل حریم او
بر ناقه برهنه اعدا سوار کرد

ازی

این بلاست آتش و مرد و لا زر است   هر زر که خالص است در آتش نکوتر است   چون حضرت امام حسین نامهٔ یزید و نامهٔ
ولید را بخواند در کار خود حیران بماند اگرچه مآل کار خویش از گفتار رسول صلی الله علیه و آله و پدر بزرگوار علیه السلام و دیگران
همی دانست ولی میخواست هنگام آن هنگامه را بیقین بداند و از آنچه برو مقدر است تجاوز نکند شبانه بر سر تربت جد امجد حضرت
محمد صلی الله علیه و آله آمد و اعتکاف ورزید و تا صباح بماند و ولید بسراغ او فرستاد شنید که در خانه نیست گمان کرد که از مدینه
بیرون رفته بدان راضی بود و فردا باز او را بخانهٔ خود شنید پریشان خاطر گردید شب دوم نیز امام والا مقام بتربت جد امجد رفته
تا بامداد بماند و مناجات و طاعات و وداع همی کرد و در معنی اذن حرکت همی خواست سیوم شب بدانجا رفت و بخفت و با خدا مناجات
کرد که ای بار خدا این تربت رسول تست و من پسر او یم و مرا چنین کاری در پیش آمده است و تو دانی ای خدای دانا که معروف را دوست دارم
و بر منکر انکار کنم بحق این روضه و بحرمت کسی که در اینجا خفته که آنچه رضای تو و رسول تو و صلاح مومنین است مرا میسر کن و
صورت حال بمن مکشوف ساز پس بگریست و بخواب شد حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله را بخواب دید که با جماعتی و کوکبه
از ملائکه بعضی از چپ و راست و جمعی در پس و پیش او همی آمدند و بنزد حسین آمد و او را در بر کشید و بوسید میان چشمان او بوسه
داد و گفت ای فرزند من و دوست ترین من می بینم که در این نزدیکی ترا در زمین کربلا بکشند و تو تشنه باشی و ترا آب ندهند و با این
عمل انجماعت امید دارند که ایشان را در قیامت شفاعت کنم خدای ایشان را شفاعت من ندهد و ایشان را در آن جهان حظی و بهره مباد
پس دست او بگرفت و فرمود یا حسین پدر و مادر و برادر تو بنزد من آمده اند و مشتاق لقای تو اند و ترا در بهشت درجات اعلی مقرر است که تا شهادت
نیابی بدان درجات نتوانی رسید و امام حسین در خواب میگفت یا جداه مرا بنزد خود نگه دار و دیگر باره بدنیا مفرست که مرا بدنیا
هیچ کاری نیست رسول الله فرمود تا بدنیا باز نگردی و سعادت شهادت نیابی و بجانب ما نشتابی درجاتی که برای تو منظور است
حاصل نیابد پس حضرت امام حسین از خواب مکاشفه بیدار شد و مستعد انجام کار و اسباب بیدار کرد بدو واقعه را با اهل بیت خود بگفت
و از هیچ کس نهفت محمد حنفیه پسر امیرالمومنین علی بنزد امام حسین آمد و گفت ای برادر مصلحت در آن می بینم که بمکه و یمن و شهرها
دوردست روی و از کید یزید ایمن باشی اگر مردم توسعت فیها و الا بکوهستانها و بیابانها بگردی تا کار بکجا رسد امام حسین فرمود هرگز
با یزید بیعت نکنم که جدم مصطفی بر او دعای بد کرده است و بیعت آل ابوسفیان را حق نشناسم و باطل دانم محمد بگریست و حسین نیز
بگریست و بمحمد فرمود اکنون بجانب بیت الله همی روم و متعلقین خویش را ببرم ترا کسی کاری ندارد و در مدینه بمان و مرا از کار یزید و ایشان
روز بروز آگاه کن و چیزی نوشته بدست محمد داد که بخواص برخواند که گواهی میدهم بآنچه رسول الله صلی الله علیه و آله فرموده و از جهة
فساد و اندیشه ظلم از مدینه بیرون نمیروم بلکه بجهة صلاح امت میروم که شرایط امر بمعروف و نهی از منکر بجا آرم و در این باب بسنت جد
خویش و بسیرت پدر خویش میروم هر که با من موافقت کند و متابعت نماید سعادت یابد و هر که مخالفت کند و از دایره اطاعت من بیرون
رود صبر کنم تا خدا حکم فرماید و السلام علیک یا اخی و من اتبع الهدی و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم پس این نامه را در پیچید
و مهر انگشتری خود بر آن نهاد و به برادر داد و او را وداع کرد و با اهل بیت خود روان شد گویند آنحضرت را دختری فاطمه نام که
او را فاطمه صغری میگفتند بیمار بود و در مدینه نزد ام سلمه گذاشت بعد از رفع مرض احضار فرماید و آن علیله جلیله از مفارقت
پدر و برادران و سایر اقربای قبیله زیاده دلتنگی و بیتابی مینمود و همانا مضامین این ابیات را در مفارقت احباب بخاطر میآورد و از
مهاجرت پدر و از مفارقت برادران و خواهران آرام نمیگرفت و میگریست و این مقوله سخن میگفت **عربیة**

غبتم فاوحشتم الدنیا بغیبتکم   و اظلمت بعدکم دور و امصار   لیت الغراب الذی نادی بفرقتنا   تعری من الریش لا
تحویه اوکار   قد قل صبری و اضنانی بعادکم   و کم هتکت یوم البین استار   متی تعود لیالینا التی سلفت
کما نحب و تجمعنا بکم دار   و در هنگام حرکت از مدینه این آیت برمیخواند که فخرج منها خائفا یترقب قال رب نجنی من القوم الظالمین

مسلم بن

مسلم بن عقیل عرض کرد که اگر ما از شارع عام نرویم بهتر باشد امام فرمود که هم شارع عام و جادهٔ اعظم اولی چشم بر نهاده
مکه نهیم و آنچه قضای باری است خود خواهد آمد پس از راه معروف روان شدند و چون فرسنگی ره بریدند عبدالله بن ابی
مطیع ایشان را پیش آمد گفت جانم فدای تو باد ای پسر رسول الله کجا میروی امام فرمود عزیمت مکه دارم و در آنجا تا چه شود
ابن مطیع عرض کرد که هم آنجا مقیم شو و قصد کوفه نکن که دیگر اهل کوفه با پدر و برادرت چه کردند امام او را وداع کرده روان شد
و چون به نزدیک مکه شد و کوههای مکه پدید آمد این آیه فرو خواند که و لما توجه تلقاء مدین قال عسی ربی ان یهدینی سواء
السبیل چون امام حسین علیه السلام در مکه شد اهل مکه بقدوم او استبشار نمودند و اعاظم آن بلاد همه روزه برای اظهار خلوص
آنحضرت میآمدند همانا ابن زبیر را خوش نبود زیرا که با وجود حضور امام او را عزتی و امیدی که طمع داشت دست نمیداد و او
نیز همه روزه بخدمت حضرت امام مجید آمد و شد میکرد و در شعبان و رمضان و شوال و ذیقعده آنحضرت در مکه معظمه تشریف
داشتند عبدالله عباس و عبدالله عمر نیز در مکه بودند روزی عبدالله بنزد امام آمد و گفت یا اباعبدالله ترا عداوت اهل مکه
که با خاندان شما داشتند و دارند معلوم است سلک احتیاط کن و خویشتن را از ایشان نگاه دار و بقول ایشان مغرور مشو
زیرا که با یزید بیعت کرده اند میترسم جانب تو فرو گذارند و ترا بکشند و بسبب کشتن تو ما را از اهل بیت محمد مختار ابدا که من
از جد تو شنیدم که فرمود حسین را خواهند کشت و هر که او را فرو گذارد و یاری نکند خدا او را فرو گذارد و اگر مصلحت دانی با یزید
مدارا کن تا چه شود امام حسین گفت ای ابن عباس چگویی من از مردم باشم که با یزید بیعت کنم و متابعت او نمایم ابن عباس گفت
من از پیغمبر شنیدم که گفت مرا چه افتاده است با یزید که او فرزند من حسین را بکشد عبدالله و امام حسین هر دو بگریستند امام
گفت ای پسر عباس تو میدانی که من پسر رسولم عباس گفت نعم در دنیا امروز بجز تو کسی را نمیشناسم که پسر دختر رسول خدا باشد
و یاری دادن امت بر تو فریضه است مانند نماز و روزه و از آن بهتر زیرا اگر زکات ندهند نماز و روزه را قبول خداوندی نباشد
امام گفت چگویی ای ابن عباس در حق گروهی که پسر دختر رسول الله را از سرا و خانمان خود بیرون کنند و او را از مجاورت حرم رسول
محروم سازند و او را بترسانند چنانکه در هیچ جا آرام نتواند گرفت و قصد کشتن او کنند و او را گناهی نباشد عبدالله گفت در
حق اینطایفه حکم نیم جز اینکه گویم کافر باشند بخدا و رسول او و لا یاتون الصلوة الا و هم کسالی الی آخر الایه و تو ای پسر
رسول الله صلی الله علیه و آله از زمرهٔ اخیار و ابراری و من گواهی میدهم که هر که از تو مجانبت جوید در آخرت خیر نیابد امام حسین
فرمود اللهم اشهد ابن عباس گفت جانم بفدای تو باد سخن تو بدان میماند که از وفات خود مرا آگاه میکنی و از من نصرت و معاونت
میجویی بخدا سوگند که اگر در پیش روی تو شمشیر زنم تا هر دو دست مرا ببرند هنوز حقی از حقوق تو نگذاشته باشم عبدالله
بن عمر گفت ای حسین فسخ عزیمت کن و با ما بمدینه آی و با یزید بیعت کن و در خانه بنشین و آسوده باش و اگر در این ولایت نیز بمانی ترا
بر بیعت یزید میخوانند و فارغ نمیگذارند و اگر نخواهی که بیعت کنی مکن و در خانه خود بنشین حضرت امام حسین فرمود یا ابن عمر آیا
تصور تو چنانست که من در این امر بر خطایم تغیر باید کرد تا من باز کردم ابن عمر گفت کلا و حاشا که چون تویی بر طریق خطا باشد
با وجود حسب و نسب و شرافت ذات و طهارت نیل ترا با یزید بیعت کردن عجیب است اما بمقتضای زمان باید زندگی کرد و من از
آن می اندیشم که بباید در روی تو شمشیرها کشیده و ترا تحمل آن نباشد اولی آنکه با ما بمدینه روی امام حسین فرمود هیهات
یا ابن عمر مرا در کنج خانه نگذارند و اگر غایب شوم طلب دارند و بر بیعت یزید اکراه کنند و اگر ابا کنم خونم بریزند و حسب و نسب مرا منظور
ندارند مگر نشنیده که سر یحیی را نزد یکی از زنان بنی اسرائیل آوردند و زبان در دهان مبارکش میگشت و سخن میگفت و نصیحت
کرد و آن جماعت پند نگرفتند یا نشنیده که بنی اسرائیل در روزی که صبح شد تا دمیدن آفتاب هفتاد پیغمبر بکشتند پس آسوده ببازار
رفتند و بر دکاکین منبشستند و بداد و ستد مشغول شدند و اصلا این کار را در نظر ایشان عظمی و وقری نبود و کان بنی برده الله

که

که بر محظوری اقدام کرده اند و خدای تعالی ایشان را بدان گناهان بزرگ نگرفت و مهلت داد و در عذاب تعجیل نفرمود ای
عبدالله بن عمر نزد یاری و معاونت من مکوی و در دعوات و صلوات مرا بدعای خیر یاد کن بدانکه خدای که جد من محمد را براستی
بر خلق فرستاده و او را بشیر و نذیر کرده که اگر عمر بن خطاب پدر تو در زمان مرا دریافتی چنانکه پیش او ایستادی پیش من ایستادی و مرا
یاری دادی اگر تو در عدم مساعدت من عذری داری و بمدینه میروی و معذوری ولی مرا بدعا یاد کن و در قبول بیعت
یزید تعجیل مکن و مرا از مجاری حالات مطلع دار که من اکنون در حرم توقف خواهم داشت تا عاقبت کار چگونه شود ابن عمر گفت
خداوند تعالی جد ترا در میان دنیا و آخرت مخیر کرد او بحضرت آخرت اختیار کرد و تو فرزند اوئی و به یقین دانم که از دنیا
بهره نجوئی و هیچ کس از اهل بیت تو هم دنیا نیابند که خدا دنیا را از شما مهجور کرده است و درجات آخرت را برای شما ذخیره نهاده
پس یکدیگر را ببوسیدند و وداع کردند حضرت امام حسین بعبدالله عباس فرمود که تو پسر عم پدر منی و پدر من همیشه از رای صایب تو
مدد گرفتی و اکنون که بمدینه میروی مرا از سوانح حالات مخبر کن و نامه بنگار و من در مکه بمانم اگر با من خلاف ورزیدند بدان
کلمه که ابرهیم پیغمبر گفت روزی که او را در آتش انداختند حسبنا الله و نعم الوکیل توسل جسته بجای دیگر شوم پس هر سه
بشدت بگریستند و یکدیگر را وداع کردند ابا عبدالله الحسین که ترک خان و خانمان نگفته بود در خانه خدا بماند و دو عبدالله
راه خانه خود برگرفتند تا با عیال و اطفال خود زندگانی کنند **لمؤلفه** رسول گفته جهان را مسبب الاسباب
بهشت کرده براعدا و سجن بر احباب بصعوه کنج قفس خوشتر بن وطن باشد نه بر عقاب که مرغی قفس شکن باشد
عقاب گشت حسین علی و فرزندان که زندگی و بدن بود بهر شان زندان الحاصل حضرت امام حسین علیه السلام
در مکه مقام کرده بودند و چون اهالی کوفه از توقف امام حسین در مکه و تکلیف یزید پلید به بیعت او شنیدند جماعتی از اعیان
کوفه در خانه سلیمان بن صرد خزاعی اجتماع کردند و سلیمان بر حضرت افتاب علی بر زبان راند پس گفت که معاویه بهاویه رفته
و جمعی از اجلاف و جهلا با یزید بیعت کرده اند و حضرت حسین بن علی از مدینه بمکه رفته با یزید بیعت نخواهد کرد شما شیعه
پدر او بوده اید و اکنون شیعه او هستید امروز محتاج است بنصرت شما اگر او را نصرت خواهید داد نامه باو بنگارید و ملتمس حضور
او شوید و اگر جبن و بددلی بر شما غالب باشد اصلا مگوئید و منویسید دعوی بی معنی خود پنهان دارید همه گفتند بنویسیم
و بخوانیم و بخواهیم و بیاریم و بداریم و بدو جان سپاریم لاجرم سلیمان از آن امر من تراد ان عهد عهد محبت کرفت که تخلف ننماید
و بتصلف نگرایند و سلیمان بن صرد و مسیب بن نجبه و رفاعة بن شداد و حبیب بن مظهر و عبدالله بن وال و جمعی عریضه
بخدمت امام حسین علیه السلام فرستادند و اصرار بر قدوم آنحضرت نمودند حتی اینکه تعداد روی بکوفه اگر صلاح دانی با لشکر
تمام بجانب شام حرکت کنیم و دو نفر قاصد ایشان عبدالله نام بخدمت امام آمدند و عریضه را دادند امام مطالعه فرمود و جواب
نگفت و پاسخ ننگاشت و چون مراجعت رسولان دیر شد صد و پنجاه نفر از معارف کوفه بیرون آمدند که بخدمت امام برسند اهالی
کوفه عریضجات بسیار بهمراه اینها فرستادند در مکه بخدمت امام رسیدند و نامه ها بدادند و اظهار خلوص و انقیاد کردند و
در زمان توقف اینها نیز نامه های متواتر و متوالی مرقوم فرمود که نامه های شما رسید و هر چه نوشته بودید بدانستم اینکه گفته اید
ما را امامی و پیشوائی نیست بدین جانب توجه نما اکنون برادر و پسر عم خود مسلم بن عقیل را فرستادم که اگر او هم نامه نویسد که
رغبت بزرگان شما اخبار کنند بیایم والسلام
ذکر حال مسلم بن عقیل و روانه شدن او بکوفه
اما مسلم بن عقیل مردی بزرگوار بوده است شجاعت بکمال فصاحت باقصی
الغایة و در همه صفات پسندیده خاصه ارادت و اخلاص بحضرت امام حسین علیه السلام بی نظیر بوده و مروی است که ابن
عباس گفته قال علی علیه السلام لرسول الله صلی الله علیه واله یا رسول الله انک لتحب عقیلا قال صلی الله علیه واله
ای

ای والله انی لاحبه حبین حبا لله وحبا لحب ابی طالب له وان ولده لمقتول فی محبة ولدک فتدمع علیه عیون المؤمنین
وتصلی علیه ملائکة المقربون ثم بکی رسول الله صلی الله علیه واله حتی جرت دموعه علی صدره ثم قال الی الله اشکوا ما
تلقی عترتی من بعدی پس حضرت امام حسین مسلم را بخواند و فرمود تا گروهی که از کوفه آمده بودند با جواب نامه بجانب کوفه رود
جناب مسلم روانه شد چون فرسنگی قطع کرد صیادی از دست راست او بیرون آمد و آهوئی زد و او را بینداخت و بکشت مسلم بفال نیک
که در عرب متعارف است تطیر کرده بازگشت و قصه را با امام حسین باز گفت امام حسین فرمود یا ابن عم همانا ترسیدی عرض کرد جانم
فدای تو باد آمدم که وداع کنم و بروم چه گمانم چنانست که دیگر ترا نخواهم دید پس خود را به پای امام افکند و دست آنحضرت را
بوسید و وداع نمود و دو دلیل گرفته از راه بیابان روانه کوفه شد دلیلان در راه از تشنگی هلاک شدند و مسلم و دو فرزندانش
یافتند و بکوفه رسیدند و بسرائی که دار المختاری گفتند در آمد دوستان تا خبر گشته بدیدن وی سبقت گرفتند و شادان شدند
و بیعت کردند و احترام نمودند و در اندک وقتی هجده هزار مرد جنگی با مسلم بیعت کردند و عریضه بخدمت امام نوشت که اکنون کار
بدینگونه است البته حضور امام را خالی دیگر است و مزید رونق در کارها خواهد بود نعمان بن بشیر که عامل کوفه بود اطلاعی
حاصل کرده بمسجد آمد مردم را منع و موعظه و تهدید و وعید گفته و کس نپذیرفته خود بخانه خزید و جواسیس وقایع کوفه را
بشاه شوم شام اعلام کردند که اگر بکوفه احتیاجی داری حاکمی دلاور و بیباک و سفاک در آنجا لازم است و الا از دست بدر خواهد
شد بعد از مشاوره بحکم یزید نامه بعبیدالله بن زیاد نوشتند که از بصره بکوفه آید و مسلم را دفع کند و مردم را از امام رد نکند تا
که امام حسین علیه السلام بکوفه نپیوندد لاجرم آن حرامزاده واقعه فتنه بصره را رفع کرده روی بکوفه آورده نقابی بروی خویش افکنده
و عمامه بر سر بسته شمشیری بر کمر و کمانی بر بازو و خنجری بر دست بر استری سوار شده بی خبر با معدودی داخل کوفه شد و آن شب
شب روشن بود و مهتاب می تافت مردم چون خبر آمدن امام حسین را شنیده بودند پنداشتند که امام است بجانب او آمدند
و سلام و تحیت گفتند و یا ابن رسول الله خطاب کردند و عبیدالله هیچ نمی گفت تا داخل دار الاماره شد گویند نعمان نیز
او را امام حسین پنداشت و راه نمیداد تا آخر الامر گفتند که ای نعمان ابن عبیدالله بن زیاد است که بحکم یزید بکوفه آمده و او در بروی
گشاد و بدرون شد و مردم کوفه را این امید برسنگ بر آمده متفرق شدند و یکدیگر را خبر دادند و مسلم نیز از این امر اطلاع یافت
دیگر روز عبیدالله بمسجد جامع خلق را جمع و تهدید بلیغ کرد و بترسانید و جناب مسلم از خانه مختار بیرون آمده بخانه هانی بن
عروه پناه جست و دوستان بخدمت او میشدند و قریب به بیست هزار کس به بیعت در آمدند شریک بن اعور بصری نیز بیمار شد و در خانه
هانی بود و او از اکابر شیعه مرتبت داشت و عبیدالله نیز با وی دوستی و آشنائی بود و عزم عیادت او کرد او با هانی گفت که چون
عبیدالله بخانه تو بعیادت من در آید تدبیر آنست که من او را مشغول بمقالات کنم و مسلم با شمشیر بران مانند شیر غران از حجره
خانه بیرون آید و کار عبیدالله را بسازد چون چنین شود شهر و دار الاماره بی مزاحم بر مسلم مسلم گردد و کار رونقی تمام یابد و چون
خانه هانی بود بدان تصدیق نمود و عبیدالله بدیدن شریک آمد و بنشست و مسلم اقبال بدان امر ننمود حتی آنکه شریک شعری
در ترغیب مسلم و نگاهداشتن زمان فرصت و فوت نکردن وقت بخواند و اثری ظاهر نشد عبیدالله گفت شریک بیمار است و
هذیان میگوید و الا این شعر مناسب نبود هانی گفت بلی چنین است پس عبیدالله برفت و مسلم بیرون آمد و عذر آورد که غدر تمام
پسندیده نیست و صاحب خانه باین امر راضی نبوده و گذشت و شریک پس از روزی دو سه وفات یافت و عبیدالله بر او نماز گذارد
و بسیار در مقام تحقیق حال مسلم بر میآمد و سراغی نمیکرد تا آخر تدبیری کرده مبلغی بغلامی داده گفت برو در میان شیعیان امام حسین
و با اینها آشنائی جوی و بگوی که این زر نقد را بجهت مسلم آورده ام و باید باو تسلیم کنم آن غلام که معقل نام بود چنین کرده بمسجد
رفته مسلم نام مردی دید و بدین شرح که تعلیم یافته بود بیان کرد و او غلام را بمسلم راهنمون شد غلام زر را تسلیم مسلم کرده
دست

وشب در خانهٔ هانی بمهمانی بماند و از دوستان مسلم بن عقیل بر تفصیل استحضار یافت و روز دیگر نزد عبید الله شد آنچه
که کرده و دیده بیان نمود عبید الله هانی را احضار کرده معقل را با او نمود و قصه را بتفصیل بیان فرمود مسلم را از او بخواست و او
نداد و عبید الله بر وی خشم گرفته و برادر دار الاماره نگاه داشت و چوبی بر روی او زده از بینی او خون روان شد و آوازه بکوفه در افتاد
و خویشان و طایفهٔ وی ازدحام کرده قصر امارهٔ ابن زیاد را احاطه کردند ابن زیاد شریح قاضی را با سماک طایفهٔ هانی فرستاده
ایشان را از جوه هانی مطمئن ساخته باز گردانید و بعضی گفته اند که هانی را گردن زده مردم متفرق شدند و چون مسلم بن عقیل
ازین امر مستحضر شد پسران خود را بخانهٔ شریح قاضی فرستاد و با بیست هزار کس از اهالی کوفه که در بیعت او بودند خروج کرده
قصر عبید الله را محاصره کردند و عبید الله در دار الاماره محصور شد و عظمای اهل کوفه که در نزد او مجتمع بودند مانند کثیر بن
شهاب و محمد ابن اشعث و شبث ابن ربعی و حجر بن الابجار و شمر ذی الجوشن بحکم عبید الله ببام کوشک بر آمده و مردم را تخویف
نمودند که لشکرهای شام از جانب یزید مامور و در راه هستند و اینک میرسند و شما در معرض خطر خواهید بود و بقتل خواهید
رسید و مرسومات شما مقطوع خواهد شد مردم سست عناصر بمضمون الکوفی لا یوفی متفرق شدند و هنگام غروب همه
برفتند و بجز ده تن با مسلم نماندند چون هوا تاریکی گرفت آن چند کس هم ببهانهٔ نماز برفتند و مسلم تنها و غریب بماند و هیچ
ندانست بکجا باید شد در مسجدی نماز کرد و بقول ابن اعثم کوفی چون بیرون آمد خواست که از دروازهٔ کوفه بیرون شود سعید بن
احنف بوی رسید گفت ایها السید بکجا میروی مسلم گفت اراده دارم که در بیرون شهر جائی مقام کنم تا آنها که با من بیعت
کرده اند بمن رسند و منار عرکنم [?] سعید گفت تنها بیرون نشوی که همه دروازه ها و راهها را بگرفتن تو بسته اند و بهر جا
گروهی نگهبان گماشته اند و او را بخانهٔ محمد بن کثیر آورد و محمد با پای برهنه مسلم را استقبال نمود و در خانه نهفت پسر ابن زیاد
خالد نام همانا مستحضر شده باذن پدر بیامد و محمد کثیر و پسرش را نزد ابن زیاد برد ابن زیاد با محمد کثیر بنیاد سفاهت و درشتی
گوئی کرد محمد نیز سخت گفت و درین حال آوای طبل و نای بر آمد طایفهٔ محمد ده هزار کس اجتماع کرده بدر عمارت عبید طلب محمد
و پسرش آمدند محمد کثیر باذن عبید الله بیرون آمد قوم خود را روانه نمود و بمنزل خویش آمد ولی پسرش در قصر بود فردا سلیمان
صرد و مختار بن ابو عبیده و ورقاء عازب و جمعی بمحمد کثیر گفتند که پسر خود را از دار الاماره بیرون آور تا جمعیتی کرده مسلم را برداریم
و بیرون رفته از طوایف اعراب مدد گرفته باستقبال الحسین بن علی رویم و در خدمت او بکوفه باز آئیم و کار را یکسو کنیم و قرار بر این
دادند فردا عامر بن طفیل با ده هزار شامی بر پسر زیاد پیوستند و او قوت گرفت محمد کثیر بدار الاماره شد که پسر را نجات دهد ابن زیاد و برا
قوم او و اوباش شهر قریب چهل هزار کس بدر قصر آمدند ابن زیاد گفت تا مسلم را بمن ندهی رهائی نیابی وی گفت حاشا مسلم را نگه دارد
حال من با این چهل هزار کس است که تو را محاصره دارند ابن زیاد قلمدان بروی او زد و او شمشیر بر ابن زیاد کشید و غلامان زیاد وی را کشتند
بر محمد کثیر و پسرش درمیان غوغا انداختند متفرق شدند مسلم از خانه بر آمده بهر جانب که رفت راه بروی بسته بودند خواو را آشنا
مسلم استیلای هرا پیاده بکوچه درون شد بمسجدی نماز کرده بر آمد و از آنجا بمحلهٔ بنی کنده رفت عوزی بر در سرای دید و از او آب طلبید
آب بخورده همانجا بنشست زن گفت ای مرد شهر بست پر آشوب چرا بسرای خود نمیروی و اینجا بجهه چه نشسته گفت ای مادر من از
اشراف عربم و درین شهر غریبم و خانه ندارم اگر امشب مرا منزل دهی کار نیکو کرده زن از او نام و نشان پرسید وی در اظهار آن اهمال
کرد و زن اصرار نمود که او مسلم است و مقدم او را بحریم و تکریم کرده بخانهٔ خود برد جای داد و این زن پسری بود شبانگاه بخانه آمد
از کار مسلم استحضار یافت علی الصباح نزد عبید الله رفته شرح آن ماجرا کما هو حقه بیان کرد و عبید الله مسرور شده نایب خویش
عمرو بن حریث را گفت که سیصد نفر شجاع بهمراه محمد بن اشعث کرده بگرفتن و آوردن مسلم بروند

ذکر محاربهٔ سید جلیل مسلم بن عقیل با سپاه کوفه

چون

چون محمد بن اشعث و سپاه عبید الله زیاد با هیاهوی بسیار بحوالی منزل مسلم بن عقیل رسیدند مسلم بدانست که بگرفتن
او میآیند از جای برجسته زره خود بپوشید و عمامه بست و شمشیر حمایل کرده بر اسب نشست و تبسم کرده با خود تکلم کرد که ای
نفس مرگ را آماده باش که انجام آدمی اینست آنگاه با آن زن که طوعه نام داشت گفت ای زن ترا خدا بیامرزاد بر خیز و در سرای بگشا
زن در بگشاد و مسلم از در سواره بیرون آمد و مانند شیر خشمناک و ببری آشفته بر آن روباهان حمله آورد و در حملهٔ نخست جمعی را
بخاک هلاک افکند

لمؤلفه

بهر که ضربت آن تیغ سرشکاف آمد | ز سر گذشت بناگاه و تا بناف آمد
کمر گرفت یکی را و سوی بام افکند | دو نیمه کرد دگر را و زیر گام افکند

ابن زیاد بمحمد بن اشعث پیغام فرستاد که مسلم تنهاست
چرا اینقدر در گرفتن و آوردن وی مسامحه و مماطله میرود محمد گفت با میر عبید الله بگویید که این برادر زادهٔ حیدر کرار است
و در رکاب او خدمت کرده ترا تصور آنست که مرا بجنگ جولاهه و حلاجی فرستاده که بمحض رسیدن دست او را بسته و سر او را
شکسته بحضور تو آورند

لمؤلفه

یکی دلیر تهمتن شجاع است این | که روز معرکه با شیر در نزاع است این
چنان ز تیغ کجش خون همی بریزد راست | که کوچها همه از خون چو موج دریاست

درین گیر و دار مسلم شمشیر همی زد و
سیصد نفر را بدنبال نشاید عبید الله پیغام داد که او را امان ده و بنزد ما بیاور محمد اشعث با امان آن اجنبی اعتماد کرد و بمسلم
اظهار نمود مسلم گفت مرا بامان شما احتیاجی نیست و دل بر مرگ نهاده ام و همی بر دشمنان حمله کرد چهل و پنج تن از ایشان بکشت
پس آن قوم ببام و سقف خانه ها و دیوارها بر آمدند و از بالا سنگ ریختن گرفتند و از زیر شمشیر همی زدند ناگاه حرامزاده از بالای
سنگی بر پیشانی آنجناب زد و خون بر روی مبارکش دوید و روی بجانب خانهٔ خدا کرد و گفت یا ابن رسول الله همانا میبینی و خبر داری
که بر بنی عمت چه میرسد ناگاه سنگی دیگر بر او آمد و بر لب و دندان او شکستی فاحش رسانید و خون بمحاسن شریفش جاری شد و از
آنجا بر دامنش ریخت و دامن پاکش بخون آلوده گردیده بود و پشت بر دیوار خانه نهاده خون صورت پاک خواست که نامردی از آن خانه
بدر آمد شمشیری بر مسلم حواله کرده لب بالای او را ببرید مسلم متوجه او شده تیغی بر گردنش راند که سرش از تن دور ماند گویند وی را
بکثرت آب آرزو بود و کسی نمیداد تا زنی آبگینه پر آب بوی رسانید چون پیش دهان برد دندانهای آنجناب فی الفور در آب ریخت
مسلم خدا تعالی را حمد کرد و گفت آب خوردن بقیامت افتاد پس ملعونی از قفای مسلم در آمد و ناگاه نیزه بر میان دو کتفش زد که بیفتاد
و مردمان از اطراف و جوانب او در آمده در میانش فرو گرفتند و پیش پسر زیاد بن ابیه بردند چون مسلم در آمد بر عبید الله سلام نکرد
و گفتند چرا سلام ندهی گفت در سلام سلامتی دنیا را نمیبینم چرا سلام دهم پسر زیاد مدتی سر در پیش افکنده پس سر بر آورد و گفت
چرا بر امام زمان بیرون آمدی و خروج کردی و البته سزای خوارج قتلست مسلم گفت امام زمان کیست گفت یزید بن معاویه مسلم گفت
امام زمان حسین بن علیست و من بفرمان او بدین شهر اندر آمدم و در آنچه کردم رضای حق جستم اما اهل شقاوت نگذاشتند که حق
بمستحق رسد ابن زیاد گفت تو در مدینه شراب میخوردی اکنون بکوفه آمده که امامت کنی و مردم با تو بیعت کنند و ازین سخنان
ناسزا او را با او و حضرت حیدر کرار گفته و او را تهدید بقتل نمود مسلم در آن باب هفتصد دینار قرضی که در کوفه داشت عمر بن سعد را
وصی خود کرد که اسلحه و اسباب او را بفروشد و بغریم دهد و نعش او را دفن کند و از احوال او عریضه بحضرت امام حسین نگارد و او را
از آمدن ممانعت کند عبید الله گفت اگر حسین قصد ما نکند و بدین جانب نیاید ما را قصد او نباید کرد و بجانب او نباید رفت پس بحکم
عبید الله مسلم را ببام قصر دار الاماره بردند که بقتل آورند بکیر بن عمران متعهد این امر شد دست مسلم را گرفته ببام قصر برد و مسلم
در هنگام درود و سلام بر حضرت رسول الله میفرستاد و میرفت و میگفت ربنا احکم بیننا و بین قومنا بالحق و انت خیر الفاتحین و چون
ببالای بام رسید روی بحرم مکه کرد و گفت السلام علیک یا رسول الله صلی الله علیه و آله آرزوی من آن بود که یکبار دیگر دیده
بدیدارت روشن کنم مرا امان نداد و دیدار بقیامت افتاد پس دست بدعا بر آورد و گفت خدایا نصرت ده دوستان او و مخذول کن دشمنان را

انگاه مردانه کلمه بگفت و منتظر قتل بایستاد پس بکر بن عمران خواست تیغ براند دستش خشک شد حیران فرو ماند چون خبر به ابن
زیاد بردند او را طلبید و گفت چه شد ترا گفت ای امیر مردی برابر دیدم مهیب که در برابر من امد و انگشت بدندان میگزید و در روایتی انست که لب
بدندان میگزید من از ان شخص سخت بترسیدم چنانکه در عمر خود چنان از چیزی نترسیده بودم ابن زیاد تبسم کرد گفت کاری بخلاف عادت
خواستی کردن توهم نمودی خیالی بنظرت امد بکر را ماخوذ کرد چون نظر ان نارشید صورت و شمایل حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و اله را
بدید که رسول انجا ایستاده زهره اش از بیم بطرقید و مرد شامی شوم کرداری که از کثرت قساوت قلب قابل هیچ ایمانی و رحمتی نبود امد و او را شهید
نمود سر او را در نزد پسر زیاد حرامزاده برد ابن زیاد فرمان داد که جسد مبارک مسلم و تن هانی را در بازار قصابان برده بیاویختند و سر
ان دو را باتفاق دو قاصد از خود بشاه شام فرستاد و بحکم یزید پلید بدروازه دمشق در اویختند و فرستاده عبید الله را انعام نمود و
در دفع اما اصرار نوشت **رباعی** انانکه ره دوست گزیدند همه در کوی شهادت ارمیدند همه در معرکه
دو کون فتح از عشق است هر چند سپاه او شهیدند همه نعش او را بعد از چند روز از قناره بازار قصابان بزیر اوردند و بخاک
سپردند عبد الرحمن بن زبیر الاسدی رحمه الله مرثیه در باب مسلم و هانی بگفت که بیتی از ان اینست **عربیة**
فان کنت لاتدرین ما الموت فانظری الی هانی فی السوق وابن عقیل

در ذکر حال محمد و ابراهیم

گویند که بعد از شهادت جناب مسلم عبید الله بن زیاد حکم کرد که دو پسر مسلم در هر خانه باشد و پنهان
نگویند و بیرون کند خانه و صاحب خانه را خراب و مقتول خواهم کرد چون منادی در کوفه ندا در داد شریح قاضی بشنید دلش بطپید
و نزدیک محمد و ابراهیم شد و قصه مسلم را بگوش ایشان رسانید و پسران مسلم بناله و زاری و نوحه و سوگواری نهادند شریح گفت جهة
نیکی اند و مسکین گفت مرزاد بر مکیشد که عبید الله در تجسس و تفحص حال شما است و در کوچه و برزن کسان او بجستن شما میگردند
در دری که هنوز ایشان از درد نو بر بیش اندر امد و صبوری کردند قاضی گفت صلاح حال شما را در ان می بینم که از کوفه بیرون شوید
و بمدینه روید انجوانان بیدل ناچار رضا دادند و سر تسلیم در راه تقدیر نهادند قاضی دو فرزند مسلم را بهمراه فرزند خود کرده از
کوفه بیرون امدند و چون لختی راه برفتند قافله حرکت کرده بودند پسر قاضی بدان طفلان گفت که ان غبار قافله است که نمودار است
بر اثر قافله بشتابید و انها را در یابید و باتفاق ایشان بمدینه روید انجوانان لختی بشتاب رفتند و سواد قافله از نظر پنهان شد
راه نیز گم گشت **لمؤلفه** محقق است که هر جا که جلوه کرد قضا هر بست دیده و بر گردن تنگ کرد قضا
قضا ببست نهانی بپایشان زنجیر کجا توان شد از بند شحنه تقدیر بدان دو مهر گروهی شریر بر خوردند
گرفته جانب ابن زیاد شان بردند نمود امر که مانند یوسف کنعان کنند جای دو یوسف جمال در زندان شدند
جانب محبس جوان دو یوسف چهر ز نور گشت چو چارم فلک ز پرتو مهر مشکور نام زندانبان از حسب و نسب محمد و ابراهیم
پرسش کرد و بشناخت و از راه اخلاص بدان سلسله ولایت اختصاص ان دو جوان را مرخص ساخت و خاتم خود را بدانها داده گفت
با قافله راه قادسیه برگیرید و برادر من در انجاست خاتم من بدو نشان دهید و نزد او منزل کنید تا شما را با قوافل مناسب بمدینه
روان کند و هر چه بر سر من اید در راه خدا بر جان دارم محمد و ابراهیم مشکور را دعا گفتند و بیرون رفتند که با قافله براه افتند قضا را
قافله در گذشته و ایشان فرو ماندند و پایهای ایشان ابله براورده و ورم کرد ناچار بنخلستانی و از خوف کسان ابن زیاد پنهان شدند
کنیزکی بجهت اب بنخلستان اندر امد دو جوان زیبا روی مشکین موی در میان درخت بدید با بانوی خویش راز بگفت بجستند و بیافتند که
فرزندان مسلم بن عقیل اند که در کوفه خروج کرده و قتیل شده است چون ان زن بخاندان علی المرتضی ارادتی داشت انها و جوان را بجای
خود برده بنهفت که از عوانان ابن زیاد محارست کند و بهنگام فرصتی بمدینه رساند ابن زن را شوهری شریر و بدخوی بود
از بیرون کوفه که خانه داشته بکوفه رفته بود شنید که دو فرزند از مسلم بن عقیل در زندان امیر بوده اند و فرار کرده اند و امیر مشکور

زندان بان را بقتل رسانیده **لمؤلفه** براه دین خدا گشت سعی او مشکور بود دو بینش گر بود ذنب او مغفور
و منادی در کوفه ندا کرده که هر که فرزندان مسلم را پیدا کرده بیاورد مورد انعام امیر گردد هر کس بطمع جستجوئی همی کرد این مرد
حارث نام نیز بر اسب خود سوار شده بسیاری در شهر و صحرا گشت و خسته و مانده شب هنگام روی بخانه خود کرد در سواحل فرات
بود اورد غافل که قضا کار خود کرده مطلوب او را بسر منزل او اورده چون حارث بن عروه بخیمه و خانه خود امد از منکوحه خود غذائی
خواست و تعجیل کرد و اظهار کسالت و ماندگی نمود زن از وی پرسید که ترا چه شده حارث حکایت گریختن طفلان مسلم از زندان
و کشتن مشکور و تفحص کردن مردم و خیالات و حالات خود را باز گفت اه از نهاد ان زن بیچاره برامد مشوش و پریشان خاطر گردید
و بحارث گفت هرگز بخون این جوانان مشو که از بنی اعمام امیر المؤمنین علی و منسوبان رسولند حارث گفت ترا با این سخنان چه
کار زن حارث برخواسته بکنار امده و بکنیزک سپارش کرد که با حارث از کار ان دو جوان مهمان سخنی نگوید و غذائی بجهة شوهر
اورده بخورد و بخفت پسران مسلم در حوالی ان خیمه و خانه خفته بودند **لمؤلفه** بخواب دید محمد برادر مهتر
رسول را و علی را و ال شان یکسر نشسته در برشان نیز مسلم بن عقیل بکار طاعت و حمد و ثنای رب جلیل حضرت
رسول فرمود ای مسلم چرا محمد و ابراهیم پسران خود را بهمراه نیاوردی و در کوفه تنها گذاشتی جواب داد که امروز فردا خواهند امد
چون محمد از خواب برامد بگریه در امد ابراهیم بیدار شد گفت من نیز چنین خوابی دیده ام و همانا اجل ما نزدیکست و بجانب پدر خواهیم
شد برادران دست در گردن یکدیگر کرده میگریستند حارث چون فتنه خفته از خواب برامد و بزن گفت صدای گریه کیست که می
شنوم زن گفت همانا در همسایگی ماست در خانه ما چنین چیزی نیست حارث بگمان افتاد چراغ برافروخت و گردش کرد تا پی
بران راز برد **لمؤلفه** برفت و دید دو زیبا جوان چو چشمه نور نشسته اند بکنجی در ان شب دیجور
نموده دست بمهر و وفا بگردن هم گرفته بهر وداع حیات دامن هم دو رخ چو اختر تابنده در شبان سیاه شب سیاه
نتابد چنان ز گردون ماه دو گیسوان معنبر فکنده تا سر دوش دو ابروان مقوس کشیده تا بر گوش بهیبت بر ایشان
که کیستید و در خانه من چه میکنید صریح نام و نسب خود بگفتند حارث در حیرت ماند و بر بخت خود افرین خواند و وقوع این امر عجیب را
اقبال کوکب بشمرد فرمان داد عجبا برآورد و دست با سپیران ان دو جوان بگشاد **لمؤلفه** چنان طپانچه برخسار
هر دو زد از کین که زار زار فتادند بر فراز زمین ز روی چون گلشان گشت خون چنان جاری که کرد خاک زمین را
برنگ گلناری لب عقیق وش از خون چو شاخ مرجان شد ز خون لالی شان گوهر بدخشان شد گسست رشته
لؤلؤی گوهرین بدهن در عدن شدش از خون برنگ لعل یمن گرفت گیسوی مشکینشان ز قهر بدست بدان
کمند پر از حلقه ان دو اهو بست بیچاره زن مومنه را که اسیر ان کافر بود حالتی عجیب دست داد چندانکه عجز و لابه کرد سود
نداد و گفت ای مرد من این دو سید زاده را بخانه اورده و مطمئن کردم و در حقیقت این جوانان در جوار تو اند و در میان عرب ننگی
است عظیم که مهمان و پناه اورنده خود را بدشمن دهند تا بکشند خود را در دنیا و عقبی بدنام و بد فرجام مکن و ایشان را ازاد
و در خون این بیگناهان مکوش حارث خبیث قبول ننمود و صباح برخواسته ان دو نهال نوخواسته را برداشته شمشیر بر
گرفته بحوالی فرات شد و زن بیچاره از قفای او میرفت و عجز و لابه میکرد و حارث او را بمراجعت امر مینمود و انزن لختی باز میگشت و
دیگرباره گریان و نالان از دنبال میشد ان خبیث با شمشیر بزن حمله کرد او را مجروح نمود و تیغ بدست غلام خود داد که بی
دریغ ان دو نوجوان را مقتول کند غلام را دل نیامد و امتثال امر نکرد حارث بن عروه غلام خود را بکشت و به پسران خود امر کرد
ایشان نیز ابا نمودند با پسران خود را و بخت لاجرم بکر بگریختند چون تنها ماند اراده قتل ان جوانان هاشمی کرد پسران مسلم بالتجا
در امدند گفتند ای مرد مهمان تو بوده ایم و نان تو خورده ایم حمیت عرب باقتضای مهمان کشتن نکند حارث گفت مرا خود حمیت نیست

کفتند ای مرد ما از اقربای رسول الله و از بنی اعمام آنحضرتیم کفت شما را بدو هیچ قرابتی نمی باشد کفتند بر غریبی و بیکسی و بی پدری
ما رحم کن کفت رحم خود در دل من نیست کفتند اگر برای منفعت دنیوی و صله و جایزه کرفتن از عبید الله امیر کوفه ما را بخواهی
کشت ما را غلام وار بفروش و بهای بکیر و ما تصدیق نمائیم که غلام زر خریده تو ایم کفت شما را علوی و از کیسوانست و دلالت بر سیادت
شما کند کفتند کیسوان ما را ببراش و بفروش کفت چنین کاری نکنم کفتند پس زنده نزد ابن زیاد بر و صله بکیر او خود داند اگر کشد
اگر نکشد کفت اگر زنده شما را بکوفه برم مردمان از دست من بکیرند و رها کنند الا اگر بکشم و سرهای شما را برم کاری نکنم کفتند پس
ما را مهلت ده تا نمازی کنیم کفت وقت عبادت نیست چون آن سید زادکان نبیل از آن کافر بی محابا مایوس شدند رو بسوی آسمان
کردند و کفتند بار خدایا تو بینا حکم و عدلی رود در میان ما و حارث حکم کن و ساکت بایستادند آن ملعون بیمروت نخست سر محمد و بعد
سر ابرهیم را ببرید و تن ایشانرا بآب فرات افکند و در روایتست که اجساد آن دو برادر بیکدیگر ملحق شده بآب فرو شدند پس آنحرام زاده
شقی آن دو سر را برداشته بدار الاماره عبید الله برده قصه باز کفت **لمؤلفه** میان طشت نهادند چاکران امیر
دو سر که بود رخ هریکی چو بدر منیر   نظاره کرد چو ابن زیاد بر سرها   دلش بخواست بر احوال آن برادرها   بچهره
بدر و با برو هلال و قامت سرو   بلب عقیق و بدندان در و بجلوه تذرو   دو کیسوان معنبر بخونشان رنکین   چنانکه
ریخته و پر بروی نافه چین   همی نمود رخ و خونشان درون طبق   چنانکه ماه درخشان شود میان شفق   عبید الله بن
زیاد پرسید که بکو ایشانرا از کجا بدست آوردی کفت در لب فرات تا آخر الامر بدانجا رسید که کفتند ما را زنده نزد امیر عبید الله
بر و بعد از آن در حالت قتل کفتند که خدایا حکم کن میان ما و حارث قاتل ما چون سخن بدینجا رسید صدای کریه حضار مجلس عبید الله
بلند شد و دل عبید الله بآن سخن بسوخت و کفت دعای ایشان مستجاب شد پس مقاتل نامی از دوستان اهل البیت و آل علی علیه
السلم در انجا حاضر بود عبید الله بدو کفت این ملعون را بکیر و ببر در همانجا که این دو جوانرا کشته بکش و سر این دو جوانرا ببر بسر
آنها ملحق و مدفون کن پس مقاتل در ساعت دستهای حارث را بسته او را ببازار برد و مردم بدو لعن و طعن کردند و خواندند
از آنجا بمقتل پسران مسلم برده زنی مجروح غلامی کشته افتاده دید و از آن حال مطلع شده دست حارث را جدا کرده پس چشمانش
برآورده شکمش بدرید و بندهای مفاصلش ببرید و جسم نحس او را بآب انداخت کویند آب جسد او را قبول نکرده بیرون افکند
آخر الامر مقاتل آتش برافروخت و جسد خبیث آن شقی را در آتش بسوخت و خاکش بباد بر داد **مؤلف کوید**
چنانکه سعادت را مراتب و درجاتست شقاوت را نیز تفاوت و درکاتست و اگر برای بعضی از اشقیا بحسب صورت مانند حکومت
ری و جرجان اسباب ظاهر آماده کشته و عذری بوده که کاهی نیز از کار خود ندامتی حاصل میکرده اند یا در تردید و شبهه میافتاده
اند و هوا و هوس و وساوس شیطانی غالب میشده متصدی شقاوتی و مترصد قساوتی میکردیده اند این حارث نام علیه اللعنه
والعذاب خود مامور باین امر نبوده و عبید الله بدو خدمتی رجوع ننموده بلکه او را همین شناخته بمحض خباثت و امید منفعت
بجستجوی پسران مسلم در آمده بعد از آنکه در خانه خود دید با آنهمه عجز ابراز و سخنان آن دو جوان اصلا رحمی در دل او نجنبید
و بزنده بردن نزد امیر عبید الله نیز رضا نداد و این کمال قساوت و نهایت شقاوت بوده که از او بروز نموده بقتل زن و غلام و
فرزند و فرزندان مسلم رضا داده و بدین کناه بزرک تسلیم کرده که با منفعتی موهوم دریابد یا نیابد و الحمد لله که عذاب دارین
حاصل نمود تا حقیقت حال و صورت نکال معنوی و اخروی آن ملعون چه باشد نعوذ بالله من قهر الله و غضب الله

تجلی سیوم در حرکت کردن حضرت امام از مکه بجانب کوفه **لمؤلفه**

نقش وجودها چو بلوح عدم زدند   برلوح هر دلی پی کاری رقم زدند
آمیختند از غم و شادی سرشت خلق   آب و کل وجود عدم چون بهم زدند

برانش

برآتش وجود یکی آب عیش و سور   بر صفحه حیات یکی نقش غم زدند
قومی بسوی طاعت و عصیان شتافتند   جمعی براه جنت و دوزخ قدم زدند
پیغمبران برهبری امتان خویش   ناطق شدند و دم ز حدوث و قدم زدند
وز فرش اولیا بتولای اوج عرش   بر بام کارخانه اعلی علم زدند
در دو بلای و نایبه و عشق امتحان   کس را نشد قبول بهر کس که دم زدند
در روز بازار کر طاقتش شکست   بر هر کسی که قرعه رنج و الم زدند
دیدند چونکه صبر و ثباتش ز جمله بیش   این سکه را بنام شهی محترم زدند
چون وقت شد که صورت معنی کند برون   در کربلا سرادق آن محترم زدند
نخل وجود او ثمر صبر بیش داد   چندانکه شاخهاش به تیغ ستم زدند
بر روی دل ز قرب خدایش دری کشود   هر زخم کین که بر تن نخرام زدند
داند خدا که تا دو جهان از ابد بکرد   کس صبر در بلا نه چو شاه شهید کرد

چون حضرت امام همام امیر المؤمنین حسین بن علی علیهما السلم در مکه معظمه
توقف فرمود و یزید پلید مستحضر کردید جمعی را بیهانه حج بیت الله روانه مکه کرده امیر حاجی بر ایشان کماشت و برخی
از دوستان خود را مامور کرد که بمکه در آیند و در هنکام فرصت دست جسارت بر زبده خاندان رسالت و طهارت امام حسین
بکشایند و بهر طریقی که ممکن شود در نهان و آشکار او را شهید کنند و از آنجانب نیز عریضه مسلم بن عقیل در رسید که
کوفیان در کمال جان نثاری و ارادت شعاری ایستاده و تا حال بیست هزار کس بر بیعت من در آمده و آماده اند بحسب شریعت
نیز عذری بجهت امام همام نماند و توقف در مکه نیز مایه شهادت آنحضرت و رفع حرمت آنخانه مکرمه بوده چنانکه حضرت امام حسن
علیه السلم را پنهانی کشته بودند و ظاهرا چون او دامن تیا غشته آنحضرت را نیز شهید میکردند و بخوارج نسبت میدادند و
بر مردم مشتبه میکردید حکمت ازلی و ابدی اقتضا کرد که آنحضرت بمحل معینه شهادت برسد لهذا حضرت امام حسین که زبده
و نخبه و بقیه خاندان نبوت و ولایت بود عزم جزم فرمود و بر آنحضرت خفایای امور روشن و واضح بود چون از حجاز آهنک راه
عراق کرد دوستان با خبر شدند و بحضرت آمدند و در منع سخنان کفتند و تدابیر اندیشه کردند چنان میدانستند که آنحضرت را
داعیه مملکت کیری و عوام فریبی و حشمت دنیا و وسعت دستکاهست بعقل معاش و تدبیرات موهوم راهها مینمودند از جمله عمرو بن
عبد الرحمن بن الحارث المخزومی بدلایل چند آنحضرت را از آن سفر پر خطر منع کرد و مدعی خود را باقامت حجج و براهین موکد ساخت و
بجشید عبد الله بن عباس و عبد الله زبیر نیز نصایح مشفقانه معروض داشتند فایده نداد ایشان از عوالم حس و خیال و وهم خود
سخن میکفتند و آکهی از مقام شوق و ایمان و شهود حضرت مقبول الله نداشتند **عربیة** و آداب ارباب العقول لذی الهوی
کآداب اهل السکر عند اولو العقل آخر الامر حضرت امام علیه السلم در جواب قوم **لمؤلفه** چه کفت کفت بو مرک

لازم هر تن   بدان صفت که کلازی قلاده بر کردن   مرا است شوق باسلاف خویش از آن پیش   که داشت عاشق کنعان
بروی یوسف خویش   برای مدفن من خالق زمین و سما   کزیده است زمینی بدشت کرب و بلا   نه در برود در آن خاک پر
بلا مقتول   همی شوم من و زانجا رسم بقرب رسول   اگر کسی سر جان دارد او بما آید   وکرنه جان کذرد در رکاب
ما آید

فی المعجزه در اخبار آمده که زراره بن اعین از اعیان اصحاب بخدمت آنجناب آمد و عرض کرد که اهالی کوفه
بدلها با تو اند و بشمشیر با بنی امیه و میترسم با تو موافقت نکنند و ترا خیلی و حشمی نباشد و مغلوب شوی بلکه مقتول کردی حضرت
امام علیه السلم فرمود ای زراره نظر کن و دست مبارک بجانب آسمان بر افشاند حجاب از پیش چشم زراره منشق شد از زمین تا
آسمان ملئکه ابلق سوار مسلح که از اندازه قیاس بیرون بودند نظاره کرد و حضرت بدو فرمود ای زراره **لمؤلفه**

رضای من بقضای خدای جبار است   وکرنه لشکر من بهر جنک بسیار است   دران زمین بلا سر دهیم جمله بباد
بعز بود دو چشم علی زین عباد   و بعبد الله بن عباس فرمود محروم بعراق و در کربلا مقتول میشوم عبد الله بن عباس عرض کرد

کر ازو

اندو دارم که ناف مبارک را که محل بوسیدن حضرت محمد مصطفی بوده است ببوسم انحضرت اذن داد و عبد الله بوسید بگریست
و وداع کرد و چون استخاره بقرآن مجید نمود این آیهٔ شریف آمد کل نفس ذائقة الموت و انما توفون اجورکم یوم القیامة و حضرت
امام علیه السلام فرمود انا لله و انا الیه راجعون صدق الله و صدق رسوله صلی الله علیه و آله

لمؤلفه

ذکر ما لعز نمود زادهٔ عباس   باشک واه برفت از بر خلاصهٔ ناس   کتاب ناطق ایزد حسین ذیشان بود   کتاب صامت
رب مجید قرآن بود   هر آنچه در ره ایزد بود دلش را کام   مطابق آیه‌ش البتّه آیهٔ زکلام   ز عرش و فرش و زمین و
سپهر و از کونین   زیاده بود دل انور امام حسین   وجود فاطمه بد عرش ایزد ذوالمن   دو گوشوارهٔ عرش خدا حسین و
حسن   پس حضرت امام حسین شیعیان و دوستان خود را بتهیهٔ سفر عراق امر فرمود و در همان روزی که مسلم بن عقیل در کوفه
شهادت یافته بود امام علیه السلام از مکه بیرون آمده نقل مکان فرمود و آن روز آخر ذیقعده بوده و در سیم ذی الحجه از خارج مکه
معظمه حرکت فرموده و عمرو بن سعید بن العاص والی مکه سرهنگی مأمور کرده که امام را از رفتن مانع شود امام قبول نکرده کار قریب بمنازعه
و محاربه رسید والی ادمی فرستاده سرهنگ را بمکه باز گردانید و چون حضرت امیر المؤمنین حسین بن علی بمنزل ذات عرق رسید
بشر بن غالب اسدی از عراق میامد امام از وی پرسید که از کجا میایی عرض کرد از کوفه میایم امام فرمود حال عراق چگونه است و مردم
آنجا در چه مقامند بشر گفت دلهای ایشان با تست و شمشیر ایشان با بنی امیه و حکم حکم خداست امام گفت راست گفتی یا اخا بنی اسد
یفعل الله ما یشاء و یحکم ما یرید

ذکر مکاشفهٔ امام علیه السلام

در عرض راه منزلی
بر لب آبی حضرت امام پیاده شده سر مبارک بر زانوی فرزند عزیز خود علی اکبر علیه السلام نهاده بخواب رفت و اشفته از خواب بر
خواست علی اکبر سبب پرسید امام فرمود خطاب هاتفی شنیدم که شما سرعت و تعجیل مینمایید بمسافرت و قضا برای فنای شما تعجیل
میکند بسوی منزل شهادت علی اکبر عرض کرد که ایا ما بر حقیم یا بر باطلیم امام گفت بر حقیم و حق با ماست ان امام زاده والا گهر گفت چون
بر حقیم و حق با ماست از مرگ و قتل پروایی نخواهد بود حضرت امام علیه السلام بد دعا فرمود

ومن الوقایع

ابو هرهٔ ازدی هنگام صبا از جانب کوفه رسید بحضرت امام امام عرض کرد که اراده کجا داری و باعث این هجرت و سفر چیست امام
علیه السلام فرمود جلای وطن و آن را اسباب بسیار است بنی امیه حق ما از میان ببردند و پدر مرا بعبث هلاک کردند و برادرم را بزهر کشتند
و بر منابر پدر مرا که ستودهٔ خدا و رسول بود علانیه لعن و سب مینمایند و شیعیان ما را کشتند و میکشند و خون ما را هدر کرده اند و
ما را کافر و خوارج نام نهاده اند همه را سکون و صبوری ورزیدیم و در خانهٔ خود گوشه گزیدیم

لمؤلفه

کنون یزید بظاهر چنان دلیر شده است   که هر سگی بغلامانش شیر گر شده است   بحکام مدینه و مکه امر نموده
که مرا بکشند و چون مرا از میان ببرند و باشند بگذرانند اگر باید کشته شد علانیه و اشکار بهتر

لمؤلفه

بدان خدای که آگه بود ز هر کم و بیش   که باز در کف ایشان کشته نیم خویش   ولی ز کشتن من رازها عیان گردد
که نیک و بد ز دو سو شهرهٔ جهان گردد   چون بعضی از اینگونه سخنان بفرمود ابو هرهٔ ازدی دقت کرده تصدیق و وداع نمود
و برفت و ولید بن عتبه نامه بعبید بن زیاد نوشته که از حسین بن علی بیعت بجهت امیر المؤمنین یزید خواستیم و او ابا نموده بمکه امد
و میگویند از مکه بجانب عراق حرکت کرده است تو میدانی حسب و نسب او را و زنهار تو عجیبا او در قتال نکنی که بدنام دو گیتی باشی
چون نامهٔ والی مدینه بعبید الله رسید و از نهضت موکب سعادت کوکب حضرت امام همام استحضار یافت بتوهم اینکه اهالی کوفه را
با انحضرت علیه السلام راهیست مبادا ارسال رسیله و واسطه و وسیلهٔ نموبت کارها شود و کوفیان بدو روی ارند سپاهی معین
نموده و حصین بن نمیر را سردار ایشان کرده بحفظ طرق و ثغور و عرض راه مأمور ساخت و از قادسیه تا بحجاز راهها را نگهبان
گذاشته مسدود کردند که در میان امام علیه السلام و کوفیان ابواب ورود و صدور مکاتیب بر بسته مسدود و محصور باشد و مقرّر

شد

شد که هر کس را ببینند گرفته بنزد ابن زیاد برند و چون امام بمنزل صفاح رسید فرزدق شاعر بخدمت انحضرت رسید امام احوال اهل
کوفه پژوهش فرمود فرزدق عرض کرد که قلوبهم معک و سیوفهم علیک و چون امام ببطن الرمه منزل فرمود نامه بمسلم عقیل
و اهالی کوفه مرقوم فرمود که در این روز ببطن الرمه وارد شدیم و از انجا بمنزل حاجز روانه ایم و علی بن یقطر قاصد انحضرت روانه
کوفه شد و بعضی گفته اند قیس نام قاصد امام بوده در قادسیه کاشکان حصین بن نمیر او را گرفته بنزد امیر عبید الله زیاد بردند و
ان نامهٔ امام را دریده عبید الله پرسید که قاصد کیستی گفت امام حسینم گفت بنزد که میروی گفت بنزد کوفیان گفت چرا نامه را
دریدی گفت برای آنکه تو نخوانی و ندانی گفت کوفیانی را که بدانها نامه نوشته بمن باز گوی گفت من نمیشناسم عبید الله متغیر شده
حکم بکشتن او نمود و او خود تن در داده شهادت یافت و بعضی نوشته اند که ابن زیاد بدو گفت بمنبر کوفه شو و علی و حسین علیهما السلام
لعن و سب کن تا نجات یابی و الا تو را بکشم قاصد گفت چنان کنم و بمنبر جامع کوفه بر شد و گفت ایها الناس من فرستادهٔ
امام حسینم و نامه بجهة کوفیان داشتم و در فلان منزل از امام علیه السلام جدا شدم و مرا بگرفتند و بنزد عبید اوردند و نامه را بدریدم
و برای اینکه دوستان امام حسین را نشناسند و ایذا نکنند بدریدم و اکنون مرا بمسجد فرستاده که بر علی و آل او بد گویم لعنت خدا
بر یزید و زیاد و پسر او که ارباب ظلمند و اهل نار پس مردم قاصد را از منبر کشیده بنزد امیر اوردند و بکشتند و چون امام علیه السلام از
ان منزل حرکت فرمود عبد الله بن مطیع بدان حضرت رسید عرض کرد که چرا از حرم خدا بیرون امدی فرمود از کثرت نامه و اصرار کوفیان عبد الله
عرض کرد که جانم فدای تو باد بخدا که ترک رفتن کوفه کن که اگر بروی دیدهٔ دوستان بر تو گریان خواهد شد حضرت امیر المؤمنین حسین علیه السلام
فرمود لن یصیبنا الا ما کتب الله لنا و روانه گشت

ذکر زهیر بن قین علیه الرحمة

چون حضرت امام الثقلین امام حسین علیه السلام از منزل حاجز بار زرود کوچ فرموده میرفت در راه خیمه و خدم و حشمی دید پرسید
این خیام از کیست گفتند از زهیر بن القین است که در مکه بوده اکنون مراجعت بجانب کوفه میکند حضرت امام حسین علیه السلام یکی از
برادران یا فرزندان خود را با حضار او فرمان داد و فرمود بدو بگو بیا که ایا هیچ رغبت داری که با ما موافقت کنی و از زاحت دولت فانی
دنیا در گذری گویند او در حین غذا خوردن بود که این پیغام بدو گفتند چون بشنید دست وی بلرزید و لقمه بر جا نهاد و بفکر اندر شد
حال آنکه او در مراجعت بجانب کوفه از اردوی انحضرت در دنبال همی ماند و بخارج همی منزل گرفت و امیزش و اتفاق خود را با حضرت امام
مصلحت روزگار و ایام خود نمیدانست و از یزید و پسر زیاد در هراس و از امام علیه السلام اندیشه مند بود و چون ان پیغام بشنید فکری
دراز نمود انگاه سر بر اورده گفت رحمت خدای بر روان سلمان پارسی باد که مرا بفرزندی از این پیش بدین روز خبر داده و در هدایت ارشاد
و نصیحت بروی من گشاد حاضران پرسیدند که چگونه بود زهیر گفت

حکایت سلمان فارسی رضی الله

در زمان فتح سواحل غنیمتی وافر بدست اندر اوردیم و ایام شباب من بود و هوا و هوس نفسانی غلبه داشت
و اندیشه میکردم که از بهای این غنایم خانه و سرا و محبوبهٔ صبیحه فراهم کنم و اسوده معاش گذارم و از کثرت شادی در راه مراجعت از سو
ترنمی میکردم و شعری میخواندم و حظی موهوم داشتم ناگاه جناب سلمان فارسی بمن در رسید و سبب ان تنشط و ترنم بپرسید من صورت
خیال باز گفتم که الحمد لله فتوحی شده و غنیمت بدست امده کار اسلام قوی و کار مسلمانان مستقیم است و مرقوم و شرف خدمت رسول
صلی الله علیه و آله و امیر المؤمنین علیه السلام دریافته ایم و بمنازل خود میشتابیم سلمان گفت ای فرزند دین لذتها دوامی هست و هم
فانیاست لذت باقی نیکوست و عیش جاودانی دلارامست اگر بدانی که اهل تحقیق و ارباب توحید و شهود و مجاهدین در راه معبود چه
لذتها دارند هر گز نام این خوشیها نبری لذت انست که شیعیان علی در رکاب او جهاد کنند یا در رکاب فرزندش حسین سعادت شهادت
یابند و فخر کنان بنزد رسول الله و شاه اولیا شتابند مرا که عمر وفا نخواهد اگر تو از روزگار دریابی که حسین بن علی ترا بمعاونت خواند
مبادا کوتاهی کنی و از ان سعادت محروم مانی که مقام و مرتبه و درجه از ان اعلی برای شیعیان دست ندهد

بیت

چون

چون ترا از تو پاک بستانند   لذت آن لذتست و کار آن کار   و اکنون بخاطر می‌آید که امروز میگفته است پس زهیر بن قین بجوار
بخدمت امام زمان و حجت دوران رفته حالتی حاصل کرد که چون از خیمه امام بیرون آمد درخشان و نورانی و برافروخته بود و خرمن
عقل معاشش سوخته بخیمه خود در رفته زوجه خود را مطلقه ساخت و بعضی گویند داخل اهل بیت و خدمه امام او را و خیمه خود را
برکنده شادان و فرحان بسرادق امام ملحق شد و سعادت دارین یافت **لمؤلفه** آنچه مرد از ابد به ابد بدل هر
که خواهد شرح آن ماند خجل   محققین گفته‌اند که فیض حق ناگاه آید   اما بر دل آگاه آید   و گویند زهیر با برادر و اصحاب خود
گفت که هر که آرزوی شهادت دارد با من بماند و موافقت کند و هر که میل بوطن دارد بدرود باد بخواهش طبع خود بکوفه رود
برادران و کسان وی سعادت نیافته بکوفه شتافتند و خود در رکاب سعادت انتساب بماند و سعادت شهادت یافت و بجنب علی شتافت
اطلاع از کار مسلم چون حضرت امام حسین علیه السلام بثعلبیه یا زباله رسید جماره سواری
از کوفه میآمد و از جانب دشت میگذشت امام او را بخواند و از کوفه پرسید او حکایت کشتن مسلم و هانی و علی بن یقطر قاصد امام علیه
السلام را باز گفت امام فرمود انا لله و انا الیه راجعون و چون امام بخیمه آمد دختر که سیزده ساله از مسلم همراه بود بدید و نوازش کرم
فرمود و دست بر سر او همی سود اند خبر یافت و گریست بدانست که پدر او را کشته‌اند بحضرت امام عرض کرد که امروز مرا مورد عاطفتی نا
میفرمایی که استمرار نداشت همانا پدر مرا کشته‌اند امام علیه السلام بگریست و فرمود من پدر توام و خواهرم زینب مادر تست و دختران من خواهر
تست و پسران من برادر تو آن دختر با سایر اولاد و اخوان مسلم بگریه درآمدند و دیگران نیز بحکم قرابت و مودت با ایشان موافقت کردند و
بعضی بحضرت عرض کردند که درین صورت که کوفیان با مسلم غدر کردند و جانب او فروگذاشتند ناصر و مددکاری برای ما در کوفه نخواهد
بود که با عبید الله مقابله پس صلاح در رجعتست و بنی عقیل گفتند که باز نگردیم تا خون مسلم بستانیم یا چون او کشته شویم حضرت امام
فرمود لا خیر فی العیش بعد هؤلاء   چون خبر شهادت مسلم بن عقیل در اردوی سبط نبی جلیل پراکنده شد اشخاصی که بطمع دنیا و منفعت
دنیوی همراه آنحضرت آمده بودند قرین یاس و نومید شدند و اغلب با اذن و بی اذن مراجعت جستند پس حضرت امام جلیل بعد از
گریستن بر مسلم بن عقیل فرمود رحم الله مسلما فلقد صار الی روح الله و رضوانه اما انه قد قضی ما علیه و بقی ما علینا و بعضی گفته‌اند
فرزدق شاعر درین منزل رسید و احوال نفاق کوفیان بگفت و حضرت از کار مسلم اخبار کرد و منع نمود و امام این ابیات برو بخواند
عربیة فان تکن الدنیا تعد نفیسة   فدار ثواب الله اعلی و انبل   و ان تکن الابدان للموت انشئت   فقتل
امرء بالسیف فی الله افضل   فان تکن الارزاق قسما مقدرا   فقلة حرص المرء فی الرزق اجمل   و ان تکن الاموال
للترک جمعها   فما بال متروک به الحر یبخل   **ذکر عبد الله بن الحر** احمد بن اعثم
کوفی صاحب تاریخ فتوح آورده که چون حضرت امام حسین علیه السلام بقصر بنی المقاتل رسید سراپرده دید زده و نیزه بزمین
فرو برده و شمشیری بران آویخته و اسبی بر آخر بسته امام حسین پرسید که اینها از آن کیست گفتند از عبد الله بن الحر که از اعیان کوفه
و از مشاهیر مبارزین عهد است حضرت امام همانا حجاج بن مسروق جعفی را که از طایفه او بود فرمود که او را بجانب ما بخوان حجاج
برفت و پیغام بگفت عبد الله گفت ای حجاج امام حسین علیه السلام مرا بچه میطلبد گفت با آنکه او را یاری کنی و اگر ترا بکشند درجه
شهادت یابی عبد الله گفت من از میان اهل کوفه بجهت آن بیرون آمده‌ام که مبادا امام حسین علیه السلام بدانجا رسد و کشته شود و
من در میان کشندگان او باشم زیرا که کوفیان از حسین علیه السلام برگشته‌اند و با ابن زیاد پیوسته‌اند حجاج بازگشته سخنان او با امام بگ
گفت امام حسین علیه السلام بجهت اتمام حجت و بجهت کردن خاتمه کار او خود بخیمه او فرمود او برخواست بخدمت ایستاده و نهایت تعظیم
و تکریم بجا آورد امام با او فرمود معارف شهر تو مرا خوانده‌اند و اکنون بازگشته‌اند و تو میدانی ای عبد الله که هر چه کنی از خیر و شر بدان
مستاد و مخطی و مثاب و معاقب شوی امروز ترا بمعاونت خود میخوانم اگر اجابت کنی فردا شکر تو در نزد جدم رسول الله صلی الله علیه

و آله بگویم عبد الله گفت مرا یقین است که در موافقت با تو اجر جزیل و ثواب جمیل خواهد بود ولی کوفیان و لشکر یزید بسیارند
و تو مغلوب خواهی شد و از من بکفر چه بر میاید مرا معاف دار و اینست مادیانی که نام او ملحقه است بر عقب هر جانور که تاخته‌ام سوار ان
بگرد من نرسیده‌اند و این شمشیر بر هر چه زده‌ام بدو نیم کرده از من قبول کن امام فرمود من بطمع اسب و شمشیر نزد تو نیامده‌ام
بدان آمده‌ام که در موافقت ما باشی اگر بنفس خود بخیلی میان ما را بمال تو و مال همه عالم حاجتی نیست **نظم**
از شما کی گدیه زر میکنیم   ما شما را کیمیا گر میکنیم   ای عبد الله از جد خود شنیدم که هر که فریاد خواستن اهل بیت من
بشنود و او را یاری نکند خدا ایشان را بر روی در دوزخ افکند این سخن فرموده بازگشت و دیگر روز در کمال جلالت و نهایت
جلادت راه کوفه بر گرفت و عبد الله بن الحر ندامت یافت و از عدم سعادت تاسف خورد تا مرد همانا با سپاه مختار بعد از این موافقت
کرده است محققی گوید بر دیده ور ظاهر است که تفاوت نفوس اشقیا و سعدا در کمال ظهور است زهیر بن قین بمحض پیامی از زن و
مال و جان کناره گیرد و مردانه برکاب حضرت امام زمان پیوندد و عبد الله بن الحر با آنکه امام خود بنفس نفیس بخیمه او رود و نصایح
امام از لفظ مبارک او بشنود از موافقت آنحضرت ابا کند **بیت** بخواند و راه ندادش بکار و دد بخت   بر لب دیده
مسکین و بینش فرمود   **در ذکر وقایع زمان** نامه عمر بن سعد نیز بحضرت امام علیه السلام
رسید که مسلم و هانی و علی بن یقطر شهادت یافتند و اهل کوفه را استقامتی در رای نیست پس حضرت امام حسین
علیه السلام خطبه فصیحه بیان فرمود و در ان ضمن راز بر عامه همراهان ابراز کرد فرمود هر که خواهد بیاید و هر که خواهد برود
من بیعت خویش از گردن همه بر گرفتم تکلیف من دیگر است و تکلیف شما دیگر است سست عهدان دسته دسته میامدند دست آنحضرت را
می‌بوسیدند و باز میگشتند حضرت در ایشان بتعجب مینگریست چنانکه در کتاب منهج الهدایة منظوم کرده‌ام **لمؤلفه**
مقرر است که اهل جهان سپید و سیاه   طلب کنند زر و سیم و عز و منصب و جاه   چنان گروه که دنیا بچشمشان خوار است   کست
مدعی آن اگرچه بسیار است   برادران و بنی اعمام و اصحاب کرام که از مدینه در رکاب امام آمده بودند بماندند و دیگران وداع کرده
برفتند حضرت امام زمان بدیشان نیز تکلیف رفتن بمدینه فرمود تحاشی کردند و قبول ننمودند و عرض کردند **لمؤلفه**
که صد هزار تن و جان و ملک و دولت و جاه   فدای یک سر موی نوای ولی الله   نه ما چو جغد طلبکار کنج ویرانیم   که ما ز روی
شرف باز دست سلطانیم   نه صید صعوه و عصفورمان تمنا نیست   که صید ما که پرواز عنقا نیست   هزار بار که
از سنگ بشکنی پر ما   اگر ز پیش تو خاک بر سر ما   چو در رکاب تو روز جهاد سر بازیم   بسروران جهان سر بسر سر
افرازیم   حضرت امام حسین علیه السلام بدیشان دعا کرده و از آن منزل دل بهلاک نهاده و تن با جل در داده با اهل و عیال
کوچ کرده بمنزل موسوم ببطن عقبه نزول فرمودند و در بیداری و خواب بدانگوششان میرسید که این مجاهدین بجانب مرگ بتعجیل میرسانند
و ایشان را در راه خدا از قصد و نیت باز نداشت با یقینی قوی تر از کوه احد و ثباتی ساکن تر از البرز راه میبریدند گویی میدان رزم در نظر
ایشان ایوان بزم بود و شوق شهادت کمند زلف محبوب **نظم** یکایک گذارنده تیغ و جوشن   سراسر گدازنده
درع و مغفر   چو خونخواره جمعی که پنداشتی چون   بر ایشان مباحست چون شیر مادر   چو بر چشم تیر آمدی هر یکی را
حسد بردی این چشم بر چشم دیگر   دلیرانی چنین شیر شکار و مریدانی شیعه حیدر کرار در نهایت ارادت و کمال شوق شهادت
در رکاب امام واجب الاطاعة و بقیه خاندان ولایت و رسالت همی شدند **ذکر رسیدن حر بن
یزید ریاحی** چون حضرت امام ثقلین حضرت امام حسین علیه السلام بمنزل عقیق رسیدند مردی از
بنی عکرمه او را پیش آمده عرض کرد که عبید الله بن زیاد لشکرها در اطراف بادیه بجستجو فرستاده و همه راهها را بسته‌اند و از
قادسیه تا عذیب همه صحرا و وادی را فرو گرفته‌اند و انتظار ترا میکشند و مصلحت آنست که باز مراجعت نمایی و در مکه با سایر

وکوفیان با لشکر شام و یزید اتفاق کرده با تو از مثارغدر دریغ نخواهند داشت امام فرمود خدا را جزای خیر دهاد از نصیحه دریغ
نداشتی و از او در گذشته همی رفت تا بمنزل شراف رسید در انجا بیتوته کرده صبا روانه شد چون آفتاب بوسط السما رسید یکی از صحابه
حضرت الله اکبر گفت گفتند ترا چه میشود گفت درین صحرا هرگز نخلستان بنظر هی آید چون پیشتر شدند نیک نظر کردند آن نخلستان آثار
نیزه های سپاه بود و بکهزار سوار جرار مکمل و مسلح در زره و خود که بجز چشمان ایشان آشکارا نبود بسرداری حر بن یزید ریاحی در رسیدند
امام حسین علیه السلم پرسید امیر و سرور شما کیست عرض کردند حر بن یزید ریاحی است پرسید که بیاری ما آمده اید یا بجنگ ما گفتند
امیر عبید الله بن زیاد جمعی بجنگ شما مامور کرده است ما نیز از ان سپاهیم که بحکم حصین بن نمیر تقدیم جسته ایم حضرت امام حسین
فرمود لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم پس حضرت امام علیه السلم از طرف دست راست قدری راه برفته از اسب فرود آمد و امر
بفرود آمدن همراهان خود فرمود مرویست که سواران حر همه تشنه بودند حضرت امام امر فرمود که هر چه آب بهمراه داشتند بحر و سواران
او دادند و ایشان نیز فرود آمدند و در میان اهالی حرم و اهل بیت محترم همهمه و ولوله در افتاد که آیا این سواران جرار مکمل و مسلح
کیستند و با این استعداد بر اطراف ما از چیستند مجاهدین فی الله که بنور بصیرت و صفای سریرت از راز پنهانی و تقدیر آسمانی آگاه بودند
هر انچه شنیده داشتند دیده بودند که ع از علم بعین آمد و از گوش باغوش مصمم ارادت و جان نثاری و مستعد ثبات و
پایداری شده پروانه وار بر گرد شمع وجود امام علیه السلام گردش مینمودند و نهانی با یکدیگر با این ترانه مترنم بودند که **نظم**

مطرب بزن آن پرده عشاق حجازی | عاشق کنم این پرده هستی مجازی | منصور شوم بر سپه نفس مخالف | در راه
حسین شاه بزرگان حجازی | اندر دل و جان دوستی سبط رسولست | میدان عراقست و کنم معرکه تازی | در راه
خدا است روی کار حسین است | کوچک مشمر راست روی نیست ببازی | تا نفس مخالف بزند راه موالف | در پرده
جان عشق کند پرده نوازی | عقلست موالف بره نفس مخالف | عشقست امام الشهدا سید غازی | عشق ار نبود
حافظ اقلیم دل و روح | در مملکت جان نفس کند دست درازی | هر کس که نمازش نه بهمراه شد عشق | در راه حسین جا هم
دل نیست نمازی

چون زمان نماز آن پیشوای یثرب و حجاز رسید حجاج بن مسروق بحکم امام علیه السلم اذان نماز گفت امام حرام
و قبله ابرار روی بحر و سپاه اش اشارت کرده فرمود ما با قوم خود نماز میگذاریم شما نیز بگذارید حر عرض کرد با چون تو امامی و مقتدائی
چگونه من امامت قوم کنم من و سپاه نیز در قفای تو اقتدا کنیم و نماز گذاریم چنان کردند و در دنبال امام نماز ظهر و عصر بانجام رسانیدند
پس امام موحدان شرق و حجاز و سلطان سلاطین حقیقی و مجازی حجت خداوند بیمانند و وصی و وارث رسول ارجمند بر خواست
و تکیه بر شمشیر خود کرده خطبهٔ مشتمل بر حمد و ثنا بر خواند و فرمود ایمردمان من بجهة علت خواستن شما بپای خواستم و نیامدم که من
روی بدین شهر نیاوردم تا آنکه نامهای بسیار از شما و اهل شهر شما بمن رسید که ما امامی نداریم و عمری بجهالت میگذرانیم بجانب شهر
ما آی و بما توجه فرمای تا کارها منتظم شود بعد از اینکه چندین هزار کس پیغام و نامه فرستادند ناچار بجهة اتمام حجت روی بدین شهر
آوردم و اگر از تعهدات خود ندامت یافته اید مراجعت مینمایم و بمکه معظمه میگرایم اهالی کوفه خون این سخنان را سر در پیش افکندند
و هیچکس جواب نداد الا حر بن یزید ریاحی که سردار ایشان بود و او قسم یاد کرد که مرا از ان نامها خبری نیست امام فرمود آن نوشتها را
آوردند و حر مطالعه نمود و فی الواقع از ان نامها اطلاع نداشت عرض کرد که مرا ازین نوشتجات خبری نبود است مرا مامور کرده اند که هر
جا شما را بینم از شما جدا نشوم تا بکوفه روم و با عبید الله ملاقات کنیم امام والا مقام فرمود مرگ بر من آسان است تا ملاقات ابن زیاد و
محکوم او بودن در اثنای این حال قاصدی از عبید الله در رسید و بحر بن یزید حکم کرده بود که هر جا بحسین رسیدی او را از جنگ خود
رها مکن تا نزد من آری حر نامه عبید بر سپاه بر خواند و گفت چند انکه درین کار اندیشه میکنم در خود نمی بینم که با حسین بن علی خلاف
کنم و او را نزد ابن زیاد برم بغایت درین کار فرو مانده ام پس مردی از اصحاب حر که نام او ابو الشعثا بود روی بقاصد ابن زیاد کرده گفت

مادرت بعزایت بنشیناد تو برای چه آمده گفت مرا امیر عبید الله امر کرده است که نزد حر آیم و با او باشم تا حسین را بکوفه آرد و برو حز بر ابو
الشعثا گفت بسر و جان من قسم که درین طاعت که امیر خود را کردی در خدای عاصی شدی و خویشتن را هلاک کردی درین جهان عار
و در آن جهان نار حاصل آوردی صفت امام تو عبید الله اینست که در کلام ربانی آمده و جعلناهم ائمة یدعون الی النار و یوم القیمة
لا ینصرون و چون قدری بگذشت امام حسین علیه السلم بفرمود که بارها و محملها بر شتران بار کردند و قصد مراجعه کرد حر بن یزید
بجلو آنحضرت آمده در میان امیر المؤمنین حسین علیه السلم و مقصد حایل شد امام پرسید ای حر مقصود تو ازین حرکت چیست حر گفت
نوشته از عبید الله رسیده که شما را نگذاریم از طرفی روید الا که نزد او برده باشیم و چاره ندارم جز امتثال امر امیر چه بدین مامورم تا
حسین فرمود اگر من نیایم چه خواهی کرد حر گفت جان در سر این کار کنم امام حسین فرمود جز جنگ تکلیفی نداریم **نظم**

مرا مرگ خوشتر ازین زنده گی | که سالار باشم کنم بندگی | چگونه من با عبید زیاد و یزید پلید بیعت و متابعت خواهم کرد
و دست بر قبضه شمشیر برده فرمود ای حر از میان صف بیرون آی و اگر توانی سر مرا نزد عبید الله امیر خود بر و الا اگر من ترا
بکشم بندگان خدا از تو برهند حر گفت من هنوز بجنگ تو مامور نیستم مامورم ببردن تو یا بودن با تو تا امر بعد اخری حکمی برسد و در
میان سخنان خشونت آمیز گفتگو شد امام بدو فرمود مادرت بعزایت بنشیناد حر امام را مانع برگشتن میشود حر عرض کرد که من نمیتوانم نام
مادر ترا برد چرا که دختر محمد مصطفی رسولست لکن حکم که مجبورم و مامورم و المامور معذور مثلیست مشهور بالاخره نه مراجعه
بمکه و نه رفتن بکوفه مقرر شد از دست چپ قادسیه حرکت فرمودند و حر نیز در رکاب آنحضرت بود تا از عبید الله در ثانی حکمی رسد

ومن الوقایع در فتوح ابن اعثم آمده که حر عرض کرد که من کراهت میدارم که با تو مخالفتی کنم که روز قیامت همه
محتاج شفاعت جد تو ایم و من هراسانم از انکه مرا بجنگ تو مامور کنند و اگر از امر امیر تخلف ورزم بکوفه نتوانم رفت و از سر عیال
و خانه و ضیاع و عقار باید در گذرم پس ازین شارع عام انحراف جوی تا من بعبید الله بنویسم که حسین راه دریافتم هما با طرفی دیگر رفته
و سوگند بتو میدهم که بکوفه نروی امام فرمود مگر تو میگوئی که مرا بخواهند کشت حر گفت نعم در آن شک و شبهه نیست مگر اینکه بطریق
مکر برگردی بلکه سلامت جوئی پس امام حسین یاران خود را گفت که غیر شارع اعظم راهی دیگر میدانید طرماح بن عدی گفت من
راهی دیگر میدانم امام گفت در پیش باش و طرماح دلیل شد و او در پیش برفت و امام از دنبال همی شد و دیگر روز بمنزل عذیب رسیدند
و بعضی گفته اند که در آن شب دلیل آنحضرت راه گم کرد چنانکه مؤلف در کتاب منهج الهدایه که احوال حضرت امام من البدایة الی النهایه
در آن منظوم است مرقوم داشته

ذکر ورود بزمین کربلا

لمؤلفه

شبی که تیره تر از قلب اهل کفران بود | شبی که اختر گردون بقیر پنهان بود | امام راهنما پیشوای
اهل یقین | سوار ادهم گردون خرام زرین زین | بوفق حکمت یزدان نمود ره را گم | چه شمس راه کند گم چه خیزد از
انجم | همه بهمره آنشه براه میرفتند | مگر اراده رجعت نمود شاه مبین | که گشت راه حرم گم بر هنمای یقین | نگشت
راه کم این جمله قول و سهو و خطاست | که نیز جسته بسوی هدف روان شد راست | چه حاجت که بوسیده راه بیجا
چنین خوش است که آید راست تا منزل | تمام شب بتوکل همی برا آمد | رسید نزد زمینی چو صبحگاه آید | یکی زمین
که بقا آن رسید سوی سپهر | یکی زمین که سراسر چو کوره از تف مهر | امام هر چه بزد تا زیانه بر مرکب | گذر نکرد
از آنجا سمند میر عرب

چون امام همام نام آن صحرا و زمین پرسید گفتند زمین کربلا و دشت نینوا است حضرت امام عرش
مقام پای مبارک از رکاب بیرون کرده فرود آمد و حکم فرمود که اهل حرم و ملازمین رکاب نزول کنند فرمود هذه موضع
کرب و بلا و ههنا مناخ رکابنا و محط رحالنا و مقتل رجالنا و مسفک دمائنا **عربیة**

و فی هذه یا قوم قتلی و مصرعی | و هتک حریمی عاجلاً لا موجلاً | و فی هذه تضحی الرؤس علی القنا | بسیر

بر الاقوام لن یمهلا — و فی هذه ینفی علی الارض ضرعا — بلا کفن تلقی و لن تغسلا — **لمؤلفه** کشتی ارباب
شوق جانب ساحل رسید — قافله آسوده شد بمنزل رسید — گشت که امتحان موقع ایثار جان — بهر کمال وجود
مرشد کامل رسید — شعله برافروخت برق خرمن جانها بسوخت — کشته عشاق را موسم حاصل رسید — مژده که
ای میکشان ساقی آمد به بزم — خه خه پروانه کان شمع بمحفل رسید — حر بن یزید ریاحی دگرباره بجانب آنحضرت آمد و عرضه
داشت که حکمی مجدد از عبید الله رسیده که حسین بن علی را در زمینی دور از آب فرود آر یا بیعت کند یا بقتل آید و برمن نگهبانی
گماشته که نتوانم مواسات و مدارا کنم زهیر بن القین البجلی عرض کرد که ای امام دوران و اکمل عالمیان بگذار تا با این سپاه جنگ کنیم
که با ایشان محاربه و مدافعه کردن اولیتر از صبوری و آرام زیرا که روز بروز از ابن زیاد زیاده خواهند شد امام فرمود راست میگوئی
اما تا ایشان با ما اقدام بجنگ ننمایند ما ابتدا بجنگ نخواهم کرد اگر پیش آیند مدافعه لازم است و حضرت امام الثقلین امام حسین علیه السلم
صاحبان آن زمین را که جماعتی از بنی اسد بودند بخواند و آن زمین را از ایشان بخرید و بفرزند خویش علی فرمود که اینجا مقتل ما خواهد بود
علی عرض کرد که چرا فال بد میزنی حضرت امام حکایتی کرد در وقت رفتن امیر المؤمنین علی بصفین در آن زمین اتفاق افتاده بود نقل
کرد که علی علیه السلم در اینجا خوابید و برخواست و حکایت امروز با من بیان فرمود و مرا در این زمین از تواتر مصائب و توالی نوایب خبر داد و بصبر
امر فرمود و این قضایی است مبرم و حکمیست محکم که در آن تخلف نخواهد بود و تغییر نخواهد یافت پس حر نامه بعبید الله نگاشت که
حسین علیه السلم در زمین ما بیر فرود آمده است تا چه حکم صادر شود عبید الله نامه بامام نوشت که اما بعد که ای حسین شنیدم که
بزمین کربلا منزل ساختی یزید بمن نوشته است که پهلو بر بستر راحت ننهم و طعام سیر نخورم تا آنوقت که ترا بخدا رسانم یا بیعت کنی
و بحکم من راضی شوی والسلم چون امام نامه اورا مطالعه فرمود بینداخت و گفت فلاح نیابند قومی که سخط خدا تعالی
برضای مخلوق اختیار نمایند رسول عبید جواب خواست امام حسین علیه السلم فرمود هیچ جواب ننویسم و حقت علیه کلمة العذاب رسول
بی جواب نامه بازگشت عبید زیاد در خشم شد و اصحاب خود را جمع کرده گفت بجهت حال حسین را باید کشت کیست که متعهد این کار شود
و قبول این کار کند کس جواب نداد کوسیدر آن روزها مثال حکومت ری بعمر سعد داده بود بدو گفت کار حسین را بساز و بر ری رو عمر
گفت اگر امیر مرا از این جنگ معاف دارد انعامی عظیم باشد عبید قبول نکرده گفت اگر میروی مثال ری و حکومت آن از تو باز ستانم
و بهر کر روز دهم عمر مهلت خواست در خروج و عود این ابیات بگفت **عربیة** أأترک ملک الری والری رغبتی
ام ارجع مذموما بقتل حسین — وفی قتله النار التی لیس دونها — حجاب و ملک الری قرة عین — و بعد از مشاوره بحکم
غلبه نفس قبول کرد و پسر زیاد چهار هزار سوار بحکم وی کرده او را روانه کربلا نمود و بکربلا رسید و کوسیدر دوم روز ورود حضرت بکربلا
عمر بخیمه نزد او رد شد و عروة بن قیس را گفت نزد حسین برو و بپرس که چرا مکه را گذاشته و بجانب کوفه آمده عروه نزدیک سرادق امام
آمد ابو ثمامه او را بشناخت که از دشمنان خاندانست با امام حسین عرض کرد که بدترین خلق را عمر بجهت سخن تو فرستاده امام دعروه
نکر قیب ابو ثمامه بعروه گفت شمشیر بمن ده و نزدیک رو و پیام خود را با امام بگوی او قبول نکرده خشمناک برگشت و عمر سعد قرة بن
زید الحنظلی را نزدیک امام پیام داد چون نزدیک رسید امام پرسید این کیست حبیب بن مظاهر گفت این مردیست از بنی تمیم و مردی
نیک اعتقاد است قره بخدمت حضرت قرة العین نبی و ولی آمد و پیغام بگذارد امام فرمود اهالی کوفه مرا به نامها بخواندند و اکنون که
پشیمان شده اند باز گردم قره چون خواست برود حبیب بدو گفت که هر وقت نیک اعتقاد بوده اکنون چرا با این منافقین موافقت
نموده قره گفت میروم و جواب میرسانم و باز میگردم برفت و جواب بگفت باز آمد عمر سعد گفت الحمد لله که حسین باز گردد و مرا با او جنگ
نباید کرد نامه بعبید الله نگاشت و ارسال داشت چون نامه عمر بعبید رسید ساعتی اندیشه کرد و جواب داد که چون پنجه ما در حسین بند
شده اراده رهائی دارد استغفر الله پسر زیاد از عذاب الهی نترسید اگر حسین از پنجه او بجهد جواب بعمر نوشت که بیعت یزید بر حسین

عرضه کن تا او را بهر نوع که توانی بنزد من آر چون عمر نامه بخواند گفت انا لله وانا الیه راجعون پس دیگر روز عبید الله بمسجد جامع کوفه
شد مردم را تهدید و وعده و وعید کرد و بر مقرری مردم بیفزود و بیم و امید داد و بجنگ امام فرستاد شمر ذی الجوشن را با چهار
هزار و یزید بن رکاب را با دو هزار حصین بن نمیر السلولی را با چهار هزار و مصابر بن رهینه مازنی را با سه هزار نصر بن حرشه را با دو هزار
شبث ربعی را با دو هزار روانه نزد عمر سعد نمود و هر روزه سواره و پیاده متعاقب یکدیگر روانه میکرد پس نامه بسعد فرستاد که دیگر
عذری نماند قریب بسی هزار کس بجهة تو فرستادم و دیگر نمیفرستم و بر تو امر را از کار خود آگاهی ده و بتعجیل کن و مشاور و امداد
و کار را تمام کن اصحاب امام حسین علیه السلم در کمال ثبات قدم و صفای دل در خدمت امام مهیای سراندازی و جانبازی بودند
و ساعت بساعت اظهار فدویت و ارادت مینمودند و حضرت امام برایشان دعا میکرد و ایشان را ثنا میگفت و هر کس را بقدر پایه
معرفت و ارادت او حالتی بود که جان و سر در نظرش جلوه نمینمود از شراب محبت الهی مست بودند و در کسی ارادت بجز خدا نبست
نظم گروهی علمدار عزلت نشین — قدمهای خاکی دم آتشین — الست ازل هم چنانشان بگوش — بفریاد قالوا
بلی در خروش — سلاطین عزلت گدایان حی — منازل شناسان گم کرده پی — دلارام در بر دلارام جوی — لب
از تشنگی خشک بر طرف جوی — بسودای جانان بجان مشتغل — بذکر حبیب از جهان مشتغل — شب و روز در
بحر سودا و سوز — ندانسته از آشفتگی شب ز روز — بیاد حق از خلق بگریخته — چنان مست ساقی که می ریخته
گدایان از پادشاهی نفور — بامید حق در گدائی صبور — **عربیة** هم السلاطین فی اطمار مسکنة
استعبدوا من ملوک الارض اقیالا — غبر ملابسهم شم معاطسهم — جروا علی فلک الخضراء اذیالا — **اشارة**
حکمیة سابقا ذکر شد که نور حضرت نبوت پناه و جناب ولایت مآب در باطن نور واحد بودند که
بظاهر در دو مظهر مطهر ظهور و بروز نموده یکی بمنصب نبوت مخصوص شد و دیگری بنص ولایت منصوص گشت پس بجهة اتحاد
ثانویتر آن نور فاطمه و علی ازدواج یافتند و آن نور از دو جانب منتقل شد بدو فرزند انها حسن و حسین و در وجود مبارک امام حسن
آثار نشاء نبوت موروثی از حضرت رسول الله غلبه داشت چنانکه صورتا بجد خود اشبه بود و دلایل از آثار فعلیه و لوازم بشریه
بر این مطلب بسیار است و مصالحه با معاویه نیز از آن قبیل است و نشاء ولایت در وجود امام حسین غلبه داشت چنانکه صورتا بعلی مرتضی
اشبه بود و بعد از انتقال امام حسن بعالم آخرت و وصی کردن امام حسین همه نشات نبویه و ولویه در مظهر واحد وجود حضرت
امام والامام امیر المؤمنین حسین علیه السلم اجتماع یافت و چون نبوت احکام ظاهر و ولایت اسرار باطن است ظاهرا آثار عقل که
لازم نبوتست و باطنا افعال عشق و محبت الهی که مستلزم نشاء ولایتست در حضرت امام حسین مجتمع شد و از آنحضرت با ولاد طاهرین
او ائمه معصومین اختصاص یافت لهذا حضرت امام حسین محل ظهور انوار نبوت رسول صلی الله علیه و آله و مصدر بروز اسرار
ولایت علی بود و در حسب و نسب جامع مقامات نبوت و ولایت و امام عهد و حجت زمان و خلیفه حقیقی حضرت آفریدگار عالمیان بود
هرگاه او با دیگری بیعت میکرد همه عالم در ضلالت میافتادند و مرکز هدایت بمیان افتاد تا او در مقام خلاف با خلیفه ابلیسی زمان
یعنی یزید نمی ایستاد بر مردم ضدیت و مباینت ایشان ثابت نمیشد از این روی گفته اند که اگر شهادت حضرت حسین علیه السلم روی
نمیداد مسلمانی و صفا ایمانی در عالم بهم نرسیدی مبادا کسی را بخاطر رسد که چرا امام حسن مصالحه کرد و امام حسین نکرد که بتحقیق
هر دو امام کامل بوده اند و مصالحه آن و منازعه این در معنی یک حکم و حقیقه دارد اگرچه صورت دوئی و تخالفی مینماید **نظم**
دوئی مبین اگرت چشم راست بین چو منست — ز حسن و عشق گران یک حسین و این حسن است — یکیست قامت و آمد بجلوه
در دو لباس — قلم مثال دو سر دارد و یکیش تن است — یکی لطیفه غیبی و سر وحدانیست — که گاه یوسف و که نفخه گاه پیرهنست
گهی بتخت بر آید که ملک مصر اینست — گهی بگوشه نشیند که خانه حزنست — لهذا آن صلح و این جنگ بجهة اثبات یک امر است

واگرچه امام حسین علیه السلام مبدأ و معاد و معاش خود را بالتمام مشاهده کرده از غایت کمال رعایت صورت نیز در کمال دقت میفرمود و اتمام
حجت بر منکرین مکرر مینمود تا شریعت و طریقت و حقیقت را بطریق اکمل رعایت و تکمیل کرده باشد بمقام شهادت و شهود و مرتبه جمع الجمع
و مقام محمود فایز گردد

تجلی چهاردهم لمؤلفه

مانند آفتاب سوی خانه شرف
آمد بکربلا پسر شحنه نجف　با جمعی از برادر و فرزند و اقربا　رخسارها بحسن و صفا ماه بیکلف　مرآت وجه حق
شده بر چشمشان حسین　گردیده کشف بر دلشان راز لو کشف　هر یک برتبه زبده ایجاد شش جهت　هر یک بپا
گوهر یکتای نه صدف　پروانه گان شمع دل افروز آن امام　فارغ ز بیم سوختن و غصه تلف　سرها کشیده از پی
ایثار او بدوش　جانها نهاده از پی قربان او بکف　از بهر اولیای خدا نیست چونکه خوف　پر گشته گوششان ز نواهای
لا تخف　کشتی نوح بود وی و راکبان وی　رستند از و ناقش و شد غرقه من خلف　در پیش تیغ قوم دغا سینه شان
سپر　در پیش تیر اهل جفا دیده شان هدف　بهر جهاد در ره مولا نموده جهد　بهر مصاف در بر اعدا کشیده صف
صد یوسف عزیز بگرگان سپرده لیک　یعقوب بش نسوخته در آتش اسف　از خونشان بطرف عیبه دران زمین
صد لاله زار تازه عیان شد بهر طرف　دیدند چون شهادت خود بهر خود نجات　مردند و یافتند بقرب خدا حیات

چون شش روز از محرم سنه احدی و ستین در گذشت و لشکر کوفه استعدادی تمام یافتند عمر سعد عمرو بن الحجاج را با جمعی سواره
و پیاده بر لب فرات مامور کرد که آب از سپاه پسر ساقی کوثر باز گرفته منع نمایند که کار بر حسین علی تنگ کنند هر روزه از پسر زیاد ملعون
با بن سعد احکام میرسید که از حسین بیعت بگیر یا او را از میان بردار و ایشان را از آب فرات منع کن تا عثمان وار تشنه کشته شوند و چون
سپاه طرفین یقین حاصل کردند که کار بمحاربه خواهد کشید بسامان و استعداد آلات حرب میپرداختند و شمشیر و نیزه خود را آماده
میساختند حبیب بن مظاهر بحضرت امام باطن و ظاهر عرض کرد که درین صحرا طوایف اسد مقام دارند اگر رخصت فرمایی بروم
و از ایشان استمدادی کنم حضرت امام بملاحظه ظاهر حبیب مظاهر را رخصت فرمود حبیب برگشت و نزد ایشان شد شرح حال بهجه
کمیل انس بگفت عبدالله بن بشر که از معارف بنی اسد بود سپاهی خواست و نود کس با او موافق شدند و بجانب مقصد بحرکت آمدند
مردی از آن قبیله که جمل بن عمر نام داشت بجانب عمر سعد رفته قصه بیان کرد عمر فی الفور چهارصد سوار باتفاق ازرق حارث
بمنع آن سواران اسد مامور کرد در لب فرات بیکدیگر باز خوردند و کار بجنگ رسید چون غلبه سپاه کوفه بدانستند بطایفه خود
باز پیوستند و از بیم عمر سعد بار بر نهاده از آن حوالی نیز حرکت کردند و حبیب بن مظاهر اسد تنها بخدمت امام باز آمده شرح حال
بگفت امام فرمود لا حول و لا قوة الا بالله چون عمر بن حجاج آب فرات را از امام اهل نجات منع کرد و همراهان امام تشنه بماندند حضرت
امام خواست که قدری از مقام خود بعوام بنماید

فی المعجزه

امام در پشت خیمها خود نوزده گام زده زمین را
حفر فرمود چشمه آبی خوشگوار ظاهر شد که متعلقین آنحضرت آب برداشتند و کار سازی کردند از عدم آب بیتاب بگردیدند
و دیگر کسی آن چشمه را نجست و ندید و بر مردم معلوم شد که از معجزات آنحضرت بوده است پس از آن در سپاه کوفه مشهور شد که امام
چاه بجهة خود میکند و کار سازی آب میکند احتیاجی بآب فرات ندارد همانا اینمعنی را نیز شمر علیه اللعنة با بن زیاد بنوشت ابن
زیاد با بن سعد تحریر کرد که با حسین بن علی مواسا و مدارا مینمایی شنیدم چاه میکنند و آب میخورند و آسوده اند تا باید ایشان را
نگذاری که آب پیدا کنند و کار بر ایشان سخت نمایی تا بیعت در آیند یا عثمان وار تشنه کشته شوند و الا مورد مواخذه باشی
پس در منع آب افزودند

فی المعجزه

روایت کرد یکی از اصحاب عمر سعد علیه اللعنه گفت الحسین بر ابن فرات نظاره
کرد که چه نیکو میرود این فرات یکقطره ننوشی تا خلعت وفات بپوشی تا امیر عبیدالله بیعت نمایی امیر المؤمنین حسین پرسید
این مرد کیست خود گفت منم عبدالرحمن بن الحصین الازدی امام فرمود اللهم اقتله عطشانا و لا تغفر له ابدا یعنی بار خدایا

اورا از تشنگی بکش و هرگز او را میامرز روایت کنند که بروز آن مخذول بیمار شد و تشنگی بر او غلبه کرد و چندانکه آب میخورد تشنگی او
تسکین نمییافت و شکم او ورم کرده قی میکرد و باز آب میخورد تا بر میامد و فریاد العطش بر میکشید و میگفت تشنگی او میافزود تا از عطش
بمرد و باتش برفت

ذکر رفتن عباس بطلب آب

حضرت امام برادر خود عباس علیه السلام را بخواند
و سی سوار و بیست پیاده بدو همراه کرد بیست مشک برداشتند و شب هنگام بلب فرات شدند عمرو بن الحجاج که نگهبان فرات بود گفت
کیستید بر لب آب هلال بن نافع از اصحاب امام حسین گفت منم هلال بن نافع پسر عم تو آمده ام که آب بخورم زیرا که ما در بادیه تشنه مانده ایم تو
بر سر آب فرات سیراب خفته و از تشنگی ما خبر نداری

شعر سل المصانع رکبا تهیم فی الفلوات　تو قدر آب چه دانی
که در زمین فراتی

عمر گفت بخور که نوشت باد هلال گفت چگونه آب خورم که امام حسین و فرزندان او از تشنگی نزدیک بهلاکت رسیده اند
ابن حجاج گفت مارا این معلوم است ولی معذوریم که مأموریم هلال گفت بیایید و آب بردارید ابن حجاج دانست که اصحاب حسینند منع
نموده جنگ در اغازید جماعتی از اصحاب امام جنگ میکردند و جماعتی خیک و مشک پر میکردند و چند کس از یاران عمر بن حجاج که بمنع
و حرب در آمدند از طعن و ضرب و رمح و شمشیر جناب شجاع دلیر عباس بن علی از راه آب بآتش دوزخ شتاب جستند تمام مشکها پر آب کرده
بخیمه گاه فرزند ساقی کوثر آوردند و احدی از همراهان حضرت عباس کشته نگردیده بود همانا اطفال حرم چون اینمعنی بدانستند هر گاه عطش
بر ایشان غلبه کردی از عم بزرگوار طلب آب نمودندی و سقایت آب بدو منسوب داشتندی چنانکه گویند آخر الامر نیز بجهة ورود آب بعز
شهادت رسید دیگر روز حضرت امام حسین کسی نزد عمر بن سعد فرستاد و پیغام کرد که مرا دیدن تو باید تا سخنی گویم عمر سعد با صد
بیست سوار پاسی از شب گذشته از لشکرگاه خود پاره بیشتر بیامد امام نیز با عباس برادر خود و علی اکبر فرزند اوسط خویش برونشد چون
عمر سعد حسین بن علی را بدید و نفر دید بخجلت کشید حفص پسر خود را با غلامی نزدیک خود بداشت و سواران را رخصت داده برفتند امیر المؤمنین
حسین گفت ویحک یا ابن السعد از خدایی که بازگشت همه بدست اوست نترسی که با من جنگ میکنی و حال آنکه میدانی من کیستم از این اندیشه ناصواب در
گذر که نجات دین و دنیای تو آنست که نزدیک من آیی و خود را ازین ضلالت بیرون آری ابن نهار بدنیای غدار غره مشو که چون تو بسیار
دیده است و بر کسی باقی نمانده عمر سعد گفت یا اباعبدالله سخن تو حقست اما من از آن میترسم که اگر نزدیک تو آیم سرای من که در کوفه است
عبیدالله خراب میکند امام فرمود سبحان الله این چه حرص است اگر درین عالم فانی بدست آل رسول الله سرایی از تو خراب شود چندان زیان
ندارد در عقبی بدل آن سراهای اعلی خواهی یافت و در دنیا نیز من سرای بهتر از آن توانم بتو داد عمر سعد گفت ضیاع من ضایع کند امام گفت
بهتر از آن بجهة تو خریداری کنم و بتو دهم جواب نداد امام فرمود اگر بجهة حکومت ری با من بجنگ در آمدی خطای عظیمست امیدوارم
که از گندم ری نخوری عمر گفت اگر گندم نباشد جو نیز خوبست امام از و برنجید و از اتمام حجت بر او مایوس گردید

لمؤلفه

هر آنچه گفت بد در دلش نکرد اثر　چگونه قطره باران کند اثر بحجر　دلی چو سنگ سیاهش چنان قساوت داشت
که دین ز دست بداد و لوای کفر فراشت　از آن کسان که باسلام آمدند و صفا　میان خلق یکی سعد بود ز اهل وفا　چو آمدند
نزدیک مصطفی مردم　از آن گروه بدی سعد مسلم هشتم　پدر چنان و پسر اینچنین چه احوالست　زبان اهل خرد
در بیان این لال است　بلی خدای جهان چونکه حکمت آغازد　ز زنده مرده و از مرده زنده میسازد

شمر ذی الجوشن
علیه اللعنه با بن زیاد خبر داد که حسین و عمر سعد شبها ملاقات و مقالات مینمایند و عمر در کار او مساهله و مماطله میکند میترسم که
سردار تو فریب خورد و با سپاه آماده بجود یار کند و باتفاق بر سر تو آیند عبید زیاد از این خبر در خشم شد با عمر دل بد کرده و مکتوبی
تهدید آمیز و بغضب انگیز به عمر نگاشت و در آخر نوشته بود که اگر در کار حسین تغافل و تساهل ورزی از امارت لشکر معزولی و شمر بجای
تو سردار است سپاه را با او سپار و باز آی چون عمر سعد این مکتوب بدید دانست که شمر سعایت کرده بد گفت نیکو نکردی که در خون فرزند
رسول کوشیدی و حسین بیعت نخواهد کرد الا که کشته شود چرا **ع** که هست در تن او روح حیدر کرار و من دل عبیدالله را نرم کرده

بودم که کاری باصلاح بکذرد تو فتنه برانگیختی و خون او ریختی و من هرکز امارت سپه بتو نکذارم و خود افرین ننک ندارم تو بر پیاده کان امیر باش کاری بسواران مدار اکر خدمتی توانی بجای ار پس عمر سعد بمنازعت و مقاتلت یکدل کردید عبدالله بن محل العامری خردی بود در کوفه نزد عبیدالله زیاد کفت که چون علی بکوفه امد دختر عم مرا بخواست و ازو عبدالله و جعفر و عباس متولد شدند و او را ام البنین خواندند و این هر سه پسر خواهر منند تا حسین بکربلا امده اند طمع دارم که امیر حکمی دهد که در امان باشند عبید امان داد و عبدالله بدست غلام خود مکتوبی درین باب بدیشان نوشت غلام بیامد بداد و بخواندند و عظیم دلتنک شدند و کفتند ما هرکز امان عبیدالله بی ایمان نخواهیم و غلام بازکشت و عبدالله از زندکی ایشان قطع امید کرد بدیشان شمر نیز درین کار اطلاعی داشت نزدیک خیام امام کردون مقام امد فریاد برکشید که کجایند پسران خواهر من عباس و عبدالله و جعفر که ایشان در امان عبیدالله اند ایشان در پیش امام حسین نشسته بودند امام فرمود اکرچه شمر فاسق و کراهست جواب او باز دهید ایشان اواز براوردند که ای شمر مطلب چیست شمر فریاد بر اورد که شما را امانست یزید را مطیع شوید و خویش را در هلاک نیندازید تا ازین بلیه که اخوان قلست نجات یابید شما نیز فرزند علی و حسین نیز یکی از فرزندان اوست چرا ملازمت او میکنید کفتند ما برادر او نیستیم ما از غلامان اوییم و هرکز خواهرزاده تو نبودیم

لموءلفه

تو شوم روی سیه که بدی بما خالی
که چشم ملت و شرع رسول را خالی
برو بپیش که از کس امان نمیخواهیم
حیات بعد امام زمان نمی خواهیم
همه سعادت و مجد و جلال ما بوی است
همه جواز حرام و حلال ما بوی است
مطیع خدمت اوییم و بنده یزدان
چه سر چه پای چه سیم چه زر چه جسم و چه جان

شمر ذی الجوشن چون ازان سواران صف شکن مایوس کردید خجل برکشت و از خشم دندان بدندان همی زد و همی رفت

ذکر یوم تاسوعا

چون روز نهم محرم در رسید سپاه کوفه و شام تا عدد تمام اماده شدند و عمر سعد ملعون دل بر حرب و قتل امام مظلوم علیه السلم نهاد و فریاد کرد که یا خیل الله ارکبوا و ابشروا بالجنة سپاه سی هزار سوار جرار مکمل و مسلح در خود و جوشن بر اسبان سوار شده علمها افراشتند و صفها راست کردند بانک طبل و نای از هر سوی برامد و برق اتونی که سپاه عرب دارند نعره و همهمه و رجز خواندن درکرفتند و از جای حرکت کردند ما نا سپاه حضرت امام همام زیاده از صد کس نبودند و جمعی اطفال از حضرت امام حسن و امام حسین و عبدالله و جعفر و مسلم و پسران عقیل با زنان معظمه مکرمه از دختران امیرالمومنین علی و امام حسن همراه بودند چون بیکبار اواز غلغله کفار و ولوله فجار بکوش ایشان رسید مضطر شدند و بنوحه و ناله درامدند همی کفتند وامحمدا صلی الله علیه و اله و اعلیاه

لموءلفه

دریغ و درد که ما سر بسر اسیر شویم
میان اینهمه کفار دستکیر شویم

اطفال و زنان بر اطراف زینب و ام کلثوم بر سر زنان ازدحام کردند و دامان انها بکرفتند و حیران و پریشان همی بودند زینب بجانب خیمه برادر بزرکوار خود امام حسین امد دید که امام علیه السلم بر در خیمه سر بر زانوی کذاشته

لموءلفه

امام بر در ان خیمه سر بزانو داشت
نبوی ابر دو هاب غیب دان رو داشت
بخواب رفته بدش چشمهای دل بیدار
بچشم دل شده مشتاق نعمت دیدار

چون صدای زینب بشنید سر براورد و فرمود ایخواهر اینک در عالم رویا جدم محمد و پدر خود در رسید مرا کفتند ای حسین زود بما بکرای و بجانب ما بشتاب که مشتاق دیدار تو ایم کانم اینست که چیزی از عمر من باقی نمانده زینب ازین خبر پریشان ترشد و امام او را بصبوری امر کرد عباس در رسید و کفت ای فرزند رسول الله سپاه کوفه و شام با جماعت تمام بعزم رزم حرکت کرده بجانب ما میایند و خیال محاربت دارند امام فرمود امشب شب جمعه عاشر ماه محرمست و شب اخر عمر منست از عمر مهلت بخواه که امشب با بطاعت بکذرانم فردا از جنک مضایقه نخواهم داشت کویند عمر سعد درین مهلت یکشب نیز مضایقه داشت تا برادران بر او بشوریدند و ناچار تن در داد

ذکر شب عاشورا

چون شب دهم محرم در رسید امام نمازی با اقارب و اصحاب خود کرد که اخرین نمازهای لیلة الجمعه بود و پس از ان بر کرسی نشست و خطبه مشتمل بر توحید و تحمید

خدای

خدای تعالی و نعت رسول او برخواند و این کلمات بر زبان راند اللهم لک الحمد ما علمتنا من القران و فقهتنا من الدین و کرمتنا من قرابت نبیک محمد علیه السلم و جعلت لنا ابصارا و اسماعا و افئدة و جعلنا من الشاکرین پس روی مبارک ببرادران و اصحاب خود کرد و کفت من بدرودی زمین بهتر و وفادارتر از شما نمی بینم و اهل بیتی مشفق تر و مهربان تر از اهل بیت خود نمیشناسم و امید که خدای تعالی شما را جزای خیر دهد که از شما تقصیری واقع نیست اما شما را مصلحت در ان می بینم که چون شب در اید فرزندان من همه را بر داشته باطراف بروید و مرا اینجا تنها بکذارید زیرا که مقصود این قوم خود منم و چون مرا دریابند و بکشند بدنبال شما نشتابند که همه مدعای ایشان در کشتن منست بهر که باری شما زنده بمانید چون حضرت امام والامقام اینکونه سخنان بکفت حاضرین از فرزندان و برادران و اهل بیت او و اقارب او کفتند معاذ الله که ما بدین رضا دهیم که اصحاب تو ما را بر دارند و بجهة محافظت باطراف برند انکاه مردم ما را چکویند که ما مخدوم مکرم و امام معظم خود را فرو کذاریم هنوز نه شمشیری از قراب بدر امده نه تیری از ترکش و نه کمانی از فرمان خارج شده نه طعنی نه ضربی نه جنکی نه حربی روی داده ما را امیدهاست که بقدر مقدور جهاد نماییم انکاه در حضور تو شهید شویم هیهات هیهات

لموءلفه

مخنث زادهٔ ازادهٔ علی عباس
فشاند اشک و بپا خواست پیش جملهٔ ناس
که بی تو نیم نفس زنده که نمیخواهیم
در استان تو جز بندکی نمی خواهیم

برادران انجناب نیز با او موافقت کرده اظهار جانفشانی نمودند پس اصحاب کبار انجناب بسخن درامدند اول مسلم بن عوسجه اسدی بر پای خواست و کفت یا بن رسول الله صلی الله علیه و اله چکونه متصور شود که ترا بکذاریم و بکذریم و سلامتی خود خواهیم اکر چنین کاری کنیم در جهان از ما دنی تر و لئیم ترکسی نخواهد بود نعوذ بالله جانهای ما فدای تو باد تا نفس ما میاید در پیش روی تو شمشیر همی زنیم و چون شمشیر و نیزهٔ ما بشکند بقدر وسع و طاقت بکوشیم تا شربت شهادت بنوشیم پس سعید بن عبدالله برخواسته کفت ای پسر رسول الله صلی الله علیه و اله هرکز از من نیاید که ترا در میان خصمان بکذاریم و بسبب جانی که بعد از تو مهمان خواهد بود بروم حیا مرا انست که بپای ارادت و رضای تو بیرون نهیم و اکر سر من در سر این برود والله که باک ندارم اکر مرا در حضور تو بسوزانند و دیکر باره زنده کنند و هفتاد نوبت با من این معامله کنند چون متضمن حیات تو باشد حقا که راضی باشیم و حال انکه اکنون یکبار کشتن بیش نیست

عربیة

والله لا اسلوک حتی انطوی
تحت التراب و یحتوینی الجندل
تتبدل الدنیا و حبک ثابت
فی القلب لا یفنی و لا یتبدل

پس زهیر بن القین البجلی بپای خواست و شرحی بهین تفصیل عرضه داشت پس بریر بن الخضیر الهمدانی که مردی از زهاد و عباد صائم النهار و قائم اللیل بود هم اظهار ارادتی کرد و در ان ضمن اذن دیدن عمر سعد بخواست که او را نصیحتی کند و بنابر اتمام حجت ماذون شد و برفت و در عمر سعد سخن ان بزرکوار اثری نبخشید الحاصل بعد از بریر حبیب بن مظاهر و ظهیر بن حسان اسدی و هلال بن نافع و وهب بن عبدالله الکلبی و عابس بن شبث و جمله اصحاب هر یک جدا جدا اظهار عقیدت و ارادت و شوق بخدمت و شهادت نمودند و امثال این مضامین سرودند که ای امام بحق و ای ولی مطلق و ای زبده خاندان شریف نبوت و ولایت و ای مرشد طریق شهادت و هدایت حاشا که ما را دمی از حضور تو غفلت اید با بذل جان و سر در نظر چیزی نماید

نظم

ما جلیس الله خاصیم و توی خیر جلیس
ما انیس الله مخصوص و توی خیر انیس
خاطر ماست مبرا ز فنون تذویر
باطن ماست مصفا ز صنوف تلبیس
از دم ادم معنی دل ما کشته لطیف
نفس کامل ما از نفس عشق نفیس

فرزندان امیرالمومنین علی خروش بر کشیدند که یا سیدی امروز تو ما را بمقام پدر ما امیرالمومنین اکر با تو خلاف ورزیم او را فرزند ناخلف باشیم و چکونه در قیامت و بهشت بروی رسول و وصی

او

اونظاره کنیم **نظم** پیش ازان کاین شمس رونق بخش چارم طاق بود لمعهٔ نور علی رونق ده آفاق بود
پیش ازان کاین سلسله منظوم گردد در ازل قصهٔ گیسوی ما در حلقهٔ عشاق بود پیش ازان عهد الست
رب و میثاق بلی رمزی از امروز ما آن عهد و آن میثاق بود حضرت عباس عرض کرد که ای سید من اگر ما را
قابل برادری نمیدانی بغلامی و چاکری منسلک داری افتخار میکنیم و در راه تو جانبازی و سراندازی بها می کنیم
بیت ما تولا بود او هم و بسوب الحاح گرچه نباشد صفت و معنی عباس عبوس حضرت امام زاده والا
مقام علی اکبر و قاسم پسر عم او عرض کردند اگر ما را عزتی و مفاخرتیست بجهة انتساب بتو و نسبت باتست بعد از تو برای ما
عزتی نخواهد بود و نثار ما نیز نثار تست **نظم** چو عز ما بود از عز سبحان الله عزه عزیز ما عزیز حق و خوار
ماست خوار حق ذبیح اعظم و ثار الله اکبر حسین آمد حسینی نسبتان ما هم و ثار ماست ثار حق **ذکر**

مکاشفهٔ و معاینهٔ اصحاب

چون اولاد و اخوان و اقربا و
اصحاب حضرت امیر المؤمنین حسین از ملاحظات ظاهر چشم پوشیدند و در طریق محبت و عشق و ارادت در آمدند
و مستعد شهادت شدند و از ظاهر بباطن توجه کردند حضرت فخر اولیا و تاج شهدا و سید دو سرا قدری از فیوضات
باطنی خود بر فیوض روحانی ایشان افزود و ایشان را بعضی درجات روحانی و مقامات ایمانی نمود چنانکه مؤلف در
منهج الهدایه منظوم کرده **لموع لقنه** بیک اشارت و ایمای نایب حیدر مقام خویش بدیدند
حاضران یکسر یکی شراب ز کوثر بجام هر یک ریخت که هم چو اشتر مست از بلا کسی نگریخت یکی بهشت بدیدند
بی قصور و قصور که رشک باشد اگر اندرو درآید حور یکی مقام گزیدند برتر از ادراک که جبرئیل در آنجاست
قاصد چالاک یکی معاینه دیدند برتر از اوهام که عقل راه نبرد نیز کس در انجام از این سبب سر خنجر و
سنان و حسام نبود خوف کسی را براه مهر امام که انبیای سلف این شرف بدیدندی غلامی در احمد بجان گزیدندی
سخن زیاده توانم ولی نباید گفت که هر چه بینش مردانست نشاید گفت **استدراک**
در کتب علمای امامیه آمده که چون حضرت رسالت از عالم صورت ارتحال فرمود الا علی مرتضی و چند نفر که مشغول بعزاداری
آنحضرت بودند همه مسلمانان بسقیفهٔ بنی ساعده شدند و اگر انصاف باشد همه دانند که با محبت حضرت رسول صلی الله علیه
و آله جمع نمیشود که اصحاب او و مخلصین او در چنان واقعه جسد مطهر رسول الله را در خانه نگذارند و بجهة انتظام مهام دنیوی
و اغراض نفسانی راه سقیفه بردارند اگر آنقوم را با رسول صلی الله علیه و آله راهی و اخلاصی بودی در چنان وقتی خود را و دنیا را
و عقبی را بالکلیه بکلی فراموش کنند چه جای فراموشی آنحضرت پرداختن بامور دولت با ملت پس معلوم شد که اغلب مدعیان اسلام
از حقیقت اسلام نامی باقی نماند الا علی و عترت و آنها که در آن خدمت مشغول کفن و دفن حضرت بودند و وقتی که خلافت عامه صورت
بست همه پیروی باطل کردند الا معدودی که متابعت حق نمودند و در باطن با علی بودند و چون بجهة احقاق حق با علی
اعلی مجروح و متهم شدند الا چهار نفر الی پنج نفر نماندند و همین مقداد ابن اسود با شمشیر کشیده بدولتخانه اسد الله
آمد پس معلوم شد که مؤمن موحد صاحب مقام یقین بعد از چندین سال خدمت و صحبت رسول الله صلی الله علیه و آله
زیاده از چند نفر امثال مقداد و عمار و سلمان و بوذر نبوده اند و بصیر خبیر بنگرد که اصحاب امام حسین را چه مقام بوده
و ملاحظه نماید که در زمان رسول و شاه اولیا و چندین خالص مخلص ترتیب یافته و در عرصه کربلا عدد قلیل هفتاد و
دو تن و بقولی هشتاد و موحد مؤمن رسیده که بی شک و شبهه در مقام حق الیقین شهادت در آمده اند و چنین اصحاب
هنوز از کتم عدم بعالم وجود نیامده اند نه چنان امامی تا اکنون ظهور کرده است و نه چنان اصحابی بروز نموده چنانکه در مقام

خود هر یک اجمالا مذکور خواهد شد **لموع لقنه** تا هست بدهر نام و آثار حسین تکمیل جهانیان بود کار
حسین حقا که نیامد و نیاید بجهان نه هم چو حسین و نه چو انصار حسین گویند چون بریر بن الحضیر چنانکه
سابقا اشارت شد عمر سعد را بدید بر او سلام نکرد و آمده بنشست عمر بخشم شد گفت آخر نه من مسلمانم و رسول صلی الله
علیه و آله درود و سلام را بر مسلمانان لازم فرموده بریر گفت اگر مسلمان بودی و بر ملک رسول مختار عمل مینمودی آبی
که همه وحش و طیر میخورند بر روی اولاد رسول الله صلی الله علیه و آله نمی بستی و منع نمیکردی و نه جفا کاری بر حرم که
توئی عمر سعد چون بشنید ساعتی سر بزیر افکند و سر بر آورد گفت راست میگوئی ای بریر میدانم که هر کس با حسین علیه السلام
جنگ کند و خون ایشان را بریزد جای او در عین آتش جهنم خواهد بود ولکن ای بریر ملک ری ملک بزرگیست و
ولایت پر نعمتی است ترک آن نمیتوانم گفت و دل از آن ناحیت نمی توانم بر گرفت شقاوت بر من مستولی شده و حب دنیا دیده
چشم من عظم پیدا کرده میدانم که بد میکنم ولی نتوانم ترک این کار کرد بریر از شقاوت او متعجب شده برگشته شرح حال با امام
عرضه داشت چون بر امام و مطلق خواص و عوام روشن شد که ابن سعد مختار بر خواهد کرد امام اصحاب را بفرمود تا بقدر
ضرورت تهیه و بند بر جهاد کنند **لموع لقنه** چو بر کافران کرد حجت تمام بکار جهاد اندر آمد امام
همه خیمه ها را بر افراختند بر پهلوی یکدیگر افراختند بن خیمه ها بر ثریا رسید سر فرش بر عرش اعلی رسید
بر آن خیمه ها کهکشان شد طناب همه قبه ها شد مه و آفتاب سرادق برتبت چو افلاک بود همه خادم خیمه
املاک بود بهر پرده کشته مسند نشین ببی پرده کی از بنات و بنین کواکب بدان گونه کان خیمه برج
جواهر بدان طفلکان خیمه درج زهر برج رخشان کواکب عیان بهر درج تابان جواهر نهان حضرت امام
گردون خیام چون خیمه های اهل حرم و متعلقین خود را که بنات النعش وار متفرق بود پروین کردار مجتمع فرموده امر کرد
که بر گرد خیمه های اهالی حرم محترم خندقی حفر نمودند که از اطراف عبور ممکن نباشد و احتیاطا امر کرد هیزم پر کردند که در هنگام
گرمی آتش کارزار آتش در آنها زنند و اشتعال آن مانع از آمدن سپاه کوفه و شام بجانب خیام اهالی حرم ذی احترام شود
و جنگ از یکجانب در افتد و مردان همه در طرفی که مقابل قلب سپاه است مصاف بر کشند پس حضرت امام زاده مامور فرزند
خود علی اکبر را با جمعی از اهل صدق و نجات باوردن آب از فرات مامور فرمود و آب آوردند و غسل کردند و اصحاب نیز شستشو نموده
و تغسیل کرده و بدنهای خود را بجهة نزول ببهشت پاک از آلایش کرده و خاک پیرایش دادند چنانکه مشهور است که بریر بن
حضیر در آنشب با مسلم بن عوسجه طیبت و مزاح میکرد او گفت عجب از تو که میدانی فردا فرزند رسول کشته خواهد شد و
امشب شب آخر عمر ماست و مزاح میکنی وی جواب داد که امشب جای صحبت و طیبت است که آخر عمر ماست و انجام ما بخیر
شده در رکاب امام زمان و حجت یزدان منان جهاد می نمائیم و شهید میشویم در دنیا و آخرت بنیکنامی و روسفید خواهیم
بود امشب شب عید و وصال است نه شب ماتم و ملال الحمد لله که ما هم از اهل اخلاص و شهود و شهید در راه ولی خالق
معبود پس در نصورت خوشحال و شادان نباشیم و گویند حبیب بن مظاهر نیز بر مزاح و طیبت میکرده **نظم**
ز بند عقل میباید رهیدن طریق عشق میباید گزیدن ره عشق است در هر گام باید هزاران زحمت و
خواری کشیدن درین وادی پر آشوب خونخوار بخون خویش میباید طپیدن بباید شهپر همت
گشودن ازین گلخن بدان گلشن پریدن حضرت امام حسین در آنشب گاهی بوداع فرزندان و خواهران بود
و ایشان را وصیت و نصیحت بصبوری و حمد الهی میفرمود و گاهی شمشیر خود را پاک میکرد و بیتی در بیوفائی دنیا میخواند که گویند
شمر ذی الجوشن کلابی ملعون با تنی چند بحوالی خیمه گاه حضرت ولایت پناه بلکه تفرقه جمعی کند و استراق سمعی نماید آواز

امام را شنید که این آیها از قرآن بر میخواند و لا یحسبن الذین کفروا انما نملی لهم خیر لانفسهم انما نملی لهم لیزدادوا اثما ولهم عذاب مهین ما کان الله لیذر المؤمنین علی ما انتم علیه حتی یمیز الخبیث من الطیب یکی از همراهان شمر آواز داد که خدا تعالی ممیز کردانیده است پاکان ما هم و پلیدان شما و برین سخن که کفت سوکند یاد کرد بریر بن خضیر چون آواز شنید نماز قطع کرد و روی بدان کرده کفت ای فاسق ای دشمن خدای بظن تو مثل تو از نیکان باشد و مثل حسین بن علی و برادران او از پلیدان زهی خطای عظیم که ترا افتاده است والله که ترا تشبیه نمیتوان کرد الا بحیوانی که از غایت بی‌شعوری بغایط خود تغذی کند منتظر باش که بواسطهٔ این کفتار عذاب دوزخ ابدی خواهی چشید شمر کفت ای متکلم هر چه خواهی کو بکو که فردا بشمشیر ما کشته خواهی شد بریر کفت ای بعد والله مرا از مرک بهتر است بخدای واحد که مرده و کشته با حسین بن علی دوستتر دارم که زنده در میان نعمت با شما باشم شما از شفاعت رسول بی‌نصیبید و شما را آتش دوزخ نصیب است و مرا از کشتن بیمی نخواهد بود و همانا مضمون این ابیات را در خاطر بیانی نمود

نو مکن تهدیدم از کشتن که من | تشنه زارم بخون خویشتن
اقتلونی اقتلونی یا ثقات | ان فی قتلی حیات فی حیات

اگرچه قابل ثقات کفته اما در بینقام بغایت انسب است الحاصل امام حسین فرمودای بریر حیف باشد که با ایشان سخن کوئی خوش را مرنجان و تبعات بازکرد حال تو بحال مرد مؤمن آل فرعون قریب است چنانکه او نصیحت بال فرعون کرد نشنیدند تو نیز نصیحت کفتی نمیشنوند رضینا بقضاء الله پس بریر بازکردید مولی اباذر کوید که در آن شب دیدم که امام حسین شمشیر خود را اصلاح مینمود و در دست داشت و باخود ترنمی میکرد و چون کوش فرا داشتم این شعرها میخواند

عربیة

یا دهر اف لک من خلیل | کم لک بالاشراق والاصیل
من طالب وصاحب قتیل | ما اقرب الوعد من الرحیل
وکل حی سالک سبیلی | ومنتهی الامر الی الجلیل

خواهر امام مظلوم زینب با ام کلثوم صدای انحضرت استماع کردند کفت ای برادر این سخن کیست که یقین دارد که او را بخواهند کشت امام حسین فرمود ولو ترک القطا لنام دختر شیر خدا کفت وا محمداه وا علیاه وا انفعالاه وا کاشکی من مرده بودمی تا این روز ندیدمی رحلت جد خود محمد مصطفی صلی الله علیه و اله را دیدم و شهادت پدر خویش علی المرتضی را دیدم وفات خود فاطمه زهرا و برادر خود حسن مجتبی را نظاره کردم و هر یک چون برفتند دلم با ماندکان خوش بود همه برفتند و تو مرا بجای همه بودی اکنون همین یک ترا دارم تو نیز مرا از وفات خود خبر میدهی و هلاک از من بر می‌اوری و ای

رباعی

بر این جان در مانده بچنکال بلا | بی تو چکنم من این دل سوخته را
وین جان بر بتر هجر بر دوخته را | انصاف بده که سخت مشکل باشد
بی تو دل و چشم نابو اموخته را | القصه از این کونه سخنان

میکفت و میکریست و خواهران و همه دختران و زنان با آوازی با وی موافقت میکردند و بر روی میزدند و نوحه همی کردند حضرت امام حسین ایشان را دل همی داد و بصابری امر میفرمود و میکفت ای خواهر مهربان صبر کن و بقضای خدای راضی شو که خدای تعالی در آسمان و نیز در زمین هیچ بنده را باقی نکذارد و حیات ازلی و ابدی ندهد و هر ذی حیاتی که هست فانی خواهد شد کل شیء هالک الا وجهه و خداوند همه را بکمال قدرت بیافرید و بمشیت و اراده خود نیست خواهد کرد و چه جد و پدر و مادر و برادر ما از ما عزیزتر و کرامی‌تر بودند و همه طعم مرک چشیدند جمله عالمیان که از وفات رسول الله صلی الله علیه و اله بر اندیشید مرک بر دل ایشان خوش شد پس ای زینب و ای ام کلثوم چون مرا بکشند زنهار که جامه ندرید و چهره مخراشید و سخنی بخلاف رضای خدا مکوئید و بیطاقتی و جزع نکنید که موروث شماتت اعدا و غصه احبا خواهد بود

لمؤلفه

پس از نصیحت بیانات | امام شکور
نشست دختر شیر خدا بخیمه صبور

و من مکاشفاته

در حوالی سحر حالت نوم و غیبت در آن امام همام بروز نمود در عالم روحانی دید که سکی چند بر انحضرت حمله میکنند و در میان انها

سکی است دورنک و ابلق که پیش از همه عقور و جسور و کزنده و درنده است فرمود همانا قاتل من ابرص خواهد بود و هم بخدمت حضرت محمد مختار صلی الله علیه و اله جد امجد خود رسید و انحضرت بدو فرمود که ای فرزند نزدیک است امدن تو نزد ما و جهد کن که فردا شب در پیش ما باشی پس امام از عالم بیخودی و غیبت بعالم شهادت رجوع کرد و همه اهالی حرم را از خرد و بزرک وداع فرمود و اما زین العابدین را که مریض بود و اسهال شدید داشت بر نیابت و ولایت خود بر همکان کماشت و برادران و اصحاب و الاحباب فرمود که زحمت و محنت ما همین یک امروز است و دیکر ما را زحمتی نخواهد بود که اهی میبینم که الا علی علیه السلام پس من همه شهید خواهیم شد بقرب حضرت احدیت خواهیم رسید و صحبت جناب نبوت ماب صلی الله علیه و اله را خواهیم دریافت

لمؤلفه

قدم نهیم بجائی که غاری از غدمست | زنیم دم ز مقالی که پاکتر ز دم است
شویم محرم بزمی که محرمش نبود | شویم همدم شاهی که همدمش نبود
واصحاب انجناب کفتند زهی سعادت ما که در رکاب تو قابل خدمت و شهادت شویم جانها همه بر کف نهاده ایم و منتظر تیغ و تیر ایستاده ایم همه مکمل و مسلح کردیده بر اسبان زین بر نهادند و در برابر انحضرت مردانه ایستادند

لمؤلفه

فدائیان حسین علی چو پروانه | که پیش آتش شمعش ز سوز پروانه
همه سپهر مقام و همه مقام سپهر | همه چو انجم او در میان انجم مهر
همه ولی خدای و همه مطیع رسول | همه بر نج صبور و همه بقتل حمول
همه محب نبی و همه حبیب علی | همه شده ابدی و همه بده ازلی

در بیان ذکر روز جمعهٔ دهم محرم الحرام المشهور بعاشورا المؤلفه

ای چرخ نیلکی کج روشی و بد اختری | ای دهر سست وفائی و ستمکری
زندان اتقیائی و بستان اشقیا | بر مؤمنان شرنک و بر کفار شکری
بر کشتهای نسل زنا ابر قطره ریز | بر شمعهای آل عبا باد صرصری
مردود اهل دینی و مقبول اهل کفر | مهدی کشنده‌ئی و دجال پروری
پست از تو هر کجا که بلندی بخطه | خوار از تو هر کجا که عزیزی بکشوری
تا منکران دین هدی مهربان و رام | با رهبران راه خدا کینه کستری
با عترت پیمبر این کینها چه بود | بر ما مکر ز آل پیمبری
بر سبط مصطفی و بر اولاد مرتضی | رفتار تو ان جفا که نیاید بد بکری
از خلق شام و کوفه پی کشتن حسین | در پهلوی فرات شد اماده لشکری
از صبح تا بچاشت در آن دشت کربلا | در خاک و خون فتاد بهر کوشه سروری
بر شد فغان روز قیامت ز جور خصم | هر دم قیامتی شد و هر لحظه محشری
کشتند تشنه‌کام شهی را که اشک او | هر قطره نیز روی شرف بود کوثری
محبوب حق خلاصهٔ ایجاد عالمین | سید امام و پنجم آل عبا حسین

چون روز جمعه عاشورا در رسید و افتاب طلوع کرد سپاه کوفه و شام اسلحها بر اراستند بر اسبان بر شدند و فوج فوج و کتیبه کتیبه صفها بر کشیدند و بانک طبل و دهل بر فلک بلند شد پس عمر سعد ملعون میمنه را بعمرو بن حجاج و میسره را به پلید شمر ذی الجوشن و علم خود بغلام خویش زید سپرد و سواران را بمحکوم عروه بن قیس پیاده کان را بشبث بن ربعی ماموره کرد

لمؤلفه

کرفت پس عمر نحس شوم قلب سپاه | بسان نیزه که کفر جا بقلب سپاه

حضرت امیر المؤمنین حسین نیز شمشیر ذوالفقار مانند بر کمر مبارک بسته نیزه بر دست کرفته بر اسب بر نشست و با سپاه معدود خود در برابر ان لشکر مردود امده تسویه صفوف فرمود

لموءلفه

سپرد رایت مهر ایت جخسته اساس | بدست بازوی خود میر شیر دل عباس
عطا نمود حبیب و زهیر را چپ و راست | بمین میسر یمین و یسار و خود اراست
نکرد ذروه از فیض خود زیارا سلب | نمود جلوه چو انوار ایزدی در قلب
که بد جا بدل لشکران امام هدی | که غیر دل نسزد جلوه کاه نور خدا
نظر کشود و بدید از سپاه در پس و پیش | قریب صد تن کرد دلیر کم تا بیش

فرمان داد که هیزمها که در خندق کرد سراپرده حرم محترم ریخته بودند بر افروختند و خرمن وجود نامسعود دشمنان اهل بیت را سوختند یکی از کفار لشکر ابن سعد فریاد بر کشید

کرای حسین بن علی مونس دوزخ ونیز اکر مقام شماست در دنیا اختیا کردید حضرت امام علیه السلم فرمود خدایا اورا از آتش دنیاو
آخرت بچشان فی الفور اسب ابن حوزه را پای بسوراخی رفته رمیده واو از پشت اسب جدا شده پایش در رکاب بماند و اسب میدوید تا اورا
بجانب خندق آتش کشید بآتش سوزان درانداخت وبسوخت بریر بن الحضیر همدانی که از اکابر زهاد و قراء بود در پیش روی آن
حضرت قرآن همی خواند و باواز بلند با سپاه کوفه وشام خطاب کرده کفت ای قوم بی ایمان از خدای بترسید این قوم ذریه پیغمبر
شما هستند درین بیابان آب فرات را که دام و دد و وحش و طیر از آن قسمت میبرند بروی ایشان بسته اید و اطفال ایشان تشنه اند
و از شما متوحشند و بقصد جنگ و محاربه ایشان برخواسته اید و صفها آراسته اید آخر انصاف پیشه کنید و از خدا اندیشه نمایید
نمیدانم رای شما چیست و بر چه امر بید کفتند حسین بن علی بیعت کند و بهمراه ما نزد ابن زیاد بیاید والا کشته شود بریر کفت بکذارید
تا بمکه مراجعت کند و عیال خود را باوطان خود برساند ای اهل کوفه شما بودید چندین نامه فرستادید و او را خواسته اکنون که آمده
آب بر او بسته اید و شمشیر بر او کشیده اید و قصد قتل او کرده اید زهی مردم بی انصاف و خهی قوم بر لاف و کزاف که نه از خدا بیم دارید و نه
از فردای آن اندیشه کنید و نه از رسول شرم دارید کفتند جواب همانست که شنیدی و کار همین است که دیدی و تیری چند بر بریر انداختند
بریر مراجعت کرده از کار آن قوم حیران بود پس حضرت امام همام حسین بن علی علیهما السلم اسب براند و از صف به پیش شد و در صفها
و در صفها نظر میکرد و عمر بن سعد را در قلب ایشان دید ساعتی نیک در آنها بتعجب نکریست و فرمود الحمد لله که دنیا سرای
فنا و زوالست و بدو نیک آن کذرانست نیک بخت کسی که دل در آن ننهد چه بود او نپاید و بر خارف آن فریفته نشود و بدبخت
کسی که بدو غره شود و پندارد نعمت او را فنا و بقائی هست پس باواز بلند خطبه خواند و حمد و ثنا بپایان برد و سطری در وعظ
نصیحت بیان کرد و کلماتی در انذار و انشار مؤکد با بات با خبار و شواهد و آثار تقریر نمود و از حسب و نسب خود یاد کرد **عربیة**

الم تعلموا انی بن بنت محمد
وو الدی الکرار للدین کاملا
فهل سنة غیرتها ام شریعة
فهل کنت فی دین الا له مبدلا
احللت ما قد حرمت
او حرمت ما قد کان قبل محللا

در ترجمه این بیتها منظوم شده **لمؤلفه**

مکو نه من پسر حیدرم نه سبط رسول
نه جعفراست مرا عم نه مادر است بتول
مکر نه جده من خود خدیجه کبری است
مکر نه عم پدر حمزه سید شهداست
مکر نه من بسر نان دو شاه محترم
حرم حضرت شاه الکوثر حرم چرا اهل
حرم بی کناه بستیزید
کبوتران حرم را بظلم خون ریزید
نه میهمان شما میزبان بدخویم
چه روی داده که بستید
آب بر رویم
چه شد که از پی چندین پیام و نامه و عهد
کنون بکشتن من میکنید یکسر جهد
کدام شرع نبی را من آن
کثیر و قلیل
باعتقاد شما داده ام جوی تبدیل
از این فرات که مردم خورند و هم دد و دام
چه شد که قطره آخر برای
ما است حرام
بعجز نامه بسویم نهفته بنوشتید
چو آمدم همه از رای خویش بر کشتید
من آن نیم که اگر سر رود ز پیکر من
رود هوای رضای الهی از سر من
سپرده ام تن و جان امر پاک یزدان را
فدا کنم ره او تن و سر و جان را
پس ابن سعد

نزدیک طلبید او اول ابا کرد و بعد از صف بیک آمد امام حسین علیه السلم بدو فرمود که ای عمر برای حکومت ری بقتل من راضی
شدی و متابعت ابن زیاد کردی خدا کواه هست که بدین آرزو نخواهی رسید و حکومت ری حاصل تو نخواهد کردید و عنقریب سر
ترا از بدن جدا کنند و در کناسه کوفه کودکان بدان سنک اندازند و بازی کنند عمر سعد متغیر شده بصف باز کشت و کفت ای قوم سخن
با حسین قطع کنید که او پسر پدر خویش است اکر او را مام سخن بدهد تا روز قیامت هم هرکز لکنتی بهم نرساند و از سخن باز نماند شمر ذی الجوشن
پیش آمد و کفت ای حسین چه کویی حضرت همان کونه سخنان بنا فرمود شمر ذی الجوشن علیه اللعنه کفت شمر خدا را بکانکی نپرستد
اکر من فهمم که تو چه میکویی حبیب بن مظاهر کفت ای شمر من کواهی میدهم که تو خدا را بو حدانیت نمی پرستی و نمیدانی چه می
کویی و خدای مهری بر دل تو نهاده و نابینا کرده امام حسین فرمود سخن نیک کفتی و تمام شد اتمام حجت در آن قوم سخن اثر نکند قضا

کرده و حکمت بیغمبر **نظم** قضای بار خدای است و حکم کن فیکون
بوین سخن سخنی بر نمی توان افزود
مرا بدین ابا اسلاف و اجداد خود از اشتیاق یعقوب بیوسف بیشتر اشتیاقست انچه بار یتعالی در حق من حکم کرده **تنبیه**
آنکه بعضی کفته اند و نوشته اند که امام فرمود مرا اذن مراجعت دهید یا بر ثغری از ثغور روانه شوم یا بر نکبار و فرنک روم یا راه
دهید که خود بجانب یزید شوم دست بدست او دهم صحیح نمی نماید این سخن مرثیه خوانان ماند که کر بستن مردم را کفته باشید عقبة بن
سمعان کفته که از اول تا آخر شهادت ملازم حضرت حسین بودم و هر چه میکفت میشنیدم هرکز نفرمود که مرا اذن دهید که نزد
یزید شوم یا بحبشه یا بر نکبار روم الا اینکه فرمود با یزید بیعت نکنم و اکر اهل کوفه پشیمان شده اند و مرا نخواهند بمکه و وطن
خود باز کردم الحاصل چون حضرت حجة الله بر قوم حجت تمام کرد دست مبارک بر محاسن شریف کشید و همانا در آنوقت پنجاه و هفت
سال از عمر آنحضرت بکذشته بود و اثر خضاب در آن موهای شریف همی نمود پس فرمود ای قوم شدید شد غضب خدا بر یهود چون عزیر را
پسر خدا کفتند و شدید شد غضب خدا بر نصاری چون مسیح را ابن الله خواندند و شدید شد غضب خدا بر این امت چون سبط
رسول خود را قتیل کنید پس فرمود یا قوم انی عذت بربی و ربکم من کل متکبر لا یؤمن بیوم الحساب و بصف خود باز آمده منتظر
بایستاد و مانند پدر بزرکوار خود علی المرتضی ایستاد بود که تقدم در جنک از جانب دشمن شود تا رفع رود عمر بن سعد ملعون تیری
در کمان نهاده بجانب امام حسین انداخت و بمردم اذن حرب داد و کفت نزد ابن زیاد شاهد باشید که اول تیر من بحسین انداختم یکی
از لشکر امام کفت اول کسی که بدوزخ رود تو خواهی بود و من شهادت میدهم و پس از تیر ابن سعد تیر سپاهیان کوفه و شام تیرها
بجانب امام افکندند **ع** کمان تیر فشان ابر نو بهاران شد
کسی از اصحاب امام نماند که بدان تیر مجروح و خسته نشد امام حسین
با صحاب خود روی کرد و فرمود ای قوم این تیرها رسولان مرکند که بما پیام مرک رسانند و از مرک چاره نیست و لابد طعم مرک باید
چشید ساخته کار شوید و آماده کارزار که کارها تمام شود و دلها آرام یابد یعنی **بیت** بلک امروز است تا راً انفلا تام
بر آنهم اعتمادی نیست تا شام **ذکر سرور احوال حر بن یزید ریاحی**
حر بن یزید ریاحی چون دید که آتش کارزار زبانه کشید و از باب مصالحه اثری نیست و از تقدم خود درین امر و مانع شدن امام از
مراجعت بغایت منزجر و متنبه شد و مرغ دلش در قفس سینه طپیدن آغاز کرد و بسوی کلستان رحمت خدائی هوای پرواز نمود نزد
عمر بن سعد آمده کفت یا ابا حفص راستی با حسین جنک خواهی کرد یا بحیله بر او عرصه تنک کنی که تا به بیعت در آید عمر سعد کفت
چنان جنکی که خون بجوی بهادر آید و بر احد ابقا نکنم حر کفت خوب نمیکنی که خون حسین در کردن میکیری عمر ثانی کفت چاره ندارم
حر بن یزید از زندان پلید دور شده بنا بر سعادت ازلی و بمضمون خبر الارواح جنود مجندة آثار سعادت و شوق شهادت در سرش
افتاد خود کفته که در عرض راه که از کوفه میامدم پدر خود را بخواب دیدم که مرا از محاربه بحسین علی منع کرد و کوید از هجر و مدد بشارت
بهشت میشنیدم و در حیرت بودم بالجمله قرة بن قیس کوید حر بمن کفت که بیا برویم اسبان خود را آب دهیم کفتم من آب داده ام و او
برفت و من اندیشه او ندانستم که خواهد بجانب امام رود و الا من نیز همراه او میرفتم مهاجر بن اوس کوید که حر را دیدم که لرزه بر اندامش
در و فتاد کفتم ای حر مردم ترا از دلیران عرب شمارند و با هزار سوار برابر دارند سپاه حسین هشتاد تن بیشتر نیستند و هنوز امری
واقع نشده چرا در لرزه افتادی حر کفت که من خود را در میان بهشت و دوزخ می بینم نفس من مرا بعلاقه و محبت دنیا میکشد و عقل
و روح من مرا به بهشت نعیم میل میدهد در حالت تردد و کشاکشم **لمؤلفه** مکر صراط همین حالهای دلکیر است

ادق ز موی ضعیف و احد ز شمشیر است
نیامده است کارهای چنین در پیش
که ساعتی نماید هزار سال و بیش
از این طرف کشدم نفس و وهم و حرص و هوا
وز آن طرف بردم عقل و دین و زهد و صفا
پس نعره بشوق زد و کفت الحمد

لله که بهشت را بر دوزخ اختیار کردم و رستکار شدم و اسب انکیخته بخدمت حضرت حسین آمد و پیاده شد بقانون عرب دست

بر سر گذاشته اظهار معذرت و انابت کرده رکاب حضرت را بوسه داد و عرض کرد که یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله آیا توبهٔ من قبول
خواهد شد حضرت فرمود بلی انت الحر کما سمتک امک حر فی الدنیا و الآخرة پس استدعا کرد که چون از اول من ترا مانع شدم و سبب
توام آمدم خواهم اول شهید در راه تو من باشم حضرت امام او را مأذون فرمود و برادرش مصعب و پسرش علی بن الحر نیز در رسیدند
والتزام رکاب ولایت مآب حضرت امام را بر گزیدند و حر آمادهٔ میدان محاربه شد **لمؤلفه** روانه شد سوی میدان
گزیدهٔ احرار چنانکه مست خرامد بجانب گلزار برید ران دلیرانه اش یکی تازی که بر شمال و صبا یش بیک سر افرازی
بکرد او برسید بوقت پویه خیال ببسته راه که جلوه بر صبا و شمال نظیر کاکل او گیسوان حور العین اسیر و قعهٔ
او وهم و گمان و یقین یکی سپر به پس پشت هم چو قرص قمر اگر بقرص قمر جلوه کر بود اختر یکی حسام یمانی بدست فخر
زمان بحرق خرمن آمال خصم برق یمان کمان و تیر و کمندش شهاب و چرخ قضا که دشمنان نتوانند از این سه کشت
رها جهاند اسب و میان دو لشکر آمد راست ز پردلان و یلان سپه مبارز خواست نخست زبان بموعظه و نصیحت
گویان گشود و ایشان را سخنان نیکو گفت اثری نبخشید پس بر یزید و ابن زیاد و ابن سعد لعنت کرده بنیاد مبارزت نهاد و این
رجز همی خواند **عربیة** انی انا الحر و ماوی الضیف اضرب فی اعناقکم بالسیف عن خیر من حل بارض
الخیف اضربکم و ما اری من حیف عمر بن سعد بصفوان بن حنظله گفت تو با حر سابقهٔ آشنائی داری برو او را بوعد و وعید
باز گردان و از یاری حسین پشیمان کن مبادا دیگران نیز اقدام درین امر نمایند صفوان بیامد و شطری سخنان ناصحانه در ملاحظهٔ
عقل و معاش بر زبان کرد بجائی نرسید نیز تقلید رفته بود که به تهدید باز گردد چون نومید شد اظهار شجاعت کرد و دست
برمح خطی برد حر نیزه در نیزه صفوان افکنده نیزهٔ او را بفنون نیزه وری بشکست و چنان رمحی بر کمر که صفوان بند کرده که او را بلند
کرد و دو لشکر دیدند و از هوا بقوت بر زمین زد چنانکه استخوان او ریزه ریزه شد لشکر امام تکبیر گفتند و لشکر عمر را شفقت صفوان برادر
سه برادر دلیر بود به یکبار بر حر حمله کردند حر مانند پیل مست بر یکی تاخته بضرب شمشیر او را دو نیم ساخته دیگری را برمح از اسب در ربود
بر زمین فکند و کمر یکی را گرفته از اسب فرو کشیده بکشت و از رزمگاه بجانب امام آمد عرض کرد یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله از حر راضی
شدی یا نه حضرت فرمود خدا از تو راضی باد که در دارین حری عرض کرد که تا جان نه هم از انفعال نرهم و روی بمیدان آورده میکوشید و جنگ
میکرد و بروایت ابو المؤید موفق بن احمد خوارزمی چهل کس از سپاه کینه خواه بقتل آورد **لمؤلفه** ز بس که زبخت
بشمشیر خون قوم شریر کمان فتاد که لعل است قبضهٔ شمشیر چو روز بیکه بدریا همی برد راه بر بحر خون عدم کش
نمود شناه مع القصه سپاهیان کوفه اجتماع کردند و اسبش را پی نمودند پیاده جنگ همی کرد و اراده مراجعت نمود هاتفی
او را به بهشت عدن بشارت داد خلاصه و نجات را بدرود کرد و بی شک در زبان جان سو کرد اطراف او را گرفتند و بزخم تیر و نیزه او را
از پای در آوردند فریاد بر کشید که یا ابا عبد الله ادرکنی اگر بجانب حق پیابی و سلامی داری بفرما که اینک میروم امام اسب برانگیخت و
او را دریافت که از موزه اش خون چون جوی همی رفت و بدنش درستی نداشت پس سر او را بر دامن گذاشت و بدو توجه و ملاحظه و جبینش را
از خاک و خون پاک میکرد همی فرمود در تعزیت آن شهید راه خدا و مجاهد طریق هدی صدیق بی ریب و آزاد بی عیب ابیات میفرمود
عربیة لنعم الحر حر ابی ریاح صبور عند مختلف الرماح و نعم الحر اذ نادی حسینا فجاد بنفسه عند
الصباح فیارب اضفه فی جنان و زوجه من السود الملاح

ذکر مصعب برادر حر و علی بن الحر

بعد از حر بمیدان رفته و جهاد کرده و آخر الامر شهید شد **اشارة** بر دیده و روشن است
تا غلام خود بمیدان رفته سعادت شهادت یافتند رحمة الله علیهم اجمعین
که حر سرور احرار بود و سید اصدقا و قبلهٔ سعدا مجاهد و غازی در راه خدا و حبیب حضرت امام حسین زیرا که همراهان و اصحاب آن

حضرت اگر چه همه در مقام ارادت بلند مرتبه بودند ولی همراهان امام آمده بودند و در بیعت او و پیمان و عهد داشتند ایثار آن
ماندن و جان دادن چاره نمیبود ولی حر در اهل متابعه در نیامده بود و از آغاز موافقت نداشت بلکه بسر داری مأمور شد متعلقین او
در کوفه بودند مع هذا بمحض فطرت پاک و مناسبت روحانی از اهل و عیال و عزت و جلال و جاه و مال چشم پوشید و محضا لله و لرسوله
بجهاد و غزا و شهادت فایز شد منصفان دانند که او را مقام اعلی است و مؤلف شنید که او در زیارات مأثوره پنجم شهدای کربلا است رحمة الله
علیه **لمؤلفه** اندر صدف زمانه حر پاک دراست و ز گوهر صدقش صدف سینه پر است احرار جهان
کمند اگر بابیشند از حق مکذر سرور احرار حر است **من الوقایع** چون حر و برادر و پسر و غلام او شهید شدند
حضرت حجة الله خطاب با ابا حفص عمر ثانی یعنی ابن سعد کرده فرمود من سبقت بجنگ شما نکردم و شما تیر باران کردید و این جماعت که
شهید شدند از شما بودند نه از همراهان ما باز شما را نصیحت میکنم که از قتل و نهب ما و اصحاب ما در گذرید که شما را از زیان دینی و عقبی
خواهد بود و بگذارید که عیال خود را بر دارم و بخانهٔ خود و خانهٔ خدا روی آرم که در این هوای گرم و زمین ریگ اطفال من از تشنگی
هلاک شدند و اگر بزعم شما من مسلمان نیستم طفلان صغیر را چه گناه است جواب دادند که ممکن نخواهد شد تو را رها کنیم امام
فرمود شما بیشمارید و سپاه من قلیل لذا پس قرار دهید که جنگ مغلوبه نشود یکان یکان بمیدان آیند و بمبارزت سبادرت نمایند
کفار بدین قرار رضا دادند و آخر بدین عهد هم نه ایستادند

تجلی پنجم در شهادت اولاد و اخوان و اکابر اصحاب حقایق نصاب امام الثقلین امام حسین

لمؤلفه چون شعله ور شد از دو طرف آتش جدال کر کشت گوش نه فلک
از بانگ القتال از بس که لمعهٔ سپر و برق تیغ تیز پر شد هوای معرکه از بدر و از هلال بر قلب مشرکین لعین تیر
اهل دین آتش زدی چو اخگر سوزنده در زکال از گرد تیره روی هوا پر سواد قیر از خون تازه پشت زمین پر پرند
آل هفتاد تن ز آل حسین و بگرد شان پنجه هزار کافر بدخواه بد سگال شیر ار چه از شکال فزون بسکه در نبرد
یک شیر چون کند بکف یک جهان شکال در نیمروز کشته شد از ظلم هر چه بود پیران سالخورده و جوانان خورد سال
از ریشه کند تیشهٔ بیداد کوفیان چندانکه بود در چمن مرتضی نهال کشتند هر چه بود ز اولاد فاطمه مردان با جلال
دلیران با جمال طفل رضیع را چو بدست پدر کشند مردان رزم را که رها پی کند خیال ارباب تواریخ و سیر شهادت
اصحاب حضرت امام را بدین ترتیب رقوم داشته اند که چون حر بمقام شهادت سعادت یافت همراهان حضرت گفتند مردی که از خارج
آمده و با ما خصم بوده از همه چیز گذشت و بر شهدا مقدم گشت ما را در این جنگ نزیبد و دل با جهان و جهانیان نشکیبد ما را
بکدیگر را ندا در دادند و زبان به بیان این ترانه گشادند **رباعی** ای مردان های و ای جوان مردان هوی مردی
بکن و نگاه دار این سر کوی کو تیر آید چنانکه نشکافد موی زنهار که زین دوست نگردانی رو

ذکر شهادت سید ابرار بریر همدانی رحمه الله

پس سید ابرار بریر بن حضیر همدانی که از خواص زهاد و عباد و از مریدان حضرت شاه ولایت علی المرتضی بود و سالها در رکاب آنجناب
جهادها کرده بود و فیضها دیده بود و بظاهر و باطن چشمان سر و سرش بانوار ولایت منور بود بجان نثار رغبت نمود نزد حضرت فرزند
شاه کوثر آمد و اذن جهاد خواست اشک از دیده خداین حجة الله امام همام عرش مقام جاری شد و او را وداع کرد **لمؤلفه**
براند اسب سبک سیر سوی عرصهٔ جنگ گشاد از پی خصم افکنی و مردی چنگ رجز بخواند بصوت هزج زمان مدید
قریب کشت بدان جمع کینه جوی پلید چو تیغ هندی او برق کینه میافروخت سپهر پیر چو هندو در آتشش میسوخت

چو رود خون شده جاری ز پیکر ابطال چو کوه مانده بر آن خاک جسم اهل ضلال ز هر طرف که برو رسید کردی سوی
ز خون مرده دلان خوش روان نمودی جوی بلی بلی که بکی عمر در رکاب علی از وچه سر زند آخر بجنگ غیر بلی نعره می
کشید که ای کشندگان علی بن ز من ابیدای دشمنان پسر علی بیشتر ابیدای منکران امام نزدیکی ابید بر یزید بن معقل که از دلیران معروف
بود از صف بیرون آمد بسوی وی رسید و گفت که ارکان آن بود که تو از دین اند اکنون فهمید که از کنه کارانی همانا که راهی که با حسین نوافق
وهمراهی بریر گفت که ای پسر معقل که خود را از من اعقل دانی بیا تا مباهله کنیم و از خدای بخواهیم که از من و تو هر که مبطلست کشته شود
وهر که محق است مظفر آید یزید راضی شد و هر دو دعا کردند و بعد دست به تیغ بردند بریر توکل کرده پیش دستی نمود ابن معقل شمشیری
بریر حواله کرد که سپر داشت او را دو پاره خواهد نمود کفی بادی بکوه و دندیا برك بید برسند انی رسید بر حضرت شاه ولایت را
یاد کرده شمشیری بر خود پسر معقل فرود آورد که تا دماغش بدرید و بجهنم رسید آنگاه دانست که حق کیست و باطل کیست پس بخدمت حضرت
امام آمد وداع بازپسین کرده بعزم شهادت بمیدان شد بحر نام بروی تاخته اسب او را پی کرد در کار او واطی جابر نام بن عم بحر چون این کار را
دید بحر را بسی ملامت کرد که مردی بزرگوار و سرخیل ابرار را چرا کشتی و نشناختی که چه جلیل القدر و عابد زاهد بوده است بحر از قتل
بریر ندامت یافته و گریه ها کرد و توبه ها نمود و این دو بیت منسوب بدوست که در پشیمانی از آمدن بجنگ امام گفته **عربیة**
فیا لیت انی کنت فی الرحم حیضة ویوم حسین کنت ضمن المقابر فیا سوءتا ماذا اقول لخالقی وما حجتی یوم الحساب
القماطری

ذکر شهادت وهب بن عبد الله الکلبی رحمة الله علیه

زباب آتش شوند پاک اگر ذهب است از آن ذهب بصفا پاک کرد دل وهب است گویند که وی ترسا بود و اسلام قبول نموده و تازه
عروسی کرده عروس و مادر وی بیاری بودند در آن روز مادر او را بمجادله تحریك میکرد و عروس را دل نمیداد مادر وهب که او را امر
مینامیدند پسر جوان تازه داماد خود را بجهاد ترغیب میکرد و او بمیدان آمد و چنین رجزی میخواند **عربیة** ان تنکرونی
فانا ابن الکلبی سوف ترونی وترون الضربی چند کس را کشته از معرکه برگشته نزد مادر آمد و گفت تا در راه حسین کشته
نشوی از تو راضی نگردم ای پسر فریب این زن را مخور که تازه گرفته که بکشته شدن تو رضا نمیدهد رضای خدا و رسول را بر رضای همه کس
وی دیگر باره بمیدان آمد و حرب میکرد تا دستهای او را قطع کردند و سر او بریده بطرف لشکر امام افکندند گویند مادر وی آن سر
برگرفت و بجانب میدان افکند گفت سری که در راه خدا داده ایم باز پس نمیگیریم بعضی گویند آن سر را بر قاتل وی زد و بکشت بعضی گویند
عمود خیمه برکند و بحرب آمد و مردی بکشت امام او را منع فرمود که بر زنان جهاد نیست او لاجرم بخیمه برگشت و تفصیل جواب و سوال
او و مادر و عروس در منهج الهدایه منظوم کرده ام در این محل باختصار گذشت

ذکر عمرو بن خالد

بعد از وهب بمیدان رزم رفته چندان جهاد کرد که شهادت یافت و بجنت شتافت بعد از وی پسرش خالد بحرب آمد و پس از
از محاربه شهادت یافت **سعد بن حنظلة تمیمی** از اعیان سپاه حضرت امام بوده متوجه معرکه قتال
شده میگفت **عربیة** صبرا علی الاسیاف والاسنة صبرا علیها لدخول الجنة وآن شیر دل قتالی
شدید کرده آخر بدرجه شهادت رسید **مسلم بن عوسجة اسدی** از مشاهیر اصحاب است
وسالها در خدمت شاه ولایت معزز بوده **لمؤلفه** بمدح او سخن را ازین ندانم بیش که خوانده بود مر او را
علی برادر خویش چو بیر و جها اسد الله بود و از اسدی نکشته بود بگردش خیال جرم و بدی قصیده در مدح حضرت
امام و الامقام خوانده حمله بر اعدا کرد و قریب پنجاه تن بر خاك هلاك افکند از کثرت زخمهای پی در پی سست شده از پا در آمد
فریاد زد که ادرکنی یا حسین حضرت امام حسین و حبیب بن مظاهر بر سر او رفتند و امام بر او برحمت الهی دعا همی کرد و فرمود برو که
ما نیز در قفای تو میاییم مسلم بن عوسجه تبسم کنان چشم برکشاد حبیب بدو گفت که ای مسلم اگر میدانستم که بعد تو خواهم زیست

میگفتم

میگفتم وصیت چیست و آنچه میدانم که نیمایم مسلم گفت ای حبیب وصیت من بتوانست که در راه این امام غریب کشته شوی حبیب گفت چنین
این بخواهد بود و اصحاب عمر سعد در آن زمان نعره میزدند و تفاخر میکردند که ابن عوسجه را کشتیم شبث بن ربعی زبان بدشنام
ایشان گشاد گفت از کشتن شخصی اظهار شادمانی میکنید که در فتح آذربایجان جلادتها کرد و چندین نفر بقتل آورد **عمیر بن
عبد الله المذحجی** بمیدان رفته جمعی از پای در آورد تا از پای در آمد و بدرجه شهادت رسید
عبد الرحمن بن عبد الله یزنی بجهاد پرداخت و بطعن رمح و ضرب شمشیر جمعی
بخاك انداخت تا شهید شد **یحیی بن سلیمان المازنی** بمدافعه ساخته شد و جمعی
کشت تا کشته شد **قرة بن ابی قرة الغفاری** حربی عظیم کرد و بسی بکشت تا درجه
شهادت یافت **نافع بن هلال البجلی** بسوی معرکه رفت و میگفت انا الغلام البجلی انا علی
دین علی ودینه دین النبی در برابر وی شخصی از اهل سپاه عمر آمد و گفت انا علی دین عثمان نافع گفت بل انت علی دین
الشیطان و بر او حمله کرد و او را نزدیك عثمان فرستاد **مالك بن اوس مالکی** شمشیر بر افراخته جمعی را
هیزم دوزخ ساخته به بهشت رفت **حبیب بن مظاهر اسدی** که از اکابر اصحاب ولایت
مآب بود و در زهد و ورع و تقدیس و عبادت و معرفت نظیر نداشت از امام اذن جهاد خواست و امام با چشم اشکبار وی را وداع
کرد آن پیر روشن ضمیر قریب بشصت و دو تن از کفار و اشرار بدار البوار فرستاد و آخر الامر از طعن و ضرب و تشنگی و خستگی حرب و زخمها
گران بدیگران متصل شد بدرجات عالیه جنات عدن وصول یافت **عمرو بن مطاع الجعفی**
بمحاربه پرداخت و بالاخره شهید شد **انیس بن معقل الاصبحی** حمله های متواتر برد
و زخمهای متوالی خورد و آخر جان سپرد **زهیر بن قین البجلی** که از اجله اصحاب بود در آن روز دلیریها
نمود و بدرجه شهادت سعادت یافت و به بهشت جاوید شتافت **هلال بن نافع** جنگها کرد تا شهید شد
جنادة بن حارث الانصاری در حضور حضرت امام مدافعتها کرد و شجاعتها نمود
تا شهادت یافت **یحیی بن کثیر** جنگ کرده بمرتبه شهادت رسید **جابر بن عروة**
بشهادت رسید **طرماح بن عدی** در رکاب حضرت بوده شهادتش بنظر نرسیده **سیف
بن ابی الحارث** جهادها نموده شهید شد بعد از او **سعید بن عبد الله** جهادها
نموده شهید شد رحمه الله دیگر **عمرو بن خالد الصیداوی** بشهادت رسید رحمه الله
سوید بن ابی المطاع شهادت یافت و بعد از او **حجاج بن المسروق**
بجهاد پرداخت تا شهید شد **عبد الرحمن بن عروة** بمیدان آمده رزم کرده تا شهید شد
عبد الرحمن غفاری بشهادت رسید **یزید بن زیاد** شهادت یافت
ابو عمر نهشلی شهید شد **محمد بن بشر** بشهادت رسید **معلی بن معلی**
شهادت یافت **ظهیر بن حسان الاسدی** با سام ازدی در او بجنب و سام او را ابتدا
که در روز جنگ شمار اعلام خود نشمارد و رستم را از الی پندارد بتدبیر یاوری بنیاد ضیعت کرد ظهیر نیزه بر دهان سام زد که سخنش تمام
شد نضر بن کعب بمقابل او در آمد او را بر زمین افکند صالح بن کعب بجو بخواهی برادر آمد کشته شد پسر نضر بن کعب آمد نیز دیده
عم رفت مجرا لا مجال تا سیصد سوار بجنگ ظهیر آمد و او بر او حمله کرد مجر بگریخت و سیصد سوار از کمینگاه برآمدند و بر
ظهیر زدند شبث از قفایش در آمده ضربی بر دوشش زد که زره دریده شد و خون بر جست ظهیر بدو تاخت و او خود را در میان سپاه

انداخت ظهیر نیزه در انکنده شمشیر برکشید و پنجاه تن کشت او را تیرباران کردند و بیست چوبه تیر بر جوشن او جای کرده بود امام
حسین سعد غلام پدر بزرگوار خود علی علیه السلم را با نه سوار باوردن او مامور فرمود تا او را بیاوردند امام گفت ای ظهیر اگر سخنی
داری بگوی گفت جامی اب اورده اند و من میدانم صبر کن تا اب خورم که از تشنگی بیطاقتم پس دندان بهم بر میزد چنانکه چیزی
خورند و برحمت حق پیوست قال امام علیه السلم طوبی لظهیر بن الحسان فان منزله فی الجنة فی جواری **عابس بن**
شبیب الشاکری از ابطال معروف بود بلکه از ابدال و چون بمعرکه شد کس نیز روی از رو نکردی را
کر ربیع بن تمیم گفته بود که ابن عابس شیر درنده است مردم از او میگریختند اخر الامر ان بزرگوار زره از بر اورده خود از سر بیفکند
بیکتا پیرهن مست وار بجنگ کفار پرداخت سپاه کوفه و شام اجتماع در کشتن ان شجاع کردند و بعد از قتل او هر کس دعوی کرد که او را
من کشتم امام عمر سعد گفت او مردی نبود که یکتن قاتل او باشد همه سپاه در قتل او مشارکت داریم در انجنگ شوذب غلام وی یاری
موافقت کرد تا کشته شد **وجزالوقایع** در کتب معتبره امده که چون نزدیک نماز ظهر در رسید ابو ثمامه صائدی
عرض کرد که ای امام عالمیان استدعا دارم که نماز فریضه ظهر دیگر با تو گذارده شود حضرت فرمود خدا ترا جزای خیر دهد که نماز را بیاد اوردی
واز نماز گذاران محسوب بدارد پس مهلت بخواهید تا نماز گذاریم چون التماس کردند حصین بن نمیر گفت نماز حسین مقبول نخواهد
بود جمعی در برابر انحضرت سپر بلا شدند و حضرت بنماز پرداخت و چون نماز تمام شد سعید بن عبد الله و زهیر از بسیاری زخم تیر از
پای در افتادند و سپاه کفار از اطراف هجوم اوردند و از تیرهای ایشان بیشتر اسبهای اصحاب امام کشته شد و بقیه اصحاب پیاده ماندند
عمرو بن جناده انصاری بعد از شهادت پدر برخصت مادر از امام اجازه جنگ طلب کرد وی
گفت **عربیة** امیری حسین و نعم الامیر   سرور فؤاد البشیر النذیر   علی و فاطمة والداه   فهل تعلمون
له من نظیر   له طلعة مثل شمس الضحی   له غرة مثل بدر المنیر   چون انجوان بمحاربه رفته شهید شد سر او را برید
بجانب خیمه گاه افکندند مادرش سر فرزند را برگرفته می بوسید میگفت احسنت یا بنی و یا سرور قلبی و یا قرة عینی و گویند عمود
محاربه کرده حضرت او را منع کرد **جوی مولای ابوذر** از جمله شهدا بوده و پس از جنگ شهادت
یافته **عمرو بن قرظة انصاری و عبد الرحمن بن عروة**
در حضور امام مدافعه کردند تا شهید شدند **سیف بن حارث سریع و مالک**
بن عبد بجنگ پرداختند و گریه میکردند امام فرمود مگر بر کشتن میگریید گفتند لا والله از برای تو میگرییم که می
بینیم خصمان بر تو احاطه کرده اند و ما را قوه دفع ایشان نیست میدانیم ترا میکشند نمی خواهیم کشتن ترا ببینیم و چندان مقاتله کردند
که کشته شدند **غلام ترک** جوانی قاری قران بود و گویند در وقت محاربه او امام زین العابدین در خیمه
بیمار افتاده بود و از دامن خیمه تماشا میکرد تا غلام کشته شد امام حسین بر سر او رفته روی بر روی او نهاد و او بر روی امام تبسمی
کرده جان داد **حنظلة بن سعد البجلی** بمیدان امده سخنان با کفار گفته سودی نداد و محاربه کرد تا کشته
شد **یزید بن الشعثا** تیراندازی کرد تا بشهادت رسید **مؤلف گوید** در واقعه کربلا
نامه ها ساخته اند و کتابها پرداخته که مشتمل بر چندین هزار بیت است و پیداست که تفصیل ان امور درین کتاب بر وجه صواب
گنجایش نمی پذیرد و خارج از سیاق این تالیف است و خود مؤلف با اینکه بعضی وقایع را منظوم کرده است پنجهزار بیت بوزن [illegible] درین
باب کتابی شده لهذا از اختصار مطالب و وقایع معتبره دارند و در تقدیم و تاخیر بعضی در اصحاب اختلافیست و هاشم بن عتبه را
نیز در شهدای کربلا ذکر کرده اند اما در صفین شهید شده الحاصل پنجاه و دو نفر شهید شده اند در تقدیم و تاخیر اینها سودی چندان
نیست و اختلافی کرده اند و اگر درین میان زیاده شعری از خود می ارد بمحض ثواب و بجهة تحصیل اجر و پیش نیز از باب رعونت

خود

خود پسندی نیز اگر در ازای هر بیتی بیتی معین است و اگر از اشعار عربی و عجمی دیگران نیز بیاورد علت نیز بپذیرند که سخن منظوم در میان
منثور تفننی است بلکه باعث ذوق و وجد ارباب شوق شود ع النظم فی الکلام کالملح فی الطعام **ذکر**

شهادت اقارب و بنی اعمام حضرت امام والا مقام

بر ظلمت ایجاد خلق از نور حق انداگردش   سرمست جام حق بود کرد از عرب ور از حبش   چون کشتگان کربلا بد هر
یکی شان از جدا   فیضی ز نور کبریا پرور انکردند از عطش   انگونه ملحق شود و زقیدها مطلق شود   از ریش نور حق شود
صاد دلش از غل و غش   مخفی نماناد که شهدا از غایت غرابت میکردند تا صاحب بودند اقارب را از جانبازی و سراندازی در راه امام
مجاهد غازی منع میکردند پس از ایشان نیز همین بغایت مرعی بود چون نوبت با قربا رسید اولاد عقیل که بنی عم امام جلیل بودند
مبادرت بمنازعت نمود اول کسی که اقدام بجنگ نمود عبد الله پسر مسلم بن عقیل بود **عبد الله بن مسلم**
بجنگ و مدافعه پرداخته چندان کوشش نمود که گروه مخاصمان بستوه امدند یکباره بر او بر زدند و شهید شد **جعفر بن**
عقیل بمیدان رفته جولان کنان و رجز خوانان تا انقوم کوشید تا ساغر شهادت نوشید **عبد الرحمن**
بن عقیل بکارزار پرداخت و جمعی را مقتول ساخت تا بشهادت رسید **محمد بن عبد الله**
بن جعفر الطیار رضی الله عنه که هر دو از فرزندان زینب خواهر امام بود برزم
اقدام نموده بعد از کر و فر مردانه شهادت یافت **عون بن عبد الله جعفر** برادر او بمنازعت و
مدافعت مبادرت جست بالاخره دست از جان شست **عبد الله بن امام حسن** که او را عبد الله
اکبر گویند جوانی بود سالش زیاده از بیست و کمتر از سی جنابی شجاع و فارس و مبارز بود بمدافعه بیرون شد تا پیش صف عمر تاخت و بیست کس را
بر خاک انداخت ابو البختری با پانصد سوار بوی دچار شد امام حسین فرمود تا غلام امام حسن و اسد و محمد بن انس بن ابی دجانه
بمدد و معاونت او اشاره کرد و هم اینان از سر تن از مخصوصین او بوده اند و از ان چهار سوار بوی تمام در یا پانصد فارس ابو البختری
روی داده و پشت نمودند شیث ربعی با سواران خود و سواران ابو البختری بر ان چهار سوار تاخت فرمودند ضرب زخم عثمان بن
بختری بخاک انداخت و ان دو تن دیگر نیز شهید شدند و قاتل ایشان امامزاده عبد الله بکشت یوسف بن حجاج بجنگ عبد الله امد کشته
شد طارق بن یوسف بخونخواهی پدر امد کشته شد عبد الله بر اسب او که توانا تر بود سوار شده نزد عم مکرم امد و از بی ابی شکایت نمود امام
فرمود عنقریب سیراب خواهی شد دیگر باره بر صف کوفیان زد و هزار سوار از اطراف او در امدند و بر او زخم بسیار زدند حضرت عباس علی
علم همایون بدست علی اکبر برادر زاده خود داده روی باعدا نهاده ایشان را از یکدیگر پراکنده کرد عبد الله را مجروح از میان انها بدر اورد
مبارزی از فقاد در امد زخمی بر عبد الله زد که از اسب در افتاد و جان داد عباس قاتل او را بکشت و برگشت و امام بسیار ملول شد

ذکر شهادت امامزاده قاسم بن الحسن

گویند سیزده الی چهارده سال
زیاده نداشت اذن مبارزت خواست امام بگریه در امد و اذن نداد قاسم نیز گریه اغاز کرد **لمؤلفه** امام تشنه جگر
اشکهاش چون نگریست   بگریه هایهایش بسی بگریست   کشید اشک فشاهم چو جان در اغوشش   ز مرحمت سر
او را نهاده بر دوشش   گفت ای فرزند برادر تو یادگار حسنی و مرا هیئت بود که در خز خود را بود هم زمانه نگذاشت قاسم خطی از امام
حسن نمود که در ان وصیت شهادت بود امام ناچار او را اذن جهاد داد وی در امد رجزی میخواند **عربیة** ان تنکرونی فانا ابن
الحسن   سبط النبی المصطفی المؤتمن   پسران ازرق شامی بحرب ان سید نامی امدند و هر چهار کشته شدند ازرق خود امد
و قاسم شمشیری بروی زد که در غلطید و بقول ابو المؤید خوارزمی سی و پنج کس بدست او مقتول امدند **لمؤلفه**
بقلب و بغلو بجنگ در پیوست   زد و گرفت و فکند و برکشت و بست و شکست   اخر الامر هجوم ان معصوم را شهید کردند

بروایت

بروایتی و قول حمید بن مسلم که در سپاه کوفه بوده و نظاره می نموده است او را عمر بن سعد الازدی شهید کرده امام حسین قاتل او را کشت و نعش او را برده و گفته اند که در آن معلوم که از اسب در افتاد و جسم لطیف او پایمال سم ستوران شد و استخوانهایش شکست امام بر او گریست و اهل بیت و بنی اعمام بگریستند امام فرمود ای اهل بیت من صبر کنید که این رنج براحت و این مذلت بعزت دو عالم خواهد رسید

مؤلف گوید در تواریخ کهن زیاده از این نقل نکرده اند و عقل بتسلیم زیاده از این یعنی انجام و سامان عروسی با عدم فرصت و مهلتی بوده و در غلط افتاده اند و این همه امور از صبح عاشورا تا قدری از ظهر گذشته اتفاق افتاده است اگر در مدت و مکه یا عرض راه مناکحتی روی داده باشد الله اعلم و الا در کربلا خاصه در آن روز حضرت امام مجید علیه السلام با آن قلت زمان و کثرت اهل بغی و عدوان کی مجال مقال بوده در صورتی که آنحضرت را مهلت تا ظهر نداده اند کاری دیگر چگونه صورت میگرفت در همین وقتی که این امورات اتفاق افتاده گرد آنحضرت را احاطه کرده بودند و خیمه ها را آتش زده بودند و ساعت بساعت نزدیکتر میشدند پیاده و سوار تیرباران کردند و اسب تاختند و سنگ فرو میباریدند و کسی باقی نمانده بود الا دو سه نفر از رجال و جمعی از نسوان و اطفال که هیچ کس از پریشانی بخود نمی پرداخت و نمونه محشر و فزع اکبر بود وامصیبتا و واحسینا از فرشتگان آسمان و زمین بلند میشد و نعم ما قال الصباحی رحمه الله **نظم**

افسانه گر کس نتواند شنیدنش
یارب بر اهل بیت چه آمد ز دیدنش

الا لعنة الله علی القوم الظالمین الی یوم الدین **لمؤلفه**

حرفیست در افواه گدایان و شهان
کان روز قیامت ز چه رو مانده نهان
آن روز قیام روز عاشورا بود
بگذشت و هنوز بیخبر اهل جهان

ذکر اولاد امیر المؤمنین علی ابن ابیطالب ع

از اولاد و پسران حضرت شاه ولایت ع هشت تن در رکاب مستطاب سید الشهداء و قتیل راه خدا امام حسین بوده اند که بشهادت رسیده اند **عبد الله بن علی ع** و او و مادرش لیلی بنت مسعود بن خالد تمیمی بوده است بعد از شهادت قاسم بن حسن ع بمعرکه رفته رجزی خوانده جنگی مردانه کرده بالاخره بزخم زحر بن بدر النخعی و بقول بعضی بضرب عبد الله بن عقبة الغنوی از پای درآمد **عمر بن علی ع** بجهاد پرداخته و رزمی سخت کرده بشهادت رسید **عثمان بن علی ع** بمکاوحت و مبارزت اقدام کرد و آخر الامر شهید شد **جعفر بن علی ع** با مخالفین پیکار میکرد بعد از کشتن بعضی از کفار بجنت علا طیار شد **محمد اصغر بن علی ع** چون محمد اکبر مشهور بحنفیه در مدینه بود این را محمد اصغر مینامیدند بر رزمگاه رفته شهادت یافت **یحیی بن علی ع** از اسما بنت عمیس بود و با محمد اکبر و عون از یکمادر بوده اند او نیز شهادت یافت **عون بن علی ع** او نیز مبارزت جسته بشهادت فایز شد رحمة الله علیهم اجمعین

ذکر شهادت کثیر السعادت ابا الفضل العباس نور الله مضجعه الی یوم الباس

آنحضرت کمال جمال داشته چنانکه او را ماه بنی هاشم میخواندند قامتی بلند و بازوهای دراز داشته و گویند چون بر اسبهای قوی بر نشستی زانوهای او بحوالی گردن اسب بودی مظهر جلال و جبروت حضرت ولی کردگار بوده در شجاعت و مناعت بعد از حضرت امام همام حسین بن علی علیهما السلام سر آمد اولاد امیر المؤمنین بوده بعضی مادر او را ام البنین و بعضی ام حبیب دانسته اند و وی در معنی سپهسالار و علمدار امام بزرگوار بوده عقیده بعضی آنست که وی بعد از علی اکبر باتفاق برادر والا گهر امام جن و بشر شهادت یافته چون سپاه کوفه و شام هجوم آوردند امام را از طرفی و او را از طرفی مبارزت افتاد و از یکدیگر جدا شدند و هر دو دور از یکدیگر بشهادت رسیدند و بعضی قایلند که قبل از علی اکبر و بعد از عون او بشهادت فایز شد و شهادت آنحضرت در شبیخون صحتی ندارد و اخبار بر این طریقه که اختیار مولف غالب است که آنحضرت چون دید که بجز حسین و علی و فرزندش دیگری نمانده از امام اذن محاربت و مضاربت طلبید علم را بر زمین زد و عرض کرد که پدرم در صفین

از چنین روزی بمن خبر داده و مرا وصیت بمتابعت تو کرده وقت شهادت امام فرمود مرا تنها میگذاری عرض کرد ای ستاره دین و نور او نور چشم عزیز تو علی را کشته دیدن اصعب است گویند در این اثنا صدای ناله الاطفال حرم و العطش ایشان بگوش او رسید اراده کرد که اگر ممکن شود آبی ببرادر و اهل بیت تشنه لب او برساند مشکی بهمراه برداشت و بجانب سپاه حمله کرد صفوف را از هم شکافته بجانب فرات شتافته مشک را پر کرد و اراده رسانیدن با امام نمود موکلین آب فرات بممانعت در آمدند [illegible] را مشغول نموده در هنگام مراجعت کافری از آن قوم شمشیری بر او حواله کرده بر کتف راست او زد دیگری دست چپ او را قطع کرد دیگری خدنگی بر سینه بی کینه اش که صندوق و خزینه اسرار الهی بود انداخت و او را تیرباران کردند و از اسب در افتاد و ملعونی گرزی بر سر مبارکش زده که جان تسلیم نمود و آوردن نعش او میسر نگردید و امام او را ملاقات نفرمود چنانکه در منهج الهدایه در ضمن تفصیل شهادت آنحضرت منظوم شده است **لمؤلفه**

چو دید شاه شهیدان برفتن عباس
بریخت اشک بدنبالش آن خلاصه ناس
نگه بر قد و بالای او نظر میکرد
ز حسرت لب خشکش ز دیده تر میکرد
قد بلند ویش بود چونکه عمر دراز
چو عمر رفته یقین داشت مینگرد باز

و بعضی گویند بر سر آنحضرت رفته هنوز رمقی داشت و او عرض کرد که مرا بحوالی خیمه مبرید که من بکودکان وعده آبی داده ام خجلت میکشم و حضرت بعد از قتل او فرمود که الان انکسر ظهری و قلت حیلتی **لمؤلفه**

ای ماه بنی هاشم وای شاه قریش
ای بازوی شاهنشه بی عدد جیش
بعد از تو نماند باد بر مردم عمر
بعد از تو حرام باد بر عالم عیش

در بیان شهادت حضرت امام زاده آزاده علی بن الحسین علیهما السلام الی یوم القیام

لمؤلفه

چو کس نماند برای حسین تشنه جگر
که جان نثار نماید مگر علی اکبر
پدر شهادت او گرچه دل نمیدادش
پی وداع ببوی حرم فرستادش
ز بس دلایل و برهان که گفت آنسرور
تمام اشک فشاندند بر علی اکبر
نهاده بود امام مبین بحرفش گوش
چو چشمه اشک همیریزد از دو چشمش جوش

آخر الامر شوق علی اعظم اعلی غلبه کرد و در راه آواز علی اکبر درگذشت او را اذن شهادت داد و بمعرکه جهاد فرستاد **لمؤلفه**

چنان پسر که بسی خوبتر ز اسماعیل
فدا نمود بقربانگه خدای جلیل

گویند آنحضرت کمال مشابهت صوری با حضرت رسول الله داشته و بعضی اعضا بعلی مرتضی شبیه بوده بعضی بعم نامدار و برخی بپدر بزرگوار دوستان نبوت دیدار رسول و علی را ... از دیدار علی اکبر امدندی و از دیدار او تسلی شدندی چها گیسوی بلند مشکبار بر اطراف بناگوش و رخسار داشتی که داغ در دل نافه مشک گذاشتی **لمؤلفه**

ز گیسوان معنبر بشرم از و شب قدر
ز چهره ها منور بشک او مه بدر
رخی فراز قدش سرخ چون گل و لاله
خطی بگرد رخش چون بگرد مه هاله
دو چشم نیم دو ابرو بدیده احباب
دو طاق پرستش ابن نشسته در محراب
چو حقه گر ز یاقوت آن لب خندان
در و چو لولو شهوار سی و دو دندان
دو سال کم ز دو ده عمر آن خجسته نهال
شبیه احمد و حیدر بروی و خلق و خصال

الحاصل چون آن امام زاده بزرگوار از پیش پدر بزرگوار روانه شد و بمقابل سپاه کفار آمد مردم شبیه رسول الله را دیدند و از حسب و نسب او پرسیدند آنحضرت رجزی خواند که مضمون آن چنین بوده **لمؤلفه**

علی است جد من و هم علی بود نامم
جوان هاشمی و فخر اهل اسلامم
مرا کس ار نشناسد ز کوری و دغلی است
منم علی و منم ذو الفقار تیغ علی است
بیاید آنکه بجنگم بیاید آگاهی
ز معنی اسد اللهی و ید اللهی

هر کس در برابرش آمده او را بضرب تیغ بران بجهنم فرستاده در نامه ها نگاشته اند که یکصد و بیست نفر از دشمنان بر خاک هلاک انداخت و بسیاری اسب بهر سو تاخت عطش بر او غلبه کرد و روی بسوی پدر بزرگوار آورد و گفت یا ابت العطش قد قتلنی حضرت امام زبان او را در دهان خود نهاد و خاتم خود را که عقیق بود در دهانش گذاشت و او را روانه معرکه جنگ داشت آب از چشمان مبارک امام جاری شد گفت بار خدایا گواه باش که کودکی را در میان چندین هزار دشمن خونخوار فرستاده ام که هرگاه شوق دیدار جدم محمد را مینمودم باو مشغول و تسلی بود ای خدای باران رحمت خود را از این قوم بردار و نعمت خود را از ایشان بستان و شمشیر ایشان را در ایشان نه که ما را باصرار خواندند و بانکار راندند اصحاب و

اخوان واقربای مرا کشتند اکنون بکشتن فرزند من ومن پرداخته اند پس روی بابن سعد فرموده کفت یابن سعد قطع الله رحمک ولا بارک
لک فی امرک وسلط علیک من یذبحک بعدک علی فراشک کما قطعت رحمی ولم تحفظ قرابتی من رسول الله صلی الله علیه وآله همانا ملحدی کفت
ترا با رسول الله چه قرابت است وحال انکه مادر تو دختر اوست وتو از اولاد ابو تراب انحضرت خواست اثبات فرماید که عیسی نیز مادرش از اولاد
ابرهیم بوده وپدر نداشته مع هذا اخذ امیفرماید که ذریه اوست واین ایت از قران مجید باواز بلند برخواند ان الله اصطفی ادم ونوحا وال ابرهیم
وال عمران علی العالمین ذریة بعضها من بعض والله سمیع علیم عاقبت الامر منقذ بن مره عبدی تیغی بر فرق علی اکبر حواله کرد وان امام زاده
جلیل القدر کردن اسب را کرفته که خودرا بپدر بزرکوار برساند ولی اسب اورا میان سپاه دشمنان برد مجال ندادند ودست بانحضرت کشادند کویند
فریاد زد که یا ابتاه ادرکنی حضرت امام بهوای اواز او از هر سو که میشنید فریاد میزد که یا علی اواز او از دیکر سو میامد معلوم شد که اورا با طراف
میکشیدند وزخمها پی در پی بر او میزدند وبدن مبارک اورا پاره پاره کردند **لمؤلفه** زهر طرف که کند کرد خود وخنجر وتیر
بهر طرف که نظر کرد دشنه وشمشیر تو کفتی ابر بهاری بر باغ ریخت تکرک چنانکه باد خزانی زشاخ ریزد برک ازان تکرک
بهاری شد باد وزان دریغ باغ وجود علی کرنا ای خزان کمان چو ابر پر از اب در بهاران بود خدنکهای روان قطرههای
باران بود زبس بدان تن نازک کنار ناوک بود بدن نبود که پرویزنی مشبک بود ازان روان بدش از جسم خون با ستعجال
که ظاهر است نپاید اب در غربال زبسکه بر تن او تیر خود پرستان بود بشیر بچه چو جسم او نیستان بود اخر الامر حضرت
امام حسین وقتی بسر اغ مقتول در رسید که از اسب افتاده بود واز بس خون از بدن او رفته بود کوئی حالت غش وبیهودی داشت
لمؤلفه یا مرغ روح بر باغ بهشت میخواست پرواز کند فتاده دید تنی غرق خون خویش بخاک زتیر ونیزه وشمشیر
کوئیا صد چاک چها کیسوی چون سنبلش بخون رنکین چو ارغوان دو رویش سفید چون نسرین میان خون رخ ان نازه
سر کلشن حق چنانکه بدست ابد همی میان شفق فتاده بر سر ان خاک جسم او بیهوش دو طوطی شکر افشانش از سخن
خاموش بخط سبز وی از خون سرخ او اثار خطی کشیده زشنکرف تازه بر زنکار سری شکافته چون نار وخون ازان
جاری دو نرکس سیه از خون برنک کلناری زبسکه رفته زاعضای او بهامون خون چو ناردان شده هر یکی اندان
هامون رخ چو یاسمن خود باب خون شسته زکلبن سمنش شاخ ارغوان رسته خدنک تیر زخونش چو سرخ بید شده
نشسته خاک بدان پیکر نو سپید شده زبسکه تیر هکانش بر بیکر اورده چو شاهبازش پر برآورده زچوب تیر
تن نازکش درشت شده تر وباغ امامت چو خار پشت شده چنان نهال عزیزی که موسم ثمرش زپا فتاده پدر دیده
هوش شد زسرش چو دید کار پسر را تمام خال وتباه سر پشت اسب که قتش بخیمه برد زراه خطاب کرد باهل حرم مدیده
تر که بازکشته زمیدان کین علی اکبر هر انکه او سر دیدار او اپسین دارد بکو بیا که سر جنت برین دارد دکر حیات نخواهم
پس از جوانی او که خاک بر سر دنیای زندکانی او پس خواهران وزنان بر شهادت او نالان وکریان شدند وکجا فرصت کریه
وشیون داشتند که بجز حسین تنی نمانده بود ودشمنان از اطراف تیر میفشاندند ورجز میخواندند ودف میزدند وکف میزدند وشادی
میکردند وشمشیرها کشیده روی بامام غریب بیکس تنها میاوردند واز طرفی عزم حسابتان با هل بیت طهارت وخیال نهب وغارت داشتند
لمؤلفه کرا است تاب بجز ان شهید اللهی درین مصایب عظمی زماه تا ماهی خدای نا کرده جز او زهیدوتا موجود
نظم ان البلاء للولاء کاللهب للذهب هر کجا شمع بلا افروخته
شنم بدو که کسی چون حسین نخواهد بود دوستم چون از بلا چون اتش است زر خالص در دل اتش خوشست هر ستاره
صد هزاران جان عاشق سوختند کثرت فر بود انکه کثرت بلا توان فهمید البلاء موکل علی الانبیا
خونبهای صد هلال خون عاشق ریختن اوراحلال
ثم علی الاولیا ثم بالامثل فالامثل **تجلی ششم در ظهور شهادت حضرت**

شاهد

شاهد ومشهود حقیقی وشهید تحقیقی سید الشهدا علیه السلام

دراز لپرتو حسنش زتجلی دم زد عشق پیدا شد واتش بهمه عالم زد جلوه کرد رخش دید ملک عشق نداشت عین اتش
شد ازین غیرت وبر ادم زد حضرت رسول الله خاتم النبیین فرموده کنت نبیا وادم بین الماء والطین بلی نور وجود حضرات ائمه اثنی
عشر همان نور است که بواسطه رابطه با حضرت عقل اول قبل از بو البشر بوده پس ادم در عالم عقل حقیقی که ابو الارواح است نور جهان
افروز خیر البشر است وادم در عالم جسم مجازی ابو البشر **ع** ببین تفاوت ره از کجاست تا بکجاست چون ادم معنوی حقیقت نبویست پس
ع از ادم معنی زچه رو روی بتابیم وزبده وصفوه نور ادم معنوی سبطین اند که صورت کمال نبی ووجه جلال ولی را بمنزله عینین اند
حضرت رسول ابو الارواحست وادم ابو البشر وحضرت حسین بن علی ابو الائمه بشر عام است وامام خاص وعلت غائی از خلقت کائنات نور
رسول وانسان کاملست وائمه هم نور رسولند وهم انسان کامل وزبان حقیقت حضرت سید الشهدا را زیبد که کوید **عربیه**
وانی وان کنت ابن ادم صورة ولی فیه معنی شاهد بابوتی وبفارسی تصریح این معنی کند که **بیت** نشان برنخته هستی
نبود از عالم وادم که جان در مکتب عشق از تمنای تو میزد دم وعاقل داند که قبول این مصایب وتحمل این نوائب خارج از قوه بشریت
ونا چار شهید نباشد وحفظ وعصمت حقتعالی وتایید این سهم بلا نکردد تیر عشق بر هدف وفا نیاید **لمؤلفه** مظهر
حب خدا عالمین نور چشم احمد حیدر حسین بود یکسر پر مهار اکرده شق هم محب حق وهم محبوب حق بوده ان
مستغرق عشق اله هم بظاهر هم بباطن پادشاه انبیا نعت خوان خوان او اولیا کاه شرف دربان او دیده اش
باز بحکم چون پروانه یافت رازهای هر دو عالم باز یافت لهذا ان موحد ربانی ومکمل روحانی در دعای عرفه فرماید تعرفت فی کل
شیء فرایتک ظاهرا فی کل شیء فانت الظاهر لکل شیء **لمؤلفه** انکه چشمش ایچنین حق بین بود در ره حق بدل
جانش دین بود انکه میدانداز ل را تا ابد که دران وادی ندانند قبل خود همانا عامر بن عامر در ترجمه این عبارات مذکوره
امام انام کفته است **عربیه** تجلی لی المحبوب من کل وجهه فشاهدته فی کل معنی وصورة بدا ظاهرا با لکل
للکل بینا لشاهده العیان فی کل ذرة ابا واحدا فی کل شیء مشاهدا اعاینه فی خلوتی مثل جلوة فانت انا
لا بل انا انت وحده منزهة عن کل غیر وشرکه الیک مآلی فی حیوتی وموتتی وانت رجائی فی رخائی وشدة وبالجمله
چون بحکم محبت الهی حضرت حبیب حقیقی امام موحد مجاهد غازی از همه اصحاب واخوان واحباب درکذشت ودر تعیین حضور خود همه را لدر
عشق قربانی کرد خود باقی ماند وفرزند وجمعی عیال مستمند حضرت علی بن الحسین ملقب بزین العابدین که اکبر اولاد انحضرت بود از
نهایت ضعف وبیماری قادر بر حرکت نبود وحکمت الهی اقتضای ابقای نسل پاک اورا کرده مصون بماند وکودکی شیرخواره بود عبد الله نام
مشهور بعلی اصغر حضرت امام خواست اورا نیز در راه خدا فدا کند وکویند مادر او از شدت عطش شیر نداشت وان کودک نزدیک بهلاکت
رسیده بود چون همه از بی شیری کودک در حرم مبارک افتاد امام از ابر کرفت ودر برابر کفار جلوه داد وبنابر اتمام حجت حال او کفت
حرملة بن کاهل اسدی علیه اللعنة **لمؤلفه** کز بد ناولک اتش فشان برق شتاب عقاب افکن ویران چهار عقاب
بزه نمود کمان ونهاد تیر بزه ببازوان با بروخم او فکنده کره کمان خمید ندوفغان از او بر خواست کمان ونیز شدش دو
صفت همی چپ وراست کشید شست کشاد وکذر نمود ان تیر ببازوی شه اکبر زحلق طفل صغیر حضرت تیر از کلوی
خشک ان صغیر کشیده خون فواره زد وامام ان خون را در کف مبارک جمع میفرموده بر هوا می پاشید وفرمود ای خدای من نزد من از نافه
صالح کم نیست طفل من از کره ناقه صالح فان خیر الحاکمین پس با به غلاف شمشیر خود خاک زمین را شکافت وان شهید صغیر را در انجا
نهاد ودیکر باره پای در رکاب اورد وبعرصه شهادت شتاب کرد وباواز بلند این رجز می خواند **عربیه** انا ابن علی الطهر
من ال هاشم کفانی بهذا مفخرا حین افخر وجدی رسول الله اکرم من مضی ونحن سراج الله فی الارض نزهر وفاطم

ابی

انی من سلالة احمد   وعمی یعطی ذو الجناحین جعفر   ونحن ولاة الحوض نسقی ولاتنا   بکأس رسول الله ما لیس ینکر
وفینا کتاب الله انزل صادقا   وفینا الهدی والوحی بالخیر یذکر   ونحن امان الله للناس کلهم   نسر بهذا للانام ونجهر
وشیعتنا فی الناس اکرم شیعة   ومبغضنا یوم القیمة یخسر   چون این رجز بخواند دیکرباره خطابی بعسکر کوفه فرمود
همان سخنان سابقه را بیان نمود که تا اتمام حجت اخرین نباشد و این کمال ترحم است بحال مشرکین که بعد از ان همه قتال و جدال حضرت
امام که معنی رحمة للعالمین بود باز میخواست که شاید ان قوم متنبه شوند و دخیل خون او که ثار الله است نکردیده باشند ان اشرار ظلم
کردار را نصیحت و اتمام حجت سودی نبخشید بلکه بر ضلالت ایشان افزود شمر ذی الجوشن کلابی لعنه الله کفت پس به بیعت مادر رای تا
ابن زیاد ترا نزد یزید توسط کند و روانه نماید امام فرمود هیهات و بنای جدال کذاشت و ابن سعد مردم را بجرب و ضرب ان حضرت تحریص کرد و
کفت تا کمانداران سپاه بیکدفعه تیر بر انحضرت افکندند **من المعجزات** کویند ده هزار تیر بدان حضرت افکندند و در انوقت
یکی بر بدن انجناب نیامد **لمؤلفه** ولایت علویرا که ظهوراند   که بروز تجلی نور طوراند   بحکم قادر منان
خالق علام   ازان سهام یکی کارکر نشد با امام   شمشیر شعله بار برکشید و اتش در خرمن وجود کفار افکند و این رجز میخواند

عربیة کفر القوم بان قد رغبوا   عن ثواب الله رب الثقلین   قتلوا قدما علیا وابنه   حسن الخیر کریم الابوین
ثم صاروا وتواصوا کلهم   باجتیاحی لرضاء الملحدین   لم یخافوا الله فی سفک دمی   لعبید الله نسل الکافرین   لا لشیء
کان منی قبل ذا   غیر فخری بضیاء الفرقدین   لعلی الخیر من بعد النبی   والنبی القرشی الوالدین   خیرة الله من الخلق
ابی   ثم امی فانا ابن الخیرتین   من له جد کجدی فی الوری   اوکشیخی وانا ابن العالمین   فضة قد خلصت من ذهب
فانا الفضة وابن الذهبین   فاطمة الزهراء امی وابی   قاصم الکفر ببدر وحنین   باهل کوفه فرمود خدا جزای شما را خواهد
داد وعنقریب در میان شما خلاف خواهد افتاد و شمشیر شما بر روی یکدیکر کشیده خواهد شد بیتم سقفی بر شما مسلط خواهد شد ابن
سعد کفت سخن اورا قطع کنید سواران بجانب او حمله اوردند یزید ابطحی که از شجاعان مشهور بود و اورا با هزار سوار برابر می نهادند کفت
من تنها بروم و کار اورا تمام میکنم و او بسیار عظیم الجثه و قوی هیکل و دلاور بود اسب بجانب امام تاخته حمله کرد **لمؤلفه**
ولیک غافل از ان کان امام عرش وقار   بروز جنک عدو کش چو حیدر کرار   دو عالمست بهر یکتن درون ز روی جلال   هزار
شیر نهان بیشه کاه جنک و جدال   خطاب کرد بدان امام حق دلریش   مکر مرا نشناسی که روز دادی پیش   و حال انکه شمشیر
یمانی و مرکب اعوجی و رمح خطی و قلم واسطی مرا بتحقیق شناسد کاقیل **نظم** اللیل والخیل والبیداء تعرفنی   والحرب و
الضرب والقرطاس والقلم   یزید ابطحی کفت من ترا نشناسم اما تو مرا نشناسی و اکنون خواهی شناخت این بکفت و دست و تیغ علم کرد
که بر سر مبارک امام زند حضرت زاده اسد الله در غضب امد تیغ کشید **لمؤلفه** علم نمود شه دین ید الهی   کناره کرد
ز تیغش ز ماه تا ماهی   چو بر کمر که او برق ذوالفقار امد   دمنده برق تو کفتی که بر چنار امد   دو نیمه شد ز میان ان تن
چو کوه کران   فتاد از سر زینش دو پاره در میدان   سپهر کفت که ای شیرزاده شیر مست خدا   فدای دست تو کردم مکر که دست
خدا   تو کر به زور دست خود و پنجه بکشایی   غلو کنند بمهرت بسی بیکتایی   پس حمله بر سپاه کرده مانند شیر خشمکین که بر
کله حمله برد صفها را از یکدیکر میشکافت و از اطراف سواره و پیاده را می انداخت روی بجانب نهر فرات کرد چهار هزار نفر او را احاطه
کردند **لمؤلفه** دیکر بجنبید ان قوم چون بران لب شط   بجون نمود شناکش چو در شط بط   بدست اتش سوزان
بزیر باد وزان   ناب زاند براز کرد و خاک شد میدان   کفی اب برداشت که بنوشد کافری کفت ای حسین تو اب میخوری و سپاه بخیمه کاه
تو ریختند و بنهب و غارت پرداختند انحضرت اب را بریخت و بسرعت باد و حدت برق بجانب خیمه تاخت در عرض راه چهار صد تن را بر خاک
هلاک انداخت چون رسید دید که کذب بوده دانست که مقدر است که لب تشنه شهید شود کویند درین ذهاب و ایاب هزار و هشتصد و

پنجاه

پنجاه کس را بقتل رسانید مردم کوفه و شام حیرت نمودند و ابن سعد ملعون با شمر شریر کفت هرکز از حسین بن علی اشجع و دلاورتر ندیده ام
که این همه اصحاب و اولاد و اخوان او را در حضورش کشتند و لب تشنه است و تنها مانده و چندین زخم برداشته و هر کس قصد او میکند
او را با شمشیر و نیزه دفع میکند همانا روح حیدر کرار در تن او ظهور کرده چاره انست که بهیئت مجموعی کل سپاه بر او حمله نمایند و او را مضطر
نمایند که اکر خود را باب رساند دوباره قوت خواهد کرفت پس کل سپاه باطراف ولی الله در امدند و انحضرت مانند شیر کرسنه بر مردم حمله می
کرد و ایشانرا دفع مینمود و میفرمود هل من ناصر ینصر ال محمد المختار هل من ذاب یذب عن الذریة الاطهار

ذکر حضور جن و ملک در نزد امام علیه السلام

ناکاه زعفر جنی بخدمت امد چنانکه
مشهور است استدعای اذن جنک کرد و حضرت فرمود ایشان شما را نمی بینند و ظلم است مرخص فرمود پس طایفه از ملائکه امدند
و قبول نفرمود کویند جبرئیل امد و برا از رب جلیل سلام اورد که اکر خواهی بی شهادت بهمان مقام و زیادت که نور امر راست رسانم و اکنون
هرچه خواهی عطا کنم حضرت فرمود هزار جان خواهم که همه را در راه اطاعت تو ببازم **لمؤلفه** چو جان بود ازلی رنج تن چرا خواهم
چو تن بود ابدی پیرهن چرا خواهم   چو در بهشت برین قابل لقای من   چرا درین چه تاریک ازو جدا هم من   نمود حضرت
سیمرغ پا در عرصه قاف   هفت تیغ عدو سوز را درون غلاف   چون سپاه کفار دیدند که حضرت امام فی الجمله از اسب تازی
و دشمن اندازی ارام کرفته کفتند که زخمهای بسیار و تشنکی و خستکی او را از کار برده بنزدیکی او امدند به تیر و سنان و رمح و شمشیر حمله
ور کشتند انحضرت در انها نظر میکرد و حیران بود **لمؤلفه** بدان کزیده امام مجید الهی   کسی رسد که بیان کرد کوتاهی
تنی که تابش او زون ترا زمهر کردون   شد از سپاه جفا زخم از ستاره فزون   ستاره ثابت و چون کشته بود از ان سیار
کسی شنیده بکردون ستاره خونبار   مکر ستاره چو ان زخم بعد نکریست   بهر یکی ز سر درد خون ناب کریست   هزار و نه
صد و پنجاه زخم بر تن او   زدند کشت بر تن چاک چاک جوشن او   ببرک تن این همکی زخم نیست جای بریر   سنان بروی
سنان بود و نیزه بر سر تیر   نه درع ماند و نه تیغ و نه تیر و نه پیکان   که تر نکشت ز خون امام تشنه لبان   نشسته بود بزین
هر طرف نظر میکرد   هفته شکر ز تقدیر داد کرمی کرد   نه قدرت حرکت داشت نه توان جدال   نهاده سر پی تسلیم
بر خط اجال   کویند سپاه کوفه و شمر ذی الجوشن که سردار پیاده کان بود میان انحضرت و خیمه کاه حایل شدند حضرت فرمود
عصبیت عربیت کجا شد که من زنده ام و بخیمه کاه من هر یزید ایشان شرم کرده ابن سعد کفت ای ناس مکوید همه مقصود ما او ست
حمله بر او کنید که کارش تمام شود پس بر انحضرت تیر انداختند ابوالحتوف کثیر الفسوق تیری انداخت بسجده کاه خدا امد و از قفا بدر شد ان امام
ربانی تیر را بیرون کشید **ع** همه تیر با پرش در خون کشید   و خون مانند رود جاری شد انحضرت خون انرا بر روی مبارک و محاسن خود
میمالید **لمؤلفه** زبان بجو روان کشت بر عذارش خون   نمود خاک همه دشت کربلا کلکون   برای انکه
کند پاک خون ز پیشانی   کرفت دامن جامه امام ربانی   چون جامه را بدست مبارک بحوالی پیشانی و نارک برد تیری
سه شعبه که پیکانی زهر الوده داشت بر سینه بی کینه اش رسید و مخزن سر خدایی را بدرید **لمؤلفه** فغان ز جرات
ان تیر سخت دل که شکافت   همه خزینه اسرار ایزدی بشکافت   حضرت فرمود بسم الله وبالله وعلی سنة رسول الله صلی الله
علیه واله **لمؤلفه** من این نماز حقیقی که ارزو دارم   بچهره خون تن خویش بی وضو دارم   چرا کنم ز رخ این خون چهره را
مغسول   چنین روا است ملاقات با خدا و رسول   احمد بن اعثم کوفی در فتوح اورده که انحضرت فرمود بار خدایا می بینی که در
چه حالتم و با من چه میکنند خدایا ایشانرا هلاک کن و هیچ یک را میامرز و چون شیر خشمکین بر ایشان حمله کرد و میزد و میکشت و میافکند
و تیرها بیرون میکرفت و میفرمود ای قوم رود جواب فرزند رسول خود را فرو کذاشته و در قتل او طرفی کرده بد بخدای که
درین خواری بلکه چشم عزت دارم و یقین که شما خوار خواهید شد خدای چون مرا از شما خواهد خواست حصین بن نمیر کفت تا که

این

ابن سخن میکویی چکونه کینهٔ تو از ما بخواهند و چرا خدای بجهت تو از ما کینه خواهد کشید و تو چه شرافتی بر ما داری و بچه چیز این استحقاق
یافته حضرت فرمود شما بچه چیز خون مرا مباح میدانید ابن رخصت از کجا یافته اید که فرزند رسول صلی الله علیه و آله را بکشید و در خیمهای او
آتش زنید آنچه کردید جزای آن بشما برسد و اندام شما در سعی نومید باد دست هر چه دراز کنید خشک شود و هر چه و فروخت شما
بخسران بدل کردد و کردن بلا اسیر بمانید همانا نمیدانید که چه جرم بزرک کرده اید و چه حسرت و زنده اید خدا و رسول را چکونه بخشم
آورده اید روا باشد اکر از شومی این حرکات در آسمان و زمین تغییری افتد وای بر شما ای امت شوم شقی پس خیم کویند در آن وقت که
حسین این کلمات میکفت مردمان حیران بماندند و نمیدانستند چه کنند چشمهای ایشان خیره شده بود و نظاره میکردند و بعضی از
سپاه از آنجا کناره مینمودند که در انکار دخیل نباشند شمر کلابی فریاد بر اصحاب خود زد که حسین ضعیف شده و قوت او بکاسته و صدای
او آهسته شده در وی تاب و توانی نمانده مترسید کوش بدین سخنان وا مدهید و از اطراف بر او حمله کنید تا از جمله حمله کردند و دست
بطعن و ضرب بر آوردند **لمؤلفه** نماند قوت و قدرت دکر در آن تن پاک کشید تا ز رکاب فتاد بر سر خاک که کفت
چون شه شاهان ز صدر زین افتاد اکر غلط نکنم عرش بر زمین افتاد بکو غلط مکن او عرش پاک یزدان بود هزار عرش
در آن کنج سینه پنهان بود اکرچه عرش نظرکاه لطف سبحان است دل حسین علی صد هزار چندان است خدای هر
دو جهان از عرش منزل نیست دلست عرش خدا منزلش بجز دل نیست دل حسین علی عرش اعظم صمد است حسین
عاشق و معشوق خالق احد است جبرئیل بر آن حضرت نزول نمود و عرض کرد که حضرت رب العزة میفرماید چه در نظر داری که چنان
کنم حضرت شهید ربانی فرمود بجز شهادت و صبر در بلاها چیزی منظور ندارم مرا خواهشی نیست بجز خواهش و تقدیر ازلی پس مالک
بن نسیر علیه السعیر ضربت شمشیری بر فرق مبارک آنحضرت زد که شکافت و خون روان شد کویند در این حالت کودکی از خیمه کاه بیرون
دویده اراده آمدن نزد آنحضرت کرد حضرت باهل حرم کرد بر او سپارید بودند فرمود مکذارید بیاید و او آمده در رسید و در دامن آنحضرت
نهان شد و میخواست تیرها که بر سینهٔ آنحضرت نشسته برکند ملعونی شمشیری با امام حواله کرد آن طفل دست خود را بلند کرده تیغ بر دست
او آمده جدا شد فریاد برکشید که وا عماه و در دامن حضرت بشهادت رسید کویند بتیر حرمله شهادت یافت ملعونی که او را ذراعة بن شریک
کفتندی شمشیری بر دست آنحضرت انداخت که دست چپ آنحضرت قطع شد و عمر بن خلیفه جعفی تیری بر سینه آنحضرت زد صالح بن
وهب محی بر پهلوی آنحضرت فرو برد و سنان بن انس حرامزاده نیزه بر پشت آنحضرت زد که از سینه سر بر آورد و چون نیزه را بیرون کشید آن
حضرت تسلیم نمود و در بعضی روایات است که خولی اصبحی و اقربای او آنحضرت را شهید نمودند و در بعضی روایات غیر مشهور نصر بن
خرشه اصنامی علیه اللعنه فرود آمد و او مبروص بوده نزدیک امام آمد و امام بد فرمود که تو همان سک مبروصی که بخواب دیده بود
نصر کفت مرا چنین میکویی و لحیهٔ مبارک آنحضرت را بکرفته و او را بینداخته شمشیر بحلق آن امام یکانه میمالید و میکفت **عربیه**
اذبحك اليوم ونفسي تعلم علما يقينا ليس فيه مدغم ان اباك خير من تكلم و شمشیر او نمی برید ابن سعد ملعون آمده
بود و بر بالای سر امام ایستاده بود چون دید تیغ نصر نمی برد بخولی اصبحی حکم کرد که او فرود آمده این کار را تمام کرد و مشهور اینست که شمر
ملعون آمده بر سینهٔ آنحضرت نشست امام فرمود کیستی کفت من شمرم کفت مرا میشناسی و میکشی کفت آری امام فرمود چه وقت روز است
کفت روز جمعه و وقت نماز فریضه ظهر یا عصر امام فرمود اکنون در همه مساجد بطاعت و عبادات و صلوات بر رسول می پردازند و تو فرزند
او را در این وقت بقتل میرسانی کفت آری امام فرمود سینه و پستان و دندان ترا ببینم چون کشود و نمود همان سک ابلق و مبروص که در خواب
دیده بود شناخته شد شمر ملعون خواست که حلقوم امام مظلوم را قطع کند شمشیر نبرید امام فرمود که این بوسه کاه رسول مجید است و تیغ
نخواهد برید پس شمر ملعون از قفا بدوازده ضربت سر مبارک او را جدا کرد و کویند خواهران امام در برابر آنحضرت ایستاده نوحه می کردند
و زینب بعمر سعد کفت ای ابن سعد تو ایستاده و نظر میکنی بکشتن برادر من ابن سعد ملعون چشمان پر آب کرده از آنجا روی کردانید و کفت

کار او را تمام کنید و تمام کردند **مؤلف کوید** بعد از آنکه ارباب تواریخ تا این مقام نقل کرده اند نوشته اند که بعضی روایات
دیکر در کشتن آنحضرت هست که ناطقه قوت کفتن و سامعه تاب شنفتن آن ندارد لاجرم باین مختصر پرداختیم عاقل تصور نماید که زیاده
از این چه بوده که نتوانسته اند بتحریر و تقریر در آورند همانا خواسته اند که بکویند که آنحضرت را ضرب شمشیرهای پی در پی و نیزهای متصل و
تیرهای پرتابی و سنکهای بسیار و چوب کرز و رویین پاره پاره کردند و مجموع اعضا از هم منفصل نمودند و بعد از جدا کردن سر مبارک
بدن او را ریزه ریزه کردند و در خون و خاک آغشته کردند و او را قبل از آن برهنه کردند مشهور است که در زیر لباسها قبا خوب پیراهنی
ژنده که بعد از آن را نیز پاره فرموده پوشیده برای آنکه چون لباس آنحضرت را بیرون میکنند برهنه نماند همانا بدان نیز اکتفا نکردند چنانکه
حکایت ساربان ملعون و قطع انکشتان آنحضرت بجهت انکشتری مشهور است **فی المعجزات** نامردی از بنی
تمیم که او را اسود بن حنظله میکفتند شمشیر امام را بر کرفت و لعینی حضرمی پیراهن آنحضرت را بدر آورد و پوشید در عنا من بعیره
کیر شد و جابر بن زید ازدی دستارش بر کرفت و بسر بست در حال بعلت جذام کرفتار شد مالک بن بشر کندی زره او در پوشید
مجنون شد و دیوانه‌ها میکردید نمیدانست چه کوید و چه کند احمد بن اعثم کوفی که از اهل عامه است و از متعصبین مورخین آورده که
بعد از شهادت آن امام همام غباری سرخ در هوا پدید و زمین تاریک شد چنانکه مردمان فرا یکدیکر نمیدیدند و همه بترسیدند
و کمان میبردند که مقدمهٔ عذاب الهیست و آغاز قیامت که بیست همه بهم بر آمدند و متحیر شدند **لمؤلفه** زمین کرب و
بلا زین عمل بجوش و لرزید فلک برعشه در آمد بجوش عرش طپید خروش و غلغله در طارم سپهر افتاد کلاه نور ز شمس
ز فرق مهر افتاد فرشتکان فلک سر بسر ز هوش شدند ز شرم امت خود انبیا خموش شدند ز غم ملایک هفت
آسمان خروشیدند سمبران بهشتی سیاه پوشیدند بلرزه آمد و جنبش بنای عرش اله ز خاک توده جن و پری
رسید بماه بلوح چونکه نظر کرد کاتب تقدیر قلم نهاد ز دست و نکند سر در زیر ز جای جست سرافیل و دست برد
بصور که کر کنون که بمحشر بود نباشد دور ز ساکنان سموات نعرها برخواست که آه کاه قیام قیامت آمد راست
نداشت حکم بویران شدن زمان و زمین و کرنه بیم فنا بود در همان و همین حضیض بحر تلاطم چنان باوج افکند که
انجم فلکی را درون موج افکند شکست جنبش ته لرزه کوه را پیکر بجای لعل برون شد فتاد خون جکر غبار سرخ
عیان شد بعرصهٔ عالم فرو نشست برخسار عالم و آدم نهان نماند رخ آفتاب بر ظلام نزول فیض الهی بخلق کشت
تمام بلی خراب شود چونکه عالم اکبر سزد که بس خلل آید بعالم اصغر فرو شکست چو آیینهٔ خدای نما سزد فرو
شکند که ستون ارض و سما نبود زین عباد ارنه از پدر زوالی کسسته بود ره فیض سائل از غالی بناکاه چو بعد
از مدتی تیره کی زمین انجلا یافت یکی از سپاهیان کوفه و شام فریاد بر آورد که یا محمداه کفتند تو را چه میشود کفت حضرت محمد مصطفی
می بینم که حیران انکشت بدندان کرفته کاهی بر آسمان نظر میافکند و زمانی بر زمین نظاره میکند و اکر اکنون نفرین کند یکی از ما بجای
نخواهیم ماند صاحب تاریخ فتوح کوید که چون غبار فرو آرمید اسب سواری حسین را دیدند که شیهه زنان بیامد و موی پیشانی
خود را در خون امام حسین مالید و او را ابوی کشیده فریاد و شیهه در آمد و جمعی تاختند که او را بکیرند دست نمیداد و میدوید
و شیهه میکشید تا بکرد خیمهٔ اطفال و عیال رفت چون زینب و ام کلثوم و حرم آن امام مظلوم اسب را بدیدند تا آن خون آغشته
بکاکل و پیشانی دانستند که حال چیست نوحه بر کشیدند و طپانچه بر عارض زدند و کریه آغاز کردند **لمؤلفه** فغان تا
کشیدند که ای زبان بسته نکنده را که خود را از میان جسته کجاست آنکه بدی چشم تابدور روشن کجاست آنکه بکی
بیشهٔ شیر در جوشن کجاست آنکه چو بر پشت زین نمودی چهر تو آسمان چهارم بدی و رویش مهر چه کردی آنشه
لب تشنه را که در صف جنک چو شیر شرزه بخون لعل داشت پنجه و چنک و حضرت زینب میکفت وا شهداه وا احمداه

صلی علیک ملک السموات حسین خود را بهین که بچه خواری در صحرا کشته اند و انداخته اند و اکنون اراده تاراج خیام و اسر و نهب عیال او دارند ابو حنیفه دینوری گفته آن اسب چندان سر بر زمین زد که بمرد و مشهور آنست که ذو الجناح رسول بوده اما بوده پس بحکم شمر ملعون بتاراج خیمها پرداختند و هر چه یافتند غارت کردند و خیمها را آتش زدند و بسوختند و ملعونی میگفت که خیمهای ظالمان و اطفال حسین آتش زنید و همه را بسوزانید زنان از خیمها بیرون تاختند و اسبان خود را در خیمه انداختند و اطفال بی پدر در بدر همه سو میدویدند و فریاد بر میکشیدند یکی با بی افتاد و یکی در آتش میغلطید فراشی که علی بن الحسین بران بخود افتاده بود چنان از زیر پهلوی او کشیدند که آن بیمار ضعیف و نحیف بروی در افتاد و میخواستند او را بکشند زنان الحاح و عجز کردند و عمر سعد دلش بسوخت و شمر و سایر را منع کرد و از خیمها بیرون آمدند و بعد از آنکه بر آنها رحم کردند همه را اسیر نمودند و در بند بر بستند و چه نیکو گفته سید اسماعیل حمیری رحمه الله در قصیده که مرثیه آنحضرت **عربیّة** لم یبق حیّ من الاحیاء نعلمه من ذی یمان و لا بکر و لا مضر الا و هم شرکاء فی دمائهم کما تشارک ایسار علی جزر قتلا و اسرا و تحریقا و منهبة فعل الغزاة باهل الروم و الخزر یعنی طایفه از عرب نماند که شریک در خون ایشان نشد بطریقی که لشکر اسلام شرکت میکنند در خون و مال کفار و حال آنکه کشتن و اسیر کردن و رسن بستن و تحریف کردن و غارت و تاراج و نهب نمودن فعل اشخاصی است که بغزای کفار هند و با اهل روم روش جنگ می نمایند و در آن ثواب ملاحظه میکنند اینها که دعوی مسلمانی می کردند با اهل بیت پیغمبر همین کارها را کردند که مسلمانان با رومی و روسی کنند **موءلف گوید** چون از قتل و نهب و غارت و اسر بپرداختند تا تمامی ذکر کشتگان آل محمد بود با تمام آن پرداختند آنچه بود عمر ثانی حکم کرد که سرهای مبارک اولاد علی عمرانی را از بدنها جدا کردند و بجهة مفاخرت هر سری را بسرکردگی دادند بر سر نیزه خود کرده سرهای امام و امام زاده گان و اصحاب و اقارب رسول الله را حتی سر علی اصغر شیر خواره که جایش گهواره بود بر سر سنانها جلوه گر کردند تا تصور نمائیم که این کار را برای اسم و رسم و عزت و منصب نبوی نمودند و در ضمن نفعی و سودی در نزد عبید و یزید بجهة ایشان متصور و متوهم بود اما حیرانم که بعد از همه زخمها که بدن مبارک دختر زاده پیغمبر و شفیع روز محشر داشت و سر و دست او را مقطوع کردند و زخم بر روی زخم و جراحت بر روی جراحت افزوده بودند این بدن پاره پاره را دیگر چه حاجت بخورد کردن استخوانها و پامال کردن اجزا بود که عمر سعد ملعون حرامزاده حکم کرده که ده نفر اسبان خود را نعل بستند و بر بدن حضرت سید الشهدا باز زدند تا آن بدن مبارک در زیر سنابک مراکب نرم و سوده و خرد و فرسوده شود آیا در این چه صواب پنداشتند که عبید زیاد یا یزید پلید با چنین حکمی کرده بودند آیا اگر این کار را نمیکردند یزید و عبید از ایشان گله و مواخذه میکردند یا مثال حکومت ری را از عمر سعد وا میگرفتند **لموءلفه**

پر اسب تاختند بر آن کشتگان پاک کردند تشنه کام چو آل علی هلاک

بی غسل و کفن و دفن در آن آفتاب گرم بی سر بسی روز ماند چنان جسمهای پاک

عریان نبود پیکر ایشان دو جامه داشت یک جامه بود خون و دوم جامه بود خاک

هستند کشتگان خود از کین بخاک کرد کردند کشتهای خود از مهر در مغاک

خستند زیر سم ستوران تازه نعل ابدان پاره پاره و اجسام چاک چاک

آن سینه‌ها که بود ز خون حقهای لعل سودند زیر نعل نه شرم از حق و نه باک

آتش زدند خیمه و خرگاه شاه دین زانسان که از سمک شرر او رخت تا سماک

کردند عور از ستم آن مشرکان کور آن عورتان بی مدد زار درد و ناک

نه معجر و نه جبه نه خلخال و نه سوار نه خاتم و عصابه نه نعلین و نه شراک

خورد و بزرگ اهل حرم را ببیک رسن بستند انکه و مجا جو باشتراک

عم ابر بیش محمل زینب سر حسین میبرد نیزه دار نهی جست انفکاک

خاصان دهر را شده رسوای خاص و عام بردند تا بکوفه و از کوفه تا بشام **عربیّة** ایقتل ظمآنا حسین بکربلا و فی کل عضو من انامله بحر فوالهف نفسی للحسین و ما جنی علیه غداة الطف فی حربه شمر سنان سنان خارق منه فی الحشا و صارم شمر فی الوریدله سمر تجر علیه العاصفات ذیولها و من نسج ایدی الصافنات له طمر

فیالک مقتولا بکته السماء دما فمغبر وجه الارض بالدم محمر فویل یزید من عذاب جهنم اذا اقبلت فی الحشر فاطمة الطهر ملابسها ثوب من السم اسود و آخر قان من دم السبط محمر تنادی و ابصار الانام شواخص و فی کل قلب من مهابتها ذعر ارباب سیر آورده اند که عمر سعد خبر بعبید فرستاد و او را بکشتن حسین بن علی مژده داد و خود سه روز دیگر در آنجا بماند چهارم روز قصد حرکت بجانب کوفه کرد ابو حنیفه دینوری گوید که در همان روز اول سر مبارک امام را بکوفه فرستاد و رؤس شهدای دیگر را بر سران و وجوه اکابر طوایف قسمت کرده و گوید بیست و دو سر هوازن داد و چهارده سر بنی تمیم که سردار ایشان حصین بن نمیر و بقبیله کنده که بقیس بن اشعث تعلق داشت سیزده سر داد و شش سر بنی اسد که رئیس آنها هلال بن اعور بود و پنج سر بقبیله ازد سپرد و دوازده سر دیگر بنی ثقیف تقسیم کرد و زنان و اولاد و جوانان امام حسین را در همان محملها که از مکه همراه داشتند نشانیده از میان قتلگاه حرکت دادند که بکوفه برند و همانا سر امام را بخولی داد که زودتر بکوفه برد و خولی روانه خانه او در خارج کوفه بود شبی در خانه خود بماند و آن سر مبارک را در تنور خانه بر روی خاکستر نهاد و از خشکی بخت و زن او زن مومنه بوده بعضی معاینات و مشاهدات کرده که در کتب قوم مسطور است و بین الانام مشهور **در ذکر عبور از راه قتلگاه** چون چشم خواهران آل علی بر اجساد مجروح بی روح شهدا افتاد بی اختیار بنوحه و ندبه در آمدند خواهر امیر المومنین حسین مطهر برادر با جان برابر خود را با آن حالت دید بی اختیار فریاد بر کشید که یا محمداه فصلنا علیک ملائکة السماء هذا حسینک مرمل بالدماء مقطع الاعضاء نحن بناتک سبایا و ذریتک مقتلة و فی ایدی الظالمین اساری الی الله المشتکی **نظم** انادیک یا جداه یا خیر مرسل ءانت علیم اننا الیوم فی برق لنا قلب الحسود لما جری علینا من التنکیل و الجهد و الضر ایامی بلا وال سبایا بلا وطاء سهاری بلا اشغال سکاری بلا خمر و امحمداه هذا حسینک منبوذ بالعراء و تسفی علیه ریح الصبا محزوز الراس من القفا مسلوب العمامة و الرداء و شیبه مخضب تقطر منه الدماء **لموءلفه** چو گفت اینکه از درد دل بر پیش رسول نمود روی بسمت بقیع سوی بتول و گفت یا اماه **لموءلفه**

فتاده جسم حسینت بخاک و ناکام اسیر و خوار و ذلیل سپاه کوفه و شام

ز بسکه خنجر و پیکان نشسته بر بدنش اگرچه عور بود آشکار نیست تنش

شکسته در تن او استخوان ز سم ستور نشسته خاک بر آن جسم پاک و آن تن عور

دو جامه در بر او کرده گردش گردون یکی ز خاک زمین است و دیگری از خون

نیامد آب چو از اهل ظلم و کشته ذلیل بخون خویش بنا چار یافت او تغسیل

ز خون خویش تنش غسل یافت کاهلاک کفن نداشت کفن گشت جسم او را خاک

نمود چون کله از نعش خود بنزد بتول خطاب کرد بنعش برادر مقتول

چو خفته که بما اهل کینه چیر شدند همه زنان سرا پرده ات اسیر شدند

چو خفته تو که کردیده آفتاب بلند ز جای خیز و میان از پی صلوة ببند

قضا نگشته نماز تو هرگز اندیشه دین دو روز شد که نکردی نماز و خفته چنین

کسی نهاد تنت را برهنه بی فوطه برهنه از چه چنین میخوری بخون غوطه

ترا که عفت و عصمت بدار خلا بود پیش چرا برهنه بخفتی بپوش پیکر خویش

پس این منظومه معروض داشت **عربیّة** اخی یا اخی قد کنت کنز الفقرنا فها انت فی ایدی العدی تتقسم اخی یا اخی قد کنت کهفا لعزنا الم ترنا بالذل نسبی و نشتم اخی هذه النسوان بعدک ضیع اخی هذه الاطفال بعدک یتم **لموءلفه** کرد اینچنین سکینه بر نعش پدر خطاب

با جان پر ز آتش و با چشم پر ز آب کای مهربان پدر با سیران در بلا

از لطف کن نظر ز عنایت بده جواب شبهای بی نخفت تو را دیده تا سحر

دیروز تا کنون ز چه رو رفته بخواب هرگز نگشت فوت نماز تو در صبوح

امروز خفته و بلند است آفتاب

الحاصل نگذاشتند که بدلخواه بر سر نعش برادر و پدر خود نوحه و زاری و تعزیه و سوگواری کنند بحکم سردار لشکر عمر سعد بد اختر ایشان را کشیدند و بردند و گویند در راه کوفه با بی ایمان را ندامتی حاصل شد که میگریستند و اظهار انفعال میکردند علی بن الحسین در آن وقت ضعفی داشت چون دید که آن جماعت میگریستند فرمود چون شما بر کشتن پدر من گریه میکنید پس کدام جماعت ایشان را کشتند بشر بن حذیم الاسدی گوید که زینب دختر

علی مانند علی سخن فصیح و بلیغ گفتی و هیچ زبان فصاحت نبود روی بمردم کوفه کرده فرمود اما بعد ای اهل کوفه ای اهل مکر و غدر هم
گریه از چشم شما مایستاد و نوحه از سرای شما کم مباد ما را کشته اید و میگریید مثل شما مثل آن پیرزن است که ریسمان رشتی و نیک تاب
میدادی بعد از آن نشستی و تاب آن ریسمان باز میگرفتی کینه بر سینه های شما غالبست و خلاف بر قلوب شما مستولی و ناکسی و خست بر حال شما
ظاهر عظیم گناهی کردید بزرگ عذابی خواهید یافت اکنون بر کردار ناپسندیده خویش میگریید این گریستن طولی خواهد داشت و این عار از دامن
شما بیرون نخواهد شد این رخصت و فتوی از کجا یافتید که امامی که باید فرض و سنن از او بیاموزید بقتل آوردید بشر بن حریم گوید آن
وقت که زینب چنین سخنان میگفت مردم حیران مانده چشمهای ایشان بدر آمده دستها بر دهنها نهاده گریه میکردند و بر خود نفرین میکردند
و از غایت فصاحت زینب تعجب داشتند در آن لحظه پیری دیدم از اعیان کوفه که چندان گریسته بود که موی زنخ او همه تر شده میگفت این زن
هر چه گفت راست گفت پیران خاندان ایشان بهتر از همه پیران و جوانان دودمان ایشان بهتر از همه جوانان بودند و فرزندان ایشان بهتر از
همه فرزندان عالمیانند مع القصه چون سپاه از کربلا حرکت کردند اهل قریه غاضریه بیامدند و زمینها را حفر کردند و آن کشتگان را مدفون
نمودند گویند مرد بزرگوار بر ایشان ظاهر شد که به تعلیم و تعریف او هر یک از شهدا را در محلی مناسب مدفون کردند و باعتقاد اهل تحقیق
از شیعه امامیه حضرت علی بن الحسین علیه السلام بوده است **لمؤلفه** داند خدا که تا که بپا کرده خافقین / کس سر نداده

در ره عشقش بر از حسین / جان را شمرده در تن خود دینی از حبیب / وانگاه کرده در ره جانان ادای دین / واگر تا قیامت

دیده بر مصیبت آن امام مظلوم خون بارد حقا که اندک کاری کرده و از عهده این تعزیت بر نیامده نعم ما قال ابن ابی الحدید **عربیة**

ولقد بکیت لقتل آل محمد / بالطف حتی کل عضو مدمع / عقرت بنات الاعوجیة هل درت / ما یستباح بها و ماذا یصنع
وحریم آل محمد بین العدا / نهبا تقاسمه اللئام الرضع / تلک الظعائن کالاماء متی تسق / یعنف بهن و بالسیاط تقنع
من فوق اقتاب الجمال یشلها / لکع علی حنق و عبد اکوع / مثل السبایا بل اذل یشق / منهن الخمار و یستباح البرقع
فمصفد فی قیده لا یفتدی / و کریمة تسبی و قرط ینزع / تالله لا انسی الحسین و شلوه / تحت السنابک بالعراء موزع
متلفعا حمر الثیاب و فی غد / بالخضر من فردوسه یتلفع / تطأ السنابک صدره و جبینه / والارض ترجف خیفة و تضعضع
والشمس ناشرة ذوائب ثاکل / والدهر مشقوق الرداء مقنع / لهفی علی تلک الدماء تراق فی / ایدی امیة عنوة و تضیع

مؤلف گوید حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله در غزوه احد چون نعش عم اکرم خود حمزه را بدید که جگر
او را برآورده اند و او را مثله کرده اند در و حالتی ظاهر شد که فرمود هفتاد نفر از قریش بجای حمزه خواهم کشت و چندان گریست که بی
خود شد و قدغن فرمود که بر روی جسد حمزه از گیاه و غیره چیزی بپوشانند که آفتاب ازو اذیت نکند و جراحات آن ظاهر نباشد و اولا
صفیه خواهرش بسر نعش حمزه نیاید و اگر آید او را بدان صورت ندیده باشد حضرت زهرا جسد حمزه را نه بیند که مبادا متألم شود وای عجب
همانا شنیده که در مدینه رسول صلی الله علیه و آله وقتی باران نبارید رسول الله را دشوار بود که بر حسن بارد و دعا فرمود که باران تا بیاید
حسین از مسجد بخانه شد آیا اگر آنحضرت بحسب صورت در حیات بود و تیرباران مخالفان را بر تن مبارک سبط خود حسین میدید متألم نمیشد
تا اولاد خود را از اکبر و اصغر مذبوح و مجروح نظاره مینمود و در جزع و فزع نمی آمد و آیا میتوان گفت که در آن صحرا حاضر نبود و آنها را
نمیدید و حال آنکه بعضی از سپاه مخالف آنحضرت صلی الله علیه و آله را دیدند که بحیرت در زمین و آسمان مینگریست و آیا میتوان تصور کرد که
حضرت شاه ولایت که در وفات و ولادت هر مولودی و هر موجودی حاضر میشود در شهادت حسین و سایر اصحاب و اولاد خود حاضر نبود و
آنها را نمیدید و فریاد اهل بیت خود را نمی شنید و چه حالتی داشتند خواهران و دختران حسین چون بقتلگاه رسیدند و اجساد پاره پاره
بی سر پدر و برادران را دیدند و هر یک نعش کشته را در برگرفته می نالیدند و خون آنها بر سر و روی خود میمالیدند و مع هذا کوفیان
نمیگذاشتند که ساعتی دختران با پدران و خواهران با برادران درد دل آشکار کنند و آنها را بطعن رمح و ضرب تازیانه میزدند و از آن

اجسا

اجساد طاهره و اجساد زاهره دور مینمودند و آیا آن طایفه که این اعمال و افعال از ایشان صادر شد تا مسلمان دانیم و از امت رسول عربی خوانیم

ع لعن الله علی آل یزید و یزید **لمؤلفه** در خراسان امیر زید نامی بود / که ز لعن یزید منع نمود / گفت مردی بشیخ حق جویی
کاندرین باب هان چه میگویی / میکنی ترک لعنهای یزید / یا کنی لعن او برغم مزید / گفت صد لعن بر یزید کنیم / بلکه صد هزار بر مزید
کنیم / راستی طرفه ابلهی باید / که از این لعن طعن فرماید / تا جهان است لعنش آن بیاد / در جحیم و سقر مؤبد باد / همانا هیچ طاعتی

از حب نبی و ولی و گریه و مرثیه بر حسین بن علی و لعن و تبرا از دشمنان ایشان برتر نخواهد بود و حمد اله ثم حمد اله که **نظم** ما هم که بر نشیم
در کشتی اهل البیت / من واقفنا ستخلص من خالفنا ستغرق **تملیح و تصریح** ای عزیز بمدلول لولاک لما
خلقت الافلاک همه عالم بواسطه وجود حضرت نبی عربی ایجاد شده طرفه حالیست که کل عالم بجهة او مخلوق شده و اولاد او را در همه عالم
سلطنتی صوری نبوده و بلکه ملکی معین و وطنی مقرر نداشته اند عم او در احد مدفون شده و دیگری در مکه و بنی عم او و وصی او در صحرای کوفه
و یک سبط او در بقیع غرقد خوابگاه گزیده و دیگر برادر در مدینه که وطن مألوف و موروثی او بود مجال توقف ندادند و قصد قتل او کردند تا آن
مدینه بحرم خدا پناه برد محفوظ نماند لابد هجرت کرده بارض عراق شد که او را حمایت نمایند و پرستاری و نگهداری از شر دشمنان او کرده باشند
او را بشهر خود راه ندادند و در زمین گرم و خشک و بی آب فرود آوردند و عیال و اطفال او را آب ندادند و بدان نیز اکتفا نکردند اصحاب و اولاد
و اخوان او را در نیم روز در نظرش کشتند و او را نیز بنحوی که مسلمانی کافری را بکشد در حضور خواهران و دختران کشتند و پاره پاره کردند
آنگاه اسب بر بدنش تاختند آنگاه صبیان ایشان را بر سر نعش او آوردند و از آنجا اسیروار بکوفه و شام بردند و بعضی از اولاد او در شام و بعضی در سامرا
و بعضی طوس رحلت کرده اند چه شد که جهان بر اهل ملت علت غائی ایجاد تنگ شد که بایستی چنین در بدر و متفرق شوند و هر یک در بلدی
صحرایی غریب و دیار مسموم و مقتول کردند همانا از صاحب اختیار ملکی بقدر ضرورت زمین باو و اولادش میراث و قسمت نرسید که همه در یک زمین

مدفون کردند **عربیة** یقولون فی ارض العراق تخشع / وما بقعة الا و فیها تزعزع / لقد طبق الآفاق شرقا و مغربا
فلا انجلی انا و لا ینقطع / وامطر فی کل البلاد صواعق / وهبت له ریح من الشر زعزع / منازل اهل الجور فی کل بلدة
مساکن اهل العدل فی تلک بلقع / لقد ضاقت الارض و ارسوق الفضا / ولیس لاهل الدین فی الارض موضع / فلا
ابدا انسی الحسین و رهطه / و عترته بالطف لما تصرعوا / ولم انسه والشمر فوق صدره / یهشم صدرا و هو للعلم
مجمع / ولم انس مظلوما ذبیحا من القفا / وقد کان نور الله فی الارض یلمع / یقبله الهادی النبی باهله / و موضع
تقبیل النبی یقطع / تزلزلت الافلاک من کل جانب / و نکادا اهل الارض منها تقلع / و یعرج جبریل بنوح بحرقة
و تجزع سکان السماء و تضجع / وضجت املاک السما و ناوحت / طیور الفلا و الوحش و الجن اجمع / و حثن کریمات البتول
حواسرا / ولا بو حبیب لا یشق و برقع / تقبل جسما ابن البتول سکینة / و شمر لها بالضرب و السوط یمنع / فتولمها
ضرب السیاط فتلتجی / بعمتها من حیث بالضرب توجع / تقول له یا شمر و یحک خلها / اذا کان للتقبیل ترضی و تقنع

و چه نیکو گفته است دعبل بن علی الخزاعی رحمة الله علیه **عربیة** افاطم لو خلت الحسین مجدلا / وقد مات عطشانا
بشط فرات / اذا للطمت الخد فاطم عنده / و اجریت دمع العین فی الوجنات / افاطم قومی یا ابنة الخیر و اندبی
نجوم السموات بارض فلات / قبور بکوفان و اخری بطیبة / و اخری بفخ نالها صلواتی / و قبر ببغداد لنفس زکیة
تضمنها الرحمن فی الغرفات / و قبر بطوس یا لها من مصیبة / الحت علی الاحشاء بالزفرات / الی الحشر حتی یبعث الله
قائما / یفرج عنا الغم و الکربات / علی بن موسی ارشد الله امره / وصلی علیه افضل الصلوات / قبور بجنب النهر من
ارض کربلا / معرسهم منا بشط فرات / توفوا عطاشا بالفرات فلیتنی / توفیت فیهم قبل حین وفاتی / و آل زیاد
فی حجر مصونة / و آل رسول الله منهتکات / سابکیهم ما ذر فی الارض شارق / و نادی منادی الخیر بالصلوات

وما

وما طلعت شمس وحان غروبها — وبالليل ابكيهم وبالغدوات — ديار رسول الله اصبحن بلقعا — وذار زياد اصبحت عمرات
وآل رسول الله تدمى نحورهم — وآل زياد زينوا الحجلات — وآل رسول الله تسبى حريمهم — وآل زياد آمنوا السربات
فلولا الذي ارجوه في اليوم او غد — تقطع نفسي اثرهم حسرات — خروج امام لا محالة خارج — يقوم على اسم الله والبركات
يميز فينا كل حق وباطل — ويجزي على النعماء والنقمات

تجلی هفتم در وصول سر مبارک حضرت سید الشهداء و عیال او بکوفه

الحمد لله ان العشق قد شرقا — من مشرق القدس بالانوار قد برقا — وانما العشق افراط المحبة بل — معناه شدة حب خالص صدقا — بالعشق ابداع خلق العالمين وفي — حديث قد كنت كنزا شاهدا نطقا — العشق نور رسول الله سيدنا — مرآت توحيده العالي كما نطقا — والعشق نور علي بل ولايته — في قلب احبابه طوبى لمن رزقا — اذ كان نورهما بالذات واحدة — كنور عين في الادراك افترقا — وروح مذهب اهل العشق متحد — لا ريب فيه لمن في دينه سبقا — والمذهب الحق بالتحقيق منحصرا — في العشق عند اولي عقل بروتقا — استمسكوا يا اولي الالباب واعتصموا — بالعشق بل عظموا من نوره الخلفا

لمؤلفه

عشق نور ولایت علویست — جای آن کی قلوب بحور است — عشق نادر درا نماید مرد — بر عشق چاره خود سقنفور است

محققین گفته اند که رتبت انبیا و ائمه معصومین بر ملائکه مقربین بواسطه علم عشق و محبت در فرشته و حیوان در انسان است و از آثار گفته اند که همه در اولیا و انبیا جمع بوده و در هر جا که جلوه و ظهور آن بیشتر است همانا صاحب آن اکمل خواهد بود و حدود آن در رسالات قوم محدود و معین و مبین است و گفته اند که ع واوله سقم واخره قتل — چه پیداست که همه دوستان و مقربان الهی در مقام محبت ترک جان کرده اند چنانکه از انبیا و اولیا مشهور است و در سلسله رسالت یا شهادت ظاهر است یا باطن چنانکه حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله در هنگام رحلت فرمود که این مرض من از اثر زهر بزغاله است و در حقیقت مرتبه شهادت بوده است و شهادت حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلم بسیف ظاهر بود علی ای حال شهادت ائمه معصومین کلا یا بسیف یا بسم بوده است و اینجا نکته ایست که سابقا بان اشاره شد که نبوت و ولایت ظاهر و باطنست و در نشأ رسول نبوت ظاهر و در نشأ امیر المؤمنین ولایت ظاهر بوده و مشرب امام حسن مایل بمشرب نبوت بوده چه بزهر شهید شد در وقت رحلت حضرت رسول فرموده بود که حلم و ودر را بحسن دادم و شجاعت خود را بحسین میراث سپردم و بعد از شهادت امام حسن نبوت و ولایت موروثی رسول و علی در امام حسین مجتمع آمد و ولایت آنحضرت بر نشأ نبوت غلبه داشت بلکه کان مرتبه ولایت و محبت فرد کار در مظهر جامع آن امام حقیقی و ولی تحقیقی بظهور رسید و بمضمون حدیث لاولیاء الله شرابا اذا شربوا سکروا الی آخر الحدیث نشأ ولایت که بعرف اهل ذوق بعشق مسمی شده در حضرت امام حسین بسرحد اعلی رسید و اگر بعضی گفته اند واوله سقم واخره قتل — در مقام بیان آنحضرت اوله قتل بوده واخره آخر مدنیا المذکوره است یعنی انا دیته ولیس وراء عبادان قریة بل هو سواد اعظم وعلیکم بالسواد الاعظم — ع چه میگویم که هست این نکته باریک —

توضیح ذکریا و یحیی علی نبینا و علیهما السلم اگر شهید شدند و در شهادت و مقام بلا درجه اعلا داشته اند که سر یحیی را بردند در نزد سلطان و در طشت نهادند و بجهة زنی فرستادند چندین برادر و فرزند با جان برابر در حضور او نکشتند و عیال او را اسیر نکردند و با سرها بدر صحراها و شهرها نگردانیدند و اسب بر بدن کشته او نتاختند و اعضا او را مقطوع و مسحوق نکردند و شب و روز سر او بر سر نیزه ها نبود و سنگ بران نمی انداختند گاهی در تنور بر خاکستر نمی نهادند و گاهی بر درخت نمی آویختند و غالبا در حلقه مجلس شرب نمی آوردند و مدتها نامدفون نمیگذاشتند حضرت امام حسین در حین شهادت فرمود که ارواح انبیا همه بتماشای من آمده اند و اینک روح ذکریا بر طرف راست من ایستاده و روح یحیی بر دست چپ من حاضر است و برمز که همه مینمایند ازین همه انبیا که در عالم ذر ایشان را بمحبت و بلا صلا زدند و هر یک قبول مرتبه کردند بعضی بر بعضی فضیلت بهم رسانیدند مقام خلافت و نبوت و خلت و صفوت و کلیمیت و روحیت کجا و این مقام حسینی کجا همانا همه حاضر

بودند که مرتبه محبت و ولایت را تماشا کنند تا بدانند که صفی و نجی و خلیل و ذبیح و کلیم و مسیح همگی بدین درجات محبت قدم زده اند و از اینمقام اعلی ایشان را خبری نبوده است و هیچ کس بدین کمال حامل بار این امانت نتوانسته است — چون مشفق آمد آسمان از هیبتنا تا عرض کرد بر آل عبا حمل امانت مفترض — ان السموات العلی اشفقن ان یحملنها — ظهر السما لولا الآبا لانشق منها وانقض — و چون بمضمون حدیث حسین منی وانا من حسین ظاهر و باطن امام حسین از شیر تربیت و کوثر تقویت خاتم الانبیاء کمال بدین برفته است این محن و بلاها آن حضرت را معراجیست که عروج بر مقامات ظاهر و باطن کرده و خونهای او بمضمون انا دیته حضرت ذات معلی صفات است

استدلال همه انبیا و اولیاء بدرجه شهادت رسیده اند این همه کرامات و درجات که از روز شهادت امام حسین الی یومنا هذا بظهور رسیده و میرسد برای که اتفاق افتاده است هر تعزیه بروزی چند از نظر محو میگردد و اگر مذکور شود چندان اثر نمیکند تعزیه آنحضرت اگر شب و روز مکرر گردد بحالتی که مایه غم و اندوه و رقت و بکا نگردد و اکنون یک هزار و دویست و چند سالست که آنحضرت بشهادت رسیده روز بروز در طوایف اسلام و هنود و سایر فرق غیر مسلما سوگواری و تعزیه داری آنحضرت در فزایش است و صورت آن واقعات در جلوه و ظهور و نمایش است ع تو نکجا میرسد لخته کجا میرود — و این سری عظیم است که از شدت وضوح و بروز مردم بدان ملتفت نکردند چرا

بیت

مردمان بیشتر آنست که غافل کردند — از حدیثی که بهر کوچه و برزن فاش است

و در هر عملی از اعمال از قبیل طاعات و عبادات آدمی را عملی خالص خالی از ریا مشکل بلکه محالست و در تعزیه داری و سوگواری آنحضرت اگرچه در آغاز خالی از ریب و ریا نباشد ریا محو میشود زیرا که در اثنای ذکر حال آنحضرت حالتی روی میدهد که ریا و ریب از لوحه خاطر در پرده غیب مخفی و متواری میگردد بلکه بهمین ندکر آن معانی و وقایع و حوادث ریا و سایر صفات ذمیمه بشری محو و منفی میشود و کمتر طاعتی است که محو رذیله کند الا اینکه آدمی به بعضی مقامات محبت و ولایت فایز شود و مقصود ما این بود که در میان آمد بسوی مقصد باز گردیم و بوقایع حالات اهل البیت میپردازیم

ومن الوقایع در ایام توقف کربلا حضرت علی بن الحسین بیماری صعب داشت و در خیمه افتاده بود و عیال امام علیه السلام نیز به پرستاری او و گرفتاری خود اشتغال داشتند و در روز عاشورا چندان تفرقه خاطر بود که از خود و هر که بود غافل بودند و بعد از شهادت امام حکایت غارت و تاراج و اسیری ایشان را مشوش داشت فرصت تفکر و تدبر و تحسر نداشتند بعد از شهادت امام آغاز مصیبت حضرت زین العباد و خاندان ولایت نشان شاه اولیا بود اول ایشان را از راه قتلگاه بردند و اجساد پاره پاره شهدا را دیدند و در راه سوار بر شتران و سرهای شهدا بر نیزه ها باتفاق ایشان همی بردند و شماتت و ملامت جهال عرب و تماشائیان کم مصیبتی نبود با این همه رفتند تا قریب بکوفه شدند

نکته در هنگامی که حضرت امیر المؤمنین علیه السلم از مدینه بکوفه توجه فرمود دختران آن حضرت و پسران آنجناب در نهایت عزت و حرمت اهل کوفه را مرجع و ملجأ و مآب بودند و بعد از شهادت آنحضرت شش ماه در خلافت حضرت امام حسن بن علی در کوفه زیستند پس بمدینه رجوع نمودند که در اینوقت بطریق اسرا و سبایا با آن دردها بیداد زمان و کشته شدن برادران و اولاد وارد انشهر میشدند تصور نماید چه حالتی داشتند و پدر ابن عبید الله که زیاد ابن ابیه بوده از جانب امیر المؤمنین حاکم بعضی از بلاد فرس شده انگاه پسر او در کوفه ایالت داشت و اولاد امیر المؤمنین را اسیر مقتول نزد او میبردند این خود کم مصیبتی نخواهد بود که عزیز و شریف قوم محکوم و مجبور اذل قوم و غلام زاده پدر خود گردد نعوذ بالله من ذلک الحاصل عبید الله بواهمه اینکه مبادا اهالی کوفه که با امام حسین سابقا ارادت داشتند متحد شده باشند و غیرتی پیدا کرده باشند و در روز ورود سرهای ایشان و عیال ایشان تاب دیدن نیاورند و خروجی نمایند و بلوای عامی در کوفه روی دهد قدغن نمود که کسی از اهل کوفه با حربه و شمشیر بیرون نرود و تماشائیان بی اسلحه تماشای سرها و اسرا روند و سپاهیان سواره و پیاده در نهایت احتیاط اطراف امام زین العابدین و اهالی حرم امام را گرفته وارد کوفه نمایند و چنین کردند و وارد شدند بعضی مردم میگریستند و بعضی متحیر و متأسف گشتند و بعضی خنده میکردند و طعنه میزدند و بعضی ایشان را نمی شناختند و میپرسیدند که شما از اسرای کدام شهرید و چه مذهب دارید میفرمودند ما از اسرای آل محمدیم و مردم متحیر میشدند مسلم گچ کار گفته در بعضی عمارات بگچ کاری مشغول بودم ناگاه صدای کوس و دهل بلند شد و علمهای طوایف عرب و سرکرده گان را دیدم که آشکار شدند اول علم عمر سعد سردار بود و از دنبال او علمها

سرکرده کان و سرهای شهدا را بر سر نیزه ها کرده بودند و وارد میشدند من پرسیدم چه خبر است کیفیت را بمن گفتند سنج الودهٔ نود را بر صورت خود زدم و بیشتر آمدم دیدم که همه اسرای آل محمد صلی الله علیه و آله است و وارد شدند نظاره کردم علی بن الحسین را و محمل کجاوه که از عبا
و زنان بهمراه او میآوردند

لمؤلفه

بردند سوی کوفه چو کفار بند نهاد · سرها سوار نیزه سر افکنده در جهاد
غمکین شدند اهل ولای علی و شد · شادان دل سپاه عبید الله زیاد
بهر نظاره مرد و زن کوفه کشته جمع · بعضی نشسته خرم جمعی ستاده شاد
دیدند چل کجاوه که محمل نشین شان · هر تن چو نور دیده نهان گشته در سواد
برخواست گفت از همه سو رستخیز عام · تا آخر زوال ز آغاز بامداد

و چون بدار الاماره رسیدند فرود آمدند و موکلان ایشان را بحضور ابن زیاد بردند و جناب زینب بر همه سبقت کرفته بنشست و کنیزان و خدمه کرد او برآمدند چنانکه بدیدار ممکن نبود عبید زیاد پرسید کیست این زن زینب او را جواب نداد دیگر باره پرسید ای زن کیستی تو زینب اعتنائی نفرمود یکی از کنیزان گفت زینب دختر امیر المؤمنین و خواهر حسین است و دختر زادهٔ رسول پسر زیاد حرام زاده گفت ای خواهر حسین الحمد لله که خدا شما را رسوا کرد و دروغ شما را واضح نمود زینب گفت الحمد لله الذی کرمنا بنبینا محمد صلی الله علیه و آله و انما یفضح الناس و یکذب الفاجر یعنی حمد خدا را که ما را مکرم کردانید به پیغمبر ما محمد صلی الله علیه و آله و خدا فاسقان را رسوا کرداند و سخن بد کاران دروغ کرداند پسر زیاد گفت چگونه دیدی صنع خدا را در حق برادر و اهل بیت خود زینب گفت بجز نکوئی و رحمت چیزی ندیدم جماعتی بودند که حق سبحانه بجهت ایشان شهادت تقدیر کرده بود و ایشان بدان راضی بودند و بر حکم خدای کسر از سر زنش نرسد وای پسر زیاد عنقریب جمع نماید خدا ایشان را با تو در محشر و با تو خصمی کنند ببینی که بند شد ای پسر مرجانه که در آن روز نصرت او را خواهد بود تا تو را عبید الله از سخن زینب در خشم شد خواست او را بر نجاند و بود عمرو بن الحریث که بمنزله وزیران خبیث بود گفت ای امیر زنان را بر ابنچه کویند مواخذه نمایند دلی دردمند دارد و مصیبت زده است و سخن تند کوید پس ابن زیاد گفت خدای ضمیر مرا از طغیان حسین آسوده کرد و از کشتن او درد و رنج از خاطر من برکرفت زینب گفت الحق نیکو کار کردی و سر و سرور مهتر اهل بیت را بکشتی و بیخ خاندان رسالت را بکندی و کمان داری که فتح عظیم نورا دست داده و غم از دل زایل کرده اما دیر نپاید که سزای جزای عمل نامرضی خود ببابی ابن زیاد گفت این زن نه جزع میکند بلکه سجاعت میکند و فصاحت عرضه میدارد و این از او عجب نیست چرا که پدر او هم سجاع بوده و هم شاعر پس بجانب علی بن الحسین نظر کرد و گفت خدای تعالی علی بن الحسین را نکشته است و او زنده می بینم امام زین العابدین فرمود برادری داشتم که از من کوچکتر بود شما او را بکشتید پسر زیاد گفت ما او را نکشتیم خدا او را کشته است علی بن الحسین گفت الله یتوفی الانفس حین موتها شما او را بکشتید و چون او از شما خواهد طلبید ابن زیاد برهم گفت این را بکوشید و برو کردن او بزنید زینب با او در او یخت گفت ای عبید الله از فرزندان رسول همین یکنفر مانده و ما محرمی نداریم اول مرا بکش که مرا طاقت قتل او نیست کو با هنوز از کشتن جوانان ما سیر نشدی و نمی خواهی که احدی ابقا کنی و علی بن الحسین گفت تو مرا از کشتن میترسانی و نمیدانی که قتل و قتال عادت ماست و شهادت مزید کرامت ماست ابن زیاد از اضطراب زینب حیران بماند و گفت واعجبا للرحم کفت مرا از درد سر این جماعت برهانید و ایشان را بیرون برید پس حضرت امام زین العابدین و عترت طاهرین را از حضور ابن زیاد بیرون بردند و در حوالی قصر امارت و کفته اند در سرای نزدیک بمسجد جامع منزل دادند

ذکر شب ورود کوفه

در آن شب امام زین العابدین و خواهران آنحضرت در شهر کوفه یاد از خراب چشمی پر آب از زمان کذشته و قضا رفته یاد میکردند و بر بیکسیها خود و بیوفاییهای اهل کوفه تاسف میخوردند کاهی بعبادت و طاعت و کاهی بمحافظت اطفال خورد سال اشتغال داشتند و کاهی از حضرت امیر المؤمنین و توقف کوفه و حسنین یاد مینمودند و نوحه میکردند و حضرت علی بن الحسین از مفارقت پدر بزرگوار و برادران عزیز و بنی اعمام نبیل و اعمام جلیل مثل ابر نوبهار میکریست و خواهران حضرت امام برقت تمام بر برادر شهید نوحه میکردند و مرثیه میگفتند و نیزه داران در خارج منزل آن سوکواران سرها بر نیزه افراشته منزل داشتند و زن و مرد و اطفال و دوست و دشمن بر نظاره و تماشای آنها می‌آمدند و اهل بیت در کمال ملال و خشکی و شکستگی بمردم کوفه خطاب کرده بمضامین عتاب میکردند که

عربیة ماذا تقولون

اذ قال النبی لکم · ماذا صنعتم وانتم آخر الامم
وعترتی وبه اهلی ومفتقدی · منهم اساری ومنهم ضرجوا بدم

یعنی چه خواهید گفت وقتی که رسول الله بشما بکوید که ای آخرین امت من بعد از من چه کردید با امت من بعضی را کشتید و بعضی را اسیر کردید بدو برادری خون غلطانیدید و حضرت زینب خاتون بسر مبارک برادر بزرگوار خطاب کرده میکفت

مرثیة

اخی یا هلالا غاب بعد کماله · فمن ضده اضحی نهارا کلیلة
ای برادر ای ماه شب چهارده غروب کردی بعد از آنکه بدر بودی و بکمال رسیدی و از غایب شدن تو روز روشن ما را مثل شب کردید
اخی یا اخی نود سکینة نظرة · تسر بها یا خیر حی و میت
ای برادر سکینه را زاری از نظاره آن بده و پنهان مشو ای بهترین زندکان و غیر زندکان
اخی فاطم الصغری لقد کاد قلبها · یذوب اسی اعطف علیها بنظرة
ای برادر فاطمه صغرا از زندکی آزرده تو دلش از هم بپاشد و بکداز دنظری برو عطوفت کن
اخی یا اخی ای المصایب اشتکی · فراقک ام هتکی و ذلی و غربة
ای برادر از کدام مصیبت شکوه کنم از فراق تو یا از هتک و ذلت و غربت خود
ام الثوب مسلوبا ام الجسم عاریا · ام النحر منحورا ببیض صقیلة
از برآوردن جامه و عریانی بدن یا از کلوی بریده تو و افتادن روی خاک بتالم
ام الظهر مرضوضا ام الشیب قانیا · ام الشعر منثورا العظم المصیبة
یا از استخوانهای شکسته تو یا از محاسن خونین یا از موی پراکنده و پریشان خود در مصیبت بزرک تو بیان کنم
ام الطفل مذبوحا ام القلب ظامیا · ام الدمع مصبوبا بکل تومة
از کودکان کشته یا از دلهای تشنه یا اشک چشم ریخته خود که دریا یا نهار روانست
ام الجسم لم یدفن ام النحر دامیا · ام الراس مرفوعا کبدر الدجیة
ام الرحل منهوبا ام المهر ناعیا · ام الوجه مکبوبا بحر الظهیرة
از خیمه و اسباب غارت کرده تو بکویم یا از اسب خون آلوده ات یا از روی تو که در کرمی آفتاب چاشتگاه است
ام العابد السجاد اضحی مغللا · علیک نقاسی فی الفلا کل کربة
یا از عابد سجاد که او را در غل کرده اند و در بیابانها چه بسیار زجر میکنند او را
ام الضایعات الفاقدات حواسرا · کمثل الاماء یشهرن فی کل بلدة
یا زنان بی شوهر و مددکار را که سر برهنه مانند کنیزان در شهرها میکردانند و ایشان را اذیت می نمایند
اخی هد رکنی فقدکم یابن والدی · فحزنی لکم باق الی یوم بعثة
ای برادر شکست رکنهای مرا نیافتن ای پسر پدر من حزن من بجهت تو باقیست تا روز قیامت
اخی لم تحدثنی اللیالی برزئکم · وقد کنت عن هذا الزمان بغفلة
ای برادر من حدیث نمیکردم هیچ شبی مصیبت ترا و بر تحقیق که بودم از این زمان و قضیه غافل
اخی یا اخی من ذا الود نظلة · ومن بعد کم ارجو لتکلی وضیعة
ای برادر دستان تو همیشه بر سر من بود الحال بنا بکه برم و بعد از تو بکه امیدوار باشم
اخی یا اخی قم للئام ترفقوا · لسلب حریم وارحموا ال عترة
ای برادر بکو با این لئیمان که با ما رفق و مدارا کنند و رحم کنند بحال عترت خوار اسیر تو
اخی یا اخی سلب النساء اساءنا · وضرب الیتامی یابن امی یقسو
اخی یا اخی فاصم الخلاخل ضرنا · فهم سلبوا
بکو این اطفال یتیم را اینقدر نزنند و بغلاف شمشیر سرهای ایشان را نکوبند
ای برادر هلاک میکند و ضرر میرساند ما را خلخال بیرون کردن از زنان پس حجر ای آقای من و زجر کن کفار
بنی امیه را از این جسارات و بی ادبی بحرم خود
اخی لیت هذا الذبح کان بمهجتی · ویا لیت ذاک السهم کان بمهجتی
ای برادر کاش این خنجر بر کلوی من فرود میآمد و بجای تو سر مرا می بریدند و کاش تیری که بر پیشانی تو رسید بقلب من بود
اخی یا اخی ما کان اطیب عیشنا · واطیب ایاما تقطعن بطیبة
ای برادر چه خوش بود عیش ما در وقتی که با تو بودیم و خوش روزکار بود که در مدینه طیبه بودیم
اخی بلغ المختار طاها سلامنا · وقل ام کلثوم بکرب و محنة
اخی بلغ الکرار منی تحیة · وقل زینب اضحت تساق بذلة
بکو زینب را بخواری با اسیری بردند چون خواهران آنحضرت از کفتار دو نوحه باز میماندند دختران آنحضرت بنیابت مرثیه می نمودند و میگفتند

مرثیة

ابی یا ابی ما کان اسرع فرقتی · لذا بلغنی لیعدک الیوم بکفل
یعنی ای پدر چه بسیار زود بود جدای تو از من پس کیست بعد از تو پناه و کفیل من
ونشکو الی

الزهراء بنت محمد بقلب حزین بالبکا متقفل تا دل شکسته که کو با حزن وکریه بران قفل نده بود ایا جدنا قومی من القبر وانظری حبیبک مسلول الجبین مرمل ای جده برخیز از قبر و نظر کن فرزند خود را که کشته شده رخسار او بخاک چسبیده عریانا علی الغابری متعفرا میلا خضیبا بالدماء مغسل عریان در بیابان بیکناه افتاده و محاسنش بخونش خضاب و جسدش بخون او غسل داده سبایا علی الاقتاب شدوا لحومها عرایا بلا ظل بها یتظلل مارا اسیر کردند و بر اقتاب یعنی چوب پالان شتران سوار کردند و عریان بودیم و مظلة و سایبان و سایه نداشتیم و ازین سخن معلوم میشود که راکو در کجاوه و محمل هم بوده اند محمل رو پوش نداشته و اقتاب بر انها می بسته و پیدا بوده اند دیگر روز عبید زیاد بمسجد رفته خطبه در تقویت سلطنت یزید بر خواند و گفت خدا را حمد که حق را در مرکز خود قرار داد یزید و شیعه او را برحسین و شیعه او نصرت ارزانی داشت و حسین پسران مرد دروغگو را هلاک کرد عبد الله عفیف ازدی که مردی بود معروف از شیعیان و مخلصین حیدر کرار و چشم او در غزوه جمل و صفین کور شده بود و پیوسته در مسجد بعبادت اشتغال داشت چون این سخن شنید بی طاقت شد برخواست و گفت ای عبید دروغگوی و کذاب توئی و پدر تو وانکس که ترا امارت کوفه داده فرزند رسول الله را میکشی و عیال او را اسیر میکنی و سرهای انها را بر نیزه ها میکنی و حال حسین و پدر او بد میگوئی و دروغگوی و کذاب میخوانی پسر زیاد در خشم رفته گفت این کیست که چنین می گوید عبد الله عفیف گفت منم ای پسر مرجانه و هرچه گفتم راست گفتم فرزند دختر پیغمبر را میکشی و بر منبر چنین میگوئی و دعوی مسلمانی میکنی وا محمداه وا غوثاه کجایند آن فرزندان مهاجر و انصار تا کینه سبط رسول الله صلی الله علیه و آله را از تو بستانند خشم پسر زیاد بیفزود و رگهای گردن او راست بایستاد و فرمود او را بکیرید عوانان بگرد او بجستند اشراف قبیله ازد و بنی عمان از جای بر امدند و او را از دست جاکران ابن زیاد برهانیدند و اطراف او را گرفته از مسجد بیرون کرده بسرای او برسانیدند عبید الله روسیاه از مسجد بیرون شده بدار الاماره رفته اعیان و وجوه کوفه با او برفتند گفت دیدید امروز این کور بیحیا چه گفت و تا چه مرتبه گستاخی و دلیری کرد حاضران خوش امد گفتند و او را دیگر باره بخشم اوردند عبید الله عبد الرحمن مخنف و دیگر روسا ازد را طلبید و محبوس کرده عبد الله عفیف را از ایشان بخواست و عمر بن الحجاج و محمد اشعث و شبث ربعی را با مردم عبد الله فرستاد بزرگان قبیله ازد خبر یافتند و در هم امدند و قبایل یمن با انها پیوستند تا عبد الله را از دست عبید الله بدهند عبید زیاد خبر یافت قبایل مضر را جمع کرد و ایشان را بمحمد اشعث فرستاد و گفت عبد الله عفیف را نزد او اورد هر کس که مانع اید با او جنگ کند و از کشتن و از کشته شدن باک ندارد و میان قبیله مضر و قبیله یمن جنگی عظیم شد و بسیار کس کشته شدند پسر زیاد محمد اشعث را زجر و بیدلی و ضعف منسوب ساخت شبث ربعی بعبید الله پیغام داد که تو مارا بجنگ شیران بیشه کلاوری فرستاده بتعجیل مکن لشکر ابن زیاد اخر الامر غلبه کردند و بدر سرای عبد الله عفیف برسیدند دختر عبد الله گفت ای پدر من دشمنان در امدند عبد الله گفت سهل باشد شمشیر من بمن ده دختر شمشیر بدو داد عبد الله با انکه نابینا بود شمشیر برگرفته پیش رفت و از چپ و راست میزد و هر که بشمشیر او دوچار میشد کشته میگردید تا طاقت داشت جنگ کرد چون از کار افتاد گرفتار شد او را نزد ابن زیاد اوردند عبید گفت که الله الحمد که رسوا شدی و بدست من گرفتار امدی عبد الله گفت بچه چیز رسوا شدم والله که اگر دو چشم من برقرار بودی جهان بر دیده ات تاریک میکردم عبید الله گفت در حق عثمان چه میگوئی گفت یا ابن مرجانه ببین سوال چون افتاد از عثمان همه نیکی در وجود امد خدا نیکی ها و بدیهای او را بداند او را کشتند در قیامت حکم خواهد کرد تو مرا از حال خود و پدر خود زیاد بن ابیه و یزید و پدر او سوال کن چه کار بعثمان داری که از او بهانه دست اویز کنی عبید زیاد گفت تو را از هیچ چیز نمیکنم سوال تا ذوق مرگ بچشی عبد الله گفت الحمد لله تعالی همیشه در غزوات طالب شهادت بودم چون چشمهام از خلل افتاد نومید شدم از حصول سعادت شهادت اکنون دانستم که خدا دعام را مستجاب کرده که بردست چون تو ظالمی پیدین شهادت خواهم یافت و بمقام شهدا خواهم شتافت الحمد لله حمدا طیبا کثیرا پسر زیاد گفت سخن بسیار رو بمرد کی میبایستی غلط چشم تو از تو باز ستانده اند گردن این ناخوش طلعت را بزنید و مرا از و باز رهانید چون

کردن او را بزدند و او را بردار کردند رحمة الله علیه پس کس فرستاد جندب بن عبد الله ازدی را بخواند گفت نه تو با علی بودی در حرب صفین گفت بلی بودم و دوستدار او بودم و اکنون نیز هستم و بدین سبب و خدمتکاری او فخر میکنم و پیوسته ترا و پدران ترا دشمن داشته ام و الان نیز چنانم که بوده ام و امروز که چنین کار عظیم کردی و فرزندان و برادران و شیعه و یاران او را بکشتی و از خدای و رسول نترسیدی دشمنی که از تو در دل داشتم زیادت شد عبید زیاد گفت که تو خود از ان کوران نابینایی هزار بار سخت تر و بی اب چشم تر افتاده برنجخن خون تو بخدای تقرب جویم جندب گفت بریختن خون من تو را بخدا هیچ تقرب حاصل نخواهد شد بلکه موجب دوری و عذاب سخت شود و بر دل من از انکه در دست چون تو نابکار شهید شوم هیچ رنجی نیست و هر چند مرا عمر و خوار تر داری و بیشتر ازار کنی از ان سبب عزت و راحت من خواهد بود در ان جهان و تا این غایت خدای مرا نیکو داشته و انواع رحمت روزی کرده میدانم که انچه از عمر باقی بوده گذشته و نمانده الا اندکی و از تو نمی ترسم و بسبب تهدید و وعید تو از دوستی اهل بیت نخواهم گشت تو هرچه خواهی کن ابن زیاد گفت این مرد دیوانه شده است او را بیرون کنید و او را بیرون کردند و نجات یافت پس پسر زیاد سفیان بن یزید بن معقل ازدی را بخواند گفت چرا باید دشمنی بر من بیرون امدی گفت مرا گفتند که عم تو را امیر گرفته میخواهد بکشد باستخلاص و حمایت او امدم که از سر هنگان تو باز ستانم عبید میخواست او را بکشد از غوغا و فتنه که از قوم تو بیاید عبد الرحمن بن مخنف ازدی را بخواند و تهدید بسیار کرد و او نیز عذری اورده نجات یافت چون اهالی کوفه را تهدید بیم و امید بقدر ضرورت کرده مردم را ارام کرفتند و او نیز اطمینانی حاصل نموده بروانه کردن سرها و اسرای خانواده پیغمبر اشتغال ورزید زحر بن زید الجعفی را بخواست و او را از جانب خود مامور کرد که سرها و اسرا را کلا بر داشته بشام نزد یزید پلید برد و او بکدو روز استعداد رفتن کرده روانه شد زهیر بن قیس و محفر بن ثعلبه و شمر ذی الجوشن با پنج هزار سوار مامور برفتن شام محتشم و خام شدند

فی المعجزه

زید بن ارقم که از اماجد اصحاب معرفت توام است گوید در روزیکه سر مبارک حضرت سید الشهدا را با اسرا وارد کوفه میکردند من در منظره خانه خود نشسته بودم و همانا بکوچه معبر ایشان بود دیدم سرها را اوردند و سر حضرت سید الشهدا بر همه مقدم بود و شنیدم که سوره کهف تلاوت میفرمود و چون بمحاذی غرفه خانه من رسید این ایت میخواند که ان اصحاب الکهف والرقیم کانوا من ایاتنا عجبا مرا گریه امد و گفتم ای فرزند رسول خدا و امام راه هدی خدا یا بالله که قصه تو از قصه اصحاب الکهف و رقیم عجب تر است پس بر بالای ان سر مبارک ندای هاتفی از غیب شنیدم که میگفت ای اهل کوفه

نظم

راس بن بنت محمد و وصیه للمسلمین علی قناة یرفع والمسلمون بمنظر و بمسمع لا جازع منهم و لا متوجع

وهن المعجزات

در روزیکه ان سر مبارک را نزد ابن زیاد علیه اللعنه بردند انس را بر داشته نظاره میکرد و میگفت عجب لب و دندان خوب داشته است و چه خوش صورت بوده است در این اثنا قطره خون پاک از ان سر بر ران عبید چکید از لباس او گذشت و به ران او رسید و ران او را رخنه کرد و زخمی ناسور او را حاصل شد تا وقت مردن ان زخم بهبودی نیافت و گویند اخر الامر از جراحت او بوی ناخوش امدی و بدین سبب مشک بسیار استعمال کردی چون ابرهیم بن مالک او را بکشت نیزه ابرهیم بوی مشک میداد و بدان بدانست که او عبید الله بن زیاد بوده فرستاد جثه او را اوردند و سر پلید او را بریدند و تن او را سوختند

ذکر بعضی وقایع عرض راه شام و شامت فرجام لمؤلفه

در بیغ و درد که آل رسول و مفخر دهر شوند در بدر کو بکوی و شهر بشهر بدشت ماریه شان شد ز ملک مکه مقام ازان بکوفه وز کوفه بجانب شام بهر مکان دبهر منزلی و بهر وادی بسیر شاهم مردم بعشرت و شادی ابن زیاد ملعون فتح نامه ها باطراف فرستاد از این کار دوستان بنی امیه را مژده همی داد و در هر مکان و منزل ایات غریبه و خوارق عادات عجیبه از ان سر مطهر ظاهر میشد باعث هدایت جمعی میگردید

نظم

موکلین ان سر مطهر نقل اهدی قومی انهم لا یعلمون بیشه اش اندر برون و درون

میکردند که شبها بر کرد ان سر صدای نوحه و ناله میشنیدیم و کسی را نمیدیدیم انچه از کتب سیر و اخبار معلوم میگردد از راه اقرب و انسب بشام نرفته اند و وجه بر این ظن بوده اند یکی انکه همه ممالک از این کار خبردار شوند دیگر انکه مبادا دزدی بعضی شیعیان امیر المومنین

سرهای شهدا و عیال امام هدی را از دست موکلین همراهان کرفته باشند **و من المعجزات** چون بحران رسیدند بر سر تلی
فرود امدند در ان حوالی خانه یحیی نام یهودی بود یهودی نزد انها امد و در سرها نظاره میکرد تا بسر مبارک امام رسید دید که لبهایش
حرکتی میکند حیران نزدیک شد استماع کرد که این ایه میخواند سیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون یحیی پرسید ایقوم این سر
کیست کفتند سر حسین بن علیست کفت مادرش کیست کفتند فاطمه دختر محمد مصطفی است و اینها خواهران و عیال او و سید الهود نزد امام
زین العابدین امده مسلمان شد و عمامه سر خود را پاره پاره کرده بجهت حفاظ خواتین داد و جامه ای تا هزار درهم بجهت امام فرستاد موکلین در
مقام اذیت و ازار یحیی بر امدند و او را بزدند یحیی را شوق شهادت در رسید شمشیر برکشیده تا ان قوم مکار بر کرده پنج تن از انها بکشت اخر
کشته شد و ناموش چنانکه میشنوی میخوانی بعد از هزار و دو صد سال در دفتر مومنین و شهدا نوشته شد خانش و ناموش در دو عالم باقی ماند
زیرا که از عالم محبت و عشق بهره یافت ع هر کز نمیرد انکه دلش زنده شد بعشق رحمه الله **فی المعجزه** چون بموصل رسیدند
در خارج شهر مکان کزیدند سر مبارک امام و الا مقام را بر فراز سنکی کذاشتند و چون برداشتند قطره خون بر ان سنک چکید بقول صاحب
تاریخ مفتاح الفتوح در محرم هر سال ان خون بر سنک جوشیده و تازه شدی و اهل موصل بر اسم تعزیت پرداختندی او کوید بر فراز ان سنک
کنبدی ساخته مشهد نقطه نام ان کرده اند **فی المعجزه** چون بنصیبین رسیدند منصور بن الیاس حاکم انجا از اهل عزکرده شهر را
اراسته اینست و اسباب لهو و لعب و عیش و طرب بر پای کرد چون روسای شهدا را بشهر در اوردند عزت احدیت صاعقه در رهمان برانکیخت
شهر مسلط فرمود که نیم شهر بسوخت و خراب شد سعاد تمند ان شهر و زیرکان نکند ان غلط کاری خود را یافتند و صاحب ان سر بزرکوار را شناختند
مثله کربلا و موکلین را از شهر جواب داده بد کردند و از کار خود توبه نمودند **فی المعجزه** در یکی از منازل بدیر راهبی رسیدند
و خواستند در دیر منزل کیرند راهب ایشان را راه نداده در خارج بمانند احتیاطا سر مطهر را بدرون دیر جا دادند شب هنکام راهب عیسوی
مذهب بعبادت بیدار بود که سقف دیر شکافته شد و عماری چند بر امدند و زنان در ان بودند و بعد از ان صدیقه کبرای حق و معصومه
عظمای حق فرود امدند و زنان او را تکریم و تعظیم کردند و بر سر انسر مطهر امده نوحه کری اغاز نهادند و ان چهار تن تا وی موافقت کردند راهب
بیهوش شد و چون بخود امد انها را ندید انسر مبارک را شستشو داده شرح حال خود باز کفت و راهب دیکر روز مسلمان شد تفصیل این واقعه مشهور
و در کتب اهل ایمان مسطور است **فی المعجزه** در منزلی دیکر مستحفظین بشرب خمر مشغول بودند دستی پیدا شد که خامه
ان فولاد بود و مداد ان خون ناب بر دیوار جدار بنکاشت **عربیة** ارجوا امة قتلوا حسینا شفاعة جده یوم الحساب
خواستند ان دست را بکیرند پنهان شد دیکر باره پیدا شد این بیت بر دیوار ثبت کرد **عربیة** فلا والله لیس لهم شفیع
وهم یوم القیمة فی العذاب سیوم باره ان دست اشکار امد و نوشت که **عربیة** وقد قتل الحسین بحکم جور وخالف
حکمهم حکم الکتاب **فی المعجزه** در و رود بحوالی حلب سپاه در خارج منزل کردند و شیرین نام از خدام امام بجهت خرید لباس
بدر قلعه شد عزیر حاکم قلعه کفت این نام تو شیرین است کفت اری انکجا انسی عزیز کفت من بهوم و دوش موسی و هرون را بخواب دیدم و از
سبب پریشانی و ملالت انها پرسیدم کفتند دختر زاده پیغمبر اخر الزمان را امت او کشته اند و سر او و عیال او را شهر بشهر میکردانند و فردا شب
بان شهر میاورند و شیرین نام جاریه از انها بدر قلعه خواهد امد مطلب او را بر اور و راسیک منتظر مقدم تو ام پس لباس بجهت امام و خواتین اورد
و مسلمان شد کویند شیرین را بوی دادند **فی المعجزه** اسماعیل نام از موکلین و مامورین شان نقل کرده که هر شب پنجاه
نفر مستحفظ ان سرها بودیم شبی من بیدار بودم دیدم مردی بلند بالای سفید پوش از اسمان نزول کرد و سر مطهر که در صندوق کذاشته
بودیم بیرون اورده بران بوسه میزد و نوحه میکرد خواستم نزدیک او روم بانکی بمهیب بر من زد که دور شو دیدم همه انبیا با خاتم الرسل و صحی
او و سبط اکبر او امده بر حسین جزع میکردند و سوالات از ان سر مینمودند و او بر تفصیل جواب میداد و از کار قتله خود شکایت کرد و حضرت رسول
ملول شد ناکاه فرشته بدید امد عمودی از نور بدست داشت و شمشیری بدیکر دست و یک یک انها را کرفته عقوبت شدید همیکرد و چون همه را

بانجام رسانید مرا بکرفت من فریاد کردم که من داخل قتله انحضرت نبوده ام و بی کناهم کفتند همین قدر که دران سپاه بوده و مزید عدد
ایشان شده و از سواد جو تو اولاد رسول بیم کرده اند مستوجب عقوبتی طپانچه بر روی من زدند که بکروی من سیاه شد **و من**
الوقایع ابو سعید شفی کوید که حکایت نیز از من بکو بشنید و چون عسقلان رسیدیم یعقوب عسقلانی که در کربلا
حاضر بود شهر را اراسته مجلس شراب بجهت رؤسای سپاه اراست و سرهای شهدا را بشهر در اوردند و در کوچه ها میکردانیدند جوانی بازرکان
کرا و را زریر خزاعی میکفتند چون از قضیه مطلع شد بکریه در امد و نزد امام زین العابدین رفته سلام براو کرد و اظهار خلوص نمود
و کفت خدمتی بمن رجوع دار بد امام فرمود مردم بتماشای سرها میایند و نظر ایشان بر زنان اهل حرم می افتد و دلها را بسیار بدرد میاورد
چیزی بر نیزه دار بده که از حوالی محمل زینب و دیکر مخدرات دور شود که مردم بدان مشغول شوند و چشمهای من از نظر اجانب مصون مانند او برفت
و چنان کرد و لباس بجهت امام و اهل حرم اورد و امام او را دعا کرد در این اثنا زریر خزاعی دید که خروش از اهل بازار برامده و شمر ملعون مست
شراب با رفقای خود میاید زریر را دل بدرد امد و بیخود بر شمر لعنت کرده و چون انداخته بحکم شمر ملعون او را چندان بزدند و مجروح کردند
که او بیفتاد و چنان دانستند که مرده از و در کذشتند و برفتند **و من الوقایع** سهل ساعدی کوید بتجارت شام
در فریب از فراهی دمشق مردم را شادی دیدم سبب پرسیدم کفتند مردی بر یزید خروج کرده بود او را بکشتند و فردا سرهای انها را
وارد شهر شام میکنند کفتم از کدام دروازه بشام وارد میشوند کفتند از دروازه ساعات بر همت سپاه خود را بانجا رسانیدم ناکاه نظرم
بر سر مبارک حضرت امام افتاد کریه بر من غلبه کرد دیکی کفت ای پیر چرا کریه میکنی کفتم ای خاتون تو کیستی کفت سکینه دختر امام حسینم
کفتم من سهل ساعدی از صحابه رسول اللهم اکر خدمتی داری بفرما کفت مردم بتماشای سرها میایند و بر ما نظر ایشان می افتد
اکر تواند چاره کن من رفته زر به نیزه دار دادم که از میان اهل حرم بیرون شده و چون بحوالی مسجد جامع در رسیدند پیری محاسن
سفید ایستاده بود چون نظرش بامام زین العابدین افتاد کفت خدا را حمد که بزرکان شما را هلاک کرد تا مردم از فتنه خروج شما
اسوده شدند امام کفت ای پیر قران خوانده و این ایه دیده قل لا اسئلکم علیه اجرا الا المودة فی القربی کفت اری دیده ام امام فرمود ذوی
القربی ما ایم که خویشان حضرت رسولیم دیکر فرمود که ایه انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا خوانده کفت
اری امام فرمود اهل بیت رسول ما ایم پیر از جسارت و سوء ظن خود نادم شده عذر خواست و کویند خود را بر قدم شتر انحضرت افکند
چندان کریست که جان تسلیم کرد راوی کوید که اول روز بود که سرها شهدا را بدروازه رسانیده بودند و از کثرت تماشائیان و ماند
داشتن سرها و اسیرها در رهکذرها و کوچها و بازارها با انکه چندان مسافتی نبود نماز دیکر بکوشک و قصر یزید پلید رسیدند
لمؤلفه اما ان که بعترت بد شان نشو و نما کفتی که ز بان خور عبید بدو اما افسر که بدش جمال چون بدر سما
مانند هلال کشت انکشت نما **بجلی هشتم در جلوه کردن سر مبارک در شهر شام** بغیر مصاب السبط دمعک ضایع ولم یحظ بالحظ الذی انت طامع یعنی چنین
که کریستن تو در غیر مصیبت سبط نبی بیجا و ضایع است و انچه طمع داری از ان کو بهره بدان نمیرسی فدع عنک الی والبکاء فانه
اراک خلیلا لمن عنک الفواجع ای ملامت کننده که بهر مکن و اکذار مرا که خود که تو بدرد نرسیده و تو را بدرد می بینم بابی
مضاو بابی رزیته تصاب لها دون الحسین مدامع مصیبت فرزند علی غیر هر مصیبتی است که اشک دیده از برای او کم نمیشود
یبیت الحسین ساهر الطرف خائفا وطرفک ریان من النوم هاجع یعنی او شب بروز میاورد به بیداری و خوف و چشم تو
در خواب راحت است وجسم الحسین بالدماء مرمل وجسمک فی ثوب من الخز دارع بدن او بر ریک بیابان افتاده بخون
غلطیده وجسم تو در جامهای خز پوشیده است فیا عین ابکی للحسین وما جری علیه وما یجری علیه الخدایع ای چشم
کریه کن بر حسین و انچه بر و رفته و حیلهای که کفار با و نموده اند از خدعه ولیس لنا الا الحسین بن فاطم امام وان الذین

والحق ضایع چگونه نگریم وحال آنکه بعد حسین امامی وفرزند رسولی نیست برای ما و بدرستیکه از دست او دین حق ضایع فیالک
من یوم عظیم مصابه عجیب امره للشاه هو ضارع ای وای از مصیبت آن روز بزرگ که امر عجیبی در آن روز واقع شد که کوهها
از آن بلرزه در آمدند وفیه الحسین بالدماء مرمل وفیه یزید بالمسرة واقع یعنی در آن روز حسین در خون خود غلطیده
بود و یزید در آن روز بمسرت و فرح بود و خوشحال بود ولم انس زین العابدین مکبلاً وشمر له بالضرب والسب زاجع
و فراموش نمیکنم روزیرا که زین العابدین محبوس بود و شمر او را بزدن و سب کردن می آزرد و دل او را بدرد میآورد چون خبر شهادت
حضرت سید الشهداء ابا عبدالله بکربلا زهیر به یزید پلید برد گفت ای امیر المؤمنین **عربیة** املاء رکابی فضة و
ذهبا انا قتلت الملک المحجبا وقتلت من یصلی فی الصبی قتلت خیر الناس اماً وابا یعنی پر کن رکاب مرا
از زر و سیم که کشته ام من پادشاهی را که از غایت شکوه و هیبت در حجاب بودی و در ایام صباوت ایمان داشته و روی بهر دو قبله آورده
و نماز کرده و در نسب و حسب پدر و مادر از همه عالم بهتر بوده است یزید را این تمجید او و توصیفات در باره امام رنجش حاصل شده و از غایت
حسد و عداوت بر تعریف و توصیف بعد از هلاک نیز راضی نبوده روی بهم در کشیده گفت اگر چنین بوده چرا او را کشته اید از من
برای تو هیچ جزای نخواهد بود و گویند حکم بقتل او کرد و از دیگری تفصیل حال بپرسید او بمضمون این ابیات بیان واقعات کرده

لمؤلفه انگونه شد بشام بشادی یکی بشیر کردید بر یزید از آن ماجرا بشیر کامد حسین و خواست که آید بکوفه
شاد کرد بشیعیان علی والی امیر رفتیم ما بحکم عبیدالله زیاد بر عزم رزم با سپهی صفدر و خطیر بستیم آب بر رخ
ایشان بضرب تیغ خستیم موی بر تن ایشان بنوک تیر از صبح تا زوال کزیدیم ما قتال کشتیم هر چه بود از ایشان جوان و
پیر هم چون کبوتری که گریزان ز شاهباز از ما گریختند چو آهو ز پیش شیر کشتیم جمله را و فکندیم بی کفن بر خاک
گرم کرب بلا خسته و حقیر خاکست روی سینه شان پوشش پرند خاراست زیر پهلوشان بستر حریر تاراج شد از
سلطان کربلا کشتند اهل خیمه او سر بسر اسیر اینک سر نشان همه بر نوک رمحها از راه میرسد برت ای زینت
سریر بشنید چون یزید پلید از وی این نوید از روی حیله ساعتی افکند سر بزیر انگاه امر کرد که تا شهر شوم شام
زینت دهند و عیش کنند خاص و عام گویند یزید پلید دانست که مردم او را بدین عمل بد گویند و لعنت و شنعت نمایند و خواست
که چون سبط رسول زاده کردن عبیدبن زیاد افکند از راه حیله گفت که اگر این خدمت را بانجام نرسانیده بودید هم از شما راضی بودمی اگر
نیز راضیم واگر عبیدالله امیر کوفه و بصره او را گذاشته بود که زنده بمن میرسید از و عفو میکردم و بکشتن او راضی نمیشدم لعنت بر ابن
مرجانه که چنین کاری خطیر کرد و مرا بدنام نمود و ارباب تواریخ آورده اند که عبدالرحمن برادر مروان الحکم اموی در آنجا حاضر بود با همه
سنگدلیها متأثر شد و این دو بیت بگفته بر یزید بر خواند **عربیة** لهام بجنب الطف ادنی قرابة من ابن زیاد العبد
ذی الحسب الدغل سمیة امسی نسلها عدد الحصی وبنت رسول الله لیس لها نسل یعنی چنان باشد که آن
کشتگان که در آن موضع طف یعنی زمین گرم و خشک انداخته اند بجو نشاوندی نمایند بکر بند از پسر زیاد بد اصل چرا که ایشان از نواده
رسول و از بنی هاشم بوده اند و بنی امیه ابن اعمام محسوب میشوند و پسر زیاد را با ما نسبتی نیست و کار جهان این که چون افتاده است که اولاد
سمیه زانیه که مادر زیاد بوده است از ریگ بیابانها گذشته است و افزوده است و غالب گشته اند و از رسول دختری باقی مانده و از دختر
رسول حسین مانده و آن نیز چنین شد پس از برای بنت رسول الله دیگر نسلی نمانده است و در حقیقت اولاد رسول منقطع شد که یزید
پلید گفت آری چنین است بر پسر مرجانه لعنت که بر چنین گناهی بزرگ اقدام نمود مرد دیگر بزرگوار چون حسین بن فاطمه بکشت بخدا اگر
من سر و آن لشکر بودمی بهر نوعی که بودی کشتن از و دفع کردمی لعنت بر پسر مرجانه باد ولکن همانا قضا و قدر خدای چنین بوده است و قضا
او را دفع نتوان کرد پس آن ملعون حکم کرد که سر حسین را بر طشتی بگذارید و نزد من آرید که بنگرم و عیال او را نیز بحضور بیاورید که تماشا کنم

تحقیق

تحقیق طریقه شیخین یعنی ابوبکر و عمر در زمان خلافت عامه بطریق زهد و تقوی مشابهت داشت و بر خود زینت و تجملی مقرر
نداشتند و ظاهراً کمال وارستگی از دنیا جلوه میدادند چنانکه در تواریخ مسطور است و بعضی خود مشهور است ولی چون خلافت بعثمان
منتقل شد در وسعت دستگاه و عمارت عالی و حمایت اقربا بر غایت بنی امیه خودداری ننموانست و معاویة بن ابی سفیان که حاکم شام بود در زمین
اسباب سلطنت و پادشاهی بر آراست و بقانون ملوک عجم پیشکار و پیشگاه و یساولان بسیار در حضور باز میداشت و مجلس و بارگاه خود را با
شکوه و اجتماع و جلال میخواست چنانکه او را کسری عرب لقب کردند این یزید پلید که پسر او بود بر دستگاه پدر بیفزود و شرب خمر را مداومت کرد
و قمار و شکار را بسر حد اعلی رسانید حتی در هنگام مرض پدرش در شکار و خمر و خمار بود که معاویه بمرد و بعد رجوع نمود از دلایل جهالت و
خلافت او یکی اینکه هر گاه که سوار شدی و بر شکار رفتی او را بوزینه بود که شب و روز معاشر و هم خوابه و هم خورد او بودی و دمی بحکم جنسیت از او
مفارقت ننمودی و هنگام سواری بسر او کلاهی رنگارنگ مانند عرقچینی نهادندی و او را بر اسبی خاصه که جنسیت یزید بودی نشاندندی و در کنار
برابر روی یزید جنیبت خاصه بودی و آن بوزینه را ابو القیس لقب کرده بود و شب و روز بشطرنج و غنا و زنا و قمار و خمر و خمار اشتغال داشتی
و در صفت شراب و شاهد و رقاص و مغنیه اشعار ساختی چنانکه قصیده **عربیة** نالت علی یدها ما لم تنله یدی نقشا علی
معصم اضنت به کبدی در صفت ساقیه او مشهور است و هم او گفته **عربیة** دع المساجد للعباد تسکنها
واجلس علی دکة الخمار واسقینا ما قال ربک ویل للذی شربوا بل قال ربک ویل للمصلینا ان الذی شربوا فی
خمرهم طربوا وللمصلین لا دنیا ولا دینا و هم در اشعار خود گفته که اگر در مذهب محمدی خمر حرامست من در مذهب عیسوی
میخورم که حلالست و در سه سال سلطنت خود اول سال بقتل حسین بن علی و شیعیان علی پرداخت دوم سال مدینه را بر قتل و غارت
بلا دید امر نمود سیوم سال مکه را خراب کرد و پس سفر مقر که یزید زیاده در مقام نگاشتن خارج از سوق کلام است ولی همین قدر خالی
از لزوم نبود که عوام او را نادم و تایب نشمارند و از قتل امام حسین بیخبر نپندارند و نیز معلوم باد که تمام بنی امیه جبری مذهب بوده اند
و مذهب جبر را با بر صرفه کار خود تقویت و ترویج نموده اند چنانکه مشهور است که العدل والتوحید علویان والجبر والتشبیه امویان
و مشرکین قریش نیز بر این عقیده بوده اند و بنی امیه احیا و تجدید آن ملت نموده اند و بعضی از منصور زمان خود را با بت شاو اشتها بن
عقیده بین الخواص والعوام ترغیب و تحریص نموده اند و خلفای ایشان نیز بر همان مشرب می زیستند چنانکه عبیدالله ملعون با امام زین العابدین
گفت که خدا علی بن الحسین را کشت و امام فرمود تو کشتی و چون او را از تو خواهند خواست و یزید نیز در مجلس ملاقات با علی بن الحسین از این
گونه مقالات نمود و جواب شنود چنانکه خواهد آمد

ذکر ورود به مجلس یزید بن معاویه علیهما اللعنة

لمؤلفه روز ورود پرده کیان شه عرب آراست بارگاه
یزید از سر طرب بر تخت زر نشست و بسر تاج گوهرین بزم نشاط چیده به برا حمر سلب ارکان شام را همه بنشاند
وانگه نمود آل علی را برش طلب زین العباد در غل و زنجیر طرفه بود نی نی که بیت سلسله بر شیر بوالعجب هم چون هلال
بدن تو عذارش بدرد و رنج هم چون خلال جسم و نزارش ز تاب و تب آورد باز داشت بپا پیش تخت خویش بی پرده آه پرده
حریم رب ماننده آفتاب که باشد بطشت چرخ در طشت زر نهاد سر شاه تشنه لب وان لب که بوسه گاه رسول اله بود
میزد همی بچوب ستم از سر غضب انکار وحی کرد و کتاب و رسول و گفت جستند ملک طایفه هاشمی نسب تفصیل این
اجمال اینکه همانا در آن وقت از ولایت بنی الاصفر که اهل فرنگ و عیسویان باشند مردی بر تهنیت خلافت بشام آمده بود که یزید ملعون
خواست که انتظام وانتشار سلطنت خود را بآن فرستاده عیسوی بنماید بارگاه را برآراستند و سرهای شهدا و زنها و اسرا را بحضور
خواستند خورد و بزرگ زنان را بیک رسن بسته بودند یک سر ریسمان بر بازوی علی بن الحسین و یک سر آن بر بازوی زینب بود و قانون عرب
چنان بود که اگر اسیری از خانواده بزرگ میآورده اند ریسمانی بر روی عبا بر کمر او می بسته اند و باین علامت نجابت و بزرگی او معلوم میشده است

درگاه

وهرگاه این سلسله نبوده از اسرای رعایا با بی نام ونشان بوده اند دیتما برباروی انها می بستند هذا خانوادهٔ رسالت وولایت را بجهه
خوش امد یزید پلید مانند اسرای خدم ورعایا وجواری بحضور او وردند وداشتند وایشان بیرنا چادر با بستادند مبروداران همه سرها
بر تفصیلی که سابقا ذکر شد بدرون اوردند وصف بر کشیدند یزید سر امام حسین را بخواست ودر طشتی نهاده نزد او بردند و بگذاشتند
عربرا قاعده است که اغلب چوبی از خیزران یا چوکانی از چوبها دیگر در دست گیرند وانرا محجن خوانند همانا چوبی در دست یزید بوده از خیزران
وبعضی گفته اند قضیبی در دست داشته وقضیب بمعنی شمشیر باریک تند برنده نیز امده است وبواسطهٔ روزبازار وامدن رسول از هر دیار
مستبعد نیست که شمشیر تند در دست داشته وچوب نبوده علی ای حال چون سر مبارک امام را بنزدیک او گذاشتند یزید دران سر
نظر کرد واین بیت برخواند **بیت** نفلق هاما من رجال اعزة علینا وهم کانوا اعق واظلما پس بسوی اهل حضور ومجلس خود
کرده گفت این انکس است که بر من فخر میکرد ومیگفت پدر ومادر من از پدر ومادر تو بهتر است وجد من از جد تو بهتر است ومن از تو بهترم اخر
جان خود را بر سر این ادعاها گذاشت اما انچه گفت پدر من علی از پدر تو معاویه بهتر است پدر او وپدر من معاویه جنگ کردند هر دو خلافت
طلبیدند خدای تعالی بر پدر او نداد وبر پدر من خلافت ارزانی کرد اما انچه گفت مادر من از مادر یزید بهتر است بلی مادر او دختر محمد بوده از مادر
من بهتر است وجد او هم از جد من بهتر است اگر چه اصل ما همه یکیست واینکه گفته که من از یزید بهترم بامامت وخلافت سزاوارترم گویا
ایه هرگز از قران نخوانده بوده است که قل اللهم مالک الملک تؤتی الملک من تشاء وتنزع الملک ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل
من تشاء بیدک الخیر انک علی کل شیء قدیر پس ان قضیب که در دست داشت بر لب ودندان انحضرت میزد ومیگفت حسین لب ودندان
نیکو داشته ابو برزهٔ اسلمی یا سمرة بن جندب دران مجلس حاضر بود غیرت دین ومصاحبت با حضرت سید المرسلین دل او را حرکت داده
بیطاقت کردید وگفت ای یزید قضیب بر لب ودندان حسین مزن وچنین حرکتی روا مدار که من دیده ام وگواهی میدهم که بارها رسول خدا
بوسه بر لب ودندان او میداد ومی مکید ومیگفت تو وحسن برادرت سیدان جوانان اهل بهشت خواهید بکشد خدا تعالی کشندهٔ شما را
ونفرین کناد وعذاب کناد وپاداش قاتل شما دوزخ باد وبحقیقت بدان ای یزید که روز قیامت خواهی امد وشفاعت کنندهٔ تو پسر زیاد
خواهد بود وشفاعت کنندهٔ حسین جدش محمد مصطفی صلی الله علیه واله وسلم خواهد بود یزید در خشم شد وگفت او را از مجلس
بیرون برید وبکشید پس این ابیاترا برخواند **عربیة** لیت اشیاخی ببدر شهدوا جزع الخزرج من وقع الاسل
فاهلوا واستهلوا فرحا ثم قالوا یا یزید لا تشل قد قتلنا القرم من ساداتهم وعدلناه ببدر فاعتدل لست من
عتبة ان لم انتقم من بنی احمد ما کان فعل لعبت هاشم بالملک فلا خبر جاء ولا وحی نزل معنی چنین باشد
که کاش زنده بودندی اجداد ما وکسانی که در غزوهٔ بدر شهید شدند وجزع می کردند با خزرج از زدن نیزه تا اکنون همه شادمان
میشدند وبمن دعا میکردند که ای یزید شل نشوی که مکافات خون ما را از ایشان خوب گرفتی وگفته اند که چهار بیت اول از عبد الله
الزبعری است ویزید بر وجه تمثیل خوانده است ودو بیت اخیر را خود بر انها افزوده که نیستم من از عتبه یا از خندف اگر من انتقام ان
کشتگان را که سابقا کشته اند از بنی احمد از اولاد پیغمبر نخواهم اولاد هاشم خواستند با ملک بازی کنند یعنی سلطان شوند
نه وحی نازل شد ونه خبری از اسمان بایشان امد یعنی همه دروغ بود وبازی بود **لمؤلفه** برای انکه بنی هاشم از
سر بازی ملک شوند وبزرگی کنند وطنازی خبر بهانه نمودند وحی فرقانرا که رام خویش کنند اسیر کرده
بادانرا دوروز کرد بزرگی وخسروی واظهار چه شرع ووحی وچه جبرئیل یا چه دوزخ ونار چون از این سخنان
کفرامیز فارغ شد روی بسوی اسرا کرده نظرش بر حضرت زین العابدین افتاد گفت ای پسر تو کیستی گفت منم علی بن الحسین گفت نشنیدی که
علی بن الحسین را خدا کشته امام گفت خدا بکشد هر که علی بن حسین را کشته است یزید گفت ای پسر پدرت خوب نکرد که در طریق
سلطنت با من مخالفت ومنازعت کرد تا رسید باو انچه رسید علی بن الحسین فرمود ما اصاب من مصیبة فی الارض ولا فی

انفسکم الا فی کتاب الله من قبل ان نبراها لکیلا تاسوا علی ما فاتکم بما اتیکم ان ذلک علی الله یسیر یزید بجانب خالد پسر خود نظر
کرده گفت جواب او بگوی خالد ندانست که چه گوید هم یزید گفت وما اصابکم من مصیبة فبما کسبت ایدیکم ویعفو عن کثیر وبعضی
نوشته اند که یزید ایهٔ ثانوی را خوانده وعلی بن الحسین ایت اول را در جواب تلاوت فرموده گویند مردی از اهل شام برخواسته
گفت ای یزید این کنیزک را بمن ببخش واشارت بیکی از خواهران امام فرمود یزید بانگ بر او زد که خاموش باش او دختر علی است پس گفت
ایشان اهل بیتی هستند که تا بوده اند ما را دشمن داشته اند چون امام زین العابدین این سخن بشنید بیشتر شد وازین دو بیت در
جواب سخن یزید برخواند **عربیة** لا تطعموا ان تهینونا ونکرمکم وان تکف الاذی عنکم وتؤذونا الله
یعلم انا لا نحبکم ولا نلومکم الا تحبونا یزید گفت راست گفتی واین دو بیت بوقت وجایگاه خویش در سخن تضمین
کردی ولکن پدر وجد تو میخواستند که امیران باشند حمد وثنا مر خدا را که هر دو را بکشت امام فرمود اینها در خاندان ما غریب نباشد
وپدر وجد من همیشه امیران بوده اند ونبوت وامارت جد من اظهر من الشمس است ودر جنگ حدیبیه واحد لوای رسول الله بدست
پدر من بوده است ولوای یزید که این گناه بزرگ کردی با بستی که ترک این امارت غارتی کنی وسر در صحرا نهاده تو بیل وشور افزون کنی ای لبا
پشیمان اگر خواهید خورد وبسیار سوی اگر خواهید برد سر حسین علی کرو دو یعنی رسول خداست برای تو میاورند ودر حضور می خواهی
غم کین نمیشوی وبر در دروازه نصب مینمایند ومردم میبینند وتو میخوری ومیخسبی وترا ملالی نیست عجب عجب است در این اثنا حبری از احبار
که در انجا حاضر بود پرسید حسین کیست وپدر ومادرش کیستند یزید گفت حسین پسر علی بن ابیطالب است ومادرش دختر رسول ما ست طغیان
وفساد نمود واو را در عراق بکشتند وسر او را با عیال او بجانب ما فرستادند واینکه ایستاده سخن میگوید پسران حسین است حبر گفت این کشته
دخترزادهٔ رسول شما است یزید گفت اری ان حبر گفت لعنت خدا بر شما باد بد امتی می باشید که اولاد پیغمبر خود را بجهت دنیا میکشید
والله که اگر از رسول مادر میان ما بغیر بودی امکان داشتی که ما او را بجای کرفتمی وپرستش کردمی از وفات پیغمبر شما اندکی گذشته وشما
با فرزند او چنین میکنید سبولکم بوسا یزید متغیر شده حکم با خراج کردن او از مجلس وزدن وکشتن کرد او میگفت اگر مرا بزنید واگر بکشید
که من در کتاب اسمانی دیده ام که هر کس فرزند پیغمبر را بکشد او ملعونست وجای او در اتش دوزخست ولعنت خدای بر او خواهد بود انچه نقل
شد از تاریخ اعثم کوفیست ومشهور انست که ان شخص عیسوی بوده است چون از ام مطلع شد بر یزید گفت از پیغمبر ما عیسی اولادی نمانده
وچیزی نداشته مشهور انست که سم الاغی که گاهی بر ان سوار شده بدست عیسویان افتاده کلیسیائی بجهت ان ساخته اند وانرا کلیسیهٔ حافر
نام کرده اند واز مسافت بعیده با زحمتهای شدیده بنا بر حرمت عیسی بزیارت ان کلیسیه میایند وبر بکدیگر مباهات می نمایند وشما فرزند
پیغمبر خود را که بیقین میدانید فرزند اوست بقتل میرسانید زهی سست دینی زهی سخت دلی گویند یزید توهم کرد که شاید بولایت
روم میرود واین معنی را بهر کس نقل میکند در ظاهر یا باطن بقتل ان عیسوی اشارت کرد گویند یزید بجانب اساری از خواتین وجوار
توجه کرده پرسید اینان کیستند گفتند این پنج خواهران حسین واین دو سه دختران او ویند سکینه را دید که دست خود را در پیش صورت
حجاب کرده از او سبب پرسید جواب گفت که حجاب کرده ام که دیده نا محرمان بر عارض من نیفتد این بگفته وگریست وگریه او در دل یزید
اثر کرد ساعتی سکوت نمود ومتفکر شد پس گفت ای دختر بورا از ما شکایتی نرسد اگر شکوه داری از پدر خود شکوه کن که با ما خلاف کرد و
چنین مصیبتی بر شما اورد وقطع رحم با ما نمود ودعوی خلاف کرد وخدا او را اسیر او ارزید وبیلا انداخت وشما را نیز مبتلا ساخت حضرت
سکینه صدیقه گفت ای یزید پدر من از اهل طاعت وعبادت بود نه از اهل سلطنت وخلافت تو نیز اگر انصاف دهی اگر محمد مصطفی صلی الله علیه
واله زنده بودی وحال ما بدین گونه دیدی چگونه شکیبا شدی وتحمل نمودی اگر بتول در حیات بودی کی رضا شدی که بنات او را بی حرمت
وحجاب از کوفه بشام اسیر اوردند زینب خواهر امام بیطاقت شده گفت ای یزید بسیار غافلی که چه ستم کردی زنان ودختران خود را در
پس پرده ها نشانیدی وزنان ودختران فرزند رسول را از عراق بشام کشانیدی واکنون ما را چون سبایای روم در حضور خود بپای باز

داشته واز کبر و نخوت در مانظر مینمائی و تا ما سخن میکوئی و بد بختی ولت فانی معجب و مغرور شده **لمؤلفه** مشو فریفتهٔ جاه

ملک بی فرجام کرد صبح شوش شام بر خلیفهٔ شام زنعد بسر بود عمر و هم چنین بخلاف بمان کر تیغ بلای برون شود

ز غلاف یابن الطلقا امن العدل تخدیرک جوابرک وامائک وسوقک بنات رسول الله صلی الله علیه و آله سبایا قد هتکت

ستورهن وابدت وجوههن تحدو بهن الاعداء من بلد الی بلد وکیف یرتجی مراقبة من لفظ فوه اکباد الازکیاء و نبت لحمه بدماء

الشهداء ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احیاء عند ربهم یرزقون **لمؤلفه** خدای حاکم و عادل رسول خصم

تو نیست معین فاطمه جبریل و شیوه پاک روئیست نه دیر زود شود آشکار خشم خدا بکیر و انکه بر بیچید سر ز راه هدا

چون بسیاری از این مقوله سخنان سخت و تند با یزید پلید کفت یزید سر برآورد و کفت این داغها که در دل شما نهاده شده است همه

از این مقوله سخنان بکوئید حق دارید اکر خود را بکشید بحقیقت من عجب دارم که شما تا اکنون چکونه زنده مانده اید اکر بمیرید برای شما بهتر

در بقا غیرت ندارید که شما را اسیر و مقید نزد من آورده اند و سر حسین علی و برادران شما را در نزد من نهاده اند الحاصل حکم کرد که عیال

امام حسین را در انحوالی منزلی بدهند و کویند یزید از ایشان برداشت پس ایشان را در آنجا برده منزل دادند کویند عمارتی بوده که سقف آن

واقتاده بر آن میان افتاده **لمؤلفه** خرابه که در و بام و سقف آن معدم مقام کشته هما یان قدس را چون بوم خرابه

در خور جغد است تا کند مسکن کر داده طوطی و سیمرغ را خرابه وطن همان کروه که از بهر شان لباس بهشت نهاده عرش

سراید خرابه بر سر خشت همان کروه که کنج علوم شان در دل چو کنج کشته بر ایشان خرابه منزل بلی کنوز حقایق بدند در دو ران

کنوز را چه عجب که بود خرابه مکان مغار و غار لی را خزینه سینهٔ شان نزاده مادر کیتی یکی قرینهٔ شان خزینه های خداوند

غیب بین بودند خزینه وار بویرانه زان مکین بودند اکرچه بر سر خاک سیاه شان سر بود هفته شهپر جبرئیل شان چو بستر

بود اکرچه کسوت ظاهر نبود در بر شان هفته عصمت حق جامه بود و معجر شان اکرچه دیده کشادند سوی شان مردم دون

قطره کجا جای میکند قلزم اکرچه خلق نظر سوی آفتاب آرند بنور شمس نظرها چکونه تاب آرند کسی ندید کسی را از آل پیغمبر

وکر بدید نه آن بود کامد ش بنظر کر از جلالت شان ذرهٔ عیان کشتی بکی جهان فنی از این جهان کشتی **مؤلف کوید**

که همان مقام ولایت و امامت که با حضرت صاحب ولایت کلیه بود و بعد از آنحضرت خاص حضرت سید الشهدا بود بعد از شهادت حضرت

امام حسین منتقل بجناب سید الساجدین و زین العابدین علی بن الحسین شد چنانکه معروفست که در ظهر عاشورا هنکام شهادت

امام بحسب صورت و معنی این امر بعلی بن الحسین سید و ورود ظهور کرد چنانکه مشهور است که امام با روح القدس بصورت مرغی زرین بر آن

حضرت وارد شد در این صورت همان تصرفات و قدرت شان در او ظاهر و باهر بوده است و با وجود حبس و بند بکربلا رفته شهدا را مدفون

نمود چنانکه وقتی بعد از این ایام نیز آنحضرت را مقید کرده بشام می بردند در عرض راه قید بجا بود و آنحضرت رسته بود و بشام شد با خلیفه

جور مخاطبه فرمود و مراجعت نمود و عما قریب شرح آن در مقام خود خواهد آمد **بیت** کر بکویم هزار یک سخن است یوسفی را

هزار پیرهن است **فی المعجزه** مشهور است که در مجلس یزید شخصی شامی کفت که ای یزید یکی از این جوار را بجهت خدمت

خدمتخانهٔ من بمن ده و با دست اشاره به یکی از عزت مخدره حضرت امام حسین کرد سکینه مشهور است و در تواریخ زینب و کلثوم بنت

دیده ام علی ای حال بنفرین زینب و توجه امام دست آنمرد بخشکید تا بی و نادم شد و بعضی نوشته اند ظهیر نام بدیهم و مسخره یزید ایشان

نمیشناخت اشاره به یکی از آنها کرد و چون معرفت حاصل کرد خود دست خود را ببرید بکیند آخت و چنان برفت که از و نشانی و سراغی نشد و

بسیار کرامات و آیات در همه منازل از سر مبارک امام شهید بظهور پیوست و جمعی کثیر از اهالی کوفه در عرض راه و شام سعادت هدایت و

اسلام دریافتند و تبدیل بجا فوائد کلی بجهت هدایت خلائق از این امر واضح و لایح شد **نکته** سابقا اشاره شد که حضرت سید

الشهدا ابجه لازمه محبت و عشق بود متحمل شد تا مقام شهادت یافت و از آنجا که بروفق فرمایش حضرت امیر المؤمنین ان لله شرابا للاولیاء

ادا

اذا شربوا سکروا و اذا سکروا طابوا و اذا طابوا ذابوا و اذا ذابوا خلصوا و اذا خلصوا طلبوا و اذا طلبوا وجدوا و اذا وجدوا وصلوا و اذا

وصلوا اتصلوا و اذا اتصلوا لا فرق بینهم و بین حبیبهم و در حدیث قدسی آمده که من طلبنی وجدنی و در آخر امر آنا دیته جزا خواهد

شد جلال خداوند قهار و قدرت ایزد جبار و کیل و ناصر نکهبان بقیهٔ آل علی بوده لهذا در حجب عصمت و حفظ خداوندی بوده اند که

با وجود سخنان سخت کفتن یزید عنید قادر بر هلاک علی بن الحسین نبود و با ایشان ملایمت مینمود والله نعم المولی و نعم الوکیل قال النبی

صلی الله علیه و آله و سلم من کان لله کان الله له هر کس خدا را شد خدا او راست این سخن بس مختصر است ولی معنای بس ژرف است چون

حضرت محبوب رب العالمین حسین بن علی در همه بلایا و حوادث تسلیم کرد و تابع رضای خدا شد پس از اتمام این کارها جنبه کان الله سبب

و کان الله له بروز کرد و ثار او ثار الله شد و انصار او انصار الله کشتند و بقیهٔ عیال و اولاد او بقیة الله آمدند چنانکه در ادعیهٔ و زیارات

مأثوره وارد است **فی التمثیل** در امثال آمده که پادشاهی شاه بازی که با ساعد و بازوی شاه آموخته بود و چرغ وار

دیده اش از همه عالم دوخته وقتی بنابر حکمتی او را پرواز داد و آن شاه باز در خرابه که مسکن جغدان و بومان بود و فتاد بومان بد کفتند تو

از جنس ما نه باز کو که از کجائی باز کفت من مرغی هستم که پادشاه مرا بعزت و جا تربیت میکند و بر ساعد خود جای دهد و خود بدست مبارک

بمن زقه و طعمه میدهد کفتند فایده تو چیست کفت اولا بمحض کرم و بزرکی بمن التفات میفرماید و از آن کذشته مرا چنان تربیت کرده

که هر مرغی اکر قابل حضرت او باشد صید میکنم و بدی می برم جغدان کفتند که این سخن بجدی دروغ است و این مرغ آمده که بدعوی

آنکه ما پادشاه خانه ها و آشیانهای ما را فرو کیرد و بر شاه باز هجوم آوردند پر و بال او را بمنقار و پنجه همی کندند و بر سر او همی زدند

نظم و لوله افتاد در جغدان که ها باز آمد که بکیرد جای ما چون سکان کفتی بر خشم مهیب اندر افتادند در

دلق غریب باز کفتا من چه در خور دم بجغد صد چنین ویران رها کردم بجغد من نخواهم بود اینجا میروم سوی

شاهنشاه راجع میشوم خویش را مکشید ای بومان که من نه مقیم میروم سوی وطن این خراب آباد در چشم شما ست

ور نه ما را ساعد شه باز جاست چندانکه باز را ظهار استغنا میکرد جغدان و بومان انکار میکردند و می کفتند این مرغ دروغ می کوید

او را با شاه چه مناسبتی و جنسیتی است که ما را نیست میخواهد خانمان و آشیان ما را صاحب شود و ما را از آشیان ما بیرون کند بازی که اکر ما

بر سر او زنیم و پر او بشکنیم او را مددی از شاه نخواهد بود چکونه با شاه رابطه خواهد داشت اکر راست میکوید چرا شاه او را حمایت و مدد

نمیکند و از زدن و خستن ما رعایت نمینماید اینها افسانه است که میکوید **نظم** باز کفتا یک پر من بشکند بیخ جغدستان

شهنشه بر کند جغد که بود که اکر بازی مرا دل برنجاند کند بر من جفا شه کند توده بهر شیب و فراز صد هزاران

خرمن از سرها باز پاسبان من عنایات وی است هر کجا که میروم شه در پی است نازم و حیران شود در من هما جغد

که بود که بداند راز ما شه برای من زندان باد کرد صد هزاران بسته را آزاد کرد یکدم با جغدها مسا کرد و زدم

من جغدها آباد کرد خوشا جغدی که در این پر و سفر مساعدت من از سعادت و نیکبختی خود با من موافقت حاصل کند ای کروه جغدان در

من آویزید و موافقت کنید تا باز شوید و صیدها معانی و حقایق بجلب شما اندر آید و از این خیالهای موهوم بکذرید که من در خرابه

متوطن نمی شوم و باز میکردم و بر ساعد شاهی نشینم و هر وقت که صدای طبل باز شنیدم برجوع بسر پادشاه نواهم کرد **نظم**

طبل باز من ندای ارجعی حق کواه من بر غم مدعی من نیم جنس شهنشه دور از او لیک دارم در تجلی نور او تا که

نفریبد شما را شکل من نقل من نوشید پیش از نقل من ای بسا کس را به صورت راه زد قصد صورت کرد و بر الله زد آن

مثل تا مثل تفاوت بسیار است هر مثلی بعید است از وجهی و قریب است از وجهی حاصل آنکه چندانکه مبالغه در اتمام حجت و نصیحت امام شهید

شد که کوفیان باور نکردند و حمل بر ضعف و کذب او نمودند تا کردند آنچه کردند تا آنکاه صورت قهر پادشاه بظهور آمد نه یزید کذاشت و نه عبید

و در دویست و هشتاد هزار کس از اهل کوفه و شام بر سر خون حسین کشته شدند و از سلسلهٔ بنی امیه کسی باقی نماند تا جغدان بدانند که هما

وشام

وشاهبا حبس ایشان نبوده اند و نخواهند بود و نار بلند پرواز هر چه کفت راست بود در حجة الطی کتمان نفرمود و اکنون کو منکر از کثرت
عدّت و عدد نظیر نداشته شهر بیست خراب و جعده دران اشیای هند و کربلا که دشتی ویران و قاع بلقع بوده است شهر بیست مبارک و آبادان
تربت دشمنان امام اثری نیست و آثار مشهد اصحاب او تا قیام قیامت باقیست در امان آمده که اگر چه خدای تعالی بر کیرد و لی سخن کرد اگر هشتاد ماه
بنو امیه را مجال داد اینک یکهزار سال است که اولاد علی را در عالم فانی آثار جلالت و نبالت باقیست چندانکه معاندان بنی امیه و بنی عباس
آثار ایشان را مطموس خواستند خدای ظاهر و برقرار کرد یریدون لیطفئوا نور الله بافواههم و یابی الله ان یتم نوره ولو کره الکافرون **من**
الوقایع مردی که مردی از تجار عیسوی مذهب بود در زمان حضرت رسول الله عرب بتجارت مدینه شد پرسش کرد که رسول صلی الله
علیه و آله از چه چیز خوشش آید کفتند از طیب و بویهای خوش آنمرد دو نافه مشک اذفر و یک تخته عنبر بخدمت حضرت برد و چون روی نکوی
او را دید او را دوست داشت و چون عرض هدیه کرد رسول الله قبول نفرمودند فرمودی بشرط اسلام هدیه تو مقبولست آن تاجر نصرانی بهمان
سعادت یافت و نامش که عبد الشمس بود بعبد الوهاب تبدیل یافت در ایام توقف مدینه با سلمان فارسی آشنائی پیدا کرد روزی در حضور
حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله نشسته بود که حسنین در آمدند و حضرت رسول ایشان را بخواند و بر دامن نشاند و بوسید و بوسید
ناگاه بر لب و دندان و کلوی امام حسن نکریست و بکریست و فرمود خدا ایشان را لعنت کند و بکشد قاتل تو را ای حسین کفتند یا رسول الله
اکر اذن فرمائی تا یکدیگر کشتی کیرند هم رسول فرمودند خطی بنویسید بر بینیم خط کدام بهتر است دو سطر نکاشتند و بخدمت جدّ امجد کذاشتند
حضرت رسول را دل نیامد که خط یکی را بر دیگری ترجیح دهد مبادا دل او شکسته شود فرمود من خط نمی شناسم بر پدر خود علی بنمائید
تا او تصدیق کند چون بعلی مرتضی نمودند آنحضرت نیز ترجیح و تصدیق نفرمود فرمود بوالده خود بنمائید تا او رجحان دهد زهرای
کوید امروز بر این نحو کذشت دیگر روز سلمان را دید و از انجام این امر پرسید سلمان کفت فاطمه را نیز از دل بر نیامد که خاطر یکی را برنجاند فرمود
مرا کلوبندیست سه او میکسلم و میان شما هر یک از دانه های لؤلؤ آن بیشتر کرفت هم او را قوت بیشتر است و هم خطّ نیکوتر است کردن
بند را رشته بکسست و پراکنده نمود همانا هفت عدد بوده سه دانه را یکی برکرفت و سه دانه را دیکری و در کرفتن دانه دیکر هر دو کوشش می
کردند تا بر کیرند تا کاه آن دانه بدو نیمه شد هر یکی نیمه بر کرفتند رسول فرمود که جبرئیل فرا رسید و آن دانه را دو نیمه کرد که هر دو مساوی
برکیرند و هیچ یک را دل نشکند و غلبه نباشد الحاصل عبد الوهاب چندی در مدینه بماند و برفت همانا بعد از رحلت حضرت رسول الله
در بلاد روم بود در اوقات خلافت یزید برسالت شام آمد روزی در مجلس یزید بود آن سر بدید پرسید که این سر کیست چون یزید نام و نشان
آن بکفت عبد الوهاب نیک تامل کرد از لب و دندان او بشناخت که سر مبارک سبط اصغر است که رسول بر قاتل او لعنت همی کرد بسیار بزید
و ملول کردید و با یزید معارضه کرد و سخنان سخت کفت و شرح احوال خود چنانکه مذکور شد بیان کرد و یزید را کفت که بنا بر قول رسول قاتل
این ملعونست یزید کفت من نیستم آنانکه او را بکشته اند قاتل او بند او کفت چون ملازمان و کارکنان تو اند و بحکم تو این کار بکرده اند
من الوقایع در حقیقت چون حسین بر کردن بست و درین باب چندان مبالغه کرد که یزید در خشم شد بهلاکت او امر کرد
کویند روزی که سر مبارک حضرت سید الشهدا را نزد یزید پلید آوردند دندان ملعون مخمور بود و شطرنج می باخت و چون بر حریف مقام غلبه
کرد جامی می خواست از ساقی و بدو چنین خطاب میکرد که **مصرع** الا یا ایها الساقی ادر کاسا و ناولها و کویند آنجام بخورد
ایخندی ته را بپاشاند در طشتی بر یختی که سر امام دران نهاده بودی و آنسر مبارک را کاهی بحکم او بر دروازه شام برده آویختند و کاهی بمجلس یزید
آورده در زیر کرسی یزید نهادندی **ع** در جهنم کرچرخ چرا سرنکون نشد **ایضا** کویند دران خرابه بی سقف و بام که اهل
بیت رسول و علی را مقام داشتند شبی از شبها یکی از دختران خورد سال حضرت امام حسین که با پدر بزرکوار مؤانستی تمام داشتی بهانه دیدار
پدر نامور کرفت چندانکه عمه های معظمه او را فریب دادند نیاسود تا آخر الامر بکریست و بخواب اندر شد در عالم رؤیا که پدر بزرکوارش بیامد
و سر او را از مهر بر زانو بنهاد و با او تفقد و عطوفت همی کرد چون کودک از خواب بر آمد پدر را ندید و بکریه افتاد و سخنانی میکفت که در دل

همه

همه اهل بیت اثر میکرد لاجرم همه با وی موافقت کرده بکریستن در آمدند و از نوحه و زاری اسرای آل عبا بکوش یزید رسید خادم را
بتحقیق حال فرستاد خادم برفته و باز آمد و قصه کودک و بخواب دیدن و خواستن پدر باز کفت یزید پلید حکم کرد که طشتی
که سر مبارک امام در آن بود با سرپوشی بحضور آن کودک بردند و چون پرده برداشتند و آن طفل سر پدر بزرکوار خود بدید چندی لبیک بنا
و برادید که جان تسلیم کرد خادم سر را باز کرفته نزد یزید رفت ماجرا بکفت یزید را دل بسوخت و حکم داد تا آن طفل را بر کرفته بخاک
سپردند **ذکر حال هند بنت عبد الله بن عامر** عبد الله بن عامر
مردی معروف بود او را بکشتند و عیال او را بشام بردند همانا این دختر هند نام در خورد سالی بخانه حضرت امیر المؤمنین بسی
برفتی و با امام حسین میل خاطری داشتی چون کار او چنان شد که بشام افتاد و بسن رشد رسید کمال جمال یافت و بحباله
نکاح یزید در آمد بانوی سرای آن ملعون شد و جلالی بغایت داشت و او شنیده بود که مردی بر یزید خروج کرد و او را بکشتند عیال
او را بشام آوردند و در حوالی خانه یزید مقام دادند و عمدا او را از این کار آکاهی نداده بودند که مبادا ملول کردد شبی ناله اطفال و
عیال اسیر بشنید بدیدن ایشان رغبت کرد خدمه را با شمع و چراغ و الهجی و زینتی تمام با او برفتند چون بدر آنخانه رسید **للمؤلفة**

بخفت دیده در آنجا جوان بیماری — نه همدمی نه فراشی و نه پرستاری
فتاده بیخود و کریان بدیده نمناک — نموده بستر و بالین خود ز خشت و ز خاک
رخش بنور سهیل و بلاغری چو هلال — قدش چو سرو روان و بضعف هم چو خلال
چو در رسید بنزدیک آن نجسته امام — نظر کشود بر آن چشمهای چون بادام
بعینه آمدش اندر دو دیده آن عینین — چو چشمهای خدا بن فخر دهر حسین
دلش طپید و بیاد آمدش زعهد صغر — که در سرای علی داشت کاه کاه کذر
بجوش کفت نهانی که چشم این بیمار — چو چشمهای حسین علیست در آثار

از آن و در کذشت و جمعی زنان عزادار کریان و کودکان
بر هنه و عریان دید و دانست که اینان از طوایف عرب بند و کروهی با حسب و نسب خواهند بود در ایشان تمکینی و وقاری و مجد و جلالیست
حیران بماند که از چه طایفه اند **للمؤلفة**

میان آنهمه زن دید ماه سیمائی — زنی مکرمه ای بلند بالائی
بکرد او شده نسوان بزرک و کوچک جمع — در آنمیانه که ز آن ان بسوز او چون شمع

زینب و کلثوم دیدند که زنان تا احشا
از خانه امیر شام میاید از شماتت دشمن اندیشیدند و ملول و دلتنک شدند هند همچنان آمد و کنیزکان او کفتند که ای اسیران
بپای شوید که بانوی سرای امیر المؤمنین یزید میاید زینب بر نخواست و هند آمده در پیش او بنشست و او هند را بشناخت که مادرش
از خدمت آن خانواده مفاخرت همی کرد دختر عبد الله عامر روی فرا زینب کرده کفت شما از چه طایفه اید فرمود از عربیم کفت عرب بسیار
و هر قومی نامی دارند کفت از قریش باشیم هند کفت قریش نیز طایفه ابو هند و چندین کروه اند از آل کیستید فرمود از آل هاشم و بنی عبد
منافیم اضطراب حال بنت عبد الله زیاده شد کفت در کدام شهر توطن داشته اید زینب فرمود در مدینه بوده ایم کفت در کدام
کوچه و محله خانه شما بوده کفتند در خانه های رسول الله صلی الله علیه و آله بوده ایم دل هند بطپیدن در آمد که اهل خانه
رسول الله بجز اولاد فاطمه کسی نبوده این قوم را بجز ابه شام چه مناسبت است کفت آیا بخانه امیر المؤمنین علی آمد شد داشته اید زینب
کفت بسیار در آنجا زیسته ایم هند کفت از اولاد علی کرا می شناسید زینب کفت همه را می شناسیم هند کفت من در طفولیت در آنجا
آمد شدی داشتم و بعد باقتضای تصاریف دوران بشام افتادم و دیکر آنهارا ندیدم نمیدانم دختران علی زینب و ام کلثوم و برادران ایشان
حسن و حسین اکنون در کجایند و چه میکنند بیان مایلم که از حال زینب دختر علی و حسین برادرش اطلاع کامل حاصل کنم چون
این سخن بکفت در زینب و دیکران تاب طاقت نماند و به یکبار نوحه برداشتند هند متحیر از پیش صورت زینب یکبار کرد و او را بشناخت
و فریاد بر کشیده خود را بقدمش انداخت و شیون و نوحه و ماتم بی اندازه از سر کرفتند هند نالان و کریان روی بمنزل یزید آورده از این کار
شکوه کرد یزید او را منع نمود فایده نداد تا آخر اذن داد که آنها را بخانه خود آورد هند زنان را بخانه خود برده کمال خدمت و حرمت کرد و امام

زین

زین العابدین نیز در خانهٔ یزید منزل یافت و غالباً یزید او را بخواندی بر پهلوی خود نشاندی و عذر مافات بخواستی و از ابن زیاد شکوه کردی
من الوقایع در تاریخ احمد اعثم کوفی و طبری و سایر تواریخ مسطور است که روزی یزید پلید بجامع دمشق مردم را جمع
فرمود و خطیب را امر کرد که بر منبر رفته مناقب آل ابوسفیان و مثالب آل ابوطالب بیان کند و شامیان بشنوند و بخاطر بسپارند و برای
عزیز و شریف شمارند خطیب بمنبر شد و خطبه بخواند و از آن قوم ذکری بلیغ و کامل کرد و بر حضرت علی بن ابیطالب و اولاد آنحضرت حسنین بد
گفت حضرت امام زین العابدین فرمود ای خطیب خوب خطیبی بودی رضای خلق برضای خالق گزیدی و خدا را بخشم آوردی بجهنم
خوش شو که بنده او پس بیزید گفت اگر اذن دهی من بر این چوب پاره ها بر شوم و سخنان راست بگویم یزید رضا نداد و شامیان اصرار کردند یزید پلید
گفت اگر او بمنبر شود مرا و پدرم را فضیحت کند گفتند بطفل کودکی تو چه خواهد کرد جواب داد که او از اهل بیت است و ایشان در طفولیت اولاد
خود را العلم زقه دهند چنانکه مرغان بچه خود را و فصاحت ایشان بلیغ و کامل است چون الحاح و اصرار معاویه شام بسیار شد ناچار یزید بعلی بن
الحسین گفت برو سخنی بگوی تا فصاحت حجازیان بر شامیان معلوم گردد علی بن الحسین بمنبر رفت نخست حمد و ثنای الهی بجا آورد و نعمتهای
خداوند برابر شمرد پس بر حضرت رسول درود و سلام فرستاد و حاضران از نصایح حکمت آمیز گفته و دنائت دنیا در نظر مردم جلوه کرد و مردم
بگریستند رقت کردند پس فرمود ای مردمان هر که مرا داند داند و هر که نداند بگویم تا از حسب و نسب خود شمهٔ تقریر کنم شامیان گفتند ما تو را
نیکو میشناسیم اما اگر از احوال و انساب خود ذکر کنی همانا متضمن فواید بسیار باشد علی بن الحسین فرمود منم پسر مکه و منا و پسر زمزم و صفا
منم پسر آنکه ازار پوشید و ردا بر افکند منم پسر بهترین کسی که نعلین پوشید و برهنه پای زدند منم پسر آنکه او را بر براق بر آسمان بردند
و جبرئیل از آنجا بسدرة المنتهی رسانید ثم دنی فتدلی فکان قاب قوسین او ادنی فاوحی الی عبده ما اوحی صف او امه و ملایکه آسمان
امامی کرد و همه بدو اقتدا کردند منم پسر علی المرتضی منم پسر سیدة النسا منم پسر آنکه از همه عیب مبرا این نوع عبارت فصیح و سجع میگفت که
آن چنین شده مردم را از زبان فصاحت او خوش آمد و بسیار گریستند یزید بترسید که از این بیشتر سخن گوید و کار بجای مناسب کشد خواست سخن
او را قطع کند بموذن گفت اذان بگوی موذن تکبیر گفت آنحضرت گفت نعم لا شیء اکبر من الله گفت اشهد ان لا اله الا الله علی بن الحسین گفت گوشت
و پوست و خون من بر وحدانیت و وحدت خدای گواهی میدهد و چون موذن گفت اشهد ان محمدا رسول الله علی بن الحسین بر یزید نگریست و
فرمود ای یزید محمد رسول الله جد تست که یزیدی یا جد من است اگر گویی که جد تست همه دانند دروغ باشد و اگر گویی که جد من است پس چرا فرزندان
او را میکشی و ما را اسیر میکنی **لمؤلفه** محمد ار نبی و مذهب تو اسلام است | چرا حریم محمد اسیر در شام است
بدین مصطفوی رخنه و شکست ازین | که ملک ظالم فانی همی بدست ازین | آیا گروه نبینید سوی آل نبی | که جد کیست بجز من
محمد عربی | چو اهل شام شنیدند گفتگوی امام | خروش ناله برآمد زجان مردم شام | لبیب زخلق زبانها بطعن بگشادند
لبیب ز شرم و ندامت براو در افتادند | یزید سخت بترسید و جست از قیام | مبادا آنکه شود در زمانه شورش عام | زبیم خوف
طمع در کمال سوز و گداز | شدند خلق مطیع یزید بهر نماز | یزید بنماز پرداخت و تتمه سخن را قطع ساخت امام نیز ناچار خاموش
شد **من الوقایع** روزی منهال بن عمرو الضبابی حضرت امام والامقام علی بن الحسین علیه و علی آبائه السلام را دید
در یافته عرض کرد فدایت شوم چگونه است حال شما ای پسر پیغمبر خدا امام فرمود حال ما در شام چون حال بنی اسرائیل است در آل
فرعون یذبحون ابنائکم و یستحیون نسائکم عجبا از آنست ای منهال بن عمرو عرب بر عجم فخر میکردند که محمد از عرب است و قریش بر جمله
عرب مفاخرت داشتند که محمد از قریش است اکنون احوال ما که اهل بیت نبوتیم و بقیه آن خاندان می بینی ای منهال که با پیکر ما چه کردند
و ما را چگونه اسیر و ذلیل بشام آوردند و چگونه دارند منهال عرض کرد که راست میگویی و حق بدست تست ولی چه چاره صبر می باید کرد
و بقضای باری تعالی راضی میبا بود امام فرمود راضی و صبوریم **بیت** نیست ما را از قضای حق گله | عار ناید شیر را
از سلسله **من الحکایات** گویند یزید پلید را پسر خالد نام بود روزی در نزد پدرش نشسته سخن میگفت حضرت

امام زین العابدین نیز در آن مجلس نشسته بود یزید روی بعلی بن الحسین کرده گفت میتوانی تا با خالد کشتی بگیری امام گفت کشتی کار من نیست
که اولاد امجاد بدان پردازند اگر میگویی شمشیری بده و شمشیری بمن تا با یکدیگر مجادله کنیم هر یک بکشد یکدیگر را توانیم بکشیم یزید پلید
گفت **عربیه** شنشنة اعرفها من اخزم | هل تلد الحیة الا الحیة **ع** از مار نزاید همیشه جز مار | ارباب
تواریخ نوشته اند که بغیر علی بن الحسین از فرزندان سید الشهدا طفلی سه چهار ساله باقی نماند و او را عمرو نام بود و این مکالمه در میان او
و خالد که هم زور خود و همسال بودند اتفاق افتاد بلی شان حضرت علی بن الحسین اعلی از این بوده که او را بکشتی گرفتن امر نماید چه ظاهرا
که اطفال و جوانان کشتی گیرند و حضرت امام زین العابدین در آن وقت اکبر اولاد سید الشهدا بوده و فرزند داشته و حضرت امام محمد الباقر
در کربلا و شام با ایشان بوده و همانا پنج ساله داشته زیرا که بعضی احادیث از وقایع آن سفر پر خطر از آن حضرت منقول است و اگر طفل بودی
در نظر آنحضرت نماندی و صاحب تاریخ مفتاح نیز نوشته که کسی باقی نماند از اولاد سید الشهدا مگر علی بن الحسین و نبیرهٔ امام حسن
اما نام نبیره معلوم است که حضرت محمد بن علی بوده است **ایضاً** مروی است که وقتی نوبت و نقاره عصر میزدند خالد بعمرو
گفت این نقاره خانه پدر من یزید است و پدر تو نوبتخانه نداشته عمرو گفت تامل کن تا وقت نقاره خانه پدر ما در رسد چون موذن اذان
گفت و بکلمه طیبه اشهد ان محمدا رسول الله رسید عمرو گفت اینک نقاره خانه و نوبت پدران ما اینست که همه او را تا امام برند و صلوات
فرستند **لمؤلفه** زچند روز فزون نیست نوبت پدرت | کند زمانه زتخت جلال در بدرت | ولیک نوبت اجداد ما
بمصر و بشام | همیشه باقی و برخاست تا بروز قیام | بصبح و شام بهر شهر پنج نوبت ما | بود بلند نوا تا بپاست ملت ما
نه پنج نوبت شاهان چه نقص دولت ماست | که تا بحشر بهر شهر پنج نوبت ماست **مخفی نماناد** که چون حکایت
شهادت کثیر السعادت حضرت امام حسین بآن تفصیل در کربلای معلی اتفاق افتاد و آن خبر در اطراف ممالک منتشر شد بسیاری
از مردم که امر بر ایشان مشتبه بود و نمیدانستند که خلافت بنی امیه بر باطلست و ایشان را با خانواده رسول و اولاد علی و بتول عداوت
و مخالفت بوده است از اشتباه برآمدند و دانستند که بنیان آن کار بر جفا و جور بوده است در هر طرف اندیشه خروج کردند و انتهاز فرصت
مینمودند از جمله سلیمان بن صرد خزاعی و مسیب و رفاعة بن شداد و مختار بن ابی عبید از دون همتی خود ندامت یافته در فکر تلافی آن کار
افتادند و دوستان خود را با خود متفق ساختند و چون مقدر نبود در حیات یزید بتعویق افتاد و مردم مکه و مدینه بسیار از یزید برنجیدند
و دلتنگ شدند عبد الله بن زبیر که از نجبای قریش بود و با خانواده رسول الله انتسابی داشت و با یزید بیعت نکرده بود اهالی مکه را
با خود موافق کرده ببیعت خود بخواند و ایشان تمکین کردند و در بیعت او در آمدند چون خبر شهادت امام حسین را بقریش باز گفت بر
منبر رفته خطبه آغاز کرده و شکایتی از اهل کوفه نمود و بر یزید لعنت نمود و مردم را به بیعت خود در آورد این خبر در شام به یزید پلید
رسید نعمان بن بشیر انصاری را با عبد الله اشعری و مسلم بن عتبه مرادی را با هفت نفر دیگر روانه حجاز کرد که ابن زبیر را به بیعت
آورند آن جماعت بمکه رسیدند و اظهار کردند عبد الله بن زبیر از نعمان پرسید که من بهترم یا یزید و پدر و مادر من بهترند یا پدر و مادر یزید
تو بهتری و پدر و مادر تو از پدر و مادر او بهترند گفت پس چرا مرا به بیعت یزید میخوانید آنها خجل شدند و بشام باز گشتند و ما جری بیزید باز
گفتند و ابن زبیر بعد از رفتن آنها مردم را به بیعت خود آورد و حکام یزید را از مدینه و مکه اخراج کرد الا محمد بن حنیفه بن علی و ابن عباس همه
با عبد الله بیعت کردند و بر او بخلافت سلام نمودند یزید مسلم بن عتبه را مامور بتخریب مدینه و مکه و گرفتن ابن زبیر ساخت و این خود از جمله
مقصودات که مردم از اطراف بر یزید پلید شوریدند و کار ملک بر او آشفته شد و ابن زبیر مکه و مدینه و بعض از بلاد را متصرف شد یزید
از بلوای عام خایف شد کشتن امام حسین را بر گردن عبد الله بن زیاد نهاد و گفت با امر من و رای من نبوده و عبید خود چنین کاری نموده
و عبد الله را ظاهراً لعن کرد و مصلحت در آن دید که علی بن الحسین را با عیال حضرت امام حسین مرخص و روانه مدینه نماید که مردم اطراف
زبان در کام کشند و رفتن ایشان بمدینه مایه میل طباع اهل مکه و مدینه بجانب یزید شود و از عبد الله بن زبیر انصراف گزینند اهل

باحضرت علی بن الحسین اظهار مهربانی و محبت و قرابت میکرد و او را بر خوان خود مینشانید و عیال حضرت سید الشهدا را دیده اظهار ندامت و صلهٔ رحم کرده قرار شد که هرچه از ایشان بغارت و یغما برده‌اند عوض از نقد و جنس از خزینهٔ خود بدهد علی بن الحسین فرمود ما را احتیاج بمال تو نمی باشد

عربیة

واتما مثل الدنيا وزينتها — ريح تمر بآكام واطواد
اذ لا محالة ثوب العمر منتزع — لا فرق بين سقرلات ولباد
طوبى لمن جمع الدنيا وفرقها — في مصرف الخير لا باغ ولا عاد

اینکه ما مایل برد اموال خود می باشیم بجهت آنست که بعضی اسباب و اثاثه از اجداد و امجاد ما صلی الله علیه و آله در آنهاست در دست غیر بودن مناسب نمی دانیم دیگر آنکه سر مبارک امام را بما بده که ببدن مبارک او ملحق کنیم و یزید خواهش ایشان را قبول کرده و در دادن اسباب بعد امکان کوتاهی ننموده از اهل غارات گرفته بدیشان داد و در دادن سر مطهر جواب صریح نداد و بعضی گفته‌اند در خزینهٔ بنی امیه بماند و بعضی قایلند که داده شد و به بدن ملحق شد و بعضی قایلند که غیب شد و بمحل خود رسید علی ای حال تفصیل رفتن اهل بیت بکربلا و مدینه در ضمن فصلی دیگر مبسوطا بیان خواهد شد

مؤلف گوید مقصود آنست که مرخص کردن و محبت کردن یزید با امام زین العابدین و عیال آنحضرت را از راه ندامت و پشیمانی و دینداری نبوده است بلکه از راه تذویر و تدبیر و استمالت خاطر خلق مدینه و مکه و آرام و سکون که بدین عموم شیعیان امیر المؤمنین بوده است والا بر عقیدهٔ فاسدهٔ خود تا وقت هلاک باقی بوده است

بیت

ز ناپاک زاده مدارید امید — که زنگی نگردد بشستن سفید

طریقت او بر وفق وصیت خلفای جور یعنی شیخین بوده و بدستور العمل عمر و وصیت پدر خود معاویه رفتار نموده چنانکه بتحقیق آن وصایا خواهد آمد

تجلی نهم در بروز کفر و ضلالت منکرین ولایت کلیه و اثبات شقاق و خباثت بسبب ایشان و ظهور جلالت اولیاء الله شهدای فی سبیل الله

فاضل محدث مجلسی ره در کتاب مستطاب بحار الانوار نقل نموده که چون بمکه رفتم بعضی فضلا اجازه دادند بمن که این خبر را نقل کنم و ذکر نمود آنرا که در جزو دوم از کتاب دلایل الامامه بیرون آورده و سند حدیث را معنعن کرده از تلعکبری از ابو علی بن همام از جعفر بن محمد از مالک فزاری از عبد الله بن سنان صیرفی از جعفر بن علی الحوار از حسن بن مسکان از مفضل بن عمر از جابر بن یزید جعفی از سعید بن مسیب روایت کرده که چون واقعهٔ هایلهٔ عجیبهٔ کربلا اتفاق افتاد و خبر شهادت حضرت امام حسین با پنجاه و سه نفر از شیعیان و هجده نفر از اهل بیت حتی علی اصغر بمدینه رسید و بریدن و بردن سرها و اسیر کردن زنان بکوفه و شام رسانید بین الخواص و العوام اشتهار یافت شیون و نوحه در شهر مدینه در افتاد زنان حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله در منزل ام سلمه اجتماع کردند و عزاداری و شیون نمودند در همه خانهای مهاجرین و انصار فریاد و فغان بلند شد عبد الله بن عمر بن الخطاب که مدتی بود از این اخبار و این آثار متألم و متغیر شده بهر مجلس که رسید طعن و لعن بر یزید بن معاویه کرده مردم را بر او بشورانید و عزم شام کرده در هر منزلی از او شکوه بر زبان میراند و مردم را به نقض بیعت او میخواند تا خبر به یزید پلید رسید که ابن عمر با تو در مقام نفاق و خلاف و اخلال اطرافست اینک با جمعی اصحاب بجانب شام میاید یزید گفت وقتی که بمن رسید آرام خواهد کرد فی الحاصل عبد الله در عرض راه لعن بر یزید میکرد و مردم بواسطهٔ حرمت او و پدرش عمر با او موافقت کردند و او را مردی زاهد و خلیفه زاده بزرگ می پنداشتند و جمعی بموافقت او تا شام رفتند چون وارد شام شد با پای برهنه و گریبان دریده دست بر سر خود نهاده اظهار تعزیه داری سبط رسول الله کرده وارد مجلس یزید پلید گردید و یزید او را در بغل گرفته و سر و روی او را ببوسید اظهار خرمی و سرور از مقدم او نموده عبد الله بن عمر اظهار رنجش و تکدر از یزید کرده گفت میخواستم بخانهٔ تو بیایم ولی بجهت معارضه آمده‌ام بر خیز از این مسند خلافت و نام امارت مؤمنین از خود بینداز کاری کرده که هیچ یهود و نصاری نکرده‌اند این رفتار که تو با اولاد رسول صلی الله علیه و آله و فرزندان علی کرده با کافران نکنند و شرحی در این باب بر آنچه گذشته بود تقریر کرد یزید او را اکرام و احترام تمام مینمود و میگفت شما قدری بیاسایید و آرامی بگیرید

تا خلوت شود و بر شما معلوم کنم که مرا تقصیری در این باب نبوده است بالاخره گفت یا ابا محمد آیا در باب امیر المؤمنین عمر فاروق خلیفة الله چه میگویی عبد الله گفت چه میتوانم گفت یزید گفت پدر خود را ضال و مضل میدانی یا هادی و صادق گفت البته هادی و صادق بوده است یزید گفت آیا پدر تو خلیفهٔ پیغمبر نبود گفت بود گفت خواهر تو حفصه در خانهٔ رسول الله نبود گفت بود گفت پدر تو در خلافت خود پدر من معاویه را حاکم شام کرد و او را در این ولایت استقلال داد و وصیتها باو کرد و سفارشها نمود آیا راضی بحکم و وصیت پدر خود هستی یا نیستی عبد الله گفت بلی پس یزید او را بخلوتی برد و خادم خود را باوردن صندوقچه امر نمود چون بیاورد درش بگشود طوماری پارچه از حریر سیاه پیچیده بدر آورد و بعبد الله گفت نظاره کن که این خط و مهر کیست عبد الله دید و گفت خط و مهر پدر من است بلی تا زیارت کنم نامه را گرفته بوسیده بر سر و دیدهٔ خود نهاده و مطالعه کرد چنین نوشته بود

صورت وصیت نامهٔ عمر بن الخطاب بمعاویة بن ابی سفیان لعنة الله علیهم اجمعین

بدان ای معاویة بن ابی سفیان که آنکسی که ما را بقوت و شمشیر مجبور کرده تا اقرار باو نمودیم و دلهای ما از دست او می طپید و سینه‌های ما تنگ شده بود ما را بقهر و غلبه مطیع کرد و از خوف با او کردیم تا از شمشیر او ایمن باشیم و الا ما بر آن عقیدهٔ قدیم بر انکار او باقی بودیم بهبل و لات و عزی قسم که بخدای او و کعبه قایل نبودیم و بقول او تصدیق نداشتیم مگر بحیله و تدبیر تا در وقت فرصت تلافی خود را کرده باشیم چه با ما سحرها نمود که از سحر بنی اسرائیل و موسی و هرون و سلیمان و داود و پسر مادرش عیسی بیشتر بود و اگر اینها زنده بودند تصدیق بسحر او مینمودند پس بگیر ای پسر ابو سفیان همان دین و مذهب قدیم خود را در دست که اسلاف ما داشته‌اند و انکار مینمودند این خانه را که خدایی دارد و امر نمود ما را بطواف این خانه و قبله قرار دادن آن برای نماز و اطاعت کرده او را اطاعتی فارسی در دین امور و اینکه میگفت که وحی شده که ان اول بیت وضع للناس للذی ببکة مبارکا و هدی للعالمین و ایضا وحی شده قد نری تقلب وجهک فی السماء با وجود اینکه خود نماز نیک میکرد و طواف بر دو سنگ مینمود بر ما طعنه میزد که عبادت اصنام که از حجر است چرا میکنید و مرا منع مینمود اگر نه آنست که سحرهای او چشم و گوش همه را بسته بود چرا تعقل نمیکرد کسی در این امر که محسوس و ظاهر بوده بحق لات و عزی که سحر او در من اثر نکرد باعث خروج از دین سابقهٔ من نشد مدارا و مواسا میکردم برای مصلحت کار پس شکر کن لات و عزی را که سید رشید عتیق عبد العزی را خلیفه کرد بر اتباع محمد و تسلط داد او را بر خون و عرض و مال و ذریت و قرار داد که تا زنده بود ظاهرا رشتهٔ موافقت با او میکرد و چاره نداشت از موافقت و مدارا و مواسا و تو بمیزان ای پسر سفیان چه جلالت و حسن نیکی کردم که شهاب ثاقب بنی هاشم که علم و شامخ و فخر آنهاست یعنی حیدر نام که داماد او بود بانزدیکی نام او را سیدة النساء عالمیان گذارده بود یعنی فاطمه تا آنکه آمدم بخانهٔ ایشان با خالد بن ولید و قنفذ غلام عتیق و تا خواص خود و در را کوبیدم سخت بحق لات و عزی که اگر اختیار در دست ابو بکر بود بان منزلهٔ خلافت ابو کبشه یعنی محمد نمیرسید لکن من سینهٔ خود را دادم بر نیزه‌ها و نیزه‌ها و شمشیرها و دیدهٔ بصیرت و تدبیر خود را باز کردم و من هم نتوانستم این کار را از پیش ببرم مگر آنکه چون دانستم که دل مردم بجهت خونریزی اقربا از حیدر نام رنجیده بود و تشویش داشتند و کسی از او دل خوشی نداشت در روز سقیفهٔ بنی ساعده گفتم در رد انصار که الائمة من قریش هم گفتند هو الانزع البطین علی بن ابیطالب الذی اخذ رسول الله البیعة علی اهل ملة و سلمنا له بامرة المؤمنین فی اربعة مواطن و لیست الا حقا مفروضا و امرا صحیحا لا تبرعا و لا ادعاء پس فی الفور تکذیب کردم ایشان را و چهل شاهد آوردم از دوستان خود که امامت بنص نیست و باختیار مردم است و باین تدبیر انصار را رد کردم و آن چهل نفر همه شهادت بدروغ دادند پس مهاجرین را با خود متفق کردم و بتدبیر حسنه سبقت نمودم و با ابو بکر بیعت کردم و محاسن او را ترویج دادم و بنی هاشم از غیظ و قهر دندان بدندان میزدند و زبیر شمشیر کشیده از همه بیشتر تشدد می نمود تا چهل نفر از خصما براو بجنبیم و نتوانستیم شمشیر او را از دست او بگیریم تا آنکه او را بر روی زمین انداختیم و هیچ یکی از برای او نبود گفتیم بیعت کن و الا میکشیم ترا و مردم رنجیدند که بکشند او را ما مانع شدیم و بر دوره تدبیر

ازو بیعت کرفتیم ودست ابو بکر را کرفتیم که بر بالای منبر برود واو میلرزید مثل برک بید هوش از سرش بدر رفته بود او را بزور بر بالای منبر رسول الله کردم ومیکفت یا ابا حفص میترسم علی مرا بکشد از منبر بزیر بکشد من او را دلداری میدادم وابو عبیده مدد کرد مرا او را از دنبال بر زور ببالای منبر روانه میکردم مثل بزغاله که بقصابخانه ببرند واو مبهوت بود وبا و خطبه خواندن کفتیم او معطل بود یکبار انکشت خود را کزیدم ومیخواستم او را بزیر آوردم وخود بر بالای منبر روم ترسیدم که سخن مرا نشنوند ومتهم کنند مرا بزرکی او را البته استوده بودم وتعریف بسیار کرده بودم وبا و اشارتها و تهدیدها کردم آخر کفت ولیتکم ولست بخیرکم وعلی فیکم واعلموا ان لی شیطانا یعتریني وقصدش من بودم فاذا زللت فقوموني لا اقع فی شعورکم وابشارکم واستغفر الله لی ولکم پس کرفتم دستش را وفشاری دادم ودسته دسته مردم را به بیعتش کشیدم وعلی بخانه خود نشسته بود ومن دانستم که شبها با مردم ملاقات میکند در حق خود حرفی میزند با خالد وقنفذ رفتیم ودرخانه را سوزانیدم واو را بیرون کشیدم وبمسجد بردم وبزور دست او را بر دست ابو بکر رسانیدم بیلات وغیری که علی ودوازده نفر از اصحاب رسول با ابو بکر بیعت نکردند وهرچند ابو ذر فریاد زد که علی بیعت نکرده ما شهرت دادیم که بیعت کرده اند پس ای معاویه این کارکه من کرده ام که کرده است وندر قوه که بوده است که کینهای قدیم خود را کرفته باشد بلی تو وپدرت وبرادرت امیدانم که عنقا نداشتید بمحمد صلی الله علیه وآله وتو در کوه حری بعزم قتل او رفتی پدرت سوار شتر شد ولشکرها جمع میکرد وبرادرت شتر او را میکشید که محمد کفت لعن الله علی الراکب والقاید والسایق که تو وپدرت وبرادرت باشند ومادرت هند بوحشی وعدها داد که محمد وعلی وحمزه را بقتل رساند واو حمزه را بکشت ومادرت جکر او را بخایید ودر جنک احد که مردم کریختند هند با زنان ایستاده بود وشعر میخواندند که

نحن بنات طارق | نمشی علی النمارق | کالدر فی المخانق | والمسک فی المفارق | ان یقبلوا نعانق | او یدبروا نفارق | فراق غیر وامق

وشما برغبت این کار اسلام را قبول ننمودید بلکه در روز فتح مکه از ترس کشته شدن مسلمان شدید وحال این خیمه که بر بالای سر من افراخته شده امید دارم که شما بنو امیه طنابهای این خیمه باشید که مستحکم تر کردد وباین جهت ترا حاکم شام کردم وپروای از نظم ونثر وشعر ومنع وطردان ساحر ننمودم که میکفت شجره ملعونه که در قران آمده بنی امیه خواهند بود وهمیشه عداوت خود را با شما اظهار میکرد چنانکه از قدیم هاشم وبنو عبد الشمس عداوت داشتند وبا اینهمه که بتو یاد آوری کردم ای معاویه باز میکویم ونصیحت مشفقانه میکنم که مبادا لحظه شوی وطعنه وشمات مردم را اثری در تو باشد تدبیرات مارا باطل کنی بلکه جد کن نهایت جد ودلخل مسجد که شدی وبر منبر رسول رفتی تصدیق او کن وصلوات بفرست وبا رعیت بحلم ومروت ومدارا سلوک کن وجوایز وعطا از ایشان قطع مکن وجدی دهی که کفته در ایشان جاری بسازی مبادا انکار کنی چیزی از آنها که امت را برما بشورانی بلکه از آبا ایشان بردار ودست ایشان ببر واینها را با شمشیر ایشان بکش وبزرکان ایشان را در مجلس خود جای ده وتواضع کن وشرافت ده ونوازش کن وبرادران ایشان بدار که رئیس ایشان در دست ایشان کشته شود ومرید تو شوند ومطیع تو باشند واز علی وفرزندانش غافل مشو که من ترا تمکین دادم براین امت واستعداد ترا افزودم از برای اینکه دفع شر ایشان را کرده باشی پس اکر کشنده کاو کش باش نه مور چه کش وعزت وبزرکی انعام زاد در امورات عظیمه بجوی نه در چیزهای خورد وحقیر ووصیتم را محافظت نموده باکسی خارج مکوی ومخالفت من مکن در سلوک طریقه پیشینیان وطلب خون کشندکان وپیروی کردن ایشان که امور اشکار ونهان نمودار هردو با تو بکفتم وختم کلام باین ابیات نمودم

عربیة

معاوی ان القوم جلت امورهم | بدعوة من عم البریة بالوتر
صبرت علی دین لهم فاراني | فابعد بدین قد قصمته بظهری
وان انس لا انسی الولید وشیبة | وعتبة والعاص الصریع لدی البدر
اولئک فاطلب یا معاوی ثارهم | بنص سیوف الهند والاسل السمر
وصل رجال الشام فی معشرهم | هم الاسد والباقون فی اکم الوعری
توصل الی التخلیط فی الملة التی | اتینا به الماضی المموه بالسحر
وطالب ما حقاد بدت لک مظهر | لعلة دین عم کل بنی النضر
فلست تنال الثار الا بدینهم | فتقبل بسیف

القوم جید بنی عمرو | لهذا القدر ذلک الشام راجیا | وانت جدیر ان تؤل الی الصخر

چون عبد الله عمر عهد نامه یزید پلید بدکهر خود را خواند ودید فهمید تعقل نمود وکفت این اسرار که با شما اظهار کرده بما نکفته بود وحق با شماست وپیشانی یزید پلید را بوسید او را از آن نامه معفو داشت ویزید بعضی خیرها بر زبانش او مزید کرده او را شرمنده احسان نمود وکفت اکر مردم را ساکت نمائی نامه پدرت را بمردم خواهم نمود عبد الله قبول کرده بیرون آمده مردم را آرام داد وخندان وخوشحال با مردم میکفت که عذر درستی اورد که از روز دارم من نیز داخل کشندکان او بودمی وبمردمی همین کونه سخن کفتی تا بمدینه آمد ودر خانه خراب خود جغد وار با انشادی شوم در مدح ملک شام بیاسود لعنة الله علیه وعلی آبائه اجمعین

مؤلف کوید

معلوم میشود که اینکه معروفست که کفته اند حسین بن علی در روز سقیفه بنی ساعده کشته شد واو را شهید یوم الاثنین خوانده اند از این جهت بوده که در روز دو شنبه در سقیفه بنیاد این فسادها که تا قیامت بظهور خواهد آمد عمر خطاب علیه اللعنة والعذاب بیخته واین فتنها برانکیخته بود واست کفته اند

بیت

بذکر دن شمر هم زید کردن اوست | چون شهدا تمام در کردن اوست

مؤید این قولست اینکه نقل کرده اند چون کمیت شاعر پسر زید اسدی در زمان حضرت امام محمد الباقر علیه السلام از امام احوال شیخین را استفسار نمود امام فرمود ما قطرت قطرة من دمائنا ودماء شیعتنا الا وهی فی اعناقهما الی یوم القیمة ودر کتب مسطور است که چون زید بن علی خروج کرد وتیر خورد وکفت هما اقامانی هذا المقام یعنی ایندو نفر مرا باین مقام رسانیده اند وفی الواقع همه مفاسدی که در اسلام اتفاق افتاده ومی افتد همه بواسطه آن ملاعین شده واکر در نطفه انها خللی نبوده چنین کارها از ایشان بروز نمی نمود ذکر نجابت ونسب عمر بن الخطاب سابقا مذکور شد چون سخن بدینمقام رسید در نسب بنی امیه وبعضی منتسبان القوم نیز مختصری از کتب علمای شیعه مسطور میکردد

در ذکر شجره ملعونه بنی امیه

امیه که بنی امیه بدو منسوبست او را از صلب عبد الشمس بن عبد مناف ندانسته اند وکویند امیه غلامی بود از روم وچون حلیف عبد الشمس بود باو منسوب کردید چنانکه عوام پدر زبیر پسر خویلد بوده است بلکه غلام خویلد بوده وچون او را پسر وفرزند خوانده بود باو منسوب شده دلیل براینکه بنی امیه از صلب قریش نبوده اند بلکه ملحقند انست که چون معاویه در بعضی از مکاتیب خود بحضرت امیر المؤمنین نوشته بود که انما نحن وانتم بنو عبد مناف حضرت امیر المؤمنین در جواب نوشت که لیس المهاجر کالطلیق ولیس الصریح کاللصیق ومعاویه انکار آن نتوانست کرد

نسب عمرو بن العاص

صاحب کشاف در ربیع الابرار کفته که کانت النابغة ام عمرو بن العاص امة رجل من عنزة فسبیت فاشتراها عبد الله بن جدعان فکانت بغیا ثم عتقت ووقع علیها ابو لهب وامیة بن خلف وهشام بن المغیرة وابو سفیان بن حرب والعاص بن وائل فی طهر واحد فولدت عمروا فادعاه کلهم فحکمت فیه امه فقالت هو للعاص لان العاص کان ینفق علیها وما لو کان اشبه بابی سفیان وفی ذلک یقول ابو سفیان بن الحرث بن عبد المطلب

نظم

ابوک ابو سفیان لا شک قد بدت | لنا فیک منه بینات الشمائل

ذکر معاویه ملعون

وکان معاویة یعزی الی اربعة الی ابی عمرو بن مسافر والی ابی عمارة بن الولید والی العباس بن عبد المطلب والی الصباح مغن اسود کان بعمارة قالوا کان ابو سفیان دمیما قصیرا وکان الصباح عسیفا لابی سفیان شابا وسیما فدعته هند الی نفسها وقالوا ان عتبة بن ابو سفیان من الصباح ایضا وانها کرهت ان تضعه فی منزلها فخرجت الی اجیاد فوضعته هناک وفی ذلک قال حسان بن ثابت

نظم

لمن الصبی بجانب البطحاء ملقی غیر ذی مهد | نجلت به بیضاء آنسة من عبد شمس صلتة الخد

اما نسب طلحة بن عبید الله

کلینی در کتاب مثالب کفته که صعبه دختر حضرمی که مادر طلحه بود از جمله بغایا وفواحش بود واز غایت شهرت علمی بربام خود میزد ومردم بخانه او دخول میجستند ابو سفیان که از فجار مشهور آن عهد ویک معاویه بوده بر او داخل شد ومقاربت نمود بعد از آن عبید الله بن عثمان تیمی او را تزویج کرد وبعد از شش ماه طلحه متولد شد وابو سفیان وعبید الله بر سر آن فرزند منازعه کردند واخر امر داور را حکم ساختند واو بعبید الله ملحق کرد کفتند چرا اغماض کردی کفت عبید الله همسایه است وابو سفیان لئیم نخواستم که تا او باشم

یزید بن

معاویه علیهما الهاویه مادر او دختر بجدل کلبی بود با غلام پدر در افتاده و یزید پلید از نطفهٔ او بهم رسید
و نسابهٔ بکری از علمای اهل سنت ابن حبیب زاده در مقام بیان نسب او ذکر نموده **عربیه** فان یکن الزمان ابی علینا بقتل
الترک والموت الوجی فقد قتل الدعی و عبد کلب بارض الطف اولاد النبی و مراد بدعی عبید الله بن زیاد است **زیاد
بن ابیه** مادرش سمیه نام داشته و بزنا مشهور بوده او نیز از غایت شهرت بر نام خود علمی داشته در فراش ابی عبید عبد علاج
از طایفهٔ ثقیف شد پس معاویه دعوی کرد که زیاد از زنای ابوسفیان بسمیه متولد شده و برادر اوست با خود مقرر ساخت و عایشه و جمعی چون
پدر زیاد معین نبود او را زیاد بن ابیه میخواندند یعنی پسر پدرش و مراد شاعر مذکور از عبد کلب در شعر مزبور یزید بن معاویه است که از
صلب عبد بجدل کلبی بوده **اما نسب عمر بن سعد وقاص** که در مقاتله حضرت سید الشهدا با آن دو
حرامزاده یعنی یزید و عبید الله شریک شد بر بن و حرامست او را نسب سعد پدر او بوقاص صحیح نیست بلکه او از نطفهٔ یکی از بنی عذره است
که صدیق و دوست امیه بود و دلیل بر این آنست که در روضه که سعد بمعاویه گفت که من از تو سزاوارترم بخلافت معاویه گفت که بنی عذره
این دعوی را از تو قبول نمیکنند زیرا که تو را از قریش نمیدانند و میدانند که از ایشانی و مقارن این حال از راه استهزا نادی رها کرد سعد
اسماعیل حمیری گوید **نظم** قوم تداعوا ادیبا ثم سادهم لولا خمول بنی سعد لما سادوا چون این اشخاص مبادی است
قوم نسب ایشان ابدینگونه که مذکور شد تصحیح کرده اند اراذل ناس از قبیل شمر و سنان و امثال ایشان خود از قرار خارجه معلوم
چه بجای قوم آنان بوده اند که شنیدی دیگران آبا مادرشان اگر بوده و پدرشان چه نموده اکنون باز میگردیم بحکایت اصلی **ذکر
معاودت حضرت امام والا مقام علی بن الحسین از شهر شام بکربلای حسین ع** چون یزید بن معاویه مصلحت در آن دید که حضرت امام زین العابدین علی بن الحسین و عیال
و اولاد سید الشهدا را بعزت و حرمت روانهٔ مدینه نماید تهیهٔ لازمهٔ سفر ایشان دیده شد محملهای زرین و اسباب دل نشین مهیا کردند حضرت
امام و زینب والا مقام گفتند ما عزاداریم و ما را با زخارف دنیوی رغبتی نیست پوششهای محمل ما را سیاه نمودن انسب است پس یزید نعمان بن
بشیر و بشیر بن حذلم و چند نفر از اعیان با اخلاق و ادب مامور نمود که تابع امام رابع باشند بهر نحوی و بهر طریقی که خواطر خواه ایشان باشد
در خدمت مسامحه ننموده ایشان را بمدینهٔ طیبه برسانند لهذا امام و آن عیال پریشان حال خواهران بی برادر و دختران بی پدر و زنان
بی شوهر خادمان بی مخدوم و چاکران بی سرور از شهر شوم شام حرکت فرمودند بار بر شتران بستند دیگر باره دل آن دربدران اشکستند
بیت شبا هنگام چون بر بست محمل شتربان شترکین شتر دل تصور بیرون آمدن از مدینه و مکه و حضور امام شهید
علیه السلم و برادران و برادرزادگان در خاطر آن گروه گذر کرد فریاد و احسینا از بزرگ و کوچک بلند شد **بیت** یکی میگفت کو
آن شاه و سالار دگر میگفت چون شد آن علمدار که رفتن همه دلشاد بودیم نفیدم غمی آزاد بودیم کنون یکسر
ذلیل و خوار و زاریم بهم و درد مند و سوگواریم بجز روی بمدینه حضرت رسول رویم با ام سلمه و فاطمهٔ صغری چه گوییم چه عذر آریم
که اکنون هیچ یک با ما باز نمیگردند نه بر ما کبیر گذاشتند و نه صغیر نه پدر ماند و نه برادر و نه بنی اعمام و نه عم یک قافله اسیران شامیم که اکنون
که بمدینه میرویم و مورد شماتت اعدا می شویم **بیت** ز اشک و آه مادر هر شماری بود دریا نمی دوزخ شراری
شب و روز در راه و اشک و ناله و سوز بودند در راه و منزل آسوده نمی شدند و از بهر حسرت و تعزیت بساحل نمی آمدند پس از روزی چند
بر سر دو راه رسیدند بشیر بن نعمان عرض کرد که یکراه بمدینه میرود و راهی دیگر بکربلا و از آنجا بمدینه امام و خواهران سید الشهدا ع
چون نام کربلا شنیدند اشک از دیدهٔ ایشان جاری شد بالاتفاق گفتند ما را بکربلا رفتن واجبست که فرصت عزاداری بر کشتگان
خود نکردیم باید بدانجا رویم و زیارت کنیم و لختی معتکف شویم و از آنجا اگر زنده مانیم بجانب مدینه روان گردیم پس از راهی که بکربلا
میشد روان شدند **لمؤلفه** براه هر یکی خاری بچشمان ماری طلال و دیعه مرغول ادمی خواری بهر چمن که

رسیدند

رسیدند خیمه دیدند چو سنگ خیمه ز حسرت بخویش پیچیدند بهر کجا که بدیدند چشمهٔ آبی چو چشمه کرد روان شان
دو چشم خونابی بهر کجا که غزالی بدشت جولان کرد برآمد از پی صیدش ز نو زو زاری کرد بخاطر آمدشان آن سپاه
اهل ضلال که تاخت در پی شان چون سگ از قفای غزال بهر کجا که سواری فکند مرغ بهر تیر که بشنیدند زاری و زار و نالهٔ
زیر بخاطر آمدشان زان کبوتران حرم که چون بخاک در افکند تیر اهل ستم بدین طریق سپردند راه در شب و روز
با اشک و ناله و فریاد و آه و شیون و سوز چون بیک منزلی کربلا رسیدند منزل گزیدند و مقرر شد که شب حرکت نمایند و علی الصباح
بدان مشهد مبارک رسند و روزی دو در آنجا بزیارت و سوگواری پردازند شب هنگام از کثرت شوق و درد و الم هیچ یک آرامی و خوابی
نبود حضرت علی بن الحسین ع بساربانان حکم فرمود که شتران را بیاورند و محملها را بار کنند و براه درافتند و همانا بمضمون این ابیات ساربانان را تاکید
در آوردن شتران و بار کردن آن قافلهٔ پریشان میفرمود **لمؤلفه** آمد شب ای جمال هان اندرز مام اور جمل تا بر
نشیم در زمان بنوردم این هامون و تل هامون نوردی بارکش در ره بدندان خارکش راحت ده و آزار کش چون سالکان
بی جبل آن کشتی بی بادبان بحرش زمین لنگر عنان چون کشتی در بحر روان بر پشته و هامون و تل صرصر تک و آهسته
پو آگه ز آن هنجار جو کوچک سر و بس با موکل عزم با فر هر کفل گر دیده شاه زمن صد نصل و بهر اندیمن کوی کل آست
تا سمن بر چشم آن نصل و اسل. مع القصه حرکت فرمودند و قطع فیافی و بوادی مینمودند گویند اول کسی از دوستان خدا و رهروان
راه هدی که بزیارت تربت حضرت سید الشهدا آمد جابر انصاری بود که با جمعی بزیارت آمده بود و در آن صحرا که مقتل شهدا بود بگریه و
زاری اشتغال داشت و مضامین این منظوم را بر توجه خاطر میگماشت که **نظم** کردم ز دیده پای سوی مشهد حسین
هست این سفر بمذهب عشاق فرض عین خدام مرقدش بسرم گر نهند پای حقا که بگذرد سرم از فرق فرقدین کعبه بگرد
روضهٔ او میکند طواف رکب الحجیج این تروحون این این چون صبح بردمید نسیم سحر با هزار زر آمد بوی از آن خاک پاک
بمشام علی بن الحسین و اهل بیت دردناک حضرت سید الشهدا رسید که بیخود شدند و میگفتند **بیت** بوی جانی سوی جانم
میرسد بوی یار مهربانم میرسد **نظم** فاح نشر الحمی و هب النسیم و ترنحی من فرط وجدی اهیم ان لیل
الوصال صبح مضیئ و نهار الفراق لیل بهیم و وداع النزال خطب عظیم و فراق الاحبة داء عظیم همانا بدان
زمین نزدیک شده ایم دلیلان گفتند چیزی نمانده که برسیم قدری پیش آمدند سواد و آثاری از جابر و تشیعیان در نظر آمد حیران
شدند که کدام آشنا بر سر مرقد مطهر آمده که در آن بیابان آثار اجماعی ظاهر شده حضرت علی ثانی و عابد ربانی زاد بکر باقی نماند و بدین
مضمون متکلم شد **نظم** قد بدا مشهد مولای انجوا جلی که مشاهد شد از آن مشهد انوار جلی چشم از پرتو
کوئش بخدا بینا شد خاک آن زار دل اگر کور شود معتزلی و خود را از مرکب بینداخت تمام اهل حرم خود را از محملها بزیر افکندند
فریاد وا محمداه و وا علیاه و وا حسینا برکشیدند جابر انصاری حیران بماند که این قافله از کدام شهرند سر و پای برهنه پیش دوید چشمش بر امام
زین العابدین افتاد و امام نیز جابر را بشناخت از دو طرف فریاد و ناله و زاری و گریه و سوگواری بر آسمان رسید فرشتگان ارض و سماوات
و ملائکهٔ معتکفه در آن تربت مطهر بناله در آمدند **لمؤلفه** ز بسکه آه کشیدند شد سپهر کبود ز تف سینهٔ شان
بر هوا بر آمد دود ز بسکه خاک فشاندند بر سر از زاری یکی سپهر فزون شد بچرخ زنگاری ز بسکه اشک فشاندند
از بصر شتاب ز خاک تشنه لبان شد روانه جوی آب چو جان کشیده بر هر یکی مزار برا ز اشک کرد چو گل خاک گل
عذار برا یکی قیامت عظمی ز نو هویدا شد بدهر شور قیامت ز ناله پیدا شد جابر را دو سعادت روی داد یکی زیارت امام شهید
و دیگر شرفیابی بخدمت امام مجید و خدا را حمد میکرد و از دیدن حضرت سجاد و عیال امام امجاد از طرفی تعزیه و فریاد و از جهتی در نهد
و شکرگذاری تابی بود و با چشم اشکبار ارادت و شوق خود را بجناب آن امامت عرضه داشت و این مضامین بیان میکرد **عربیه**

انتم

انتم فرضي ونفلي انتم حديثي وشغلي يا قبلتي في صلوتي اذا وقفت اصلي جمالكم نصب عيني اليه وجهت كلي وسركم في ضميري
والقلب طور التجلي آنست في الحي نارا ليلا فبشرت اهلي قلت امكثوا فلعلي اجد هداي لعلي دنوت منها فكانت نار
المكلم قبلي نوديت منها كفاحا ردوا ليالي وصلي حتى اذا ما تدانى الميقات في جمع شملي صارت جبالي دكا من هيبة
المتجلي وحضرت امام زین العابدین خود را بر تربت مطهر حضرت پدر نامور افکنده بود و گریه و زاری و نوحه میکرد و صدمات مسافرت شام و شماتت اعدا و زحمات عیال و اطفال را بیان مینمود و میگفت ای پدر تو چگونه بمدینه روم و بچه طاقت در مفارقت صبر کنم **عربیة**
لان هلاك النفس عند اولي النهى احب له من عيش منقبض الصدر لزمت اصطبارا حيث كنت مفارقا وهذا فراق
لا يعالج بالصبر هدم شخصي من مداومة البكاء وينهدم الجرف الدوارس بالبحر زنده که بر مرد شوار شده و جان من از مصایب بر لب آمده حیاکه بی تست ممات است و در خدمت تو بودن حیات **عربیة**
ءادهن راسي او اطيب محاسني وراسك معفور وانت سليب فلا زلت ابكي ما تغنت حمامة عليك وما هبت صبا وجنوب بكائي طويل والدموع
عزيزة وانت بعيد والمزار قريب **لمؤلفه**
تو ماندی ای پدر اندرین چنین بی سر مرا ز پیش تو بردند کوفیان بسفر
همه عیال و همه کودکان بخواری خار اسیر ماند بدست جماعت کفار
تو یاور و یار ما بودی اندرین دوران کنون چه شد که نپرسی ز حال ما بجهان
کسی که کرد بما رحم و بود یاور ما کنون چه شد که ندارد ز مرحمت سر ما
برا برای ز خواب ای پدر که وقت وفاست ز ما بپرس که بر ما ز دشمنان چه جفاست
بشهر شام برفتیم ای پدر ز عراق اسیر اهل شقاوت ذلیل اهل نفاق
ز کوفه عاجز و بیچاره تا بشام شدیم بهر دیار نظرگاه خاص و عام شدیم
گهی تعرض اعدا گهی شماتت قوم نه خوابگاه و نه مسند نه قوت بود و نه نوم
برهنه پای و سر و دردمند و بی تب و تاب نه سایبان نه دوا گه غذا نه نان و نه آب
گهی جنازه ما بی مهار و محمل بود گهی خرابه که روی خاک منزل بود
چگونه آه که خود آگهی ز درد دلم ز زنده ماندن خود بی نوای پدر خجلم
تو گنج وار بخاک و منت نشسته بخاک دریغ جان من از سنگ کرده ایزد پاک
فراموشم نشود زخمهای پیکر تو فراموشم نشود حال جسم بی سر تو
مباد خشک دو چشم ز گریه تا دنیاست که در روان من این درد و تا برود جراحت
مباد شاد دمی خاطر من درین عالم اگر غمی تو فراموش کرده ام یکدم
چو کرد نوحه و فریاد و برکشید خروش بزد ز درد یکی صیحه و برفت از هوش
اهل حرم چنان دانستند که علی بن الحسین از دنیا رفته تشویش خاطر ایشان بفزود بعد از ساعتی بهوش آمد و احوال پدر بزرگوار و برادر والاتبار و عم عالیمقدار خود را بجهت جابر انصاری نقل میفرمود که هذا منازلهم وخيامهم وهذا مصارعهم ومضاجعهم و ایشان را یاد میکرد و بدانها خطاب کرد همانا مضمون این ابیات مناسب حالات و فرمایشات آنحضرت بوده است **عربیة**
يا صاحبي سل الاطلال والدمنا عسى يعود الى الاطلال من ظعنا او قيل من مات من وجد ومن اسف على الاحبة يوم
البين قلت انا لا خفف الله عن عيني مدامعها ان كنت ابصرت شيئا بعدهم حسنا الا خيال الذي في النوم يطرقني
وكيف يطرق من لا يعرفنا لو سنا كان الزمان بنا غرا فما برحت ايدي الحوادث حتى فطنته بنا فها هنا ههنا احبابنا
نزلوا وههنا كانت الايام تجمعنا يا من غريب ان طالت اقامته الا تذكر بعد الغربة الوطنا استودع الله احبابا
ذكرتهم الا تحدر من عيني ما خزنا و زینب مخاطبات با برادر مقتول خود مینموده و نوحه ها میکرد **لمؤلفه**
فغان کشید ز دل خواهر امام شهید که ای برادر من ای شهید قوم پلید
دو دیده کاش مرا کور بود روز نخست کنون بدهر ندیدم اینکه تربت تست
بخاک بود مرا جای کاش از آغاز که زیر خاک نمیدیدمت بدینسان باز
مرا مگر ز برای ستم کشی زادند بدهر غیر بدرد و ابتلا دادند
گهی بمادر و گه بر پدر شدم گریان گهی بمرگ برادر دلم ببین بریان
ز جمله درد سر کشتن تو ایمظلوم اسیر کشتن و رفتن بشام با کلثوم
برادراه چگویم که کاش میمردم بداغ اینهمه خون جگر نمیخوردم

برادراه چگویم که پیش تخت یزید چسان بپای ستادیم سر برهنه نومید
برادراه چگویم که تا بمن چه گذشت سر تو را چو بدید بر پیش او در طشت
برادراه که نتوانم اندر اینجا ماند بروی قبر تو تا روز حشر بر جا ماند
که بشنید بزاری سکینه کلثوم فغان و نوحه نمودند بهر آن مظلوم
قبایل اعراب که در آن حوالی و حدود بودند مطلع شده علی بن الحسین و جابر انصاری و جمعی شیعیان را دیدند بموافقت ایشان جمع گردیده شیون و ماتم عظیم برپا شد و کرامتها و معجزها که در یک مدت در آن تربت ظهور یافته بود معروض داشتند و اخر الامر ناچار از آن تربت مطهر مفارقت نموده مستعد روانه شدن مدینه طیبه شدند

ذکر ورود علی بن الحسین و عیال حضرت سید الشهدا بمدینه جناب رسول خدا صلی الله علیه و آله

چون از تعزیه داری و سوگواری فی الجمله تشفی قلبی حاصل شد مصمم سفر مدینه طیبه شدند و محملها بر شتران راست کردند و حضرت علی بن الحسین و اهل حرم زیارت وداع کردند و لذا ما و شیون و نوحه ایشان قیامتی دیگر برپا شد و چندانکه میخواستند اکابر و اصاغر را از مرقد مطهر دور نمایند راضی نمیشدند و ایشان را دل نمیداد که از اینجا مهاجرت کنند و اشک می باریدند و سکینه میگفت **نظم**
شتربانا مبند امروز محمل مرا باری چنین مپسند بر دل
نمیشاید کنون بار سفر بست که رشته شد از سر رشک بیکسان گل
نه پای رفتن و نه جای ماندن مبادا کس زینگونه مشکل
و دیگری با جمال خطاب کرده میفرمود **نظم**
ای ساربان محمل مران یکدم ز کوی یار من تا یکزمان زاری کنم بر ربع و اطلال و دمن
ربع از دلم پرخون کنم خاک دمن گلگون کنم اطلال را جیحون کنم از آب چشم خویشتن
و همانا امام بمضامین این ابیات ترنم میفرمود **عربیة**
قفا نبك من ذكرى حبيب ومنزل بسقط اللوى بين الدخول فحومل وقوفا بها صحبي على مطيهم يقولون لا تهلك اسى وتجمل وان شفائي عبرة مهراقة فهل عند رسم دارس من معول اذا قامتا تضوع المسك منهما نسيم الصبا جاءت بريا القرنفل ففاضت دموع العين مني صبابة على النحر حتى بل دمعي محملي
الحاصل کام و ناکام از تربت معطر مطهر امام برفتند چون بنزدیکی مدینة الرسول رسیدند در صحرای خارج شهر منزلی گزیدند و خیمها برپای کردند و هر یک بخیمه جای گزیدند حضرت زین العابدین بشیر حذلم را که طبعی موزون داشت فرمود بمدینه رو و بنی هاشم را از آمدن ما مخبر ساز و مرثیه از قتل پدرم بر اهل مدینه بخوان و باز گرد بشیر در لباس عزاداران بمدینه برفت و بر در مسجد رسول الله صلی الله علیه و آله برسید و بایستاد و این دو بیت برخواند **عربیة**
يا اهل يثرب لا مقام لكم بها قتل الحسين فادمعي مدرار الجسم منه بكربلاء مضرج والراس منه على القناة يدار
محمد بن حنفیه و عبدالله بن جعفر الطیار و سایر اقربای بنی هاشم و غالب اهل مدینه از مرد و زن بنوحه و شیون در آمده سواره و پیاده بخارج شهر نوحه کنان و بر سر زنان و واحسینا گویان روانه شدند بمرتبه ازدحام شد که بشیر در هنگام مراجعت بصعوبت از میان آنها عبور میکرد و چون بحضرت علی بن الحسین در رسیدند و او را چون ابجاد در سرا پرده نشسته دیدند و احدی از مردان و پسران علی و امام حسن و عقیل و مسلم و عبدالله زنده نیافتند و شیونی کردند که زمین و زمان متزلزل و متزعزع شد حضرت علی الثانی زین العابدین ماجرای گذشته را بیان میفرمود و از دیده مستمعان رود خون میگشود **عربیة**
يا ذا الذي بصروف الدهر عيرنا هل عاند الدهر الا من له خطر اما ترى البحر يطفو فوقه جيف ويستقر باقصى قعره الدرر وفي السماء نجوم ما لها عدد وليس يكسف الا الشمس والقمر
بعد از عزاداریها و بیقراریها امام و متعلقان آنحضرت را تسلیه کردند و بمدینه بردند از سفر الی الله باز گشته بسیر فی الله اشتغال جستند و از راه بروضه مطهر حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله رفتند و بعد از زیارت درد دلها گفتند و فضلای قطع فیافی و طی سباسب عرض داشتند **لمؤلفه**
چنان خروش کشیدند که بهشت برین گریست تا علی مرتضی رسول امین
فغان و ناله برآمد ز انبیای عظام خروش صیحه ز ارواح اولیای کرام
شنیده که چهل سال بود زین عباد

بروز و شب همه در اشک ناله و فریاد   مشهور است که از گریه آنحضرت آب وضو مضا میکردید و از ناودان بام جاری میشد
چند این سال زنان بنی هاشم از سیاه بدن نیامدند و بعروسی کسی نشدند و سرمه در چشم نکشیدند بلکه دود از خانهای ایشان بر
نخواست و در خانهای خود چیزی مطبوخ نکردند تا یزید ملعون از دنیا بسقر رفت و بسعی مختار عبید الله زیاد و عمر سعد و سایر ملاعنه
کربلا بدوزخ واصل شدند **رباعی** آنان که ره عشق گزیدند همه   در کوی شهادت آرمیدند همه   در معرکه
دو کون فتح از عشق است   با آنکه سپاه او شهیدند همه

تجلی دهم در خروج سلیمان بن صرد خزاعی و مختار ثقفی

خیمه چو زد در جهان حضرت سلطان عشق   کون و مکان
آمدند بنده فرمان عشق   عشق چو چوکان نار در کف قدرت گذاشت   نه فلک آمد چو گوی در خم چوکان عشق
ابطحی یثربی بوی یمن خوش کشید   جانب یثرب زدند چون دم رحمان عشق   ساقی کرب و بلا کرد چو پیمانه پر   رفت بسی سر
بباد بر سر پیمان عشق   شانه پیلان شکست صدمه بار بلا   زهره شیران درید نعره مردان عشق   آن رخ خوب
حسن اختری از برج حسن   وان دل پاک حسین گوهری از کان عشق   آن دو گهر را که عرش بی کو شوار   چیست دو
در یتیم از دل عمان عشق   چون حضرت جامع سید الشهدا بدانچه تکلیف حقیقی او بود راضی شد و تن در داد و سر مبارک
در راه خدا وقف سنان اعدا نمود و فنا آمد که قدرت خدای روز بروز آیات جلال و عظمت و بزرگواری او را از مکمن غیب بعرصه بروز
آرد چندین کرامات و مقامات در هر جای از سر مبارک و مرقد مطهر آشکار کرد که با حصا در نیاید چون روزی چند بجهة تکمیل
شقاوت اعدای او را امهلت داد زمان مکافات دنیوی در رسید هذا یزید پلید که مردم کوتا منظر او را از امت رسول الله صلی الله
علیه و آله بلکه خلیفه او میدانستند چندان خلاف کرد که بر خلق عداوت و شقاوت او آشکار شد از جمله بعد از قتل امام حسین مسلم بن
عقبه را بغارت کردن مدینه و مهتک و کف در قتل و هتک تقصیر مکن اما متعرض علی بن الحسین که در گوشه نشسته عبادت میکند مشو
و ما را زیاده از این رسوا و فضیحت مکن مسلم با لشکری بمدینه آمده فضل بن عباس بن ربیعة بن الحارث بن عبد المطلب با کسان و جمعی
معاف بقتل آمدند و سپاه شام مدینه را ضبط کرده بقتل پرداختند و سه شبانروز قتل و غارت مینمودند و چندان بنات ابکار را ازاله
بکارت کردند که بحساب در نیاید و از آنجا متوجه مکه شده مکه را محاصره نمودند و بکوه بوقبیس بر آمده سنگهای گران بمنجنیق نهاده
بجانب خدا انداختند و بسیاری از بیت الله خراب شد در این اثنا روزگار یزید تمام شد و بجهنم رفت و در این محل مناسب است اجمالا از بنی
امیه اظهاری شود اما یزید بعد از شهادت امام مرضی مرض گرفته در اندرون شکم دردی و وجعی بهم رسید که معالجه نیافت و همه خورد تا مرد
و این امر در سنه اربع و ستین اتفاق افتاد و در حصلها او بر نا معاویه مقرر که بمدت ملک او سه سال و نیم بود بعد از و پسرش معاویه
نام را بجای پدر نشانیدند و او نیک ذات بود و میدانست که خلافت حق او نیست بعد از چهل روز استعفا کرد مادرش گفت کاش کهنه
حیض بودی و پسر من نمیشدی او گفت کاش چون حیض بودم و پسر یزید نمیشدم و کناره گرفت و از منزل خود بیرون نیامد تا مرد و بیست
سال عمر کرد و پدرش یزید سی و هشت سال عمر داشت ابن زیاد ملعون بصریان و کوفیان را به بیعت خود خواند و کارش صورتی نگرفته فرار
کرده بشام آمد و کار عبد الله زبیر در مکه بالا گرفت و او دختر زاده ابو بکر بود مردم بدو رغبت کردند عبید الله میدانست که اگر عبد الله
مسلط شود او را بخون امام حسین خواهد کشت بسعی او مروان حکم خلیفه شد و از جانب خالد پسر یزید نیابت میکرد و مادر او را بگرفت
و عبد الله زبیر برادر خود مصعب را ببصره و عبد الله بن مطیع را بکوفه حکومت داد **اما سلیمان بن صرد**
خزاعی و مسیب بن نجبه فزاری و عبد الله بن سعد ازدی و عبد الله بن وال تیمی و رفاعة بن شداد از اصحاب امیر المؤمنین
علی بوده اند چنانکه سابقا مذکور شد عریضه بخدمت امام حسین عرض نموده اند چون عبید الله بکوفه آمد نتوانستند خروج
نمایند و تامل کردند تا یزید بدرک بدرک واصل شد در فکر تلافی تقصیرات خود افتادند و گفتند توبه ما قبول نخواهد شد تا در طلب

خون امام مظلوم خود را بکشتن ندهیم و قرار دادند که سلیمان بر ایشان امیر باشد و اگر بر بنی امیه غلبه کردند علی بن الحسین را بخلافت
بردارند و در رمضان این سال مختار بکوفه آمده مردم را بخونخواهی امام مظلوم ترغیب میکرد با سلیمان نیز اظهار کرد سلیمان گفت زود است
و مختار مردم را بخود دعوت کرده و از جانب محمد حنفیه اظهار نیابت نمود جمعی با او بیعت کردند و چون سنه خمس و ستین در رسید سلیمان
از کوفه بدر آمده بنخیله را لشکرگاه ساخت با آنکه صد هزار کس با او بیعت کرده بودند زیاده از ده هزار موافقت نکردند و او بهوای عبید الله
زیاد روی بشام نهاد چون از نخیله کوچ کردند بکربلا آمدند و با چشم اشکبار خود را از مراکب بر خاک افکندند ناله های دردناک و اظهار
توبه و انابه و ندامت نموده از آنجا بجانب شام حرکت کردند و چون بقرقیسا رسیدند زفر ابن عم مسیب مهمانداری کرده و شرط نصیحت
بجا آورده بدیشان گفت که عبد الملک بر مسند خلافت نشسته و ابن زیاد را با پنج امیر بدفعه شما فرستاده پس سلیمان از قرقیسا کوچ
داده بعین الورده رسید شنید که جمعی از شامیان در یکمنزلی آمده اند خطبه خوانده مسیب را با چهارصد سوار روانه کرد که بر آنها شبیخون
زند مسیب در راه عربی را دید و بتحقیق حال آن پنج امیر شامی را نمود معلوم شد که اینک اقربست شرحبیل ذو الکلاع است در سحرگاه از چهار
جانب لشکر شرحبیل در آمده حمله نمودند **لمؤلفه** سنان نیزه درخشان درون تیره غبار   چو اختران بسپهر کبود در شب
تار   خدنگ مرغ سه پر بود و چون گشادی پر   چو در زن از بر کتان بدر شدی ز سپر   فتاده بود در اندشت سر همی
چون گوی   روانه بود بر آن خاک خون همی چون جوی   بخون خوی شده ترم کبان ره پیما   چو زورقی که رود تا بسینه
در دریا   بدست تیغ بیالوده چهره را از خون   چنانکه ماه نوی فی المثل شود گلگون   همی زدند به تیغ و همی زدند به تیر
دلاوران شجاع و تهمتنان دلیر   مسیب آمده در جنگ هم چو غران شیر   وزو عدوی گریزان بسار و به و پیر   بهر دو
مرکب اگر تیغ او نمود گذار   دو بود سخط دیگر بدیده بود چهار   ز بس بجوشن گردان سر سنان آمد   هزار چشمه ز هر حلقه
روان آمد   الحاصل جنگ سخت کردند و چهار هزار مرد که با شرحبیل بودند بسیاری از آنها کشته شد و در فرار و زخمیان تو شدند شامیان
شوم را پای درنگ از پیش بدر رفته هزیمت کردند و اسباب و اسلحه ایشان بدست کوفیان افتاد چنانکه در منهج الهدایه مفصلا منظور است
لمؤلفه یکی نکند کمان و یکی فکند سپر   یکی فتاد بروی و یکی فتاده ببر   ماسب اسب همی خورد و در گریز و فراد
همی فتاد مراکب همی بریخت سوار   کوفیان اسباب شامیان را اجنبیس کرده با فتح و ظفر نزد سلیمان باز آمدند و سلیمان خدا را حمد
کرد و چون لشکر شکسته با ابن زیاد رسید حصین بن نمیر ملعون را با دوازده هزار سوار بمقابله سلیمان و لشکر کوفه نامزد کرد و روی
براه آوردند چون بیکدیگر رسیدند حصین بن نمیر صف برآراست و سلیمان را نزد خود خواست و گفت اهل شام بعد از مروان با عبد الملک
بیعت کرده اند و شام بروی مقرر شده چنانکه حجاز بر ابن زبیر قرار گرفته و شما را امام و بزرگی نیست و مصلحت آنست که مراجعت نمایید
سلیمان گفت که ما بخونخواهی امام مظلوم آمده ایم ابن زیاد را بما بسپارید تا بر کردیم و الا از هلاک ما را باک نخواهد بود چه ما برای کشته
شدن حرکت کرده ایم و اگر راست گوی عبد الملک را خلع نمایید و یکی از اولاد پیغمبر صلی الله علیه و آله بیعت کنیم و منار فقه رفع شود
حصین قبول نکرده بجنگ در آمد از روز تا شب بازار پیکار رواجی داشت و از یکدیگر میکشتند دیگر روز شرحبیل نیز از جانب ابن زیاد
با هشت هزار کس در رسید صفوف بر آراستند سلیمان نیز با لشکری که داشت صف بر کشید **لمؤلفه** بنواست و زطرف
چپ و قلب تا بجناح   چو بیشه پر از شیر از سنان رماح   ز باد جنبشی آورده شیرهای علم   همی تو گفتی خواهند حمله برد بهم
تکاوران همه در شیهه و سرافرازی   ز بانگ کوس رمیده فرده و بازی   لجام خای همه پرتو به و جولان   گهی ز پیش و
زمانی سوی قفا پویان   علم نموده فرسها بعزم جولان دم   بچرخ خاک فشان از زمین بکاسه سم   بلرزش صف شکنان
نیزه ها بلرزه ز بیم   دهان گشاده کمان هم چو اژدهای کلیم   فتاده از کمر سروران بزیر حسام   چو افعی گرز کوهی گران گزند
خرام   هر دو لشکر آماده کارزار بودند و سواران بمیدان در آمده دست به تیر و تیغ و در کنف دند و از هر جانب دلیری بر خاک هلاک

می افتاد و تیر بدلها پیام مرگ میبرد و تیغ سر افشانی میکرد تا آفتاب غروب نمود و جمعی بقتل آمدند روز دیگر ادهم بن محرز با هل
باده هزار مرد دیگر بمدد حصین بن نمیر رسیدند سپاه شام سی هزار کس شدند و سپاه کوفه سه هزار کم بودند ده هزار زیاده هم نمودند
روز دیگر صف کشیدند و حصین بن نمیر ملعون بسر خود را امر کرد که تا کمانداران بر سپاه عراق تیر و باران کنند حمله برند **لمؤلفه**

هوا سیاه و زمین سرخ شد خاک و ز خون | روان گشت دراندشت دجله و جیحون
سنان نیزه چو مژکان دلبر انگیز بیز | کمان چو ابروی خوبان خمیده روی ستیز

سلیمان بن صرد در پیش صف کوفیان را دل همی داد و بحرب و ضرب بتحریک همی کرد **لمؤلفه**

چو زال موی سپیدش ز روزگار دو رنگ | همان چو زال ز جنگش دمی نه صبر و درنگ
کشید تیغ و در افتاد در گروه شریر | چنانکه در رمه آهوان در افتد شیر

امروز نیز ظفر کوفیان را بود دیگر روز صف کشیدند و نیزه دار نمودند و تیر یکدیگر حمله نمودند
و جنگ طولانی شد سلیمان بن صرد و مسیب و عبد الله و رفاعه داد مردی و مردانگی میدادند شمشیر در دست سلیمان شکست و
شمشیری دیگر بگرفت و بکار بر پرداخت **لمؤلفه**

روان ز خون شده جوی و روان ز سر شده کوی | گردیده کوی که چون خس روان بود بر جوی
سنان چو مار و زره رخنه رخنه چو سوراخ | گردیده مار باهن مکان کند گستاخ
هوا بگونه قیر و زمین برنگ بقم | یکی ز غلظت گرد و دگر ز کثرت دم
اجل بکار ستیز و امل بفکر گریز | ز طعن رمح و ز ضرب خنجر تیز
عمامهای سفید او فتاده در میدان | چو تودهای سمن کان ز لاله زار عیان

الحاصل عاقبة الامر تیر
بر مقتل امیر سلیمان بن صرد در رسید شهید کردید و مسیب بجای وی امارت لشکر عراق یافت و پیش صف شتافت ادهم بن
محرز باوی بمحاربت کوشید مسیب خلعت شهادت پوشید عبد الله بن وال رایت بر گرفت و چندان جنگ کرد که شهید شد رفاعه
بن شداد امارت یافته علم برداشته مخاربه کرد تا شب در رسید جمعی از بزرگان بصره و مداین حمیت کرده بمدد سپاه کوفه رسیدند و
محاربت و مضاربت کزیدند شب هنگام دو لشکر بخیمه گاه باز گشتند اهل عراق مشاورت کردند که سپاه روز بروز در فزایش میباشند
و سپاه عراق قلیلند هر گاه در این صحرا بمانیم و همه کشته شویم این ملت و مذهب ضعیف شود و مردم رغبت بخونخواهی امام مظلوم نکنند
و مصلحت در مراجعت و اجتماع موافقین از اهل بیعت است پس حرکت نموده راه کوفه برداشتند و بر تهیه این کار همت گماشتند دیگر
روز حصین بن نمیر ایشان را تعاقب کرده پل را خراب دید برگردید و ایشان بکوفه رسیدند

ذکر مروان و عبد الملک

مادر خالد بن یزید که در حبالهٔ نکاح مروان بود مروان را بجهة بی اعتنائی بخالد شب در فراش بکشت و پسرش عبد الملک بجای پدر بر تخت
سلطنت نشست مدت حکومت مروان ده ماه بود و عمرش شصت و یکسال و از هجرت شصت و پنجسال گذشته بود و پدر مروان حکم طرید رسول
بود که او را از مدینه اخراج فرموده عثمان بمدینه آورد و حمایت کرد و حکم پسر ابو العاص بود و مادرش زرقای زانیه مشهور عرب و عجم بوده
و عبد الملک بن مروان بعد از پدر خود استقلال یافت و بر جمیع بلاد اسلام مسلط شد

ذکر مختار بن ابو عبیده ثقفی

ابو عبیده ثقفی در زمان عمر سپه سالار لشکر شد و در عجم جنگها کرد و در واقعه جسر زیر پای پیلان
سپاه عجم کشته شد و چون مداین در تصرف عرب در آمد عمر امارت آنجا بسعد بن مسعود ثقفی عم مختار داد مادر مختار دومه الحسن دختر وهب بود
در سال اول هجرت رسول صلی الله علیه و اله مختار متولد شد و در سیزده سالگی بشجاعت معروف شد مردی دلیر بود که او را ابو اسحاق لقب
خواندندی در روزی بگذشت کو بعد در طفولیت او را نزد حضرت امیر المؤمنین علی آوردند مختار را بر زانوی خود بنشاند و دست بر سرش
او بکشید و کیس بر خطاب فرمود چه در و کیاستی دیده بود و کیس لقب او شد از برای آن مناسبت او را کیسان خواندند **لمؤلفه**

همان نظر که بدید او بچوب از حیدر | رسانیده پایه جاهش بگنبد اخضر
و عم او در زمان حضرت امیر المؤمنین نیز حاکم مداین بود و

اظهار اخلاص مینمود چون مسلم بن عقیل بحکم حضرت امام جلیل حسین بن علی بکوفه در خانهٔ مختار منزل کرد و مختار بصحرا شد
که اعراب را بمسلم بخواند و خروج نماید ابن زیاد بکوفه آمده مسلم را شهید نمود و مختار نتوانست اندیشه خود را بصورت آرد ابن زیاد

بعد از قتل مسلم و هانی دوستان مسلم را میجست عماره ابن ابی معیط گفت یکی از آنها مختار ثقفی است ابن زیاد او را بخواند و خواست
بکشد و وی گفت گناه من چیست ابن زیاد گفت دوستی ابو تراب و مرافقت با مسلم عقیل مختار گفت دوستی من با علی بواسطه نسبت
با رسول است و در کار مسلم بیگناهم عمرو بن حریث میداند که من در آن امر دخیل نبوده ام عمرو تصدیق کرد ابن زیاد مختار را بزندان محبوس
داشت و مختار زائده ابن قدامه را نزد عبد الله بن عمر که شوهر خواهر او بود از کار خود پیام داد عبد الله در نزد عبید الله از مختار شفاعت
و وساطت کرد مختار مرخص شد بجانب حجاز رفت در هنگام معاتبه ابن زیاد چوبی که در دست داشت بر صورت مختار زد بر چشم و ابروی او صدمه
رسید و نشان آن بماند چون در راه مصعب برادر عبد الله زبیر مختار را دید گفت این علامت بر صورت تو چیست مختار گفت که از ضربت عبید الله
زیاد است خدا مرا بکشد اگر او را نکشم پس احوال عبد الله پرسید مصعب گفت در مکه است و مردم با او بیعت میکنند بطلب خون امام حسین
مختار گفت مرا بشارت دادی خواهی شنید که من با کشندگان حسین چه خواهم کرد بخدا قسم چندان از ایشان بکشم که بقتلهٔ یحیی بن زکریا

برسد

فی المعجزه

شعبی روایت میکند که روزی در پیش مختار نشسته بودم دیدم که شخصی بطریق مسافران در آمد
گفت نامهٔ از تو در نزد من است و امیر المؤمنین علی بمن سپرده که بتو برسانم اینک رسانیدم بمضمون آن عمل کن مختار آن نامه سر بمهر
بگرفت و بگشاد و بخواند نوشته بود بسم الله الرحمن الرحیم بدان ای مختار که بعد از سی سال که در بادیه غوایت سرگردان باشی خدای
تعالی محبت ما در دل تو خواهد نهاد و تو خون فرزندان ما از اهل بغی و طغیان خواهی طلبید باید که هیچ گونه خواطر پریشان نکنی که همت
ما مدد کار تو خواهد بود مختار چون حکم جد کرار بدید بوسید محفوظ داشت و همت بر این کار گماشت و چون مختار با ابن زبیر رسید
خواست با او بیعت کند و گفت چون من به بیعت تو در آیم عراق و شام مسخر تو گردانم ابن زبیر مسامحه کرد و کتمان نمود مختار بطایف رفته
بعد از سالی بمکه آمد ابن زبیر میل کرد که مختار در بیعت او در آید عباس بن سهل انصاری را بمختار فرستاد و مختار بیعت کرد و در
وقت معاون ابن زبیر بود چون کار ابن زبیر قوت گرفت بعهدی که با مختار کرده بود وفا نکرد مختار از او برنجید و بگسست و بجانب کوفه
آمد و در راه از مردی احوال کوفیان پرسید که ایشان را چگونه گذاشتی گفت چون رمه بی شبان مختار گفت شبان ایشان من خواهم بود
و چون بقادسیه رسید از راه گشته بکربلا رفت و گریه و زاری بسیاری کرد و از باطن فیض مواطن امام مظلوم نصرت خواست و بکوفه
آمده در نهانی مردم را به بیعت خود میخواند عمر بن سعد حرامزاده مطلع شده بعبد الله بن یزید انصاری گفت مختار را گرفته محبوس
کردند دیگر بار بتوسط عبد الله بن عمر نجات یافت و امیر عبد الله بن یزید بمختار گفت که عهد کن که تا من در کوفه ام خروج نکنی او عهد کرد
که اگر خروج کند ده هزار شتر در مکه نحر کند و مرخص شد و با دوستان گفت ده هزار شتر در مکه کشتن آسانتر است تا خروج نکردن و خون
حسین از بنی امیه نخواستن و چون سلیمان بن صرد خروج کرد مختار در زندان بود و میگفت ای یاران من از اینها بشما بد نا بینید روز دیگر
که خبری بد خواهد آمد آنگاه کیست که چاره این کار کند فمن لها انا لها لا تکذب انا لها در آن وقت خبر کشته شدن سلیمان رسید چنانکه

مخفی نماناد

گذشت چون مختار از نامهٔ حیدری اطمینان کامل داشت بهر کس میرسید لوازم کار خود مژده میداد و بجهة
او شکی نبود چنانکه در زندان با میثم تمار رضی الله عنه و عبد الله بن حارث ابن عبد المطلب که با او محبوس بودند گفت از حال یکدیگر
چیزی گوییم میثم تمار که مخزن اسرار بود گفت که مرا از زندان بیرون برند و بر جذع نخل کوفه ام کشند و تو نجات یابی و کشندگان پسر علی را بقتل
رسانی مختار نیز بعبد الله بن حارث گفت که تو نیز بسلامت مانی و حاکم بصره شوی و سالها بمانی چنان شد چون ضرب بشانی او رسید
کار خود را بیقین کرد چه یکی از علامات خروج کننده این بود و بهر کس میرسید صریح گفتی و الذی انزل القرآن و بین الفرقان و شرع الادیان
و کره العصیان لاقتلن العصاة من ازد و عمان و مذحج و همدان و نهد و خولان و بکر و خزان غضبا لابن بنت نبی الرحمن

ذکر خروج مختار ثقفی

چون جمعی از دعوای او مطلع شدند بمکه و مدینه رفتند و در خدمت امام زین العابدین و محمد بن
علی شرح بیان کردند ایشان فرمودند هر کس بتواند خون حسین را از قتله او بخواهد اگر همه غلامی سیاه باشد بر دوستان ما واجب است یاری او

لانمست وعبدالله بن شریح نیز از امام چنین جوابی شنید بکوفه آمد و با مردم بکفت مردم با مختار موافقت کردند الا ابراهیم
مالک اشتر که دلیر نامور بود مختار بوی پیغامی کرد او کفت مراتب اخلاص و ارادت پدر من اشتر بر پدر حسین حیدر از آفتاب اشهر است
ولی بیعت نمیکنم از مختار بیشترم مرا متابعت او دشوار است چون قصه با مختار بکفتند ساکت شد جوابی نداد در روز دوم یکه
لمؤلفه صباح روز سیم چون ز خواب شد بیدار   ز جای جست و روان شد بکوچها مختار   رسید چونکه بر نزدیک
خانهٔ اشتر   ازو براده اشتر فرو رسید خبر   درون خانه شد و در دم از سر تعظیم   بر پیش خویش بصدرش نشاند ابراهیم
کویند ابرهیم بن مالک چنان مرد مجلل بود که تا آنکه مختار بخانهٔ او رفته بود او را بزبردست خود و صدر مجلس جای نداد ولی چون بعضی
نوشتجات دید از عبدالله شریح سخنان شنید از نهایت ارادت که با ولاد امیر المؤمنین شاه ولایت داشت با مختار بجو نخواهی امام کبار بیعت
کرد و او را بر صدر نشانید که اظهار اطاعت نمود و مردم خوشدل شدند و موافقت کردند و قرار کار بر وقت معین دادند و در انجام
هیئة امر بودند و مقرر شد که در شب پنجشنبه چهاردهم ربیع الاول سنه ستین و شش خروج نمایند و ایاس داروغهٔ کوفه مطلع
شد که مختار و جمعی در سر انجام اسباب این کارند و شبها با مردم خلوتی دارند لهذا با حاکم کوفه که عبدالله بن مطیع بود قصه باز کفت
ابن مطیع سرداران را بخواند و کوچها و شوارع شهر را بهر یک بسپرد که در کمین خوارج همت کمارند و ایشان را شب در هر خانه سراغ کنند
بدست آرند و در آن اسعد او و جمعیتا ایاس بن مضارب عجلی که از جانب او داروغه و شحنه کوفه بود نیز بهر فرود و با و در انضباط امر و کرفتن
خوارج کوفه و بیرون نیامدن شب فصلی مشبع تاکید و سپاش بلیغ کرد ابو المؤید خوارزمی کفته که ابرهیم بن اشتر شبی قبل از موعد مقرر
با صد کس از توابع خود بخانهٔ مختار بن ابی عبیدهٔ ثقفی میرفت ایاس شحنه با و دچار شد ایاس کفت بکجا میروی کفت بهمهی میروم ایاس کفت
شنیده ام که هر شب با طایفهٔ آمد و شد میکنی و اندیشهٔ فسادی داری امشب تو را رها نکنم تا نزد امیر برم تا کشته شوم پسر اشتر کفت
و یحک دست از ما بدار ایاس در منع راخذ او مبالغه کرد ابرهیم در خشم شد نیزه از دست او کرفته بر سینه او نواخت که سنانش از
پشتش سر بدر کرد اصحاب ایاس در کمال یاس متفرق شدند ابرهیم سر ایاس را جدا کرده بمنزل مختار آورد و صورت واقعه باز نمود مختار
کفت بشرک الله بخیر این اول فتحیست که در اینشب مراد دست نموده و دیکر تامل روا نیست پس بسرداران سپاه حکم داد تا ساخته و پرداخته
خروج شوند رفاعة بن شداد و قدامة بن مالک وغیره در کوچها کوفه نداء بر کشیدند که یا منصور امت و یا آل ثارات الحسین و بعضی کفته
که بر حسب مقرر بر بام خانه آتش افروختند و بدین علامت اهل بیعت خبردار شده اجتماع کردند از اطراف رو بسرای مختار نهادند مختار
مسلح شده از خانه بدر آمد سوار شد و با ابرهیم حرکت نمودند و عبدالله الحر با قبیلهٔ خود بدیشان پیوسته روی بموضعی نهادند
که جمعی کثیر از مخالفین در آنجا جمع بودند حمله بر ایشان کرده آنجماعت را پریشان کردند **ومن الوقایع** کویند مردی از اهل بیعت
تازه زفاف کرده و چون عروس نزد وی آمد   ندای یا آل ثارات ثار الله الحسین بکوش او رسید فورا دست عروس مطلوب را رها کرده
تا او وداع کرده بیرون آمد و بر اثر ایشان برفت و بدیشان پیوست پس مختار میان مدینا کاه سوید بن عبد الرحمن تا کروه انبوه بمحاربه او در رسید
ابرهیم از وی التماس نموده که تو امیر باش و حرب مخالفان را بمن واکذار مختار ملتمس او را مبذول داشت ابرهیم سواران خود را امر کرد
که پیاده شدند و حمله بر سپاه سوید حمله بردند و سوید شکسته شد شبث ربعی ملعون و حجر بن ابجار با فوجی از منافقین روی بمختار
نهادند ابرهیم بن مالک کفت بیکبار تکبیر کفتند و یا اهل ثارات الحسین کفتند و بران ملاعین حمله آوردند ایشان بعد از کر و فر
پراکنده شدند در ین اثنا ابو عثمان الهندی با قبیلهٔ خود بدو آمد و مردم در زیر رایت او مجتمع شدند و آنشب تا سحر در شهر کوفه بودند
محشر و قوم داشت چون صبح طلوع کرد مختار با لشکر خود از شهر بیرون شده بدیر هند نزول کردند و علی الصباح نماز امامت کرد
در رکعت اول و النازعات و در رکعت ثانی عبس بر خواند ابو مخنف کفته از دوازده هزار کس که با مختار بیعت کرده بودند شش صد و
سه کس حاضر بودند و مختار از بیوفائی اهل کوفه حیران ماند و دل بر همت حیدر کرار قوی کرد **ذکر محاربه ابراهیم**

چون عبدالله مطیع دانست که مختار در دیر هند نزول کرده سپاه بدفع وی مامور کرده اول شبث ربعی را با پنجهزار کس فرستاد و بعد از او
راشد بن ایاس را با سه هزار کس و حجر ابجار را با هزار کس و شمر ذی الجوشن حرامزاده را با سه هزار کس متعاقب یکدیکر روانه میکرد تا بیست هزار نفر
شدند درین حال شخصی از بنو حنیفه بمختار خبر داد که طبقات حشم از کوفه بمحاربه تو میایند و ترا عدتی و جمعیتی نیست مختار کفت خدای تعالی
یاور ماست و ایشان را منهزم خواهد کرد و توکل بر تقویت شاه ولایت کرده هشتصد نفر خود را دستهٔ دسته و پیت پیت ساخته در برابر هر فوجی
از اعدا قلیلی از خود باز داشت و از خداوند ظفر خواست **لمؤلفه** صف سپاه بر آراست بهر جنگ و جدال   هوا ز تیغ و سپر
کشت پر ز بدر و هلال   بهم رسیده دو برد ند دست بر شمشیر   بر آمد از دو طرف بانک نعره و تکبیر   کمان خمید و لی تیر کرد قامت
راست   چو تیر مار بهر سو پرید و روز آراست   بنود تیر و قوسی فزون برین کردون   بچرخ معرکه صد تیر و قوس بود فزون
ره عقاب فرو بسته شد ز پر عقاب   ز بسکه تیر ز هر سو بچرخ شد شتاب   سنان و نیزه روان کشته بسینهٔ ابطال   شکفته کشت
بباغ امل کل آجال   سپاه شبث بن ربعی که در برابر یزید واقع بود شکسته شد و سپاه راشد که در برابر ابراهیم بن مالک اتفاق افتاده
بود ثباتی ورزیدند ابرهیم در پیش صف آمده تیغ بر دست شعله خیز و شرربار بر زبان النصر لک نوشته برو بر دلیران سپاه را دل داد
که از قلت خود و عدت اعدا تشویش منمایید که فتح و نصرت بدست باری تعالی است و چون ما بهیچ طمعی بمحض تقویت حق و خواستن
خون امام مطلق بکار بر میکنیم البته خدا ما را ظفر بر قتله کربلا خواهد داد پس بیکبار لشکر حمله بردند خزیمة بن عیسی که از دلیران لشکر مختار
بود بر راشد بن ایاس سردار کوفه حمله کرده نیزه بر سینهٔ راشد بی رشد نواخته از اسبش در انداخته نعره بر کشیدند و تکبیر کفتند صفها
لشکر کوفه که بیست هزار کس بودند چون طومار بر یکدیکر بپیچید بجانب کوفه فرار کردند مختار و ابرهیم از دنبال ایشان میزدند و میکشتند
متعاقب ایشان وارد کوفه شده دارة الاماره ابن مطیع را محاصره کردند ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء هشتصد نفر با هزار نفر بیست
هزار نفر را مغلوب کرده حاکم را محاصره نمودند و در نظر دیده وران خود آیتی است بزرک و از معجزات باطنی امام علیه السلام و تقدیر و تقریر این دعا
است کفتی بکوش اهل هوش سورهٔ الم تر کیف فعل ربک باصحاب الفیل انتبان سروش میرسید و هر کس حسنا کار خود بر میکرفت چنانکه
اهالی اهل کوفه بر بامها بودند و تماشای این هنکامه مینمودند چون سپاه عبدالله بشهر رسیدند سپاه مختار نیز از دنبال پیاده شدند
معابر و سر کوچها چندان از سپاه کوفه کشته شد که راه مسدود شد مردم از بامها ناله میکردند که یا ابا اسحق دست از قتل این مردم بدار
مختار کفت شما حمایت عبدالله نکنید در امانید پس بمحاصره مشغول شدند کوفیان چون آثار نصرت با مختار دیدند جمع کردیدند و
دوازده هزار کس که با مختار بیعت کرده بودند زیاده شدند ابن مطیع بعد از دو سه روز فرار کرده مختار با حشمتی تمام وارد دار الاماره
شده امیر کوفه کردید و دوازده هزار درهم که در آنجا جمع بود بسپاه خود پراکنده نمود و نظم شهر و سایر بلاد کوشید مجموع کوفیان
نزد او آمده بکتاب خدا و سنت رسول الله صلی الله علیه و آله و بیعت محمد بن علی اقرار کردند مختار نیز مردم را اطمینان داده هر کس را بکاری
مناسب مامور کرده **ذکر امارت مختار در عراق** چون مختار بر کوفه استیلا یافت و مردم با وی بیعت کردند
حکام بولایات مامور نمود عبد الرحمن بن قیس را بحکومت موصل و زمین جزیره مامور ساخت و محمد بن عمیر را ایالت آذربایجان داد و
عبدالله بن حارث را با ارمنیه فرستاد و سعد بن حذیفه را بر حلوان کاشت و شحنکی شهر را بعبدالله بن کامل واکذاشت و هر یک از
امرا را بجایی مامور کرد و عمر بن سایب بن زید بری و همدان آورد و شریح قاضی کوفه را نیز معزول نموده و کفت شنیده ام امیر المؤمنین
از او راضی نبوده عبدالله بن مطیع فرار کرده نزد ابن زبیر رفته و شرح واقعه باز کفت چون خبر خروج مختار بعبد الملک مروان والی شام رسید
عبیدالله بن زیاد را با هشتاد هزار کس مامور کرده که ابن زبیر و مختار را از میان بردارد و مملکت را مصفا کند ابن زیاد بحوالی نصیبین رسید
و بیست هزار کس بسمت موصل فرستاد و مختار از آمدن او مطلع کردید یزید بن انس اسدی که در شجاعت و بسالت امتیاز داشت بمحاربه عبیدالله بن زیاد
کاشت یزید کفت مشروط با اینکه سه هزار کس از لشکر کوفه انتخاب کنم مختار رضا داد حکمی بعبد الرحمن حاکم تکریت و موصل نوشت که متابعت و رضای

خاطر

خاطر ابن انس را جمع دارد و عبد الرحمن نیز با هزار نفر آید و بپیوست و در پنج فرسنگی موصل فرود آمدند و چون ابن جز یابن زیاد رسید
ربیع بن مخارق را با سه هزار کس و دیگری را با سه هزار بمحاربهٔ ابن انس روانه کرد و در برابر یکدیگر صف آراستند از اتفاقات ابن انس مریض
شده بود و زمام او را اعلام او داشت و او بتسویهٔ صفوف مشغول بود گفت اگر من نمانم ورقای بن عازب اگر او نماند عبد الله بن حمزه بر شما
امیر است و خود فرود آمده بر کرسی نشست و حکم بجنگ داد بهم او بجنگیدند و در هم ریختند و ظفر سپاه عراق را بود شامیان شوم شکسته و بعبید الله بن زیاد
پیوسته و یزید نیز وفات یافت و ورقا امیر لشکر شد و چون ورقا دانست که لشکر شام بسیار آمدند مراجعت کرد و امیر مختار ابرهیم بن مالک را
سپهدار کرده بجنگ ابن زیاد روانه کرد چون کوفیان دیدند که مختار با ایشان سرگرانست و کهتران ایشان را که سابقا در بیعت در آمده اند
بر مهتران ترجیح میدهد بعد از حرکت ابرهیم بن مالک شبث ربعی و بعضی از آن مخذولان موافقت کردند که مختار را از میان بردارند شبث
ربعی و عظمای مکه که بیشتر از آن ملاعین بودند اجتماع کردند بگرد سرای مختار در آمدند مختار بر یک چابک بنزد ابرهیم فرستاد او را
از کار ملاحدهٔ کوفه خبر داد و بمراجعت تاکید کرده ابرهیم از ساباط مداین بازگشته و قتی رسید که مختار و شبث در برابر یکدیگر بمنازعه
مشغول بودند که آواز طبل لشکر ابرهیم و لوله در جان کوفیان در افکند در حملهٔ اول پنجاه نفر از اهل شهر کشته و هشتصد مرد را
اسیر کرفته که دویست و پنجاه نفر از قتلهٔ کربلا بودند و بی در نظر داشت که چون از کار ابن زیاد بپردازد بقاتلان امام حسین که در کوفه
حاضر ند دست در اندازد چون کار چنین شد که آنان از بیم خود در فکر اتلاف مختار در افتادند مختار نیز بر این کار سبقت گرفت دبیری که بنویسد
ابن زیاد بود بخواست و ثبت لشکر او را بگرفت و هر کس که مورد خفتی و قتل حضرت شده بود همه بدان دفتر ثبت بود از روی آن دفتر
هر کس و کار هر کس مشخص کردید یکان یکان خواسته بهلاک آورد **ذکر گرفتن مختار قاتلان امام حسین را و بقتل رسانیدن** چون امیر مختار بفکر گرفتن قاتلان حضرت امام همام سید الشهدا
افتاده حرامزادهٔ بی شبهه **شمر ذی الجوشن** از کوفه با یکدو نفر از غلامان خود بیرون شده فرار کرد مختار چند
سوار از وفای او فرستاد یکی را کشته بقریه از قرای کوفه رفت غلامی دیگر باز کشته مختار را آگاه کرد ابو عمره با پانصد نفر بگرفتن آن ملعون
مامور شد در اول شب و رسیدند آن حرامزادهٔ بی پروا شمشیر و سپر خود را بر داشته بجنگ در آمد و بمحاربت در شتام مید ابو عمره و سپاه
او بر وی حمله کردند چند تن را مجروح کرد و زخمها خورد آخر الامر بمکافات عمل گرفتار شد زخمی بوی رسید و در افتاد کوسید بنجو دارو
سر زند که ای حسین بن علی امروز کشته و سپاه ریخته سر او را جدا کرده با سر همراهان او برداشته بنزد مختار آوردند و در نزدیک مسجد
جامع نصب کردند و اطفال کوفه سر او را سنگسار کردند **عمرو بن حجاج زبیدی** همانست که بر آب فرات موکل
بوده کویند از کوفه بجانب بصره گریخته در راه عطش مفرط بر او غلبه کرده بماند کسان مختار سر او را بریده نزد مختار آوردند **آوردن ده نفر که اسب بر بدن امام تاختند** چون آن ده نفر ملعون را بنزد مختار آوردند و عرض کردند اشک
از چشمان مختار جاری شد گفت حسین بن علی با شما چه کرده بود که بعد از آن همه زخمهای کاری بر بدن مطهر او اسب تاختید و استخوانهای او را
نرم ساختید پس حکم کرده میخهای بلند از آهن آوردند و ایشان را بخوابانیدند و میخها را بر سر و سینه و دست و پای آنان کوبیدند ایشان
ناله میکردند و چون بسقر مقر گزیدند امر کرد که سواران آمده بر بدن ایشان بتاختند و چون نرم شدند آتش افروختند و بدن نحس آنها را در
آتش سوختند **آوردن قاتلان عبد الرحمن بن عقیل** دو نفر بیاوردند که قاتلان عبد الرحمن
بودند گردن ایشان را زدند و تن ایشان را در آتش سوختند **مالک بن بسیر علیه اللعنة** را بیاوردند
و او آن ملعون بود که شمشیر بر فرق فرزندان شاه امام مظلوم زده بود مختار امر کرد که او را نیز گردن زده در آتش افکندند **خولی**
اصبحی علیه اللعنة را چون خواستند بگیرند به بیت الخلا پنا برده سلهٔ خرما بر سر خود نهاده که پنهان ماند
زن او را باشاره سراغ داد درون خلا رفته ریش او را گرفته بیرون کشیدند بنزد مختار برده کشتند و بسوختند **حکیم بن**

طفیل قاتل حضرت عباس را گرفته بیاوردند و او را آماج تیر کردند چندان تیر بر او باریدند که بمرد
پس بآتش سوختند **ذکر منقذ بن مره قاتل علی بن الحسین** چون بگرفتن او
رفتند زخمی بر او زدند و او سواره بود بعد از دو سه زخم خوردن از کوفه بگریخت و در راه بمرد بعضی کویند نزد ابن زبیر شد **زید بن**
ورقا را گرفته بیاوردند تیر باران کردند و تنش را بآتش بسوختند **سنان بن انس علیه اللعنة و**
العذاب الی یوم الحساب از کوفه فرار کرد و او را در راه گرفته بیاوردند و بند از بند او را بشمشیر او بکد یکر جدا کردند
و روغن زیتون در دیگ کداخته او را در آن انداختند **آوردن حرملة بن کاهل اسدی و**
عبد الله بن عقبهٔ غنوی لعنة الله علیهما چون این دو حرامزاده را بیاوردند
مختار قصاب خواست و حکم کرد که دست و پاهای آنها را ببریدند و آتش افروختند و آنها را زنده در آتش انداختند عمرو بن منهال
تکبیری بلند گفت مختار پرسید که ترا چه شد گفت در مدینه بودم حضرت امام زین العابدین احوال این دو تن از من پرسید گفتم در کوفه زنده
اند امام بگریه در آمد سر بسجده گذاشت و گفت خدایا بچشان بدیشان آهن و حرارت آتش اکنون بدیدم که دعای امام مستجاب شده خدا را
شکر کردم مختار بشکرانهٔ این امر که دعای امام بواسطهٔ او صورت خارجی پیدا کرد خود را از اسب بزیر انداخت و سجده کرد و از راه ارادت
اخلاص از روز آن روزه شکر بداشت **عمرو بن صبیح علیه اللعنة** بر بام خانهٔ خود خفته بود
شمشیری در پهلوی خود نهاده او را گرفته بیاوردند چندین نیزه در بر خم نیزه بر اطراف او در آمدند و او را سوراخ سوراخ کردند
محمد بن اشعث فرار کرده به بصره نزد مصعب بن زبیر رفته خانهٔ او را که در کوفه بود خراب کردند **قیس ابن**
اشعث کندی پناه بعبد الله کامل برده او در نزد مختار توسط کرد مختار بنا بر انگشتر عبد الله را از دستش
بدر کرده نشانه بخانه اش فرستاد و قیس را گرفته بکشتند و این آن بود که قطیفهٔ امام را غارت کرده بوده است **یزید بن مالک**
عمران بن خالد و عبد الله بجلی و عبد الله بن قیس خولانی را
که از قاتلان امام بودند سعد حنفی نشان داد بحکم مختار آوردند و همه را بعد از عتاب و خطاب گردن زدند **عبد الله**
بن اسید و مالک بن هیثم و چند تن دیگر از قتلهٔ کربلا را گرفته بیاوردند مختار بدیشان گفت ای
گروه حسین بن علی اکنون در کجاست و یزید چه شد چرا بجهة دنیای دنی نامردی چنان بزرگوار محاربه کردید گفتند مامور بودیم چاره
نداشتیم مختار علیه الرحمه گفت چون بجنگ مامور و ناچار بودید میبایست منّتی بر او گذارید و اندک آبی بدو دهید و تشنه او را نکشید
سر ایشان بر انداختند مختار بمالک گفت که شنیده ام که کلاه امام را تو برده گفت نبرده ام گفت بر تحقیق که برده و اکنون سزای عمل خود خواهی دید
و حکم نمود که دست و پای آنها را ببریدند و پاچها نفر دیگر سر بریده در بازار او تک کردند **اسماء خارجه** را که در
قتل مسلم سعی کرد گرفته بیاوردند و بکشتند بعضی کویند او را بخواست و او گریخته خانهٔ او را خراب کردند و او در صحرا بمرد **ذکر**
خورنده گوشت شتر امام بمختار گفتند که شمر شتر سواری امام را بکشت و گوشت آنرا بخانها قسمت کرد
مختار بگریست گفت زهی عداوت شمر که از شتر سواری امام نگذشت و زنده نگذاشت پس حکم کرد هر کس از آن گوشت خورده بکشتند و بهر خانه که
رسیده خراب کردند **در ذکر حال عمر ثانی ابا حفص عمر بن سعد منحوس**
علیه اللعنة بر نسب او سابقا اشاره شد چنانکه حضرت امام بدو فرموده بود حکومت ری نصیب او نکردید و در
خانهٔ خود بود و از مختار تشویش داشت ولی چون خواهر مختار زن او بود و حفص پسر خواهرزادهٔ امیر مختار بود از و توسط نموده او بنابر مصلحت وقت
نوشته بداد که تا از عمر سعد حدثی سر نزند در امانست وقتی کسی از مدینه آمده بمختار گفت که امام زین العابدین و محمد حال ابن سعد از من
پرسیدند گفتم در کوفه زنده است فرمودند همانا مختار بواسطهٔ قرابت با وی مسامحه میکند چون مختار این سخن بشنید مصمم قتل ابن سعد شد

ابن سعد مالک نامی پیدا کرده چهارصد اشرفی بدو داد که او را از کوفه بسلامت به بصره رساند شب هر دو شتر سوار شده فرار کردند شترها
میرفتند و ابن سعد در خواب کرفته بود در حوالی صبح خود را بر دروازه کوفه یافت بعضی کویند خود پشیمان شده مراجعت کرد علی ای حال بشهر آمده بخانه
خود شد و بیمار شد کویند مختار پسر او حفص را بخواند کفت پدرت در کجاست حفص کفت مریض و صاحب فراش است از خواهر خود با شد کفت
و همیشه شمشیر در نزد خود کذاشته و بغلام خود سفارش کرده که هر وقت کسی درآید و من کویم علی بطیلسانی تو شمشیر مرا بمن بده تا او را بکشم
مختار از کار آکاه شده کس فرستاد حفص پسر عمر سعد که خواهرزاده او بود بخواست و احوال عمر پرسید حفص کفت بیمار است و نمیتواند به
مجلس امیر بیاید مختار ابوعمره را بخواست و در کوش او کفت که بخانه عمر سعد رو و زود داخل شو تا او کوید بغلام خود که طیلسان مرا بیار
بدانکه شمشیر خواهد و فرصت مده سر او را ببر و بنزد من بیار چون ابوعمره برفت حفص مشوش شده خواست بخانه رود مختار کفت بمان
که مرا با تو کار است ابوعمره بخانه عمر رفته داخل شد و فرصت نداده غلام او را بکرفت و سر او را بر داشته بنزد مختار آورد و بنهاد حفص
اظهار جزع و فزع کرد و چنان میدانست که او را نخواهد کشت مختار امر کرد که سر حفص را نیز ببریدند یکی از اهل مجلس خواست خوش آمدی
کوید کفت سر عمر سعد بعوض سر حسین است و سر حفص بعوض سر علی اکبر است مختار کفت نعلین بر دهن او زدند و کفت سر صد هزار نفر
عمر سعد و حفص بهای یک موی ایشان نتواند شد این چه تشبیه بود که کردی و حکم کرد که سر در توبره نهاده بمدینه بردند و با امام محمد
امام که دید حمد کرد و مختار را بنصرت دعا فرمود و قبل از فرستادن سر عمر سعد را در کنیسه کوفه نصب کردند و کودکان بدان سنک می
زدند پس از چندی بفرستاد و سر کفتار امام ظاهر شد که فرموده بود ای ابن سعد کندم ری نخواهی خورد و می بینم که سر ترا در کوفه می
کشند و سر ترا در کنیسه کوفه نصب می نمایند و کودکان بر آن سنک میاندازند

ذکر رفتن ابرهیم بن مالک بجنک عبید الله بن زیاد و کشته شدن ابن زیاد و حصین بن نمیر در آن رزم

امیر دلیر پرخاشخر ابرهیم بن مالک اشتر لشکری برداشته بجانب عبید الله زیاد رفت و در
پنج فرسخی موصل بلشکر او رسید عمیر بن الحباب مردی بود بزرک از بنی سلیم که در لشکر ابن زیاد بود قاصدی بابرهیم فرستاد که میل دارم بتو
بپیوندم ابرهیم او را بمواعید لکرم کرده شب هنکام از لشکر شام با هزار سوار بدر آمد و بابرهیم آمد و مقدم او را کرامی داشت در تعجیل و تاخیر
جنک با وی مشاورت کرد عمیر کفت لشکر شام هشتاد هزار نفر اند و لشکر عراق قلیل و هر چه توقف در محاربه شود شامیان دلیر شوند و مطمئن
کردند و عراقیان ترسنده و جبان کردند مصلحت در تعجیل است ابرهیم سخن او را بصواب مقرون دید کفت امیر مختار نیز همین سفارش
کرده بود روز دوم و روی ساخته کار شد بر تعبیه سپاه برداشت میمنه را بسفیان بن معقل و میسره را بعلی بن مالک سپرد و طفیل نخعی را
بر سواران سردار کرد و تمامت پیاده کان را بمزاحم بن مالک سپرد و فرمود تا لشکر فوج فوج بر تلی که مشرف بر لشکر شام بود بر آمدند و شامیان
از دلیری و جسارت ایشان تعجبها کردند ابن زیاد نیز صفوف بر آراست و عراقیان دست بدعا بر داشته توسل بروح پاک حضرت امام مظلوم جستند
ندای لا تیاسوا من روح الله بکوش هوش ایشان رسید که عوف بن ضبعان کلبی که از کلاب شوم شام بود بمیدان و صف آمده کفت ای
لشکر مختار کذاب و پسر اشتر مرتاب بمبارزت من که می‌آید نماید احوص بن شداد همدانی آن اسیر خدا را یاد کرده در برابر او رفته کفت چه نام
داری شامی کفت که مرا مکروه الابطال نامند کفت مرا نیز مقرب الاجال می نامند و شمشیری بر کردن او زده او را از اسب نکونسار کرد
و تکبیر از لشکر عراق بر آمد پس احوص کفت یا قتلة الحسین هل من مبارز داود بن عروه بمیدان آمد کشته شد و احوص بصف خود باز آمد
حصین بن نمیر ملعون که در لشکر شام با حشمتی تمام بود با غروری کامل بمیدان آمد شریک بن جریر تغلبی بر وی رزم او تاخت و بزخم شمشیر
حصین نمیر را بر خاک ملال انداخت لشکر شامی هراسید و عنان در کشید ابرهیم بن مالک بمیان صف آمد و کفت ای لشکر عراق بکشید
فاسقین و جنود ابن مرجانه لعین را که ارباب حسین در ربع ناشت و اولاد او را با اسیری بشام فرستاد من امید دارم که هلاک ایشان
در دست ما باشد بر یک بار عراقیان بر شامیان حمله کردند و تا شام جنک مغلوبه بود بقول ابو المؤید خوارزمی قریب هفتاد هزار

کس

کس از لشکر شام کشته شدند و عاقلان دانند که لشکر عراق قلیل بوده اند و این کار بفضل کردکار و روح پاک امام اخیار بوده پای ثبات لشکر
شام از پیش بدر رفت منهزم و متفرق شدند هنکام شام که لشکر عراق از تعاقب هزیمتیان باز میکشتند ابرهیم سوار پیاده ای بدید که کردی
خز بسر بسته و بر اسبی شبرنک بر نشسته جوشنی و تیغ در بر داشت و بر عراقیان حمله میکرد ابرهیم بر سر او تاخته شمشیری بر او انداخته او از
اسب در غلطید ابرهیم بدان کرمی رمحی بسینه او زده از او درکذشت و او را نشناخت چون باردوی خود آمد بوی مشک از نیزه خود
شنید و کیفیت را باصحاب کفت کفتند بدین نشان که تو میکویی عبید الله بن زیاد ملعون است که او را کشته جمعی بیرون تاختند نعش خبیث
ابن زیاد را دیدند که در خون خود غلطیده سر او را بریده بنزد امیر ابرهیم آوردند و ابرهیم سجده شکر بجای آورده دو هزار و شصت نفر
از اردوی ابن زیاد زیاده بود و تتمه فرار کردند و ابرهیم سر ابن زیاد و حصین بن نمیر و شرحبیل و مخارق و دیکران را بکوفه فرستاد
و مختار کریست و شکر کرد و سر ابن زیاد را با فتحنامه و سی هزار درهم بمکه نزد ابوالقاسم محمد بن علی مشهور بحنفیه فرستاد و محمد شاکر
شد فرمود آن سرها را در راه بجستند و ابن زبیر را حسد شد و او را منع کرد تا سرها را بخاک کردند و بر این فتح شعرا قصاید کفتند ابن زبیر
در اندیشه افتاد که از جناب محمد بن علی بیعت ستاند و او از این بیعت خود مجبور نمود محمد دو ماه امان خواست و بمختار اعلام کرد مختار
بدفعات لشکر بمکه فرستاد ابن زبیر ناچار شده با محمد مصالحه کرد و تفصیل آن در تواریخ مسطور است

شبث ربعی و محمد اشعث

از قتله کربلا بودند و از کوفه کریخته به بصره نزد مصعب بن زبیر رفتند و او را بجنک مختار تحریص کرده بر سر
کوفه آورده بعد از مقاتله در جنک کشته شدند و مختار مغلوب و محصور شد دیکر باره بجنک پرداخت تا او و اصحاب او شرف شهادت
دریافتند و سر او را بریده بنزد مصعب بن زبیر بردند رحمة الله علیه

مؤلف کوید

مقصود ما از این حکایات مقتول شدن
قتله کربلا بود که اجمالا لابد که بعضی مبادرت رفت و اینکه مدار مختار بقولی دویست و هشتاد هزار کس از بنی امیه و شامی و کوفی و قتله
امام حسین بقتل رسانیده است و ماضی مرحسبی در رجالی به هشتاد هزار در مقابل شده و بیشتر و کمتر نیز نوشته اند و اصلح و اصح آنست
که از حدیث حضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام ظاهر میشود که فرمود سیقتل ولدی الحسین سیخرج غلام من ثقیف و یقتل
من الذین ظلموا ثلث مائة و ثلثة و ثمانین الف رجل عرض کردند که من هو حضرت فرمود هو المختار بن ابی عبیدة ثقفی و مختار بقولی
شش سال امارت کوفه و بصره و دیکر اصفهان و آذربایجان و خراسان کرد و خطبه و سکه بنام او بود اینکه بعضی در او طعن کرده اند تا دوست
چه مضایقه که در اوایل عمر بخیالی دیکر بوده است یا در طلب دنیا جهد داشته یا بمحمد حنفیه اظهار ارادت می نموده خاتمه کار او بخیر
شده و کفته اند اینکه در وقت بودن امام حسن علیه السلام در نزد عم او سعد بن مسعود مختار بعم خود کفته که اکر صلاح دانی امام حسن را
بمعاویه سپار بنابر استمزاج بوده زیرا که چنین توهم کرد که مبادا عم او این کار را بکند بمشاورة شیعه این سؤال را کرده چون مطمئن شد
که عم او با امام حسن اخلاصی دارد آسوده خاطر شد و شیخ عبد الجلیل قزوینی رازی کفته که آنچه صاحب روضة الصفا در باب مختار نقل
کرده نفهمیده است و چکونه نسبت خلاف بمختار دهند و حال آنکه امیر المؤمنین علی در طفولیت بدو دعا کرده و وعده نصرت داده و بصحت
قول آنحضرت صد هزار خارجی و باغی بخون امام حسین کشته و در کتب علما آمده که چون ابوالحکم پسر مختار بعد از وی بخدمت حضرت امام محمد
باقر آمد او را اکرام فرمود و از صف نعال نزدیک خود برد نشانید ابوالحکم عرض کرد که مردم پدر من مختار را حرفهای مختلف میکویند شما چه میفرمایید
حضرت امام مختار را ستایش فرمودند و بر او رحمت فرستادند و فرمود سبحان الله مرا خبر داد پدرم که مهر مادر من از مالی بود که مختار نزد پدرم فرستاده
بود و بعد مکرر رحمت بر مختار فرستاد و فرمود که مختار هیچ حقی از ما در نزد دشمنان ما نکذاشت کشندکان ما را کشت و طلب خون ما از ایشان
نمود و از حضرت امام جعفر صادق مرویست که فرمود مخدرات اهل بیت ما موی سر خود را شانه نزدند و خضاب ننهادند تا مختار سرهای قاتلان
امام حسین را بر ایشان فرستاد و ایضا مرویست که چون سر عبید الله زیاد را بخدمت امام زین العابدین آوردند سجده شکر فرمود و در حق مختار
دعاهای نیکو نموده و اینکه کفته اند او ظاهرا بمحمد حنفیه اظهار ارادت میکرده بسبب تقیه و اشاره حضرت امام زین العابدین بوده چه

[illegible]

بنی امیه مسلط بودند و با وجود آن امور سابقه چگونه حضرت امام زین العابدین علانیه مختار را نصرت می کرد با وجود نسبت میدادند و در بعضی
اخبار آمده که امام حسین در روز قیامت مختار را شفاعت میکند این خود واضحست که در هر حال مختار ناجی و مصاب و ناجی خواهد بود
مدت عمر مختار شصت و هفت سال بوده است و در سنه شصت و هفت هجری مقتول شده رحمة الله علیه **لمؤلفه** دریغ مدت
فرماندهی از نبود · که کاش بود بگیتی ز هر کس افزون تر · بطعن او سخنی گر رود میان امم · تقیه دان و مکن آن روان خود دم
گرفتم اینکه بود ز اهل نار مبر دریغ · مرا خرش چو حسین علی کسی است شفیع · منش ز اهل صفا دانم و خلوص و جلال · مطیع
شیعه شیر خدا و احمد و آل **من الوقایع** چون مختار کشته شد مصعب بکوفه آمد سر مختار را در دار الاماره کوفه بنزد
وی آوردند و همان مصعب و عبد الملک مروان پادشاه شام منازعها رفت آخر مصعب مستاصل شد ابرهیم بن مالک که بعد از
مختار با مصعب موافقتی داشت در جنگ کشته شد و عراقیان دل با عبد الملک داشتند مصعب دل بمرگ نهاد از عروة بن مغیره
پرسید که وقتی که امام حسین بحکم ابن زیاد راضی نشد چگونه جنگ کرده او بیان نمود مصعب بجنگ پرداخت تا هفده نفر با او باقی
ماند از عبد الملک بجهة او پیغام آوردند و گفتند امیر المؤمنین تو امان داده مصعب گفت امیر المؤمنین عبد الله زبیر است که در مکه
است نه عبد الملک مروان بنی امیه پس آمدند و او را بکشتند آخر زائدة بن قدامه بنی عم مختار مصعب را بکشت و سر او را بنزد عبد الملک بردند
و در همان عمارت در پیش او نهادند مردی از اعراب گفت سبحان الله در همین عمارت در نزد ابن زیاد بود که سر حسین بن علی را بنزد وی آوردند
نظم سر که هزارش سر و افسر فدا · وارث دستار رسول خدا · بعد از آن در نزد مختار بودم که سر عبید الله بن زیاد را
در همان عمارت بنزد وی آوردند و در نزد مصعب بودم که سر مختار را به پیش وی آوردند و اینک در نزد تو ام و می بینم که سر مصعب را
نزد تو گذاشته اند **بیت** این سر مصعب تقاضای کار · تا چه کند با تو دگر روزگار · عبد الملک حکم داد تا آن عمارت را
ویران کردند و از تربیت یافتگان عبد الملک مروان یکی حجاج بن یوسف است که مانند ابن زیاد بر خلق بلاد مسلط شد او را بجنگ ابن
زبیر و خرابی مکه فرستاده او از ابو قبیس با منجنیق سنگها بجانب خانه خدا انداخت در آن اثنا برقی برد و دوازده هزار کس از سپاه حجاج بسوختند
و او گفت که دل بد مکنید که تقاضای فصل اینست دخلی بشرافت حرم ندارد چون چند کس از ابن زبیر برق سوخته شدند شامیان با ابن
بجنگ پرداختند تا برای ابن زبیر معدودی باقی ماندند مادرش گفت زنهار بر بنی امیه بیعت مکن و مانند امام حسین جنگ کن تا کشته
شوی و عبد الله زبیر چنان کرد تا او را کشتند و سر او را بشام بردند و بحکم حجاج جسد او را بر دار کردند و چون مادرش شنید با آنکه نود ساله
بود فی الفور حایض شد و کان ذلک فی ثلاث و سبعین و حجاج را حاکم عراق کردند بکوفه آمد و با روی بسته بمنبر شد محمد بن عمیر میگوید که گفت
لعنت خدا بر بنی امیه که حکومت عراق را بچنین کسی داده اند و مشتی سنگ ریزه برداشت و پاشید او اول الامر بر اهل کوفه مسلط شد و
جمعی را بکشت و او شهر واسط را در وسط کوفه و بصره بساخت و سبب تسمیه اش همین است و مردم و برا انجیدات کردند حسن بصری گفت مردی را
که اهل سموات دشمن دارند اهل زمین تمجید میکنند و این سخن بحجاج رسید او را بخواست و چون برفت احوال علی و عثمان و حسن پرسید
گفت خدا میداند که چگونه بوده اند و برخواست خادم بد گفت حجاج ترا بجهة کشتن خواسته بود نه بجهة سؤال گفت خدا مرا حفظ کرد
بد و گفت میگویند که تو علی را بد میگویی و دوست میداری حسن گفت کی را احد است که علی را دشمن بدارد با آن همه فضایل که او داشته و او هر چه
کرده نیکو کرده است **وفات عبد الملک مروان** بعد از شصت سال عمر و بیست و یکسال و شش ماه حکومت
مریض شد و طبیب آب را او منع کرد او نشنیده بخورد و بمرد و آب که سبب حیاتست مایه ممات او شد و کان ذلک فی سنه سبع و ثمانین من
الهجرة پس ولایت عهد خود را بولید پلید پسر خود داد و او مردی ظالم بود در اخبار آمده که اگر کسی فرزند خود را ولید نام نهادی حضرت رسول
الله صلی الله علیه و آله را ناخوش آمدی و گویند آنحضرت فرموده که در امت من ولید نامی مثل فرعون خواهد بود و او را فرعون ثانی گویند
و این خبر صورت حال ولید پلید بود و او و عمر عبد العزیز که بنی عم او بود بهم دوستان **من الحکایات** گویند هشام بن اسمعیل

محرمی نسبت بحضرت امام زین العابدین بی ادبی میکند و ولید بعمر عبد العزیز نوشت که چنین میشنوم هر گاه اصلی دارد هشام بن اسمعیل را
آزار و اذیت کن چون از حضرت تحقیق کردند امام فرمود هرگز نمی خواهم که بواسطه من ضربی و اذیتی با و برسد یا هیچ کس از من آزرده شود
هشام چون این بشنید گفت الله اعلم حیث یجعل رسالته و حجاج بسیاری از اماجد موحدین بکشت و از جمله آنها جناب سعید بن جبیر است
که از اماجد مؤمنان و موحدین بوده است **ذکر قتل سعید بن جبیر رحمه الله** سعید بن جبیر را چون
بنزد حجاج آوردند حکم بقتل او کرد او گفت مرا مهلت ده که دو رکعت نماز گذارم حجاج گفت روی او را بسوی قبله نصاری کنید سعید گفت
اینما تولوا فثم وجه الله حجاج گفت بر خاکش کشید سعید گفت منها خلقناکم و فیها نعیدکم و منها نخرجکم تارة اخری حجاج گفت گردن
بزنید سعید کلمه طیبه گفت جلاد گردن او بزد سه بار سرش بعد از قطع از تن کلمه لا اله الا الله گفت و بعد از قتل سعید خللی فاحش
در عقل حجاج بهم رسید و بعد از آن پنجاه روز زنده بود نقل است که صالحی حجاج را بخواب دید از او پرسید که خدا با تو چه کرد گفت بعوض
هر کس که کشته بودم خدا مرا یکبار کشت و بسبب خون سعید هفتاد بار مرا کشته اند و هنوز خلاص نشده ام **حجاج بن یوسف**
ثقفی چون از مادر متولد شد مقعد بسته بود و ثقبه نداشت بمنه سوراخ کردند و پستان مادر نمیگرفت شیطان بصورت حکیمی آمد
تا سه روز بزغاله و بز کشته خون او را بر حجاج مالیدند تا پستان مادر گرفت لهذا بخون ریختن مایل شد و گویند عدد مردمانی که بحجاج او
کشتند صد و بیست هزار نفر بوده اند بغیر قتلی معارک و چون او بدرک اسفل بنزد بنی امیه رفت بیست هزار زن و سی هزار مرد در زندان او
محبوس بودند و زندان او سقف نداشت که در تابستان آفتاب بر ایشان میتافت و در زمستان برف و باران می خوردند و گویند عمر عبد العزیز
گفته که گناه وی بقدر گناهان خلق همه عالم زیاده است هم چون ثواب حضرت امیر المؤمنین علی که از ثواب همه عالم زیاده خواهد بود و این ملعون
ظالم پنجاه و چهار سال عمر کرد و بیست سال بحکومت از جانب عبد الملک مروان و ولید پسر او مستقل بود بر ارباب بصیرت واضحست که این
مرد یکی از عاملین بنی امیه بوده است و ایشان او را تربیت کرده اند و خون همه سادات و مؤمنان در گردن ایشان خواهد بود **ولید بن**
عبد الملک در سنه ست و تسعین بدرک رفت عمرش چهل و نه سال و حکومتش نه سال و شش ماه بوده **سلیمان**
بن عبد الملک بعد از برادرش ولید بخلافت رسید و در سنه تسع و تسعین بمقر خود رفته دو سال و هشت ماه سلطنت
کرده و او در کثرت اکل زیاده از معاویه بوده احشاء سی گوسفند بریان کرده نزد او آوردند بخورد و با سی نان تنک و مرغ چون حاضر شد و با خاصان
غذا پیش از همه خورد گویند روزی صد رطل طعام خوردی و مرغ بریان که بنزد او آوردندی تا سرد شدن تامل نکردی و با آستین جامه خود گرفتی و
در وقت خواب طبقهای حلوا بر بالین او نهادندی همه را نقل الحال کردی خالد برمکی در زمان او از بلخ بشام آمد و بماند و بعد از سلیمان
مردم با عمر عبد العزیز که پسر ولید بن عبد الملک است بیعت کردند **عمر بن عبد العزیز** بهترین خلفای بنی امیه است
و او مردی عادل بوده است و حضرت امیر المؤمنین علی را که از بدو دولت معاویه در بلاد لعن و سب میکرده اند او موقوف نموده
من الوقایع عمر عبد العزیز بطبیبی یهودی توطئه کرده گفت فردا در مجلس خلافت دختر مرا بجهة خود بخواه شامیان ترا
شنعت کنند بگو پس چرا محمد مصطفی دختر خود را بعلی داده ایشان خواهند گفت علی مسلمان بود تو بگوی پس چرا او را که مسلمان و داماد
رسول بوده است در مساجد مسلمانان در جمعات لعن مینمایید دیگر روز یهودی اظهار کرده و شامیان او را منع و ملامت کردند که
چرا خلیفه رسول الله صلی الله علیه و آله دختر بتو که کافری بدهد یهودی گفت پس چرا رسول دختر عزیز بعلی داد گفتند علی بعد از نبی از همه
اشرف و افضل و اولی بود یهودی گفت اگر چنین است پس شما که مسلمانید چرا سالها است او را بر منابر و مساجد لعن و سب مینمایید عمر عبد
العزیز رو بشامیان کرده گفت جواب این یهودی بگویید همه از جواب عاجز و ساکت شدند پس عمر قدغن نمود که سب و لعن حضرت شاه
ولایت را موقوف کردند و این نیکنامی بجهة او باقی ماند **مؤلف گوید** دنائت و خباثت و خست دنیا و اهل دنیا را
ملاحظه نمایید که این طایفه با آن نسب و این حسب و علم و ادب که شنیدید بر زبده عالمیان و ولی خدا غلبه کردند و او را در ترتیب هشام سال

برمنابر لعن نمودند و اولاد و احفاد و دوستان او را کشتند و کمال ظلم بمردم کردند و آنکاه بتدبیر و توسط یهودی لعن او را موقوف داشتند
زهی بی اعتباری دنیا الدنیا جیفة وطالبها کلاب و اضحکست شیر خدا را بجیفه کر روی کلاب است چه مناسب است **لمؤلفه**
طعمهٔ شیر خوچه خواهد بود ❊ هر که جز حق بدهر موجود است ❊ آخر الامر کار بجایی رسید که بنی امیه ترسیدند که عمر عبد العزیز خلافت را
از سلسلهٔ بنی امیه بکرداند او را مسموم نمودند **وفات عمر عبد العزیز** در سنهٔ یکصد و یک بوده و بنا علیها
نیکو از و بروز نموده او را شیخ بنی امیه کفتندی و از فاطمه بنت امام حسین منقولست که برو رحمت کردی و کفتی تا او زنده بودی ما محتاج
کسی نبودیم و بعد از عمر عبد العزیز خلافت بر یزید بن عبد الملک منتقل شد و او بطریقهٔ گذشتگان حرکت کرد و در اغلب کارها خلاف
عمر نمود **یزید بن عبد الملک** همه اوقات خود را صرف قلع و قمع آل مهلب و خوارج مینمود و ابن یزید علیه اللعنه مانند
ابن یزید شاهد باز و شهوت پرست بوده و وقتی با جاریهٔ حبابه نام که محبوبهٔ وی بوده در باغ انکور میخورده دانهٔ انکور بدهان محبوبهٔ خود
افکنده دانهٔ انکور در حلق او بند شده بمرد و آن احمق مدتها او را نکاه داشته با آن مرده جماع میکرده تا عفونت پیدا کرد و مردم او را
منع کردند او بیمار شده بمرد مدت ملکش چهار سال و یکماه و در صد و پنج از هجری بهجران کنیزک جان داد **هشام بن عبد
الملک** لقب او منصور بود و در چهل و سه سالکی بسریر سلطنت جلوس کرد و آن سنهٔ خمس بوده و نوزده سال و نه ماه خلافت
کرده و بمکه رفته در آنوقت سعید بن عبد الله بن ولید بن عثمان نزد او آمده خواهش کرد که اذن بدهد حضرت اسد الله الغالب علی
بن ابیطالب را در مکه مانند زمان سابق لعن و طعن کنند هشام قبول نکرده خواهش او را رد کرد حسن بصری و ابن سیرین در عهد او وفات
یافتند و در سنهٔ احدی و عشرین و مائه زید بن علی بن الحسین خروج کرد **ذکر خروج زید بن امام زین العابدین**
کوفیان او را تطمیع کرده چهل هزار کس با او بیعت کردند یوسف حاکم کوفه مطلع شده بزید پیغام داد که در کوفه نمان و فتنه برپا مکن
زید بقادسیه رفته بعضی از معارف کوفه از دنبال او رفته کفتند ما چهل هزار نفریم بکوفه بر کرد و اندیشه از کس مکن داود بن علی کفت
یا ابن عم بکفتار کوفیان فریفته مشو اینها همانند که با حسین علی چه کردند کوفیان کفتند او بر تو حسد میبرد و میخواهد ترا عظمی دست
دهد زید بکوفه رفته در محرم سنهٔ احدی و عشرین و مائه خروج کرده الا سیصد نفر با وی موافقت ننمودند و در آنجا بضرب تیری که بر پیشانیش
خورده شهید شد آخر او را از قبر برآورده بردار کردند و هفت سال بماند و در خمس و عشرین و مائه هشام بمرد و ولید بن یزید بر جای او نشست
و یحیی بن زید را در جرجان بکشتند تن او را بدار کردند و تا زمان ابو مسلم بردار بود **ولید بن یزید**
در سنهٔ ست و عشرین و مائه بکشتند بعد از او یزید حاکم شد و نه ماه حکومت کرد بمرد و بعد از او با ابراهیم بیعت کردند و بمروان حمار رسید
که آخر بنی امیه است و از ایشان بر بنی عباس انتقال یافت **بحث یازدهم در ذکر انقراض
بنی امیه لعنهم الله** در تواریخ مسطور است که روزی حضرت امیر المؤمنین علی المرتضی علیه السلام نماز صبح
ادا کرده عبد الله بن عباس را در صف ندید احوال پرسید کفتند امروز برای او پسری بهم رسیده بدان مشغول است حضرت بخانهٔ او
تشریف بردند فرمودند بشارت باد چه نام کذاشتی عبد الله کفت مرا چه حد که نام کذارم اختیار با بست امیر المؤمنین فرمود طفل را آوردند نام
کنیت خود را بدو کذاشت و اسم تمام ملوک بنی عباس را مذکور فرمود که از نسل او بند و چون علی بن عبد الله بزرک شد با معاویه ملاقات کرد
از اسم و کنیت او پرسید او کفت ابو الحسن علی معاویه کفت مرا از این اسم و کنیت خوش نماید ابو محمد کنیت کن و منجمین بر بنی امیه کفته بودند
که چون اولاد عباس را با بنی حارث ازدواج افتد دولت شما با ایشان انتقال یابد لهذا ایشان را از آن امر منع میکردند و چون صد سال
از دولت مروانیان کذشت بنی عباس با بنات بنی حارث خویشی کردند و آن محمد بن علی بود که ابو العباس سفاح از او متولد شد در سنهٔ صد و سی
خراسانیان ابو العباس را از خانهٔ ابو مسلم مروزی بیرون آورده با او بیعت کردند و سفاح عم خود عبد الله را بحکومت شام فرستاد و عبد الله
مروان حمار را بکشت و دولت بنی امیه منقرض و با ابو العباس احمد سفاح بخلافت منتقل کردید **ذکر سدیف بن**

میمون الکوفی القرشی علیه الرحمة او شاعر تیز زبان و خطیب فصیح البیان و از جملهٔ موالی بنی هاشم
بوده و بدخواه بنو امیه چون دولت ایشان سپری شد و خلافت با ابو العباس احمد سفاح استقرار یافت از مکه متوجه او شده قصیده
در تهنیت خلافت او کفته و ضمنا اشعاری بکارهای بنو امیه با بنی هاشم نموده در مجلسی که همه عظمای بنی امیه حاضر بودند برخواند
عربیة اصبح الملک ثابت الاساس ❊ بالبهالیل من بنی العباس ❊ فاذکروا مصرع الحسین و زید ❊ و قتیلا
بجانب المهراس ❊ والقتیل الذی بحران امسی ❊ ثاویا رهن غربة و تناس ❊ ذلها اظهر التودد منا ❊ ولهم منکم کحز
المواس ❊ انزلوها بحیث انزلها الله ❊ بدار الاتعاس و الانکاس ❊ و در مجلسی دیکر که مشحون بود باکابر بنو امیه و اخلاف
آن فرقهٔ شقیه این ابیات عرضه کرد **عربیة** لا یغرنک ما تری من رجال ❊ ان تحت الضلوع داء دویا ❊ فخذ
السیف و اطرح السوط حتی ❊ لا تری فوق ظهرها امویا ❊ کویند در اثنای خواندن این قصیده یکی از امویه سدیف را دشنام میداد
ابو العباس بخشم درآمده فرمان داد تا حضار را کفتند که فردا خلیفه همه را عطا میدهد و مردم جمع شوند و حاجب خود را کفت که فردا سوال
کن که بدان ترتیب که پیغمبر عطا میداد باید عطا داد من کویم از پی پرس اول که را میداد و پس که را و ترتیب بکوی و اسامی آنها را مذکور
کن و قائل آنها را نیز باز کوی حاجب چنانکه تعلیم کرده بود دیکر روز که اجتماع عام و خاص شد کفت بترتیب و قانون رسول صلی الله علیه
و آله عطا داده میشود کفت کجاست علی بن ابیطالب کفتند بمرد و بر بنی امیه کشته شد کفت کو سبط اکبر رسول الله حسن بن علی
کفتند بنی امیه او را مسموم کردند کفت کجاست حسین بن علی کفتند بنی امیه او را و برادران او را و فرزندان او را تشنه لب در پهلوی رود
فرات سر بریدند کفت کجایند فرزندان حسن و حسین کفتند بنی امیه قاسم و عبد الله و علی اکبر و علی اصغر اولاد حسین را کشتند کفت
چه شد علی زین العابدین کفتند بنی امیه او را مسموم کردند کفت کجاست زید بن علی بن الحسین کفتند او را در کوفه کشتند و جثه او را بدار
زدند و چند سال نعش او بردار بود و عنکبوت بر عورت او تنید و از دار بزیر آورده بسوزانیدند کفت چه شد پسر او کفتند در جرجان او را کشته
بردار زدند و سالها بماند تا ابو مسلم او را بزیر آورد هم چنین یک یک را نام میبرد و میکفتند که بنی امیه او را کشتند احمد سفاح کفت آخر
این بنی امیه چه کسان بوده اند کفتند فلان و فلان کفت اکنون از ایشان که مانده است کفتند اینها که در مجلس تو نشسته اند از اولاد
و احفاد ایشانند که خون بنی هاشم ریخته اند و اکنون در مجلس تو بر کرسیهای زرین نشسته اند احمد سفاح کفت بکیرید این خونیان آل
محمد را پس غلامان ابو العباس ریختند و آنها را بکرفتند و شمشیر در آنها نهادند و بالکلیه بکشتند و جسد ایشان را بکوبیدند و نرم
و مسطح کردند و فرش مجلس بر سر آنها کستردند و خوان بخواستند و این دو بیت خود بکفت **عربیة** تناولت ثاری من امیة
عنوة ❊ و خرت ترانی الیوم عن سلفی قسرا ❊ والفیت لا من مفارق هاشم ❊ والبسها عزا و اعلیها قدرا ❊ آورده اند که در
میان طعام خوردن سدیف را نشانده بود بجانب او متوجه شد دید که سدیف بدستی طعام میخورد و دستی بر طرف قفای خود میبرد
ابو العباس کفت ترا چه میشود کفت یکی از این ملعونان نفسی داشت حلق او را فشردم تا در زیر پای من بمرد سفاح بخندید و او را نوازش
کرد و کویند آنها که در آن روز بکشتند زیاده از هفتاد نفر از اکابر بنی امیه بوده اند و حکم شد که در هر جا باشند بکشند و عبد الله بن علی
فرمان داد تا کورهای بنی امیه را بشکافتند الا قبر عمر عبد العزیز را و در قبر معاویه غیر از خاک هیچ نبود و در قبر یزید پلید خاکستر یافتند و خاکستر
او را بباد دادند و در کور عبد الملک کاسهٔ سر او دیدند و بر آن ریدند تن هشام بن عبد الملک از هم نریخته بود جثهٔ خبیثهٔ او را بیرون آوردند
و تازیانه چند بروی زدند و او را بدار آویختند و سنک و تیر بران ریختند سلیمان بن علی بن عبد الله عباس در بصره حکم کرد تا عظمای بنی
امیه را کردن زدند جثهٔ ایشان را در میان کوچها و معبرها انداختند کلاب و روباهان از خوردن آنها سیر بودند **من الوقایع**
عمرو بن معاویة بن سفیان بن عتبة بن ابو سفیان کوید چون منشور قتل بنی امیه باطراف رسید در همه عالم جایی نیافتم که پناه برم و آسوده
شوم و از تشویش ایمن کردم آخر دست از جان شسته نزد سلیمان بن عباس به بصره رفتم کفتم که در همه عالم جایی نیافتم که مطمئن کردم و روی

بتوکردم اکنون مرا بکش تا امان دهد کرا سوده باشم سلیمان گفت خوش آمدی و بر حال من رقت کرد و نامه با بو العباس سفاح نوشت و از من
شفاعت کرد و گفت که بجهة ظلم جمعی کثیر از بنی امیه کشته ام اما صلهٔ رحم بنی جز بیت اکرام امیر المؤمنین تتمه را امان دهد کرامتی کرده
پس سفاح مرا امان داد. **و من الاخبار** در انوقت که ابو منصور جعفر و حسن قحطبه ابن هبیره را در واسط محاصره کرده بودند
و یازده ماه بگذشت خبر قتل مروان حمار بدیشان رسید از قلعه بزیر آمدند و همه ملازم شدند چون این خبر با جد سفاح رسید نامه با بو جعفر
نگاشت که مجموع امرای بنوامیه را بقتل رسان جعفر بفرموده عمل نموده همه را بکشت الا معن زائده که بهمت و سماحت معروف است و عبد الرحمن
بن بشیر که از ایشان بدو رسید سفاح برادر خود یحیی را با دوازده هزار مرد بجای او فرستاد و یحیی بموصل رسید دوازده نفر از رؤسای
آن مملکت بکشت دیگران سلاح پوشیده صلاح در حرب دانستند یحیی ایشانرا امان داده که بمسجد جامع روند و در امان باشند و بدین
بهانه یازده هزار کس را بکشتند و چون گریه اطفال بلند شد یحیی بقتل ایشان نیز فرمان داد **مؤلف گوید** بدین شیوه
تاریخ نگاری نه بطرز تواریخ است و نه بطرز ترتیب مظاهر الانوار ولی مقصود انست که معلوم شود که بنوامیه چه کرده و بعد از شهادت
امام علیه السلم خداوند قهار قهر خود را بدان طایفه اشکار کرده و عاقل بصیر ملاحظه نماید که از زمان سلیمان بن صرد و مختار و ابن زبیر
و دیگران تا ابتدای دولت بنی عباس چه قدر سرها و طایفه ها بر سر خون آن امام مظلوم بر باد فنا رفته و باری تعالی روز بروز تا اکنون که یکهزار
و دویست و شصت و پنجسال است و از شهادت انحضرت هزار و دویست و چهل و بیست آثار جلال و بزرگواری و کرامات و مقامات از مشهد مطهر انحضرت
اشکار کرده است و چه شیوعی دارد تعزیه بر انحضرت چه ولوعی دارد مسلمان و کافر در گریستن بر انحضرت که از عهده تشریح و توضیح آن نتوان
بر امد ذلک تقدیر العزیز العلیم و چون از حال بنی امیه شطری مرقوم و معلوم شد بدانکه از ائمه معصومین بعد از حضرت امام حسین
دو نفر معاصر بنی امیه بوده اند حضرت علی بن الحسین و محمد بن علی و در اوایل عمر مبارک حضرت صادق نیز خلفای اموی بوده اند پس خلافت
منتقل شد بر بنی عباس و حضرت امام جعفر با بو جعفر منصور دوانیقی که دویم خلیفه بنی العباس است معاصر بوده **مخفی نماند**
که اگر چه بنی عباس با بنی امیه اظهار عداوت کردند ولی با بنی هاشم نیز موافقت ننمودند و نهایت عداوت کردند تا اگر عاقلی ملاحظه نماید که
قریب با پانصد و ششصد سال مانند بنی امیه بنی عباس طایفه با ائمه معصومین و اولاد امیر المؤمنین در مقام خلاف بوده اند و اطفای
انوار عظمت و جلال ایشان می نموده اند و بر تفصیل از غلبه خلفا مطلع باشند میدانند که هیچ معجزه غریب تر از این نیست که احوال و انوار
ائمه اثنا عشریه بعد از پانصد سال و چیزی هنوز در میان مسلمانان نباشد یعنی آثار ایشان مطموس نکردیده باشد اعظم معجز است و چون کار
بدینجا رسید در این صفحه نیز مجلی از بعضی بنی عباس نوشته میشود و بعد از گذشتن از این احوال بذکر حضرت علی بن الحسین میپردازد اگر
چه این اقوال نظر بعضی معترضه مینماید ولی خالی از فواید نیست **ذکر منصور عباسی مشهور بدوانیقی**
او به بخل مشهور بوده وقتی مردم را جمع کرده حکم کرد که هر کس در کندن خندق بغداد شهر مشارکت نکند چهل درم جریمه بدهد و ابو مسلم
مروزی را که حقوق وافر بر بنی عباس داشت بسوء ظن بکشت و چندین بار قصد قتل امام جعفر صادق کرد و گویند آخر انحضرت را با امر او مسموم
کردند **مهدی عباسی** پسر او است از پدر خود بهتر بوده **هادی بن مهدی** مرد بی ظالم
بوده جمعی از سادات را بکشت از جمله حسین بن علی بن الحسین که بسیار جلیل القدر بوده و او را شهید فخ گویند و ادریس بن عبد الله
بن حسین بن امام حسن را با جمعی سادات بکشت یحیی برمکی و جمعی از سادات را که محبوس بودند شب میخواست بکشد خدا او را کشت **هرون**
الرشید خباثت او مشهور است که امام موسی چندین سال در زندان او بود و آخر او را مسموم کرد **مأمون** حکایت او با
علی بن موسی مشهور عالمست **معتصم عباسی** هشتم از غلام ترک او است که عزل و نصب بنی عباس بدست ایشان افتاد و موسی
گویند محمد بن علی الرضا را مسموم کرده **واثق** چون بمرد قطیفه بر روی نعش او انداختند روح او بصورت موشی متمثل شده مردم
بدیدند و بعضی گفته اند موش بدان زیر شده چشم و مژگان او را بخورده بیرون آمد **متوکل عباسی** از غایت عداوت

ذاتی و دشمنی که کسی بزیارت امام حسین نرود و عمارت مرقد انحضرت را ویران کرد و آب بر آن زمین بست که زراعت کنند آب بایستاد و پیشتر نرفت
و انجا را حایر گویند و شبها شراب خوردی و مار و عقرب در اندام ندیمان انداختی و او ورود علی بن محمد النقی و بکاروانسرای سامره منزل داد
و در رکاب خود پیاده بردن مشهور است **مستنصر بالله** پدر خود را بکشت خلیفه شد و شش ماه بیشتر نماند **مستعین**
شب و روز بشرب مشغول بود و آخر از دست غلامان خود بگریخت آخر معتضد او را کشت **المعتضد** معتضد او را در خانه کرد
در آن را بر او اوردند تا بمرد **مهتدی** مانند ایشان بود **معتمد** پنج سال بهره که خلافت کرد گویند
حضرت محمد بن علی را معتضد مسموم کرده و حسن بن محمد را معتمد زهر داده **معتضد** تا بسادات خوب رفتار کرد
بجهة انکه قبل از خلافت شاه ولایت را بخواب دیده بود و فرمود چون تو سلطان شوی اولاد مرا مانند دیگران اذیت و ازار مکن
مکتفی جمعی را در خلافت خود بکشت و بکشتن داد **مخفی نماناد** که اولاد عباس نیز همه شارب الخمر و منافق
و خدا ناشناس بوده اند و هر کدام که با ائمه معصومین معاصرت داشته اند بقدر قوه همت بر خواری و خفت و بدنامی
و ذلت و قتل انها میگماشته اند و تفصیل حالات ایشان در همه تواریخ مفصلا مسطور است و بعضی خود مشهور است و این
سلسله که بنی اعمام ائمه کرام بوده اند کمتر از بنی امیه ایشانرا اذیت ننموده اند و تصرفات در شریعت کرده اند و بعضی طریقه
سنن را تقویت نموده اند ولی غلبه و تسلط بر بلاد حاصل کرده اند و غالب سلاطین ایران ایشانرا تمکین نموده اند و آخرین ایشان
مستعصم بوده که هلاکوخان بتقویت خواجه نصیر الدین محمد طوسی رحمة الله او را هلاک نموده و سبب آن مشهور است که
محله کرخ بغداد که شیعه مذهب و سادات بوده اند و با محله دیگر از اهل سنت در روز عاشورا نزاعی نموده اند احمد بن مستعصم
جانب سفیان را تقویت کرده محلهٔ کرخ را غارت کرد سادات بنی فاطمه را اسیر کرده فضیحت نمودند و بر اسبان سر برهنه زنان
و دختران ایشانرا سوار کرده در محلات بغداد گردانیدند و بسیار خواری و افتضاح بشیعه و سادات صحیح النسب رسانیدند ابن علقمی
وزیر که شیعه مذهب بود تاب نیاورده با خواجه نصیر موافقت کرده هلاکوخان ببغداد آمد و خلیفه را بکشت گفتند که اگر
خلیفه را بکشند عالم خراب شود خواجه گفت امیر المؤمنین و امام حسین را کشتند عالم خراب نشد پس مستعصم را بکشتند و دولت
سپری شد پس از آن در ایران و روم و عرب دولت سلاطین متفرقه و ملوک طوایف روی نمود که هنوز برقرار است و بعد از ملوک
عرب سلاطین ترک و دیلم و آل بویه و عجم در تزئین و تعمیر مشاهد مقدسه ائمه معصومین اهتمامی کردند و اگر دولت
عرب تا حال برقرار بود هر آینه آثاری از مشاهد منوره مقدسه نمانده بود از آنان که تقویت این امر کرده اند نیز امیر عضد الدوله
دیلمی و امیر تیمور گورکانی بوده که امیر عضد در آن مشاهد مقدسه بنای عمارات کرد و امیر تیمور بسبب آن از شهر شام را موقوف
آتش زده سوختند و تفصیل آن در تواریخ مذکور است **مؤلف گوید** در مثالب اعادی اهل البیت و بی انصافی
انها دلایل و اخبار بسیار است که این مختصر محل بیان انها نیست و رشتهٔ کلام گسیخته میشود اجمالا الا انکه اهل سنت و جماعت
لاعن و طاعن معویه و یزید را مبتدع و کافر دارند و گویند انها اجتهاد کردند شاید بر خطا بوده اند و توبه نموده اند خدا باید
بر انها لعن کرد و انکه هشتاد سال امیر المؤمنین را بنی امیه لعن کردند و کسی منع نکرد هیچ در نظر ندارند و با ائمه اربعه قائلند که ابو
حنیفه و مالک و احمد حنبل و شافعی بوده اند و بسیاری از علما ایشانرا امام نام کرده اند و حضرات ائمه اثنا عشر را امام نمیخوانند
و عالم علوی حقیقی نمیدانند عمر خطاب که در شریعت تصرفات کرد از قبیل حکم متعه مجتهد می نامند و احادیث شیعه را بدعت
میشمارند چون این سخنان دور و دراز است بقطع آن بار کشیدیم چون مجلی از ذکر شهادت حضرت سید الشهدا مذکور شد و
بعضی فقرات متفرقه نیز در بیان امد عطف عنان کرده با تمام این مطالب بپردازد و اگر چه نظم و مراثی زیاده نگاشته همان
تا علاوه مرثیه در اینمقام منظوم و معروض میدارد **تجلی دوازدهم در مرثیهٔ انحضرت**

که مؤلف کتاب عرض کرده و بیان اجمال حال اولاد انجناب

چون سوی کوفه خواست حسین علی گذار   در کربلا رسید بپا گشت گیرودار   قومی که نامها سوی آن شاه شان روان
سوی بش روان شدند پی حرب و کارزار   افراختند نیزه و شمشیر و تاختند   اسبان باد تک پی هیجا ز هر کنار
هشتاد تن ز آل علی و بکرد شان   وز لشکر زنا دستم پیشه صد هزار   هر تن بروز رزم چو درنده شرزه شیر
هر یک بگاه جنگ چو پیچنده گرزه مار   گوش ستاره کر شده و چشم چرخ کور   از رعد و از نعره و از هیز کون غبار
از گرد در نگاه عیان برق تیغها   هم چون هلال کز پس میغ آید آشکار   کردند منع از سپهش آب و نان ز جهل
غافل که باز گرسنه بهتر کند شکار   چون دید حر که گشت ز دشمن شده است و   تنها بماند سبط نبی با دل فکار
در راه آن امام مبین از سر یقین   جان خود و غلام و پسر کرد خوش نثار   از صبح تا بچاشت از آن سروران نماند
باقی بغیر زین عبا علیل زار   خورد و درشت و پیر و جوان را بتیغ و تیر   کردند پاره پاره گروه جفا شعار   شد دشت
بحر خون و دوران کشتگان شدند   ماهی و مرکبان چو مراکب کرد در بحار   بگرفت هرچه خاک تن پر دلی به بر   اورد
هرچه دید متر سروری ببار   تاراج شد سرادق سلطان کربلا   و آتش زدند خیمه آن شاه نامدار   بر آنکه آب و
آتش عقبی بحکم اوست   بستند آب و خیمه اش آتش زدند خوار   فردا ز آب کوثر شان چون بود امید   و ز
آتش جهنم شان چون بود فرار   جوری چنین نکرد و نخواهد نمود چرخ   تا بوده است عالم و تا هست کردگار
برنا و پیر اهل حریم علی اسیر   بر ناقه برهنه روان سوی هر دیار   پیچیده دست این یک از آن هر دست بند   در زنجیر
گوش آن دگر از بهر گوشوار   کس را چه آگهی که چه در کربلا گذشت   داند خدای و بس که بر ایشان چها گذشت   اگر اولاد

ذکور انحضرت علی زین العابدین است که مادرش دختر یزدگرد بوده و ضمناً بعضی از مصائب انحضرت بیان شده و در فصلی اینده مفصلاً عرضه خواهد شد علی اوسط مشهور بعلی اکبر و علی اصغر شهید شده اند محدث مجلسی ره از قول شیخ مفید علیه الرحمه اسامی اولاد و نسوان انحضرت را چنین ذکر نموده و در تذکرة الائمه ثبت فرموده که بعد علی اکبر کنیت او ابو محمد است مادر او سلامه شاه زنان بنت یزدجرد و علی بن الحسین الاوسط که زین العابدین است و علی اصغر که شهید شده مادر او شاه زنان شهربانویه است و علی اصغر که شهید شده و مشهور است بعبدالله مادر او لیلی بنت ابو مرة بن ابو عروة ابن مسعود ثقفی است و جعفر بن الحسین اولاد او نمانده شهید شد و شهربانو در کربلا نبوده و عبدالله نیز بضرب تیر هما در دامن پدر شهید شده زینب و سکینه مادر ایشان رباب بنت امرء القیس بن عدی کلبیه است و محمد بن الحسین با پدرش شهید شد و گفته قاسم بن حسن طفل نابالغ بوده و حدیث عروسی او سند نیامده و علی اکبر ظاهر امام زین العابدین باشد و آنکه شهید شده علی اوسط بوده است و حضرت سجاد در کربلا بیست ساله بوده و امام محمد باقر پنج ساله داشته حضرت سید الشهدا پنجاه و شش سال عمر داشته شش سال و هفت ماه را با جد امجد گذاشته ششماه بعد از آن با سیدة النسا بوده پس از آن نه سال در خدمت والد بوده ده سال دیگر بعد از شهادت انحضرت بزیسته و بعد از سبط اکبر امام حسن ده سال دیگر بود که حکایت کربلا بروز و ظهور نمود در دهم محرم شصت و یکم از هجرت بدان ضجرت ساعات شهادت یافت نسل انحضرت از علی بن الحسین زین العابدین بماند

ظهور چهارم از کتاب مظاهر الانوار فی مناقب ائمة الاطهار در ذکر امامت و وصیت و معجزات و کرامات و عبادات و خرق عادات حضرت امام همام سید الزاهدین و زین العابدین حجة الخافقین علی بن الحسین صلوات الله و سلامه علیه و بیان مدت عمر و تعداد

اولاد

اولاد و سال وفات انحضرت و مشتمل بر دوازده اشراقست

اشراق اول والده انحضرت دختر یزدگرد شهریار اخرین ملوک عجم بوده بعد از گرفتاری او بدست لشکر اسلام بحکم تقدیر ایزد علام بحضرت سید الشهدا علیه و علی ابائه السلام رسید و انحضرت از وی متولد گردید و والده انحضرت در ایام طفولیت انجناب وفات یافت و گفته اند نام او جهانشاه بوده و بعضی شهربانویه دانسته اند و بعضی گفته اند شهربانویه خواهر او بوده و حضرت در سال سی و هشتم بعالم شهود ظهور نموده در وقتی که حضرت شاه اولیا و فخر اوصیا امام المتقین امیر المؤمنین رحلت یافت جناب علی بن الحسین دو ساله داشته و خاله انحضرت در حباله نکاح محمد بن ابو بکر بوده که قاسم بن محمد از او ولادت یافته ذکر خواب بنت دختر یزدجرد و میل نهانی داشتن بحضرت امام حسین قبل از اسیری او تا رسیدن بخدمت آن امام همام در کتب خواص و عوام مسطور بلکه بر افواه مذکور است دلایل امامت انحضرت بسیار است از جمله از حضرت امام محمد باقر روایت کرده اند که فرمود که چون جدم بکربلا روانه میشد وصیت نامه با بعضی امانات بفاطمه کبری دختر خود که در مدینه گذاشته سپرده بود و سفارش نمود که بعد از مراجعت امام زین العابدین باو بسپارد و چنین کرد و بام سلمه نیز سفارش شده بود و نظیر همین از حضرت صادق نیز مرویست و عبدالله بن عتبه گوید در طفولیت علی بن الحسین بخدمت امام حسین رفتم و احوال وصی انحضرت را پرسیدم فرمود که علی فرزندم خواهد بود و او ابو الائمه خواهد بود و امام محمد تقی گفته که امام حسین بحسب ظاهر بهمشیره اش زینب وصیت کرد و علومی که از امام زین العابدین صادر میشد مردم بزینب نسبت میدادند بعلت تقیه و چون محمد بن الحنفیه با امام زین العابدین بمحاکمه نزد حجر رفتند حجر الاسود بر امامت علی بن الحسین تصدیق کرد و آن مفصلا در کتب علما مشروح است و معجزات انحضرت بسیار بوده است از جمله حکایت

اشراق دوم

در کتب علمای امامیه کثرهم الله تعالی اورده اند که یکی از شیعیان و محبان که اصل از بلخ بود همه ساله بدریافت خدمت حضرت امام همام علی بن الحسین سعی نمودی و پس از زیارت بیت الله و مرقد حضرت خاتم الانبیاء صلی الله علیه و اله و کسب علوم از خدمت خلف امام مظلوم بوطن خود باز گشتی و اوقاتش بعبادت گذشتی وقتی بطریق مقرر تحف و هدایای چند اماده و بعزم زیارت اثر مدینه اراده کرد زنش گفت چه باشد که یکبار مولای تو نیز در ازای این هدایا ترا اکرامی کند و انعامی فرماید تا مایه اعتبار و باعث افتخار ما اید مرد او را منع و ساکت کرد و با هدایا رو براه مدینه امام هدی اورد چون بمجلس بهشت ایین حضرت زین العابدین رسید و شرف دست بوسی آن برگزیده خدای دادگر یافت طعام حاضر شد بعد از صرف طعام انمرد اماده و لگن برداشت و دست مبارک حضرت را شست تا ثلث لگن اب ایستاد و اب غساله دست مبارک همه یاقوت رمانی گردید حضرت فرمود که انمرد لگن را در طشتی خالی نمود و دو بار دیگر نیز همین دست و اب بر دست مبارک امام مذکور ریخت زمرد سبز و الماس سفید شد پس حضرت انها را بان مرد بلخی داد که بجهة زن خود ببرد تا غصه هدایا را نخورد ان مرد از معجزه حضرت امام با یقین تمام ببلخ رجعت کرد و ان جواهر را برای زن خود اورد و چون زن از این معنی اطلاع یافت در سال دیگر بمصاحبت شوهر جانب مدینه و زیارت ان امام بی قرینه شتافت قضا را در راه از شدت رنج و تعب بیمار و در یکمنزلی مدینه مشرف بر مرگ و احتضار گردید چون شوهر او ان حال وفات دید از حیاتش طمع برید القصه ان زن بحسرت مرد و ان مرد شرفیابی حضور امام را ادراک برد و همانا نظر بحضرت امام را جویا و بیان حالش با بر مفارقت کوتاه بود که

للمؤلفه

که بهر بر ما نه سزاوار بود چون مردیم   که بمردیم ولی مهر تو با خود بردیم   این می از صاف و کرم
دردی ز مخانه نیست   ما الکرصاف نباشیم نه از دردیم

الحاصل ان مرد بلخی گریان بخدمت حضرت امام زین العابدین دوید و چگونگی را عرض کرد حضرت فرمود بر گرد و برو زن خود را دریاب و تا او بمدینه بشتاب که خدای تعالی او را زنده و اکرامی مجدد بدان فرموده مرد پس از مراجعت بجانب منزل مذکور شتافت و زوجه خود را در خیمه زنده و نشسته یافت پس از تحقیق زن گفت که من مرده و رخت بعد برده بود مردی بفلان صفت عزرائیل را حکم فرمود تا روح مرا به بدن راجع نمود و سی سال نیز بر عمر من افزود

پس

پس آنمرد زن خود را برداشته بمدینه آمد و آن زن امام را چون در میان جمع دید شناخت و خود را در قدم آنحضرت انداخت تا بودند
در مدینه در خدمت با برکت امام بودند و چون وفات یافتند در روضات و غرفات بهشت ساکن شوند **بیت** کوی دولت آن سعادتمند
بُرد   کو بپای آنچنان کس جان سپرد **ایضاً از کراماته** در خرایج نقل کرده که وقتی حجاج بن یوسف ثقفی بعبد
الملک مروان نامه نوشت که اگر میخواهی دولت پایدار شود علی بن الحسین را بقتل رسان عبدالملک در جواب نوشت که مرا دور دار
از قتل سادات بنی هاشم و خون ایشان احتراز کن از این کار که من دیدم آل ابو سفیان را که در قتل ایشان کوشیدند و ملک از ایشان زایل کردید
و شربت مرگ نوشیدند و دولت ایشان منقرض شد و این نوشته را در خفیه بحجاج نوشته بود و او نیز در خفیه جواب نوشت
واحدی از این جواب و سوال اطلاع نداشت حضرت امام زین العابدین علی بن الحسین نامه بعبدالملک مروان نوشت که چون بمضمون
نوشته حجاج ثقفی عمل ننمودی و قول او را رد فرمودی خدای تعالی ملک ترا ثابت کرد و بسبب آن عمر تو افزود و نامه را بغلام امام به تعجیل
تمام بعبدالملک در شام رسانید عبدالملک تاریخ نوشته امام را ملاحظه نمود با همان وقتی که نامه حجاج رسیده بود و جواب نوشته شد
مطابق بود دانست که آنحضرت از روی کشف و وحی و الهام دانسته و از بشارت عمر و دولت خود خوشوقت گردید عریضه در کمال ادب بخدمت آن
امام عجم و عرب فرستاد و غلام امام را صله و انعام بسیار داد **لمؤلفه** هر آنانی که حجة الله است   از خیال همه کس آگاه است

مؤلف گوید علوم آنحضرت علوم مخفیه ماخوذ از علوم نبوت و ولایت بوده و از بیگانگان مکتوم نموده چنانکه در ابیات
خود فرموده **عربیة** انّی لاکتم من علمی جواهره   کیلا یری الحق ذو جهل فیفتتنا   وقد تقدّم فی هذا ابو حسن
الی الحسین و وصّی قبله الحسنا   وربّ جوهر علم لو ابوح به   لقیل لی انت ممن یعبد الوثنا   ولاستحلّ رجال مسلمون
دمی   یرون اقبح ما یأتونه حسنا

اشراق سیم از ابو حمزه ثمالی روایت شده که او گفته عبدالله بن عمر
آمد بخدمت حضرت سید سجاد و گفت ای پسر حسین تو گفته که یونس بن متی را که ماهی فرو برده بجهة عدم اقرار بولایت جدّ علی
بن ابیطالب بوده یا در این باب شبهه نموده حضرت فرمود بلی عبدالله گفت اگر راست میگوئی برمن ثابت و معلوم کن حضرت فرمود دستمال
بر چشم عبدالله بستند بعد از ساعتی فرمود باز کردند عبدالله دید بر کنار دریائی با امواج بیکران هولناک است که هر موج مانند
هلاک است بحضرت گفت یا ابن الحسین خون من در گردن تو خواهد بود از خدای تعالی اندیشه کن و در هلاک من مکوش حضرت فرمود
این همان دریای بی پهناست و همان ماهی اینجاست میخواهم رفع انکارت شود پس فرمود ای ماهی بیا ناگاه ماهی عظیمی سر از دریا
برآورد و بر حضرت امام سلام کرد و گفت لبیک یا ولی الله امام فرمود تو کیستی عرض کرد منم آن ماهی که یونس را فرو بردم فرمود مفصلاً
نقل کن آن ماهی گفت که هیچ پیغمبر را خدا خلق نکرد مگر آنکه عرض کرد ولایت شما اهل بیت را بر او و هر کس تصدیق و تسلیم نمود
از مخاوف براسود و هر کس شبهه و شکی در آن داشت خدای تعالی بجهة رفع آن شبهه بر وی الی ما شاء لاجرم مصیبتی بوی رسید و تلخی
چشید از قبیل بیرون کردن آدم از بهشت رضوان و ابتلای نوح بطوفان و افتادن ابراهیم در آتش سوزان و گرفتاری یوسف بزندان
و محنت ایوب بزحمت کرمان تا اینکه این امر بیونس شد یونس گفت چگونه دوست بدارم کسانی را که ندیده ام و نمیشناسم پس رفت در
حالتیکه بود در غیظ و بود غضبان پس بمن امر نمود خالق وجود و عدم که او را فرو برم و لیکن استخوان او را نشکنم لاجرم در شکم من چهل
روز بود و در دریاها ظلمات ثلاث را سیر مینمود و میگفت لا اله الا انت سبحانک انی کنت من الظالمین قبول کردم ولایت علی و اولاد
او را پس بامر حق او را بکنار دریا بر گردانیدم چون سخن بدینجا رسید حضرت آن ماهی را مرخص فرمود پس حضرت باز چشم عبدالله را بست
و بعد از ساعتی باز نمود عبدالله در مکان اول نشسته بود **بیت** آنکه بر افلاک رفتارش بود   بر زمین رفتن چه دشوارش
بود

ایضاً در خرایج مرویست از امام محمد باقر که فرمود ابو خالد کابلی مدتی در خدمت پدرم علی بن الحسین بود چون اذن رفتن
بکابل خواست پدرم فرمود ای ابو خالد فردا مردی با دولت از اهل شام بمدینه خواهد آمد و دختری دارد که بواسطه رابطه جن دیوانه

شده

شده و میخواهد او را معالجه کنند و هر چه در ازای معالجه او بخواهند میدهد تو فردا از همه زودتر برو و او را ببین و بگو من معالجه می
کنم بشرط آنکه هزار درهم بدهی ابو خالد چنین کرد و شامی پذیرفت و آمد بخدمت پدرم و عرض کرد امام فرمود اگر چه وفا بعهد نخواهد
کرد و لیکن برو و در گوش دختر او بگو که ای جن علی بن الحسین میگوید که برو و دیگر مزاحم او نشو پس ابو خالد رفت و گفت و آن جن
بیرون رفت و دختر بخود آمد و جنونش رفع شد و چون هزار درهم را مطالبه کرد شامی دفع الوقت نمود لهذا آن جن باز گشت و مزاحم
آن دختر گشت مرد شامی بعجز و لابه در آمد و مبلغ را قبول کرد ابو خالد گفت تنخواه را بیاور در دست علی بن الحسین بسپار تا من دیگر
باره معالجه کنم والّا نخواهم کرد شامی ناچار چنین کرد ابو خالد دیگر باره همان حکم را در گوش دختر شامی القا کرد و جن رفت و دختر خوب
شد و تنخواه بابو خالد رسید و بولایت خود رفته صرف مخارج خود نمود **لمؤلفه** هر که ایزد معین و یاور اوست   بی گمان
جن و انس چاکر اوست

اشراق چهارم در کتاب امالی از زهری روایت کرده که گفته یکی از شیعیان آمد بخدمت
آنحضرت عرض کرد که چهارصد اشرفی قرض دارم و از عهده نفقه عیال خود در مانده ام حضرت امام گریست من از باعث گریستن سوال کردم
حضرت سجاد فرمود چه محنتی از این عظیم تر است که مومن برادر مومن خود را ببیند در چنین حالت و نتواند که حاجت او را بر آورد و او را
از دوام آزاد کند پس چون از آن مجلس برخواستیم بعضی از منافقین که در آنجا بودند و این حکایت را شنودند زبان طعن و شناعت بر آن امام
گشودند که گاهی اظهار عجز و بیچارگی میکنند و دمی دم از قدرت و کرامت میزنند و میگویند که هر چه از خدا بخواهیم عنایت میفرماید
و ابواب فتوح بر روی خاطر ما میگشاید آن مرد وام دار سخنان اهل نفاق و انکار را بخدمت حضرت عرضه داشت حضرت سجاد فرمود ای
مرد ایزد تعالی ترا فرج بخشید در کار تو رواجی و رونقی بهم رسید پس فرمود ای جاریه مصلای مرا بیاور و افطار مرا بیاور آن جاریه چنین
کرد و دو قرص نان جو خشک بخدمتش آورد حضرت با آنمرد رو کرد که بگیر این نان نهار او ببر که رفع احتیاج تو باین خواهد شد آنمرد متحیّر
و متفکر نان نهار را برداشته روانه بطرف خانه خود گردید و با خود میگفت که چگونه بدو قرص نان قرض چهارصد تومان ادا خواهد
شد در این اثنا در عرض راه نظرش بر ماهی فروشی افتاد که ماهیان خود را فروخته و بهای آنها را اندوخته و یک ماهی گندیده معیوب
برای او باقی مانده و کسی از او هیچ هم بیع نمی نمود آن مرد فقیر پیش او رفته یک نان بدو داد و در بهای آن ماهی گندیده را از او خواست و گرفته
براه افتاد ناگاه بدکان بقالی رسید نان دیگر را نیز بنمک معاوضه کرد ماهی و نمک را بخانه برد و بزن خود داد که بریان کند چون
زنش شکم ماهی را درید دو دانه مروارید بزرگ در شکمش دید از این معنی بسیار مسرور گردید در آن حال صاحب ماهی و صاحب نمک آمدند
دو نان جو خشک او را باو رد کردند گفتند چندانکه خواستیم از این نان بخوریم ممکن نشد همانا تو از ما بآنها احقی و اولی مرد چون
این حکایت شنفت آنها را دعا گفت نمک و ماهی خود را نیز بوی حلال کردند و رو براه آوردند در این هنگام فرستاده امام رسید و گفت
امام میفرماید که فیض حق تعالی کار ترا پرداخت و بواسطه این دو نان بی منت دو نان قرض ترا خدا ادا ساخت و قرص جو ما را بما رد کن که از
قوت ماست و بر ما رواست تو نیز نوائی از آن خورد و بگلو فرو برد آنمرد نان نهار ادا نمود و در امید و فضل خداوند حمید بر خاطر خود بر گشاد و دو
مروارید را ببازار بها کرد و قرض خود را ادا کرد و مردم را در کار او حیرانی دست داد که او دیشب فقیر محتاج بود و دیگر روز غنی بی
احتیاج بود

ایضاً از کراماته ام سلیم از حضرت رسول معجزه که دلیل بر صدق نبوت باشد خواسته بود
پیغمبر سنگ ریزه را جمع کرد و در دست مبارک خمیر کرد و بر آن مهر زد و باو داد و فرمود هر کس بعد از من چنین کند و این را مهر زند
او وصی و امام است بعد از حضرت رسول امیر المومنین و امام حسن و امام حسین همین کار را کردند و مهر زدند و بآن زن سپردند آن زن
بخدمت علی بن الحسین آمد و آن معجزه را خواست حضرت فرمود صبر کن تا تمام زندگانی دارم بهمین قدر توجه آن پیر زن جوان شد و بعد امام آن سنگ
گرفته در کف دست مبارک مانند خمیر نرم کرده مهر زد و چون یاقوت احمر بام سلیم داد و چون خواست برود حضرت دست خود را دراز فرموده
تمام کوچه و دیوار مدینه پست شد از خانه ام سلیم که در بلاد بعید بود گوشواره و انگشتر و کیسه زنان آورده بزن نشان داد آن زن شناخت

کرمال

کمال اوست و ازان مسافة بعیده حضرت آورده است و باو نموده است عزید ارادت و اخلاص اتمام تسلیم کردید بوطن خود بازگشت
اشراق پنجم صاحب کتاب انوار روایت کرده که حضرت امام همام علی بن الحسین سید العابدین علیه و علی آبائه السلام
در محراب عبادت ایستاده بود و دل و جان بطاعت یزدان نهاده بود ناگاه فرزند ارجمند آنحضرت امام محمد باقر که درانوقت بسیار صغیر بود
در چاهی عمیق افتاد مادر آنجناب در نهایت دهشت و اضطراب بخدمت حضرت علی بن حسین امام زین العابدین آمد و چندانکه آه و ناله
و فریاد کرد و ازین واقعه او را خبر داد حضرت ملتفت نشد نماز را قطع و تمام نفرمود و اعتنایی بدان ننمود ازین بواسطه تغیر و انقلابی که
داشت بی ادبانه گفت سبحان الله بنی هاشم چه قدر سنگدل میباشند و قساوت قلب دارند الحاصل آنحضرت پس از کمال نماز بر لب چاه
فراز آمد با آنکه چاهی عمیق بود دست مبارک را دراز فرمود و آن یوسف مصر جلالت و جمال را از چاه بیرون کرد چنانکه اصلا آسیبی بدو
نرسیده بود بلکه لباس آنجناب نیز از آب تر نگردیده بود حضرت سجاد بمادر او فرمود که ای سست اعتقاد بگیر کودک خود را ازین بگریه
درآمد حضرت او را تسلی داد و فرمود امروز بر تو تقصیری و ملامتی نیست اگر میدانستی که من در برابر پادشاه جباری قیام دارم و اگر
من بدل خود از ان شاه او جل شانه متل میشوم و او نیز بذات مقدس از من اعراض میفرمود این اضطراب را با تهم نمیرسانید آیا کسی از برای
بنده از خداوند ذو الجلال رحیم تر است **اشراق ششم** هم در کتاب انوار روایت کرده که شیطان بصورت اژدهایی
که ده سر و دندانهای دراز و چشمها چون طاوس سرخ داشت از زیر زمین معبد آنحضرت خود را در هنگام عبادت آنجناب بنمود
ولی آنحضرت از استغراقی که او را بود در شهود باری از اژدها توجهی نفرمود بلکه در نظر حق بین او جلوه ننمود پس حمله بر پای آنحضرت
آورد و انگشت پای او را در دهان خود کرد و گزید و شعلهها آتش از دهان خود بروی میدمید تا از آنحضرت متأثر نشد و التفاتی بوی
نفرمود و پای خود را حرکت نداد و دغدغه در نماز و حضور قلب آنحضرت عارض نگردید ناگاه شهابی ثاقب از آسمان متوجه شیطان
شد که او را بسوزاند آن ملعون ترسید بصورت اصلی خود گردید و بر پای آنحضرت گریخت و او را واسطه خود انگیخت و گفت یا علی انت
سید العابدین کما سمیت یعنی تویی بزرگ عبادت کنندگان چنانکه نامیده شده در آسمانها و منم ابلیس بخدا قسم که عبادت
جمیع انبیا را دیده ام از آدم تا خاتم و در عمر خود چون تو ندیدم تا از آنحضرت التفاتی نفرمود و مستغرق شهود و مراقبه بود تا از نماز خود
فارغ گردید **بیت** که نماز این بود که کرد امروز / در جهان هیچ کس نماز نکرد **و من مکارم
اخلاقه** مرویست که حسن بن حسن که یکی از برادران آنحضرت بوده روزی کمال بی ادبی و گستاخی و جسارت و اذیت
بحضرت امام زین العابدین نموده چون حضرت اصلا جواب ندادند او بجانب خود رفت حضرت سید الساجدین برخواسته نعلین
خود را پوشیده بجانب خانه او رفت اصحاب چنان تصور کردند که حضرت امام میخواهد برود تا او مجادله کند بهمراه رفتند چون حسن
مطلع شد از خانه بدر آمد و مستعد نزاع گردید حضرت امام گفت ای برادر آنچه بمن نسبت دادی اگر در من بوده استغفار میکنم که خدا
عفو کند و اگر نبوده طلب مغفرت میکنم از برای تو که خدا از تو عفو کند و ترا بیامرزد و باین بهتانی که بر من زدهٔ از تقصیر تو بگذرد
چون حسن این سخنان شنید شرم کرد و تصدیق کرد که دروغ گفته ام و این صفات بد همه در من بوده است و دست حضرت را
بوسید و حضرت روی او را بوسه داد و او را بحل کرده مراجعت فرمود **ایضا** روزی در زمستان بیرون آمد جبه خزی پوشیده
بود فقیری دامن جبه را گرفت و از او چیزی خواست همان جبه را بان درویش بخشید و برهنه رفت **ایضا** آنحضرت را شتری
بود که بران شتر بیست حج کرده و در انعرض مدت یک تازیانه بران نزده بود چون ان شتر مرد فرمود او را دفن کردند که مبادا درندگان
گوشت او را بخورند **ایضا** مایل بانگور راغب بود شبی زوجه آنحضرت یک خوشه انگور تازه رسیده بجهت او آورد سائلی
بر در سؤال کرد انگور را بوی داد باز زوجهٔ او از سائل خرید و نزد او آورد باز سائلی آمد باو داد تا چهار نوبت زوجه او خرید و بخدمت
حضرت آورد آخر الامر میل فرمود **اشراق هفتم** طاوس یمانی گوید که حضرت امام زین العابدین را در مسجد

حرام دیدم که طواف مینمود از وقت شام تا سحر و عبادت میکرد و همینکه مردم بکلی رفتند و کسی در مسجد نمانده بود آنحضرت چشمان مبارک
خود را بجانب آسمان انداخته و گفت الهی غارت نجوم سمائک تا آخر دعای مشهوری که قبل از شروع در نماز شب خوانده میشود خواند با دل بریان
و چشم گریان مانند ابر بهار گریست و در آخر آنها گفت **مناجات له** الحرقتنی بالنار یا غایة المنی / فاین رجائی ثم این محبتی
اتیت باعمال قباح ردیة / وما فی الوری خلق جنی کجنایتی / فیا سیدی امنن علی بتوبة / فانک ربی عالم بمقالتی / فزادی
قلیل لا اراه مبلغی / الزاد ابکی ام لطول مسافتی / پس گریه بسیار کرد و فرمود سبحانک تعصی کانک لا تری و تحکم کانک لم تعص
تودد الی خلقک بحسن الصنیع کان بک الحاجة الیهم و انت یا سیدی الغنی عنهم بعد از ان افتاد بر زمین بطریق سجده و من نیز
نزدیک بآنحضرت رفتم و سر او را از روی خاک برداشتم و بر زانوی خود گذاشتم دیدم که هوش ندارد و از خود رفته است پس گریه کردم و اشک
چشم من جاری شد بر روی آنحضرت پس بهوش آمد و برخواست و نشست و فرمود من الذی اشغلنی عن ذکر ربی یعنی کیست آنکه مرا از ذکر
پروردگار باز داشته گفتم یا ابن رسول الله منم طاوس یمانی تو را این همه جزع و فزع از چیست ما که گناه کاریم و توبه کرده ایم و بهر گونه اضطراب
و عبادتی و دهشتی سزاواریم اینگونه تضرع و زاری نمیکنیم و غافلیم تو که فرزند رسول خدایی و پدرت امام حسین بن علی و مادرت
فاطمه زهراست چرا اینقدر اضطراب داری و خود را هلاک مینمایی پس آنحضرت بجانب من ملتفت شدند و فرمودند که ای طاوس هیهات
هیهات واگذار حکایت حسب و نسب و جد و پدر و مادر را خدای تعالی بهشت را از برای مطیعین خلق فرموده اگر چه غلام حبشی باشد و جهنم را
برای عاصیان ساخته اگر چه سید قریشی باشد مگر نشنیده که میفرماید فاذا نفخ فی الصور فلا انساب بینهم یومئذ ولا یتساءلون بخدا
قسم که فایده ندارد و نفعی نمی بخشد روز قیامت مگر چیزی که پیش انداخته باشی و ذخیره کرده باشی از عمل صالح بجهت خود طاوس گوید
پس متنبه شدم و بعد از ان در عبادت شایق آمدم و نعم ما قال السعدی **بیت** اگر خدای نباشد ز بنده خوشنود / شفاعت
همه پیغمبران ندارد سود **ایضا فی مکارم اخلاقه** وقتی جاریه ابریقی آورده بود و دست حضرت را
می شست ندانسته جاریه بضرب ابریق سر آنحضرت را شکست حضرت سر را بالا کرد جاریه گفت والکاظمین الغیظ امام فرمود غیظ خود را
فرو بردم گفت والعافین عن الناس گفت خدا عفو فرمود از تو جاریه گفت والله یحب المحسنین امام فرمود برو که تو را در راه خدا آزاد
کردم **ایضا** گویند که آنحضرت تنها بسفر نمیرفت و با اشخاصیکه او را اصلا نمیشناختند رفیق میشد و شرط میکرد که در راه
خدمت انها را کرده باشد میکرد در سفری که بخدمت مردم مشغول بود کسی او را شناخت و بمردم تعریف کرد انها بر دست و پای حضرت امام
افتادند و عذرخواهی کردند و گریستند و گفتند یا ابن رسول الله میخواهی ما را بآتش دوزخ مؤبد داری که خدمت ما را میکنی شاید ما تو را
نمیشناختیم و بتو بی ادبی میکردیم و اذیتی میکردیم تا ابد الدهر ازین گناهی خلاصی نداشتیم چه چیز تو را باعث اینکار است امام زین
العابدین فرمود وقتی من سفری کردم که مردم مرا میشناختند و حرمت بسیار که زیاده از اندازه من بود میکردند و مرا خوش نیامد بعد از ان
ملاحظه قرار دارم که بطوری مسافرت کنم که در راه خادم اهل حاج باشم و خدمت رفقا را نمایم و معروف نباشم تا در اجر من بیفزاید و راحتی
از من برسد **ایضا من کراماته** وقتی در طواف حرم عبد الملک مروان آنحضرت را دید شناخت و نشست و
بحضرت گفت که چرا با ما آشنایی نمیکنی و نزد ما نمیایی من که قاتل پدرت نیستم امام فرمود قاتل پدرم بعملی که کرد دنیای خود را فاسد کرد و پدرم
آخرت او را بر او فاسد کرد اگر تو هم میخواهی که مثل او باشی باش عبد الملک گفت تا با ما باشی تا از دنیای ما بتو نفعی رسد حضرت امام ردای خود را گسترد
و گفت خدایا حرمت دوستان خود را در پیش بیگانگان ضایع مکن دیدند ردای آنحضرت مملو از جواهر شد عبد الملک شرمنده شد گفت یقین
که شما احتیاجی ندارید پس امام فرمود خدا بگیر اینها را از من که احتیاجی باینها ندارم **اشراق هشتم** گویند که هشام
بن عبد الملک در سالی از سنین خلافت خود بمکه آمد و روزی از ان روزها آمد بمسجد الحرام که طواف کند و از کثرت و ازدحام مردم ممکن نشد
که استلام حجر الاسود نماید در کنار مسجد بایستاد و بجای خود نشسته صحبت میداشت درین اثنا علی بن الحسین داخل مسجد شد و ازاری و ردائی

براو بود و نیکوترین خلق بود بحسب صورت و مشغول طواف شد چون برابر حجر الاسود رسید مردم پس رفتند و ایستادند تا آنجناب از میان
ایشان نزدیک حجر رفت و استلام فرمود اهل شام که در اطراف هشام بودند تعجب کردند یکی پرسید که من هذا یعنی کیست این هشام از راه حسد گفت
نمیشناسم ورا که مبادا اهل شام بدان حضرت میل نمایند فرزدق شاعر حاضر بود گفت من میشناسم شام گفت کیست ای ابو فراس فرزدق بدیهه
این قصیده را عرضه داشت **قصیدة عربية** هذا الذي تعرف البطحاء وطأته والبيت يعرفه والحل
والحرم هذا ابن خير عباد الله كلهم هذا التقي النقي الطاهر العلم هذا الذي احمد المختار والده صلى عليه الهي
ما جرى القلم لو يعلم الركن من قد جاء يلثمه لخر يلثم منه ما وطى القدم هذا علي رسول الله والده امست بنور
هداه تهتدي الامم هذا ابن سيدة النسوان فاطمة وابن الوصي الذي في سيفه نقم اذا رأته قريش قال قائلها الى
مكارم هذا ينتهي الكرم يكاد يمسكه عرفان راحته ركن الحطيم اذا ما جاء يستلم وليس قولك من هذا بضائره
العرب تعرف من انكرت والعجم يغضي حياء ويغضى من مهابته ولا يكلم الا وهو يبتسم ينشق نور الدجى عن نور
غرته كالشمس ينجاب عن اشراقها الظلم مشتقة من رسول الله نبعته طابت عناصره والخيم والشيم هذا ابن
فاطمة ان كنت جاهله بجده انبياء الله قد ختموا الله فضله قدما وشرفه جرى بذاك له في لوحه القلم
من معشر حبهم دين وبغضهم كفر وقربهم منجا ومعتصم يستدفع السوء والبلوى بحبهم ويستزاد به الاحسان و
النعم مقدم بعد ذكر الله ذكرهم في كل فرض ومختوم به الكلم ان عد اهل التقى كانوا ائمتهم او قيل من خير اهل
الارض قيل هم لا يستطيع جواد بعد غايتهم ولا يدانيهم قوم وان كرموا هم الغيوث اذا ما ازمة ازمت والاسد
اسد الشرى والرأي محتدم لا يقبض العسر بسطا من اكفهم سيان ذلك ان اثروا وان عدموا ما قال لا قط الا في تشهده
لولا التشهد كانت لاؤه نعم من يعرف الله يعرف اولية ذا فالدين من بيت هذا ناله الامم اي القبائل ليست في
رقابهم لاولية هذا او له نعم **اشراق نهم** هشام بن عبد الملک ملک شام از استماع این اشعار فرزدق
بر غضب شد و گفت چرا چنین قصیده در بن عرض مدت که از من جایزه و صله میگرفتی بجهة من نگفتی فرزدق گفت تو نیز حسبی و نسبی بیار
تا بمدح تو چنین قصیده گویم بالاخره هشام او را حبس نمود و چون این خبر بامام رسید دوازده هزار درهم بجهة او فرستاد و عذر خواهی
بسیار فرمود که بجهة تنگ دستی بدین قدر اقتصار نموده ام و الا سزاوار تو بیشتر از اینها میبود فرزدق پس فرستاد گفت من سالها مدایح دروغ
بر خلفای زمان خوانده ام و معاصی بسیار کرده ام این قصیده را بی طمع مال و منال دنیوی بجهة رضای حضرت نبوی و تحصیل نعماء سعادات
اخروی گفته ام پس باز آنحضرت مبلغ مذکور را بوی ارسال فرمود و پیغام داد که ما اهل بیت احسانیم داده خود را پس نستانیم و ان شاء الله شفاعت
ما بتو نصیب خواهد شد پس فرزدق هشام را هجوها کرد و از جمله این دو بیت را نیز در هجو هشام گفته **عربية**
ایحبسنی بین المدینة والتی الیها قلوب الناس تهوی منیبها یقلب رأسا لم یکن رأس سید وعینا له حولاء باد عیوبها
اشراق دهم حضرت امام محمد باقر فرموده که پدرم در شبانروزی هزار رکعت نماز میگذاشت و هر وقت که بر
میخواست نماز کند رنگ از روی مبارکش میپرید و بدنش رعشه بهم میرسانید و در شبها نان از خانه بیرون میآمد و طعام و نان و خرما
بدوش میکشید با زنبیل سرخ و سفید در هر خانه فقرا میزد چون صاحب خانه میآمد حضرت روی خود را میپوشید که او را نشناسند و انچه داشت
بهر کس میداد بر میگشت و چون وقت وفات خواستند او را غسل دهند پشت آنحضرت از اثر بار کشی پینه بسته بود و در سالی هفت مرتبه پینه ها
اعضای او را از مواضع سجود می بریدند و گفته اند که مدت بیست سال بر پدرش امام حسین گریست و هر گز طعامی پیش او حاضر میکردند مگر آنکه
مخلوط میشد با اشک چشمش و هر وقت بسفر مکه میرفت در راه خدمت غربایی که همراه آنحضرت بودند می نمود و در وقت روزه افطار بکراث
میداد و نان جو خشک تا آخر ماه اول می فرمود و وقتی طفلی از آنحضرت در خانه افتاد دست او شکست از فریاد و ناله و شیون اهل آنخانه

همه

همه همسایگان نیز مطلع شدند و آنجناب بواسطه مشغولی بعبادت فردا صبح اطلاع حاصل کرد و شبی در خانه او آتش افتاد و مردم فریاد میزدند
که یابن رسول الله النار النار سر خود را بلند نفرمود تا آتش را خاموش کردند چون از سجده فارغ شد باو عرض کردند که آیا چه چیز ترا از این آتش
غافل کرد گفت یکی فرمود الهتنی عنها النار الکبری یعنی یاد آتش دوزخ مرا از آن باز داشت که متفطن شوم بدانکه مخفی نیست که نار کبری آتش محبت
حق بوده چنانکه گفته اند آتش دنیا جزویست از هفتاد جزو آتش دوزخ و آتش دوزخ جزویست از هفتصد جزو آتش محبت که در دلهای عاشقان
اوست **عربية** استغفر الله ان النار غفار ولا علی عاشق اثم ولا عار ما النار خوفنی قومی فقلت لهم النار نار جوی
من فی قلبه نار و نیز آنحضرت در مدت عمر چندین غلام آزاد فرموده و بهمراه خود ایشان را بحج مشرف نموده مصائبی که بر آنحضرت وارد شده و ابتلائی
که کشیده بجهة هیچکس از مقربان خدا اتفاق نیفتاده است چنانکه در صحرای کربلا بمرض اسهال و تشنه لبی و بیماری گرفتار بود و شهادت
اصحاب و احباب و اقارب و بنی اعمام و اعمام و برادران بزرگوار خاصه شهادت پدر والامقدار و غارت و هتک سراپرده و بیحرمتی اهل بیت و اسیری
و خواری و شماتت دشمنان و ورود بکوفه و مجلس عبید الله زیاد و سفر شام و خرابه و بارگاه یزید پلید بر آنحضرت چیزها گذشت که تصور آنها
نتوان نمود **لمؤلفه** کس را چه را که که چه در کربلا گذشت داند خدای و بس که بر آنها چها گذشت اجمالا در ابیات
اشاره بر بعضی میشود **نظم فی المرثیة اشراق یازدهم لمؤلفه**
فی المرثیة زین العباد سرور دین فخر انام ماه سپهر مجد و شرف شاه محتشم از یک طرف سلاله
شاهنشه عرب وز یکطرف نتیجه فرمانده عجم زیبنده مقام سلیمان و جاه و نوح شایسته کلاه فریدون و تخت
جم چارم سپهر چرخ ولا اختر سپهر سیم محیط دهر صفا را سوده هم امد بکربلا چو بفرمان شاه دین بیمار بود
خسته و افتاده در خیم یکسو ز درد و رنج و تعب جسم او نژند یکسو ز تشنگی و زتب حال او دژم کشتند در برابر چشمش
بصد جفای ابن عم و برادر و احباب با پدر الحق اگر بدیده انصاف بنگرند صبر و بلای او نیز ز ایوب بوده کم هم
چون علی برادر را از جور غرق خون عباس را دیده غمی کشته از ستم وانگاه چون حسین علی مهربان پدر در موج خون
فتاده در آن رستخیز غم یکسو شرار آتش و یکسو شرار تب یکسو خروش دشمن و یکسو غم حرم در خیمه گاه از پی تاراج
ریخته ان خیل بی حمیت وان قوم بی کرم بهر غنیمت آمده مردان سوزنان چون فوجی از ذئاب کرد گله غنم نه
از پی ستیز بتن قوت قیام نه از پی گریز بپا قدرت قدم از گرد رزمگاه و تف و دود خیمه های گردون تمام ظلمت و کینه
هم ظلم بردند تا بشام فرو بسته در رسن انفندای خلق فرومانده در ستم نه طاقت و توان نه پرستار و همزبان
نه خواب و خور نه راحت و آرام و نه خدم از جور و ظلم آن رخ چون بدر گشته زرد از بار رنج آن قد چون سرو مانده خم از گرد
راه بر تن او نیلگون لباس وز دود آه بر سر او نیز گون علم از یاد آن مصیبت عظمی بر سینه تا وقت نزع خشک و لب دیده
پر زنم چندان ز دیده اشک فشاند از غم پدر کز ناودان زگریه روان شد برهگذر **ایضا** از زهری منقولست
که در ایام خلافت عبد الملک مروان از حضرت امام زین العابدین در نزد او سعایت کردند و فرستاد که امام را ببندند و زنجیر مقید و محبوس بشام
ببرند و امام را گرفته محبوس کردند و قید و زنجیر بر حضرت نهادند و نگهبانان گماشتند من از نگهبانان اذن خواستم و بخدمت حضرت امام رفتم
دیدم پاهای او در زنجیر است و دست او را بسینه بسته اند بسیار گریستم و گفتم کاش من بجای تو در این تعب و زحمت بودم و تو سالم بودی امام فرمود
ای زهری گمان میکنی که من بسته باین بند و زنجیرم پس دست و پای خود را اخلاص کرد و فرمود دیگر ای زهری من با دو منزل با ایشان زهری گوید
چون چهار شب گذشت دیدم مستحفظان از عرض راه برگشتند بمدینه و تفحص حال آن امام می نمایند و گفتند ما دو را او را
چون صبح شد بر خواستیم دیدیم کند و زنجیر خالیست و علی بن الحسین در میان نیست و ندانستیم چه شد هم زهری گوید چون نزد عبد الملک
رفتم از او پرسید گفت در همان شب که علی بن الحسین در عرض راه مفقود شد او را دیدم که آمد در شام نزد من و گفت چه میخواهی از من و ترا

چکار

چکار است کفتم میخواهم نزد ما باشی تا عزت و حرمت کفت من نمیخواهم که در نزد تو باشم و از پیش من بیرون رفت و چنان عیب از او در دل من افتاد که ز ناپسند لکن بهم رسید لا ل ماندم زهری کفت ای خلیفه علی بن الحسین ان نیست که تو توهم کرده او بخود و خدا مشغول است و سعی از عبادات ازو ما نادر دهر که ز در فکر خلافت و حکومت نخواهد بود سید کو بی از ارباب غرض کوش نمیده پس عبد الملک ساکت و از ارام شد **لموءلفه** دنیا بر خدا مردارست مرد از انا خدای دنیا کارست شیران خدا جیفه کجا میجویند از شاه عالم دلشان بیزارست

اشراق دوازدهم

کو بیند شهادت انحضرت بزهر بوده و ولید بن عبد الملک یا هشام ابن خطا نموده بدانکه حضرت امام همام امام زین العابدین علی بن الحسین در سال نود و پنج از هجرت از عالم غیب بشهود و در مدینه طیبه بوجود امده مادر ان پدر عالمیان شهربانو دختر یزدجرد شهریار ایران بود که بعد از ولادت با ساعات انجناب رحلت نمود و انحضرت بنیست و سه سال با پدر بزرکوار و سی و چهار و پنج سال بعد از شهادت ان امام عالی شان در روی کار دنیا اعتبار نکا بی داشت و در روز دو شنبه دوازدهم محرم الحرام در سال نود و پنج رایت انتقال بعالم بی زوال افراشت و در بقیع مدفون شد کنیت انحضرت ابو الحسن و لقبش سجاد و مشهورترین لقبش زین العابدین بوده و شیخ معید در ارشاد اورده که انحضرت را ده نفر اولاد ذکور و چهار نفر اناث بوده است و صاحب در المنثور پانزده نفر پسر و دختر ثبت نموده است حضرت امام محمد باقر و عبد الله و حسین و حسن و زید و عمر و حسین اصغر و عبد الرحمن و سلیمان و علی و محمد اصغر و خدیجه و فاطمه و علیه و ام کلثوم و زید بطلب خون جد بزرکوار خود امام حسین خروج کرد و در کوفه او را شهید کردند و در کنار فرات دفن کردند پس بیرون اورده در کناسه کوفه چهار سال بر دار بود چون بر اوردند سوختند او را و خاکستر او را بر باد دادند و چون خبر شهادت زید بشام رسید حکم بن عباس کلبی ملعون این دو بیت سخیف بخوش امد بنی امیه کثیف کفته

عربیه

صلبنا لکم زیدا علی جذع نخلة ولم ار مهدیا علی الجذع یصلب
وقستم بعثمان علیا سفاهة وعثمان خیر من علی و اطیب

چون این دو بیت حکم بن عباس نسناس بحضرت امام ناس جعفر بن محمد الصادق سلام الله علیه عرض شد امام فرمود اللهم ان کان عبدک کاذبا فسلط علیه کلبک و در ان ایام حکم کلبی متوجه کوفه شد در راه شیری انسک را بر دریدا امام از حال او با خبر شده فرمود الحمد لله الذی انجز لنا ما وعدنا و در تواریخ نوشته اند که زید مدعی امامت نبوده و طلب خون امام حسین مینموده و میخواسته که اکر فوتی یابد حق را از خانواده ظلم برکرداند و بمستحق رساند و چون خبر شهادت او بحضرت امام جعفر الصادق رسید بسیار اندوهناک کردید و بشدت بر او کریست رحمة الله علیه

لموءلفه قطعه

ال علی بین که ز جور مخالفان بعضی شهید خنجر و برخی بقید ماند
چون اهوان بچنک و دهان سکان اسیر هر نو غزال در کف بدخواه صید ماند
جور فلک نکر که ز جورش پس از هلاک شد کشته بر دار چار سال تن پاک زید ماند
دور جهان رسید و بهر نیک و بد بسر نه صدق و نه صفا و نه مکر و نه کید ماند
تا حشر لعن حق به یزید و عبید ماند در فضایل زید اخبار از ائمه اطهار بسیار وارد است و حذیفة الیمان روایت کرده که روزی رسول صلی الله علیه و اله و سلم نظر فرمود بزید ابن حارثه مولای خود و فرمود کسی از امت و اهل بیت من در زرا خدا مظلوم کشته شود و بردار کشیده شود که همنام این جوان خواهد بود پس فرمود ای زید نزدیک من بیا که نام تو باعث زیادتی محبت بوکردیده اکر تو نام حبیب من از اهل بیتم میباشی رحمة الله علیه عمر بن علی بن الحسین نیز فاضل و کامل و متورع و حلیم بوده و احادیث بسیار نقل کرده از جمله بحدیث ابوقطان روایت کرده که او کفته است المفرط فی حبنا کالمفرط فی بغضنا

ظهور بیخم از کتاب مظاهر الانوار در ذکر مجملی از حالات و کمالات و معجزات و کرامات و مقامات حضرت امام همام و اجب الاحترام سید سند معظم مکرم محمد بن علی بن الحسین ابن علی قرة العین موحدین و باقر علوم النبیین مروج

الشریعة و الدین صلوات الله و سلامه علیه و علی ابائه الطاهرین الی یوم الدین مشتمل بر دوازده لمعه است

لمعه اول

مادر انحضرت ام عبد الله دختر حضرت امام حسن بوده و حضرت امام جعفر صادق وقتی در تمجید او فرموده که کانت صدیقة لم یدرک فی ال الحسن مثلها انحضرت اول هاشمی و علوی و فاطمی است که از دو علوی و هاشمی و فاطمی متولد شده و ام عبد الله مادر روی مادرش ام فروه دختر قاسم بن محمد بن ابی بکر بوده کنیت او ابو جعفر و لقب انحضرت باقر یعنی شکافنده علوم است کما قال جابر بن یزید جعفی من اصحابنا و انما سمی باقرا لانه بقر العلم بقرا ای شقه شقا و اظهره اظهارا جناب رسول خدا صلی الله علیه و اله و سلم بجابر بن عبد الله انصاری رحمة الله علیه فرمود بوشک ان تبقی حتی تلقی ولدا من الحسین یقال له محمد یبقر العلم بقرا فاذا لقیته فاقراه منی السلام یعنی امید که اینقدر زنده بمانی تا ملاقات کنی فرزندم را از صلب حسین که او را محمد می نامند و می شکافد علم دین را شکافتنی و چون او را ملاقات کردی سلام مرا باو برسان و چون بعد از مدتی جابر بخدمت حضرت علی بن الحسین رسید وقتی بود که امام محمد باقر کودک بود و در ان مجلس بازی مینمود جابر پس از معرفت انجناب خود را بر پای او انداخت و بر سر و چشم بوسه زد و مکرر کفت نفسی لنفسک الفدا یا ابن رسول الله قبول کن سلام پدرت رسول را

ایضا بروایتی دیکر امده که حضرت رسول صلی الله علیه و اله بجابر فرموده بود عمر بسیاری میابی و در اخر عمر کور و نابینا میشوی تا ملاقات محمد بن علی بن الحسین و بعد از ان باندک وقتی وفات میکنی و چنین شد که حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله فرموده بود و جمعی کثیر روایت کرده اند احادیث چند که همه دلیل بر اثبات امامت و وصایت انجناب است

ایضا زهری کوید در مرض موت حضرت علی بن الحسین در خدمت انحضرت بودم و النفات ظاهری و باطنی انحضرت را با محمد بسیار ملاحظه نمودم از وصی و وارث انحضرت سوال کردم فرمود بعد از من محمد است عرض کردم که یا ابن رسول الله چرا فرزند بزرک را وصی نفرمودی فرمودند که این امر یعنی امامت به بزرکی و کوچکی و خواطر خواه بعد نیست عهدیست که رسول صلی الله علیه و اله با ما کرده و در صحیفه که بما داده اسم باسم در قلم اورده از علی تا ایشان رسید فرمود دوازده نفرند و نام مهدی منتظر است و اسما انها را و امهات ایشان را ذکر فرمود

لموءلفه خوش ان علی که بی اسما باشد خوش ان دولت که مادر زاد باشد

لمعه دویم

در امالی از محمد بن سلیمان نقل کرده و از پدرش که مردی بود شامی و در نظر ابنا زمان کرامی در مدینه وطن داشت و بخدمت حضرت محمد بن علی بن الحسین مکرر امد و شد میکرد و بسیار میکفت که بخاطر نرسد که امدن من به پیش تو بواسطه کال اخلاص نسبت بتو باکمال شایستکی تو و حال انکه میدانم مرتبه امیر المومنین هشام بن عبد الملک ذاکه خلیفه زمانست با تو و لکن چون مرد فصیح و عالمی و صاحب تقریری و شیرین زبانی باین علت بمجلس تو میایم و مکرر بدین مضامین سخنان رشت میکفت و حضرت امام محمد الباقر در کمال التفات و نرمی شفقت با او ملاطفت میکرد و میفرمود لن تخفی علی الله خافیه یعنی چیزی بر خدا پوشیده نیست راوی کوید چندی نکذشت که ان مرد شامی بیمار شد مرض او شدت کرد و در مردن وصیت نمود که چون بمردم بخدمت امام محمد باقر عرض کنید که بر من نماز بکذارند و بعد مردم مرا بخاک بسپارند چون وصی او در بدر کار او مرد کفن چشم و دهان او را بستند و وظیفه بر روی وی کشیدند و خود بخدمت امام روان شد صبح بود که حضرت را در مسجد رسول صلی الله علیه و اله بتعقیب نماز مشغول دید کیفیت را خدمت انحضرت عرض نمود حضرت فرمود که هرکز او نمرده است بلکه ولایت شام در سردی هوا مشهور بین الخاص و العام است و هوای مدینه در نهایت کرمی و حرارت شاید او را از کرمی هوا غشی روی داده و مدهوش افتاده برو و در کار او تعجیل منمای یکه من خود از دنبال خواهم امد بعد از ان حضرت تجدید وضو فرمود و دو رکعت نماز نمود و دست را زدعا بر روی مبارک کرفته دعائی خواند طولانی و سجده کرد و در سجده تا افتاب طلوع نمود انکاه برخواسته رفت بر سر نعش ان مرد شامی نشست و او را صدا زد او جواب داد که لبیک یا ابن رسول الله بعد از ان او را نشانیدند و تکیه زد و او را شربتی خورانیدند و باهل خانه او فرمود که او را چیزهای سرد و خشک بدهید و برخواست بمنزل خود تشریف برد و بعد از ساعتی شامی صحیح شد برخواست رفت بخانه حضرت

وخلوت کرد و عرض نمود که اشهد انک حجة الله علی خلقه وبابه الذی یؤتی منه گواهی میدهم حجت خدا و دروازه علم و حکمت او
که از ان دروازه هرکه خدا را طلب کند در باید حضرت فرمود چه چیز از ان اعتقاد که داشتی تو را برگردانید و باین مرتبه رسانید گفت گواهی
میدهم که او قبض روح کردند ناگاه دیدم که شخصی منادی میکند و بگوش خود شنیدم که میگفت پروا علیه وجهه فقد سالنا ذلک
محمد بن علی یعنی روح او را برگردانید بدنش که محمد بن علی او را خواسته است حضرت فرمود ایا ندانستی که خدا دوست باشد کسی دارد که ایشانرا
دشمن میدارد و علی ایشانرا دوست میدارد پس از شیعه خالص گردید و مدتها در خدمت انحضرت بود تا رحلت نمود و نعم ما قال

بیت مرده کردم چنین حیاتی بخشید دم تو داده حیات ابد مسیحا را

ایضا عمر بن حنظله نقل کرده
که خدمت انحضرت رسیدم والتماس کردم که اسم اعظم را بمن تعلیم فرماید فرمود تا بیا و بیا کفتم بلی فرمود برو داخل او طاق شو
چون داخل شد او نیز داخل شد و دست خود را بر زمین گذاشت ناگاه دیدم او طاق تاریک شد و زمین بگردش در امد و استخوان
بدن من بلرزه درامد و دندانهای من بهم میخورد و حضرت بافر فرمود چه میگوئی تعلیم بدهم اسم اعظم را تو بانه عرض کردم که من
گذشتم در فوة من نیست حضرت تبسم فرمود و دست را از زمین برداشت و طاق روشن شد و قرار گرفت

لمؤلفه ایکه بر سبع
ز اسم اعظم نام جز رسول و ده و دو نایب او اسم اعظم بود و جود امام مظهر خاص اسم الله کو

لمعه سیم

ابو بصیر که کور شده بود خدمت انحضرت و فرزندش جعفر صادق رفت و عرض کرد که شما وارث پیغمبر خدا هستید گفتند هستیم گفت
رسول وارث علوم همه انبیا بود حضرت محمد بافر فرمود بلی گفت میتوانید مانند عیسی مرده را احیا و کور را بینا نمایید فرمود بلی باذن
الله پس او را پیش خواست و دست مبارک بر چشم او کشید فی الفور بینا شد عالم را دید حضرت باو فرمود میخواهی بهمین قسم بمانی
و حال تو مثل حال مردم باشد میخواهد خدا تو را با مردم و میخواهد بشام برد یا باز بحال اول باشی و من ضامن بهشت باشم از
برای تو بی حساب در عذر و خوف محشر ابو بصیر از کمال بصا بجهت این بشارت بعد بصر را ضی گردید دوباره حضرت امام محمد بافر
دست مبارک خود بر چشمان وی کشید مانند اول نابینا شد

رباعی لمؤلفه در سر خدا راه اشارت
بود در حکمت حق جای عبارت نبود از انکه بصیرتست بر نور خدای غم نیست بظاهر ار بصارت نبود

لمعه چهارم

از جابر بن یزید جعفی منقولست که رفتم بخدمت حضرت امام محمد بافر و از فقر خود شکوه کردم حضرت فرمود
که در پیش ما حال چیزی نیست در ان اثنا کمیت شاعر مداح انحضرت داخل شد و قصیده که در مدح گفته بود عرض نمود حضرت بغلام
امر کرد که برو در ان او طاق بدره زری که در انجاست بجهة جایزه و صله قصیده کمیت بیاور ان مرد رفته بدره زری اورده باو داد کمیت
عرض کرد که قصیده دیگر عرض کرده ام حضرت فرمود که بخوان او خواند باز حضرت فرمود که از ان او طاق بدره زری دیگر اوردند دیگر باره
کمیت عرض کرد که قصیده دیگر عرض کرده ام امام فرمودند بخوان خواند بدره دیگر التفات شد کمیت عرض کرد بخدا که اخلاص من بشما
بجهة مال دنیا نمی باشد مقصود رضای خدا و رسول اوست و ادای حقوق شما که بر ما واجبست حضرت کمیت را دعا فرمود و بغلام امر
کرد که بدرها را بجای خود بگذار من در دل خود خدشه بهم رسانیدم و متاثر شدم که چرا با من چنان معامله فرمودند و با مدا
خود چنین انعامها نمودند بعد از رفتن کمیت باو عرض کردم حضرت فرمودند ان او طاق هرچه دیدی بردار رفتم و گشتم و هیچ نبود و برگشتم
حضرت فرمود ای جابر انچه ما از شما پنهان کرده ایم زیاده از انهاست که شما می بینید بعد از ان دستم را گرفته و داخل او طاق شدند
سر پا بر زمین زد دیدم زمین شکافته شد و شمشهای طلا نفید و مانند کردن اشتری بیرون امد فرمود انکه دیدی بکسی مگوی مگر انکه
شیعه و دوست ما باشد ما را فا در بر هر کاری که بخواهیم کرده است نعم ما قال

بیت انان که خاک را بنظر کیمیا کنند ایا بود
که گوشه چشمی بما کنند

لمعه پنجم

مردی امد بخدمت انحضرت و گفت من از اهل شام و از دوستان حضرت
واجب الاحترام اما پدرم بنی امیه را دوست میداشت و نعم محبت ال ابو سفیان او در مزرعه دل میکاشت و صاحب دولت و ثروت

متکاثر و ضیاع و عقار متوافر بود و در مدینه سکنی نمود پس از مرگ او نقود او مفقود کردید که گذارم که عمدا در جا مخفی داشته
که بمن نرسد حضرت امام محمد بافر فرمود میخواهی پدرت را ببینی عرض کرد بلی امام نوشته باو داد و او را بقبرستان بقیع فرستاد و
سفارش کرد که چون بوسط قبرستان بقیع رسیدی فریاد بزن و بگو ایا در جان مردی معتمر را میخواهی دید باو بگو من فرستاده محمدم و این نوشته را
باو بده او پدرت را بتو خواهد نمود و بتحقیق مطالب خود را از او خواهی کرد انمرد شامی نوشته را گرفت و رفت راوی گوید روز دیگر
که بخدمت جناب امام شرفیاب شد دیدم انمرد را که بر در خانه انحضرت ایستاده هر چه پس از اذن داخل شدیم انمرد بحضرت عرض کرد که
خدا بهتر میداند که علم خود را کجا بگذارد و بکه بسپارد دیشب رفتم و همین نسبت کردم مردی امد که اعتذار داد و گفت باش تا من پدرت را بیابم
بعد از لمحه مرد را اورد پیش من که روی او سیاه بود و من او را نشناختم که پدر منست گفتم تو پدر منی گفت اری گفتم چرا رویت چنین سیاه
و حالت تباه شده گفت بجهة انکه بنی امیه را دوست میداشتم و بر عداوت اهل بیت رسول صلی الله علیه و اله همت میگماشتم و
بهمین واسطه که تو بر خلاف من بودی و با ال رسول اظهار اخلاص مینمودی اموال نقد خود را پنهان کردم که بتو نرسد اکنون از ان
عقاید پشیمانم و در کار پریشانم اکنون ترا نشانی میدهم برو بفلان باغ من در انجا صد هزار درهم پنهان دارم همه را برگیر و پنجاه
هزار از ان ابر بخدمت امام محمد بافر از جانب من پیشکش کن و پنجاه دیگر را خود صرف نما و اکنون من در ان خیالم که بروم در ان باغ و
زر را از زیر خاک براورده پنجاه هزار درهم از ان بجهة شما بیاورم الحاصل راوی گفته سال دیگر که بخدمت انحضرت رسیدم از نتیجه
این حکایت پرسیدم فرمودند اورد و بعضی از ان را بقروض خود دادم و بعضی را در نواحی خیبر زمینی خریدیم و با عی ساختیم و منافع
ان را باهل استحقاق رسانیدیم

لمعه ششم

ابو بصیر روایت کرده که در خدمت انحضرت بودم مردی خراسانی
بزیارت ان زبده خاندان طهارت امده حضرت از او پرسید که حال داود چونست او عرض کرد نیکوست و صحیح است حضرت فرمود چون
تو بجرجان و استراباد رسیدی او فوت شد پس فرمود برادرت چگونه است عرض نمود که او نیز سالم بود فرمود او را صالح نام همسایه
او در فلان روز کشت انمرد خراسانی مدتی گریست و گفت انا لله وانا الیه راجعون حضرت فرمود ارام گیر که ایشان به بهشت رفتند
و از زندان دنیا خلاص شدند انمرد عرض کرد که روزی که بیرون میامدم پسر بیمار بود و احوال او را از من نپرسید حضرت بافر فرمود او خوب
شد و دختر عم خود را گرفت و از وی پسری بهم رسید و نام او را علی نهادند و او از شیعیان خالص ماست و لکن پسرت دشمن ماست ان
مرد گفت ایا ندبیری و چاره از برای هدایت و نجات او هست یا نه حضرت فرمودند او هیزم دوزخ خواهد بود

ایضا

از حضرت امام جعفر صادق مرویست که در خدمت پدرم بمکه میرفتیم تا رسیدیم بوادی ضجنان دیدیم مردی بیرون امد از وادی و در وی بما
میامد و در گردن او زنجیری بود که میکشیدند ان زنجیر را و میامد چون نزدیک رسید بما گفت یا ابن رسول الله اب بده مرا که خدا سیرابت
کند که من از تشنگی هلاک شدم مردی دیگر امد و زنجیر او را کشید و گفت یا ابن رسول الله اب بده او را که او را خدا سیراب نکند پس پدرم بمن گفت ای
جعفر شناختی او را گفتم نه گفت این زنجیر بکردن معاویه بود و انکه بر او موکلست ملکی است که او را عذاب میکند و منع از اب میکند

لمعه هفتم

مؤید الدین علقمی وزیر روایت کرده از یحیی بن محمد کاتب و او از عبدالله مبارک که وقتی در میان مکه و مدینه میرفتم از یک
طرف بیابان سیاهی در نظرم امد و چون نزدیک شد نیک تامل کردم پسری دیدم در سن هفت و هشت که بی زاد و راحله میامد چون بمن رسید
سلام کرد بر من و او را جواب گفتم بعد پرسیدم از کجا میایی گفت من الله گفتم بکجا میروی گفت الی الله گفتم بر چه چیز سوار شده یعنی مرکبت چیست
گفت علی الله یعنی اعتمادم بر خداست و بر او توکل کرده ام گفتم چه میجویی گفت رضاء الله گفتم زاد و راحله ات کجاست گفت زادی تقوای
و راحلتی رجلای و مرادی مولای گفتم خبر ده مرا تو کیستی گفت نحن قوم مظلومون گفتم روشن بیان نما گفت نحن قوم مقهورون گفتم بیشتر
بفرمای گفت نحن قوم مطرودون یعنی ما قومی ستم رسیده و مقهور و مطرود و رانده ایم گفتم از چه طایفه گفت از طوایف عرب گفتم واضح
بگو گفت از قریش گفتم دیگر بگو گفت از بنی هاشم گفتم روشن تر کن گفت علوی میباشم و این را خواند

عربیة نحن علی الحوض

زواده نزود ونسعد وزاده وما فاز من فاز الا بنا وما خاب من حبنا زاده ومن سرنا نال منا السرور ومن
ساءنا ساء میلاده ومن کان غاصبنا حقنا فیوم القیامة میعاده بعد ازان کفت امامم محمد بن علی بن الحسین و از نظرم
غایب شد چندانکه بهر طرف نظاره کردم اصلا از و اثری ندیدم پنداشتی که فرشته بود که باسما صعود نمود **لموع لقته**
انکه در راهش دو عالم کمتر از یکمنزلست طی ارض مکه اندر پیش او کی مشکلست کر بچشم ابدعیا که از نظر کرد نهان دگر
طریق خلع و لبس انکس که مردی کاملست **ایضا** محمد طیار کفته که روزی بدر خانه انحضرت اذن شرفیابی خواستم غلام
اذن نداد و دیکر را اذن داد من متاثر و متفکر برکشتم و بخانه رفته بحالات متفرقه افتادم و تاب نوم و تسکین نبود و خود کشا
خوابم از سر بدر رفت و دلم از کثرت تنکی بغایت اندوه ناک شد با خود میکفتم ایا طایفه مرجئه چنین میکویند و ایا خوارج چنین میکویند
و رای ایشان فاسد میکند امر ایشان را بهمین طریق فکر میکردم تا صبح شد پس از نماز رسول انحضرت بطلب من امده با او رفتم و چون بخدمت
حضرت باقر رسیدم و از دو مراد بد فرمود یا محمد لا الی المرجئه ولا الی القدریه ولا الی الحروریه ولا الی الزیدیه ولکن الینا یعنی مبل
بانان مکن و اما بجانب ما مایل شو پس سبب منع و اذن ندادن دیروز کذشته را بیان فرمود که مبنی بر حکمتها و مصلحتها بود و من شرمسار شدم
و از مراتب اخلاص و اعتقادم افزود **لمعه** **بیت** انکه واقف کشت بر اسرار هو سر مخلوقات چه بود پیش او
هشتم سید مرتضی در عیون المعجزات روایت کرده از جابر بن یزید الجعفی که کفته چون خلافت بر بنی امیه قرار کرفت بسی
خونهای حرام ریختند و شیعیان را کشتند و مدت هزار ماه که زمان خلافت ان طایفه خبیثه بود حضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب را
بر منابر لعن کردند **بیت** ای بریده ان لب کام و دهان کو کند تف سوی ماه اسمان مه فشاند نور و سک عو عو
کند هر کسی بر خلقت خود میتند اخر الامر شیعیان شکایت بخدمت حضرت امام همام زین العابدین اوردند که کار بجایی رسیده
که اینک در مسجد رسول و بر منبر رسول حضرت زوج بتول را لعن مینمایند و کسی را یارای منع نیست حضرت سید الساجدین و زین
العابدین سر خود را بجانب اسمان بلند کرد و کفت سبحانک ما اعظم شانک انک امهلت عبادک حتی ظنوا انک اهملتهم یعنی خداوندا
چه قدر عظیمست کارهای تو امهال میکنی بندکان خود را تا بجایی رسید که مغرور شدند و چنان دانستند که مهلت داده ایشان را
و واکذاشته انان را و همه اینها بچشم تو حاضر است و تو غافل از هیچ چیز نیستی و از تقدیر تو تخلف نمیتوان کرد و حکمت افعال خود را
تو بهتر میدانی و ما بنده عاجز ذلیل تو ایم پس حضرت امام محمد باقر را طلبید و فرمود فردا صبح برو بمسجد رسول و ببین ریسمانی که جبرئیل از برای رسول
صلی الله علیه و اله اورده اندک حرکتی بده اما نباید که بسیار حرکت دهی که عالم بیکبار خراب خواهد شد جابر کوید من از این تقریر حیران
ماندم شب را کذرانیدم و علی الصباح روانه شدم بدر خانه حضرت که ببینم چه حکایت خواهد بود دیدم حضرت باقر از خانه بدر امد سلام
کردم جواب فرمود و کفت یا جابر هرکز باین زودی نمیامدی عرض کردم بشوق اطلاع بر فرمایش امام علیه السلام امده ام فرمود که والله
هرگاه صبر بر تقدیر رب نبود تمام این خلق را بر زمین فرو میبردم ولکن ما بندکان ضعیف تابع حکم پروردکاریم جابر کوید عرض
کردم که چرا هلاک میفرمودی کفت مکر دیروز در خدمت پدرم حاضر نبودی که چه قدر شکایت از مردم زمان کردند کفتم بلی فرمود که پدرم
حکم کرده است که خلق را قدری بترسانم و از قدرت خداوندی چیزی بایشان بفهمانم جابر کفت ای سید مولای من چکونه میترسانید و
حال انکه ناتوانی هستند فرمود بیا برویم بمسجد پس رفتیم بمسجد و محمد دو رکعت نماز کرد و صورت خود را بر خاک مالید سخنی چند کفت
پس سر خود را بلند کرد و از استین خود ریسمان باریک بمانند موی بیرون اورد که از ان رایحه خوب میامد فرمود ای جابر بکیر سر ریسمان را بکیر و مدتی
دور تر برو و مبادا حرکت دهی که عالم خراب خواهد شد پس چنین کردم و ایستادم ان سر ریسمان که در دست انحضرت بود اندک حرکت داد بکوی
که معلوم بود که تمام دید پیچید پس از دست من کرفت کفتم چه کردید فرمود وای بر تو برو بیرون مسجد و ببین چه خبر است جابر کوید چون بیرون امدم
دیدم عجب مصیبتی در خلق افتاده تمام شهر از بزرک و کوچک فریاد و شیون می نمایند و زلزله شدیدی روی داده که خانهها و دکانها ویران شد

[illegible]

برسر یکدیکر میریزد و زیاده از سی هزار نفر هلاک شدند و اظهار توبه و ندامت و نفس خود را ملامت میکنند و بر سر و روی خود میزنند
من از تعجب حیران ماندم و از کریه ایشان بکریه افتادم رفتم بجانب انحضرت دیدم مردم جمع شده اند و عجز و زاری مینمایند و میکویند که یابن
رسول الله بر ما رحم بفرما حضرت فرمود از معاصی توبه کنید تا رفع این بلیه شود من نیز در خدمت حضرت عجز کردم که مدینه خراب و مردم هلاک شدند
حضرت فرمود ای جابر خدا رحم نکند بر ایشان معلوم است که تو نیز هنوز خامی و در مرحله بینش ناتمامی کر دلت بر اعدای ما میسوزد پس فرمود
کر سحقا سحقا و بعدا للقوم الظالمین بخدا قسم که اکر سفارش پدرم نبود مدینه را خراب میکردم پس رفت بر بالای منار مسجد من او را
میدیدم و مردم نمیدیدند پس دست مبارک خود را بر بالای منار اندک حرکت داد ناکاه زلزله دیکر شد سبکتر از اول بار خانه بسیاری
خراب شد و جمعی کثیر در زیر خاک ماندند و انحضرت این ایه را بصدای بلند خواندند ذلک جزیناهم ببغیهم و هل نجازی الا الکفور
و لما جاء امرنا جعلنا عالیها سافلها فخر علیهم السقف من فوقهم و اتاهم العذاب من حیث لا یشعرون که دیدم زنان نجیبه و مخدرات
عفیفه سر و پای برهنه از خانها بیرون امدند و بار و پوشیده در کوچها تضرع و زاری میکردند **لموع لقته** زمین را انچنان
امد تب لرز که لرزان شد بروهر بوم و هر مرز چه صفرا بود غالب بر مزاجش که این تب لرزه امد از علاجش تو کفتی کسکه
کردون باز مینهد که طفلان را بجنبانند در مهد بلی مردم چو طفل شیرخوارند که در مهد طبیعت استوارند
برای خواب طفل شیرخواره بجنبانید مادر کاهواره بنابستان کران هشیار کشتند بسی خفتند و بس بیدار کشتند
همه شرب بو برایشان چنان کشت که عالی سافل امد کوه شد دشت چون حضرت چنان دید لش برحم امد وان رشته را داد ز دست تن
نهاد زلزله ساکن شد و از مناره بزیر امد دست مرا کرفته از مسجد بیرون امدیم و هیچکس او را نمیدید القصه جابر کوید از حضرت سوال
کردم که این خیط چیست فرمود بقیة مما ترک ال موسی و ال هرون تحمله الملائکه و نزل به جبرئیل وای بر تو ای جابر ما از خدا امری
است عظیم اکر ما نبودیم عالم و عالمیان نبودند ما را مطیع باشید سخن ما را رد نکنید که ما بهر راهنمای شما ایم از ما بشما میرسد اکر بفهمید
شکر کنید و اکر نفهمید رد نکنید بسوی ما و انکار منمایید انچه ندانید و بکویید که ائمه ما بهتر میدانند بعد از ان امیر مدینه که از جانب بنی امیه
حاکم بود در نهایت خفت و خواری با خلق ان بلد امدند بخدمت حضرت باقر و در خدمت او روانه خانه امام زین العابدین شدند و امام در
نماز بود پس از اذن بخدمت او رسیدیم و عرض کردیم که خلق مدینه تمامی بر در خانه شما حاضرند و التماس دارند که در خدمت شما بمسجد روند
و دعا بفرمایید که خدا ایشان را ببخشد پس حضرت این ایه را خواندند اولم تک تاتیکم رسلکم بالبینات قالوا بلی قالوا فادعوا و ما دعاء
الکافرین الا فی ضلال عرض کردم که تعجب در اینست که نمیدانستند کجا رسیده است با ایشان این بلا و از سر رشته خبر ندارند که سر رشته این
کار در دست کیست فرمود بلی فالیوم ننسیهم کما نسوا لقاء یومهم هذا و کانوا بایاتنا یجحدون ای جابر این ایاتی که انکار میکنند بخدا
ما ایم و این یکی از انهاست از چیزهایی است که خدا تعالی در قران مجید نقل فرموده و کفته بل نقذف بالحق علی الباطل فیدمغه فاذا هو
زاهق و لکم الویل مما تصفون ای جابر چه کمان داری درباره انانیکه از عهد ما تخلف کردند و با اعدای ما موالات بیش اوردند و حق ما را
غصب نمودند و بطریقه فاسقان رفتار کرده اند و فاسد کردن دین و اطفای نور یقین جابر کفت حمد میکنم خدا را که منت کذاشت بر من
بمعرفت شما و موفق کردانید مرا بمحبت شما الی اخر الحدیث **نظم** ما بذلک النقاب زنده دارد او بینش را الکر ثانی کند
در دم فرو ریزند قالبها **لمعه نهم** نعمان ابن بشیر کفته در سفر مکه معظمه با جابر بن یزید جعفی هم کجاوه
بودیم چون بمدینه رسیدیم رفت بخدمت امام محمد ابن علی بن الحسین ابن علی سلام الله و صلواته علیهم و در کمال سرور او را
وداع کرده بیرون امد چون وارد اول منزل مدینه شدیم مردی امد و کاغذی داد بدست جابر و بوسید بر دیده نهاده و چنان معلوم بود
که کاغذ همان لحظه نوشته شده و هنوز عنوان ان خشک نکردیده بود بعد از مطالعه جابر را انقباضی حاصل امد و دیکر در ان سفر
او را مسرور و منبسط نیافتیم تا رفت بکوفه و شب در خانه خود خوابید و فردا صبح بعزم دیدن او بجانب خانه اش رفتم دیدم از خانه بدر

آمده و بعضی استخوانها و مهره ها بر گردن او بجنبه و بر اسب چوبین و نی سوار شده است بر مجهد کودکان کوفه کرد او جمع آمدند بعضی
هیهات بمیان شهر آمد و با کودکان جستن و بازی میکرد و میگفت احمد منصور بن جمهور امیر غیر مامور و در همه شهر مشهور شد که او دیوانه
شده است و من بسیار حیران مانده بودم که این چه حکایت است و از این معنی غافل که **بیت** او زشر ظالمان در خانه شد   او زننگ
عاقلان دیوانه شد   چند روزی از این مقدمه گذشت که از جانب هشام بن عبد الملک حاکم شهر شوم شام بامر مدینه حکمی رسید که جابر بن
یزید جعفی را پیدا نموده گردن او را بزن و سر او را از برای ما بفرست حاکم کوفه حال او را از خلق سوال کرد گفتند مردی بود صاحب علم و فضل
و صلاح و تقوی و بمکه رفته بود چند روز است که مراجعت نموده اکنون دیوانه و شوریده گردیده در کوچها کوفه با اطفال در بازی است
و اصلا شاعر بچیزی نیست والی کوفه آمده او را بان هیهات که شنیده بود دید و بروی بسی خندید و بهشام نوشت که حکایت چنین است و کشتن
دیوانگان خلاف عقل و دین است چندان نگذشت که منصور بن جمهور بر سر حاکم کوفه تاخت و حاکم گریخت و خود باستقلال امیر گردید آنگاه
معنی سخنان جابر بر اکابر واضح و ظاهر گردید و معلوم شد که بدستور العمل امام باین طریق رفتار نموده تا از آن مهلکه نجات یابد **بیت**
او نه دیوانه که دیوانه نشد   این عسس را دید و در خانه نشد **لمعهٔ دهم** حافظ گوید در کتاب بیان که انحضرت
تمام حکمت علمی و عملی و حقیقت سلوک را در ده کلمه جمع فرموده که صلاح جمیع زندگانیهای دنیا در یک کیله جمع شده دو ثلث آن
زیرکی و فطانت است و یک ثلث آن تغافل و مسامحه **ایضاً** روزی نصرانی با انحضرت بی ادبی کرد و گفت انت بقر فرمود
هی حرمها یعنی طبخ کردن شغل او بوده باز گفت انت ابن السوداء الزنجیة البذیة یعنی مادر تو زنگی بدسلوکی کج خلق بوده فرمود اگر
راست میگوئی خدا او را بیامرزد از تقصیرش بگذرد و اگر دروغ میگوئی خدا تو را هدایت کند و از تقصیر تو بگذرد نصرانی از تاثیر این
سخن مسلمان شد و علمای اهل سنت و ارباب تواریخ مذکور کرده اند که از اولاد امام حسن و امام حسین کسی مثل انجناب نشد که استفاده ان
علوم تفسیر و کلام و فقه و احکام و مسائل حلال و حرام از او ظاهر شود محمد بن مسلم گوید سی هزار حدیث از او اخذ کردم و علمای دین
و صاحبان راه یقین و بقایای صحابه و تابعین و فقهای مسلمین مانند جابر بن عبد الله از صحابه و جابر بن یزید جعفی و کیسان سجستانی
بزرگ صوفیه و طاوس یمانی و غیر ان از تابعین عبد الله ابن المبارک و زهری و اوزاعی و ابو حنیفه و مالک و شافعی و زیاد بن منذر
همه از او روایت کرده اند چنانکه نوشته اند که جابر می نشست در مسجد و زیاده از دو هزار کس بر اطراف او جمع میشدند و میگفت حدثنی
وصی الاوصیاء و وارث علم الانبیاء و گویند جابر هفتاد هزار حدیث از انحضرت یاد گرفته بود و مرخص نبود که بکسی نقل کند و کار بجائی رسید که
سر در چاهها کرده اسرار میگفت و اولو الامر پرده دری کرد و او را بدیوانگی راهنمائی کردند که از مثل زهد و موده را از اعدا انکر دند و عبد الله
عطا مکی گوید ندیدم هیچ عالم را نزد کسی کوچک تر باشد از ایشان در نزد محمد بن علی الباقر و حکم بن عتبه با ان جلالت قدر نزد او مثل
طفلی بود در مکتب خانه نزد معلم و استاد خود و انهمه مسائل در اصول و فروع و کلام و فقه و تفسیر که بر علمای زمان مشتبه و مشکل
میشد اتفاق نفتاد که از انحضرت بپرسند و حل عقده ان تفرمید معجز بیان انجناب نشود و مصنفین اهل سنت چون طبری و بلادری
و سلامی و خطیب خوارزمی در تواریخ خود و هم چنین در موطاء و شرف المصطفی و ابانه و حلیة الاولیاء و سنن ابی داود و مسند ابو
حنیفه و مروزی و راغب اصفهانی و بسیط واحدی و تفسیر نقاش و تفسیر زمخشری و معرفة اصول الحدیث و رسائل سمعانی و غیر
ان از کتب مشهوره و غیر مشهوره ایشان قول و تحقیق انجناب بسیار در هر اقوال مذکور شده است و میگویند قال محمد بن علی الباقر و مکارم
اخلاق و فضایل و علوم الهیه و مناظرات با علمای کفر و اسلام و مجاب کردن انها و مباحثات با فقهای زمان خود و کرامات و خوارق
عادات و معجزات انحضرت زیاده از انست که در این مختصر بتحریر اید در کتب علمای امامیه مشروح و مسطور است و اغلب ان بین الخواص والعوام
معروف و مشهور است و زید بن حسن با انجناب مخالفتها کرد و از او بهشام شکایتها برد و هشام او را و فرزند بزرگوارش امام جعفر را
بشام طلبید و بعد از جواب سوال بسیار مرخص و روانه وطن نمود و جمعی همراه او فرستاد و در راه قدغن کرده بود که چیزی بانها نفروشند

و بمیان شهر ها راه ندهند بر تفصیلی که در کتب مسطور است اخر الامر انحضرت بمدینه طیبه رسید ساکن شدند و شهادت انحضرت را
بعضی بهشام و بعضی بابراهیم بن ولید نسبت داده اند و علی ای حال انحضرت مسموم گردیده است چنانکه مؤلف در ضمن مرثیه ان امام
عرض کرده ام **لمعهٔ یازدهم فی المرثیه** پنجم امام ماه تمام سپهر جود   عارف بکنه معرفت
ایزد ودود   فرزند زادهٔ شه دنیا و دین حسین   زیبندهٔ سریر کمالات نوح و هود   نامش محمد و لقبش باقر العلوم
کارش عبادت و صفتش طاعت و سجود   پیوسته در نهان و عیان شغل او قیام   همواره در خلا و ملا کار او قعود   هر
سو که راه معبر او از فلک جبال   هر جا که جای مقدم او از ملک حدود   از اکر دل مخالف او جمله رنج و ضر   از اکر جان
موافق او جمله نفع و سود   بعد از پدر بمسند امامت چو جا بداد   حاکرد نقش کفر ز لوح جهان زدود   مامور ارشد انچه
سعود امد و نحوس   محکوم ارشد انچه فراز امد و فرود   بشکافت علم را و عیان کرد بر خواص   بشناخت راز او و نهان
کردار غنود   آوازهٔ فضایل او شد بگوش خلق   چه هندوی و چه گبر و چه نصرانی و یهود   از بس رجوع خلق بدان مهر
پاک خلق   در دیک رشک پخت دل خام هر حسود   شد پرده در تجلی انوار کردگار   پنهان نماند اری در پرده
مشک و عود   شد شعله زن مشاعل انوار او بدهر   چشم عدوی آل علی کور شد بدود   امد خبر بشام از و جانب
هشام   او را بسوی دمشق پی ترب طلب نمود   دید انچه از جلال و کمالات او فزون   در سینه هشام لعین کینه اش فزود
از بیم طعن خلق بظاهر وفاق کرد   با او و از نفاق دلش پر ز کینه بود   و ز زهر قهر خویش نهانش شهید کرد   شد در
جهان غیب از این عالم شهود   از مکر عمرو زید از این دهر پر فتید   از ادکشت و زفت سوی گلشن خلود   رفت از
وجود رود سوی عالم عدم   نی نی که از عدم بسوی عالم وجود   که باشدش هراس بدل صانع الناس   ریزد اگر زمانش
دهر تار و پود   ان تحفه که از صمد لایزال داشت   چون رفت خود بجعفر صادق فرو گذاشت **لمعهٔ
دوازدهم** ولادت با سعادت جناب محمد بن علی بن الحسین در رجب یا صفر در پنجاه و هفتم از هجرت در مدینه
بوده و در سنه یکصد و چهارده رحلت نموده مدت عمر شریف آن امام بی همال پنجاه و هفت سال و بعضی گویند با جدش امام
حسین چهار سال و با پدرش علی سی و نه سال زیسته و مدت امامتش هیجده سال بوده در ایام امامت ان بزرگوار بقیهٔ ایام خلافت ولید
پلید و مدت ملک سلیمان بن عبد الملک و عمر بن عبد العزیز و یزید و هشام بن عبد الملک لعنهم الله تعالی گویند زینی ساختند و زهر
در چوب استان تعبیه کردند و اسبی با ان زین معین خلیفه شام بتوسط زید بن حسن که با ان امام عداوت داشت ارسال داشت که حضرت
بنا بر حرمت بران اسب و زین سوار شوند و سم اثری در جسم انحضرت بماند و چنین کردند لهذا حضرت بزید فرمود که درختی که از ان چوب این زین را
بریده اند می شناسم حضرت صادق فرموده که پدرم وصیتها فرمود من عرض کردم ظاهر احوال شما بهتر از روزهای دیگر است فرمود پدرم
علی بن حسین مرا از پشت دیوار صدا زد و گفت یا محمد عجل تعال و هم فرموده که در شب وفات بعد از مناجات بسیار طلبیده فرمود که ای
فرزند امشب قبض روح من خواهد شد و در این شب پیغمبر خدا نیز از دنیا رفته و پدرم علی شربتی از برای من اورده فرمود امشب و عده
نشان این را بجو و نبر دما ای پدر در انشب وفات یافت و نعش مطهر او را در بقیع فرقد دفن نمودیم **ع** دو دست بر دو ست رفت یار بر یار
تعداد اولاد انحضرت نه نفر و بعضی هفت نفر معین کرده اند و در کتب تواریخ و غیره بضبط و ثبت اورده اند قاسم بن محمد ابو عبد الله
جعفر بن محمد الصادق و عبد الله بن محمد که مادر هر دو ام فروه دختر قاسم بن محمد بن ابی بکر بود و ابراهیم و عبید الله که مادر ایشان
ام حکیم دختر سعید بن مغیره ثقفیه و علی و زینب مادر ایشان ام ولد بوده و ام سلمه نیز مادرش ام ولد و عبد الله برادر امام جعفر الصادق
نیز صالح و عالم و فاضل بود و بالاخره عالم را وداع نمود **ظهور ششم از کتاب مظاهر
الانوار در تبیان برخی از حالات و کمالات و معجزات و**

خوارق عادات حضرت سید السادات امام همام والامقام جعفر بن محمد الصادق علیه و علی آبائه السلام الملک الخالق و ذکر اولاد و مدت حیات و عداوت مخالفین و زمان وفات او علیه السلام محتوی بر دوازده لایحه است

در علل الشرایع از ابو حمزه ثمالی نقل کرده و او از علی بن الحسین که او از پدرش او از جدش امیر المؤمنین و آنحضرت از حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله روایت کرده که فرمود چون فرزندم جعفر بن محمد بن علی بن الحسین بن علی متولد شود او را صادق نام نهید زیرا که در اولاد آنحضرت کسی بهم خواهد رسید که ادعای امامت کند اما بناحق و نام او جعفر باشد و بجعفر کذاب مشهور و موسوم گردد از ابو خالد کابلی نقل کرده اند که گفت از حضرت علی بن الحسین پرسیدم که کیست امام بعد از تو فرمود پسرم محمد باقر العلم و پس از او جعفر صادق گفتم شما همه صادقید چرا او را بتنهایی صادق لقب خواهد بود گفت از رسول صلی الله علیه و آله بما امر شده و خبر رسیده که او را صادق خوانیم چرا که پنجمین از اولاد او نیز جعفر نام خواهد بود و بدروغ ادعای امامت کند و اوست جعفر کذاب بعد از آن علی بن الحسین فرمود که گویا می بینم جعفر کذاب را که سلطان جابر عهد خود را تحریص میکند بر تفتیش امر ولی خدا که غایب شده و آخر الامر چنین شد که فرموده بودند نوشته اند که در وقتی که حضرت باقر محتضر گردید فرزند امام جعفر صادق را خواست که وصیت کند برادرش زید بن علی حاضر بود عرض کرد که هرگاه تو با ما مثل امام حسن و امام حسین رفتار کنی امید دارم که کار بدی نکرده باشی فرمود یا ابا الحسن این کار در دست ما نیست بوصیت رسول و اخبار و امر الهی است و اخبار و آثار از جمعی کثیر نقل شده که ظاهراً و باطناً حضرت امام محمد باقر وصایت و خلافت و امامت خود را بآنحضرت باز سپرد و مشهود گردید و شرح این در دفاتر و کتب مضبوط و مسطور است کمالات و حالات و خوارق عادات و معجزات آنحضرت از قبیل احیای اموات و کشف مغیبات و غیره الی غیر النهایه در متون تواریخ و سیر مذکور است

لایحه اول سدیر صیرفی روایت کرده که شبی حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله را در خواب دیدم و بمجلس آنحضرت رسیدم طبقی رطب در خدمت آنحضرت حاضر بود و تناول میفرمود من استدعا کردم که بمن نیز مرحمت فرمایند و دانه از آن رطب عنایت نمایند رطبی دادند و خوردم و دیگر خواستم و التفات شد تا هشت عدد سید بار استدعا رفت و عنایت نفرمودند علی الصباح بمجلس حضرت امام جعفر صادق شرفیاب شدم بهمین دستور طبق رطبی حاضر کردند و بدفعات هشت دانه بمن دادند پس زیاد جویی کردم حضرت امام فرمود هرگاه دوش در خواب زیاده از هشت دانه رطب بتو داده بودند ما نیز میدادیم و تبسم فرمودند

رباعی لمؤلفه

آنکس که بظاهر و بباطن شاهست
اندر دل ذره ذره او را راهست
آن نایب حضرت رسول الله است
کز خواب و ز بیداری خلق آگاهست

ایضاً در خرایج از صفوان بن یحیی روایت کرده که عبد گفت که زوجه من مرا گفت شوق زیارت حضرت جعفر صادق را دارم خواست امسال بحج رویم و بخدمت آنحضرت هم برسیم من گفتم چیزی در دست ندارم او طلا آلات خود را فروخته تهیه سفر کردیم در نزدیکی مدینه مریض شد و من از او مأیوس شدم و او را بهمان حال گذاشته بخدمت حضرت صادق آمدم احوال زوجه من پرسید چگونه گذاشتی عرض کردم حضرت سر در زیر افکند و مدتی متفکر شد بعد فرمود که از جهة او ملولی عرض کردم بلی فرمود لا باس علیها من دعا کردم او صحت یافته برگرد بسوی او که او را خواهی دید که خادم در نزد او نشسته و او را طبرزد میدهد و میخورد چون رفتم و دیدم چنین بود از او پرسیدم گفت من مردم و مردی داخل شد و ملک الموت را منع از من کرد و روح مرا باز داد و بیست سال بر عمر من بیفزود راوی گوید بیست سال بعد از آن آن زن زنده بود

ایضاً داود رقی گوید دو برادر داشتم اراده زیارت مدینه کردند

و از تشنگی در بیابان بیفتادند یکی از آنها متوسل شد برسول و علی و ائمه تا رسید بحضرت جعفر صادق ناگاه مردی دید بر بالای سرش ایستاده پاره چوبی بداد و گفت در میان دندان نگاهدار چون گذاشت فی الفور عطش او رفع شد و بخود آمد و نشست و رسیدند و از آنجا بکوفه رفتند برادری که دعا میکرد بعد از مدتی بمدینه رفته خدمت حضرت صادق رسید امام فرمود چون است حال برادرت که چوب در دندان او نهادند آن چوب را چه کردی گفت فدای تو شوم چون بخود آمد چوب را فراموش کردیم در همان صحرا ماند حضرت فرمود چوب را آوردند و با او نمود و او شناخت و فرمود در آنوقت که با من افتادی برادرم خضر آمد نزد من و آن چوب را فرستاد و شفا یافت و آن چوب درخت بهشت است که سدرة المنتهی خواهد شد و این سبب که اکنون حاضر است و می بینی پس یقین ایشان افزوده شد

لایحه دویم مفضل بن عمر روایت کرده که دو نفر از شیعیان آنحضرت از خراسان مالی میاوردند که هدیه آنجناب نمایند چون بشهر ری رسیدند رفیقی از اهل ری نیز کیسه که در آن دو هزار درهم بود بدیشان داد که بخدمت حضرت امام جعفر صادق برند چون نزدیک مدینه آمدند امانات را باز دید کردند آن کیسه را در آن نیافتند متفکر و حیران و شرمسار بجانب مدینه شتافتند چون بخدمت آنحضرت شرفیاب گردیدند و امانات شیعیان را رسانیدند حضرت صادق فرمود که کیسه امانت آن مرد رازی یعنی از اهل ری چه شد عرض کردند در عرض راه بود و بالاخره مفقود گردید حضرت فرمود اگر آن کیسه را ببینید میشناسید عرض کردند آری پس حضرت فرمود که فلان کیسه را جاریه بیاورد چون نظر کردند همان کیسه بود و حیرت ایشان افزود حضرت فرمود مرا ضرورتی واقع آمد بر یکی از جن امر کردم آمد آن کیسه را آورد و صرف آن کار کردم ایشان خوشوقت گردیدند و پیش از پیش اخلاص و عقیدت بر آنحضرت گزیدند

لمؤلفه

هرکه خدا منکرش ملک نباشد
جن اگر تابعش چه شک باشد
هر که ایزد معین و یاور اوست
جن و انس و فرشته چاکر اوست

ایضاً در خرایج آورده از عیسی بن مهران که مردی بود از شیعیان ماوراء النهر و از صاحبان دولت و ثروت هر سال که بمکه آمدی هزار اشرفی نذر بحضرت امام جعفر صادق آوردی در سالی زن خود را نیز بهمراه آورد و چون بخدمت حضرت رسید عرض کرد که زن من زیارت اهل حرم را آمده اذن خواست و یافت و آن زن بحرم رفته هدیه خود را گذرانید و تبرک برگشت چون آن مرد خواست که کیسه زر خود را از صندوقچه بدر آورد و بحضرت برد نبود لابد هزار اشرفی قرض کرده بخدمت برد حضرت فرمود که چرا چنین کردی آن کیسه هزار اشرفی سابق که نذر ما نمودی قبل از رسیدن تو بما رسید ما را ضرور شد جنی فرستادیم آن را از صندوق تو در عرض راه بدر آورده بما رسانید اینک قرض کرده او را رد کن بعد زن آن مرد بیمار و مشرف بموت شد آنحضرت دعا نمود زن شفا یافت و در آن سال در خدمت حضرت بمکه رفتند در اثنای طواف زن حضرت را دید و بشوهر خود گفت که در حالت بیماری و نزع مردی آمد مرا زنده کرد که اکنون معلوم میشود که حضرت صادق بوده

لایحه سیوم در بصائر الدرجات آورده اند که شخصی بخدمت حضرت امام جعفر صادق آمد و آنحضرت بعد از التفات احوال برادر او را پرسید او عرض کرد که صحیح و سالم خوب است ولکن عیبش اینست که بامامت شما اعتقاد ندارد و در مذهب زیدی و طریقه جارودیه راه می سپارد حضرت فرمود او را از اقرار بامامت ما مانع چیست و باز دارنده کیست او گفت اینمعنی را ورع میخواند و طریقه احتیاط و دینداری میداند حضرت فرمود چون باز گردی و بدو رسی بگو که اگر تقوی و ورع ترا از اقرار بامامت ما مانع است چرا در شب شهر بلخ نکردی آن تقوی و شعار نکردی چون آن مرد بولایت خود رجوع کرد و اینمعنی را با برادر خود در میان آورد او متحیر شد و گفت بخدا قسم که جز خدای کسی از کار من مطلع نبود و بر جعفر صادق از کجا ظهور نموده و همانا از بستان نجوم گفت جعفر صادق حق است برادرش گفت سبحان الله نه زبان تفریط و نه زبان افراط

ع که هر تفریط زده دور شو که ز افراط

گفت اگر چنین نیست او از کجا دانست پس از او تحقیق کردم بجهه من تقریر کرد که از ماوراء النهر میآمدم و از تجارت فارغ شده بلخ میرفتم رفیقی در راه داشتم که جاریه داشت در کمال جمال چون بحوالی بلخ رسیدیم او را برای تهیه غذا و آذوقه روانه کردم که خود با بنه و بار و جاریه گل رخسار و از دنبال رفته باشیم چون او رفت مرا وسوسه دیو شهوت از راه برد در لب نهر که نشسته بود و مرا حجابی میسر نبود با آن کنیزک فسادی کردم و آتش شهوت را

بلب عصیان ونشاید پس از فراغ از مرض صاحب جاریه بازگشت و باتفاق روانه عراق شدیم و تا حال به هیچکس این راز حکایت نکرده
که مضمون کل سر جاوز الاثنین شاع بروز کرده باشد الحاصل انمرد شیعی بازگشت خود را ضایع و دلایل گفت تا بشد بیچ طریقه حق
مذهب جعفری بپذیرفت و سال دیگر به نیت زیارت حج بیت الله و تربت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله و شوق خدمت امام
روانه مدینه گردیدند و بخدمت حضرت صادق رسیدند حضرت او را نوید داد و ابواب نصیحت بروی او گشاد و او از شیعیان خالص امام
همام گردید و ترک اعتقادات فاسده سابقه را بر گزید

نظم لعربی

هر که او منظر بنور الله شد   از نهایت در
نخست آگاه شد
در درون دل درآید چون خیال   پیش او مکشوف باشد سر حال

لایحه چهارم

یکی از اصحاب حضرت امام جعفر الصادق علیه و علی آبائه السلام گفته که بعد از شهید شدن معلی بن خنیس رفتم بخدمت امام فرمود
که حکم نموده بود بمعلی بن خنیس بامری مخفی و او اشکارا و افشا کرد سر ما را و مبتلا شد بکشته شدن پس فرمود روزی نگاه کردم در
دیدم اندوه عیال خود که در عراق اند غمگین است و گفتم میخواهی اهل و عیال خود را دیده باشی گفت آری شنیده ام که در ان ولایت وبای
و جمع کثیر و جمی غفیر هلاک شده اند هر گاه عیال خود را ببینم آرام میگیرم پس گفتم باو که بر گردان روی خود را چون چنین کرد دید
خود را در میان خانه خود با عیال و اطفال خویش و من پنهان شدم از او و گذاشتم او را در خانه او تا سیر شد از دیدار ایشان و با زوجه
خود صحبت داشت بعد از آن باز او را نزدیک خواندم و دست بر چشمانش کشیدم گفتم کجا می بینی خود را گفت در مدینه می بینم و در خدمت
تو گفتم ای معلی هر که اسرار ما را پنهان دارد خداوند تعالی دین و دنیای او را محافظت کند ای معلی خود را اسیر مکن در دست اعدا
ما بواسطه افشای سر ما که هر که در کتمان احادیث صعب ما بکوشد خداوند تعالی ان احادیث را نوری تابان کند در میان دو چشمان او
یعنی در پیشانی او و اثر ان نور ظاهر شود و ان نور در میان مردم او را عزیز کند و هر که احادیث دشوار و اسرار ما را افشا کند از دنیا نرود مگر
انکه کشته شود یا در حبس و زنجیر بمیرد ای معلی مستعد و مهیای بلا باش که عنقریب کشته خواهی شد لهذا چنین شد

لمؤلفه

هر که سر فاش کند سر برود بر بادش   هر که پوشید خدا نور حقایق دادش
صبر کن صبر و مکن فاش دلا قصه خویش   هر که در صبر بکوشد برسد امدادش

ابو بصیر گوید که حضرت امام جعفر الصادق بمن فرمود که انچه در بارهٔ معلی بن خنیس روی
خواهد داد تا تو بگویم اما تو پنهان دار و برو نمیدهد معلی بان درجه که در نزد خدا دارد نخواهد رسید مگر بانچه از دست داود بن علی باو
عرض کردم داود چه خواهد باو نمود فرمود می طلبد او را و گردن او را میزند و او را بر دار میکشد گفتم در چه وقت میشود این امر گفت در
سال اینده و چون سال دیگر رسید داود حاکم مدینه گردید و معلی را طلبید و اسامی شیعیان امام جعفر را از و پرسید معلی گفت من
نمیشناسم که یقین دهم مردی هستم ناظر در بخانهٔ جعفر و حوایج ضروریات و انجام انها با من است داود گفت از من پنهان میکنی
و من ترا خواهم کشت معلی گفت مرا بکشتن تهدید مینمایی و حال انکه اگر همه ایشان در زیر پای من باشند پای خود را بلند نخواهم کرد
که تو ایشان را ببینی

ع

منزلگه مردان موحد سر دار است

پس او را کشتند و بر دار کشیدند و در روایت دیگر است که معلی گفت
مرا با مردم معامله و محاسبه است بگذار تا مفروغ کنم او را به بازار بردند و چون تا جماع مردم کرد و او بلند شد گفت ای خلق گواه باشید
که من ملازم امام جعفرم و از ضیاع و عقار و زر و مال و دینار و کنیز و غلام هر چه دارم بالتمام مال آنحضرت است پس او را بردند و کشتند
و بدار زدند و نام نیک تن از دوستان امام بحق ناطق جعفر بن محمد الصادق را با ن قوم باطل غافل نگفت و مردانه قدم بر دار زد و سر
افتخار بر کشید دوا و سود و مصداق این مقال را بر زبان حال میسرود

نظم

عشقبازان سخن حق بملا میگویند   از که
ترسند سر دار سلامت باشد

چون خبر کشتن معلی بامام رسید بیرون آمد از خانه و از شدت غیظ ردای مبارک او بر زمین
میکشید و اسمعیل پسر آنحضرت بهمراهش بود تا رفت بمنزل داود بن علی چون داخل شد فرمود ای داود مرا کشتی که تا هرگز خدا نخواهد
از او ببخشید عرض کرد چه گناه کرده ام فرمود مردی را کشتی که از اهل بهشت بود داود گفت تو هم گناهی کرده که بخشیده نشود فرمود چه کرده ام

گفت دختر خود را بشخصی اموی داده فرمود پیغمبر خدا دختر خود را بعثمان که از بنی امیه بود داده من نیز متابعت حضرت رسول الله
صلی الله علیه و آله کرده ام داود گفت من معلی را نکشتم بلکه فلان فراش من کشته حضرت فرمود با ذن تو کشته یا بی اذن تو گفت
بی اذن من حضرت فرمود پسر بده او را بدست من که قصاص کنیم او را که سیر امام داشت آوردند و بدست حضرت دادند و حضرت با سمعیل
فرمود که او را ببر در خانه داود و گردن او را بزن اسمعیل چنان کرد و او پیش از قتل خود فریاد میزد که ایها الناس بمن میگویند که فلان را بکش و چون
میکشم مرا بکشتن میدهند پس حضرت متغیر از مراجعت بخانه خود فرموده و انشب از شدت کربه و اندوه تب کرد در طاعات و عبادت
بر داود نفرین نمود داود در ان شب بسابقه الهی و مرضی در فراش خود بمرد و در باب موت او وجوه دیگر هم گفته اند که کمال همان است
که بنفرین و دعای آنحضرت جان بمالک سپرد

لایحه پنجم

در کتاب مختصر از جابر جعفی روایت کرده که پرسید
از حضرت جعفر از تفسیر ایه وکذلک نری ابرهیم ملکوت السموات والارض لیکون من الموقنین پس سر خود را بالا نمود و بمن
فرمود تو نیز سر خود را بالا کن چون سر خود را بالا کردم دیدم سقف خانه روشن شد تا اینکه نظرم افتاد بنوری درخشنده که از روشنی
دیده ام را خیره کرد آنحضرت فرمود ابرهیم ملکوت آسمانها را اینگونه دید باز فرمود سر خود را پائین کن تا بالا کردم و سقف خانه را مانند
اول دیدم آنگاه دستم را گرفته از ان اطاق بیرون آمدند و باطاق دیگر رفتند لباس دیگر پوشیدند و بمن فرمود که چشم بر هم
نه بر هم نهادم و ساعتی تامل کردم و بعد فرمود میدانی کجایی گفتم نه فرمود در ان تاریکی که اسکندر ذوالقرنین رفت گفتم مرخصم
چشم بگشایم فرمود باز کن که تاریکیست و جایی را نخواهی دید چون دیده گشادم جایی را ندیدم قدری راه رفت و ایستاد و فرمود میدانی کجایی
عرض کردم نه فرمود بر لب چشمهٔ حیات که خضر از ان اشامید پس از انجا ما را بر دیگر عالم که مثل ان عالم بود و همچنین تا پنج عالم را طی
کردیم و بعد از ان فرمود که اینها ملکوت زمین است و ابرهیم اینها را ندید بلکه ملکوت آسمانها را دید و ان دوازده عالم است و هر عالمی
هیأتی که اول بتو نمودم و هر یک از ائمه اثنا عشر که از دنیا میروند در یکی از ان عوالم ساکن میشوند تا قائم ما که آخر ائمه است و در
عالم که حال ساکنیم خواهد آمد بعد از ان فرمود چشم خود را بر هم نه و دستم را گرفته قلیلی راه رفت چون نگاه کردم در همان اوطاق که در مدینه
که در ان بودیم در آمدیم و برکشیدیم بمجلس اول و عرض کردم که چه قدر از روز گذشته فرمود سه ساعت بیش نرفته است سبحان ذی الملک
والملکوت نعم ما قیل

بیت

ای مقیمان درت را عالمی در هر دمی   رهروان راه عشقت هر زمان در عالمی
تا کمال قدرتت در عرصهٔ ملک قدم   هر نفس اتش خلیلی هر کفی خاک آدمی

لایحه ششم

هم نقل کرده اند که
سهل بن حسن خراسانی آمد بخدمت آنحضرت و عرض کرد که امروز صد هزار شیعه دارید چرا بر طلب حق خود همت نمی گمارید همه مردم
در راه شما شمشیر میزنند و جانهای خود را نثار میکنند حضرت فرمود بنشین ای خراسانی و ای جاریه تنور را روشن کن پس بهم رخت
و تامل کردند تا اخگر گردید و خاکستر سفید روی آن را گرفت حضرت بسهل بن حسن فرمود ای خراسانی برو در تنور بنشین او مضطرب شد و
عرض کرد که یا بن رسول الله مرا در آتش مسوزان و معاف دار حضرت فرمود معاف داشتم در این اثنا هرون مکی داخل شد و سلام کرد حضرت فرمود
ای هرون برو در میان این تنور آتش بنشین هارون بدون تامل در تنور رفت و نشست و آنحضرت در نهایت آرام با ان خراسانی صحبت
داشت و احوال خراسانیان را استفسار فرمود بطوری که گویا خود از ان ولایت آمده است بعد از مدتی دید آن شخص حسب الامر از تنور بدر آمد در
نهایت صفا و سلامت و آتش در او تصرفی و اذیتی نکرده بود آنحضرت بخراسانی فرمود در خراسان شما چند نفر از این مقوله مردم و شیعه
بهم میرسد گفت بخدا یکنفر هم نهم بهم نرسد حضرت فرمود ما چگونه بیرون آییم در وقتی که پنج نفر یکدل و یکزبان با ما اتفاق ندارند ما
خروج خود را امید آییم که کی خواهد بود

لمؤلفه

شمع ایمان بهر دلی کافروخت   کی چو پروانه اندر آتش سوخت

ایضا

در عدة الداعی مذکور است که ابو حازم عبد الغفار بن حسن گفته که چون حضرت امام بحق ناطق جعفر بن محمد
الصادق از نزد منصور دوانیقی مرخص و از کوفه عازم مدینه بود جمعی از علما و فضلا که از انجمله بود سفیان ثوری و حسن و ابرهیم ادهم

بلب عصیان و نشاید پس از فراغ از مرض صاحب جاریه تائب گشت و باتفاق روانهٔ عراق شدیم و ما حال الیه هیچکس از این حکایت بکرده که مضمون کل سرّ جاوز الاثنین شاع بروز کرده باشد الحاصل آن مرد شیعه برادر خود را نصایح و دلایل گفت تا بتدریج طریقه حق مذهب جعفری پذیرفت و ستاد بکرم بنیت زیارت حج بیت الله و تربت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله و شوق خدمت امام روانهٔ مدینه کردیدند و بخدمت حضرت صادق رسیدند حضرت او را توبه داد و ابواب نصیحت بروی او کشاد و او از شیعیان خالص امام همام کردید و ترک اعتقادات فاسده سابقه را بر کزید

نظم لعربی

هرکرا و سنظر بنور الله شد ... از نهایت دور

بخت آگاه شد ... در درون دل درآید چون خیال ... پیش او مکشوف باشد سرّ حال

لایحهٔ چهارم

یکی از اصحاب حضرت امام جعفر الصادق علیه و علی آبائه السلام گفته که بعد از شهید شدن معلی بن خنیس رفتم بخدمت امام فرمود که حکم نموده بود بمعلی بن خنیس بامری مخفی و او آشکار و افشا کرد سرّ با او مبتلا شد بکشته شدن پس فرمود روزی نگاه کردم دیدم اندوری عیال خود که در عراقند غمگین است و گفتم میخواهی اهل و عیال خود را دیده باشی گفت آری شنیده‌ام که در آن ولایت وبا است وجمعی کثیر و جمی غفیر هلاک شده‌اند هر گاه عیال خود را ببیند آرام میگیرم پس گفتم با وی که بر کردان روی خود را چون چنین کرد دید خود را در میان خانهٔ خود با عیال و اطفال خویش و من پنهان شدم از وی که آشنم او را در خانه او تا سیر شد از دیدار ایشان و با زوجهٔ خود صحبت داشت بعد از آن بار او را نزدیک خواندم و دست بر چشمانش کشیدم گفتم کجا می‌بینی خود را گفت در مدینه می‌بینم و در خدمت توکفتم ای معلی هرکه اسرار ما را پنهان دارد و خداوند تعالی دین و دنیای او را محافظت کند ای معلی خود را اسیر مکن در دست اعدا ما بواسطهٔ افشا سرّ ما که هرکه در کتمان احادیث صعب ما بکوشد خداوند تعالی آن احادیث را نوری تابان کند در میان دو چشمان او یعنی در پیشانی او و اثر آن نور ظاهر شود و آن نور در میان مردم او را عزیز کند و هرکه احادیث دشوار و اسرار ما را افشا کند از دنیا نرود مگر آنکه کشته شده باشد یا در حبس و زنجیر بمیرد ای معلی مستعد و مهیای بلا باش که عنقریب کشته خواهی شد لهذا چنین شد

لمؤلفه

هرکه سرّ فاش کند سر برود بر بادش ... هرکه پوشید خدا نور حقایق دادش

صبر کن صبر و مکن فاش دلا قصهٔ خویش ... هرکه در صبر بکوشد برسد امدادش

ابو بصیر گوید که حضرت امام جعفر الصادق بمن فرمود که آنچه درباره معلی بن خنیس روی داد خواهد داد با تو بگویم اما تو پنهان دار و بروز مده معلی بآن درجه که در نزد خدا دارد نخواهد رسید مگر با آنچه از دست داود بن علی باو رسد عرض کردم داود چه خواهد با او نمود فرمود می‌طلبد او را و کردن او را میزند پس او را بردار میکشد گفتم در چه وقت میشود این امر گفت در سال آینده و چون سال دیگر رسید داود حاکم مدینه کردید و معلی را طلبید و اسامی شیعیان امام جعفر را از وی پرسید معلی گفت من نمیشناسم که بقلم دهم مردی هستم ناظر در بخانهٔ جعفر و خرید ضروریات و انجام امورهای است داود گفت از من پنهان میداری و من ترا خواهم کشت معلی گفت مرا بکشتن تهدید مینمایی و حال آنکه اگر همه ایشان در زیر پای من باشند پای خود را بلند نخواهم کرد که تو ایشان را ببینی

ع

منزل که مردان موحد سردار است ... پس او را کشتند و بردار کشیدند و روایتی دیگر است که معلی گفت مرا با مردم معامله و محاسبه است بگذار تا مفروغ کنم او را ببازار بردند و چون اجماع مردم کرد و او ببیاشد گفت ایخلق گواه باشید که من ملازم امام جعفر هستم و از ضیاع و عقار و زر و مال و دینار و کنیز و غلام هرچه دارم بالتمام مال آنحضرت است پس او را بردند و کشتند و بدار زدند و نام نیک تن از دوستان امام بحق ناطق جعفر بن محمد الصادق را بآن قوم باطل غافل نگفت و مردانه قدم بر دار زد و سر افتخار بر کنبد دوار سود و مصداق این مقال را بزبان حال میسرود

نظم

عشقبازان سخن حق بملا میگویند ... از که ترسند سر دار سلامت باشد

چون خبر کشتن معلی بامام رسید بیرون آمد از خانه و از شدت غیظ ردای مبارک را بر زمین میکشید و اسمعیل پسر آنحضرت بهمراهش بود تا رفت بمنزل داود بن علی چون داخل شد فرمود ای داود امروز گناهی کردی که خدا نخواهد آمرزید عرض کرد چه گناه کرده‌ام فرمود مردی را کشتی که از اهل بهشت بود داود گفت تو هم گناهی کرده که بخشیده نشود فرمود چه کرده‌ام

گفت دختر خود را بشخصی اموی داده فرمود پیغمبر خدا دختر خود را بعثمان که از بنی امیه بود داده من نیز متابعت حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله کرده‌ام داود گفت من معلی را نکشته‌ام ملکه فلان فراش من کشته حضرت فرمود با بن تو کشته یا بی‌اذن تو گفت بی‌اذن من حضرت فرمود پس بده او را بدست من که قصاص کنیم او را که سیرامام داشت او را آوردند و بدست حضرت دادند و حضرت با سماعیل فرمود که او را ببر در خانهٔ داود و کردن او را اسمعیل جدا کرد و او پیش از قتل خود فریاد میزد که ایها الناس مرا میکویند که فلانرا بکش و چون میکشم مرا بکشتن میدهند پس حضرت متغیراً مراجعت بخانهٔ خود فرمود و از شدت کریه و اندوه تب کرد در طاعات و عبادات بر داود نفرین نمود داود در آن شب سابقه الحمی و مرضی در فراش خود بمرد و در باب موت او وجوه دیگر هم گفته‌اند که حاصل همه این است که بنفرین و دعای آنحضرت جان بمالک سپرد

لایحهٔ پنجم

در کتاب مختصر از جابر جعفی روایت کرده که پرسیدم از حضرت جعفر از تفسیر آیه و کذلک نری ابرهیم ملکوت السموات و الارض لیکون من الموقنین پس سر خود را بالا نمود و بمن فرمود تو نیز سر خود را بالا کن چون سر خود را بالا کردم دیدم سقف خانه روشن شد تا اینکه نظرم افتاد بنوری درخشنده که از روشنی دیده‌ام را خیره کرد آنحضرت فرمود ابرهیم ملکوت آسمانها را اینگونه دید باز فرمود سر خود را بپائین کن بالا کردم و سقف خانه را مانند اول دیدم آنگاه دست مرا گرفته از آن اوطاق بیرون آمدند و باوطاق دیگر رفتند لباس دیگر پوشیدند و بمن فرمود که چشم بر هم بر هم نهادم و ساعتی تأمل کردم و بعد فرمود میدانی کجایی گفتم نه فرمود در آن تاریکی که اسکندر ذو القرنین رفت گفتم مرخصم چشم بکشایم فرمود باز کن که تاریک است و جایی را نخواهی دید چون دیده کشادم جایی را ندیدم قدری راه رفت و ایستاد فرمود میدانی کجایی عرض کردم نه فرمود بر لب چشمهٔ حیاتی که خضر از آن آشامید پس از آنجا ما را بر دیگری عالم دیگر که مثل آن عالم بود و همچنین تا پنج عالم را طی کردیم و بعد از آن فرمود که اینها ملکوت زمین است و ابرهیم اینها را ندید بلکه ملکوت آسمانها را دید و آن دوازده عالم است و هر عالمی هیئاتی که اول بتو نمودیم و هر یک از ائمهٔ اثنا عشر که از دنیا میروند در یکی از آن عوالم ساکن میشوند تا قائم ما که آخر ائمه است در آن عالم که حال ساکنیم خواهد آمد بعد از آن فرمود چشم خود را بهم نه و دست مرا گرفته قلیلی راه رفت چون نگاه کردم در همان اوطاق مدینه که در آن بودیم در آمدیم و برگشتیم بمجلس اول و عرض کردم که چه قدر از روز گذشته فرمود سه ساعت بیش نرفته است سبحان ذی الملک و الملکوت تم ما قیل

بیت

ای مقیمان درت را عالمی در هر دمی ... رهروان راه عشقت هر زمان در عالمی

تا کمال قدرتت در عرصهٔ ملک قدم ... هر نقاش خلیلی هر کفی خاک آدمی

لایحهٔ ششم

هم نقل کرده‌اند که سهل بن حسن خراسانی آمد بخدمت آنحضرت و عرض کرد که امروز صد هزار شیعه دارید چرا بر طلب حق خود همت نمی‌گمارید همه مردم در راه شما شمشیر میزنند و جانهای خود را نثار میکنند حضرت فرمود بنشین ای خراسانی و ای جاریه تنور را روشن کن پس بفرموده تأمل کردند تا اخگر کردید و خاکستر سفید روی آن را گرفت حضرت بسهل بن حسن فرمود ای خراسانی برو در تنور بنشین او مضطرب شد عرض کرد که یابن رسول الله مرا در آتش مسوزان و معاف دار حضرت فرمود معاف داشتم در این اثنا هرون مکی داخل شد و سلام کرد حضرت فرمود ای هرون برو در میان این تنور آتش بنشین هارون بدون تأمل در تنور رفت و نشست و آنحضرت در نهایت آرام با آن خراسانی صحبت داشت و احوال خراسانیان را می‌پرسید بطوری که گویا خود از آن ولایت آمده است بعد از مدتی مدید آن شخص حسب الامر از تنور بدر آمد در نهایت صفا و سلامت و آتش در او تصرفی و اذیتی نکرده بود آنحضرت بخراسانی فرمود در خراسان شما چند نفر از این مقوله مرید و شیعه بهم میرسد گفت بخدا یکنفر هم بهم نمیرسد حضرت فرمود ما چگونه بیرون آئیم در وقتی که پنج نفر یکدل و یکزبان با ما اتفاق ندارند ما وقت خروج خود را میدانیم که کی خواهد بود

لمؤلفه

شمع ایمان بهر دلی کافروخت ... کی چو پروانه اندر آتش سوخت

ایضاً

در عدة الداعی مذکور است که ابو حازم عبد الغفار بن حسن گفته که چون حضرت امام بحق ناطق جعفر بن محمد الصادق از نزد منصور دوانیقی مرخص و از کوفه عازم مدینه بود جمعی از علما و فضلا که از آنجمله بود سفیان ثوری و حسن و ابرهیم ادهم

در خدمتش میرفتیم و من و ابراهیم بیشتر میرفتیم ناگاه شیری در میان راه بهم رسید خوف کردیم و ایستادیم تا حضرت صادق در رسیدند آن جماعت پیش افتاده گوش شیر را گرفت از میان راه یکبار دور کرد و ما عبور نمودیم و فرمود اگر مردم اطاعت خدا را چنانکه باید بنمایند باید خود را بر شیر بار خواهند کرد

نظم

بر شیر از آن شدند بزرگان دین سوار
کاهسته در زمو گذشتند بر زمین

ایضا

داود رقی گوید در خدمت حضرت صادق بودم مردی آمد و گفت زنم بزیارت آمده بود و اکنون محتضر است و وفات کرده و من آمدم بخدمت حضرت فرمود نمرده است چون برگشت او را زنده دید معلوم شد که بتوجه حضرت از نو حیات یافته داود گوید حضرت فرمود اولم تؤمن گفتم بلی ولکن لیطمئن قلبی پس حضرت فرمود در روز ترویه شوق حج کرده ام عرض کردم وقت گذشته فرمود بعد از نماز عشا شتر مرا زین کن و بیاور چنان کردم و بردم و سوار شد و مرا ردیف کرد و در بعضی مواضع دعاها خواند و صبح بمکه رسیدیم و نماز گذاردیم و تعقیب نماز میخواندیم که آن مرد و آن زن که سابقا مذکور شد آمدند زن حضرت را دید بشوهر گفت این کیست گفت جعفر صادق زن قسم یاد کرد که باعث عود روح من بر بدن این مرد بوده است

لایحهٔ هفتم در المعجزة و الکرامة

و در عیون المعجزات از داود رقی مرویست که در خدمت حضرت امام جعفر صادق بودیم و در فضایل انبیا سخن میرفت آنحضرت فرمود بخدا قسم که هیچ پیغمبر خلق نشده مگر اینکه جد ما محمد مصطفی صلی الله علیه و آله از او بهتر است پس انگشتر خود را از دست مبارک بیرون آورد و بر زمین گذاشت و سخنی گفت که نفهمیدیم ناگاه زمین شکافته شد و در میان زمین دریای بسیار عمیقی مرئی شد که در آن کشتی بود سبز از یکدانه زبرجد و در وسط آن قبه بود از در سفید در پهلوی آن خانه بود سبز که بر آن نوشته بود لا اله الا الله محمد رسول الله علی امیر المؤمنین بشر القائم فانه یقاتل للاعداء و یعز المؤمنین و ینصر الله عز و جل بالملائکة فی عدد نجوم السماء بعد از آن سخنی دیگر گفت که نفهمیدیم دیدیم دریا و کشتی بلند شد آنحضرت فرمود داخل آن قبه شوید که در کشتی بود چون داخل شدیم دیدیم که در آن چهار کرسی بود هر یک مرصع بجواهر بسیار آنحضرت بر یکی از آنها نشست و موسی و اسماعیل پسران خود را هم فرمود هر یکی بر کرسی نشستند من هم بامر او بر کرسی نشستم پس بکشتی فرمود برو بامر الهی و کشتی روان شد در میان کوههای از در و یاقوت آنحضرت دست در دریا برد در و یاقوت بسیاری بدر آورد و گفت ای داود اگر دنیا را میخواهی از آنها بگیر عرض کردم مرا بدنیا احتیاجی نیست دیگر بار دست در دریا باز دست فرو برد مشک و عنبر بر آورد و بو کرد و ما نیز بو کردیم تا بر بخت در دریا کشتی میرفت تا رسیدیم بجزیرهٔ بزرگی در میان دریا و قبه‌ها در آن بود از در سفید که بسندس و استبرق مفروش بودند و پرده‌ها داشت که مملو بود از ملائکه چون نظر آنها بر امام افتاد همه آمدند و بعجز و اطاعت اقرار بولایت و امامت او کردند من عرض کردم که این قبه‌ها از کیست فرمود از ائمه که از ذریهٔ پیغمبرند هر امامی که از دنیا میرود بر یکی از این قبه‌ها میاید تا وقت معلوم که خدا مقرر کرده برسد پس فرمود برخیزید برویم و سلام بر امیر المؤمنین علیه السلام کنیم رفتیم و سلام کردیم و از آنجا بقبه‌های دیگر که امام حسن و امام حسین و امام زین العابدین و امام محمد الباقر علیهم السلام در آنها بودند رفته سلام کردیم هر یک را قبهٔ علیحده مرصع بجواهر و مزین بطلای رنگین بود از آنجا رفت بعمارتی که در آن جزیره بود و ما نیز رفتیم دیدیم قبهٔ بسیار بزرگی از یکدانه در سفید مزین بزینتهای بسیار از فرش و پرده و غیره و تختی در آن بود از زر خالص که مرصع بود بانواع جواهر عرض کردم فدایت شوم یا مولای این قبه کیست فرمود از قائم ما اهل بیت میباشد که صاحب زمانست بعد از آن بدست خود اشارتی کرد و سخنی گفت که من نفهمیدم پس خود را در منزل حضرت دیدیم در مدینه و انگشتر خود را آورد و زمین که شکافته بود تا انگشتری بهم رسید فرمود دیگر نه شکاف و نه فرجه در آن بود

لمؤلفه

بعد بینش تا نور آفتاب نیاید
چنانکه هست کجا آفتاب در نظر آید

لایحهٔ هشتم

از مفضل بن عمر جعفی مرویست که منصور دوانیقی بکرات عازم بر قتل حضرت امام جعفر الصادق شد و چون مقدر نبود و از امام بعضی کرامات مشاهده می‌نمود بعد از ورود حضرت بمجلس او ساکت میشد و پشیمان میگردید و از آنحضرت هیبتی در دل او میافتاد که مرتکب این امر نمیتوانست شده باشد اما مانع شد آنحضرت را از نشستن و فتوی دادن بجهت مردم و بمرتبهٔ مبالغه نمود در این کار که چون

مسئله

مسئله رو میداد مردم در آن حیران میماندند و نمیدانستند که حکم آن چیست و از شدت حیرت گاه بود که مرد از زن جدا نمودند و بی‌حجت و حیران بودند که چگونه کار بر شیعیان تنگ شد و امر بر خلق مشکل گردید تا آنکه خدا در دل منصور انداخت که از آن حضرت چیزی بخواهد و آنحضرت باید چیزی بدهد که مثل آن را کسی نداشته باشد و از برای او فخری بماند پس حضرت صادق تاری از تارهای حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله که طول آن یک ذرع بود از برای او فرستاد و منصور بسیار خوشحال شد امر کرد از آن چهار قسمت کردند و در چهار موضع گذاشتند و بعد از آن بآنحضرت گفت جزای این احسان که بمن کردی اینست که مرخص کنم تا علم خود را بشیعیان خود افشا کنی و متعرض تو و ایشان نشوم پس بنشین و فتوی بکسی مده و فتوی ده اما در شهری که من هستم مباش پس حضرت چنین کرد و علم شایع و آشکار شد

قطعهٔ لمؤلفه

نقص جعفر نه که در خانه نشست از منصور
مرتضی نیز گهی خانه نشین از عمر است
هر که را قرب فزونست فزون بیند رنج
بیشتر در خطر آنست که فزونش خطر است
خود برین چرخ نه بینی که کواکب بسیار
گر کسوفست و خسوف از پی شمس و قمر است
سهل باشد که نشینند بسر روزی چند
آنکه در جنب دلش هر دو جهان مختصر است

لایحهٔ نهم

در مهج نقل کرده از محمد بن ربیع حاجب که گفته منصور در قبهٔ خضرا نشستی و چون غضب و خشم و ارادهٔ قتل کسی داشتی بقبهٔ حمرا آمدی و این وقتی بود که حضرت امام جعفر بن محمد را بجهت کشتن آورده بود چون شب در رسید ربیع حاجب را طلبید و پس از اظهار التفات بسیار گفت برو جعفر را بهر صورتی که ببینی بردار و بیاور و پدرم مرا باین کار مامور کرد رفتم و بنردبان از راه بام بخانهٔ امام درآمدم و نزدیک بسحر بود و آنحضرت نماز می‌نمود او را گرفته نگذاشتم لباس بپوشد و کشیده آوردم چنانکه در آن هفتاد سالگی از بی قوتی در راه ضعف کرد و بر او رحم کردم و او را سوار نمودم و نزد ربیع پدرم آوردم و پدرم میگریست و منصور تاکید میکرد و امام دو رکعت نماز کرد و دعایی خواند پس ربیع او را بحضور منصور برد منصور در مقام عتاب و خطاب نسبت بآنجناب در آمده او را بافشا و حسد و عنا نسبت داد و حضرت بمدارا از این نسبتها اظهار تبرا میفرمود و منصور در زیر بالش شمشیری پوشیده آماده بود او را برداشت و بقدر یک وجب از غلاف بیرون کشید و ما از حیات امام نومید شدیم پس بجعفر گفت حیا نمیکنی با این ریش سفید باطل میگویی و میخواهی جمعیت مسلمانان را پراکنده نمایی و خون مردم را بریزانی و امر خلافت ما را مختل کنی باز آنحضرت عذرخواهی و مواسا میکرد و میگفت آنچه بمن نسبت داده اند دروغ و بهتانست پس منصور بقدر یک ذراع شمشیر را کشید و قبضه را از اگرفت پس باز عتاب کرد و حضرت عذر میخواست این دفعه آنست که بیجا تمام شمشیر را از غلاف بیرون آورد و ساعتی سر بزیر افکند و متحیر و متفکر ماند پس سر بر آورد و گفت گویا راست میگویی آنچه میگویی و در مقام مهربانی بر آمده از غالیهٔ خاصه بحضرت داد و موی آنجناب را خوشبو کرد و اذن مراجعت بمدینه داد ربیع گوید در خدمت آنجناب رفتم و او را بمدینه رسانیدم و مدتی گذشت و این عقده در دل من بود که از منصور خلیفه بپرسم که با آن همه سعی در قتل آنحضرت چه مانع شد که اکرام کرد و آنحضرت را باعزاز و اکرام بوطن مرخص کرد تا اینکه روزی در خلوت از منصور پرسیدم و بعد از احتیاط و خالی کردن خانه و منزل بجهة من نقل کرد که چون قصد قتل آنحضرت کردم رسول خدا در نظر من آمد که در میان من و او فاصله بود که ایستاده دستهای خود را بلند کرد و آستین خود را بالا زده و نهایت غضب و عبوس در ابروان خود گره زده بود شمشیر را دوباره در غلاف کردم و بعد از دقیقه دلم را قوت دادم و دو مرتبه عزم جزم کردم بر کشتن جعفر و شمشیر را بیشتر کشیدم دیدم پیغمبر نزدیک بمن ایستاده و در نظر دارد که اگر من جعفر را بکشم او نیز مرا بکشد باز دست نگاه داشتم تا زجرات کردم و گفتم اینها خیالست و اوهامست و اعتباری ندارد همه شمشیر را کشیدم در مرتبه سوم دیدم که رسول خدا دست خود را دراز نمود و از شدت غیظ سرخ شده و آماده ایستاده که مرا هلاک کند و اینقدر نزدیکست که فاصله در میان اعضای من و دست مبارک او نیست اگر بزنم او هم بلافاصله میان اعضای من خواهد زد و مرا خواهد کشت پس لابد شدم و کردم آنچه کردم پس منصور گفت این امر ما را اهل بیت تاکید نمود و ما نیز تا او و مهدی و موسی و هرون در حیات بودند بکسی نگفتیم

لمؤلفه

رسول از خلف خود جدا نمیشاید
ولی بدیدهٔ احول یکی دو مینماید

ایضا

در خرایج است که علی بن ابی حمزه گفته که سالی حج کردم با حضرت

جعفر

جعفر صادق و در مراجعت در زیر نخلی خشک نشستیم انحضرت چیزی خواند و لب بجنبانید و بلحظتی بوسیده خشک امر فرمود ثمر داد انحضرت
میل فرمود و من نیز خوردم مرد اعرابی در برابر میدید انحضرت حمل بر سحر کرد گفت مثل تو ساحری ندیده‌ام حضرت فرمود ما ساحر نیستیم ما
از خانواده رسول اللهیم دعا میکنیم خدا اجابت میکند اگر دلت میخواهد دعا کنم سگ شوی و بروی بخانه خود و دم بجنبانی آن اعرابی از
نادانی و جهالت گفت چنین کن تا به بینم اگر راست میگویی حضرت صادق دعا کرد و او فی الفور سگ شد و بجانب عیال و خانه خود رفت
او را بچوب راندند و بعجز و الحاح و تضرع و لابه بحضرت آمد و آب از چشمانش میریخت حضرت دوباره او را بصورت انسانی فرمودند و گفتند حال
ایمان آوردی عرض کرد بجای یکبار هزار بار ایمان آوردم **لائحهٔ دهم** مالک امام مذهب سنه و فقیه مشهور
مدینه گوید بخدمت انحضرت میرسیدم و تحصیل علوم میکردم و انجناب از سه قسم عبادت خالی نبود یا روزه داشت در روزها یا در نماز
ایستاده بود در شب یا بجهت نماز یا مشغول ذکر خدا بود و از زهاد انبیا میرسید و هر گاه میگفت قال رسول الله رنگ صورتش گاهی سبز
میشد گاهی زرد و متغیر میشد احوال او چنانکه هر کس او را دیده بود در آنحال نمیشناخت وقتی با او رفتم بمکه در احرام گاهی که میخواست
بگوید لبیک نفس او قطع میشد و صدا در حلقش گره میشد نزدیک بود که از شتر بیفتد من میگفتم بگو لبیک ناچاری از گفتن آن
میگفت ای مالک چگونه جرأت کنم که بگویم لبیک اللهم لبیک میترسم در جواب من بگوید لا لبیک و لا سعدیک **ایضا**
در عیون از موسی بن جعفر مرویست که انحضرت با جمعی نشسته بود و میخواست چاشت بخورد که خبر فوت پسر بزرگ او را یعنی اسمعیل
آوردند پس گفت طعام بیاورید و با یاران مشغول خوردن شد بدست خود چیزها را پیش ندما میگذاشت مردم عرض کردند که امروز
حالت عجیب در شما مشاهده شد که از خبر فوت چنان پسری ملال و بیطاقتی نکردید فرمود اصدق الصادقین خبر داده که ما همه خواهیم
مرد جماعتی هستند از بندگان خدا که مرگ در پیش چشم ایشانست و مارا که و غرابت ندارد از برای آنها و باید تسلیم و رضا کرد بقضا
پروردگار تن درداد **ایضا** حفص بن غیاث قاضی کوفه هر وقت از انحضرت حدیثی نقل مینمود میگفت خیر الجعافر جعفر بن
محمد الصادق چنین و چنان فرمود و مالک امام اهل سنه میگفت والله ما رأت عینی افضل من جعفر بن محمد زهدا و فضلا و
عبادة و ورعا معلی بن خنیس گوید شبها انجناب بتاریکی و تنهایی نان و خرما بجهت فقرا و ایتام بدوش میکشید و روزها مردم را ضیافت
میفرمود او را گفتند عقل معاش در خرج کردن لازم است فرمود امور ما باخدا است هر گاه وسعت دهد ما میدهیم هر گاه تنگ کرد تنگ
میگیریم و گفته اند کان جعفر بن محمد یطعم حتی لا یبقی لعیاله شیء **ایضا** شخصی از حجاج در مدینه خوابید چون بیدار شد
توهم کرد که همیان زر او را دزدیده اند بیرون آمد دید که جعفر بن محمد نماز میگذارد و او را نشناخت و به تهمت دزدی او را گرفت حضرت
فرمود چه بود در همیانت گفت هزار اشرفی انحضرت او را بخانه آورده هزار اشرفی باو داد آنمرد چون برگشت زر خود را یافت و شرمسار خدمت
امام شتافت امام فرمود آنچه ما بکسی داده‌ایم پس نخواهیم گرفت **ایضا** سفیان ثوری آمد بخدمت انحضرت او را متغیر دید و سبب
پرسید فرمود گفته بودم که کسی به بام خانه نرود امروز وقتی رسیدم جاریه طفل در بغل داشت و از نردبان بالا میرفت چون مرا دید ترسید
و افتاد و آن طفل مرد و حال تغیر بجهت آن طفل که مرده است نیست چرا که آن گذشته است ولی بجهت اینکه جاریه ترسانست متغیرم
و او را آزاد کردم سفیان ثوری این اشعار از انحضرت نقل کرده است **عربیة** تعصی الاله و انت تظهر حبه هذا العمری
فی الفعال بدیع لو کان حبک صادقا لاطعته ان المحب لمن یحب مطیع ابو سفیان روایت کرده که انحضرت فرموده
عربیة فی الاصل کنا نجوما یستضاء بنا و للبریة نحن القوم برهان نحن النجوم التی منها الغایصکم
در ثمین و یاقوت و مرجان و در مناقب گفته که انقدر علوم از صادق آل محمد نقل شده که از احدی از اولین و آخرین نشده
اصحاب حدیث جمع کرده اند مردمان ثقه را که استکتوا از روات احادیث از انجناب چهار هزار کس را با اختلاف که در عقیده و مذهب داشتند
و علما و فقهایی که از انحضرت اخذ علم نموده اند بعضی را نام اینست مالک بن انس و شعبة بن حجاج و سفیان ثوری و عبد الله

بن عمر و روح بن قیس و سفیان بن عیینه و سلیمان بن بلال و اسماعیل بن جعفر و حاتم بن اسماعیل و عبد العزیز بن مختار
و وهب بن خالد و ابرهیم بن سلیمان و مالک و شافعی و حسن بن صالح و ابو ایوب سجستانی و احمد بن حنبل و ابو حنیفه کوفی را
از شاگردان انحضرت دانسته اند و ابو حنیفه بعد از اخذ علم بنای اجتهاد گذاشت و لوای مخالفت در مسائل با انحضرت افراشته
و احمد حنبل نیز مانند اوست و بمضمون حقیقت مشحون حدیث امام جعفر که فرموده لا یحبنا مخنث و لا دیوث و لا ولد حیض و لا
ولد زنا احمد حنبل کمال عداوت با آل علی داشته و ابو یزید بسطامی که طیفور نام داشته سیزده سال سقای خانه انحضرت را نموده
و خادم انجناب بوده و جمعی کثیر از علما و فقهای امامیه از قبیل صاحب مجالس المؤمنین قاضی نور الله شوشتری و شیخ بهاء الدین
عاملی و صاحب ریاض الشهادة و دیگران تحقیق این قول کرده اند و در کتب خود شرح حال او را آورده اند و ابراهیم بن ادهم از ملوک
زادگان بلخ و از سلسله آل سامان بترک سلطنت گفته و خدمت انحضرت را بدرجه مراتب کمال رسید و مشهور عالم گردید
و بعضی گویند خدمت امام محمد باقر را دریافته و مالک بن دینار از غلامان انحضرت بوده و در زهد و ورع شهرت نموده **ایضا**
روزی ابو حنیفه کوفی بجهت اخذ حدیث بخدمت انجناب آمد انحضرت تکیه بر عصائی فرموده بود ابو حنیفه عرض کرد که هنوز سن مبارک
شما اقتضای عصا نمیکند حضرت فرمود این عصای رسول الله بجهت تیمن و تبرک در دست دارم ابو حنیفه گفت اذن دهید تا عصا را
ببوسم پس انحضرت آستین دست خود را بالا نموده فرمود این بشره بدن رسول الله است و قبول نمیکنی او را و عصا که جماد است قبول
میکنی **ایضا** مرویست که انحضرت فرمود سلونی قبل ان تفقدونی فانه لا یحدثکم احد بعدی بمثل حدیثی و ثقات اصحاب انحضرت
نقل کرده اند که او فرموده والله لاعلم ما فی السموات و الارض و ما فی الجنة و النار و ما کان و ما یکون الی ان تقوم الساعة یعنی
بخدا قسم علم دارم بآنچه در آسمانها و زمینها است و آنچه در بهشت و دوزخ است و آنچه شده و خواهد شد تا روز قیامت پس ساعتی
سکوت فرمود و گفت که همه اینها را از قرآن میفهمم و خدا تعالی فرموده فیه تبیان کل شیء یعنی بیان هر چیز در قرآنست و مؤمن
الطاق که از اصحاب آن زبده آفاق بوده مکرر در مباحثات ابو حنیفه کوفی را ملزم نموده **ایضا** و بکرات اتفاق میافتاده
که انحضرت در نماز قرائت میکرده و بیهوش میشد از سبب آن پرسیدند انحضرت فرمود انقدر آن آیه را مکرر کردم تا آنکه از قایل آن
شنیدم پس قالب من طاقت استماع آن نداشت بیهوش شد و از جمله اخلاص کیشان و مداحان انحضرت کمیت شاعر بوده که بواسطه
محبت انحضرت قصد قتل او کرده بودند و بیمن التفات انحضرت بعد از فرار شبی بدر رفت و او را راهنمایی کرد تا نجات یافت
ایضا دیگر سید حمیریست که اسماعیل نام داشته و پدرش محمد نام بوده و مؤمن الطاق در مرض وی بر وی اجل شد
و روی او سیاه شده بود و زبانش لکنت بهم رسانیده بود همانا در آنوقت قایل بامامت محمد حنیفه بوده و هنوز بامامت انحضرت اقرار
ننموده بود و گویند شراب نیز میخورده مؤمن الطاق در خدمت امام ذکر وی کرد که در حالت مرض بدینحال است حضرت صادق بمنزل
او رفته بر سر بالین او نشست و او بحضرت نگاه میکرد و میگریست و زبان گفتن نداشت و از چشمانش اشک جاری بود به برکت دعای
انحضرت گویا شد و گفت خدا فدای تو کند با دوستان شما نیز چنین میکنند حضرت فرمود بحق قایل شو تا رفع شود و بر بهشت روی
پس حمیری فورا عرض کرد **عربیة** تجعفرت باسم الله و الله اکبر و ایقنت ان الله یعفو و یغفر **تمه**
و دنت بدین غیر ما کنت دانیا مرو بها سید الناس جعفر فقلت سهنی قد تهودت برهة و الا فدینی دین
من یتنصر فلست بغامادیب راجعا الی ما علیه کنت اخفی و اضمر و لا قایلا قولا بکیسان بعدها
و ان عاب جهال مقالا و اکثر و لکنه مما مضی بسبیله علی احسن الاحوال یقفی و یؤثر الاخره و حضرت بخواست
تا حمیری بحال آمد و صحیح شد و روش بسیفیکه مایل شد و از مذهب کیسانیه برگشت و مذهب حق جعفری یافت و شیعه اثنا
عشری شد و اشعار در مدایح انحضرت عرض کرد که در اغلب کتب مسطور است و گویند همیشه سید بوده و انحضرت او را بسید الشعراء

ملقب فرمود و نقل کرده اند که حضرت امام رضا خوابی دید که دلالت بر علو درجات او میکند و همانا سید حمیری عمری دراز درک
یافته و بیشتر ایام در راه مداحی ائمه هدی گذرانیده چون اشعار او مشهور است از نگارش در این کتاب معذور است الحاصل امام
جعفر صادق در سنه یکصد و چهل و هشت وفات یافت و گفته اند که منصور آنحضرت را زهر داد در وقتی که به بغداد برده بود و بعد
مرخص نمود قال ابن بابویه سمه منصور و دفن بالبقیع یعنی منصور دوانیقی آنحضرت را در عنب زهر خورانید و بعد از وفات آن
حضرت او را در قبرستان بقیع دفن ساختند در ذکر حال و مرثیه آن امام بی همال نظمی معروض و منظوم افتاده که مرقوم میشود

لمؤلفه لائحه یازدهم فی المرثیه

چون شد نهان رونق شرع
پیمبری   زینت گرفت دهر ز آیین جعفری   بر مسند رسول برآمد خلیفه اش   رسم خلاف گشت نهان و ستمگری
شد آشکار لمعه انوار احمدی   شد برقرار جلوه اسرار حیدری   هادی شد و دلیل جهان از سوی جلیل   گردار کرم
بامت گراه رهبری   گسترد خوان نعمت بی منتهای خویش   بر خوان بخواند جن و ملک را و آدم و پری   از بوی خلق
انشه وز انوار روی او   هم دهر پر زمزمه شد هم باد عنبری   افزود مومنان را ایمان بمومنی   ز انسان که کافران را
کفران بکافری   در شوره خار و در چمن آید سمن ببار   ازبی چو آفتاب کند نور گستری   خفاش کور دیده کند
از وفرار   چون نور آفتاب کند ذره پروری   ایمان و کفر ضد همند و عدوی هم   هستند اگرچه نماید همسری
آن را جزاست جنت و این را جزا جحیم   این دیگر است بی شک و آنست دیگری   فضل امام چونکه عیان شد بخاص و عام
منصور خواست زان شه مشهور برتری   میدید چون خلافت خود را بغصب و جور   او را بحق خلیفه دین پرور شده
در فکر کشتن شه دنیا و دین فتاد   دانست قتل سرور دین کار سرسری   او را طلب نمود پی قتل و از رسول   در دل
فتاد بیمش و زان فعل شد بری   و آخر ببار زهر جفا گشت در خفا   خاموش آن چراغ شبستان سروری   از شصت
در گذشت چو عمر شریف او   دل تنگ شد ز گردش گردون چنبری   زینت فزود خلد برین را ز مقدمش   کردند ش
اهل خلد غلامی و چاکری   آزاد گشت از اثر زهره و زحل   فرمانروای گشت بخورشید و مشتری   بشکست خویش
بت تن و بگذشت و واگذاشت   بتخانه زمانه بر بتهای آذری   چون زورقی بموج شد سر بسر زمین   گر لنگرش
نبودی مولای هفتمین

لائحه دوازدهم

عمر آنحضرت را بعضی شصت و پنج سال و بعضی شصت
و هشت و بعضی هفتاد و یک نیز گفته اند و ولادت آنحضرت را در هشتاد و سه از هجرت و کمتر نیز نوشته اند و سال رحلت آنحضرت را
در یکصد و چهل و هشت از هجرت دانسته اند و مدت سی و چهار سال ایام خلافت او بود و از دولت بنی امیه بقیه ایام هشام بن عبد
الملک و یزید بن عبد الملک و ولید بن یزید بن عبد الملک و ابرهیم بن ولید و مروان معاصر و بعد از دولت بنی امیه ابو عبد الله
سفاح چهار سال و هشت ماه بود و بعد از آن ابو جعفر منصور دوانیقی بیست و یکسال و یازده ماه خلافت کرد و حضرت صادق ده
سال از زمان او بود آنحضرت را ده نفر اولاد بود اسمعیل و عبد الله و ام فروه که مادر ایشان فاطمه دختر حسین بن علی بن الحسین بود
و موسی و اسحق و محمد که مادر ایشان ام ولد بود و عباس و علی و اسما و فاطمه که مادران دیگر داشتند اسماعیل فرزند بزرگتر آن
حضرت بود و بسیار او را اظهار محبت میفرمود بمرتبه که مردم چنان میدانستند که او بعد از آنحضرت امام است و لکن او در زمان حیات
آنجناب بعریض وفات یافت عریض قریه ایست چهار میل بمدینه مسافت دارد و جنازه اش را آوردند بخدمت حضرت و آنحضرت در تشییع
جنازه او پا برهنه و بی ردا رفتند و مکرر میفرمودند که تابوت او را بر زمین می نهادند و روی او را میگشادند می بوسیدند و مردم حسب الاشارت
میدیدند تا بردند در بقیع دفن کردند و این معنی بجهت آن بود که مردم مظنه آن داشتند که او امام خواهد بود بعد آنحضرت میخواستند کرام
بر مردم پوشیده نماند و از آن اعتقاد برگردند و جمعی نیز برگشتند الا قلیلی که ماندند در آن اعتقاد و اجماع مردم بعد از آنحضرت بسه فرقه

منفرق

متفرق شدند بعضی رجوع کردند بامامت موسی بن جعفر و جمعی قایل شدند که پسر اسمعیل محمد امام است و گفتند فرزند اولی است
از برادر و جمعی گفته اند اسمعیل غایب و زنده است و امام است و این دو فرقه را اسمعیلیه گویند مذهب معروف از ایشان
آنست که امامت در اولاد اوست تا قیام قیامت و جمعی کثیر از مشاهیر اسمعیلی بوده اند و اکنون نیز هستند ع این رشته سر
دراز دارد   بعد از اسمعیل عبد الله جعفر از همه اکبر بود و مخالفت پدر و الاکثر مینمود و میل بمذهب مرجئه داشت و بعد
از پدر ادعای امامت کرد و جمعی باو گرویدند و بعد از تحقیق برگردیدند و بخدمت حضرت امام موسی کاظم رسیدند الا قلیلی که در
آن مذهب ماندند و ایشان را افطحیه خواندند چرا که عبد الله را افطح الرجلین میگفتند زیرا که پاهای او پهن بود و اسحق بن
جعفر زاهد و صالح بود و بامامت امام موسی کاظم اقرار نمود و محمد بن جعفر سخی و شجاع بود و رای او رای زیدیه بود یعنی
میگفت امام باید خروج بسیف کند و او در سال صد و نود و نه خروج کرد بر مامون و او را گرفتند و جمعیت او را از هم پاشیدند
بعد از آنکه بنزد مامون بردند مامون او را تعظیم و تکریم کرده با خود مجالس ساخت و بعزت او پرداخت آخر الامر در خراسان مرد و
مامون جنازه او را سپرد و بیست و پنج هزار اشرفی قرض او را ادا کرد و این کار بجهت جلب قلوب اهل دنیا کرد و علی بن جعفر اصلح و
اورع و افضل برادران و اقرب از ایشان بموسی بود و با آنحضرت اظهار عقیدت و محبت مینمود و در عالم بماند تا حضرت جواد را دریافت و
عباس بن جعفر نیز فاضل بوده و جمعی از اولاد امام حسن از مقوله عبد الله بن حسن و محمد پسر او که صاحب نفس زکیه و مهدی او را
میخواندند و جمعی دیگر از برادران او بر تفصیلی که در تواریخ نگاشته اند ادعای امامت داشته اند و با حضرت امام جعفر معارضات
کرده اند و از محمد ملقب بمهدی که او را نفس زکیه گفتندی بی ادبی بسیار نسبت بآنحضرت واقع شد چرا که در هنگام داعیه خروج از آنحضرت
توقع موافقت داشت و آنحضرت صلاح نمیدانستند و بالاخره حکم فرمودند که محمد که لقب خود را مهدی کرده است در سده اشجع کشته
خواهد شد و چنان شد که فرموده بود و حضرت امام جعفر در این امر از خویشان خود و از ملوک بنی عباس زحمات بسیار کشیدند و تفصیل
این اختلافات و وقایع این حالات در کتب مورخین مشروح است و این مختصر محل ذکر قصص مشهور نخواهد بود و العذر عند کرام
الناس مقبول

ظهور هفتم از کتاب مظاهر الانوار فی مناقب الائمة الاطهار در بیان بعضی از احوال حقیقت اشتمال حضرت امام همام موسی بن جعفر الصادق علیهم السلام و ذکر معجزات و کرامات و خرق عادات و شهادت آنحضرت و مدت عمره و عدد اولاده و تاریخ وفاته منطوی بر دوازده ضیاء ضیاء اول در نسب آنحضرت

مادر آنجناب حمیده بربریه است و تولد او در منزل ابوا میان مکه و مدینه در سنه یکصد و بیست و هشت از هجرت اتفاق افتاده
است ابو بصیر روایت کرده که حج کردیم با حضرت صادق در سالی که فرزندش موسی متولد شد در ابوا چاشت میخوردیم که با آنحضرت خبر
دادند و رفت و مراجعت فرمود و گفت خداوند تعالی مرا پسری داده که بهترین کسی است از خلایق و بطوری متولد شد و بعد از ولادت دستها
بظهور آمده که آثار نبی و وصی است پس بدان ای ابو بصیر که نطفه تا امام منعقد میشود و چهار ماه در آنجا ماند و چون فاضله روح بر وی شد
حق تعالی ملکی را میفرستد که نامش حیوانست و بر بازوی او مینویسد و تمت کلمة ربک صدقا و عدلا لا مبدل لکلماته و هو السمیع
العلیم و چون از شکم مادر بزیر آید دست خود بر زمین گذارد و بر آسمان نگرد چرا که منادی ندا کند از زیر عرش از جانب رب العزة بنام خود

ونام پدرش که برگزیدهٔ من هست و موضع سرّ و گنجینهٔ علم من و امین وحی منی در زمین پس او سر بجانب آسمان بلند کند و جواب دهد
که شهد الله انه لا اله الا هو والملائکة واولوا العلم قائما بالقسط بعد خدا تعالی علم اولین و اخرین را باو عطا فرماید و مستحق زیارت
روح شود در شب قدر گفتم روح جبرئیل نمیباشد گفت نه ملکی است از وعظیم تر و روح خلقی است از ملائکه بزرگتر و خدا تعالی
میگوید تنزل الملائکة والروح و عیسی بن عبد الرحمن نقل کرده از پدرش که گفته در خدمت امام محمد باقر بودیم و کسی عرض کرد که چرا ابو
عبد الله را مثل اهل نمیفرماید و حال آنکه ببلوغ رسیده کیسهٔ زر سر بمهر نزد آنحضرت بود فرمود پیر مردی برده فروش از اهل
بربر میاید و جاریه حمیده نام دارد این نخواهد را ابر مید و او را بجهة جعفر بخرید کیسهٔ زر را برده بر برده فروش دادند هفتاد اشرفی بود و آن
جاریه را خریده آوردند و آن جاریه حکایت کرد که هر گاه آن برده فروش اراده کردی مرد ریش سفیدی آمدی و او را زدی تا بر خواستی لهذا
من سالم ماندم و نیز روایت کرده اند جمعی که در مکه بودیم در خدمت حضرت صادق علیه سلام الله الملک الخالق و عرض کردیم که پیشوایان
دین و رهبران راه یقین هیچ یک از مرگ چاره نیست معین فرما که امام ما بعد از تو کیست فرمود درمیان اولاد من امام موسی است کردد
او ست علم انبیا و اوست باب الله و از صلب او ظاهر میشود حجت خدا راوی گوید بعد از سالهای بسیار بسیک بجدمت امام موسی
و آنحضرت مرا خبر داد از اینکه علیست بعد از او امام و فرمود این امانت خداست در نزد تو و فاش مکن بر عوام و شاهد باش بر منقول و در عیون
بسند صحیح از زکریا ابن ادم و داود بن کثیر مرویست که در خدمت حضرت صادق عرض کردم که اگر خدا نخواسته حادثه رخ دهد بشما وصی
شما که خواهد بود فرمود فرزندم موسی و بعد از وفات آنجناب مرا تشکیکی نماند در امامت آنحضرت و نزدیک بسی سال تامل کردم و رفتم خدمت
امام موسی کاظم همین عرض را کردم فرمود بعد از من امام فرزندم علیست پس مرا هیچ جه شبهه و دینی درین امر نماند مفضل بن
عمر جعفی و ابراهیم کرخی نیز روایت کرده اند که حاصل آن همین است بلکه پشت در پشت تا حضرت مهدی ایشان را خبر داده اند و روایات
بسیار درین امر در کتب علمای امامیه و فقهای اثنا عشریه کثرهم الله تعالی در اثبات امامت و وصایت آنحضرت است که این مختصر گنجایش
نگارش همهٔ آنها را ندارد **ضیاء اول** شیخ کشی روایت کرده از هشام بن سالم که گفته است بعد از وفات آنحضرت
صادق مردم بر سر عبد الله بن جعفر جمع شده بودند و چنان فهمیده بودند که امامت در ولد اکبر است مادامیکه افت و عاهتی نباشد
در وی پس ما نیز نزد عبد الله افطح آمده و شده میکردیم سوالی مینمودیم که باعث اطمینان خاطر ما شود تا بجایی رسید که حیران مانده در
کوچه های مدینه میگرستیم و میگفتیم که نزد مرجیه باز بدیم یا خوارج یا معتزله رویم درین حال پیر مردی دیدیم که بدست خود اشاره
کرد که بیا بیا پس ترسیدیم که جاسوس مخالفان باشد چرا که منصور جاسوسان تعیین کرده بود که شیعیان جعفر را که رفته بزرگ نزد او
و کردن بزنند ناچار در رفقای آنمرد پیروان شدم تا رسید بدر خانهٔ موسی بن جعفر پس آن پیرمرا گذاشت و گذشت و رفت خادمی
بر در استاده بود گفت داخل خانه شو داخل شده دیدم که موسی بن جعفر نشسته است چون مرا دید فرمود بجانب هیچ فرقه نروید بجانب
من بیایید گفتم فدایت شوم پدرت از دنیا رفته فرمود آری گفتم کیست بعد از او از برای ما گفت خدا ظاهر مینماید گفتم عبد الله
چون گفت او در نزد عوی میخواهد بنده که خدا اکند گفتم تو میباشی گفت نمیگویم این سخن را پس ناگاه در دل من جلال و هیبت
بیشتر از پدرش از او بروز کرده هر چه سوال میکردم جواب میشنیدم در آن روز و روزهای بعد دیدم که دریا بی است بی پایان عرض کردم
که شیعیان پدرت گمراه مانده اند فرمود هر که را امین دانی بمن برسان و فاش مکن که کشته خواهی شد پس هشام شیعیان را خبر داده
کلا رجوع بآنحضرت نمودند مگر قلیلی که بر همان لغت ماندند و تابع عبد الله بودند **نظم** ز رنگ رنگ است این آب شیرین
قاب شور   در خلا یق میرود تا نفخ صور   ذره ذره کاندرین ارض و سماست   جنس خود را همچو کاه و کهربا ست
نوریان مر نوریان را طالبند   ناریان مر ناریان را جاذبند **ایضاً** در عیون المعجزات از داود رقی منقولست که خدمت
حضرت جعفر عرض کردم که میخواهم احوال اعدای شما را ببینم فرمود بموسی فرزندش که بیاور آن قضیب را چون آورد فرمود

این چوب را بر زمین فرو کن و بنما بر راوی حال دشمنان ما را پس امام موسی چوب را بر زمین فرو کرد زمین شکافته شد دریای سیاهی بنظر من
آمد ز خار چوب را زد بر دریا سنگی سیاه پیدا شد چوب را بر سنگ زد دری پیدا شد چون در آن دروازه نگاه کردم جمعی را دیدم همه با
رویهای سیاه و چشمهای کبود شده بزنجیرها آتشین کشیده در یک طرف آن سنگ و فریاد میزدند که یا محمد و موکلان جهنم بر سر و روی
آنها میزدند و میگفتند دروغ گفتید محمد از شما نیست و شما از محمد نیستید گفتم فدایت شوم اینها کیانند فرمود خلفای قریش
و بنی الازرق یعنی اولاد معاویه و اصحاب سقیفه و اصحاب فتنه جمل و اعدای کربلا و از بنی عباس اشخاص صد و دو ست اینها می باشند
پس فرمود با آن سنگ که بر هم بیا سنگ بهم آمد و من حیران بماندم **لمؤلفه** آن قوم که کافران دهرند   در عالم
ظلمت کده و قهرند   اندک باشد نشان بینا   مشنی باشد نشان خروار   انموذج حال شان ببرزخ   این بود
نشانه ز دوزخ **ضیاء دوم** شعیب حضرمی گفته است که امام موسی بمن فرمود که فردا مردی
از اهل مغرب تفحص حال مرا از تو خواهد کرد بگو بخدا قسم که حضرت صادق از امامت و بما خبر داده و هر چه از تو بپرسد که بدانی
باو جواب ده و نشانهای شمایل امر را بمامی بمن فرمودند و نام شر را نیز گفتند که یعقوب است و فرمود از تو هر چه از مسایل
بپرسد که بدانی او را جواب بگوی و اگر خواهد نزد من آید مضایقه مکن شعیب گوید روز دیگر در اثنای طواف مردی بلند بالا
دیدم که شومند نزدیک من آمد و گفت میخواهم بپرسم از تو حال صاحب و مولای تو گفتم از کجا مرا شناختی گفت در خواب دیدم که مرا
گفتند برو نزد شعیب و آنچه احتیاج بدان داری از و تحقیق کن سراغ ترا کردم و بمن نشان دادند گفتم بنشین تا فارغ شوم
و بیایم نزد تو چون فارغ شدم آمدم نزد او و با هم سخن گفتیم او را مردی عاقل دانا دریافتم با الاخره ملتمس شد که او را بردم خدمت
حضرت امام موسی کاظم چون دید او را ابتدا فرمود ای یعقوب دیروز وارد شدی و میان تو و برادرت خلافی و نزاعی شد در فلان موضع
تا آنکه بیکدیگر دشنام دادید من اذن نمیدهم که از یکدیگر جدا شوید و قطع الفت و اخوت کنید و عمر شما را خدا قطع کرده بعلت
آنکه قطع رحم کردید یعقوب گفت فدای تو شوم عمر من کی تمام خواهد شد فرمود بجهة اینکه صلهٔ رحم کردی و عمه خود را در منی
در فلان روز خداوند تعالی بیست سال دیگر بر عمر تو افزود و الا تمام شده بود می بایست مثل او بمیری شعیب گوید بعد از آن
یعقوب برادر در مکه دیدم پرسیدم از او بمن خبر داد که برادرش در عرض راه فوت شد و او را دفن کردند و بجانب خود نرسید و خود نیز بیست سال
دیگر مانده بود **لمؤلفه** شعوری کو در اینجا شعر را   بر موسی چه قدرت سامری را   ز عقل و دانش مردم فرون‌اند
خداوندا امامان اگر چون‌اند   کسی طوفان نه بیند   که اندر کشتی ایشان نشیند **ضیاء سیوم**
در مناقب خالد روایت کرده که مردی بود در طالقان که او را علی بن صالح طالقانی میگفتند هارون الرشید فرستاد او را آوردند
و چون بحضور هرون رفت هارون بدو گفت توی علی بن صالح گفت بلی گفت شنیده ام که تو گفته که ابر ترا برداشته از بلاد چین
بطالقان آورده است گفت آری من گفته ام هارون پرسید نقل کن که چگونه بوده است علی گفت در حین استفاده در کشتی سوار
بودیم ناگاه طوفان شدیدی ظاهر گردید و کشتی را شکست و مدت سه روز خود را بر تخته پاره گرفته بودم و موج مرا از هر طرف می برد
تا آنکه آخر الامر بخشکی انداخت و دیدم در آن زمین انهار و اشجار بی شمار تا چار از خستگی و بیحالی خوابیدم در زیر سایهٔ درختی و در اثنای
خواب آوازی هولناک بگوشم رسید بیدار شدم در کمال خوف و چشم گشودم دیدم دو حیوان بصورت اسب با یکدیگر جنگ میکنند
که از بیان شکل و شمایل آنها قاصرم و چون مرا دیدند داخل دریا شدند آنگاه مرغی عظیم الجثه غریب الخلقه دیدم که پرواز کنان میآمد
تا نزدیکی من کوهی بود و غاری داشت آنمرغ بالای زمین قرار گرفت من از پشت درختان خود را بآنمرغ رسانیدم که او را تماشا کنم چون آن
مرغ مرا دید پرواز کرد و من نیز از دنبال او رفتم تا بدان مغاره که در آنکوه بود نزدیک آمدم صدای تهلیل و تکبیر و تسبیح شنیدم و کسی تلاوت
قرآن مینمود رفتم تا بدر آن غار ناگاه ندایی بگوشم رسید که ای علی بن صالح داخل غار شو پس داخل شدم و سلام کردم دیدم مرد

بزرگ عظیم الجثه با روی بها سطبر و قامت بلند که اصلع بود یعنی پیش سر او موی نداشت و چشمانش درشت سلام مرا جواب داد پس گفت ای
علی بن صالح تو خود را بمعدن کنجها رسانیده و زحمت بسیار کشیده بکرسنگی و تشنگی و خوف و ترس مبتلا شده و خدا بر تو رحم کرده و ترا
نجات داد و میدانم در چه ساعتی سوار کشتی شدی و چند روز در دریا توقف کردی و در چه ساعتی کشتی تو شکسته و چند روز خود را بر تخته افکندی
و موج میخوردی و چند بار میخواستی خود را از شدت زحمت موج غرق کنی و خلاص شوی بمردن از آن صدمه خوردن و میدانم آن ساعتی
که نجات یافتی و بدان زمین پر اشجار رسیدی و آن دو صورت را که دیدی و بدنبال رفتی و آن مرغی که پرواز کنان نزد تو آمد و از عقب او آمدی
تا بدین جا رسیدی و مرا دیدی حال بنشین که خدا ترا بیامرزد علی گوید چون من این سخنان شنیدم متحیر و حیران گردیدم گفتم از کجا یافتی این
امور را ترا بخدا قسم میدهم که بمن بگوی گفت عالم الغیب و الشهاده مرا خبر داد پس گفت گویا بسیار گرسنه میباشی لبهای خود را حرکت داد
دیدم خوانی از طعام که بر روی آن دستمالی حاضر شد چون دستمال را بر داشت فرمود بخور از این روزی که خدای تعالی عنایت کرده از آن خوردم
و این بمن داد که در همه عمر چنان غذا و چنان لذتی نخورده بودم پس دو رکعت نماز کرد و بعد از نماز گفت که ای علی دلت میخواهد که
بر گردی بمنزل و خانه خود گفتم چگونه میسر خواهد شد بجهت من فرمود برما لازمست که بدوستان خود از این نوع اکرامها نموده باشیم و مشغول
بدعا شد و دست خود را بجانب آسمان بلند کرد و گفت الساعة الساعة ناگاه دیدم پاره ابری سایه انداخت بر در مغاره و پاره پاره
بود و هر پاره ابری که می آمد محاذی در مغاره میرسید بزبان فصیح میگفت که السلام علیک یا ولی الله و حجته و جواب میداد
او را و میگفت و علیک السلام و رحمة الله و برکاته ایها السحابة المطیعة و میپرسید از آن ابر که بکجا میروی میگفت بفلان ولا
و فلان زمین میگفت از برای رحمت میروی یا از برای غضب میروی و آنها از برای هر کدام که بودند میگفتند و میرفتند تا آنکه
ابری سفید و روشن آمد و سلام کرد و گفت بزمین طالقان میروم و بجهت رحمت میروم فرمود این مرد را که مامور بر داشتن او هستی
بردار و سپرده میشود بتو برسم امانت خدای تعالی گفت سمعا و طاعتا فرمود قرار گیر بروی زمین و قرار گرفت پس آن شخص بزرگ بازوی مرا
گرفت و بر روی آن پاره نشانید دانستم که بلند خواهد شد بآن شخص گفتم که از تو سوال میکنم بحق خدا و پیغمبر و امیر المؤمنین و ائمه طاهرین
که بمن بگویی تو کیستی فرمود ای علی بن صالح بدانکه زمین خدا خالی نباشد از حجتی یکطرفة العین یا باطن و مستور یا ظاهر و مشهور و منم
حجت خدا ظاهر و حجت خدا در روز معین معلوم یعنی قائم موعودم منم ادا کننده فرمان الهی و منم رساننده پیغام اوامر و نواهی و منم
خلیفه و وصی حضرت رسالت پناهی و جناب ولایت جاهی موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین علی علی بن صالح گوید اقرار کردم بولایت
و امامت او و آبا و اجداد بزرگوار آنحضرت پس ابر بلند شد مرا برداشت و بخدا قسم که ذره خوف و اضطراب بجهت من عارض نشد و بطرفة
العینی مرا انداخت در کوچه خانه که در طالقان داشتم و بعیال خود رسیدم و این حکایت را با اهل ولایت گفتم و شنیدم چون هارون الرشید
این واقعه عجیب و حادثه غریب را شنید از توهم اشتباها و حقد و حسد بر آن بزرگوار حکم نمود بقتل آن مومن غایب مفقود او کتاب حیاتش بختام
شهادت مختوم گردید رحمة الله علیه **لمؤلفه**

باد اگر حکم سلیمان می شنید   بارگاهش را بهر سو میکشید
شیعیان اهل بیت طاهرین   که بر ایشان بس درود آفرین
ابرشان مرکب شود اندر هوا   رابض مرکوبشان باد صبا
نام حق از ملک چین دریکزمان   بی خطر آید سوی طالقان
آل پیغمبر که قوم اکملند   از سلیمان اشرفند و افضلند
گر چه محکوم سلیمان باد بود   حکمشان بر هر چه در ایجاد بود
اوصیای احمد والا نژند   ز انبیا رفعت بسی بالاترند

ضیاء چهارم محمد بن حسن رابعی گوید مرا ابن عمی بود حسن بن عبد الله نام در مرحله زهد
و موعظه بغایت تمام هر وقت سلطان زمان را ملاقات کردی شرایط موعظه و نصیحت را بجای آوردی روزی حضرت ابو الحسن موسی
الکاظم داخل مسجد شد و او را دید فرمود خوب شغلی در پیش گرفته ولکن حیف که معرفتی نداری گفت فدای تو شوم معرفت چیست فرمود
تحصیل علم کن و طلب اخبار و احادیث نما پس او از فقهای مدینه از قبیل مالک و غیره احادیث و احکام فرا گرفت بعد از مدتی بخدمت

حضرت رسید حضرت باو فرمود که بتحصیل معرفت کن و از حقیقت امر مطلع شو او رفت و چندی نگذشت که حضرت روزی بمزرعه گردید جا
شهر مدینه داشت رفته بود او از عقب حضرت روانه شد و حضرت را قسم داد که بمعرفتی که فرمودی مرا راهنمایی کن و الا در قیامت بر تو محاجه
خواهم کرد پس حضرت امام باو فرمود که طریقه اهل سنت درست نیست و خلیفه بحق رسول علی است و دیگران غصب نمودند و طریق
ضلالت پیمودند و ائمه را ذکر کرد تا پدر بزرگوارش حضرت امام بحق ناطق امام جعفر الصادق و ساکت شد از ذکر خود آنمرد گفت امروز
حجت کیست فرمود اگر بگویم قبول میکنی عرض کرد بلی فرمود منم وصی پدرم گفت مرا دلیلی باید که عقده شک و ریب از دلم بگشاید حضرت
نظر فرمود درخت مغیلانی در آن برابر بود فرمود برو پیش آن درخت و بگو موسی ترا طلب میکند حسن بن عبد الله رفت و گفت آن درخت
مغیلان زمین را شکافت و آمد بنزد حضرت امام ایستاد بعد اشاره فرمود درخت رجعت نمود حسن اقرار کرد بولایت و امامت او و از مخلصین
شیعیان گردید و دیگران امر بمعروف و سخن گفتن را موقوف کرد و از قیل و قال روی بسکوت آورد **بیت**

ای خوش آنکو رفت در حصن سکوت   بست دل در ذکر حی لا یموت
خامشی آمد مقال اهل حال   گر بجنبانند لب گردند لال

و نگاشته اند که آنمرد پیش از اقرار بامامت آن بزرگوار خوابهای خوب میدید بعد از این مقدمه منقطع گردید شبی حضرت صادق را
در خواب دریافت و بخدمت آنحضرت شتافت و عرض کرد که بعد از اقرار بامامت شما و آبای شما خواب نمی بینم حضرت فرمود غم مخور که مومن
همینکه در ایمان راسخ شد یقین او محکم گردید خواب از وی قطع میشود یعنی آنوقت همه در بیداری می بیند و احتیاج بخواب
ندارد یعنی صاحب بینش و مکاشفه خواهد گردید و الله اعلم بحقایق الصواب و الیه المسیر و المآب و نعم ما قیل **نظم**

نه شبم نه شب پرستم که حدیث خواب گویم   چو غلام آفتابم همه ز آفتاب گویم

ضیاء پنجم
علی بن یقطین گفته که از جمله هدایا و تحفه که از اطراف بجهت هرون الرشید آورده بودند دراعه دیباجی سیاه زربافت بود که
مرا از آن بسیار خوش آمد و در آن وقتی که بمجلس آوردند بسیار بر آن نظر کردم رشید دریافت که مرا میلی بدان بهم رسید آن را بمن بخشید
چون چندی بگذشت آن دراعه را بجهت امام موسی فرستادم و نه ماه بر این امر گذشت بآنحضرت از آن با نامه بمن فرستاد و نوشته بود
که تو بدان محتاج خواهی شد پس بلا فاصله هارون مرا طلبید چون رفتم دیدم عمر بن بزیع که از حجاب هرون بود ایستاده است هارون
بمن گفت که دراعه سیاه که فلان روز بتو داده ام چه کردی که دیگر در بر تو ندیدم گفتم در هنگام نماز میپوشم و حاضر است و عمر بن بزیع
نگاهی خیره بمن کرد و بخلیفه گفت بفرما حاضر کنند پس من خادم خود را بطلب آن فرستادم و خود در مجلس ایستادم خادم رفته بیاورد
من بخلیفه نمودم هارون بغایت خجل گشت و بعمر گفت مرخص نیستی دیگر بد علی را در پیش من بگویی پس پنجاه هزار درهم بمن انعام
کرد با آن دراعه بخانه فرستادم و بعد معلوم شد که پسر عم بعمر گفته که من آن را بخدمت حضرت موسی بن جعفر فرستاده ام و او به
هارون خبر داده و هارون متغیر شد و حضرت امام از راه مکاشفه و علوم غیبیه بر این امر اطلاع یافته و آن را بجهت نجات من در آن وقت
ارسال فرموده و این حکایت را باندک اختلافی نوشته اند اما حاصل آن اینست **لمؤلفه**

صد چنین کار از آن شه ابرار   هست بی شبهه اندک از بسیار

ایضا در عیون المعجزات از محمد بن علی صوفی نقل کرده که ابراهیم
جمال وارد بر علی بن یقطین شد اذن دخول بمجلس نیافت و در همان سال علی بن یقطین بحج آمد و بمدینه مراجعت کرد چند بار بدر
خانه حضرت موسی بن جعفر رفته اذن دخول نفرمودند مرتبه سیوم راه یافت و عرض کرد که تقصیر من چه بوده است حضرت امام موسی فرمود
بجهت آنکه تو ابراهیم جمال را بار ندادی خدای تعالی حج ترا قبول نفرموده است تا ابراهیم از تو راضی نشود حج تو قبول نخواهد یافت
علی گفت فدایت شوم من در این حال ابراهیم را چگونه بینم من در مدینه ام و او در کوفه است فرمود چون شب شود برو به بقیع بتنهایی
و سواره باش که بر یکر زن چشم بر یکدیگر بگذار بکوفه خواهی رسید علی چنین کرد و چشم بهم نهاد و بر در خانه جمال فرود آمد پیاده شد و در
بکوفت و نام بگفت جمال گفت که علی بن یقطین وزیر خلیفه را بخانه من چه نسبت است بالاخره در بگشاد و از کیفیت مستحضر شد و علی

بر پای او افتاده عجز و زاری کرد تا از و درگذشت و او را بحل نمود پس بیرون آمده بر اسب سوار شد و دیگر باره بیک طرفة العین خود را به
مدینه یافت و بحضرت موسی شتافت پس حضرت امام او را دعا کرد و توبه و انابه و زیارت او قبول افتاد

ضیاء ششم

علی بن حمزه روایت کرده که مردی از موالی حضرت امام موسی علیه السلام که با من مصاحبی کامل داشت گفت روزی از خانه خود بیرون آمدم در راه زنی
وجیهه را دیدم که زنا او زنی دیگر بود و بسیار مایل شدم بصحبت او و در عقبش رفتم گفتم متعه میشوی گفت اگر زن دیگر نداری بلی پس من گفتم
ندارم و بهمراه من آمد بخانه من و میخواست موزه خود را از پا بر آرد که در این اثنا موفق غلام امام موسی آمد گفت امام میفرماید این زنی که
اکنون با خود بخانه آورده همین دم او را از خانه بیرون کن و دست بدو مرسان من هم چنین کردم و او را روانه کردم موفق گفت برو در خانه
و در را بر روی خود ببند من رفتم و در را بستم شنیدم که مردی در پس در خانه من با آن زن میگوید که چرا زود بیرون آمدی و لحظه دیگر نماندی
و من بتو گفته بودم صبر کن که من از رفقای تو خواهم رسید آن زن ملعونه گفت فرستاده آن مرد ساحر که این شخص او را امام میداند آمد و با وی حرفی
گفت و او فی الفور مرا از خانه بیرون کرد و فرصت توقف نداد چون شب شد بخدمت امام رفتم فرمود این زن بنیسار زنی از بنی امیه و بدکار است و منافقان
او را گفته بودند که در راه تو بایستد و خود را بتو نماید که با او میل کنی و او را بخانه بری چون چنین کردی جمعی بریزند در خانه تو و ترا بگیرند
و خانه ات را غارت کنند و ترا اذیت نمایند ما ترا منع کردیم مبادا دیگر چنین کارها کنی دانستم که بر آن حضرت الهام و مکاشفه شده و منع
فرموده بعد از آن فرمود دختر فلان را بگیر که زینت کرده او خیر دنیا و آخرت تو خواهد بود و من چنان کردم که او امر فرمود

لمؤلفه

بنور حق دل هر کس که بیناست
خبردار از کم و از بیش دنیاست

ایضا

در مشارق الانوار از صفوان جمال نقل کرده که
روزی حضرت امام جعفر صادق بمن فرمود که شتر مرا بر در خانه حاضر کن حاضر کردم و منتظر بودم ناگاه موسی که شش ساله بود بیرون آمد و بر
شتر سوار شد به تعجیل از نظرم غایب شد من مشوش شدم که شتر را برد شاید شتر را بطلبند با موسی شش ساله است مبادا از شتر بزیر
افتد حیران بودم و انتظار میکشیدم دیدم که موسی مراجعت نمود و شتر غرق عرق است پیاده شده بدرون خانه رفت و مرا حضرت صادق
احضار فرمود چون داخل شدم فرمود من شتر را بجهة سواری فرزندم موسی خواسته بودم و تو خیال دیگر کردی و مشوش شدی آیا دانستی که
کجا رفته و مراجعت کرده است عرض کردم فدایت شوم بفرمایید فرمود در این ساعت تمام ربع مسکون را سیر کرده و همه دوستان و شیعیان
ما را دیده و از من بهمه فیض و سلام رسانیده و رفع شبهات و توهمات همه را نموده و مراجعت فرموده است

ضیاء هفتم

در مناقب از ابو علی بن راشد و غیر آن مرویست که شیعیان نیشابور جمع شدند و متفق آمدند و محمد بن علی نام مردی نیشابوری را انتخاب کردند
پنجاه هزار درهم و سی هزار اشرفی بوی دادند که ببرد بخدمت امام موسی و زنی بود شطیطه نام صالحه و عابده او نیز یکدرهم آورد و طاقه
کرباسی که بدست خود رشته بود و چهار درهم میارزید بر آنها افزود و گفت ان الله لا یستحیی من الحق یعنی از کمی و بی مقداری هدیه من وحشت
مکن پس درهم او را هم در میان درهمهای دیگر انداختم و بستم و بعد از آن اوراقی را که بطریق دفتر بسته بودند و در آنها مسائل بود یعنی
هفتاد ورق بود و در هر ورق مسئله نوشتند و طرف صفحه دیگر آن را سفید گذاشتند که جواب هر مسئله در همان صفحه نوشته شود
و هر دو ورق را بسته بودند و سه جا را مهر کرده بودند و بمن گفته بودند که اول که میروی خدمت امام دفتر مسائل مهر کرده را بده و فردا
از وی پس بگیر اگر دیدی که مهرهای آن بجای خود است و شکسته نشده است پنج تای از آن بشکن و نگاه کن که جوابهای آن را نوشته است یا نه اگر مهرها
شکسته و جوابها را نوشته است اوست امام بحق و مالها را مستحق مالها را نیز باو بده و الا فلا اموال ما را بما رد کن پس محمد بن علی
آمد بمدینه اول بنزد عبد الله افطح رفته او را تجربه کرد نا امید گردید و برگشت و میگفتم اللهم اهدنی الی سواء السبیل خود گوید حیران
در کوچه ها ایستاده بودم دیدم غلامی مرا میگوید اجابت کن آنرا که طالب وی و مرا آورد بخانه حضرت کاظم و چون نظر موسی بر من
افتاد فرمود ای محمد بن علی چرا مأیوس شدی از رحمت الهی چرا پناه بجانب گبر و روی بمن آوردی که منم حجت خدا و ولی او و مگر ابو حمزه ترا خبر نکرد
بر در مسجد جدم رسول الله صلی الله علیه و آله و من جواب مسایل ترا نوشته ام از دیروز حال بیاور آن دفتر را با آن درهمی که از شطیطه

نام بتو سپرده است که وزن آن یکدرهم و دو دانگ میباشد در کیسه گذاشته که در آن چهار صد درهم است مال فلان کس و آن پارچه
کرباس شطیطه را در بسته اهل بلخ گذاشته محمد بن علی گوید هوش از سرم بدر رفت و آوردم همه را در پیش روی آنحضرت گذاشتم
پس درهم شطیطه را بعینه از میان آنها برداشت و پارچه کرباس او را نیز برداشت و گفت ان الله لا یستحیی من الحق یا ابا جعفر چون بر
گردی بنیشابور سلام مرا بر شطیطه برسان و این صره را باو بده و صره را نزد من انداخت و گفت در این چهل درهم است و پارچه از کفن خودم
که آن رشته شده است از پنبه که از قریه صیدا ام فاطمه بوده بجهة او فرستادم باو بگو که بعد از ورود تو بر نیشابور تا نوزده روز دیگر زنده
خواهد بود شانزده درهم را خرج نوزده روز کند و بیست و چهار درهم را وصیت کند که بعد از او تصدق و خرج میت او نمایند و من خود
در نیشابور بنماز او حاضر میشوم و اگر تو مرا دیدی افشا مکن و باقی این اموال را برده بصاحبانش رد کن که چرا که برای ما نیاورده
بودی و او گوید چون نگاه کردم دیدم فردها همه مهر است پس بعضی را گشودم جوابهای هر یک را مطالعه نمودم چون مراجعت کردم به نیشابور
مال آنها را پس دادم دیدم همه قطعی شده اند مگر شطیطه و امانات او را دادم و باو سلام رسانیدم و بعد از نوزده روز فوت شد

لمؤلفه

انکه از موت و حیات همه آگاه بود
نبود شک که یقینی ولی الله بود

ضیاء هشتم

صالح بن واقد طبری گوید که بر آنحضرت وارد شدم فرمود هارون ترا میطلبد احوال مرا بپرسد بگو معرفتی بحال او ندارم و چون
بزندان فرستد نجات خواهی یافت صالح گفته هارون فرستاد مرا از طبرستان به بغداد بردند و از من سوالات کرد من انکار نمودم از معرفت
موسی بن جعفر پس مرا بزندان فرستاد شبی نشسته بودم که حضرت موسی از در درآمد و مرا صدا زد و جواب گفتم فرمود برخیز و بیرون بیا با هم از حبس
بیرون رفتیم و کسی از پاسبانان ما را ندید و مانع نگردید چون بیرون رفتیم آنحضرت مرا مرخص فرمود رفتم بمازندران و خود رفت بمدینه و بعد از آن
هیچ کس مرا یاد نکرد که چه شد همانا از معجز امام از نظر هارون بکلی فراموش شد که گویا مرا طلبیده و ندیده و حبس نکرده بود

رباعی لمؤلفه

انکس که ز حبس وارهاند کس را
یک لحظه بجانمان رساند کس را
از خاطر هارون زبی آزادی
یک عمر فراموش تواند کس را

فی المعجزه

مفضل بن عمر گوید که بعد از وفات امام جعفر عبد الله افطح ادعای
امامت کرد موسی امر فرمود هیمه بسیاری آوردند و در میان خانه آتش زدند عبد الله را خواست و با جمعی از معارف شیعه نشانید و خود
برخاسته رفت در وسط آتش نشست و ساعتی طولانی با مردم صحبت داشت پس بیرون آمده لباس خود را تکانید اثری از آتش در آن ظاهر
نبود پس بعبد الله برادرش فرمود اگر تو امامی در آتش برو و بنشین عبد الله متغیر شد از روی خشم برخاسته از خانه آنحضرت بیرون رفت

ع در دین آتش سمندر شو که خواهد سوخت پروانه

ضیاء نهم

در کشف الغمه روایت کرده از شیخ شقیق بلخی
که ابو علی نام او بوده و سلسله شطاریه که از سلاسل صوفیه است از و شهرت نموده که او گفت در سال صد و چهل و نه از هجرت بعزم
مکه در قادسیه منزل داشتم و نظر باهل حاج میکردم جوانی را دیدم بسیار خوش رو و گندم گون لاغر اندام که بر بالای لباس پشمینه پوشیده
بود و شمله در سر بسته و نعلینی در پا داشته در گوشه تنها نشسته با خود گفتم همانا این جوان از صوفیه خواهد بود و میخواهد در بین راه
کل بر مردم شود میروم و او را ملامت میکنم که بی زاد و راحله چرا بسفر آمده چون باو نزدیک شدم گفت یا شقیق اجتنبوا کثیرا من الظن ان
بعض الظن اثم و مرا واگذاشت و رفت من با خود گفتم عجب است که مرا نادیده میشناسد و نام میبرد و نیت مرا میفهمد همانا صالحی
مؤمن است بروم و از و حلیت این نیت بخواهم تند رفتم و از نظرم غایب شد چون بر افضه رسیدم دیدم آنجوان نماز میکند و میلرزد و میگرید
بعد از نماز چون مرا دید که میایم بجانب او گفت یا شقیق بخوان انی لغفار لمن تاب و آمن و عمل صالحا ثم اهتدی و باز مرا گذاشت و رفت با خود گفتم
این مرد از ابدال است تا حال دو بار از باطن من خبر داده چون بزباله رسیدیم دیدم آنجوان بر سر چاهی ایستاده میخواهد آب بکشد دلو از
دست او افتاد سر خود را بر آسمان بلند کرده گفت انت ربی اذا ظمئت الی الماء و قوتی اذا اردت الطعاما دیدم آب بلند شد تا لب چاه و دست
کرده دلو خود را گرفت و وضو کرد و نماز کرد آنگاه رفت بر سر تل ریگ و مشتی ریگ در آن دلو کرده از آن حرکت داد و آشامید پیش رفتم

سلم کردم جواب داد و گفتم از زیادتی نعمت خدا بمن هم بده گفت ای شقیق همیشه نعمتها ظاهر و باطن الهی ما را فرو گرفته کان خود را بمن داد از این
کن پس آن دلو را بمن داد تا از آن خوردم از آن لذیذتر شربتی نچشیده بود بحسب طعم و رایحه سیر و سیر شدم و چند روز گرسنه و مایل بطعام
آب نگردیدم تا وارد مکه شدیم شبی از شبها در پهلوی قبه سرابی دیدم آنجوان ایستاده است و تا صبح بخضوع و خشوع نماز کرد و صبح در مصلی
نشسته تسبیح میگفت و نماز صبح گذارد و هفت شوط طواف نمود بیرون آمد و روانه شد دیدم حاشیه و مرید و متابعان بسیار دارد و مردم از وی
مسئله می پرسند حیران شدم و از نام او پرسیدم که این جوان کیست گفتند موسی بن جعفر بن علی بن الحسین دانستم که این عجایب از چنین مردی
غرابت ندارد و بعضی از شعرای عرب این قصه را در اشعار خود منظوم کرده اند **لمؤلفه** خدا خدای آل نبی کاینچه بود
همه یکذره ز خورشید کمالات شماست   از ازل تا به ابد هر که کمالی دارد   پرتو معرفت و بینش و حالات شماست   حاصل خلق

ضیاء دهم

در امالی و عیون از علی بن یقطین مرویست که شعبده بازی نزد هارون آورده بود که آنحضرت را در مجلس
هارون خفیف و خجل دهد چون آنحضرت میخواست که نان بردارد شعبده باز کاری کرد که آن نان از دست حضرت کاظم میپرید و بهوا میرفت
و چند بار مکرر این عمل را کرده مردم خندیدند غیرت الهی بظهور آمده آنجناب متغیر شده بیکی از پرده ها که صورت شیر داشت نظر فرمود
و گفت یا اسد الله خذ عدو الله آن صورت شیر جستن کرد در میان مجلس و آن شعبده باز را دریده فرو خورد و حضار غش کردند چون افاقه
یافتند هارون گفت یابن رسول الله بگو بر گرداند آن شعبده باز را فرمود اگر عصای موسی کلیم ساحران را بر گرداند این شیر پرده نیز او را
خواهد بر گرداند **لمؤلفه** هست را نیست چون کند ایزد   نیست را نیز هست تاند کرد   هستی و نیستی ز امر
خداست   امر او ز امر ایزدی نه جداست   معجزه این که گفته شد است   ز اهل بیت نبی عیان گشته است   چوب
موسی اگر شدی اژدر   خلق بروی بخلق ماده و نر   حکم ابن موسی کلیم قرین   صورت پرده کرد شیر عرین   صد
چنین معجزه او عیان کرده   گاه بی پرده گاه با پرده

فی مکارم اخلاقه

آنحضرت عابدترین
اهل زمان و سخی ترین دوران بود شب تا روز و روز تا شب عبادت مینمود و در سجود میفرمود اللهم انی اسئلک الراحة عند الموت
والعفو عند الحساب و بسیار میگریست و صله رحم را بغایت می کرد شبها تفقد حال فقرای مدینه میکرد و با ایشان چیز میرسانید
و خود بدوش میکشید صله برادران و مریدان خود را کم از دویست اشرفی نمی داد و در سواری الاغ و استر سوار میشد سوار اسب
نمیشد مایه نخوت را کمینه میدانست صاحب صوت حسن بود و قرآن را بلحن خوش تلاوت میفرمود بسبب شدت حلم و شکستن غیظ و فرو خوردن
خشم او را کاظم گفتند

فی سبب شهادته

چون هارون خواست که امر خلافت بر پسرش قرار کرد و از آن
نگذشته سببها بسیار نیز داشته که اهل خبر و سیر نگاشته اند الحاصل در سنه یکصد و هشتاد و نه عزیمت مکه کرده بمدینه آمد و حضرت
امام موسی در روضه جدش بنماز بود بحکم هارون آنجناب را در حالت نماز گرفتند و روانه بصره کردند بعد از یکسال به بغداد برده محبوس
نمودند و هارون مکرر در صدد قتل آن برگزیده بیچون بر آمد چون زمان آن نرسیده بود هر وقتی بهانه و سببی بتعویق میافتاد و آن
حضرت همیشه در رکوع و سجود بود و سجود ها را طول میداد چنانکه هارون وقتی از رخنه زندان نظاره میکرد جبه افتاده دید گفت
این جبه چیست ربیع گفت این موسی است که در سجود است از صبح تا زوال هارون ملعون گفت موسی از زهاد و زهاد بنی هاشم است
ربیع حاجب گفت اگر میدانی چنین است چرا چنین میکنی هارون گفت الملک عقیم در ایامی که در زندان بود نیز معجزات بسیار از آن
نبدو اخبار اهل اقرار و انکار بروز و ظهور نمود از جمله چند بار بیرون آمده و باز بنا بر تقدیر تن بزنجیر در داده مسیب گفته که بمن فرمود
که امشب بمدینه میروم و بند و زنجیر از او زایل شد و غایب شد و بعد از ساعتی مراجعت کرد بجای خود و از فوت خود بتصریح بمن خبر داد و چنان
شد که فرموده آخر الامر رطبی چند را مسموم کردند حسب الامر هارون نزد امام موسی آوردند و او را در خوردن آن مجبور ساختند چون
رضا بقضای ایزدی داده بود و وقت اجل رسیده بود نه دانه از آن رطب میل فرمود و گفت بمراد خود رسید بعد اثر زهر بروز

کرد و از راه حیله طبیب بر سر آنجناب فرستاد و جمعی را شاهد قرار دادند که آنحضرت باجل طبیعی رحلت خواهد فرمود القصه آنحضرت
بزحمت تمام بجوار رحمت الهی پیوست و از زحمت اشقیا روزگار رست پس او را بر تخته نهاده چهار نفر حمال برداشته میبردند ملعونی فریاد
کرد هر کس میخواهد خبیث پسر خبیث را ببیند بر این جنازه نظر کند سلیمان بن جعفر عباسی برادر هرون متغیر شده با غلامان خود
جنازه حضرت را مشایعت کرده و گفت منادی ندا کند که هر که بخواهد طیب پسر طیب را دریابد نظر بموسی کند آنحضرت را در مقبره
قریش دفن کردند و بحکم سلیمان ضریح و قبه بر قبر آنحضرت ساختند و لوازم حرمت بجای آوردند مؤلف در مرثیه آنحضرت گوید

ضیاء یازدهم فی المرثیه لمؤلفه

هفتم امام یوسف نسل
علی و آل   یوسف صفت بحبس مکان داشت هفت سال   رازی نگفت غیر مناجات ذاکر   کاری نداشت
غیر عبادت ذو الجلال   هم سرو قامتش شده از ضعف همچو بید   هم بدر طلعتش شده از رنج چون هلال
تنها و بینوا و غریب و اسیر و زار   دور از حریم احمد و از اهل و از عیال   نه هیچ محرمی که بگوید بدو خبر
نه هیچ همدمی که نماید از او سؤال   از گاه شام طاعت او تا بوقت صبح   از بامداد سجده او تا که زوال   افطار
او بیک شب و روز اندکی ز آب   تا لقمه ز نان جوین که بدی حلال   نه روز دیده نه شب و نه دشمن و نه دوست
نه عزت و نه حشمت و نه دولت و نه مال   بروی نه ز آفتاب عیان نور و نه ز ماه   بروی نه از جنوب وزان باد و نه
شمال   هر کس بروز رخنه زندان نظاره کرد   جز جبه فتاده نیاورد در خیال   غافل که در میان جبه ست جدت
کاو را نیافرید خدای جهان همال   با اینهمه غریبی و تنهائی و بلائی   کوشید در هلاک وی آن شوم بد
خصال   هارون بدگهر بر آن زبده بشر   ارسال داشت پس رطبی چند از ضلال   نه دانه زان رطب چو
بحکم خلیفه خورد   از رخ بپرید رنگش و آشفته گشت حال   گردید زرد آن تن سیمین بسان شیر   گردید سبز
از رخ گلگون برنگ آل   در پیکرش چو زهر جفا گشت کارگر   تنها در آن خرابه بفرمود ارتحال   بر تخته نهاده
نعش او روان شدند   زان پس که از علی رضا یافت اغتسال   خوار و ذلیل و همچو غریبان و بیکسان   آورده
طعن و ضرب وی از کینه در مقال   و احسرتا خبیث خبیثش خطاب شد   شاهی که بود طیب طیب لایزال
از آن قفس تربت و روان شد بهر گلستان   انگلستان که قرب خدای بد آن نهال   از محنت جهان بدان فخر عالمین
بسیار خوار رفت و از او خوارتر حسین

ضیاء دوازدهم

مدت سفر و محبوسی آنحضرت را
بعضی چهار سال دانسته اند و مدت عمر شریفش را پنجاه و چهار پنج سال گفته اند و وفات آنجناب در سنه یکصد و هشتاد و سه
از هجرت نبوی صلی الله علیه و آله روی نموده و آنحضرت را سی و هفت نفر اولاد بوده علی بن موسی الرضا و ابرهیم و عباس و قاسم که
مادر ایشان ام ولد بودند عبد الله عبید الله اسحق عبید الله اسمعیل حسین ابرهیم هارون جعفر اکبر احمد محمد عباس جعفر اصغر
حمزه عقیل عبد الرحمن یحیی ابو القاسم زید حسن فضل سلیمان علی فاطمه کبری صغری رقیه حکیمه ام ابیها رقیه صغری کلثوم
ام جعفر ام سلمه میمونه ام کلثوم امام زاده احمد بن موسی مرقدش در شیراز مطاف خاص و عوام آن ولایت است و گفته اند آنحضرت
امام او را بسیار دوست میداشته و سید نبیل جلیل عالم و ورع بوده و نوشته اند که هزار بنده مملوک آزاد نموده امام زاده محمد نیز در بنا
عالم و عابد بوده او نیز در شیراز مدفون است و مزار و مرقد این دو امام زاده والا تبار در کمال اشتهار است و ابرهیم نیز شیخ کریم و
از جانب محمد بن زید بن علی بن الحسین که ابو السرایا در کوفه با او بیعت کرده امیر یمن بوده بعد از قتل ابو السرایا مأمون عباسی
او را امان داده در عمدة المطالب آمده که شصت نفر اولاد امام موسی بهم رسید که سی و هفت دختر و بیست و سه پسر و بسیاری
از اولاد آنحضرت بعد از فوت او با حضرت علی بن موسی الرضا مخالفت کرده اند خاصه عباس بن موسی و جمعی وفات آنحضرت را

انکار

انکار کرده کفتند او غایب شده و اوست قائم آل محمد و علی بن موسی الرضا وصی او نیست و باعث مذهب وقف اینها شده اند و مردی بر آنحضرت یعنی علی بن موسی بحث کرد و کفت امام را غسل و کفن و دفن نمیکند مکر امام وصی او در وقتی که موسی در بغداد وفات یافت تو کجا بودی فرمود امام حسین امام بود یا نه کفت آری کفت متوجه دفن او که شد کفت پسرش علی بن الحسین فرمود او اسیر و محبوس بود کفت او چنان رفت که کسی او را ندید دفن کرده برکشت فرمود هرکاه او با وجود زنجیر و موکل تواند در خفیه رفته تجهیز خود کند و برکردد من که محبوس نبودم چکونه نمیتوانم به بغداد رفته پدر خود را تجهیز و تکفین کرده مراجعت نمایم **لمؤلفه** اکرچه داشت موسی زاده

بسیار امامت مر علی را شد سزاوار
فلک را کرچه اختر بی شمار است
چو ماه آمد نهان مهر آشکار است
ستاره تیره شب کر باد رخشان است
کجا چون مهر رخشان نور بخش است
برآید تیغ زن چون جلوه کر مهر
نه بیند خیل انجم را کسی چهر

مخفی نماند که در زمان مهدی و هادی و رشید عباسی چندان از سادات بنی فاطمه کشتند که بحساب در نمیاید از جمله آنها حسین بن علی است که از اماجد سادات بود در فخ شهید شد فخ نام صحرائی است نزد منزلی مکه و حضرت رسول صلی الله علیه و آله در زمان خود از این امر خبر داده بود **حکایة غریبة** حمید بن قحطبه طائی که از جانب بنی عباس در خراسان والی بود کفته شبی هارون چند بار مرا خواست و چون حاضر شدم سر بزیر انداخت و بعد از سکوت آخر الامر بسؤالات از من مطمئن شد شمشیری بمن داد و خادمی را امر کرد مرا برد بمجلس سادات آل محمد و ایشان شصت نفر بودند در سه اوطاق محبوس من تمام آنها را در شب از پیر و جوان کردن زدم و تفصیل این حکایت در تواریخ مشروحا ثبت است الحاصل و تمام شیعیان در خطرهای عظیم بودند و بسیار را شهید نمودند چنانکه معلی بن خنیس سابقا مذکور شد جابر بدیوانکی نجات یافت تا کار بجائی کشید که حضرات ائمه دوستان خود را طعن و لعن میکردند که مایه استخلاص و عدم بدنامی آنها شود چنانکه زراره بن اعین که فی الحقیقه از حواریین حضرات امام محمد باقر و امام جعفر صادق بوده و یکی از ارکان مذهب جعفریست حضرت چندان طعن و لعن و مذمت و تبری از او فرمود که با وجود کمال اعتقاد و اعتماد او بآن حضرت و اطلاع از لزوم تقیه امر بر زراره مشتبه شد پسر خود را نزد آنحضرت فرستاده حضرت آن حقیقت امر او را اطلاع داد و فرمود او مانند سفینه مساکین است که در دریای علم اهل بیت تحصیل غذای ارواح و قوت قلوب نماید و در کمین او پادشاهی جبار غاصب است که کشتیها را میکیرد بلکه جان صاحب کشتی را میرباید و من که جعفرم بمنزله خضرم که آن کشتی را بقدح و لعن معیوب مینمایم که از ملک جابر ایمن ماند و از جمله اصحاب کبار آنحضرت هشام بن حکم بوده که او را بسیار تمجید و تکریم میفرمود بنوازش ناصر نابیده و لسانا و قلبا مفتخر ساخته مع هذا انقدر احادیث در قدح و طعن او وارد شد که حد و پایان ندارد بلکه آنحضرت بنابر مصلحت او را بکفر و زندقه نسبت داده اند و او را بسکوت و عزلت امر فرموده اند و آخر الامر از بیم سلطان جو کریخته بکوفه رفت و در همانجا فوت شد رحمة الله علیه **لمؤلفه** در بلا بودند دایم اهل دین رحمة الله علیهم اجمعین

ظهور هشتم از کتاب مظاهر الانوار فی مناقب ائمة الاطهار در اثبات امامت و وصایت و ذکر ولادت با سعادت و معجزات و ولایت حضرت امام و الابرار و ولی کردکار علی ابن موسی الرضا علیه التحیة و الثنا و سبب مسافرت بخراسان و شهادت در آن سامان و نقل بعضی معجزات و آیات و کرامات و مدت عمر و وفات آنحضرت و مشعر بر

دوازده شعاعست شعاع اول

در کافی نقل آمده که ولادت حضرت علی بن موسی در سنه یکصد و چهل و هشت بوده و در سال دویست و سه از عالم رحلت فرموده مدت عمر آنحضرت پنجاه و پنج سال خواهد بود والده ماجده او ام البنین مشهور ترین لقبی از القاب آنجناب رضاست و کنیه خود را که ابو الحسن باشد حضرت امام موسی بآنجناب داده و روایات بسیار در اثبات امامت آنحضرت در کتب شیعه مسطور است و اغلب آن خود مشهور است محمد بن اسمعیل بن فضل هاشمی و علی بن یقطین و سلیمان مروزی و محمد بن زید بن علی بن الحسین و دیکران نقل کرده اند که از جناب امام موسی سوال کردیم که بعد از تو جانشین تو کیست فرمود پسرم علی رضاست و کفته اند که جعفر در این امر شاهد کرفته است **لمؤلفه**

بشاهد چه حاجت خدا شاهد است
که فرزند او عالی نژاد است
بخلق رسول و بنام علی است
بباطن نبی و بظاهر ولیست

حکایت صحیحه نعیم بن قابوس کوید که حضرت کاظم فرمود علی فرزندم اکبر و اعلم اولاد من است و مطیعتر از همه ایشان نسبت بمن او در کتاب جفر جامعه همراه من نظر میکند و حال آنکه در آن کتاب نمیتواند کسی نظر کند مکر پیغمبر یا وصی پیغمبر بوده باشد نیز مفضل بن عمر روایت کرده که داخل شدم بر امام موسی الکاظم در وقتی که حضرت رضا طفل بود و در دامنش نشسته بود باو التفات مینمود روی او را می بوسید زبان او را می مکید و او را بر کردن خود می نشانید و بر سینه خویش می چسبانید میکفت فدای تو باد پدر و مادرم چه قدر خوشبو و خوش خلق میباشی عرض کردم بسیار دلم باین طفل میل کرده مثل میلی که بتو دارم امام فرمود ای مفضل بلی این طفل مثل منست نسبت به پدرم ذریة بعضها من بعض والله سمیع علیم کفتم اوست صاحب کار بعد از تو فرمود بلی هر که او را منکر شود کافر شود **ایضا** محمد بن سنان نقل کرده که بخدمت حضرت امام موسی الکاظم رسیدم در سالی قبل از آنکه او را ببرند بغداد فرمود ای محمد در این نزدیکی امری اتفاق خواهد افتاد مبادا مضطرب شوی آنکاه سر خود را بزیر انداخت و با انکشت خود زمین را میکند پس سر برآورد و کفت یضل الله الظالمین و یفعل الله ما یشاء عرض کردم چه چیز واقع میشود فرمود هر کس حق پسرم را غصب کند و بظلم نماید و امامت او را منکر شود چنانست که انکار حق امیر المؤمنین علی بن ابیطالب را و امامت او را بعد از پیغمبر منکر شده **نظم**

هر کس که کند حق علی را انکار
از حق مکذر که منکر حق باشد

دانستم که آنحضرت خبر مرک خود را میدهد کفتم فدایت شوم اکر عمر باشد اقرار بامامت او خواهم کرد فرمود ای محمد خدا عمرت را دراز خواهد کرد و بامامت او قایل خواهی شد و هم چنین بامام بعد از او کفتم آن کیست فرمود پسر اوست کفتم راضی هستم و تسلیم امر الهی را نمودم فرمود چنین یافتم نور را در کتاب امیر المؤمنین بدرستیکه تو در شیعیان ما مانند برقی در شب تیره و تاریک ای محمد مفضل بن عمر انیس من بود تو نیز انیس فرزند علی و فرزند او محمد خواهی بود و بر آتش دوزخ حرامست که در تو رسد نعم ما قیل **بیت**

فردا داغ دوزخ نا پخته بسوزد
کامروز آتش عشق از وی نبرده خامی

ایضا نیز کویند محمد بن داود و برادرش در خدمت حضرت ابو الحسن علی الرضا علیه التحیة و الثنا بودند که خبر آوردند که محمد بن جعفر عم آنحضرت بحالت نزع و احتضار است حضرت برخواست و آنها نیز در خدمت او رفتند بر بالین محمد بن جعفر دیدند که چشم او را بسته اند و مترصد عزایش نشسته اند و اسحق بن جعفر برادر کریه میکند آنحضرت بر بالین او نشست و نظری باو فرمود و تبسمی نمود کسانیکه در آنجا بودند آن تبسم را ملاحظه نمودند پنداشتند که حضرت بر او شماتت میکند از این معامله رنجیدند و آنحضرت برخواسته باتفاق محمد بن داود و برادرش که همراه آمده بود بمسجد رفته که نماز کذارد در راه محمد بحضرت کفت که تبسم شما را از شماتت دانستند حضرت رضا فرمود که از این راه نبود و ظنی بد بردند بلکه تبسم من از این راهست که محمد بن جعفر عم نخواهد مرد و بهبود خواهد یافت و اسحق برادرش که اکنون بر او میکرید پیشتر از او وفات خواهد کرد و محمد بر اسحق خواهد کریست و چنان شد که آنحضرت خبر داده بود **نظم**

شخصی همه شب بر سر بیمار کریست
چون صبح شد او بمرد و بیمار بزیست

شعاع اول در سبب حرکت کردن آنحضرت

بخراسان اجمالا چون حضرت امام موسی الکاظم را هارون ملعون بزهر قهر بسعادت شهادت رسانید جناب
علی بن موسی الرضا بر حسب سفارش والد ماجد خود مدتی چهار سال در خانه نشسته و در بروی اغیار بسته با شیعیان معاشرت ننمود
واظهار امامت نفرمود مگر ببعضی خواص بلکه خاص الخاص که در خفیه ایشان را تربیت مینمود **لمؤلفه** علی بود ولی
بود وازان بنشست در خانه بلی باید علی یکچند اندر خانه بنشیند جهان ویرانه واو گنج یزدان بود پنهان عجب نبود
که چندی گنج در ویرانه بنشیند الحاصل ان ولی کامل وامام واصل پس از چهار سال در سرای خود را گشود و بر اجرای مضمون
این مصراع اشکار والقا فرمود که **مصراع** در سرای نشاید بر آشنایان بست علانیه ان سلطان کشور هدایت بر
مسند ولایت تکیه زد وباظهار معجزات وکرامات وخرق عادات وشرح دقایق وکشف حقایق پرداخت وارشاد عباد وتربیت اهل
صلاح وسداد را پیش نهاد همت والا نهمت خود ساخت **لمؤلفه** ذره ها را کرد نورش آفتاب قطره ها را ساخت فیضش
بحر آب از شریعت وز طریقت باز گفت وز مقامات حقیقت باز گفت جمعی از اصدقای مخلصان وارادت کیشان شیعیان
از قبیل محمد بن سنان وغیره عرض کردند که فدایت شویم از شمشیر هارون ملعون خون میچکد وهنوز ریش دلهای ما التیامی حاصل
نکردیده تو علانیه بر مسند پدر بزرگوارت می نشینی وامامت خلق میکنی وما بر تو ترسانیم ولرزانیم حضرت امام فرمود بجرات انداخت
مرا قول جدم رسول الله روحی فداه که فرمود اگر ابوجهل یک موی از سر من کم کند من پیغمبر خدا نیستم من هم میگویم اگر هارون ملعون
موئی از سر من بکاهد من امام نخواهم بود پس بسیاری از چاکران ودولت خواهان هرون در پیش او از ان سر حلقه اهل ولایت بدگوئی
وسعایت کردند خاصه طایفه ضاله برامکه که عداوت کلی با امام موسی وفرزندش علی داشتند ودر هر حال همت بر اطفای نور الله
میگماشتند ولی هارون بر ایشان خشم والتفاتی بقول انها نکرد گفت گویا اراده دارید که از نسل فاطمه احدی را باقی نگذارید انچه بر پدرش
کردیم بس نبود که باز با پسرش باید ظلم نمود وامر همچنین بود گذشت تا هارون به بئس المصیر راه سپر گشت وبطریقی که در تواریخ مسطور است
مامون بر امین غالب امد وبمرتبه کمال سلطنت رسید محل خلافت خود خراسان را اگر چه در مرو مقر داشت وبانجام امور ملکی همت
میگماشت قبل از قتل محمد امین که ولیعهد هارون بود مامون را در خراسان کمال اختلال در امر حکومت حاصل امده بود وکار او بجائی
کشیده بود که اراده فرار از لشکر امین داشت واز لشکر خود نیز خایف وهراسان در خراسان مانده روی نیاز بدرگاه ایزد چاره ساز کرده در
ایام نصرت خود از طاعت وعبادت ونیاز اورده عهد کرده بود که اگر خلافت بروی استقرار پذیرد وملک بر او قرار گیرد حق را بمن له الحق
برگرداند وخلافت را باولاد رسول وفاطمه برساند لهذا خواست که بر عهد خود وفا کند وجناب ولایت مآب علی بن موسی الرضا را بخراسان
خواسته امر اباء واجداد وحقوق ال رسول را بوارثان سپارد وفضل ابن سهل نیز او را ترغیب کرد که قبول این نیت که کرده نماید تا شاید
رفع امورات سابقه نماید باز کار حاصل اید لهذا رجا بن ابی ضحاک را با یاسر خادم روانه مدینه کرد تا محمد بن جعفر وعلی بن موسی را بخراسان
اوردند وبعضی اسباب وجهات دیگر نیز که حاصل ان مکر وحیله مامون بوده ذکر نموده اند علی ای حال بعد از ورود ان امام بی همال اظهار
اخلاص وارادت تمام نسبت بان امام همام می نمود ومکرر میخواست که خود را عزل نماید خلافت را بان جناب دهد وبا او بیعت کند انحضرت
قبول نمیفرمود تا اخر الامر استدعا کرد که نیابت وولایت عهد را قبول کن جناب امام ولایت مآب فرمود بر من محقق شد که اجل من پیش از تو
واقع میشود وهمشاید تو هارون خواهم بود ومرا بزهر مسموم خواهند نمود واگر بخواهم میتوانم گفت که او کیست ولی مصلحت در اظهار ان
نیست مامون گفت قبول نکردن این تکلیف بجهة انست که مردم ترا عابد زاهد تارک دنیا دانند وامام وحجت وولی الله خوانند حضرت
فرمود چنین نخواهد بود ولی منظور تو اینست که مردم مرا طالب دنیا پندارند ومایل بسلطنت ونیابت تو شمارند بالاخره مامون
ملعون متغیر شده گفت اگر قبول نکنی ترا میکشم حضرت فرمود از انداختن نفس خود در تهلکه ممنوعم اکنون که مجبورم از قبول معذورم ولی
در عزل ونصب وامری از امور ملکی دخیل نخواهم بود مامون بهمین قدر نیز ممنون شد انحضرت را ولیعهد کرد وشعار بنی عباس که سیاه

بود نیز شعار بنی هاشم سبز مبدل اورد وبه تحقیق پیوسته که انحضرت در هنگام حرکت از مدینه بسیار گریست واز سفر خود وفات
خویش بر بعضی محرمان اظهار فرمود وهمه را وداع نمود ورجا بن ابی ضحاک باشاره مامون ناپاک انحضرت را از راه کوفه وقم نیاورد
واز راه بصره واهواز عبور کرد ودر عرض راه کرامات وخوارق عادات بسیار از انحضرت ظاهر واشکار شد در نیشابور درخت بادامی
بدست مبارک کاشت که برگ وثمر ان بجهة دفع امراض اهل انولایت تاثیرات غریبه داشت وقاطبت قاطع ان بر بلاهای بسیار
مبتلا شد گویند که حمامی بود در نیشابور که چشمه ابی دران جاری بود حضرت دران غسل فرمود بعد مردم بان اب تبرک
می جستند وبدن خود را دران می شستند امروزها ان چشمه را کهلان نامند ومعروفست صاحب تاریخ نیشابور نوشته وصاحب
کشف الغمه از او وصاحب ناسخ الشهاده از او نقل کرده است که انحضرت در روز ورود نیشابور در محملی بود که بر استری اشهب بار
کرده بودند وان محمل از نقره بود وپرده ان از کلابتون ومحمد بن اسلم طوسی وحافظ اخبار ابو زرعه بخدمت انحضرت رفتند وجلو
استر را گرفتند وبحضرت گفتند ایها السید ابن السادة ایها الامام ابن الائمة ایها السلالة الطاهرة الرضیة ایها الخلاصة
الزکیة النبویة بحق اباء کرام واجداد عظام که صورت خود را بما بنما وحدیثی از لفظ معجزه گفتارت بما بفرما انحضرت امر فرمود
که استر را باز داشتند وچشم مردم از دیدن صورت با معنی وجمال با کمال انحضرت منور گردید وانحضرت دو گیسو داشت مانند دو گیسوی
حضرت رسول خدا ومردم همه جمع شدند ومیگریستند وبعضی جامهای خود را میدریدند ودر خاک میغلطیدند گویند در ان روز بیست
وچهار هزار کس در انجا جمع شده بودند تا اینکه روز نصف شد پیشوایان وعلما وقضات فریاد زدند که ای خلق ارام بگیرید وفرزند
رسول را ازار مدهید پس مردم ساکت شدند وحضرت فرمود که نقل کرد از برای من پدرم موسی بن جعفر از قول پدرش جعفر واز قول
پدرش محمد بن علی واز قول پدرش علی بن ابیطالب علیه السلم که فرمود حدیث کرد از برای من برادرم وپسر عمم رسول خدا از جبرئیل
عن الله تعالی کلمة لا اله الا الله حصنی فمن قالها دخل فی حصنی ومن دخل فی حصنی امن من عذابی صدق الله وصدق رسول الله و
الائمة علیهم السلم ودر حدیث دیگر فرموده بشرطها وشروطها وانا من شروطها یعنی بشرایط واز جمله شرایط اقرار بولایت وامامت
منست محققین گویند نفی امامت یکنفر از این دوازده نفر مستلزم عدم تحقق شرط توحید است که امامت کلیه باشد واثبات امامت
هفت نفر مستلزم تحقق شرط نیست چرا که واقفیه وبسیاری از شیعه معتقد بامامت جمعی از ائمه اطهار هستند مع ذلک رکن
توحید سبب نجات محقق نیست در ایشان بجهة انکار باقی ائمه واما اثبات امام رضا واقرار باو لازم دارد اقرار بامامت همه دوازده
نفر را که شرط دران توحید است چه در مذاهب شیعه وغیر ایشان کسی نیست که قایل بامامت انجناب وکسی از ائمه سابق ولاحق را منکر
شود پس هر گاه شرط صحت توحید یا رکن ان اقرار بهمه ائمه اثنا عشر جزء اخیر علت تامه باشد اقرار بعلی بن موسی الرضا مستلزم اقرار
بباقی نباشد پس لابد است تا باشد که اقرار بامامت شرط ورکن است از برای توحید یعنی علت تامه اوست که از وجود ان وجود ان لازم
اید واز عدم ان عدم ان واعتراف بسایر ان هفت امام دیگر شروط رکن بان معنی نیست بلکه علت ناقصه خواهد بود یعنی اقرار بتوحید
واعتراف بدوازده امام میباشد چرا که قبل از انحضرت مذاهب شیعه بسیار بود مانند زیدیه واسمعیلیه وفطحیه وواقفیه وشرط تحقق
اقرار بولایت دوازده نفر ائمه است که ان مذهب حق امامیه خواهد بود سایر مذاهب پس مؤمن واقعی شیعه اثنا عشری است الحاصل چون
بسناباد طوس رسید فرمود خدایا مبارک گردان این زمین را وبرکت ده در سنگی که از این زمین تراشیده میشود وامر فرمود که دیگهای
سنگی بجهة او تراشیدند که غذا دران طبخ یابد وبخانه حمید بن قحطبه طائی رفت ودر ان قبه که هارون بود داخل شد خطی بدست
مبارک کشید از یک سمت ان وفرمود این تربت منست ودر ان دفن خواهم شد هر که مرا زیارت کند وسلم بر من فرستد خدا او را بیامرزد
پس نماز بسیاری کرد وسجده طولانی نمود ودر ان سجده بشماره پانصد تسبیح فرمود بعد از ان برخاست وانچه گذشته در میان
او ومامون روی داد وصیت ولایت انحضرت در اطراف عالم افتاد وچندانکه مامون در اخفای فضایل وولایت انحضرت کوشید بیشتر

مشهور و معروف کردید و خلق از اطراف و اکناف عالم بخدمت آنحضرت آمدند و مستفیض شدند و شعرای عرب مدحها گفتند و صلها
بردند ازین ریدون لیطفئوا نور الله بافواههم و یابی الله الا ان یتم نوره ولو کره الکافرون و قدری در مدیح آنحضرت بیتی چند بعدد
النقط معروض شده و ازان جمله است اینکه در این دفتر ثبت و مسطور خواهد شد **لمؤلفه** سر ورد هر سر دها داور
دارا علم مالک ملک عطا عالم علم کرم عدل و کرم را مطاع داد و دول را معطا عالم علم اله حاکم ملک حکم داور
کاوس کوس کاه ده روم روس داد کر ملک طوس زاد امام امم حمد سرا مر ورا ملک و ملل در محل سده کرام ورا
روح و ملک در حرم کلک درر سلک او زاده درر را عموم لعل کهر زا او کرده کهر را عدم در کرا و آمده مکه داد و
دول سده او آمده سده عدل هم آمده معلوم او کرسمک و کرسماک و آمده معدم او کر کهر و کر درم در هوس
علم او روح و ملک را امل در طمع حلم او کوه احد را الم هم حمل و دلو را حامل او کرده رام هم اسد کاو را عامل
او داده رم کوهر اعما را هم دل او داده دل کوره اما را هم دم او داده دم هر که مراو را عدو کر همه مه و دکر مهر
سود مر او را حرام عمر مراو را هرم اگرچه آنحضرت را بعلم و کرامت و معجزه تعریف نمودن از قبیل تعریف دریا بقطره و توضیح
آفتاب بذره است ولکن بعضی از آثار و اخبار که در دفاتر اهل تحقیق از آن زبده اخیار نقل کرده اند علی الاجمال مسطور و مذکور می
شود **من معجزاته** ریان بن صلت گوید که چون اراده عراق کردم برای رخصت و وداع آنحضرت روی بخدمتش آوردم
قصد کردم در دل خود که پیراهنی از برای کفن خود از آنجناب طلب کنم و قلیلی سیم بخواهم که بجهة اطفال خویش انگشتری بسازند
اما در هنگامی که بحضور آنحضرت شرفیاب شدم بواسطه غم و اندوه و گریه بر مفارقت خدمت آنحضرت نیتی که کرده بودم اظهار آنرا
فراموش نمودم و مرخص شده بیرون آمدم پس آنحضرت مرا باز خواند و برگشتم و فرمود میخواهی پیراهنی بجهة کفن تو بدهم و درهمی چند بجهة
انگشتری کودکان تو دهم عرض کردم خواهش و حاجت نیت کرده بودم غصه مهاجرت و اندوه مفارقت تو از خاطرم فراموش کرد
پس آنحضرت دست در زیر مصلای خود کرد پیراهنی و سی درهم نقره سفید بیرون آورده بمن انعام فرمود و من مرخص شدم
لمؤلفه هر که حق بر دلش نظر دارد از دل هر کسی خبر دارد **و من مکاشفاته**
احمد بن بزنطی نقل کرده که آنحضرت بجهة من مرکوبی فرستاد و مرا خواست سوار شده بخدمتش رفتم شب از برحسب امر ماندم و در آنجا خواب
کردم و آنحضرت بسیار التفات بمن نمود و رخت خواب خود را در وقت خفتن بمن اکرام فرمود من از آن التفاتها چندان خوشحال شدم
که نزدیک بود از شادی بمیرم ناگاه آنحضرت از او طاق دیگر فرمود که ای احمد امیر المؤمنین بعیادت صعصعه بن صوحان رفت و او بر مردم
فخر کرد باینکه آنحضرت بدیدن او آمده حضرت امیر المؤمنین باو فرمود که ای صعصعه فخر و عجب از صفات مؤمنان نیست و مؤمن
باید خود را از برای خدا ذلیل کند تا خدا او را عزیز کند من متنبه شدم و باستغفار آمدم **لمؤلفه** عجب و کبر از
صفات شیطانیست که سزاوار مرد روحانیست **و من معجزاته** احمد کرخی گوید که از من اولادی نمیماند
وقتی بخدمت آنحضرت رفتم و بعضی مسایل داشتم پرسیدم و جوابهای شافی شنیدم بالاخره عرض کردم که از من اولاد نمیماند
حضرت سر خود را بزیر انداخت و بعد سر بلند فرمود و گفت امیدوارم که چون برگردی حملی از تو بهم رسیده باشد و پسری ولادت نماید
و بعد از آن پسر نیز پسری دیگر بهم رسد و سالها از ایشان تمتع گیری چون برگشتم دیدم دختر خاله ام که در نکاح من بود حملی داشت
پسری زایید او را ابرهیم نام کردم و بعد از او پسری دیگر آمد او را محمد اسم نهادم یکی سی و چهار سال و دیگری بیست و چهار سال بودند
و بعد از اجل مقدر رحلت نمودند **ایضا و من خوارق عاداته** عبد الله بن سریر
و تمیم بن یعقوب نقل کرده اند که روزی با جمعی از زیدیه که معتقد بامامت آنجناب نبودند در خدمت آنجناب بصحرا رفتیم ناگاه
گله آهویی در صحرا پیدا شدند و آنحضرت دست خود را ببره آهویی اشارت فرمود دیدیم که از میان آنها جدا شد و آمد تا برابر او

آنحضرت رسید و ایستاد و حضرت دست بر سر آن آهو بره میکشید و آن بچه آهو را داد بدست غلام خود و آن آهو بچه چون بدست غلام
افتاد اضطرابی کرد و میخواست فراری کند آنحضرت باو سخنی فرمود که آرام گرفت پس رو کرد بمن و گفت یا عبد الله ایمان آوردی بمن گفتم بلی
ای آقای من تویی حجة خدا تعالی بر خلق و من توبه میکنم از عقاید باطله سابقه خود بعد از آن با آهو فرمود که در پی کار خود برو و
تو را رها کردم آهو آمد پیش آنحضرت و سر و بدن خود را با آنحضرت میمالید و اشک از دیدها میبارید و صدایی نمیکرد آنحضرت با گفته
میشنید که این آهو چه میگوید گفتم خدا و رسول خدا بهتر میدانند فرمود میگوید که چون مرا صدا زدی و احضار کردی چنان دانستم که
میل بگوشت من فرمودی و در نهایت امید و آرزو و اشتیاق آمدم که بلکه گوشت من و عضو من جزو بدن مطهر تو شود و این فخر بجهة من باشد
اکنون که مرا مرخص کردی مایوس شدم و گریه ام از این راهست که قابل این سعادت نشدم **لمؤلفه** هر که محکوم حکم جبار شد
حکم او بر همه جهان جاریست **من معجزاته** محمد بن زید رازی گوید که در خدمت امام رضا بودم در آن وقت که
مامون او را ولیعهد خود کرده بود شخصی از خوارج با دوستان خود قرار داده بود که خنجر زهرآلود در آستین خود پنهان سازد و
بخدمت آنحضرت آید و هر گاه آنحضرت او را بدلیل و برهان ساکت کند که با وجود فرزندی رسول خدا چرا ولیعهدی مامون را قبول کرده
فبها المطلوب والا آنحضرت را بهمان خنجر شهید نماید پس آن مرد خارجی با این نیت بخدمت آنحضرت آمد و اذن دخول یافت چون داخل شد
گفت مسئله چند دارم که میخواهم عرض کنم حضرت فرمود که جواب مسایل تو را میگویم بشرط آنکه آنچه بگویم تو نیز بکنی خارجی
گفت چه خواهی گفت که من بکنم حضرت فرمود بعد از آنکه جواب مسایل تو را بگویم بطوری که تو راضی و قانع شوی آنچه در آستین خود
پنهان داری بقصد من آورده بیاوری و آن را بشکنی و از این قصد برگردی خارجی حیران شده فی الفور آن حربه را بیرون آورد و شکست
بعد از آن گفت حال خبر ده مرا که چرا آمده و ولیعهد ابن طاغیه شده و حال آنکه تو فرزند رسول اللهی و او مردی کافر است حضرت فرمود
حال اینها نزد تو کافرند یا عزیز مصر و اهل ولایت او و حال اینکه اینها قایل بوحدانیت خدا میباشند و آنها خدا را نمیشناختند و مع
هذا یوسف بن یعقوب پیغمبر بعزیز مصر کافر میگوید اجعلنی علی خزائن الارض انی حفیظ علیم و با فرعونهای مصر مخالطت میکرد و
ایشان را خدمت مینمود و من مردی از اولاد رسولم و این مرد مرا مجبور بر این امر کرد و اختیار را از من قطع نمود پس چه عیبی و نقصی از برای
من دارد آن مرد خارجی مجاب و معترف بحقیت آن بندگی اولو الالباب شد **لمؤلفه** مهر از همه بر بلید تابد از تابش
خود چه نقص یابد **من معجزاته** حسن بن علی وشا گفته که در مرو در خدمت امام آمدم گفت داشتم روزی مرا طلبید
و فرمود که الان علی بن حمزه بطائنی در کوفه مرد و او را در قبر بردند و نکیر بر او و پرسیدند خدای تو کیست گفت خداوند تعالی گفتند
پیغمبر تو کیست گفت محمد گفتند ولی تو کیست گفت علی و بهمین نسب گفتند و او گفت تا بکاظم موسی گفتند بکر کیست ندانست که چه بگوید
پس نهیب دادند باو که بگو پس ساکت شد گفتند موسی بن جعفر امر کرد تو را که امام بعد از او را نشناسی و کردنی از آتش بر مغز او زدند
که قبر او پر از آتش شد تا روز قیامت حسن گوید از پیش سید و مولای خود بیرون آمدم و آن روز را تاریخ گذاشتم بعد از اینکه نوشتها
اهل کوفه رسید معلوم شد که در همان روز و همان ساعت که امام فرموده بود علی بن حمزه را در قبر نهاده بودند **لمؤلفه**
امام است کو از امر الله بود از حال و وزر خلق آگاه **معجزه دیگر** جمعی از موالی و خواص مامون که از آن
حضرت حسد می بردند و از ولیعهدی آن ولیعهد رشک میخوردند با خود قرار دادند که سعی در بیحرمتی او نمایند هر وقتی
که آنحضرت بمجلس مامون میرفت حجاب و بواب و خدمه مجلس پرده ها را بر میداشتند تا آنجناب از ابواب عبور می نمود روزی همه با هم
عهد کردند که چون آنحضرت بدرها میرسد پرده را بر ندارند و این کسری بر شان آنحضرت شود بلکه تواضع و قیام نیز بجهة امام ننمایند
تا او را خفتی حاصل آید در این اثنا آنحضرت وارد شد آن جمع بر ایشان بی اختیار برخواستند و ایستادند و آنحضرت را حرمت کردند و پرده ها
گشادند روزی دیگر مجددا باهم متحد و متفق شدند که بر نخیزند آنحضرت آمد و برخواستند ولکن پرده را بر نداشتند پس خداوند تعالی

تا دیو سد را فرستاد که در آن او طاق افتاد و آن پرده‌ها را زیاده بر آنچه ایشان بر میداشتند بلند میکرد و آنحضرت عبور می‌نمود
متعهدین و معهدین خجل شدند و منفعل آمدند و با یکدیگر گفتند که این مرد در نزد خدا منزلتی است که چنانکه باد را محکوم سلیمان
آورد مسخر او کرد پس ما نیز با و خدمت کنیم بجهت ما بهتر خواهد بود **لمؤلفه** باد در حکم سلیمان بوده است هر کسی
این قصه را بشنوده است بوده اند حکم آن سلطان پاک جن و انس و آب و آتش باد و خاک **معجزهٔ دیگر**
ایضاً آورده اند که در خراسان زینب نام زنی بود و در علویه بودن دعوی مینمود بر خلق مفاخرت کردی و خاطر مردم
بمکابرت آزردی بزور از اغنیا زر گرفتی و زخارف دنیا را باستغنا پذیرفتی بر آنحضرت از حال وی شکایت کردند و سعی آوردند
که دعوی از ذریهٔ فاطمه بودن کند و دم از سیادت زند و با وجود نظم امر معاش اوقاتش مصروف است با ستکلاش آنحضرت فرمود او را نمی
شناسم سلام من بوی برید و او را نزد من آورید تا حالتش را استفسار نماید و انکارش استحضاری فرماید چون او را بخدمت
آنحضرت آوردند معلوم شد که زن اجنبیست و علویه نیست حضرت او را از افترا منع فرمود و آن زن بی ادبی نسبت با امام نمود که اگر نسب
جرح مینمایی و بر روی من تا بطرح میکشایی من نیز چنین میگویم و طریق انکار ترا می پویم گویند در خراسان والی را عمارتی بزرگ
و در سبع بود مشحون بشیر و پلنگ و سایر جانوران درنده که هر کس را بخواهند بعذابی مبتلا کنند در میان آن خانه افکنند و از آنرو برکه
السباع میخواندند حضرت امام همام با آن زن فرمود که اینک تو بیرکه سباع برو اگر ترا سباع نخورد علوی و صحیح النسب خواهی بود
زیرا که گوشت اولاد فاطمه را خداوند تعالی بر سباع درنده حرام فرموده الحاصل بحکم حاکم قرار شد آن زن چنین بیحیا با امام رضا گفت که
من و تو با هم میرویم امام قبول فرمود والی شهر و خلایق باجتماع روانه برکه سباع شدند و آنحضرت بمیان آن سباع درنده در آمدند
همه جانوران رام و با امام همام مانوس و آرام گشته ساکت نشستند آنحضرت دست بر سر یک یک میکشیدند و آنها سر بر پای آنحضرت میمالیدند
مدتی در میان آنها تشریف داشت و دست مبارکرا بر سر یکان یکان آنها میگذاشت و آب از چشم آنها روان بود و آنحضرت همه را سیر نمود
بعد از ساعتی بیرون آمد و همه خلق حیران و متعجب ماندند پس آنحضرت بسلطان فرمود که این زن کذابه را بیندازد در میان برکه تا
معلوم شود آنچه نامعلوم است زینب را وحشت بهم رسید و پشیمان گردید لیکن بحکم سلطان او را بسته در آنجا انداختند و درندگان او را
دریده پاره پاره کردند لهذا در خراسان زینب کذابه مشهور گردید و امثال در هر مجلسی بکذب مذکور آمد **لمؤلفه**
نقد خالص شد در آتش پاک شد قلب رفت از روسیاه خاک شد آنکه شیر از پرده راند آورید ببر با شیرش کجا خواهد
دریدند **ایضاً من معجزاته** در عیون المعجزات از حسن بن علی وشاء روایت کرده که در زمانی حال واقفی مذهب بودم و
در خراسان تجارت مینمودم غلامی در حین ورود من آمد و گفت آقای من میگوید که آن حبرهٔ یمانیه که داری بده که از تو بجهت
کفن بعضی دوستان خریداری کنیم گفتم آقای تو کیست گفت علی بن موسی الرضا گفتم من حبره ندارم هر چه داشتم در راه فروخته ام
رفت و برگشت و گفت مولای من میگوید داری و فراموش نموده گفتم سراغ ندارم رفت و برگشت گفت میفرماید یکی دیگر داری در
فلان سبد و در فلان جوال بفلان رنگ هست با خود گفتم عجب علامتیست اگر راست باشد و غلام خود را گفتم تفحص کند و
پیدا کند و از اتفاقات روزی که میامد دختری داشتم آن حبره را از برای من آورد و گفت در خراسان این را بفروش و بهای آن بجهت
من فیروزه و بعضی چیزهای دیگر خریده بیاور و من از آن در بقچه رختهای خود نهاده بودم و بکلی فراموش نمودم چون غلام آورد بخاطرم
آمد و دادم بردند و گفتم قیمت نمیگیرم یعنی پیشکش آنحضرت کردم غلام رفت و برگشت و گفت مولای من میفرماید که مال دیگران را چه
گونه می بخشی این حبره از دختر تست و بتو داده و عوض آن فیروزه و فلان چیز خواسته بهای آن را بگیر از این غلام و هر چه خواسته بخر
من حیران شدم و نیت کردم که بخدمت آنحضرت برسم و بعضی مسایل را بپرسم طوماری نوشتم از مسایل و با رفیقی که شیعه بود
رفتم در حوالی منزل آنحضرت نشستم تا فرصتی و خلوتی دست دهد که بپای بوس آنحضرت سعادت یابم بواسطهٔ کثرت و غلبهٔ خلق در

خانهٔ آنحضرت شرفیابی ممکن نشد من در بیرون خانه نشسته بودم تا ظهر و بعد مایوس شده و ارادهٔ مراجعت کردم دیدم غلام آنحضرت
آمد و طوماری بدست من داد چون گشادم دیدم جواب همه مسئله‌هایی بود که من نوشته بودم و طومار آن در جیبم بود و نرسیده
با آنحضرت از راه امامت و مکاشفه جواب همه را املا فرموده بود اینمعنی مایهٔ ارادت و مزید سعادت من گردید **لمؤلفه رباعی**
رو بر در آنکه فتح بابت بخشد شو ذرهٔ آنکه آفتابت بخشد رو کن بدر کسی که از حضرت او ننموده سوال صد جوابت بخشد
ومن معجزاته در مشارق الانوار نقل کرده که علی بن اسباط هدایا و تحف بسیار از برای آنحضرت بخراسان می
آورد در عرض راه دزدان بر سر او ریختند و اموال او را غارت کردند و صدمه بر دندانهای او زدند که همه سست و بی قوت شده بود
و حرکت مینمود چون شب در گیر شد و بخواب رفت در خواب دید که بخدمت حضرت امام رضا رسید و آنحضرت با و فرمود که قدری سعد کوفته
در بیخ دندانهای خود ریزد تا محکم شود و آنچه آورده بود نیز بما رسید چون بیدار شد سعد مسحوق بر بن دندانها ریخت و محکم
تر از اول شد و بعد از ورود بمرو بخدمت آنحضرت آمد حضرت فرمود اما دندانهای تو آنچه گفته بودیم کردی و خوب شد اما امانتها
مردم بما رسید برو در طاق همه را ببین تا بدانی که راست گفته ایم علی بن اسباط در آنخانه رفته همه را دید بر گردید **لمؤلفه**
متاع جان و دل از او راست هدیه برند که هر چه گم شود اندر خزانه اش نگرند

شعاع دویم در مناظرات آنحضرت با علمای مخالف و الزام دادن ایشان را و ایمان ایشان را

در خرایج از محمد بن فضل هاشمی روایت کرده که بعد از وفات امام موسی آمدم بمدینه و بخدمت امام رضا رسیدم و امانات حضرت امام موسی که بجهة امام رضا رسیده
بود بتمامی با و دادم و عرض کردم که میروم به بصره و مردم شک در وفات امام موسی بهم رسانیده‌اند و اختلاف کرده‌اند و یقین دارم که چون
میروم به بصره از من بعضی چیزهایی پرسند هر گاه چیزی بنمایی که دفع اشتباه و اختلاف خلق شود بهتر است حضرت فرمود که مجموع وقایع
که باید در نزد امام باشد او را دیدند و بمن نمود و فرمود که بعد از ورود تو به بصره چون سه روز گذشت من خواهم آمد با آنجا پس چون رفتم و به بصره
رسیدم و آنچه دیدم و شنیدم گفتم که سه روز پیش از فوت امام موسی در بغداد بودم و امام بمن فرمود که من سه روز دیگر شهید خواهم شد
تو این امانات را بمدینه بفرزندم علی که وصی منست بسپار و پیش از فوت من از بغداد بیرون رو و من که محمد بن فضلم چنین کردم و
امانات را بعلی رضا رسانیدم و او نیز سه روز بعد از من به بصره خواهد آمد و هر چه خواهید از و بپرسید پس عمر بن هذاب نام ناصبی که
میل بمعتزله داشت از میان مردم حرفی زد و حسن بن محمد که زاهد و عالم و سید بود گفت صبر کن اگر تا سه روز دیگر علی بن موسی بیاید مدعی
با نست و اگر آمد دفع شبهات خواهد شد مردم متفرق شدند و بعد از سه روز آنحضرت آمد و رفت بخانهٔ حسن بن محمد و او نیز کمال احترام کرد
نمود و فرمود با و که مردی که پریروز آمده بود نزد محمد بن فضل و با و تحقیق میکرد تا همه شیعیان ما حاضر کن و جاثلیق که بزرگ و عالم
نصرانی است و رأس الجالوت که عالم یهود است نیز اخبار نمایی تا هر چه میخواهند از من بپرسند پس حسن بن محمد همه را طلبید از شیعه
و زیدیه و یهود و نصاری و مردم نمیدانستند که از برای چه ایشان را احضار کرده اند چون مجلس منعقد شد مسند را از برای آنجناب
انداختند و بر روی آن نشست و آنگاه فرمود السلام علیکم و رحمة الله و برکاته چون جواب گفتند فرمود میدانید که چرا سبقت بر سلام
کردم گفتند نه گفت از برای آنکه دل شما آرام بگیرد پرسیدند تو کیستی فرمود منم علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین علیهم السلام
و فرزند رسول خدا نیز هستم و من امروز نماز صبح را در مدینه کردم با والی مدینه و بعد از نماز مکتوبی از خلیفه آمده بود بمن
نشان داد و مشورت کرد و قرار شد که عصر بیاید در خانهٔ من و جواب آن مکتوب را در حضور من بنویسد و انشاء الله تعالی عصر خواهم رفت
بمدینه و از قرار معهود رفتار خواهم فرمود همه گفتند یا ابن رسول الله ما ترا راستگو میدانیم و هیچ دلیلی و برهانی برای ما بهتر از این نیست
و خواهیم باین اکتفا نموده برخیزند و متفرق شوند فرمود بنشینید من شما را جمع کرده ام برای آنکه بپرسید از من علامات نبوت و

دلایل امامت که نمیتوانید یافت انها را مکر در نزد ما اهل بیت پس بیا و بپرس مسایل خود را اول عمر بن هذاب بسخن در امد و گفت محمد بن فضل هاشمی پارۀ سخنان از تو نقل میکند که عقل قبول نمی نماید و ما را باور نمی اید فرمود از چه مقوله است گفت میگوید تو گفتۀ که هر چه خدا نازل کرده بر پیغمبر خود من میدانم همه زبانها و لغتها را می فهمم حضرت گفت اری راست گفته است من گفته ام حالا هر چه خواهید بپرسید اول همین معرفت لغات را که ادعا کرده ثابت کن در این مجلس رومی و هندی و فارسی هستند با ایشان سخن گوی فرمود بسم الله هر یک حاضر شوند و بزبان خود تکلم کنند و از من بپرسند تا جواب دهم همه ایشان را پس هر یک بزبان و لغت خود تکلم کردند و سؤال نمودند انحضرت جواب داد و با ایشان سخن گفت بطریقی که هر که حاضر بود حیران ماند و اقرار کردند که خود انجناب بهتر از ایشان تکلم میفرماید پس انجناب بابن هذاب فرمود اگر خبر دهم ترا که در این روزها مبتلا خواهی شد بخون یکی از ارحام خود و او را خواهی کشت قبول میکنی گفت نه بعلت انکه علم غیب را بجز پروردگار دیگری نمیداند و این ایه را خوانده ام عالم الغیب فلا یظهر علی غیبه احدا فرمود چرا باقی ان را نمی خوانی الا من ارتضی من رسول پس خاتم انبیا مرتضی خداست و ما هم وارثان اویم که مطلع شده ایم بر انچه بوده و خواهد بود تا روز قیامت و اینکه گفتم تا پنج روز دیگر واقع خواهد شد و اگر نشود من در انچه ادعا کرده ام کذاب باشم و اگر شد معلوم شود که تو بر خدا و رسول او رد نموده و علامت دیگر انکه در این نزدیکی چشم تو کور خواهد شد و هیچ نخواهی دید تا چند روز دیگر و علامت دیگر انکه قسم دروغی خواهی خورد و بمرض برص مبتلا خواهی شد محمد بن فضل گوید بخدا قسم هر چه فرموده بود در اندک زمانی بان بدبخت رسید

ایضا بعد از ان انحضرت رو کرد بجاثلیق نصاری و گفت ایا انجیل شما دلالت کرده است بر نبوت محمد صلی الله علیه و اله گفت اگر میکرد چه چیز مانع بود ما را از مسلمان شدن و چرا انکار میکردیم گفت بگو ببینم که در سفر سیوم از انجیل چرا شما ساکت میکنید یعنی موضعی هست که چون بانجا رسید سکوت نموده انرا نمی خوانید و میگذرید گفت بعلت انکه اسمی است از اسماء الله و نمیتوانیم اظهار کرد انرا فرمود اگر بر تو ثابت کردم که اسم خدا نیست بلکه اسم محمد است و عیسی هم اقرار کرده و بر بنی اسرائیل بشارت داده اقرار بمحمد خواهی کرد جاثلیق گفت بلی چرا اگر انجیل را نمیتوانم رد کنم فرمود بگیر سفر سیوم از انجیل را و بخوان گرفت و خواند و رسید بذکر محمد پس فرمود بجاثلیق که این شخص کیست که این صفتها از برای او گفته شده گفت بیش از صفتی در ان مذکور نیست فرمود حالا انرا و صفات او را بهمان طریق که خدا در انجیل یاد کرده بی کم و زیاد یاد خواهم کرد او ست صاحب شتر و عصا و کسا که می بینید او را که در توریه و انجیل نوشته شده و انبیا را امر بمعروف و نهی از منکر مینماید و حلال میکند از برای ایشان چیزهای طیب را و حرام کند چیزهای خبیث را و از تکلیفهای شدیده که در زمان موسی بوده از گردن ایشان بر میدارد و هدایت میکند مردم را براهی که حد وسط راهها است سؤال میکنم ای جاثلیق از تو بحق عیسی روح الله که در انجیل او را بهمین طریق وصف نموده یا نه جاثلیق ساعتی سر بزیر انداخت فکر نمود که اگر انکار کند انکار انجیل را بمذهب خود کرده و کافر خواهد شد گفت بلی این صفت در انجیل است و عیسی در زمان پیغمبر یاد کرده باین صفت اما در نزد نصاری ثابت نشده که ان جد شما است که در مکه خروج کرده و شما میگویید که او ست محمد موعود حضرت امام رضا فرمود که حال که اقرار کردید بصفات محمد که در انجیل مذکور است پس سفر دویم انجیل را بگیر که در انجا نام محمد و نام وصی او که علی بن ابیطالب است و نام دختر او که فاطمه است و نام دختر زادهای او که شبر و شبیر است یعنی حسین و حسن همه را بتو بنمایم چون جاثلیق و راس الجالوت این سخن را شنیدند دانستند که او علم دارد بانچه در انجیل و توریه میباشد گفتند از راهی بر امده که نمیتوانیم ان را رد نمود و انکار کرد مگر توریه و انجیل و زبور هر سه را انکار کنیم و موسی و عیسی هر دو نیز اقرار کرده اند اما همین قدر مشخص شده که محمد نامی است باین صفات و علامات و همان محمد که شما میگویید بر ما ثابت نشده است و لازم نمی اید بر ما از این اقرار که محمد شما باین صفات باشد و ما دامی

ودختر

و دختر زاده های باین نامها داشته باشد که اقرار بان کنیم که او همین است ما شک داریم و نمیدانیم که او ست یا غیر او فرمود حال از یقین بشک امدید اما هرگز اتفاق افتاده از روزی که خدا ادم را خلق کرده از اولاد ادم پیش از موسی و عیسی تا بعد از این که پیغمبری بهم رسیده باشد که نام او محمد باشد و نام وصی او علی و نام دختر او فاطمه و نام دختر زادهای او حسن و حسین باشند سوای همین محمد و در تمام کتب انبیا از انجیل و زبور و توریه و غیر ان هیچ یافته اید که چنین پیغمبری غیر از این امده باشد تا از همین جوابرا گفتند که ما شک داریم و اگر بگوییم یقینا همین است شما حکم میکنید باین سخن ما را و ما را داخل اسلام میکنید بجبر و اکراه حضرت فرمود تو ای جاثلیق در امان و ذمه خدا و رسولی که ترا مجبور نمیکنیم بر اسلام هر چند اقرار کنی و مترس و گفت حال که این را گفتی انچه بپرسی میگوییم امام فرمود همین نبی که اسم او محمد است و وصی او که نامش علی است و فاطمه و حسن و حسین که مذکورند راست و صحیح است یا نه جاثلیق گفت که محض صدق و عین عدل است و انچه گفتی حق است و دروغ نیست چون جاثلیق تصدیق کرد حضرت امام رو کرد براس الجالوت

گفتار در ذکر مباحثه و مناظره امام با راس الجالوت رئیس و عالم یهود و الزام دادن او

و براس الجالوت فرمود بگیر فلان سفر را از زبور گفت بیا خدا برکت دهد بتو و بر هر که ترا زاده است پس سفر اول زبور را خواند تا رسید بذکر محمد و علی و فاطمه و حسنین گفت حالا بحق خدا قسم میدهم ترا و همان امان که بجاثلیق دادم بتو نیز میدهم بگو در زبور اینها هست و راست گفتم و درست خوانده ام گفت بلی همین جا بهمین نامها در زبور موجود است فرمود ترا قسم میدهم بان ده ایه که نازل شده بر موسی در توریه یافته صفت محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین را که نسبت بعدل و فضل داده اند ایشان را گفت بلی و هر که انکار کند کافر است بخدا و پیغمبران پس فرمود بگیر فلان سفر توریه را و امام شروع کرد بخواندن و راس الجالوت مبهوت و متحیر مانده بود از فصاحت و تلاوت او تا رسید بنام محمد صلی الله علیه و اله راس الجالوت گفت بلی این احماد است و این ایلیا و این دختر احماد است و این شبر و شبیر است که تفسیر انها بزبان عربی محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین خواهند بود پس انحضرت تمام سفر را خواند بعد از ان راس الجالوت گفت بخدا قسم ای پسر محمد اگر نه این بود که ریاست بر همه یهود بهم رسانیده ام و نمیتوانم از دست بدهم بر میگردیدم ایمان میاوردم و متابعت امر ترا میکردم بخدا قسم که ندیدم عالمی را از تو بکتب خدا و بهمین بایت بود تا زوال افتاب شد انگاه فرمود که حال نماز میکنیم و بعلت وعده که با والی مدینه کرده ام میروم بمدینه و فردا صبح میایم نزد شما پس عبد الله بن سلیمان اذان گفت تا امام و حضرت پیش ایستاد و نماز کرد با مردم و قرائت را سبک خواند و رکوع را بقدری که سنت است بجا اورد و تشریف برد بمدینه و چون صبح شد باز گشت و در مجلس خود نشست و مردم جمع شدند

گفتار در مناظره انحضرت با جاریه رومی و مرد سندی و مسلمان شدن انها در مجلس دویم

جاریه رومی اوردند بخدمت انحضرت و امام با او بزبان رومی تکلم فرمود و جاثلیق نیز در انجا نشسته بود و زبان رومی می فهمید حضرت امام بان جاریه فرمود که اکنون از محمد و عیسی کدام یک را دوست تر میداری جاریه عرض کرد که پیش از این که محمد را نمیشناختم عیسی را بیشتر دوست میداشتم اما حالا محمد را بیشتر دوست میدارم جاثلیق گفت تو هر گاه داخل دین محمد شدی باید عیسی را دشمن بداری جاریه گفت معاذ الله بلکه عیسی را نیز دوست دارم اما محمد را بیشتر دوست دارم حضرت فرمود بجاثلیق که حال انچه از جاریه شنیدی بجهة مردم تقریر کن پس جاثلیق کلام جاریه را از برای مردم ترجمه کرد و همه مطلع شدند و مرد سندی را امدند پس جاثلیق گفت ای پسر محمد در اینجا مرد سندی نصرانی است فضیلت دارد و بزبان سندی خوب سخن میگوید و بان زبان بهتر میتواند مجادله کند امام فرمود او را بیاورند و با او بزبان سندی تکلم فرمود و او را از جایی بجایی میکشید پس از

مکالمات

مکالمات بسیار آن سنگ اقرار او ورد و محمد بن فضل گوید شنیدم که آن سنگ گفت شبطی شبطی شبطله شبطله
شبطله حضرت فرمود که بزبان سنگ خدا را توحید نمود و بعد از آن گفتگو در بارهٔ عیسی بن مریم کردند و سخن دراز کشید
تا آنکه بر بدیح بزبان سنگ گفت اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله بعد از آن کمربند خود را بلند نمود
و از زیر آن زناری پیدا شد که مرا عرض کرد یا ابن رسول الله این زنار را بدست مبارک خود قطع کن پس آنحضرت کاردی طلبید
و آن را برید و بمحمد بن فضل فرمود که او را بحمام بر و لباس بجهة خود و عیالش ترتیب ده و او را بعد از رفتن من بیاور بمدینه بعد
آنکه از خطاب اینها فارغ شد رو کرد بایشان گفت که حال بر شما معلوم شد که آنچه محمد بن فضل بشما گفته بود راست گفته
گفتند زیاده بر آنچه شنیده بودیم معاینه نمودیم و لکن محمد بن فضل بما گفت که تو را بخراسان خواهند برد فرمود راست گفت محمد
و لکن بعزت و حرمت مرا خواهند برد **ایضاً** محمد بن فضل گوید که همه شیعیان و غیر شیعیان اقرار بامامت او کردند و آن
شب در نزد ما در بصره ماند چون صبح شد وداع کردم او را و بعضی وصایا که داشت بمن فرمود و رفت و من نیز او را سطده جسته آنحضرت را
مشایعت کردم از جادهٔ عدول بکنار نمود و چهار رکعت نماز کرد و فرمود یا محمد انصرف فی حفظ الله تعالی و غمض طرفك یعنی ای محمد
برو در حفظ خدا و بپوشان چشمهای خود را چون چشم بهم نهادم فرمود باز کن و چون باز کردم دیگر در منزل خودم میباشم در بصره و دیگر
آنحضرت را ندیدم و چون موسم حج شد سنگ را با عیالش بردم بمدینه **لموءلفه** زهی امام و زهی مرشد و زهی رهبر

که آنچه کرد نه حد فرشته بد نه بشر
بدانکه برتن مغزی دلی دارد
سخن دراز کشید چه حاصلی دارد
که دردی
بسوی بصره امداد برب
زمین و کوه نشد پیش حضرتش حاجب
دم دگر بشد از بصره تا زد در مسکن
چراغ بیت سمای
که روح بود تن

شعاع سیم در توجه آنحضرت بکوفه و مناظره با مخالفین

محمد بن فضل گوید که از جمله وصایای آنحضرت بمن این بود که روزی که از بصره
میرفت بمن فرمود که برو بکوفه و شیعیان ما را آنجا جمع کن و خبر ده بایشان که من آنجا نیز خواهم آمد و فرمود که در خانهٔ حفص بن عمیر
لشکری منزل کن و من رفتم بکوفه و چنان کردم تا آنکه روزی نزد نصر بن مزاحم نشسته بودم که دیدم سلم که خادم آنحضرت
دانستم که آنحضرت آمده است آمدم بخانهٔ حفص بن عمیر دیدم آنحضرت نشسته است سلام کردم فرمود طعامی مهیا ساز که شیعیان ما
که میایند تناول نمایند عرض کردم مهیا کرده ام فرمود حمد میکنم خدا را که توفیق عطا کرد تو را موافق نموده پس حسب الامر شیعیان را جمع کردم
چون از طعام فارغ شدند فرمود یا محمد جمع کن همه متکلمین علمای کوفه را چون حاضر شدند فرمود میخواهم چنانکه در بصره
اتمام حجت خود را نمودم حال با شما نیز کنم و بشما حالی کنم علم خود را که خدا بمن داده و رو کرد بجاثلیق که معروف بعلم و جدل و
انجیل بود و فرمود میشناسی صحیفه را که عیسی بکردن میاویزد وقتی که در مغرب زمین خواهد بود و اراده فتح مشرق زمین خواهد نمود
و پنج اسم در او است و قسم میدهد خدا را بیك اسم از آن اسما تا زمین از برای او پیچیده میشود و از مغرب بمشرق و از مشرق بمغرب
آید در یك لحظه جاثلیق گفت آن پنج اسم را نمیدانم چه چیز است اما میدانم که پنج اسم با او است که اگر بهر یکی از آنها خدا را قسم دهد
و چیزی بخواهد خدا باو میدهد فرمود الله اکبر هرگاه انکار پنج اسم را نکردی صحیفه را میاورم و میبینم دیگر اقرار و انکار
تو در آن باب تفاوتی از برای ما ندارد و ایها الناس شاهد باشید بر اقرار جاثلیق بعد از آن فرمود ایها الناس منصف ترین مردم
کسی است که با خصم خود بملت و کتاب پیغمبر و شریعت او سخن گوید همه گفتند بلی یا ابن رسول الله فرمود بدانید که امام بعد از محمد
صلی الله علیه و آله کسی است که با همهٔ امتها مجادله و مباحثه کند ببراهین امامت خود را ثابت کند رأس الجالوت گفت دلیل
بر چیست امام چیست امام گفت عالم بودن او بر توریة و انجیل و زبور و قرآن تا آنکه تواند با همه بکتاب ایشان سخن گوید و
عالم باشد بلغات مختلفه تا عاجز نباشد از محاجه با هر کس و عارف بلغات ایشان باشد و با هر یك بلغهٔ خودش گفتگو کند

و با این همه خصلتها خداترس و پاکیزه باشد و مبری باشد از هر عیبی و عادل و منصف و حکیم و رؤف و رحیم و صادق و امین و راست
گفتار و درست کردار بود و رتق و فتق امور در دست او باشد پس نصر بن مزاحم برخواست و گفت یا ابن رسول الله چه میفرمائی
در باب جعفر بن محمد گفت چه میتوانم گفت در بارهٔ کسی که همه امت محمد شهادت داده اند بر این که او اعلم عصر خود بوده است
گفت چه میگوئی در موسی بن جعفر گفت انهم مثل پدرش بود گفت مردم پس چرا متحیر در امر ایشان شدند گفت موسی بن
جعفر در اوقتی که مدتی از عمر شریفش گذشت با هر کس از رومی و عجمی و خراسانی و غیره بزبان او سخن میگفت و علمای یهود و
نصارای از اطراف جمع میشدند و مناظره میکردند با او بزبان خود شان جواب میشنیدند چون مدت حیات او منقطع شد
غلامی را بمن فرستاد و پیغام داد که ای فرزند عمر من بسر آمد تو بعد وصی پدر خود چه رسول در هنگام وفات خود علی را طلبید
و وصی کرد اید و صحیفهٔ بوی داد که اسامی که انبیا مخصوص آن میباشند در آن بود بعد از آن فرمود نزدیك من بیا پس
سر علی را پوشانید بچیزی بعد از آن فرمود زبان خود را بکش او را و چون بکشاورد بمهر خود از آن مهر نمود و بعد زبان خود را در
او درو امر کرد علی را که بمکد از او علی چنان کرد و پیغمبر فرمود آنچه خدا بمن فهمانید بتو نیز فهمانیدم و آنچه از علم بمن داده بتو
نیز دادم مگر در نبوت که بعد از من پیغمبری نیست و همچنین هر امامی که وقت رفتنش میشد با امام بعد از خود چنین میکرده و با این
سبب بعد از فوت موسی هر زبانی و هر کتابی را خدا بمن یاد داد **قطعه لموءلفه** که سلیمان حشمة الله بود

که زبان طیور میدانست
آن سلیمان دین علی رضا
راز هر مار و مور میدانست
نه بوقت حیات خلق همی قصدشان
در حضور میدانست
راز اموات با فرشتهٔ حق
هر چه پنهان بگور میدانست
هم بدانسان که در گذشت زنیش
سر اهل قبور میدانست
راز کیتی تمام از مبدا
تا که نفخ صور میدانست

شعاع چهارم در ذکر مناظرهٔ آنحضرت با علمای مخالفین در مجلس مأمون

در عیون و احتجاج آورده اند از حسن بن محمد نوفلی هاشمی که چون حضرت ابو الحسن الرضا امر وارد شد
و در نزد مأمون ناچار ماند مأمون ملعون فضل بن سهل وزیر خود را امر نمود که علمای ملل و ادیان را از یهود و نصاری و صابئین
و غیر هم جمع نماید که با آنحضرت مباحثه و مناظره نمایند بلکه او را ملزم کردانند پس فضل وزیر عالم نصاری که او را جاثلیق خوانند
و عالم یهود که رأس الجالوتش دانند و هربد که قاضی و بزرگ آتش پرستان در شیء است و علمای صابئین که کواکب را میپرستند و صانع
انکار میکنند و قسطاس رومی را جمع نموده و مأمون انها را دید التفات و مهربانی بسیار با آنها کرد و گفت من شما را طلبیدم بجهة
مناظره و مباحثه با پسر عم خود علی بن موسی که از مکه آورده ام و جمعی او را امام میدانند و حجة الله میخوانند و باید شما دلیرانه
باطمینان تمام با او مباحثه و مناظره نمایید تا ملزم شود فردا صبح زود بیایید ایشان نیز فردا مستعد مناظره شده آمدند و
مأمون یاسر خادم خود را بخدمت امام با حترام تمام پیغام داد و ابواب این تمنا را بر روی خاطر خود گشاد حضرت مطلب او را میدانستند
فرمودند بگو انشاء الله فردا میایم و از مناظره ارباب ملل بیمی ندارم یاسر خادم رفت امام فرمود با نوفلی که تو مردم عراقی و اهل
عراق رقیق القلب میباشند از اجتماع علمای ملل و ادیان مختلف چه می فهمی نوفلی عرض کرد که غرض امتحان شما است و لیکن اهل
ادیان مختلف مردمانی می باشند که طریقهٔ انها بخلاف طریقهٔ علما است و بر هر مطلبی انکار مینمایند و بر توحید منکرند و
باستدلال تن در نمیدهند هر چه گفته شود میگویند لا نسلم ثابت کن و اگر گوئی محمد رسول است انکار خواهند کرد و میگویند
اثبات نما و معجزه را منکر خواهند بود و دائمی را مضطرب و مبهوت میکنند و بر دلیل مغالطه مینمایند باید احتیاط کرد از مناظرهٔ
ایشان که خلق را مایهٔ مخاطره خواهد شد پس آنحضرت تبسمی فرمود و گفت ای نوفلی میترسی که قطع حجة من نمایند و قدح نسبت
من توانند و من عاجز شوم گفتم نه امید دارم که خدا ترا بر ایشان ظفر دهد فرمود میدانی که مأمون کی پشیمان خواهد شد فرمود

وقتی که ببیند با هر صاحب کتابی و مذهبی و زبانی بکتاب و مذهب و زبان ایشان حجت را تمام کردم و مجاب شدند و مرا تصدیق
نمودند و مامون دانست که این منصبی که دارد مستحق آن نیست پشیمان خواهد شد و لا حول و لا قوة الا بالله نوفلی گوید
صبح دیگر بخدمت آن زبده بشر رفتم و فضل بن سهل وزیر مامون نا اهل بنزد امام همام آمده عرض کرد که پسر عمت یعنی مامون
منتظر میباشد و علمای مذاهب جمع شده اند و بجهة استفاضه فیض و علم تو آمده اند رای شریف چیست حضرت فرمود تو از
پیش برو که من از دنبال خواهم رسید بعد از آن آنحضرت وضو ساخت و شربت سویقی خورد و بما هم داد و بهمراه آنحضرت بیرون رفتیم
تا داخل مجلس مامون شدیم دیدیم که مجلس او مملو و مشحونست بعلما و امرا و وزرا و اشراف و اعیان از یکطرف محمد بن جعفر عم
حضرت رضا علیه التحیة والثنا با تمام طالبیین و هاشمیین و اجواد حاضرند و از طرفی دیگر فضل بن سهل وزیر با سایر وزرا و امرا
ایستاده است همینکه حضرت ابوالحسن علی الرضا داخل مجلس شد مامون و سایر خاصان همگی برخواستند و مامون دست آن
حضرت را گرفته بر مسند خلافت خود نشانید و خود در کمال ادب نشست و با آنحضرت تکلم و تعارف بسیاری کرد و همه مردم حتی محمد
بن جعفر و سایر بنی هاشم و بنی ابوطالب برپا ایستاده بودند تا آنکه آنحضرت اذن داد و همه نشستند و مامون ساعتی روی خود را
بانجناب کرده بود و صحبت میداشت بعد از آن رو بجاثلیق نموده گفت ای جاثلیق این پسر عم من علی بن موسی بن جعفر میباشد
که از اولاد فاطمه دختر پیغمبر ماست و پدر او علی بن ابیطالب وصی و پسر عم پیغمبر ماست میخواهم با او صحبت بداری و مناظره کنی اما
بطریق انصاف جاثلیق گفت یا امیرالمومنین چگونه میتوانم مباحثه کنم با کسی که زبان او را نمیدانم و او زبان مرا نمیداند و بدین
و کتاب او اقرار و تصدیق ندارم حضرت فرمود یا نصرانی چنانکه از کتاب خود که انجیل است با تو مباحثه شود اقرار میکنی گفت چگونه
نمی توانم نکنم بخدا اگر دماغم بخاک مالیده میشود و اقرار خواهم کرد

ذکر مجاب و ملزم شدن علما و مسلمان شدن عمران صابی

پس امام همام والا مقام روی بجاثلیق فرمود و بنا
کرد بخواندن انجیل و ثابت کرد بر او که پیغمبر ما مذکور است در او چنانکه سابقا اشاره رفته و بعد از آن خبر داد بعدد حواریین عیسی
و احوال ایشان و حجة بسیاری آورد که در عیون الاخبار و احتجاج مذکور است و همه آنها را اقرار کرد بعد از آن آن امام زمان کتاب
شعیا را خواند و از عزرا از کتب نیز خواند تا بجائی رسید که جاثلیق استعفا کرد و گفت دیگری با تو مناظره کند که بحق المسیح گمان
نداشتم که در علمای مسلمانان مثل تو کسی باشد و از مباحثه سپر انداخت پس حضرت امام الثقلین فرمود برأس الجالوت
عالم یهودان و با او سخن گفت و استدلال کرد بر توریة و زبور و کتاب شعیا و حبقوق تا او نیز ساکت و ملزم شد نتوانست دم زند
بعد از آن هربذ را طلبید و با او نیز تکلم نمود تا ملزم شد بعد از آن حضرت فرمود اگر در میان شما مخالف اسلامی هست سوال
و شبهه دارد بپرسد و سخن گوید و احتیاطی نکند پس عمران صابی که در میان متکلمین منفرد بود و در بلاد بعلم جدل و بحث مشهور
شده برخواست و گفت ای عالم مسلمانان اگر نه آن است که درین مجلس چند دفعه مردم را تحریص بر حرف زدن کرده و اصرار
در سوال کردن داری هر آینه اقدام بر سوال نمیکردم زیرا که داخل کوفه و بصره و شام و بلاد جزیره گردیده ام و متکلمین هر جا را
دیده ام و نیافتم کسی که تواند بر من ثابت کند که خدایی هست منفرد بوحدانیت و در وحدانیت خود واجب الوجود و بجودی خود موجود
حال اذن میدهی که از تو سوال کنم حضرت امام فرمود اگر در میان این جماعت عمران صابی هست تو خواهی بود گفت بلی منم حضرت
فرمود ای عمران بر تو باد بانصاف و از تعدی در سخن مغالطه کردن احتراز کن گفت نمیخواهم مگر اینکه ثابت کنی از برای من چیزی را که
با و متمسک شوم و از آن دست برندارم حضرت فرمود بپرس مردم ازدحام کردند و بیکدیگر چسبیدند و مناظره عمران با آن
حضرت بطول انجامید تا اذان ظهر را گفتند امام رو کرد بمامون و فرمود وقت نماز حاضر شده عمران گفت سخن مرا قطع مکن که
بجای نازکی رسیده و دلم بسیار نرم شده است حضرت فرمود نماز میکنم و برمیگردم پس برخواست و مامون نیز برخواست و حضرت

رضا و مامون در اندرون نماز کردند و مردم در بیرون باتفاق محمد بن جعفر عم آنحضرت نماز گذاردند و بعد از نماز بیرون آمدند
و در جای خود قرار گرفتند پس آنجناب عمران را طلبید و فرمود سخنی که داشتی بگو باز عمران سوال از صانع و ذات و صفات و فعل کرد و
آنحضرت جواب داد و باز عمران شبهه کرد و حضرت جواب داده شبهه او رفع شد و بسیار طول کشید سخن در میان ایشان چون مامون
نیز از جمله فضلای عالم بود گاهی دخل و تصرفی مینمود و عمران را ملامت میکرد و در آخر امام فرمود افهمت یا عمران گفت بلی فدای
تو شوم گواهی میدهم باینکه خدای تعالی همچنین نسبت است که وصف کردی و محمد صلی الله علیه و آله که او را بر عجم و عرب فرستاده
بدین حق و هدایت مسلمانان و رو بقبله نمود و سجده کرد و مسلمان شد حسن بن محمد نوفلی گوید که چون باقی متکلمین نظر بما
عمران و مجاب شدن او کردند دیگر کسی را آرزو نشد که با آنحضرت تکلم کند زیرا که تا آن روز عمران از احدی ملزم نشده بود و وقت شام
در رسید و آنجناب برخواست و بعد از آن محمد بن جعفر از عقب من فرستاد مرا طلب نمود گفت ای نوفلی دیدی که امروز برادر زاده ام
و صدیق توجه کرد بخدا گمان نمیکردم که برادر زاده من درین علوم بسر برده و تا در مدینه بودیم از چنین سخنها نشنودیم بلی حجاج
در موسم حج می آمدند و از او مسائل میپرسیدند و جواب میشنیدند میترسم که این مرد بر او حسد برد و او را در خفیه مسموم
کند چون او را ببینی منع کن از این گفتگوها گفتم من اگر بگویم قبول نمیکند و مامون مقصودش امتحان او بوده که بداند از
علوم پدرانش نزد او هم هست یا نه و گفت برو نزد او و سلام مرا برسان و بگو عمت میگوید که الله که زبان خود را نگاه دارد و در
گوشه بنشین و ساکت باش من رفتم و کیفیت را با آنحضرت عرض کردم و حضرت خندید پس غلامی را بطلب عمران صابی فرستاد او
گفت منزل او را نمیدانم من عرض کردم میدانم مرا روانه فرمود و مرکوبی بجهة سواری او ارسال نمود من رفته او را آوردم
حضرت او را مرحبا گفت و مرکبی با ده هزار دینار با وصله داد و مرا بر دست راست و او را بر دست چپ بر خوان عشا نشانید
و بدست مبارک طعام با و میداد تا آخر شب رخصت فرمود و فردا او را بنزد مامون برد و صد هزار درم بجهة او انعام از مامون
داده شد و فضل بن سهل وزیر نیز خطیر مالی باو داد و امام او را متولی صدقات بلخ فرمود و از جمله شاگردان آن امام بود و مکرر علمای
سنت را در مباحثات میمالید و الزام میداد

شعاع پنجم در ذکر مناظره سلیمان خراسانی با امام و مجاب شدن او

هم نوفلی گوید که سلیمان مروزی که متکلم مشهور خراسان بود بمرو نزد مامون آمد و مامون او را گفت باید با علی بن موسی
مباحثه و مناظره کنی او گفت میترسم از او چیزی بپرسم و نداند و در میان بنی هاشم شرمنده بماند و حال آنکه او پسر عم امیر
المومنین است و نمی توان بسیار با او محاجه کرد مامون گفت من او را برای همین خواسته ام که او را ملزم کنی سلیمان قبول کرد
که آنحضرت را الزام دهد پس مامون فرستاد بخدمت آن امام که شخصی از مرو آمده است نزد ما و وحید متکلمین زمانست هرگاه بر تو
شاق نباشد زحمت کشیده ساعتی تشریف آورده منزل ما را مشرف نفرما

نظم
بر تشریف قدوم خود زمانی
مشرف کن خراب آباد ما را

پس حضرت علی بن موسی الرضا بجهة وضو ساختن برخواست و بمن و عمران صابی فرمود شما بروید
که من هم خواهم آمد چون بدر بخانه مامون رسیدیم یاسر و خالد دست مرا گرفتند و بردند نزد مامون از من پرسید کجاست
برادرم ابوالحسن الرضا ابقاه الله گفتم از دنبال خواهند آمد و عمران صابی و من پیشتر آمده ایم تا ایشان برسند و اینک
عمران صابی نیز بر در ایستاده مامون حکم کرد که او نیز درآید او را مرحبا گفت و گفت که آخر بمردی تا از جمله بنی هاشم محسوب
شدی گفت مر خدای را که مرا مشرف کرد بشما مامون گفت ای عمران این سلیمان مروزی است متکلم تمام خراسان خود را میداند
و انکار بدا میکند گفت چرا با او مناظره نمیکنی گفت من حاضرم و درین مکالمه بودند که حضرت امام رضا علیه التحیة والثنا
در آمد فرمود چه میکنید عمران عرض کرد که یابن رسول الله اینک سلیمان مروزی انکار بدا میکند سلیمان گفت راضی

بابوالحسن وقول او هستی عمران کفت راضی هستم بانچه او بکوید و دلیلی برای من بیان فرماید که حجت قاطع از برای من شود
که بر امثال واقران خود فایق بیایم پس انحضرت با سلیمان که یکی از مناظره فرمود در مسئله بدا و اراده خدا و در توحید مسائل
دیکر نیز کفتکو کردند سلیمان مروزی تا ان فصل چنان با اضطراب افتاد که مامون چندین بار او را توبیخ نمود و عمران واهل
مجلس بر او خندیدند تا اخر ساکت شد و دیکر دم نزد انوقت مامون کفت ای سلیمان این اعلم بنی هاشم است وکسی را یارای باوی
علم نخواهد بود پس علی بن محمد بن جهم برخواست وکفت یابن رسول الله بعصمت انبیا قایلی فرمود بلی کفت چه میکویی در ایه کریمه
فعصی ادم ربه فغوی حضرت جواب فرمود و بعد از ان هر قدر ایه و دلیل اورد حضرت رد نمود تا انکه علی بن محمد بن جهم کریست وکفت
من توبه میکنم بخدا از اینکه انبیا او را چیزی نسبت بدهم مکر انچه تو کفتی و در خبر دیکر امده که مامون از ان ایاتی که ظاهر در
عدم عصمت است از انحضرت پرسید و یک یک را جواب شافی وکافی شنید تا انکه کفت کواهی میدهم که تویی فرزند رسول
خدا لله درک یا ابوالحسن بارک الله فیک یابن رسول الله وجزاک الله حضرت امام رضا میکفت چکونه دیدی پسر برادر
خود را وکفت که عالم بیت که ندیدم از کسی تعلم کند مامون کفت او از انهاست که حضرت رسول الله فرموده الا ان ابرار عترتی
احلم الناس صغارا واعلم الناس کبارا لا تعلموهم فانهم اعلم منکم یعنی در کوچکی از همه کس حلیم تر و بردبار تر و در بزرکی
از همه کس داناتر میباشند با ایشان چیزی یاد مدهید که از شما داناترند از در هدایت شمارا بیرون نمیکیرند و بضلالت
شمارا نمیاندازند علی بن محمد بن جهم فردای ان روز بخدمت حضرت رضا رفت واین کیفیت و خبر که از مامون شنیده بود بحضرت
بیان کرد حضرت فرمود یابن جهم یابن تحسین مغرور مشو که بخدا سوکند که مرا این هر عاقبت الامر از سر قهر خواهد کشت

در ذکر توجه انحضرت بدعای باران واستسقا

از حضرت امام حسن عسکری از پدرش از جدش منقولست که چون مامون حضرت امام رضا را باکراه ولیعهد خود نمود در ان اثنا باران
نیامد بعضی از خواص وخدمه مامون کفتند که تا علی بن موسی با بنو لایت امده بولایت عهد مامون مخصوص شد باران قطع
کردید چون این خبر عداوت اثر بمامون رسید بحضرت رضا کفت اکر دعا میکردی و باران میامد بد نبود حضرت فرمود دعای
باران روز دوشنبه خواهم رفت چرا که در خواب بخدمت جدم رسول الله رسیده ام و فرموده که روز دوشنبه بطلب باران باید رفت
پس روز دوشنبه انحضرت با جمعی کثیر از برنا و پیر و صغیر وکبیر بصحرا رفت و بمنبر بر امده بعد از تحمید و ثنای رب مجید کفت خداوند
تو حق ما اهل بیت پیغمبر خود را عظیم شمردی و مردم چنانکه فرموده بودی امیدوار شدند بما متوسل امدند پس ایشان را باران
نافع بده که بهیچ صغیر وکبیر ضرر بحال ایشان نداشته باشد و بعد از اینکه بمنزل خود رسیدند ابتدای باران انها باشد که لباسهای ایشان
هم تر نشود و راوی کوید بحق فرستنده رسول الله که باد ها ابرها را برانکیختند و رعد برق ظاهر شد مردم حرکت کردند و میخواستند از صحرا
بکریزند از ترس باران که انحضرت فرمود ایها الناس ارام بکیرید که این ابرها از شما نیست ملکه از فلان شهر است پس ان ابر کذشت و
ابر دیکر بالا امد که مشتمل بر رعد برق بود باز مردم بحرکت امدند فرمود این هم از شما نیست بلکه از برای شهری دیکر است ان نیز در
کذشت و ابر دیکر در رسید تا انکه ده ابر بر این نسبت کذشت و ابر یازدهم بالا امد و حضرت فرمود این ابر از شماست پس شکر کنید خدا را
و برخیزید بمنزلهای خود بروید تا تر نشوید پس از منبر بزیر امد و ابر ایستاده بود تا بالای سر مردم و بمنازل رسیدند چون همه بجاهای خود رسیدند
ابر باریدن اغاز کرد وادیها و غدیرها و حوضها همه پر اب شدند و حضرت رضا مردم را بشکر نعمت ایزدی ترغیب فرمود الی اخر الحدیث

شعاع ششم در ذکر حمید بن مهران وانکار بر امام و دریدن شیر او را

حمید بن مهران از حجاب دنی شان مامون بود و بولیعهدی امام دلکرانی تمام داشت و همواره در
فرصت همت بر منع و نصح مامون میکماشت که مبادا سلسله بنی عباس شوی و دولت خلافت منتقل بر بنی هاشم دی

و اغانت بر انقراض سلسله خود نمایی و زبان خلق را بر ملامت و شناعت خود کشایی این مرد ساحر بیست از اولاد ساحران و قورا
فریفته کرده و خلق را بر تو بر اشفته ساخته هر روز دعوی کرامتی کند و هر لحظه از خرق عادتی دم زند باران که خدا همیشه بهر شهری
فرستاده ارسال انرا بخود نسبت داده مامون جواب کفت که این مرد از ما پنهان بود و مردم را بخود دعوت می نمود او را خواندیم بر
مسند ولایت عهد نشاندیم تا انانکه مرید او بودند واقرار با مامت او می نمودند بدانند که ان زهد و ترک دنیا بجهة تحصیل دنیا بوده
واز تدبیر عوام را تابع خود نموده اکر چه تدبیری که کردیم نیز خطا بود و بر شهرت و قبول عامه وی افزود ولی بتدریج چاره این
کار را نیز خواهم اندیشه کرد و دمار از روزکار وی بر اورد ان خادم ملعون بمامون کفت مرخص فرما تا من با وی مجادله کنم و او را در
میان جمع خفت دهم مامون اذن داد و روزی که همه خلق را در مجلس حاضر کرده بودند و حضرت در کمال عزت و نهایت حشمت در پیش
مامون نشسته بود ان حاجب ملعون بحضرت بر کزیده بیچون کفت که مردم بسیار نقلها از تو میکنند و در مدح تو غلو و اسراف می ورزند
باران معتادی که همیشه میاید معجزه تو میشمارند و امیر المؤمنین مامون ترا باین مرتبه و پایه رسانیده و تو در ملک او فتنه می
انکیزی و خلق را از تعدی در مدایح خود منع نمیکنی و اخر فسادی بروی خواهد داد که مایه پریشانی عباد و ویرانی بلاد کردد حضرت
فرمود از بندکی که خدا بمن عطا فرموده بندکان خدا را منع نمیتوانم نمود اما اینکه کفتی صاحب تو مرا باین پایه رسانیده است
و محل مرا عالی کردانیده محل من از وی چون محل یوسف است از ملک مصر چون حاجب این سخن شنید در خشم شد و بنا دسخنان
بی ادبانه نهاد کفت ای پسر موسی تعدی از طور خود کرده و پای از اندازه خود بیرون نهاده مغرور و خود پسند شده باران
که باتفاق امده معجزه خود شمرده پنداری معجزه ابراهیم خلیل را ظاهر کرده که چهار مرغ کشته ممزوج کشته را جدا جدا زنده
ساخته اکر تو را معجزه و کرامتی است این دو صورت شیر که بر این فرش نقش شده زنده کن وانها را مسلط ساز بر من تا ان معجزه
تو شود والا امدن باران امریست بر حسب اتفاق و دخلی بمعجزه تو ندارد و حال پنجاه هزار کس بوده اند و دعا نموده اند باران
امده است از کجا ثابت شد که بدعای تو بوده و باران ظهور نموده چون این مقوله بی ادبیها از حد زیاده از او بروز کرد دریای
جلال الهی بجوش امده موجی از ان در دل پاک انحضرت که ایینه قدرت و صفات نامتناهی الهی بود بجنبش در امده غضب امام که
نمونه از قهر کردکار علام است بروز کرده باواز بلند دو شیر بیجان که در ان پرده منقوش بودند و صورت بی معنی مینمودند
خطاب و امر فرمود که دونکما الفاجر یعنی این فاجر را بکیرید و بدرید پس بحکم الهی و امر جناب ولایت جاه ان دو صورت شیر زنده شده
این دو حاجب ملعون مامون را فرو کرفتند و در زیر دست و پای خود نرم کرده خوردند و خون او را لیسیدند و مردم همه حیران و مبهوت
کردیدند و دو شیر مهیب عظیم ایستاده دیدند که در صفت هریک این ابیات حالی از تناسبی نیست **نظم** شیر مهیب

مرده در روز زرد و سرخ چشم | لاغر میان واندک دنبال و پهن سر
روبش چراست زود نرسید او زکس | چیمش چراست سرخ بود پیش شب پسیهر
مانند خوراست و همیشه بطبع کرم | اری شکفت بود خود کرم طبع خور | شیر
قوی دل وجکر و زهره بهر انکه | تا بشد طعام او همه سال دل وجکر

وبعد از فراغ از خوردن ابن مهران حاجب بحضرت امام
بزبان فصیح عرض کردند که یا ولی الله ما را اذن ده تا این ملعون یعنی مامون را نیز بدریم و بخوریم مامون این سخن بشنید از
ترس بیخود شده غش کرد انکاه امام فرمود که اب بر صورت مامون زدند و او را مالش دادند تا بخود امد باز اندو شیر همان استدعا
کردند حضرت فرمود مرخص نیست بجهة انکه خدای تعالی مقدر فرموده که در دست او بعضی امور صادر شود باید بماند پس بشیران
فرمود بر کردید بصورت اول ان دو شیر بهمان صورت اول شیر تصویر شدند و از انجمن بروز بخلوتخانه کون در امدند یکی از
فضلای متاخرین در این باب در مدح انجناب منظوم کرده است **نظم** حسن بنی عشق ولی قرب حسین انس حسن

اوصاف سلطان علی شاه رضا ذو المنن | ذات علی کبریا نور جلی مصطفی | سر خفی مرتضی فرزند موسی بوالحسن

شاهنشه عالم همه خورشید انوار قدم | دریای مواج کرم کشتی امواج فتن | موسی ربانی نفس عیسی سبحانی نفس | ان
ادم پاک از هوس ان نوح طوفان محن | از همت کامل مدد سازد ز نفسش شیر اسد | ان بحر و دلها چون سمک او عرش
و دلها چون ملک | تا در زمان خوش بر درد ان سامر هاروت فن | او شمس و دلها چون فلک او شمع و دلها چون لگن

چون مامون از ان شیران ایمن شد بخدمت امام عرض کرد که خدا را شکر که شر حمید بن مهران از سر ما رفع کرد و این امر خلافت متعلق بشماست هر گاه اذن دهید قلاّ کذاریم انحضرت فرمود اگر میخواستم دعا بجهت قبول ولیعهدی تو با تو مناظره و مباحثه نمیکردم ترا کری بینی ما را در نزد خدا چه مرتبه است و چگونه هر چیزی در حکم ماست چون این ملعون تحریک کردی که مرا در میان جمع خفت دهد و بی ادبی کند نسبت سحر دهد و خود همین معجزه را خواست چنان شد که شد این قهر خدا بود بجهت عبرت ماندگان نه بطبع خود این کار کردم و تو میخواهی بولایت عهد خود کردی چنانکه یوسف مامور بخدمت عزیز مصر بود من نیز مامورم بعضی حکمتها در این امر است بعد از این اتفاقات و مقالات کینه ان امام بی قرینه در سینه مامون ملعون افزود و در صدد قتل ان بزرگوار بر امده جهد نمود

ذکر معجزه دیگر از حضرت امام همام در باب سی نفر غلام

از هرثمة بن اعین روایت کرده اند که گفت داخل شدم بر مولای خود علی بن موسی الرضا در خانه مامون و انجناب تشریف نداشت شنیدم که در میان عمله خادم بخانه مامون شهرت افتاده که حضرت علی بن موسی الرضا را وفات رسیده اما محقق نبود و من برگشتم روی بجانب منزل انحضرت روانه بودم دیدم صبیح دیلمی را که از خدمت انحضرت میامد و او مردی بود از مخلصین انحضرت علیه السلام و در نزد مامون نیز اعتبار کامل داشت چون مرا دید گفت ای هرثمه میدانی که من در نزد مامون امینم و کمال وثوق بمن دارد گفتم اری گفت دوش مرا با سی غلام از محرمان خود احضار کرد و چون پیش او رفتیم دیدم از بسیاری شمعها و عکس شمشیرها شب تار نظیر روز روشن شده است پس یکیک ما را جدا جدا خواست و از ما عهد و میثاق گرفت و قسم داد و وعده و وعید کرد و امر نمود که هر یک شمشیری از ان شمشیرها در هر اندام بر داشته بی خبر رویم بخانه علی بن موسی و در هر حال که او را ببینیم بیکبار شمشیرهای اندام بروی فرود اریم و کار او را تمام نماییم و او را در فراش او بپیچید بگذاریم و بر گردیم ما نیز رفتیم دیدیم که او بر پهلو خوابیده است و اطراف و دستهای خود را حرکت میدهد و چیزی میگوید که نمیدانیم پس غلامها شمشیرها را بیکبار فرود اوردند و عضوی در بدن او نگذاشتند و او را پاره پاره کردند انوقت او را در فرشش بپیچیده من ایستاده بودم و نظاره مینمودم بعد از اتمام کار و قتل ان بزرگوار بیرون امدیم و بحضور مامون شرفیاب شدیم و انچه شده بود گفتیم گفت این امر را مخفی دارید و باحدی مگویید تا فردا انجام این امر شود چون صبا بامر فالق الاصباح در رسید مامون بیرون امد و گریبان چاک زده با سر برهنه در مجلس خود نشست و اظهار وفات انحضرت نمود و مستعد تعزیه داری بود بعد از ان برخاست و با پای برهنه روان شد بطرف منزل ان امام کامل ما نیز همراه ان ملعون جاهل بودیم و من پیشاپیش میرفتم چون داخل شدم صدای همهمه انجناب را شنیدیم لرزه بر اندام مامون ملعون افتاد و بمن گفت کیست نزد او گفتم نمیدانم گفت زود برو و ببین من رفتم دیدم کسی نیست و انحضرت بسلامت نشسته و نماز می کند و هیچ جا از ضربتهای شب گذشته اثری بانجناب نرسیده است چون مامون مطلع شد حیران مانده لرزه عظیمی بر اعضایش افتاد و گفت مرا رسوا کرد لعنت خدا بر تو باد پس امر کرد که دوباره برو و ببین او کیست یا دیگری است که در محراب نشسته داخل شدم و مامون برگشت همین که بقبه در اوطاق رسیدم انجناب فرمود یا صبیح عرض کردم لبیک یا مولای و برو افتادم گفت برخیز رحمک الله یریدون لیطفئوا نور الله بافواههم و یابی الله الا ان یتم نوره و لو کره الکافرون پس من شاد برگشتم و امدم نزد مامون دید صورت او مثل قیر سیاه شده تا مرا دید گفت ما وراءک یا صبیح یعنی چه چیز در عقب سر گذاشتی از خبر گفتم صحیح و سالم نشسته است و این ایه را هم بر من خواند پس مامون تکمهای خود را بست و رختهای خود را پوشید گفت بمردم که بجهت تشییع جنازه

جمع شده اند بگویید که غش کرده بود بحال امد و الحمد لله افاقه شده شما بروید مردم باور کرده متفرق شدند هرثمه گوید که چون این واقعه غریب و حادثه عجیب را از صبیح شنیدم بسیار شکر و حمد الهی را بجا اوردم و رفتم بحضور انجناب چون مرا دید فرمود ان نقلی که صبیح در راه برای تو کرده بروز مده و مخفی دار مگر برای کسانیکه دل انها را خدا تعالی بولایت ما امتحان کرده باشد بعد فرمود ای هرثمه کید او بما ضرری نمیرساند تا وقتی که خدا قرار داده از عمر ما بگذرد و اجل ما در رسد اذا جاء اجلهم لا یستقدمون ساعة و لا یستاخرون

شعاع هفتم در ذکر رفتن انحضرت بنماز عید و بر گردیدن

مرویست که بعد از انکه مامون بجبر ولیعهدی خود را بگردن انحضرت گذاشت بعد از چند روز عجز کرد باین حضرت که بنماز عید حاضر شود با مردم نماز کند انحضرت ابا نمود و قبول نفرمود و گفت شرط کرده ام با تو که در هیچ امری از امور دخل و تصرف ننموده باشم بعد از اینکه مامون اصرار بسیار کرد که منظور من اطمینان خاطر مردم و ظهور کمال و فضیلت تست حضرت فرمود اگر باید رفت بطریقی که جد رسول خدا صلی الله علیه و اله میرفت میروم گفت هر طریق که خواهی برو و امر کرد که اعیان کشور و اشراف لشکر صبح عید بر در خانه ان امام وحید جمع شوند و در خدمت انحضرت بعیدگاه و نماز عید روند پس انحضرت چون افتاب برامد برخواست و عمامه سفیدی بر سر مبارک بر اراست و یکطرف انرا بر سینه مبارک انداخت و طرف دیگر را در میان دو کتف افکند و پاهای خود را برهنه کرد و بالا نمود و دامنها را بر کمر زد و عصایی بر دست گرفته بیرون امد و اجتماع غریبی در در خانه انحضرت شده بود و مردم در عرض راه بر بام و کوچه بتماشا میامدند انجناب بیرون امد و سر خود را بجانب اسمان نموده چهار تکبیر بلند گفت راوی گوید خیال کردیم که در و دیوار و اسمان و زمین او را جواب میگویند همه سرهنگان و بزرگان لشکر با زینت و اسباب و اسلحه خوب سواره ایستاده بودند همینکه انحضرت را دیدند که پیاده و پا برهنه روانه است چونکه انحضرت تکبیر گفت انها نیز تکبیر گفتند خود را از اسبها بزیر انداختند و پای برهنه در خدمت انحضرت تکبیر گویان روان شدند و تمام خلق بگریه و ناله امدند در هر چند قدم می ایستاد و چهار تکبیر میگفت و حالتی غریب در خلق ظاهر میشد چون این خبر بمامون رسید فضل بن سهل وزیر او گفت یا امیر اگر تا مصلی با این طریق برود فتنه بر پا خواهد شد و ملک از دست تو بیرون خواهد رفت مامون ترسید و فرستاد که زحمت مکش و بر گرد پس انحضرت کفش خود را خواسته پوشید و مراجعت کرد چون چندی از این مقدمه گذشت فضل وزیر را عداوت با انحضرت بمرتبه اعلی رسید و هشام بن ابرهیم عباسی که مردی ادیب و اریب و لبیب و دانا بود و سابقا انحضرت را محرم اسرار و ناظر اموال ان سرکار بود در این اوقات با سهل رفیق شده که با پیش احوال و اسرار انحضرت را بروز برابر و اظهار مینمود لهذا مامون و سهل او را حاجب امام نموده بودند و دوستان حضرت را نمیگذاشت که بخدمت انحضرت شرفیاب شوند و بر ایشان تنگ میگرفت و هر چه در انجا میشد بمامون میرسانید و مقرب او شد مامون پسر خود عباس را بهشام سپرد که تربیت کند او را باین سبب هشام عباسی خواندند و اول عداوتی که از فضل وزیر ظاهر شد و کاری که کرد این بود

حکایت

مامون را دختر عمی بود که از میان نسوان خود بوی بیش از دیگران اظهار میل مینمود و او هم بدگوی فضل بن سهل ملقب بذو الریاستین را در نزد مامون میکرد و دشنامها و استناهای بد باو میداد فضل بمامون گفت که درست نیست که در اوطاق مجلس و دیوانخانه تو راه داشته باشد مامون امر کرد تا ان در را ببندند و مامون یکروز بنزد انجناب و انحضرت یکروز بدیدن مامون میرفت و هم منزلشان قریب بود روز دیگر که امام بدیدن مامون امد ان در مذکور را بسته دید پرسید که این در را چرا بسته مامون گفت فضل بن سهل بمن گفت که در را ببندم و باز بودن ان را خوش نداشت حضرت امام گفت انا لله و انا الیه راجعون فضل چکاره است میان امیر المومنین و حرم او افشا کند گفت پس چگونه کنم امام فرمود بگو در را بگشایند و بر دختر عمت داخل شو که صلاح در این است و مامون چنین کرد و چون فضل شنید بسیار غمگین شد و کینه انحضرت در سینه او فزوده گشت و در انتظار فرصت بود

ذکر اراده

مأمون بینه از حرف یاسر خادم گفته که آنحضرت در خلوت همه عیال خود را از اعلا و ادنی جمع میکرد
و در پیش خود مینشانید حتی حجام و مهتر و بهمین نسبت روزی در خدمت آنحضرت بودیم که دری که از خانهٔ مأمون بخانهٔ آن
حضرت بود گشاده شد حضرت فرمود برخیزید و متفرق شوید دیدیم مأمون آمد مکتوب طولانی در دست داشت و آمد
و نشست و در آن مکتوب نوشته بودند که بعضی از بلاد کفار نواحی کابل را لشکر او فتح کرده اند حضرت فرمود بسیار خوشحال
شدی گفت آری امام فرمود بترس از خدا در امور امت محمد که رعیت تواند و تو چوپان ایشانی و تو در فکر آنها نیستی و همه امور را
در دست فضل و برادرش واگذاشته و حکم بغیر ما انزل الله میکنند و مردم را بتو دست رس نیست پس برگرد بمحل هجرت و معدن
مهاجرین و انصار که پیدا است در آنجا بوده اند مأمون این رای را پسندید و حکم کرد که پیشخانه را بیرون برند چون ذوالریاستین
این خبر را شنید بسیار غمگین گردید چرا که بر امور سلطنت مسلط شده بود و مأمون تابع او بود و چون حضرت امام باعث فوت کار مأمون
شده بود فضل با آنحضرت در خفیه معانده می نمود تا روزی آمد نزد مأمون و گفت این چه رای و تدبیر است که اندیشیدهٔ مأمون
گفت ابوالحسن چنین صلاح دانسته و این رای صحیح است فضل گفت این فکر صحیح نیست چرا که اهل عراق بجهت قتل محمد امین
برادرت و ولیعهد کردن بنی عمت ابوالحسن از تو کینه در دل دارند و دل با تو ندارند رفتن بمیان آنها خوب نیست و ماندن در
خراسان اولیست اگر از من نپذیری اینجا جمعی عقلا از ملازمان پدرت هرون هستند با ایشان شور کن گفت از چه مقوله اند و در
گفت علی بن عمران و ابن یونس و جلودی و اینها کسانی بودند که همواره از ولیعهدی امام ابا می نمودند تا این علت مأمون اینها را مدتی
حبس کرده و فضل میدانست که اینها رای مأمون را بواسطهٔ عداوت امام نمی پسندند مأمون گفت بلی فردا صبح مشاوره خواهم
کرد روز دیگر که حضرت امام همام ابوالحسن الرضا علیه السلام بمنزل مأمون تشریف آورد گفت آخر چه کردی مأمون نقل کرد که فضل چنان
گفته و آن اشخاص را از زندان طلبید که مشاوره کند اول کسی که وارد شد علی بن عمران بود و چون دید که حضرت امام رضا در پهلوی
مأمون نشسته گفت پناه میبرم بخدا از اینکه امر خلافت خدا را بدشمنان خود واگذاری که همیشه پدران تو اینها را میکشتند و دربدر
میکردند مأمون گفت ای حرامزاده تو با این حال صد زندان تو را تأثیر نکرده و حکم بقتل او کرد پس ابن یونس را طلبید او آمد و امام را
دید در پهلوی مأمون نشسته از شدت بغض و حسد گفت ای خلیفه اینکه در پهلوی تو نشسته بتی است که بعضی مردم هرزه او را بخدایی
می پرستند مأمون حکم کرد او را نیز کشتند پس جلودی را آوردند و او کسی است که در وقت خروج محمد بن جعفر در مدینه هرون
او را بقتل و نهب اهل مدینه فرستاده بود و او رفته در خانهٔ امام رضا و همه اسباب زنان و کودکان را غارت کرد چون او را آوردند
حضرت امام از او توسط میفرمود و او گمان کرد که اصرار در قتل او می نماید گفت ای امیرالمؤمنین ترا بخدا قسم میدهم که سخن او را دربارهٔ
من نپذیری مأمون خندید گفت حالا که قسم دادی نمی شنوم و امر کرد که او را هم کشتند فضل بن سهل چنان میدانست که
کاری کرده و ارادهٔ سفر موقوف شده فرستاده بود که پیشخانه را که بیرون برده اند برگردانید ندیدند چون از قتل این سه نفر با خبر شد
دانست که رفتن موقوف نیست و مأمون رای امام را پذیرفته او رفته در خانه خود نشست و حضرت امام امر فرمود که قدموا
النوایب یعنی پیشخانه را بیرون برید و فی الفور مردم حسب الفرموده حرکت کردند و مأمون فرستاد نزد فضل که چرا در خانه نشسته
گفت گناه من نزد خانوادهٔ تو بزرگ است بعلت کشتن برادرت محمد و بیعتی که با علی بن موسی شده و ایمن نیستم از خلق مرا واگذار در خراسان
مأمون گفت نمیشود و اگر میترسی امان نامه بتو میدهیم پس برو فی خاطر خواه او امان نامه باو داد و او خواهش کرد که امام نیز مهر فرماید
مأمون گفت او را خود راضی کن فضل بخدمت آنجناب آمده ایستاده و عجز و لابه کرد تا حضرت نیز او را امان داد و فرمود تا از تو خیانتی سر نزند
در امانی پس از مرو بیرون آمدند و چند منزل رفتند **ذکر کشته شدن فضل بن سهل**
در حمام حسن بن سهل برادر فضل را در علم نجوم مهارت تمام بود و نامه ببرادر تحریر نمود حاصل اینکه در تحویل

این سال

این سال نظر کرده ام که در فلان روز نصدی از حوادث امر و آتش بتو خواهد رسید پس تدبیر آنست که تو و امیرالمؤمنین و ولیعهد او
هر سه در آن روز بروید بحمام و حجامت کنید و خون شما ریخته بلکه نحوست آن بهمین بگذرد و آن نوشته را مأمون بخدمت
امام فرستاد امام فرمود من بحمام نمی آیم و صلاح تو را هم نمیدانم که بروی و فضل نیز اگر نرود بهتر است باز اصرار کردند و آن
حضرت فرمود پیغمبر صلی الله علیه و آله در خواب دیدم بمن فرمودند که بحمام مرو و صلاح تو و فضل را هم نمیدانم در این امر مأمون
نیز موقوف داشت یاسر خادم گوید که چون شب شد حضرت فرمود پناه ببرید بخدا از شر امشب و بعد از نماز صبح فرمود
پناه ببرید از شر امروز و همین که طلوع نزدیک شد فرمود ای یاسر بیا برو و ببین صدای میشنوی من رفتم و صدای صیحه و فریاد و
شیون بسیاری شنیدم برگشتم دیدم مأمون در رسید و گفت یا ابوالحسن خدا اجر دهد بتو و ما که فضل را در حمام زخم زدند
و کشتند و هر که بود کشتند در این اثنا غلامان و عملهٔ سهل بر در خانهٔ مأمون جمع شدند سنگ می انداختند و چنان
دانسته بودند که بتحریک و تدبیر مأمون سهل را کشته اند بالاجرة بالتماس مأمون امام آنها را منع فرموده متفرق ساخته
مأمون از آن ازدحام ایمن گردید **حکایت مأمون با آن صوفی** محمد بن سنان گفته که
در خراسان بودم در خدمت علی بن موسی الرضا و چون بحضور مأمون میرفت مأمون آنحضرت را بر طرف راست خود جا میداد و روزی که
بار عام میداد که آن در ایام دوشنبه و سه شنبه غالباً اتفاق میافتاد از جمله روزی از آن روزها مردی صوفی را گرفته آوردند بحضور
مأمون و بمأمون گفتند که این مرد مؤمن دزدی کرده مأمون در بشرهٔ او آثار زهد و صلاح دید بر پیشانی او اثر سجده یافت گفت ای صوفی
تف بر تو باین آثار و لباس مؤمنان و فعل منکر که دزدی را میپسندی و خود را باهل طاعت می بندی **بیت**
ظاهرت چون گور کافر پر حلل واندر آن قهر خدا عز و جل صوفی گفت آری دزدی را از راه اضطرار کرده ام نه از روی اختیار
چونکه حق مرا از راه خمس منقطع ساختی و از فی و غنایم نیز بی بهره ساختی اگر دزدی نکنم چکنم مأمون گفت تو را در فی و خمس چه حقی می
باشد گفت خدا ارباب استحقاق خمس را شش قسم کرده دو قسم از آنها مساکین و ابن السبیل اند و من نهایت فقر و مسکنت دارم
و ابن سبیل نیز هستم و فی و غنیمت را نیز شش قسم نموده بهمان طریق در آنجا که فرموده ما افاء الله علی رسوله من اهل القری
فلله و للرسول و لذی القربی و الیتامی و المساکین و ابن السبیل و من نیز مسکین و ابن سبیل و حامل قرآن الهی میباشم مأمون
گفت اینک من حد الهی را معطل گذارم و در دزد بواسطهٔ این خرافات تو صوفی گفت اولا دست خود را قطع کن و حد خود را درباره
خود جاری نما بعد از آن بر دیگران حکم نما مأمون بحضرت رضا گفت که این صوفی چه میگوید حضرت فرمود که او میگوید که تو نیز دزدی
کرده یعنی حق امامت و خلافت را غصب کرده ما نیز دزدی کرده ایم و دزدی ما در جنب دزدی تو هیچ است مأمون متغیر شد و بصوفی
گفت که بخدا دست تو را قطع میکنم صوفی گفت چگونه دست مرا میبری و حال آنکه بنده من میباشی مأمون گفت وای بر تو چگونه من
بندهٔ تو شدم گفت مادر تو کنیزی بود از مال مسلمانان خریده شده و تو بندهٔ همه خلق خدا از مسلمانانی که در مشرق و مغرب
هستند تا هنگامی که تو را آزاد کنند و هیچیک نکرده اند و من هم یک نفر از ایشانم و نکرده ام پس تو بندهٔ منی و از این گذشته خمس
آل رسول را خوردی نه حق آنها را بآنها سپردی و نه حق ما را بما دادی دیگر آنکه خبیث که حد الهی بر او جاری است خبیث دیگر را نمی
تواند پاک کند حاصل اینکه اقامهٔ حد الهی را کسی میکند که حد الهی بر خودش جاری نباشد و آنکه حد بر او لازم شده باید اول
ابتدا بخود نماید مگر تو نشنیدهٔ که خدا میگوید اتامرون الناس بالبر و تنسون انفسکم الآیه مأمون بحضرت گفت چه میگویی امام فرمود
که خدا بپیغمبر خود فرموده فلله الحجة البالغة و حجت بالغه آنرا گویند که جاهل با وجود جهل خود بداند چنانچه عالم و دنیا و آخرت
هر دو بحجت بر میباشند و مردی حجتی آورده تا حجت او را قطع نکنی معنی ندارد که بر او حد جاری نمایی پس مأمون ملعون بسیار متغیر
شده و کینهٔ آن امام بیقرینه را در دل گرفت و صوفی را مرخص کرد و برخواست و چند روزی از این اندوه بار عام نداد و بلکه در برخواص

نگشا

نکشاد و بفکر شهید کردن آن امام وحید افتاد تا بسیاری از شیعیان آنحضرت و انصوفی را نیز از شیعیان شمرد

۲۹ شعاع هشتم در ذکر سفارشات امام بهرثمه قبل از شهادت خویش

و شیخ صدوق در عیون از هرثمة بن اعین که از مقربان مأمون بوده و بخدمت حضرت امام اظهار ارادت
کامل مینموده روایت کرده که شبی در پیش مأمون بودم تا اینکه چهار ساعت از شب در گذشت و مرا رخصت داد و بخانه رفتم و نیمه
شب آمد در خانه مرا میزنند گفتم کیست غلامی گفت اجب سیدک دانستم که امام مرا خواسته است و مرا احضار کرده است باتفاق
غلام رفتم بخدمت امام دیدم حضرت را که در وسط خانه نشسته است چون مرا دید فرمود یا هرثمه بنشین گفتم لبیک یا سیدی
و مولای و نشستم فرمود ای هرثمه گوش بده و دل خود را بجانب من دار و حفظ کن آنچه را میگویم وقت آن رسید که مسافرت
نمایم بعالم بالا و ملحق شوم بجد و پدران بزرگواران خود و پیمانه عمر من پر شده و بآن حد مقدر رسیده و این طاغیه یعنی
مأمون عزیمت کرده که مرا شهید کند در انگور و اناری که دانه کرده باشند و از او انگور را برشته سوزن زهردار در آن
داخل نموده باشند و اما انار را پس گفت بعضی غلامان دست خود را آلوده کند بزهر و آنوقت انار را دانه کند با همان دست زهر
آلوده تا آنکه زهر در دانهای انار نیز مخلوط شود و فردا مرا خواهد طلبید و انگور و انار را نزد من خواهد آورد که بخورم و اصرار
خواهد کرد که من بخورم و خواهم خورد و قضای الهی حاضر شود و حکم الهی جاری شود و بعد از آنکه من وفات نمایم خواهد گفت که
من بدست خود او را غسل میدهم و چون چنین گوید برو در گوش او آهسته بگو که علی رضا بمن گفته که بتو بگویم که متعرض
غسل من مشو و رجوع بمن و تکفین من مدار که اگر داشته عذاب الهی که بعد از مدتها باید بتو برسد فی الفور بتو خواهد رسید
و از آنچه میترسی در آن خواهی افتاد چون این سخن را بگوئی دست خواهد کشید و بعمارت بلندی خواهد نشست که مشرف بر موضع
غسل باشد که تماشا کند و تو متعرض او مشو که خواهی دید خیمه سفیدی زده شود در یک گوشه خانه چون چنان دیدی نعش مرا
با رختهای که پوشیده ام و بر روی فرشی که هستم مرا در وسط آن خیمه بگذار و خود در پشت خیمه بایست و دیگران که همراه تو باشند
از تو اندک پست تر بایستند و نهان نظر در خیمه مکنید که کور خواهید شد در آنوقت بتو خواهد گفت که ای هرثمه آیا گمان نمی
برید شما شیعیان که امام را غسل نمیدهد الا امام حال علی بن موسی را که غسل میدهد و پسرش در مدینه میباشد و ما در طوس
چون این سخن را گوید بگو که ما را عقیده این است که امام را غسل نمیدهد مگر امام و اگر متغلبی تعدی کند امام را غسل دهد
امامت آن امام باطل نمیشود بعلت تعدی که آن متعدی کرده و امامت امام نیز باطل نمیشود که مغلوب و مقهور شده در غسل دادن
پدرش اگر علی بن موسی در مدینه بود ظاهرا پسرش محمد بن علی او را غسل میداد ظاهر و برهنه لکن حال که او را آورده اند بخراسان
پسرش مخفی او را غسل خواهد داد و بعد از آنکه خیمه بلند شد خواهی دید مرا که در کفنهای خود پوشیده شده ام در آنوقت
مرا در تابوت بگذار و تابوت مرا بر دوش بکشید و ببرید تا آنمکانی که خواهید مرا دفن نمایید و دانسته باش که مأمون میخواهد
قبر پدرش هرون را قبله قبر من قرار بدهد و قبر مرا در پایین پای او حفر نماید و این امریست که هرگز نخواهد شد و تیشه و کلنگ
کار نخواهد کرد و تو تامل کن تا زحمت خود را بکشند و عاجز شوند آنوقت از جانب من او را خبر ده که حضرت رضا بمن گفت خود تیشه
بردار و یک کلنگ در قبله قبر هرون بزن و بمحض زدن قبر کنده آماده و ضریح مهیا پیدا خواهد شد بعد از آنکه روی قبر باز شد
مرا در قبر مگذار تا از آن ضریح آب سفیدی بیرون آید بمرتبه که آن قبر مملو شود و از روی قبر بروی زمین جاری گردد بعد از آن
ماهی بسیار بلندی در قبر ظاهر گردد که در میان آب حرکت کند تا مرا در قبر مگذارید تا آن ماهی ناپیدا شود و آبها فرو رود و
قبر خشک شود و آنوقت مرا ببرید در آن قبر و در آن ضریحی که در آن قبر است جسد مرا در لحد گذارید بعد از آن کسی خاک نریزد
بخودی خود ریخته خواهد شد گفتم بلی ای سید من اطاعت میکنم تو را فرمود حفظ کن آنچه گفتم و فراموش مکن هرثمه گوید

دیکر

دیگر رفتم به پیش مأمون و مرا طلب امام فرستاده بود امام فرمود آنچه را بتو گفته ام حفظ داری گفتم بلی فدای تو شوم پس فرمود
استر او را آوردند و گفت میدانم از برای چه مرا طلبیده و تو را فرستاده است و سوار شد و آمد و چون مأمون او را دید برخواست
با او معانقه کرد و میان چشمان او را بوسید و در پهلوی خود نشانید و قریب بساعتی صحبت داشت بعد از آن بغلامی گفت
که انگور و اناری بیاور بعد هرثمه گوید که چون این سخن شنیدم لرزه بر اندامم افتاد و نتوانستم دیگر بایستم که اگر مردم با این حالت
ملاحظه بد رسوا میشدم بیرون آمدم و خود را در گوشه انداختم در غصه و غم ماندم بعد از ظهر دانستم که آنحضرت از نزد مأمون
مراجعت کرده از جای خود برخواستم دیدم بحکم مأمون اطبا بمنزل آنحضرت میبرند پرسیدم که چه شده گفتند احوال آنحضرت
ناخوش است من دانستم که چه قضیه است اما مردم در شک بودند چون دو ثلث از شب در گذشت صدای فریاد و شیون از
خانه آنحضرت بلند شد مردم میدویدند و من هم رفتم مأمون را سر برهنه دیدم که با گریبان دریده گریه میکند علی الصباح بجهت تعزیه
داری نشست و بعد برخواسته رفت بر سر نعش آنجناب و گفت مکانی بجهت ما درست کنید که میخواهم غسل بدهم او را پس نزدیک رفتم
و آنچه جناب ولایت مآب در منع از غسل و کفن و دفن خود فرموده بود بمأمون گفتم گفت من متعرض نمیشوم و هر چه بتو گفته بکن من ایستادم
و چنانکه گفته بود دیدم خیمه زده شد و من در عقب خیمه ایستادم و مردم از من دورتر بودند و صدای تکبیر و تسبیح و تهلیل میشنیدم و ظرف
بر هم میخورد و آب ریخته میشد اما کسی را نمیدیدم از پشت خیمه بوی خوشی بمشامم میرسید که هرگز آن بو نشنیده بودم ناگاه صدای
مأمون بگوشم خورد دیدم مشرف شده بر ما و میگوید شما شیعیان گمان میکنید که بجز امام امام را نمی شوید اکنون پسر ایشان محمد در مدینه
است و ایشان در خراسان من همان جوابرا که امام بمن فرموده بود گفتم مأمون ساکت شد پس خیمه برچیده شد و نعش امام را دیدم غسل
داده شده و در کفنهای خود گذارده پس او را در تابوت گذاشتیم و برداشتیم و آوردیم تا سر قبر هرون چنانکه بضرب تیشه خواستند
زمین را حفر کنند و قبر هارون را قبله قبر آنحضرت قرار بدهند ممکن نشد من گفتم یا امیر المؤمنین خود بمن فرمایشی فرموده و سفارشی نموده
که یک تیشه بزنم و در قبله قبر هرون مرقد بجهت آنجناب پیدا شود و چنان کردم که قبر حفر شده آماده که ضریحی در وسط آن بود ظاهر
شد مردم دیدند و چنانکه آنحضرت فرموده بود آب سفید و ماهی بزرگ در آنجا حاضر شد و غایب شد بعد از فرو رفتن آب و غیبت آن
ماهی جسد حضرت را بر لب آن قبر نهادیم و خود ایستادیم ناگاه دیدیم پرده سفیدی بر روی آن قبر کشیده شد و نعش آنحضرت را
حرکت دادند و در آن مرقد پاک نهادند و من فاعل را نمیدیدم و چنانکه فرموده بود خاک ریخته شد و آن قبر مربع و مملو گردید
پس مأمون برگشت و مرا در خلوت خاص خواست و از من پرسید که راست بگو دیگر علی بن موسی بتو چه گفته بود من همه را حکایت
کردم حتی انگور و انار را نیز گفتم دیدم روی او بچند رنگ شد در آنحال از خود برفت و بیهوش گردید و در حالت بیهوشی هذیان
میگفت و میگفت ویل للمأمون من الله ویل للمأمون من رسول الله هم چنین نام ائمه و امیر را گفت ویل للمأمون من
علی بن موسی الرضا هذا والله هو الخسران المبین چون دیدم طول کشید رفتم در گوشه از کوشکها نشستم مأمون بر
خواست و مرا طلب کرد رفتم دیدم مانند مرده ها بیهوش نشسته و بمن گفت که بخدا قسم تو عزیزتر از او بر من نیستی اگر یک کلمه از
این سخنان را بکسی گفته ترا خواهم کشت بالاخره از من عهد و پیمان گرفت و مرا رخصت کرد چون میرفتم میشنیدم که میگفت یستخفون
من الناس ولا یستخفون من الله وهو معهم اذ یبیتون ما لا یرضی من القول وکان الله بما یعملون محیطا

عربیة

یا ؤ القیل الرضا من بعد بیعته — وابصروا بعضه من رشدهم وعموا
عصابة شقیت من بعد ما سعدت و — معشر هلکوا من بعد ما سلموا
لا بیعة ردعتهم عن دمائهم — ولا یمین ولا قربی ولا رحم

یعنی لعنت خدا بر جماعتی که حضرت رضا را کشتند بعد از آنکه بیعت کرده بودند با او و عداوت و بغض ورزیدند با او و بعد از سعادت شقی شدند
و هلاک گردیدند بعد از آنکه عافیت طلبیدند نه بیعتی که با آن بزرگوار کردند ایشان را باز داشت از دست دراز داشتن از خون ایشان

ونه

و نذر قسمی که با ایشان نخورند و عهد و میثاقی که کرده بودند ایشانرا مانع ساخت از اذیت رسانیدن و بخویشی و رحم ایشان را منزجر ساخت پس خدا ایشانرا زد چنین جماعتی را و در عذاب الیم معذب دارد انهار

شعاع نهم

علی بن ابرهیم از یاسر خادم نقل کرده که او گفته بعد از حرکت از مرو حضرت رضا در هفت منزلی طوس مریض شد و در طوس چند روز بود افتاد و روزی دو بار مامون به پرسش آنحضرت میرفت تا اخر الامر آنحضرت را انگور داد و مامون و دیگران میگریستند مامون میگفت که نمیدانم بر مصیبت چون تو برادری بگریم یا بر این همت که مردم در مرگ تو بر من بندند امام بر روی او نظر کرد و فرمود نیکو سلوک کن با پسر که عمر تو و او بهم نزدیک خواهد بود و چندان فاصله نخواهد داشت و آنحضرت صباح آن شب وفات یافتند و در میان خلق سخنان بود که مامون او را بعلت و حیله کشته و اراده فتنه داشتند لهذا مردم را محمد بن جعفر متفرق کرد و آنحضرت را در شب دفن کردند و راوی گوید که یاسر سخنان چند بمن گفت که خوش ندارم که آنها را نقل کنم

عربیة

الا ما لعین بالدموع استهلت ولو نفدت ماء الشئون لقلت على من بکته الارض واسترجعت له رؤس الجبال الشامخات فزلت وقد اعولت تبکی السماء لفقده وانجمها ناحت علیه فکلت فنحن علیه الیوم اجدر بالبکاء لمرزء عزت علینا وجلت رزئنا رضا الله سبط نبینا فاخلفت الدنیا له و تولت وما خیر دنیا بعد آل محمد الا لا نبالیها اذا ما اضمحلت تجلت مصیبات الزمان ولا ارى مصیبتنا بالمصطفین تجلت یعنی آیا چه میشود دیده را که بر یختن اشک ابتدا کرده اگر از همه عالم آن ریخته شود کم خواهد بود گویا این گریه و زاری بر مصیبت کسی است که زمین بجهت مظلومی او بناله در آمد و کوهها بلند پایه با این شکوه و رفعت در مصیبت او خم شد بدرستیکه آسمانهای هفتگانه بعلت ناپدید شدن او گریان شدند و ستاره های آسمان بر او نوحه کردند و کلال و سستی از نور بخشیدن بعالم تا لاجرم رسانیدند پس ما بنی آدم با امت پیغمبر آخر الزمان بخصوص شیعیان او سزاوار تریم بگریستن و ناله کردن بجهت بلیه و مصیبتی که بما رخ داده از رفتن امام و پیشوای ما که از فرزند ما بایست بغم و اندوه و واقعه فرزند پیغمبر خود که برگزیده خداست مبتلا شده ایم که دنیا بعلت مصیبت او کهنه شد پوشیده و پشت کرد با اهل دنیا چه دنیا بعد از آل محمد چه نیکوئی دارد و چه کارسازی از آن میشود پس پروا مدار از این که دنیا تمام مضمحل گردد و این حادثه و مصیبت که رخ میدهد زوال و انقطاعی برای آن هست اما مصیبت با بزرگان دین تمام شدن ندارد

حکایت

عبد الله بن بشیر گوید که مامون مرا امر کرد تا ناخن دراز کردم زیاده بر قدر معهود و مرا امر بکتمان این امر کرد روزی چیزی آورد بناخنهای من مالید و رفت در نزد امام و مرا طلبید امر نمود تا انار بگیرم من با ناخنهای خود انار را افشردم و او داد بحضرت و حضرت رضا میل فرمود و بعد از دو روز رحلت نمود گویند نشتر حجام را به زهر آلود کرده و بدان امام را فصد کردند و بعد انار دادند و اسهال شدید شد و آخرین کلامی که زبان معجز بیان بدان متکلم شد این آیه بود که قل لو کنتم فی بیوتکم لبرز الذین کتب علیهم القتل الى مضاجعهم وکان امر الله قدرا مقدورا و چنانکه گذشت در قبه هرون آنحضرت را مدفون ساختند

عربیة

یا ارض طوس سقاک الله رحمته ماذا حویت من الخیرات یا طوس طابت بقاعک فی الدنیا وطیبها شخص ثوى بسنا باد مرموس شخص عزیز على الاسلام مصرعه فی رحمة الله مغمور ومغموس یا قبره انت قبر قد تضمنه علم وحلم وتطهیر وتقدیس فخرا فانک مغبوط بجثته وبالملائکة الابرار محروس فی کل عصر لنا منکم امام هدى فربعه آهل منکم ومانوس

شعاع دهم

در امالی از ابو الصلت هروی روایت شده که حضرت علی بن موسى الرضا بمن امر فرمود که خاک کنده هرون را مشتی بنزد او بردم بو کرده و ریخت و گفت قبر بالای سر خود را بمن نمود و فرمود که در اینجا سنگی است که کنده نمیشود و لکن قبله قبر هرون تربت من خواهد بود و چون کلنگ

زنند کنده شود و آب بر آورد و ماهی آشکار شود بعد از غیاب آنها مرا در انجا دفن نمایند نشانه شهادت من آنست که وقتی که از پیش مامون برگردم عبا بر سر کشم یا دست بر سر گذارم بدانکه مرا مسموم کرده و بعد از وقوع این علامات ابو الصلت گفته که آن حضرت مراجعت نمود و بامر او در را بستم و در فضای خانه نشستم ناگاه در میان خانه جوانی را دیدم که شبیه ترین کسی بود بحضرت رضا گفتم از در بسته چگونه آمدی گفت هر که مرا از مدینه بطوس آورد در اندک زمانی از در بسته هم تواند داخل کردن نامش جستم گفت منم محمد بن علی بن موسى و رفت بنزد پدر خود و او را در بر کشید و گریست و سر گوشی بسیار کردند و دیدم کف از دهان مبارک حضرت رضا از برف سفیدتر برآمد و حضرت جواد آنرا لیسید پس حضرت از میان سینه و پیراهن خود چیزی بیرون آورد مثل گنجشک و جواد آنرا بلعید و فرو برد و من حیران بودم و امام برحمت حق پیوست و حضرت جواد او را غسل داد و اسبابی که در آنخانه ندیده بودم دیدم از قبیل ظرف و آب و کفن و غیره و هرچه میخواست از آن اوطاق بیرون آمده نماز جنازه و بعد از نماز جنازه حضرت با آسمان رفت و من عرض کردم که از من مطالبه جسد او را خواهند کرد جواد فرمود بر میگردد و تشویش مکن باز تابوت مراجعت نمود و حضرت جواد او را بیرون آورده تغییر لباس داد بوضعی که گویا هنوز در رختخواب است و غسل و کفن نیافته و فرمود ای ابا صلت برو در را بگشا که مامون در پس در است و خود غایب شد و من در را گشادم و مامون با غلامان خود گریان داخل شد و حکم بتجهیز کرد الى اخره و گفته اند که مامون ابو الصلت را محبوس کرد و حضرت جواد او را از زندان بیرون آورده چنانکه کسی به ولایت خود رسانید

ذکر قصیده دعبل خزاعی و خواندن بر مامون

در مجالس و امالی نقل کرده که بعد از وفات حضرت علی بن موسى الرضا علیه التحیة والثناء روزی مامون ملعون دعبل شاعر خزاعی مداح حضرت رضا طلبید و امان بر جان او داد و امر کرد که قصیده رائیه که در مدح آنحضرت گفته بخواند بعد از آن تانی دعبل خواند تا اشعار آن قصیده فریده باینجا رسید که

نظم

وفی موالیک للمحزون مشغلة من ان تبیت بمفقود على اثر کم من ذراع لهم بالطف بائنة وعارض بصعید الترب منعفر امسى الحسین ومسراهم بمقتله وهم یقولون هذا سید البشر خطاب بخود کرده که بیا و رای دعبل آنچه گذشته بر موالی آن قدر که تورا باز دارد از فکر خویش چه قدر دست و بازوها در صحرای کربلا از بدنهای ایشان جدا شده و چه رویها مانند ماه بر خاک کرم افتاده و خاک آلوده شده و حسین فرزند رسول خدا صلى الله علیه و آله با بدن پاره پاره بدان خاک افتاده و دست امت پیغمبر صلى الله علیه و آله عبور بر قتلگاه او مینمایند و میگویند که این سید و بزرگ خلایق است

وله

یا امة السوء ما جازیت احمد عن حسن البلاء على التنزیل والسور خلفتموه على الابناء حین مضى خلافة الذئب فی انقاد ذی بقر ای امت بدکردار این چه بلا فی حقوق پیغمبر خود بوده است و سزای تصدیقات و زحماتی که آن بزرگوار در آوردن قرآن و سوره های آن و بجا آوردن مردم بدین حق داد بدو خلیفه و جانشین او شدید در اولاد او مثل جانشین شدن گرگ در محافظت گله گاو و گوسفند یحیى بن اکثم گفته باینجا رسید بود که مامون از پی کاری فرستاد چون برگشتیم دعبل خوانده بود دید که باینجا رسیده است که

نظم

لم یبق حی من الاحیاء نعلمه من ذی یمان ولا بکر ولا مضر الا وهم شرکاء فی دمائهم کما تشارک ایسار على جزر قتلا واسرا وتحریقا ومنهبة فعل الغزاة بأهل الروم والخزر یعنی هیچ طایفه از طوایف اعراب باقی نماند از آنها یکه میشناسیم ایشانرا مگر اینکه شریک در خون اهل بیت پیغمبر صلى الله علیه و آله شدند بطریقیکه لشکر اسلام شراکت میکنند در قتل کفار روم و فرنگ و روس و اسیر کردن ایشان و غارت کردن و ترسانیدن و در بد ساختن ایشان

ایضا

الا امیة معذورین ان قتلوا ولا ارى لبنی العباس من عذر قوم قتلتم على الاسلام اولهم حتى اذا استمکنوا جازوا على الکفر ابناء حرب ومروان واسرتهم بنو معیط ولاد

حقد

الحقد والزعر اربع بطوس علی القبر الزکی بها ان کنت تربع من دین علی وطر قبران فی طوس خیر الناس کلهم وقبر شرهم هذا من العبر ما ینفع الرجس من قرب الزکی وما علی الزکی بقرب الرجس من ضرر هیهات کل امرء رهن بما کسبت له یداه فخذ ما شئت او فذر یعنی بنو امیه زاد را انچه کردند از قتل بنی هاشم و اهل بیت پیغمبر صلی الله علیه و آله عذر میدانم چه بزعم باطل خود تلافی کشته‌های خود را که در بدر و احد و سایر غزوات پیغمبر بدست امیر المؤمنین علی کشته شده بودند کرده اند و شما از اول اسلام ایشان را تکلیف باسلام کردید و چون ایمان نیاوردند کشتید و اسیر نمودید بعد از انکه مسلط شدند باز کفر قدیم خود را اظاهر نموده تلافی کردند از بنی حرب و مروان و طایفه بنی معیط که همه ایشان از بنی امیه باشند و کینه دیرینه و عداوت قدیمه داشتند با بنی هاشم چنانکه ذکر کردیم اما بنی عباس را هیچ عذری نیست که چرا کار ایشان کور ریشه و بنی اعمام خود بلکه با ادعای تشیع این اعمال از ایشان صادر شد اگر خواهی که اسان شود بر تو انچه نسبت دادم باین طایفه یعنی بنی عباس با اهل بیت پیغمبر خود پس نظاره کن طوس و قبر را که از برای امام طاهر مطهر فرزند موسی بن جعفر در او ست تا بدانی زیرا که دو قبر در طوس در یک مکان واقعست یکی از بدترین خلق خدا و دیگری از بهترین همه خلایق و این از عبرتهای روزگار است اما چه نفع بحال ان ملعون دارد که هارون باشد در نزدیک قبر حضرت رضا بودن و چه ضرر بحال رضا دارد مجاوره ان ملعون یعنی هارون بلکه هر کسی در گرو اعمال نیک و بد خود پس هر چه خواهی بگیر یا دست بردار الحاصل چون مامون این ابیات شنید عمامه خود را بر زمین انداخت و چند بر سر و صورت خود زد که بیهوش شد بعد از ان گفت ای دعبل بخدا که راست گفتی

مدح ابو نواس انحضرت را

صاحب کشف الغمه وغیره روایت کرده اند که شعرا در زمان ولیعهدی ان حضرت قصاید در مدایح او عرض میکردند و جوایز و صلات میبردند از جمله ابو نواس روزی جلو استر انجناب را گرفته خواند

نظم

مطهرون نقیات ثیابهم تجری الصلوة علیهم اینما ذکروا من لم یکن علویا حین تنسبه فماله من قدیم الدهر مفتخر فالله لما بدا خلقا فاتقنه صفاکم واصطفاکم ایها البشر وانتم الملاء الاعلی وعندکم علم الکتاب وما جائت به السور پس انحضرت فرمود شعری چند از برای ما اورده که تا حال کسی نیاورده و سیصد اشرفی و استری که سوار بود بوی انعام نمود

قطعه ابو نواس

در انوقت که شعرا شعر میخواندند ابو نواس ساکت بود مامون گفت تو از همه شعرا بهتری چرا درین باب هیچ نمیگوئی ابو نواس عرض کرد

قطعه

قیل لی انت اوحد الناس طرا فی فنون من الکلام النبیه فعلی ما ترکت مدح ابن موسی والخصال التی تجمعن فیه قلت لا اهتدی لمدح امام کان جبرئیل خادما لابیه مامون را خوش امد و بر انچه بدیگر شعرا داده بود بوی داد

حکایت دیگر از دعبل شاعر

از جمله مداحان انحضرت دعبل خزاعی بوده و در انروز او نیز داخل شد و قصیده تائیه مشهوره را عرض کرد تا باینجا که

نظم

وقبر ببغداد لنفس زکیة تضمنها الرحمن بالغرفات انحضرت باین بیت و صدا گریه از پس پرده حرم محترم او بلند شد بعد از ان فرمود بخوان دعبل عرض کرد که شاید الحمد لله بر سر شیعیان گسترده است خدا تا باینجا که بدار د فرمود این دو بیت را ملحق کن بقصیده خود

نظم

وقبر بطوس یالها من مصیبة الحت علی الاحشاء بالزفرات الی الحشر حتی یبعث الله قائما یفرج عنا الهم والکربات دعبل عرض کرد یابن رسول الله این چه قبریست در طوس و قبر کیست فرمود قبر من مظلوم غریبست دیر نکذرد که طوس مطاف و مزار دوستان و شیعیان من شود بدرستیکه هر که زیارت کند مرا در غربت با من در درجه من خواهد بود در قیامت

کناهان او امرزیده وچون باینجا رسید که

نظم

خروج امام لا محالة خارج یقوم علی اسم الله بالبرکات یمیز فینا کل حق و باطل ویجزی علی النعماء والنقمات انحضرت گریه شدید نمود و سر خود را بر بالا نموده گفت ای خزاعی روح القدس بزبان تو گویا شده باین دو بیت ایا میشناسی ان امام را و میدانی وقت خروج او را دعبل گفت نه از شما شنیدم که کسی از شماها خروج کند و زمین را پر از عدل نماید فرمود بعد از من پسرم محمد است و بعد از او علی پسر محمد و بعد از ان حسن پسر علی و بعد از او حجة قائم منتظر است و اگر نماند در دنیا مگر یک روز که خدا ان روز را چندان طول دهد که او ظهور کند اما وقت ظهور او غیر خدا اند و از جدم رسول الله صلی الله علیه و آله همین را پرسیدند فرمود مثل او مثل ساعت است یعنی قیامت لا یجلیها لوقتها الا هو ثقلت فی السموات والارض لا یاتیکم الا بغتة انگاه حضرت امام رضا برخواست بدعبل فرمود بمان تا مراجعت من و بعد از ساعتی خادمی صد اشرفی رضوی اورد و گفت مولای ما فرمود این را خرج بکن دعبل عرض کرد که من بطمع صله و سود مدح نگفته بودم از لباس انحضرت بجهة تیمن و تبرک چیزی میخواهم پس جبه خزی هم حضرت بران نقد افزود و بدعبل انعام فرمود و حضرت باو فرمود که این زر را نگاه دار که بکارت اید مامون و فضل و دیگر تبرعی بوی صله و اسب دادند چون مراجعت نمود در عرض راه دزدان دعبل را برهنه کردند دعبل گوید دیدم یکی از انها سوار است و خلعتی که حضرت بمن داده پوشیده و قصیده مرا که مطلعش این بیت میخواند که

ع

مدارس ایات خلت من تلاوة وکریه میکند مرا حیرت امد از و سوال کردم که کیستی گفت چکار داری گفتم این شعر از کیست گفت از دعبل خزاعی گفتم منم دعبل و اهل قافله تصدیق کردند همه اموال قافله را رد کردند و مارا رها نمودند تا بقم رسیدیم و در قم مردم از حکایت ان جامه مطلع شدند از من خریدند و بالاخره هزار اشرفی قیمت از ان دادند چون ببصره رفتم دزدان خانه مرا خالی کرده بودند هر دیناری از زر انحضرت را بصد دینار فروختم ده هزار اشرفی حاصل شد سر فرمایش انحضرت را فهمیدم که در نگاه داشتن ان زر و بیمن انجامه که در قم از من گرفته بودند و پارچه از ان با من باقی بود و مدد جاریه ام که مدتها داشت و اطبا از معالجه اش عاجز مانده بودند چاره شد چون ذکر شعرا و مدایح و مراثی انها در میان امد و بعضی از ان نگارش یافت غلام او مؤلف این کتاب نیز مرثیه که در مصیبت انجناب عرض نموده در این محل مینگارد خود را در سلک مداحان انحضرت میشمارد انشاء الله تعالی

شعاع یازدهم المرثیة

لمؤلفه

چون نوبت شهادت هشتم امام شد ناچار از مدینه بطوسش مقام شد دور ولایت علی ایام کرد نو در نام و کنیه ثانی ان نیکنام شد طالع شد افتاب جهان تاب دین حق هر باطلی چو شب پره در انهزام شد هم جاثلیق ازو باطل قدم کشید هم شیر پرده زنده چو شیر کنام شد چون زان طلوع دولت خود در غروب یافت صبح امید زاده هارون چو شام شد ناحق چه نسبتی است کسی را که باطلست تا هم چگونه جمع ضیا با ظلام شد کرد انچه کرد با پدرش پیش از او یکی غافل ز داد خواهی روز قیام شد زان زهر جانگداز که بنهفت در عنب عناب لاله رنگ علی سبز فام شد مامون زشت شوم لعین شاد کام گشت از زهر چون امام من تلخ کام شد انعارض چو ماه فلک بفروغ ماند وان قامت چو سرو چمن بی خرام شد خون در رگش چو شاخه مرجان فسرده گشت زان سم جانگداز چو سد مسام شد جای عروق زهر بن مو بر چکید در زرد ان زهر و ناب چون بعروق و عظام شد صبر و شکیب از دل ناکش فراق جست ارام و خواب بر تن زارش حرام شد شد متکا زخشت سرش را غریب وار در زیر سینه توده خاکش فرش مدام شد بگداخت عضوهای شریفش ز نار زهر هر ارزو که داشت جهان بخت ما شد ارکان خانه تنش اتش گرفت و سوخت بر خانه خدای که انهدام شد اینه خدای نما زیر زنگ ماند تیغ ولایت علوی در نیام شد ننهاد زان خرابه غربت اخس دل هم چون پدر مصمم دار السلام شد این جنس

مستعان بنده نیان کذاشت   شاه سریر مملکت مستدام شد   تا که کعبه کشت مزار مطهرش   زان مدفنش
مطاف خواص و عوام شد   پیچید شد بمن و رسید پس ببر   پیشش برفت روح ز جسم پلید بد **شعر**

دوازدهم در دلایل حمیری از محمد بن معمر خلاد روایت کرده که در بیت روزی در خدمت حضرت جواد یعنی محمد التقی خلف الصدق جناب رضا بودم فرمود ای معمر سوار شو پس سوار شدم بیرون رفتیم تا اینکه بوادی رسیدیم فرمود همین جا باییست تا من بیایم من ایستادم و او ناپیدا شد بعد از ساعتی باز آمد پرسیدم کجا رفتی گفت رفتم و در خراسان پدرم را دفن کردم و برگشتم **روایت اخری** در اعلام الوری امده وامیه گفته که وقتی در مدینه بودم و حضرت رضا در خراسان تشریف داشتند و من بخدمت حضرت جواد فرزند آن امام اهل رشاد آمد و شد داشتم و اقوام و اقارب انحضرت هم روزه بسلام او میامدند روزی انجناب جاریه را بطلبید امر فرمود و خویشان او را بمجلس تعزیه اخبار نمود همه حیران ماندند که چه نام است که کسی اطلاع ندارد چون فردا شد سفره را داد و عرض کردیم که تعزیه کیست فرمود بهتر کسی که بر روی زمین بوده رحلت نموده و بعد از انکه خبر وفات حضرت رضا رسید و تامل کردیم معلوم شد که در همان روز در طوس بجوار رحمت الهی فایز شده بود مدت عمر شریف حضرت علی بن موسی الرضا علیه التحیة والثناء را چهل و نه سال و شش ماه نیز گفته اند و اولاد انجناب را بعضی منحصر بحضرت محمد جواد دانسته اند و صاحب مناقب و اعلام الوری بر این رفته اند و بعضی پنج نفر شمرده اند امام محمد جواد و حسن ابو جعفر ابرهیم حسین و عایشه نام دختری نیز اهل سنه از قبیل محمد بن طلحه و ابن الخشاب بوی نسبت داده اند کرامات و معجزات و خرق عادات در ایام حیات و بعد از رحلت از ان زبده کاینات بنحو چندان بروز کرده که نتوان نگاشت و احادیث در ثواب زیارت انجناب بی رمیا است که نتوان بخاطر داشت شیخ صدوق کو بکرمی صاحب ایمان بخواب خدمت رسول خدا را مشاهده کردم پرسید که بزیارت کدام یک از اولاد تو رویم تا انکه مکانهای ایشان از یکدیگر متباعد تمام دارد حضرت فرمود هر کدام که ببلد تو اقربست و در زمین غربت مدفونست عرض کرد که حضرت رضا را میفرمایی رسول فرمود بگو صلی الله علیه بگو صلی الله علیه

ایضا صاحب کتاب مفیض گفته بزیارت انحضرت رفتم و بعد از زیارت مرا خواب در ربود در روضه مقدسه بخواب دیدم که ملکی از اسمان نازل شد و نوشت بر دیوار قبر انحضرت این دو بیت را و من حفظ نمودم و چون بیدار شدم در خاطرم بود و ان دو بیت اینست

من سره من یری قبرا برویته   یفرج الله عمن زاره کربه
فلیات ذا القبر ان الله اسکنه   سلالة من رسول الله منتجبه

تحقیق و از جمله ملازمان انحضرت یکی ابو محفوظ کرخی است که دربان انجناب بوده و سالها بوابی او را نموده وقتی کسی را گفت که در فلان امر خدا را بسر من قسم ده که حاجت روا کردید گفت چرا معروف گفت بجهت انکه این سر مدتها بر استان علی بن موسی الرضا بوده و سری که بر چنین دری باشد او را در نزد ایزد تعالی حرمت خواهد بود و این شیخ معروف مرد نیست که سلسله مشایخ طریقت که سالکان سبل حقیقت اند با و منتهی میشود یعنی بواسطه او سر تحی از اسرار امام بزرگوار و طریقه سلوک و عبادات پرورد کار بجمعی رسید و او خود چاکر بیت از انسرور و در بانیت بران در و گفته اند که از غلبه شیعه رضا بر در انحضرت صدمه بر پهلو معروف آمده بدان صدمه در گذشت **بیت**

سر بدری نه که دهد افسرش   همت دربان انجناب بلند اخترش

چون ذکر حال شیخ معروف در اغلب کتب فضلا و عرفا خاصه نفحات و مجالس المؤمنین مشروح است بهمین قدر اکتفا رفت **ایضا** و از جمله برادران انحضرت زید بن موسی است که در مدینه خروج کرد و خانه های بنی عباس اتش زد و سوزانید و انها را کشت و با ابن علت او را زید النار نامیدند و بعد از کشته شدن ابو السرایا او مخفی شد و حسن بن سهل که امیر الامرای مامون بود او را گرفت و خواست بکشد منع کردند حبس نمود و اخر بمامون بردند و مامون او را بانحضرت رضا بخشید و انحضرت او را ملامت و نصیحت بسیار کرد و او را امن خاصل اورد **ظهور بهشتم از کتاب**

مظاهر الانوار فی مناقب الائمة الاطهار در شرح ولادت باسعادت حضرت امام همام والامقام لازم الاحترام حجت نهم جواد التقی محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین سلام الله علیهم اجمعین و ذکر بعضی معجزات و ایات و مدت حیاة انحضرت مشتمل بر دوازده جلوه

ولادت باسعادت انحضرت در ماه رمضان سال یکصد و نود و پنج از هجرت نبوی علی مهاجرها الف الف التحیة والثنا بوده و والده اش را بعضی از خانواده ماریه مادر ابرهیم پسر حضرت رسول خدا ذکر نموده اند در وقتی که پدر بزرگوارش از دنیا رفته هفت سال داشته اند و بعد از ان مدت امامت وخلافت ان بزرگوار را هفده سال نگاشته اند مجموع عمر قلیل ان امام جلیل بیست و پنج سال و دو و سه ماه بوده است **مخفی نماند که** در عیون المعجزات از کلیم بن عمران روایت کرده که بحضرت رضا گفتم دعا کن خدا پسری بتو کرامت فرماید فرمود دعا کردم و کرامت کرد بمن فرزندی که وارث من خواهد بود و چون حضرت جواد متولد شد حضرت علی بن موسی الرضا باصحاب خود فرمود که شبیه موسی بن عمران بجهت من متولد شده که دریاها را اشکافت و شبیه عیسی بن مریم تا باشد که دراسمانها بر مظلومی او خواهند گریست و خدا بیعاطی برد شمن او غضب خواهد کرد و انشب را حضرت رضا گهواره جناب انحضرت میمنون و اندوری مهربانی تا او تکلم میفرمود حکیمه دختر موسی بن جعفر روایت کرده که در وقت میلاد حضرت جواد حسب الامر برادرم پیش والده او حاضر بودم و عجایب بسیار ملاحظه نمودم از جمله در روز سیم انفرزند متوجه اسمان شد و بطرف دست راست و چپ خود نظر کرد و گفت اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا رسول الله و برادرم حکایت کردم فرمود بیش از این عجایب از وظاهر خواهد شد

فی المعجزه در مناقب امده که حضرت جواد اسمر فام بود و بنی عبد المطلب قیافه دانان را جمع کردند و او را در وسط الکبر انها عرض کردند چون قیافه دانان را چشم بروی افتاد همه بروی افتادند و ببزرگواری او اقرار دادند پس ان طفل بزرگوار بزبانی برنده تر از خنجر ابدار فرمود که حمد میکنم خدایی را که ما را از نور خود خلق نمود و برگزید ما را و امین بر وحی خود کرد پس فرمود ای گروه منم محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین بن علی ابا در نسب هم چو منی شبهه میاورید و قیافه دانان را بتحقیق حال من امر میکنید و حال انکه من دانا ترم بر ایشان از انها و میدانم همه چیزهای پنهان را اگرچه اهل شقاق و بغی و نفاق اطراف ما را گرفته بودند میدانستم که چه بگویم که همه تعجب کنند بعد از ان دست بر دهان خود نهاد و گفت یا محمد ساکت شو چنانکه اباء تو ساکت شدند و صبر کن چنانکه پیغمبران اولو العزم صبر کردند بعد از ان دست مرد برا گرفت و پا بر گردن انها که نشسته بودند نهاد و بر افتاد بخدا قسم که دیدم بزرگان و مشایخ را که نظر میکردند با و میگفتند الله اعلم حیث یجعل رسالته چون در خراسان این خبر بحضرت رضا رسید فرمود الحمد لله که خدا بفرزندم محمد شرف ابرهیم فرزند رسول خدا داد و بما در او شرف ماریه قبطیه چه در او نیز مردم تشکیک کردند و بعد ظاهر شد بر مردم غلط بودن کمان ایشان و پشیمان شدند

در اثبات امامت انحضرت از نوفلی مرویست که حضرت رضا با ید در قنطره ابریق و سوالات چند کردم از او و اخر عرض کردم که چه میفرمایی بمن فرمود اطاعت کن فرزندم محمد را بعد از من که او وصی تو و من پس از این سفری که میروم بمدینه بر نخواهم گشت و در طوس خواهم وفات کرد از دلایلی که در اثبات امامت انحضرت نسبت در کتب امامیه بطریقهای متعدده زیاده از حصر استه و بعضی که طفولیت او را ملاحظه کرده حضرت علی بن موسی میفرمود چه نقصی دارد که در طفولیت بمرتبه امامت رسد چنانکه عیسی در سه سالگی به پیغمبری مبعوث گردید

جمعی روایت کرده اند که در ما بین دو کتف او نشانی بود شبیه بمهر انگشتر و این علامت امامت بود در ابا و اجداد او **جلوهٔ اوّل فی المعجزة و الکرامة** در بصائر الدرجات از علی بن خالد که زیدی بوده روایت نموده که گفته در سر من رای بودم شنیدم مردی دعوی پیغمبری کرده و او را گرفته اند و محبوس کرده اند و آن مرد نسبت از نواحی شام
الحاصل علی بن خالد گوید با زندانبانان مماشات و مدارا نموده چیزی بدیشان دادم و پای در زندان نهادم و با آن مرد صحبت داشتم
دیدم مردیست فهیم گفتم ای مرد چرا در اینجا محبوس و از دیدار احباب مایوس ماندهٔ گفت من مردی بودم در شام در جائی که مشهور
برأس الحسین بود و مشهور بود که سر امام را در آنجا دفن کرده اند عبادت خدا را میکردم روزی دیدم شخصی آمد در پیش و گفت
برخیز من برخواستم و چند قدمی با او براه رفتم دیدم در مسجد کوفه میباشیم گفت اینجا را میشناسی گفتم بلی مسجد کوفه است پس نماز کردم
در آنجا آنگاه براه افتاد و من نیز با او چند قدم براه رفتم دیدم در مسجد پیغمبر میباشیم او نماز کرد و من نیز کردم و صلوات بر پیغمبر
فرستادم بیکبار دیدیم در مکه میباشیم و مناسک حج و عمره را با او بجای اوردم و چون ایام حج تمام شد دیدم در همان منزل
خود میباشم و او ناپیدا شد در سال اینده نیز در موسم امد نزد من و بهمان نسبت با من بمسجد کوفه و مدینه و مکه امد و اعمال حج
بجای اورد باز مرا بمنزل خود رسانید و خواست برود گفتم ترا قسم میدهم بانکسی که ترا قادر نموده بر انچه دیدم از تو که
بگوئی که کیستی ساعتی سر خود را بزیر افکند بعد از ان بمن نگاهی کرد و فرمود منم محمد بن علی ابن جعفر الصادق و رفت و این خبر در شام
منتشر شد و بمحمد بن عبد الملک زیات رسید مرا برد و بزنجیر و بند بعراق فرستاد و اکنون محبوسم من گفتم کیفیت احوال خود را
بنویس بمحمد بن عبد الملک تا در نجات تو واسطه شود و رهائی یابی گفت که مینویسم و میرساند گفتم تو بنویس من میرسانم او رقعه
نوشت و محمد بن عبد الملک در جواب او نوشته بود که همان شخصی که ترا در یکشب از شام بمکه برده باز او را بگو ترا از زندان
نجات نمید هد راوی گوید بسیار غمگین شدم و او را بصبر و شکیبائی ترغیب کردم و بعد از چند روز باز بحوالی زندان امدم
دیدم زندانبانان مشوش و پریشان شده اند و سبب پرسیدم گفتند ان مردی که از شام اورده بودند و میگفتند دعوی
پیغمبری میکند از دیشب تا بحال نا بوده با وجودی که در زندان بسته و ما همه بر در ان نشسته بوده ایم مفقود شده و او را
اندود ره هیچ خانه از خانهای این شهر از او اثری و بوی و نشانی نجسته ایم و از خوف مواخذهٔ سلطان حیران و مبهوت نشسته ایم
راوی گوید که من چون از حکایات و اطلاعی داشتم دانستم که او را امام رهائی داده و بوطن او فرستاده همین معنی باعث شد
که مذهب زیدیه را ترک کردم و روی بمذهب حقهٔ شیعهٔ امامیه اثنا عشریه اوردم و بائمه گذشته و اینده معتقد شدم و از نعمت
فرقه ناجیه محسوب امدم و بدقایق حقایق امامت و ولایت پی بردم و ایمان بهم رسانید **ایضا من کراماته**
در خرایج از ابو هاشم جعفری روایت کرده که مردی امد بنزد حضرت محمد التقی الجواد و عرض کرد که پدرم مرده و مال وافری
داشته و نمیدانم در کجا گذاشته و جمیع عیالم پریشان احوال دارم و از اخراجات انها در رنج و آزارم و از شیعیان شما و آزادم حضرت
فرمود که امشب چون نماز عشا را گذاری صلوات چند بر محمد و آل محمد بفرست و بخواب رو که پدرت را در خواب خواهی دید
حقیقت حال را از او خواهی شنید هرچه گوید چنان کن چنانچه امام فرموده ان مرد بزرگوار عمل کرد پدر را در خواب دید و نشان مال از او
پرسید انموضع را اگر نه خود را در ان مدفون ساخته بود نموده نزد روز دیگر انموضع را شکافته اموال را یافت بخدمت حضرت
اورد و حضرت همه را بوی مرحمت کرد **و من کراماته ایضا** امیه بن علی روایت کرده که من و حماد بن عیسی
در مدینه بخدمت ان امام بی قرینه رفتیم که بجهة سفر مرخص شویم و او را وداع کرده برویم فرمود شما امروز نروید صبر
کنید تا فردا چون بیرون رفتیم حماد گفت من نمیتوانم نماند باید بروم بجهة انکه بنه و اسباب بیرون رفته من گفتم تخلف از فرموده
امام نمیتوانم کرد پس او رفت و من نماندم و حماد رفت و در منزل بجهة غرق شد و نعش او را از روی اب گرفتند و در سیلاب فوت

کردند و من بواسطه امتثال امر او سالها در نهایت اخلاص و خوشی با او زیستم **و من معجزاته** از عمران بن
محمد اشعری نقل کرده که بخدمت امام جواد رفتم و مطالب خود را عرض کردم و همه انها با انجام رسید بد اخر استدعا کردم که ام الحسن
حسن بنوعی من از رختهای شما لباسی خواسته بجهة کفن خود که چون بوطن روم با او دهم انحضرت فرمود او مستغنی شده است
احتیاج ندارد و من معنی سخن او را نفهمیدم و بوطن برگردیدم معلوم شد که بچند روز قبل از عرض اینمطلب بتوجه من وفات یافته بود
و او را دفن کرده بودند پس سر گفتار انحضرت را فهمیدم که با وجود بعد ظاهری مطلع بر ان امر شده بود و بعلم الهی میدانست **فی**
خرق عاداته هم در ان کتاب که معتصم عباسی انحضرت را طلبید و بوزرای خود با زداد که چون من از او
مواخذه کنم و بر او تهمت بندم شما شهادت دهید گواه من شوید تا او را بقتل رسانم و خاطر خود را از اندیشهٔ او رها نم چون ان
حضرت حاضر شد معتصم گفت ای محمد بن علی اراده خروج بر من داشتی انحضرت فرمود چنین خیالی در خاطرم خطور نکرده است هر که
گفته است بر من تهمت بسته است معتصم گفت جمعی شهادت داده اند و ایشان را طلب کرد و پرسید انها حسب المقرر تصدیق
کردند و نوشتهای جعلی بدا اوردند پس حضرت جواد دست خود را بلند نمود و گفت خداوندا اگر دروغ گفتند اینجماعت و بر من افترا
بستند بنما قدرت خود را بر ایشان راوی گوید که معتصم و در بالاخانه نشسته بودند یکمرتبه ان عمارت بلند فوقانی بحکم ربانی متزلزل
شد و چنان بلرزید و امد و شد میکرد که هر گاه یکنفر از انها بر میخواستند بی اختیار میافتادند پس همه از شدت اضطراب غش
کردند و معتصم خدمت انجناب عرض کرد که ببخش که توبه کردم دعا کن تا خدا ساکن کند این عمارت را و زلزله بیارامد حضرت
گفت خداوندا تو میدانی انچه میکنند اما مهلت ده ایشان را و ساکن فرما غضب خود را پس زلزله ایستاد و انها ارام جستند
مصراع که بخواهد روز قهرش عالمی ویران کند **ایضا** اسمعیل بن عباس هاشمی روز عیدی بخدمت ان
حضرت رفت و اظهار فقر و فاقه نمود حضرت مصلی خود را بر گرفت و با انگشت خود زمین را قدری کاوید شمش طلائی بیرون اورد
و باو مرحمت و انعام کرد و چون وزن نمود شانزده مثقال زر خالص بود در مصارف خود بخرج داد و ابواب راحت بر روی عیال خود گشاد
لمؤلفه انکس که کرد در نظرش زر چو خاک شد | نبود عجب که از نظرش خاک زر شود **جلوهٔ**
الثالث فی خوارق عاداته در مناقب اورده که راوی عسکری نام گفته داخل شدم
بر ان امام چون نظرم بر او افتاد او را صورتی دیدم سبز فام گفتم در دل خود که سبحان الله که انحضرت چرا فلک سبز فام و سینه چرده است
و با وجود ان نور بانی بدن و سفیدی تن او چه بسیار است هنوز این خطره تمام نشده بود دیدم که بدن انحضرت بزرگ شد و جسد او عرض
و طولانی گردید بمرتبه که همه ان ایوان را پر کرد تا سقف خانه بعد از ان دیدم که رنگ انحضرت سیاه شد مانند قیر و شب تاریک
بعد از ان سفید شد مثل برف و بعد از ان سرخ شد مانند قطعه لعل تا خون بسته بعد از ان سبز شد مانند برگ درختان
بستان سبز و خرم بعد از ان جسم او کوچک شد بتدریج تا انکه بحال اول برگشت و رنگش نیز مثل اول شد من از حیرت غش
کردم و بیهوش شده افتادم پس فریادی زد انجناب که ای عسکری شک میکنید شما به یقین میاوریم و تاب نمیاورید
که ببینید قوت و طاقت میدهیم بخدا هیچکس را معرفت ما میسر نمیشود مگر انکه خدا بر او منت گذارد بولایت و اخلاص و ارادت
بما اهلبیت رسالت بجهة دریافت این سعادت نعم ما قال **نظم** تو هر رنگی که خواهی جامه میپوش | که ما آن قد
بالا می شناسیم **جلوهٔ چهارم در ذکر ملاقات و مقالات او با مامون** ایضا نقل کرده که مامون روزی سوار شده با کوکبه خود بشکار میرفت حضرت جواد طفل بود و در
راه با جمعی اطفال میگذشت چون اطفال کوکبه مامون را دیدند رمیدند و حضرت جواد فرار نکرده بر جای خود ایستاد مامون او را
پیش طلبیده از سبب فرار نکردن پرسیده فرمود گناهی از من صادر نشده بود که از تو بگریزم و راه نیز وسیع بود و ایستادن من عرصه را

بر تو تنگ نمیشود تا از روش من وسعتی حاصل شود در آن هر جا میخواهی برو مامون او را امر کرد بنده بود و نمی‌شناخت پرسید
کیستی گفت منم محمد بن علی بن موسی بن جعفر تا ابو طالب گفت از علوم چه داری فرمود علم آسمانها و زمینها و آنچه در آنهاست
پس او را وداع نمود و روانه شد تا از اشهبی در دست مامون بود که بدان شکار کند ناگاه باز بال نو کرد پرواز کرد مامون چندانکه بهر طرف
نظر کرد مرغی ندید اما باز را رها کرد او بلند شد و رو بسوی آسمان رفت بعد از ساعتی مراجعت کرد و ماری در منقار خود گرفته بود پس مار را
در خانه که طعمه شکارها بود در آن بنهاد و با اصحاب خود گفت که امروز اجل آن طفل رسید بر دست من و برگشت و هنوز ابن الرضا
در میان اطفال بود پس گفت یا و از علم آسمانها چه داری گفت بلی امیر المؤمنین پدرم از پدرش و هم چنین تا رب العالمین حدیث فرمود
که میان آسمانها و زمین دریائی است که از شدت عمق بسبب تاریکیست و موجهای عظیم دارد در آن دریا مارهائی باشند که شکم
ایشان سبز و پشت ایشان منقش است و پادشاهان بازهای اشهب را رها میکنند و میربایند و از آن مارها صید کرده می
آورند و در طعمه خانه پنهان میکنند و میخواهند علما را بآن امتحان نمایند مامون گفت راست گفتی تو و پدرت و جدت و رب العالمین
و او را سوار کرده بهمراه خود برده و اعزاز و اکرام کرد و بام الفضل دختر خود او را تزویج نمود

جلوهٔ پنجم و من حکمته علیه السلام

در کتاب معرفت ترکیب الجسد از حسین ابی احمد نقل کرده که حضرت جواد فصاد را
طلبید و با او فرمود که رگ زهرای مرا بزن فصاد گفت تا حال نام رگ زهرا را نشنیده ام پس آنحضرت خود نشان داد با و رگی را او
زد و آب زردی از آن بیرون آمد و جاری شد تا لگن پر شد بعد از آن فرمود سر رگ را ببند تا بیاید چون لگن را داشت فرمود لگن را خالی
کردند و باز آوردند بفصاد فرمود رگ را رها کن تا باز خون آید او رها کرد و باز خون زرد آب تنک آمد که از اول در لگن جمع شد
فرمود اکنون رگ را ببند فصاد رگ را بست و جواد فرمود اشرفی با او انعام و اجرت داد فصاد رفت و این حکایت را بجهت یوحنا بن
بختیشوع طبیب نصرانی گفتا و گفت من نیز چنین رگی تا بحال نشنیده ام و لکن در اینجا قسیسی هست کثیر العلم و طویل العمر
برویم از او تحقیق نمائیم چون رفتند از او پرسیدند بعد از تامل بسیار و فکر بیشمار گفت این شخص یا پیغمبر است یا از نسل پیغمبر است
که این حکمت نباشد جز حکیمان الهی را ع

ایضاً

در کتاب نجوم از طبری از ابراهیم بن سعید نقل کرده که در خدمت
حضرت جواد نشسته بودم مادیانی از برابر آنجناب گذشت گفت همین امشب میزاید کره نری که بر پیشانی او سفید خواهد بود و در
صورت او نیز سفیدی هست پس از آن حضرت اذن خواستم و همراه صاحب مادیان رفتم بخانه او شب ماندم زائید بهمان طریق که حضرت
خبر داده بود روز دیگر خدمت او رسیدم گفت ای پسر سعید تشکیک کردی بخدا قسم چندان نگذشت که زن من زائید پسری
و یک چشم او کور بود دانستم که از آن امتحان بوده

و من آثاره

در مناقب روایت کرده از محمد بن ریان که
مامون هر قسم حیله که بکار برد در بارهٔ ابو جعفر جواد چاره نتوانست کرد و چون خواست دختر خود را باو دهد امر کرد که صد
کنیزک بسیار وجیهه هر یک جامی از جواهر در دست گرفتند و استقبال آنحضرت نمودند و در آن جای عروسی جواد اصلا نظر
بانها نکرد مردی بود که او را مخارق میگفتند مغنی بود و ساز میزد و ریش درازی داشت مامون او را صدا زد و از او
خواهش کرد که کاری کند او پیش روی حضرت جواد نشست و ساز زد حضرت فرمود ای دراز ریش از خدا بترس ناگاه ساز از دستش افتاد
و دیگر دستش حرکت نکرد بعد از آن تا مرد مامون گفت چه شد تو را گفت همینکه فریاد زد که بترس از خدا ای طویل اللحیه
چنان ترسی از خدا در دلم افتاد که دیگر بحال نمی‌آیم هرگز

بیت
هر که ترسید از حق و تقوی گزید
ترسد از وی جن و انس و هر که دید

جلوهٔ ششم من مکاشفاته

شیخ کشی نقل از احمد بن
علی سرخسی کرده که گفته مردی بود از اصحاب ما او را ابوزینبه میگفتند ما هفت نفر بودیم در بغداد و در یک حجره منزل
داشتیم در اوقاتیکه ابو جعفر جواد در آنجا بود یک روز هنگام عصر غایب دیگران شب برنگشت چون نصف شب شد

توقیعی

توقیعی یعنی نوشته از جناب جواد بما رسید که رفیق خراسانی شما که امشب بمنزل نیامده او را کشته اند و در فلان کوچه در
مزبله انداخته اند بروید او را بیاورید و بفلان دوا معالجه کنید که زنده خواهد شد پس رفتیم و او را بیرون آوردیم و همان معالجه
کردیم و زنده شد و آخر که معلوم شد متعه کرده بود در خانه جمعی و ایشان سنی بودند چون مطلع شدند در آن خانه او را کشتند
و بیرون انداختند و حضرت جواد بعلم الهی دانسته ایشان را اطلاع داد

ایضاً من معجزاته

در کافی از
محمد بن ابی العلاء روایت است که یحیی بن اکثم قاضی سامره را دیدم و با او مناظره و محاوره کردیم و از علوم آل محمد پرسیدم گفت داخل
مسجد شدم در مدینه و طواف بقبر رسول خدا میکردم در آن اثنا محمد بن علی را دیدم که طواف میکرد رفتم نزد او و مسائلی
چند که داشتم همه را پرسیدم جواب داد تا در آخر پرسیدم که یک مسئله عمده مانده است که میخواهم بپرسم و خجالت میکشم فرمود
من تو را خبر میدهم پیش از آنکه بپرسی که امام کیست گفتم بخدا قسم همین است گفت منم امام پس گفتم علامت آن چیست عصائی
در دست آنجناب بود بزبان آمد گفت مولای من و امام و حجت من در این عصر و زمان است پس من معتقد شدم بامامت او

جلوهٔ هفتم فی فضله و علمه

در عیون المعجزات روایت کرده که چون حضرت
رضا از دنیا رفت حضرت جواد هفت ساله بود و شیعیان اختلاف کردند ریان بن صلت و صفوان ابن یحیی و محمد بن
حکیم و عبد الرحمن بن حجاج و یونس بن عبد الرحمن و جمعی کثیر از اعاظم و اشراف شیعه در برکهٔ زاون جمعیت کردند و بسیار
گریستند از مصیبت حضرت رضا یونس بن عبد الرحمن گفت گریه را موقوف کنید فکر کنید که صاحب کار و امام کیست و مسائل
دین خود را از که بپرسیم تا این پسر هفت ساله بزرگ شود ریان بن صلت متغیر شده برخواست و حلق یونس را گرفته او را بسیار
زد و گفت تو در نزد ما اظهار ایمان میکنی و در باطن منافق و مشرکی اگر این پسر از جانب خدا تعیین شده چه ضرر دارد قلت
و حداثت سن او اگر طفل یکروزه باشد بمعنی پیری خواهد بود که عالم بجمیع علوم است و اگر هزار سال عمر کند و امام نباشد
و مثل ما خواهد بود سایر شیعیان نیز او را ملامت کردند و شناعت آوردند چون موسم حج آمد هشتاد نفر از علمای شیعه از
ولایت بقصد حج بیرون آمدند و چون بمدینه رسیدند بخانه امام جعفر صادق که خالی بود رفتند و فرش بزرگی انداختند و
نشستند و عبد الله بن موسی بن جعفر بیرون آمد و بر روی بساط بر صدر مجلس نشست و منادی برخواست و ندا کرد که اینست فرزند
رسول خدا هر کس را مسئله باشد بپرسد پس بسیاری از مسائل متفرقه از او پرسیدند و جوابی شنیدند و آنچه گفت لایق
حال امام نبود و حیرت و اندوه شیعیان افزود در خیال رفتن افتادند و بکراهیت در دادند ناگاه دری از صدر مجلس باز شد
و حضرت جواد را موفق غلام آنحضرت بیرون آورد و گفت اینست مولای شما محمد بن علی پس استقبال و سلام نمودند و شرف دست
بوسی یافتند آنحضرت داخل شد و پیراهن پوشیده و عمامه بر داشته دو گیسو داشت مشکبار و نعلینی در پای مبارک او
بود چون آمد و نشست مردم همه ساکت شدند پس آنکه سؤالات خود را از عبد الله کرده بود باز برخواست و سؤال کرد آنحضرت
جوابهای شافی کافی داد و شیعیان خوشحال شدند و دعا کردند او را پس عرض کردند که عم تو عبد الله چنین و چنان گفته
و از جمله که از او پرسیده بودند که کسی حیوانی را وطی کرد او گفته بود که دستش را ببرند و بعد از آن با و حد بزنند حضرت
جواد چون این را شنید نگاهی بعم خود نمود فرمود ای عم از خدا بترس و از روز قیامت که روز عظیمی است بیندیش که آن
روز بپرسند چرا فتوی دادی بمردم بچیزی که نمیدانستی عم او گفت یا سیدی مگر پدرت چنین نگفته بود فرمود از پدرم پرسیدند که
مردی قبر زنی را نبش کرده و با او وطی نموده پدرم فرمود که دستش را بعلت نبش قبر ببرند و او را حد زنا بزنند و حرمت میت
مثل حی است گفت راست فرمودی ای سید من غلط کرده بودم و استغفار میکنم پس در آن چند مجلس سی هزار مسئله
از آن مفتی مسائل دین و حلال مشکل این پرسیدند و همه را جواب صواب شنیدند و در آن سال آنحضرت داخل سال نهم

شده

شده بود ببینا مناسبست این چند بیت در این محل **بیت** گفت پیغمبر که ای ظاهر نگر / تو مبین او را جوان و بی‌هنر
عقل او را از موم بارها / کرد پیری با جوان در کارها ・ ای بسا ریش سیاه و مرد پیر / ای بسا موی سفید و دل چو قیر
از بلیسی پیرتر خود کی بود / چونکه عقلش نیست لاشیء بود

جلوهٔ هشتم در ذکر مناظره و مکالمهٔ یحیی ابن اکثم با آنجناب و مجاب شدن یحیی

در احتجاج از ریان بن شبیب روایت کرده که چون خواست مأمون که دختر خود امّ الفضل را بحضرت جواد بدهد اکابر بنی عبّاس اجتماع کرده مأمون را بدلایل و براهین ملک داری از این امر امتناع نمودند و این امر را مایهٔ انتزاع خلافت از بنی عبّاس به بنی هاشم شمردند و مبالغه و اصرار را از حد بدر بردند مأمون گفت ابن الرّضا با وجود کمی سن بواسطهٔ فضل و ازدیاد علم و کمال تقوی از اقران خود در این عهد ممتاز است و در همه کمالات و حالات از اهل جهان بی‌نیاز امرای بنی عبّاس این معنی انکار کردند و بر این قول تصدیق نیاوردند بالآخره معهود شد که در حضور مأمون با او مکالمه کنند و او را در حضور خلق خفت دهند بیرون رفتند و قرار دادند که یحیی ابن اکثم که در آن زمان از قضات و علمای عصر اعلم بود بیاورند و با حضرت جواد مواجهه کنند که در علم دعوی نکند و دم از دانش مسایل و امامت نزند پس چنین کردند و یحیی ابن اکثم را بمجلس مأمون آوردند و باذن او از حضرت جواد سؤال کرد و حال آنکه حضرت جواد نه سال بیشتر نداشتند و بامر مأمون ملعون دو بالش در زیر پای آنحضرت گذاشتند الحاصل یحیی ابن اکثم پرسید از او چه میفرمایی **سؤال** هرگاه کسی احرام حجّ یا عمره بسته باشد و صیدی را بکشد **جواب** آنحضرت فرمود که این سؤالیست مبهم تفصیلی خواهد تا جواب آن ظاهر شود آیا آن صید را در حرم کشته یا در خارج حرم و آن شخص عالم بوده بمسئله یا جاهل و کشتن آن صید از روی عمد بوده و یا خطا نموده و او حرّ بوده یا عبد صغیر بوده یا کبیر و این قتل اوّل او بوده یا اعاده نموده و مکرّر ساخته این قتل صید را و صید او از جملهٔ طیور بوده یا غیر طیور و آن بچه جوجه یا بزرگ بوده و آن شخص اصرار بر فعل خود داشته یا پشیمان شده و در شب آن صید را کشته یا روز و احرام او بحجّ بوده یا بعمره یحیی ابن اکثم از این تفصیل و تقریر حیران و مبهوت ماند بمرتبه که ظاهر از صورت او و تمام اهل مجلس دانستند که مبهوت شد مأمون گفت الحمد لله که خدا صحّت رای و عقل مرا بر همه عالم ظاهر ساخت و توفیق ادراک این نعمت عظیم عطا فرموده مرا در امثال بمرتبت نواخت پس نگاه کرد بهمان اشخاص که او را ملامت میکردند در تزویج دختر خود بجواد تقی و گفت دیدید بهمین فساد رای خود را آنگاه رو بسوی حضرت جواد کرد و گفت خطبه کن دختر مرا که من راضی شدم و دادم امّ الفضل را بتو هر چند دماغ جمعی خاک مالیده شود پس حضرت جواد خطبه خواند و عقد کرد بمهر سنّت با مأمون و اسباب عیش از عطریات خوشبو بمجلس آوردند و جواهر و انعام بخواص و عوام قسمت کردند بعد از آنکه مجلس خلوت شد تنی چند از خواص ماندند مأمون گفت یا ابن رسول الله اگر صلاح دانی بیان فرما شقوقی که از یحیی در قتل صید محرم پرسیدی تا مستفیض شویم **تحقیق** حضرت جواد فرمود هرگاه محرم صیدی را در خارج حرم بکشد از طیور بزرگ باشد باید گوسفندی بکفارهٔ آن بدهد و هرگاه در حرم کشته باشد دو برابر اوّل باید کفّاره بدهد و هرگاه جوجهٔ طیر را کشته باشد قیمت آن جوجه که کشته یا برّه از شیر باز شده باید بدهد و اگر صید حیوان صحرایی وحشی بوده و گوره خری بوده باید بدهد ماده گاوی را بکفّارهٔ آن و اگر شتر مرغی بوده باشد باید شتری بدهد و اگر آهویی بوده باید گوسفندی بدهد و اگر اینها را در حرم کشته باید دو برابر از گوسفند و گاو و شتری که بمکّه آورد بدهد و اگر محرم باحرام حجّ است از آنچه کفّاره بر او لازم شده در منی ذبح کند و اگر محرم باحرام عمره باشد در مکّه باشد عالم و جاهل معصیت نیست در قتل خطا نیز معذور است و کفّارهٔ حرّ بر خودش لازم و عبد بر مولایش لازم هرگاه باذن آقای خود احرام

بسته باشد و صغیر یعنی نابالغ کفّاره ندارد و بر بالغ کفّاره واجبست و نادم عقاب ندارد و خدا از او عفو میکند و کسیکه پشیمان نشود بلکه مصر باشد بر آن عمل ناشایستهٔ خود معاقب خواهد بود مأمون گفت احسنت یا ابن الرّضا احسن الله الیه حال اگر صلاح دانی مسئله از یحیی بپرس پس حضرت بدو گفت از تو سؤال کنم گفت اختیار داری اگر دانم گویم و اگر ندانم از تو مستفیض شوم پس حضرت محمّد جواد از او پرسید که **سؤال** خبر ده مرا از مردی که در اوّل روز نظر کرد بزنی و آن زن حرام بود بر او و چون آفتاب بلند شد حلال و بعد از زوال شمس باز حرام شد چون عصر شد باز حلال گردید و در وقت غروب باز حرام آمد و در عشا باز حلال شد و چون نیمهٔ شب شد باز حرام شد چون طلوع صبح شد حلال بگو این چه زنیست و چگونه میشود که گاهی حلال و گاهی حرام می‌شود یحیی بن اکثم قاضی حیران ماند چنانکه گفته اند **بیت** سمند سخن تا بجایی براند / که قاضی چو خر در وحل باز ماند. گفت بخدا قسم نمیدانم و بگوشم نخورده و اگر بیان این مسئلهٔ مشکله را نمایی بفرمایی مستفیض و مستفید خواهیم گردید حضرت امام فرمود **تحقیق** این زن کنیز کسی بوده است و شخصی اجنبی در اوّل روز بحرام بوی نظر نموده بعد از بلند شدن آفتاب او را خرید پس بر او حلال شد و در ظهر او را آزاد کرد و بر وی حرام شد و در عصر او را بعقد خود درآورد و بر وی حلال شد در مغرب ظهار کرد و حرام شد در عشا کفّاره داد و حلال شد و در نصف شب طلاق داد و حرام شد و چون صبح شد باز بدو رجوع کرد و حلال شد مردم تصدیق کردند و مأمون رو کرد بخواص مجلس و گفت هرگز چنین مسئله بگوش شما رسیده یا جواب آن را میدانستید قسم یاد کردند که نه از سؤال آن و نه از جواب آن اطلاع داشته ایم و رای امیر المؤمنین در دامادی وی صحیح و صواب و بری از خطا و زلل بوده گفت وای بر شما اهل بیت پیغمبر صلّی الله علیه و آله امتیاز یافته اند از سایر خلق باین قسم فضایل و کمی سنّ ایشان از کمالات ایشان مانع نخواهد بود مگر نمیدانید که پیغمبر صلّی الله علیه و آله اگر کسی را دعوت کرده بدین اسلام علی بود و در آنوقت علی ده سال بیشتر نداشت و حکم کرد باسلام او و قبول کرد ایمان او را و در آن سنّ قلیل و بر هیچکس دیگر چون او نبود و اوّل ایشان مثل آخر ایشانست

جلوهٔ نهم در ذکر سؤالات یحیی بن اکثم از حضرت جواد از بعضی احادیث موضوعه

و ایضاً مرویست که بعد از مصاهرت حضرت جواد با مأمون روزی در مجلس او نشسته بود و جمعی از علمای سنّت و جماعت با یحیی بن اکثم در آنجا حاضر بودند و از آنحضرت سؤالات مینمودند یحیی گفت یا ابن رسول الله چه میگویی در حدیثی که وارد شده که جبرئیل بر پیغمبر صلّی الله علیه و آله نازل شد گفت خداوند اعلی نور اسلام میرساند و میگوید از ابوبکر بپرس که از من راضی است چنانکه من از او راضی هستم حضرت جواد فرمود فضیلت ابوبکر را انکار نمیکنم ولکن باید در راوی این حدیث تأمّل کرد چرا که پیغمبر صلّی الله علیه و آله در زمان حیات خود بر منبر رفت و فرمود دروغ گویان بر من بسیار شده اند و خواهند شد هر کس بر من ببندد عمداً جای خود را در دوزخ آماده کند و حدیثی که بشما رسید عرض کنید بر کتاب الله هر چه موافق آن باشد بگیرید و هر چه مخالف آن باشد بیندازید و این حدیث که در باب ابوبکر گفتید موافق قرآن نیست چرا که خدا تعالی فرموده و لقد خلقنا الانسان و نعلم ما توسوس به نفسه و نحن اقرب الیه من حبل الورید پس چگونه بر خدا مخفی میماند رضا و خوشنودی ابوبکر از او که به پیغمبر صلّی الله علیه و آله میفرماید از او تحقیق کنید و منکشف شود آنچه در باطن اوست و این محالست عقلاً و بحسب نصّ صریح آیه **یحیی سؤال کرد** چه میگویی در حدیثی که وارد شده که مثل ابوبکر و عمر در زمین مثل جبرئیل و میکائیل است در آسمان **حضرت** فرمود آن نیز محلّ تأمّل است چه جبرئیل و میکائیل ملک مقرّب خداوندند که هرگز معصیت خدا از ایشان صادر نشده و این دو شخص مدّتها در کفر و شرک بودند هر چند بعد از آن مسلمان شده باشند لکن اغلب اوقات آنها در کفر گذشته پس محالست که پیغمبر صلّی الله علیه و آله ایشان را بآن دو ملک تشبیه کند **یحیی گفت** چه میگویی در حدیثی که وارد شده که این دو نفر سیّد پیران

جستند **حضرت گفت** این نیز دروغ است چه اهل جنت همه جوانان میباشند در آنجا پیر و پیری نیست و این حدیث را
بنی امیه وضع نموده اند از راه عناد در مقابل حدیثی که فرموده حسن و حسین سید جوانان اهل بهشت میباشند **یحیی**
سؤال کرد که عمر سراج یعنی چراغ اهل بهشت است **حضرت جواد گفت** این نیز دروغ است
چرا که بهشت ملائکه مقربین دارد از قبیل آدم و محمد صلی الله علیه و آله و غیرهم جمعی از انبیاء مرسلین دگر او سخ چگونه بهشت
با وجود انوار آنهمه انبیاء تیره و تاریک است که عمر چراغ اهل بهشت گردد مؤلف گوید چراغ در ظلمت و تاریکی و شب در کار است و در
آنجا شب نیست که محتاج بسراج شود **یحیی سؤال کرد** در این حدیث چه میفرمائی که سکینه بر زبان عمر گویا شد
حضرت جواد فرمود من منکر فضیلت عمر نیستم اما ابوبکر بهتر از عمر است و با وجود این بر روی منبر گفت
ان لی شیطانا یعترینی فاذا ملت فقومونی یا سددونی یعنی بدرستی که مرا شیطانی است که اغوا میکند مرا هر وقت کج شدم راست کنید مرا **یحیی**
پرسید در این حدیث چه گوئی که اگر من به پیغمبری مبعوث نمیشدم عمر مبعوث میشد **حضرت محمد الجواد**
فرمود قرآن راستگوتر است از این حدیث و اذ اخذنا من النبیین میثاقهم و منک و من نوح و هرگاه خدا میثاق
عهد از ایشان گرفته است پس خدا چگونه تبدیل میداد او تغییر میکرد و دیگر پیغمبر باید هرگز شرک نیاورده پس چگونه پیغمبری را بشر که
میداد که اکثر ایام زندگانیش مشرک بوده اند و ایضا فرموده نبیت و آدم بین الروح والجسد **یحیی گفت** در این حدیث چه
میگوئی ما احتبس الوحی عنی الا و ظننته نزل الی ابن الخطاب یعنی هر وقت وحی از من منقطع شد گمان کردم که در پسر خطاب
نازل شده **حضرت امام فرمود** این نیز محال است بجهة آنکه شک در پیغمبری خود نباید بکند رسول خدا
حال آنکه خدا فرموده که الله یصطفی من الملائکة رسلا و من الناس و وحی چگونه انتقال میباید از کسی که خدا او را برگزیده
بکسی که سالها شرک آورده **یحیی پرسید** چه میگوئی در حدیث که اگر عذاب نازل میشد بر خلق کسی نجات نمی
یافت بغیر عمر **حضرت جواد فرمود** این نیز محال است چنانچه خدا فرموده و ما کان الله لیعذبهم
و انت فیهم و ما کان الله معذبهم و هم یستغفرون یعنی فرمود که تا پیغمبر در میان امت است ایشان را عذاب نکند بالاخره یحیی بن
اکثم عاجز مانده اقرار بعلم و فضل آنحضرت نمود **جلوهٔ دهم** در مشارق الانوار از ابو جعفر هاشمی
روایت کرده که در خدمت حضرت جواد بودم یاسر خادم آمد و گفت خاتون ما ام جعفر خواهر خلیفه تو را میطلبد پس آنحضرت رفت
و بعد از استقبال و تعظیم و تکریم استدعا کرد که بر ام الفضل زوجهٔ خود داخل شود که دلم میخواهد ترا و او را باهم ببینم پس
حضرت رفت و زود برگشت و فرمود فلما رأینه اکبرنه و نشست ام جعفر باز آمد و عرض کرد چرا تمام نکردی صحبت خود را که دیدی فرمود
اذ ام الله فلا تستعجلوه بل امری اتفاق افتاد که ذکر آن خوش آیند نیست برو و از ام الفضل خود بپرس پس ام جعفر رفت و از او
پرسید گفت ای عمه او چه دانست من حال نفرین به پدرم نکنم که مرا بساحری داد بجد اقسم که تا او از در پیدا شد عادت زنان بر من
ظاهر آمد و او برگشت ام جعفر از این خبر متحیر شده آمد بخدمت حضرت جواد و سبب را جهت پرسید آنحضرت اشاره بنوع مطلب کرد
نمود و خبر ام جعفر افزود گفت مگر بر تو وحی نازل میشود گفت نه اما از علم خدائی میدانم و راوی گوید که چون ام جعفر برگشت پرسید
از آنحضرت که چه خبر بود که چون زنان مصر یوسف را دیدند اکبرنه اکبار چیست گفت همان چیز که از برای ام الفضل حاصل شده از دیدن
حیض **و من معجزاته** در مهج الدعوات از حکیمه دختر حضرت که عمهٔ امام حسن عسکری است روایت جلیله آمده
نقل کرده است بچند سند معتبر که بعد از وفات حضرت جواد ام عیسی زوجه او و دختر مأمون را ملاقات کردم بجهة من نقل کرد حکایت
غریب که گفت رشک میبردم بر او از اینکه زنی یا جاریه بر او میگرفت و مکرر با من در این باب سخن میفرمود و من به پدرم مأمون شکایت می کردم
تا شبی دیدم زنی داخل شد بر من و گفت من دختر عمار بن یاسرم نکاح جواد ام من بنبانا متغیر شدم و رفتم بر نزد پدرم مأمون و او مست بود چندانکه

شکایت

شکایت کردم که متغیر شده با شمشیر بر سر آنجناب رفت و من نیز از دنبال او رفتم که ببینم چه میشود دیدم او بخواب بود و پدرم با آن
شمشیر برهنه او را پاره پاره نمود آنگاه سر او را جدا کرد من و یاسر خادم ایستاده بودیم و نظاره می نمودیم و من برگشتم و پشیمان شدم و
تا صبح بیدار بودم و گریه میکردم چون صبح شد نزد پدرم رفتم گفتم میدانی که دیشب چه کرده رفتی و ابن الرضا را کشتی گفتا بملعون وای برتو
چه میگوئی من گفتم یاسر نیز همراه تو بود و او نیز بقول من تصدیق نمود مأمون گفت انا لله و انا الیه راجعون هلاک و رسوا شدیم ای
یاسر برو ببین چه خبر است یاسر دوید و برگشت گفت دیدم نشسته مسواک میکند و پیراهنی پوشیده است و اثر جراحتی ندیدم همان پیراهن را
خواستم بجهة اینکه بیرون بیاورد ببینم در بدنش زخمی هست یا نه او تبسم کرد و آخر را آورده بمن داد هیچ زخمی بر بدنش ملاحظه نشد
مأمون شکر کرده هزار اشرفی به یاسر مژده بها داد و گفت درست بخاطرم نمی آید که دیشب چه کرده ام یاسر به تفصیل بجهة او نقل کرده
مأمون منفعل شده هزار اشرفی بجهة آنحضرت با اسب خاصه فرستاد و او را بعزت تمام بمجلس خود خواند یاسر خادم بعد از شرفیابی بخدمت
امام رسانید پیغام منتظر بود که چه میفرماید فرمود ای یاسر آیا عهد در میان من و مأمون چنان بود که در شب مست بر سر من بیاید
مرا پاره پاره کند گفتم یابن رسول الله بحق محمد و علی که مأمون هیچ شعور نداشت بعد از آن آنحضرت با اکابر و اشراف بدیدن مأمون رفت
و مأمون را از شرب منع و نصیحت فرمود و مأمون اظهار خجلت نمود و در روایت دیگر آمده که تمام این جزئی بتعلیم فرموده بجهة حفظ بدن تفصیل
آن در ریاض الشهاده و غیر آن مسطور است و مؤلف از ثبت آن معذور است **در ذکر شهادت آن**
حضرت ابن بابویه گفته که معتصم عباسی بعد از مأمون بعبد الملک زیات نوشت که جواد و زوجهاش ام الفضل را به بغداد
فرستاد بظاهر تمجید تمام کرد و بباطن زوجه او را تطمیع نمود در مسموم کردن او و بعضی گفته اند که مسموم شد آنحضرت در شربت اترج و حکم
معتصم احمد بن ابی داود و سعید بن الخضیب نشستند و اصرار کردند تا آن امام بزرگوار میل فرمود و بعضی گفته اند در مجلس تنها بود و
بعضی گفته اند که بعلت ترجیح مادر ابو الحسن علی بن محمد بر ام الفضل ملعونه آنحضرت را زهر داد و حضرت او را نفرین کرد لهذا مرضی در رحم
ناسور در اعضا مستوره ملعونه بهم رسید و بکذاب انداد تا با فتح و جهه جان داد **فی المعجزه** در بصائر الدرجات آمده
که حضرت امام علی النقی در مدینه با معلم خود ابوذکریا نام نشسته بود و لوحی در دست داشت و مطالعه مینمود و پدر بزرگوارش جواد در
بغداد وفات یافت ناگاه علی النقی گریه شدید نمود و باندرون حرم رفت و شیون و ناله از اهل بیت آنحضرت برآمد چون معلم و دیگران پرسیدند
حضرت علی النقی فرمود در این دم پدرم وفات یافت چرا که ناگاه از عظمت و جلال الهی بر من ظهوری شد که پیش از آن با این مرتبه نبود لهذا
یقین کردم که والد ماجدم اکنون وفات یافته است الحاصل آنحضرت را در پشت سر جدش موسی بن جعفر در مقابر قریش مدفون کردند
جلوهٔ یازدهم لمؤلفه فی المرثیة سم محمد آنکه نقی آمد و جواد
فرزند ارجمند رضا بندهٔ عباد   بعد از پدر بصدر امامت نمود جای   جستند اهل بغی و ضلالت بدو عناد   هم با
نبوت نبوی از سر صلاح   هم با ولایت علوی از ره سداد   از کودکی بزرگ و ز عهد صغیر کبیر   اندر طریق دانش و تقوی
دین و داد   اکرز اصل و فرع و جهان و طریق و شرع   بی جهد در مسائل دین مرد اجتهاد   عارش ز ملک قیصر و از
گنج اردشیر   ننگش ز تخت بهمن و از تاج کیقباد   با مهر چهر روزگار بد کرده بود خوش   و ز مهر چهر حکمتش بسر آورده مانده شاد
مأمون روسیاه پس از کشتن امام   چون دید خلق دهر بعیبش زبان گشاد   از بهر آن امام بکشتن را بخواند   و ز زاده
خویش بدو دختری بداد   فرصت نکرد کشتن آنشه ز راه مکر   وقتش رسید روی بدار الجزا نهاد   ناچار معتصم که
بجایش خلیفه شد   در فکر کشتن شه دنیا و دین فتاد   از زن که بود دختر مأمون روح جاش   در کینه ام فضل و از آن
کافرش نژاد   بفریفت تا دهد بامام زمانه زهر   خاموش سازد از سر کین شمع دین بباد   تقدیر رفته بود بر تدبیر
آن لعین   حکم قضا بجهد نگردد کم و زیاد   آخر بمکر آن زن نادان بی وفا   شد کشته نور چشم علی در ره عناد   بر

بیت

بیست و پنج سال نفزوده بود بیش / کز دهر رفت از ستم قوم بدنهاد / باز از مهب جور و ستم صرصری دمید / کز هم شکست
خیمهٔ دین را بدو عماد / رفت او بباغ قدس و بر بستانسرای انس / در داده تن بحکم خدای ز انقیاد / تا لیل را سواد بود
یوم را بیاض / زین فعل روی معتصم شوم پر سواد / هم خواب شد بموسی کاظم بیک زمین / چون در حیات بود بجدش
هم اعتقاد / بعد از نبی همیشه وصیش ولی بود / زانرو امام بعد محمد علی بود

جلوهٔ دوازدهم

مدت عمر شریف آن امام عالیمقام بیست و پنجسال و چیزی بوده بعضی سه ماه و بعضی دو ماه و بعضی هفده روز اضافه نموده
اند در هنگام شهادت حضرت سلطان ابوالحسن علی بن موسی الرضا والد ماجد خود هفت ساله بوده و هفده سال بعد از پدر
بزرگوار من الله خلیفه و امام خلایق بوده و بتقویت دین مبین و تربیت اهل یقین همت گماشته در ارشاد آمده که بعد از امام بحق
و هادی مطلق علی بن محمد النقی فرزند آنحضرت موسی نام اولادی از آنحضرت بوده که لهو و لعب مینموده در شرب خمر معروف و بصفت
انه لیس من اهلک موصوف بود بالاخره متوکل خلیفهٔ بنی عباس بجهت تفضیح احوال بنی هاشم آن موسی را ببغداد طلبیده که ندیم
حریف و شریک در شرب خود کند و نام اولاد رضا بدنام شود خدا نخواست و بعد از ورود به بغداد موانع چند اتفاق افتاد تا
متوکل کشته شد و از اناث فاطمه و امامه را از دختران حضرت جواد شمرده اند و خدیجه و ام کلثوم نیز گفته اند و در زمان آمده
که قبض را مسموماً فی آخر ذیقعده و بقول بعضی هشتم ذیقعده در سال دویست و بیست از هجرت در ایام خلافت مامون و معتصم
بعضی واثق گفته اند العلم عند الله شیخ مفید صاحب ارشاد گفته که مسموم بودن آنحضرت بر من معلوم نگردید و بجواد جمعی کثیر
از علمای امامیه تحقیق و تصدیق کرده اند که آنحضرت مسموم از دنیا رفته است **تحقیق** در عیون المعجزات روایت کرده
که چون حضرت ابو جعفر الجواد و ام الفضل دختر مامون بنت الله رسیدند آنحضرت فرزندش علی بن محمد را که طفل بود وصی نمود
و مواریث و صلاح انبیا را بوی سپرد و نص بر امامت او در حضور جمعی ثقات فرمود و رفت بعراق و در آنجا بود که بمعتصم بیعت
کرده بودند که در دویست و هیجده از هجرت گذشته بود بعد از ورود ببغداد ظاهراً کمال احترام و باطناً ام الفضل را مامور بمسموم کردن
آن امام نمود و چون ام الفضل از او اولادی نداشت و تخم حسد کینه مادر ابوالحسن علی بن محمد را در مزرعهٔ دل میکاشت باین امر
اقدام کرد چنانکه سابقاً بتحریر آورد

ظهور دهم از کتاب مظاهر الانوار فی مناقب ائمة الاطهار در بیان امامت و وصایت و حجت و ولایت جناب امام همام و الامقام علی بن محمد بن علی بن موسی الرضا علیه و علی آبائه التحیة و الثنا و ذکر بعضی اخبار و آثار و کرامات و معجزات و الی غیر ذلک و این مشتمل بر دوازده مشعله است

ولادت کثیر السعادة حضرت امام علی النقی العسکری را در نیمه رجب سال دویست و دوازده
هجرت نگاشته اند و بعضی مانند ابن عیاش و غیره در پنجم رجب دویست و چهارده صحیح داشته در جامع الاخبار و علل الشرایع آمده
که آن محله که آن امام بزرگوار و فرزند عالیمقدارش می نشسته اند عسکری میگفته اند لهذا باین لقب منسوب گشته اند مولف
گوید که آنچه بخاطر فاتر میرسد آنست که خلفای بنی عباس عساکر خود را در خارج بغداد در سر من رای جمع داشتند لهذا آنجا را
عسکر نیز می گفته اند و محتمل که این نسبت مر امام والامقام را بسبب سکونت در آنجا حاصل آمده باشد صاحب کشف الغمه گفته مادر
آنحضرت ام ولد بوده و سمانهٔ مغربیه نام داشته و نصوص بر امامت آن امام مخصوص زیاده بر آنست که توان نگاشت و در اینجا گذشته

اشعاری بر این امر شده و احادیث و براهین در این امر بسیار است **در تحقیق وصایت او** در اعلام
الوری و ارشاد شیخ مفید از اسماعیل بن عباس نقل کرده که چون حضرت جواد را از مدینه ببغداد طلب کردند و در آن مرتبهٔ اول در حین
خروج و حرکت رفتم بخدمت او و عرض کردم که میترسم بر تو درین سفر که میروی فرمود در این سال مرا عیبی نخواهد بود و در مرتبهٔ دوم که
معتصم او را خواسته بود رفتم و آنمطلب را اعاده کردم آنحضرت بسیار گریست و فرمود بلی ایندفعه باید ترسید بر من امر امامت بعد از من
با فرزندم علی نقی خواهد بود هم چنین از طرق و روایات دیگر که در کتب علما نوشته اند اثبات امامت آنحضرت ثابت است و هر
گاه بنقل همه اخبار پردازیم این مختصر المطول سازیم و اجماع طایفهٔ ناجیه شیعه ما را مستغنی میکند از ذکر احادیث و این سخن
متین است و در واقع چنین است چه بعد از حضرت رضا کسی از شیعه را خلافی در باب ائمه اثنا عشریه نیست و اخبار خود در ائمه محتج
کافیست **ایضاً در اثبات وصایت او** از احمد بن خالد برقی روایتست که ابو جعفر محمد بن
علی بن موسی شاهد گرفت او را براینکه وصیت نموده بعلی پسر خود و این در وقتی بود که خبر باو رسید که فرزند دیگرش موسی نام
بلهو و لعب اقدام می نماید پس اختیار خانه و اهل بیت خود را باو واگذارد و عبدالله بن مساور را بر متروکات خود از منقول و غیر منقول
مقرر فرمود تا آنکه حضرت علی نقی بحد بلوغ صوری رسید و وصیت نامه را آنحضرت بخط مبارک خود نوشت در ذی حجه دویست و بیست از
هجرت و شهادت خود را بخط مبارک در آن ثبت کرد و احمد بن ابی خالد و حسن بن محمد بن عبدالله بن الحسن بن علی بن الحسین علیه السلام
نصر خادم شاهد بودند و در عیون المعجزات از احمد بن محمد عیسی از پدرش روایت کرده که حضرت جواد در هنگام اراده سفر عراق ابی الحسن
علی فرزند خود را در دامن خود نشانید و نص بر امامت او فرمود و باو گفت از تحفهای عراق چه میخواهی که برای تو بفرستم گفت شمشیری
که مثل شعلهٔ آتش باشد و بموسی پسرش گفت چه میخواهی گفت مادیانی بجهة من بفرست پس حضرت فرمود که علی بمن شباهت دارد
و موسی بمادرش **مصراع** شیر را بچه همی ماند باو **مشعلهٔ اول** در امالی روایت کرده از منصور
از عم پدرش که گفت روزی داخل شد بر متوکل عباسی شرب میکرد و بمن نیز تکلیف نمود و من اباء و انکار کردم متوکل گفت که تو با علی
بن محمد شراب میخوری و با من نمیخوری من گفتم تو نمیشناسی او را که چنین نسبتی میدهی و حال آنکه در دست تو است و این تهمت بر او ضرری
ندارد بلکه بخودت ضرر دارد و راوی گوید که من دیگر این صحبت را با هادی نگفتم بعد از چند روز فتح بن خاقان وزیر متوکل بمن گفت
که متوکل گفته که از قرار شیعیان و رافضیان بجهت علی هادی مالی میآورند باید کمین کنی و از آنها بگیری و اکنون بگو که از کدام راه میآورند تا فرستاده
بگیرم من تجاهل کردم و وعده باو دادم و آمدم که حضرت هادی را مطلع کنم چون جمعی در پیش او نشسته بودند هیچ نگفتم چون حضرت مرا دید
خندید و گفت آنچه میشنوی خیر است تشویش مکن چرا آن سخن اول را انشا مدی بما بگوی یعنی حکایت شراب خوردن را من عرض کردم شأن
ترا اجل و ارفع از این دانستم که اینگونه سخنان واهی را در روی تو عرض کنم پس فرمود که امشب آنها میرسند و کسی ایشان را نخواهد دید
تو نزد من بمان تا خاطرت جمع شود چون شب شد آنحضرت بنماز مشغول گردید و سلام نماز داد و فرمود اینمرد آورنده مال تا مال رسید
و خادم او را منع میکند از آمدن تو برو و آنچه نزد اوست بگیر و بیاور من رفتم و زنبیلی که چکیده مال در آن بود گرفتم و آوردم نزد آنحضرت فرمود
باز برو نزد او بگو آن جبه را که لعنه بتو داده بود که بماند هیچ و ذخیرهٔ جدش بود از آنجا بده پس برگشتم نزد اینمرد و آن جبه را از او خواستم و او
داد و آوردم فرمود این را ببر و بگو این جبه را عوض کرده همان مال خود ما را بده چون رفتم و گفتم گفت از بی دخترم آن جبه را عوض کرده
و خوشش آمده چون آمدم و بحضرت عرض کردم فرمود برو بگو ما را خدا محافظت میکند همان جبه بر سر دوش تو میباشد در آور ازو گرفت
خود و آنرا بده چون رفتم و گفتم و تفحص کرد در بدن خود در آورد و بمن داد و غش کرد چون بردم خدمت حضرت بیرون آمد و فرمود باو که
تشکیکی در امامت من کرده بودی حال یقین بهم رسانید که من امام میباشم اینمرد تصدیق کرد و متنبه شد **معجزهٔ دیگر از آنحضرت**
ایضاً روایت کرده از رواز کافور خادم که در همسایگی امام مردی بود و هر روزه بخدمت امام میرسید

روزی مضطرب و لرزان آمد بخدمت حضرت هادی و گفت وصیت میکنم ترا باینکه اگر من کشته شدم عیال مرا که در جوار تو آمد
نگاه بداری حضرت امام پرسید چرا کشته میشوی و در کمال آرام تبسم میفرمود آن مرد یونس نام گفت موسی بن بغا نگینی از جواهر قیمتی
نزد من داشته که بجهت او انگشتر بسازم در وقتی که از او پرداخته میکردم از دستم افتاد و دو نیمه شد فردا وعده است و این شخص بغا
ظالمست تا هزار تازیانه تا بد بخورم یا کشته شوم حضرت علی الهادی فرمود برو بمنزل خود که نمیشود الا خیر چون روز دیگر شد یونس آمد
بخدمت آنحضرت و میلرزید و گفت ای مولای رسول الله و مرا میخواهد حضرت فرمود برو نزد او که نمی بینی الا خیر یونس گفت چه چیز باو بگویم
حضرت امام فرمود برو و هیچ مگوی که از او سخنی خواهی شنید که خیر و صلاح تست پس آمد در خوف و رجا رفت و برگشت و میخندید و عرض
کرد که تا رسیدم آمد و گفت جواری و خدمهٔ ما یعنی زنان خانه بر سر این نگین دعوا کرده اند و اگر بیکی دهم دیگری برنجد حال اگر میتوانی کاری
کنی که آن نگین دو نگین شود ما ترا محبت خواهیم کرد گفتم بلی مهلت بده تا فکری کنم گفت بسیار خوبست و مرا مرخص نمود حضرت فرمود خدایا
ترا حمد میکنم که ما را از کسانی کردی که ترا حمد میکنند الحاصل بیمن توجه و التفات آنحضرت انجا الان در دل جواری او بهم رسید و او بدو نیم
کردن آن نگین راضی گردید و آن مرد بیچاره از خوف و اضطراب خلق از امید و آن دو پارچه را دو انگشتری ساخته بصاحبش داد و انعام
و خلعت گرفت و آسوده خاطر شد **لمؤلفه** هر که رخ دل سوی یزدان کند / بسکه چنین مشکلش آسان کند

مشعلهٔ دوم موسی ابن عم ید منصوری روایت کرده که روزی بخدمت آنجناب رفتم و عرض کردم که متوکل
مرا واگذارده و روزی مرا بریده و امر معاش من بغایت پریشانی و افلاس است و بر خود جرمی بجز اینکه میدانند که من از ملازمان و
اخلاص کیشان آنحضرتم گمان نمیبرم اگر صلاح دانی سفارشی از من بفرما فرمود کفایت امر تو میشود ان شاء الله پس در همان شب رسولان
متوکل بطلب من آمدند چون رفتم دیدم فتح بن خاقان بر در سرای ایستاده چون مرا دید گفت ای مرد شب در منزل خود آرام گیر این مرد را
برحمت الله اختیار بسکه در طلب تو گردید پس داخل شدم بر متوکل و او در رختخواب نشسته بود گفت یا موسی تا زمیداری خود را از ما
و فراموش میسازی ما را از خود مقرری تو در نزد ما چیست من بتفصیل با چیزهای علاوه گفتم همه را زیاده و برابر بمن داد و مرخص کرد
و من بفتح بن خاقان گفتم علی بن محمد درین باب توسطی فرموده گفت نه پس بیرون آمدم و از قفای من فتح بن خاقان در رسید گفت یقین
دارم که از علی بن محمد التماس دعائی کرده که تا اثرش ظاهر شده گفتم آری گفت از برای من هم التماس دعائی کن چون داخل شدم بر
حضرت هادی فرمود یا موسی اینست روی رضا و خوشنودی یعنی آن روی که بروز روشن شکایت میکنی یا موسی بود و روی امر هست که خوشنود
و رضامند از خلیفه عرض کردم از برکت شماست انچه شده ولکن بمن گفتند که نزد شما او را ملاقات فرموده اید و نزد تعریف در توسط من
با او قلمی نموده اید حضرت امام فرمود خدای تعالی دانسته است که در هر امری با او متوسل میشویم و از او میخواهیم و بکارخانهٔ کسی نمیرویم بامان
علیه هر وقت هرچه خواستیم بما داده است و دعای ما در حضرتش مقبول و مستجاب افتاده است حال میترسیم اگر خلاف عادت نمائیم
خدای تعالی هم خلاف عادت خود فرماید عرض کردم فتح هم التماس دعائی نموده فرمود او بظاهر با ما ادعای دوستی میکند اما در باطن
دشمن ماست دعا در هنگامی اثر میکند که مقرون باخلاص و ارادت باشد و او اعتقادی به پیغمبر و اولاد او نداشته باشد عرض کردم
منت شوم دعائی بمن تعلیم کن فرمود این دعائیست که خود میخوانم و از خدا سؤال کرده ام که هر کس بر سر قبر من این دعا را بخواند خدای
تعالی رد نفرماید و مستجاب نماید **دعا** یا عدتی عند العدد و یا رجائی و المعتمد و یا کهفی و السند و یا واحد یا احد یا قل هو الله
اسئلک اللهم بحق من خلقتک و لم تجعل فی خلقک احداً مثلهم ان تصلی علیهم و ان تفعل بی کذا و کذا و حاجت خود را طلب
نماید **لمؤلفه** رو بجوان تا در سفینهٔ دولت / دم ز کان الله کان الله له

فی المعجزة ایضاً

در خرایج از ابو هاشم جعفری روایت کرده که روزی آنحضرت بزبان هندی با من تکلم فرمود من نفهمیدم و ندانستم جواب او را بگویم
طرفی در نزد آنحضرت مملو از ریگ بود یک دانه از آن ریگها را برداشته بر دهان گذاشت بسیار مکید و انداخت پیش من و گفت تو

نیز چنین کن من برداشته آن ریگ را مکیدم در ساعت هفتاد و سه زبان را یاد گرفتم و تا حال بهر لغتی که خواهم سخن میگویم **لمؤلفه**
هر که او همدم سلیمان شد / چه عجب باشد ار سخندان شد

معجزهٔ دیگر هم در خرایج آمده که جماعتی از
اهل اصفهان چون ابو العباس احمد بن نضر و ابو جعفر محمد بن علویه و غیر ایشان نقل کردند که مردی عبد الرحمن نام شیعه
در اصفهان بود از او پرسیدیم سبب اعتقاد تو بامامت علی بن محمد چه بوده و هیچ کس دیگر را امام نمیدانی گفت بچشم خود دیدم چیزی را
که باعث مزید اعتقادم شد بعلت آنکه من مرد فقیری بودم اما صاحب زبان و جرأت بودم در سالها اهل اصفهان مرا با جماعتی
بمتوکل میفرستادند که از دست حاکم خود شکایت کنم در آن ایام در سامره بودیم یک روز دیدم که خلیفه حکم کرد که علی بن محمد را
بیاورند و پرسید که این مرد کیست گفتند که مردیست علویه و روافض او را امام میدانند و گویا اکنون متوکل خواسته است او را
که اذیت نماید گفتم از جای خود حرکت نمیکنم تا ببینم این شخص که میاورند چگونه آدمیست در این اثنا دیدم آمد و بر مادیانی
سوار است و مردم از دو طرف صف کشیدند و تماشای جمال با کمال او میکردند و من بمحض دیدن محبت قلبی از و در دل خود
یافتم و او را دعا میکردم در این اثنا رسید بمحاذی من در میان دو صف و نگاه بر یال اسب دوخته بود و هیچ طرف التفات نمیکرد
و من در دعا و مناجات بسلامتی او بودم تا بمن رسید روی خود را بمن فرمود و نگاهی بروی من نمود و گفت استجاب الله دعائک و طول
عمرک و کثر مالک و ولدک یعنی خدا دعای ترا مستجاب گرداند و عمر تو را دراز سازد و مال و اولاد تو را بسیار کند پس لرزه بر
اعضای من افتاد و افتادم در میان مردم و بیخود شدم رفقا گفتند ترا چه میشود گفتم خیر است و دیگر بروز ندادم و رفتم باصفهان
و خدا روزی مرا وسیع کرد بمرتبه که حال انچه در داخل خانه دارم هزار هزار درهم میباشد غیر املاک و مزارع و ده پسر بزرگ
دارم و هفتاد و کسری از عمر من گذشته است چرا قایل بامامت او نباشم که از دل من خبر داد و مرا دعا کرد و دعای او در حق من
مستجاب شد **نظم** چون چنان خواهد خدا خواهد چنان / میدهد حق آرزوی مؤمنان

مشعلهٔ سیوم در عیون المعجزات مرویست که بریحهٔ عباسی بمتوکل نوشت که اگر بمکه و مدینه احتیاج داری علی بن محمد را از
صفحه بیرون کن که مردم بسوی ارادت او رو دارند و او را امام میشمارند و ملک از دست تو بدر میرود و صاحب ارشاد گوید عبد الله
بن محمد سردار متوکل و والی مدینه از وی دایما شکایت میکرد و اذیت بانحضرت میرسانید لهذا حضرت از او بمتوکل شکایت نامه نوشت شکایت
که بر من افترا میکند و همت مرید علی ای حال متوکل یحیی بن هرثمه بن اعین را با سیصد نفر فرستاد بطلب آنحضرت و بمکر و حیله نامه
نوشت که شایق دیدار تو ام تا باید بیائی بنزد من یحیی گفت که چون از کوفه بیرون رفتم قابلیتی داشتم که سنی ناصبی بود و کاتبی داشتم
شیعه و من خود بر مذهب حشویه برای مشغولی بمباحثهٔ آنها گوش میدادم چون بوسط راه رسیدیم که بیابان وسیع بود آن ناصبی
بشیعه که کاتب بود گفت آیا صاحب شما علی بن ابیطالب علیه السلام نگفته که در زمین بقعه نیست مگر آنکه یا قبر بوده یا خواهد شد
پس نگاه کن این بیابان را که در اینجا خواهد مرد آنقدر که قبرستان شود چنانکه شما ها گمان میبرید من بآن شخص کاتب گفتم راستی اعتقاد
شما اینست گفت بلی گفتم راست میگوید کجا این قبرستان خواهد بود و قدری خندیدیم و تمسخر نمودیم بآن کاتب شیعه و رفتیم بخانهٔ
علی بن محمد هادی و نوشتهٔ متوکل را دادیم و آنحضرت خواند و فرمود بیائید استراحت کنید که من تخلف فرمودهٔ خلیفه را نخواهم
کرد و چون روز بعد رفتیم که عین گرمای تابستان بود دیدیم خیاطی نشسته و رختهای کلفت و سطبر میبرد بجهت آنحضرت و خادمهای
او از پشم و ماهوت بعد از آن بخیاط فرمود که جمعی خیاطان با خود رفیق کن که این رختها را امشب بدوزند و فردا صبح بیاوری در همین وقت
پس بمن فرمود شما نیز کارسازی خود را نموده باشید که فردا کوچ خواهیم کرد یحیی گفت بیرون آمدم و تعجب میکردم از آن لباس زمستانی
که در تابستان میبرید و میگفت بعد از آن توجه کردم که اینها هرگز سفر نکرده است و بخاطرش میرسد که در هر سفری آنان این مقوله
تدارک لازم است و حال آنکه تابستانست و گرمای عراق با وده دوازده روز راه پیش نیست عجب ان تصیاد دارم که با این فهم این

مردرا امام نخواهد یافت روز دیگر رفتم دیدم فرمایش لباس نمد و لباده و چیزهای پشمینه بغلامان نموده میکند تا از خران شکم و نبود
کفتم این دیگر نرسید که زمستان امدن اراد بکرد و تمسخر بعقل و ادراک او میکردیم تا کوچ نمودیم منزل بمنزل از راه بیابان میرفتیم تا بیابان
صحرا و بیابانی که در امدن ناصبی و شیعه با هم مباحثه داشتند که چگونه قبر خواهد شد رسیدیم ناگاه ابر سیاه بلند شد و رعد و برق
شدید ظاهر گردید و سرمای سخت عارض شد انحضرت و غلامان او ان لباسهای پشمینه را پوشیدند و بغلامان نمود فرمودند لباده به
یحیی هم بدهید و برکات نیز پوشیده داد تا جمع شدیم و سرما شدت کرد تا انکه هشتاد نفر از اصحاب من که همراه بودند از سرما مردند و
بعد از ان اسمان صاف شد و افتاب تابید هوا گرم شد فرمودای یحیی حال مردها امید و اینها را دفن نمایید و بدانید که با این طریق
خدا زمینها را اقربستان میکند یحیی گوید خود را از اسب انداختیم و رکاب و پای او را بوسیدیم و گفتیم اشهد ان لا اله الا الله و اشهد
ان محمدا عبده و رسوله و انکم خلفاء الله فی ارضه و من تا حال کافر بودم و حال در دست تو مسلمان شدم ای مولای من فرمود
شیعه هم شدی پس اعتقاد بامامت او نیز رسانید و خدمت او را میکردیم تا بجوار رحمت خدا واصل شد ع دوست بر دوست
رفت یار بر نزدیک یار

و من معجزاته و کراماته ایضا

و ایضا نقل کرده از هبة الله
موصلی که در دیار ربیعه کاتبی نصرانی بود از اهل کفر و تو نام یوسف بن یعقوب نام داشت و با پدر من دوست بود پس امد بسامره
و نزد والد من منزل کرد پدرم گفت تو را چه میشود که در این وقت امده گفت که متوکل مرا خواسته است و نمیدانم
از من چه میخواهد و لکن خود را از خدا خریده ام بصد اشرفی که برم نزد علی بن محمد ع و همراه خود اورده ام که مرا خدا از شر متوکل رها
کند پدرم گفت موفق شده پس یوسف رفت نزد متوکل و بعد از چند روزی باز امد در نهایت خرمی و خوشحالی پس پرسید از او
که بر تو چه گذشت گفت رفتم بسر من رای و هرگز ندیده بودم انجا را و در خانه منزل کردم و در دل خود گفتم که پیش از انکه بروم نزد
متوکل صد اشرفی ببرم نزد ابن الرضا یعنی امام علی النقی بلکه پیش از انکه هر کس بداند که من امده ام تفحص احوال انحضرت را کنم شنیدم
که متوکل مردم را از امد و شد بخدمت انحضرت منع کرده حتی اذن سواری هم با انحضرت نمیدهند که سوار شود بلکه در بیرون خانه
هم ماذون نیست که بنشیند در اندرون نشسته و در بروی خود بسته است با خود اندیشه کردم که مردی نصرانیم و اگر سراغ سرای ان
حضرت را از کسی بگیرم مرا خواهند گرفت و اذیت کرد بلکه با این بهانه بقتل اورد خواهند اخر بدلم افتاد که سوار الاغ خود شوم و او را رها کنم
هر طرف که خواهد برود بلکه ان رفتن فایده دلالت من بسوی مقصد شود پس زرها را در کاغذ پیچیده در استین خود نهادم و سوار
بر خر شدم و عنان او را گذاشته در کوچهای سامره افتادم اخر الامر بخانه رسید و ایستاد و من او را حرکت دادم که برود نرفت غلام
خود گفتم بپرس این خانه کیست پس از پرسش معلوم شد که خانه ابن الرضاست گفتم الله اکبر همین دلیلی است قوی بر امامت و حقیت
او که حیوان در این امر ادراک و شعوری دارد و ناگاه غلامی از خانه بیرون امد و مرا گفت توئی تو یوسف بن یعقوب گفتم بلی گفت
فرود ای از مرکوب خود فرود امدم و مرا در دالان خانه نشانید و داخل شد گفتم الله اکبر این دلیلی است قوی از دلیل اول که چگونه
مرا شناخته است و نام مرا دانسته و هرگز من در این شهر نیامده ام و معروف نیستم بعد از دقیقه خادم امد و گفت صد اشرفی
که در استین داری بده من دادم و حیرتم افزود و یقینم زیاده گشت بعد امد و مرا برد بخانه دیدم که ابن الرضا در مجلس خود تنها نشسته
تا مرا دید فرمود ای یوسف هنوز وقت ان نیامده که براه حق بیایی و ایمان بیاوری و دلت روشن و منور کردد گفتم ای مولای من قد
برهان واضح برای من ظاهر شده که کفایت کند هر که را طالب حق باشد فرمود هیهات تو از اشیطان نخواهد گذاشت که سالم
بمانی و لکن پسر تو فلان از شیعه خالص ما خواهد شد ای یوسف جمعی که چنین گمان دارند که دوستی ما بکار شما نمی اید دروغ
گفته اند و توهم باطل کرده اند بخدا قسم که منتفع میشود هر که با ما دوست باشد غالب برود در پی امر خود که مطلب حاصل و دلت
روشن خواهد شد یوسف گفت بعد از ان رفتم بخانه متوکل عباسی و مطلبم بعمل امد و در کمال خوشحالی مراجعت کردم

هبة الله

هبة الله موصلی راوی این خبر نقل نمود که بعد از مدتی فرزند ابن یوسف را دیدم که پس از فوت پدرش مومن متقی و شیعه متعصب
در تشیع بود و خبر داد که پدرش در مرض النصرانیت مرد و بعد از مردن پدرش او مسلمان شد و مکرر میگفت که من انکسم که مژده مرا ابن
الرضا بپدرم داده و ابواب قبول بر رویم گشاده ع از نامده اگاه بود هر که امام است

و من معجزاته ع

در خرایج از زراره حاجب متوکل عباسی نقل کرده که مردی شعبده باز از جانب هندوستان ببلاد ایران امده بود در فن شعبده
بازی او را نظیر و مانند نداشت و متوکل خود این بازی را میدانست و میخواست حضرت هادی را در مجلس خود منفعل و خفیف
سازد بان مشعبد گفت که اگر کاری کردی که او را خجل نمودی هزار اشرفی بتو خواهم داد امر کرد که قدری نان نازک بسیار سبک
بپزند بخشند و در خوان نهاده اوردند و ان بدبخت زاد در پهلوی انحضرت نشانیدند و بالشی چند در پشت سر حضار مجلس چیده
بودند که بر روی انها صورت شیری نقش بود و از اتفاقات ان شخص مشعبد در پهلوی بالشی از ان بالشها نشسته بود پس حضرت
هادی دست دراز نمود که نان را بردارد ان مشعبد عملی کرد که نان از دست انحضرت فرار نمود پس خواست که نان دیگر را بردارد
باز پرواز نمود مردم خندیدند حضرت هادی متغیر شد و دست خود را بران بالش که صورت شیر داشت زد فرمود بگیر این ملعون را
ان صورت بامر الهی شیر شد قوی هیکل و مهیب و جستن کرده مشعبد را گرفته و خورد و در هم شکست و باز برگشت با بالش بصورت
اول و بر نسبتی که بود شد حضار مجلس حیران شدند و حضرت برخواست و متوکل بر او التماس کرد و بجائی نرسید و انمرد معدوم شد

مشعلهٔ چهارم

هم از زراره حاجب روایت شده که متوکل خواست که حضرت هادی را در جلو خود اورده
تا باشد زیرا و فتح ابن خاقان گفت که این فکر تو درست نیست و باعث تشنیع و توبیخ مردم بر تو خواهد شد گاه باشد که اذیتی بتو برسد
متوکل قبول نکرده منع او را نپذیرفت پس قرار شد که همه اعیان و اشراف پیاده در رکاب او باشند تا مردم گمان نکنند که منظور هتک
حرمت امام هادی است و قدغن کرد که احدی سواره نیاید جز او و وزیرش فتح بن خاقان پس انحضرت نیز از جمله پیاده گان بود و ایام
گرمای تابستان بود چون بدالان سرا رسید دیدم که بسیار زحمت کشیده و عرق کرده او را نشانیدم و عرق او را با دستمال خود پاک میکردم
و گفتم پسر عمت ترا منظور نداشت و این تکلیف را بهم کرد از و در دل مگیر فرمود ساکت شو تمتعوا فی دارکم ثلاثة ایام ذلک وعد غیر
مکذوب زراره گوید معلمی بجهة اطفال خود اورده بودم که شیعه بود و مکرر با او شوخی میکردم و مطایبه مینمودم و او را رافضی میخواندم
و چون وقت عشا شد بخانه خود رفتم و گفتم ای رافضی بیا تا برای تو حکایتی کنم و خبری دهم که امروز از امام تو شنیدم پرسید که چه حدیث
گفتم چنین امری اتفاق افتاد و امام تو چنین گفت ان معلم گفت که هرگاه چنین است و علی بن محمد ع این سخن را گفته است منتظر باش
که تا سه روز متوکل را خواهند کشت و تو اسباب خود را پنهان کن که مبادا اشوبی شود و اثاث البیت تو بغارت رود من از استماع این
سخن بر اشفتم و او را دشنام گفتم و اخراج کردم و بعد از رفتن او بفکر افتادم که چه ضرری دارد احتیاط کردن و رفتم بخانه متوکل و هر چه
در انجا داشتم بیرون اوردم تا اینکه در خانه داشتم بدستان خود سپردم نگذاردم در خانه خود مگر حصیری را و چون شب چهارم شد متوکل
کشته شد و من و مالم سالم ماندیم و از ان وقت شیعه شدم و رفتم بخدمت انحضرت و ملازم خدمت او گردیدم و التماس کردم از او که دعا
کند تا خدا مرا از دوستان خالص او گرداند و ابن طاوس در مهج الدعوات همین مضمون را از زراره حاجب متوکل نقل کرده است و
حاصل ان یکی است بجز اینکه انحضرت در ایام خستگی و بیحالی و پیاده روی فرموده بود که ناقه صالح از من در نزد خدا تعالی
عزیزتر نیست و من بمعلم اطفال خود گفتم و او گفت تا سه روز دیگر متوکل نخواهد ماند روز سیم مستنصر پسر متوکل و جمعی از امرای
ترک بر سر متوکل ریختند او را پاره پاره نمودند چنانکه زبان او از دهن او بیرون افتاده بود و کسی که حاضر بود در زد بود فاعتبروا یا
اولو الابصار

ایضا من کراماته

روایت کرده از ابو هاشم جعفری که زنی زینب نام دعوی کرد که من زینب
دختر فاطمه ام و بدعای پیغمبر تا حال مانده ام و متوکل با او سخن گفت و ابن الرضا انکار کرد و بالاخره قرار شد که چون گوشت او

فاطمه

ناطمه بر سباع حرامست او را بشیر خانه برند هرگاه نخورند راست میگوید ابن الرضا خود رفت و سالم برگشت و آن زن را انداختند
سباع او را پاره پاره ساختند و نظیر این حکایت مفصلا در احوال حضرت ابو الحسن علی بن موسی علیه التحیة والثنا ذکر شده
لهذا مجددا بر تفصیل آن نپرداخت **ایضاً من مکاشفاته** ع از احمد بن عیسی کاتب مرویست که پیغمبر را در
خواب دید که بحجره من آمد و یکمشت خرما بمن داد که بیست و پنج دانه بود طولی نکشید که محصل متوکل علی بن محمد هادی را آورد و بفرمود
که من در آنجا ساکن بودم و در خانه من منزل داد و روزی باذن محصل رفتم بخدمت آن حضرت و اظهار اخلاص کردم و خرمایی تا کوزه
تازه برای او بردم و مشتی از خرما بمن مرحمت فرمود و بشماره بیست و پنج دانه بود و فرمود که اگر پیغمبر بتو زیاده داده بود من نیز میدادم
فی کراماته ع و از احمد بن هرون نقل کرده که در باغی از باغهای خارج شهر بودم که آنحضرت بیامد و من اراده
استقبال کردم آنحضرت خود آمد بباغ و جلو اسب را بر شاخ درختی انداخت و آمد در نزد ما نشست و بمن فرمود کی میروی بمدینه
گفتم امشب فرمود کتابی مینویسم بفلان تاجر برسان و قلمدان خواست و حاضر کردند در این اثنا اسب شیهه کشید و دم خود را
حرکت میداد آنحضرت بزبان فارسی باسب فرمود چرا اضطراب داری شیهه کشید و دست خود را بر زمین زد و حضرت بزبان فارسی باو
گفت که دهنه را از سر خود بیرون کن و برو بگوشه از باغ و خود را خالی کن و برگرد پس مادیان رفت و برگشت و اینها من حیران شدم
و شیطان مرا وسوسه کرد و آنحضرت فرمود ای احمد اینها در نظرت عظیم دارد و حال آنکه خدا بمحمد و آل محمد بیش از اینها کرامت
فرموده است که بداود و آل داود داده گفتم راستست یا ابن رسول الله حال بفرمایید که این اسب چه گفت و شما چه فرمودید گفت
اسب بمن گفت که برخیز و سوار شو و برو بخانه و دیگر بمن کاری نداشته باش گفتم چرا مضطربی گفت خسته شده ام میخواهم آرامی بگیرم
من گفتم که حاجتی بمدینه دارم و میخواهم مکتوبی ارسال دارم آنوقت خواهم سوار شد گفت میخواهم خود را خالی از فضلات کنم
و خجالت میکشم که در برابر تو سرگین اندازم گفتم برو بگوشه از گوشهای باغ و قضای حاجت خود نموده برگرد این بود که چنان کرد
که دیدی رفت و باز آمد و فارغ شد و در آنوقت که آنحضرت کاغذ مینوشت آفتاب غروب کرده بود و آنحضرت در تاریکی مینوشت چنانکه
کسی در روشنی بنویسد و من بغلام خود گفتم که چراغ بیاورد امام فرمود که ضرور نیست که کاغذ در آن تاریکی تمام نمودم پس فرمود
که نماز مغرب و عشا را در مسجد پیغمبر بگذار که بهتر است من رفتم و کاغذ را بان شخص دادم و چراغی طلبید که کاغذ را بخواند جهة او
خواندم دید که در نهایت خوبی نوشته شده و خطها بهم نچسپیده است و مهر را در سر زده نماز کردم و علی الصباح جواب
آن را گرفته بردم خدمت آنحضرت فرمود آن مرد را در روضه دیدی عرض کردم بلی فرمود خوب کردی و مراد را طلبکرد و مرخص نمود و یقین من افزود
مشعله پنجم ایضا نقل کرده اند که متوکل باواثق امر نمود لشکر خود را که نود هزار سوار بودند که
هر یک توبره خاک سرخ بیاورند و در وسط میدان خارج بریزند آن لشکر چنان کردند و آن خاکها در وسط میدان مانند کوهی
بزرگ جمع شد بعد از آن بر سر آن تل رفت و هادی را بالا خواست و باو گفت که ترا برای آن باینجا طلبیدم که لشکر مرا ببینی و
قدرت مرا بدانی و آن لشکر در نهایت زینت و استعداد صفها کشیده بودند حضرت هادی فرمود که میخواهی که لشکر مرا هم
ببینی خلیفه گفت که تو لشکر از کجا آورده و حال آنکه تنهایی و در دست ما درمانده آنجناب از خدا تعالی خواست که میان زمین و آسمان
از ملائکه پر شد همه مکمل و مسلح بر اسبان ابلق و غیر ابلق سوار بمرتبه که جای خزی در میان آنها نمانده چنانکه کوهی در صف آن
آن لشکر این ابیات مناسب موزون کرده اند **نظم** عیان شد سپاهی که بالا و شیب / بجنبید دریا بر بستار نهیب
سپاه درخشان چو رخشان سپهر / همه گردشش گرد فولاد چهر / بروحش همه گونه گونه درفش / ستاره سر تیغهای
بنفش / ز بر خشت و جوشن که بد دستیا / ز بس ترک زرین چو تابنده ماه / جهان گفتی از گرز و از تیغ شد
جو دریا زمین گرد چون میغ شد / سنانها همه زاده در گرد تاب / چو آتش زبانه زبانه در آب / آن خلیفه چو آن سپاه

جرار

جرار و لشکر بسیار را دید از دهشت و حیرت مدهوش گردید و بعد از ساعتی بهوش آمد حضرت هادی باو گفت که ما چون مشغول امور ٣٠٧
میباشیم با شما اهل دار امر دنیا مناقشه و منازعه در دنیا نداریم تا هیم بر عیب ازما تو هم مکنید و اضطراب بر دل خود راه مدهید و بعضی
گفته اند که امام حسن عسکری را خلیفه عهد او بطلب آمده است و باین سبب آنحضرت را عسکری لقب داده اند که عسکر خود را بنظر خلیفه
جلوه داده است **نظم** جمله ذرات زمین و آسمان / لشکر حق‌اند گاه امتحان **و من مکاشفاته** ع
از اسمعیل بن احمد در کتاب نجوم روایت کرده که گفته با پدرم روزی براهی میرفتیم و در سامره یزداد طبیب نصرانی که شاگرد بختیشوع
طبیب بود دیدیم و بمن گفت این جوان را میدانی کیست گفتم علوی حجازی علی بن محمد بن علی ابن موسی الرضا و از اتفاقات در
شاد بود او از کنار ما میرفت گفتم مگر چه دیده گفت امر غریبی دیده ام که تا حال ندیده بودم اما خدا از برای تو ضامن و گواه میگیرم که بکسی
نگویی زیرا که من مرد بی هستم طبیب و خرجی و گذرانی دارم که از در خانه دیوان باید بمن برسد و شنیده ام که خلیفه با او خوش نیست
و باین جهة او را از حجاز آورده اند که مردم بنزد او نروند مبادا از ایشان مکر را اندر وی خلق را و دولت بنی عباس از دست طایفه بدر
رود گفتم خاطر جمعدار و سوگند بکتمان خوردم گفت بلی چند روز پیش از این دیدم که ابیرد سوار مادیان ادهمی یعنی سیاه رنگی بود و رخت
سیاه پوشیده بود و عمامه سیاهی بر سر داشت و اصل رنگ و بشره او نیز مایل بسیاهی بود چون او را دیدم هیبتی از او در دل من افتاد
و اینها او در دلم گذرانیدم و بحق مسیح که یک کلمه بزبانم جاری نشد بلی در دلم گذشت که رخت سیاه و اسب سیاه و بشره سیاه این
سیاه در سیاه باشد و از این معنی غافل که محققین گفته اند / بتاریکی درون آب حیاتست / همین که نظرش بر من افتاد بنزد کرد نظر
خود را بمن و گفت قلبك اسود مما ترى عيناك من سود في سواد في سواد یعنی گفت بلی بعد از آنکه او این را گفت توجه کنی گفتم هیچ
نگفتم و زبانم بسته شد گفت دلت سفید نشد از آنچه دیدی گفتم خداوندا چون یزداد بیمار شد فرستاد بطلب من و گفت بعد از سیاه
بودن دلم سفید شد اینک گواهی میدهم که خدا یکی است و پیغمبر او محمد عربی است و حجة امروز بر خلق علی است و او است ناموس اعظم الهی
گواهی میدهم بر آنچه گفته ام پس از گفتن این سخن مرد و من بر جنازه او حاضر شدم و نماز بروی گذاردم و در مقبره مسلمانان او را سپردم
و عاقبت او بخیر شد چنانکه گفته اند **نظم** بکعبه عاقبت الامر مارد بر شدیم / هزار شکر که بس عاقبت بخیر شدیم
من خوارق عاداته ع در خرایج منقول است از ابو العباس کاتب که گفته من شیعه نبودم بلکه برادرم که شیعه
بود طعن میزدم و منت میکردم و دشنام میدادم تا روزیکه متوکل مرا بهمراه جماعتی که بطلب ابو الحسن هادی فرستاد بمدینه
رفتیم و او را بیاوردیم و میامدیم بعراق و در عرض راه منزلی را پیچیدیم یعنی دو منزل را یکمنزل آمدیم آن منزل در روز بسیار گرم بود
و سوال کردیم از او که فرود آید قبول نکرد پس مطلقا نه آب داشتیم و نه نان و گیاهم سده داشت در جلی آنحالت که در زمین صاف
و بیابانی بی آب و علف بودیم که درختی بلکه گیاهی در آن بهم نمیرسید نگاهها ما بسمت آنحضرت بود فرمود شما را چه میشود مگر
گرسنه اید و یا تشنه اید عرض کردیم بلی بخدا ای سید ما بسیار بتعب افتاده ایم فرمود آیید و نان و آب بیاشامید و ساعتی استراحت
کنید تا آنکه حرارت هوا بشکند ما تعجب کردیم چرا که جایی که در آن توان آسود ندیدیم و آب و سایه در آن مشاهده نکردیم گفت چرا
فرود نمیایید من سبقت کردم باول قطار شتر بخوابانیدم بعد از آن نظر کردیم دیدیم دو درخت بسیار بزرگیست در آن صحرا که در
زیر هر یک عالمی میتوانند جای گیرند و استراحت جویند و مفروض آنکه اینمکان را دیده بودیم و درخت نداشت آنگاه نگاه کردیم چشمه
آبی در نهایت صفا و خوشگواری دیدیم پس منزل کردیم و خوردیم و آشامیدیم و راحتی کردیم و من در این اثنا فکرهای غریب
میکردم و چیزهای عجیب بذهنم میرسید و هر دم نظر تیزی بجرئت بدان حضرت میکردم و او تبسمی میفرمود و روی خود را از من میگردانید
پس در دل خود فکر کردم که حالا امتحان میکنم اینمکان را و آب و درخت را که در اینجا می بینم و آمدم پشت آن درخت قضای حاجت نموده
بعد از آن وضو ساختم و مهیای نماز شدم و شمشیر خود را در حوالی آن موضع که این اعمال را نموده بود دفن کردم بعد از آن بو

بحن

الحسن فرمود که استراحت کردید گفتیم بلی فرمود حال بکوچید تا برویم پس کوچ کردیم و قدری راه رفتیم مراجعت کردم بموضعی که
شمشیر خود را دفن کرده بود در آوردم چون آمدم شمشیر نشانها بر جا بود و مرکز در آن زمین آب و آبادی و درختی خدا قرار نداده
است تعجب بسیاری کردم و دست خود بجانب آسمان بلند نمودم و از خدا خواستم که مرا بمعرفت حق ایشان و ایمان با ایشان و
دوستی و محبت ایشان ثابت دارد و باز بتعجیل راندم و خود را بقافله رسانیدم پس ابو الحسن بمن نگاهی کرد و فرمود یا ابا العباس
کردی آنچه خواستی گفتم بلی ای سید من شک داشتم در شما و امروز از برکت شما از هر کس مستغنی ترم در دنیا و آخرت فرمود
بلی چنین است شیعیان ما معلومند و شمرده اند یکنفر نه زیاد و نه کم باشند **لمؤلفه** در بیابان خشک ز چشمه
کوثر و طوبی آشکار ارد **ایضاً** و در مناقب نقل کرده که متوکل در بیماری خود نذر کرده بود که مال بسیاری
در راه خدا بدهد اگر او را خدا شفا بدهد چون شفا یافت فقها در مال کثیر خلاف کردند حسن نامی از حاجبان متوکل گفت
که اگر من راست و حق را بتو گفتم مرا چه خواهی داد متوکل گفت ده هزار درهم میدهم اگر راست گفتی و اگر دروغ گفتی صد تازیانه
برتو زنم پس آن حسن نام بخدمت هادی آمده از او تحقیق نمود که چه باید کرد فرمود هشتاد درهم تصدق کند و استدلال فرمود
بکلام خدا که لقد نصرکم الله فی مواطن کثیرة چون تحقیق کردیم از خارج مواطن کثیره یعنی غزوات آنحضرت آن هشتاد غزوه بود
پس متوکل ده هزار درهم بحاجب داد که مشکل او آسان کرده بد

مشعلهٔ ششم در ذکر سؤالات علما از آنحضرت و جواب آنجناب

متوکل با بن سکیت گفت
که در حضور من از هادی مسئله بپرس که مشکل باشد او پرسید که چرا خدا تعالی موسی را بعصا و ید بیضا تخصیص داد و
عیسی را بزنده کردن مرده و معالجهٔ اکمه و ابرص و اعمی و محمد را صلی الله علیه و آله و سلم بقرآن و شمشیر یعنی کلام و جهاد
آنحضرت فرمود که چون موسی در زمانی مبعوث شد که کمال غالب و فضیلت معهوده آن زمان سحر بود و
عیسی در زمانی مبعوث بود که فضل غالب و کمالات معهوده آن زمان طبابت بود چنانکه اطبای مشهوره و حکمای یونان از ارسطو
و افلاطون و بقراط و غیره در آن عصرها بودند و محمد صلی الله علیه و آله در زمانی مبعوث شد که کمال غالب و فضیلت معهوده آن
زمان فصاحت و بلاغت و شجاعت بود چنانچه از اشعار عرب جاهلیت و آن قصاید که نام از سحر حلال گذارده و بر استار کعبه
آویخته بودند امتیاز طلب ظاهر میشود و معجزه هر پیغمبری باید از جنس همان کمال شایع در ابنای نوع و قوم و عشیره و طایفه
خودش باشد تا تأثیر وقع آن در دلهای ایشان بیشتر باشد لهذا حضرت موسی و عیسی را بمعجزه که مناسب کمال عهد خودشان
بود خدا مخصوص گردانید و محمد مصطفی صلی الله علیه و آله را چون غالب در عصرش سیف یعنی شجاعت بأس و شعر و خطب فصیح و
بلیغ گفتن بوده با این دو معجزه از جنس آن کرامت فرمود که پیغمبر او که در شجاعت ناسخ هر شجاعتی بود و قرآن که در فصاحت ناسخ هر کلام
فصیحی و شعر ملیحی بود **ابن سکیت پرسید** پس امروز حجت خدا بر خلق چیست **حضرت فرمود**
عقل کامل حجت خدا است که بآن تشخیص توان داد کسی را که دروغ بر خدا بسته و او را تکذیب نموده یحیی بن اکثم بمتوکل گفت ابن سکیت را
عرضه معارضه با علی بن محمد نیست زیرا که مرد بیست عالم بعلم شعر و لغت باید من مباحثه کنم پس کاغذی برداشت و مسئله چندی در آن
نگاشته و با بن سکیت داد که از حضرت هادی استفسار نماید و چون نوشته را بدر آورد که عرض کند حضرت نادیده با و فرمود که من
جوابهای آنها را میگویم و تو بنویس و اجوبه شافیه کافیه املا فرمود و او نوشت تا باتمام رسید آنگاه ابن سکیت آنها را بر یحیی ابن اکثم
در حضور متوکل داد و او چون ملاحظه نمود بمتوکل گفت که خوش ندارم بعد از این سؤالاتی که من کردم و فوراً باین طریق همه را
جواب داد از او دیگر در مجلس سؤال کنی بجهت آنکه هر مسئلهٔ در جنب مسائل من هیچ است و ظهور علم و فضایل او باعث بر تقویت
امر رافضیان خواهد بود **ایضاً از احکامه** شخص نصرانی که زنا کرده بود بزنی مسلمان او را آوردند نزد متوکل

و چون

و چون خواستند او را حد شرعی بزنند اظهار اسلام کرد و مسلمان شد یحیی بن اکثم حکم کرد که اسلام اعمال گذشته کفر را محو میکند
و آثار و احکام آنها را قطع مینماید و بعضی گفتند سه حد میباید باو جاری کرد متوکل رقعه بجناب ابو الحسن الثالث علی بن محمد
الهادی نوشت که چه میفرمایی آنحضرت در جواب او مرقوم فرمود که باید او را زد تا بمیرد فقهای عامه انکار نمودند دوباره متوکل از
علت این حکم از حضرت استفسار کرد و آنحضرت در ثانی نوشت باو که بسم الله الرحمن الرحیم فلما رأوا بأسنا قالوا آمنا بالله وحده و
کفرنا بما کنا به مشرکین متوکل امر کرد تا آن نصرانی را زدند چندانکه مرد و جان بمالک سپرد **و من سخاوته**
داود بن قسیم جعفری گوید که رفتم در سامره که آنحضرت را وداع کنم بجهت عزیمه حجی که داشتم و آمد با من و چون بحاجز رسید فرود
آمد پس خطی بر روی زمین کشید مثل دایره و بمن فرمود ای عم آنچه در این جا است بردار بجهت خرج راه خود و ما را معذور دار گوید چون
دست خود را بر زمین دراز کردم دیدم شمش بسیار بزرگیست از طلا بر داشتم و چون کشیدم دویست مثقال طلای خالص داشت و سه
نفر از اصحاب آنحضرت داخل شدند بر او و یکی از ایشان ابو عمرو عثمان بن سعید العمری بود که یکی از نواب اربعه و سفرای جلیل القدر
این بزرگوار است و دیگری احمد بن اسحق اشعری و دیگر علی بن جعفر همدانی بود احمد از قرض خود شکایت نمود حضرت فرمود یا ابا
عمرو سی هزار اشرفی باحمد بده و سی هزار بعلی بن جعفر و سی هزار دیگر خود بردار تا امروز بجهت هیچ سلطانی مبسوط الید اتفاق
نیفتاده بود که در یک مجلس سه نفر را نود هزار انعام کند بجز آن سلطان دنیا و آخرت که چنین انعامی فرمود **و من کراماته
و مکاشفاته** علی بن مهزیار گفت وارد شدم در سامره و شک در امامت آنحضرت داشتم دیدم خلیفه بشکار
میرود و در آن آخر فصل بهار که روزی بسیار گرم بود و همه مردم لباس تابستان در بر داشتند مگر علی بن محمد که لباده پشمین
در آن گرما پوشیده و بر اسب خود نمد چیزی که منع سرما و باران کند انداخته بود و دم اسب خود را نیز گره زده بود و مردم میخندیدند
و تعجب میکردند و میگفتند به بینید این شخص مدنی را که در چنین روزی خود را و اسب خود را بچه قسم ساخته است و من نیز در دل
خود گفتم اگر امام می بود این اعمال از او صادر نمیشد و چون بصحرا رسیدیم اندک زمانی نگذشت که ابر سیاهی بر روی هوا ظاهر شد که
گویی در صفت آن گفته اند **نظم**

یکی گردنده کوهی بر شد از دریا سوی گردون — که جز با نوبت مروارید کوهی نیست در کانش
فلک را پرده و که را کلاه و خاک را خیمه — میانجی کرده یزدان در میان چرخ از کانش
مگر تخت سلیمانست کز دریا سحرگاهان — بیاید زی گروها مون مگر با باد جولانش

و بادی سرد در روزید آمد و باران شدیدی باریدن گرفت چنانکه
هر کس بود همه تر شدند بجز جناب علی بن محمد الهادی که خودش و اسبش مطلقا و اصلاً تر نگردید و مرا بجلالت قدر آن بدر
سپهر امامت و صدر مجلس ولایت حسن ظن کامل حاصل شد بعد از آن در دلم آمد که از او مسئله بپرسم و باز در خاطرم خطور
کرد که اگر امام باشد روی باز فرماید تا من او را ببینم فی الفور دیدم که آن بزرگوار روی مبارک خود را باز نمود و قبل از سؤال من از آن
مسئله که در دل داشتم فرمود که اگر عرق جنب از حرام است نماز در آن جایز نخواهد بود و اگر از حلال است باکی ندارد و من از این دو معجزه
چیزی در دلم نماند و ظن من بیقین قطعی در امامت کشید و از شیعیان مخلص آنحضرت شدم اگر **ع** یکدم دو سر برهان انکار نتوان
کرد

مشعلهٔ هفتم

از حسن بن علی نخعی مرویست که شخصی آمد نزد آنحضرت و میگریست و میگریزید و میگفت
پسرم را بواسطهٔ محبت شما بردند و قرار دادند که امشب از فلان دیوار بلند بر اندازند و فردا صبح نعش او را در همان پای دیوار
دفن سازند حضرت با آنمرد فرمود که چه میخواهی عرض کرد که همان چیزی که پدر برای پسر خود میخواهد یعنی سلامتی و استخلاص او را
میخواهم امام فرمود مترس و آرام بگیر که فردا پسرت خواهد آمد بنزد تو و چنانکه امام فرموده بود فردا صبح پسر آنمرد آمد بنزد پدرش
آمد را او پرسید که ای پسر چگونه رهائی یافتی پسر گفت چون مرا گرفتند و بردند تا بنهادند که در پای فلان دیوار قبری بکنند و مرا به
بالای دیوار برده از آن بالا بمحاذی آن قبر بر افکنند و در همان قبر مرا دفن کنند چون دستهای مرا بستند که بیندازند دیدم که ده

مرد

نفر نفس مطهّر طاهر بزرگوار آمدند وار من سبب گریه و اضطراب مرا پرسیدند من گفتم که دشمنان بواسطهٔ دوستی خاندان نبوّت
و اخلاص بحضرت علی بن محمّد هادی میخواهند مرا بکشند پس من فرمودند که اگر آنچه میخواهند بتو نمایند بر سر خود شاید عهد
میکنی که دیگر بملازمت سلطان و عمل دیوان نپردازی و مجاورت مرقد مطهّر پیغمبر خدا بر ذمّت همّت خود لازم سازی گفتم بلی پس
همان ده نفر حاجبان که بجهة کشتن من آمده بودند بلند کرده از سر دیوار بزیر انداختند و هیچکس آواز جزع و فزع ایشان را نشنید
چون افتادند بیکبار جان دادند بمضمون من حفر بئراً لاخیه وقد وقع فیه هلاک شدند و آن ده نفر مرا برداشته بخانه رسانیدند
آمدند و اکنون بر در انتظار خروج مرا میکشند که ببرند بمرقد پیغمبر پس بد خود را وداع نموده بیرون رفت و پدر او بخدمت حضرت
امام علی بن محمّد علیهما السّلم آمده آنچه دیده و شنیده بود عرض نمود در آنجا بود که عوام النّاس و مردم میگفتند میگفتند خانه
مرده اند و آن شخص که بخیه و در طلب او میکردند آنحضرت می شنید و میخندید و میفرمود این بیچاره ها نمیدانند آنچه ما میدانیم
ازی **حافظ گفته** مصلحت نیست که از پرده برون افتد راز ورنه در مجلس رندان خبری نیست که نیست
ومن عطایاته ع روزی آنحضرت بقریهٔ از قرای سامره بجهة مهمّی تشریف برده بودند شخصی عرب از اهل کوفه
بخدمت آنحضرت آمد و عرض کرد که من از دوستان شما میباشم و مبلغی قرض بر من جمع آمده از کوفه فرار کرده ام و آمده ام که ادای
دین من شود حضرت فرمود بسیار خوبست خواهد رسید پس تمسّکی بخط مبارک نوشته باعرابی داد مضمون آنکه فلان مبلغ از مال
این مرد بر گردن منست و بر همه قرض من مقدّم است و باو داده و فرمود که چون بسامره آمدی در مجلسی که یاران خلیفه و سایر
خلق پیش من باشند بیا و مطالبه کن پس آنحضرت بسامره رفته روزی که مجمعی بود که خواص خلیفه نیز حضور داشتند اعرابی کوفی آمد
بدرشتی و تاکید تمام مطالبهٔ طلب خود را نمود و نوشته را بیرون آورده و حضرت بکمال نرمی و مدارا او را جواب میدادند و او تشدّد
میکرد تا آنکه محرمان خلیفه کیفیّت را بمتوکل رسانیدند متوکّل سه هزار درهم بخدمت آنحضرت فرستاد و آنحضرت همه را باعرابی کوفی داد او
عرض کرد که من یک ثلث این مبلغ شاکرم حضرت فرمود همه از تست بمصارف خود خرج کن **لمؤلّفه** نه بتحقیق خاک زر دی
بود اگر بشّر عزّ نیست از زور است خاک دادن بر پیش جود امام سهل بر خلق حظ موفور است **ایضاً**
من کمالاته ع روزی آنحضرت صحبت میداشت و یعلی بن محمّد نوفلی فرمود که بدانکه اسم اعظم هفتاد و سه حرفست و
آصف بن برخیا وزیر سلیمان بن داود یک حرف از آن هفتاد و سه حرف را دانست بر زبان خود راند لهذا زمین بجهة او شکافته
شد از موضعی که در فارس تا شام بود تا سبا که شهر بلقیس بود و عرش بلقیس را برداشت و بیکطرفة العین در پیش سلیمان بگذاشت
و باز زمین پهن شد مانند اوّل و ما هفتاد و دو حرف از اسم اعظم داریم و یک حرف مخصوص خداوند عالمست که خود را بآن در علم غیب اختیار
نموده است **نظم لمؤلّفه** جز الوهیّت که خاص ایزد یکتاست آن هر صفات دیگر او را هست اندر ما ست
ان **ومن معجزاته و کراماته** در اعلام الوری آمده که جعفر بن قاسم هاشمی علوی در اوایل
واقفی بود و ابو الحسن هادی ع در عرض راه او را ملاقات فرمود تا یکی از این خواب غفلت بیدار نمیشوی و متنبّه نمیگردی جعفر گفته
که از شنیدن این سخن کویی آتشی در دلم افروخته شده الفور از مذهب وقف دست برداشتم و رایت محبّت او را در دل برافراشتم بعد
از چند روز بعضی از اولاد خلیفه ولیمه داشتند و آنحضرت را نیز بضیافت طلبیده بودند همه حضار مجلس بجهة حرمت و هیبت و تعظیم
و اجلال آن برگزیده ذو الجلال خاموش بودند و مهر سکوت بر لب نهاده سخن نمیگفتند امّا جوانی در آن مجلس بود که بواسطهٔ غرور و شباب
و عدم معرفت بیزرگواری آنجناب زیاد میخندید و بسیار سخن میگفت و احترامی بآنحضرت نمیکرد بعد تا بسهو چون طبل لهی در دهکده
نابد خود را از صدا یاوه فارغ نمیاورد پس آنحضرت رو بدان جوان کرده فرمود چرا با این شده میخندی و لب از خنده و سخن یاوه نمی بندی
و از ذکر خدا غافلی و حال آنکه سه روز دیگر در زیر گل خواهی بود جعفر مذکور گوید در دل خود گفتم دلیلی واضح تر از این برامامت آنجناب

نخواهد بود دیّن پس آن جوان ساکت شد ما طعام خوردیم و روز سیّم آن جوان وفات یافت و بعالم آخرت شتافت و یقین من
افزود بر آنچه سابق بود ازی اندکی پس هر خنده دو صد گریه مهیّاست **ایضاً من کراماته ع** همین
راوی مذکور روایت کرده که در مجلسی دیگر در خدمت آنحضرت بودیم و مردی خارجی نیز داخل آن مجمع بود و در عالم انکار با مردم
مزاح مینمود و بی اعتنائی با آنحضرت میکرد و چون خوش صحبتی بارده خود را بطول آورد آنحضرت فرمود که این مرد از امروز این
طعام قسمت نخواهد بود تا بجائی رسید که سفره حاضر کردند و طعام آوردند و بیم آن بود که مرا شبهه در دل حاصل آید
که چرا از فرمودهٔ امام اثری بظهور نیامد چون آن خارجی ملعون خواست که دست بطعام برد و غذا خورد ناگاه خادم او با اضطراب
بر او وارد شد و گفت بر خیز که مادرت ببام رفته و از بام افتاده و فوراً جان داده آن مرد مشوّش و گریان برخواست و روانه شد
که بتجهیز مادر کند ما بصدق کلام معجز نظام امام علیه السّلم معترف شدیم و از آن پس امامت را بر موسی بن جعفر ع وقف نکردیم
و بامامت علی بن موسی و محمّد بن علی و آنحضرت قایل آمدیم **نظم** خنده که از دل نگشاید گره گریه از آن خنده
بی وقت به **مشعلهٔ هشتم در معجزات او ع** از یوسف بن السّخت روایت
که علی بن جعفر را که وکیل آنحضرت بود در نزد متوکّل بغایت سعایت کردند و امر بحبس او شد و او را بحبس بردند و
مدّتها در حبس ماند و عبید الله وزیر متوکّل یکبار توسّط او را کرد متوکّل در جواب وزیر خود گفت که اگر تشکیک میداشتم
در تو میگفتم با این واسطه که توسّط او را میکنی تو رافضی خواهی بود زیرا که این مرد وکیل علی بن محمّد است و من اراده قتل او را
دارم و تو وساطت او را مینمائی و من سوگند خورده ام که تا بمیرد او را از این بند رها نه نیم چون این خبر بعلی بن جعفر رسید
بغایت دلتنگ گردید عریضه بخدمت حضرت امام علیه السّلم نگاشت که الله الله فی ملاحظه خدا را در حال بمن نمائی که
نزدیک شده شرک در او و شکّ در توحید آکنم و دینم از دستم بدر رود حضرت امام در جواب او نوشتند حال که کار باینجا رسید
بر من لازم است که خدا را قصد کنم در خلاص تو و این رقعه در شب جمعه نوشته و صبح جمعه بمتوکّل رسید متوکّل تب کرد و مرض شد
و شدّت کرد و بیماری او تا روز دوشنبه نزدیک بهلاکت افتاد امر کرد که محبوسین محبس را نجات دهند و رها کنند تا بشفای
او دعا کنند و همه را نام بردند و او مرخّص کردند و از ترس نام علی بن جعفر را نبردند آخر خود متوکّل گفت چرا نام او را نبردید عبید الله
گفت تو ببر کرده ام که تا زنده ام او را نام نبرم متوکّل گفت همین دم او را نجات دهید و التماس از وی کنید که در حقّ من دعا کند و
مرا حلال نماید و بحل سازد پس همانروز او را رخصت دادند و در بروی او گشادند بحسب اشارهٔ آنحضرت بجانب مکّه روان شد بمجاورت
حرم محترم اختیار کرد و متوکّل بعد از رهائی وی که علّت غائی مرض او بود روی بر بهبود نمود و بواسطهٔ او جمعی کثیر نیز از حبس رهائی یافت
ازی ع صد خار را برای گلی آب میدهند **ایضاً من کراماته و تصرّفاته**
ایضاً در مشارق الانوار از محمّد بن داود طلحی روایت کرده اند که مالی بسیار از خمس و نذر و هدایا که در قم و اطراف جمع شده
بود بار کردیم و بخدمت مولای خود ابو الحسن میخواستیم در عرض راه رسول آنفرزند رسول الله بما رسید که برگردید که حالا
هنگام آوردن مال بخدمت امام بی همال نمیباشد و در همان قسم بگذارید باشد تا امری مجدّد شود ما مال را برگرداندیم و
بجای مضبوط رسانیدیم و قفل و مهر بر در زدیم و بمنزل خود آمدیم پس از چند روز دیگر فرمان آنحضرت رسید که قافله و شتران
فرستادیم بار کنید آن اموال را و آن شتران را رها کنید که بما خواهند رسید پس ما تمام اموال را بر شتران بار کردیم و بخدا سپردیم
و دو سال دیگر که رفتیم بخدمت آنحضرت فرمود بروید در آن انبار و بارها را که بما رسید ببینید در بستن آنها چون رفتیم
دیدیم همان بارهاست بی کم و زیاد **بیت** قطره کو در هوا شد تا گریخت از خزینهٔ قدرت حق کی گریخت
من معجزاته ع در عیون المعجزات از هاشم بن زید روایت کرده که خود بچشم خود دیدم کوری را که مطلقا

حد فرزندان آوردند نزد آنحضرت و دست بر موضع چشم او گذاشت و دو نرگس شهلا بهم رسید **نظم** کور را بینا
امام ما کند   دیده چون چشم جان بینا کند **ایضاً** هم او گفته که دیدم آنحضرت صورت مرغی از گل ساخت و نفس
مبارک بر آن دمید و رها کرد آن گل مرغ شد و پرواز نمود گفتم چه فرق است میان تو و عیسی مسیح فرمود او از منست و من از او هم
نظم یک صوت برد و گونه همی آیدت بگوش   کاهی صدا همی طنینش نام کنند **ایضاً** و از محمد بن سنان
زاهدی روایت شده که آنحضرت بحج بیت الله میرفت و در مراجعت بمدینه مرد خراسانی را دید ایستاده در میان صحرا و خر او
مرده و او بی پا مانده میگرید و میگوید بار و بنه خود را بر چه چیز بار کنم چون آنحضرت گذشت مردی عرض کرد که این خراسانی از
شیعیان شما است آنحضرت آمد نزدیک او و فرمود که گاو بنی اسرائیل در نزد خدا از من عزیزتر نبود و بعضی عضو او را زدند بمرده و زنده
شد پس پای بر آن زد و فرمود قم باذن الله او زنده شد و مرد بار خود را بر آن بار کرد و رفت **نظم المثنوی**
کاو موسی بود قربان گشته   کمترین جزوش حیات کشته   بر جهید آن کشته زاسیبش ز جا   در خطاب اضربوه ببعضها
لمؤلفه کاو موسی مرده را چون زنده کرد   شیر یزدان زنده و پاینده کرد   هر که او گل را نماید طایری
بشر است آن نیست احیای خری **ایضاً** در بعضی از کتب خاصه شاهد صادق آمده که روزی امام علی النقی نزد متوکل عباسی
رفت متوکل دستار آنجناب را نفیس دید پرسید که این را بچند خریده امام گفت آنکه برای من خریده بپانصد دینار خریده متوکل
از راه حسد گفت اسراف کرده دستار پانصد دینار نباید خرید حضرت امام علیه السلام فرمود که شنیده ام تو کنیزکی بهزار دینار در این ایام
خریده متوکل گفت آری خریده ام و بها او را بواسطه حسن و جمال او بیشتر از این هم دادم امام علیه السلام فرمود چگونه است که با نصف
دینار قیمت دستار که بجهت شریفترین عضوی که سر است اسراف شد و هزار دینار بجهت کنیزکی که برای کثیف ترین عضوی است اسراف نباشد
متوکل خجل و ساکت گردید و جوابی نیارست گفت **ایضاً از اخباره** مرویست در مناقب که کسی از اهل
مداین بآنحضرت عریضه نوشت و پرسش کرد که از ایام دولت متوکل چه قدر باقیست آنجناب در جواب نوشت الذی تزرعون سبع سنین دابا
فما حصدتم فذروه فی سنبله الا قلیلا مما تاکلون ثم یاتی من بعد ذلک سبع شداد یاکلون ما قدمتم لهن الا قلیلا مما تحصنون
ثم یاتی من بعد ذلک عام فیه یغاث الناس و فیه یعصرون و چون اول سال پانزدهم شد متوکل را کشتند چنانکه سابقا اشاره
بآن شد **مشعلهٔ نهم فی معجزاته** و از احمد بن یحیی اودی مرویست که داخل مسجد
جامع شدم که نماز کنم چون نماز گذاردم دیدم جماعتی از اصحاب ما نشسته اند و صحبتی میدارند من نیز نزد ایشان رفتم و حسن بن سماعه
نیز در میان ایشان بود پس قدری از احوال زید بن علی ابن الحسین مذکور شد و در میان آن جمع مردی بود که او را نمیشناختم
گفت ای یاران مرد علوی در نزد ما هست که نباید بظن من ساحر یا کاهن باشد گفتیم کیست و در کجاست گفت در سامره مردیست
که نام او علی بن محمد بن رضا ست گفتیم سحر او را از کجا یافتی گفت روزی نشسته بودیم در خانه اش و او همسایه ماست در سامره و هر شب
در وقت عشا میرویم و صحبت با او میداریم و در اثنا یکه نشسته بودیم یکی از امرای سلطان با جمعیتی وافر و خلعتهای فاخر میگذشت
از در خانه او و علی بن محمد بجهت او تعظیم و تواضع کرد و چون آمد رفت علی بن محمد بما گفت که این مرد بسیار خوشحال و مسرور و مغرور است
باین تجمل و تقرب سلطانی و حال آنکه نمیداند که فردا پیش از ظهر او مدفون خواهد گردید ما تعجب کردیم و برخواستیم از پیش او و گفتیم
لا یعلم الغیب الا هو و این ادعای علم غیب میکند پس سه نفر با هم عهد کردیم که اگر آنچه گفته واقع نشود او را بکشیم و از دست او
خلاص شویم علی الصباح بعد از فراغ از صلوات و دعا صدای غوغایی شنیدیم بدر خانه آمدیم دیدیم جمع کثیری از لشکریان میروند و می
گویند فلان امیر و سرهنگ در شب گذشته شراب خورده بود و در مستی از جایی بجایی میخواست برود افتاده و گردنش شکسته
و مرده گفتیم الله اکبر لا اله الا الله و بیرون رفتیم از خانه بمنزل آنمرد دیدیم چنین است که شنیدیم و او را وچنان شد که آنحضرت فرموده

بودند

بودند **ایضاً من اشاره و اخباره** از ابو دلف کرخی در خصایص مرویست که چون متوکل آنجناب را
در نزد زرافه حاجب خود محبوس کرد آمدند رفتم بجانب زرافه که بتحقیق احوال آنحضرت را نمایم زرافه چون مرا دید امر کرد که مرا
بر نزد او برند و صنوبر بید که بمنزله فراش باشی در بین خانه است و آمده بود از جانب متوکل که حضرت ابوالحسن هادی را محبوس کند
و بعد بقتل آورند چون رفتم من بخدمت حضرت دیدم بر روی حصیر نشسته است و در پیش روی او قبری کنده اند پس سلام
کردم و جواب دادند و امر به نشستن فرمودند و بمن فرمودند ای صقر آیا بچه آمدی عرض کردم مشوش بودم آمدم اطلاع از حال
شما حاصل کنم در آن اثنا نظرم بقبر افتاد و گریستم فرمود تشویش و گریه مکن که مکروهی بمن نمیتوانند رسانید وقت او هنوز
نرسیده است گفتم الحمد لله پس عرض کردم که حدیثی از پدران شما بما رسیده معنی آن را نمی فهمم فرمود چه چیز است عرض کردم فرموده اند
با روزها دشمنی منمایید که ایشان نیز با شما دشمنی میکنند فرمود ایام کنایه از ماست و هر روزی متعلق بیکی از ما ها میباشد
چنانکه حرکت آسمان و زمین بما ها است و چنانچه گردیدن و دوام شما بما ها است گردیدن و دوام آنها نیز بما میباشد که زمان خالی
از ما نمیشود و آسمان و زمین بدون یکی از ماها نمیگردد پس فرمودند که شنبه از رسول الله است صلی الله علیه و آله و یکشنبه
کنایه از امیر المؤمنین است و دوشنبه کنایه از حسنین و سه شنبه از علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و چهارشنبه
از موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی و من میباشد و پنجشنبه از پسرم حسن عسکری و یوم جمعه از قائم آل محمد که
پسر منست میباشد و طایفه محقه باو رجوع خواهند کرد و او عالم را پر از عدل کند بعد از آنکه از ظلم پر شده باشد پس فرمود معنی
این حدیث که پیغمبر صلی الله علیه و آله فرموده لا تعادوا الایام فتعادیکم اینست که دشمنی با پیغمبر و اولادش در دنیا مکنید که ایشان
در آخرت با شما دشمنی کنند پس فرمود برو بیرون و گریه مکن با نور او اذیت بتو نمیرسانند **ایضاً** و در خرایج
همین حدیث را نقل کرده از ابن اورمه که در خلافت متوکل رفتم بسامره در وقتی که علی بن محمد الهادی را بسعید حاجب خود سپرده
بود که آنحضرت را آن سعید شقی شهید کند چون داخل شدم بر سعید گفت میخواهی خدای خود را ببینی گفتم سبحان الله الذی لا
تدرکه الابصار گفت همین که او را امام خود میدانید و بمن داده اند که او را بکشم پس رفتم و آنحضرت را دیدم در آن خانه که قبری در
برابر او کنده اند و من بسیار گریستم و حضرت مرا مطمئن فرمود و حدیث را بر وجهی که سبق ذکر یافت پرسیدم و مراجعت کردم و بعد از
چند روز متوکل را بتحریک منتصر پسر او کشتند **فی المعجزة** مروی در خرایج آمده که فضل بن احمد کاتب گفته که پدرم
همراه معتز بحضور خلیفه مذکور رفت و متوکل با او یعنی بمعتز اعتنایی نکرد و بفتح بن خاقان گفت اینهم با او دوستی و محبت او را
میکند و فتح او را استمالت مینمود و میگفت دهشت است و متوکل گفت که بخدا قسم این مرایی زندیق را میکشم که بدروغ و ادعا خلافت
بر خود می بندد و دولت مرا فریب از و بهم میرسد پس چهار نفر کافر گفت که وقتی که او یعنی علی میاید او را پاره پاره کنید بعد از آن گفت
بخدا قسم که بعد از کشتن او را میسوزانم در این اثنا ابو الحسن علی بن محمد هادی داخل شد مردم بعادت برخواستند و از پیش روی
آنحضرت دویدند و بمتوکل خبر رسانیدند و آنحضرت در کمال وقار میآمد و آهسته در زیر لب چیزی میخواند چون نظر متوکل باو
افتاد بی اختیار از تخت بزیر آمده دوید باستقبال آنحضرت و خود را بر پایش انداخت و دستش را بوسید و شمشیرش هم چنان
در دستش بود و میگفت یا سیدی یا ابن رسول الله یا خیر خلق الله یا ابن عمی یا مولای یا ابا الحسن در این وقت چرا آمدی چرا زحمت کشیدی
که ترا تصدیع داد آنحضرت فرمود از جانب تو مرا احضار کردند او انکار نمود که من نفرستاده ام آنحضرت فرمود یا امیر المؤمنین تو را دگر
بپا و حفظ خدا میسپارم از این اعمال با من و این حرامزاده گفت بر گرد و بروید یا فتح یا عبدالله یا معتز باستقبال مشایعت کنید همین که
چشم آن چهار نفر کافر که بقتل آنحضرت معین و مامور بودند بحضرت افتاد سرهای خود را بر پای او نهادند و بعجز بر قدمهای او افتادند
تا آنحضرت گذشته بیرون رفت پس متوکل آرام گرفت و آن چهار نفر را خواست و ترجمان سوال کرد که چرا چنین کردید جواب دادند

که چون

که چون اراده کردیم که بقصر موده تو رفتار کنیم و او را بتیغ بزنیم و او آمد دیدیم قریب بصد هزار نفر با شمشیرهای برهنه در اطراف
آنحضرت بحمایت او میباشند و ما ترسیدیم و از ترس شوره عجز و سبکی او را که دیدیم پس متوکل خندید و بفتح و زیر خود گفت اینست
صاحب تو یعنی علی ابن محمد او گفت آری آنچه من گفتم ام صدق بوده است آری **لمؤلفه** بقدر طاقت هر کس نماید جلوه نور حق
که دارد طاقت دیدار چون موسی بطور حق **ایضاً** در اعلام الوری و ارشاد شیخ مفید نقل کرده از ابراهیم بن محمد طاهری که
خراجی در بدن متوکل بهم رسید که معالجه نمیشد و مادر متوکل نذر کرد که اگر متوکل شفا یابد مال بسیاری برای حضرت هادی
بفرستد و فتح فرستاد بنزد آنحضرت که معالجه بفرماید حضرت فرمود که پشکل گوسفند را مخلوط بگلاب کنند و بران ماده بگذارند
تا منفجر شود مردم نپسندیدند و اطبا بر این تدبیر خندیدند بالاخره این عمل را نمودند بتمام رفع ماده شد و بصحت رسید مادر
متوکل ده هزار اشرفی در کیسه‌ها نهاده مهر کرده خدمت آنحضرت فرستاد و بعد از صحت متوکل بطحائی در نزد او سعایت کرد که مردم بجهة
علی النقی هدیه‌ها میاورند و حربها میفرستند از کثرت مال و اسباب محاربه در و بیمست که خروج کند پس متوکل سعید حاجب را گفت شب
بی خبر بخانه او برو و هر چه اسلحه و زر در آنجا ببینی تا جود بیاور و چنین کرده اما چون نردبانی بر بام رفت و بقضا رسید بواسطه تاریکی
راه خانه را گم کرد و نمیدانست که بکدام طرف برود ناگاه شنید که علی بن محمد گفت ابا سعید تامل کن تا از برای تو چراغی بیاورم
سعید گوید تامل کردم تا شمعی آوردند و از بام فرود آمدم دیدم جبه پشمینی پوشیده و کلاه پشمینی در سر دارد و بر حصیری نشسته
و رو بقبله مشغول بعبادت است پس بمن فرمود که اینک اطاقها در نظر تست داخل شو و هر چه ببینی بنزد خلیفه ببر من در خانه‌ها
در آمدم و چیزی ندیدم بجز بدره مهر شده بمهر مادر متوکل با کیسه دیگر سربمهر و حضرت بمن فرمود در زیر مصلی من نیز شمشیری هست آنرا
برداشته دیدم شمشیریست که غلاف آن شکسته است آنها را بردم نزد متوکل و چون مهر مادر خود را دید فرستاد و پرسید معلوم شد
که مادرش در بیماری او نذری کرده و بعد از صحت او تنخواهی نقد فرستاده و آنحضرت هنوز در آن بدره تصرفی نفرموده و مهر آنرا
هم نگشوده و در کیسه دیگر نیز چهار صد اشرفی میباشد پس متوکل امر کرد که کیسه دیگر نیز معادل آن تا آنها برده بحضرت سپردم
و عذر خواهی بسیاری کردم که بی اذن داخل شده ام مرا عفو فرمایید آنحضرت فرمود الماموس معذور و فرمود سیعلم الذین ظلموا ای
منقلب ینقلبون **مشعله دهم فی کرامته و مواعظه** مسعودی در مروج الذهب
و صاحب کنز الفواید روایت کرده که چون از آنحضرت در پیش متوکل سعایت و بدگوئی کردند که اموال و اسباب بسیاری جمع نموده
در فکر خروج است اتملعون جمعی از غلامان ترک را مامور کرده که شب ناگاه بخانه او بریزند و او را با هر چه در آنجاست حاضر کنند
چنین کردند و آنحضرت را در آنخانه تنها بعبادت دیدند برداشته آوردند در وقتی که متوکل مست شراب بود و جام در کف داشت
وارد مجلس کردند هیبتی عظیم از آنحضرت در دل متوکل در افتاد و او را حرمت کرده در پهلوی خود جا داد و جام که در دست داشت بان
حضرت تکلیف نمود و آنحضرت ابا فرمود و سوگند خورد که بخدا قسم که هرگز داخل خون و گوشت من نشده است متوکل او را معاف
داشت و با نحضرت گفت شعری چند بخوان فرمود من شعر نمیدانم متوکل اصرار بسیار کرد که باید شعر بخوانی البته میدانی آنحضرت
این اشعار را خواند **عربیة** باتوا علی قلل الاجبال تحرسهم غلب الرجال فما اغنتهم القلل واستنزلوا
بعد عز عن معاقلهم فاودعوا حفرا یا بئس ما نزلوا ناداهم صارخ من بعد ما دفنوا این الاساور والتیجان
والحلل این الوجوه التی کانت محجبة من دونها تضرب الاستار والکلل فافصح القبر عنهم حین سائلهم
تلک الوجوه علیها الدود تقتتل قد طال ما اکلوا دهرا و ما شربوا فاصبحوا الیوم بعد الاکل قد اکلوا یعنی
شبها بر قله‌های کوه بسر بردند و مردان پر زور آنها را حراست میکردند و از شر دشمنان نگاهبانی مینمودند و آخر سود نبخشید
بایشان از قله‌های کوه بعد از آن همه عزت از جاهای رفیع خود ایشان را فرود آوردند و در حفره و گودالهای قبر آنها را امانت نهادند

وهاتفی سؤال کرد بعد از دفن از ایشان که چه شد آن سوارها و تاجهای زرنگار و حله‌های بدیع که آنها را می پوشانیدند
برخود و حال قبرها آن رویها را باز نموده که پوشیده بوده در زیر پرده‌ها و حجابها و کرمها بر روی آن ها یکدیگر را می کشند چه
بسیار خوردند و آشامیدند مدتی مدید در دنیا و امروز بعد از آن همه خوردنیهای خود خوراک مور و مار و کرمها بسیار شده اند چون
متوکل این اشعار موعظه آثار را از آن برگزیده دادار و حجت پروردگار شنید چندان گریست که محاسنش تر شد و کل حاضرین از تاثیر کلام
امام بی قرین گریان شدند و در این آمدند و متوکل جام مدام را که کار مدامش بود بر زمین انداخته شکست و در عیش و طرب در آن
شب بروخ ندما و جلسا بست و چهار هزار اشرفی بحضرت داد و بتعظیم و تکریم تمام امام را بسوی منزلش فرستاد **من معجزاته
و آیاته** هم در ارشاد از صالح بن سعید روایت کرده که چون متوکل ملعون آن برگزیده ایزد بیچون را از مدینه
بر پا بمردی و دستیاری یحیی بن هرثمه چنانکه سابقا مذکور شد خواست به بغداد رسید کس فرستاد که در سامره آنحضرت را
نگاهدارند و ببغداد آمدن نگذارند و بجهة هتک حرمت آن بزرگوار او را در محلی نامناسب منزل دهند و با ین جهة او را در جائی
که خان الصعالیک یعنی منزل درویشان و مسافران و فقرا بود نام داشت منزل دادند صالح در آن کاروان سرا که جای فقرا و
اسرا بود بخدمت آنحضرت آمد عرض کرد که فدای تو شوم در هر باب خواستند این بدبختان نور خدا را خاموش کنند و در خدمت
تو تقصیر نمودند بمرتبه که در چنین جائی که بدترین جاهاست و کثافت حیوانات در آن ریخته تو را منزل دادند آنحضرت فرمود
که ههنا یا ابن السعید در معرفت قدر و منزلت ما باین پایه مباش و بدست خود اشاره فرمود صالح گوید دیدم باغهای جانفزا
و کاخهای دلگشا و گلهای گوناگون و میوه‌های رنگارنگ و چشمه‌ها خوشگوار و قصرها فلک کردار نهرهای جاری و مرغان
خوش الحان و حوران پاکیزه سرشت و غلمان نیکو صورت و ولدان کانهم لؤلؤ مکنون در آنجا مجسم و مشهود من آمد بطریقی
که از دیدار و آثار آن روضه بهشت مانند مبهوت و متحیر گردیدم پس فرمود که ما بهر جا که هستیم در چنین اماکن مساکن داریم نه در
خان الصعالیک الحاصل بعد از آن آنحضرت در سامره سکونت فرمود و در نهایت عزت و راحت بود چنانکه فرموده بود که
اول مرا بجبر در سامره منزل دادند و اکنون بجبر از آنجا نخواهم رفت زیرا که آب و هوای آنجا سازگار و خوشگوار است و گفته اند که
مدت توقف آنحضرت در سامره بیست سال و چند ماه بوده تا آنکه بعد از متوکل آخر الامر معتمد عباسی آنحضرت را بزهر شهید نمود
و بعضی بدیگران از خلفا نسبت داده اند بهر صورت در خانه خود آنحضرت را مدفون کردند و مردم در تعزیت آن جناب سوگواری
اشکباریها نمودند لهذا مؤلف نیز بدین مرثیه بنیاد تعزیه می نهد **مشعله یازدهم لمؤلفه**
چارم علی که بعد محمد ظهور کرد   آفاق از نور دلش پر ز نور کرد   در کنیه بوالحسن بد و اندر لقب نقی   او را خدا امین
و نجیب و شکور کرد   جام دل موالی خود را چو مرتضی   از نور خویش پر ز شراب طهور کرد   خواندش خلیفه جانب
بغداد و منزلش   در کاروانسرای دواب ستور کرد   ایزد بدیده‌های موالیش از زمین   همچون بهشت پر گل و ریحان
و حور کرد   و آنکه سواره رفت براغزاز و آن امام   همراه او پیاده بهر ره عبور کرد   تخفیف او و عزت خود خواست زین
عمل   وز این جلال خاطر خود پر سرور کرد   از بس پیاده رفت و تعب دید آن امام   رو سوی آسمان بکریم و غفور
کرد   بعد از سه روز دست اجل آن خلیفه را   تا جسم پاره پاره ز خنجر بکور کرد   و آخر بحکم آنکه شهادت نصیب
داشت   از زهر قهر روی بدار النشور کرد   پیش جنازه اش حسن عسکری گریست   چندانکه از جزع دو جهان پر ز شور
کرد   بو مرگ آن امام که پا چو بر در زید   بس خطره‌ها بخاطر مردم خطور کرد   گفتند ملحدان که عجب استار امام
زین کون آه و ناله گران ناصبور کرد   غافل که بر امام نشاید خطا گرفت   گو آنچه کرد جاهل ز عقل شعور کرد   خبط و خطا
بحضرت معصوم کی رواست   کایزد وجودش از همه ارجاس دور کرد   موسی که ز انبیای مهین بود جامه چاک   در تن

حاصل که رفت کاری که جانب هوا و غرور کرد آنکس که جز بحکم خدا نیست فعل او برادر خود آن عنود کرد
حاصل سرّ شد حجره که معبد او بود مرقدش وز این جهان پر غم و محنت نفور کرد سوی جنان آن امام حق
شد تلخکام دلهای شیعیان همه تا نفخ صور کرد رفت از جهان و رفتن او پر ز درد و غم مزار بلی از مزور کرد
شیرین نمود لیک ز نو فند عسکری هر که شد از وصل او بری

مشعلهٔ دوازدهم

ولادت با سعادت آنحضرت در دویست و دوازده و مدت عمر شریفش چهل سال و وفات و شهادت آنحضرت در ماه رجب از سال دویست و پنجاه و چهار هجرت و بعضی گفته‌اند که چهل و یکسال و هفت ماه از عمر شریف آنحضرت گذشته بود و مدت امامت و خلافت آن بزرگوار بعد از پدر والا مقدار را سی و سه سال دانسته‌اند و ابن بابویه گفته بزهر معتمد عباسی شهید شده و بعضی بمتوکل نسبت داده‌اند و این امر بسیت غریب چرا که سی و سه سال ایام خلافت و امامت آن جناب بوده و پدر بزرگوارش در عهد معتصم شهید شده و او بقیهٔ دولت معتصم را گذرانیده و بعد از معتصم الواثق بالله پنج سال و چیزی خلافت ظاهری کرده و بعد از او متوکل چهارده سال بعد از او پسرش منتصر هفت ماه بعد از او احمد بن محمد بن المعتصم دو سال و نه ماه بعد از او زبیر بن متوکل که معتز لقب داشت هشت سال بود و در اواخر دولت آن ملعون جلد ولایت مآب علی رابع شهید شد عدد اولاد ذکور آن زبدهٔ امجاد را چهار نفر شمرده‌اند اول حضرت امام همام و الامام المقام حسن بن علی دیگر حسین بن علی سیوم محمد بن علی چهارم جعفر بن علی که مشهور بجعفر کذاب است و گفته‌اند دختری نیز عایشه نام از آن امام انام باقی مانده آنحضرت فرزند خود حسن را در حضور جمعی وصی خود فرمود و مواریث انبیا را باو تسلیم نمود سید محمد فرزند او از حسن عسکری بحسب سنّ بزرگتر بود و جمعی توهّم امامت او داشتند اما در حیات پدر خود وفات یافت و امام حسن در موت او بسیار جزع کرد و با پای برهنه با جنازهٔ او رفت و گریبان درید و والد ماجدش او را تسلّی داد و فرمود یا بنیّ قد بدا لله فی شانک یعنی ظاهر شد بدای الهی و تقدیر حتمی او در نبوت برادرت چنانکه در مردن اسماعیل بن جعفر الصادق ظاهر شد نسبت بموسی کاظم و قبر سید محمد مذکور در وسط سامره و بغداد معروف و مشهور است نزدیک بشط دجله محل عبور از سفینه است و اعراب نهایت اعتقاد بزیارت او دارند و از قسم دروغ در آنجا احتراز می‌نمایند بزار و بزرگ **تحقیق** اما جعفر کذاب اجمالا از احوال او در ذکر حال حضرت جعفر بن محمد الصادق اشاره شد که حضرت رسول خدا خبر داده بود از وی قبل از ولادت او و او را جعفر کذاب لقب داده بودند و تفصیل حالات او و انکار بر حضرت امام همام خاتم الائمه مهدی هادی و معارضات وی در ذکر حال آنحضرت خواهد گذشت

ظهور نایرهٔ دهم از مظاهر الانوار فی مناقب الائمة الاطهار در ذکر برخی از حالات ولادت کثیر السعادت حضرت امام بزرگوار امام حسن عسکری سلام الله علیه و علی آبائه الطاهرین و ذکر بعضی از معجزات و خوارق عادات و مدت حیات و تاریخ وفات آنحضرت و ولادت موفور السعادت حضرت حجة الله و صاحب الامر صلوات الله علیه و سلامه مبنی بر دوازده سراجست

شیخ مفید در کتاب ارشاد و کلینی قدس سره در کافی گفته‌اند که تولد آنحضرت در ربیع الاول از دویست و سی هجرت بوده و مادرش ام ولد بسیت که نامش حدیثه است و مدت خلافتش شش سال و شهید اول در دروس و محمد بن طلحه و حافظ و ابن الخشاب از علمای عامه گفته‌اند که ولادت او در دویست و سی و یک بوده

وجهی

و جمعی در دویست و سی و دو دانسته و وفات آنحضرت را در ربیع اول از سنه دویست و شصت ضبط کرده‌اند علی هذا مدت عمر شریفش بیست و هشت سال خواهد بود و یکسال نیز بیشتر گفته‌اند که بیست و سه سال بود و چنانکه حضرت صادق فرموده که و الله ما منّا الا مقتول شهید شهادت آنحضرت نیز بزهر بوده بیست و سه سال از مدت عمر در خدمت پدر بزرگوار مزیسته و شش سال دیگر پس از آنحضرت در عالم بوده و فیوضات وجودش بشیعیان میرسید لقبش هادی و سراج و عسکری بوده و او و پدرش و جدش ابن الرضا میفرموده‌اند و از خلفاء معاصرین او جمعی عباسی بوده‌اند در عهد خلافت معنوی و حقیقی آنحضرت چند ماهی از سلطنت خلافت صوری مجازی معتز بالله رفته بود پس مهتدی یازده ماه و بیست و هشت روز خلافت ظاهری داشت پس معتمد بیست سال و یازده ماه خلیفه بود و در پنجم سال از خلافت آن مضل ضال حضرت آن امام بی همال بجوار رحمت ذو الجلال پیوست و از زحمت فراعنهٔ زمان وارست و در خانهٔ شرف و جلال خود در نزد مرقد مطهر پدر بزرگوارش مدفون اند و از اولاد بجهه آنحضرت نماند بجز قائم آل محمد علیه السلام

سراج اول

بدانکه بغیر از احادیث که در مجالس سابقه مسطور و مذکور شد از نصوصی که دلالت تمام بر امامت آن امام می‌نماید اینست که در اثبات امامت و وصایا و نوشته‌اند در اکمال الدین از صقر بن دلف روایت کرده که از حضرت جواد علیه السلام شنیدم که فرمود امام بعد از من پسرم علی و بعد از او پسرش حسن میباشد و ایضا هم او گفته که از حضرت هادی شنیدم که فرمود بعد از من جانشین و وصی من و امام خلق فرزندم حسن عسکریست و بعد از او قائم آل که زمین را پر کند از عدالت بعد از آنکه از جور و ظلم مملو شده باشد **ایضا** و از ابو هاشم جعفری روایت که از ابو الحسن علی صاحب عسکری شنیدم که فرمود بعد از من جانشین و وصی من حسن است پس چگونه خواهد بود بخلف و جانشین او که خلف بعد از و خلف است گفتم فدای تو گردم چرا چنین فرمایی و بعجب که فرمود بجهت آنکه شخص او را نخواهید دید و اسم او را نتوانید برد گفتم پس چگونه گوییم چون خواهیم که او را یاد کنیم حضرت فرمود گویید الحجة من آل محمد صلی الله علیه و آله **ایضا** و در بصائر الدرجات روایت کرده از علی بن عبد الله انباری که در روز وفات ابو جعفر محمد بن علی هادی پس کرسی از برای آنحضرت گذاشتند و بر روی آن نشست و ابو محمد یعنی امام حسن عسکری در گوشه مهموم و مغموم ایستاده بود چون از تجهیز ابو جعفر فارغ شد رو کرد با بو محمد و فرمود شکر کن خدا را که امر عظیمی در تو ظاهر ساخت و شیخ طوسی نیز در غیبت این حدیث را نقل کرده و در اعلام الوری و ارشاد نیز آمده **ایضا** از ابو هاشم جعفری مرویست که در حالت وفات فرزندش ابو جعفر در خدمت هادی بودم چون دیدم ابو جعفر متوفی گردید در دل خود فکر میکردم که این هم مثل اسماعیل فرزند امام جعفر صادق و موسی بن جعفر شد که ناگاه حضرت هادی نگاهی بمن کرد و فرمود بلی ابو هاشم بدا از برای خدا واقع شد در ابو جعفر و بجای او ابو محمد را قرار داد چنانکه در اسماعیل نیز چنین شده بلی بهمان طریقست که بخاطرت رسید اگر چه مبطلان را خوش نیامده اما ابو محمد فرزند و وصی و جانشین منست بعد از من و نزد اوست آنچه بآن احتیاج داشته باشید و آلات امامت با اوست **ایضا** در غیبت شیخ از علی بن عمر نوفلی روایت کرده که در خدمت ابو الحسن عسکری بودم در خانهٔ آنحضرت که پسرش ابو جعفر محمد بن علی آمد پس عرض کردیم که اینست صاحب امام ما بعد از تو فرمود نه صاحب امر شما یعنی امام شما حسن است و در دلائل حمیری نیز این حدیث را نقل کرده **ایضا** در کتاب غیبت از احمد بن محمد بن رجا صاحب الترک مرویست که ابو الحسن علی فرمود فرزندم حسن بعد از من قائم بامر امامت است **ایضا** از احمد بن عیسی علوی مرویست که گفته خدمت آنحضرت رفتم و سلام کردم دیدم هر دو فرزندش ابو جعفر محمد و ابو محمد حسن حاضر شدند برخواستم که بروم برابو جعفر سلام کنم و دست او را ببوسم چرا که بزرگتر بود ابو الحسن فرمود او صاحب شما نیست بلکه این یکی صاحب شماست و اشاره با بو محمد یعنی حسن عسکری فرمود **ایضا** از شاهویه جلاب روایت کرده است که احادیث بسیاری از ابو الحسن شنیده بودم که دلالت میکرد بر امامت ابو

جعفر

جعفر فرزندش چون او وفات یافت قلق و اضطرابی از برای من بهم رسید و ترسیدم که این مطلب با نجناب بنویسم جواب آن
ایا چون باشد پس عریضه نوشتم و التماس دعا کردم که خدا فرجی عطا کند در اموری که از سلطان بما میرسید از غلامان ما که
باعث غم و اندوه ما بود پس جواب رسید که دعا کردیم غلامان شما را پس دادند و در اخر نامه نوشته بود که میخواستی بپرسی که بعد
وفات ابو جعفر حجت کیست و اضطرابی بهم رسانیده بودی غم مخور که حق تعالی جماعتی را که هدایت کرد گمراه نمیکند تا انرا
تقوی و پرهیزکاری را با ایشان بفهماند صاحب کار شما بعد از من فرزندم ابو محمد است و انچه میخواهید پیش ما باید از او و هر که را
میخواهد پس میاندازد ما ننسخ من ایة او ننسها نات بخیر منها او مثلها نوشتم چیزی را که بیان رفع شبهه و تشکیکات شما بشود
بان از برای هر عاقل صاحب هوشی **ایضا** در اعلام و ارشاد روایت کرده از عبد الله بن محمد اصفهانی که ابو الحسن
فرمود بعد از من صاحب شما کسی است که نماز خواهد کرد بر من و اسم ابو محمد را برد بعد از انکه انحضرت رحلت فرمود ابو محمد از خانه
در امد و بر انحضرت نماز کرد **ایضا** و از علی بن جعفر روایت کرده اند که در تشییع جنازه ابو جعفر در خدمت ان امام بودم
که برادرش ابو محمد حسن فرمود شکر کن ای فرزند خدا را که نعمت عظیمی تازه بتو عنایت فرمود **ایضا** و از علی بن مهزیار
نقل کرده که با نحضرت عرض کردم که اگر خدا نخواسته امری اتفاق افتد امام که خواهد بود فرمود اکبر اولادم یعنی حسن و این
بعد از وفات ابو جعفر بود **ایضا** از علی بن عمر عطار نقل کرده که خدمت حضرت ابو الحسن رسیدم و هنوز فرزندش
ابو جعفر زنده بود و من گمان میکردم که او است خلف بعد از او و گفتم کدام یک از اولاد را تخصیص بدهم بامامت فرمود تخصیص
مدهید کسی را تا امر من بشما برسد و بعد از انکه ابو جعفر [وفات] یافت عریضه فرستادم که امر امامت بعد از تو با کیست در جواب فرمود
که با اکبر اولاد من میباشد و ابو محمد حسن اکبر از دیگران بود **ایضا** در اعلام الوری و ارشاد نقل کرده است از سعد بن عبد الله
از جمع کثیر از بنی هاشم که از جمله ایشان حسن بن حسین افطس بود که حاضر شدیم در روز وفات محمد بن علی بن محمد بن علی رضا در
صحن خانه انجناب فرش انداخته بودند و انحضرت نشسته بودند و از بنی عباس و آل ابو طالب و سایر قریش بقدر یکصد و پنجاه نفر
حاضر بودند بغیر ملازمان و موالی و شاکر بجهة تشییع جنازه [خلق] حاضر گشتند در این حال نظر ابو الحسن علیه السلام بر ابو محمد فرزندش
افتاد که گریبان چاک امد بطرف دست راست پدر بزرگوار خود ایستاد و ما نمیشناختیم او را در انروز بعد از ساعتی فرمود باو که ای
فرزند شکر کن خدای خود را که نعمت تازه در این روز بتو عطا کرد یعنی ظهور امر امامت که مردم از توهم و تشکیک بر امدند پس حسن گریه
[بکا] کرد و عرض کرد که انا لله و انا الیه راجعون الحمد لله رب العالمین شکر میکنم خدا را که نعمت خود را بمن تمام کرد پرسیدیم
این کیست و چه نسبت بحضرت ابو الحسن دارد گفتند این فرزند او حسن است و تخمینا در انروز بیست ساله بود پس از انروز او را شناختیم
و دانستیم که اشاره فرمود پدرش بانکه او امام است و بجای او قایم مقام است **ایضا در امامت او**
و ابو بکر فهفکی گوید که ابو الحسن بمن نوشت که ابو محمد فرزند من از همه آل محمد خوش اخلاق تر است و حجت او مبین و او بزرگ اولاد
من و جانشین من بعد از من و طناب امامت و خصایص ان بان کشیده میشود و انچه از من میپرسیدی از او بپرس که انچه احتیاج
بان داری در نزد اوست **ایضا** و محمد بن یحیی نیز روایت کرده که دید ابو محمد حسن را در نزد پدرش امام علی نقی بعد از وفات
برادرش ابو جعفر میگریست و پدرش ابو الحسن او را تسلی میداد و میگفت خداوند عالمیان خلیفه از خود در صلب تو قرار داد
با اینکه خلافت خود را هم در تو قرار داده پس شکر و حمد الهی را بر این نعمت نامتناهی بجای بیاور **سراج دویم**
یحیی بن بشار و حمیری نقل کرده و در اکمال الدین نوشته اند از محمد بن عیسی رنجی که گفت دیدم در سر من رای در مسجد جامع
که میگفت من از اولاد موسی بن عیسی هاشمی میباشم و از من پرسید که تو قمی میباشی یا زیارت کننده گفتم در اصل قمی و حال مجاور
کوفه در مسجد حضرت امیر المؤمنین گفت خانه موسی بن عیسی که در کوفه است میشناسی گفتم اری گفت من از اولاد او هم پدرم

داشتم

داشتم که دو برادر داشت برادر بزرگ توانگر و برادر خورد تر فقیر و بی زر بود روزی فرصت کرده ششصد اشرفی برادر اکبر را دزدید
برادر اکبر گفت میروم نزد حسن بن علی بن محمد بن علی الرضا و التماس میکنم از او که انحضرت برادر کوچک مرا ببیند و او را نصیحت
و ملامت کند بلکه زر مرا که برده بمن رد نماید چون انحضرت شیرین زبان و فصیح و مهربانست شاید سخن او در برادرم تاثیری کند
پس چون سحر شد از ان رای انحرافی بهم رسانید ترک رفتن کرد و گفت میروم نزد اسباس ترک غلام خلیفه که مصاحب سلطان و مرد
معتبر و صاحب حکم و با او شکوه میکنم چون رفتم دیدم نشسته است و نرد میباخت نشستم و انتظار میبردم که بعد از فراغ از نرد عرض
حال خود را با او اظهار کرده باشم که رسولی از نزد حسن بن علی امد و بمن گفت اجب مولای رفتم بهمراه رسول بخدمت انحضرت و بعد از
دخول خانه فرمود تو اول شب بما حاجتی داشتی و اراده کرده بودی که نزد ما بیایی سحر پشیمان شدی حال برو که ان کیسه زر تو را
که برده بودند واپس اورده اند و عتاب از او و شکوه مکن و با او نیکویی کن و باو چیزی بده و اگر نمیدهی نزد ما بیاید تا باو انعامی کنیم پس
امدم از خدمت انحضرت غلامش امد و باو خبر داد که کیسه موجود است ابو محمد بن عیسی گوید که فردا انمرد هاشمی امد و مرا بخانه خود
دعوت بضیافت کرد و در انجا جاریه را طلبید و گفت یا غزال جاریه بیرون امد و باو گفت نقل کن از برای خود حدیث مولود را انجا
گفت طفل از لد مند داشتم خاتون من بمن گفت بخانه حسن بن علی رو و بحکیمه بگو که چیزی بما بدهد که از برکت ان کودک ما
شفا یابد رفتم و از او سوال کردم گفت این میلچه را که دیشب با ان سرمه در چشم مولودی که متولد شده کشیدند بیاور چون اوردند
داد بمن و اوردم بجهة خاتون خود و از ان میل در چشم مولود ما خود کشیدیم فی الفور شفا یافت و صحیح شد پس ان میلچه در نزد ما
ماند و استشفای بعد باو میکردیم همه را و هر بیماری که در چشم او میکشیدیم صحت مییافت تا انکه در این ایام مفقود شد پس
معلوم شد که ان میلچه بود که در شب ولادت با سعادت حضرت حجة الله امام بزرگوار امام محمد مهدی علیه السلم در چشم انحضرت بدان
میل سرمه کشیده بودند و ان تاثیرات از یمن ان چشم حق بین بوده است **لموع لقمه** نبود عجب ار نور دهد دیده کور
میلی که از ان سرمه در ان چشم کشیدند **ایضا** روایت کرده اند از یکی از روات که گوید در دالان و کریاس خانه ابو علی
بن همام بودم که مرد پیری امد و سلام کرد بر او و رفت ابو علی بمن گفت معرفتی داری بحال این مرد گفتم نی گفت این مهر و خادم سید
ما ابو محمد بوده ایا میخواهی از احادیث او بشنوی گفتم بلی گفت چیزی داری که باو بدهی من گفتم دو درهم دارم گفت بس است او را
که مردی قانع است پس او را خواندیم و اجابت کرد و امد نزد ما ابو علی گفت یا ابا عبد الله قدری از احوال حضرت ابو محمد الحسن
برای ما نقل کن این مرد گفت که استاد من و مولای من یعنی ابو محمد مردی بزرگوار بود و چون میرفت بدار الخلافه در انروز مردم از
اکابر و اشراف همه بر در بار جمع میشدند و کوچه میدان دربار سلطان پر میشد از مراکب ایشان و صدای همهمه مردم و فریاد مرکب
بسیار بود و چون انحضرت روانه میشد مردم همه ساکت میشدند حتی اینکه انجوانان و ستوران نیز شیهه نمیزدند و خلق کوچه
میدادند و راه را میگشادند تا او بمجلس خلیفه میرفت و بر میگشت و چون مراجعت میکرد و دربانان فریاد میزدند که استر
ابو محمد را بیاورید باز صدای همهمه خلق و مراکب از ان میگرفت تا سوار میشد و میگذشت روزی خلیفه او را طلب کرد و همانا
بعضی از حاسدان انحضرت در پیش خلیفه از او سعایتی و شکایتی کرده بودند و بدان جهة اندک تشویش خاطری بود و سوار شد
رفت بدار الخلافه گفتند با نحضرت که خلیفه برخواسته و بدرون حرم رفته تو در جای خود بنشین ساعتی و برگرد بمنزل خود
پس انجناب برگشت و امد بسوق الدواب و صدا و کثرت و ازدحام مردم از هر گروه در ان بسیار بود و بمحض اینکه انحضرت داخل
بازار شد همه ساکت شدند و نشست انحضرت نزد کسی که چهارپایان میخرید و در ان اثنا اسبی توسن و شموس اوردند که کسی نمی
توانست نزد ان اسب رفت و انحضرت انرا بقیمتی ارزان خرید و بمن فرمود که برخیز و انرا زین کن در دل خود گفتم که اگر این اسب توسن
بمن اذیت میرساند انحضرت بمن نفرمود که او را زین کنم پس دهنه در دهانش کردم و زین بر او نهادم و اصلا توسنی نکرد

امدم

امدم که او را برم باصطبل خود انشخص صاحب اسب دید که اسب او رام شده از فروختن ان نادم گردید گفت بمیفروشم انحضرت
فرمود که رد کن باو پس صاحبش امد اسب را از من بگیرد اسب امام را از دست من گرفته بگریخت و باز اغاز توسنی و لگد انداختن کرد
من در خدمت حضرت روانه شدم دیدم که صاحب اسب از دنبال ما میاید و التماس میکند که بخرید این مرکب را و اینکه نادم از بیعش
این بود که مبادا عیب او را ببیند رد کند حال اگر کسی از ان هم بخرید میفروشم حضرت بمن فرمود که این اسب را بگیر و بیاور چون
او را گرفتم باز ارام گرفته سوار شده بخانه اوردم و انحضرت در گوش او چیزی خواند که او ارام گرفت ابو علی گفت این اسب مشهور بود
او را سوار میکنیم کسی نمیتوانست او را سوار شود چرا که بر سر پا میاستاد و سوار خود را بر در و دیوار میزد و بعد از خریدن امام رام کرد
لمؤلفه دیو در حکم سلیمان بوده رام   اسب بد اثار شد رام امام   **ایضا** هم چنین استری شموس کرد
بجهة خلیفهٔ منحوس اورده بودند که هر کس را خواستی پشتش را بزمین انداختی بلکه کشتی خلیفه چون ان استر را مشاهده کرد
باید ما مشاهده کردیم پس انحضرت را خواست و ان استر نیز حاضر بود و حکم کرد بانجناب بتماشای استر و دست مالیدن بر پشت
ان انجناب دست بران مالید و زین بر پشت او نهاد و سوار شد اصلا از ان استر تحاشا و جلفیتی بروز ننمود بلکه عرق بسیار
کرد که از دور روان بود **لمؤلفه** دانند انعام چون جلال امام   منکران کمترند از انعام **فی المکاشفه**
جماعتی از مفوضه کامل نامی را بخدمت ان اکمل انام فرستادند گوید چون رفتم نزد او و داخل شدم دیدم لباسهای در نهایت
ملایمت و نرمی و پاک و سفید پوشیده بود در دلم خطور کرد که ولی و حجت خدا اینچنین لباسها می پوشد و ما را امر میکند
که لباس فرومایه پوشید و با فقرا و برادران دینی مجالست و موانست کنید چون این خطره در خاطرم خطور کرد عکس ان در دل
منور انحضرت که اینه جهان نمای حقیقی بود ظهور کرد انحضرت تبسمی فرمود و استین جامه را بالا نمود دیدم در زیر ان صوف
سیاه خشن پوشیده که بر بدن درشتی کند جامه و پیراهنی دیده بودم انگاه فرمود ای کامل این از برای خداست و انجامه را
از برای شماست **لمؤلفه** بهر اهل ظاهر ان لبس برون   بهر اهل باطن ان صوف درون **فی المعجزه**
در خرایج و مناقب از ابو هاشم جعفری اورده اند که مردی از ان حضرت پرسید که چرا در میراث مرد دو برابر زن قسمت میدهند
و حال انکه زن ضعیف و بی دست و پا و فقیر میباشد مرد میتواند تحصیل مال نماید فرمود انحضرت بعلة انست که زن جهاد
نمیکند و اخراجات او را مرد میکشد و او نباید از خود انفاق کند و دیت نیز بر عاقله است و زن از عاقله محسوب نیست و مطالبه
دیت از او نکنند و ابو هاشم گوید که چون انحضرت این جواب را فرمود بخاطرم امد که ابن ابی العوجا همین سوال را از حضرت
جعفر الصادق کرد و انحضرت نیز همین را جواب داد و چون این مطلب بذهنم رسید انحضرت فرمود بلی مسئله ابن ابی العوجا همین
بود و جواب یکیست در وقتی که سوال یکی باشد بر احد ما و اول و اخر ما یکیست بلی رسول خدا صلی الله علیه واله و امیر المؤمنین
علیه السلام فضیلت بر همه دارند **لمؤلفه** یک ماه و ده و دو برج می بین   یک دو ده و دو درج می بین
من معجزاته در خرایج از ابو هاشم نقل کرده است که روزی ابو محمد سوار شده بصحرا میرفت و من نیز در خدمت
انحضرت سوار شده بودم در بین راه بخاطر من رسید که قرضی که داشتم داده نشده و فکری میکردم که چگونه ان دین را ادا
خواهم کرد انحضرت متوجه من شده نگاهی نمود و فرمود که خدا تعالی قضای دین ترا خواهد کرد بعد از ان اندکی از زین نگون
شده با تازیانه خود خطی بر زمین کشید فرمود یا ابا هاشم فرود ای و بردار و پنهان کن فرود امدم دیدم شمش طلائی افتاده
است پس برداشتم و در جیب یا موزه خود گذاشتم و باز در دنبال انحضرت میرفتم و فکر میکردم که اگر این شمش طلا بقدر
قرض من نباشد صاحبش را بهر چه هست راضی خواهم کرد همه را باو خواهم داد لکن اخراجات و نفقه عیال را در این ایام زمستان
و سرما از کجا پیدا کنم و چگونه گذران نمایم پس انحضرت دوباره نگاهی بمن کرد و خم شده با سر تازیانه خطی دیگر بر زمین کشید مانند

خط اول و بمن فرمود که فرود ای و بر گیر و پنهان دار چنین کردم و شمش نقره دیدم برداشتم در موزه خود گذاشتم و سوار شدیم
و رفتیم تا بمنزل چون حساب اوام خود را نمودم و ان زر را کشیدم بقدر همان دیدم و نقره را فروختم و بقیه فصل زمستان خود را
اندوختم موافق و مطابق اخراجات ضروریه ان فصل بود و معلوم شد که انحضرت بقدر احتیاج و ضرورت بمن انعام فرمود **لمؤلفه**
بقدر ضرورت بداد زر   منبر قدر وجود ان امام بشر **سراج سیوم** در خرایج مرویست از
جعفر بن شریف جرجانی که سالی بعزم زیارت مکه مبارکه میرفتم امدم بخدمت حضرت ابو محمد حسن در سامره و رفقا و یاران
من از جرجان مال بسیاری بهمراه من فرستاده بودند خواستم بپرسم که بکه بسپارم این مال را خود انحضرت فرمود بمبارک غلام
بسپار انچه اورده من نیز دادم و در هنگام مرخصی عرض کردم که شیعیان شما در جرجان سلام میرسانند فرمود مگر بر نمیگردی
بعد از فراغ از حج بجرجان عرض کردم بر میگردم فرمود از امروز تا صد و هفتاد روز دیگر حساب کن که بجرجان خواهی رسید و از روز صبح
جمعهٔ سیم ربیع الاخر خواهد بود و چون رسیدی بیاران خبر ده که در همان روز در اخر روز خواهم امد نزد ایشان و برو بسلامت که
با اطفال خود خواهی رسید و از برای پسر تو شریف نام دارد پسری بهم رسیده نام او صلب بن شریف بن جعفر بگذار و او بزرگ
خواهد شد و از جمله شیعیان و محبان ما خواهد بود عرض کردم یا بن رسول الله ابراهیم بن اسماعیل جرجانی از شیعیان است
بسیار احسان و محبت بشیعیان تو کند شاید در سالی زیاده از صد هزار درهم بایشان برساند و او یکی از صاحبان ثروت و مکنت
و نعمت تو ست فرمود خدا او را اجزای خیر دهاد در ازای احسانی که بشیعیان ما میکند و گناهان او را بیامرزاد و فرزند خوبی باو
کرامت فرماید که از موالی ما باشد و دعای ما را باو برسان و بگو نام ان فرزند را احمد بگذارد راوی گوید رفتم و حج کردم و بسیار بمن
خوش گذشت و بهمان طریق که فرموده در روز جمعهٔ سیم ماه ربیع الاخر وارد شدم و دوستان را ملاقات کردم و ایشان را وعده دادم
که حضرت امام والامقام حسن عسکری وعده فرموده که امروز طرف عصر تشریف باورد بجرجان مهیا کنید خود را از برای مسائل
و اموری که بدان احتیاج دارید چون نماز عصر کردیم و جمع شدند نشسته بودند که ناگاه انحضرت به حجره داخل شد و بر ما سلام کرد
و او را استقبال کردیم و دست بوسی نمودیم فرمود من جعفر بن شریف را وعده کرده بودم که امروز در چنین وقتی بیایم و نماز ظهر
و عصر در سامره کردم و امدم نزد شما که تجدید عهد با شما کنم حال هر چه مسائل دارید بپرسید پس اول نضر بن جابر عرض کرد
که پسر جابر یکیست که کور شده است استدعای شفای او را دارم انحضرت دست مبارک بر چشمان او کشید فورا بینا شد و هم
چنین یک یک حاجات و مسائل خود را عرض کردند و اجابت حوائج همه را کرده دعای خیر بهمه گفت و ایشان را وداع نمود و در وقت
غروب افتاب بسامره مراجعت فرمود **لمؤلفه** انکه از سامره یک لحظه رود در جرجان   نزد هر شام قدم او
جان **فی المعجزه** نقل کرده اند که انحضرت را بدست سهل تحریر خادم سپردند و او بسیار بی ادبی میکرد و بد
سلوکی مینمود زن او او را چند انکه نصیحت کرد نشنید و عبادات و علو درجات او را نادیده انگاشت اخر الامر زن بشوهر گفت که
گمان دارم هلاک شوی ان ملعون گفت بخدا قسم که او را در میان سباع خواهم انداخت که بدرند و خلیفه درین امر اذن داده پس انحضرت را
انداختند در میان سباع و درندگان و تشکیکی نداشتند که انحضرت را دریده اند بعد از مدتی که رفتند دیدند انجناب سالم در میان
درندگان نماز میکند و ان جانوران درنده در اطراف انحضرت ایستاده اند و سر عجز بر پای او نهاده اند **لمؤلفه**
طرفه مکر بیست اهل دوران را   جانور کی خورد سلیمان را **المعجزه** منقولست که انحضرت در طفولیت در زمان حیات
کثیر البرکات والد ماجد خود امام علی النقی الهادی در صحن خانه ببازی مشغول بود ناگاه در چاه افتاد و حضرت هادی در نماز
بود زنان شیون و فریاد میکردند چون امام بعد از فراغ از نماز بر لب چاه فراز امد دید که انحضرت بر روی اب چاه نشسته و بازی میکند
لمؤلفه که سلیمان بساط داشت بباد   اب چه شد بساط شاه عباد **ومن معجزاته** عمر بن مسلم

گفته که سمیع مسمعی همسایه من بوده و مرا آزار بسیار می‌نمود و سخنان درشت و ناخوش میگفت بالاخره مرا تاب نماند عریضه بخدمت امام فرستادم و از رفتار آن ظالم او را آگاهی دادم و فرج خواستم جواب آمد مشعر بر بشارت بر فرج قریب و در آن اشاره رفته بود که خانه او هم بمن خواهد رسید و مالی از ناحیه فارس نیز بمن واصل خواهد گردید و از قضا بنی عمی داشتم که او مرده بود و وارثی جز من نداشت بعد از چند روز مال او را از جانب فارس بجهة من آوردند و سمیع نیز بعد از یکماه مرد و من خانه او را خریدم و از برکت توجه آنحضرت آسوده گشتم که دیدم و نیز آنحضرت در آن مکتوب مرقوم فرموده بودند که استغفار کن از سخنی که بر زبانت جاری شده و از اتفاقات روزی با جمعی از نواصب نشسته بودیم و ایشان نام ابوطالب را بردند و بتدریج سخن را بمذمت مولای من ابو محمد رسانیدند و من نیز با ایشان موافقت کردم از برای آنکه ساکت شوند و کمتر مذمت آنحضرت را کنند و بعد از وصول این نوشته توبه کردم و دانستم که مراد آنحضرت همین بوده است و بعلم الهی و مکاشفه اشاره باین امر کرده شده فرموده است **لمؤلفه**

علم بر غیب اگرچه خاص خداست
هم ز حق علم آن امام هداست

سراج چهارم و من علومه الغریبه

روایتست که در سامره قحطی شد در زمان آنحضرت و خلیفه تمام اهل مملکت را امر نمود که بنماز و دعای باران روند پس دو روز متوالی رفتند و باران نیامد جماعتی از نصاری استدعا کردند که ما نیز بنده خداایم مرخص کنید تا دعای نمائیم مرخص شدند و رفتند چون جاثلیق و ترسایان رفتند در صحرا در میان ایشان راهبی بود چون دست بر آسمان برداشت باران شدیدی آمد و مردم تعجب کردند و در میان مسلمانان و نصاری حرفی شد و میل بدین نصاری کردند خلیفه فرستاد نزد آنجناب که چون آنجناب محبوس بود او را بیرون آوردند و کیفیت را باو گفت الحق ادرك امة جدك فقد هلکت یعنی دریاب امت جدت را که هلاک شدند فرمود فردا امیر و تمام مردم را از شک و شبهه بیرون می‌آورم پس جاثلیق در روز سیم با راهبان و نصاری بجهة استسقا بیرون رفتند و حضرت امام حسن عسکری نیز با جمعی از اصحاب ارادت مآب خود رفت چون راهب را دید که دست خود را بلند کرده و دعا میکند آنحضرت غلام خود عقید را فرمود که علی الغفله دست راست او را بگیر و محکم میان انگشتان او را آنچه دارد بیرون آر چنان کرد و او هر قدر اضطراب نمود که دست خود را رها کند میسر نشد پس از میان انگشتان راهب استخوان سیاهی گرفتند و بیاوردند و او را بجناب امام داد در دست خود پنهان داشت و براهب گفت که اکنون دعا کنید و باران طلبید چندانکه همه ایشان انجیل را شفیع کردند و زاری بر آوردند قطره باران بجهة ایشان و باران ظاهر نگردید و هوا صاف شد و ابرها رفتند پس خلیفه از حضرت استفسار نمود آنحضرت فرمود که این راهب استخوان پیغمبری از پیغمبران بنی اسرائیل بدست آورده بود و خاصیت استخوان پیغمبر اینست که هرگاه که آنرا برهنه و مکشوف در زیر آسمان باز دارند باران خواهد آمد و قطع نمیشود تا روی آن استخوان را بپوشانند و پنهان سازند و بعد از آن خود آنحضرت باداب و شرایط آمده باران شدید شد و رفع قحط و غلا گردید و شبهه مردم در باب راهب مرتفع شد

ایضاً من معجزاته

در ارشاد مفید منقولست از اسمعیل بن محمد بن علی بن اسمعیل بن عبدالله بن عباس ابن امیر المؤمنین که نشستم بر سر راه حضرت امام حسن عسکری برای اینکه چون بگذرد شکوه از فقر و فاقه کنم و قسم خوردم که بیش از درهمی ندارم فرمود دروغ قسم میخوری چرا که دویست اشرفی پنهان داری و اینکه میگویم نه از این راه است که میخواهم چیزی بتو ندهم ولی حقیقت حالست پس بغلام خود فرمود که صد اشرفی بوی داد و نیز فرمود دویست اشرفی که پنهان داری در وقت احتیاج از آن محروم خواهی شد راوی گفته چنان شد که فرموده بود زیرا که صد اشرفی که آنحضرت بمن داده خرج شد و بعد از ضرورت و حاجت خواستم دویست اشرفی خود را که پنهان کرده بودم از محلش بردارم نبود و معلوم شد که پسرم از آن مطلع شده بود و زر مدفون را برداشته و گریخته است تصدیق بفرموده حضرت امام همام نمودم و معتقد شدم **نظم لمؤلفه**

هر که اندر بر آن نور خدا گفته دروغ
روشن است این که نه در شمع دلش هست فروغ

ایضاً

من معجزاته

من معجزاته و مکاشفاته

در دلائل حمیری از محمد بن اقرع منقولست که رقعه بخدمت جناب امام حسن عسکری نوشتم و سؤال کردم که امام را احتلام دست میدهد یا نه بعد از فرستادن عریضه بخاطرم رسید که احتلام فعل شیطانست و خدا دوستان خود را از شر شیطان حفظ میکند چه جای امام بعد جواب رسید که حال امام در هنگام منام مانند حال اوست در بیداری و خواب تغییر نمیدهد حال او را چنانکه بخاطر خود نیز بعد از ارسال نوشته خطور کرده **لمؤلفه**

در وجودی که هزاران ملکست
راه شیطان نبود این چه شک است

و من معجزاته

حسن بن طریف گوید که سالی بود که متعه کردن را موقوف کرده بودم بعد از آن میلی بهم رسانید بزنی که در طایفه بود در کمال جمال و لکن **نظم**

در همسایگی او باش و رنود
دائماً طائفه نیز اش در کرد بود

باین سبب از آن نفرتی داشتم و تردید مینمودم و در خاطرم آمد که از ائمه ما بما رسیده که متعه بزن فاجره یعنی زانیه باعث منع اوست از حرام یعنی هرگاه زن فاحشه را مردی متعه کند از این راه که او را از فعل حرام باز داشته است و در نکاح خود آورده است عیبی ندارد پس عریضه خدمت حضرت ابو محمد الحسن فرستادم و از ایشان اذن خواستم که بعد از سه سال که متعه نکرده ام حال بکنم یا نه آنحضرت در جواب من نوشت که احیا سنت پیغمبر صلی الله علیه و آله و اماتت ترک بجهة منع و بدعت عمری خواهید کرد چه عیبی دارد که سنتی را مردی بعمل بیاورد اما زنهار مبادا آن همسایه معروفه زانیه را متعه کنی که ما بر بعضی ضررها و زحمتها خواهد بود هر چند بخاطرت رسد که پدران من یعنی ائمه هدی فرموده اند که متعه کنید زن فاجره را که از حرام بحلال کشیده خواهد بود او را بلی این سخن صحیح است اما بخصوص این زن معروفه معینه مصلحت تو نیست چرا که او زنی است در شهر شهره بهرزه کاری چون مردم او را جویند و نیابند بسراغ او شتابند معلوم شود که در خانه تست و او را متعه کرده و بحکام رسانند و بواسطه منع خلیفه که متعه را خلیفه این عهد کرده باب پیروی اوست ترا آزار و اذیت خواهند کرد راوی گفته که چون فرمان همایون آنحضرت بمن رسید فسخ اراده کردم و دیگری از همسایگان ما که شابن سعید نام داشت او را متعه کرده و چنانچه آنحضرت فرموده بود شهرت کرد و منتشر شد و بسلطان زمان رسید و آن بیچاره در این امر خسارت و مرارت بسیار کشید و از برکت نصیحت مولای خود دیدم که از باطن من مستحضر شد من مستخلص شدم و از آن تبودات آزاد آمدم **لمؤلفه**

مریض هر چه بگوید طبیب بپذیرد
دگر جز این عملش بی شک از مرض میرد

سراج پنجم فی معجزاته الباهرة الزاهرة

در اعلام الوری از ابو هاشم جعفری نقل کرده که در خدمت حضرت ابو محمد الحسن بودم که مردی عرب نیکو صورت خوش محاوره بلند بالا و سطبر پیکر که نهایت وقار و تشخص از او آشکار بود آمد و بر آنحضرت سلام کرد باین طریق که السلام علیك یا ولی الله و او جواب گفت و او نزد نشست بخاطر من آمد و لیت شعری من هذا یعنی کاش میدانستم که این کیست ناگاه حضرت ابو محمد حسن فرمود که این از اولاد زن اعرابیه ایست که صاحب سنگریزه هاست که حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله بر آن مهر زده پس حضرت ابو محمد الحسن باو فرمود که بیاور آن سنگریزه ها را او نزد آورد و یکطرف آن صاف بود و مهر نداشت و آنحضرت مهر مبارك خود را بر آن سنگ زد و جا گرفت و گویا حالا در نظرم میباشد که ابو محمد انگشتر خود را که در دست مبارك داشت بر آن سنگ مهر زده بود و مانند نقش در موم بر سنگ رخام آن مهر جا کرده بود پس من بان مرد یمانی گفتم که سابقا خدمت این حضرت رسیده بودی گفت لا والله تا حال ندیده بودم و مدتها بود که شایق خدمت آنحضرت بودم تا اکنون که جوانی که او را هم که ندیده بودم آمد گفت برخیز و داخل شو بخدمت امام و من آمدم راوی گوید که بعد از آن او برخواست و میگفت رحمة الله و برکاته علیکم اهل البیت و ذریة بعضها من بعض اشهد ان حقك واجب کوجوب حق امیر المؤمنین و الائمة من بعده صلوات الله علیهم اجمعین و الیك انتهت الحکمة و الامامة و انت ولی الله الذی لا عذر فی احد فی الجهد به بعد از آن خدمت آنحضرت عرض کردم که نام او چیست فرمود او مهجع بن صلت بن عقبة بن سمعان بن غانم بن غانم است از اولاد همان زن اعرابیه است که حضرت امیر

المؤمنین

المؤمنین سنکریزه هاء اورا مهر نمود **تحقیق** ابن عباس کفته که زنانی که سنک ریزه هارا بردند حضرت رسول الله و انحضرت خبر کرد انها را و جمع کرد و مهر بر انها زد و داد باو و فرمود هر که این عمل را کرد او وصی منست و جانشین منست آن سه نفر زن بودند یکی ام سلیم و یکی حبابه والبیه است و یکی ام غانم است و ان دو نفر را سابقا ذکر کرده‌ایم دیکر مکرر ننمودیم ذکر انرا و ام یك از ائمه علیهم السلم انسنك را مهر زده اند تا حضرت ابو الحسن و این علامت امامت ائمه اثنا عشر بوده و این مرد که ذکر شد از اولاد ام غانم یعنی ازن بوده است **لمؤلفه** مهر انقوم کرفته است هر سنك و شکفت مهر شان ار چه بدلهای منافق نکرفت **فی المعجزة** علی بن عاصم کوفی کوید که در وقت کوری خود داخل شدم بر ابو محمد حسن عسکری و بمن کفت ای علی بن عاصم نکاه کن بزیر پای خود که بر بساطی نشسته ام که بسیاری از انبیای خدا بران نشسته اند و هم چنین ائمه راشدین بران جلوس کرده اند عرض کردم یا مولای و سیدی دیکر تا نعلین را نزوم برین بساط نعلیه اکرام این بساط فرمود یا علی این نعلینی که اکنون در پای خود داری عمل مردی ملعون خبیثی است که بولایت ما اقرار و اعتراف ندارد پس در دل خود کذرانید که کاش من بینا بودم و این بساط را بنظر تماشا و زیارت می نمودم انحضرت مشرف شد بر ما فی الضمیر من و فرمود بیا نزدیك من رفتم نزد انحضرت و با دست مبارك چشمان مرا مسح کرد دیده ام روشن همه جا و همه چیز را دیدم و نکاه بر بساط کردم بساطی دیدم که بر روی ان جای پای بسیاری هست و صورت بسیاری کشیده اند فرمود این جای پای ابو البشر ادم صفی الله است و ان جای پای نوح نبی الله است و ان جای پای قیدار پیغمبر است و ان جای پای اخنوخ یعنی ادریس است و ان جای پای متوشلح و ان جای پای سام است و ان از ارفخشد است و ان صالح و ان ابرهیم و ان صالح و ان ابرهیم و ان لقمان و ان لوط و ان اسمعیل و ان اسحق ان یعقوب ان یوسف ان شعیب ان موسی علی هذا القیاس تمام انبیارا نام برده و اثر قدم انهارا نمود تا بحضرت محمد مصطفی علیه التحیة والثنا رسید فرمود این اثر پای رسول خدا ختم انبیا است و ان جای پای حضرت امام المتقین امیر المؤمنین است و بر همین طریق یکیك اولیا و اوصیا ائمه هدی را تا قائم ال محمد صلواة الله علیهم اجمعین فرمود بعد از ان فرمود این اثر هارا به بین و بدان که اینها اثار خدا میباشند و هر کس که در ایشان شك کند مثل کسی است که در خدا شك کند و هر که ایشانرا انکار کند خدا را انکار کرده راوی این خبر علی بن عاصم کوید که مواضع ان اقدام را بوسیدم و دست انحضرت را بوسیدم و عرض کردم که من عاجزم از اینکه یاری شما را بدستیاری دست خود توانم کرد و از من خدمتی نمیاید بجز اینکه در دل شما را دوست دارم و بمحبت شما جان سپارم و تبری از دشمنان شما کنم و لعن بر اعدای شما فرستم پس چکونه خواهد بود حال من انحضرت فرمودند پدرم از جدم تا جدش تا رسول خدا صلی الله علیه و اله نقل کرده که هر کس از شیعیان ما که چنین باشد صدای او را خدا بملائکه برساند و ملائکه با او هم اواز در دعا و نفرین شوند و کویند خداوندا صلوات بفرست بر روح این بنده خود که بقدر قوه خود دوستان تو را یاری کرده و اکر زیاده بر این میتوانست میکرد پس ندا از رب العزه رسد که ای ملائکه من دعای شما را در باره او مستجاب کردم و روح او را با روح نیکان صلوات فرستم یعنی امر نمودم او را و با برکزیدکان خود محشور ساختم بعد از ان فرمود ای علی بن عاصم چشم خود را تا الابد باز چون چنان کردم مثل اول کور شدم و جائی را ندیدم زیرا که خدا چنان خواسته بود و ایشان در تسلیم راز ندولی الحمد لله که بصیرتی حاصل کردم که اشرف از بصارت بود **لمؤلفه** دیدهٔ حس که نبیند چهرهٔ دلدار را دیدهٔ دل بنکر دبی شبهه نور یار را در این حدیث حرمت **سراج ششم** سعد بن عبد الله نقل کرده از جمعی که از جملهٔ ایشان ابو هاشم جعفری و قاسم بن محمد و محمد بن عبد الله عمری و غیر ایشان بودند از کسانیکه محبوس کرده بودند ایشانرا بسبب کشته شدن عبد الله بن محمد عباسی چنانچه در تواریخ است و کفته اند که ما در زندان بودیم و شب هنکام ابو محمد و جعفر برادر انجناب بر ما در محبس داخل شدند و درهای زندان از اندرون مقفل

بود

بود دیدیم که بخودی خود تفلها باز شد و افتاد و ایشان داخل شدند و ساعتی نزد ما نشستند و انحضرت ما را تسلی داد و دلجوئی فرمود و مژدهٔ خلاصی ورهائی از زندان بروزی نمود نجشی و باز تشریف بردند و درها بهمان نسبت مقفل شد ایضا **من معجزاته** ایضا در خرایج و مناقب نقل کرده که کسی بود در سامره از زمرهٔ اجامره که بواسطهٔ خبث و طینت و کثافت نطرت عداوتی ذاتی و منافاتی صفاتی با ذات فایض البرکات ائمهٔ هدی خاصه حضرت ابو محمد الحسن العسکری داشت و رایت کفر ایت شقاق و نفاق را بدستیاری ملعنت و شیطنت پیوسته بر میافراشت و هر وقت که امام همام از خانهٔ خود بیرون میامد که سوار شود و بجائی برود ان ملعون دون انحضرت را بزبان بریده بد میکفت و رد میکرد و سخنان یاوه منکر این کافر ابتر با میاورد حضرت بواسطهٔ مکارم اخلاق علیه و سلامت نفس زکیه بران ایذا صابر بود و مواسا و مدارا با ان خبیث نهان و اشکارا می نمود پس روزی خلیفهٔ عنیفهٔ غیر عفیفه انحضرت را بحضور خود احضار کرد و در وقتی که انحضرت پای مبارك در رکاب مرکب اورد ان ابتر دهرزه کوی یاوه پوی حاضر شد و بان بنیان ناسزا کفتن و بدکوئی کردن نسبت بحضرت اغاز نهاد و بهمراهان حضرت بر او افتاد و اصراری در راضه اراان سر حلقهٔ احرار می نمود تا رسید بر سر دو راه که جدا میشد از راهی که حضرت از ان راه بعلت کثرت و جمعیت مردم و مراکب ایشان تنك بود براهی دیکر و سعتی داشت ان ابتر رفت که باز از کوچه از سمت دیکر از پیش روی انحضرت بدر اید و بی ادبی و هرزه کوئی و بیحیائی نماید انحضرت بغلام خود فرمود که برو در دنبال ان ابتر مرد و دو او را کفن و دفن نما و بعد از ان بنزدیك من ائی پس خادم در قفای ان ابتر رفت همینکه حضرت بر بازار رسید ان ابتر ملعون از راه دیکر امد که باز معاصی و هرزه کوئی بنیان نهد و از ذات خبیثه خود نشانی باز دهد بمقتضای اذا اراد الله شیئا هیا اسبابا غیرت الهی به ظهور امده استری بناکاه او را لکدی زده چنانکه فی الفور مرد و جان بمالك دوزخ سپرد غلام امام علیه السلم حسب الاشاره سرور انام ان ابتر را کفن و دفن نموده مراجعت کرد و انحضرت رفت بملاقات سلطان رسید و مراجعت کرد **سراج هفتم ایضا فی المعجزة** محمد بن علی بن ابرهیم بن موسی جعفری نقل کرده که ما بر ما تنك کردید پدرم کفت بمن بیا رو بهم بنزد ابو محمد حسن بلکه چیزی بما انعام و اکرام فرماید که روزی چند خاطر ما از رنج فقر و فاقه بیاساید و بمن کفت که من هرکز او را ندیده ام و نمیشناسم نمیدانم چکونه خواهد شد الحاصل رفتیم و در راه پدرم کفت اکر پانصد درهم بما میداد اکر دویست درهم بجهة لباس خود و عیال صرف شود و صد درهم بجهة نفقه و اخراجات و دویست درهم بجهة اذوقه ائینه عیال بماند پس بکوست من نیز در دلم کذشت که اکر سیصد درهم هم بمن میداد خوب بود صد درهم بجهة اذوقه و صد درهم بجهة الاغی که بخرم و بکوهستان بروم معامله کنم چون بدر خانهٔ انحضرت رسیدیم ناکاه دیدیم که غلام انحضرت بدر امد و کفت علی بن ابراهیم و پسرش محمد بن علی داخل شوید پس رفتیم و سلام کفتیم و انحضرت بپدرم کفت چرا تا بحال ما را دیدن نکرده و نیامده اید پدرم کفت شرم داشتم که با این حال پریشان بخدمت تو برسم و بعد از ساعتی تامل برخواستیم و بیرون امدیم غلام امام از قفای ما بیرون امد و صرهٔ زر بپدرم داده و کفت این پانصد درهم است دویست درهم بجهة لباس و دویست درهم بجهة اذوقه و صد درهم بجهة اخراجات یومیه تست و صرهٔ دیکر بمن داد و کفت این سیصد درهم است صد درهم قیمت الاغ و صد درهم بجهة لباس و صد درهم بجهة اخراجات که بروی بکوهستان بسود اما متحیر شدیم و بخانه امدیم و پس من بکوهستان رفتم و زنی از سودا کرفتم و خدا برکتی داد بمن که امروز چهار هزار اشرفی هم دارم و اینها دولت را از ان حضرت میشمارم **مخفی نماناد** که این شخص راوی چنانکه شنیدی که چه دید و چه باور رسید باوجود این معجزه قایل بوقف بود و اقرار بامامت انحضرت ننمود و مذهب و فقیه انست که حضرت امام موسی بن جعفر را زنده و غایب میدانند و او را چنانکه اخبار در ظهور حضرت مهدی بزرکوار است که از رسول رسیده صاحب امر و مهدی هادی میخوانند

دربار

وبسیار ائمه بعد از امام موسی قایل نیستند وایشانرا واقفیه مینامند راوی گوید که چون این حکایت غریبه وروایت عجیبه را
از وشنیدم براو طعن زدم که با وجود مشاهده این معجزه چرا بمذهب واقفیه ماندی گفت بلی راست است ولی سالها است که
براین عقیده بوده ایم وترک عادت نموده ایم **لمؤلفه** بوالحکم نیز دید بس اعجاز ورنه کافری نیامد باز

ایضاً ادریس بن زیاد توبی میگوید که من غالی بودم ودر ایشان اعتقاد بالوهیت داشتم پس رفتم بسامره که حضرت ابو
محمد الحسن العسکری را ملاقات کنم چون وارد شدم بواسطهٔ خستگی راه وگرد وغبار وسفر ارادهٔ حمامی کردم و بر در حمامی که در
عرض راه خانهٔ انحضرت بود خود را انداختم وازخستگی بخواب رفتم ناگاه دیدم سرچوبی بپهلوی من رسید دیده گشادم دیدم
انحضرتست که بر سر من ایستاده برخواستم وبرروی پای مبارک او افتادم ورکاب اورا بوسه دادم واو سوار بود وغلامان او
اطراف اورا داشتند اول سخنی که بمن فرمود این بود که ای ادریس بل عباد مکرمون لا یسبقونه بالقول وهم بامره یعملون
عرض کردم همین مرا بس است چرا که از برای تحقیق همین مطلب امده ام و بهمین قدر رفع شبهه وشک من شد **ایضاً**
یحیی قنبری گفته که انحضرت را وکیلی بود که در حوالی خانهٔ انحضرت سکنی می نمود وحجره ومنزل او از اجزای خانهٔ ان امام محسوب می
شد واورا غلامی ترک صبیح ملیح امردی بود همانا وسوسهٔ شیطان در نفس او اثری کرد وبغلام ارادهٔ فسادی در میان اورد
بالاخره رفع حجاب بغلام را نمود و بفساد ام الفساد بهتک پردهٔ خود تن در داد **نظم** بر کسان گر حرام را دین
کند بی شک ام الخبائث این کند وفاصله وواسطه در میان او وطاقی که ان وکیل داشت تا باطاقی که منزل انحضرت بود
سه اطاق در بسته مقفل بود ان وکیل گفته که در ان نیمه شب بدیدم درها همه گشاده گشت وانحضرت امد بر در حجره من وایستاد
وبمن خطاب کرد وفرمود ایمردمان از خدا بترسید در حوالی خانهٔ من باین اعمال شنیعه مرتکب میشوید من در ان شرمسار بودم
صبحگاه غلام را فروختم واو را اخراج نمودند **لمؤلفه** مایه قرب حقیقی نشود قرب جوار قرب جان باید
بود باشد فرخنده تبار

سراج هشتم محمد بن عباس گوید که جمعی از شیعیان نشسته بودیم و
از علامات امامت وایات وبراهین ولایت صحبتی میداشتیم ودر میان مامردی ناصبی بود گفت من صفحهٔ کاغذی را با قلمی بی مرکب و
مداد مینویسم اگر امام زمان دانست وخواند وجواب داد میدانم امام است والا فلا پس مسائل بسیاری نوشتیم وان مرد ناصبی نیز بجهة
امتحان صفحهٔ بی مداد نوشته در میان کاغذها نهاد وفرستادیم بخدمت انحضرت بعد از انکه جواب نوشته جات مسائل ما رسید
دیدیم که جواب مسایل ناصبی را که بی مرکب بر صفحه نوشته بود مفصلا حضرت امام ارقام فرموده اند وبر ان کاغذ سفید بی
مرکب اسم پدر ومادر وخود ان شخص ناصبی را نوشته بودند ان مرد بعد از مطالعه واطلاع بر جواب مطلب خود از هوش رفته
بیخویش گردید وبهوش امد **بیت لمؤلفه** در ان بیخویشیش راهی نمودند رهش بر سمت درگاهی
نمودند تا خود گفت که برهانی زیاده بجهة اثبات امامت وولایت این امام کرین نخواهد بود ودر دل خود از روی صدق
وصفا با انحضرت خطاب نمود که روحی فداک **مصراع** که هم نوشته میخوانی وهم ناگفته میدانی وبخدمت
انحضرت رفته شیعه شد واقرار بامامت او کرد وروی در قبلهٔ حقیقی اورد رحمه الله **ایضاً من معجزاته**
محمد بن حمزه عریضه بانحضرت نگاشت وبواسطه ابو هاشم جعفری انفاد خدمت ان امام اهل رشاد داشت از انحضرت
التماس دعا کرد وبتوجه همت انحضرت از فقر وفاقه وعسرت ازاد شود واستغنا یابد انجناب در جواب بدان مرقوم فرموده بود
که خداوند نعم وفقر ترا رفع کرد وترا مستغنی وصاحب دولت ومکنت نمود پس پسر عمت یحیی مرده ووارثی از او نمانده وصد هزار
درهم از او مخلف شده ودر این روزها بتو خواهد رسید ودر خرج کردن میانه روی کن واز تبذیر بر کنار باش که تبذیر از
افعال شیطانست انا المبذرین کانوا اخوان الشیاطین راوی گفته پس از چند روز نوشته بمن رسید واز تاریخ ان معلوم

شد که در همان روزی که انحضرت جواب عریضهٔ مرا مرقوم فرموده بود پسر عم من در شهر دیگر از حران وفات نمود وهمان مبلغ از مال
اورا اوردند وتسلیم من کردند وچنانکه فرموده بود مستغنی شدم وانما الرابط بین وسط وشایسته خرج کردم **لمؤلفه**
بلی کسی که امام وولی الله است زمرگ وزنده کی هر که هست اگاه است **فی المعجزة** ابوهاشم جعفری گوید که مهتدی
خلیفهٔ عباسی انحضرت را ومرا محبوس ساخت ودر زندان انداخت پس انحضرت بمن فرمود که ای ابو هاشم این طاغی ملعون میخواست در این
شب با من معارضه کند وخدا عمر اورا قطع کرد وروز حیات اورا ابتر اورد ودولت اورا زایل نمود بعلت انکه هنوز فرزند واولادی
بجهة من نمانده وقایم مقام من باشد بهم نرسیده وعنقریب فرزندی بجهة من خواهد رسید که چشم من بدو روشن شود راوی گوید
که چون صبح شد غلامان ترک ریختند بر سر مهتدی واورا کشتند وخلق نیز امداد کردند ایشانرا بجهة انکه مهتدی مذهب معتزله ورد
اختیار کرده بود وبعد از قتل او معتمد را بخلافت برداشتند وبا او بیعت کردند وان ملعون مقتول عزم خود را جزم کرده بود بر هلاک
وقتل انحضرت پس خدای تعالی اورا مشغول بخودش کرد تا انکه کشته شد وبعذاب الهی معذب گردید **بیت** سر شب سر قتل
وتاراج داشت سحر که نه تن سر نه سر تاج داشت

سراج نهم در همان ایامی که انحضرت محبوس بود احمد بن
محمد عریضه بخدمت انحضرت ارسال نمود که این مرد یعنی مهتدی تفحص میکند ودر هر جا که شیعه می بیند میکشد وما بسیار مضطرب
ومکدر هستیم خورده که شیعیان شمارا از روی زمین براندازد واثار ایشانرا بکلی منقطع سازد انحضرت در جواب نوشت که عمر او تمام شد
تا پنج روز دیگر باقیست وروز ششم کشته خواهد شد بذلت وخواری هرچه تمامتر وچنان شد که فرموده بود **ایضاً**
چون مستعین بالله قصد هلاکت ان مظهر صفات خدا نمود واورا بسعید حاجب سپرد که بکوفه برده در عرض راه شهید
نماید واین خبر در میان شیعیان منتشر شد بسیار مضطرب شدند وایمفقه بعد از وفات حضرت هادی بکمتر از پنج سال بود پس جمعی
از شیعیان عریضه نوشتند خدمت انجناب واستفسار نمودند در جواب بایشان نوشت که بعد از سه روز فرج میرسد ودر روز
سیم مستعین را از خلافت خلع نمودند ومعتز را بجای او نصب ساختند بعد از ان بردند مستعین را بواسط ودر انجا کشتند وان
حضرت نجات یافت **قطعه** از مرگ حذر کردن دو روز روا نیست روزی که قضا باشد وروزی که قضا نیست
روزی که قضا باشد کوشش نکند سود روزی که قضا نیست در ان مرگ روا نیست **ومن دلائله** مادر
انحضرت گفته که او فرموده بود که در سال دویست وشصت مقدر شده که بر من صدمه برسد من گریستم وجزع کردم فرمود صبر کن
وجزع مکن که ناچار است پس چون ماه صفر از سال دویست وشصت در رسید من ارام نمیگرفتم تا بیرون مدینه میرفتم وپرسش می
کردم ودر طلب خبر صحیح بودم که از سامره بمن برسد تا انکه خبر رسید که معتمد عباسی اورا حبس کرده در دست علی بن جوین و
جعفر برادرش را نیز حبس نموده وگفته اند که مکرر معتمد احوال اورا از ان کس که در پیش او حبس بوده است سؤال می نموده است او
ودیگران همه میگفتند اند که جز طاعت وعبادت کاری ندارد روزها صایم وشبها نماز قایم **لمؤلفه** بی خور وخواب
عیش وبی نوم است فایم اللیل صایم الیوم است اخر الامر بعلی بن جوین گفت که برو نزد او وسلام کن برا او اورا مرخص کن
که بخانهٔ خود برود ارام گیرد علی مذکور گوید که چون امدم بدر محبس انحضرت رسیدم دیدم الاغی با زین ولجام بر در زندان ایستاده
وانحضرت لباسهای خود را پوشیده ومنتظر است که چون من باو برسم بیرون امده سوار شود وحال انکه خلیفه در خفیه بمن اذن رها
کردن انحضرت داده بود وکسی نشنیده بود که تصور شود که باو خبر داده اند الحاصل بانحضرت گفتم که چرا تشریف نمیبرید فرمود جعفر هم
باید بیاید من عرض کردم که جعفر را رخصت نداده گفت برو نزد او وبگو ما از یکخانه بیرون امده ایم وهر دو در یک خانه هستیم اکنون
من برروم واو بماند خوب نیست وخلاف مروت وانصاف است پس رفتم وبرگشتم وخلیفه اورا نیز مرخص نمود وپیغام داد که اورا یعنی جعفر را
برای خاطر تو مرخص کردیم بعلت انکه تقصیری کرده بود وتقصیری بود که تورا هم در نزد ما مقصر کردند واو بسیار سخنان از تو در

نزد ما میکفت و با بن جهت او را حبس نمودم و خال کرائی تو نیست او را بخشید تو بپر او را برداشته بهمراه خود بخانه بردند و دیگر او را بر روی او نیاوردند **ایضًا** کلینی روایت کرده است از محمّد بن اسماعیل بن ابراهیم بن موسی بن جعفر که در وقتی که انحضرت در دست صالح وصیف بحکم خلیفه کثیف محبوس بود بنی عبّاس او را تاکید بر تنک کرفتن بر او و قصد او میکردند و او بیز بر بکذو نفر از ملازمان خود سفارش اذیّت انجناب را کرده بود روزی باز بصالح طالح کفتند که چرا انچه باید بعمل نیاوردی نمیکنی او در حضور ایشان بان دو نفر که حکم کرده بود عتاب نمود که چرا کوتاهی مینمایید اند و نفر کفتند ای مرد بترس از خدا چه میکویی در شان کسی که هر روز روزه دارد و هر شب تا صبح نماز میکذارد و همیشه بعبادت خدا مشغول است و از کارهای دنیا بکلّی معزولست و هر وقت که نکاه او بما افتد بدن ما بلرزه در میاید و در دل از هیبت و عظمت او چیزی داخل میشود که ضبط خود را نمیتوانیم کرد در قوّه ما نیست که با و اذیّتی برسانیم و این کار را ما نمیتوانیم پس بنی العبّاس از این خبر مایوس شدند و از اصرار در اضرار انحضرت ساکت امدند اری کفته اند

نظم هر که ترسید از حق و تقوی کزید — ترسد از وی جنّ و انس و هر که دید

سراج دهم در وفات او در اکمال الدّین روایت کرده اند از محمّد بن حسین بن عبّاد که حضرت ابو محمّد الحسن در روز جمعه وقت نماز صبح بجوار رحمت حضرت ربّ العزّة رفت و در همان شب جمعه بدست مبارک خود مکتوبات بسیار نوشت و در وقت رحلت ان کرامت رتّبه جلیل حاضر نبود مکر صیقل جاریه انجناب و عقید خادم ان امام وحید و انکه را خدا میداند از غیر ایشان یعنی صاحب الامر تا ملائکه عقید کوید که روز هشتم ماه ربیع الاوّل بود ارشاد و تبیت و شصت که انحضرت فرمود اوّل نماز میکنم مرا ببر بید بر روی مصلّی خوش پس در کوشه حجره فرشی انداختیم و انحضرت را بردیم در انجا پس او اب از صیقل کرفت و روی و دستهای مبارک خود هر یک را یکدفعه شست و مسح بر روی و قدمین خود نمود و نماز صبح را بر فراش خود ادا فرمود بعد از ان اب مصطکی را از دست صیقل کرفت که بیاشامد از شدّت ضعف قدح بر دندانهای مبارک او میخورد و دستهای او میلرزید پس صیقل قدح را از دست انحضرت کرفت و انحضرت همان دم تسلیم نمود

بیت نور خورشید بخورشید رسید — موجه بحر بدریا بکشید

بعد از ان ابو الادیان حضرت که حدیث نام داشت از مدینه بسامره امد و برادر انحضرت جعفر بسلطان عرض کرد و از مادر او مطالبه ارث نمود و خواستند که بر او کند انچه را امر بکتمان ان فرموده بود از امر فرزند خود و لابدّ صیقل کفت حمل دارم و او را بردند که زنان قاضی و غیره تحقیق نمایند و بعد از ان عبید الله بن یحیی بن خاقان بمرض فجاه در کذشت و صاحب الزّنج در بصره خروج کرد و ایشان بخود افتادند و بچاره نظم دولت خود پرداختند و از این خیالات باز ماندند **ایضًا** ابو الادیان کفته که من ملازم انحضرت و رساننده مکاتیب بودم در ایّام ناخوشی انحضرت امدم بخدمت او بعضی مکاتیب بمن داد و مرا بمداین فرستاد و فرمود بعد از پانزده روز که مراجعت میکنی در خانه من شیون خواهد بود و می بینی که مرا غسل میدهند ابو الادیان عرض کرد که بعد از تو کرا بشناسیم و امر با کیست فرمود با جانشین من عرض کردم واضح تر بفرمایید فرمود که جواب این مکتوبات را از تو طلب نماید اوست امام عرض کردم توضیح فرمایید فرمود هر که مرا غسل دهد وصیّ من است و بعد از من اوست و هر که بر من نماز کذارد اوست و هر که خبر دهد با نچه در همیان میباشد اوست خلیفه من ابو الادیان کوید شهر داشتم که زیاده بپرسم نارفتم بمداین و بعد از پانزده روز وقتی وارد شدم که انحضرت تسلیم کرده بود صدای شیون از خانه انحضرت کوش ساکنان عالم بالا را کر می نمود جعفر برادرش بر در ایستاده بود و مردم او را تعزیت می کفتند بعضی بکمان نیابت و خلافت تهنیت میکردند من در دل خود کفتم که اکر این امامست امر امامت هم معیوب شد چرا که شراب و اطلاع داشتم و طنبور نواختن او را نیز میدانستم پس رفتم به پیش او و تعزیت کفتم و از من هیچ نپرسید بعد از ان خادم امد و کفت برادرت را کفن کرده اند بیا بر او نماز کن جعفر و شیعیان داخل خانه شدند دیدم حضرت را کفن کرده اند پس جعفر در پیش ایستاد که نماز کند چون خواست تکبیر کوید دیدم طفلی بیرون امد که رنک او سبز بود و کیسو داشت و دو

دندانهای او شکافته یعنی هنوز درست بیرون نشده بود و ردای جعفر را کرفت و کشید و فرمود ای عمّ پس بایست که من سزاوارترم از تو بنماز کردن بر پدرم پس جعفر رنکش متغیّر شد و پس رفت و ان طفل پیش ایستاده نماز کرد و بعد از انکه انحضرت را بپهلوی پدرش دفن کردیم ان طفل رو بمن کرد و کفت ای بصری جواب مکاتیبی را که اورده بمن ده دادم و در دل خود کفتم که دو علامت ظاهر شد و یکی مانده که حکایت همیان باشد پس بجعفر کفتم که این طفل که بود کفت او را ندیده ام و نمیشناسم نشسته بودیم که جمعی از اهل قم امدند و سؤال از امام حسن عسکری نمودند و چون مطّلع بر فوت انحضرت شدند و کریستند و سؤال از وصیّ او کردند کفتند که جعفر برادرش وصیّ اوست ایشان بر او سلام کردند و تعزیت و تهنیت کفتند پس پرسیدند که بفرمایید بهمراه ما از مال امام که اورده ایم چیست جعفر متغیّر شده برخواست و کفت مردم از ما توقّع میکنند که ما غیب بکوییم و کسی غیب نمیداند و روانه شد در این بین خادمی امد و کفت ای اهل قم مکاتیبی که همراه شماست مکاتیب فلان و فلانست و اسم همه را کفت و همیانی زیّ نیز بهمراه دارید که در ان هزار اشرفی است و یکی از ان تلا یی و مس است و بر دیکران زر مالیده مطلّا کرده اند پس انها تصدیق کردند و بغلام کفتند هر کس ترا فرستاده امام واجب الاحترامست و همیانها و نقدها دادند جعفر متغیّر شده برخواست و نزد خلیفه معتمد رفته کیفیّت را بیان کرد خلیفه در مقام تفحّص بر امده صیقل انکار کرد و کفت من حملی دارم برای انکه دست از وی بردارند پس او را سپرد بابن ابی الشّوارب قاضی که تحقیق کند و در این اثنا عبید الله بن یحیی وزیر مرد و بمرک فجاه سپرد و صاحب الزّنج خروج کرد و امر دولت عبّاس تزلزلی حاصل نمود بخود پرداختند و صیقل را رها ساختند مدّت عمر و ولادت و وفات انحضرت در مقدّمه احوال خجسته ان کزیده ایزد متعال ذکر و ثبت شد لاجرم در این مقام مذکر مرثیه در مصیبت ان امام همام می پردازد و انرا وسیلهٔ نجات خود میسازد

سراج یازدهم لمؤلفه فی المرثیه دو بیم

حسن خجسته شه عسکری لقب — فخر جهان امام عجم حضر و عرب

در کنیه بو محمّد و اندر لقب زکی — در روی روز روشن و در موی تیره شب

ده باب او امام اکر پرسیش پدر — ده پشت او کرام اکر جوییش نسب

هم جدّ او محمّد و هم باب او علی — هم نور چشم او بجهان قطب دین ربّ

نه سر ساعتی ز شرع نبی جسته انحراف — لحظه براه حق اسوده از طلب

نی در لباس جسم روان کشته ملتبس — نی در حجاب کشف و عیان مانده محتجب

چشمان او بقدرت موجد هر وجود — منظور او لقای مسبّب هر سبب

از بهر حق کزیده ز باطل بسی بلا — در زا دین کشیده ز کره بسی تعب

در اتش محبّت و طاعات لم یزل — صافی و پاک از غش تن مانده چون ذهب

در سرّ من رای و ز اثار علم او — افتاد صیت در یمن و مصر و در حلب

چون دید از و موفّق بی دین بی وفاق — فضل و بزرکواری و دانایی و ادب

بر او از ان امام و از ان جاه و ان حسب — افتاد در روان و جسد شعلهٔ حسد

چون کشتش ان مخیل و شد اکاه شوا ز رحل — سنّت دکر پدر انش بزهر قهر

او را شهید کرد نهان از سر غضب — بعد از شد بماتم انمقتدای دهر

همرنک نمود بسوکش سیه سلب — از اه و اشک و نوحه پر از شور و پر شغب

خود کشت و خود بنغز بپوشید ای شکفت — ان رفت و از زمانه و این ماند ای عجب

حیدر بخانه مانده و بر مسند ش عمر — احمد بغار خفته و بر تخت بولهب

یوزان بکرد شاه و بکردن ز لعل طوق — شیران ببیشه خفته و در دن ز جوع تب

هر زر که خالص است نینداشید از لهب — قتل و شهادتست ولا را محک به دهر

ازی بلاست اهل ولا را محک به دهر — سعادت بر این کروه

رفت از جهان زکی و در امد ز ملک غیب — هست از بلا بر اهل ولا راحت و طرب

سراج دوازدهم در ولادت انحضرت ان حجّت خدای که در روی نیر شک نیر بب چنانکه کذشت در دویست و اند و شهادتش در دویست و شصت بوده و بعضی مسموم نمودن او را بمعتمد نسبت داده اند و بعضی بمعتمد منسوب

منسوب بنموده انه العلم عند الله **ایضاً** سید عارف صمدانی میر سید علی همدانی در بعض نوشته جات خود از روی
خط مبارک حضرت امام همام حسن عسکری علیه السلام این عبارات و اشارات شریفه نقل کرده است و چنین نوشته است
نقل الفقیر الی الله الغنی السید علی الهمدانی من خط الامام الحسن العسکری علیه السلام ما هذا لفظه قد صعدنا ذری الحقایق
باقدام النبوة والولایة ونورنا سبع طرایق باعلام الفتوة والهدایة فنحن لیوث الوغا وغیوث الندا وفینا السیف والقلم فی العاجل
ولواء الحمد والعلم فی الآجل اسباطنا خلفاء الدین وخلفاء الیقین ومصابیح الامم ومفاتیح الکرم فالکلیم البس حلة الاصطفا
لما عهدنا منه الوفاء وروح القدس فی جنان الصاقوره ذاق من حدائقنا الباکورة وشیعتنا الفئة الناجیة والفرقة
الزاکیة صاروا لنا ردأ وصونا وعلی الظلمة الباً وعونا وستفجر لهم ینابیع الحیوان بعد لظی النیران لتمام الم وطه والطواسین
من السنین کتبه الحسن بن علی العسکری فی اربع وخمسین ومائتین و شیخ عبد النبی شطاری از خط سید نقل کرده و این
نوشته از قرار تاریخ پنج سال قبل از رحلت حضرت امام بوده و همانا این رمز اشاره بحضرت قائم صاحب الامر علیه السلام خواهد
بود والله اعلم **ایضاً** سعید بن عبد الله ثقه جلیل القدر گفته که هجده سال بعد از وفات حضرت امام حسن عسکری
بمجلس عبد الله بن خاقان که عامل بر خراج و ضیاع قم از قبل سلطان بود رفتم و او از همه خلق عالم ناصبی تر بود و اظهار عداوت
با اهل بیت پیغمبر صلی الله علیه و آله بیش از همه مینمود مذکور شد احوالات سادات و بنی هاشم از اولاد امیر المؤمنین علی که در
سامره بودند و مذهب ایشان و تقوی ایشان و عزت ایشان را بیان مینمودند احمد بن عبد الله گفت ندیدم که در سامره از ایشان
کسی باشد مثل حسن بن علی بن محمد بن علی الرضا علیهم السلم و بوقار و آرام و عفت و فضلت و همت او و جلال او در نزد خانواده پیغمبر
و سلطان و همه بنی هاشم او را تا قلت سن مقدم بر پیران سالخورده و من روزی بالای سر پدر خود ایستاده بودم
و روز مجلس او بود که پدر بدیوان می نشست که دیدم حاجب آمد و گفت ابن الرضا حسن میآید بصدای بلند گفت رود داخل شود
ناگاه دیدم مرد سبزه فامی خوش بوی و خوش قد و قامت نازک اندام کامل با هیبت و جلال در آمد و پدرم از جای جست
و استقبال کرد تا آنروز ندیده بودم که با احدی از بنی هاشم آن حرمت نماید بلکه بولیعهدان حرمت کرده باشد بعد از معانقه او را
بر روی مصلی خود نشانید و خود در کمال ادب در برابر او نشست و روی خود را باو کرده بود و او را ابو محمد خطاب میکرد و
از حرمت نام نمی برد و مکرر میگفت بابی انت وامی و من تعجب میکردم که درین اثنا حاجب آمد و گفت موفق آمد و قاعده
آن بود که حاجبان او در پیش میآمدند و در عمارت پدرم دو صف میکشیدند تا در خانه میایستادند و او میرسید و از
میان آنها میآمد تا بمجلس و درونش نیز همچنین پس پدرم مطلقاً اعتنائی بملازمان موفق ننمود و با آنحضرت در صحبت
بود بعد عرض کرد که اگر حال تشریف میبری مختاری و بغلامان خود گفت پدرم که احاطه کنند و او را از عقب صفها
ببرند که موفق او را نبیند و آنحضرت رفت پس از حاجبان پرسید که این کیست گفتند ابن حسن عسکر نیست و امام رافضیان
است پس تعجب من زیاده شد و در آن روز متفکر بودم تا شب در رسید و بنزد پدرم رفتم و از او سوال کردم که این شخص
که امروز آمد که بود گفت ای فرزند ابن الرضا حسن است و ساعتی سکوت کرد گفت ای پسر اگر خلافت از بنی عباس منقرض شد
از بنی هاشم کسی از این مرد بیشتر استحقاق آن کار را ندارد پس قلق من افزود بعد از آن از هر کس میپرسیدم چنین میگفتند پس قدر او
نزد من عظیم شد و اوی گوید درین اثنا که احمد توصیف آنحضرت را میکرد کسی پرسید که چگونه بود با برادرش جعفر گفت جعفر کیست که نام او را
توان برد جعفر مردیست فاسق و متجاهر بفسق و فجور شارب الخمر و مرتکب ملاهی و مناهی بخدا قسم روزی که او مریض شد خلیفه فرستاد نزد پدرم
که زود بیا پدرم در نهایت استعجال رفت و برگشت همراه پنج نفر از ملازمان خلیفه که یکی نحریر بود مأمور شدند که در خانه آنحضرت باشند اطبا را جمع کنند
و معالجه کنند بعد از دو روز خبر شد که مرض او سخت شد پدرم سوار شد رفت بخانه او و اطبا نشستند بنهایت سعی در علاج او کردند

و آنحضرت وفات یافت در روز وفات آنحضرت سامره مانند محشر شده بود و خلق میگریستند و خلیفه فرستاد کسان بسیار را که
تفتیش کنند در خانه او و کسان او و حجره های او را مهر کردند و بیشتر تفحص از اولاد آنحضرت میکردند و زنی چند را آوردند
که مظنه اولاد باینها بود و در حجره نگاه داشتند و نحریر خادم را با زنی چند بر اینها موکل کردند پس بازارها را بستند بعزا نشستند
سلطان یعنی متوکل خلیفه ابو عیسی را فرستاد بجهة نماز و چون ابو عیسی مد روی جنازه را باز نمود و بر بنی هاشم و بنی عباس و کل
خلق گفت ایها الناس این حسن بن علی بن محمد ابن رضا میباشد که بموجب خود در رختخواب وفات یافته و در بیماری جمعی
حاضر بوده اند که کسی باو اذیتی نرسانیده پس روی او را پوشید نماز کرد و پنج تکبیر گفت و امر کرد که از فضای خانه بر دارند
پس بردند در پهلوی پدر والاگهرش سپردند پس مردم متفرق شدند و سلطان مضطرب شد و با جمیع اصحاب و عمله خود در
تفحص فرزند آنحضرت برآمدند و در خانها تجسس مینمودند و قسمت اموال و متروکات او را کردند و انجاریه را که کمان حمل باو
داشتند بدقت محافظت مینمودند تا دو سال یا بیشتر پس ظاهر شد که حمل نداشت میان مادرش و جعفر برادرش در باب میراث
اختلاف شد و بسلطان کشید بعد جعفر آمد نزد پدرم و گفت همان منصب برادر مرا بمن واگذار و هر سال بیست هزار اشرفی بتو
میدهم پدرم گفت ای احمق سلطان شمشیر خود را کشید و بضرب شمشیر خواست کسانی که اعتقاد بپدرت و برادرت داشتند بر
گرداند از عقیدهٔ خود و نتوانست و این اراده برای او حاصل نشد و انهمه سعی کرد در اطفای نور الهی و میسر نکردید پس شیعیان
اگر تو را امام دانند چه احتیاج بسلطان و اگر ندانند از حکم سلطان چگونه تو این خلق بگروند و حال آنکه میخواهند بنی عباس
که امامت برای کسی نباشد مگر خود از طایفه و پدرم فهمید که جعفر بی عقل و دیوانه است و امر کرد که دیگر او را بر او راه ندهند نزد
او تا اینکه پدرم وفات یافت و تا حال که هجده سال از وفات ابو محمد گذشته هنوز سلطان دست از تجسس پسرش بر نداشته است
و در فکر پیدا کردن و کشتن اوست که از این طایفه نسلی و اثری نماند و اثری از محمد ظاهر نیست **لمؤلفه** انطفای
نور حق باشد محال که منم نور گفت آن ذو الجلال

ظهور دوازدهم از مظاهر الانوار فی مناقب ائمة الاطهار در ذکر ولادت کثیر السعادت حضرت امام همام والامقام امام العصر و صاحب الامر و حجة الله علی الارضین و خلیفة الله فی العالمین سمی خیر المرسلین خاتم الاوصیا والاولیا والائمة الطاهرین ابو القاسم محمد الهادی المهدی بن زکی العسکری ابن الحسن ابن علی النقی ابن محمد التقی ابن علی الرضا ابو الحسن موسی الکاظم بن جعفر الصادق ابن باقر العلوم المکتوم المحمد بن علی زین العابدین و سید الساجدین ابن امام السعید الشهید ابا عبد الله الحسین ابن امیر المؤمنین و سید الوصیین و قاید غر المحجلین الانزع البطین علی بن ابیطالب صلوات

الله و سلم علیه و علیهم اجمعین الی یوم الدین و بباطنهو باهر النور آنحضرت و ذکر زمان غیبت و اخبار متواتره در این باب مشتمل بر آثار و اقوال و خفای آنجناب در ضمن دوازده بهاء لمؤلفه

برجا بود دین ... اندواهب ... ماندو آن صاحب زمان
وبپا ازو پی اسمان هم هادی خلایق و هم حجت خدای بانی بد و شریعت و قایم بد و جهان هم با نبوت نبوی
از سر ظهور هم با ولایت علوی از ره نهان اندر بدن ولیک مقامش جهان روح اندر مکان ولیک
مکانش به لامکان کیهان یکی قبای و دران ذات او ستن کیتی همه چو جسم و دران فیض او ست جان کر
او نهان دهر عیانست کی عجب رسمست اینکه روح نهانست و تن عیان کر او نبود بود جهان شخص بی حیات
کر او نبود بود جهان جسم بی روان از روی صورت ارچه نهانست از نظر از روی معنیست عیان بر یکان یکان
در هر دلی که زنک شک و شبهه ها زدود افتد ز پرتو مه رخسار او نشان مشکل رسد بمعرفت کردکار کس
حاصل نکرده معرفت او درین میان نی نی که هست معرفتش از سر یقین در دهر عین معرفة الله بیکمان عار
شد انکسی که بر سر وجود او جاهل نشد بمعرفة الله جاودان خفاش افتاب بمی بیند از عمی در پیش مهر قدر نه
نز ابر آست و نه دخان کردد چو دهر ممتلی از ظلم و از ظلام تابد شعاع عدلش بر تیره خاکدان کو با شود بذکر قد
نطق وحش و طیر بینا شود بنور رخش چشم انس و جان ترویج منقصت بکشد رخت از نفوس توحید معرفت بزند سر
ز هر زبان چندان ز باطلان بکشد در زمین بحق کز خونشان زمانه شود رشک کلستان دجال کشته از وی و
اشرار غرق خون جبرئیل در رکاب و مسیحاش در عنان زان کافران که مدعیان علوم دین کیفر کشد بحکم خداوند
حکمران ایمان خوار مانده شود هم نو عزیز دوران پیر کشته شود هم ز سر جوان یا رب تو ئی کواه هدایت کر این یقین
ناطق بود بعصمت این هادیان دین بر نامداران بصیر و عارفان خبیر مخفی و ستیر نماند که تحقیق این اخبار و تصدیق این
کفتار فی المثل بحر بیست زخار که بسیاری از ارباب عقل و جمعی از اصحاب نقل دران بحر بیکران بقدم تفکر و تحیر افتاده اند و
کوهر مقصود بدست نیاورده از لطمات امواج انها و صدمات جزر و مد ان دریای بی منتها ناکام جان داده اند **بیت**
از دو چو بیم قدرت موج عظیم و سطوت الا بنوّ و عترت ما را نبود زورق ما بیم که بنشسته ایم در کشتی اهل البیت من
وافقنا استخلص من خالفنا استغرق لاجرم برخی انعامه خود کامه انکار این امر کرده از راه تسویلات اخبار مأثوره
تاویلات اورده و لیکن فرقه ناجیه شیعه اثنا عشریه که اولوا الالباب و محققین معانی احادیث و کتاب میباشند بزبان و دل
تصدیق دین امر دقیق نموده و در سفینه نوح که مایه نجات و فتوح تن و روح است اسوده اند بر این زاده و بر این ایستاده
بر این زیسته و بر این جان داده اند و کفته اند **عربیة** جمالک فی کل الحقایق سایر و لیس له الا جلالک ساتر
تجلیت للاکوان خلف ستورها فنمّت بما ضمّت علیه الستایر بنا علی هذا این بی بضاعت بقدر قوت و استطاعت
از اخبار و احادیث و براهین نقلی و عقلی انچه از کتب تواریخ و احادیث علما ممکنست درین دفتر کر علت غائی جمع ان ذکر اخبار
و آثار حضرت خیر البشر و ائمه هادین اثنا عشر علیهم السلم است نقل مینماید و این فصل را که ظهور کامل مید اند و ظهور دوازدهم می
خواند بر دوازده بهاء مجوی و مشتمل کرده بر سبیل روایت رواة و ذکر حکایات همت میکمارد و امید اجر جزیل دارد

بهاء اول در ذکر مجملی از احوال ماجده آنحضرت قبل از وصول او بخدمت حضرت امام والا مقام امام حسن عسکری

ابن بابویه

ابن بابویه در کتاب اکمال الدین از محمد بن یحیی شیبانی روایت کرده و صاحب ناصر رحمة الله علیه در جلد ثالث خود اورده که محمد کفته
در سنه دویست و هشتاد و شش از هجرت رسول صلی الله علیه و آله رفتم بکربلای معلی بزیارت حسین بن علی ثم الی مدینة السلم
متوجها الی مقابر القریش و قد تضرّمت الهواء و توقدت السماء یعنی از کربلا امدم به بغداد و رو بمقابر قریش نمودم بدرستیکه
هوا اتش کرفته بود و سما مشتعل مینمود یعنی شبی که هوا کرم بود و کواکب در فلک میدرخشیدند وارد شدم بمشهد مطهر
و مرقد منور موسی بن جعفر رسیدم واستنشقت نسیم تربة المعمورة من الرحمة المعفوفة بحدائق الغفران اکببت علیها
بعبرات متقاطرة و زفرات المتتابعة و قد حجب الدمع طرفی عن النظر یعنی بمشام رسید نسیم تربت مطهران برکزیده حالی
اکبر که فرو رفته در رحمت الهی است و احاطه کرده شده بباغستان مغفرت نامتناهی خود را بر روی مرقد منور مطهر انداختم با چشمها
اشک ریزان دمادم و اههای سوزان پیاپی در حالیکه اشک چشم مانع شده بود و کوشهای چشم را اب کرفته بود از نظر کردن
بسوی انچه در انمکان بود فلما رقات العبرة وانقطع النحیب الحاصل کوید که چون اشکهای دیده از توالی و تواتر بسستی و
انقطاع انجامید افغان و ناله ام بسکون و ارام مبدل کردید چشمان خود را باطراف انمحل شریف کشودم و بهر جانبی از ان مرقد
نظر نمودم مرد پیری در نزدان مرقد مطهر دیدم که از غایت پیری پشتش خمیده و شانهای او چون کمان سر بهم اورده و پیشانی
و دستهای او از طول عمر و بسیاری طاعت و سجود سطبر شده و پینه کرده چنانکه کفته اند **بیت** زپیری پیکرش مشت حمی
شده هر تار مویش جوی شیری واز ان پیر شنیدم که بدیکری که در پهلوی او ایستاده بود میکفت که ای پسر تو ابد عم تو از بر کت
دو سید بزرکوار چندان شرافت و بزرکی و افتخار بر دوش خود کشیدند از غوامض علوم و اسرار و نوادر روزکار که از کشیدن عشر
از اعشار و از هزاران دو طایفه اسلمان که مشهورند در عرب به بسیاری محروم مانده و سمند همت کام در تحصیل کمال و سلوک مسالک
عزت و جلال بادنی پایه ان نرانده اند اینک من که عم تو ام مشرف بر پر کردن پیمانه عمرم و اجل نزدیکست و نمی یابم دردو دستان
اهل بیت احمد مختار و شیعیان حیدر کرار و محبان او لا د اطهار او کسی را که توانم رمزی از ان اسرار بوی کویم **راوی**
کوید که چون از ان پیر روشن ضمیر این سخنان دلپذیر شنیدم متنبه و متفطن کردیدم و با خود کفتم که ای نفس سوسته مشقت
روزکار و زحمت زمانه غدار را امید ارند و کار بجایی میرساید که جوانان زبان تشنه را بتعب اندازم یعنی در طلب علم سفر کرده
بهر طرف تازم و حال انکه علم در خدمت این بزرکواران یعنی در نزد مرقد مطهر ایشان حاصل خواهد شد پس کفتم ایها الشیخ
کن که کیستند این دو سید بزرکوار که نور انجبین شرافت باهره و فضیلت طاهره مخصوص کرده اند قال النجمان المغیبان فی الثری
بسرّ من رای یعنی ان دو ستاره درخشنده دو کوکب نور بخشنده که در خاک سامره پنهان شده اند کفتم قسم میخورم بدوستی
این خاندان ولایت نشان و بمرتبه این دو دُر تابنده صدف شرافت و کرامت که من خواستکاری می نمایم علم ایشانرا بمهر و کابین
سنکین و طلب میکنم اثری که از ایشان مانده و راهنما کند مرا بان هر دو دانای صاحب امامت و قسمها مؤکده میخورم بر کتمان اسرار
ایشان بقدر القوه ان پیر کفت که اکر راست میکویی ظاهر کن چیزی که همراه تو باشد از آثار انها کر دلالت کند بر اینکه تو نیز از
شیعیان ایشانی پس من کتابهایی را که همراه داشتم کشادم و از آثار ایشان حدیثی چند در میان نهادم تا رسیدیم بحدیث بشر بن
سلیمان پس ان پیر کفت راست کفتی و من نیز راست میکویم بدانکه منم بشر بن سلیمان برده فروش و از اولاد ابو ایوب انصاری
صاحب حضرت رسول صلی الله علیه و آله و منم یکی از موالی و ملازمان ان دو ستاره پنهان شده در سامره و همسایه ایشان بودم
و خدمت ان دو بزرکوار را مینمودم کفتم پس اکنون که مطمئن شدی از اخلاص من مرا شاد کن بحق صاحب این مدفن بنقل کردن بعضی
از آثار ایشان **ان پیر روشن ضمیر کفت** بدانکه مولای من حضرت ابو الحسن مرا در علم برده فروشی فقیه
و دانا کفته بود و نمی خریدم و نمی فروختم برده مکر باذن انجناب و بان وسیله پرهیز و احتیاط میکردم از موارد شبهات در بین معاملات

مالبتکه

تا اینکه معرفت من بآن کامل شد و تمیز کردم حلال خدا را از حرام پس شبی در خانهٔ خود بسامره آرام گرفته بودم و نیمهٔ شب گذشته
بود دیدم در خانه مرا میکوبند برخواستم و رفتم که بگشایم دیدم کافور خادم آنحضرتست و مرا آنحضرت طلبیده است لباس خود را
پوشیده رفتم بخصوص آن امام بزرگوار دیدم که حضرت ابو الحسن علی النقی با فرزندش امام حسن مکنی بابو محمد صحبت میدارد و خواهر
آنحضرت حکیمه خاتون در پس پرده میباشد پس از نشستن بمن فرمود که ای بشیر تو از اولاد انصاری و همیشه با ما محبت و صدا[قت]
داری و شما ایمن و معتمد ما اهل البیت من میخواهم شرافت دهم ترا بفضیلتی که بآن تفوق بیابی بر تمام شیعیان ما و مطلع
سازم ترا بر سری پنهان از اسرار خود و بفرستم ترا به بغداد بجهة آوردن کنیزکی کفتم زهی اکرام و خهی انعام ع بهر چه حکم
کنی بروجهم منت حکمی **بشیر بن سلیمان انصاری کوید** که آنحضرت مکتوبی بخط و زبان رومی نوشته
و مهر بر او نهاده پس بمن داد و کیسهٔ زری حاضر نمود که در آن دویست و بیست اشرفی بود و بمن فرمود این نامه و زر را برداشته
به بغداد رو و در کنار شط دجله باش و در فلان روز کشتیها که اسرا در آن میباشند از جانب روم خواهند آورد و کنیزان و غلامان
بسیار از آنها خواهی دید همینکه آن کشتی را بر کنار ساحل باز داشتند مردم احاطه کنند و هجوم آورند بجهة خریدن آن جواری چون
چنان دیدی تأمل کن و از دور نظاره نما و مشرف شو بر یکی از آن برده فروشان که نام وی عمر بن یزید میباشد و مرد نیست پرده
تمام روز را از نظر خود او را معامله او مترصد باش تا آنکه جواری خود را بفروشد در آخر تو جاریهٔ ظاهر شود که صفت آن چنان
باشد که دو پیراهن و جامه از حریر زرد در بر دارد که آن جامهای مذکور در نهایت درشتی و سطبریست بجهة اینکه نماید بدن او را
دیگر آنها و آن جاریه از مردم امتناع کند و به فروختن احدی تن در ندهد و او را بمشتریان ننماید و نگذارد کسی دست بدو رساند
و بزبان رومی از او صیحه برآید و واپس رود و صیحه او و فریاد او را معنی اینست که کوید وا هتک ستراه یعنی وای که پردهٔ ناموس و عصمتم
دریده شد پس یکی از مشتریان کوید که من سیصد اشرفی در بهای این جاریه میدهم زیرا که عصمت و عفت او را زیاده از همه جواری
می بینم و آن جاریه در جواب او کوید که اگر در زی و هیئت سلیمان بن داود و آن سلطنتی که داشته بوده باشی و اندوک ملک را
حاصل کنی من بتو راغب نخواهم شد بعبث زر خود را تلف مکن و اهن برده مکوب و مال خود را نگاهدار پس صاحبش عمر بن یزید گوید
که این جاریه طرفه در کار تو حیرانم و منظور تو را نمیدانم چرا با هیچکس انس نمیگیری و احدی را بجهة خود نمی پذیری نه بر روی من
مینکری و نه دیگر برای تسپنک امر من بفروختن تو ناچارم و احتیاج بقیمت تو دارم پس رغبت تو بکیست و در این کار چاره
چیست آن جاریه در جواب خواجه گوید که من همانم که دیدی و سخنم همانست که شنیدی تا هرکه دل من آرام گیرد و وفاداری او بر
من ظاهر شود آرام خواهم گرفت والا اگر مرا بهرکس که بیشتر زر دهد بخواهی فروخت انقدر بدان که قصد خود خواهم کرد و خون
من بگردن تو خواهد ماند پس آن خواجه ناچار ساکت و چاره کار آن جاریه را ندانند ای بشیر بن سلیمان چون چنین دیدی و این
سخنان شنیدی آنگاه برخیز و نزدیک عمر بن یزید رو و بگو مکتوبی از بعضی بزرگان بجهة این جاریه آورده ام که بزبان و خط رومی
نوشته و وفاداری و امانت و بزرگی خانوادهٔ خود را در آن مذکور کرده است اگر رخصت میدهی من این نوشته را باو دهم شاید
بخواندن آن نوشته میل نماید و خاطر تو از رهگذر پریشانی حال او بیاساید و اگر راضی شود من وکیل صاحب آن مکتوبم که
بجهة او خریداری نمایم آنگاه او را خریده بجهة ما بیاور که تو را در این ضمن فیضی و سعادتی و ثوابیست تا الی یوم القیام **بشیر بن
سلیمان گفته** که چون سفارشات امام همام با تمام رسید تعهد خدمت نمودم و زر و مکتوب را برداشته روانهٔ بغداد شدم
و مجموع آنچه مولای من بمن فرموده صورت پذیرفت و مطابق افتاد و دانستم که پیش از وقوع این امور آنحضرت را بر آن اطلاعی است
مزید بصیرتم بولایت او شد پس از آنکه از خواجه او اذن گرفتم و نزدیک پردهٔ آن جاریه عفیفهٔ شریفه رفتم آن نوشته را باو دادم
و بجای خود ایستاده ساعتی نیک در آن مکتوب که امتر اسلوب نظاره و حیران فرو ماند و چنان معلوم که چون دانست که آن نامه

ازکیست بیتابی کرد و بگریست و دندان تفکر بر لب تحیر نهاده و مضمون اینمقال را از حال خود سمت بروز داد **عربیة** فاستمطرت
لؤلؤا من نرجس و سقت   وردا و عضت علی العناب بالبرد   وانطقت بلسان الحال قائلة   تا سبدی للشدائد کان
لی سندی   **فارسیه**   لولو از نرکس فرو بارید و گل را آب داد   وز تکرک روح پرور مالش عناب داد   ازمطالعه
آن نامهٔ مشکین ختامه حالتی غریب و صفتی عجیب در و ظاهر شد تو گفتی گرفتار براش زده بجانبیت و دو زخی را بر بهشت برآبی
یاد کردند بر ادرشا   تا ترنی بجانی را جانی   دلش در راه وصال پویا بود   و زبان حالش زین مقال گویا **عربیة**
نفسی الفداء لغائب عن ناظری   و محله فی قلبی دون حجابه   لولا تمتع مقلتی بلقائه   لوهبتها المبشری بابایه
والحمد لله الذی قمع العدی   واقراعیننا بخط کتابه   پس از روی اشتیاق و وفاق آن نامهٔ نامی و مکتوب گرامی را می
بوسید و میبوسید بر دیده و چهره خود می نهاد و بمفاد این ابیات زبان میگشاد **نظم**   فکانکتابک یا سیدی الذی
احلی من العافیه   واحدی علی النفس من قوتها   واطیب من عیشة راضیه   بعد از آن آثار سرور و فرح غیر محصور
در و ظاهر شد و بعمر بن یزید خواجهٔ خود گفت که اگر مرا بصاحب این مکتوب فروختی در بهای من زری اندوختی پیوسته تراد عا
میکنم و ثنا میکنم و اگر بخواهی مرا بشخص دیگر بفروشی به یقین قطع بدان که در معنی هلاک من میکوشی زیرا که خود را هلاک
خواهم کرد و نام خود را از صحیفهٔ هستی پاک خواهم او چون این سخن از وی شنفت ناچار در پذیرفت و بمن گفت که او را بچه مبلغ
خواهی خرید بعد از مکالمه بسیار و گفتگوی بیشمار بدویست و بیست اشرفی راضی گردید و از من آن مبلغ را طلبید سر آن کیسه را
کشودیم و شماره نمودیم همین مبلغ زر بی از دیاد و نقصان در آن همیان بود باو تسلیم نمودم و آن جاریه را با من همراه کرد و آن
جاریه خرم و خندان با من روانه شد به حجره در بغداد او را جای دادم که فرداً صبحگاه بخصوص حضرت مولای خود برم چون او در آن
حجره در آمد دیگر باره خندان و شادان آن نامهٔ معتبر ختامه را کشود و ملاحظه نمود و بر سر و صورت خود میگذاشت و چون حال غریب ابتهاج
گرامی میداشت مرا از آن حال عجب آمد و باو گفتم مکتوبی که کاتبش و صاحبش را هنوز ندیدهٔ و بخصوصش نرسیدهٔ چرا چندین
و تعظیم بدیدن و بوسیدن آن میکنی گفت ای عاجز ضعیف بی معرفت بحق معرفت و مرتبه و شأن اولاد پیغمبران من صاحب این
نامه را تا آنکه بحسب صورت ظاهر ندیده ام مراتب قدر و جلال او را بیشتر از تو شناخته و فهمیده ام در حرمت من افزود که این چه
که جاریهٔ رومی اظهار ارادت و ولایت بفرزند رسول عربی صلی الله علیه و آله نماید او را سوگند دادم که از شرح حال خود بر
من رشحی اظهار کن تا مزید معرفت و بینش من بدان فخر افزایش کردد فرمود چون تو از محبان او بی و در راه طلب من بحکم او بی
بوی مختصری از حالات من کوش دار و بر لوح دل نگار **بهاء الدوله در شرح دادن ملیکه
بنت یشوعا پسر قیصر پادشاه روم بعضی از حالات و وقایعات
خود را بجهة بشیر بن سلیمان** ای بشیر بن سلیمان و مبشر گرفتار زندان حرمان
بدانکه من دختر یشوعا پسر قیصر روم و ملیکه آن مرز و بوم و مادرم از اولاد حواریون حضرت عیسی مسیح و منسوب بشمعون
وصی عیسی بوده که قیصر روم بواسطهٔ رابطهٔ شرافت و اصالت او را بجهة فرزند خود یشوعا خطبه نموده و بجر مقتبه حرمتمام
تر در حبالهٔ نکاح وی آورد بعد از آن که چندی گذشت و حکمت ازلی مقتضی ظهور وجود من گشت از کتم عدم بعرصهٔ وجود قدم
نهادم و بتربیت من مشغول شدند تا آنکه مدت عمر من از سیزده در گذشت و برادرزادهٔ قیصر طالب مواصلت من گشت
و جدم راضی شد که بر برادرزادهٔ خود منتی نهد و مرا باو دهد پس نام او و وزرای خود مدعی کرد که تهیه و تدارک عیش کنند
و اساس ملوکانه بجهة این کار فراهم آورند پس پیشکاران پیشکار را بزینت و زیور جواهر گران بها زیب و بها افزودند و در همه
کوچه و بازار و در و بام و مرز و بوم روم رسم آیین آزین تجدید نمودند **لموع لغه** ملوکانه جشنی برآراستند

زهر کشور بمهر بی خواستند همه بر شد آواز سنج و درای فلک کر شد از نعره چنگ و نای ز نوبتگه قیصر
آواز کوس همی رفت هر دم بفلاک بر و روس ز شبپو و از ناله ارغنون بگردون دل زهره شد غرق خون ز طنبور
و از تار و چنگ و رباب نواها همی کرد دلها کباب چو ناقوس رهبان شد اندر خروش مسیحا بچارم فلک شد بهوش
ز بس تخته زد در کلیسا کشیش برفتند بس جاثلیقان ز خویش شموع و چراغان برافروختند بمجمرها مشک
تان سوختند ز بس دود بر شد برین نه خراس چو راهب سیه کرد گردون لباس ز آذین و در نور همه شهر روم
چو از رنگ مانی شد از بام و بوم پس از قسیسان و راهبان مرز و بوم روم که نسب ایشان بحواریون مسیح می پیوست سیصد عالم
و فاضل از امرا و ملک زادگان کشور و سرهنگان لشکر هفتصد کس و از سپاه اقارب و عشایر قریب چهار هزار مرد قیصر در
بارگاه خود احضار کرد و از اسباب مرصع و مکلل و هر گونه حلی و حلل آنچه در خزینه گرد آمده بود بارگاه خود آورد از جمله تختی بود
مرصع که از غایت ارتفاع چهل پله داشت و بعد از آن اعیان بزرگ قیصر از در بارگاه میگذاشت چون آن تخت را در بارگاه پادشا
بر پا شد بحکم قیصر برادرزاده اش را بر آن برده نشانیدند و نثار بر سر او فشانیدند و صلیبهای بزرگ را بر حوالی آن تخت جا
دادند و کشیشان انجیلها بر دست گرفته در برابر روی او ایستادند و هر یک سفری از آن کتاب را تلاوت مینمودند و منتظر ساعت
عقد و خطبه بودند ناگاه از قدرت الهی و حکمت نامتناهی بمحض مکن پسر برادر او بر فراز آن تخت صلیبها که از آن سلسله کسیخته
از هوا بر فرش بارگاه ریخته شدند و پایهای آن تخت مرصع بی سببی از یکدیگر منقطع گردیده از هم پاشید و سطح آن فرو افتاد
و برادرزاده قیصر از بالای تخت نگونسار گشته بر و افتاد و از هوش رفت قیصر مضطرب گردید و رنگ از چهره کشیشان و سا
اشراف و اعیان پرید همه متحیر و متفکر گردیدند از غایت حیرانی و سرگردانی در یکدیگر دیدند قیصر غمناک و از زده و دل مرده شد
و مردم متفرق شدند و هر تن بمنزل خود آمدند و قیصر با حضار جمعی از علمای نصاری فرمان داد و با ایشان ابواب مکالمت
و مشاورت گشاد ایشان او را تسکین دادند و زبان بدل جویی وی گشادند و گفتند وقوع این امر دلالت بر زوال دین مسیحان
کند پس قیصر این واقعه را بفال بد گرفته و حمل بر نحوست طالع برادرزاده اش کرده اراده کرده که برادرزاده دیگرش عقد کرده
مرتبه دیگر حکم کرد که کشیشان پایهای تخت را راست کنند و صلیبها نصب نمایند و بارگاه را بیارایند تا نحوست بخت آن برادرزاده
بسعادت دیگری و برکت وجود علمای نصاری رفع شود ایشان نیز از حکم او تخلف نتوانستند و چاره این کار را ندانستند دیگر
باره نظمی در اوضاع بارگاه بزم دادند و ابواب عیش و سرور بر روی اصحاب گشادند آن تخت منفصل را متصل ساختند و پایهای
او را افراختند و صلیبها را ترتیب مجلس را زینت دادند دیگر برادرزاده قیصر را بر فراز سریر بردند و بر اجراء حکم قیصر و منع قضا
ایزد اکبر پای ثبات افشردند تا دیگر اجزای تخت مرصع از یکدیگر فرو پاشید و صلیبها افتاد و آن برادرزاده قیصر هم از تخت
سرنگون شده بی هوش ماند و قیصر بغایت متأثر و متحیر و غمگین و حزین شد علمای دین عیسی و راهبان و کشیشان و پاپ که دعوی
نیابت و خلافت دین مسیح میکرد گفتند این آثار دلالت بر عدم نفاذ بر خلاف رضای روح القدس مینماید و زیاده از این در پی
امر اصرار نمی شاید ع شاید که چو وابینی خیر تو در این باشد پس متفرق شدند و قرار این کار را بر وقتی دیگر گذاشتند و خود را
از این امر معاف داشتند قیصر نیز ناچار بر تعطیل این کار رضا داد و قدم در حرم خود نهاد و بفکرت و عبرت درماند و از شدت
غیرت و حمیت شکایت فلک را بر زبان میراند که هادم اللذات و مایه آفات در عشرتها ما نعست و در مصیبتها ساعی و داعی
دافعست و محنتها را داعی از این غافل که محکوم حکم جبار است و در آثار و افعال خود مجبور و بی اختیار است چنانکه گفته اند

نظم اگر بودی فلک را اختیاری گرفتی بکرمان بکجا قراری رها صد بار سرگردان ترا استاو
بیبی در کار خود حیران ترا استاو

بیان در خواب رفتن ملیکه دختر یشوعا

پسر قیصر و بخواب دیدن حضرت خاتم الانبیا محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم و اوصیا و خلفاء او را

لمولفه شبی دیر که هم چون پر زاغ ز وحشت بلبلان پرید از باغ ندیده دار را مرغ شب اورنگ
که تا بردار بر دارد شب آهنگ خروش پاسبانان لب رسید ز ظلمت راه بیرون را ندیده از آن طالع نگشتی مهر گردون
که بر ترسید سیه کرد شبه گون وز آن آسوده بودی چرخ و انجم که رفتندی شدی رفتارشان گم خور اندر ز بر
گردون چون چراغی که از گم گشته بر کرد سراغی ولی از تیره که آن شب داج چراغ خور بشمع دزد محتاج
چراغ خور بدان تاب بدان سوز در آن شب مشعل مرغ شب افروز چو زلف دلبران گردیده آفاق و یا در تیره کی
چون روز عشاق همه در خواب چون بخت هنرمند ز کام دل بخوابی کشته خورسند بت زنجیر زلف عنبرین
خال پریشان خال و زلفش هم بر این حال به بستر نیم خواب آرام جسته ز چشم خویش آنهم وام جسته
ز ناسوتی بدن جان وارهیده بلاهوتی وطن اندر رسیده دلی یکرشته هم بر پای آن تاب که سوی دام آید
نعمد پرواز اگر یکرشته بر پایش نبودی بدین قالب کجا رجعت نمودی چو مسکن شد گلستانی مثالش ممثل
امدان نیکو خیالش گروهی اشباح رو نمودند بروحای ابدالها بودند در آن ظلمات شباب جانی
بدو دادند و از کفرش نجاتی تفصیل این اجمال آنکه ملیکه خاتون گفته که بعد از اینکه آن روز بدین منوال گذشت و مجلس قیصر
پریشان و جمع آن متفرق گشت و من نیز در حیرت بودم و تفکر در امر گذشته مینمودم چون شب در رسید بخواب رفتم و در خواب
دیدم که در بارگاه قیصرم و جمعی بزرگوار و والا مقدار در آنجا حاضر آمدند با پرسش یا بالهام بر من مکشوف شد که حضرت مسیح
و شمعون حواری او که از اجداد امی من بود و سایر حواریون عیسی میباشند که در آن بارگاه آمده اند و چنان دیدم که بر جای
همان تخت مرصع قیصر که روز گذشته از هم ریخت منبری مشتمل بر پایهای بسیار و ارتفاع بی شمار از نور تابان نصب کردند چنانکه
درخشندگی آن دیده بیننده را خیره و تابش آن نور آفتاب را تیره میکرد و از غایت ارتفاع فراز آن با آسمان مماس بود و در این
حال دیدم که جمعی بزرگوار حاضر شدند که حضرت مسیح و حواریون وی با ایشان بر تعظیم و تکریم و ادب رفتار مینمایند من از آن
در مشاهده بودم و حیرت مینمودم که ایشان کیستند و در این بارگاه از برای چه پیشند ملهم شدم که حضرت خاتم الانبیاء و
اوصیاء آنحضرت خواهند بود پس بجهت زیادتی یقین از یکی از حواریون حضرت مسیح سوال کردم که این دوازده بزرگوار کیستند
او بمن با مضمون جواب میداد که از این عربیة هم القوم آثار النبوة فیهم تلوح و آثار الولایة تلمع
مهابط وحی الله خزان علمه وعندهم سر المهیمن مودع اذا جلسوا للحکم فالکل ابکم فان نطقوا فالدهر
اذن ومسمع میامین قوامین عز نظیرهم هداة ولاة للرسالة منبع پس اکبر و اعظم ایشان را بمن نمود و گفت
اینست حضرت احمد مختار و رسول کردگار ابو القاسم محمد بن عبد الله صلی الله علیه و آله و سلم تسلیما کثیرا و دیگری را نشان
داد و گفت اینست ابن عم و داماد و وصی حضرت رسول و زوج بتول و والد ائمه هدی صلوات الله علیهم اجمعین الی یوم الدین
عربیة هو النبأ المکنون والجوهر الذی تجسد من نور من القدس زاهر وذو المعجزات الواضحات
اقلها الظهور علی مستودعات السرائر ووارث علم المصطفی وشقیقه اخا و نظیرا فی العلی والاواصر
الا انما الاسلام لولا حسامه لعفطة عنز او قلامة حافر الا انما التوحید لولا علومه لعرضة ضلیل
وهبة کافر هو الآیة العظمی ومستنبط الهدی وحیرة ارباب النهی والبصائر پس ائمه دیگر را یکان یکان بمن
نمود و تعریف هر یک را بقدر معرفت خود کرد و من در آنها مینگریستم و با آنها میگفتم عربیة هنیئا لکم

دوح الجنان وطیبها نعیما وملکا دائما یتجدد دیار من الیاقوت والارض فضة وخیمات مرجان و
فیها محمد وانهارها خمر ومسک ترابها وفیها قصور لؤلؤ وزبرجد واشجارها مملوة من ثمارها
واطیارها من فوقها تتغرد الحاصل دران اثنا دیدم که انمرد بزرک که پیغمبر عربی بود با عیسی و شمعون تکلم فرمود
و بشمعون کفت که دختر تو ملیکه را بجهة فرزندم حسن عسکری ابن علی عقد کن که این قسمت و نصیب اوست و بایدان
صلب و رحم این دو تن حجت خدا بروز کند و عیسی نکاح بشمعون کرد و کفت بخت تو بیدار کردید و خارستان تو کلزار و شرافت
عظمی در نسل تو بهم رسید که رحم خود را برحم آل محمد وصل کردی کفت چنان کنم و حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله بران
منبر نور بالا رفت و خطبه بلیغ خواند و مرا بفرزندش حسن عقد بستند و مسیح و شمعون و سایر حواریون قبول کردند و وصی
حضرت رسول و فرزندانش بران شاهد شدند و تهنیت کفتند و یمن فرمودند تو متعلقه ابو محمد حسنی پس بیکبار همه از نظر
من غایب شدند و من از خواب بیدار شدم و حالتی طرفه در خود دیدم و از خوف و بیم پدر و اعوان و اقربا نتوانستم این خواب را
بکسی اظهار کرد و شب و روز درین اندیشه بودم و تفکر مینمودم که آیا این خواب را کی تاثیر و تعبیر ظاهر شود و در خود احوالی
دیکر کون یافتم و در دل خود محبتی و عشقی عظیم با بو محمد دیدم که روز بروز در تزاید بود **لمؤلفه** شراب عشق
چندان مستیم داد که از آزادی بقید هستیم داد بجوش آمد زجوش عشق خونم پریشان کشت عقل ذو فنونم
نه همدردی که با وی راز کویم غم پنهانی خود باز کویم نه محرم تا مقام یار پرسم مکان آنشه ابرار پرسم
رسوائی خویش اندیشه کردم ز بیم جان صبوری پیشه کردم دمادم شد فزون درد درونی ولی ناچار میکردم صبوری
تا از شدت محبت و کثرت مودت بدین روی در لاغری نهاد و خواب و خورد کم کرد بدن روی به بیماری نهادم و بدر بجا ضعیف
و مریض کردیده در بستر افتادم **لمؤلفه** بهجری شد مبدل ارغوانم خزان ره یافت اندر کلستانم
سرم با زانوی افسانه میکفت دلم با جان غم جانانه میکفت آخر الامر قیصر را از حال من با خبر کردند که بیمار شده ام و روز
بروز میکدازم ببالین من آمده و تفقد و پرسش کرد و اطبای روم را حاضر آورد و بمعالجه پرداختند ولی چاره دردم را
نشناختند **لمؤلفه** زبان شد کنج سوری ندیدند دوا کردند و بهبودی ندیدند همه کفتند این را چاره مشکل
که رنج دوری این مرد است حاصل دوا کردند تا نزدیک سالی بهر بیدرمن شد چون هلالی هم آخر از مداوا نا
کشتند بعجز کره همی دمسا کشتند چندانکه قیصر ندبیرات در مداوای من نمود روز بروز ضعف و لاغری و بیخوابی
من افزود چرا که خود میدانستم درد من از چیست و درمان من کیست ولکن با وجود مخالفت مذهب و تباین مشرب قدرت اظهار
نداشتم و حاصلی متضمن کفتار نمی پنداشتم بر تقدیر الهی تن در داده بودم تا به بینم مآل کار چه خواهد بود و مسبب الاسباب چه اسباب
فراهم خواهد فرمود و در هنکام خلوت میکریستم و با خود تکلم میکردم و امثال این مقال بر لب می آوردم که **لمؤلفه**
مرا دل جز وداع زندکانی کدامین طرف بربست از جوانی مکر آنخواب بیداری ندارد مکر این مست هشیاری ندارد
مرا خود کاشکی خوابی نبودی دمی در هجر جانانی نبودی مرا در سینه پیدا کشته سوزی که خاکم را دهد بر باد روزی
اکر پیدا نمایم بیم جانست وکر پنهان کنم هم آنچنانست بود آن میوه بر شاخ بلندی کجا آنشاخ و دست مستمندی
ز دستت کوته وصلش هوس نیست که میدانم بدامن دست رس نیست نه از سودای وصلش جان شکیبد نه از جا
دل بنومیدی فریبد نه بتوانم بکس این راز کفتن نه بینم حاصلی اندر نهفتن نکفتم با کسی حال دل اینست نهفتم
روزکاری حاصل اینست کام و ناکام صبحی بشام میبردم و خواه و نا خواه شبی هم بروز میاوردم در همه روم طبیبی نماند که قصه
او را ابر من نخواند و از درمانم در نماند و او را درمن کاری روا نشد و جوهر را بعلاج رفع احتیاج نیامد معالجه در من اثر نداشت و

کسی از من خبر نداشت چون جدم از من مایوس شد مرا بحال خود کذاشت ولی بسیار عزیز و محترم میداشت روزی بمن کفت ای نور
دیده ام آرزوئی که در دل داری از من بخواه که روا خواهد شد کفتم ای جد امجد راههای فرج را بروی خود بسته و بالهای طایر
جسم را شکسته می بینم مکر از غیب فتوحی شود پس استدعا میکنم که اسرائی که از مسلمانان و غیره در زندان داری مرخص سازی
تا هرکس بوطن خود رود شاید رهائی ایشان باعث شفای من شود و مسیح و مادرش بر من رحم آورند و اکر از من کناهی صادر شده
ازان در کذرند بلکه درد مرا دوائی و رنجم را شفائی و زهر مرا تریاقی و قهر مرا وفاقی در رسد تا بال آید و قوت و صحتم پس از این
رنج بفزاید قیصر حکم کرد که در زندانها کشادند و اسرای مسلمانان و غیر آنها را اذن رفتن دادند و من بعد از آن برو تقدری
اظهار عافیت بر خود بستم و لختی در بستر خود نشستم و اندک غذائی خوردم و برای اظهار بهبودی پای ثبات افشردم پس قیصر اسرا
انعام و جایزه داد و بزهاد و عباد مذهب مسیح صله و انعام فرستاد تا ایشان در حق من دعا کنند و رنجم را بدل بشفا کنند
و من دوی نیاز بقبلهٔ حاجات حضرت رسول الله نموده شب تضرع و زاری بسیار کردم و کریه بیشماری نمودم و از خود رفتم و مرا
خواب برد الحاصل که بعد از چهارده شب بکه از رهائی اسیران شبی توجه تمام بحضرت رسول انام نموده بخواب شدم و در خواب
دیدم که خواتون بی فرشته کردار و بانوی بزرکوار بربالین من پیدا و ظاهر شد و با من تفقد و التفات بسیار فرمود باو عرض کردم که همانا
تو بی مریم مادر عیسی فرمود که نی منم فاطمه زهرا دختر حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و زوجه علی مرتضی و مادر شوهر تو
حسن مکنی با بو محمد که باو خواهی رسید من بسیار خوشنود و امیدوار شدم و بعجز و زاری دست در دامان وی زدم و اظهار کردم که
و بسیار اشتیاق بلقای فرزندش ابو محمد کردم و شکوه نمودم که چرا ابو محمد بنزد من نمی آید و غبار غم از چهره ام نمیزداید تا چند در
فراقش بسوزم و بسازم و با خیالش بزم صحبت بیارایم آن سیدهٔ نسا فرمود که ای ملیکه تو هنوز مشرکی و در محبت اهل البیت در شبهه و شکی
و دین عیسوی داری و طریق شرک میپیمائی باین سبب فرزندم حسن بنزد تو نمی آید چرا که مشرک و موحد با یکدیکر مصاحب و موافق نی
شاید پس بنبی که با او بود اشاره فرمود و کفت این خواهرم مریم شاهد است که اکر دین مسیحی کذاری و به پدرم محمد مصطفی صلی الله
علیه و آله ایمان آری و مسلمان شوی و بر طریقه اسلام روی من کویم که فرزندم ابو محمد بنزد تو آید و التفات خود را با تو فزاید کفتم
هرچه فرمائی چنان کنم پس فرمود بکو اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله من شهادتین را بر زبان راندم و آنچه
تلقین فرمود خواندم آنکاه حضرت فاطمه علیها السلام مرا ببوسید بر سینه خود چسبانید خوشنود و فرمود بعد از این پسرم بدیدن تو خواهد
آمد انتظار او را بکش که خواهی دید و بشرف مواصلت او خواهی رسید بعد از این مکالمه از نظرم غایب شد و من از خواب بیدار شدم
و از ان بیخودی بخود آمدم نور ایمان در دلم طالع شد و ظلمت کفر و شرک را قالع با خود کفتم ع زهی مرآت خوابی که بر زبید آ
بعد از این خواب و این سؤال و جواب شوقم بمذهب اسلام و محبتم بحضرت امام افزود و شب و روز در خیال جمال آن ماه سپهر کمال
بودم و با خیالش پیوسته راز میکفتم و این مقوله سخنان انشا مینمودم که **نظم عربیة** الصبر الا
عن فراقک یجمل والصعب الا عن ملامک یسهل انفقت عمری فی هواک تکرما وتظن بالنذ القلیل و
تبخل انظن عنی بالاسائة مقلع کیف الدواء وقد اصیب المقتل اعرض وصد وجر فحبک ثابت متنقل
الاحوال لا یتنقل والله لا اسلوک حتی انطوی تحت التراب ویحتوینی الجندل تتبدل الدنیا و حبک
ثابت فی القلب لا یفنی ولا یتبدل ولاهتکن علی الهوی ستر الحیا ان الفضیلة فی المحبة اجمل تا
آنکه شبی از شبها بخواب رفتم و در عالم رؤیا مشاهده کردم که جوانی روحانی با عارض نورانی در نهایت ملاحت و غایت صباحت
ببالین من آمد که مرا از دیدار او اطمینانی در قلب مضطرب بهم رسید و خاطر پریشانم بمحض ملاقاتش از نفر قرار بهم دانستم که مطلوب
موعود و منظور مقصود منست پس با وی عرض کردم که ای حبیب و مهربان من و ای طبیب درد نهان من چرا از حال زار دردمند مشتاق خود

خبری نمیجویی و گاهی بقصد التفات بر سر ره می پویی **لمؤلفه** من خود بجان مشتاق تو و ز من تو بیزاری کنی
آخر چه نقصان افتدت گر یکدم یاری کنی وگر نه من از یاد چشمت چون چشمت بیمارم و از خیال گیسوت چون گیسوت
بی قرار این چه قرار است که با بیقراران داده نه بیمار خواری نمایی و نه بیمارداری فرمایی آخر بکی جور کنی و وفا کنیم و بکی در رنج فراق
لمؤلفه رنج ما رفع نگردد بمداوای طبیب چشم بیمار کند چاره بیماری ما خون ما در جوش است و لب خاموش
لیکن خون را طبیب شربت عناب گویند اما بیچاره نداند که از که جویند **لمؤلفه** چرا باد لبت هر لحظه خون ما بجوش آورد
اگر خون ساکن از خاصیت عناب میگردد و چون لختی بزبان لابه و بیقراری اظهار رنج و بیماری کردم همین التفات نمود
و فرمود که بیامدن من نزد تو تا اکنون از آنجهت بود که مسلمان نبودی حال که اسلام قبول نمودی بعد از این هر شب بنزد تو میایم تا وقتیکه
در ظاهر نیز مرا ملاقات کنی و مفارقت بمواصلت انجامد این بگفت و باز غایب شده روی از من نهفت چون از خواب بیدار گردیدم
و او را ندیدم بیطاقت شدم و بناله و گریه آمدم و میگفتم **نظم** نادیده رخت عمری سودای تو ورزیدم فارغ ز تو
چون مانم اکنون که رخت دیدم اشتیاق من از حد افزود و محبتم یکی بصد افزود اما هر شب آنحضرت بخواب میامد و دیدارش
مایه آرام میگردید **بشیر بن سلیمان پرسید** تا این حسب و نسب که بیان فرمودی چرا تو که چگونه اسیر شده
با این شهر افتادی و بکنیزی تن در دادی ملیکه خاتون گفت بدانکه شبی در خواب بحضرت ابو محمد از طول ایام مهاجرت شکایت کردم
و استدعا نمودم که سببی شود که بحسب ظاهر بحضور مبارک او حاضر شوم پس فرمود که در این اوقات لشکری از اسلام بمحاربه اهل روم
خواهند آمد و قیصر بمدافعه ایشان با عساکر خود بیرون میاید تو نیز خود را بلباس خادمان ملبس کن و در فلان روز شکستی بلشکر
جد تو خواهند رسید تو نیز داخل جمع زنان و کنیزان روم اسیر خواهی گردید و بسلامت و عصمت باذن الله تعالی بما خواهی رسید من
چنان کردم و اسیر شدم و خود را از جواری شمار کردم و نام خود را نرجس نهادم و بهمراه جواری بدین دیار افتادم و حضرت امام نور الهی بدین
من مامور ساخته و اکنون شرف دست بوسی او را خواهم دریافت و بحضرت او خواهم شتافت القصه بشیر بن سلیمان از این امر با خبر گردیده
او را بخدمت آنحضرت آورد و حضرت ابو الحسن علی النقی در حق او انعام و اکرام کرد و فرمود ای ملیکه چگونه دیدی قدرت خداوند تعالی
که تو را مسلمان ساخت و آنکه اندوه بسیار از دل زایل ساخت عرض کرد تفصیل احوال آنرا تو بهتر از من میدانی پس حضرت با او فرمود
که حال دلت میخواهد که ده هزار اشرفی بتو دهم یا تو را بشارت دهم بفرزندی که بهتر از اهل دنیاست و فرزندی
از تو بجهت تو پیدا خواهد شد که حجت خدا باشد ملیکه پرسید که آنکه میفرمایی کیست حضرت ابو الحسن فرمود همانکه حضرت رسول
الله و مسیح تو را در خواب با او عقد بستند در فلان شب از فلان ماه فلان سال بعد او را در خواب دیدی پس فرمود تو را با که در خواب تزویج
کردند گفت فدای تو شوم با حسن مکنی با ابو محمد فرمود اگر او را ببینی خواهی شناخت ملیکه عرض کرد که مگر از شبی که در خدمت حضرت
فاطمه مسلمان شده ام شبی بوده است که ابو محمد را ندیده ام و بنزد من نیامده است البته او را میشناسم پس آنحضرت خادمی را امر کرد که
برو خواهرم حکیمه را بیاور و چون حکیمه خاتون حاضر شده حضرت فرمود ای خواهر این همان کس است که گفته ام که زوجه فرزندم حسن
و مادر مهدی هادی حجة الله خواهد بود او را بمنزل برو و آنچه باید از مسائل و علوم با و بیاموز پس حکیمه او را برده و تعلیم فرمود
و بدیدار حضرت ابو محمد الحسن آسود و عاقبة الامر بوصال او رسید ادبی **نظم** گوهر پاک بباید که شود قابل فیض
ور نه هر سنگ و گلی لؤلؤ و مرجان نشود اینست صورت حال ملیکه که مشهور بنرجس خاتون و زوجه حضرت امام حسن عسکری است
باشد و حکایت او و محبت بهم رسانیدن وی بحضرت امام و شرفیابی بخدمت وی از حکایت زلیخا و یوسف که احسن القصص است
احسن و سزاوار بسط و زیاده از این بوده و هنوز مؤلف طریقه ایجاز پیموده حاصل آنکه حضرت مهدی مانند حضرت علی بن الحسین
منتجب الطرفین است **بهاء سیوم** نقل کرده استاد محمد بن عبد الله مطهری که بعد از وفات حضرت امام

حسن

حسن عسکری مکنی با بو محمد رفتم بخدمت حکیمه خاتون عمه آنحضرت رسیدم و پرسیدم که حجت خدا امروز کیست و تکلیف شیعیان
شما چیست که در میان مردم اختلاف بهم رسیده و خاطر دوستان شما پریشان گردیده است و جعفر کذاب ادعای امامت میکند
و خلق بیچاره را راه میزند فرمود حکیمه خاتون بنشین چون نشستم فرمود خدای تعالی زمین خود را از حجت ناطق و صامت خالی نگذاشته
امامت را بعد از امام حسن و امام حسین در دو برادر قرار نداد یعنی بعد از امام حسین امامت در اولاد آنحضرت برقرار شد با آنکه حسنین
هر دو فرزند علی و فاطمه بوده اند ایزد تعالی اولاد حسین را بر اولاد حسن تفضیل داد چنانکه اولاد هارون را بر اولاد موسی
ترجیح نهاد اگرچه در حیات ایشان موسی حجت خدا بود و هرون رعیت او و فضیلت امامت را برای اولاد امام حسین تا قیامت
و چه مصلحتها که گاهی امت را حیرتی دست دهد که سعید و شقی و نیک و بد در بوته امتحان در آیند و بدان حیرت نیک از بد امتیاز یابد
بیت خوش بود گر محک تجربه آید بمیان تا سیه روی شود هر که در او غش باشد و بعد از وفات ابو محمد نیز همین
حیرت روی داده و این امتحان دیگر است راوی گوید که عرض کردم ای خاتون من از برای حضرت امام حسن عسکری آیا فرزندی
باقی مانده پس تبسمی فرمود و گفت اگر از او فرزندی نباشد زمین خالی از حجت خدا خواهد بود و این محالست من گفتم تو غیر از
حسنین امامت در دو برادر قرار نگرفته گفتم پس ای سیده من شرح کن از برای من کیفیت ولادت مولای مرا و طریق غایب شدن
او را که مایه شبهه مردم گردیده است فرمود مرا جاریه بود نرجس نام و او را باذن ابو الحسن دادم بحسن عسکری و مدتی در نصرت او
بود تا اینکه حضرت ابو الحسن علی از دنیا رفت و ابو محمد الحسن بجای او نشست پس روزی رفتم بزیارت ابو محمد الحسن نرجس آمد که
موزه از پای من بکشد من او را حرمت کردم بواسطه مولودی که شنیده بودم از او بظهور خواهد آمد ابو محمد مرا از این کار دعا کرد
و تا غروب آفتاب در آنجا بودم چون خواستم بروم ابو محمد فرمود ای عمه امشب در اینجا بمان که در این شب مولودی از برای من متولد
شود که قدر و منزلت او در نزد خدای تعالی بسیار خواهد بود گفتم از که متولد میشود فرمود از نرجس گفتم در نرجس اثر حملی ظاهر نیست
و بنهایت تامل کردم در او و اثر حملی ندیدم و با بو محمد گفتم پس خندید و فرمود در حوالی سحر ظاهر شود چه مثل او مثل مادر موسی است که
حمل او ظاهر نشد و کسی ندانست که حامله است تا دم وضع حمل او بعلت آنکه فرعون بجهت تفحص موسی شکم زنان حامله را میشکافت
و این فرزند من نیز مثل موسی میباشد حکیمه گوید آنشب انتظار کشیدم تا هنگام طلوع فجر و نرجس نیز در پهلوی من خوابیده بود و از پهلو
به پهلوی دیگر همی غلطید در کمال آرام و چون صبح شد از جای جست در نهایت فزع و خوف و او را بسینه خود چسبانیدم و بسم الله
گفتم ناگاه ابو محمد از اطاق دیگر فرمود که سوره انا انزلناه فی لیلة القدر را بخوان و برویش خواندم و دمیدم و گفتم تو را چه میشود
گفت آنچه مولای من خبر داده ظاهر شده و من چنانچه ابو محمد فرموده سوره را مکرر میخواندم و این طفل نیز در رحم در قرائت سوره
با من موافقت مینمود و سلام کرد بر من و من ترسیدم ناگاه صدای ابو محمد رسید که ای عمه مترس و از امر خدا تعجب مکن که خدای
تعالی در طفولیت زبان ما را بحکمت گویا میسازد و در بزرگی حجت بر خلق خود مینماید هنوز سخن ابو محمد تمام نشده بود که دیدم نرجس
از نظر من ناپیدا شد گویا پرده در پیش چشم کشیده بود و او را نمیدیدم پس برخواستم و بدر رو با طاقی که ابو محمد در آن بود که او را
خبر کنم و فریاد میزدم که نرجس را بردند فرمود ای عمه برگرد و مضطرب مشو که حالا او را می بینی چون برگشتم و دقیقه گذشت دیدم
نرجس بر سر جای خود نشسته و چنان نوری با و احاطه کرده که چشم مرا پوشیده و مولای من صاحب الامر را دیدم بسجده در آمده
و بر سر زانوها نشسته و انگشتان سبابه خود را رو بآسمان کرده میگوید اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد ان جدی
محمدا رسول الله و ان ابی امیر المؤمنین و یکیک از ائمه را شمرد تا بخودش آنگاه گفت اللهم انجز لی وعدی و اتمم لی امری و ثبت وطأتی
و املأ الارض بی عدلا و قسطا پس امام حسن از اطاق دیگر فریاد زد که ای عمه بردار او را و بیاور نزد من پس برداشتم و بردم و همینکه
برابر پدرش رسید سلام کرد بر او و امام حسن او را از من گرفت و مرغان سفیدی دیدم که بر بالای سر آن طفل بال میزدند پس یکی از مرغان

گفت

کفت بکیر او را و در نزد خود نکاه دار و بعد از چهل روز او را بیاور و نیکو پرستاری کن و هر چهل روز یکمرتبه از برای من او را بیاور
پس آن مرغ او را کرفته و بسمت آسمان پرواز کرد و سایر مرغان از دنبال او میرفتند ابو محمد میکفت استودعك الذی استودعته ام
موسی پس نرجس بکریه در آمد برادرزاده ام باو کفت که کریه مکن و ساکت شو که شیر بر او حرامست مکر از پستان تو و بتو باز خواهد
برکشت فرددناه الی امه کی تقر عینها و لا تحزن پرسیدم آن مرغ چه بود فرمود روح القدس است که

حکیمه کوید

موکل بر ائمه میباشد و ایشان را تربیت میکند بعلم و متوجه توفیق و تایید ایشانست بحکمة بالغه ربانی حکیمه کوید که بعد از
چهل روز پسر برادرم فرستاد بطلب من چون رفتم دیدم طفلی در برابر او راه میرود عرض کردم این طفل دو ساله مینماید خنده کرد
فرمود اولاد اوصیا انبیا هرکاه ائمه شدند نشو و نمای ایشان بخلاف اطفال دیکرانست و طفل ما چون یکماهه میشود مثل یکساله
دیکرانست و ما در شکم مادر سخن میکوییم و قرآن میخوانیم و عبادت میکنیم و در شیرخواره که ملائکه فرمان بردار ما میباشند و هم
صبح و شام بر ما وارد و نازل میشوند حکیمه کفت که باین نسبت هر چهل روز یکبار او را میدیدم تا آنکه پیش از وفات پدرش امام حسن
عسکری بعد از چند روز دیدم و او را نشناختم چرا که بزرک شده بود پس کفتم با ابو محمد که این جوان کیست که مرا امر مینمایی که در پیش
بنشینم و از روی خود را نپوشانم فرمود این فرزند منست که از نرجس متولد شده است و امام و نایب من او خواهد بود و عنقریب
مرا نخواهید یافت پس او را بجای من اطاعت کنید و سخن او را بشنوید و حکیمه کفته که بعد از چند روز ابو محمد الحسن وفات یافت و مردم
در وصی او تشکیک کردند و در حیرت و اضطراب افتادند چرا که او از انظار ایشان غایب است و او را نمی بینند و من بخدا قسم که هر صبح
و شام او را می بینم و مرا خبر میدهد از آنچه شما میخواهید که از او بپرسید و هرچه میخواهم از او بپرسم بی پرسیدن خبر میدهد با آنکه
امری بر من وارد شود در همان ساعت جواب او بمن میرسد بدون آنکه از او سوال کنم چنانکه دیشب بمن فرموده که امروز تو که محمد بن
عبد الله میباشی نزد من خواهی آمد و این احوال را از من خواهی پرسید محمد بن عبد الله راوی این خبر کفته که بخدا قسم حکیمه مرا
خبر داد بچیزی چند که بجز خدا کسی از آن اطلاع نداشته و دانستم که حق و عدل از جانب خدا است و خدا او را کرامت کرده و او را مطلع
ساخته بر آنچه بسبب آن از خلق خبر نداده است

لمؤلفه

همه اسماء ایزد را است مظهر آنشه مکنون ظهور اسم الباطن والغایب را او فزون

ایضاً فی ولادته

منقولست از جمعی ثقات و مشایخ که از حکیمه خاتون
شنیدند که میفرمود مکرر میرفتم نزد برادرزاده خود امام حسن عسکری و دعا میکردم که خدای تعالی باو خلفی کرامت فرماید
تا آنکه روزی بر نسبت سابقه رفتم و همان دعا را میکردم آنحضرت بمن فرمود ای عمه آن مولود را که میخواهی امشب خدا بمن عنایت
خواهد فرمود و آنشب جمعه سیزدهم شب از ماه شعبان المکرم کذشته از سنه دویست و پنجاه و هفت بود پس آنحضرت فرمود که امشب در اینجا
تو بمان و افطار در نزد ما کن حکیمه کوید که کفتم این مولود از که بهم خواهد رسید یعنی از کدام یک از زوجات تو
متولد میشود فرمود از نرجس خاتون کفتم بهتر از او سراغ ندارم در میان زوجات تو و او را دوست میدارم و رفتم نزد نرجس و او را اکرام
کردم و حرمت نمودم و آنچه لازمه تفحص بود کردم و اثر حملی در او ندیدم رفتم با ابو محمد کیفیت را کفتم کفت ما اوصیا ائمه در شکم قرار
نمیکیریم بلکه در پهلوی مادر خود میباشیم و از رحم بیرون نمی آییم بلکه از ران راست مادران خود ظاهر میشویم چرا که ما نور خداییم و
دست کثافت و جنابت بما نمیرسد وقت مولود را پرسیدم فرمود اول طلوع فجر فرزندی که نزد خدا عزیز است متولد میشود حکیمه
کوید نماز مغرب کردم و افطار کردم و نزدیک نرجس خوابیدم و ابو محمد خود در صفه که وسط خانه بود بسر برد وقت نماز شب برخواستم
دیدم نرجس خوابیده و اصلا اثر حملی در او نیست من نماز شب را کردم و وتر را نیز بجای آوردم در بین نماز وتر بخاطرم رسید که صبح شد
و هنکام وعده ابو محمد رسید اثری ظاهر نیست اندک وسواسی و دغدغه در خاطرم راه یافت ناکاه ابو محمد کفت که هنوز صبح
نشده پس نماز خود را تمام کردم و آمدم نزد نرجس و او را ابتدا کردم و در بر کشیدم و بسم الله بر او خواندم و کفتم اثری از زاییدن در

خود می بینی کفت بلی پس مرا سستی رخ داد و خوابم برد هم چنین نرجس را پس بیدار نشدم تا وقتی که وضع حمل شد و امام حسن صدا
زد که ای عمه فرزندم زاد زود بیا و نزد من و صدای طفل را هم شنیدم و روی او را کشادم دیدم سجده کرده است و بر بازوی
راستش نوشته جاء الحق و زهق الباطل ان الباطل کان زهوقا و چون او را برداشتم دیدم کار او را کرده اند و پاکیزه و شسته
پس او را در جامه پیچیدم و بردم نزد ابو محمد کرفت او را از من و بر دست چپ خود نشانید و دست راست خود را بر پشت او کذاشت و زبان
در دهان او نهاد و دست بر اعضای او کشید و کفت ای فرزند سخن بکوی کفت اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله و ان
علیا امیر المؤمنین ولی الله و یکیک ائمه را شمرد تا بوجود شریف رسید آنکاه دعا کرد بفرج شیعیان و دوستان و ساکت شد پس او را نزد
مادرش بردم و سلام کرد و باز بخدمت امام آوردم در آن اثنا او را ندیدم و مشوش کردیدم امام فرمود برد او را آنکه از ما سزاوارتر
بود و خواهد آورد روز هفتم بیا او را ببین روز هفتم باز رفتم و او را دیدم باز با امام سخن کفت و اجداد خود را شمرد تا بوجود شریف
رسید آنوقت خواند که بسم الله الرحمن الرحیم و نرید ان نمن علی الذین استضعفوا فی الارض و نجعلهم ائمة و نجعلهم الوارثین
و نمکن لهم فی الارض و نری فرعون و هامان و جنودهما ما کانوا یحذرون بعد از آن ابو محمد کفت بخوان ای فرزند از آنچه خدا
بر پیغمبرانش نازل کرده پس ابتدا بصحف آدم کرد و بزبان سریانی خواند و همچنین کتاب ادریس و نوح و صالح و هود و صحف ابراهیم
و تورات و زبور و انجیل و فرقان و قصه های پیغمبران تا زمان خود بیان کرد الی آخره

بهاء چهارم در تاریخ ولادت کثیر السعادت امام بزرکوار مهدی هادی و بعضی اخبار

پوشیده نماند که شب ولادت موفور السعادة
آن امام علیه السلام را بعضی در پانزدهم رمضان بتحقیق و یقین کرده اند و کمال الدین طلحه در بیست و ششم رمضان از سال
دویست و پنجاه و هفت السنه و دیکری در نهم شعبان و از دلالت بعضی ادعیه که خواندن آن سنتست معلوم میشود که
در پانزدهم شعبان بوده و شیخ مفید در ارشاد و شیخ طوسی در مصباحین و سید ابن طاوس در اقبال شب را تعیین کرده اند از دویست
پنجاه و پنج العلم عند الله تعالی

الحکایت فی تاریخ ولادته

در کتاب غیبت شیخ
طوسی روایت کرده از حنظلة بن ذکریا که روایت کرده از احمد بن بلال بن داود که او سنیا ناصبی و شدید العداوه با خانواده
پیغمبر صلی الله علیه و آله بوده است و عداوت خود را پنهان نمینمود او کفت که احمد بن بلال با من صداقت داشت و هر وقت که بمن
میرسید میکفت از برای تو خبری که از شنیدن آن خوشحال خواهی شد دارم اما حال نمیکویم و من تغافل میکردم تا آنکه اتفاق
افتاد در خلوتی ملاقات روی داد و اصرار کردم در اظهار آن اخبار کفت که خانه ما در سامره مقابل خانه ابن محمد عسکری بود و
مدتی مدید بقزوین رفته بودم و پس مراجعت نمودم اقارب و عیال من غالب مرده بودند و کسی از آنها نمانده بود مکر عجوزه
که مرا تربیت کرده بود و دختری نیز داشت و آن عجوزه از زمان قدیم مانده بود صادقه و مستوره بود چند روزی نزد او ماندم بعد عزیمت
رفتن کردم این عجوزه کفت بعد از این همه غیبت طولانی چرا در رفتن تعجیل میکنی قدری نزد ما بمان تا با تو انس بکیریم من بطریق
استهزا و تمسخر کفتم که میخواهم بروم بکربلا بزیارت و اتفاقا در اوقاتی بود که مردم بجهة زیارت عرفه میرفتند آن زن کفت بیا
ای پسر بخدا اکر این صحبتی که داشتی از راه استهزا و استخفاف نباشد چرا که نقل میکنم از برای تو چیزی که بچشم خود دیده ام کفتم بکو
کفت بعد از دو سال از رفتن تو شبی خوابیده بودم نزدیک بدهلیز خانه خود و دخترم نیز خوابیده بود و من در میان خواب و بیداری
بودم دیدم مردی خوش روی لطیف و نظیف آمد و بمن کفت ای فلانه و نام مرا برد حال کسی از همسایه ها میاید و ترا میخواهد مترس
و با او برو و من ترسیدم و دختر خود را آواز کردم و کفتم فهمیدی که کسی داخل خانه شود کفت نه کفتم بسم الله و آیات قرآنی خواندم و خوابیدم
دیدم همان مرد آمد و همان سخن را اعاده نمود باز ترسیدم و فریاد زدم دخترم کفت ترا چه میشود در خانه بسته است و کسی داخل

نشده البته خواب بیبی مترس و آرام بگیر باز دعایی خوانده خوابیدم و باز آمد و گفت این آنکه ترا کار دارد بجهة ضروری در این وقت نور امیخواهد آمد و بر در خانه ایستاده و در را میزند برخیز و برو بهمراه و مترس در این اثنا صدا دق الباب شنیدم رفتم و دیدم کنیزیست و چادری در دست دارد و گفت بعضی از همسایگان تو را بجهة حاجت ضروری در کار دارند این چادر را بر خود بپیچ و بیا بهمراه من پس بردمرا بهمین خانه ابو محمد و شناختم خانه را دیدم در وسط خانه پرده کشیده اند و مردی در کنار بیرون پرده نشسته است پس آن کنیز گوشه پرده را گرفته پس کرد من داخل پرده شدم دیدم زنی در کار و ضع حملست و زنی دیگر نیز در آنجاست و از من اعانت خواستند من چنان کردم تا فارغ شد و فرزندی در دستم آمد فهمیدم که ذکور است سر او را از پرده بیرون کردم که مژده بدهم بمن گفتند که فریاد مزن من ساکت شدم دیدم که طفل ناپیدا شد باز خواستم فریاد زنم که طفل گم شد باز آن زن گفت آرام بگیر و باز آن خادم دستم را گرفته سرم را در چادر پیچیده و از آن خانه بیرون برده بخانه خود رسانید کیسه زری بمن داد و گفت آنچه دیدی نباید بکسی بگویی من در رختخواب خود رفتم دیدم دختر خوابیده گفتم اید ختر بیدار شو بیدار شد پرسید که فهمیدی که من از خانه بیرون رفتم و برگشتم گفت نه پس آن صره زر را باز کردم دیدم ده اشرفی در آنست بدختر خود نمودم و تا امروز این حکایت را نگفتم که از این اعتقاد که داری و بحضرات ائمه در مرحله انکاری باز کردی و قدر و جلالت و کرامات انها را ابدا و با انها عداوت نداشته باشی راوی گوید که من از سخن او تعجب کردم و لکن چندان اعتنائی باو ننمودم و نپرسیدم که این امر کی واقع شده است اما انیقدر میدانم که من در دویست و پنجاه و سه از پیش ایشان بسفر رفتم و چون برگشتم و عجوزه این نقل را کرد سنه دویست و هشتاد و یک بود در وزارت عبدالله بن سلیمان العلم عند الله تعالی

بهاء پنجم در ذکر اسما و القاب و آثار و علامات آنجناب و بعضی اخبار ائمه اطهار در این باب

القاب مشهوره آنحضرت قائم و مؤمل و مهدی و منصور است و سبب آنکه آنحضرت را قائم میگویند و حال آنکه همه ائمه علیهم السلام قائم بحقند اینست که محققین علما در کتب خود ذکر کرده اند باینگونه

الحدیث وقتی که حضرت سید الشهدا الحسین بن علی را شهید کردند ملائکه بخدا نالیدند و با گریه و زاری عرض کردند که خداوندا مگر غافل شده از احوال برگزیدگان خود که باین خواری و زاری انها شهید مینمایند و حی شد بفرشتگان که آرام گیرید و قرار داشته باشید که بعزت و جلال خودم که انتقام خواهم کشید از قاتلان ایشان اگرچه مدتی بگذرد بعد از آن حجاب از پیش روی انملائکه برداشته شد انوار ائمه که از اولاد حسین بودند دیدند و در میان ایشان کسی ایستاده بود و نماز میکرد و جناب اقدس الهی وحی فرمود بایشان که بهمین کس که ایستاده و نماز میکند انتقام خواهم کشید از قاتلان اهل بیت پیغمبر خود پس ملائکه خوشنود گردیدند و صلوات فرستادند بر ایشان و لعن بر قاتلان ایشان نا قیام قیامت کردند و همین ملائکه وقت ظهور آنحضرت در رکاب او باد شمنان دین جهاد کنند **ایضا** و امام محمد تقی فرمود که قائم گویند او را بعلت آنکه بعد از آنکه ذکر نام از میان مردم منقطع شد که همه کس انکار وجود و حیات او را نماید بر پا خواهد شد **ایضا** حضرت صادق فرمود که او را قائم گویند بجهة آنکه بامر عظیمی قیام خواهد نمود که حق محض باشد جاری خواهد ساختن در خلق خدا و باطل را بکلی محو نماید و از برای سایر ائمه علیهم السلام چنین اتفاق نیفتاد و از بعضی احادیث دیگر معلوم میشود که قائم گویند او را بجهة آنکه قیام بحجت خواهد نمود بر دشمنان و مهدی گویند بعلت آنکه بامور مخفیه اطلاع خواهد یافت و ظاهر خواهد ساخت چنانکه **ایضا** از حضرت امام محمد الباقر مرویست که کسی نزد آنحضرت آمد و عرض کرد که این پانصد درهم از زکات مال منست آورده ام که بگیرید و بمستحقان برسانید فرمود خود بده بهمسایهای خود و ایتام و مساکین و برادران مسلمان خود اینکه گفتی که ما بدهیم وقت آن در این زمان نیست بلکه وقتی است که قائم ما ظاهر شود چه او بسو

وعدالت قسمت خواهد کرد در میان نیک و بد و هر که اطاعت خدا کرده و هر که مخالفت کند او را مخالفت خدا کرده است **ایضا** او را مهدی گویند بعلت آنکه راه یافته میشود بهر امر مخفی و پوشیده و توریه و سایر کتب الهی را بیرون خواهد آورد از مغاره که در انطاکیه میباشد و میان اهل توریه بتوریه و میان اهل انجیل بانجیل و میان اهل زبور بزبور و میان اهل فرقان بفرقان حکم خواهد کرد و تمامی اموال و گنجهای عالم برای وی ظاهر خواهد شد و جمع شود ظاهر و مخفی انها برای او و گوید بیایید از برای گرفتن اموالی که بسوخته بجهة تحصیل آن قطع رحم میکردید و خون ناحق میریختید و محرمات الهی را مرتکب میشدید پس داده میشود باو آنچه بدیگران نداده بود و از این حدیث ظاهر میشود که قیام بحجت خواهد نمود و اتمام حجت بایشان بکتاب او خواهد کرد و مهدی گویند بعلت آنکه اسرار سماویه و علوم الهیه مخفیه را که هیچکس از ائمه اذن باظهار آن نداشته اند و اموال مخفیه از گنجهای نهانی و غیر انها ظاهر خواهد ساخت و باین راه خواهد یافت **ایضا** آنحضرت را مؤمل گویند بجهة آنکه حضرت امام حسن عسکری از مولود او خبر داشت و خبر داده بود و اهل کفر و بغی و شقاق میخواستند که والد او را بکشند که او بعد از قطع نسل حضرت امام حسن دیگر پیدا نشود که زوال دولت مخالفین در دست او شود و اخر بامید خود نرسیدند و بر آنحضرت مسلط نشدند و امام حسن نماند تا صاحب الأمر متولد شد چنانکه حضرت امام حسن عسکری فرمود بعد از تولد آن بزرگوار که چگونه دیدند ترا الهی را که میخواستند بکشتن من این نسل را قطع نمایند که مهدی بوجود نیاید و گویند باین جهة آنحضرت را مؤمل نام کذاشتند **ایضا** پرسیدند که چرا منتظر گویند آنحضرت را فرمود بعلة آنکه غیبتی خواهد کرد طولانی که مخلصان انتظار ظهور و خروج او را میکشند و شکاک انکار کنند و منکر استهزاء و تمسخر کنند و جمعی از دروغ گویان وقتی معین از برای او قرار دهند و دروغ گویند و هر که استعجال کند هلاک شود و هر که تسلیم کند نجات یابد **ایضا** از امام علی النقی مرویست که حلال نیست نام قائم را بردن تا وقتی که بیرون آید و عالم را مملو از عدالت کند و در بعضی فصول و ابواب گذشته نیز احادیث بسیار در این باب ذکر شده است

ایضا خبر الاخری از صفوان بن مروان از صادق آل محمد صلی الله علیه و آله مرویست که فرمود خامس از ولد سابع یعنی امام دوازدهم که مهدی و از اولاد منست غایب میشود شخص او و حلال نیست نام او را بردن **ایضا** از موسی بن جعفر مرویست که فرمود قائم آل محمد پنهان ماند بر مردم ولادت او و حلال نیست نام او را بردن تا ظاهر شود و زمین را پر از عدالت کند و از عبد العظیم حسنی و محمد بن علی الجواد مرویست که قائم کسی است که پنهان باشد ولادت او و غایب باشد شخص او و حرام باشد نام او را بردن و در نام و کنیه موافق رسول خدا باشد **ایضا** از علی بن عاصم کوفی مرویست که در توقیعی از ناحیه مقدسه بیرون آمد نوشته بود ملعونست ملعونست هر که نام مرا در مجلس مردم ببرد **ایضا** در حدیثی دیگر نوشته بود که من سمانی فی مجمع من الناس باسمی فعلیه لعنة الله **ایضا** و محمد بن عثمان عمری گفت ایاک ان تبحث عن الاسم مبادا تفحص از نام او بکنی که مردم چنان میدانند که نسل محمد منقطع شده مخفی نماند که از این احادیث معلوم میشود که حرمت تسمیه مخصوص غیبت صغری بود بعلت آن مخالفین لکن بعضی اخبار که اولا مذکور شد دلالت کند بر بقای حرمت تا اوان ظهور آنحضرت چنانکه **ایضا** حضرت باقر فرمود بجابر جعفی که عمر بن الخطاب از امیر المؤمنین پرسید که نام مهدی چیست فرمود حبیب من رسول خدا عهد فرموده که نام او را بمردم نگویم تا روزی که خدا برانگیزاند او را و این از جمله چیزهایی است که خدا برسول خود امانت سپرده از علم خود در آن **ایضا** از حضرت باقر مرویست از جدش امام حسین که امیر المؤمنین بر منبر کوفه فرمود مردی در آخر الزمان از اولاد من خروج کند که چهره او سفید و سرخ باشد شکم او بزرگ باشد و رانهای او عریض باشد و استخوانهای بازوی او سطبر باشد دو خال در پشت او باشد یکی از انها شبیه بخال پیغمبر خدا باشد و دیگری گوشتین بر رنگ بدن او باشد دو نام دارد یکی پنهان بوده شود و آن احمد است و یکی علانیه مذکور شود و آن محمد است صلی الله علیه و آله

و همینکه او حرکت کند از مشرق تا مغرب بجهد او روشن شود و دست خود را بر سر بندگان خدا بگذارد و درد دلهای مؤمنان سخت
را زائل شود و زنان چهل مرد را خدا باو عطا کند و هر چه را که خبر فرج ظهور او برساند در قبرها خود مرده بیکدیگر بدهند **ایضًا**
حضرت صادق با بو الهیثم فرمود که چون سه نام از سه امام از پی یکدیگر باین نسبت گذشت محمد و علی و حسن چهارم چون بیرون آمد
مردم غافل باشند و محو مردد نباشند چون ظلم شایع شده باشد و اگر بیرون بباید کردن او را بزنند از خروج او اهل آسمانها
خوشحال شوند پیشانی باز و دماغ کشیده و شکم بزرگ و رانهای سطبر داشته باشد و در ران راست او خالی باشد دندانهای
ثنایای او فرجه از یکدیگر داشته باشد زمین را از عدل پر کند بعد از انکه از ظلم مملو شده است **ایضًا** در تفسیر علی بن
ابراهیم چنین تفسیر کرده اند این آیه را وقضینا الی بنی اسرائیل فی الکتاب یعنی خبر دادیم ایشان را از حال شما ای امت محمد لتفسدن
فی الارض مرتین خطاب بامت پیغمبر آخر الزمانست و ابوبکر و عمر و متابعان ایشانند که دو مرتبه نقض عهد کنند ولتعلن علوا
کبیرا ادعای امامت کنند فاذا جاء وعد اولیهما یعنی روز جمل که عایشه خروج کرد به اغوای طلحه و زبیر بعثنا علیکم عبادا لنا
اولی باس شدید یعنی امیر المؤمنین و اصحاب او فجاسوا خلال الدیار یعنی تفحص کنند از شما و بکشند شما را وکان وعدا مفعولا یعنی
البته این شدنیست و بانجام میرسد ثم رددنا لکم الکرة علیهم یعنی شما بنی امیه را بر آل محمد غالب سازیم وامددناکم باموال و
بنین وجعلناکم اکثر نفیرا یعنی متابعان و دولت دنیای شما را بیش از حسین بن علی و یارانش کنیم چنانکه ایشان را بکشید و زنان
ایشان را اسیر کنید ان احسنتم احسنتم لانفسکم وان اسأتم فلها هر چه کنید بشما از بد و نیک عاید شود فاذا جاء وعد الآخرة یعنی
وعده خروج آل محمد در رسد لیسوءوا وجوهکم یعنی صورتهای شما سیاه شود ولیدخلوا المسجد کما دخلوه اول مرة یعنی پیغمبر
و اصحاب امیر المؤمنین و یاران او داخل مسجد شوند در رجعت چنانکه اول مرتبه نیز شدند ولیتبروا ما علوا تتبیرا یعنی بر شما فایق
آیند همه شما را بقتل آورند و هلاک سازند بعد از ان ترحم و لطف بر آل محمد نمایند عسی ربکم ان یرحمکم یعنی شما را یاری کنند بر
دشمنان غالب سازد و بعد از ان خطاب به بنی امیه نمود وان عدتم عدنا اگر سفیانی شما عود کند ولقد کتبنا فی الزبور من بعد
الذکر مراد از ذکر در اینجا کتب سماویه است ان الارض یرثها عبادی الصالحون فرمود قائم و یاران او میباشند اذن للذین یقاتلون
بانهم ظلموا وان الله علی نصرهم لقدیر حضرت صادق فرمود که عامه چنان تفسیر کنند که مراد پیغمبر خداست در هنگامی که قریش او را
یاری ننمودند و اخراج کردند و حال امام حسین و یارانش میباشد که انها ظلم و جفا بر ایشان رفت و اذن داد ایزد تعالی بقائم آل
محمد صلی الله علیه و آله که بیرون آید و طلب خون او نماید و فرمود ان مکناهم فی الارض اقاموا الصلوة واتوا الزکوة قائم آل محمد میباشد و یاران
او که شرق و غرب عالم را مالک شوند و دین را ظاهر سازند و بدعتها را باطل کنند و فرمود امن یجیب المضطر اذا دعاه ویکشف السوء
ویجعلکم خلفاء الارض در قائم آل محمد نازل شد چه او مضطر است و در مقام ابرهیم دو رکعت نماز کند و از خدا فرج خواهد خدا
اجابت کند او را و این شدت را دفع کند و او را خلیفه در زمین سازد و فرمود والله متم نوره مراد قائم است در وقتی که ظهور کند و غالب
شود بر همه دینها تا انکه دینی نماند بجز دین رسول و همه کس عبادت کند خدا را و در تفسیر ان اصبح ماؤکم غورا فمن یاتیکم بماء معین
فرمود فرورفتن آن غیبت امام است و بیرون آمدن ماء معین کنایه از ظهور و خروج انجنابست **ایضًا** از ابن عباس روایت در
تفسیر وفی السماء رزقکم وما توعدون که اشاره بخروج حضرت مهدیست و در تفسیر عیاشی جابر از حضرت باقر نقل کرده آن تفسیر
الیوم یئس الذین کفروا فلا تخشوهم واخشون که آن روز ظهور قائم است که کفار همه مأیوس میشوند از بنی امیه و در آیه واذان من
الله و رسوله الی الناس یوم الحج الاکبر مراد ظهور و خروج قائم است و اذان مراد خواندن اوست مردم را بخود و در آیه لئن اخرنا
عنهم العذاب الی امة معدودة لیقولن ما یحبسه الا یوم یاتیهم لیس مصروفا عنهم وحاق بهم ما کانوا به یستهزءون یعنی چون عذاب
خود را از ایشان تاخیر بیندازیم تا مدت شمرده شده خواهند گفت چه چیز او را مانع شده از پیش انداختن اگر راست میگویند پس بیایند و

آگاه

آگاه باشید وقتی که معین و مقرر شد از برای آمدن او دیگر برگشتنی ندارد و آنچه سخریه و استهزا بان میکردند بایشان خواهد رسید
و غفلت ایشان را خواهد گرفت حضرت باقر و صادق علیهما السلام فرمودند که اشاره بعذابیست که از دست قائم خواهند کشید و الی
امة معدودة و ان عدد اصحاب بدر است که سیصد و سیزده نفر باشند و باین عدد همراه قائم خواهند بود **ایضًا** از حمران
روایت کرده که حضرت باقر میخواند این آیه را بعثنا علیکم عبادا لنا اولی باس شدید فجاسوا خلال الدیار بعد از ان فرمود که
مراد از ان عباد قائم ماست و یاران اوست و هم چنین در تفسیر وعد الله الذین آمنوا و عملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض الایة
فرمود قائم و یاران او میباشند و در امالی از ابن عباس روایت کرده است که رسول خدا فرمود چون بمعراج رفتم و بحجابهای نور رسیدم
پروردگار من ندا کرد که ای محمد تو بنده منی از برای من تواضع کن و مرا عبادت کن و بر من توکل کن و بمن وثوق بهم رسان پس بدرستی
که تو را بنده و حبیب و رسول خود گردانیدم و برادرت علی را حجت و خلیفه کردم بر خلق و دوستان خود را از دشمنان باو فرق کنم
و دین خود را باو برپا کنم و حد خود را باو حفظ کنم و احکام خود را باو نافذ کنم و با امامان از اولاد تو رحم بر بندگان خود کنم و بقائم ایشان
زمین را معمور کنم از تسبیح و تهلیل و تقدیس و تمجید خود و پاک کنم زمین را از دشمنان و بدوستان خود دهم و کلمه کافران را پست و کلمه
خود را بلند گردانم و باو بندگان و شهرهای را احیا بخشم بعلم خود گنجهای پنهان را از برای او آشکار کنم و او را مطلع بر اسرار نمایم باراده
خود و تایید کنم بملائکه خود **لمؤلفه** دهم ولایت خود از جهانیان او را کنم خلیفه خود ظاهر و پنهان او را **ایضًا**
و در امالی مرویست از عبد الرحمن بن ابی لیلا که گفت نقل کرده پدرم که در روز خیبر پیغمبر صلی الله علیه و آله علم را بامیر المؤمنین داد و خیبر
در دست او مفتوح شد در روز غدیر او را نصب نمود و بسیاری از فضایل او را از برای مردم ذکر فرمود بعد از ان گریه کرد عرض کردند گریه
شما از چیست یا رسول الله فرمود جبرئیل بمن خبر داده که امت تو بر او ظلم کنند و حق او را منع کنند از او و با او جنگ کنند و اولاد او را بکشند
بعد از او بسبب ظلم باولادش نمایند اما جبرئیل مرا خبر داد که این ظلمها و رفتارها بر طرف شود در هنگامی که قائم ما قیام کند در ان هنگام
سخن ایشان بلند شود و تمام امت اجماع کنند بر حقیقت او و دشمن ایشان کم شود و مدح ایشان بسیار شود و ان در وقتی خواهد بود که
بلاد متغیر شود و بندگان خدا ضعیف شوند و مأیوس از فرج گردند و قائم ناپیدا شود نام او چون نام من و نام پدرش چون نام پسر
من که از اولاد دختر من فاطمه باشد حق را ظاهر و باطل را خاموش کند خدا بشمشیر او و مردم که او را متابعت کنند اما بعضی برغبت و بعضی
بترس باشد بعد از انکه گریه آنحضرت ساکن شد فرمود خوشا بحال شما که فرج در رسد و وعده خدا خلف نشود و قضای او رد نشود که فتوحات
الهی نزدیکست و اوست حکیم دانا و خداوندا اینها اهل منند فاذهب عنهم الرجس وطهرهم تطهیرا اللهم اکلاهم و احفظهم خداوندا ایشان را
محافظت کن و رعایت کن و از برای ایشان باش و یاری کن ایشان را و اعانت نما ایشان را و عزیز دار و ذلیل مکن ایشان را و جانشین من باش
در ایشان انک علی کل شیء قدیر **ایضًا الحدیث** در اکمال الدین از حضرت امام رضا و از پدرانش مرویست که پیغمبر
فرمود بحق آنکسی که مرا مبعوث برحمت خود کرد و بجهة بشارت دادن امت خود فرستاد که خدا قائم از اولاد مرا غایب و پنهان کرد بعهدی که فرموده
است تا من چنان غیبتی که اکثر مردم گویند خدا را در آل محمد احتیاجی نیست یعنی ایشان را بخود واگذارده و جمعی در ولادت او تشکیک کنند و
از دین امت مرا شیطان بیرون برده چه همین شیطان پدر و مادر شما را دوست کفار قرار داد **ایضًا حدیث دیگر**
از جریر بن نوف روایت کرده که گفتم بابی سعید خدری که هر سالی اگر برما میگذرد بدتر از سال سابق است و هر که بر ما امیر میشود از امیر سابق
بدتر است ابو سعید گفت همین را از جناب پیغمبر صلی الله علیه و آله شنیدم که میفرمود و علاوه آن میگفت که همین خرابی خواهد بود و ترقی
خواهد یافت تا زمین مملو شود از ظلم بنحوی که نتوانند مسلمانان نام خدا را یاد کنند بعد از ان خدای تعالی کسی را خواهد بر انگیخت که از اهل بیت
و عترت من بوده باشد و زمین را مملو از عدالت کند و زمین پارهای جگر خود را بیرون بیندازد یعنی زر و گوهر و مال بسیار شود و گنجهای مخفی
آشکار گردد **لمؤلفه** او نهانست و آشکار بذات آشکار و نهان بروش مات **ایضًا** هم در اکمال الدین

ازابن

از ابن عباس مرویست از رسول خدا که فرمود چون بمعراج رفتم ندایی در رسید که ای محمد ملائکه در چه چیز با یکدیگر خصمی کنند
عرض کردم نمیدانم فرمود چون از بنی آدم و دنیا بدر روی وصی بعد از خود تعیین نکردی عرض کردم تا تو چیزی بمن تعلیم نکنی چگونه می
توانم دانست باید که منت بر من گذاری و بجهه من وصی تعیین کنی وحی رسید که علی را اختیار کردم فرمود او است وارث تو و وصی تو عالم تو
بعد از تو وصی علم محمد است و روز قیامت صاحب حوض کوثر است هر کس از ایشان آید از ملائکه و دوستان تو او را بخواهند و تشنه شوند او را
سیراب کند و من قسم خوردم بجلال قدر خود که از حوض کوثر آب بدشمنان تو و اهل بیت تو نخواهم داد و همه امت ترا به بهشت برم مگر
کسی که نخواهد گفتم که کسی هست میرسید که بهشت را نخواهد فرمود بلی ای محمد من ترا اختیار کردم از خلق خود و وصی از برای تو اختیار
نمودم و او را نسبت بتو چون هارون از موسی کردم الا انکه هست که تو خاتم پیغمبرانی و بعد از تو پیغمبری نیست و او را یک فرزندان تو قرار دادم
و حق او بر مردم بعد از تو چون حق نست بر ایشان در حال حیات تو پس سجده شکر نمودم انگاه منادی ندا کرد که سر خود را بلند کن و از من چیزی بخواه
که هر چه بخواهی بتو دهم گفتم خداوندا می خواهم که مردم را بعد از ایشان جمع کنی که همه امت من بیکدل و یکزبان بر من وارد شوند وحی
رسید که ای محمد صلی الله علیه و آله من حکم کرده ام در بندگان خود پیش از انکه ایشانرا خلق کنم و قضای من حتم و لازمست و در
ایشان جاریست از برای انکه هر که را از ایشان خواهم هلاک خواهم کرد و هر که را خواهم هدایت کنم و او را یعنی علی را عالم و خلیفه و وزیر
تو کرده ام بعد از تو بر اهل بیت تو و امت تو هر که با او دشمنی کند به بهشت نرود و دشمن من و تو باشد و هر که او را دوست دارد مرا
و ترا دوست داشته باشد و این فضیلت و کرامت را باو دادم و از صلب او یازده نفر هادی بیرون آورده ام از ذریه تو که از بکر بتول
بهم خواهند رسید و آخر ایشان مردیست که عیسی بن مریم باو نماز کند و زمین را پر کند از عدالت چنانچه پر شده باشد از ظلم و بجان خواهم داد
باو از هلاکت و هدایت خواهم کرد باو از گمراهی و کور و شل و هر بیمار را باو شفا خواهم داد عرض کردم خداوندا چه وقت خواهد بود وحی
رسید که در وقتی که علم برخواسته باشد و جهل ظاهر شود و قرائت و خواندن بسیار باشد لکن عمل کردن کم باشد و قتل بسیار باشد
و علمای هدایت کم باشند و علمای گمراهی و خیانت و شعرا بسیار باشند و امت تو قبرستانها را قرار دهند و قرآنها را زینت دهند و طلا کاری
کنند و منارها را و مسجدها را و جور و فسق شایع شود و منکرات ظاهر شود و امت تو امر بمعروف و نهی از منکر را ترک کنند و مردان بمردان و زنان بزنان
کفایت کنند و حکام و امرا کافر باشند و اتباع و دوستان ظلمه و فجار باشند و وزرای ایشان فاسق باشند و سه خسف یعنی بزمین
فرو رفتن واقع شود یکی در مشرق و یکی در مغرب و دیگری در جزیره عرب و بصره خراب شود در دست مردی از ذریه تو که زنگیان او را متابعت
کنند و از اولاد حسن بن علی کسی خروج کند دجال از مشرق و از سیستان خروج کند و سفیانی ظاهر شود عرض کردم بعد از من چه فتنها در امت
من واقع شود وحی رسید که فساد و فتنه بسیار بعد از تو از امت تو ظاهر شود مثل فساد و فتنه که در بنی اسرائیل شد پس بیان نمود
فسادهایی را که از بنی امیه صادر شود و فتنهای که از اولاد عم عباس صادر میشود و انچه بعد از اینها تا روز قیامت رخ دهد پس چون
بزمین آمدم همه اینها را به پسر عم علی گفتم و رسالت خدای خود را بمودم و حمد میکنم خدای خود را چنانکه پیغمبران پیش از من کردند و
هر که پیش از من آمد و هر که بعد از من خواهد آمد تا روز قیامت مؤلف گوید مشهور میان مفسرین اینست که شیخ بهائی ما کان لی من علم بالملا
الاعلی اذ یختصمون اشاره باینست انی جاعل فی الارض خلیفة میباشد و خرابی بصره بدست یکی از اولاد پیغمبر شاید اشاره باشد بر قصه
صاحب زنج که در سال ولادت با سعادت حضرت صاحب الامر در بصره خروج کرد و بسیارها وعده داد که هر که ایدیه نزد او او را آزاد کند و چیز دهد
و باین جهة جمعی بسیاری بر سر او جمع شد کارش بالا گرفت و ملقب بصاحب الزنج گردید و مدعی بود که او علی بن محمد بن احمد بن عیسی بن زید
علی بن الحسین میباشد لکن ابن ابی الحدید گفته که اکثر اهل سنت قدح در نسب او میکنند و اکثر برانند که او علی بن محمد بن عبد الرحیم از
طایفه عبد القیس میباشد و مادرش از طایفه بنی اسد خزیمه میباشد و ابن اثیر در کامل و مسعودی در مروج الذهب گفته اند که
از این حدیث ظاهر میشود که نسب او صحیح بوده و انچه مستفاد میشود انست که این علامات همه در ظهور او جمع خواهد بود یعنی از حین ولادت

تا حین ظهور آن بزرگوار این علامات بتدریج حادث میشود که مقارن ظهور آن حضرت همه اینها متحقق باشد لازم نیست که مجموع اینها در
ایام ظهور حادث شود چنانکه بسیاری از اشراط و علامات قیامت که عامه و خاصه نقل کرده اند قبل از ظهور آنجناب بسا الحال حادث شده است
احتمال دارد که این علامات ولادت آنجناب باشد لکن بسیار بعید است زیرا که خروج دجال و سفیانی نیز در آن مذکور است **ایضا**
در اکمال الدین از ابن عباس مرویست که پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود خلفا و اوصیای من دوازده نفرند اول ایشان برادرم علی بن ابیطالب
و آخر ایشان فرزندم مهدیست که زمین را بعد از پر شدن از ظلم پر از عدالت کند بحق آنکسی که مرا مبعوث گردانیده که اگر از دنیا نماند مگر یک
روز خدا آنروز را چندان طولانی گرداند که او خروج کند و عیسی فرود آید و در عقب سر او نماز کند و زمین را روشن گرداند بنور پروردگار
خود و سلطنت او بمشرق و مغرب رسد **ایضا** از جابر بن عبد الله انصاری روایت کرده که پیغمبر فرمود مهدی از اولاد منست نام
او چون نام من و کنیه او چون کنیت منست و از همه کس بمن اشبه است در خلق و خلقت و چنان غیبتی کند که امتها در آن گمراه باشند بعد
از آن چون شهاب ثاقب در آید و عالم را بعد از ظلم بعدل مملو نماید **ایضا** ابی حمزه ثمالی از حضرت باقر روایت کرده که پیغمبر فرمود
خوشا حال آنکه قائم اهل بیت مرا دریابد و پیش از ظهورش اعتقاد غایبی داشته باشد با او و با دوستانش دوست باشد و با دشمنانش
دشمن باشد و چنین شخصی از رفیقان من و دوستان اهل بیت من و گرامی ترین امت من خواهد بود **ایضا** از ابن عباس در
اکمال الدین مرویست که پیغمبر فرمود علی بن ابیطالب امام امت من و خلیفه امت منست و از اولاد او قائم منتظری است و عالم را پر از عدل
کند بحق آنکسی که مرا مبعوث کرده که کسانیکه بر امامت و محبت او باقی بمانند در زمان غیبت او از کبریت احمر نایاب ترند جابر عرض کرد
چرا چنین شود فرمود بجهة طول زمان غیبت او که مردم در حیات او و ممات او متردد باشند و وجود او را منکر شوند جابر سبب طول غیبت او را
پرسید فرمود صلی الله علیه و آله از برای امتحان خلق که مؤمن خالص شوند و کافر محض شوند این سریست از اسرار الهی و امریست از
قضایای حتمیه ربانی که علم آن از بندگان پوشیده و منطویست ای جابر مبادا در آن شک کنی که کافر خواهی شد **ایضا**
از حضرت صادق مرویست که پیغمبر فرمود قائم از اولاد منست در نام و کنیه و شمایل با من موافق است و بر سنت و طریقه منست و مردم را
بشریعت من باز دارد و بکتاب خدا خواند تصدیق او تصدیق منست و انکار او انکار منست تکذیب او تکذیب من خواهد بود و شکوه
میکنم بخدا از کسانیکه سخن مرا در باره او انکار میکنند و امت مرا گمراه مینمایند از طریقه او و سیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون
ایضا در حدیث دیگر فرمود هر که انکار کند قائم از اولاد مرا در زمان غیبتش پس او در طریقه جاهلیت و کفر مرده است
ایضا در غیبت شیخ طوسی از ابی سعید خدری از رسول صلی الله علیه و آله مرویست که بر روی منبر فرمود که مهدی از عترت
و اهل بیت منست و در آخر الزمان خروج کند برکات عالم بواسطه وجود اوست و پر شود عالم از عدل او بعد از ظلم **ایضا**
از ابن مسعود و ابو هریره بدو سند روایت کرده اند که پیغمبر فرمود که اگر نماند از دنیا مگر یک روز خدا آنروز را چندان طول دهد
که مبعوث سازد مردی را از اهل بیت من باسم و کنیه من و لقب او مهدی باشد تا مملو کند عالم را از عدل بعد از ظلم **ایضا**
از عبد الله بن عمرو العاص مرویست حدیثی طولانی که در آخر آن فرموده که چون گمراهی و فجور مو فور شود مهدی خروج کند و ابتدای ایشان از اولاد
علی و بدست خود اشاره بامیر المؤمنین فرمود انگاه فرمود منم اول این امت و مهدیست وسط این امت و عیسی آخر این امت و در این میان
فساد و فتنه بسیاری بهم رسد ناظهور او **ایضا** ام سلمه از رسول روایت کرده که فرمود مهدی از عترت منست و از اولاد فاطمه میباشد
ایضا از ابو سعید خدری حدیثی طولانی روایت کرده اند که آخر حضرت رسول فرمود بفاطمه زهرا علیها السلام که ای دختر خدای
تعالی بما اهل بیت هفت چیز عنایت کرده که بهیچ پیغمبری پیش از ما نداده پدرت بهترین پیغمبرانست و شوهرت که وصی این خانواده است
بهترین اوصیاست شهید عم پدرت حمزه بهترین شهیدانست و پسر عمت جعفر را دو بال داده که با آنها پرواز میکند در بهشت و سبطین
این امت از ماست که حسنین باشند و از ماست مهدی این امت که عیسی بن مریم در عقب او نماز میکند بعد از آن دست بر کتف حسین زند

۴ وسه مرتبه فرمود که مهدی از این بهم میرسد واز اولاد اوست **ایضاً** در کشف الغمه نقل کرده از جمله چهل حدیثی که حافظ ابو نعیم
احمد بن عبد الله در خروج مهدی جمع کرده از علی بن هلال از پدرش که گفت رفتم بخدمت حضرت رسول صلی الله علیه واله در مرض
موت انحضرت دیدم فاطمه زهرا بربالین انحضرت نشسته گریه میکند وصدای گریه بلند شد حضرت رسول سر خود را بلند فرمود بجانب او
وگفت حبیبه فاطمه چرا گریه میکنی گفت میترسم بعد از تو ضایع شوم فرمود ای حبیبه من مگر ندانسته که خدا مطلع شد بر زمین و بدید
ترا اختیار کرد واورا برسالت مبعوث نمود وپس بمن وحی کرد که ترا بعلی بدهم وما واهل بیت را هفت خصلت عطا کرده که بکسی دیگر نداده
منم خاتم انبیا وکریمترین ایشان وپدر توام وعلی وصی من وبهترین اوصیا وشوهر تست وشهید ما بهترین شهدا است وعم پدر تست
از ماست جعفر که با دو بال در بهشت پرواز میکند با ملائکه واو برادر شوهر تست واز ماست سبطین این امت که پسران تو حسن وحسین
وسیّد جوانان بهشتند وپدر ایشان بهتر از ایشان است ای فاطمه بحق کسیکه مرا مبعوث بحق کرده که از ماست مهدی این امت که بعد از فتنه وفساد
وهرج ومرج در بلاد او بعدل ظهور کند وعالم را پر داد نماید پس گریه مکن که خدا مهربانتر است از من بتو وبعلت مرتبه که در نزد او داری در
دل ما جا کرده زیرا که خدای مهربان تورا در آسمان تزویج کرد به بزرگترین مردم در حسب ونسب ورحیمترین خلق خدا بر ایشان وعادلترین مردم
بحق ومساوات ودانا ترین مردم بهر قضیه که اتفاق افتد پس فرمود از خدا خواسته ام که اول کسی که از اهل بیت من بمن ملحق شود تو باشی
پس امیر المؤمنین علی فرمود که فاطمه در دنیا نماند بعد از رسول مگر هفتاد وپنج روز تا آنکه ملحق به پدرش گردید **بهای ششم**
در کشف الغمه نقل کرده اند از محمد بن یوسف بن محمد شافعی در کفایة الطالب در مناقب علی ابن ابی طالب که در اول کتاب خود گفته که این
کتاب را جمع کردم از احادیثی که مجموع آنها از طرق اهل سنت است ویکی از آنها را از طرق اهل سنت نقل کرده ام در اثبات مدعا والزام خصم
که قابل تشکیکی نباشد ودر قائم مهدی صاحب کشف الغمه بیست وپنج باب عقد نموده باب اول در خروج او بسند معتبر نزد اهل سنت از ذر بن
عبد الله نقل کرده که حضرت رسول خدا فرمود دنیا تمام نشود تا آنکه مالک جمیع عالم شود مردی از اهل بیت من که همنام من باشد وابو
داود نیز در سنن خود این روایت ذکر کرده وخبر داد مرا حافظ ابراهیم بن محمد ازهر در دمشق وحافظ محمد بن عبد الواحد در مسجد جامع جبل
قاسیون از نصر بن عبد الجامع قاضی هرات در هرات از محمد بن عبد الله بن محمود طائی از عیسی بن شعیب سجزی از حافظ ابو الحسن محمد بن
الحسین الابری در کتاب مناقب شافعی این حدیث را ذکر نمود تا اینجا که اگر باقی نماند از دنیا مگر یکروز خداوند آن روز را چندان
طولانی سازد تا که برانگیزاند مردی را از من یا از اهل بیت من که نام او چون نام من باشد زمین را مملو کند از عدالت بعد از آنکه مملو از ظلم
شده باشد این حدیث را ترمذی وابو داود نیز روایت کرده اند وباب دوم در تصریح پیغمبر بانکه محمد مهدی از اولاد فاطمه میباشد وشرح حدیث در
باب ذکر کرده مطابق اخبار گذشته باب سیوم در اینکه از سادات اهل بهشت است چهارم در امر کردن ببیعت وقتیکه ظهور خواهد کرد
پنجم در یاری کردن اهل مشرق زمین او را ودر آن سبب نقل کرده از عبد الله بن حارث زبیدی که فرمود صلی الله علیه واله بیرون خواهند آمد
از مشرق جمعی ومتمکن میسازند مهدی را در سلطنت واز علقمة بن عبد الله روایت کرده که فرمود پیغمبر صلی الله علیه واله بود هم که آمدند جمعی
از جوانان بنی هاشم چون ایشان را دید رنگش متغیر واشکش جاری شد ومن سبب پرسیدم حضرت صلی الله علیه واله فرمود ما خانواده
هاشیم که خدا از برای ما آخرت را بر دنیا ترجیح داده وبعد از من با اهل بیت من ظلمها روی خواهد داد وغربت ودربدریها وسختیها
خواهند کشید تا آنکه جمعی از اهل مشرق با علمهای سیاه بیایند وطلب کنند یکی را وکسی اجابت نکند با ایشان پس جنگ کنند وخدا غالب نماید ایشان را
بر خصمان تا اینکه امر بما است وسلطنت را بدست یکی از اهل من گذارند واو زمین را پر از عدل کند بعد از ظلم وجور خلق هر کس از شما درآن
زمان او را یابد باوی همراهی کند اگر چه بر زمین برف بزانوی خود رود **ایضاً** ابن اعثم کوفی در فتوح گوید که امیر المؤمنین فرمود
وبحا للطالقان وبج کلمه ترحم است یعنی خدا بیامرزد اهل طالقان را که خدا را در زمین طالقان گنجهاست نه از طلا است ونه از نقره ولکن
در آن مردانی چندند که خدا را شناخته باشند ویاری کنند قائم مهدی را در آخر الزمان ششم در مدت سلطنت وپادشاهی وحکمرانی
۲۰۱

۲۹۱ او در آن نقل کرده از ام سلمه که حضرت پیغمبر صلی الله علیه واله فرمود که چون یکی از خلفا بمیرد اختلافی در میان مردم بهم رسد وکسی
از اهل مدینه بگریزد وبمکه رود وخلق بسیاری از اهل مکه با او بیعت کنند در میان رکن ومقام لشکر شام یعنی سفیانی بمقاتله او بیایند
ودر بیدا یعنی میان مکه ومدینه زمین لشکر شام را فرو برد پس نیکان بیایند وبا او بیعت کنند پس شخصی بهم رسد که خالوی او کلبی باشد
ولشکری بمقاتله او رود وشکسته شود پس قسمت کند اموال را واو رفتار سنت رسول صلی الله علیه واله را پیش نهاد کند ومدت هفت یا نه
سال ترویج اسلام کند وچون فوت شود مسلمانان بر وی نماز گذارند هفتم در اینکه عیسی بن مریم با او نماز کند ودر این باب احادیث و
اعتراضات وجوابات نقل کرده هشتم در نشانهای که پیغمبر فرموده در صفات وشکل وشمایل او نهم در اینکه پیغمبر فرمود صریحاً که مهدی
از اولاد حسین است دهم در ذکر مهدی یازدهم در رد کسانیکه گمان کرده اند که مهدی همان مسیح است دوازدهم در تأویل احادیثیکه
وارد شده از رسول الله صلی الله علیه واله که من اول این امتم ومهدی وسط این امت است وعیسی آخر این امت وبیان معنی آن سیزدهم
در کنیه مهدی وشباهت او برسول الله چهاردهم در ذکر آن دهی که مهدی از آنجا خروج کند پانزدهم در احادیثیکه دلالت کند براینکه
ابر بر سر او سایه اندازد ودر این باب از عبد الله عمر نقل کرده که رسول الله فرمود که خروج کند مهدی وابری بر بالای سر او باشد ودر آن ابر
منادی ندا کند که اینست مهدی خلیفة الله شانزدهم در ذکر ملکی که پیش پیش او ندا کند که اینست قائم مهدی او را متابعت کنید هفدهم
در ذکر صفت وشمایل وجسم او ودر این باب از حذیفه روایت کرده که رسول فرمود مهدی مردیست از اهل بیت من واولاد من که رنگ او رنگ
مردان عرب وبدن او چون بدن مردان اسرائیلیان بلند وبزرگ باشد بر عارض راست او خال هاشمی است مثل ستاره درخشان زمین را پر از عدل کند بعد
انکه از ظلم پر شده باشد وهمه موجودات آسمان وزمین راضی باشند بخلافت او هجدهم در لباس انحضرت وکیفیت فتح بلاد نوزدهم در بیان
دندانهای انحضرت بیستم در فتح کردن انحضرت قسطنطنیه را بیست ویکم در اینکه خروج انحضرت بعد از سلطنت بسیاری از جبابره خواهد
بود ودر این باب از جابر نقل کرده که پیغمبر فرمود بعد از من خلفا خواهند بود وبعد از ایشان امرا خواهند بود وبعد از ایشان پادشاهان
جبار سفاک وبعد از آنها مهدی از اولاد من واهل بیت من خروج کند باب بیست ودوم پیغمبر صلی الله علیه واله فرمود مهدی امام
صالحان است بیست وسیم در اینکه امت در زمان مهدی متنعم خواهند بود وفقر وبی چیزی برطرف شود بیست وچهارم در اینکه پیغمبر فرمود
مهدی خلیفه خدا است ثوبان روایت کرده که رسول گفت سه نفر از خلفا کشته شوند بعد از آن علمهای سیاه پیدا شود که همه ایشان را
بکشند بعد مهدی خروج کند که از اهل بیت من است بروید با او بیعت کنید که اوست خلیفه خدا باب بیست وپنجم در دلالت آنکه مهدی حال
زنده وموجود است از روزیکه غایب شده تا حال وامتناع عقلی وعادتی در طول بقای او نیست چنانکه عیسی وخضر والیاس از دوستان
خدا ودجال وابلیس از دشمنان خدا وقرآن واحادیث دلالت کند بر بقای آنها وانکه انکار مهدی کنند از دو راه است یکی طول زمان
ویکی فرارشاد کردن او ببشر بردن ومحتاج نبودن چنانکه احمد در این امر نیز دخیل وواسطه نباشد بعد از آن محمد بن یوسف
شافعی بسط داده در اثبات مدعا واثبات بقای عیسی وان من اهل الکتاب الا لیؤمنن به قبل موته وتا حال ایمان نیاورده است کسی
باو پس باید در آخر الزمان باشد واحادیث چند نقل کرده از جمله آنها در قصه دجال وغیر آن فرمود که عیسی نازل شد در مناره بیضا
شرقی دمشق ودستهای خود را بر بالای دو ملک گذاشته باشد واما خضر والیاس پس مسلم در صحیح خود نقل کرده از ابو سعید خدری که
گفته حدیث کرد ما را پیغمبر که دجال خروج کند بیاید تا نزدیکی مدینه مردی که بهترین خلق خدا است بیاید نزد او وگوید تو دجالی که رسول
بما خبر داده دجال بمردم گوید که اگر این را کشتم وزنده کردم از برای شما تشکیکی خواهد ماند گویند نه پس او را بکشد وزنده کند واو گوید
بخدا بصیرت من حال در تو مانند سابق است وفرقی نکرده در باب تو پس دوباره خواهد که او را بکشد وزنده کند نتواند وآن مرد خضر است و
گفته این حدیث صحیحست ومسلم نقل کرده واین صریح است در بقای دجال اما ابلیس ملعون قال الله تعالی رب فانظرنی الی یوم یبعثون
قال انک من المنظرین الی یوم الوقت المعلوم واما بقای مهدی آن نیز در کتاب وسنت آمده اما کتاب پس سعید بن جبیر در تفسیر لیظهره
ع

علی الدین کله ولو کره المشرکون گفته است که ان مهدی از عترت فاطمه است و مقاتل ابن سلیمان و دیگران گفته اند در تفسیر وانه
لعلم للساعة مراد حضرت مهدی است **ایضًا** و سید ابن طاوس در کتاب طرایف احادیث بسیار از جمع بین الصحاح و فردوس و مناقب
و مصابیح نقل کرده و گفته یکی از علمای شیعه کتابی جمع کرده نام او را کشف المخفی فی مناقب المهدی نهاده و صد و ده حدیث از طرق
اهل سنت ذکر کرده و هر حدیثی را از کتابی با اسمه نقل کرده چنانکه از صحیح بخاری سه حدیث از مسلم یازده حدیث علی هذا القیاس
صد و پنجاه و شش حدیث از طرق اهل سنت در بقای مهدی منتظر سید جلیل ابن طاوس رسید بعد گفته که طرق شیعه بیشتر که مهدی ولادتش
مستور بوده چه اگر بر سید بر او چنانکه بر موسی ابراهیم علیهم السلم ترسیدند و این معنی بر شیعیان ظاهر است چنانکه یاران هر کس از دیگران
بحال او اعرفند بدستیکه کرامات و ولایات و وکلای او در ایام غیبت صغری معروف میباشند و خلق کثیری دیده اند او را بطوری که قطع کرده
اند که او مهدی بوده است **ایضًا** در مقتضیات الاثر از محمد بن حنفیه روایت کرده که از حضرت امیر المؤمنین نقل کرده که رسول او
فرمود که یا علی تو از منی و من از تو ام تو برادر و وزیر منی بعد از من کینه ها مردم بروز کند و بسیار شود فتنه در وقتی که پنجم از اولاد هفتم ترا
شیعیان تو گم کنند و چه بسیار مؤمن و مؤمنه که غمگین شوند از ندیدن او و او شبیه بمن و شبیه بموسی بن عمران که با پی بنیه انشان
دد حال یأس که صدا میزند ایشان او ان صدا رحمت خداست گفتم چه صدا میباشد فرمود سه صدا میاید اول الا لعنة الله علی القوم
الظالمین دوم ازفت الازفة سیوم الا ان قد بعث فلان بن فلان را پس رسول نسب او را ذکر فرمود تا علی گفتم بعد از من چند کس
خواهند بود رسول فرمود بعد از حسین نه تن خواهند بود و قائم ایشان نهم ایشان میباشد **ایضًا** در اکمال الدین از امیر
المؤمنین روایت است که فرمود که قائم ما را غیبتی است طولانی هر کس ملول نشود از طول مدت و قساوت بهم نرساند دل او در
درجه من خواهد بود در قیامت و فرمود قائم ما چون خروج کند در گردن او بیعت کسی نباشد و باین جهت که ولادت او مخفی باشد
و شخص او ناپیدا باشد **ایضًا** در غیبت نعمان از حضرت صادق و از پدرانش روایت کرده است که حضرت امیر المؤمنین در
طغیان فرات سوار شد و رسید بر ثقیف و بعد فرمود بخدا قسم تشنه خواهم شد من و فرزندان من حسین و مردی را خدا از اولاد
من برانگیزاند که طلب کند خون ما را و بسیار غایب مانده شود تا آنکه نادان گوید خدا را عنایتی با آل محمد نیست **ایضًا** عیسی بن
عبد الله روایت کرده از پدرانش که حضرت امیر المؤمنین فرمود صاحب الامر از اولاد من کسی است که در باره او گفته شود که مات او هلک
لا بل فی ای واد سلک یعنی معلوم نیست که مرد یا کشته شد یا در کدام وادی مفقود شد و بکجا رفت **ایضًا** حضرت امام حسین را
مخاطب فرمود و گفت این فرزند من سید و بزرگست و از صلبش همنام پیغمبر خدا بهم رسد زمین را پر کند از عدالت **ایضًا**
از جمله نصوص آنجناب بر قیام قائم فقرات خطبه ایست که در نهج البلاغه است که لیفرجن الله برجل منا اهل البیت و بعد از شرح این
خطبه ابن ابی الحدید که از معارف علمای اهل سنت و شارح نهج البلاغه است گفته اگر کسی گوید که این شخص موعود کیست گویم که امامیه آن
که امام دوازدهم را فضیان است و میگویند پسر کنیزیست که نرجس نام داشته و اصحاب ما اهل سنت و جماعت میگویند از نسل فاطمه است اما
حال موجود نیست و بعد از این موجود خواهد شد و مادرش ام ولد است اگر کسی گوید که از بنی امیه در آنوقت چه کس موجود باشد که
بدان نسبت قتل کند و انتقام کشد گویم شیعه امامیه قایل برجعت میباشند و میگویند همان بنی امیه زنده شوند و باز آید
و حضرت مهدی ایشان را بکشد و بقتل رساند اما مارا کمان آنست که شخصی از اولاد فاطمه را در آخر الزمان خدا موجود کند که انتقام کشد
و عدالت کند و مادرش ام ولد است و نام او چون نام رسول باشد و پادشاهی از نسل بنی امیه که از اولاد ابوسفیان بن حرب و سفیانی
موعود که در آثار و اخبار آمده او است آن مهدی او را خواهد کشت با متابعانش از بنی امیه و عالم را پر از عدل خواهد کرد بعد از آنکه
پر از جور و ظلم شده باشد پس مهیج از آسمان نازل شود و علامت قیامت ظاهر گردد و دابة الارض ظاهر شود و تکلیفات الهی تمام شود
و نفخ الصور و فنای عالم حاصل گردد و احادیث که از حضرت سید الاوصیا و سند الاولیاء در باب مهدی و رجعت وارد شد الی

غیر نهایه است و این مختصر گنجایش انها ندارد و تاب انها را نیارد لهذا از ایراد معذور دارند **ایضًا** در دیوانی که منسوب
بآنجناب است این چند بیت مذکور است **منظومه** بنی اذا ما جاشت الترک فانتظر ولایة مهدی یقوم فیعدل
وذل ملوک الارض من آل هاشم وبویع منهم من یلذ و یهزل صبی من الصبیان لا رای عنده ولا عنده جد ولا
هو یعقل فثم یقوم القائم الحق منکم وبالحق یاتیکم وبالحق یعمل سمی نبی الله نفسی فداؤه فلا تخذلوه
یا بنی و عجلوا یعنی ای فرزند من هنگامیکه جماعت اتراک صاحب حکم گردند پس انتظار ولایت مهدی که قیام بحق و عدالت کند بنما
کشید که تمام پادشاهان زمین را اسیر و ذلیل کند و بیعت کرده شود بجهت کسانیکه عنانی و گزند و تمسخر میکنند از برای
طفلی که نه فکر و نه تدبیر دارد و عقل و ادراک اشیا را نیز ندارد و در اینوقت تمام بحق خروج کند و حق را از برای شما خواهد آورد و بحق
عمل خواهد کرد و او همنام پیغمبر است که جان من فدای او باد در اینوقت ای فرزند او را وا مگذارید و تعجیل کنید در نصرت او **ایضًا**
از ابو سعید مرویست که چون حضرت امام حسن مجتبی علیه السلم با معاویه مصالحه فرمود و مردم او را ملامت کردند فرمود وای بر شما مگر
نمیدانید که چه کرده ام بخدا آنچه کرده ام از برای شیعیان ما بهتر است از آنچه آفتاب بران طلوع و غروب کند یعنی از عالم بهتر است
اما نمیدانید که من امام مفترض الطاعه و سید جوانان بهشتم بنص پیغمبر صلی الله علیه و آله گفتند بلی گفت نمیدانید که خضر چون کشتی را
سوراخ کرد و غلام را کشت و دیوار را است کرد باعث خشم موسی شد چرا که حکمت آنرا نمیدانست اما نزد خدا تعالی عین صواب بود هر یک
از ما در گردن بیعت طاغی زمان خود میباشد مگر قائمی که روح الله عقب سر او نماز کند چه شخص او را مخفی و غایب سازد تا ذکر کرده
او بیعتی از غیر نباشد وقت ظهور او و او پسر نهم از اولاد برادرم حسین است و پسر سیده کنیزانست خدا تعالی عمر او را در غیبت دراز کند
بعد از ان ظاهر سازد او را در صورت جوانی که از چهل سال کمتر عمر داشته باشد تا خلق بدانند که حق تعالی قادر بر همه چیز است **ایضًا**
عبد الرحمن بن سلیط گفته که امام حسین فرمود که از ما اهل بیت دوازده مهدی بهم رسد که اول ایشان پدرم امیر المؤمنین است و آخر
ایشان نهم اولاد منست و اوست امام قائم بحق که خدا زنده میکند باو زمین را بعد از مردن و از برای او غیبتی خواهد بود که مرتد
شوند در او جمعی کثیر و باقی بمانند بر دین حق قلیلی و با ایشان اذیتها برسد و بگویند که متی هذا الوعد ان کنتم صادقین و هر که صبر
کند در این امر و بکشد شماتت دشمنان را مثل کسی است که جهاد کند در پیش روی رسول خدا **ایضًا** علی بن الحسین با بو
خالد کابلی نیز نظیر همین خبر را داده و سعید بن جبیر فرموده که ولادت قائم ما مخفی میشود بمردم تا آنکه تا متکلم گوید که هنوز متولد
نشده چه جای آنکه بیرون آید و بیعتی در گردن او نیست از برای کسی **ایضًا** در غیبت نعمانی آمده که تفسیر لا اقسم بالخنس را
از حضرت باقر پرسیدند فرمود امامیست که خود را پنهان سازد تا آنکه علم باحوال او و ولادت او منقطع شود در سال دویست و شصت
از هجرت بعد از ان ظاهر میشود چون شهاب ثاقب در شب تاریک و از برای ابو ایوب شمرد خلفاء راشدین را و سیرت و علامت هر یک را
تا با امام دوازدهم رسید و فرمود انست که عیسی بن مریم با او نماز کند **ایضًا** برهان واضح بر این معنی آیه ان عدة الشهور عند الله
اثنا عشر شهرا فی کتاب الله است زیرا که دوازده ماه را همه مذاهب یهود و نصاری و مجوس و خطایی و سایر فرق مختلفه دانند
و در معرفت و حساب اهله بکار اندازند تفاوتی در میان انها و اهل اسلام در این باب نیست بلکه دوازده شهر مراد از ائمه اثنا عشر
که دین خدا از بر پای دارند و حرم انها از امیر المؤمنین است که خدا مشتق کرده است از برای او اسمی از اسما خود را چنانکه از
برای پیغمبر صلی الله علیه و آله نیز چنین کرده است و سه نفر از اولاد امیر المؤمنین نیز همنام او میباشند علی بن الحسین علی بن موسی
علی بن محمد و این اسم مشتق از اسم خدا احمدیه بسبب امیر المؤمنین حاصل شده **ایضًا** سدیر صیرفی از حضرت صادق روایت
کرده که فرمود در قائم ما سنتی از یوسف است برادران یوسف اسباط و اولاد انبیا بودند و یوسف را فروختند تا آنکه با مخاطبه
کردند و او را نشناختند تا یوسف گفت منم یوسف پس این امت ملعونه چرا انکار مینمایند قدرت الهی را بر اینکه در وقتی از اوقات

حجت خود را پنهان دارد یوسف پادشاه مصر بود میان او و یعقوب هجده روزه راه بود و یعقوب نشناخت او را و حال آنکه خدا میتوانست
ظاهر سازد امر او را و وقتی که مقدر شده بود بشارت به یعقوب رسید نه روزه بمصر آمدند پس این امت چرا انکار میکنند که خدا حجت خود را
مثل یوسف پنهان دارد بطریقی که در بازارهای ایشان راه رود و بر فرشهای ایشان بنشیند و تا وقتی که خدا خواسته او را نشناسند چنانکه یوسف
از برادران پرسید هل علمتم ما فعلتم بیوسف و اخیه اذ انتم جاهلون قالوا ائنك لانت یوسف قال انا یوسف و هذا اخی
ایضا بصفوان بن مهران فرمودند که هرکس همه ائمه را اقرار کند و مهدی را انکار کند مثل کسی است که اقرار به نبوت جمیع پیغمبران
کند و انکار نبوت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله نماید **ایضا** و بابو الهیثم فرمود که چون سه نام از ائمه بگذرد که محمد
و علی و حسن باشد چهارم ایشان قائم مهدی خواهد بود **ایضا** بمفضل بن عمر جعفی فرمود که امام پس از من موسی پسر من
خلف مأمول منتظر م ح م د پسر حسن پسر محمد پسر علی پسر موسی میباشد **ایضا** امام علیه السلام بمفضل فرمود که خدا
تعالی چهارده نور قبل از خلق مخلوقات بچهارده هزار سال خلق کرد که ارواح ما ها باشد عرض کردند کیستند آن چهارده نور فرمود
محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین و نه نفر از اولاد حسین آخر ایشان قائم است که قیام بامر میکند پس از غیبت او دجال را میکشد و زمین را
پاک میکند از هر جوری **ایضا** محمد بن زیاد ازدی از حضرت کاظم پرسید از تفسیر آیه و اسبغ علیکم نعمه ظاهرة و باطنة
فرمود نعمت ظاهره امام ظاهر و نعمت باطنه امام غایب است عرض کرد مگر از شما ها کسی غایب میشود فرمود بلی یکی از ما که قائم است غایب
میشود از چشم مردم شخص او ولکن از دلهای مومنان ذکر و محبت او بیرون نمیرود و او ست امام دوازدهم از ما که خدا آسان میکند باو
هر دشواری را و سبک میکند باو هر صعبی را و حلال نیست نام او را بردن تا وقت ظهور او **ایضا** یونس بن عبد الرحمن گوید
داخل شدم بر حضرت کاظم و سؤال کردم از قائم فرمود آن پنجم از اولاد منست خوشا بحال آن شیعیان که اعتماد و اعتقاد باو در غیبت
او دارند **ایضا** از امام رضا نیز نظیر این حدیث روایت کرده اند که بحسن بن محبوب فرموده است افروخته است از شعاع قدس
الهی بابی و امی و سمی جدی و شبیهی و شبیه موسی بن عمران علیه جیوب النور تتوقد بشعاع ضیاء القدس یعنی بر او ست جامه‌های نور
یعنی بر قلب او افاضه شده است از انوار معارف و فضل و هدایت الهی که بمنزله خلعتهای الهی و لباسهای عالم قدس است که پوشیده است او
افروخته میشود و روشنائی میدهد و میبخشد از جامه‌های آن لباسها انوار شعاع عالم قدس و محدث مجلسی چنین گوید که اشخاص
نورانی مشتعل میشوند و افروخته میگردند از غم و اندوه که بر حیرت و گمراهی مردم دارند در غیبت آنحضرت و ارباب دقت معنی دیگر از
فحوای کلام معجز نظام حضرت هشتم امام علیه السلام میفهمند فهم من فهم در مجلی که باید اشارت بان خواهد شد **ایضا**
عبد العظیم حسنی جلیل القدر که مرقدش در حوالی ری معروفست از حضرت جواد نقل کرده که خواستم از او بپرسم که قائم او ست یا غیر او
آنحضرت سبقت فرمود گفت یا ابا القاسم قائم ما مهدی است که باید انتظار او را در غیبتش کشید و در وقت ظهورش اطاعت او را
کرد و او سیم از اولاد منست بحق خدا که اگر از دنیا نماند مگر یک روز آن روز چندان طویل گردد که او ظهور کند راوی گوید گفتم که امیدوارم
که قائم که پدران ما وعده داده اند تو باشی فرمود ما هر یک قائم بامر امامت اما آن قائم ولادتش پنهانست و سمی رسول است و اسقاط
او را کشند و غیبت کند غیبت طولانی و اصحاب او بعدد اهل بدر سیصد سیزده نفرند از زمینهای متفرق چنانکه حقتعالی فرماید اینما
تکونوا یات بکم الله جمیعا ان الله علی کل شیء قدیر بعد از اجتماع این عدد ظهور کند چون ده هزار مرد کاری در زیر علم
او جمع شوند خروج کند و دشمنان ما را بکشد تا خدا از او راضی شود عبد العظیم عرض کرد که چه داند که خدا از وی راضی شده فرمود
چون در دلش رحم اندازد خواهد موقوف کند کشتن را بداند که خدا راضی شده **مخفی نماناد** که اخبار و احادیث در باب
حضرت مهدی هادی صلوات الله علیه از حضرت رسول و وصی او و ائمه هادین صلوات الله علیهم اجمعین در کتب مخالف و
مؤالف و عامه و خاصه زیاده بر آنست که توان احصا کرد و در قلم آورد و لکن چون غالب مخالفین بعضی مطاعن و مستبعدات در کتب

خویش

خویش آورده اند و اعتقاد باین امر را از سخافت عقل شیعه اثنا عشریه دانسته اند لهذا بعضی از آن احادیث از کتب علما ذکر شد
و باختصار آن کوشید تا ارباب تحقیق ثابت شود که احدی از ائمه نیست که تصدیق این خبر نکرده باشد و همه کس بنقول متفق میباشند
و بجز اهل سنت و برخی از جهلا کسی انکار این معنی را نکرده و بعضی که ناچار تصدیق نموده چون نتوانسته رد اخبار نماید بعضی تاویلات
بارده کرده اند و بحثهای بیجا بر زبان آورده اند که انشاء الله بهر یک از آن اشارتی خواهد رفت والله المعین الموفق **بطاء**

هفتم در بیان بعضی شواهد و اخبار و روایات و حکایات در اثبات این معنی که از کتب علما متتبع میشود

جناب شیخ رجب برسی
در مشارق الانوار خود آورده است از کعب بن الحرث که ذاخدن نام پادشاهی را مهمی روی داد سطیح کاهن را طلب کرد و بلد
از وی را و او را شرفی در زیر پای خود دفن کرد و چون وی رسید از او پرسید که از تو چه پنهان کرده ام سطیح گفت حلفت بالبیت و
الحرم و الحجر الاصم و اللیل اذا اظلم و الصبح اذا تبسم و لکل فصیح و ابکم لقد خبأت لی دینارا بین النعل و القدم ملک گفت از کجا
دانستی گفت از حقیقه برادری دارم که هرچه پرسم خبر میدهد ملک از اخبار آینده سؤال کرد سطیح گفت اذا غارت الاخیار و قادت
الاشرار و کذب بالاقدار و حمل المال بالاوقار و خشعت الابصار لحامل الاوزار و قطعت الارحام و ظهرت الطغام المستحلی الحرام
فی حرمة الاسلام و اختلفت الکلمة و خفرت الذمة و هتکت الحرمة و ذلک عند طلوع الکوکب الذی یفزع العرب و له ذنب فهنالک
تنقطع الامطار و تجف الانهار و تختلف الاعصار و تغلوا الاسعار فی جمیع الاقطار یعنی در وقتیکه خوبان در زیر خاک پنهان شوند
و بدان حکومت و سروری کنند و افترا و بهتان در قضا و قدر الهی جاری شود و مال را بجز زوار بار کنند و چشم خود را بذلت و خواری از
برای حاملان اوزار و گناهکاران بدوزند یعنی ایشان حاکم شوند و مردم محکوم و قطع صله رحم شود و لئیمانی که حرام را حلال کنند
غالب و ظاهر شوند و اختلاف و تفرقه در میان مردم شایع شود و عهد و میثاق گسیخته و حرمت هر صاحب حرمتی دریده و آن وقتیست که ستاره
که در نزد عرب معروفست بدو ذنب طلوع کند و در آنوقت قحطی روی دهد باران قطع و نهرها خشک و قیمت ماکولات گران
شود ثم تقبل البربر بالرایات الصفر علی البراذین السبر حتی ینزلوا مصر فیخرج رجلا من ولد صخر فیبدل الرایات السود بالحمر فیبیح
المحرمات فیترک النساء بالثدایا معلقات و هو صاحب نهب الکوفة فرب بیضاء الساق مکشوفة علی الطریق مردوفة بها الخیل
محفوفة قتل زوجها و کثر عجزها و استحل فرجها پس صاحب علمهای زرد بیرون آید که لشکر او بر یابوهای سبز سوار باشند تا داخل
مصر شوند و مردی از اولاد صخر یعنی بنی امیه بیرون آید که سفیانی باشد و علمهای سیاه را مبدل بسرخ کند و محرمات الهی را مباح گرداند
و زنان را بپستانهای ایشان بیاویزد و او سر غارت کننده کوفه است بسی زنان سفید ساق بازوی گشاده بر سر راهها افتاده و لشکرها
مردود بانها احاطه کرده پس از قتل شوهران آنها و چندانکه آن زنان عجز کنند کسی بداد ایشان نرسد فعندها یظهر ابن النبی المهدی
و ذلک اذا قتل المظلوم بیثرب و ابن عمه فی الحرم و ظهر المخفی و وافق الوسمی فعند ذلک ینکشف الکسوف اذا جاء الزحوف و صف الصفوف
ثم یخرج ملک من صنعاء الیمن کالقطن اسمه حسین او حسن فیذهب بخروجه غمر الفتن فهنالک یظهر مبارکا زکیا و هادیا مهدیا
و سیدا علویا فیفرج الناس اذا اتاهم بمن الله الذی هداهم فیکشف بنوره الظلماء و یظهر به الحق بعد الخفاء و یفرق الاموال فی
الناس بالسوی و یغمد السیف فلا یسفک الدماء و یعیش الناس فی البشر و الهناء یغسل بماء عدله عین الدهر من القذی و یرد
الحق علی اهل القری و یکثر فی الناس الضیافة و القری و یرفع بعدله الغوایة و العمی کانه کان غبارا فانجلی فیملاء الارض قسطا
و عدلا و الایام حبا و هو علم للساعة بلا امتراء پس در آنوقت مهدی فرزند نبی بیرون آید و آن در وقتی باشد که مظلومی در یثرب
بکشند و پسر عمش را در حرم قتل کنند و امر پنهان آشکار گردد و با علامات او موافق باشد در آنوقت سفیانی میشود با جمعی از ظالمان
بجنگ او آید و رومیان آشکارا مبادرت نمایند بکشتن بزرگان در آنوقت آفتاب پنهان شود و در مقابله مرد و لشکر و آراستن صفوف

بجهة

بجهة نزاع بایکدیکر بعد از آن پادشاهی از صنعا یمن بیرون آید که مثل پنبه سفید باشد و نام او حسین یا حسن باشد بعلة خروج او
تنها زایل شود و ظهور کند در حالتی که مبارک و فرخ و میمون باشد و هدایت کننده و هدایت کرده شده خواهد بود و سیدی از اولاد علی
و فاطمه باشد و فرجی بجهة مردم حاصل شود و از نور او تاریکیها روشن شود و حق بعد از مخفی شدن ظاهر آید و اموال مردم را بالسویه
قسمت کند و شمشیر را در غلاف کند و دیکر خون ریزش نکند تمام مردم در خوشی و تعیش بسر برند و چشم روزکار باب عدالت و رعیت
پروری او از خار و خاشاک پاک شود و جوهر کسر را با صاحبش برساند و همه او بخشنده که و تعیش در میان مردم شایع شود و از عدالت
او ضلالت و کوری و کمراهی مرتفع شود بمرتبه که کویا غباری روی عالم را کرفته و جلا یافته و زمین پر شود از عدالت و محبت او
بدون شک و شبهه **ایضاً** شیخ صدوق در اکمال الدین روایت کرده از سدیر صیرفی که من و مفضل بن عمر و ابو بصیر و ابان بن
تغلب رفتیم خدمت مولای خود جعفر بن محمد الصادق دیدیم که بر روی خاک نشسته و جامه پوشیده که همین طوق کردن آنحضرت از آن برنست
و جیب و چاکی ندارد و آستینهای آن کوتاه است و مانند زنی که طفل او مرده باشد با جکر سوخته میبالید و میکریید و غم و اندوه از عارض
همایونش ظاهر و تغیر از وجنات احوال شریف ظاهر است و اشک از چشمان حق بینش چون ناودان جاریست و میفرماید سیدی غیبتک نفت رقادی
و ضیقت مهادی و اسرت منی راحة فوادی سیدی غیبتک اوصلت مصابی بفجایع الابد و فقد الواحد بعد الواحد یفنی الجمع والعدد
یعنی ای آقای من غیبت تو خواب از چشم من ربوده و خوابکاه و محل آسایش مرا بر من تنک کرده و راحت دل مرا اسیر نموده یا برده
ای آقای من غیبت تو مرا متصل ساخته است بمصیبتی دایمی که تمام شدنی برای او نیست و یک یک را کم میاید و مفقود می
شوند جمعیت و عدد و کثرت ما را فانی ساخته است اشکی از دیده ام میریزد از شدت غصه احساس همیکنم و ناله که از سینه ام بر میاید از آن
نمیمانم الحاصل حضرت صادق در کریه از این سخنان میکفت و میکریست هوش از ما پرید و دل ما شکسته شد حیران ماندیم که چه امر واقع
شده کفتیم یابن خیر الوری لا ابکی الله عینیک من ای حادثة تستنزف دمعتک و تستمطر عبرتک و ایة حالة حتمت علیک هذا الماتم ای
فرزند بهترین خلق خدا خدا تعالی چشم ترا نکریاند از چه حادثه اشک از دیده میباری و چه حالیست رخ داده که این چشم ماتم را بر تو لازم ساخته
پس آنحضرت آهی دردناک از دل پاک برکشید حزن و اندوه او شدید تر شد فرمود وای بر شما امروز صبح نظر در کتاب جفر مشتمل بر علم
بلایا و منایا میکردم که هر چه بر ما شده و خواهد شد همه در آنست و تخصیص داده خدا بعلم آن محمد و آل محمد را پس تامل نمودم در مولد
قایم ما و غیبت او و دیر کردن او در غیبت خود و طول عمر او و بلاهایی که بمومنان میرسد و تشکیکاتی که در غیبت او در خواطر شیعیان
بهم میرسد و از طول غیبت بعضی مرتد میشوند و ریسمانی که خدا از آن یاد کرده و فرموده و کل انسان الزمناه طائره فی عنقه یعنی رشته
مسلمانی از کردن خود بیرون میکنند ناچار رقتی دست داد و غم و اندوه بر من مستولی شد عرض کردیم یابن رسول الله چه بودی اکر بجهة ما علمی
از آنحضرت حاصل میفرمودی حضرت صادق فرمود در قایم ما خدا سه خصلت نهاده که در سه پیغمبر خود مقدر فرموده مولد او را چون مولد موسی
بن عمران و غیبت او را چون غیبت عیسی بن مریم و طول کشیدن امر او چون طول کشیدن امر نوح قرار داده و بعد از آن عمر بنده صالح خود خضر را
دلیل بر عمر او مقدر فرموده کفتیم روحنا فداک شرح این فقرات را واضح تر بما بفرما که بر بصیرت ما بیفزاید و ارادت ما را بکار آید فرمود اما
مولد موسی چون فرعون یافت که زوال ملک او در دست موسی است بحکم کهنه شکم زنان حامله را میشکافت تا هزار و کسری از اطفال
بی کناه را کشت و خداوند موسی را از شر او حفظ کرد هم چنین بنو امیه و بنی عباس چون شنیدند که زوال ملک و دولت ایشان در دست قایم ما
اهل بیت است اظهار عداوت با ما نمودند و شمشیر در خانواده ما نهادند و خدا او را از شر اشرار حفظ خواهد کرد تا نور او تمام شود هر چند مشرکان نخواهند
و راضی نباشند اما غیبت عیسی پس یهود و نصاری متفق شدند بر آنکه او کشته شده است و حال آنکه خدا تکذیب نمود ایشان را
و فرمود و ما قتلوه و ما صلبوه و لکن شبه لهم و چنین است غیبت قایم چه امت منکر او میشوند بعضی خواهند کفت هنوز متولد نشده بعضی کویند
امام حادی عشر ما عقیم بوده و بعضی تجاوز کرده از عدد مقدر الهی بسیزده امام و زیاده قایل خواهند شد و بعضی معصیت خدا را میکنند

ومیکویند

ومیکویند روح قایم در بدن دیکران سخن میکوید و اما ذکر کردن نوح چون عقوبت نازل شد بر قوم او جبرئیل آمد و هفت هسته خرما آورد
و بنوح کفت خدا تعالی ترا سلام میرساند و میفرماید اینها مخلوقات و کارخانه قدرت بالغه و حکمت کامله خودند در ایجاد و خلق ایشان
برحمت انداخته ام و ایشان را هلاک نمیکنم بصاعقه از صاعقه ها و آتشی از آتشهای غضب خود مکر بعد از اتمام حجت و تاکید دعوت پس عود
کن در سعی و جد و جهد نمودن در دعوت ایشان که ثواب عظیم خواهم رسانید و این هفت هسته خرما را غرس کن که بعد از آنکه بزرک
کردید و میوه کرد ثمر او رسید فرج و خلاصی تو نیز خواهد رسید و اتباع خود را از مومنان بشارت ده باینکه کفتیم پس چون آن درختان
خرما سبز شد و ثمر کرد و رطب آن رسید نوح مناجات نمود و وفای حق بوعده سابقه طلب کرد جبرئیل نازل شد و امر کرد نوح را
که دو باره آن هسته های خرما را غرس کن و باز صبر کن و قوم را نصیحت کن که بخدا تعالی بکروند چون نوح خبر تاخیر را بقوم داد سیصد تن
از مومنان آن قوم مرتد شدند و برکشتند کفتند اکر نوح در دعوی خود بحق بود وعده او خلف نمیشد معلوم است که بر حق نیست الحاصل
خدا تعالی تا هفت مرتبه نوح را امر بهمین حد امر فرمود و وعده ها و عید او خلاف شد و در هر مرتبه جمعی از امت او که ایمان آورده بودند
مرتد شدند و در مقام انکار در آمدند تا آنکه هفتاد و چند نفر باقی ماندند و در مرتبه هفتم بنوح وحی در رسید که الآن اسفر الصبح عن
اللیل یعنی حال صبح روشن شد از شب اعتنا یافت و حق صریح محض شد و از کدورت باطل صافی کردید که هر کس طینتش خبث بود
بعد از ایمان بتو باز ایستاد و تو تصدیق نمیکرد وعده مرا که در سابق بمومنان داده بودم که اخلاص در توحید ورزیده بودند از قوم
تو و متمسک بحبل المتین نبوت تو شده بودند باینکه ایشان را خلیفه کنم بر زمین و متمکن سازم ایشان را از دین قویم متین و خوف ایشان را
مبدل کنم با امن تا خالص شود عبادت ایشان از برای من و شک از دلهای ایشان بیرون رود و چکونه ممکن بود که ایشان را خلیفه کنم و متمکن
سازم و خوف ایشان را با امن مبدل کردانم با آنکه میدانستم که ایمان ایشان ضعیف و طینت ایشان خبیث است و آنچه در سریره و دل ایشان است
از مقولة نفاق و از سنخ کمراهان و نتایج جهالت است و همینکه آن مومنان خالص را خلیفه میکردم و متمکن میساختم و دشمنان ایشان را هلاک
مینمودم و این مرتدین را بهیچوجه اذیت نمیرسید ایشان نیز باقی میماندند از سریره نفاقی که در ایشان بود مستحکم میشد و کمراهی ایشان
ثابت و محکم میکردید و با برادران خود که در ایمان خالص بودند عداوت را علانیه میکردند و در طلب ریاست با ایشان نزاع و محاربه میکردند
و میخواستند که خود منفرد در امر و نهی باشند باز تفرقه و نفاق و نزاع و فتنه ها حادث میشد و بجنک منجر میکشت با وجود آن چکونه تمکین
در دین و انتشار امر مومنین حاصل میشد کلا فاصنع الفلک باعیننا و وحینا پس حضرت صادق فرمود هم چنین است قایم ما ایام غیبتش
طول می کشد تا آنکه حق محض صریح شود و ایمان خالص کردد و هر کس از شیعیان که در طینتش خبث و نفاق باشد که بعد از حصول تمکن در امر
سلطنت نزاع و فتنه از او صادر شود مرتد و از سنخ دشمنان صریح کردد تا بعد از حصول وعده و ظهور و تمکن او در امر خود اختلافی در
فتنه باقی نماند مفضل بن عمر جعفی عرض کرد که یابن رسول الله نواصب چنان میدانند که آیه وعد الله الذین امنوا و عملوا الصالحات لیستخلفنهم
فی الارض در شان ابوبکر و عمر و عثمان و علی نازل شده فرمود لا یهدی الله قلوب الناصبة خدا دلهای ایشان را منور بنور هدایت
نکرداند در چه وقت از ایام خلافت اینها نفران دینی که خدا و رسول او پسندیدند متمکن شد امنیت در امت شایع کردید و خوف
از دلهای مومنان بیرون رفت و شک و شبهه ها مردم را زایل شد با وجود اینهمه فتنه ها که در ایام ایشان اتفاق افتاد و مسلمانان مرتد
شدند و جنکهایی که میان کفار و ایشان و میان خود ایشان با یکدیکر اتفاق افتاد بعد از آن حضرت صادق برای دیر کردن حضرت صاحب الامر
این آیه را شاهد خواند حتی اذا استیاس الرسل و ظنوا انهم قد کذبوا جاءهم نصرنا پس فرمود و اما بنده صالح که حضرت خضر بوده باشد
بدرستیکه خدا تعالی عمر او را طول نداد از برای اینکه پیغمبری و هدایتی از برای او مقدر کرده بود یا کتابی میخواست باو نازل کند یا شریعتی را
نسبت بعیسی او نسخ نماید و نه بجهة اینکه او را امام و پیشوا نموده باشد که مردم باو اقتدا کنند چه هیچیک از اینها بالبدیه در باره خضر
منصوص نیست بلی خدا تعالی در علم سابق خویش چون مقرر کرده بود که قایم آل محمد چنین عمر طولانی بهم رساند و در این مدت غایب باشد

ازنظرها

انظرها او دانست که اغلب مردم انکار خواهند کرد و محال خواهند شمرد پس باین جهت خضر را پیش از آن ایجاد نمود و او را باقی گذارد
تا حجتی باشد بر منکرین و دلیلی باشد بر عمر قائم و حجة معاندین منقطع شود و لا یکون للناس علی الله حجة **لمؤلفه**
خضر و الیاس اند درین گیتی بماند سند دیر تا گواه باشد طول عمر حجت حق را نظیر **ایضاً** در احادیث بسیار وارد شده
که در قائم آل محمد سنتهاست از سنن انبیا از جمله سنت آدم و نوح است در طول عمر و سنت ابرهیم است در خلاف مولد و عزلت از مردم
و سنت موسی است در خوف و غایب شدن از اعدا و سنت عیسی است در اختلاف کردن مردم در بارهٔ او و سنت ایوب است در فرج بعد الشدة
و سنت محمد است در خروج بسیف هم از حضرت صادق مرویست که صالح پیغمبر مدتی از قوم خود غایب شد و روزی که از پیش ایشان رفت
پیرمردی بار و نیکو و شکم فربه و محاسن انبوه بود و مردی بود مربوع القامة و چون برگشت بقوم خود او را نشناختند بعلت که در صورت
او تغییر رسیده بود و ایشان سه فرقه شده بودند فرقهٔ انکار صرف نمودند که صالح پیغمبر نیست و جمعی تشکیک کرده بودند و جمعی یقین
داشتند که صالح پیغمبر است وی با فرقهٔ شکاک گفت من صالح پیغمبرم از او نشنیدند و دشنام دادند و منکران نیز بطریق اولی رد
نمودند نزد ارباب یقین آمد گفت من صالح پیغمبرم گفتند خداوند صورتهای ما را تبدیل میفرماید و این خود ممکنست ولی از تو برهانی
و علامتی و چیزی میخواهیم که در شک و شبهه نیفتیم صالح گفت منم صالح که ناقه را برای شما آوردم گفتند علامة آن ناقه را بیان
کن صالح فرمود لها شرب و لکم شرب یوم معلوم پس ایمان آوردند و گفتند انا بما ارسل به مؤمنون و اهل شک و انکار گفتند انا
بالذی آمنتم به کافرون و همه ایام غیبت صالح چند روزی بود و مثل قائم ما مثل صالح است و بجهة استبعاد که مخالفین میکنند
در طول عمر آنحضرت مشایخ و علمای فرقهٔ ناجیه امامیه اثنا عشریه کثرهم الله تعالی و رحمهم الله اجمعین در کتب خویش دلایل و
اخبار از معمرین بسیار آورده اند و شیخ صدوق و غیره حکایات کافی بیان فرموده اند و چون بنای این رساله بر اختصار و وضع است
بهمه آنها نمیپردازد ولی بذکر بعضی اخبار اقتصار مینماید و قبل از نگارش آن مطلب بعضی اخبار دیگر رجوع میشود تا بمقام و محل
ذکر حال معمرین برسیم انشاء الله تعالی **مصراع** هر سخن جایی و هر نکته مقامی دارد **ایضاً** قنبری که از اولاد
قنبر غلام حضرت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب بوده روایت کرده از رشیق خادم معتضد خلیفهٔ عباسی که گفت وقتی خلیفه مرا
و دو نفر دیگر را احضار کرد و امر نمود که اکنون جریده سوار شوید و از بغداد بتعجیل بسامره روید در فلان محله و فلان خانه چون
برسید غلامی سیاه در آنجا نشسته بی اذن و تعطیل بریزید در آنخانه و هر که در آنجا باشد فوراً او را کشته سر او را بجهة من بیاورید ما
برفتیم و غلامی دیدیم پرسیدیم از آن سیاه که کیست درخانه گفت صاحبش خواهد بود و اعتنایی بما نکرد و ما داخل شدیم در خانه و تفحص
نمودیم و هیچکس را ندیدیم ولی برابر دهلیز خانه پرده بنظر ما آمد که مانند آن ندیده بودیم رفتیم و پرده برداشتیم اطاقی بزرگی دیدیم
که گویا دریای آبیست در آن و در آخر آن اطاق حصیری افتاده بود بر روی آب و مردی که بصورت بهتر از او ندیده بودیم در کمال عظمت و هیبت
بنظر ما آمد که بر روی آن حصیر و آب بنماز مشغول بود احمد بن عبدالله که یکی از همراهان ما بود پیش رفته که از آب عبور کند و بوی رسد
ان غرق شد و دست و پا میزد تا آخر بسعی بسیار دست او را گرفته از آب بر آوردیم و غش کرده تا ساعتی بیخود افتاده بود رفیق دیگر ما نیز
عزم رفتن کرده او نیز غرق شد بهزار زحمت او را بیرون آوردیم و حیران و مبهوت بماندیم **لمؤلفه** مگر نوح سفینه گشته بحر
بیکران حاش   بروی آب اندر سجده و کشتی مصلاش   بکشتی بود و نوح و تا بر خایف بود از آن طوفان   بر روی آب بود آن
نوح و غرق نا گشته زان پاش   رشیق خادم خلیفه روی بحضرت صاحب الزمان کرده عرض کرد که المعذرة الی الله و الیک بخدا سوگند
که نمیدانستیم چه خبر است و بکجا ما را فرستاده اند و من از این جسارت توبه کردم باز آنحضرت التفات نفرموده بهمان نسبت مشغول نماز بود و
رشیق و آن دو نفر بیرون آمدند با خوف و وحشت تمام نزد معتضد خلیفه رفتند رشیق گوید خلیفه در انتظار ما بود و بحاجب و
بواب سفارش نموده بود که هر وقت ما برگردیم او را خبر دهند و ما بر او رفتیم و شرح حال گفتیم خلیفه حیران بماند گفت وای

بر شما اگر این امر را بکسی اظهار نمایید سوگند خوردیم و تا او زنده بود جرأت بروز ننمودیم هم رشیق گفته که خلیفه بعد از ما لشکری
و امیری بگرفتن آنحضرت فرستاد و لشکر بدانجا رفته احاطه نمودند و خواستند که بدان سرداب بریزند و حضرت از آنجا بیرون آمده
و لشکریان او را ندیدند ناچار مأیوس مراجعت کردند و حال را بخلیفه گفتند خلیفه در تغیر و تحیر بماند و از گرفتن آنحضرت
مأیوس شد **ایضاً** در اکمال الدین از علی بن سنان موصلی از پدرش روایت کرده که جمعی از شیعیان قم و قهستان با اموالی
بسامره رفتند که بحضرت امام حسن عسکری برسانند بعد از ورود معلوم شد که آنحضرت رحلت فرموده از وارثش پرسیدند گفتند جعفر
برادر او است او را جستند معلوم شد که در کشتی نشسته در دجله بتفرج و تجرع و تعیش اشتغال دارد و مشغول لهو و لعب و شرب و
طرب است شیعیان حیران شدند گفتند این وصف امام نخواهد بود باید زرها را او پس برد و بصاحبش سپرد احمد بن جعفر حمیری گفت
صبر کنید تا جعفر برگردد و او را امتحانی کنیم چون آمد نزد او رفتند سلام کردند و حال خود گفتند جعفر گفت زرها را نزد من بیاورید
و بدهید گفتند ما وکلای شیعیانیم و این زرها مال قلیلی از دیگریست که جمع شده سید ما ابو محمد الحسن که در حیات بود علامات و
نشانهای صاحب هر کدام را بیان میفرمود و مهر کیسهها و خوب و بد حلال و حرام دینارها را نادیده اظهار میکرد هر گاه شما امامید بیان
کنید تا مطمئن شویم جعفر گفت این دروغ را از شما بر برادرم بسته اید و این علم غیب است و برادرم علم غیب نداشت لا یعلم الغیب الا الله
بروید مال را بیاورید ایشان مسامحه کردند جعفر نزد خلیفه رفته از ایشان شکوه کرد خلیفه آنها را بحضور خواند آنها آنچه حقیقت
امر بود بیان کردند جعفر گفت ایشان کذابند و برادرم علم غیب نداشت ایشان بخلیفه تضرع کردند و خلیفه جعفر را از خواستن
تنخواه ایشان منع کرد و گفت این جماعت رسول و امینند و ما علی الرسول الا البلاغ المبین پس امر کرد که کسی مزاحم آنها نشود
و از این شهر برگردند چون از سامره بیرون شدند پسری صبیح خادم نزد آنها آمده یک یک را بنام برخواند و گفت مولای خود را اجابت
کنید گفتند تو بی مولای ما پسر گفت معاذ الله من بندهٔ او هستم بیایید تا برویم خدمت آنحضرت برسید راوی گوید رفتیم بخانهٔ
ابو محمد الحسن دیدیم فرزندش بر تختی نشسته مانند ماه شب چهارده میتابد و لباس سبز پوشیده سلام کردیم و جواب فرمود و نشان
امانات و مالی که آورده بودیم بر تفصیل با اسم و رسم صاحب هر کدام بیان فرمود حتی رنگهای ما و چهارپایان ما و جزئیات امور ما را ظاهر
نمود مسائل پرسیدیم و جواب شنیدیم و مالها را سپردیم فرمود دیگر بسامره میایید من شخصی را تعیین میکنم و ارقام و توقیعات
در مخصوص نوشته ما برگشتیم و آنحضرت با ابو العباس محمد بن جعفر حمیری قدری حنوط و پارچه کفن داد و فرمود بار خدا بتو اجر دهد
در بارهٔ خود و چون بعقبهٔ همدان رسیدیم او وفات یافت و بعد از آن حسب الامر اموال را بنواب حضرت چون عثمان بن سعید ابو جعفر
محمد بن عثمان در بغداد تسلیم میکردیم و توقیعات قبض هر مالی از دست ایشان در میامد و جعفر بیست هزار اشرفی بخلیفه میداد
که منصب برادر را باو بدهد خلیفه گفت ای جعفر من این منصب برادرت نداده بودم که اکنون بتو دهم بلکه خدا داده بود و ما براو
حسد میبردیم و در مقام هلاکت او بودیم و هر چه در تخفیف او مبالغه میکردیم عزت او بیشتر و قبول در نظر خلق زیاده
میشد تو نیز اگر چون او نزد الله شیعهٔ برادرت بتو خواهند رغبت کرد و الا بحکم من و بخواه تو نخواهد بود **ع** این کار دولت است
خدا تا کرا دهد **ایضاً** از سعد بن عبدالله قمی که از اکابر علما و محدثین است مرویست که مسایل بسیار داشتم از مشکلات
که در قم کسی نبود که حل آن مسائل کند مگر احمد بن اسحق صاحب امام حسن عسکری و او از قم بعزم زیارت امام بیرون رفته بود من نیز
از قفای او رفتم و در راه باو رسیدم و از آنجا بشوق افتادم و با او موافقت کردم تا سامره بعد از ورود و اذن داخل شدیم بمجلس
حضرت امام و احمد بن اسحق یکصد و شصت کیسهٔ زر سرخ و سفید که مردم باو سپرده بودند که بامام و الامام برساند در ظرفی کرده
بهمراه آورده بود چون بحضور حضرت رسیدیم نوری از آنحضرت ساطع بود که بهیچ نوری مشابهت نبود مگر بدر و طفلی دیدم
بر زانوی حضرت امام حسن عسکری نشسته و مانند ماه و مشتری میدرخشید و امام کاغذی در دست داشت و چیزی مینوشت و آن

طفل قلم را میگرفت و نمیگذاشت که بنویسد و گوی طلا و مرصع بشکل اناری در نزد حضرت بود و امام انرا میانداخت و انطفل بدنبال ان رفته
خود را مشغول میساخت احمد ظرف زرها را که کیسه‌ها در ان مملو بود پیش امام گذاشت امام بانطفل والا مقام فرمود که اینها را فرزند شیعیان
تو از برای ما هدیه فرستاده‌اند بر و سر کیسه‌ها را باز کن انطفل گفت ای پدر بزرگوار چگونه مرا امر میکنی با الوده ساختن دست
طاهر خود باین زرهای نجس و مشتبه پس حضرت با احمد فرمود ای پسر اسحق کیسه‌ها یک یک را تا جدا کند مولای تو حلال انرا از حرام
احمد کیسه اول را گذاشت و انطفل فرمود این کیسه از فلان بن فلانست که در فلان محله قم می‌نشیند و در ان شصت و دو اشرفی است چهل
پنج اشرفی از بابت قیمت حجره کوچکی است که از برادرش باو رسیده و او فروخته و چهارده اشرفی از بابت نه جامه است که فروخته و سه اشرفی
از اجرت سه دکانست حضرت عسکری فرمود راست میگوئی حال بگو کدام از انها حرامست گفت یک دانه اشرفی که سکه ری است و تاریخ سکه
ان فلانست و از نقش یک روی ان بقدر نصف ان محو شده الحاصل حضرت امام زاده والا مقام تفصیل و تحقیق جزئی و کلی معاملات
صاحب اموال با اسم و رسم و حلال و حرام ان مالها را بکلی بیان فرمود و بعضی را رد نمود پس امام حسن عسکری با احمد گفت جامه که پیرزن
بتو سپرده است چرا انیاوردی عرض کرد که در خانه و منزل مانده است و بر خواست رفت که بیاورد پس حضرت امام حسن عسکری بسوی من فرمود
که ای سعد تو از برای چه امده عرض کرد بجهت بعضی مسائل فرمود هر مسئله داری از فرزندم بپرس سعد پرسید که چه میفرمائید در این باب
که پیغمبر صلی الله علیه و اله طلاق زنان خود را بحضرت امیر المؤمنین واگذاشتند و باین جهة روز جمل انحضرت فرستاد نزد عایشه که برو
بمدینه و الا ترا طلاق میدهم و حال انکه وفات رسول بمنزله طلاق بوده دیگر این چه طلاق بود فرمود طلاق چه معنی دارد سعد
عرض کرد طلاق دادن رها کردن زوجه است که هر جا خواهد شوهر کند فرمود هر گاه رحلت انحضرت طلاق است چرا حرام بود شوهر کردن
زنان او عرض کردم بنص ایه قران فرمود پس چگونه فوت رسول بمنزله طلاقست گفتم شما خود بفرمائید تا مستفید شوم فرمود خدا تعالی
بسبب ازدواج رسول ایشانرا اشرافت داد بر سایر نسوان و امهات مومنین شدند رسول بعلی فرمود هر کدام اطاعت خدا و رسول با تو هستند
مادر مومنانند و الا که خلاف کنند تو ماذونی که انها طلاق دهی که از شرافت مادر مومنان بیفتند چون عایشه بر علی خروج کرده بود علی
باد او اورد و او متنبه شد چون مسائل سعد عبدالله مطالب دیگر است و غرض ما از تحریر این حدیث مقصد دیگر بار میکردیم با اصل مطلب
سعد گوید امام برخواست بجهة نماز و من بیرون رفتم دیدم احمد بن اسحق گریان رسید و گفت انجامه که امام طلب کرده است گم شده است
و چون بخودش عرض کرد دید که در زیر پای انحضرت است و بر ان نماز میگذارد اخر الامر در روز وداع حضرت با احمد خبر رحلت او را داد
و او از حضرت التماس کفن کرد حضرت سیزده درهم از زیر مصلای خود براورده باو داد و فرمود زیاده از این خرج مکن که انچه باید بتو برسد
میرسد سعد گوید چون بحوالی حلوان رسیدیم احمد را تب گرفت و در کاروانسرای حلوان شب بماندیم و ما در خانه جای دیگر دو شب
وفات یافت سحرگاه کافور خادم بر سر من امده مرا تعزیت گفت و من حیران بماندم چون رفتم دیدم غسل و کفن او را کافور کرده و باذن او ما
او را دفن کردیم و کافور از نظرها فی الفور غایب شد **لمؤلفه** کافور غلام شافع روز نشود   امد نفسی بر سر احمد از دور
ارجان بدجان سینه نباشد ازین   بر عکس نهند نام زنگی کافور

بهاء هشتم در مخفی نماناد که ائمه علیهم السلام
هر یک ارباب اسرار و اصحاب محرم صادق و وکلای ثقه امین داشته‌اند خاصه حضرت خاصه و خلاصه مخلوقات حجة الله صاحب العصر
و الزمان سلام الله علیه و علی ابائه الطاهرین المعصومین را وکلاء بوده که اکثر امور شیعه بمخصوص داد و ستد اموال خمس و حقوق الهی و
غیره بایشان محول بوده است و بعضی از وکلا محمود و بعضی مذموم بوده‌اند یعنی بعد از ان که امین بوده‌اند مرتد و خاین شده‌اند مانند
انهائی که واقفی شدند و سابقا اشارتی بذلک انها شده و مثل محمد بن علی شلمقانی مشهور باو سمینه و احمد بن هلال و حسین بن
منصور و ابو محمد حسن شریعی و محمد بن نصیر نمیری که قایل بتناسخ بوده و میگفتند علی بن محمد هادی خداست و محرمات الهی را حلال
کرده و مثل ابوطاهر بن محمد بن علی بن هلال که مبلغی از اموال حضرت را بوکالت از شیعیان گرفته بعد از انکه محمد بن عثمان

عمری

عمری مطالبه کرد انکار نمود گفت من وکیلم و توقیع لعن او در امد از ناحیه مقدسه و او را لعن کردند و ابو دلف کاتب و بعضی دیگران
جلیل القدر بوده‌اند چون صفوان بن یحیی و امثال او و بعد از انکه امام علی النقی شیخ عظیم الشان و جلیل القدر ابو عمرو عثمان بن سعید
عمری که اصل او اسدی بود و اطلاق عمری برا و بسبب انتساب بجد امی خود بوده وکیل خود فرموده احمد بن اسحق جلیل القدر روایت کرده
که خدمت حضرت هادی عرض کردم که من مکرر غایب میشوم و بسفر میروم و از شما هادی دور میگردم و ممکن نمیشود که بخدمت برسم و چیزی بپرسم و امر
و نهی بشنوم بحکم امام فرمودند اینک ابو عمرو ثقه و امین و قول او قول منست و انچه ادا نماید بشما از من نموده بعد از انکه حضرت از دنیا رفت
خدمت ابو محمد امام حسن عسکری بودیم که خادم انحضرت امد عرض کرد که جمعی گرد الود از راه رسیده و بر در ایستاده‌اند امام فرمود انها
شیعیان یمنی باشند برو و عثمان بن سعید را بیاور چون اورد فرمود ای عثمان تو وکیل و ثقه و امین مائی بر مال خدا و چنان و چنین کن
ما عرض کردیم که میدانستیم عثمان از خوبان شیعیان است امروز بمرتبه شناختیم حضرت امام فرمود بلی گواه باشید که عثمان بن سعید وکیل منست
و پسرش محمد وکیل پسر من مهدی خواهد بود و وقتی که انحضرت وفات یافت عثمان بن سعید علی الظاهر بکفن و دفن امام متوجه شد
و توقیعات و فرامین حضرت صاحب الامر بر دست او بجهة شیعیان بیرون میامد و جواب مسائل و قبض وجوهی که میاوردند از و بود و بهمان نسبت
در حیات ابو الحسن و ابو محمد بود و شیعه اتفاق کردند بر عدالت و جلالت این پدر و پسر تا عثمان وفات یافت و نیابت به پسرش تعلق
گرفت **ایضا** جعفر بن مالک از جمعی شیعه چون علی بن بلال و احمد بن هلال و محمد بن معاویه حکیم و حسن بن ایوب بن نوح نقل
کرده که جمع شدیم در خانه حضرت امام حسن و میخواستیم بپرسیم که حجة بعد از او کیست پس عثمان بن سعید برخواست و عرض کرد که می
خواهیم بپرسیم چیزی که تو بهتر از ما میدانی انحضرت فرمود بنشین ای عثمان ساعتی گذشت فرمود میخواهید بپرسید که بعد از من کیست
همه گفتیم بلی دیدیم که طفلی مثل قرص ماه که از همه کس شبیه تر بود با ابو محمد بیرون امد امام فرمود اینست امام شما و حجة خدا بعد از من و بجز امروز
او را دیگر نخواهید دید و عثمان نایب اوست و خلیفه امام شما است و او را اطاعت کنید که هر چه گوید از جانب او گفته و بعد از وفات عثمان بن
سعید پسرش نایب و خلیفه امام عصر بود **ایضا** عبدالله بن جعفر حمیری نقل کند که من و ابو عمرو عمری در نزد احمد بن اسحق بودیم
و احمد اشاره داد که بپرس که حجة بعد از امام حسن کیست و خلف انحضرت هست یا نیست گفت میخواهم با ابو عمرو از تو سوالی کنم و یقین دارم
که زمین خالی نمیماند از حجة و امام عهد مگر چهل روز پیش از قیام قیامت اما میخواهم یقینم کامل گردد چنانکه ابرهیم گفت و لکن
لیطمئن قلبی و از دو امام حضرت هادی و ابو محمد الحسن علیهما السلام امین و ثقه بودن تو شنیده شده و فرموده‌اند که هر چه تو بگوئی
ما قبول کنیم پس ابو عمرو سجده شکر کرده گریست و گفت بپرسید هر چه خواهید من گفتم ایا دیده خلف ابو محمد را گفت بلی گفتیم نام او چیست
گفت حرامست نام او بر شما و این را پیش خود نمیگویم بلکه چنین فرموده‌اند و الا حلال و حرام کردن وظیفه من نخواهد بود از خود ان بزرگوار
است چرا که خلیفه عهد و سلطان زمان با کمال عداوتست و در نزد او محقق شده که از ابو محمد حسن فرزندی نمانده و میراث او را قسمت کردند
و کسی که حق نداشت یعنی جعفر کذاب برد و جبر کرد و اینک عیال او را میروند در میان شما و کسی را قدرت و جرات نیست با ایشان خبری بدهد
و امد و شد با انها کند همین که نام مذکور شد بروز میکند و در مقام تفحص بر میایند و اذیت بمردم میرسانند پس از خدا بترسید و
ساکت شوید ع او کنج خداست کنج پنهان خوشتر **ایضا** عبدالله جعفر گوید که توقیعی از ناحیه مقدسه بیرون امد
بسوی شیخ ابو جعفر عمری بعد از مردن پدرش در تعزیه و این بود عبارات شریف ان انا لله و انا الیه راجعون تسلیما لامره و رضا بقضائه
عاش ابوک سعیدا و مات حمیدا فرحمه الله و الحقه باولیائه و موالیه فلم یزل مجتهدا فی امرهم ساعیا فیما یقربه الیهم نضر الله وجهه
و اقاله عثرته و در فصل دیگر نوشته بود اجزل الله لک الثواب لک العزا رزیت و رزئنا و او حشک فراقه و او حشنا فسره فی منقلبه
و از منتهای سعادات او بود که اولادی مثل تو خدا باو کرامت کرد که خلیفه او باشد و قایم مقام در امورش و حمد میکنیم خدا را که همه کس خوش
حال اند بوجود تو و انچه در تو و نزد تست از امانت و دیانت و خیر و خدا ترا اعانت کند و قوت دهد و توفیق دهد و دوست و حافظ و مهربان

تو

تو باشد و بعد از آن توقیعات بشیعیان رسید که او را بجای پدرش نشاندیم و همیشه ثقه و امین بود در حیات پدرش و اکنون قایم مقام اوست
و مکتوب او مکتوب منست و شیخ طوسی نقل کرده از ابو العباس که شیعیان اجماع کردند بر عدالتش و جلالت و امانت و دیانتش و معجزات
بسیار بدست او از امام علیه السلام ظاهر میشد ابو غالب زراری که از اجله اصحابست بخط خود نوشته که قریب به پنجاه سال متوجه
شغل نیابت بود و شیعه اموال خود را نزد او میبردند و توقیعات بهمان طریق که در حیات امام حسن در میان بود بعد از آن نیز بیرون میامد و مهمات
دینی و مسایل عجیبه غریبه مردم را فیصل میداد و در سنه سیصد و چهار وفات یافت و جمعی از اعیان شیعه را مانند ابو علی بن همام و ابو
عبد الله بن محمد کاتب و ابو عبد الله باقطانی و ابو سهل نوبختی و ابو عبد الله بن الوجنا و دیگران و گفت اگر حادثه مرگ بجهة من اتفاق
افتد امر با ابو القاسم حسین بن روح است امر کرده اند مرا که بعد از خود جانشین خود کنم او را پس باو رجوع کنید در امور خود هم بعضی از
شیعه از و پرسیدند که اگر حادثه رخ دهد بکه رجوع کنیم گفت اینک ابو القاسم حسین بن روح قایم مقام منست و سفیر در میان شما و صاحب
الامر است و وکیل و ثقه و امین اوست رجوع کنید در امور خود باو که مرا چنین فرموده است و من تبلیغ فرمودهٔ مولای خود را کردم و شیخ
ابو القاسم ابن روح بسیار بزرگوار و جلیل القدر بوده و تقیه را بسیار منظور فرموده و بایں علت مردم او را کمال عزت و احترام میکرده اند
حتی مقتدر خلیفه عباسی و مادرش او را دوست داشته اند و او را تعظیم و تکریم می نموده اند و او بشغل نیابت و وکالت حضرت صاحب
الامر پرداخت تا در سنه سیصد و بیست و شش رحلت یافت و امر نیابت تعلق گرفت بعلی بن محمد سیمری مجموع مقاصد و مطالب شیعه
در دست او صورت میگرفت و توقیعات جواب مسایل بتوسط او بیرون میامد و هر گاه این تولی بمذکور تا معجزه و کرامت و خرق عادت ظاهر
نمیشد مردم باور نمیکردند و از جمله علی بن محمد مذکور روزی نشسته بود و جمعی در نزد وی بودند دفعه بی سابقه چیزی گفت رحمة
الله علی بن الحسین بابویه القمی حضار تاریخ برداشتند بعد از چندی معلوم شد که در همان روز علی بن بابویه وفات یافته است **ایضا**
شیخ طوسی نوشته که در بغداد بودم در آن سال که علی بن بابویه وفات یافت و چند روزی پیش از وفاتش حاضر شد توقیعی از ناحیه مقدسه
صادر شده بود خواندند این نسخه است که بفارسی ترجمه شده بسم الله الرحمن الرحیم یا علی بن محمد خدا عظیم کند اجر برادران تورا
که تو تا شش روز دیگر خواهی مرد پس جمع کن امور خود را و بکسی وصیت مکن که قایم مقام تو باشد که غیبت تامه واقع شد و دیگر ظهوری
نخواهد بود مگر بعد از اذن الهی و آن نخواهد شد مگر بعد از طول مدت و قساوت دلها و پر شدن زمین از جور و بعد از این از شیعیان من
کسانی هم برسند که ادعای مشاهده کنند بدرستی که هر که ادعای مشاهده کند پیش از خروج سفیانی و صیحه کذاب و مفتری خواهد
بود و لا حول و لا قوة الا بالله گوید نسخه توقیع را برداشتیم و از پیش او رفتیم و روز ششم باز آمدیم دیدیم که او در حالت احتضار است
پرسیدیم که وصی تو بعد از تو کیست گفت و الله امره بالغه و برحمت حق پیوست و این آخر سخنی بود که از و شنیده شد دیگر سفراء ممدوح
جلیل القدر نیز بودند چون محمد بن جعفر اسدی و محمد بن ابراهیم بن مهزیار و پدرش احمد بن اسحق و ابو محمد وجنا و غیر ایشان رحمهم الله
ایضا شیخ طوسی در کتاب غیبت از حسین بن علی بن بابویه روایت کرده که در سالی که قرامطه ریختند بر سر اهل حاج ایشان را
کشتند و غارت کردند و جمعی بحج رفتند از بغداد و همان سالی بود که ستارها از آسمان ریختند و جمعی از علما کشته شدند از جمله اهل
حج علی بن بابویه بود حاصل آنکه گویند والد من علی بن بابویه پیش از آن عریضه بخدمت حسین بن روح نوشت و اذن رفتن بحج طلبید
جواب در آمد که امسال بیرون مرو دوباره عرض کرد که نذر واجبست نمیتوانم تخلف کنم جواب در آمد که اگر ناچاری و اضطراری پس در قافله
آخر باش نه در قافله اول و او بهمان نسبت کرد در قافله آخر رفت و سالم ماند و دیگران بدست قرامطه کشته شدند **ایضا** در کتاب
نجوم روایت کرده از ابو العباس احمد دینوری ملقب باستاره که گفته بعد از وفات امام حسن عسکری بیک سال با دو سال از اردبیل آمد
بدینور و مردم بسیار در حیرت بودند و به پیش من آمدند و گفتند شانزده هزار اشرفی از مال امام در نزد ما جمع شده بتو می سپاریم که برسانی
و بهر که باید داد بدهی از کثرت الحاح و اصرار ایشان راضی شدم و حرکت کردم و در عرض راه احمد بن حسن نیز کیسه که هزار اشرفی در آن بود با

بو قچه

بوقچه رخوت الوان بمن سپرد و گفت تا معجزه و حجتی بر تو ظاهر نشود بکسی مده چون ببغداد رفتم سعی و اهتمام تمام در تحقیق امر امام کردم
شنیدم که سه نفر ادعای نیابت و وکالت میکنند اول باقطانی چون نزد او رفتم دیدم پیر لیست صاحب هیبت و ثروت و اسب و غلامان و جمعی در مجلس
او نشسته اند و مباحثه میکنند نشستم تا خلوت شد و از دین من پرسید شرح حال گفتم گفت امانات را بیاور گفتم حجتی و تمسکی
میخواهم که چون بر میبرم صاحب اموال مکابره ننمایند گفت فردا بیا نزد من سه روز رفتم و جلال و وقار و بروز زیاده دیدم و اثری ظاهر نو
نیامد بمنزل ابو جعفر محمد بن عثمان عمری که مدعی نیابت بود رفتم دیدم مرد فقیری متواضعیست لباده پشمینه داری پوشیده و بر تکیه
در او طاق کوچکی نشسته و غلامی ندارد بسیار بمن تفقد کرد چون از حال مطلع شد گفت برو بسامره بخانه ابن الرضا و سراغ وکیل
در آنخانه کن که هر چه میخواهی خواهی دید رفتم بخانه ابن الرضا سراغ وکیل کردم دربان گفت در اندرون خانه است و کاری دارد
تامل کردم آمد سلام کردم مرا بگوشه برد و از حال من پرسید و مرا نواخت و غذا داد و گفت خسته آرام بگیر تا بموقع کار چنین کردم
خوابیدم و بیدار شدم و غسل کردم و منتظر بودم ربعی از شب گذشته آمد بنزد من نوشته مشتمل بر تفصیل امانات آورد و بدست
من داد نوشته بود بسم الله الرحمن الرحیم احمد بن محمد دینوری آمد و شانزده هزار اشرفی در چند کیسه اوست در کیسه اول مال فلان بن فلان
مشتمل بر فلان مبلغ است از جزو تا کل همه در آن شیا بود و بعد نوشته بود که در قرمیسین از احمد بن حسن مادرانی کیسه دارد که
در آن هزار اشرفیست و بوقچه های رخت مشتمل بر پارچه ها بفلان رنگها و بافته فلان و لایتهاست خداوند را شکر کردم و مطمئن
شدم بعد گفت میفرماید ببر بغداد نزد ابو جعفر عمری بهر که میگوید بده برگشتم ببغداد و روز سیوم بود چون مراد بد گفت چرا نرفتی بسامرا
گفتم رفتم و برگشتم و دو روز اشارت رقعه از ناحیه مقدسه باو رسید و شیا مثل شیا که بمن دادند در آن بود امر فرموده بود که همه انها را
بگیر و بده بابو جعفر محمد بن احمد بن جعفر قطان قمی پس ابو جعفر رخت ها خود را پوشید و رفتیم بخانه آن شخص و باو تسلیم کردیم و من رفتم
بمکه و حج گذاردم و برگشتم بدینور و حال با شیعیان بگفتم و نوشته بنمودم و همینکه صره شانزده اشرفی با اسم زراع را خواندم صاحبش
که فرستاده بود افتاد و غش کرد و چون بهوش آمد شکر کرد و گفت از این امر کسی اطلاع نداشت که این صره را زراع آورده و داده است
و راوی گوید بعد از آن آمدم نزد ابو الحسن مادرانی و نوشته را باو بنمودم و کیفیت را بیان کردم گفت سبحان الله در هر امری اگر تشکیک
کنی در این امر شک مکن که زمین خالی از حجت خدای نخواهد بود وقتی که از کوتکین در شهر زور بر سر عبد الله رفت و بلاد و خزاینش را
تصرف کرد شخصی آمد نزد من و گفت یزید بن عبد الله فلان اسب و فلان شمشیر را نذر درگاه صاحب الامر کرده بود و من خزاین او را میبردم
نزد کوتکین و اسب و شمشیر را بقلم ندادم و غیر شمشیر و اسب نماند و دفع الوقت میکردم آخر اسب و شمشیر را قیمت کردم و قیمت را از کیسه
خود دادم و بخازن خود سپردم تا مدتی گذشت روزی برتق و فتق امور مردم مشغول بودم که ابو الحسن اسدی داخل شد بر من و مدتی
نشست بحدی که من دلتنگ شدم گفتم چه کار داری گفت در خلوت میخواهم ترا ببینم خلوت کردم رقعه در آورده بمن داد نوشته بود
یا احمد بن الحسن هزار اشرفی که از بابت قیمت اسب و شمشیر در نزد تو داریم بده بابو الحسن اسدی و هیچ کس از این امر مطلع نبود چون نوشته
صاحب الامر را زیارت کردم شکر کردم و دادم بابو الحسن اسدی و سه هزار اشرفی هم بر آن اضافه نمودم بشکرانه این نعمت و بار دادم
ایضا محمد بن علی علوی حسنی در مصر ساکن بود و حاکم مصر را باوی عداوتی شد که بهم رسید او خایف شد پنهان حج
از مصر بیرون آمد و بمرقد مطهر حضرت سید الشهدا آمد پناه برد پانزده روز در آنجا بتضرع و ابتهال و گریه و زاری مشغول بود تا
شبی در میان خواب و بیداری آنمظهر قدرت حضرت باری یعنی صاحب الامر صلوات الله علیه بنظرش آمد و فرمود حسین بن علی می گوید
نرسید از حاکم مصر گفتم بلی خواستم مرا بکشد پناه باین بزرگوار آوردم فرمود چرا نخواندی خدای خود را و پدرانت را بدعایی که همه
پیغمبران سلف بان دعا میکردند و فرج حاصل مینمودند گفتم چه دعاییست فرمود چون شب جمعه شود غسل کن و نماز شب کن و
سجدهٔ شکر کن و این دعا را بخوان و بر دو زانوی خود بنشین پس پنج شب متوالی آمدند بزرگوار آن دعا را بر من میخواندند تا من حفظ میکردم

میکردم دیگر در شب جمعه که شب ششم خواب من بود نیامد پس غسل کردم و خوشبو شدم و نماز شب کردم و سجده شکر نمودم و بر دو زانو
نشستم و این دعا را بتضرع و زاری خواندم تا شب شنبه باز آنحضرت حاضر گردید فرمود دعای تو مستجاب شد همینکه از دعا فارغ شدی
دشمن تو در آنجا کشته شد بر دست همان کسی که شکایت او را نزد او میکرد که احمد بن طولون باشد چون مراجعت کردم در راه شنیدم که
احمد بن طولون او را گرفته حکم کرد سر او را از قفا بریدند و در رود نیل انداختند و بعد از تحقیق مشخص شد که در همان شب جمعه اتفاق افتاده
بود و از دعای علوی مصری و حرز یمانی تا اینجا اثرات کلی در همه اعصار دیده شده است **ایضا** در کافی نقل کرده از حسن بن علی که
یکی از ندمای خلیفه گفتند که امام رافضیان موجود است و وکلا دارد و شیعیان با ایشان مال میفرستند عبد الله بن سلیمان وزیر مطلع
شد خواست بفرستد بهر ولایت و وکلا را بگیرند و از ایشان سراغ آنحضرت را نمایند و بقتل او پردازند و بقید دویست نفر معین کردند که
بلاد متفرق ساختند و مالی بایشان دادند که ببرند بنزد وکلا و بگویند این خمس است و ایشان را معین نموده بخلیفه برسانند در روز این بد
در بغداد از ناحیه مقدسه توقیع وقیع صادر شد بهر یک از وکلا که هر کس بیاید و اظهار تشیع کند و مالی بدهد مگیرید و کل وکلا از این
امر مطلع شدند و احتیاط نمودند **ایضا** شیخ طوسی در غیبت روایت کرده است از محمد بن احمد صفوانی که قاسم بن علا را دیدم که صد و
هفده سال از عمر او رفته بود از جمله هشتاد سال کور شد تا هشت روز پیش از وفات آنگاه روشن شد و همه چیزها را دید نام دو و اتفاقا
من در شهر ران از ولایت آذربایجان نزد او بودم و توقیعات حضرت صاحب الامر بدست محمد بن عثمان عمری از برای قاسم پیوسته میرسید
و بعد از وفات عمری بر دست شیخ ابو القاسم بن روح تا آنکه مدتی دو ماه مکاتیب نرسید و او بسیار مهموم و مغموم بود روزی نزد او بودیم
و چیزی میخوردیم دربان آمد در حالت وجد و ذوق و گفت پیک عراق آمده قاسم خوشحال شد و رو بقبله سجده شکر کرد دیدیم مردی پیر کوتاه
بالا رسید قاسم با او معانقه کرد و او از گردن خود توبره واکرده بر زمین نهاد و بعد از غذا کردن مکتوبی بدست قاسم داد و قاسم چون
نابینا بود بکاتب خود سپرد و او فرو خواند در اثنای خواندن سکوتی کرد و آثار حزن و گریه در رو ظاهر شد صدای گریه ابی سلمه
کاتب خود را قاسم احساس کرده گفت بلی خبر است قاسم گفت وای بر تو مگر از ناحیه مقدسه چیزی در آمده من گفتم چیزی که تو را ناخوش آید
از آن بیرون نیامده است اما خبر داده اند که بعد از چهل روز وفات خواهی یافت و حضرت صاحب الامر برای تو چند پارچه بجهة کفن
فرستاده است قاسم خندید گفت الحمد لله که در بین من سالم مستمر بعد از صد و هفده سال عیبی ندارد سهل است خاتمه کار بخیر است
پس آمد کیسه از او و چیزه سرخ یمنی و عمامه و دو جامه و یک دستمال بیرون آورد بوی داد و قاسم پیراهنی هم داشت که حضرت رضا باو خلعت
داده بود و بدان تیمن و تبرک میجست و این قاسم نام دوستی داشت عبد الرحمن نام بسیار ناصبی و شدید العداوة و همان روز عبد الرحمن
بدیدن او آمد قاسم بدو نفر از حضار مجلس نامه امام را داد گفت بجهة عبد الرحمن بخوانید که هدایت یابد ایشان ابا کردند و قاسم اصرار کرد
عبد الرحمن گرفت و خواند تا بمقام رسید که خبر مرگ قاسم را معین فرموده بودند کاغذ را از دست افکند و متغیر شد بقاسم گفت ای
خدا ترس تو مرد هستی عالم و عاقل و فاضل و کامل و خدا در قرآن فرموده و ما تدری نفس بای ارض تموت و هم چنین در قرآنست عالم
الغیب فلا یظهر علی غیبه احدا قاسم خندید و گفت الا من ارتضی من رسول و مولای من که این نامه را نوشته داخل من ارتضی من رسول
میباشد و من میدانستم که این را میگویی اما تاریخ بگذار اگر بگویی تعلیق آن وعده که مولای من داده است من زنده ماندم بدانکه مذهب من
فاسد و باطل است پس تاریخ گذاشت و مردم متفرق شدند روز هفتم از روز نوشته قاسم تب کرده و روز بروز ناخوشی او در تزاید بود و در آن
روزها روی نشسته بود تکیه بدیوار داده پسرش حسن نام که شرابخواره بود ایستاده بود و ابی عبد الله بن حمدان همدانی نشسته
و ابو جعفر و من و ابو حامد که گریه میکردیم که یک مرتبه دست خود را از پشت سر خود بهم وصل کرده و تکیه کرد و گفت یا علی یا حسن یا حسین
یا موالی کونوا شفعائی الی الله و بار دیگر تا سه بار گفت و در مرتبه سیوم همینکه گفت یا موسی یا علی پلکهای چشم او از هم پاشید
و تخم چشم او بزرگ شد و با آستین خود چیزی که از چشمها او میآمد میرخت و مثل آب کوششی بود پاک میکرد و بعد از آن رو کرد

بما و گفت یا حسن یا ابا حامد یا ابا علی ما بر خواستیم و نزدیک او رفتیم دیدیم دو حدقه چشم او صحیح شد ابو حامد گفت مرا می‌بینی دست خود را
بجانب ما اشاره کرد و رنگ لباسهای ما را نشان داد و این خبر شایع شد قاضی القضاة بغداد ابو السایب با بسیاری از مردم بتماشای او
آمدند انگشتری در دست قاضی بود و باو داد گفت چه نقش این است سه سطر بر این نقش کرده اند و مردم همه تعجب کردند بعد از آن قاسم به
پسرش حسن گفت که خدای تعالی ترا بمنزله و مرتبه میرساند قبول کن از او تا حمد حضرت اقدس الهی حسن گفت قبول کردم قاسم گفت با چه
شرط حسن گفت بهر چه امر نمایی که نام ایشان امیری که دیگر شراب نخواهم خورد و از سایر کارهای پنهانی هم توبه کردم قاسم دستهای خود را
بسوی آسمان بلند کرد گفت اللهم الهم الحسن طاعتک و جنبه معصیتک تا سه مرتبه بعد از آن کاغذی طلبید و وصیت نامه نوشت
و مزارعی که وقف ائمه نموده بود باو سپرد گفت اگر تو را قابل دانستند وکالت را و الا واگذار که همه مزارع من مال صاحب الامر است
فلان مزرعه مال تو باشد حسن وصایای پدرش را قبول کرد و روز چهلم وقت طلوع فجر قاسم رحلت نمود و عبد الرحمن نام ناصبی آمد
و فریاد و استغاثه بر کشید مردم از روی حیرت داشتند و از کار مطلع نبودند بالاخره قاسم را در جامه علی بن موسی الرضا علیه السلم کفن کردند
و هفت جامه دیگر که از حضرت صاحب الامر رسیده بود بالای آن در روی پوشیدند و بخاک سپردند و عبد الرحمن ناصبی امامی شیعه شد
و مزارع خود را وقف بر صاحب الزمان کرد و بعد از چندی تعزیت نامه از حضرت صاحب الامر برای حسن بن قاسم رسید و در آخرش
همان دعایی بود که قاسم بر پسرش کرده بود که الهمک الله طاعته و جنبک معصیته و قد جعلنا اباک اماما لک و فعاله لک مثالا
یعنی خدا ملهم سازد ترا بطاعت خود و دور کند از معصیت خود و پدر تو را امام و پیشوای تو قرار دادیم اعمال و افعال او از برای تو
نشانی و دستور العملی است که از آن قرار رفتار کنی **لمؤلفه** زهی سعادت آنان که در صفا مردند ز اهل صدق و صفا
گوی برتری بردند **ایضا از ابو سوره** مرویست که رفتم بکربلای معلی و روز عرفه در آنجا ماندم شب بنماز عشا
بر خواستم جوانی را دیدم که جبه پوشیده و او هم با من شروع کرد بخواندن حمد و من و او در آنجا نماز و عبادت کردیم تا صبح شد با هم
بیرون آمدیم از در حایر و چون بلب شط فرات رسیدیم آن جوان بمن گفت که بکوفه میروی گفتم آری من از راه آب براه افتادم و او
از راه خشکی بعد پشیمان شدم و از دنبال او رفتم دیدم ایستاده گفت تعال با یکدیگر رفتیم تا بمسناة کوفه رسیدیم و هر دو خوابیدیم بعد
بیدار شدیم آن جوان بمن فرمود که تو عیالمند و تنگدستی چنانکه داری برو بخانه طاهر زراری در بزن که بیرون خواهد آمد و خون
گوسفند قربانی بدست او خواهد بود بگو جوانی باین شکل و شمایل پیغام داده که تو بگو هم که کیسه ایست در آن بیست اشرفی که بعضی
از برادران دینی آورده اند نزد تو و در پای سر پوست گذاشته است از آنجا بهمین شخص داده ابو سوره گوید رفتم نزد او و بهمین طریق گفتم
گفت الحمد لله و کیسه را آورد و بمن داد و بیست اشرفی در آن بود و عجب اینکه با وجود این زیدی بود راوی این حدیث محمد بن زید بن مروان
نیز از مشایخ زیدیه است گوید ابن حمدان از برای ابو الحسن محمد بن عبد الله علوی نقل کردم گفت حق است نزد من نیز جوانی آمد و از بشره
او استنباط بعضی علامات کردم مردم را متفرق ساختم در خلوت باو گفتم کیستی گفت رسول صاحب الامرم و بعد از نزدیکی از شیعیان خود مرا
فرستاد گفتم مال سواری داری گفت بلی گفتم در کجاست گفت در خانه طلحیین گذارده ام غلامی را فرستادم سواری او را آورد شب در
آنجا ماند بسیار از ما فی الضمیر من خبر میداد چون صبح شد سوار شد من هم سوار شدم تا سر پل خانه صالح رفتیم آن وقت بر پشتهای از
خندق عبور کرد و من میدیدم او را تا نجف و در آنجا از چشم ناپیدا شد دیگر او را ندیدیم محمد بن زید بن مروان گوید ابن حمدان از برای ابو
بکر یامی گفتم که یکی از مشایخ حشویه بود گفت این سخن حق است و گفت که چند سال قبل خواهر زاده ابو بکر عطار که از صوفیه
بود آمد نزد من گفتم که در این مدت کجا بودی گفت هفده سال است که در غربت میکردم و سیاحت میکنم گفتم اگر چیزی غریبی در این اسفار دیده
گفت بلی گفتم با سکندریه کاروانسرایی داشت که غربا در آنجا منزل میکردند در وسط کاروانسرا مسجدی بود و مردی در آن امامت میکرد
تا آخانه در آنجا بود هر روز جوانی از آنجا میآمد تا امام مسجد نماز میکرد و میرفت و دیگر نمیماند که تا کس صحبت کند تنها میآمد و تنها

میرفت چون دید جوان لطیفی موقر نیست روزی باو کفتم دلم میخواهد که ترا خدمت کنم چندی در خدمت تو باشم کفت اختیار داری مدتی خدمت او را کردم تا انکه روزی باو کفتم تو کیستی کفت منم صاحب الامر و صاحب الحق کفتم کی ظهور میکنی فرمود حال وقت خروج نیست پس مدتی پیش او ماندم و خدمت انحضرت را کردم تا انکه کفت حال محتاج سفر شده ام کفتم من بهمراه تو هستم و رفتیم در عرض راه باو عرض کردم ای سید من کی ظهور خواهی کرد فرمود علامت ظهور من کثرت هرج و مرج و فتنه میباشد و فتنی میباشم که بمسجد الحرام منادی ندا کند که اینست مهدی موعود نص اهل بیت پیغمبر و در انوقت مردم با من بیعت کنند ما بین رکن و مقام بعد از انکه از من مایوس شده باشند رفتیم تا انکه بساحل دریا رسیدیم عزیمت کرد بر سواری دریا من کفتم ای سید من از دریا میترسم فرمود وای بر تو من همراه توام از چه میترسی کفتم نمیترسیم اما قوت واهمه بر من مسلط شده پس او سوار شد و رفت و من ماندم **لموٴلفه** ابلهاست انکه ترسد از عمان خاصه همراه ناخدای چنان

ایضاً علی بن الحسین بابویه قمی والد شیخ صدوق که از اجلا و از اعاظم اصحابست از زوجه او که دختر عمش محمد بن موسی ابن بابویه بود فرزندی نمیشد عریضه بحضرت مقدسه و بتوسط ابو القاسم حسین ابن روح که از نواب حضرت صاحب الامر بود عرض و استدعای فرزندی ذکور کرد جواب عریضه اش بخط مبارک نوشته شده بود که انک لا ترزق من هذه و ستملک جاریة دیلمیة و ترزق منها ولدین خیرین صالحین فقیهین فاضلین و جمعی از مشایخ کفته اند که علی ابن بابویه را سه پسر بود یکی محمد که صدوق من لا یحضر و صاحب مصنفات مشهوره است دیگری حسین که بدعای انجناب متولد شده بودند و هر دو فقیه و با کمال حافظه بودند سیم حسن نام که از انجاریه متولد شد فقیه نبود و لکن زاهد و عابد بود و شیخ صدوق مکرر افتخار میکرد که من بدعای انحضرت متولد شده ام و چنین بود که کفته و این مشهور است

ایضاً حسن ابن محمد علوی نقل کرده که علی ابن احمد بن علی عقیقی در سال دویست و نود و هشت از مصر به بغداد امد و بعلی ابن عیسی ابن جراح که در انروز حاکم بود اظهار کرد در باب مزرعه خود و او سپندی رفت عقیقی متغیر شد و کفت حال خود را بکسی میکویم که هر کاری را که میخواهد بکند میکند چرا ابروی خود را پیش اینها بفروشم و در برکشت ان کیست عقیقی کفت ان خواست و برخواست و براه افتاد و میکفت فی الله عزاء من کل هالک و درک من کل مصیبة کوید چون بمنزل خود رسید رسول شیخ ابو القاسم حسین ابن روح امد نزد من و من شکوه کردم او بر کشته حال مرا بشیخ کفت و باز امد صد درهم نقد در دستمالی بسته بمن اورد و کفت این دستمال مولای تست بصورت خود بمال که غم و اندوه تو زایل میشود و این نقد را بجهت کفن و حنوط خود نکاه دار و حاجت که بود زیر داشتی امشب روا خواهد شد چون بمصر رسی محمد ابن اسمعیل پیش از تو بده روز مرده است و تو بعد از او وفات خواهی یافت کوید چون نصف شب شد دیدم مشعلها بر در خانه باز داشته اند و حمید نام را وزیر با جمعی از فرستادها سوار شده براه افتادم درها شارعها و محلها و بازارها همه بسته بود همه را بکشادند و مرا پیش وزیر راه دادند چون مرا دید کفت قضی الله حاجتک و عذر بسیار از من خواست تعلیقه جایکه لازم بود در باب امر من نوشته و اماده کرده بود بمن سپرد و من برفتم و چنان شد که پیش از وقت وکیل حضرت خبر داده بود

ایضاً از محمد بن حسن صیرفی که در بلخ بود نقل کرده اند که کفت میخواستم بروم بمکه مالی از حقوق ایشان نزد من بود طلاها را شمش کرده و نقره ها را بهمان طریق کرده بودند کذاشتم که بشیخ ابو القاسم ابن روح بدهم چون بسرخس رسیدم بر تلی از رمل خیمه زدم و ان شمشها را از هم جدا میکردم یکی از انها در زیر رمل ماند و من نفهمیدم در همدان ملتفت شدم که یکی از انها که صد و سی مثقال وزن داشته مفقود شده از مال خود شمش کرده در انها انداختم و ببغداد رسیدم و انها را بخدمت شیخ ابو القاسم وکیل حضرت صاحب الامر بردم او دست کرده شمشی که از مال من بود برداشت کفت این از مال ما نیست شمش ما را در سرخس کم کرده و در زیر رملها مانده چون بدانجا باز کردی پیدا خواهی کرد دیگر باره بانولایت خواهی امد ولی مرا نخواهی دید راوی کوید به بلخ برکشتم شمش را در سرخس یافتم بعد از چندی به بغداد امدم شیخ وفات یافته بود حسب الامر صاحب الامر نایب علی ابن محمد سمری بود ان شمش را باو دادم

ایضاً از ابو علی بغدادی منقولست که مراده شمش دادند که ببغداد ببرده بشیخ ابو القاسم سپارم چون بردم یکی از انها

کم بود از مال خود عوض کذاشتم شیخ فرمود شمش خود را بردار که ان شمش که کم کرده بودی در اموبه بما رسید و ان را بیرون اورده بعینه بمن نشان داد و هم او کوید که زنی در بغداد از وکیل صاحب الامر جویا شد شیخ را بدو نمودند امد در پیش او و من حاضر بودم کفت ایشیخ بکو چه چیز همراه منست کفت هرچه هست در دجله بغداد انداز بیا تا من بکویم ان زن در دجله انداخت و برکشت نزد شیخ شیخ بغلام خود کفت که ان حقه را بیاور ان زن دید همان حقه است که در دجله انداخته بود پس کفت در میان این حقه دستبندی از طلاست و حلقه بزرک که دانه ثمینی دارد و دو حلقه کوچک که انها نیز دانه دارند یک انکشتری فیروزه و یکی عقیق چون سر حقه کشودند چنان بود که شیخ کفته بود

ایضاً احمد بن علی رازی کوید که پیر مردی امد نزد محمد بن جعفر اسدی و دو حدیث نقل کرد که من و اسکی هر دو شنیدیم کفت من در طواف خانه خدا مشغول بودم ششم شب طواف کرده بودم و میخواستم بطواف هفتم بپردازم دیدار دست راست کعبه جمعیتی حلقه زده اند و جوانی خوشروی و خوشبوی با هیبت در میان انها ایستاده صحبت میدارد از بعضی پرسیدم که اینجوان کیست کفتند فرزند رسول خداست سالی یکمرتبه ظاهر میشود و از برای خواص خود حدیث میکوید رفتم خدمت او و کفتم طالب راه راستم مرا هدایت بفرما سنکی بمن داد و من روی خود را کردانیدم بطرفی مردم از من پرسیدند که چه داد بتو کفتم سنک ریزه چون دست خود را باز کردم دیدم شمش طلائی میباشد براه افتادم و قدری راه رفتم چون دیدم از عقب من بمن رسید کفت حجت بر تو ظاهر شد و حق نزد تو واضح کردید و کوری جهل از تو زایل شد ایا مرا میشناسی کفتم نه فرمود منم مهدی قائم این عصر که عالم را مملو از عدالت کنم بعد از انکه مملو از جور بوده باشد بدرستیکه زمان خالی از حجت نخواهد بود این امانتی است ذکر کردن تو بجهة شیعیان ما نقل کن

ایضاً ابو نعیم انصاری و ابو جعفر محمد بن علی حسنی و جمعی روایت کرده اند که در مکه معظمه بودیم و در میان ما شیعه پاکی بود مکر محمد بن قاسم علوی و ما تا ششم ذیحجه سنه دویست و نود و دو بود بناکاه جوانی در امد علوی چون او را دید بهم هیبتی از او در دل ما افتاد که بی اختیار همه برخواستیم و سلام کرده در میان ما نشست بچپ و راست خود نظر کرد فرمود ایا میدانید که ابو عبد الله جعفر بن محمد در دعای الحاح چه میکفت کفتیم چه میکفت فرمود میکفت اللهم انی اسئلک باسمک الذی به تقوم الارض و تقوم السماء و به تفرق بین الحق و الباطل و به تجمع بین المتفرق و به تفرق بین المجتمع و به احصیت عدد الرمال و کیل البحار ان تصلی علی محمد و ال محمد و تجعل لی من امری فرجا و مخرجا پس برخواست و رفت و مشغول طواف شد ما همه برخواستیم و او را تعظیم کردیم و از یاد ما رفت که بپرسیم کیست تا فردا همان وقت باز امد و با ما نشست و پرسید میدانید امیر المؤمنین علی چه میفرمود عرض کردیم نه فرمود بعد از نماز فریضه میکفت الیک رفعت الاصوات و دعت الدعوة و لک عنت الوجوه و لک خضعت الرقاب و الیک التحاکم فی الاعمال یا خیر من سئل و یا خیر من اعطی یا صادق یا باری یا من لا یخلف المیعاد یا من امر بالدعاء و تکفل الاجابة یا من قال ادعونی استجب لکم یا من قال و اذا سألک عبادی عنی فانی قریب اجیب دعوة الداع اذا دعان فلیستجیبوا لی و لیؤمنوا بی لعلهم یرشدون و یا عبادی الذین اسرفوا علی انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله ان الله لا یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور الرحیم لبیک و سعدیک ها انا ذا بین یدیک انا المسرف و انت القائل لا تقنطوا من رحمة الله ان الله یغفر الذنوب جمیعا بعد از ان نکاهی بچپ و راست کرد و فرمود میدانید که امیر المؤمنین در سجده شکر چه میکفت کفتیم چه میکفت کفت میفرمود یا من لا یزیده کثرة العطا الا سعة و عطاء یا من لا تنفد خزائنه یا من له خزائن السموات و الارض یا من له خزائن ما دق و جل لا یمنعک اسائتی من احسانک ان تفعل الذی انت اهله فانت اهل الجود و الکرم و العفو و التجاوز یا رب یا الله لا تفعل بی الذی انا اهله فانی اهل العقوبة و قد استحققتها لا حجة لی و لا عذر لی عندک ابوء لک بذنوبی کلها و اعترف بها کی تعفو و انت اعلم بها منی ابوء لک بکل ذنب اذنبته و بکل خطیئة احتملتها و کل سیئة عملتها رب اغفر و ارحم و تجاوز عما تعلم انک انت الاعز الاکرم پس برخواست و داخل طواف شد باز روز دیکر امد و بهمان نشست نشست

کفت میدانید علی بن الحسین در همین موضع چه میگفت اشاره کرد بحجر اسمعیل که در زیر ناودانست عرض کردیم نه گفت سجده
میکرد و میگفت عبیدک بفنائک مسکینک بفنائک فقیرک بفنائک سائلک بفنائک لا یقدر علیه غیرک بعد از ان نظری بجانب
راست کرد و گفت یا محمد بن قاسم انت خیر انشاء الله تعالی واو در میان ما شیعه خالص بود پس برخواست و رفت تا نماز ما فراموش کردیم که
احوال او بپرسیم مگر روز اخر که ابو علی محمودی با ما گفت ایقوم این شخص را شناختید این صاحب الزمانست گفتیم از کجا میگوی گفت
هفت سالست که ما دعا و تضرع میکردیم که صاحب الزمان را ببینیم تا انکه روزی که شام عرفه بود انجوان را دیدم که همین دعا را
میخواند پرسیدم از او کیستی گفت از مردم گفتم کدام مردم گفت از عرب گفتم از کدام عرب گفت از اشراف عرب گفتم کیستند گفت بنی هاشم
گفتم کدام بنی هاشم گفت از بلندتر و روشن تر انها گفتم کیست گفت انکه سرها شکافت و طعام اشام و میداد در حینی
که همه مردم در خواب جهل و ضلالت بودند و او نماز کرد و شمشیر زد پس دانستم که علویست خواستم که با او سخن گویم دیگر ناپیدا
شد از مردم پرسیدم که شما میشناسید این علوی را گفتند سالی یکبار پیاده بحج میاید پس افسرده خاطر رفتیم بمنزل گفت شبی در خواب
دیدم رسول عربی را فرمود یا احمد بمراد خود رسیدی گفتم کی را میفرمائی فرمود انکه دیشب او را دیدی صاحب الزمان و امام تو بود پس ما
همه او را ملامت کردیم که چرا زودتر بما نگفتی گفت هر چه میخواستم بگویم وهمی بمن میرسید که فراموش میکردم و قادر نبودم چنانکه
شما ها هیبتش نمیتوانستید بپرسید فراموش میکردید انشان در حسرت و حیرت ماندند و اشک ندامت از دیده افشاندند **ایضا**
در باب الشهادة اورده که علی بن ابرهیم بن مهزیار اهوازی گفته که بیست مرتبه بحج رفتم که شاید امام را ببینم میسر نشد شبی در
خواب دیدم که هاتفی بمن گفت که خدا اذن داده بتو در حج کردن در نهایت شوق بمکه رفتم شبی در طواف جوانی خوب و موقر دیدم در بین
طواف با او نزدیک شد چنانکه شانه من بشانه او خورد گفت کیستی گفتم از اهل عراق گفت کدام عراق گفتم اهواز گفت حصیب را
می شناسی گفتم وفات یافت گفت خدا او را بیامرزد بعد از ان گفت علی بن ابرهیم مهزیار را میشناسی گفتم منم گفت چه کردی ان علامتی
که از ابو محمد حسن بن علی نزد تو بود گفتم حاضر است فرا جیب اورده باو نمودم چون از دید بوسید و گریست فرمود بمنزل خود مهیا باش
تا شب تاریک شود و برو بشعب بنی عامر که مرا خواهی دید سوار شده بشعب رفتم خدمتش رسیدم و سواره با هم صحبت میداشتیم و میرفتیم
تا از کوههای عرفات گذشتیم و در بکوههای منی رفتیم و در طلوع فجر بمیان جبال طایف افتادیم فرمود فرود ای و نماز شب خود را بگذار
و همان نوع را بکن و تر کردم و سجود و تعقیب فجر گذاردم او نیز نماز گذارده سوار شد رفتیم از کوه طایف در گذشتیم گفت چیزی می بینی
گفتم بلی خیمه برتلی از رمل می بینم که نور از ان خیمه بر فلک میرود گفت هناک الامل والرجاء پس بسیار خوشدل شدم و با انجوان میرفتیم گفت
در پس دامن کوه فرود ای و شترها را رها کن که اینجا مکانیست که هر دشواری در ان اسان میشود و حرم حضرت قائم است در ان داخل
شوی و خارج نمیشود مگر مؤمن رفتیم تا نزدیک شدیم بخیمه ان جوان پیشتر رفته اذن گرفته داخل شدم دیدم حضرت قائم حجة الله
نشسته است و دو جامه پوشیده است و یکی از انها را بر کردانیده باشانه خود و روی سرخ و سفید و عرق بسیاری کرده است و مثل شاخ
ریحانیست سمح سخی تقی نقی لیس بالطویل الشامخ ولا القصیر اللازق بسیار بلند یا بسیار کوتاه یا بلکه مربوع القامة مدور الهامة [illegible]
تا الاکله سر او مدور صلت الجبین ازج الحاجبین اقنی الانف سهل الخدین یعنی پیشانی او تابان و وسیع و ابروی او کشاده چون کمان
کشیده و دماغ او کشیده صورت او کم گوشت و بر طرف راست او خال سیاه بود که گویا نقطه از مشک بر پارچه عنبری چکیده چون دیدم
او را سلام کردم و جواب نیکو داد احوال اهل عراق را پرسید عرض کردم جامه مذلت پوشیده اند فرمود ای پسر مهزیار روزی باشد که
سلطنت بر ایشان کنید چنانکه حال انها بر شما سلطنت مینمایند عرض کردم مطلب طولانی و راه تا دور است فرمود ای پسر مهزیار پدرم
ابو محمد عهد کرده که همسایه نشوم با اهل معاصی و ننشینم در کوهستانها مگر جایی دشوار تر و از شهرها مگر ویران تر و تقیه را بر من مؤکد
فرموده تا وقتی که حایل شود میان ما و شما خانه خدا و ماه و افتاب بطلوع کند و ستاره ها نیز پدر انها باشند و دابة الارض ان عصا و صفا

مرده بداید و عصای موسی و خاتم سلیمان با او باشد مردم بمشعر دید ابتدا الی اخره راوی کوید چند روزی در خدمت انحضرت ماندم و بعد از ان
اذن مراجعت داد و جدا شدم از مکه بکوفه تنها بودم و هیچ کس همراه من نبود الا غلامی که خدمت مرا مینمود الحمد لله غیر از خیر چیزی ندیدم
و بکمال صدق و تمکین و ثبات رسیدند **بهاء نهم** مخفی نماناد که اخبار و احادیثی که مشتمل بر معجزات و ایات و کرامات حضرت
خلیفه خدا و حجة اولیا و اصفیا و خاتم ائمه هدی مهدی صاحب العصر والزمان علیه و علی ابائه السلم است زیاده از تعداد خواهد بود
و حکایاتی که در ملاقات انجناب است در کتب فقها و تواریخ علما الی غیر النهایة است که منکری انکار نتواند نمود چنانکه شیخ صدوق در کمال
الدین از محمد بن ابی عبد الله کوفی نقل کرده که گفته اشخاصی که حضرت صاحب الامر را بچشم خود دیده اند از وکلا و غیر وکلا شصت و هفت
نفر را من دیده ام و از ان وقت تا حال هم جمعی از دوستان خدا و مقدسین علما در خواب و بیداری شرفیاب حضور موفور السرور انحضرت
شده اند و در رسالات و نوشتجات بعضی ذکر حال انها شده و بعضی خود مخفی نموده اند اگر بخواهیم تمام ان اخبار را در این رساله بیاوریم
مفصل خواهد شد پس محول نماییم بکتب قوم و چون بعضی عوام و غافلین در طول عمر انحضرت حیرانند ذکر بعضی معمرین در این محل مناسب
حکایت شیخ صدوق از محمد بن قاسم رنجی و علی بن حسین نقل کرده که گفتند در سنه سیصد و نه از هجرت در مکه دیدیم
مردی را از اهالی مغرب یمن که موی سر و محاسن او سیاه بود و خود چون جوانی نو رسیده بود از پیری جمعی از اولاد او و اهل ولایت او دور او
نشسته بودند و انها که بر اطراف او بودند میگفتند از پدران خود شنیده ایم که این مرد را که معروفست بابن ابی الدنیا دیده بودند و
نام او علی بن عثمان بن خطاب بن مرة بن مؤید بود و از قبیله همدان و از صنعای یمن میباشد پس از او پرسیدیم که تو امیر المؤمنین علی
ابن ابیطالب را دیده یاد سخن ابروها خود را بالا برد و دیدهها خود را باز کرد گفت بهمین دو چشم دیده ام و در جنگ صفین در خدمت
انحضرت بوده ام و این اثر زخمی که بر روی منست از اهن لجام اسب او بر من رسیده زیرا که تازیانه از دست مبارکش افتاد برداشتم که بدهم
اسب سر را حرکت داده اهن دهنه اسب بروی من رسیده و زخم را حست گویند که سبب طول عمر او را پرسیدیم گفت پدرم داشتم بهوای خوردن اب حیات بظلمات
رفت و مرا نیز همراه برد و من در ان وقت سیزده ساله بودم و سفر ما طول کشید اگرچه و اسباب و توشه بسیار و شتران شیرده همراه داشتیم
هر اینه تلف میشدیم و افتادیم در میان کوهها و دره های تاریک و روزها نمیدیدیم و بهوای روشنی انش بایکدیگر حرکت میکردیم
که از هم جدا نمانیم الحاصل در روزیکه خیال مراجعت داشتیم و مایوس شده بودیم من قدری از محل و با پدر و همراهان دور شدم
ابی متوسط دیدم نه بزرگ و نه کوچک از ان اب خوردم بسیار شیرین و کوارا بود چون اب تمام شد امدم که پدر را خبر کنم که جوی ابی در این
حوالیست چون گفتم و دیگر باره تا ز امدیم ان نهر را نیافتیم و لابد مراجعت کردیم و بعد من از کار پدر و اب حیوان و سبب انسفر با خبر شدم
بعد از رسیدن بوطن پدرم وفات یافت و من سی ساله بودم که حضرت رسول از دنیا برفت در اخر خلافت عثمان بمکه و مدینه رفتم و
بعلی بن ابیطالب خلوص و ارادتی بهم رسانیدم در خدمتش بودم تا انحضرت بشهادت رسید بعد از ان [illegible] امدم و بولایت خود شدم
در زمان مروان حکم باز بمکه شد و باز امدم امسال نیز بمکه امده ام راوی گفته که همراهان او گفتند که سر تا پا دندانهای او افتاده و از نو
بر امده از او خواهش حدیثی کردیم از علی ابن ابیطالب گفت احادیث از انحضرت بسیار شنیده بودم و بر مردم اظهار نمودم و نوشتند و ضبط
کردند از جمله اینکه من امن ملهوفا کتب الله له عشر حسنات و محی عنه عشر سیئات و رفع له عشر درجات و او گفت که حضرت امیر فرموده
بود که در روز فتح خیبر بیست و پنج زخم برداشتم و چون بحضرت رسول امدم گریست و از اب چشمان مبارکش زخمهای من التیام پذیرفت
و حاکم مکه خواست او را ببغداد نزد خلیفه بفرستد او و همراهان او الحاح کردند و موقوف داشتند **ایضا حکایت**
هم شیخ صدوق نقل کرده از حسن بن یحیی علوی و او از عبد الله شریف محمد بن حسن بن اسحق علوی که گفته حج کردم در سال سیصد و سیزده
و انسالی بود که نصر قشوری مصاحب مقتدر عباسی نیز حج کرده بود و همراه او بود عبد الرحمن بن حمران که کنیه او ابو الهیجا بود و در
ذیقعده بمدینه رفتیم و ابو بکر بن محمد بن علی در قافله مصر میگفت صحابه رسول خدا را دیده ام و مردم دور او را گرفته و از او مسح می

کردند و بدو تبرک می جستند و آن بیچاره نزدیک بود از ازدحام خلق تلف شود و عمر ابو القاسم طاهر بن یحیی گفت او را از دست مردم خلاص
کرده بخانهٔ ابو سهل که منزل خودش بود آورده پنج نفر از اولاد او با او همراه بودند یکی هشتاد ساله و یکی هفتاد ساله داشتند دو نفر دیگر
شصت ساله بودند و نبیرهٔ او هفده ساله و نتیجه ابن بیست ساله و چهل ساله مینمود ضعیف اندام گندم گون سیاه موی بود چون گرسنه می شد
عنفقهٔ او سفید میشد چون سیر میشد سیاه میگردید و او حکایت میکرد که پدرم و عمم از حضر موت بخیال حج بدر آمدند و راه گم کردیم
و سه روز و سه شب حیران در بیابان میشدیم آخر بکوهستان و ریگ زمی که آن را رمل عالج گویند افتادیم و متصل بارم ذات العماد
شد آبادی بود بله دراز می دیدیم از آن گذشته بوادی رسیدیم دیدیم دو تن بر سر چشمهٔ آب میکشند یکی از آنها شربه آبی بمن داد و عمم
و بمن نیز داد و مرا گفت هنیئاً لک تو علی ابن ابی طالب را ادراک خواهی کرد سلام ما را باو برسان و بگو خضر و الیاس سلام بتو رسانیدند و تو
چندان خواهی ماند که مهدی صاحب الزمان و عیسی بن مریم را ببینی بدانها نیز از ما سلام برسان و گفتند که پدرت خواهد مرد و عمت نیز
درین سفر وفات یابد اما تو عمر بسیار خواهی یافت پس آمدند و نفر غایب شدند و عمم در راه بمرد و پدرم در مدینه وفات یافت و حضرت
علی ابن ابی طالب را وصی خود کرد آمدیم و من در خدمت حضرت بودم تا خلافت خلفا بسر رسید و در وقتی که عثمان را محاصره کرده بودند
مرا خواست و نوشته و اسپی بمن داد و مرا بخدمت حضرت امیر المؤمنین که در خارج مدینه بر سر مزرعهٔ خود رفته بود فرستاد و رفتم تا بجدار
ابی عبادة رسیدم صدای قرائت شنیدم که میخواند افحسبتم انما خلقناکم عبثا و انکم الینا لا ترجعون و دیدم که حضرت امیر است و من
فرمود کجا میروی گفتم خلیفه بشما چیزی نوشته و مرا فرستاده گرفت و خواند و در آن بود که فان کنت ماکولا فکن خیر آکل و الا
فادرکنی و لما امزق چون خواند براه افتاد و داخل مدینه شد همان شب بود که عثمان را کشته بودند و رفتیم بحدیقهٔ بنی نجار و مردم
می خواستند که با طلحه بیعت کنند چون آمدن آنحضرت را شنیدند از آن رای برگشتند و جمعیت نمودند بخدمت حضرت آمدند و اول کسی که
طلحه بیعت کرد پس از آن زبیر و جمیع مهاجر و انصار بیعت نمودند و من در همهٔ معارک از جمل و صفین و غیره در رکاب مستطاب بودم تا
آنحضرت شهید شد در خدمت امام حسین بودم در صحرای کربلا تا بسعادت شهادت برسید و بعد از دست بنی امیه گریختم بمغرب زمین
توقف کردم و انتظار ظهور و خروج حضرت مهدی و حضرت عیسی بن مریم را میکشم **ایضاً حکایت** هم شیخ صدوق
رحمه الله نقل کرده که عبید بن اشرب جرهمی سیصد و پنجاه سال عمر کرد و به پیغمبر صلی الله علیه و آله ایمان آورد تا زمان معاویه
از او پرسید که چه دیدی از غرایب روزگار و از معمرین هر دیار او گفت دیدم کسی را که هزار سال عمر کرده بود و او گفت که پادشاهی از پادشاهان
حمیر نقل کرد از برای ملکی از ملوک تبابعه و او را ذو سرح مینامیدند و هفتصد سال پادشاهی کرد و او بشکار رفته بود دو مار
سیاه و سفید باهم در نزاع دید سیاه را کشت و سفید را آزاد کرد شب هنگام که در خلوت خانهٔ خود نشسته بود و کسی را بار نمیدادند
ناگاه جوانی خوبروی بر او سلام کرد پادشاه پرسید گفت تو از کجا آمدی گفت من از طایفه جنم و آن غلام زادهٔ من در صحرا غافل کرده
بصورت ماری سیاه میخواست مرا بکشد تو او را کشتی و من رها شدم و بشکر گوی تو آمدم **حکایت** هم صاحب ریاض از مشایخ نقل
کرده است که ابو الحسن خمارویه بن احمد بن طولون حاکم مصر بخیال افتاد که گنبد هرمان را خراب کند و اگر در آن گنجی مخفی است تصرف
نماید چند هزار نفر عمله حواله کرد و یکسال کار کردند و کاری ندیدند و آخر تختهٔ سنگی از مرمر یافتند که در آن نقشی و خطی کنده بود
و کسی نمیتوانست بخواند باو گفتند کشیشی سیصد و شصت ساله در حبشه است شاید این خط یونانی را تواند خواند او را از حاکم حبشه
طلبید جواب رسید که قادر بر حرکت نیست و اگر او را نقل کنیم در راه خواهد مرد پس آن سنگ را در کشتی بحبشه فرستادند کشیش خواند
و بحبشی بیان کرد و بعربی ترجمه کردند و فرستادند و حاصل آن این بود که نوشته است ریان بن دومع پادشاه مصر که معاصر یوسف
پیغمبر بوده و گفتند که عزیز هفتصد سال و ریان هزار و هفتصد سال و دومع سه هزار سال عمر کرده و او نوشته بود که خواستم
سرچشمهٔ رود نیل را بدانم با هزار کس از مصر بدر آمدم و هشتاد سال سیاحت کردم و دریای محیط را دیدم و نیل مصر دریا را قطع میکرد

و منفذی نداشت و یاران من بسیار مردند و آخر الامر برگشتم بمصر و هرمان را ساختم و گنجها در آن دفن کردم و بمرور دهور این بنا خراب
نخواهد شد و خرج آن زیاده از شمار شده و هم در آن سنگ با این مضمون دو بیتی بود همانا بعربی ترجمه کرده اند **عربیة** و یفنع
انقالی و یبکی عجایبی ولی لربی آخر الدهر یخسم باکنان بیت الله یبدو اموره ولا بد ان یعلو و یسمو الداسم یعنی این
نقلها و طلسمهای مرا خواهد گشاد و ظاهر خواهد کرد ولی ربی من که در آخر الزمان ظهور خواهد کرد و در اطراف خانهٔ خدا امور او
ظاهر میشود و نام او بلند میگردد و بر هر چیزی از زمان ظهور در آن بود که فهمیده نمیشد آخر الامر سنگ را بر جای خود نهادند **ایضاً**
و از اسحق بن ابراهیم طوسی که نود و هفت سال عمر داشت نقل کرده اند که دیدم سرباتک پادشاه هند را در شهری که نام او قنوج بود
و هفتصد و بیست و پنج سال عمر کرده بود و مسلمان بود و میگفت پیغمبر ده نفر نزد من فرستاد که حذیفة الیمان و عمرو عاص و اسامة بن زید و ابو موسی
اشعری و صهیب رومی از انجمله بودند و مرا دعوت باسلام نمودند و من مکتوب پیغمبر را بوسیدم مسلمان شدم اسحق گفت از او پرسیدم چگونه
نماز میگذاری گفت و الذین یذکرون الله قیاما و قعودا و علی جنوبهم گفتم چه میخوری گفت آب گوشت و گندنا گفتم بول و غایط چه
گونه میکنی گفت در هر هفته قدری از دندانهای او پرسیدم گفت بیست بار ریخته و در آمده در اصطبل او حیوانی دیدم که او را زنده پیل می
گفتند و در خوت بر آن بار کرده بکار میبردند و طول مملکت او بسیار بود و لشکر بی شمار در دروازه های دار الملک او آماده بود و گفت
بمغرب زمین رفتم و بر رمل عالج رسیدم و خانه های قوم موسی را دیدم و تفصیلی از آن شهر و خانه ها و مردم نقل کرده که غریب و عجیب است **تحقیق**
در تواریخ مسطور است که ضحاک هزار و دویست سال و فریدون زیاده از هزار سال و مهرجان دو هزار و پانصد سال و رستم هزار و صد
شصت سال و زال دو هزار سال و کسری عمر کرده اند و نوشته اند که لقمان عاد تا پانصد و شصت سال و بعضی گفته اند سه هزار و پانصد سال
و زهیر بن کلبی سیصد سال و عمرو بن عامر هشتصد سال و ابن هبل ابن عبد الله ششصد سال و درید بن زید بن نهد چهار صد و پنجاه
سال عمر داشته اند و گویند شخصی در مکه دیده اند که ششصد سال عمر کرده و حضرت سلمان فارسی سیصد سال عمر داشته است و عمر
نوح زیاده از هفتصد سال بوده و ابو معشر بلخی گوید که اگر میلاد بوقت تحویل قران وسطی اتفاق افتد دویست و چهل و هشت سال
عمر یابد و اگر بوقت قران کبری بود هفتصد و هشتاد سال خواهد زیست و عمر خضر و الیاس خود مشهور است و هنوز موجودند بنقله
انصاری از جانب سعد وقاص بحلوان رفت و در کوهی مردی پیر دید که زریب بن برثملا وصی عیسی بود و بطول عمر از عیسی مژده یافته
بود و در بعضی کتب آمده که ابی رضا تن از اشخاصی بوده که بصحبت حضرت عیسی علی نبینا و علیه السلام رسیده بود و تا پانصد و
ششصد سال قبل از این در هند زنده بود و بعضی گفته اند که هزار و چهارصد سال عمر کرده و گویند شانه از شانه های مبارک رسول
صلی الله علیه و آله در نزد او بوده که حضرت باو مرحمت فرموده عمرهای صد سی و چهل درین عهد نیز اتفاق افتاده از جمله ناصر
خسرو علوی حکیم شاعر که در زمان سلاجقه بوده یکصد و چهل سال عمر نموده و سید علی رضا دکنی که در زمان نادر در هند بوده یک
صد و چهل سال عمر نموده و جمعی از معاصرین ما او را دیده اند اما حضرت صاحب الامر تاریخ ولادت آنحضرت در دویست و پنجاه و پنج از هجرت
بوده بعضی دویست و پنجاه و شش نیز گفته اند اکنون که تاریخ تحریر این فقرات یکهزار و ده سال از ولادت آنحضرت گذشته و بواسطه
طول زمان عامه در انکار و تأویل اخبار افتاده اند و عوام در حیرت و دهشت تن در داده اند حکمای دهری و طبیعی استبعاد مینمایند
و ظاهربینان در تشکیک میفرمایند و صاحب معرفتان امید شرفیابی و انتظار ظهور آنحضرت دارند **لمؤلفه** هر که شد اهل
نظر محو رخ یار بماند ورنه چون واعظ بیچاره بگفتار بماند امتحان است درین چو برخ برقع بست آشنا آمد و
بیگانه بانکار بماند عارف داند که آنحضرت در مقام طبیعت نیست که گویند عمر طبیعی چندین نخواهد بود و تابع جسم و تن نیست
که گویند تن اینقدر دوام و قوام ندارد که فنا در زمان و مکان نیست بلکه این دو از وجود او است و بستهٔ نفس و آسمان نیست بلکه هر دو
بدو بسته است هر چه هست هستی از او دارد و او نقش هستی و نیستی مینگارد و صاحب الامر است نه مأمور است و او حاکم است نه مجبور **نظم**

خرد و جان و صورت مطلق همه از امر دان و امر از حق هرچه آید بعالم از امر است هرچه گوید نبی هم از امر است او سلیل جهانها چه مغز و چه پوست هرچه جز اوست جمله پرتو اوست و اینکه جمعی استبعاد کرده اند که فرموده هر کس در غیبت کبری دعوی وکالت نایب مشاهده مرکند مفتری است هم حق است زیرا که کس نتواند او را دید و بتحقیق او رسید و آنکه جمعی بخدمت او رسیده اند هم صحیح است چرا که با مر الهی خود را بدانها نموده و انهار ابجود دیده و فرموده چنانکه عارفی گوید **رباعی**

بشناس بدیده کشودن خود را زنگار ز آئینه زدودن خود را هرچند تو او را نتوانی دیدن او بنواند بتو نمودن خود را ای عزیز انکار وجود مخالفین اهل سنت و جماعه در حقیقت این امر نا بمرتبه ایست که چون از هر جوابی در مانند بجان شوند گویند که از احادیث حضرت نبوی صلی الله علیه و آله رسیده که دوازده نفر خلیفه از قریش خواهند بود و آن ابوبکر و عمر و عثمان و علی و حسن و معاویه و یزید و معاویه بن یزید و مروان حکم و عبد الملک مروان و ولید و سلیمان بن عبد الملک باشند و همه از قریش بوده اند نعوذ بالله من ذلک ملاحظه باید کرد که با مذهب اینقوم بر چه تعصبها و مخالفتها است که برای انکار امری معلوم و اثبات حرفی موهوم بخلافت امامت یزید و امثال او قایل میکردند که حقیقت اولاد علی و فاطمه را نفی نمایند **بیت** بر چنین قوم تو لعنت نکنی شرمت باد لعن الله یزیدا و علی آل یزید سخافت رای و عداوت قلبی اینقوم را توان از قول و فعل ایشان استنباط نمود و حال آنکه از اخبار گذشته محقق شد که حضرت رسول صلی الله علیه و آله اسامی اولاد امجاد خود را که خلفاء و حجتهای خدا اند تا حضرت مهدی صلوات الله علیهم بیان فرمود و دست بر کتف حضرت حسین بن علی زد و فرمود مهدی از اولاد او و نهم از اولاد او خواهد بود و در حدیث جابر فرمود که هم خلفائی من بعدی اولهم علی و آخرهم مهدی محمد بن الحسن و ذلک الذی یفتح الله عزّ و جلّ علی یدیه مشارق الارض و مغاربها و ذلک الذی یغیب عن شیعته و اولیائه غیبة لایثبت فیها علی القول بامامته الا من امتحن الله قلبه للایمان جابر گفت یا رسول الله آیا در ایام غیبت او شیعه او از او انتفاع یابند قال صلی الله علیه و آله والذی بعثنی بالنبوة انهم یستضیئون بنوره و ینتفعون بولایته کانتفاع الناس بالشمس و ان علاها سحاب و هم از عبد الله عباس مضمون حدیث نقل شد که حضرت رسول فرمود خلفا و اوصیاء من و حجج خدا بر خلق بعد از من دوازده نفرند اولهم اخی و آخرهم ولدی عبد الله عباس گفت کیست برادر تو و فرزند تو فرمود برادرم علیست و فرزندم محمد بن حسن و هو المهدی **ع** خورشید از آن گذشته که خود را نشان دهد قاضی نور الله شوشتری صاحب کتاب مجالس المؤمنین بیاورده که ائمه کرام فرموده اند که انتفاع مردم بمآثر وجود فایض الجود حضرت مهدی در غیبت او مانند انتفاع ایشانست بآفتاب در زیر ابر و در جواب بعضی سوالهای وکلا نیز نظیر همین تشبیه از توقیع رفیع حضرت مهدی ظاهر شده و جمعی از علما و حکما در زمان تقیه در کلام خود از نظم و نثر اشارت بامثال اینمطالب و حقایق کرده اند **بیت** در زیر روپوش گشته است آفتاب فهم کن والله اعلم بالصواب ظاهر است که فیوضات و برکات آنحضرت در ایام غیبت بارواح ارباب علم و ایقان و اصحاب کشف و عرفان میرسد و بقدر رابطه و استعداد باطنی خود هر کس از مقدسین و علمای ربانی فیض روحانی از آنحضرت برده اند چنانکه در اغلب زمان بزرگان دین از آنحضرت مستفیض گردیده اند اللهم ارزقنا لقائه قبل الممات و بعضی مشایخ در عوالم تقیه بالکنایه در ضمن امثال از این معانی یاد کرده اند بعضی آنحضرت را سلیمان معنوی نامیده اند بعضی آنحضرت را سیمرغ خوانده اند چنانکه گفته اند **نظم** هست ما را پادشاهی بخلاف در پس کوهی که هست آنکوه قاف گر جز این هیچ از وی کاری بود ور نه بی او زیستن عاری بود ابتدای کار سیمرغ ای عجب جلوه گر بگذشت در چین نیمشب در میان چین فتاد از وی پری لاجرم پر شور شد هر کشوری هر کسی نقشی از آن پر برگرفت هر که دید آن نقش شوری در گرفت آن پر اکنون در نگارستان چین است اطلبوا العلم و لو بالصین از این است دیگری گوید **نظم** تا سلیمان ببین معنوی در نیاید ترک تا اهرمن دیوی کور مرغانیم و بس نا ساختیم کان

سلیمانرا

سلیمانرا دمی نشناختیم والحمد لله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله **بهاء دهم**

در ذکر بعضی اخبار و احادیث ائمه اطهار در بیان ظهور و رجوع حضرت حجة الله

در اکمال الدین از محمد بن مسلم مرویست که حضرت امام محمد باقر فرمود در صفات حضرت صاحب الامر که قائم ما منصور بر عب است یعنی در دلها از او ترس و خوف در افکنده مؤید است بیاری ملائکه و زمین از برای او پیچیده میشود یعنی طی الارض کند و گنجهای زمین از برای او ظاهر باشد و سلطنت او مشرق و مغرب را فرا گیرد و دین حق با و ظاهر شود و لو کره المشرکین اگر چه کراهت داشته باشند شرک دارندگان پس در روی زمین خرابی نماند مگر که معمور شود و عیسی بن مریم فرود آید و در عقب او نماز کند یعنی با و اقتدا و پیروی کند گفتم یابن رسول الله کی ظاهر شود قائم شما فرمود وقتی که مردان بزنان خود را شبیه سازند و زنان بمردان و مردان بمردان اکتفا کنند و زنان بزنان و زنان سوار زین شوند و شهادت نکار رد کنند و جرأت کنند در خون ریختن و کشتن بناحق و امثال آن شمارند زنا کردن و ربا خوردن را و از زبان اشرار تقیه کنند و سفیانی از شام و یمانی از یمن ظاهر شود و خروج کنند و لشکری سنگین در بیدا بزمین فرو روند و جوانی از آل محمد ما بین رکن و مقام کشته شود که نام او محمد بن حسن باشد و نفس زکیه باشد و صدائی از آسمان آید که او و شیعیانش بر حق باشند در آنوقت قائم ما خروج کند و پشت خود را بکعبه دهد و سیصد و سیزده نفر بدور او جمع شوند و اول کلامی که از او صادر شود این باشد که بقیة الله خیر لکم ان کنتم مؤمنین انا بقیة الله فی ارضه و چون عقد ده هزار کس از لشکریان او تمام شود بیرون آید و در زمین معبودی غیر از حق نماند از بت و غیرت مگر آنکه آتش بیفتد در آن و بسوزد و اینها بعد از آنست که غیبت طولانی واقع شود که خدا امتحان کند بندگان را و معلوم شود که اطاعت او کرد و که معصیت او نمود **ایضا** از حذیفة الیمان مرویست که پیغمبر مذکور ساخت فتنه را که در میان اهل مشرق و مغرب واقع شود و فرمود چون فتنه بر خیزد سفیانی خروج کند و از وادی یابس بدمشق آید و دو لشکر آماده کند یکی را بسمت مشرق بفرستد و یکی را بمدینه برسند بزمین بابل از مدینه ملعونه که بغداد باشد و بیش از سه هزار کس بکشند و سرادیر شوند بکوفه و اطراف او را خراب کنند از آنجا بشام آیند پس علم هدایتی از کوفه بیرون آید و تعاقب کند آن لشکر سفیانی را و بایشان برسند و همه را قتل نمایند که یک نفر نماند و مجموع اموال و غنایم ایشان را متصرف کنند و لشکر دویم سفیانی که مأمورند بمدینه و بروند و داخل مدینه شوند سه شب و روز غارت و نهب کنند از آنجا بمکه شوند حق تعالی جبرئیل را فرماید که برود بزمین و همه انها را هلاک کند و همه بزمین فرو روند الا دو نفر از عرب جهینه و همین حدیث را ثعلبی از اهل سنت نقل کرده است که آنرا و لو یری اذ فزعوا در باره سفیانی است **ایضا** در اکمال الدین از حضرت امیر المؤمنین علی روایت کرده که بعد از حمد و خطبه فرمود سلونی ایها الناس قبل ان تفقدونی تا سه مرتبه پس صعصعه بن صوحان بر خواست و عرض کرد که دجال کی خروج خواهد کرد حضرت فرمود بنشین که خدا تعالی سخن تو را شنید و مقصد تو را دانست بخدا آنکه از او سوال کردی مثل تو نمیداند اما نیم طلب را و لکن علامتهای چند دارد که پی در پی ظاهر شود مثل قدم برداشتن که از پی یکدیگر برداشته شود اگر خواهی آن علامتها را از برای تو ذکر کنم عرض کرد بلی یا امیر المؤمنین فرمود یاد گیر وقتی که مردم نماز را بمیرانند یعنی ترک کنند و در امانت خیانت ورزند خصوصا امانت قولی که سخن را بایشان بسپارند و افشا نمایند و دروغ و ربا را حلال کنند و رشوه خورند و عمارتهای عالی و رنگین سازند و دین را بدنیا فروشند و با زنان شور کنند و قطع رحم کنند و خونریزی را سهل شمارند و بظلم تفاخر کنند و فاجر را امیر کنند و فاسق را وزیر و فسق و فجور علانیه و فاش گردد و مشایخ اطلاکاری کنند و صفها در جماعت بسته شود ظاهرا اجتماع و باطنا نفاق باشد و زنان زینت هر جماعتی ریش شود و مجالس لهو و لعب و شرب خمر شایع گردد و پوستها و کوسفند بپوشند مادرهای چون دل گرگ در آن وقت الوحا الوحا العجل العجل یعنی زود باشید و بتعجیل بروید به بیت المقدس و از زمانیکه از رو کنند مردمان که کاش بر بیت

المقدس ساکن بودند پس اصبغ بن نباته برخواست و عرض کرد که یا امیر المؤمنین از دجال نیز بیانی بفرمایید حضرت فرمود او صاید بن
صید است پس شقی برین خلق کسی است که او را تصدیق کند و سعید کسی است که او را تکذیب کند و از شهری بیرون آید که او را
اصفهان گویند از دهی که آن را یهودیه خوانند یک چشم دارد در پیشانی مثل پاره خونی است و ممتد رخشنده میان دو چشم است که هو
کافر هر بیسوادی و باسوادی می خواند دریاها را قطع کند و آفتاب با او راه میرود و در تنگی و قحط شدید بیرون میاید و سوار خری است
که فیما بین هر گامش میلی است و زمین برای او پیچیده میشود و بهر چاهی و چشمه که میرسد خشک میشود و فرو میرود و بصدای بلند می
گوید انا ربکم الاعلی انا خلق فسوی انا الذی قدر فهدی و صدای او را انس و جن میشنوند و اندروغ گو دشمن خداست چرا که آن
ملعون یک چشم است و میخورد و می پوشد و میشود بدرستیکه یاران دجال کلاههای سبز در سر دارند خداوند او را میکشد در
شام در عقبه افیق سه ساعت از روز جمعه گذشته بر دست آن کسی که مسیح ابن مریم با او نماز میکند و بعد از اینها حادثه عظیمی روی خواهد
داد عرض کردند چیست فرمود دابة الارض از نزد صفا در مکه و با او است خاتم سلیمان و عصای موسی پس مهر را
بر پیشانی هر مؤمنی میزند نقش میکند که هذا مؤمن حقا و بر پیشانی کافر هذا کافر حقا و هر دو از هم امتیاز می یابند بعد از آن دابه سر خود را
بالا میکند و هر که ما بین مشرق و مغرب است او را می بیند آن وقت دیگر توبه قبول نمیشود و عمل نفعی نمیدهد و لا ینفع نفسا ایمانها لم
تکن آمنت من قبل الآیة و تکلیف مرتفع میکردند بعد از آن فرمود دیگر مپرسید از من که بعد از آن چه خواهد بود که با رسول عهد
کرده ام جز عترتم بدیگری نگویم **ایضا** نافع از عبد الله عمر نقل کرده که رسول خدا صلی الله علیه و آله روزی بعد از نماز صبح
برخواست و با اصحاب آمد بر در خانه از خانه های مدینه و در زد زنی آمد در پشت در عرض کرد یا ابا القاسم چه میخواهی فرمود یا ام عبد الله
اذن بگیر از عبد الله که او را ملاقات کنم آن زن گفت چه میخواهی از او که او دیوانه شده و در رخت خود بول میکند و سخنهای بزرگ میگوید
فرمود اذن بخواه آن زن گفت بر ذمه خود میگیری آنچه بشنوی و ببینی فرمود بلی گفت داخل شو پس آنحضرت داخل شد دید که در قطیفه
او را پیچیده اند و آهسته آهسته خود بخود حرف میزند مادرش با او گفت ساکت شو و درست بنشین ابن محمد رسول الله است که آمده است
برسر تو پس ساکت شد و نشست بعد از آن گفت مالها لعنها الله و لو ترکتنی لاخبرتکم اهو اهو یعنی چه میشود مادر مرا که مرا منع میکند اگر
میگذاشت مرا بحال خود خبر میدادم شما را که خودش میباشد یا نه حضرت فرمود چه چیز می بینی گفت حق و باطل در هم می بینم و عرشی بر
روی آب می بینم بعد از آن گفت اشهد ان لا اله الا الله و انی رسول الله پیغمبر فرمود بگو اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله
خدا ترا سزاوار تر از من نکرده است به نبوت راوی گفته چون روز دویم شد با آنحضرت بعد از نماز رفتند بهمان خانه با اصحاب داخل شدند
دیدند که بر روی نخلی رفته و خواندگی میکند مادرش گفت ساکت شو ابن محمد است که آمده است ساکت شد و فرود آمد باز جواب عبارت
روز سابق را مکرر نمود در روز سیم بعد از نماز صبح آمد دید که در میان گوسفندان است و صدا مثل صدای گوسفند میکند در آن چند روز
آیه از سوره دخان نازل شده بود حضرت صبح آن روز آیات آن را در نماز خواند بعد حضرت فرمود چیزی از تو در دل گرفته ام اگر آگاه میشوی از قلوب
مردم بگو چه چیز است گفت الدخ الدخ یعنی دخان که دود باشد و در تفسیر آیه یوم تاتی السماء بدخان مبین در تفاسیر آمده که اشاره
بطریق کشتن دجال است چنانکه گفته اند دجال را عیسی خواهد کشت بکوه دود و او خبر داده بلفظ الدخ که در دل گرفته بود حکایت
دخان و کشتن شکر را چون حضرت رسول این بشنید فرمود اخسأ فانک لا تعدو اجلک و لن تبلغ املک و لا تنال الا ما قدر لک یعنی
دور شو ای سگ که از اجل خود تجاوز نخواهی کرد و بامل و آرزوی خود نخواهی رسید مگر بانچه مقدر شده است از برای تو حسین بن مسعود
فراء از علمای سنه در شرح سنه خود آورده که این دو احتمال دارد یکی آنکه مراد حضرت این باشد که مرتبه تو این نیست که از علم غیب بدانی از
راه وحی که بانبیا میشود یا از راه الهامی که باولیا میرسد بلکه پیغمبر چون خود سخنی با اصحاب خود فرموده بود پیش از آنکه آن ملعون داخل
شود از نخل و او چیزی شنیده بود و چیزی دیگر شیطان بخاطر او انداخت که این سخن بر زبانش جاری شد و معنی دیگر آنکه اگر هزار مرتبه

اینهمه را بگوئی تقدیر الهی را چاره نتوانی کرد و آنچه باید بتو برسد خواهد رسید و ابو سلیمان گفته که این در وقتی بود که پیغمبر
با یهود مصالحه کرده بود و صید او بن صیاد نیز از آنجمله یهودان بود که ادعای کهانت و مغیبات میکرد رسول صلی الله علیه و آله خواست
او را امتحان کند که ساحر است یا کاهن یا جن و شیطان با او القا میکند چون لفظ دخ را گفت حضرت اینجواب را فرمود و او را زجر نمود از
ان دعاوی خلاصه دجال او است و او فتنه ایست که خدا با او امتحان خواهد کرد لیهلک من هلک عن بینة و یحیی من حی عن بینة
چنانکه قوم موسی بگوساله در فتنه افتادند و هلاک شدند و بعضی را خدا نجات داد الحاصل بعد از آن حضرت رسول با اصحاب خود
فرمود ایها الناس از فتنه او با خبر باشید و هر وقت شکی بخاطر آورد بدانید که خدای شما یکچشم نیست و بر خر سوار نشود و با او کوهی
از نان و نهری از آب بخواهد بود و اکثر متابعان این دجال زنان و بادیه نشینان عرب باشند و همه جا را سیاحت کند مگر خانه خدا و مسجد
الحرام و مکه و مسجد مدینه که با آنجاها نخواهد رسید مخفی نماند که اهل سنة نیز بدجال قائلند و اخبار بطریق خود در خروج او دارند و
قائل بطول عمر او از زمان رسول الله تا آخر الزمان میباشند بلی بظهور و وجود صاحب الزمان و طول عمر او چنانکه ما قائلیم قائل نمیباشند
و قائلند باینکه عیسی از کربلا گذشت و آهوی چند بدو دعا کرد و پشک آنها ماند تا زمان حضرت رسول و بو میداد و حضرت امیر آن
را جمع کرد و آنها را دید و برداشت و ابن عباس نیز دارد این تفصیل را بیان فرمود و ببرکت دعای روح الله ششصد سال آن پشکها
در آفتاب و باران و باد برخلاف معتاد دوام کرد و اقرار مینمایند باینکه حضرت مهدی بقدرت الهی زیاده از عمر طبیعی تواند زیست
حال آنکه یکصد و شصت و پنج حدیث بطریق ایشان در این باب بملاحظه علمای امامیه رسیده و از طرق شیعه و سنی هزار حدیث
درین باب رسیده شده که شیاع و تواتر زیاده از این کی ممکن است و یابی الله الا ان یتم نوره و لو کره المشرکون **بیت** هر دلی کان
خیال اندیش شد   چون دلیل آری خیالش بیش شد **نکته** چون کار سامری دعوی کرد قوم موسی با او اقرار آوردند
و کافر شدند و موسی را منکر شدند و نوح هفتصد سال دعوی پیغمبری کرد و او را به پیغمبری اقرار نکردند **کما قیل فی
النظم** از پی رد و قبول عامه خود را خر مکن   زانکه نبود کار عامه جز خری یا خرخری   کاو را باور کنند اند خدای
عامیان   نوح را باور ندارند از پی پیغمبری   محققی از حقایق بمقلدی عالم بیانی کرد او گفت ما کتب علم خوار خوار خوانده ایم چنین
سخنان که شما میگوئید ما در آن ندیده و نفهمیده ایم گفت بلی بجهة همین است که شما خوار خوار خوانده اید و الا میدیدید و مانند ما
می فهمیدید لا یخفی لطفه **بیت** دل که رکیست ز آب شیرین و آب شور   در خلایق میرود تا نفخ صور **ایضا**
حضرت امام جعفر الصادق بمحمد بن مسلم فرمود که ظهور قائم آل محمد علامات چند دارد عرض کرد چیست آن علامات فرمود حقتعالی
میفرماید و لنبلونکم من الجوع و الخوف و نقص من الاموال و الانفس من الثمرات و بشر الصابرین فرمود که پیش از ظهور قائم آل محمد
شما را امتحان میکنم بترس از پادشاهان آل فلان در آخر سلطنت ایشان و جوع بغلاء اسعار و نقص اموال یعنی کساد تجارتها و کمی منافع
و نقص جانها یعنی مردن بوبا و طاعون و امثال آن و نقص از ثمرات یعنی کمی ربع زراعتها و بی برکتی میوه ها و بشارت ده صابران به تعجیل
و خروج قائم بعد از آن فرمود ای محمد این از جمله تأویلیست که خدا کرده و لا یعلم تاویله الا الله و الراسخون فی العلم **ایضا**
در کتاب کشف الیقین از محمد نقل کرده از حمش از جابر از انس بن مالک که چون امیر المؤمنین از قتال خوارج برگشت در براثا که نزدیک
بغداد است و آن وقت شهری بوده منزل کرده در آنجا دیری و راهبی بود و نام او حباب از دیر سر بدر کرده پرسش لشکر و بزرگ لشکر را
نموده گفتند امیر المؤمنین است حباب آمد بنزد حضرت ابو تراب و گفت السلام علیک یا امیر المؤمنین حقا حقا فرمود از کجا دانستی این
مطلب گفت از علما و احبار خود شنیده ام فرمود یا حباب حباب راهب گفت نام مرا چه دانستی گفت حبیبم رسول الله بمن خبر داده راهب مسلمان
شد امیر فرمود کجا سکنی داری گفت در دیر حضرت فرمود در آنجا مسجدی بنا و نام بانی را براثا نه راهب مسجدی ساخت براثا نام
کرد باری پس امیر فرمود از کجا آب میخورید گفت از دجله امیر فرمود چرا چاهی نمیکنی گفت هر جا که کندم آب شور برآمد فرمود درین موضع چاهی

حفر کن چون کند سنگ عظیمی پیدا شد که نتوانستند بکنند پس حضرت امیر کند از او ابی شیرین گوارا ازان ظاهر شد پس حضرت
امیر باو گفت بدانکه در پهلوی مسجد تو شهری ساخته خواهد شد که جباران بسیار در آن بهم میرسند و بلیه عظیمی بر پا شود حتی
اینکه هر شب جمعه هفتاد هزار فرج حرام افکنده شود که زنا کنند چون طغیان معاصی باینمرتبه رسد خراب کند این مسجد را و خراب
نکند این مسجد را مگر کافری که بنا شود خانه در اینجا و در آنوقت تا سه سال حج نکنند و ممنوع شوند از آن و زراعت ایشان بخشکد و
مسلط میکند خدا مردی از اهل سعه که داخل هیچ شهری نشود مگر خراب کند و اهلش را بکشد بعد از آن قحط و غلا بهم رسد در
ایشان تا سه سال و بمنتهای مشقت میفتند باز آن شخص بر گردد و خرابی کند و از آنجا به بصره رود و نگذارد چیزی را که بر پا شود مگر آنکه
هلاک کند و اهل آن را دشمن دارد و آن در وقتی باشد که خرابیها معمور شود و مسجد جامعی در بصره ساخته شود در آنوقت علامت
هلاک شدن اهل بصره میباشد پس از آن شهر بشهری رود که از بناهای حجاج است یعنی واسط و آنجا را نیز خراب کند مثل بصره و از
آنجا ببغداد رود بطریق عفو یعنی آنجا را ببخشد و مردم آنجا بکوفه بروند و مکانی از کوفه نماند مگر آنکه رعیت او شوند بعد از آن همان کس
و آنها که او را ببغداد برده اند روی بقبر من آورند و خواهند که آن را خراب کنند پس سفیانی از شام بیاید و با آنها ملاقات کند و همه را بکشد
و لشکر سفیانی بکوفه روند و اهل کوفه را قتل نمایند و در آنوقت ابجا توقع فرج باید داشت هیهات هیهات امور بسیار عظیم و فتنه های چون
بارها شب تاریک در پیش است تا بعد از آن ظهور قائم اتفاق افتد و فرج حاصل شود **ایضا** شیخ مفید در ارشاد گفته که در
عبارات ائمه طاهرین علامتی چند از برای ظهور حضرت قائم بنص وارد شده و علاماتی چند معین آمده از جمله خروج سفیانی و قتل
سید حسنی و نزاع و خلاف فیما بین بنی عباس در ملک دنیا و کسوف آفتاب در نیمه ماه رمضان و خسوف ماه در آخر آن بر خلاف عادت و فرو
رفتن لشکری در بیدای مکه و دیگری در سمت مغرب و دیگری در سمت مشرق و فرو رفتن آفتاب در وقت زوال و طلوع آن از جانب
مغرب و قتل نفس زکیه در کوفه با هفتاد نفر از بندگان صالح خدا و کشته شدن شخص هاشمی در میان رکن و مقام و خراب شدن دیوار
مسجد کوفه آمدن علمهای سیاه از سمت خراسان و خروج یمانی و ظهور مغربی در مصر و مالک شدن بلاد شام و نازل شدن ترکان در بلاد
جزیره و نزول لشکر روم در رمله و طلوع ستاره در مشرق که مانند ماه میدرخشد و بعد از آن دنباله بهم رساند و سرخی در آسمان
ظاهر میشود و در آفاق منتشر میگردد و آتشی در سمت مشرق منتشر میشود و در هوا سه روز تا هفت روز میماند و کشتن اهل مصر
امیر خود را و خراب شدن شام و سه علم پیدا شود که با یکدیگر نزاع کنند علمهای قیس و عرب بکر بمصر و علمهای کنده بخراسان و علمها
سیاه از جانب مشرق و شصت کذاب مدعی نبوت بهم رسند دوازده نفر از آل ابو طالب ادعای امامت کنند و شخصی بزرگ از شیعیان
بنی عباس را در جلولا و خانقین بسوزانند و جسری بر بندند در بغداد از طرف محله کرخ و باد سیاه بوزد در اول روز و زلزله شود که زمین
خسف شود و فرو رود بسیاری از عمارتهای بغداد و بادو طاعون در بغداد شایع شود ملخ در وقت و بی وقت ظاهر شود مزارع را تلف کند
ممالیک از اطاعت موالی خود سر پیچی نمایند ندائی از آسمان بر زمین آید که اهل هر لغتی بزبان خود از آن بشنوند و مرده های چند از قبرها
بیرون آیند و یکدیگر را بشناسند بعد از آن بیست و چهار باران بهم متصل و زمینهای مرده زنده شوند و ناخوشیها از میان برود
و شیعیان مهدی بدانند که در مکه ظهور کرده است و بیاری و نصرت او متوجه شوند و بسیاری از این علامتها حتمی میباشد و بسیاری مشروط
بشرطی چند اگر متحقق شوند **ایضا** در تفسیر عیاشی از جابر بن عمر جعفی از حضرت امام محمد باقر روایت کرده که بجابر فرمود بر
جای خود قرار گیر و دست و پای خود را حرکت مده تا علامتها که بجهة تو ذکر کنم ببینی در دمشق شام ندا کنند و خسف اتفاق افتد یعنی
فرو رفتن بزمین چون دیدی که ترکان گرفتند شام را و آمدند تا جزیره منزل کردند و رومیان آمدند در رمله منزل کردند در زمینها عرب
اختلاف و نزاع شود و در شام سه علم بر پا شود اصهب و ابقع و سفیانی و با دجال طایفه مصر باشند تا سفیانی خالوهای او از طایفه کلب و
سفیانی غالب شود بر خر سوار یعنی دجال و حاضر شود مردی در دمشق و بکشد او را و اینها همان علامتیست که خدا اینجا فرموده فاختلف الاحزاب

من بینهم

من بینهم فویل للذین کفروا من مشهد یوم عظیم و اتباع غالب شوند و هیچ چیز نباشد همت ایشان مگر ضرر آل محمد و شیعیان ایشان
و امیر لشکری بفرستد بکوفه و بسیاری از شیعیان کوفه را بکشند و بدار زنند و علی از خراسان بیاید در کنار دجله بغداد فرود آید و مردی
از موالی که بسیار منفعت باشد بیرون آید در مقابل او و کشته شود و لشکری بفرستد بمدینه و کشته شود در آنجا مردی و مهدی و منصور بگریزند
از مدینه و آل محمد تمام بگیرا آیند از بزرگ و کوچک و لشکری از دنبال آن دو نفر که بجنبه بفرستند مهدی بر سنت موسی و طریقه او فرار کند فخرج
منها خائفا یترقب تا آنکه وارد مکه شود و لشکر سفیانی بیایند تا بیدا و در آنجا بزمین فرو روند و کسی نجات نیابد مگر خبر برنده پس قائم بایستد
در میان رکن و مقام و نماز کند و از آنجا راه افتد با وزیر خود و بگوید که ای گروه مردم از خدا یاری میطلبیم بر کسانیکه بر ما ظلم کرده اند و حق
ما را از ما گرفتند هر کس با ما مخاصمه کند در نزد خدا من از او سزاوارترم و اولی میباشم در آنوقت سیصد و سیزده نفر که پنجاه نفر ایشان زن
باشند و باقی مرد جمع شوند بر سر او در مکه بدون اینکه وعده بیکدیگر داده اند چنانکه خدا فرموده اینما تکونوا یات بکم الله جمیعا پس کسی
از آل محمد از آنجا بیرون رود و خروج کند با آن سیصد و سیزده کس پس منادی در مکه ندا کند بنام قائم چنانکه همه اهل زمین بشنوند و
همچنین نفس زکیه از اولاد امام حسن خروج کند و اگر بر شما مشتبه است خدای آسمان شبهه باقی نمیگذارد و تصریح بنام او میکند
و مبادا آنجا بر که حرکت کنی تا کسی از آل محمد که علم بر پا سازد تا قلیلی از مردم و متابعت مکن انها را تا مردی از اولاد امام حسین را ببینی
که با او باشد عهد پیغمبر و علم پیغمبر و براق و اسلحه پیغمبر که عهد پیغمبر منتقل شد بعلی بن الحسین و از او بمحمد بن علی تا به متابعت کنی
ایشان او بدیگران مشتبه نشوی تا آن شخص را که گفتم با آن عدد از متابعان او را ببینی و آن علامتها ظهور کند پس از مکه برود بمدینه
و از آنجا بکوفه و از آنجا ببغداد و جمعی با او ملحق شوند و سفیانی آنروز در وادی رمله باشد چون ملاقات کنند با یکدیگر بسیاری از شیعیان
که همراه سفیانی هستند ملحق شوند با او و بسیاری از شیعیان بنی امیه که با قائم باشند بیایند نزد سفیانی و در آن روز جنگ عظیمی شود سفیانی
و متابعانش مقتول شوند بعد از آن بیاید بکوفه و کل مملوکها را بخرد و آزاد کند و دین هر کس را از خود ادا کند عالم پر از عدل و داد و راحت
شود الی آخره **ایضا** در روضه کافی از حمران مرویست که در خدمت حضرت صادق عرض شد از سوء سلوک حکام با شیعیان
ایشان فرمود روزی من با منصور دوانیقی براه میرفتیم او سوار اسبی خوب بود و من سوار الاغ بودم منصور گفت باید خوشحال باشی که خدا
بمن سلطنت داده دیگر بکسی اظهار مکن که ما از بنی عباس اولی میباشیم تا مرا در صدد اذیت و آزار خود بر نیاوری گفتم هر کس از این
مقوله سخنان از من بشما گفته است دروغ گفته و قصد فساد دارد گفت قسم میخوری بر اینکه میگوئی گفتم بلی امیر المومنین گفت بیا
تو میباید آن روزهائی را که رسید از تو که ما را دولتی خواهد گفتم بلی دولتی عریض و طولانی در نهایت وسعت بهم خواهد رسید تا آنکه
خون حرامی از ما در ماه حرامی در مکه بریزند آنوقت زوال دولت شما میرسد دانستم حدیثی که برای او نقل کرده ام در یادش خواهد بود
گفتم امیدوارم که تو آن نباشی و من مقصودم حدیثی بود که از پدرانم رسیده بود نقل کردم پس ساکت شد و برگشتم بمنزل بعضی از شما
شیعیان آمدند نزد من و گفتند فدایت شویم تو را در موکب منصور دوانیقی دیدیم بان خفت و ذلت و او را با آن جلال و عزت بر تو مسلط
بود و چنان حرف میزد با تو که گویا در زیر دست او بودی و در دل خود میگفتیم که آیا در کارها خدای چه مصلحتها است و بسیار بر ما سخت
بود و تاثیر کرد بمرتبه که نزدیک بود شیطان در عقیده ما را فاسد کند من در جواب گفتم که اگر شما هم کوه نبود که کبر و جلال و
اساس سلطنت و دستگاه امید بهار ملائکه و تمام مخلوقات خدا هر آینه دستگاه او را حقیر و پست میشمردید گفتند حال دل ما
آرام گرفت لکن بفرما که تا کی این عذاب برای خلق خدا خواهد بود و کی فرج و نجات بشیعیان میرسد گفتم وقتی که مقدر شده است
بیک چشم زدن دولت ایشان تمام میشود و اگر بدانید که حال ایشان چونست در نزد خدا هر آینه عداوت شما با ایشان زیاده خواهد
شد و اگر شما و کل اهل عالم بخواهید که انها را از این حالت که هستند بحالت خوب ببرید نمیتوانید پس شکر نمائید و فریب شیطان
مخورید که عزت حقیقی عزت خدا و رسول و مومنانست و همینکه حکم و فسق و فجور مردم غلبه کرد و از شریعت و کتاب خدا تابعی و صور

ماند

ماند که مردم بدلخواه خود قرآن را معنی نمایند و مؤمنان ذلیل و خوار شوند آنچه از زنان مطلوبست از پسران دیده شا بفعل آید و زنان مجلس
گیرند و بنشینند مثل مردان و بخصوص در اولاد عباس این علامات ظاهر شود که پسران ایشان خضاب کنند و زلف و کاکل و گیسوی خود را
مثل زنان شانه کنند و مردان امارد را بجهت کارهای خود نگاه دارند و زنان ایشان با امارد بسازند و ایشان را در این امر اعانت کنند و حرام حلال
و حلال حرام شود و بر تهمت و ظن مردم را بکشند و قمار و شراب علانیه شود و آلات لعب لهو از طنبور و غیره در بازارها شایع شود و منع
نمایند و در روزن و کیل حیلت نمایند و فقها طلب علم بجهت ریاست کنند آن وقت زمان ظهور حضرت قائم است الی آخره **ایضاً** و اصبغ
بن نباته روایت کرده از حضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب که بر منبر کوفه فرمود سلونی قبل ان تفقدونی چه من براه آسمانها دانا
ترم از همه علما و براه زمین دانا ترم از عالمان منم یعسوب الدین و الایمان و امام متقیان و دیان روز جزا و فریاد رس در قبر و عالم برزخ و قسام بهشت
و دوزخ و صاحب حوض و میزان و اعراف و سید سادات و اشرف اولاد عبد مناف و از ما امامی برنخواسته مگر آنکه معرفت بهم در دستان خود دارد
چنانکه خدا فرموده انما انت منذر و لکل قوم هاد فتنشعر برجلها فتنه شرقیه بلند شدن پای خود را چون سگی که بلند کند پای خود را
جهت بول کردن فتنه از سمت مشرق و انتشار امر و فتنه میشود بهمه مشرق و بسیاری از سمت مغرب زمین را فعه ذیلها تدعو یا ویلها الرمله
و مثلها فاذا استدار الفلک قلتم مات او هلک بای واد سلک دامن خود را بلند شدن آن فتنه و بخوانند وای بر او مردمان را بجهت کوچ
کردن یا کشته شدن یا تلف شدن بوضعهای مختلف دیگر و باز میخوانند مردم را بمثل آن حاصل مراد انجناب آنست که آن فتنه چنان فتنه شود
عالمگیر است که همه عالم را تلف شدن و مثل آن و کوچ کردن از این عاریت سرا بعالم دیگر پی در پی و در این عبارت اشعار بطول کشیدن
فتنه مزبوره نیز هست و همینکه دور فلک تمام شد و بعد دیگر رسید خواهید گفت که مرد یا هلاک شد در کدام بیابان یا صحرا مفقود شد
و مقصود از این عبارت آنست که چون دوره فلک از ایام غیبت امام منقضی شد طول کشید آن فتنه ها پی در پی بظهور رسید اثری از آنجناب
ظاهر نشد مردم مأیوس شوند از حیات و ظهور او و گویند چه قائمی و چه امامی میدانیم مرد یا هلاک شد در کدام بیابان مفقود شد از و یاد
اینها خواهد شد ثم رددنا لکم الکرة علیهم و امددناکم باموال و بنین و جعلناکم اکثر نفیرا و از برای ظهور آن علامتی چند خواهد بود و آن
انها حصار بستن در کوفه است و تخریق الزوایا فی سکک الکوفه یعنی هر زاویه از زوایای شهر کوفه سوراخ و خراب شود و در هر کوچه آتش
فتنه بر پا و مشتعل گردد و معطل گذاشتن مسجدها است چهل شبانه روز و کشف الهیکل و حسد ابدا از پاس کلی از عامه مردم و بجلو در
آمدن علمها در دور مسجد اکبر که مسجد الحرام باشد و هر که از اصحاب آن علمها کشته شود یا بکشد فاسق باشد بر باطل باشد و جای ایشان
در جهنم است و قتل و موت بسیار اتفاق افتد و نفس زکیه یعنی پاکیزه گوهری در پشت کوفه با هفتاد نفر کشته شوند و میان رکن و مقام ابراهیم
در مکه نیز سر بریده شود جفت او را یعنی ثانی او را در میان اصنام از مکه قتل کنند سفیانی با علم سرخ خروج کند امیر او شخصی از بنی کلب باشد
و دوازده هزار سوار از لشکر او بمکه و مدینه آیند و امیر ایشان شخصی از بنی امیه باشد که او را خزیمه گویند چشم چپ او کور و چشم دیگر او
برجسته که داشته باشد و پرده غلیظی بر او کشیده باشد و مردم را مثله کند گوش و بینی و لب و پای ایشان را قطع کند و علم او برگشت
خوردن برنگردد تا وارد مدینه شود و منزل کند در خانه ابو الحسن اموی و لشکری بفرستد بمکه در طلب شخصی از آل محمد که جمعی از شیعیان
با آنها باشند و امیر آن لشکر مردی از عرب غطفان باشد چون بملقاء ابیض رسند یعنی زمین سفید که همان بیدا باشد که در احادیث
سابق مکرر ذکر شد و تمام برده شده از زمین ایشان را فرو برد و نجات نیابد از ایشان مگر یک تن که خدای تعالی روی او را برگرداند بر پشتش تا
عبرتی باشد برای قوم و ایشان را بترساند و در آنجا ظاهر شود تأویل و لو تری اذ فزعوا فلا فوت و اخذوا من مکان قریب و ایضا صد و سی هزار
کس بکوفه بفرستد که در روحا و فاروق منزل کنند و شصت هزار از ایشان بیایند از کوفه و در نخیله که موضع قبر هود پیغمبر است در روز
جمعه بریزند بر سر خلق و امیر مردم کوفه در آن روز جبار ظالمی باشد که او را کاهن ساحر خوانند و از مدینه زوراء که ظاهرا بغداد است بر وی آید
بجهت نزاع با لشکر سفیانی با پنجهزار کاهن ساحر و بر جسر بغداد هفتاد هزار کس کشته شوند تا سه روز مردم از نعش جسد کشتگان

وخون ایشان که در دجله ریخته آب نتوانند خورد و هفتاد هزار دختر باکره با سیر روند که روی ایشان را باز کنند و در کجاوه ها نشانده
بغری برند یعنی بنجف اشرف بعد از آن از کوفه صد هزار مشرک و منافق بدمشق روند که ارم ذات العماد است و علمی چند از سمت مشرق
بیاید که نه از پنبه باشد و نه از کتان و حریر و مهری زده باشد بر سر آن علمها بمهر سید اکبر ظاهرا رسول خدا باشد و شخصی از آل محمد آن
علم را بکشد از مشرق و بوی آن از مغرب بیاید مثل مشک اذفر و ترس و رعب در دلها پیشاپیش آن علمها از یک ماه راه بیاید تا آنکه
بکوفه بیایند و بخون پدران او را طلب نمایند و در آن اثنا لشکر یمانی و خراسانی بر تعجیل آیند و گویا در واسطه میباشند که در دو بدن گردها بکو
همه خاک آلوده و پژمرده و افسرده بارها سجده میکنند که از امروز بعد از این در نشستن و قرار گرفتن با خیری نمیباشد خدا او را ما توبه
کننده گانیم و ایشانند ابدال که خدا ایشان را وصف ایشان در قرآن فرموده که ان الله یحب التوابین و نظر و امثال ایشان از آل محمد بیرون آید
مردی از اهل نجران اجابت کند دعوت امام را و او اول کسی باشد از نصاری که اجابت کند و کنیسه خود را خراب کند و صلیب خود را بشکند
و بیرون آید با موالی و مردم ضعیف و رفاقه با نخیله با علمهای هدایت و محل اجتماع همه مردم از محق و مبطل فاروق باشد و ما بین مشرق
و مغرب سه هزار هزار کس کشته شوند که یکدیگر را کشته باشند و از روز ظاهر شود تأویل این آیه فما زالت تلک دعویهم حتی جعلناهم
حصیدا خامدین یعنی بشمشیر یکدیگر را درو کرده و منادی در ماه رمضان از مشرق ندا کند در وقت طلوع فجر که ای اهل هدایت
جمع شوید و منادی از سمت مغرب بعد از غیبوبت شفق ندا کند که ای اهل ضلالت جمع شوید در وقت ظهور رنگ آفتاب زرد شود
و بتدریج تیره شود تا آنکه سیاه و تاریک گردد تا روز سیوم خدا حق و باطل را از یکدیگر جدا کند و دابة الارض بیرون آید و خدا
دو نفر از اهل کهف را زنده کند با سگ اصحاب کهف بیایند نزد قائم آل محمد یکی را نام ملیخا و دیگری حملاها و اینها شاهد
از برای او و تسلیم کننده امر باو **ایضاً** حضرت امام محمد باقر در حدیث دیگر گفته است که قائم قبل از خروج بیاران
خود میگوید که اهل مکه مرا نمیخواهند و لکن رسولی نزد ایشان میفرستم که اتمام حجت شود که یاران خود را میطلبد میگوید
ما اهل بیت رحمت میباشیم و معدن رسالت و خلافتیم و ذریه محمد مصطفی میباشیم بدرستیکه ما را ظلم کردند و ما را پایمال نمودند
و مغلوب و مقهور ساختند و حق ما را غصب کردند از روز وفات پیغمبر ما تا حال اکنون از شما یاری میطلبیم مرا امداد نمایید چون اهل
مکه این سخن از آن جوان بشنوند بیاورند او را در میان رکن و مقام و سر او را ببرند و آنست نفس زکیه و چون این خبر بامام برسد بیاران
بگوید که نگفتم که مرا نمیخواهند پس قائم یاران او را تحریص و تحریک نماید بر اینکه خروج کند پس در عقبه ذی طوی فرود میآید با سیصد و
سیزده نفر که عدد اهل بدر است تا آنکه بمسجد الحرام رسد و در مقام ابراهیم چهار رکعت نماز کند و پشت خود را بحجر الاسود دهد و
حمد و ثنای حضرت الهی و صلوات بر رسول و آباء اطهار خود میفرستد و سخنی چند میگوید که هیچکس نگفته باشد اول کسی که دست
بر دست مهدی دهد و بیعت میکند جبرئیل است و پس میکائیل و رسول خدا و امیر المؤمنین هم با ایشان بر میخیزند و مکتوب تازه که بهمراه
تر باشد بدست او میدهند و میگویند که باین نامه و آنچه در آنست عمل نما پس آن سیصد و کسری با قلیلی دیگر از اهل مکه با او
بیعت کنند آنگاه از مکه بیرون آیند و بتدریج بر سر او جمعیت کنند مانند نگین حلقه راوی گفت نگین حلقه چیست امام فرمود ده هزار
کس بر دور او جمع شوند و جبرئیل و میکائیل در طرف راست و چپ او ایستند و علم سحاب رسول خدا را باز میکنند و از آن حرکت میدهند
و زره سابغه آن حضرت را بر او میپوشانند و ذو الفقار را بر کمر او میبندند و بهر بلدی که میرسد جمعیتی با او موافقت مینمایند
الا شهر بصره که احدی بیرون نمیاید و از همه بهتر اهل طالقانند که خدا تعالی گنجی از برای آنحضرت در آنجا ساخته که از طلا و نقره
نیست بلکه مردانی هستند که دل ایشان مثل پاره آهن است و در ذات الهی شکی و از در ایشان نمیشود هر گاه بر کوهها رو نهند از
جا میکنند و بهر ولایتی که قصد کنند آن ولایت را خراب کنند در شب خواب نکنند و مثل صدای زنبور عسل در هم پیچیده باشد از نماز
و دعا و اوراد و مناجات و بر پا ایستاده اند با ینحال تا صبح و از جمله راهبان و عابدان میباشند و صبح بر پشت زین قرار گیرند چون شیر

ثیان و بهفتک دمان بهر جابر و کنند انجا را ویران سازند مطیع تر باشند مولای خود صاحب الزمان را از کنیز و غلام بمولا و آقای خود
و دلهای ایشان چون سبهای الرزان باشد و مشتاقان شهادت در راه خدا باشند شعار ایشان یا لثارات الحسین است و ترس و رعب ایشان از یکماهه راه
پیش پیش در دلهای منافقان برود و خدا بسبب ایشان امام حق را یاری کند و ایضا حضرت باقر فرموده که حاکمی که امام در مکه تعیین کند چون
برود بشنود که اهل مکه او را کشته اند برگردد و لشکریان انها را بکشد و باز بمسجد الحرام اید و مردم را بکتاب خدا و سنت رسول و ولایت علی
و اولادش دعوت کند و بیزاری از دشمنان ایشان نماید تا برسد ابر بیدا رسد انجا لشکر سفیانی برسند و خدا ایشان را بزمین فرو برد و امام بمدینه اید
و از انجا بکوفه رود و چون بثعلبیه رسد مکتوب سفیانی با اهل کوفه رسد که اگر او را نکشته اید میاییم و شما را هلاک میکنیم و اهل کوفه عامل
او را بکشند و چون این خبر بانجناب رسد برگردد بر سر اهل کوفه و انها را بکشد دوباره عاملی تعیین کند و از انجا بنجف اید و در انجا نزول کند
ابی بن کعب چون از رسول خدا پرسید از علامات ظهور انحضرت فرمود علمی دارد که در وقت خروج او خود بخود پهن و باز شود و بزبان فصیح
او را صدا میزند که اخرج یا ولی الله واقتل اعداء الله و انده و علامتست و شمشیری نیز دارد که وقت خروج خود از غلاف بیرون میاید
و میگوید اخرج یا ولی الله لا یحل لک ان تقعد عن اعداء الله و از مفضل بن عمر مرویست که عرض کردم که ایا مهدی منتظر را وقتی معین
از برای خروج او هست که مردم بدانند فرمود حاشا که ظهور او معین باشد بوقتی که شیعیان ما بدانند عرض کردم چرا چنین است فرمود
بعلت انکه همان ساعتست که خدا فرموده یسئلونک عن الساعة قل انما علمها عند ربی فی کتاب لا یجلیها لوقتها الا هو و فرمود
و ما یدریک لعل الساعة تکون قریبا یستعجل بها الذین امنوا مشفقون منها و یعلمون انها الحق الا ان الذین یمارون فی الساعة
چه معنی دارد فرمود قیل و قال میکنند در امر مهدی که کی متولد شده و که دیده است او را و کی ظاهر خواهد شد از راه تعجیل در تقدیر
الهی و تشکیک در قضا او و فضولی کردن در قدرت او ای مفضل هر که تعیین وقت کند از برای مهدی ما خواسته است که شراکت کند
با خدا در علم او و مطلع شود بر قدرت او و اسرار او تا انکه مفضل پرسید که در وقت تولد او کسی مطلع نخواهد شد گفت بلی بحق اقسم که
دیده میشود از ساعت تولد او تا ساعت وفات پدرش دو سال و نه ماه اول ولادت او طلوع فجر از شب جمعه سیوم شعبانست در
سال دویست و شصت که پدرش وفات یابد در شهری که بر کنار شط دجله است که انشهر را سگ متکبر جباری که نام او جعفر است و لقبش
متوکلست لعنه الله بنا کذارد و نام انشهر را سر من رای کذارد و حال انکه شامن رای میباشد و امام در حین فوت پدر بزرگوارش
که سال دویست و شصت باشد مؤمن محو خواهد بود و شکاک و منکر او را نخواهند دید امر و نهی او در سامره بعد از وفات پدرش
ظاهر میشود و از انجا غایب شود و برود بمدینه که حرم جدش بوده و در انجا هر کس را خدا توفیق داده بسعادت رویت او را بیان خواهد
دید و در اخر روز سال دویست و شصت و شش او از غایب شود و برود بمدینه هیچکس او را نبیند تا انوقتی که ماذون شود که مردم چشم او را
نبینند مفضل گفت در ایام غیبت با امام که مجاوره و تکلم خواهد کرد حضرت فرمود ملئکه و جن با او مجاوره نمایند و امر و نهی او
بمعتمدان و وکلاء او برسد و محمد بن نصیر نمیری بر در خانه او بنشیند در روز غیبت او و بعد از ان در مکه ظاهر شود بحق اقسم می
بینم او را که در مکه داخل شده و برد رسول خدا را پوشیده و عمامه زردی بر سر بسته و نعلین رسول الله را که پینه بر او زده بود در
پای کرده و عصایش در دست او ست و چند دانه بز لاغر در پیش انداخته و میاید بخانه خدا و کسی نیست که او را بشناسد ظاهر
میشود و حال اینکه جوانست مفضل پرسید از کجا ظهور میکند فرمود تنها ظاهر میشود و بخانه خدا تنها میاید و داخل کعبه تنها
میشود و تاریکی شب او را در میبابد و تنهاست و بعد از اینکه مردم بخواب رفتند و شب بنصف رسید جبرئیل و میکائیل و صفوف
ملئکه بر او نازل میشوند جبرئیل با او گوید ای سید قول تو قبول و امر تو ممضی میباشد و دست خود را بر صورت او میکشد و او
میگوید الحمد لله الذی صدقنا وعده و اورثنا الارض نتبوء منها حیث نشاء فنعم اجر العاملین و در میان رکن و مقام میایستد
و فریاد میکشد که ای نقیبان و خواص و انکسانی که خدا ذخیره کرده است ایشان را از برای یاوری من بیایید و مطیع من باشید صدای

اورا

اورا خدا با ایشان برساند و در شرق و غرب عالم هر کس بجا و کار خود مشغول باشد در ان واحد همه جمع شوند و اجابت میکنند و بیک
چشم زدن حاضر میشوند نزد او در میان رکن و مقام پس خدای تعالی امر کند نور را تا عمود شود از حد زمین تا اسمان و هر مؤمنی که در روی
زمین باشد او ببیند داخل شود بر او نوری در میان خانه او و دلهای مؤمنان باو خوشنود و مسرور شود اما نداند که قائم ال محمد ظهور
کرده چون صبح شود سیصد و سیزده کس در پیش روی او ایستاده باشند مفضل گفت ای اقای من هفتاد و دو نفر که با امام حسین شهید شدند
نیز ظاهر شوند فرمود ابی عبد الله الحسین با دوازده هزار کس از شیعیان خالص ما ظاهر شود و بر سرش عمامه سیاه باشد ای مفضل
قائم پشت خود را بحرم میدهد و دست خود را میکشد مثل دست موسی بیضاء للناظرین من غیر سوء بلکه میگوید این دست خدا
و از جانب خدا و از شده و بامر او کشیده شده و باین سفیک که دیده شد تا ایت معجزه باشد پس میخواند ان الذین یبایعونک انما یبایعون
الله ید الله فوق ایدیهم فمن نکث فانما ینکث علی نفسه و اول کسی که دستش را ببوسد و بیعت کند جبرئیل است و بعد از ان ملئکه و
نجبای جنیان و بعد از ان نقبا و مردم فریاد زنند در مکه که کیست این شخص که در یکطرف کعبه ایستاده گویند این صاحب مرغهای لاغر
و از اصحاب او نیز کسی را نشناسند مگر چهار نفر از اهل مکه و چهار از اهل مدینه و چون افتاب اندک بلند تر شود منادی از زیر قرص افتاب
ندا کند که ای معشر خلایق اینست ابو القاسم محمد بن مهدی بن عسکری نسبه بپشت بالا رود تا بامیر المؤمنین و رسول الله رساند
پس بیعت کنید تا هدایت یافته شوید پس ملئکه نجبا و نقبا دست او را ببوسند و بیعت کنند و ان ندا در همه عالم منتشر شود و همه
گوش بشنود و بایکدیگر بیان کنند و بحضرت بگروند و چون طرف غروب شود از سمت مغرب صدایی بلند شود که ای معشر خلایق خدای
شما در وادی یابس از زمین فلسطین ظاهر شده و او عثمان بن عیسی اموی است از اولاد یزید بن معاویه باو بیعت کنید تا هدایت
یابید و مخالفت مکنید که گمراه شوید پس ملئکه و جنیان و نقبا ان ندا را رد و تکذیب نمایند و گویند سمعنا و عصینا و هر شکی
و منافقی و کافری گمراه شود از ندای اخر و سید ما قائم پشت بدیوار کعبه داده میفرماید ای معشر خلایق هر کس خواهد بادم و شیث
نظر کند اینک منم ادم و شیث پسرش و هر که خواهد نوح و سام پسرش را ببیند اینک منم نوح و سام و هر که خواهد ابراهیم و اسماعیل
ببیند اینک منم هر دو و هر که خواهد موسی و یوشع را ببیند اینک منم یوشع و موسی و هر که خواهد عیسی و شمعون را ببیند منم هر دو
و هر که خواهد محمد صلی الله علیه و اله و علی علیه السلم را ببیند اینک منم محمد و علی و هر که خواهد حسن و حسین را ببیند اینک منم
علی و محمد حسن و حسین و هر که خواهد علی و محمد را ببیند منم هر که خواهد جعفر و موسی را ببیند اینک منم هر دو و هر که علی و محمد را ببیند منم هر دو
و هر که خواهد علی و حسن عسکری را ببیند اینک منم هر دو و هر که سؤالی از هر کدام از اینها خواهد بکند از من سؤال کند که من
جواب دهم از شنیده و نشنیده پس صحف ادم و شیث را بخواند چنانکه امتان ایشان تصدیق کنند این همان صحف است که بر پیغمبران
نازل شده بعد از ان کتب دیگر انبیا را بخواند که همه امتان انها تصدیق نمایند بعد از ان قران مجید را بخواند بر وجهی که مسلمانان
گویند همان قرانست که بر محمد صلی الله علیه و اله نازل شده و تحریفی در ان راه نیافته بعد از ان دابة الارض ظاهر شود در میان رکن
و مقام و در صورت مؤمن نقش کند که مؤمنست و در صورت کافر نقش کند که کافر است بعد از ان بیاید نزد قائم ال محمد مردی که روی
بجانب پشت او برگشته و پشت او در سینه اش باشد عرض کند که مژده از برای تو اورده ام مرا ملکی از ملائکه فرستاده است که خبر هلاک
شدن لشکر سفیانی را برسانم در زمین بیدا که فرو رفتند قائم فرماید قصه خود و برادرت را بیان کن گوید در لشکر سفیانی بودیم از
شام تا زوراء که بغداد را خراب و ویران کردیم و مدینه را خراب کردیم و منبر رسول را شکستیم و چهارپایان ما در مسجد رسول بول
کردند و سرگین انداختند و از انجا بیرون امدیم سیصد هزار کس بودیم میخواستیم خانه خدا را نیز خراب کنیم در بیدا منزل کردیم و
صبحی در رسید و منادی فریادی کرد که ای بیدا هلاک کن قوم ظالمین را پس زمین شکافته شد و همه لشکر را فرو برد و من و
برادرم ماندیم ملکی بر صورت ما زد که روی من به پشت رفت و برادرم گفت برو و در دمشق و تبرسان سفیانی را از هلاک شدن لشکر

ورا

و مرا گفت برو بمکه و خبر ده بحضرت مهدی از هلاک اعدای او و تو برکن در دست او تا دست خود را بر روی تو بکشد و روی تو بجای
خود آید حضرت امام فرمود که مهدی چنان کند و چنان شود و آنمرد بیعت کند با قائم و در رکاب او باشد مفضل عرض کرد ملائکه در
انوقت بنظر می آیند و جنیان با آن حضرت امام فرمود بلی بخدا قسم خطاب و مجاوره میکنند چنانکه آدمی با عیال خود گفتگو کند با
رفقای خود معاشرت کند عرض کرد همراه او میروند فرمود بلی میروند تا آنکه بارض هجرت میان کوفه و نجف منزل کنند در آنوقت
عدد اصحاب آنحضرت از ملائکه چهل و شش هزار باشد و از جنیان نیز مثل آن عدد خواهد بود و خدا یاری کند او را با ایشان و فتح کند
جمیع بلاد را مفضل عرض کرد با اهل مکه چه کار کند فرمود ایشان را دعوت کند بحکمت و موعظه و او را اطاعت خواهند کرد
و خلیفه از اهل بیت خود بر آنها تعیین کند و برود بمدینه مفضل عرض کرد که خانه خدا را چه کار کند گفت خراب کند و نگذارد
از آن برجا مگر همان اساسی که ابراهیم برپا کرده بود و هی اول بیت وضع للناس للذی ببکة در عهد آدم و بناهائی که بعد از ابراهیم
بر آن افزوده اند هیچ نبی و وصی بانی آن نبوده است بعد از آن قائم چنانکه خواهد بنا کند و آثار ظالمان را در هر جا خراب کند و مسجد
کوفه را نیز خراب کند و بر همان بنیان اول بنا کند و قصر عتیق را نیز خراب کند که ملعونست هر که آنرا ساخته چون اهل مکه عامل او را
بکشند جمعی بقتل آنها مامور فرماید و بسیاری از اهل مکه کشته شوند و خود در کوفه قرار کرده مجلس حکم او در مسجد جامع و بیت
المال در مسجد سهله و کوفه بسیار آباد شود و همه مومنان در آنجا جمع شوند و زمین آن گران بها گردد که بقدر نشستن جای گوسفندی
بصد هزار درهم قیمت کنند و کوفه بزرگ شود که مساحت دوره آن پنجاه یا چهل میل باشد و عمارت آن بکربلا متصل گردد و کربلا
منزل فرشتگان باشد و شانش زیاده گردد چندان برکت و خیر خدا در آن قرار دهد که اگر مومنی در آن بخطه بایستد و دعا کند
بدعای یک سخطه او مثل هزار بار ملک دنیا را با او عطا فرماید پس حضرت امام آهی کشید و فرمود بقعه های زمین تفاخر کردند بر یکدیگر
و مکه تفاخر کرد بکربلا پس وحی کرد خدا باو که ساکن شو ای کعبه بیت الحرام و فخر مکن بر کربلا که آن بقعه مبارکیست که موسی از
آنجا صدا زده و برتبه ارجمند پیغمبری سرافراز گردید و همان تلیست که مریم بدان پناه برد و عیسی را از اینجا بهترین بقعه هاییست که پیغمبر
از انجا عروج کرده باسمان و خیر و برکت بسیار با شیعیان ما برسد از کربلا تا وقتی که قائم ما ظهور کند مفضل عرض کرد که ای سید من دیگر
حضرت حجة الله مهدی بکجا خواهد رفت حضرت امام فرمود بمدینه خواهد رفت در آنجا توقف نماید و امری عجیب و معجزه غریب از او
بظهور خواهد آمد مفضل عرض کرد که چه امر غریب خواهد بود حضرت فرمود چون وارد شود بمدینه بر سر مرقد مطهر حضرت جدم
رسول الله صلی الله علیه و آله رود گوید ای معشر خلایق این قبر جدم رسول است گویند بلی ای مهدی آل محمد گوید کیستند با او در قبر
گویند دو مصاحب و هم خوابه و خلیفه او ابابکر و عمر گوید چگونه از میان تمام خلایق این دو تن منتخب شدند بهم خوابگی جدم رسول الله
بلکه مدفون در زمین غیر از ایشان نباشند مردم گویند ای مهدی و ای قائم آل محمد در اینجا بغیر ایشان کس نخواهد بود چه هر دو
خلیفه رسول بودند و پدران زوجه های او بوده اند در آنجا مدفون شدند فرماید ایها الناس در میان شما کسی هست که ایشان را
بشناسند گویند رویت نکرده ایم اما بوصف بلی میشناسیم و هم خوابه جد ایشانند گوید کسی هست در میان شما که غیر این سخن را
بگوید گویند نیست پس سه روز تامل و صبر فرماید و بیرون آوردن آنها را بتاخیر اندازد روز سیوم فرماید که بشکافند آن قبر را و ایشان را
تر و تازه بیابند و بیرون بیاورند بهمان صورتی که داشته اند که مطلقا رنگ و صورت آنها تغییر نیافته است و کفن از آنها دور کنند و جسم
آنها را بر شاخ نخلی خشکیده بیاویزند فی الفور آن نخل خشک سبز و تر و تازه شود و شاخ و برگ بهم رساند هر که شک و بدل
و از دوستان آنها بود گوید بخدا که این نشانهای شرافت که بجهه ایشان بوده و ما رستگار بوده ایم بمحبت ایشان خبر میدهند
بکسانیکه هست در دل محبت آنها در دل ایشان بوده که بیایند و ببینند بعد از آن منادی ندا میکند از جانب حضرت حجة الله مهدی
که هر که مصاحب رسول خدا را میخواهد ببیند و دوست دارد بیکطرف بایستند مردم دو دسته شوند از دو سمت صف کشند

انگاه مهدی بدوستان ایشان گوید بیزاری جوئید از ایشان گویند ما این شرافت را اکنون دیده ایم ندیده بودیم دوستان ایشان بوده
ایم الحال با این حالت که مشاهده شد حاشا که از ایشان بری شویم اگر ما را ریزه ریزه نمایند بلکه از تو که مهدی هستی بری میکردیم و
تبری میجوئیم پس حجة آل محمد امر کند تا باد سیاهی بوزد بر آنها و همه را خاکستر کند پس فرود آورند جسد شیخین را و ایشان را زنده
کند و تمام خلایق را جمع فرماید در حضور عامه خلق از ابتدای خلقت آدم ابو البشر تا روز محشر آنچه از ایشان صادر شده بر ایشان مسجل
فرماید حتی اینکه کشتن قابیل هابیل را و جمع نمودن هیزم بجهة سوختن ابراهیم را و در منجنیق گذاردن او و انداختن برادران
یوسف او را در چاه و فروختن او و کشتن یحیی و ذکریا و بر دار کشیدن حضرت عیسی و هفتاد مرتبه کشتن جرجیس و عذابهای که بر دانیال
رفته و زدن سلمان فارسی را تا آنکه گردنش کج شد و اخراج نمودن ابوذر و آتش زدن در خانه علی و زدن در بر پهلوی فاطمه و سقط
شدن محسن و زهر دادن بحسن و کشته شدن امام حسین و دوستان و شهدا و ریختن خون آل مصطفی در هر عصری بلکه هر خون ناحقی و
هر معامله فاسدی و هر گناهی که از کسی سر زده و هر قسم ظلمی که کسی نموده یکیک بشمارند و مسجل سازند بر آنها که مایه و باعث همه
فسادها آنها بوده اند چنانکه اعتراف نمایند آنگاه امر فرماید تا مظلمه هر که حاضر باشد از ایشان طلب نماید آخر الامر بر دار کشند
دو تن را بهمان درخت و آتشی را امر فرماید که از زمین برآید ایشان را با درخت بسوزاند و باد را امر فرماید تا خاکستر ایشان را برده در دریا بریزد
و چون سخن باینجا رسید مفضل عرض کرد که این آخر عذاب آنها در دنیا خواهد بود امام فرمود هیهات هیهات بخدا قسم که سید اکبر
محمد مصطفی و صدیق اعظم علی المرتضی و فاطمه زهرا و حسنین و تمام ائمه طاهرین بلکه همه مومنین که در دنیا صدمه خورده اند
باید همه حاضر شوند و آن دو نفر باید زنده شوند و کشته شوند تا بهمین طریق مکافات یابند و زنده شوند و کشته شوند چندانکه
خدا خواهد پس مفضل عرض کرد بعد چه شود فرمود قائم بکوفه آید و بغداد بقتل و غارت برود و مذمت بسیاری از بغداد و دوستان
آنجا فرمود بعد فرمود حسنی که جوانی صبیح و خوش رو باشد از سمت دیلم خروج کند و فریاد زند بصدای فصیح که یا آل احمد اجیبوا الملهوف
و اهل طالقان که صفات آنها ذکر شد با او موافقت نمایند و ظالمان را بکشند و بیایند تا کوفه و خبر خروج قائم نزد او برسد اصحاب او
گویند یا بن رسول الله این کیست که در دیار ما منزل کرده گوید برویم و او را ببینیم و بخدا قسم میداند که او مهدی است ولی مقصودش
آنست که یاران خود او را بشناسند پس مهدی گوید اگر تو مهدی صاحب الامری اسباب و میراث جد رسول و علی المرتضی همراه بوده
باید در نزد تو باشد ما ببینیم پس مهدی همه آنها را نماید پس عصای رسول را در سنگی سخت فرو کند در سنگ ریشه کند و برگ دهد
و مقصود او دانستن اصحاب خودش است حضرت مهدی پس او با حضرت مهدی بیعت کند و اصحابش که چهل هزار کسند و همه زیدی باشند
و صاحبان مصحفند بیعت ننمایند و گویند این سحریست عظیم آنگاه حضرت مهدی بسوی آنها نصیحت نماید و نپذیرند و آخر الامر
آنها را قتل فرماید و امر کند که مصحفهای که هیکل کرده اند از ایشان بر مدارید بگذارید تا با آنها باشد تا روز قیامت مایه تاسف و حسرت
آنها شود که قرآن خواندند و عمل بمضمون آن نکردند مفضل عرض کرد دیگر چه شود امام فرمود لشکری تعیین کند که بروند بدمشق
و سفیانی ابو صخره را ذبح کنند بعد از آن جناب امام حسین با دوازده هزار سوار صدیق و هفتاد و دو نفر شهدای کربلا ظاهر شود
فیا لك عندها من کرة زهراء بیضاء یعنی چه خوب رجعتی است روشن و نورانی بعد از آن صدیق اکبر امیر المومنین ظاهر شود و قبه
از برای حضرت امیر نصب شود در نجف که رکنی از آن در نجف باشد و رکنی دیگر در هجر و رکنی دیگر در صنعای یمن و رکنی دیگر در مدینه
طیبه گویا می بینم که چراغهای آن روشن در آسمان و زمین چون آفتاب و ماه میدرخشد و در آنوقت گویا همه مردان و زنان چون آدم مست باشند
که از شدت ذوق دوستان خود را فراموش میکنند و یاد فرزندان نمی آورند پس بیرون آید سید اکبر رسول الله صلی الله علیه و آله با
مهاجرین و انصار خود هر که باو ایمان آورده بوده است و حاضر شوند منکران او و هر که بر او رد نموده و گفته ساحر و مجنونست یا هو
و هوسی دارد و قصاص کشیده شوند همه و از روز بعثت او تا روز آخر هر طایفه با امام خود و فرعون عصر خود حاضر شوند و در

اینوقت ظاهر شود تاویل این آیه و نرید ان نمن علی الذین استضعفوا فی الارض و نجعلهم ائمة و نجعلهم الوارثین و نمکن لهم فی
الارض و نری فرعون و هامان کیانند فرمود اول و دوم عرض کرد پیغمبر و علی همراه قائم خواهند بود فرمود بلی ناچار است از اینکه
تمام زمین را گردش نمایند تا ظلمات و نامعدودیها نماند موضع قدمی مگر آنکه بر آن پا بگذارند و اقامه دین کنند و گویا می بینم خود را و شما
ائمه را که در پیش روی رسول خدا ایستاده ایم و با او شکایت مینمائیم از آنچه امت با ما کرده اند و طاغوتها با ما چه ادبها رسانیده اند
و کشتن ایشان ما را به ستم و حبس کردن بستم پس پیغمبر بسیار بگرید و گوید ای فرزندان من پیش از این بلاها بر جد شما نازل شده است که
بر شما شده است آنگاه حضرت فاطمه شکوه کند از اول و ثانی و از غصب فدک و از سقط محسن الی آخره آنگاه حضرت امیر المؤمنین
شرح حال خود و مخالفتهای مخالفین را مفصلا بحضرت رسول عرضه دارد پس امام حسن برخیزد و حکایات خود را عرض کند که
بعد از شهادت پدرم معاویه سرداری تا صد و پنجاه هزار سوار مامور بقتل عام کوفه و گرفتن و کشتن من کرد چون شنیدم رفتم بمنبر کوفه
و خطبه خواندم و موعظه کردم مردم را و گفتم انت والله جدی رسول الله و قبل بی و لی الله علیهما سلام الله و صاح الوسواس
الخناس فی قلوب و نعق ناعق الفتنة و خالفتم السنة فیا لها من فتنة عمیاء لا تسمع لداعیها و لا یجاب منادیها و لا یخالف
والیها ظهرت کلمة النفاق و سیرت رایات اهل الشقاق و تکالبت جیوش اهل المراق من الشام الی العراق عجلوا رحمکم الله الی الافتتاح
والنور والوضاح والعلم الجحجاح والنور الذی لا یطفی والحق الذی لا یخفی ایها الناس تیقظوا من رقدات الغفلة و تکاثف الظلمة
فوالذی خلق الجنة و برئ النسمة و تردی بالعظمة لئن قام الی منکم عصبة بقلوب صافیة و نیات خالصة لا یکون فیها شوب
نفاق و لا نیة افتراق لاجاهدن بالسیف قدما و لاضیقن من السیوف جوانبها و من الرماح مسالکها و من الخیول سنابکها هر قدر
از این سخنان گفتم مرا جوابی ندادند الا بیست نفر پس گفتم مرا بجدم تاسی باید نمود که سالها عبادت خدا را در پنهانی کرد حتی در وقتی
که سی و نه نفر انصار داشت تا چهل نفر انصار تمام نشد اظهار امر الهی را ننمود الحاصل آنچه بر حضرت امام حسن از مخالفت قوم وارد شد
اعلام الی وقت الشهادة رسید عرض کند پس حضرت سید الشهداء برخیزد با صورتی که بعنوان تقریر و تحریر کرد و تصور و خیال نمود
حضرت رسول الله از مشاهده آن سید مظلوم چندان بگرید که مدهوش شود و تمام اهل زمینها و آسمانها بگریه در آیند و فاطمه
چنان صیحه زند که عالم بلرزه در آید پس امیر المؤمنین و امام حسن در پهلوی آن شهید مظلوم بایستند و فاطمه از طرف چپ او و
حضرت رسول بحسین گوید فدیتک یا ولدی و او را بسینه خود ملحق و ملصق کند پس حمزه سید الشهداء و جعفر طیار و خدیجه و
فاطمه بنت اسد و محسن معصوم همه شیون و فریاد بر آورند و فاطمه زهرا گوید هذا یومکم الذی توعدون الیوم تجد کل نفس ما عملت
من خیر محضرا و ما عملت من سوء لو ان بینه و بینها امدا بعیدا مفضل گوید که حضرت امام در این مقام آنقدر گریست که محاسنش
در آب چشمش غرق شد فرمود روشن مباد چشمی که این نقلها را بشنود و بگریه در نیاید مفضل عرض کرد که این گریه را چه فایده
دارد فرمود ثواب عظیمی دارد مفضل عرض کرد اذا الموؤدة سئلت بای ذنب قتلت در چه بابست فرمود در باب محسن سقط شده
است هر گاه کسی غیر این تفسیر کند او را تکفیر و تکذیب کنید پس باقی نماند از قاتلان ایشان و آنان که راضی بوده اند مگر اینکه در
این روز هزار بار کشته شوند و کسانیکه در راه حق شهید شده اند دیگر برای اینها کشتنی نخواهد بود و لا تحسبن الذین قتلوا
فی سبیل الله امواتا بل احیاء عند ربهم یرزقون فرحین بما آتاهم مفضل گوید که بعضی از شیعیان شما قایل برجعت نیستند
فرمود مگر نشنیده اند از رسول صلی الله علیه و آله و از ما که مراد در این آیه و لنذیقنهم من العذاب الادنی دون العذاب الاکبر
چیست عذاب ادنی عذابیست که در رجعت دشمنان ما باید بکشند و عذاب اکبر عذاب روز قیامت که اشاره بآن شده در آیه
یوم تبدل الارض غیر الارض والسموات و برزوا لله الواحد القهار بعد از آن امام فرمود که از علی بن الحسین تا قائم آبا و اجداد و اولاد
و احفاد ما همه برخیزند و از قاتلین خود شکایت مینمایند و حضرت رسول صلی الله علیه و آله با همه التفات فرماید و خداوند

[illegible]

عالم را پر از قصاص و عذاب اعدا کند چنانکه در اخبار سابقه اشاره بدان رفت و محتاج بتکرار نیست اگرچه ع قند است حقا بود مکرر خوشتر

بهاء یازدهم در بیان بعضی اخبار رجعت

مخفی نماناد که در مذهب حقه اسلامیین آنچه از بعضی آیات قرآنی و اخبار و احادیث حضرت رسول و اهل بیت عصمت ظاهر
میشود بجهت نبی و اوصیا و اولاد او قبل از قیامت رجعتی خواهد بود با این همه اخبار و احادیث که در این فصول نقل شد کسی را
مجال انکار نخواهد بود و رجعت ایشان در عالم اجمالا از ضروریات مذهب شیعه امامیه کثرهم الله تعالی خواهد بود قولی با
تفصیل و تواتر خاصه از اکابر دین و ائمه هادین معصومین بآنچه نخواهد بود و انکار نتوان اگر بینش و دانش عوام با خواص
بمعنی و تحقیق آن احاطه نکند اصل آن را انکار نباید نمود

رباعی

این سوز که از تو ما مجازی نبود
این وجد که در سر ما بازی نبود
تا بیخبران بگو که ای بیخردان
بیهوده سخن بدین درازی نبود

و این حرف در کمال اشتهار است و واضح تر
از آفتاب فی وسط النهار حتی اینکه شعرا در اشعار خود آورده اند و بر مخالفین طعنه و تشنیع زده اند و ابن ابی الحدید توضیح مذهب
امامیه را در این باب نموده و فخر الدین رازی و نیشابوری و دیگران از علمای عامه در کتب خود اظهار آن کرده اند و زیاده از دویست
حدیث از ائمه طاهرین در این باب معروفست و زیاده بر پنجاه نفر از علما و مجتهدین طریقه حقه امامیه و محدثین روایت کرده اند
مثل کلینی و شیخ صدوق و شیخ طوسی و سید مرتضی و نجاشی و کشی و علی بن ابراهیم و صاحب تفسیر و سلیم بن قیس هلالی و شیخ
و کراجکی و نعمانی و محمد بن حسن صفار و سعد بن عبدالله و جعفر بن قولویه و علی بن عبد الحمید و سید ابن طاوس و پسرش و محمد بن
علی و فرات بن ابراهیم و شیخ طبرسی و ابراهیم بن محمد ثقفی و برقی و ابن شهر آشوب و قطب راوندی و علامه حلی و سید بن عبد الکریم
و فضل بن شاذان و شیخ شهید و ابن جمهور و حسن بن محبوب و غیر ایشان و هر گاه چنین نقلی را متواتر نتوان گفت پس تواتر چه
گونه متحقق شود با وجود آنکه شیعه خلفا عن سلف نقل کرده اند و اهل سنت متفق اللفظ استناد بایشان داده اند و در هر
عصری مناظرات میان علمای سنی و شیعه هم در این باب روی داده و رساله ها در رد یکدیگر نوشته اند چنانکه مؤمن الطاق با ابو
حنیفه کوفی مناظره میکرد و مشهور است که روزی ابو حنیفه بمحمد بن عثمان مشهور بمؤمن الطاق گفت شما شیعه برجعت قائلید
گفت آری گفت ده هزار تومان بمن قرض بده در رجعت پس بگیر گفت تو ضامنی بمن بده که در آن روز بصورت ایشان باشی نه خنزیر
و جعفی در مدح میسر بن عبد العزیز که از رواة محدثین است گفته اثنی علیه آل محمد و کان یجاهد فی الرجعة بعضی معنی این را
چنین گفته اند که با قائم آل محمد بر میگردد بدنیا و همراه او جهاد میکند و بعضی گفته اند که معنی اینست که با مخالفین اهل سنه مجادله
در خصوص رجعت مینمود و استدلال بر صحت آن میکرد بلکه بعضی گمان کرده اند که هر که در این تشکیک کند شک در امامت همه
ائمه دین داشته باشد

حکایت

از حارث بن عبدالله در فصول المهمه نقل کرده که گفته نشسته بودیم نزد منصور دوانیقی
بر سر جسر بزرگ و سوار بن عبدالله قاضی نزد او بود و سید اسمعیل شاعر حمیری که سابقا ذکری از حال او شده و تشیع و تعصب او
ثابت است قصیده در مدح منصور گفته بود میخواند و چون باین ابیات رسید که

ان الاله الذی لا شیء یشبهه
اتاکم الملک للدنیا وللدین
اتاکم الله ملکا لا زوال له
حتی یقاد الیکم صاحب الصین
وصاحب الهند ماخوذا برمته
وصاحب الترک محبوسا علی هون

چون قصیده باتمام رسید منصور بسیار مسرور شد و تحسین کرد و میخواست احسانی بسید حمیری کند سوار
ناصبی قاضی بنا بر عداوت ملتی و فطرتی بخلیفه گفت بخدا قسم این از باطن تو چیزی چند میگوید که در دلش نمیباشد یعنی منافقست
و آنکسان را که دوستی ایشان از لوازم دین میداند شما نمیپسندید بلکه کسان دیگرند سید حمیری در جواب گفت یا امیر المؤمنین بخدا دروغ
میگوید من در این مدحی که ترا کردم صادقم و از صفا دل گفته ام و هیچ چیز او را بر این سخنهای هرزه باعث نشده است الا حسد و تعصب چون
دید که با من اظهار ملاطفت فرمودید سعایت کرد و خلوص من بخانواده شما موروثی است و از پدرانم بمن رسیده و عداوت این بدبخت

هم موروثی است که از ایام جاهلیت تا حال از پدران شما داشته اند و اینمرد از کسانی است که خدا در خانواده او پیغمبری نازل کرده است
ان الذین ینادونک من وراء الحجرات اکثرهم لا یعقلون منصور گفت راست گفتی سوال کرد یا امیرالمؤمنین اینمرد قایل برجعت میباشد و دست
شیخین میکند و بروافض مایلست بلکه رافضی است سید حمیری گفت اما اینکه میگوید قایل برجعت میباشم راست است لکن من قایلم بانچه
خدایتعالی فرموده و یوم نحشر من کل امة فوجا ممن یکذب بآیاتنا فهم یوزعون و در جای دیگر میفرماید و حشرناهم فلم نغادر منهم
احدا پس از این دو آیه فهمیده میشود که دو حشر در پیش داریم یکی عام است بمقتضای آیه دوم و یکی خاص است بموجب آیه اول و ایضا فرموده ربنا
امتنا اثنتین و احییتنا اثنتین و فرموده قوله تعالی فاماته الله مائة عام ثم بعثه و فرموده الم تر الی الذین خرجوا من دیارهم وهم الوف
حذر الموت فقال لهم الله موتوا ثم احیاهم و رسول خدا فرموده خدا متکبرین را در روز قیامت بر صورت مورچه خلق میکند ایضا
فرموده در بنی اسرائیل هیچ چیز واقع نشده مگر اینکه امت من مثل آن واقع میشود حتی فرو رفتن زمین و مسخ شدن و حذیفة الیمان گفته
نیست که بعضی از امت مسخ شوند بمیمون یا که از پس رجعتی که من قایل بان میباشم صریح قرآنست و سنت پیغمبر مطابق آنست یا امیرالمؤمنین
اعتقاد من اینست که همین سوار بر میگردد بدنیا در حالتیکه بصورت سگ یا میمون یا خوک باشد یا بصورت ذره باشد چه مرد متجبر و
کافر میباشد پس منصور از سخنان سید حمیری بسیار خندید انگاه سید قطعه خواند در هجو سوار و برخواست الحاصل منافشه
شیعیان با اهل سنت و جماعت در هر عصری خاصه در باب رجعت از آن مشهورتر است که توان در آن تشکیکی داشت داستانی
است که بر هر کس و بازاری هست و از احادیث که دلالت بر رجعت کند در هر کتابی بسیار است **ایضا** در کتاب اختصاص از
مرویست از محمد بن مسلم بسند صحیح که شنید از حمران بن اعین که نقل میکرد از حضرت امام بحق ناطق ابو محمد جعفر بن محمد الصادق
که اول کسی که زمین شکافته میشود و بر میگردد بدنیا امیرالمؤمنین حسین بن علی خواهد بود و رجعت عام نیست مثل رجعت حشر
و روز قیامت که عموم داشته باشد که هر کس بجهة جزا زنده شوند بلکه رجعت مخصوص بجمع خاصی خواهد بود و بر میگردد بدنیا
مگر کسی که ایمان او کامل باشد و ذات او اکمل باشد یا شرک و کفر او در مقام کمال باشد **ایضا** زراره گوید از حضرت صادق پرسیدم
در باب رجعت فرمود ای زراره اینکه از آن میپرسید هنوز وقت آن نرسیده است و زمان آن دور است و خدایتعالی میفرماید بل کذبوا
بما لم یحیطوا بعلمه و لما یأتهم تاویله یعنی بنای آدمی بر اینست که چیزی را که عقلش نمیرسد از کسی که او را عاقل و صادق داند هم نشنیده
است هر گاه بشنود انکار میکند و مراد حضرت اینست که با مردم از این باب گفتگو منمایید که بر شما طعن بزنند و انکار کنند **ایضا**
از محمد بن حمزه طیار بسند صحیح روایت کرده از حضرت صادق در تفسیر و یوم نحشر من کل امة فوجا فرمودند که کسی از مومنین نخواهد ماند
که کشته شده باشد مگر انکه بر میگردد بدنیا تا باجل طبیعی خود بمیرد و کسی نیست که مرده باشد باجل طبیعی مگر انکه زنده شود و برگردد
تا انکه کشته شود در رجعت **ایضا** جابر بن یزید از حضرت امام محمد باقر همین مضمون را در تفسیر و لئن قتلتم فی سبیل
الله او متم روایت کرده است که مراد کشته شدن در راه امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب سلام الله علیه و اولاد آنحضرت است و هر که ایمان باین
امر داشته باشد لامحاله از برای او هم کشته شدن و هم مردنست بدرستیکه هر که کشته شده باشد در راه ایشان البته رجعت میکند در
دنیا تا بمیرد و هر که مرده باشد هم زنده میشود تا کشته شود **ایضا** مرویست از آنحضرت که فرمود گویا میبینم حمران بن اعین و میسر بن
عبدالعزیز را که در میان صفا و مروه مردم را با شمشیرهای خود میکشند و در تفسیر عیاشی و اختصاص از فیض بن ابی شیبه روایت
کرده که از حضرت صادق شنید که در تفسیر و اذ اخذ الله میثاق النبیین الی آخره میفرمود عهد و میثاق گرفته شده از پیغمبران از
حضرت آدم تا پیغمبر آخر الزمان صلی الله علیه و آله که ایمان و اقرار بخاتمیت و افضلیت او داشته باشند و یاری کنند امیرالمؤمنین علی
وصی رسول را در رجعت و هیچ نبی و رسولی نمانده مگر اینکه دوباره بدنیا بر میگردد و در رکاب امیرالمؤمنین علی جهاد کند و شمشیر زنند
ایضا از عبدالکریم بن عمرو خثعمی از آنحضرت روایت کرده که فرمود شیطان استدعا کرد که مرا مهلت ده تا روز قیامت قول الهی فرمود

واورا

واو را مهلت داد تا روز وقت معلوم و چون آن روز شود شیطان و جمیع متابعانش از روزیکه آدم خلق شده تا آن روز ظاهر شوند و آن روز
آخر رجعتهای امیرالمؤمنین باشد راوی عرض کرد مگر رجعت متعدد است فرمود بلی انها الکرات و کرات و امامی نیست در هیچ قرنی
مگر انکه برو فاجر عصر خودش بر میگردند بهمراه آن امام بدنیا تا انکه مومن بر کافر غالب شود و لکن آن روز وقت معلوم چون شود حضرت
امیرالمؤمنین با یاران خود ظاهر شوند و ابلیس نیز ظاهر شود با جمیع اعوان و انصار خویش و ملاقات ایشان یعنی دو لشکر حق و باطل
در زمین روحا از اراضی فرات خواهد بود که نزدیک بکوفه شما است و چنان جنگی در آن روز در میان امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب
و لشکر شیطان شود که از روز ابتدای خلق عالم تا آن روز جنگی عظیم و رزمی شدید باتفاق نیفتاده و حضرت امام فرمود گویا که می
بینم که در آن روز لشکر حضرت امیرالمؤمنین بقدر یکصد قدم از عقب رفته باشند یعنی پس نشسته باشند و پاهای بعضی از ایشان
در شط فرات رفته باشد در آن اثنا آیات عذاب الهی در پارهای ابر با ملائکه در رسد قضی الامر و جناب رسول خدا پیشاپیش
آن لشکر باشد و حربه از نور در دست او صلی الله علیه و آله باشد همینکه ابلیس آنحضرت را ببیند پس پس رفته فرار کند یارانش
گویند حال فتح کرده ایم چرا بر میگردی ابلیس در جواب گوید انی اری ما لا ترون انی اخاف الله رب العالمین پس رسول خدا صلی
الله علیه و آله او را تعاقب کند و باو رسد و ضربتی در میان کتفهای او زند که هلاک شود و جمیع متابعان آن ملعون هلاک گردند
در آن وقت عبادت خدا بر روی زمین شایع شود و مشرکی در همه گیتی نماند و چهل و چهار هزار سال سلطنت آنجناب یعنی امیرالمؤمنین طول
کشد چنانکه یکنفر از شیعیان او بمیرد تا هر یک هزار فرزند ذکور بهم رساند هر سال خدا او را پسری کرامت کند و جنتان مدهامتان
نزد مسجد کوفه بهم رسد و در اطراف آن نیز باغهای که خدا خواهد بهم رسد **ایضا** در منتخب بصایر الدرجات از
عاصم بن حمید از حضرت امام محمد باقر روایت کرده که حضرت امیرالمؤمنین و امام الموحدین علی فرمود که خدا او احد و منفرد
در وحدانیت خود بود و میباشد و بعد از آن تکلم بکلمه کرد و گویا همان کلمه کن باشد و کلام نیز کلام تکوینی است چنانکه در
محلش محقق است پس نوری بهم رسید و از آن نور محمد و مرا و ذریه مرا خلق نمود و بعد از آن کلمه دیگر گفت روحی موجود شد و در
آن نور قرار داد و آن را در بدنهای ما ساکن گردانید پس مائیم نور الله و روح الله و کلمة الله و بما حجه خود را تمام کرده بر خلق و
همیشه در سایه سبز بودیم در جائیکه نه آفتاب بود و نه ماه و نه روز و نه شب و نه چشمی بود که ببیند کنایه از آنست که هیچ مخلوقی غیر
از ما نبود و عبادت و تسبیح و تقدیس حضرت الهی را مینمودیم و بعد از آن ارواح انبیا را خلق نمود و از ایشان عهد و میثاق گرفت با ایمان
آوردن و یاری کردن بما پس خواند آیه و اذ اخذ الله میثاق النبیین یعنی ایمان بیاورید بمحمد و وصی او و او را یاری کنید و از من میثاق
گرفت در آن وقت بیاری کردن محمد صلی الله علیه و آله و من وفا بعهد کردم و هنوز هیچ یک از پیغمبران خدا مرا یاری نکرده اند
زیرا که از دنیا رفته بودند لکن بعد از این مرا یاری کنند و ما بین مشرق و مغرب از برای من صاف خواهد شد و از آدم تا خاتم همه زنده
خواهند شد و در پیش روی من شمشیر بر سر مرده ها و زنده ها خواهند زد و ثقلین از جن و انس مرا اطاعت کنند در جهاد کردن با
اعدا فیا عجبا چگونه تعجب نکنم از مرده هایی که زنده شوند و جوق جوق صدا را بلند کنند و گویند لبیک یا داعی الله لبیک یا امر الله
در کوچه های کوفه شمشیر بر دوش پهن شوند تا انکه وعده که خدا فرموده وعد الله الذین آمنوا و عملوا الصالحات لیستخلفنهم
فی الارض کما استخلف الذین من قبلهم بظهور رسد بعد فرمود بدرستیکه از برای من رجعتها خواهد بود هر رجعتی بعد از رجعتی
و منم صاحب رجعتها و صولتها و دولتها و انتقام کشیدنهای عجیب و غریب و منم قرن حدید یعنی شاخ آهنین و منم بنده خدا و
برادر رسول الله و امین و خزانه دار و صندوقدار اسرار او و پرده رخ او و در راه راست رساننده او و ترازوی عدل او و منم حشر کننده مردم
بسوی خدا و منم کلمة الله که جمع شود بان هر جمعی و منم اسماء الله الحسنی و امثاله العلیا یعنی آئینه سراپای نمای حقتعالی که همه صفات
جلالیه و جمالیه او در من ظهور کرده است و منم آیات کبری چرا که دلیل و برهانی از برای صفات خدا بهتر از من نشود منم صاحب بهشت

ودوزخ

دوزخ بهشتیانرا از بهشت میدهیم و دوزخیانرا از دوزخ منم ترویج کننده بهشتیانرا بحور بان و عذاب کننده دوزخیانرا بعذابها و منم
و منم ایاب یعنی رجعت خلق بمن باشد بلکه هر چیزی از قضای الهی بمن بر گردد و حساب خلق با منست منم روشنی دهنده و نور بخش شمس
و قمر منم دابة الارض منم قسیم و خزانه دار جنت و نار منم صاحب الاعراف منم امیر مؤمنین و یعسوب متقیان و لسان سخنگویان و خاتم اوصیا
و وارث انبیا و خلیفه و نایب خالق ارض و سما صراط المستقیم پروردگار بر اسمانها و زمینها و جمیع موجودات روزگار منم انکه حجة
کرفته است خداوند جهان در ابتدای خلق عالم بر تمام عالمیان بمن منم دانای راز پنهان منم شاهد روز جزا منم عالم بعلم منایا و بلایا و
قضایا منم دانای علم انساب و فصل الخطاب منم صاحب و مسخر رعد و برق و ابر و باد و کوه و دریا و ماه و افتاب و ستاره منم فاروق امت
منم هادی راه سعادت منم انکه شماره هر چیز را میدانم بعلمی که خدا بمن تعلیم کرده و بسری که محمد گفته و او بمن تعلیم فرموده نام خود را
و کلمه خود را و حکمت و علم خود را بپرسید از من انچه خواهید پیش از انکه مرا نیابید خداوندا تر اینها میکیرم و شکوه بتو میکنم از بی
مردمان که قدر مرا نمیدانند و حرمت مرا نگاه نمیدارند و انچه مرا بان باید مخصوص ندارند نمیدارند و لا حول و لا قوة الا بالله العلی
العظیم **لمؤلفه** ان علی مظهر خدایی بود نایب ذات کبریایی بود **ایضا** در کتب نگاشته اند که
حجاج بن یوسف ثقفی از شهر بن حوشب پرسید که ایه ایست در قران و مرا حیران و عاجز کرده است گفت یا ایها الامیر کدام ایه است
گفت و ان من اهل الکتاب لیؤمنن به قبل موته یعنی هیچ یک از اهل کتاب از یهود و نصاری و غیر ایشان نمیمانند مگر که ایمان بپیغمبر
اخر الزمان خواهد اورد و حال انکه مکرر من یهودی و نصرانی را حاضر میسازم و امر میکنم که گردن او را بزنند و نگاه خود را باو میدارم
تا وقتی که جان از بدنش مفارقت میکند نمی بینم که لبهای خود را حرکت بدهد بکلمه اسلام و ایمان به پیغمبر اخر الزمان بیاورد شهر بن
حوشب گفت ایها الامیر معنی این ایه این نیست که تو فهمیده ملکه مراد اینست که عیسی از اسمان فرود اید در اخر الزمان پیش از قیام قیامت هیچ
اهل ملتی نماند که ایمان نیاورد باو پیش از مردن خود و عیسی در عقب سر حضرت مهدی صاحب الزمان نماز خواهد کرد حجاج گفت وای برتو
این را از کجا اورده که بتو گفته گفت محمد بن علی بن الحسین بن علی علیهم السلم از برای من گفته است حجاج گفت جئت والله بها من عین صافیة
یعنی این ایه را از سرچشمه صافی برداشته و راوی این حدیث علی بن ابراهیم قمی است **ایضا** در تفسیر طسم تلک ایات الکتاب الی انزکان
من المفسدین گفته که خداوند اقدس الهی خبر داد پیغمبر خود را بانچه بموسی و بنی اسرائیل رسید از فرعون و قبطیان از جور و ستم و قتل و اسیری
و غیره تا انکه تسلی باشد از برای پیغمبر صلی الله علیه و اله در انچه باهل بیت انجناب میرسد از امتش و بعد از ان بشارت داد او را
باینکه تفضل خواهد کرد باییشان بعد از همه زحمتها که باییشان میرسد ایشانرا خلیفه خواهد کرد بر زمین و بر میگرداند ایشانرا باز دشمنان
ایشان تا داد کنند در ان ایه و نرید ان نمن علی الذین استضعفوا فی الارض و نجعلهم ائمة و نجعلهم الوارثین و نمکن لهم فی الارض
الی اخره و مراد از فرعون و هامان غاصبان حقوق ال محمدند و اگر این ایه نیز در فرعون و موسی نازل شده بود باید بگوید و نری فرعون
و هامان و جنودهما منهم ما کانوا یحذرون یعنی موسی چون اورث فرمود و نرید ان نمن علی الذین استضعفوا اگر بر ایشان منت گذارد و
ایشانرا ائمه کند و وارث ملک و دولت ایشان کند موسی نیست بلکه اهل بیت پیغمبر میباشد و تشبیه فرموده ایشانرا به بنی اسرائیل
و غاصبان و ظالمان حق ایشانرا بفرعون و هامان چنانکه حضرت امیر المؤمنین خود نیز مثال اورده و تشبیه در این حدیث که فرموده
اول کسی که بغی و تعدی نمود در روی زمین عناق دختر ادم بود که بیست انگشت داشت و در هر انگشتی دو ناخن دراز مثل دو داره بزرگ
و بلی جریب از زمین محل نشیمن جسد او بود چون بسیار بغی و تعدی نمود خدا بیعثی شیری را ابر زکی شتری و کرکسی را ابر زکی الاغی در بیشه
بر او مسلط کرد تا او را هلاک کردند و این در اول خلق ادم و اولادش بود و بعد از ان نیز فرعون را کشت و هامان را کشت و قارون را
در زمین فرو برد پس فرمود بدرستیکه من نیز حقی داشتم که تنها حق از من ربودند و من شریک نکرده بودم او را خدا و رسول نیز شریک
نکرده بودند او را در حق من چه این مرتبه حاصل نشود مگر از برای کسی که کتاب منزل و رسول مرسل از برای او حقی قرار دهند و بچه مناسبت واز

چرا اهم بعد از محمد مصطفی صلی الله علیه و اله رسالت از برای ان غاصب حاصل نمیشود و حال انکه او خاتم انبیاست و بعد از انحضرت پیغمبری
نخواهد امد و دیگر توبه از برای ایشان نخواهد بود و در عذاب برزخ معذبند تا روزی که مقدر شده که انتقام از ایشان کشیده شود
ایضا در مختصر بصائر الدرجات از امیر المؤمنین نقل کرده و سید جلیل القدر علی بن طاوس بخط خود تصحیح ان کرده و ان
خطبه مخزونه مشهور است و چون بسیار طولانی نیست قدری از اول خطبه را که در حمد و ثنا و توحید و تمجید و نعت پیغمبر صلی الله
علیه و اله و وصف قران مجید و غیر اینست ذکر نمود بعضی که شاهد بر این مدعاست تیمنا نقل میشود یا عجبا کل العجب بین جمادی
و رجب کسی عرض کرد که این چه تعجبی است که میفرمایید فرمود چگونه تعجب نکنم و حال انکه قضای الهی تعلق گرفته است درباره
شما و نمیفهمید پس صداها خواهد بود که در میان انها مرگها و دور شدن دخترها و زنده شدن مرده هاست باز فرمود واعجبا
کل العجب بین جمادی و رجب کسی عرض کرد که تعجب در پی تعجب میفرمایی این چه عجب است فرمود مادرت بعزایت بنشیند یا عجب نیست
که مرده ها زنده شوند و شمشیر بر سر زنده ها زنند عرض کرد این کی خواهد شد فرمود بحق خدا که گویا همان مرده ها را می بینم در
میان کوچه ها که شمشیرها بر دوش نهاده بر دشمنان خدا میزنند تا اخر الامر فرمود و اولاد سعد سعادت در کوفه خروج کنند و
طلب خون پدران خود نمایند و ایشان اولاد فسقه باشند تا اینکه لشکر امام حسین فرزندم بر انها هجوم اورند با چشم گریان و دل
بریان و گرد الوده و گوسفند خبری در نشستن تا بعد از این بیست خداوند تو بر گردیم از تقصیر خود و ایشانند ابدالی که خدا مدح کرده ایشانرا
در ایه ان الله یحب التوابین و یحب المتطهرین تا اینکه فرمود منادی در ماه رمضان ندا میکند از مشرق باهل حق و از مغرب باهل باطل
و دابة الارض بیرون اید و فارق حق و باطل گردد و بعد از انها خدا از هر امتی فوجی زنده کند که یوم نبعث من کل امة فوجا ممن یکذب
بایاتنا فهم یوزعون و وزع اشاره بمحققان قلبست پس صدیق اکبر یعنی خود حضرت قایل با علم هدایت و شمشیر ذو الفقار و تازیانه
بیاید تا بکوفه و مسجد انرا خراب کند و بر عمارت سابق انرا بسازد و برود به بصره و مشرف بر دریا شود با تابوت و عصای موسی و ان
عصا را بزند بصره و ان دریایی شود که عمیق ان پیدا نباشد و نماند مگر مسجد بصره پس بمصر رود و مصر را بگیرند و عالم را
پر از عدل و داد و ابادی کند و در دل مؤمنان خدا علمی بیندازد که محتاج بعلم یکدیگر نباشند و معنی این ایه واضح شود که یغنی
الله کلا من سعته و گنجهای زمین ظاهر شود و قائم ال محمد گوید کلوا و اشربوا هنیئا بما اسلفتم فی الایام الخالیة و قائم ال محمد زمانی
که خروج کند تا روز وفاتش سیصد و کسری توقف کند و عدد اصحابش سیصد و سیزده نفر باشند نه نفر از بنی اسرائیل و هفتاد نفری
که امداد پیغمبر کردند در روز هجوم مشرکان قریش و دویست و چهارده نفر در ساحل دریا که مبعوث شدند و بدعوت پیغمبر امده بودند
و از سایر مردم دو هزار و هشتصد و هفده نفر و از ملائکه چهار هزار کس و جمیع اصحاب او چهل و هفت هزار و صد و سی کس خواهند بود
الحاصل در زیارت ماثوره که از خود انجناب رسیده که در سرداب مقدس او را زیارت کنند و در کتب ادعیه و زیارات مشایخ ما نقل
کرده اند اینست فان توفیتنی اللهم فاجعلنی یا رب ممن یکر فی رجعته و یملک فی دولته و یمکن فی ایامه و در زیارت دیگر امده و ان
ادرکنی الموت قبل ظهورک فاتوسل بک الی الله ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان یجعل لی کرة فی ظهورک و رجعة فی ایامک لا
بلغ من طاعتک مرادی و اشفی من اعدائک فؤادی و در زیارت دیگر اللهم ارنا وجه ولیک المیمون فی حیاتنا و بعد المنون
اللهم انی ادین لک بالرجعة بین یدی صاحب هذه البقعة و دعای عهد که از حضرت مرویست که هر که چهل صباح بخواند از انصار
صاحب الامر خواهد بود و هرگاه پیشتر بمیرد خدا او را از قبر در اورد و دو هزار حسنه باو برسد و دو هزار سیئه از او محو شود مشهور
و معروفست **ایضا** در کتاب اختصاص از جابر بن یزید از حضرت باقر مرویست که فرمود بخدا که یکی از ما بعد از مردنش زنده میشود
و سیصد و نه سال پادشاهی میکند گفتیم که اتفاق میافتد گفت بعد از مردن قائم گفتیم قائم چه قدر خواهد بود بعد از ظهور
خود فرمود نوزده سال گفتیم بعد از فوت او هرج و مرج میشود در عالم فرمود بلی تا پنجاه سال بعد از ان منتصر بیرون اید و طلب خون اصحاب

کند پس بکشد و اسیر کند بمرتبه که مردم گویند اگر از ذریه پیغمبران بود البته رحم میکرد انگاه رجعت کنند مردم و او را ملجا کنند که ملتجی
شود بحرم خدا چون بلا شدت کند منصور را بکشد و تمامی دشمنان ما را قتل کند اما میدانی سفاح و منصور کیستند راوی گفت
نه امام فرمود منصور حسین بن علیست و سفاح تو علیست و در حدیث علی بن ابراهیم مهزیار که سابقا ذکر شد در فصل رویت قائم
فرمود یابن مهزیار همینکه با سفیانی بیعت کردند اذن داده میشود بخروج و در میان صفا و مروه خروج میکنم با سیصد و سیزده نفر
و میایم بکوفه و مسجد کوفه را خراب میکنم و بر بنای اول میسازم پس بمکه و مدینه میروم و در میان دو مرد هر دو را میاورم بر جذع نخل
و سبز میشود دو مرد هم بفتنه میافتند و بعد هلاک میشوند هم انها را کشیم دیگر چه خواهد شد حضرت امام فرمود الکره الکره الرجعه الرجعه
و این ایه را خواند ثم رددنا لکم الکره علیهم وامددناکم باموال وبنین **ایضا** از کتاب مقتضب الاثر فی النص علی الائمه الاثنا عشر
بسند خود تا سلمان فارسی روایت کرده است که سلمان گفت داخل شدم بر رسول خدا صلی الله علیه و اله و چون مرا دید گفت ای سلمان
خدا هیچ پیغمبر را نفرستاده مگر انکه از برای او دوازده نقیب قرار داد سلمان عرض کرد میشود با ایشان ایمان اوردن بی معرفت بنامهای
ایشان پس رسول خدا نام و نسب دوازده تن نقبا را بسلمان گفت سلمان گفت دعا کن که من در زمان ایشان ادراک نمایم رسول فرمود خواهی دید ایشان
را هر که معرفت کامل بایشان بهم رسانیده باشد پس فرمود بخوان فاذا جاء وعد اولیهما بعثنا علیکم عبادا لنا اولی باس شدید
تا جعلناکم اکثر نفیرا سلمان را گریه و شوق زیاده شد عرض کرد بعهد تو خواهد بود فرمود بلی بحق خدا که بعهد من و علی و فاطمه
و حسن و حسین و نه امام دیگر خواهد بود بعد از ان شیطان حاضر میشود با جمیع لشکر یانش و باید همه قصاصها شود بدرستیکه خدا
تو ظلم بر کسی نمیکند و ما هم تاویل این ایه و نرید ان نمن علی الذین استضعفوا فی الارض و نجعلهم ائمه و نجعلهم الوارثین و نمکن لهم
فی الارض و نری فرعون وهامان و جنودهما منهم ما کانوا یحذرون و حضرت سلمان گوید بر خواستم از خدمت رسول الله صلی الله
علیه و اله و پروا نداشتم که مرگ در چه وقت بمن رسد تا من باو رسیم **ایضا** از زراره مرویست که از حضرت امام محمد باقر
خواستم سوال کنم از رجعت و خوشم نمیامد که صریح بپرسم مسئله را بهانه کردم تا بمدعای خود رسید گفتم هر کس کشته شده باشد
مرده است گفت نه مردن جداست و کشته شدن جداست گفتم خدا در قران فرق قرار نداده و فرموده است و لئن متم او قتلتم لالی
الله تحشرون فرمود چنین نیست که گفتی موت موتست و قتل قتلست و ان غیر موت خدا فرموده ان الله اشتری من المومنین انفسهم و اموالهم
بان لهم الجنه یقاتلون فی سبیل الله فیقتلون و یقتلون وعدا علیه حقا گفتم پس خدا فرمود کل نفس ذائقه الموت و این قضیه تخلف میکند
فرمود که کشته شود مثل این نیست که در رخت خواب خود مرده باشد و در اجر و ثواب مانند باشند بدرستیکه خدا بر خود لازم کرده
که هر که در راه او کشته شود او را لا محاله برگرداند بدنیا تا باجل طبیعی بمیرد و هم چنین در مختصر بصائر الدرجات بسند صحیح از حضرت
امام رضا نقل کرده که فرمود در رجعت هر کس که مرده باشد از مومنان کشته شود و هر کس کشته شده باشد باز گردد بدنیا بعد از ان
بمیرد **ایضا** روایت کرده است از ابان بن تغلب که حضرت صادق فرمود که به پیغمبر خبر دادند که دو طایفه از عرب گفته بودند
که محمد چنان میداند که بعد از او ریاست باهل بیتش میرسد پس حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله در مجمعی که همه بزرگان
قریش حاضر بودند و ان دو طایفه هم بودند انجناب فرمود چگونه خواهد بود حال شما بعد از من در حالیکه کافر شده باشید بعد
از ان مرا ببینید در دسته از یاران و اصحاب خود که شمشیر بر صورت و گردن شماها بزنیم جبرئیل نازل شد و گفت بگو انشاء الله
یا بگو برادرم علی را ببینید که خبر بی نیکنیم پس حضرت رسول بعد از ان عبارت که فرموده بود فرمود او یکون ذلک علی بن
ابیطالب انشاء الله تعالی پس جبرئیل گفت یا محمد یک دفعه از برای تو خواهد بود رجعت در دنیا و دو بار از برای علی خواهد بود و وعده
گاه شما در سلام است ابان بن تغلب عرض کرد فدای تو شوم سلام کجاست فرمود وادیست در پشت کوفه **بهاء**
دوازدهم در مختصر بصائر روایت کرده است از کتاب سلیم بن قیس هلالی که از اصحاب حضرت امیر المومنین

بوده و تمام ان کتاب را از سلیم بن قیس ابی عیاش روایت کرده و بعد از ان خدمت حضرت سید الساجدین رسیده و همه انکتاب را
در حضور جمعی از اعاظم صحابه پیغمبر صلی الله علیه و اله که از جمله ایشان ابو الطفیل مشهور است در خدمت انحضرت خوانده است و جناب
امام زین العابدین تصدیق نموده و فرموده هذه احادیثنا صحیحه خلاصه ابن ابی عیاش گفته که بعد از ان از سلیم بن قیس حدیث
رجعت را شنیدم ابو الطفیل را دیدم در منزل خودش و از او پرسیدم از رجعت گفت حدیث رجعت از برای من جماعتی از صحابه بدریین
نقل کردند مثل سلمان و مقداد و ابی بن کعب روایت کرده اند و بعد از انها در کوفه همان حدیث رجعت را که از ایشان شنیده بودم
از علی بن ابیطالب پرسیدم فرمود این علم خاصی است که امت جاهل بان میباشند و باید علم او را بخدا واگذاشت بعد از ان حضرت امیر
المومنین تصدیق فرمود مرا در هر چه ایشان در باب رجعت بمن گفته بودند و بسیاری از ایات قرانی را انحضرت تفسیر فرمود بجهه من
که شاهد بر رجعت بودند که برای من شکی نماند و از امروز تا قیامت در هیچ مسئله چنان یقین ندارم که در مسئله رجعت دارم و
سوال کردم از انحضرت که خبر ده مرا که حوض پیغمبر در دنیاست یا در اخرت فرمود در دنیاست عرض کردم که بر سر حوض نشسته و اب
میدهد بمردم و دور میکند بعضی را فرمود من بدست خود بدوستان میدهم و دشمنان را منع مینمایم عرض کردم واذا وقع القول علیهم اخرجنا
لهم دابه من الارض تکلمهم دابه چیست فرمود یا ابا الطفیل بگذر از این سوال عرض کردم التماس میکنم که بفرمایی فرمود دابه اینست
که طعام میخورد و در بازارها مسلمانان راه میرود و زن میگیرد گفتم کیست گفت مربی اهل زمین است که بوجود او قرار میگیرد زمین
باز گفتم کیست فرمود صدیق اکبر و فاروق امت و خداپرست ایشان و ذو القرنین ایشان باز عرض کردم کیست ان یا امیر المومنین فرمود
انکسی است که خدا درباره او گفته و یتلوه شاهد منه والذی عنده علم من الکتاب والذی جاء بالصدق وصدق به و الناس کلهم
غیره یعنی انکه ایمان اورد در حالیکه همه کافر بودند گفتم فدای تو شوم نام صریح ببر فرمود گفتم و نام بردم ای ابا الطفیل هرگاه
تمام شیعیان خود را اکرام و زنان من جهاد میکنند بطلبم و بعضی از انچه میدانم از برای ایشان بگویم هر اینه متفرق میشوند از من و کسی
نزد من نمیماند مگر قلیلی از مقوله تو و امثال تو از شیعیان خالص پس من مشوش شدم که شاید حضرت با من باشد عرض کردم
که من و امثال من متفرق میشویم از سر تو فرمود که نه بلکه تو و اشباه تو بر حق و ثابت میمانید بعد از ان فرمود که امر ما صعب و بسیار
دشوار است و تحصیل ان نیز بسیار سخت است نمیفهمند از او و نزد ان نمیرود مگر سه کس ملک مقرب یا نبی مرسل یا بنده مومن که
خدا دل او را امتحان کرده باشد در ایمان ای ابا الطفیل چون پیغمبر صلی الله علیه و اله از دنیا رفت همه مرتد شدند و گمراه گردیدند
مگر انکه خدا او را محافظت کرد بما اهل بیت **ایضا** جناب ملا محمد باقر مجلسی ره در بحار الانوار که همین حدیث را بهمین مضمون
در اصل سلیم بن قیس هلالی دیده و از جابر بن یزید جعفی روایت کرده است از حضرت امام بحق ناطق جعفر بن محمد الصادق که فرمود
حضرت امیر المومنین رجعت میکند یکدفعه با امام حسین فرزند خود و با علم او میاید تا انتقام بکشد از بنی امیه و معویه و ال معاویه
و هر کس بجنگ او رفته و بار دیگر باز خدا او را بر میانگیزاند با اصحابش از اهل کوفه سی هزار کس و از سایر مردم هفتاد هزار کس
و در همان صفین معاویه را ملاقات میکند و جنگ مینماید و همه ایشان را بقتل میرساند چنانکه یک نفر از ایشان باقی نمیگذارد
و مرتبه دیگر با حضرت رسول الله صلی الله علیه و اله و سلم رجعت میکند تا انکه خلیفه شود در کل زمین و همه ائمه عاملان
انحضرت خواهند بود و علانیه خلیفه باشد بعد از ان فرمود پیغمبر مالک جمیع دنیا شود از روزیکه خدا عالم را خلق فرموده تا قیام قیامت
چنانکه وعده فرموده لیظهره علی الدین کله ولو کره المشرکین **ایضا** شیخ کشی روایت کرده از علی بن مغیره که حضرت امام محمد
باقر فرموده که گویا عبد الله بن شریک عامری را می بینم که عمامه سیاهی بر سر بسته و دنبالهای عمامه در میان کتفین او افتاده و
از کوه بالا میرود و در پیش روی قائم ما اهل بیت است و چهار هزار کس با اوست و تکبیر میگویند و شمشیر بر دشمنان ما میزنند **ایضا**
از حضرت صادق روایت کرده است که فرمود از خدا استدعا کردم که پسرم اسماعیل بعد از من بماند قبول نکرد ولکن وعده کرده است و منزله

ومرتبهٔ عظیمی در خصوص او بهم زاده که اوّل کسی که از قبر در آید با ده نفر از اصحابش که از جملهٔ اینها عبد الله بن شریک است و علم در دست
عبد الله است پیشاپیش قائم با شمشیر میزند و این امر ریب که لا محاله خواهد شد اگر حالا نشود در رجعت خواهد شد **ایضاً**
در تفسیر عیاشی از رفاعه روایت کرده از حضرت صادق که فرمود اوّل کسی که بدنیا رجعت خواهد کرد جناب سیّد الشهدا امام
حسین خواهد بود با اصحابش و از طرفی هم یزید بن معاویه و اینها که بوده بر میگردند و حضرت اینها را خواهد کشت حذو النعل بالنعل
پس خواند این آیه را ثمّ رددنا لکم الکرّة علیهم وامددناکم باموال وبنین وجعلناکم اکثر نفیرا **ایضاً** در اعلام الوری و ارشاد
شیخ مفید از مفضل بن عمر جعفی از حضرت صادق روایتست که بهمراه قائم از پشت کوفه میایند بیست و هفت نفر از مرد پانزده نفر
از قوم موسی الّذین یهدون بالحقّ وبه یعدلون و هفت نفر از اصحاب کهف و یوشع بن نون و سلمان فارسی و ابو دجانهٔ انصاری
و مقداد بن اسود کندی و مالک بن اشتر نخعی و اینها در پیش روی او جنگ میکنند و از جانب او حکّام در بلاد خواهند بود **ایضاً**
روایت کرده از جناب امیر المؤمنین که فرمود منم سیّد پیران این امّت چنانکه حسن و حسین فرزندان من سیّد جوانان میباشند
و در من ظاهر خواهد شد که در ایوب پیغمبر ظاهر شده بود چنانکه اهل و اولاد او را گرفتند و بعد از آن رد کردند چنانکه فرموده
ورددنا علیه اهله ومثلهم معهم سیجمع الله لی اهلی کما جمع لیعقوب شمله اهل بیت مرا از برای من نیز جمع خواهد کرد چنانکه
جمع کرد از برای یعقوب و آن در وقتی خواهد بود که فلک یکدوره او تمام شود و اثری از این وعده ها ظاهر نشود و شما
بگویید که مرد با هلاک شد و بکدام وادی فرو رفت که اثری از او نیست یعنی از حضرت قائم آل محمّد صلّی الله علیه واله
ایضاً و در کافی از ابو بصیر مرویست که عرض کردم خدمت حضرت صادق از تفسیر آیهٔ واقسموا بالله جهد ایمانهم
لا یبعث الله من یموت بلی وعدا علیه حقّا فرمود چه میگویند مردم در تفسیر آن عرض کردم میگویند که کفّار و مشرکین
قسم میخورند از برای پیغمبر صلّی الله علیه واله که خدا مرده ها را زنده نخواهد کرد و قیامتی نخواهد بود فرمود تبّاً لمن قال
هذا بپرس از آنان که مشرکین بخدا قسم میخورند یا بلات و عزّی بتان خود قسم میخورند عرض کردم فدای تو شما بفرمایید که
معنی این آیه چیست فرمود وقتی که قائم ما ظهور میکند جمعی از شیعیان ما که مرده اند خداوند زنده میکند با شمشیرها کشیده
بر دوش خود گذارده که پیشاپیش او جهاد میکنند چون این خبر را دشمنان ما میشنوند که منکر قائم و حیات او و ظهور او میباشند
طعن میزنند بر شیعیان و میگویند شما شیعه چرا اینقدر دروغگو میباشید بخدا قسم مرده ها زنده نشده اند و نخواهند
شد تا روز قیامت و خدا حکایت ایشان را از برای پیغمبر خود فرموده است واقسموا بالله الآیه و این حدیث در تفسیر عیاشی
نیز روایت کرده و شیخ مفید در کتاب ما نزل فی القرآن فی حقّ اهل البیت نیز روایت کرده و ایضاً در کافی نیز از آنحضرت روایت کرده
که در آیهٔ وقضینا الی بنی اسرائیل فی الکتاب لتفسدنّ فی الارض مرّتین فرمود یکی قتل امیر المؤمنین و یکی زخم زدن با امام حسن
در آنوقتی که از سر او پاشیدند میباشد ولتعلنّ علوّا کبیرا فرمود قتل امام حسین فاذا جاء وعد اولیهما یعنی وقت طلب کردن
خون امام حسین آمد بعثنا علیکم عبادا لنا اولی بأس شدید فجاسوا خلال الدّیار جماعتی میباشند که خدا بعث کند پیش از
خروج قائم اینها را میفرستد که دشمن آل محمّد را نمیگذارند بر روی زمین و ایشان را میکشند وکان وعدا مفعولا خروج قائم است
ثمّ رددنا لکم الکرّة علیهم خروج امام حسین است با هفتاد نفر شهدای کربلا که کلاه خودهای مطلّا بر سر دارند و فریاد میزنند پیش
آنجناب که حسین بن علی است خروج کرده کسی در او تشکیکی نکند که شیطان و دجّال نیست و حجّت قائم نیز در میان شماست همین که
مؤمنان معرفت کامل بهم رسانیدند خوشحال میکردند **ایضاً** احادیثی که از اهل بیت حضرت رسول الله صلّی الله علیه
واله در رجعت وارد شده افزون از حدّ تواتر است و جمعی از علمای شیعه کتابها و رساله ها در این باب نوشته اند و حال از ضروریات
مذهب شیعه میباشد و انکار آن انکار تشیّع است و شیخ صدوق در عقاید خود گفته است که اعتقاد ما امامیّه در رجعت اینست که

حق است و از جملهٔ استدلالی که در رجعت نموده اینست که خدا تعالی در قرآن فرموده الم تر الی الّذین خرجوا من دیارهم وهم الوف حذر
الموت فقال لهم الله موتوا ثمّ احیاهم و ایشان هفتاد هزار خانه بودند که هر ساله در ایشان طاعون میآمد و اغنیا و صاحبان
قوّت ایشان فرار میکردند و فقرا و ضعفا نمیتوانستند و میماندند و میمردند و میگفتند اگر ما هم بیرون میرفتیم اینقدر تلف نمیشدیم
و رفته گان میگفتند اگر ما هم مانده بودیم بطاعون تلف میشدیم تا آنکه اجتماع کردند و هر یک اغنیا جمعی از ضعفا و فقرا را برداشته
بهیئات اجتماع بیرون رفتند و در کنار دریایی منزل کردند همینکه بار و بنه خود را بر زمین گذاشتند ندایی از آسمان رسید که بمیرید
همهٔ آن هفتاد هزار خانه یکجا مردند مردّدین چون از آنجا عبور کردند استخوانهای اینها را از میان جاده بر کنار انداختند
مثل تلّ عظیمی بر روی یکدیگر جمع شد و مدّتی بر این منوال بود تا آنکه ارمیا که یکی از پیغمبران بنی اسرائیل بود از آن راه عبور نمود
آن استخوانها را دید گفت خداوندا اگر اینها را زنده میکردی بلاد تو را معمور میکردند و اولادی از ایشان بهم میرسید که بندگی
ترا مینمودند و خود نیز ترا عبادت میکردند بآن پیغمبر بنی اسرائیل وحی رسید که از برای کرامت تو زنده میکنم ایشان زنده
شدند و بهمراه او آمدند و امّت او بودند و مدّتی در دنیا بودند و اولادی از ایشان بهم رسید تا اینکه اجل ایشان در رسید
و وفات کردند **بیت** اگر صد نهانی و گر صد هزار بمرگ اندر آید سر انجام کار **ایضاً** قصّهٔ عزیر پیغمبر نیز
مشهور است که بر الاغ خود سوار بود و بدهٔ انطاکیه رسید دید خرابه و ویرانست و خلق او تلف شده و مرده اند تعجّبی کرد که چگونه
این مرده ها زنده خواهند شد و خرابه عمارت خواهد یافت و در این اندیشه بود که بمرد و خر سواری او مرد و خداوند تعالی اجزای جسد
آنها را با وجود باد و باران و حرّ و برد فصول چنانکه بود حفظ کرد و یکصد سال از آن بگذشت پس از آن زنده کرد او را و الاغ او را
و فرمود با او کم لبثت قال مائة عام فانظر الی طعامک و شرابک لم یتسنّه صد سالست که در اینجا مرده بودی حال نگاه کن و ببین
طعام و شراب خود را یعنی آب و نانی که بهمراه داشتی در این صد سال نپوسیده و تازه مانده و الاغ خود را بهمان نسقی که بسته بودی نیز
آن بر سر پا هست و از ملاحظهٔ این امور کمال قدرت ما بر تو ظاهر شود و خواهی دانست که مرده ها را نیز زنده و استخوانهای پوسیده
اینها را تازه میسازم لنعم ما قیل **نظم** قطره کان در هوا شد یا که ریخت از خزینهٔ قدرت ما کی گریخت مرده
زنده کرد عیسی از کرم خالق عیسی تواند لاجرم و ترا معجزه قرار میدهم از برای هر کس منکر قدرت ما میباشد تا بدانند
که ما بر همه چیز قادریم الی آخره مقصود همین قدر بود **ایضاً** هفتاد نفر با موسی بطور رفتند و خواهش رؤیت نمودند
و صاعقهٔ غضب الهی ایشان را بسوخت موسی عرض کرد که ایشان رؤسای بنی اسرائیل بودند چگونه برگردم و جواب قوم اینها را
چه دهم دوباره خدا ایشان را زنده کرد و برگشتند و سالها ماندند و خوردند و آشامیدند و اولاد بهم رسانیدند تا با جل طبیعی
مردند **ایضاً** حضرت عیسی مسیح مرده زنده کرد قدر چندین موضع از قرآن ذکر آن شده و اینهایی را که او زنده کرد سالها
بود مرده بودند بعد زنده شدند سالیان دراز بماندند **بیت** بمرده که لب عیسی حیات می بخشد لب تو داد
حیات ابد مسیحا را **ایضاً** اصحاب کهف سیصد و نه سال در مغارهٔ خود ماندند و بعد از آن زنده که ایشان را خدا
برگشتند بدنیا و بودند و قصّهٔ ایشان مشهور و معروفست از این اخبار معلوم شد که رجعت در عهود سالفه نیز بوده و بنا
اتّفاق افتاده و حضرت رسول الله صلّی الله علیه واله در احادیث مستفیضه بطرق عامّه و خاصّه فرموده که آنچه در بنی اسرائیل
و زمانهای سابقه اتّفاق افتاده و در این زمان و در این امّت مثل آن امّت حذو النعل بالنعل خواهد شد پس باید رجعتی که در
امم سابقه چندین بار اتّفاق شده در این امّت نیز شود **ایضاً** شیخ مفید نقل کرده که در مجلسی که جمعی از علمای اهل سنّت بودند
مسئلهٔ رجعت در میان آمد یکی از علمای معتزله گفت هرگاه بزعم شما مرده ها زنده میشوند در حین ظهور قائم آل محمّد که انتقام
از دشمنان بکشند چنانکه در بنی اسرائیل شد و آیهٔ ثمّ رددنا لکم الکرّة را شاهد بر مطلب خود میاورید پس بچه خاطر جمعی و اطمینان

بر یزید و ابن ملجم لعن میکنند و حکم بر مخلد بودن ایشان در نار مینمایند شاید چون برکردند مطیع امام شما شوند و توبه کنند و
خاتمهٔ کار انها بخیر شود شیخ جواب داده‌اند که رجعت امریست سمعی یعنی باحادیث و اجماع اهل البیت ثابت میشود و عقل در اثبات
ان مدخلی ندارد هر چند بر امتناع ان نیز دلالت نکند و احتمال توبه و حسن خاتمهٔ انها احتمال عقلی است و ادلهٔ سمعی چنانکه
دلالت بر رجعت دارد بر مخلد بودن ایشان در نار و لعن و معذب بودن انها نیز دلالت دارد و همان احادیث دالّه بر رجعت بر کفر
و سوء حال و کشته شدن ایشان نیز دلیل است که در دست امام حسین و امیر المؤمنین و قائم کشته خواهند شد چنانکه در احادیث
سابقه گذشت پس بر فرض ثبوت رجعت این ایام رجعت حال روز قیامت و ساعت مردنست هر گاه فرضاً توبه اتفاق افتد مقبول
نیست چون ایمان فرعون در حالیکه عذاب را مشاهده کرده بود و از جملهٔ اخبار بسیار از ائمهٔ اطهار در تفسیر یوم یاتی بعض ایات
ربک لا ینفع نفساً ایمانها لم تکن امنت من قبل او کسبت فی ایمانها خیراً وارد شده که ظهور قائم ال محمد است صلوات الله
تحقیق از حکیم عز شانه لعو ناشی نخواهد شد و مقصود از رجعت انتقام ظالمانست و ظهور عدل حقیقی پس هر گاه توبه
کنند و انتقام بعمل نیاید بر گردانیدن ایشان بدنیا بی فایده خواهد بود و حال انکه نفسی که در خباثت بمنتهای مرتبه رسیده او
خود را از سنخ عالم سجین و استعداد فطری خود را ضایع و اولیا و انبیا نتوانستند چنین کسی را تربیت دهند بلکه بر طغیان انها افزود
و بهمین حال مردند چگونه قابلیت و استعداد هدایت برایشان افاضه میشود چگونه قلب ماهیات خبیثه ایشان میشود چه عالم
تربیت و خروج از قوه بفعل اینعالم بود و در اینعالم انچه شر و بود از قوه بفعل اوردند بعد از مردن تربیتی نخواهد بود که استعداد
خیر حاصل کنند و در حیات ثانی سعادت از قوه بفعل امده باشد **بیت** نرزنگ عاریتی بود در دل فرعون که صیقل
ید بیضا سیاهیش نه زدود سیاه رنگی هرگز نشود سفید ناب سفید روی هرگز نشود سیاه کبود مقدراست که
از هر کسی چه بعمل اید درخت مقل نه خرما دهد نه شفتالود نصیب دوزخ اگر طلق بر خود ماند اید چنان در و جهد
اتش که چوب نفط اندود **مؤلف گوید** بر ارباب الباب مستور نماند که طول عمر چیزی نیست که ممکن نباشد یا
عقلا محال بود چنانکه ذکر شد و رجعت نیز چرا باید در نظر عقلا غریب اید مرد عاقل ملاحظه کند که این چندین هزار مخلوقات
که یکبارگی امدند ابتدا از کجا امدند و در کجا بودند که سابقه وجودی داشتند حضرت واجب الوجود همه را بمحض تفضل وجود خلق
کرد و از عالم غیب بعالم شهاده اورد دیگر باره نیز بیاورد چه مانعی دارد مثلاً این همه ریاحین رنگارنگ و میوه‌های شیرین که انها
معطر که در هر خزان و زمستان از میان میروند و اصلا اثری و ثمری از انها باقی نیست چگونه میشود که در اغاز نقطهٔ ربیعی باقتضا
نشو طبیعی بی فرق و تفاوت باز بهمان اصل و همان فرع و همان بوی و همان رنگ و همان طعم و همان خاصیت موجود میشوند و
ظهور میکنند **نظم** کدام دانه فرو رفت در زمین که نرست چرا بدانه انسانت این گمان باشد عامهٔ حود کامه سیره
انکار تحقیقات شیعه که در معنی ماخذ از اخبار ائمهٔ اطهار است سلام الله علیهم اجمعین بجهة عداوت و تعصب مینمایند و
الا کل مذاهب سابقه از اهل تناسخ و طوایف مجوس و سایر ملل و حکمای فلاسفه و اسلامی هر یک در میان خود بنحو رجعتی بجهة
سلاطین و کاملین قوم خود قایل شده اند لو کان حقا و لو کان باطلا چنین چیزی را مستبعد نشمرده اند و انکار بر این کار نکرده اند
چنانکه فارسیان قدیم در کتب خود نگاشته اند که چون دورهٔ فلک تجدید یابد گذشتگان باز ایند بهمان صورت و شکل و جزای اعمال
گذشته را از نیک و بد و یابند پس مراجعت کردن انبیا و اولیا و ائمهٔ معصومین تا چه مانعی دارد و در نزد قدرت و حکمت خدایی چه
صعوبتی خواهد داشت الان نیز ما ان بزرگوار را زنده میدانیم ولی از نظر ما غایبند پس از کمون اگر بروزی بامر الله کنند بعید نباشد
اگر شخصی عالم یا سلطانی بزرگ در عمارتی باشد و عوام را بخدمت او راه ندهند نتوان گفت که ان عالم در ان خانه یا ان سلطان در
ان ایوان نیست انان که باید در خدمت او و خلوت او باشند خواهند بود و هر کس باید او را مشاهده کند و بعضی او را کور خواهد

خواست و خواهد رفت و عوام را نرسد که انکار سلطان کنند که ما چرا او را ندیدیم تا کفار او را نشنیدیم حضرت واجب الوجود را
چندان عوالم و مقامات و جنانست که انتها ندارد عرضها کعرض السموات و الارض همه ارواح مجرده در مقام خود اسوده اند
پست ترین مقامی عالم حس و طبیعت است که سجن مؤمنانست و مقید بحدود زمان و مکان و حال انکه **نظم** ملک سینه
شیعهٔ ایشان بروز حشر افزون بود ز ملک فریدون و اردشیر ظهور و بروز ارباب عوالم غیب بامر خداوند لاریب است
وقتی مصلحت در بروز است و گاهی در کمون گاهی حکمت در ظهور است و وقتی در بطون **رباعی لمؤلفه**
عالم بمثل در نظر امد چون شط کامل بصفت فی المثل امد چون بط بط گاه رود باب و گه در بن اب در یاب سخن
که در نیفتی بغلط اگر گاهی خورشید جهانتاب را ابر بپوشد دلیل بر عدم خورشید نخواهد بود و اگر مثلا در شب افتاب پنهان
باشد دلالت بر معدومیت او نکند اگر وقتی در یکجا غروب و غیبت دارد در جایی دیگر طلوع و ظهور دارد **نظم** نور خورشید
در جهان فاش است افت از ضعف چشم خفاش است اللهم ارنا الحق حقا و ارزقنا اتباعه و ارنا الباطل باطلا و ارزقنا
اجتنابه بمحمد و اله اجمعین **تدقیق** مبادا قاصری از این تمثیلات گذشته شبههٔ تناسخ افتد که معنی تناسخ این نحو
نخواهد بود تناسخیه گویند نفوس انسانی در ابدان انسانیه مردد و از بدنی ببدنی نقل میکنند تا کامل شوند و قطع تعلق
نسخ گویند از ابدان کنند و این را نسخ گویند و جمعی که تجویز نقل ببدن حیوانات هم کنند ان را مسخ گویند و برخی که تجویز نقل به نبات کنند ان را
وطایفه که بجماد جایز دانند ان را رسخ گویند و بهمین قایلند و بهشت و دوزخ را انکار دارند و بطلان این مذهب در کتب محققین
بر ثبوت رسیده فخر رازی گفته الفرق بین المسلمین و التناسخیة ان المسلمین یقولون بحدوث الارواح و ردّها الی البدن
و للتناسخیة لا فی هذا العالم بل فی الاخرة یقولون بقدمها و ردّها الیه فی هذا العالم و ینکرون الاخرة و الجنة و النار لهذا اگر مؤلف در
ضمن تمثیل و تشبیه سخنی از ظهور و بروز و غیبت و کمون گفته راهی دیگر دارد **بیت** تناسخ نیست این کز روی معنی
ظهوراتیست در عین تجلی تناسخ بی گمان کفر است و باطل که ان از تنگ چشمی گشته حاصل رجعت بدنیا دخلی به
تناسخ ندارد و با اینهمه اخبار و احادیث که ذکر یا رای رد و انکار خواهد بود و اظهار شد که جمعی از حکمای اسلام و عرفای اعلام قایل
باینمعنی شده اند و در کلام و کتاب خود اشعاری بیان کرده اند منتها باید بواسطهٔ تقیه پرده پوشی کرده و مطلب را از خفیف بمجاز
اورده باشند **رباعی** هر نقش که بر لوح زمانه است کنون در مخزن روزگار گردد مخزون چون باز همین وضع
شود دور فلک از پردهٔ غیبش اورد حق بیرون و شیخ امین الدین محمد بن شیخ علی بن شیخ ضیاء الدین مسعود از
اولاد شیخ ابو علی دقاق که از افاضل و علمای کامل بوده میگوید **رباعی** انانکه فلک ز نور دم را ایند ناظر به
کربان نایند ایند از دامن افتاب تاجیب مبین رسم است که تا خدا نمیرد زایند مقصود از این کلمات انست که مخالف
چنان ندانند که فقهای امامیه تنها بر رجعت ائمهٔ طاهرین قایل شده اند و ابداعی نموده اند بلکه این طریقه و این عقیده همیشه بوده
و کافر و مسلمان بان معتقد اند الا اهل سنت و جماعه **رباعی** در مذهب ما کلام حق ناد علیست طاعت که قبول
حق بود یاد علیست از خلقت افرینش هر دو جهان مقصود خدا علی و اولاد علیست اللهم اجعلنا ممن یقتفی
باثارهم و یستضیئ بانوارهم و یحشر فی زمرتهم و یملک فی دولتهم و یکرّ فی رجعتهم و یفوز فی شفاعتهم و یعد من اهل ولایتهم
لمؤلفه میشاید در این طوفان پناه از کوه چون کنعان که بی شک بکند ز طوفان زمر کوه و زلزالش
مگر در کشتی نوح اند ائمهٔ مر سلامت را که عاصم نیست کوهی مرکزم از سیل سیالش نجات اندر شریعت دان و دینی
صاحب شریعت دان سفینهٔ نوح خود کو جز محمد و الش در یغ انکو نفور از ادم و الفت بابلیسش در یغ انکو نفور
از مهدی و راحتی دجالش حسین اسا سر انداز و منصوری و جانبازی سخن از مستی منصور باز ذوق و از حالش

خداوندا تو در راه تشیع مستقیم کن که بود استقامت در جهان و اهل فوائش هدایت را که براین نام شهره است از عطای تو
چنان میسند تا خوانند ناخر زاه او اضلالش اللهم اشفنا بهم صدورنا واذهب بهم غیظ قلوبنا فاهدنا بهم فانک
تهدی من تشاء الی صراط المستقیم والحمد لله رب العالمین والصلوة علی خیر خلقه اشرف الانبیاء والمرسلین محمد النبی الهادی
الامین وعترته واله الطاهرین المعصومین صلوة دائمة الی یوم الدین ولعنة الله علی اعدائهم ابد الابدین **استدراک**
بعضی از علمای اثنا عشریه دلایل بر حقیقه طریقه امامیه و ملت اثنا عشریه و حقیت ائمه اثنا عشر علیهم السلام آورده اند یعنی
گفته اند که ماه دوازده است و بروج دوازده است و بعضی کلمات و اسماء که عدد الفاظ آن دوازده است پیدا کرده در کتب خود
نقل کرده اند حق آنست که هیچ دلیل غیر از احادیث ائمه و معجزات و کرامات خود ائمه اثنا عشر نخواهد بود و اگر آن الفاظ و اعداد
دلیل خواهد بود دلیلی اقوی و برهانی اضح از آن این فقره است که مرقوم میگردد **قاعدة عجیبة** فی ذکر حساب
اسماء الائمة الاثنی عشر علیهم السلام والقابهم وکناهم واسمائهم فی التورية فان کل واحد من تلک اذا جمع علی الجمل وطرح منه
اثنا عشر اثنا عشر یبقی اثنا عشر بلا زیادة ونقصان وهذا امر عجیب ومعجزة عظیمة وسر قدوسی علی ۱۱۰ الحسن ۱۴۹ الحسین ۱۴۹ علی ۱۱۰
محمد ۹۲ جعفر ۳۵۳ موسی ۱۱۶ علی ۱۱۰ محمد ۹۲ علی ۱۱۰ الحسن ۱۴۹ محمد ۹۲ مجموعها ۱۶۳۲ فاذا طرح من ذلک ۱۳۵
مرة اثنا عشر اثنا عشر یبقی اثنا عشر فانک اذا ضربت ۱۲ فی ۱۳۶ فالحاصل ۱۶۳۲ المرتضی ۱۴۸۱ المجتبی ۴۸۶ الشهید بکربلا ۵۵۰
زین العابدین ۲۳۵ الباقر ۳۳۴ الصادق ۲۲۶ الکاظم ۹۹۲ الرضا ۱۰۳۲ التقی ۵۴۱ النقی ۱۹۱ العسکری ۳۹۱ القائم ۱۸۲ مجموعها ۶۶۰۰
فان اسقطت من ذلک ۵۵۷ مرة اثنا عشر اثنا عشر یبقی اثنا عشر ابو تراب ۶۱۲ ابو محمد ۱۰۱ ابو عبد الله ۱۵۱ ابو الحسن ۱۵۸
ابو جعفر ۳۶۲ ابو عبد الله ۱۵۱ ابو الحسن ۱۵۸ ابو الحسن ۱۵۸ ابو جعفر ۳۶۲ ابو الحسن ۱۵۸ ابو محمد ۱۰۱ ابو القاسم ۲۴۵ مجموعها ۲۷۱۲
ثم اذا اسقطت من المجموع ۲۲۵ مرة اثنا عشر اثنا عشر یبقی اثنا عشر ایلیا ۵۲ قیذار ۱۰۱۱ اردبیل ۲۵۸ نغام ۲۲۱ شماع ۴۵۱
ادوما ۷۴۸ مشمیا ۱۵۱ هذاذ ۱۴۰۶ تیمشا ۴۵۱ یطور ۲۲۵ لافیش ۴۳۱ وامیدما ۱۵۹ مجموعها ۴۹۷۲ اذا طرح خمسمائة واحدا وثمانین مرة
اثنا عشر اثنا عشر لا یبقی شیء و بعضی علماء امامیه و مشایخ اثنا عشریه در اشعار عربیه و فارسیه خود بطریقه
رمز و معما اشاره باسماء سامی ائمه اثنا عشر کرده اند و آن اسماء را شفیع و وسیله نجات و استجابت دعوات خود کرده اند
چنانکه مولانا احمد اردبیلی طاب ثراه گوید قد تبرأت من الجبتین تیم وعدی ومن الشیخ العتل المستحل الاموی انا لا
اعرف حقا غیر حب بعزی وثمان بعد سبطین ومختوم خفی وشیخ بهاء الدین محمد عاملی قدس سره گوید باربع منا
ومیم عقیدتی واربع عینات بها ابلغ العلی وحائین بی حاء وجیم معظم وفاء وخاء قد بها بالعلی علا وفی دیوان
غزلیات جناب سید محقق سید نعمة بن عبد الله الموسوی که امر ذی کرد در تشیع و تسنن سید شبهتی داشته بطریق تیمنا این
امر و تفأل از ملت سید گشوده این رباعی مناسب آمده است **رباعی** خواهی که زدوزخ برهانی دل و دین اثنا
عشری شو که این مذهب من دانی سه محمد بود و چار علی با موسی و جعفر و حسین و دو حسن و بعضی مشایخ
امامیه که در دیار و بلاد اهل سنت و جماعت متوطن بوده اند یا بر سبیل اتفاق و تقدیر منزل نموده اند از دوازده امام بلفظ
قطب تعبیر فرموده اند و با اصحاب و احباب بکنایه و رمز از ایشان حکایت میکرده اند که اعدا اندانند **عربیة** ابکی الی الغرب
ان کانت منازلکم من جانب الشرق خوف القیل والقال اقول بالخد خال حین اذکره خوف الرقیب وما با
لخد من خال در مجالس المؤمنین آمده که حضرات ائمه معصومین در زمان خلفاء غاصبین نهایت تقیه میفرموده اند
و اصحاب را سوگند بلیغ در آن امر و کتمان اقوال میداده اند چنانکه در زمان حضرت امام موسی الکاظم علیه السلام شیعیان
آنحضرت با یکدیگر اسم مبارک امام را نمی برده اند و راویان آنحضرت گاهی بحجر کنیت گاهی بعالم و فقیه گاهی بعبد صالح و

گاهی برجل از امام تعبیر مینموده اند بناء علیه فکیف علمایی که در روم و شام و مصر و بغداد بلکه در همه عالم بوده اند نمی توانسته
اظهار تشیع مینمایند از اول خلفای ثلثه تا بنی امیه و بنی عباس غلبه اعدا در ضمن این تألیف معلوم میشود و بعد از آن از منه
نیز غالب سلاطین طریقه اهل سنت و جماعت داشته اند الا پادشاهان صفویه که سادات موسویه و مقویان مذهب
شیعه امامیه بوده اند و سلاطین که پس از ایشان در ایران آمده اند غالبا بر طریقه ملت حقه بوده اند الحمد لله تعالی
که **ع** شد آنکه اهل نظر بکناره میرفتند سالهاست که تألیف و تصنیف و نشر احادیث و بسط اخبار ائمه اثنا عشر
در اقطار و اقطاع عالم سایر و دایر است و بی تقیه و خفیه محامد و مدایح حضرت خاتم الاولیاء والائمة وحجة الله البالغة
صاحب العصر والزمان صلوات الله زیب منابر و زین دفاتر است و هر کسی در نثر و نظم خود بذکر مذهب حقه و عقیده
راسخه خود تر زبانست کما قال المؤلف فی بحر الحقایق **للمؤلفه** بهترین راه شرع پاک نبی است مهترین شه محمد
عربیست ولی الله علی عمرانیست نور یزدان پرتو ثانی است وان امام تمام نور خدا اندرین تیره شب چراغ
هدا آخرین پرتو شموع سبل مهدی هادی است حجت کل واسطه فیضهای یزدان اوست رابطه نور و کشف
ایمان اوست همه جا ذات او بود کامل همه جا فیض او بود شامل روز و شب تیره و شریعت اوست هر که از آل او
و شیعت اوست آل مهدی هادی انفومند کز بری از نعاس وارنومند همه عنقای کوه قافستند همه مرغ
قفس شکافستند همه در حالت سجود حقند همه در فکرت وجود حقند همه معبود را ببادستند همه
نا بفس در جهاد ستند که بگوید بعضی ان ما هیم کو مکو قطره تا چو دریا هیم **تحقیق** در تذکرة الائمة
منسوب بجناب علامه محدث مجلسی و جنات الخلود و کتب علمای اسلام آمده که چون حضرت حجة الله مهدی صاحب الامر
با آن نسب و حسب و آثار و علامت که در احادیث سابقه مذکور شد در مکه معظمه ظهور کند اصحاب او بعدد اهل بدر سیصد و سیزده
تن خواهند بود و اینکه نام رجال الغیب در افواه مذکور شده گفته اند جمعی از بندگان خاص خدا و دوستان الهند که از وسایط مبدأ
فیض بعالم میرسانند و انطایفه را از اصحاب حضرت صاحب الامر دانسته اند که از جانب آنحضرت باطراف مامورند و هر روزی از ماه
عربی در طرفی از عالم سیر میکنند و گفته اند که چون کسی مهیای سفری با بهمه شود بقانونی که نوشته اند که هر روزی در کدام
سمتند از ایشان استمداد همت کند مفید است و گویند السلام علیکم یا رجال الغیب یا ارواح المقدسة اغیثونی بغوثة و
انظرونی بنظرة یا رقبا یا نقبا یا نجبا یا ابدال یا اوتاد یا غوث یا قطب و در عدد اینها اختلاف کرده اند و گویند ابدال آن مومنانند
که اخلاق ذمیمه ایشان بواسطه عبادات با اخلاق حمیده تبدیل یافته کامل **بیت** کیستی ابدال آنکه مبدل شده
خمرش از الطاف یزدان خل شده واوتاد بمنزله میخهای زمینند قوله تعالی الم نجعل الارض مهادا والجبال اوتادا و
گویند ابدال هفت تنند و در هفت اقلیمند و اوتاد چهار کسند ابدال سبعه و اوتاد اربعه کنایت از ایشانست و نقبا دوازده
عدد اند و رجال الغیب چهل تنند و قطب الاقطاب حضرت حجة الله و خلیفة الله صاحب الامر مهدی هادی عجل الله ظهوره
و قاضی نور الله شوشتری رحمه الله در مجالس المؤمنین آورده که جزیرهٔ اخضر و بحر ابیض شهر حضرت صاحب الامر علیه السلام است
ذکر جزیرهٔ اخضر و ابیض در مجالس آمده که جزیره ایست در سرزمین ولایت بربر میان
دریای اندلس که حضرت صاحب الزمان و اولاد و اصحاب آنحضرت علیه السلام در آنجا اند و از اندلس تا کنار آن دریا پانزده
روز راه است و از ابتدای آن مسافت دو روز راه معمور نیست و آب در آنجا یافت نمیشود و باقی مسافت آبادانست و آبادانیها یکدیگر
متصل و پیوسته است در ساحل آن دریا نیز موضعی است بشکل جزیره که اهل اندلس آنرا جزیرهٔ رفضه میخوانند چه ساکنان
آن همگی شیعهٔ امامیه اند و قوت ضروری ایشان را از جزیرهٔ اخضر که مقام حضرت صاحب الامر است وکیل ناحیه مقدسه سالی
دوبار

دوبار در کشتیها بار کرده از راه بحر ابیض که محیط بان ناحیهٔ مقدّسه است میارند و بر اهل آن جزیره قسمت کرده مراجعت مینمایند
و در بعضی از ازمنهٔ سابقه مردی صالح شیعی بمساعدت توفیق بانجا رسیده و شرح آن قصه را شیخ اجل سعید شهید
محمد بن مکی طاب ثراه که از اعاظم مجتهدان شیعهٔ امامیه است در بعضی از امالی خود نقل کرده است و سید اجل امیر شمس الدین
اسد الله شوشتری در رسالهٔ خود نقل نموده است و گویند در خارج خطیرهٔ مقدسه سپاهیان نیز مهیا هستند و انتظار
فرج آل محمد صلی الله علیه و آله میکشند اللهم عجل فرجهم واجعلنی من انصارهم وارزقنی لقائه قبل مماتی وظهوره فی حیاتی
بمحمد و آله المعصومین صلوات الله علیهم اجمعین الی یوم الدین **المجاب فی خاتمة الکتاب و**
ذکر بعض اماجد الاصحاب و الاطیاب رضوان الله علیهم
اجمعین معروض میدارد که صحابهٔ حضرت رسول الله که شرف صحبت آنحضرت صلی الله علیه و آله را در یافته‌اند
اند بسیارند و چهار صد و کسری اسامی ایشان معین است ولکن اصحاب ظاهر و باطن را فرق است چه ظاهر است **بیت**
هر که را روی بهبود نبود دیدن روی نبی سود نبود و حقیقت حضرت نبوت صلی الله علیه و آله باطن آنحضرت است
که صورت آن باطن حضرت ولایتست علیه السلام و انرا که رابطه با وصی او و ولی خدا بوده استاد مصاحبت رسول الله صلی
الله علیه و آله فیض روحانی و سعادت ایمانی نبرده و هر کس وصی او را انکار کرده او از صحابه مردود است نه از صحابهٔ مقبول
لهذا بقدر یکصد نفر از صحابهٔ مخصوص در مجالس المؤمنین معین است و این فقیر اخص خواص را که از ولایت بهره برده اند
مینگارد **مقداد بن اسود رضی الله عنه** مردی بلند قد گندم گون و ضباعه بنت
زبیر بن عبد المطلب منکوحهٔ او بود از قدمای اهل اسلام است و در همه غزوات در رکاب حضرت ختمی مآب ملازمت نموده او را
در مراتب صدق و صفا و ایمان و ایقان مرتبهٔ اعلی است در صحیح ترمذی مسطور است که قال النبی صلی الله علیه و آله ان الله
تبارک و تعالی امرنی بحب اربعة واخبرنی انه یحبهم و هم علی علیه السلم و مقداد و سلمان و اباذر و در جامع صغیر جلال الدین
سیوطی شافعی مذکور است که قال صلی الله علیه و آله ان الجنة تشتاق الی اربعة علی و عمار و سلمان والمقداد و شیخ کشی
در اسماء الرجال از حضرت امام محمد الباقر علیه السلم روایت کرده که ارتد الناس الا ثلث نفر سلمان وابوذر والمقداد فقلت
فعمار فقال کان جاص جیصة ثم رجع قال ان اردت الذی لم یشک ولم یدخله شئ فالمقداد یعنی حضرت امام فرمودند که جمیع
مشاهیر صحابه که استماع نص نبوی در باب خلافت امیر المؤمنین علی علیه السلم کرده بودند مرتد شدند الا سه نفر سلمان وابوذر
و مقداد راوی پرسید که آیا عمار بن یاسر ناظم موجب محبت او نسبت باهل بیت در این چند کس داخل نبود امام فرمود اندک میلی از حق و
تردّدی در روظاهر شد و بعد از آن رجوع بحق نمود و انکه او را اصلا شکی و شبهه طاری نشد مقداد بود ابان بن تغلب از حضرت
صادق علیه السلم پرسید که هیچکس از صحابه بر ابی بکر انکار کرد در جلوس او بر جای رسول الله صلی الله علیه و آله یا نه امام علیه السلم
فرمود که دوازده کس انکار کردند از مهاجر مقداد بن اسود وابوذر غفاری و سلمان فارسی و بریدهٔ اسلمی و خالد بن سعید و عمار بن
یاسر و از انصار ابو الهیثم تیهان و عثمان بن حنیف و سهل بن حنیف و خزیمة بن ثابت و ابی بن کعب و ابو ایوب انصاری یا بالجمله
دیگر قرار دادند که ابو بکر را از منبر بزیر کشند و بحضرت امیر المؤمنین علیه السلم عرض کردند علی ایشان را منع فرمود که اگر چنین کنید
همه با تیغهای کشیده بر سر من آیند و گویند با ابو بکر بیعت کن و اگر نه قصد قتل تو کنیم و رسول الله صلی الله علیه و آله مرا امر بصبر
فرموده اگر معاون یابم طلب حق خود کنم والا صبر نمایم و در مقام خود اشارتی شد که هر وقت اصحاب قرار میدادند که دیگر روز با
تیغهای کشیده بیایند و در خدمت حضرت شاه ولایت بمسجد روند و احقاق حق کنند سلمان وابوذر و عمار تیغها در زیر عبا پنهان
داشته میامدند و جناب مقداد شمشیر برهنه بر دوش نهاده میامد و اصلا ملاحظهٔ اعدا نمینمود و اگر کسی صاحب بصیرت و ذوق است

بدین قدر که نقل شد علو شان و مرتبهٔ خلوص و ارادت و مقام دوستی و ولایت مقداد را قیاس خواهد نمود و در سنهٔ ثلاث و
ثلثین از هجرت رسول صلی الله علیه و آله شاهباز روح پر فتوح مقداد روی باشیانهٔ اعلی علیین نهاد رحمه الله **سلمان**
فارسی علیه الرحمه از اهل عجم و فرس بود از آغاز شباب طالب حق شد و بمسافرت پرداخت و نزد علمای
یهود و نصاری تردد کرد و متحمل شدائد و مکاید بسیار شد زیاده از ده خواجه او را به نوبت فروختند آخر الامر حضرت سید
کاینات محمد مصطفی صلی الله علیه و آله او را از یهود خرید و او را در مقام ارادت و صدق با آنحضرت مرتبهٔ حاصل شد که بخبر السلمان
منا اهل البیت مفتخر آمد **عربیة** کانت مودة سلمان له نسبا ولم یکن بین نوح وابنه رحما و بدین خبر
جمعی بعصمت و طهارت سلمان قایل شده اند زیرا که آیهٔ تطهیر در شان اهل بیت مشهور است و او نیز در سلک ایشان در آمده
و از کثرت توثیق حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله با او و در بعضی امور از او مشاوره میفرمود تا کار بجائی رسید که منافقین
عرب میگفتند که سلمان او را تعلیم میکند و آیت نازل شد که یقولون انما یعلمه بشر لسان الذی یلحدون الیه اعجمی و هذا لسان
عربی مبین قاضی بیضاوی و جمعی سلمان را از محتملات شان نزول آیه دانسته اند و ابن قتیبه گوید هجده کس از صحابهٔ رسول
رافضی بوده اند و سلمان از انجمله است منصور بن روح از حضرت جعفر الصادق علیه السلام پرسید که از شما بسیار ذکر
سلمان فارسی میشنوم سبب آن چیست امام فرمود مگو سلمان فارسی و بدانکه باعث بر کثرت
یاد من او را سه چیز است که بدان سه فضیلت آراسته بود دیگر آنکه هوای امیر المؤمنین را بر هوای نفس خود اختیار نمود دیگر
ترجیح دادن فقرا بر اغنیا و دوست داشتن ایشان او دیگر میل او بعلم و علمای ربانی ان سلمان کان عبدا صالحا
حنیفا مسلما وما کان من المشرکین سدیر صیرفی از پدر خود و او از حضرت امام محمد باقر علیه السلم روایت کرده که جمعی از صحابه
اظهار نسب و حسب خود میکردند عمر خطاب بسلمان خطاب کرد که نسب و حسب تو چیست قال سلمان انا سلمان بن عبد الله کنت
ضالا فهدانی الله بمحمد صلی الله علیه و آله کنت عائلا فاغنانی الله بمحمد صلی الله علیه و آله وکنت مملوکا فاعتقنی الله بمحمد
صلی الله علیه و آله فهذا حسبی و نسبی یا عمر در کتاب کامل بهائی آمده که چون سلمان بیعت نکرد با ابو بکر روزی عمر او را گفت که اگر
بنی هاشم تخلف کردند از بیعت ابو بکر بجهت افتخار نسب ایشانست بر رسول الله صلی الله علیه و آله تو را چه افتاد که تخلف میکنی
سلمان گفت انا شیعة لهم فی الدنیا والاخرة اتخلف بتخلفهم واتابع بمتابعتهم و بعضی گویند گفت انا بایعنا النبی علی النصح
للمسلمین والایتمام بعلی بن ابیطالب علیه السلم والموالاة له و میر مخدوم نیشابوری که سید فاضلی بوده در بعضی رسالات خود
بر تقریبی که مرقوم نموده که حضرت امیر المؤمنین در باب سلمان فرموده که هر که در ظاهر و باطن خلاف با من نکرده که همان
خواسته که من خواسته ام و این کمال کمالست و اینکه بعضی چنان دانسته اند که سلمان تاهل اختیار نکرده و مجبوب بوده خطاست
و بقول شیخ شهید قدس سره که در حاشیهٔ قواعد از کتاب صفوة الصفوة نقل نموده سلمان از بنی کنده زن خواسته و اولاد
داشته و مؤید اینست آنچه در کتاب درج الدرر تاریخ گزیده آمده که جناب شاه ولایت مآب علیه السلم بامر حضرت رسول الله صلی الله
علیه و آله عهد نامهٔ جهة برادر و اولاد سلمان مرقوم فرموده بیتی که از شعرا گوید **بیت** بزهد سلمان اندر سامرا ملکا
چو یافتم زپدر که نژاد سلمانم مدت عمر او بروایت اقل دویست و پنجاه سال و بروایت اکثر سیصد و پنجاه سال بود و در سنه
سی و شش هجری در مداین رحلت یافته و گویند حضرت امیر المؤمنین علیه السلم در یکشب از مدینه بمداین رفته او را تجهیز
و تکفین نموده و مراجعت فرموده رحمه الله علیه و آله **عمار بن یاسر العنبی** صاحب استیعاب آورده
که پدر او مولا و حلیف بنی مخزوم بود در مبادی چون عثمان او را بزد تا استخوانهای پهلوی او شکست و در اندرون او فتق
و شکاف پیدا شد بنی مخزوم سوگند خوردند که اگر یاسر بمیرد بجز عثمان را بجز او نکشند و مادر او سمیه را چنانکه گذشت در

ميان دو شتر بسته بضرب حربه بكشتند و عمار بسيار جفاها از كفار كشيد و از دين اسلام انحراف نورزيد و اخر با مسلمانان
بحبشه هجرت كرد و بدو قبله نماز كذارده بعد ازان مراجعت در غزوات شجاعتها نموده در حرب يمامه كه مسلمانان فرار كردند
شمشيري بكوش عمار رسيد و ببريد و بر دوش او افتاد و با وجود اين ضرب از حرب دست باز نداشت و حضرت رسالت صلى الله عليه
واله در باب او فرموده كه عمار از پاى تا سر مملو از ايمانست و ايضا در شان او فرموده كه هر كه عمار را دشمن دارد خدا او را دشمن دارد
و ايضا باو خبر داده بودند كه تقتلك الفئة الباغية چون عثمان خليفه شد و بى اعتدالى از حد بكذرانيد جمعى از اصحاب نامه بدو
نوشتند و غلط كاريهاى او را دران درج كردند و عمار بدو داد عثمان از دست بيفكند و بر عمار خشم كرفت و امر نمود او را بزدند
و خود لكدى چند بر شكم و مذاكير او زد و او را غشى عارض شد و علت فتق در او ظاهر امد و او را بخانه او بردند و چند نماز او ازان
غشى و بيخودى فوت شد و چون بخود قضا كرد و صحابه درين باب عثمان را ملامت و شنعت كردند و ابوذر در شام بشنيد از عثمان
برنجيد و او را بظلم نسبت داد و معاويه بعثمان نوشت و عثمان او را بمدينه خواند و برنجانيد چنانكه در احوال وى نكارش يابد و
چون عمار در مبادى جنك جمل بحكم حضرت وصى پيغمبر امامزاده حسن بن على عليه السلم بكوفه شد در ميانه او و ابو موسى اشعرى
كه مانع از مدد كوفيان بحضرت ولايت پناه بود سخنان رفت كه در تاريخ ابن اعثم كوفى مسطور است و عمار همه سخن از روى بصيرت
و ايمان و صفاى سريرت كفت اخر عمار با بو موسى كفت كه در شب عقبه تو نيز با منافقان موافقت داشتى و حضرت رسول ترا نيز
لعنت كرد ابو موسى كفت اخر از براى من استغفار فرمود عمار كفت لعنت را شنيدم و استغفار را نشنيدم مع القصه در روز حرب صفين
عمار بهاشم بن عتبه كفت امروز ببهشت خواهم رفت والله كه اكر اينجماعت تا نخلستان هجر بكريزانند بر علم يقين خود كه ما بر حقيم
باقى خواهم بود و شرح شهيد شدن عمار را در انجنك سابقا بطريق اجمال در ضمن وقايع صفين نوشته ام لهذا انكرار جايز
نيست و انجناب دران غزوه شهادت كو بجنت ابرار رسيد و علما در نوشته جان خود اورده اند كه جناب ولايت مآب قبل از شهادت عمار
در كشتن كفار چندان مبالغه نداشته بعد ازان ذو الفقار را بخون ايشان رنكين كرد و در معنى بخون عمار اشرار را بقصاص رسانيد
مدت عمر او نود و يكسال بيشتر نيز نوشته اند رحمة الله عليه

ابوذر جندب بن جنادة الانصارى

از كبار صحابه قديم الاسلام حضرت سيد انام است حضرت رسول الله صلى الله عليه واله فرموده
ما اظلت الخضراء و لا اقلت الغبراء من ذى لهجة اصدق من ابى ذر و هم در شان او فرموده ابى ذر فى امتى شبيه عيسى بن مريم
فى زهده از حضرت امير المؤمنين عليه السلم حال او پرسيدند فرمود ابى ذر مرديست كه از علوم دينى و مسائل يقينى انچه فهميد
و حفظ كرده ديكران از فهم ان عاجز و قاصرند در هنكام غزوات بدر و احد و خندق ابو ذر باذن رسول بتعليم شرايع بقوم خود
رفته بود و پس ازان بمدينه امده تا اخر بود در زمان خلافت عمر بنيت غزا بجانب شام رفته بود و بواسطه در يافت بعضى امورات
از عثمان و معاويه سخنان خوب نميفرمود معاويه كاغذى بعثمان نوشت كه اكر بشام محتاجى ابا ذر را بخواه و بجاى بفرست كه
مردم شام را با تو بد اعتقاد كرده عثمان او را بالاجبار و الاكراه بمدينه اورد و غالبا بر عثمان اية يوم يحمى عليها فى نار جهنم
مى خواند و اين كنايه بود كه او نيز از انها خواهد بود كه پيشانى و پهلوى ايشان را داغ ميكنند روزى اباذر ميفرمود كه دهندكان زكوة
بايد احسان خود را با قارب مقصور نكنند و كعب احبار بعثمان كفت كه غرض اباذر تويى و كفت هر كه اداى فريضه نمود حق خدا از
ذمه او ساقط شد ابو ذر با كعب كفت تو را چه حداست كه در برابر من سخن كويى يا ابن اليهودية بخدا كه يهوديت از دل تو هنوز
بيرون نرفته و محجنى كه در دست داشت بر سر كعب زد و سرش شكسته عثمان زياده برنجيد و تاب اوامر و نواهى او در ميان مسلمانان
نميا ورد حكم بخروج او از مدينه نمود كفت بكجا از دشمن دارى ابوذر كفت ربذه را چرا كه در حالت كفر دران بوده ام عثمان كفت
او را با شترى جلف سوار كردند و روانه ربذه نمودند و حكم داد كه كسى اباذر را مشايعت نكند و در ربذه كسى مسئله از او نپرسد و رجوع

نمايد و چون اباذر برفتن امد حضرت امير المؤمنين عليه السلم و حسنين و عمار بمشايعت او بيرون شدند و سخنان كفتند
و او برفت بالجمله حال اباذر در ربذه بدانجا رسيد كه چون بجوار رحمت پروردكار رفت عيال او كرباسى نداشتند كه او را كفن
كنند بلكه خود نيز سابرى نداشتند اخر الامر چنانكه رسول الله صلى الله عليه واله خبر داده بود كسى از غيب رسيد اباذر را
تكفين كردند على بن ابراهيم در تفسير اورده كه اهل عراق در رسيدند و مالك اشتر خبر او را ديد و قصه فوت پدر را بدو كفت
مالك اباذر را در حله خود كه چهار هزار دينار قيمت داشت تكفين نمود شيخ ابو الفتوح رازى روايت كرده كه ابن عباس كفته
كه سالى در موسم حج با مردم حديث ميكردم مردى را ديدم كه در هيئت اعرابيه عمامه سياه بر سر بسته و هر وقت من چيزى ميكفتم او
حديثى روايت ميكرد و چون فارغ شد كفت معاشر الناس من عرفنى فقد عرفنى و من لم يعرفنى فانا انبئه باسمى انا جندب
بن جنادة البدرى الغفارى انا صاحب رسول الله صلى الله عليه واله سمعته يقول فى هذا المكان و الا صمتا اذناى ان الله
اصطفى ادم و نوحا و ال ابراهيم و ال عمران على العالمين ذرية بعضها من بعض والله سميع عليم فاما الذرية من نوح و الال
من ابراهيم و السلالة من اسماعيل و العترة الهادية الذرية الطاهرة من محمد صلى الله عليه واله و الصديق الاكبر على بن
ابيطالب عليه السلام فانها الامة المتحيرة بعد نبيها لو قدمتم من قدمه الله و رسوله و اخرتم من اخره الله و رسوله لما عال ولى
الله و لا طاش منهم فى سبيل الله و لا اختلفت الامة بعد نبيها الا كان تاويلها عند اهل البيت فذوقوا بما كسبتم و سيعلم
الذين ظلموا اى منقلب ينقلبون كفت از رسول صلى الله عليه واله شنيدم كه درين موقف اين خبر را بخواند و كفت ذريه از
نوح است و ال از ابرهيم و سلاله از اسماعيل و عترت هاديه و ذريه طاهره از محمد صلى الله عليه واله و صديق اكبر على است اى
امت متحيره بعد از پيغمبر اكر تقديم ميكرديد انرا كه خدا و پيغمبر تقديم كرد و تاخير ميداشتند انرا كه خدا و رسول تاخير كرد دوست خداى
محتاج نشدى و هيچ تير در راه خداى خطا نرفتى و امت بعد از پيغمبر صلى الله عليه واله هيچ چيز خلاف نكردند الا تاويل او نزد
اهل بيت پيغمبر باشد اكنون بچشيد و بال انچه كرديد و بدانند ظالمان كه بازكشت ايشان چكونه باشد ابن صباغ در فصول
المهمه اورده كه ابوذر كفت شنيدم از رسول الله صلى الله عليه واله كه بكردانيد اهل بيت مرا بجاى سر از جسد و بجاى دو چشم از
سر و بدانيد كه جسد راه نمى برد الا با سر و سر نمى نكرد الا با چشم چه حاصل حديث انست كه بى محبت و ولايت اهل بيت روى هدايت
نمى توان ديد و بمقام اولئك على هدى من ربهم و اولئك هم المفلحون نمى توان رسيد ابن عباس روايت كرده كه ديدم ابوذر را حلقه
كعبه كرفته بود و ميكفت هر كه مرا شناسد بشناسد و هر كه نشناسد منم جندب زيدى ابوذر غفارى و ديدم رسول الله صلى الله
عليه واله را در سال كذشته كه حلقه كعبه را كرفته بود و ميفرمود يا ايها الناس لو صمتم حتى تكونوا كالحنايا و دعوتم حتى
تقطعوا اربا اربا ثم تبغضتم على بن ابيطالب عليه السلم اكبكم الله فى النار قم يا ابا الحسن فضع خمسك فى خمسى يعنى كف
فى كفى فان الله اختارنى و اياك من شجرة انا اصلها و انت فرعها فمن قطع فرعها اكبه الله على وجهه فى النار على سيد
المسلمين و امام المتقين يقتل الناكثين و المارقين و الجاحدين على منى بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبى بعدى

حذيفة بن اليمان الانصارى العبسى

از اصحاب اسيعاد در مجالس اورده كه حذيفه و پدرش و برادرش صفوان
در غزوه احد در خدمت حضرت رسول صلى الله عليه واله بوده و در مغلوبه جنك يكى از مسلمانان سهوا پدر او را كمان كفار كرده
بشهادت رسانيد و او صاحب سر رسول الله صلى الله عليه واله بوده و منافقين اصحاب رسول را بتحقيق ميشناخته و از اركان اربعه
حضرت صاحب ولايت ماب داشته بخارى در تفسير اية ان المنافقين فى الدرك الاسفل من النار اورده كه اسود كفت روزى در مسجد
مدينه در حلقه عبد الله بن عمر نشسته بودم كه حذيفه در امد و بر عبد الله سلام كرده بنشست و چندان النفاق بوى نكرده
حذيفه بوى كفت قد كثر النفاق فى قوم كانوا خيرا منكم يعنى نفاق در قومى كه بهتر از شما بودند بسيار بود اكر در شما باشد عجب

منیست و من نیز مقارن انخطاب آیت مذکور را بر خواندم متبسم شد و حذیفه از وا اعراض کرده بطرفی دیگر از مسجد برفت و چون
عبد الله رفت حذیفه مرا نزدیک خود خواند و گفت عجب دارم از خنده عبد الله که او دانست من چه میگویم صاحب کشکول قدس
سره از مفضل بن عمر از امام جعفر الصادق علیه السلام روایت نموده است که امام فرمود حذیفة الیمان در شب عقبه مهار
شتر رسول صلی الله علیه و آله را در دست داشت چون منافقین قصد قتل رسول صلی الله علیه و آله کردند بر وی بر زد و حذیفه
ایشان را بدید و بشناخت و بر همه عارف و واقف شد و چون بعد از ابو بکر عمر خلیفه شد حذیفه را بخواست و گفت شنیده ام که جمعی
از اصحاب رسول را بر نفاق منسوب میداری و میگویی ایشان بواب جهنم اند و دره خود را بلند کرده که بر حذیفه زند حذیفه بخندید
و گفت ساکن باش ای عمر که تو بابی از ابواب جهنم و دفع خواهی کرد منافقان را از دخول در آن پس عمر متبسم شد و مصلحت در غلظت
ندید و فضایل حذیفه را بر خصار تقریر نمود و در رجال ابن داود آمده که حذیفه یکی از ارکان اربعه است و بعد از حضرت
رسالت صلی الله علیه و آله در کوفه ساکن شد و بعد از بیعت با حضرت امیر المؤمنین بچهل روز وفات یافت و صفوان و سعید
پسران خود را وصیت کرد که با حضرت بیعت کنند و کردند و ملازم حضرت بودند تا در صفین بسعادت شهادت رسیدند **خزیمة**
بن ثابت انصاری ذو الشهادتین و ابو ایوب انصاری و ابی بن کعب
انصاری نیز از اجلای اصحاب رسول و مخلصین شاه ولایت بوده اند و حال ایشان در دفاتر مظبوط است **سعد بن**
عبادة انصاری رحمة الله از اکابر اصحاب و اماجد انصار و نقیب سید مختار صلی الله علیه و آله بوده
و با ابو بکر بیعت ننموده بجانب شام رفته در خلافت عمر خالد بن ولید شبی او را در معبر میان باغی بتیر زده شهید ساخته او را در
انداختند که جنیان او را کشتند و این بیت بگفتند از قول جنیان که **شعر** قد قتلنا السید الخزرج سعد بن عبادة و
رمیناه بسهمین فلم یخط فؤاده   و گفتند که جهة کشتن جن مر سعد بن عباده را از آن جهة بوده که او ایستاده بول میکرده است
و عوام باور کردند و خالد بدین خدمت در نزد عمر رتبه حاصل کرده و در جهنم مخلد شد شاعری از بنی انصار در رد آن شعر
گفته است **شعر** یقولون سعد شقت الجن بطنه   الا ربما حققت فعلك بالغدر   و ما ذنب سعد انه بال قائما
و لکن سعد لم یبایع ابو بکر   سعد را شش پسر بوده همه دلیر و رشید و بلند بالا و از ارادت کیشان علی اعلی طول قامت سعد
و قیس پسر شده شبر ایشان و شبر ایشان برابر بذراع ما بوده است و سعد ابا عنجد بزرگ و کریم قوم خود بوده است و قیس بن سعد
در صفین خدمتها و جنگها کرده و بعد از امیر المؤمنین علیه السلام در خدمت امام حسن علیه السلام میبوده است **حجر بن**
عدی الکندی طاب ثراه با آنکه در سن شباب بصحبت حضرت ختمی مآب صلی الله علیه و آله رسیده
و جوان بوده بحسب رتبه و معرفت از کبار صحابه محسوب میشده مستجاب الدعوة میبوده و درجه عالی داشته و نفس محبت شاه ولایت
علیه السلام در دل او کالنقش فی الحجر ثابت و مستقر میبوده علامه حلی نوشته که حجر از ابدال و اولیاء الله بوده و البته مرید و مخلص
شاه اولیا علی مرتضی علیه السلام از ابدال و اوتاد و اولیاء عباد خواهد بود و بعد از شهادت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام که معاویه
زیاد را بجود الحاق کرد و او را بر بصره و کوفه حکومت داد و او خواست که دوستان و شیعیان امیر المؤمنین علیه السلام را در هر جا در یابد
بکشد و از ایشان اثری نماند زیاد بد نهاد نیز در این امر اهتمام بعمل میاورد بمحض تهمت هر کرا مییافت میکشت تا کار بجایی رسید
که هر کس بر دشمن خود شیعه ابو تراب اطلاق میکرد بکشتن میرسید مغیرة بن شعبه که قبل از زیاد در کوفه عامل معاویه بود در روی
بر منبر بر حضرت شاه کوثر علیه السلام طعن و لعن و سب نمود حجر بن عدی با جمعی از اقارب و اصحاب خود او را استنکار کرد و عمرو بن
حریث که در آن حال در خدمت امیر المؤمنین علی علیه السلام بود بعد از متابعت زیاد میل نموده روی بر نیابت او بمنبر شد به نمود
گفتن آغاز کرد حجر و پانصد نفر او را بضرب حجر از منبر بر آوردند چون قصه بزیاد رسید از بصره بکوفه آمد و حجر را با پانصد نفر

از شیعه امیر المؤمنین علیه السلام نزد معاویه فرستاد و اهالی کوفه حسب الامر زیاد محله مهر کردند که حجر در باره معاویه بد اعتقاد
است و بعلی ارادت و اخلاص دارد و چون حجر و اصحاب او بشام رفتند معاویه حجر و جمعی را بقتل رسانید و در آن سال بمکه
میرفت در مدینه حضرت امام حسین را بدید از راه شماتت گفت که حجر بن عدی و سایر شیعه پدر ترا کشتیم و بر ایشان نماز نگذاردیم
و دفن کردیم امام حسین علیه السلام فرمود اگر ما مردان ترا در یابیم بکشیم و بر ایشان نماز نکنیم و دفن ننماییم و قبر حجر در موضع عذرا
در دو فرسنگی دمشق است گویند چون شیخ اجل ابو عبد الله الشهید رحمه الله بشام شد بدان موضع رفته زیارت کرد و این ابیات
نگاشت **عربیة** جماعة لفنا عذراء قد دفنوا   لهم من الله اجلال و اکرام   حجر قبیضه ضیغم شریکهم
و صالح ثم همام و کرام   بالجمله چنانکه سابقا اشاره شد معویه را روی بکشت و لقوة تاب و بجود میشد و میگفت ای
حجر بن عدی ما را با تو چه بود از من در گذر و مر العفو کن چنین سخنها میگفت تا بجهنم رفت معنی هذه جهنم الذی توعدون را بفهمید
عدی بن حاتم الطائی رحمة الله علیه پسر حاتم مشهور است و احوال او در ضمن کتاب
مذکور شد که چون بخدمت رسول الله آمد رسول صلی الله علیه و آله ردای خود را در زیر پای او بگسترد و باوی اظهار ملاطفت
و مهربانی کرد بعد که اسلام و ایمان گزید سالها بزیست در جمل و صفین و نهروان در رکاب شاه ولایت میبود وقتی بعد از فوت
حضرت امیر بشام رفته معاویه عبد الله زبیر را باز داشت که با وی مکالمه کند چون یک چشم عدی در روز جمل عیب کرده بود ابن زبیر
سخن آغاز کرده گفت چشم ترا در کدام روز ضایع ساختند عدی گفت در آن روز که پدرت از رزم گریخته بیدترین حالی او را کشتند و ترا هم
روز اشتر دمی بر قفای تو بند کرد و بیفتادی و بکر بیختی پس معاویه و اصحاب او بخندیدند و عدی در این باب این ابیات منظوم کرد
عربیة اما و انا یا ابن الزبیر لو انتنی   لقیتك یوم الزحف ما رمت لی سخطا   و کان ابی من طی ثم ابوابی صحیحین
لم ینزع عروقهم القبطا   و لو رمت شتمی عند عدل قضائه   لرمت به ابن الزبیر اذا سخطا   در مصرع قبط تعریض است
ابن زبیر که اصل او قرشی نبوده و قبطی بوده و سابقا بدان اشاره شد معاویه گفت که پسران تو طرف و طریف و طرفه چه شدند
گفت با علی بن ابیطالب کشته شدند معاویه گفت علی پسران خود را محفوظ داشت و پسران ترا بکشتن داد انصاف نکرد عدی گفت
من انصاف نکردم که علی علیه السلام کشته شد و من هنوز در دنیا مانده ام و زنده ام **عمرو بن الحمق**
الخزاعی از اصحاب خاص رسول و از مخلصین سید اوصیا علی مرتضی است گویند حضرت رسول الله صلی الله علیه
و آله وقتی سریه بجایی مامور میفرمود با ایشان گفت در فلان شب راه گم خواهید کرد از دست راست بروید بمردی میرسید که نام او عمرو بن
الحمق است و او راه بشما نخواهد نمود تا نخست شما را طعام ندهد و گوسفندی برای شما بکشد و بخورید و آنگاه راه بنماید چون چنین
کرد سلام من باو برسانید و بگویید پیغمبر در مدینه ظاهر است اهل سریه برفتند و چنین شد که رسول الله صلی الله علیه و آله فرموده
بود و چون خواستند که بگویند پیغمبر بتو سلام رسانیده عمرو خود گفت که پیغمبر در مدینه ظاهر شده ایشان گفتند آری و تو را
سلام رسانیده و برفتند و او بمدینه آمد و سالها در خدمت رسول صلی الله علیه و آله و وصی او بماند و در کشتن عثمان او هم
تن بود که بدرون خانه عثمان شد و بعد از شهادت امیر المؤمنین معویه بجستجوی او در آمد او بغارها رفت در غاری ماری
او را بگزید و رحلت کرد و کسان زیاد علیه اللعنه نعش او را یافتند و سر او را بریده بیاوردند و بر نیزه کردند و بشام بردند و
او اول سری بود از مسلمانان که بر نیزه رفت و کان ذلك فی سنة خمسین **جابر بن عبد الله انصاری**
علیه الرحمة او آخر اصحاب رسول بوده است که زمان ائمه را در یافته در حروب با امیر المؤمنین علیه السلام بوده
و بعد از آن عمامه سیاه بر سر بسته و در مسجد مدینه می نشسته و افاده مینمود و گاهی یا باقر العلم میگفته مردم می پنداشتند
که او خرف و پیر شده و هذیان میگوید از وی پرسیدند گفت رسول الله صلی الله علیه و آله بمن گفته که چندان می مانی که از اولاد

من همنام مرا می بینی و باقر العلوم لقب اوست و صفتی که رسول صلی الله علیه و آله از او کرده مرا بشوق انداخته که بی خود نام او
میبرم و هم چنان شد که رسول صلی الله علیه و آله فرموده بودند بخدمت امام محمد باقر علیه السلم رسید و بوسه بر سر وی زد
و سلام رسول بوی رسانید و مدتها بود و همیشه میگفت ای انصار فرزندان خود را بمحبت علی تربیت کنید هر که از این دوستی ابا
نماید بگو که مادر اوست خواجه نصیر الدین طوسی در رساله اوصاف الاشراف آورده که جابر بضعف پیری مبتلا شد حضرت امام
محمد باقر علیه السلام بدیدن وی رفت و از جابر سؤال فرمود که در چه حالی گفت در حالی هستم که پیری را بر جوانی و بیماری را بر
تن درستی و مرگ را بر حیات حضرت امام محمد باقر علیه السلم در مقام تکمیل او شده فرمودند اما من اگر خدا مرا پیر سازد دوست
میدارم و اگر جوان دارد جوانی را و اگر بیمار دارد بیماری را و اگر صحت دهد صحت را و اگر حیات دهد حیات را و اگر مرگ دهد مرگ را
دوست میدارم جابر دست امام محمد باقر علیه السلم را بوسه داده گفت صدق رسول الله صلی الله علیه و آله فانه قال لی ستدرک
ولدا من اولادی اسمه اسمی یبقر العلوم بقرا کما یبقر الثور الارض و ازین کلام میرسد که جابر در مقام صبر بوده علی ای حال بعضی
از احوالات جابر در ضمن وقایع گذشته در اصل کتاب نوشته شد و او بعز حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم سعادت
صحبت و خدمت پنج امام را دریافته بود

حارثة بن مالک الانصاری علیه الرحمة

از اصحاب حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله می بود عبادت و مجاهده و ذکر و جوع و سهر او بسیار بوده و گویند مجاهده
او بمشاهده پیوسته چنانکه در کتاب عین الحیوة تالیف جناب محدث مجلسی طاب ثراه آمده که روزی رسول الله صلی الله علیه و
آله بحارث بن مالک انصاری فرمود کیف اصبحت عرض کرد که عبدا مؤمنا عرضت نفسی عن الدنیا فاسهرت لیلی واظمأت هواجری
وکأنی انظر الی عرش ربی قد وضع للحساب وکأنی انظر الی اهل الجنة یتزاورون فی الجنة وکأنی اسمع عواء اهل النار فی النار فقال
قال رسول الله صلی الله علیه و آله عبد نور الله قلبه ابصرت فاثبت قال ادع الله ان یرزقنی الشهادة معک فقال صلی الله
علیه و آله اللهم ارزق حارثة الشهادة رسول الله صلی الله علیه و آله او را با جناب جعفر طیار بجهاد روم فرستاد و بشهادت رسید
بقول ابی بصیر نه نفر را کشت و شهید شد رحمه الله علیه و احوال او در رهنمای نامه منظوم است و نظیر حال اوست آنچه از زید مشهور
و منظوم کرده اند و گویند که زید بن حارثه بوده والله اعلم بالصواب

در ذکر بعضی از فرزندان جسمانی و روحانی حضرت امیر المؤمنین ابو القاسم محمد بن علی نور الله مضجعه

حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فرموده بودند که یا علی بعد از من ترا فرزندی از
زنی حنفیه خواهد بود کنیت و اسم خود را بوی موهبت کردم و جز او را حلال نیست که این کنیت و نام با هم جمع کند چون خوله بنت
جعفر در نکاح آنحضرت علیه السلم در آمد آن فرزند متولد شد و چون مادرش از قبیله بنی حنیفه بوده است بنام آن قبیله شهره
نموده است و این محمد بسیار شجاعت داشته و شدید القوة بوده چنانکه وقتی زرهی بجهة حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
آوردند که بلند بود آنحضرت بفرزند نامدار فرمود از فلان حد زره را کوتاه کن محمد بیک دست خود را بر دامن زره نهاده و دستی دیگر بر موضع قطع
فصل و بقوة سر پنجه از آن حد زره را جدا نموده و عبد الله بن زبیر نیز چون صاحب قوة بدنی بوده هر وقت اسم محمد را می شنود بر
محمد حسد برد علی ای حال رایت ولایت آیت حضرت شاه ولایت علیه السلام در جمل و صفین در دست محمد بوده و نام آنحضرت
با طراف حمله مینموده گویند چند بار آنحضرت بوی فرمود تقدم تا محمد وی پیش رفته بایستاد روایتی آنکه گفت هذه والله للفتنة
العمیا حضرت بانگ بر وی زد که اقحم لا ام لک اتکون فتنة ابوک قایدها و سایقها **عربیة** اطعن بها طعن ابوک
تحمد لا خیر فی الحرب اذا لم توقد پس محمد لوا را برداشته بر دشمن حمله کرد و بسنان نیزه دمار از اعدا بر آورد دیده حساد را
کور مینمود حضرت امیر المؤمنین علیه السلم در و نگاه میفرمود و آثار جلادت میدید بمضمون الشبل فی المخبر مثل الاسد ثوی

افزوده

انور ش شکفته میشد در کشف الغمه و تاریخ ابن خلکان آمده که بمحمد گفتند چرا پدرت ترا در مهالک میاندازد و حسنین را منع میکرد
محمد گفت انها بمنزله دو چشم وی اند و من بمنزله دست اویم چشمان خود را با دست خود حفظ میکند و ایشان پسر پیغمبرند و من پسر اویم
حرمت ایشان لازمست بالجمله حضرت امام حسین چنانکه سبق ذکر یافت محمد را در مدینه گذاشت و بعد از شهادت امام او منزوی
شد و بطاعت اشتغال داشت و کیسانیه او را امام میشمردند و مختار از جانب او طلب خون امام علیه السلم می نمود و گفته اند که با امام
زین العابدین علیه السلم بمحاکمه در نزد حجر شدند و حجر بر امام تصدیق کرد گفته اند که محمد بجهة ازاله شکوک جمعی مستضعفین
مبادرت درین امر نموده و الا بجهة او تشککی نبود مع هذا کیسانیه او را امام میدانند و مهدی موعود میخوانند و گویند زنده
است و در کوه رضوی قریب بمدینه غیبت کرده است و بر وفق تواریخ امامیه شصت و نه سال عمر کرده و در سنه احدی و ثمانین وفات
نمود

محمد بن ابابکر

مادر او اسما بنت عمیس است که اول زوجه حمزه عم رسول الله صلی الله علیه و آله بوده است
و بعد از شهادت حمزه ابو بکر او را انکاح نموده در سال حجة الوداع محمد متولد شد و چون ابو بکر بمرد حضرت امیر المؤمنین علیه السلم
اسما را در سلک نسوان خود منسلک نمود و محمد را تربیت فرمود در تربیت آنحضرت بود و نجابت محمد از جانب مادرش بوده و امام محمد
باقر علیه السلم فرموده که محمد بر برائة از شیخین با امیر المؤمنین علیه السلم بیعت نموده این اشعار که از وست مؤید این مطلب است
عربیة یا ابانا قد وجدنا ما صلح خاب من انت ابوه افتضح انما اخرجنی منک الذی اخرج الدر من ماء
الملح انسیت العهد فی خم وما قاله المبعوث فیه وشرح فیک وصی احمد فی یومها ام لمن ابواب خیبر قد فتح
ام بارث قد تعصمت بها بعدما بخبخ علی وکشح ما تری عذرک فی الحشر غدا ما لک الویل اذا الحق اتضح وسالک
المصطفی عما جری من قضایاکم ومن تلک القبح ثم عن فاطمة وارثها من روی عنه ومن فیه فضح وعلیک
الخزی من رب السماء کلما ناح حمام وصدح یا بنی زهراء انتم عدتی وبکم فی الحشر میزانی رجح واذا صح
ولائی لکم لا ابالی ای کلب قد نبح در استیعاب آمده که امیر المؤمنین علیه السلم بسیار دوست میداشت محمد را و او را ثنا
میگفت نیز اگر بحلیه عبادت و زهادت محلی و از صفات دنیه مزکی و در همه حروب در رکاب شاه اولیا با اعدا محاربه میکرد چنانکه
در روز صفین با عبید الله بن عمر اشارتی شد و در خون عثمان شرکت داشته چنانکه سابقا از قول ابن اعثم نگاشته شد و چون
محمد از جانب امیر المؤمنین علیه السلم بایالت مصر شد در دست احزاب معاویه علیه الهاویه بشهادت رسید و چون خبر شهادت
او را حضرت امیر المؤمنین علیه السلم شنید گریان شد و فرمود کان لنا عبدا صالحا و لنا ولدا صالحا و اهل سنت او را بد دانند
و معاویه را خال المؤمنین خوانند اگر عایشه ام المؤمنین است انسب آن بودی که برادر او را خال المؤمنین خوانندی و حکیم سنائی
غزنوی رحمه الله پس نکو گوید **نظم** آنکه مردود هاو تلبیس است او نه خال و نه عم که ابلیس است هر که را خال
از این شمار بود با علی مرد را چه کار بود ور همی خال بایدت ناچار پور بوبکر را بخال انگار عایشه خواهر است
خواهر او خال مابه بود برادر او چون فتادی بدخت بوسفیان که از و گشت خانه دان ویران

مالک بن الحارث النخعی المعروف باشتر قدس سره

اگر چه در ضمن حکایات گذشته
اجمالا از خدمات او ذکری رفته ولی اگر هزار بار نام آن نامی مکرر شود **ع** هو المسک ما کررته یتضوع در حقیقت
مالک اشتر بازوی حضرت حیدر بوده چنانکه معویه گفته بازوی راست علی مالک اشتر است و بازوی چپ او هاشم مرقال که
مشهور بهاشم بن عتبه است و در صفین رایت حضرت شاه ولایت در دست او بوده و مردانگیها و دلیریها نموده تا بشهادت
رسید و اینکه گویند در کربلا شهید شده در تواریخ معتبره بنظر نیامده علی ای حال مالک امیری جلیل و مؤمنی نبیل بوده است
وی از اعاظم اهل کوفه بود و در زمان خلافت عثمان از سوء عمل والی او بستوه آمده چه ولید بن عتبه خمر خوردی و ظلم کردی

چون

چون کوفیان بعثمان اثبات مدعا کردند او را عزل کرده سعید بن العاص را والی کوفه نمود چون بکوفه رفت عید صیام بود بدا
سخن از استهلال میرفت بعضی گفتند ماه ندیدیم و برخی گفتند دیدیم هاشم بن عتبة بن ابی وقاص بسعید بن العاص گفت من ماه
بدیدم سعد گفت آنان که دو چشم داشتند ندیدند تو با یک چشم چگونه دیدی هاشم گفت اگر یک چشم من در غزوهٔ یرموک در راه خدا
بسهام کفار خلل یافته باشد تو که امیر مسلمانانی نباید مرا شنعت کنی و رنجیده بخانه باز شد دیگر روز سعید عید نکرد و هاشم
چون دیده بود روزه بخورد و بخورانید سعید با هاشم لجاج کرد و سرای او را بسوختن فرمود امیر مالک رحمه الله در مدینه بود چون
بشنود و بعثمان شکوه برداشت سعد وقاص جوانی سرتیز بود آتش برگرفت و خانهٔ سعید عاص را که بمدینه اندر بود سوختن خواست
بتوسط عایشه نایرهٔ آن التهاب باب اصلاح فرونشست چند گاه دیگر سعید با کوفیان سخن درشت گفت و امیر مالک بحمایت
عراقیان برآشفت عبد الرحمن بن خنیس اسدی که از جانب سعید شحنهٔ کوفه داشت از جانب والی با مالک سخنان عالی گفت
اشتر چون اژدر غران برآهیخت که شمشیر عبد الرحمن کرد نه بجوش و بممالیک و طوایف خود گفت این دنی را بکشید و بکشید
کشیدند و بزدند و جریر بن سهم التیمی بمعاونت عبد الرحمن کوفه شد و سعید بخانه خزید سعید بعثمان قصه بنگاشت و عثمان
با اشتر نامهٔ بتهدید نوشت و حکم بخروج از کوفه کرد و مالک بپذیرفت و ارادهٔ شام نمود صعصعة بن صوحان و زید برادر او و جندب
بن زهیر و حارث بن عبد الله الاعور الهمدانی و اصبغ بن قیس خارفی و کمیل بن زیاد النخعی و جز ایشان تنی چند از اعاظم و اکابر
کوفه با اشتر شام شدند و عثمان بمعاویه از ایشان شکوه کرده بود در مجلس حضور سخنان رفت و معاویه را اشتر بشورید و او را
بحبس امر کرد دیگران شفاعت کردند سود نداد و ایشان را از شام باز داشت و مردم کوفه بعثمان نامه نوشتند و از کار والی شکوه کردند
و او قاصد را بیازرد و اغماض کرد و از اطراف مردم از عثمان و عاملان وی برنجیدند و لابد عمال خود را بخواند و کوفیان با اشتر
اعلام کردند و بکوفه باز آمد و این بیت بوجه تمثل از قیس انصاری برخواند **عربیة** ولما رأیت الحرب قد جد جدها
لبست مع البردین ثوب المحارب بکوفه رسید و بمنبر شد و گفتنیها بگفت و مردم را از موافقت با عثمان منع کرد و گفت فردا
بلشکرگاه آیید و بر مردم امامت کرد و نایب سعید عاص را از شهر بیرون نمود و ثابت بن حمله طهوی را با پانصد سوار بر سر سواد بصره
و حمزة بن سنان اسدی را با پانصد سوار بعین التمر فرستاد که راه شام نگهدارد و عمر بن ابی حیه را بر راه حلوان و کعب بن مالک را بموضع
عذیب مأمور کرد که اگر سعید عاص از جانب عثمان بکوفه باز گردد او را بر گردانند و با سیصد سوار برنشست و اموال سعید را که
سراغ کرده بود بغارت فرمود و خانهٔ او را آتش زدند چون عثمان این خبر بشنید از امیر المؤمنین علی دانست چون سعید بمنزل
عذیب آمد سواران مالک او را راه ندادند لابد باز گشت در میان عثمان و مالک مکاتیب و رسائل آمد و فتنهٔ مصریان و دیگران بالا
گرفت و چنانکه در تواریخ است عثمان را بکشتند و با امیر المؤمنین بیعت کردند و مقصود از این مقدمات آن بود که جلالت شان
و عظمت جاه مالک فی الجمله معلوم و مشهود گردد تا بمراتب ارادت و صداقت رسد احمد بن اعثم الکوفی الشافعی گوید که در روز جمل اشتر
نخعی جلادت برد و عبد الله بن زبیر بجانب او آمد اشتر برا و نیزه زد و بیفکند اخت و بر سینهٔ او نشست و اشتر در آن روز روزه دار بود
و هم دو روز بود که چیزی نخورده بود و ضعفی داشت و ابن زبیر از چنگ او بجست از این عبارت تقوی و ایمان و ریاضت مالک مشهود می
گردد بالجمله مبارزتها و شجاعتهای مالک که در جمل و صفین در رکاب حضرت ولایت مآب کرده که زیاده از آنست که توان در این مقام
بتحریر آورد و چون طرماح بن عدی برسالت نزد معویه شد معاویه گفت پیش از خوارها ارزن لشکر بر سر علی خواهم آورد طرماح
بخندید و گفت علی را خروسی است اشتر نام که همه ارزن ها را برچیند و بالجمله در این کتاب آمده که در روزی که چند تن از اصحاب امیر
المؤمنین در صفین شهید شدند اشتر میگریست امیر المؤمنین با و فرمود که خدا انگرا باند دیده هانو را چرا میگری گفت برای آنکه
جمعی از دوستان تو در راه تو شهید شده اند و من باقی مانده ام و این سعادت نیافته ام بر غبن خود میگریم امیر او را شکی گفت در نهج

البلاغة ابن ابی الحدید که از اهل سنت است آمده که اگر کسی سوگند خورد که خدای در عرب و عجم خلق نکرده است مانند مالک اشتر مگر
استاد او امیر المؤمنین علیه السلام کمان دارم که در آن سوگند گناهی ندارد و چه نیکو گفته آنکه گفته که چون کیفیت شجاعت مالک را
از او پرسیدند گفت چه گویم در وصف کسی که حیات او اهل شام را منهزم کرد و ممات او اهل عراق را منهدم ساخت و سزاوار است
او با آنچه حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در شان او فرموده که اشتر از برای من چنان بوده که من از برای پیغمبر صلی الله علیه و
آله و اشتر را در روز سابق لیلة الهریر از کثرت اشتغال بقتال اهل ضلال در کجا نماز مجال سجده نشد و بتکبیر اکتفا
نمود و بتعقیبه مؤلف نماز کامل معمول همین بوده که در نصرت امام و ولی الله چنین اهتمامی نموده کشتگان از وی هفتاد هزار
کس بوده اند و اشتر در آن روز هر سپاهی را از عراق بمقابله سپاهی از شام بازمیداشت و خود در میان با شامیان جنگ میکرد
تا مردم خسته شدند و بستوه آمدند چون مالک آثار ملالت و فتور در ایشان دید اسب جهانید و علم برگرفت و در میان کتایب لشکر
درآمد و میگفت من یشری نفسه الله و یقاتل مع الاشتر حتی یظهر او یلحق بالله تعالی یعنی کیست که نفس خود را در راه خدای
بفروشد و باتفاق اشتر با اعدای دین مقاتله نماید تا غالب گردد یا بخدای واصل شود و چون خوارج بر حضرت شاه ولایت
بشوریدند مالک لابد بحکم مولای خود دست از جنگ باز داشت و الا با اهتمام او کار از کار گذشته و پای ثبات معاویه از پیش
بدر شده بود و نیت داشت که با ابن عباس پناه جوید یا راه روم پوید خروج خوارج لعنهم الله کار تمام را نا تمام و امر بجنگ را خام کرد
و هر چه از آن پس شد گناه آن خونهای حرام و خون ائمهٔ کرام همه بر گردن خوارج خواهد بود و چون حضرت امیر علیه السلام از صفین
بازگشت ایالت مصر را بمالک محول فرمود و او در حرب خوارج حاضر نبود شیخ نجاشی صورت عهدنامهٔ حضرت امیر علیه السلام را که
در هنگام روانه کردن مالک بمصر مرقوم داشته چنین نگاشته که من عبد الله امیر المؤمنین علیه السلام الی نفر من المسلمین سلام
علیکم انی احمد الیکم الله الذی لا اله الا هو اما بعد فانی قد بعثت الیکم عبدا من عباد الله لا ینام ایام الخوف و لا ینکل عن
الاعداء حذار الدوائر لا ناکل من قدم و لا واهن فی عزم اشد عباد الله باسا و اکرمهم حسبا اضر علی الکفار من حریق النار و ابعد
الناس من دنس او عار و هو مالک بن الحارث اخو مذحج لا نابی الضریبة و لا کلیل الحد علیهم فی الجد رزین فی الحرب ذو
اصیب و صبر جمیل فاسمعوا له و اطیعوا امره فان امرکم بالنفر فانفروا و ان امرکم ان تقیموا فاقیموا فانه لا یقدم و لا یحجم الا بامری
و قد آثرتکم به علی نفسی لنصیحته لکم و شدة شکیمته علی عدوکم عصمکم الله بالهدی و ثبتکم بالمغفرة و وفقنا و ایاکم لما یحب و یرضی
و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته و در نهج البلاغه بر این وجه مسطور است **اما بعد** فقد بعثت الیکم عبدا من عباد
الله لا ینام ایام الخوف و لا ینکل عن الاعداء ساعات الروع اشد علی الفجار من حریق النار و هو مالک بن الحرث اخو مذحج
فاسمعوا له و اطیعوا امره فیما طابق الحق فانه سیف من سیوف الله لا کلیل الظبة و لا نابی الضریبة فان امرکم ان تنفروا
فانفروا و ان امرکم ان تقیموا فاقیموا فانه لا یقدم و لا یحجم و لا یؤخر و لا یقدم الا عن امری فقد آثرتکم به علی نفسی لنصیحته لکم و
شدة شکیمته علی عدوکم و در الحقیقه این دو عهدنامه مایهٔ مفاخرت بر شیعیان همه عهود است و چون جناب امیر مالک روانهٔ مصر
شد معاویه غاویه اطلاع یافت و در آن کار تدبیرات کرد از جمله یکی از غلامان عثمان بتعلیم نمود که در راه عسلی مسموم بمالک
خورانید و مالک مسموم شد و بدان درگذشت و جسد او را بمدینه آوردند و معاویه ملعون مسرور شد و میگفت ان لله
جنودا من عسل و چون خبر رحلت او بحضرت ولی الله علیه السلام رسید بخلاف عدو الله بسیار محزون گردید و فرمود رحم
الله مالکا و ما مالک عز علی هالکا لو کان صخرا لکان صلدا و لو کان جبلا لکان فندا و کانه قد منی قدا یعنی رحمت خدای
بر مالک باد که هرگز از جانب من میل و انحراف نکرده و اگر او در شجاعت نادر حقیقت و فا سنگ بود سنگ سخت بود و اگر
کوه بود کوه بلند صاحب شکوه بود و گویا که خبر فوت او قدم مرا قطع کرد و کمر مرا شکست الحاصل سبب این لقب بر مالک آنست که

درزمان دولت عمر که خالد ولید و ابو عبیده بجنگ هرقل رومی رفتند مالک نیز با ایشان بود و جنگها نمود روزی سپاه رومی بر مسلمانان تیر باران کردند تیری نیز بر چشم مالک رسید پلک چشم او بریده شد او چشم بر بست و بر رزم شد و جنگها بکرد و از آن روز باین ملقب شد چنانکه اشتر انقلاب فی جفن العین کسی که پلک چشمش بر کشته شد عرب او را اشتر گوید **در اخلاق و حلم او رحمه الله** قاضی نور الله شوشتری صاحب مجالس المؤمنین گوید که اشتر با آنکه بحلیه عقل و شجاعت و بزرگی و فضایل آراسته هم چنین بزیور علم و زهد و فقر و درویشی محلی بوده در مجموعه ورّام بن ابی فراس آمده که روزی مالک از بازار کوفه میگذشت چنانکه شیوه اهل فقر است کرباس خامی در بر و پاره از همان کرباس بجای عمامه بر سر داشت یکی از بازاریان بر در دکانی نشسته بود چون اشتر را دید که بچنان وضع و لباس میگذرد در نظر او خوار آمد از روی استخفاف شاخ بقله بر اشتر انداخت اشتر حلم ورزید بدو التفات نکرده بگذشت مردی از حضار که اشتر را میشناخت ببازاری گفت وای بر تو هیچ دانستی که این کیست که استخوان بر وی زدی گفت نه گفت این مالک اشتر نخعی مشهور از صحابه امیر المؤمنین علیه السلام است آن مرد چون بشنید از بیم بلرزه در آمد از دنبال اشتر رفته که از او عذر خواهد و التماس عفو کند دید که اشتر بمسجدی رفته بطاعت اشتغال دارد در گوشه خزید تا فارغ شد خود را بپای اشتر در افکنده بوسید گرفت اشتر گفت تو را چه میشود و حال باز گفت اشتر گفت بر تو هیچ گناهی نیست بخدا سوگند که من اکنون بمسجد برای آن آمده ام که بجهة تو استغفار کنم و طلب آمرزش نمایم ارباب انصاف ملاحظه نمایند که او را چه حالت بوده که شمه از حلم او بروز نموده از چنین ذاتی شریف و فطرتی لطیف باید که مظهر الطاف حضرت شاه اولیا و سید اوصیا گردد **بیت**

نکند عشق نفس زنده قبول / نکند باز موش مرده شکار

صعصعة بن صوحان العبدی رحمه الله در کتاب خلاصه مسطور است که او از اکابر اصحاب حضرت امیر بوده است و از حضرت امام جعفر الصادق علیه السلام که فرموده در میان اصحاب حضرت امیر المؤمنین علیه السلام کسی نبود که حق آنحضرت را چنانکه سزاوار است بداند الا صعصعة بن صوحان عبدی و همین قدر در صفت او بس است و سخن در باب او خلاف ادب است مگر بعضی آثار و اقوال او نقل شود صاحب استیعاب گوید صعصعه در حیات حضرت سید کاینات مسلمان بوده ولی آنحضرت را صورتا ندیده و اما از بزرگان قوم عبد القیس بوده فصیح و خطیب و دیندار و عالم و فاضل بود و زید بن صوحان برادر او نیز مانند او از اصحاب و اخلاص کیشان حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بوده و روایت نموده اند که ابو موسی اشعری که عامل عمر بود هزار هزار درهم مال نزد عمر ارسال داشت و عمر بر مسلمانان تقسیم کرد و پاره از آن بماند عمر برخواست و خطبه خواند و گفت ایها الناس بعد از حقوق مردم اینقدر زیاده مانده است از آنچه باید کرد صعصعه در آنوقت جوانی امرد بود برخواست و گفت در چیزی مشورت باید کرد که قرآن بدان ناطق نباشد و بیان حکم آن نزول نیافته باشد و چون قرآن بیان موضع این مال را بیان کرده تو نیز از آنجای خود وضع کن عمر بقول او تصدیق نمود و گفت راست گفتی تو از منی و من از توام آنگاه آن بقیه را نیز در میان مسلمانان قسمت نمود شیخ ابو عمر کشی نقل کرده که صعصعه مذکور بیمار شد و حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بعیادت او توجه فرمود در اثنای آن باب الارشاد باو فرمود که ای صعصعه عیادت مرا نسبت بخود موجب زیادتی بر قوم خود نسازی صعصعه گفت بلی والله من از افضال و منّت از خدای تعالی نسبت بخود میدانم و چون معاویه بجمعی از شیعیان امام حسن علیه السلام در زمان مصالحه امان داده یکی از اهل امان صعصعه بود و بعد از دیدن او معاویه گفت بخدا قسم ای صعصعه که نمیخواستم تو در امان من در آیی صعصعه گفت بخدا قسم من هم نمیخواستم نام تو را بخلافت برم آنگاه باسم خلافت بر او سلام کرد و بنشست معاویه گفت اگر تو در خلیفه داشتن من صادقی بر منبر شو و از دوستی ابو تراب بیزاری کن و در این باب مبالغه کن صعصعه بمسجد شد و بمنبر بر آمده گفت ای گروه حاضران بدانید که از پیش کسی می آیم که شر خود را بر خیر خود مقدم ساخته و مرا امر کرده که بر علی ابو طالب علیه السلام لعن کنم پس او را لعنت کنید چون معویه از آن امر اطلاع یافت او را از کوفه اخراج نمود در کتاب

کامل بهایی آمده که معویه روزی بر منبر شام بواسطه زیاده خوری و ابتلای بمعده و بزرگی شکم ریحی اخراج کرد بلکه ضرطه عظیم و با صدای سهمناک از او جدا شد که مردم همه بشنیدند و متغیر شدند معویه ملعون خطبه را موقوف کرده گفت الحمد لله الذی خلق ابداننا و اسکنها ارواحنا و جعل فیها ریاحا و جعل خروجها للنفس راحة فربما اخلجت فی غیر اوانها و انفلتت فی غیر وقتها فلا جناح علی من جاء منه ذلک والسلام صعصعه آنجا حاضر بود برخواست و گفت صدقت یا معویه ان الله خلق ابداننا و اسکن فیها ارواحنا و جعل فیها ریاحا و جعل خروجها للنفس راحة و لکن جعل ارسالها فی الکنیف راحة و علی المنبر بدعة پس گفت یا اهل الشام قوموا فقد خرئ امیرکم فلا صلوة له و لا لکم و از مسجد بیرون شده بمدینه رفت و صعصعه با عثمان نیز در وقت آمدن اهل مصر بمدینه از جانب مصریان محاجات کرده عثمان را ملزم و مجاب نموده در دفاتر مسطور است **کمیل بن زیاد النخعی قدس سره** از کمّل موحدین و صاحب سرّ حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بوده آنحضرت را رسم بودی که چون علوم و اسرار در باطن فیض مواطن او موج زدی و خواستی که لآلی عرفانی بیرون افکند کمیل را پیش خود نشانیدی و بر او جواهر اسرار فشانیدی در مجالس المؤمنین آورده که روزی حضرت شاه اولیا و سلطان اصفیا بر شتر نشسته و کمیل را ردیف خود کرده بودند در آن اثنا کمیل کمال توجه آنحضرت را در باره خود دیده بعضی سوالات کرد و جواب شنید تا از مجاز بمقام حقیقت میل کرد عرض کرد ما الحقیقة یعنی چیست حقیقة حقیقة الحقایق و از حقیقة الحقایق مراد وجود حق است عز و علا بنا بر آنکه او ثابت و باقیست و باقی فانی تا بنا بر آنکه ذات احدیت جامع جمیع حقایق است و بعض محققین گفته اند حقیقت ظهور ذات حق است بی حجاب تعینات و محو کثرات موهومه در اشعه انوار ذات فقال علیه السلام مالک و الحقیقة و گفته اند چون کمیل از اصحاب قلوب بود و طلب مقام ولایت که مقام فنا در ذات احدیت است مینمود و حال و اقتضای آن سوال میکرد فقال علیه السلام مالک و الحقیقة یعنی **ع** تا حقیقت مرد نورا باشد چکار فقال کمیل او لست صاحب سرّک **نظم**

گفت شاها گرچه من نااهلیستم / صاحب سرّ تو آیا نیستم
نه توئی گنجور و من گنجینه ات / نه توئی منظور و من آیینه ات

قال بلی و لکن یرشح علیک ما یطفح منی قال کمیل او مثلک یخیب سائلا فقال امیر المؤمنین علیه السلام الحقیقة کشف سبحات الجلال من غیر اشارة یعنی حقیقت آنست که انوار عظمت ذات الهی ظاهر و منکشف گردد و بی کیف یعنی نه آنکه بجهتی مقید یا بکیفیتی موسوم باشد کمیل عرض کرد زدنی بیانا یعنی روشن تر کن که فهم نمیکنم فقال علیه السلام محو الموهوم مع صحو المعلوم یعنی حقیقت آنست که کثرات که وجود موهوم دارند در هنگام صحو معلوم یعنی در ظهور نور حق محو و متلاشی گردند و غیر حق نماند حقیقت عبارت از این مقام است که مرتبه ولایت و قربت فقال زدنی بیانا قال علیه السلام هتک الستر لغلبة السرّ فقال زدنی بیانا فقال نور یشرق من صبح الازل فیلوح علی هیاکل التوحید آثاره قال زدنی بیانا فقال علیه السلام اطف السراج فقد طلع الصبح و در شرح این حدیث رسالات پرداخته اند و مقالات ساخته اند و محققین گفته که از هر مقامی که کمیل سوال کرد بتوجه حضرت شاه ولایت نورانا بمقام فایز شد و از کمال شوق طالب مقام اعلی گردید **نظم**

معنی اطف السراج ابطال نیست / سرّ این اطفا بجز اکمال نیست
انما الله متم نوره / یمحو الاستار عن مستوره
چیست این اتمام محو حجاب / پرده واشد منکشف شد آفتاب
نیست این کشف الغطا ابطال نور / بلکه خود اکمال نور است و ظهور
هر کسی از کشف افزودش کمال / غیر ذات آن علی ذو الجلال

صاحب مجالس گوید که اگر کسی را ذوق اطلاع بر شطری از حقایق و دقایق این کلام فایق باشد بشرح مفتاح الکنوز لاهیجی رجوع کند شیخ ابن حجر عسقلانی در اصابه آورده که کمیل بن زیاد بن نهیک تابعی مشهور را شرف ادراک زمان حضرت رسالت دست داده و ابن خیثمه گفته که کمیل نود سال عمر یافته بود و بعد از ایام حضرت هجده سال ادراک نموده باشد و از ابن سعد نقل نموده که کمیل شریف و مطاع بود اما قلیل الحدیث است و ابن معین و جماعتی توثیق او نموده اند و از ابن عمار نقل نموده که او از رؤسای شیعه بود و آورده که جریر از مغیره

نقل کرده که حجاج بفکر کمیل افتاد و او مطلع شده از کوفه بیرون شد حجاج عطایای که بقوم او از سپاهیان کوفه میداده اند
قطع نمود چون کمیل بدانست اندیشه کرد که مردی پیر و ناتوان شده ام چرا سبب انقطاع معیشت قومی شود روی بکوفه آورد
و بنزد حجاج شد چون آن ملعون شقی را نظر بر او افتاد گفت میخواستم ترا آشکارا مواخذه کنم کمیل گفت اندکی از عمر من باقیست بکن
هر چه میخواهی که بازگشت من و تو هر دو بسوی خداست و مولای من امیر المؤمنین علیه السلام بمن خبر داده که تو قاتل من خواهی بود حجاج
گفت بلی تو هم از جملهٔ قاتلان عثمانی باید ترا کشت و حکم نمود تا آن مؤمن ممتحن را که بدوستی و اخلاص حضرت ولایت انتصاص معروف
بود سر بریدند و در خون کشیدند و مقام شهادت که اعلی مقام اولیاست دریافت نمود و این امر در سنه هشتاد و سه از هجرت
بود حدیث نفس که معروفست نیز کمیل از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام سؤال نمود و آنحضرت بدان تفصیل جواب فرمود و دعای
کمیل نیز مشهور است که بتعلیم حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در لیالی جمعه تلاوت می نمود رحمة الله علیه و نور الله مضجعه

ربیع بن خثیم الثوری الکوفی نور الله روحه

در مجالس از خلاصه نقل کرده که او از زهاد ثمانیه بوده و شیخ کشی گفته که از شیخ اجل فضل بن شاذان که از زهاد ثمانیه پرسیدند گفت چهار ده
نفر بند و از ایشان خثیم و هرم بن حیان و اویس قرنی و عامر بن عبد قیس که از زهاد و اتقیای اصحاب حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
بودند و گفته که حسن بصری نیز از جملهٔ آن زهاد بوده و مسلم خولانی و مسروق بن اجدع با معاویه موافقت کردند ولی اویس
جلیل القدر بوده و در صفین در رکاب حضرت ولایت مآب جهاد نموده شهید شد رحمة الله علیه و مجملی از احوال او درین کتاب
در مقام خود آمده در تاریخ ابن اعثم کوفی آمده که آخر نایبی که از نواب امیر المؤمنین علیه السلام در وقت عزیمت او بجنگ معاویه
در رسید ربیع بن خثیم بود که با چهار هزار مرد مکمل و مسلح از طرف ری آمد الحاصل ربیع مشهور از زهاد معروف و از مخلصین
آنحضرت بوده است قبر شریفش در کنار رودخانهٔ طوس است و صاحب مجالس گوید حضرت امام رضا علیه التحیة والثنا وقتی
که بطوس آمد بزیارت قبر ربیع توجه کرد و گفته هذا فضل او و شرفا و او در آن ولایت بخواجه ربیع اشتهار دارد و زیارت او دست
داده است

طرماح بن عدی بن حاتم الطائی

در کتاب ابن داود در قسم مقبولان ذکر او را
واو مردی جسیم طویل فصیح جلیل بوده و وقتی که حضرت امیر المؤمنین بحرب جمل پرداخته منصور و مظفر بکوفه باز آمد
معاویه علیه الهاویه مکتوبی بآنحضرت نوشت و ارسال داشت که اما بعد فقد اتبعت ما یضرک و ترکت ما ینفعک و خالفت کتاب
الله عز و جل و سنة نبیه صلی الله علیه و آله و قد انتهی الی ما فعلت بحواری رسول الله صلی الله علیه و آله و طلحة و
زبیر و ام المؤمنین عایشه رضی الله عنهم فوالله لارمینك بشهاب لا تطفیه الماء و لا تزعزعه الریاح اذا وقع وقب و اذا وقب
ثقب و اذا ثقب التهب فلا یغرنك الجیوش و استعد للحروب والسلام چون نامه بحضرت امیر المؤمنین علیه السلام رسید در
جواب نگاشت که بسم الله الرحمن الرحیم من عبد الله بن عبده امیر المؤمنین علی بن ابیطالب اخی رسول الله و ابن عمه و وصیه و ابی
الحسنین و قاتل عمك و جدك و خالك انسیت قومك یوم بدر و السیف الذی قتلهم به هو معی بحمله ساعدی بثبات من صدری
و قوة من بدنی کما جعله النبی صلی الله علیه و آله فی کفی و نصرة من ربی ما استبدلت بالله ربا و لا بالاسلام دینا و لا بمحمد نبیا
و لا بالسیف بدلا فبالغ فی رایك و اجتهد و لا تقصر فقد استحوذ لك الشیطان و استفزك الجهل و الطغیان و سیعلم الذین
ظلموا ای منقلب ینقلبون آنگاه نامه نامی را بطرماح بن عدی داد و فرمود بمعویة بن ابی سفیان بده و جواب بیاور و بفرموده آنجناب
مرخ موی سفید شکم سیاه چشم تیز روی بدو دادند که در صفت او گفته آمده است

لمؤلفه بجیب بازلی عصوف

عاجلی که در عرب مثل بود سالار او | چو کشتی که کوش او شراع او | چو زورقی که رود او بخار او | زخاربها عبقری
هبوبیدا او | زعودها مندلی مهار او | سر بعیر باد فرشتاب او | عجول تر ز آسیاد وار او | تو گفتی آسکون درد عبور

تو گفتی آسمان برد سوار او | بجست از زمین چنان بجای کی | که آتشی فرو جهد شرار او | و ابن طرماح مردی مردانه بود و سوار
فرزانه لسانا جریا و کلامه جوهری ذلق طلق یتکلم فلا یکل و یرد الجواب فلا یمل نامه بر عمامه بست چون برق همی تاخت تا بشام
رسید اتفاقا آن روز معاویه بر بستانی بود و اصحاب او بر کنار دیوار بستان صحبت همی داشتند ناگاه نظر کردند از پشت دیوار باغ
اعرابی را دیدند بلند قد بر کوهه شتر بزرگ نشسته بسرعت همی آید که در صفت اشتر گفته اند مکر مفر مقبل مدبر معا
کجلمود صخر حطه السیل من عل ندانستند که نبیرهٔ حاتم و فرستادهٔ وصی خاتم است دریای بیکران بر زبان دارد و هنگی تا آن بر
میان عمرو بن العاص چون بلند قامت او بدید بخاطرش سخریه و مطایبتی رسید گفت هل خبر عندك من السماء فقال نعم
الله فی السماء و ملك الموت فی الهواء و امیر المؤمنین فی القفا فاستعدوا لما نزل علیکم من البلاء یا اهل العداوة و الشقا
پرسیدند از کجا می آیی طرماح گفت اقبلت من عند مرتقی نقی زکی رضی مرضی گفتند پس که میروی و که را میخواهی گفت ارید
الردی المؤذی الذی تزعمون انه امیرکم عمرو بن العاص متنبه شد و رقعه بامیر خود نوشت که اما بعد فقد ورد من عند علی اعرابی
بدوی له لسان فصیح و قول ملیح فلا تکن غافلا ساهیا چون طرماح دانست که ایشان اصحاب معویه اند شتر خود را
بخوابانید و فرود آمد و با ایشان مکالمه همی کرد تا خبر بمعاویه رسید و او بمجلس بار رفته دستگاه خود بیاراسته طرماح و اصحاب
خود را خواسته چون طرماح نظر کرد و غالب ارباب حضور را سیاه پوش دید گفت ما القوم کانهم زبانیة المالك فی ضیق المسالك
و چون نزدیک آمد پسر معویه یزید را دید که نشسته و همانا بر بینی علامت ضربتی داشت و با آواز گرفته در سخنی که داشت سخن
میکرد طرماح گفت من هذا المیشوم بن المیشوم الواسع الحلقوم المضروب علی الخرطوم گفتند ایمرد گستاخی مکن که این یزید
بن معویه است طرماح گفت لا زاد الله مراده و لا بلغه مراده چون طرماح بر یزید سلام کرد یزید گفت امیر المؤمنین یعنی ترا سلام
میرساند طرماح گفت سلم او با منست از کوفه یعنی علی که در کوفه است امیر المؤمنین است یزید گفت حاجتی که داری با من بگوی
گفت بایدم معاویه را ببینم یزید او را بمجلس معاویه برد چون با نعلین که بپای داشت خواست بر فرش رود گفتند فاخلع نعلیك
طرماح گفت اهذا الواد المقدس فاخلع نعلی پس دید که معویه بر سریر نشسته و مردم بپای ایستاده اند گفت السلام علیك
ایها الملك العاصی معویه گفت ویحك یا اعرابی ما منعك ان تسلم بامیر المؤمنین طرماح گفت ثکلتك امك نحن المؤمنین
فمن امرك علینا معویه گفت ما معك یا اعرابی گفت کتاب کریم معویه گفت بمن ده گفت مرا ناخوش میاید که پای خود را بر بساط تو
نهم اشاره کرد که بوزیر من عمرو عاص ده گفت هیهات ظلم الامیر و خان الوزیر پس بدست پسر من یزید ده که بمن دهد گفت ما فرحنا
بابلیس فکیف باولاده گفت بغلام من ده گفت غلام سوء اشتری من غیر حق و اعطی من غیر مستحق معویه گفت پس بچه طریق نامه را
از تو بستانم گفت تو خود برخیز و نامه را از من بستان معویه از روی غضب برخاسته نامه را از وی گرفته بخواند و بزیر زانو نهاد آنگاه
گفت کیف خلفت علی بن ابیطالب طرماح گفت خلفته بحمد الله تعالی کالبدر الطالع حوالیه اصحابه کالنجوم اذا امرهم ابتدروا
الیه و اذا نهاهم عن شیء لم یجاسروا علیه و هو فی باسه یا معویه و فی تجلده بطل شجاع سمیدع ان لقی جیشا هزمه و ازرا و ان
لقی حصنا بدمه و افناه و ان یلقی قرنا یتلیه و افناه و ان لقی عدوا قتله و اخزاه معاویه گفت کیف خلفت الحسن و الحسین گفت
خلفتهما بحمد الله شابین تقیین نقیین عفیفین صحیحین فصیحین ادیبین اریبین لبیبین خطیبین سیدین سندین طیبین
طاهرین عالمین عاملین یصلحان فی الدنیا و الآخرة معویه گفت چه بسیار فصیح بوده تو ای اعرابی طرماح گفت لو بلغت باب
امیر المؤمنین علی بن ابیطالب و رایت الفصحاء البلغاء الفقهاء الظرفاء النجباء الادباء الاسخیاء و الاصفیاء لغرقت
فی بحر عمیق لا تنجوا من لجته عمرو عاص بمعویه گفت این مرد اعرابی بدوی است اگر چیزی باو بدهی در باب تو نیز سخنان نیك خواهد
گفت و باعث میل عراقیان خواهد شد عمرو بعد گفت ای طرماح اگر امیر بتو جایزه دهد قبول خواهی کرد گفت ارید قبض روحه

من جسده فکیف لا اریدُ فضل ماله من یده معویه گفت که هزار درهم باو دهند و باز گفت میخواهی تا زیاده کنم طرماح گفت
نزد فان الله ولی من زاد و ده هزار دیگر گفت بیاورند باز گفت میخواهی بیفزایم طرماح گفت اجعلها وترا فان الله یحب الوتر
معویه گفت سی هزار درهم برای او بیاورید چون آوردن بطول انجامید طرماح گفت مگر تو برکسانیکه بمجلس تو میایند استهزا
مینمایی معاویه گفت از چه راه میگویی طرماح گفت جایزه بمن دادی که نه من از امی بینم و نه تو و نه اهل مجلس تو معاویه بخندید
و گفت تا آن تنخواه را زود تر بیاورند و در پیش روی او نهادند او تصرف کرد و ساکت شد معویه بدو متوجه بود که چگونه
عمرو عاص گفت چون می بینی جایزه امیر را منظورش آن بود که سخنی نیکو گوید و معویه را مدح کند طرماح گفت هذا مال المسلمین من
خزانة رب العالمین اخذه عبد من عباد الله الصالحین آنگاه معویه بمنشی گفت اکتب جواب کتابه فوالله لقد اظلمت الدنیا علی
بجذافیرها و ملالی به طاقه دبیر خامه برگرفت و بفرموده معاویه نگاشت که بسم الله الرحمن الرحیم من عبد الله و ابن عبده معویه بن
ابی سفیان الی علی بن ابیطالب علیه السلام ان عدد جیوشی کالنجوم ما تسع فی الارض ولا فی النجوم او کالفحل من ذل بحر کل
خردل الف مقاتل چون طرماح بشنید بخندید در آمد معاویه گفت چرا میخندی طرماح گفت والله یا معویه ان علیا کالشمس
اذا طلعت خفت النجوم وله دیک هو الاشتر یلتقط الجیش بخیشومه و یحفظ فی حوصلته معویه در خشم شد بکاتب جود
گفت هیچ منویس عمرو عاص گفت این چه فصاحت است ای بدوی تو نمیگذاری جواب نامه نوشته شود طرماح گفت من دیگر سخنی نگویم.
چون نامه تسنید بیرون شد و بشتافت معاویه با اصحاب خود خطاب و عتاب کرد که دیدید که این بدوی چه گفت و چه کرد دنیا را
بر دیده من تار و تنگ نمود و چه مدایح و فضایل بجهة صاحب خود بیان کرد اگر من دنیا را بشما بدهم از شما اینقدر گفتار نیاید عمرو
عاص گفت تو نیز نسب و حسب و شرافت مانند علی پیدا کن تا ما تو را مدح و ثنا کنیم معویه بخندید و گفت فض الله فاک و قطع
شراسیفک والله لکلامک اشد من کلام الاعرابی یعنی بشکناد خدای دهان ترا و قطع کناد استخوانهای پهلوی ترا که
این سخن تو بر من دشوار تر است از سخنهای آن اعرابی و بالجمله طرماح بخدمت حضرت آمد و بود و خدمتها کرد و از اخلاص کیشان
آنحضرت میبود رحمة الله علیه **سعید بن الجبیر قدس الله سره العزیز** اگرچه در ضمن
حال حجاج اشاره بکشتن او شد ولی بر سبیل اجمال بود و از آن نگارش شان او مخفی ماند وی بصفت علم و زهد و عبادت
و معرفت موصوف و باظهار کرامات و خوارق عادات معروف در نزد عبد الله بن عباس سماع حدیث و تحصیل علم و تفسیر و قرائت
نموده و در کمالات روحانی از شیعیان و مخلصان حضرت شاه ولایت شیخ عبد الله یافعی در تاریخ خود آورده که امام کبیر شهیر حجة
مقری فقیه محدث مفسر سعید بن جبیر که یکی از علمای تابعین بوده در شعبان سنه خمس و تسعین بامر حجاج شهید شد در کتاب
شیخ ابو عمرو کشی مسطور است که چون نظرش بر سعید افتاد گفت تویی شقی بن کسیر سعید گفت مادر من اشناتر بود بنام من
و مرا سعید بن جبیر نام کرد و حجاج بنابر گمان تشیعی که بدو داشت گفت چگویی در حق ابوبکر و عمر ایشان در بهشتند یا در دوزخ
سعید گفت اگر به بهشت در آیم و نظر در ساکنان آنجا کنم توانم دانست که در آنجا کیست و اگر بدوزخ شوم و اهل او را ببینم شاید
بدانم آنجا کیست آنگاه حجاج گفت در خلفای اربعه نیکی و بدی آنها چه میگویی سعید گفت من وکیل آنها نیستم گفت کدام را
دوستر میداری سعید گفت آنرا که خدای تعالی از او راضی تر باشد حجاج گفت خدای تعالی از کدام راضی تر است سعید گفت
این را خدا میداند حجاج گفت اینهمه تجاهل که میکنی بجهة آنست که نمیخواهی دندان بر فارسی هی و اعتقاد مرا در حق هر یک
از خلفا تصدیق کنی سعید گفت بلکه از جهة آنست که نمیخواهم ترا تکذیب کنم و اظهار بطلان اعتقاد تو نمایم هم در کتاب
مسطور است که سبب کشتن حجاج سعید را آن بود که او را شیعه دانسته بود و شنیده بود که اقتدا بحضرت امام زین العابدین
علیه السلام مینماید و بتفصیلی که سابقاً گذشت حکم بکشتن او کرد و سر او را تهلیل گفت و بعد از قتل او زیاده از چهل روز

نماند

نماند یافعی گوید که در حالت غش و بیخودی و مرض الموت در خواب سعید را میدید که دامن او گرفته بود و میگفت ای دشمن
خدا مرا برای چه کشتی و چون حجاج دیده میگشود میگفت ای سعید از من چه میخواهی تا آخر مدت عمر او چهل و نه سال بود و مقبره
او در واسط است **اصبغ بن نباتة الحنظلي المجاشعي الكوفي رحمه**
الله از جمله خواص حضرت ولایت مناص امیر المؤمنین علی علیه السلام و در محاربات الزام رکاب سعادت مآب مینموده
شیخ کشی روایت کرده که از وی پرسیدند که اخلاص تو و امثال تو با امیر المؤمنین علیه السلام چگونه است گفت مجمل اخلاص ما آنست که
شمشیرها خود را بر دوش نهاده ایم بهر کس اشاره کند برو میزنیم و از وی پرسیدند که چرا تو را شرطة الخمیس نام نهاده گفت تا بر
آنکه ما با او شروط کرده بودیم که در راه او مجاهده کنیم تا ظفر یابیم یا کشته شویم و او با ما شرط کرد که بپاداش آن ما را بهشت اعلا
دراورد مخفی نماناد که خمیس لشکر را گویند زیرا که مرکب از پنج فرقه است مقدمه و میمنه و میسره و ساقه پس آنکه میگویند فلان
صاحب امیر المؤمنین از شرطة الخمیس است یعنی از لشکریان او است که در میان ایشان و آنحضرت شرط منعقد شده چنانکه گذشت و
جمعی که با آنحضرت شرط کرده بودند شش هزار میشدند و در روز حرب جمل بعبد الله بن یحیی الحضرمی گفتند که بشارت باد ترا ای پسر یحیی
که تو و پدرت بتحقیق از جمله شرطة الخمیس است و حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله مرا از نام تو و پدر تو خبر داده و خدای تعالی شما را
بزبان مبارک پیغمبر خود شرطة الخمیس نهاده در میزان ذهبی که از کتب سنیان ناصبی است آمده که علمای رجال حدیث اهل سنت
اصبغ را شیعی میدانند لهذا حدیث او را متروک داشته اند و ابن حیان گفته اصبغ بن نباته مردی بود بمحبت علی بن ابیطالب
علیه السلام مفتون شده و طامات از او سر میزد بنابر این حدیث او را ترک کرده اند و چون در خلوص و ارادت حضرت امیر
المؤمنین علیه السلام معروف بوده اهل تسنن او را مطعون و متهم داشته اند و طامات نسبت داده اند **میثم التمار**
الکوفی از اخیار اصحاب حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بوده و محل اسرار آنحضرت است علامه حلی گوید میثم از خانواده کثیر
العدد است که آنها را ابناء التمار میگفتند بی و همگی شیعه صاحب ولایت بوده اند و روایت کرده که روزی حضرت امیر بمیثم فرمود
ای میثم چه خواهی کرد وقتی که تو را تکلیف کنند پسر زیاد با اظهار بیزاری از من میثم گفت والله که نخواهم کرد آنحضرت فرمود اگر نکنی
ترا بر دار خواهند کرد میثم گفت صبر خواهم کرد چه اینقدر عذاب در راه حق سهل است پس آنحضرت بدو فرمود که ای میثم اگر چنین کنی
با من و در درجه من خواهی شد بعد از آن میثم اولاد و اقارب خود را خبر میداد که ابن زیاد مرا بر در خانه عمرو بن الحریث بر دار خواهد
کشید و روز چهارم از دو سوراخ بینی من خون بیرون خواهد آمد و در حوالی خانه عمرو بن حریث نخلی بود که میثم را گاهی بر آن گذار
افتاد چون بدان درخت میرسید دست خود را بر آن میمالید و میگفت ای درخت خرما نشو و نما نیافته الا از برای من و من نشو و نما
نیافته ام الا از برای تو و هرگاهی که از خانه عمرو بن حریث میگذشت و میگفت ای عمرو اگر من همسایه تو شوم با من چه خواهی کرد
نیکو همسایگی کن با من عمرو گمان میبرد که در آنجا خانه خواهد گرفت میگفت کاشکی این کار کردی و هم میثم تمار را بگرفتند و پیش
عبید الله زیاد بردند از وی پرسید که تویی میثم گفت آری عبید الله ملعون گفت تبرا کن از ابو تراب میثم گفت ابو تراب را نمیشناسم
ابن زیاد گفت از علی بن ابیطالب میثم گفت اگر تبرا نکنم با من چه خواهی کرد گفت ترا خواهم کشت میثم گفت مرا خبر داده بود مولای من
که تو مرا صلب خواهی کرد در پیش خانه عمرو بن حریث و روز چهارم خون از بینی تو روان خواهد شد آنگاه ابن زیاد بدنهاد امر کرد
تا او را بهمانجا برده صلب کردند و میثم وقتی که بر دار بود و هنوز نمرده بود مردم را اگر در حوالی او جمع میشدند احادیث بر
ایشان میخواند و از هر گونه سخنان بنی امیه با ابن زیاد گفتند که میثم مردم را بعضی سخنان میگوید حکم داد لجامی خاص ترتیب
دادند و آورده بر دهانش نهادند تا دیگر سخن نگوید و چهارم روز خون از بینی او جاری شد و روح پر فتوح او با شیانه فی مقعد
صدق عند ملیک مقتدر پرواز کرد و بهمان مقامی که حضرت شاه ولایت خبر داده بود رسید **نظم** عشق را

خلا

خانه آیت بر سر دار　تن در کش بسته نه کسی را باز **ایضًا** ابو خالد التمار روایت کرده که قبل از این واقعه روز جمعه با میثم
در رود فرات بکشتی نشسته بودیم ناگاه بادی شدید برآمد و میثم از زورق بیرون آمده بعد از آن نظر بخصوصیات آن باد
تأمل کرده گفت کشتیها را ببندید که این بادی شدید است و طولانی خواهد بود و چنان که گفت بوقوع پیوست پس میثم تأملی نمود و گفت گمانم
آنست که معاویه در شام بمرده است راوی گوید تا حیرت کردیم و چون آدمی از شام آمد روز مرگ معاویه پرسیدیم بیان کرد و معلوم
شد که چنان بود که جناب میثم تمار بفرموده بود صاحب مجالس گوید این واقعه را از جملهٔ کرامات میثم توان شمرد **مؤلف**
گوید مرد برا اگر از مریدان صاحب ولایت علیه السلام باشد و شیعی و عابد و خدای پرست و حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
باو خبر دهد که بدین تفصیل بشهادت میرسی و اگر صبر کنی در درجهٔ من خواهی بود کرامت و کشف از وی چه استبعادی دارد **حارث**
بن عبد الله بن اعور الهمدانی از کبار اصحاب حضرت ولایت مآب است یافعی گفته که حارث بصحبت
عبد الله مسعود رسیده و فقیه بود و حدیث او در سنن اربعه مذکور است در میزان ذهبی آمده که حارث از کبار علمای تابعین
و ابن حبان گفته که حارث شیعهٔ علی و غالی در تشیع بوده دیگری گفته که حارث افقه ناس و افرض ناس و احسب ناس بوده و علم فرائض
از علی بن ابیطالب علیه السلام اخذ نموده و در کتاب شیخ ابو عمرو کشی آمده که حارث شبی بخدمت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام رفته
آنحضرت بدو فرمود که چه چیز ترا درین شب بنزد من آورده حارث عرض کرد که والله محض محبت و دوستی مرا پیش تو آورد حضرت
امیر علیه السلام فرمود بدان ای حارث که نمی میرد آنکسی که مرا دوست دارد الا آنکه در وقت جان دادن مرا ببیند و بدیدن من امید
وار رحمت الهی شود و همچنین نمی میرد کسی که مرا دشمن دارد الا که در وقت مردن مرا ببیند و از دیدن من در عرق خجالت و ناامیدی
نشیند و مضمون این روایت نیز در اشعار منسوب بآنحضرت مذکور است **لمولانا علی علیه السلام** یا حار همدان

من یمت یرنی　من مؤمن او منافق قبلا　یعرفنی طرفه واعرفه　باسمه والکنی وما فعلا　وانت عند الصراط
معترضی　فلا تخف عثرة ولا زللا　اقول للنار حین توقف للعرض　ذریه لا تقربی الرجلا　ذریه لا تقربیه
ان له　حبلا بحبل الوصی متصلا　اسقیک من بارد علی ظماء　تخاله فی الحلاوة العسلا　صاحب کشف

الغمه رحمه الله باسناد خود از حضرت امام محمد باقر و امام جعفر الصادق علیهما السلام روایت کرده که این دو امام فرمودند
حرام علی نفس تفارق جسدها حتی تری الخمسة محمدا و علیا و فاطمة و حسنا و حسینا بحیث تقر عینها او تسخن عینها
بیت اگر او مومنان شادی کنید　هم چو سرو و سوسن آزادی کنید　هر که او سر چنین شه میرسد　پایه‌اش
از جاه بر مه میرسد　**رشید شهید هجری قدس سره** در کتاب ابن داود و
کشی مسطور است که رشید صاحب حضرت علی بن ابیطالب بوده و آنحضرت علیه السلام او را رشید البلایا نام نهاده و
این خود اشاره است بدانکه او را بجرم محبت بدشوارترین طریقی خواهند شهید کرد و او در آن صبر خواهد کرد و رشد
خود را ظاهر خواهد آورد دیگر آنکه آنحضرت او را علم منایا و بلایا تعلیم داده چنانکه هر کس را که خواستی گفتی که تو در فلان
موضع و فلان روز خواهی مرد و چنان میشد که او گفته بود و هم حضرت شاه اولیا علیه السلام بدو خبر داده که پسر زیاد
ملعون او را خواهد خواست و بتبرا از امیر المؤمنین علیه السلام امر خواهد کرد مع القصه چون عبید الله بن زیاد
او را بخواست بدو تکلیف کرد که از ابو تراب تبری بجوی و برو بدگوئی تا رهائی یابی او امتناع نمود پس عبید الله برشید گفت
آیا صاحب تو ترا خبر داده است که ترا خواهم کشت رشید گفت بلی خبر داده که مرا بخوانی و بتبری از او حکم کنی و من چون نپذیرم
تو دست و پای و زبان مرا ببریدن حکم کنی ابن زیاد حرامزاده گفت والله که من صاحب ترا دروغگوی کنم و امر نمود تا دستها
و پایهای آن بزرگوار را ببریدند و زبانش بگذاشتند و او را از خانهٔ ابن زیاد بدر نهاد بیرون آوردند دختر او بدو رسید و

گفت ای پدر آیا ترا از قطع این اعضا المی هست رشید گفت آنقدر که از ازدحام و هجوم مردم بر کسی واقع شود بعد از آن مردم
در حوالی او جمع شدند و از او سوالات میکردند و هرچه میپرسیدند و میشنیدند دوات و قلم برگرفته می نگاشتند و از علوم آینده
خبر مییافتند در بین اثنا سخنان در باب پسر زیاد بدنهاد و سوء عاقبت او نیز میگفت چون باین زیاد رسید در خشم رفته گفتار
سابقه را فراموش کرده حکم نمود که برو زبان آنمرد خدا را نیز ببرند بیامدند و چنان کردند و او را بر دار زدند تا روح پاک
از قفس جسد رست و بر کنگرهٔ عرش برنشست و عهدی که با شاه اولیا علی المرتضی علیه السلام کرده بود در محبت او بپایان
رسانید **مصراع** منزلگه مردان مجرد سر دار است **قنبر رضی الله عنه** غلام
حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بوده و بعد از آن حضرت آزاد بوده و عبادت مینموده شیخ کشی نوشته که اگر کسی از وی پرسیده
که تو غلام کیستی قنبر میگفته انا مولی من ضرب بسیفین و طعن برمحین و صلی القبلتین بایع البیعتین و هاجر الهجرتین و لم یکفر
بالله طرفة عین انا مولی صالح المؤمنین نور المجاهدین وارث النبیین و خیر الوصیین اکبر المسلمین و یعسوب المؤمنین
رئیس البکائین زین العابدین سراج الماضین ضوء القائمین افضل القانتین لسان رسول رب العالمین اول المؤمنین
من آل یس المؤید بجبرئیل الامین المنصور بمیکائیل المتین والمحمود عند اهل السموات اجمعین سید المسلمین والسابقین
قاتل الناکثین والقاسطین مجاهد اعدائه الناصبین مطفی النیران الموقدین وصی نبیه فی العالمین امینه علی المخلوقین
ناصر دین الله و ولی الله امام الابرار رضی الله الجبار سمح سخی حیی بهلول ذکی مطهر ابطحی باذل جری همام صابر
صوام مهدی مقدام قاطع الاصلاب مفرق الاحزاب عالی الرقاب اربطهم عنانا واثبتهم جنانا واشدهم شکیمة
باذل باسل صندید هزبر ضرغام حازم عزام حصیف خطیف محجاج کریم الاصل شریف الفضل فاضل القبیلة نقی
العشیرة زکی الذکاوة مؤدی الامانة من بنی هاشم وابن عم النبی امام الهادی المهدی الاشعث الحاتم البطل الجماجم
واللیث المزاحم بدری مکی روحانی شعشعانی من الجبل شوقها ومن ذی الهضبات رؤسها ومن العرب سیدها ومن
الوغا لیثها البطل الهمام اللیث المقدام والبدر التمام محک المؤمنین ووارث المشعرین وابو والد السبطین الحسن و
الحسین والله امیر المؤمنین حقا حقا علی بن ابیطالب علیه من الصلوة الزاکیة والبرکات السنیة ایضًا در کتاب شیخ
کشی مذکور است که چون قنبر رضی الله عنه نزد حجاج بن یوسف ثقفی بردند از وی پرسید که کدام خدمت علی علیه السلام
با تو بوده قنبر گفت آب وضوی آنحضرت را من میبردم حجاج گفت که بعد از وضو چه میگفت قنبر گفت این آیه تلاوت میفرمود
که فلما نسوا ما ذکروا به فتحنا علیهم ابواب کل شیء حتی اذا فرحوا بما اوتوا اخذناهم بغتة فاذا هم مبلسون فقطع دابر القوم
الذین ظلموا والحمد لله رب العالمین حجاج گفت گمان من اینست که او این آیه را در شان ما تاویل میکرد و ما را از جملهٔ این ظالمان
میدانست قنبر گفت بلی چنین است حجاج گفت چون خواهد بود حال تو اگر بفرمایم گردن ترا بزنند قنبر گفت آنگاه من از
جملهٔ سعادتمندان میشوم و تو در حزب اشقیا داخل خواهی شد پس حجاج ملعون گفت تا گردن او را زدند و بدرجهٔ شهادت
سعادت یافت رحمة الله علیه نعم ما قال السنائی **بیت** آنکه او را بر سر حیدر همی خوانی امیر　از ره معنی نثار کفش
قنبر داشتی **قدامة السعدی علیه الرحمة** از اصحاب حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
بوده شیخ ابو الفتوح رازی در تفسیر خود آورده که در مرتبهٔ دوم که در زمین بابل خدای تعالی بدعای حضرت امیر المؤمنین
علیه السلام آفتاب را باز پس آورد یعنی رد الشمس شد تا نماز او علیه السلام قضا نشود قدامه با آنحضرت علیه السلام حاضر بوده
و در آن باب این ابیات گفته **عربیة** رد الوصی لنا الشمس التی غربت　حتی قضینا صلوة العصر فی مهل
لا انسه حین یدعوها فتتبعه　طوعا بتلبیة هاها علی عجل　فتلک آیته فینا و حجته　فهل له فی جمیع

الناس من مثل اقسمت لا ابتغی یوما به بدلا وهل یکون لنور الله من بدل حسبی ابوحسن مولی ادین به و من
بر دان و سل الله فی الاول

در ذکر بعضی از اعاظم اصحاب و شیعیان صداقت مآب حضرات ائمه معصومین سلام الله علیهم اجمعین

اگرچه اصحاب و شیعه حضرات معصومین لا تعد و لا تحصی میباشد جمعی که در عصر ایشان بوده اند و مقبول افتاده اند بر سبیل اختصار درین کتاب بعضی اکابر ایشان را ذکر مینماید که این خاتمه موسوم بتجاب از ذکر ایشان خالی نباشد و من الله التوفیق و الاعانة **ابان بن تغلب بن رباح بن سعید البکری الجریری رحمه الله** در مجالس المؤمنین آورده که نسب او ببکر بن وائل میرسد و او قاری عالم بوجوه قرائت و دلائل آن بوده قرائتی علاحده دارد که در نزد قرا مشهور است در تفسیر و حدیث و فقه و لغت و نحو امام اهل زمان بوده ابن داود گفته او سی هزار حدیث از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام حفظ داشته و بخدمت امام زین العابدین و امام محمد باقر و امام جعفر الصادق علیهم السلام رسیده و با او توجه داشته اند و او را تصانیف است و حضرت امام محمد باقر علیه السلام باو فرموده بنشین در مسجد مدینه و فتوی ده مردمان را که دوست میدارم مانند تو کسی در میان شیعه من باشد و او در زمان امام جعفر علیه السلام رحلت کرده در سنه احدی و اربعین و مائه روزی مردی نزد وی آمده گفت مرا خبر ده که چند کس از اصحاب رسول صلی الله علیه و آله با علی علیه السلام بیعت کردند ابان گفت گویا میخواهی فضل و بزرگی علی علیه السلام را از ایشان شناسی گفت آری ابان گفت والله ما فضل و بزرگی صحابه را نمیشناسیم الا بمتابعت علی علیه السلام **ابوخالد کابلی رحمه الله** نام او کنکر بوده است از اصحاب حضرت امام زین العابدین علیه السلام است در بدو حال بامامت محمد بن علی ملقب بحنفیه قایل بود مدتی او را قسم داده که بعد از حسین امام کیست محمد فرمود بر همه عالم علی بن الحسین امامست و ابوخالد بخدمت امام زین العابدین علیه السلام رجوع نمود روز اول که آمد امام بدو فرمود مرحبا یا کنکر ابوخالد گفت الحمد لله الذی لم یمتنی حتی عرفت امامی زیرا که بجز مادر او کس نمیدانست نام او کنکر است و حجاج بن یوسف وقتی قصد کشتن او کرده او فرار نمود بعض احوالش در اصل کتاب مسطور است **ابوحمزه ثمالی الکوفی** از راویان و مقربان علی بن الحسین علیه السلام است از حضرت امام رضا علیه السلام نقل کرده اند که فرمود ابوحمزه در زمان خود مانند سلمان بوده زیرا که خدمت چهار کس از ما نمود علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر در سنه یکصد و پنجاه از هجری وفات یافت و نام او ثابت بن دینار است و از طایفه ازدی بوده است رحمه الله علیه **یحیی بن ام الطویل** در کتاب خلاصه از کشی نقل نموده که او از حواری حضرت علی بن الحسین است و فضل بن شاذان گفته که در اول زمان علی بن الحسین علیه السلام از مخلصان شیعه نبوده الا پنج نفر که یکی از ایشان یحیی بن ام الطویل بوده حضرت امام زین العابدین علیه السلام فرموده که بعد از شهادت پدرم تمام مردم مرتد شدند الا پنج کس ابوخالد کابلی یحیی بن ام الطویل و جبیر بن مطعم و جابر بن عبدالله الانصاری و شیکه که حرم محرم حضرت بوده است بعد از آن مردم از اطراف ملحق شدند و بسیار شدند و شیخ کشی گوید حجاج در مقام طلب و اذیت این پنج کس برآمد اول یحیی را بدست آورد و او را تکلیف بسب حضرت امیر المؤمنین علیه السلام کرد یحیی ابا کرد حجاج ملعون امر نمود که دست و پای یحیی را قطع کردند و او را کشتند ابوخالد گریخته بمدینه آمد و متواری شد و جابر بن عبدالله انصاری رحمه الله چون صحابی مشهور حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله بود از بیم ملامت مردم قدرت بر کشتن او ننمود و او بماند **عبدالله بن ابی یعفور** کنیت او ابو محمد بوده و ثقه و از اکابر اصحاب است همیشه در مسجد کوفه بدرس و تلاوت قرآن اشتغال داشت در خدمت امام جعفر الصادق علیه السلام عزیز و گرامی بود و در حیات حضرت امام رحلت نمود از حضرت امام موسی کاظم علیه السلام که فرمودند ابو محمد عبدالله یعفور از حواری امام محمد باقر و امام جعفر

صادق علیهما السلام بوده و از حضرت امام جعفر الصادق علیه السلام نقل نموده اند که فرمودند ما وجدت احدا یقبل وصیتی و یطیع امری الا عبدالله بن ابی یعفور و چون وفات یافت حضرت امام علیه السلام برای او رحمت فرستاد در مختار کشی مسطور است که آنحضرت فرموده ما وجدت احدا اخذ و اطاع امری و حذا حذو اصحاب ابی غیر رجلین رحمهما الله عبدالله بن ابی یعفور و حمران بن اعین اما انهما مؤمنان خالصان من شیعتنا اسمائهم عندنا فی کتاب اصحاب الیمین الذی اعطی الله محمدا صلی الله علیه و آله ایضا فی المختار باسناد الی علی بن الحسین العبدی قال کتب ابو عبدالله علیه السلام الی المفضل بن عمر حین مضی عبدالله بن ابی یعفور یا مفضل عهدت الیک عهدی کان لی عبدالله بن ابی یعفور صلوات الله علیه فمضی موفیا لله عز و جل و لرسوله و لامامه بالعهد المعهود لله و قبض صلوات الله علی روحه محمود الاثر مشکور السعی مغفورا له مرحوما برضا الله و رسوله و امامه عنه فبولادتی من رسول الله ما کان فی عصرنا احد اطوع لله و لرسوله و لامامه منه فما زال کذلک حتی قبضه الله الیه برحمته و صیره الی جنته مساکنا فیها مع رسول الله و امیر المؤمنین صلوات الله علیهما انزله الله تعالی بین المسکنین مسکن محمد و امیر المؤمنین علیهما السلام و ان کانت المساکن واحدة و الدرجات واحدة فزاده الله رضی من عنده و مغفرة من فضله برضائی عنه **فضیل بن یسار الهندی علیه الرحمة** در خلاصه گفته که او عربی خالص بصری ثقة العین جلیل القدر است از راویان امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیهما السلام و در زمان امام جعفر صادق علیه السلام وفات نمود هر گاه آنحضرت او را میدید میفرموده بخ بخ بشر المخبتین بالجنة و شیخ ابن بابویه روایت نموده که در محاربه زید بن علی با لشکر شام فضیل گفته با زید بودم و بعد از شهادت زید بمدینه رفتم بخدمت حضرت امام جعفر الصادق علیه السلام رسیدم آنحضرت از من پرسید که با عمم من در قتال اهل شام بودی گفتم بلی پرسیدند چند کس را از ایشان کشتی عرض کردم شش نفر فرمود مبادا ترا شکی در استحلال خون ایشان باشد گفتم اگر شکی در آن میداشتم چرا میکشتم فرمودند اشرکنی الله فی تلک الدماء مضی والله زید عمی و اصحابه شهداء مثل ما مضی علیه علی بن ابیطالب علیه السلام و اصحابه در کتاب کشی از ابو عجلان روایت کرده که نزد فضیل رفتم و گفتم پسران عبدالله بن حسن بر بنی عباس خروج کرده اند گفت کاری نخواهند کرد و سبب پرسیدم و گفت از حضرت امام جعفر علیه السلام شنیدم که کشته خواهند شد **ایضا** روایت نموده از شخصی که در وقت مردن فضیل را غسل میداد گفت در وقت غسل دادن فضیل دست او در غسل عورت او بر من سبقت میکرد پس این حالت را بخدمت حضرت صادق علیه السلام عرض کردم فرمودند رحم الله الفضیل بن یسار و هو منا اهل البیت در کتاب نجاشی آمده که فضیل از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که رضاع زن یهودیه و زن نصرانیه بهتر است از رضاع زن ناصبیه و او را کتابیست در احادیث اهل البیت رحمه الله علیه **لیث بن البختری الاسدی او المرادی** کنیت او ابوبصیر و ابومحمد است و از راویان امامین همامین محمد الباقر و جعفر الصادق علیهما السلام و امام در شان او فرموده بشر المخبتین بالجنة یعنی بشارت آنکسانی را که خشوع از برای خدا میکنند بدخول جنت و از الجمله لیث خواهد بود و در حدیث امام جعفر آمده که برید بن معویة العجلی و لیث بن البختری و محمد بن مسلم و زراره چهار نفر بدان نجبای امنای خدا که اگر ایشان نبودند نبوت بریده و کهنه شده بود **فی المعجزة** بکیر بن اعین گوید روزی با ابوبصیر بخدمت حضرت صادق علیه السلام رفتیم نظر تندی بر ابوبصیر کرده فرمود این سزاوار است که در حالت جنابت وارد خانه پیغمبر شوی ابوبصیر گفت اعوذ بالله من غضب الله و غضبک و استغفر الله و لا اعود فضایل ابوبصیر بسیار است و در ضمن کتاب بعضی مرقوم شده است و حضرت امام بجهت او ضامن بهشت شده است و با او برفتن بهشت عهد کرده است **برید بن معویة العجلی** او از حواری حضرت امام محمد باقر و حضرت امام جعفر صادق علیهما السلام بوده و از اعاظم ایشان است گویند شش کس بوده اند از فقها و افقه این شش کس زراره بوده جمیل بن دراج از حضرت صادق علیه السلام

روایت کرده که فرمودند اوتاد ارض این چهار کسند محمد بن مسلم و برید بن معویه و لیث بختری و زرارة بن اعین
وفات برید در سنه یکصد و پنجاه از هجرت بوده است **محمد بن مسلم الثقفی الکوفی**
کنیتش ابو جعفر و از کبار اصحاب امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیهما السلام بوده زراره گوید ابو کریبه و محمد بن مسلم
روزی در نزد شریک که قاضی اهل سنت بود در امر گواهی دادند شریک قاضی در روی ایشان نظر دور و دراز کرده گفت هما
فاطمیان جعفریان یعنی این دو گواه از دوستداران اولاد فاطمه و مذهب جعفری اند چون محمد و ابو کریبه این سخن بشنیدند
بگریستند گفتند ما را بگروهی نسبت میکنی که راضی نیستند که ما از شیعیان ایشان باشیم بلکه ما را به بندگی قبول نمیکنند بواسطه
نقصان در ورع و دیانت ما شریک قاضی تبسمی کرده شهادت ایشان را قبول نکرد بعد از این واقعه زراره گوید بحج شدیم و
بخدمت حضرت جعفر رفتیم و قصه بدو عرض داشتیم حضرت فرمود ما الشریک شرکه الله یوم القیمة بشراکین من نار یعنی
چه باعث شده شریک را باظهار عداوت با شیعهٔ ما خدا پای او را در دوزخ به بندهای آتشین بسته سازد و محمد بن مسلم
سی هزار حدیث از امام محمد باقر علیه السلام اخذ نموده بود و شانزده هزار حدیث از حضرت جعفر صادق علیه السلام و او گفته
بمدینه رفتم و بیمار شدم حضرت امام محمد باقر علیه السلام کوزهٔ آبی بدست غلامی از خود بمن فرستاد و فرمود بخور
از این آب بمحض خوردن بوی مشک از آن ساطع شد و نشاطی و قوتی در من پیدا شد که بهبود یافتم و فوراً بخدمت
حضرت شتافتم و هم در سال یکصد و پنجاه رحلت نموده است **زرارة بن اعین** از اکابر اصحاب حضرت
امام محمد باقر و امام جعفر و امام موسی الکاظم بوده است و بسیار جلیل القدر و عظیم المنزله بوده است و تمجیدات امام
علیه السلام او را در ضمن اخبار مطوله در مجالس المؤمنین مسطور و مذکور است در سنه یکصد و پنجاه رحلت نموده است
رحمه الله علیه حمران بن اعین برادر زراره است و بسیار ثقه و ستوده است رحمة الله علیه **بشر بن حارث**
الحافی صاحب مجالس المؤمنین آورده که بقول ابن خلکان جد پنجم او عبد الله بر دست حضرت امیر المؤمنین علیه
السلام اسلام آورده در کتاب منهاج الکرامه مسطور است که حضرت امام موسی علیه السلام از پیش خانهٔ بشر میگذشت آواز
طنبور شنید از خادم خانه پرسید که صاحب این خانه بنده است یا آزاد او گفت آزاد است امام علیه السلام فرمود اگر بنده بود
بندگی میکرد چون ماجری به بشر رسید پای برهنه از خانه بیرون دوید و متنبه شد و خود را بپای امام انداخته توبه کرد و همیشه
پای برهنه براه میرفت بدین وجه او را حافی لقب شد گویند در مرض موت او قاروره او را بطبیبی نصرانی نمودند طبیب گفت این
قاروره راهبی است که خوف الهی جگر او را پاره پاره نموده و اگر اب مسلمانی نیست اب بشر حافیست خود را باو برسانید که خواهد مرد
هم در مجالس آمده که طبیب نصرانی بدین واسطه مسلمان شد و گفته قبر او در شوشتر است و در سنه سبع و عشرین و مائتین
وفات یافته **بهلول بن عمرو** نامش وهب است و صاحب مجالس گوید مولدش کوفه و از بنی اعمام هرون
الرشید بوده و تلمیذ خاص حضرت صادق علیه السلام بوده است و در زمرهٔ مفتیان عهد خود بوده است گویند هارون بحضرت
امام جعفر علیه السلام عداوت داشته و از مفتیان فتوی قتل آنحضرت خواسته همه فتوی دادند از بهلول نیز فتوی میخواست او
چاره در اظهار جنون دیده خود را بدیوانگی مشهور ساخت و با ابوحنیفهٔ کوفی همیشه معارضات داشته و او را ملزم مینموده سخنان
حکیمانهٔ بهلول مشهور است و در اغلب کتب نگاشته اند رحمه الله علیه و این چند بیت منسوب باوست **عربیة** بیت

الی الله من ظالم بسبط النبی ابو القاسم ودنت الهی بحب الوصی وحب النبی ابی فاطم وذلک حرز من الصائبات
ومن کل متهم غاشم بهم ارتجی الفوز یوم المعاد وامن من نقمة الحاکم

شفیق بن ابراهیم البلخی صاحب مجالس المؤمنین آورده که کنیت او ابو علی است و صاحب جامع الانوار او را از تلامذهٔ حضرت امام موسی

علیه السلام میدانسته صاحب علوم شرعیه و معارف ذوقیه بوده استاد حاتم اصم و مصاحب ابراهیم ادهم است در سنه
اربع و سبعین مائه در ماوراء النهر بتهمت تشیع شهید شده است رحمة الله علیه **ابراهیم بن ادهم**
صاحب مجالس او را از ابنای ملوک بلخ داند و گوید از خدمت حضرت امام همام محمد بن علی الباقر علیه السلام استفادهٔ حقایق نموده
زمخشری در ربیع الابرار گفته که اصل او از بنی عجل بوده و تارک دنیا شده در مکه معظمه و مدینه منوره بعبادت مشغول بوده
و در سنه احدی و اثنین رحلت نموده رحمه الله **محمد بن علی بن نعمان الکوفی رحمه الله**
وی مشهور بمؤمن الطاق و در علم و فضل و حکمت و زهد و ورع مشهور آفاق است کنیتش ابو جعفر و در خدمت امام جعفر
صادق و امام موسی الکاظم علیهما السلام مقرب و مقبول بوده او را با ابوحنیفهٔ کوفی و سایر علمای اهل سنت و جماعت مناظرات
واقع شده و بر همه غالب آمده و صورت مقالات و حالات او در مجالس المؤمنین و سایر کتب علمای امامیه مفصلاً مسطور است
ابو محمد هشام بن الحکم الکندی الکوفی از راویان امامین همامین
علیهما السلام است و در فن مناظره بغایت قادر و ماهر بر علمای عصر غالب بوده و در مجلس هرون چندین بار با علما
مباحثه نموده است آخر هارون قصد قتل وی کرد و او بگریخت و پس از آن در سال یکصد و هفتاد و نه در کوفه وفات یافت و
حضرت امام رضا علیه السلام برا و رحمت میفرستاد و از او مدح میفرمود رحمة الله علیه **معلی بن خنیس**
الکوفی رحمه الله مولای حضرت صادق علیه السلام بوده داود بن علی عباس او را بهانهٔ اینکه خروج
نفس زکیه محمد بن عبد الله بتحریک تو بوده گرفته بکشت و صلب نمود و چنانکه در اصل این کتاب سابقاً نگاشته شد حضرت
صادق علیه السلام با داود مردود تغیر فرموده الحاصل معلی در خدمت امام عزتی تمام داشته و بر اسرار پنهانی و مکاشفات روحانی
اطلاع حاصل کرده بود رحمه الله **طاوس یمانی** در سفر مکه معظمه بخدمت حضرت علی بن الحسین علیه السلام
رسید و مناجات و ادعیهٔ آنحضرت را شنید و اخلاص باینجناب حاصل کرد و در این کتاب از آن قضیه بیانی شده است و
صاحب مجالس المؤمنین او را ذکر نموده و از صوفیهٔ شیعه خوانده و گوید وفات طاوس را در سنه خمسمائه نوشته اند و در روز
رحلت او در مکه ازدحامی عجیب شد والله اعلم **ابو یزید البسطامی** نامش طیفور بن عیسی و صاحب
مجالس المؤمنین از بعضی نقل کرده که او از تلامذهٔ حضرت امام جعفر الصادق علیه السلام و سقای خانهٔ آنحضرت بوده است و گوید
حضرت امام فرزند خود محمد را با وی بخراسان بدعوت مردم مامور فرموده و محمد وفات یافت و در مقامی که امروز قبهٔ اوست دفن
شد آنچه از تواریخ و کتب بر مؤلف معلوم شده دو بایزید نام بوده اند و زیاده از صد سال در میان ایشان فصل بوده و اختلاف
در این اقوالست والله اعلم **ابو محفوظ معروف رحمه الله** صاحب کتاب مجالس آورده
که در خراسان دربان حضرت علی بن موسی الرضا علیه التحیة والثناء بوده و استفادهٔ علوم ظاهری و باطنی از آنحضرت
نموده و ملا جامی در نفحات آورده که شیعه بر در امام رضا علیه السلام غلو کردند پهلوی معروف کوفته شد و بدان در گذشت و
بعضی گفته اند بعد از امام ببغداد آمده در انجا رحلت یافت قطب الدین شیرازی گوید معروف بدوستی گفت که در امور کلیه که دعا
بحضرت سر معروف کرخی از خدا بخواه چرا که این سر سالها بر در دولت خدا و امام هذا علی بن موسی الرضا صلوات الله علیه گذاشته
شده است گویند چون دریا طوفانی شود نجار نام معروف سر کرخی را نوشته بدریا اندازند طوفان فرو نشیند و نجار تجربه کرده اند
و گویند خاک قبر او تریاق است والعلم عند الله **علی بن یقطین کوفی البغدادی**
صاحب مجالس گوید مروان حمار یقطین را بواسطهٔ تشیع میخواست بکشد او گریخته به بغداد آمد و علی در بغداد متولد
شد یا در کوفه متولد شده بود و بمدینه رفتند علی ای حال یقطین شیعه بوده و در ابی العباس سفاح و منصور عباسی

ملازمت داشته و پسر او بمرتبه وزارت رسید و بخدمت امام جعفر صادق و امام موسی کاظم علیهما السلم کامل اخلاص داشته و بعضی از
خالات او در ضمن این کتاب نوشته شده در سال یکصد و هشتاد که امام موسی محبوس بوده علی در بغداد رحلت نموده رحمه الله
علیه **صفوان اسدی الکوفی** مشهور بصفوان جمالست و از مخصوصان حضرت امام موسی علیه السلم
و بخدمت حضرت صادق علیه السلم نیز رسیده و نقل حدیث کرده **الحدیث** روی صفوان الجمال انه قال دخلت
علی الصادق علیه السلم فقلت جعلت فداك سمعتك تقول شیعتنا فی الجنة و فی الشیعة اقوام یذنبون و یرتکبون
الفواحش و یشربون الخمر و یتمتعون فی دنیاهم فقال نعم هم اهل الجنة ان الرجل من شیعتنا لا یخرج من الدنیا حتی یبتلی
بسقم او مرض او بدین او بجار یؤذیه او بزوجة سوء فان عوفی من ذلك شدد الله علیه النزع حتی یخرج من الدنیا و لا ذنب
علیه فقلت لابد من رد المظالم فقال علیه السلام ان الله عز و جل جعل حساب خلقه یوم القیمة الی محمد و علی فکل ما کان
من علی شیعتنا حسبناه من الخمس فی اموالهم و کلما کان بینهم و بین خالقهم استوهبناه لهم حتی لا یدخل احد من شیعتنا النار
درود و جواب این حدیث شرحی بتفصیل در مجالس آمده که این محل جای نگارش تفصیل این نمیباشد **حسن
بن علی بن فضال الکوفی** بخدمت حضرت امام همام علی بن موسی الرضا علیه
التحیة و الثنا رسیده از روات حدیث است و بسیار جلیل القدر و زاهد بوده فضل بن شاذان گفته که در یکی از مساجد
نزد بعضی از قراء درس میخواندم قومی با یکدیگر سخن میگفتند که در کوه مرد نیست که او را ابن فضال میگویند و عابدترین
جماعتی است که ما دیده ایم و گفتند که او بصحرا بیرون میاید و بسجده میرود و آنگاه مرغان صحرا او جمع میشوند و او ایشان
از خود محو شده بر زمین میافتد که از دور گمان میشود که خرقه یا جامه ایست و وحشیان صحرا نزدیك او چرا میکنند و از و نمیرمند
و بنا بر غایت موانست از و رمیده نمیگردند فضل بن شاذان گوید من از آن سخنان گمان کردم که آن حال کسی است که سابقا
بوده و نقل مینمایند روزی دید شیخی خوش صورت و خوش شمایل که جامه نرسی در بر داشت و مسحی سبز در پا نزد پدر من آمد پدر من
او را تعظیم و تکریم نمود بعد از ساعتی برفت من از پدرم پرسیدم این کیست گفت حسن بن علی بن فضال است گفتم آن عابد فاضل
مشهور گفت همانست گفتم میگویند آن در کوه میباشد گفت آری این همانست چون محقق شد من در پیش وی تحصیل علوم
میکردم وفات او در سنه ۲۲۴ بوده رحمه الله علیه **ابو محمد فضل بن شاذان النیشابوری**
در فضل و کمال و تقدس مشهور و از اجل شیعه نیشابور است خدمت حضرت امام رضا علیه التحیة و الثنا را دریافته و از راویان
امام محمد الجواد علیه السلم نیز بوده است و او صاحب کتابهاست او گفته که اگر کسی حضرت امیر المؤمنین علیه السلم را بر خلفای ثلثه
ترجیح دهد دعوی فضیلت عظیم بجهة خلفای مذکوره کرده زیرا که بجهة ایشان شان اعلی قایل شده و علی را ترجیح داده و نعم
ما قیل یقولون لی فضل علیا علیهم فلست اقول البر اعلی من الحصا اذا انا فضلت الامام علیهم الم تر ان السیف یزری بحده
مقالة هذا السیف امضی من العصا **یونس
بن عبد الرحمن الیقطینی** صاحب مجالس نگاشته که حضرت امام رضا علیه السلم او را وکیل و در میان
علمای احمدی از قبیل انبیای بنی اسرائیل است و حضرت امام رضا علیه السلم سه بار از برای او ضامن بهشت شده و گفته
اند در اسلام از سایر الناس کسی افقه از سلمان نبوده و بعد از او کسی افقه از یونس بن عبد الرحمن پیدا نشد و یونس گفته بیست
سال روزه گرفتم بیست سال مسایل مردم را جواب دادم ابن شاذان گفته که یونس چهل و پنج حج و پنجاه و چهار عمره گذارده بود و
هزار مجلد در رد مخالفان تالیف کرده است بد و گفتند جمعی از شیعه تو را زندیق میگویند گفت شما را گواه میگیرم که هر که را
از محبت امیر المؤمنین علیه السلام نصیبی باشد هر چه در باره من گوید او را بحل کردم و در سال دویست و هشت در مدینه طیبه

وفات یافت و در جوار سید ابرار آسود **عبد الله بن طاوس** از اصحاب حضرت امام همام علی بن موسی الرضا
علیه السلام بوده و باخبار آنحضرت عمر او بصد سال رسید در کتاب مختار از عبد الله نقل کرده که بحضرت امام علیه السلم عرض
کردم که دختر خود را به برادرزاده خود داده ام و او شراب میخورد و گاهی نام طلاق میبرد امام فرمود که اگر او از برادران تست یعنی
شیعه است و امامی مذهب است چیزی برو متوجه نیست و اگر از اهل جماعت یعنی اهل سنت است دختر خود را از و جدا ساز که مقصود
او از صیغه طلاق جدایی است ایضا از عبد الله مرویست که گفت از آنحضرت پرسیدم که یحیی بن خالد زهر داد پدر تو را یعنی موسی
بن جعفر را صلوات الله علیه امام فرمود آری زهر داد او را در سی رطب گفتم آنحضرت میدانست که رطبها زهر ناکند امام علیه السلم
فرمود در آن وقت محدث از پیش او غایب شده بود عرض کردم محدث کیست امام علیه السلم فرمود او ملکیست اعظم از جبرئیل و
میکائیل که با حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم می بود و آن ملك با ائمه علیهم السلم میباشد و چنین نیست که هر چه طلبند
یابند محققین گویند از اینجاست که گفته اند مشاهدة الابرار بین التجلی و الاستار **ریان بن الصلت
علیه الرحمة** از اصحاب و روات حضرت علی بن موسی است علیه السلم در مختار از معمر بن خلاد منقولست که گفت
ریان بن الصلت در مبادی حال از من درخواست نمود که رخصت دخول او در مجلس حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام
بگیرم و از آنحضرت التماس کنم که جامه باو ببخشد و از دراهم رضویه که بنام آنحضرت سکه کرده بودند بوی بدهد چون از ریان
جدا شدم که بروم فرستاده امام علیه السلم بطلب من آمد و چون بحضور حضرت سعادت یافتم پرسیدند کجا بودی عرض کردم که بر نزد
شخصی ریان نام بودم حضرت علیه السلام فرمود او میخواهد تا ما ملاقات کند گفتم سبحان الله جانم فدای تو باد گفت چرا تعجب
کردی گفتم او الآن با من بود و همین خواهش را مینمود قبل از اینکه من عرض کنم شما بیان فرمودید امام فرمود او مومن موثق است
او را بیاور دم بر ریان دعا فرمود و آنگاه ریان استدعای جامه نمود مرحمت شد و چون خواست برخیزد بی اظهار او امام
علیه السلم چند عدد دینار رضوی در دست ریان نهاد **علی بن مهزیار فارسی** از اهل دورق اهواز
است و پدرش مسلمان شد و خود سعادت خدمت امام همام علی بن موسی الرضا علیه السلم یافت و گویند بخدمت امام محمد
جواد نیز رسید و از وکلای ثقه ایشان بوده است در مختار مذکور است که اصل او از ده مند کان از قرای فارس بوده
بعد ساکن اهواز شد و گویند عادت او چنان بود که چون نماز صبح گذاشتی و از اوراد بپرداختی و آفتاب طلوع نمودی سر بسجده
نهادی و برای هزار کس از برادران مومن دعا کردی بمثل آنچه از برای خود دعا میکردی و پیشانی او از غایت سجده سطبر
شده بود و او را تصانیف مشهور است که اسامی آن در کتاب نجاشی مذکور است **خیران الخادم القراطیسی**
در خلاصه مذکور است که او از اصحاب ابو الحسن ثالث علی بن محمد است علیه السلام و او گفته در زمان حضرت محمد بن علی بن موسی
الکاظم علیهم السلام حج گذاردم و یکی از ملازمان آنحضرت متوسل شدم که مرا بخدمت آنحضرت برد چون بحوالی خانه حضرت
رسیدم مرا گفت بر این دکان بنشین تا من باز گردم و برفت و دیر شد چون احوال او پرسیدم گفتند از خانه امام بیرون رفته
من حیران و معطل ماندم خادمی از خانه حضرت علیه السلم بیرون آمد و مرا گفت تو خیران نام داری گفتم آری گفت بخانه درآی
پس بخانه درآمدم و آنحضرت علیه السلم را دیدم که بر صفه ایستاده است که فرش بر آن نیست و در آن اثنا غلامی آمد و جای
نمازی آورد و بر زیر پای آنحضرت علیه السلام گسترد و تا بنشست و چون نظر بر آنحضرت انداختم هیبت و دهشت چنان بر من
کار کرد که خواستم که بر آن صفه بلند بی آنکه پای بر نردبان نهم بالا روم پس آنحضرت جواب سلام من باز دادند و دستهای مبارك
خود را بجانب من کشیدند من دستهای ایشان را گرفتم و بوسه دادم و بروی خود نهادم پس آنحضرت مرا بدست گرفته بنشاندند و من
از غایت دهشت دستهای ایشان را بگرفتم و آنحضرت دست خود را بمن گذاشتند و چون دهشت من ساکن شد دست آنحضرت علیه

السلم را گذاشتم بعد از من سؤالات فرمودند بخاطرم آمد که ریان بن شبیب مرا سفارش کرده بود که چون بخدمت آنحضرت رسم سلم برسانم بجهة او و پسر او و التماس دعا کنم عرض کردم و بدو دعا فرمودند و لکن پسر او را دعا نفرمودند و چون برخواستم و نزدیک بدر خانه رسیدم آنحضرت بخادم خود سخنی فرمود که نشنیدم چون برای من بیرون آمد ازو پرسیدم که در باب پسر ریان چه فرمودند گفت فرمودند او فرزند نیست که متولد شده در بلاد شرک و هدایت نخواهد یافت بس من برفتم و قصه بار ریان بگفتم و چنان بود و او از راویان امام ابو الحسن ثالث علیه السلام است **عبد الله بن عبده النیشابوری** در فضیلت او همین بس است که حضرت امام حسن عسکری علیه السلم در توقیع او را در میان شیعه نیشابور و نواحی آن وکیل خود فرموده و دیگران را امر باطاعت او نموده اما بعد فقد بعثت الیکم ابراهیم بن عبده لیدفع النواحی و اهل ناحیتک حقوقی الواجبه علیکم و جعلته ثقتی و امینی عند موالی هناک فلیتقوا الله جل جلاله و لیراقبوا و لیؤدوا الحقوق فلیس لهم عذر فی ترک ذلک و لا تاخیره لا اشقاهم الله بعصیان اولیائه و رحمهم و ایاک معهم برحمتی لهم ان الله واسع کریم **عبد الله بن حمدویه بیهقی** ابن داود او را از جملهٔ ممدوحان شمرده و در مختار شیخ کشی توقیع از امام حسن عسکری علیه السلام بعبد الله و اهل نیشابور و نواحی آن نقل نموده و این اینست و کتابی الذی ورد علی ابراهیم بن عبده بتوکیلی ایاه بقبض حقوقی من موالی هناک نعم هو کتابی بخطی اقمته اعنی ابراهیم بن عبده لهم حقا غیر باطل فلیتقوا الله حق تقاته و لیخرجوا من حقوقی و لیدفعوها الیه فقد جوزت له ما یعمل به فیها وفقه الله و من علیه بالسلامة من التقصیر برحمته **ایوب بن نوح بن دراج النخعی** شیخ نجاشی گفته که کنیت او ابو الحسین است و او وکیل ابو الحسن علیه السلم و ابو محمد بوده و عظیم المنزله بوده در نزد ایشان و مأمون و شدید الورع و کثیر العباده و ثقه است در روایات و پدر نوح بن دراج در زمان خلفای عباسیه قاضی کوفه بود و صحیح الاعتقاد بوده و گفته که ایوب از عباد صالحین بود چون وفات یافت از و سوای یکصد و پنجاه دینار نماند و مردم بواسطهٔ کثرت جود و احسان او را صاحب مال بسیار می دانستند **مؤلف کتاب گوید** چون بقدر ضرورت ذکر بعضی از اصحاب و روات و وکلاء حضرات ائمه معصومین صلوات الله علیهم اجمعین در خاتمهٔ این کتاب که معبر است بخاتمه مرقوم شد و اجمال حال سعادت مآل ایشان معلوم افتاد اکنون بر سبیل اجمال تذکر اسامی سامی و نامی نامی وکلای حضرت حجة الله صاحب الامر و الزمان می پردازد و خاتمهٔ کتاب را بدیشان مختوم میسازد **ذکر وکلای ناحیهٔ مقدسه عثمان بن سعید العمری** شیخ ثقه جلیل القدر عالیمقام از اصحاب امام همام ابی جعفر محمد بن علی الهادی علیهما السلام بوده از بازده سالگی در خدمت آنحضرت نشو و نما یافته آخر بشرف وکالت حضرت امام حسن عسکری علیه السلام و حضرت امام محمد مهدی صاحب الامر علیه السلام فایز گردید و او اول کسی است از سفرا که حضرت حسن عسکری علیه السلم او را جهة وکالت حضرت صاحب الامر علیه السلم منصوب ساخته و فرمود که بعد از او وکالت برابو جعفر محمد پسر عثمان مفوض باشد تا قریب بپنجاه سال در ناحیهٔ مقدسه و خدمت آنحضرت متصدی امر وکالت بود و عرایض و سؤالات ملتمسان را عرض مینمود و جواب صادر میکرد تا در جمادی الاول سنه خمس و ثلاث مائه محمد بیمار شد و جماعتی از شیعه نزد وی آمدند و باو گفتند اگر ترا رحلت در رسد بجای تو کیست و کفت ابو القاسم حسین بن روح قایم مقام منست و وکیل حضرت علیه السلم خواهد بود و سفیر فیما بین میباشد و چون ابو القاسم بن روح را در شعبان سنه ست و عشرین و ثلاث مائه وفات رسید وصیت بابو الحسن علی بن محمد السیمری نمود و چون او را آثار وفات در رسید شیعه ببالین او جمع بودند و از و درین باب پرسش نمودند او نسخهٔ توقیعی که مشعر بمنع وصیت بحاضران نمود و نسخهٔ توقیع اینست بسم الله الرحمن الرحیم یا علی بن محمد السیمری اعظم الله اجر اخوانک فیک فانک میت ما

بینک و بین ستة ایام فاجمع امرک و لا توص الی احد فیقوم مقامک بعد وفاتک فقد وقعت الغیبة التامة فلا ظهور الا بعد اذن الله تعالی ذکره و ذلک بعد طول الامد و قسوة القلوب و امتلاء الارض جورا و سیاتی من شیعتی من یدعی المشاهده الا فمن ادعی المشاهده قبل خروج السفیانی و الصیحه فهو کذاب مفتر و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم حاضران از آن توقیع نسخها برداشتند و از سر بالین او برخواستند و او شش روز بعد از آن که منتصف شعبان سنه ثمان و عشرین و ثلثمائه بود رحلت نمود و او آخر وکلای غیبت صغری است که مدت آن هفتاد و سه سال بوده باشد از ابتدای تاریخ ولادت تا سعادت حضرت صاحب الامر علیه السلم که سنه خمس و خمسین و مائتین است و سابقا اشاره بدین مطالب شده بود مجملا حضرت صاحب الامر را دو غیبت بی شد یاده غیبت صغری در زمان معتمد عباسی در سنه ست و ستین و مائتین و غیبت کبری در عهد راضی ابن مقتدر عباسی پس از ارتحال علی بن محمد السیمری در شهور سنه ثمان و عشرین و ثلثمائه و فرق دو غیبت اینست که در صغری سفراء و وکلا در میان واسط بوده اند و در غیبت کبری توسط ایشان منقطع شد و احیانا سعادتمندی بدیدار همایون مستعد گردیده چنانکه سابقا برشمرده اند اللهم ارزقنا و فرج کلی که عبارت از ظهور آنحضرت علیه السلم در آخر غیبت کبری خواهد بود و فرجهای جزئی نیز هست که از قبیل شرط فرج کلیست و قبل از حصول آن بحسب ارادت پروردگار خواهد بود از قوه بفعل خواهد آمد و دعای فرج که بدان مأموریم جهة تحصیل فرجهای جزئی است که در حصول فرج کلی که عبارت از ظهور است دخل دارد و در بعضی روایات که وعدهٔ فرج قبل از ظهور واقع شده مراد یکی از آن فرجهای جزئیست و از جمله جوابهای سؤالات که از آنحضرت کرده اند فقره اینست که انی اخرج و لا بیعة لاحد من الطواغیت فی عنقی و اما الانتفاع بی فکالانتفاع بالشمس اذا غیبها السحاب و انی لامان لاهل الارض کما ان النجوم امان لاهل السماء فرموده اند که من ظهور و خروج خواهم کرد و نخواهد بود بیعت هیچیک از طاغیان در گردن من و اما وجه انتفاع و فایده گرفتن از من در حین غیبت من هم چون انتفاع با آفتابست چون غایب سازد قرص آنرا ابر از چشمهای مردم و بدرستیکه من امان اهل زمینم همچنانکه ستاره کان امان اهل آسمانست صاحب مجالس المؤمنین گوید در روایات صحیحه اهل بیت صلوات الله علیهم وارد است که هیچ مؤمن نباشد که سعادت رؤیت آنحضرت علیه السلم را در نیابد غایت ما فی الباب آنکه بنا بر حکمت و مصلحتی چند که خدا حقیقة آنرا میداند آنحضرت را نشناسد و بعنوانی که آنحضرت را باید دانست ندانند چنانکه درین کتاب سابقا نقل شد که جمعی دیده اند و نشناخته اند و از زمان غیبت آنحضرت الی الان

نظم

عالم همه پر جلوهٔ یار است و لکن — افسوس که ما طاقت دیدار نداریم

که یکهزار و دویست و شصت و پنج هجریست جمعی کثیر از معارف و غیر معارف مدعی نیابت آنحضرت بوده اند و بسیاری از خلا را گرفتار قتل و هلاک نموده اند چنانکه در تواریخ مسطور است و درین سنوات نیز فتنهٔ عظیمی برپا کرده اند و مردمان سادهٔ دل شالوده را بهلاکت و اتلاف افکنده اند و سابق بر ظهور آنحضرت بعضی آثار باید آشکار شود که از آن جمله است خروج سفیانی اختلاف بنی العباس در ملک کسوف شمس در نیمهٔ شعبان خسوف قمر در آخر ماه بخلاف عادت فرو رفتن بعضی از ولایات در زمین ایستادن آفتاب از وقت زوال تا نزدیک عصر قتل نفس در کوفه کشته شدن مردهاشمی در میان رکن و مقام ویران شدن دیوار مسجد کوفه پیدا شدن رایت سیاه از خراسان خروج یمانی ظهور مغربی بمصر و مالک احتشامات ظهور ستارهٔ روشن چون ماه در مشرق و کج شدن آن بمرتبه که دو سرش بهم آید پیدا شدن سرخی و پراکنده شدن در کل آسمان پیدا شدن آتش در هوا سه روز تا هفت روز آمدن شط فرات بکوچهای کوفه ظاهر شدن دوازده نفر از اولاد ابو طالب بدعوی امامت ظاهر شدن شصت نفر کذاب بدعوی نبوت آمدن باد سیاه و زلزله و فرو رفتن مردم بزمین مسخ شدن جمعی بصورت خوک و بوزینه ظاهر شدن صورتی در چشمهٔ آفتاب با سر و سینه زنده شدن

جمعی مردکان آمدن بنیست و یک باران در جمادی الآخر خروج دجال یکچشم طلوع آفتاب از مغرب واز این قبیل آثار بسیار
که باید وقوع یابد و بعد از آن حضرت قائم در مکه با سیصد و سیزده نفر به تفصیلی که نوشته آمده است خروج فرماید و وقت
خروج در مستجار بمنبر بر آید و در رکن حطیم جبرئیل با سیصد و سیزده نفر با آنحضرت بیعت کند و چون عدد لشکر ده هزار شود
بمدینه آید و سه هزار قریش را کردن زند و کوفه را خراب کند و چهار مسجد از کوفه را خراب کند و بحکم داود و محمد صلی الله علیه
واله حکم کند و عالم پر عدل شود

لمؤ لفه فی ختم الکتاب وخاتمة المجاب

چون بدینجا کشید نامهٔ من ازروش ارمید خامهٔ من
گفت گفتی هر آنچه درخور بود از سخنها هم آنکه بهتر بود
از خداوند واز نبی و ولی هم ز اولاد و اولیای علی
سخنی گفتی از دوازده برج گهری سفتی از دوازده درج
همه کی مظهر ظهور نبی ظاهر اند تمام نور نبی
بیش از اینست گرچه مدحت شان زین فزونتر جلال و رتبت شان
سوی هر یک اشارتی کردی شیعیان را بشارتی کردی
گفتی آثار شان درین گفتار فرع باشد بلی ز اصل آثار
جاه شان از تصور افزونست مدحشان از قیاس بیرونست
تند تر گر روی غلو کردی کند تر گر روی دنو کردی
نا لی و غالی از روش خجلست کاین یکی ضال وان دگر مضل است
چست رفتی بشرک نزدادی سست رفتی بکفر افتادی
ممکنی چند واجب اطوارند بندهٔ چند شاه آثارند
کشتهٔ چند زندهٔ ابدند واحد چند بندهٔ احدند
خالقی چند بندهٔ خلاق رازقی چند تابع رزاق
که ملک گاه برتر از ملکند کرده و دو شوند و گاه یکند
همه مهدی و سربسر هادی عین ویران و اصل آبادی
زبدهٔ هر بلند و هر پستند در نظر نیست در کم هستند
خلفای خدای غفارند شفعای گروه بدکارند
عاصم کائنات و معصومند راحم ممکنات و مرحومند
همه ایشان محمد و علیند هم نبی هم امام و هم ولیند
مبدع خلق و ما بدایع شان صنع حقند و ما صنایع شان
سعی ما زین گروه مشکور است ذنب ما زین وجوه مغفور است
گرچه من نیک و بد نهادستم لیک پنهان خوش اعتقادستم
غیر ایشان کسی نمیدانم غیر ایشان کسی نمی خوانم
در دو عالم ولای شان خواهم فرق خود خاک پای ایشان خواهم
زنده و مرده خاکشان جویم تاج سر خاک پاکشان جویم
زانچه گفتم کنون پشیمانم بندهٔ مدحگوی ایشانم
تا که هستم کلام شان گویم چون بمردم سلام شان گویم
چون بمحشر ز خاک برخیزم خاک محشر همه بسر ریزم
از که کارم از پریشانست همه امید من بدیشانست
نه شفاعت سزد صغایر را بل شفاعت سزد کبایر را
خود بر این درد حجت است دوا حاجت ما حجت است روا
کی بود کی که او ظهور کند ظلمت دهر عین نور کند
منکران را همی سر اندازد دوستان را همه سرافرازد
یارب این بنده را برجعت او برسانی
با هل بیعت او گر یکی از سکان او باشم
در دو عالم سپید رو باشم
بر هزار و دو صد دو سی شد و پنج
گر پراز در شد این همایون گنج
مر مرا گرچه نامه سیار است همه امید عفو اینکار است
شد بپایان مظاهر الانوار
در مدیح ائمهٔ اطهار
راقمه محمد علی
التبریزی
۱۲۸۰
م

ذات پاک یزدان دانش بخش بینش بخشای جاوید تقدار اسپاس و ستایش رواست که این بهین نامهٔ نامی و مهین دفتر گرامی را بانجام
و امر بندهٔ ضعیف باتمام و انجام آورد و حمد اله ثم حمد اله بروزگار دولت جاوید مدت اعلی حضرت ملک الملوک فی الآفاق
شاهنشاه جمجاه ایران سلطان بزرگ و خاقان سترگ الناصر لدین الله **سلطان ناصر الدین**
شاه خلد الله سلطانه که ملک آذربایکان مرکز رایات اجلال و محل حشمت بی زوال حضرت شاهنشاه زادهٔ
آزادهٔ بزرگوار و لیعهد دولت سلطان **مظفر الدین میرزا** ایدالله عیشه و اید جیشه گردیده
و در آن مملکت بیامن تربیت جناب جلالت مآب اجل اکرم و سردار کبیر الامداد اعز افخم قطب الامرا غوث الفقرا
یوسف کنعان جود و مروت و عزیز مصر عدل و فتوت عزیزخان مکری ادام الله عزه از هر گونه تکمیل کمالات
مشهور و رایج و منتشر و شایع صنعت طبع برتبهٔ اعلی یافته این گرامی نامهٔ معتبر جامع مفید شریف سعید باهتمام
نواب میرزاده ذبیح الله میرزای ناظر و سعی میرزا رضای مستوفی کارخانهٔ مبارکه در دار الطباعه استاد الصناعه
عالیشان و سعادت بنیان آقا رضا رئیس ارباب الطباعه و باهتمام جزیل ولد ارشدش عالیشان میرزا محمد حسین و
بسعی جمیل آقا عبد الحسین و اسد آقا برادران معزی الیه صورت انطباع پذیرفت و این کتاب مستطاب مظاهر الانوار
فی فضایل ائمة الابرار روحی لهم الفداکه زبده بود پنهان من تصنیفات مقرب الخاقان رضا قلیخان لله باشی حضرت
اشرف ولیعهد زمان روحی فداه مجموعهٔ منتخبه از احادیث و اخبار فضایل ائمهٔ ابرار علیهم التحیات الی دار القرار و
بوده و در حقیقت منافع کثیرهٔ دنیوی و اخروی بجهة عوام و خواص اهل این زمان داشته است سده روسیا سراپا تقصیر
وکناه میرزا رضا پسر خیر الحاج حاجی میرزا کریم نوری حسب الامر العالی متصدی انجام این کتاب مستطاب شده که فضایل
آل الله سلام الله علیهم بدست و زبان شیعیان مولای متقیان امیر المؤمنین روحی له الفدا بوده باشد پس بعد از بروز
این کتاب مستطاب اگر بخواهند حامل این کتاب نشوند و ابتیاع ننمایند اولئک هم کالانعام بل هم اضل سبیلا و اگر
فضایل اهل بیت رسالت علیهم السلام را در سینه ها ثبت نمایند زهی ندامت و پشیمانی حاصل خواهند نمود در روز یوم
یفر المرء مراجعه حضرت این کتاب را خواهند کشید جلدی دو تومان هم بلا زیاده و نقصان قیمه شده است هذا کتاب
لو یباع لوزنه ذهبا لکان البایع المغبونا والحمد لله ظاهرا و باطنا پیشتر که در امور طباعه انتظام
و ارباب این صناعه را در تصحیح نسخ اهتمام نبود که از مطالعه نسخهای مطبوعه فایدهٔ مترتب نمیشد بر حسب حکم اولیای دولت ابد
آیت روز افزون سرکار مقرب الخاقان میرزا عبد الوهاب خان دام مجده العالی بر ذمت همت خود لازم شمرده اند که این اوقات
امور طباعه و ارباب این صناعه را انتظام و انتساق تمام کامل داده شود لهذا این امر را بعهدهٔ عالیجاه سمی امام ثانی عشر و
سبط جناب خیر البشر میرزا مهدی منشی امور خارجه محول و موکول فرموده اند که کمال مراقبت و اهتمام
در انتظام امر طبعخانها بعمل آورده باطلاع و صوابدید و باذن و اجازهٔ کارگذاران
دیوان اعلی اقدام بانطباع کتب نمایند و این بنده شریفه که فی الحقیقه از
عواری روزگار و در نهایت خوبی و غایت زیبایی می باشد
در تصحیح آن نهایت اهتمام بعمل آمده است
قد تمت الکتاب بعون الله الملک
الوهاب فی شهر ربیع الاول
فی سنه ۱۲۸۱

([illegible])